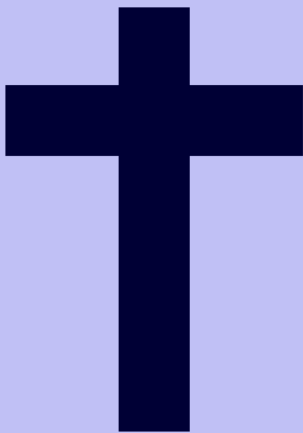

Nəkukuə Ikinan

The New Testament in the Nafe (Kwamera) language of
Southeast Tanna, TAFEA Province, Vanuatu

Nəkukuə Ikinan
The New Testament in the Nafe (Kwamera) language of
Southeast Tanna, TAFEA Province, Vanuatu
Niutestamen long lanwis Nafe blong Vanuatu.
Le Nouveau Testament dans la langue Nafe de Vanuatu.

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nafe (Nafe)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-06-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
26b0f540-c192-5878-be67-18ede9ab1416

Contents

Nægkiariien sæ rakupwæn	1
Matiu	3
Mak	74
Luk	116
Jon	190
Wok Me	244
Rom	313
Fas Korin	347
Seken Korin	379
Kalesia	400
Efesas	412
Filipae	424
Kolosi	432
Fas Tesalonaeka	440
Seken Tesalonaeka	447
Fas Timoti	451
Seken Timoti	460
Taetas	467
Filimon	471
Hipru	473
Jemes	497
Fas Pita	506
Seken Pita	516
Fas Jon	522
Seken Jon	530
Nampa Tri Jon	532
Jut	534
Revelesen	537
Diksonari	572

Preface

This publication is the New Testament in the Nāfe language. The 3000 speakers of Nāfe live in Southeast Tanna, which is located in TAFEA province in southern Vanuatu.

The New Testament in the Nāfe language was translated during the years 2003 to 2013 by the South Tanna Translation and Literacy Project.

Nəgkariien sə rakupwən

In i nəgkariien səvəi translesen rinostat mo wok irə meste ro sampam

Fwe kupwən aposol me səvəi Iesu Kristo mine nərmama me nepwɪn ipaka ti nɪrəha hāmərāi nəkukuə me səvəi Niutestamen. Irəha hāmərāi nəkukuə me nəha ia nəgkariien i Krik. Ro iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəgkariien səvəi nəkur Kris rəmwhen ia kampani nəgkariien ia kwopun nəha Metel Ist fwe kupwən. Fwe kupwən nərmama me ia Metel Ist nəgkariien me səvənraha hənətui pehe irə səpəmsəpə, mətə ko kra i nəkukuə riti ia nəgkariien i Krik irəha pam həvsini mhəukurən nɪpwrən ti nəri nə mə in nə kampani nəgkariien səvənraha. Ipwet mine ko ikəvsini nəgkariien i Krik ikətə mə ro iamɪnhi irə mine: Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. (Jon 1:1)

Kuvərai raka Niutestamen fwe kupwən ia nəgkariien Krik, kurirə irə nəgkariien amasan səvəi Iesu Kristo ruviris mevən mwi meste nari fwe kwopun me nepwɪn nərmama həreirei nəgkariien Krik ikin. Ro iamɪnhi irə nərmama me ia kwopun me nəha hənəməmwur mənəmhuvsini nəgkariien Krik ia Niutestamen ruvehe ia nəgkariien me səvənraha səpəmsəpə.

Ia nuk 2001 nəkur ia Tənə səməme kamhəni nəgkariien i Nāfe hāmter ia kusen riti səvənraha səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nāfe. Kani nəghi kusen nəha mə Saot Tana Translesen mo Litresi Projek. Kurirə irə nərmama ia kusen nəha hərhi pen nəresien riti revən ti Vanuatu Baebol Translesen (VBT) fwe ia Vila. Nərmama ia kusen səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nāfe rəres VBT mə trətui ro iərmama riti truvehe masitu ia nɪrəha ti noien wok. Iərmama sə trasitu iamɪnha irə kani wok səvənhi mə in rəmwhen ia advaesa. Ia 2003 VBT rərhi pen advaesa riti revən marə tegin nərmama fwe ia rukwənu nəha Ienmərəi. Nəpɪn advaesa nəha ruvəuvehe raka, nəə rukwənu me mine nimwəfwaki me fwe Irupou meste nari fwe Kripoen hərhi pen nərmama me səvənraha həuvən kəru kəru mhousəsimwɪn irəha me ia Kwamera. Ia nəkureien nəha səvənraha, irəha hərpi rəginraha ia nɪrəha me nepwɪn mə tuhamowok ipaka ti advaesa, mamhəuvsini nəgkariien ia Niutestamen ruvehe ia nəgkariien i Nāfe. Ia nuk 2004 kusen səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nāfe roeite mwi nərmama me haməuku pen ia rukwənu me mine nimwəfwaki me pam. Nərmama me nəha həuvehe mhəsəni noien tukrai nəgkariien Nāfe irə. Ro iamɪnhi irə kusen səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nāfe rinamo vi wok səvənhi ia nuk 2004, mərki meste mo sampam ia Niutestamen ia nuk 2013. Ia nuk 2013 kusen səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nāfe roeite mwi nərmama ia rukwənu me mine nimwəfwaki me pam həuvehe kəvsini irapw Niutestamen irəha pam həregi fwe Matiu meste Revelesen. Nəpɪn həuvəregi pam həsəni mə ramasan pam.

Suatuk sə transleta me hənesi pen ti nuvsiniien nəgkariien ia Niutestamen ruvehe ia nəgkariien i Nāfe

Nægkiariien i Krik kimərai Niutestamen irə fwe kupwən ropə ia nəgkiariien i Nəfe nərmama ia Saot Tana kamhəni ipwet mine. Ko transleta me həuvsini nəgkiariien Krik ruvehe ia nəgkiariien i Nəfe resi pen noien səvəi nəgkiariien nəkur Kris kamhəni fwe kupwən, mətə saon səvənhi tripkatukwatukw mhə. Ro iamnhi irə, nəpən transleta me ho pəri wok irəha advaesa, irəha həmwur mə (1) translesen səvənraha trini irapw nīpwrai nəgkiariien səvəi nəgkiariien Krik, nənə (2) translesen səvənraha tresi pen atukwatukw nəgkiariien i Nəfe mine suatuk sə nərmama kamhəni nəgkiariien i Nəfe ipwet mine. Nəpən transleta me ho pəri wok irəha advaesa, irəha həti pen pik ia Niutestamen kimərai ia nəgkiariien Krik kupwən. Mətə həti pen mwi ia translesen me nepwīn. Translesen me nəha həti pen pik ia nirəha irəha i Revised Standard Version (RSV), Good News Bible (GNB), mine Bislama (BSL).

Nægkiariien mi nəha kani irau mə futnot mine refrens

Tikəvsini Niutestamen i ia nəgkiariien i Nəfe, mətəni ia kwopun me nepwīn leta riti kimərai raməmak utə ia nusvenhi nəgkiariien riti. Tikətəni mə ro iamnhi irə (a). Leta nəha ramahatən pen mə nəgkiariien riti raməmak inhəripw anan ia nīmwai nəkukuə nəha ikaməvsini. Tikəvsini nəgkiariien nəha inhəripw anan ramahatən nīpwrai nəgkiariien riti uə suatuk riti mwi ti nuvsiniien nəgkiariien nəha ruvehe ia Nəfe. Kani nəgkiariien sə ro iamnha irə mə futnot.

Kwopun kimərai pen futnot me ikin ia nīmwai nəkukuə tikətəni mwi inhəripw irə nəgkiariien me nepwīn kamhəni vas me nepwīn mwi ia Nəkukuə Ikinan. Kani vas me nəha mə refrens. Tikəvsini refrens me nəha trahatən vas me nepwīn mwi ia Nəkukuə Ikinan kamhəgkiari ia nari riti rəmwhen ia vas nəha kino mak irə raməgkiari mwi irə.

Nənīmwi nari me

Tikəvsini pam Niutestamen i ia nəgkiariien i Nəfe, marə mətəni mwi nīpəri nəkukuə riti mwi nəha ikin nənīmwi nari me həpik irə. Nənīmwi nari me nəha trasitu ia niram mə tikukurən amasan mwi narimnari me nepwīn Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə mətə nepwīn riwən ia Vanuatu. Tikəti pen ia nənīmwi nari me nəha mətəni narimnari me rəmwhen ia nei me, uə nərimiru me, uə narimnari me nepwīn səvəi narəien i nəkur Isrel mine nəkur Rom hənərə irə fwe kupwən mətə riwən ia Vanuatu.

Map me

Tikəvsini Niutestamen i ia nəgkiariien i Nəfe, mətəni map me nepwīn. Ia map me nəha tikətəni kwopun me nepwīn Iesu ramavən ikin fwe kupwən. Map me nepwīn mwi kamhəhatən navənien me səvəi Pol nəpən in ramavən irə mamevən ia kwopun me maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo.

Nəkukuə sə rani irapw nīpwrai nəgkiariien me (Diksonari)

Trini minuə ikətəni nəgkiariien riti ia Niutestamen sə ikreirei nīpwran ramasan mə tikəmwur mətəni mə kimərai pen nəgkiariien nəha ia diksonari uə rekəm. Diksonari nəha in nīpəri nəkukuə sampam, mamini irapw nīpwrai nəgkiariien me nepwīn.

Nīpwrai niniien me

Trini minuə ikokeikei mə tikahatən nərmama ia nari riti sə Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, ramasan mə tikətəni nīpəri nəkukuə sə rani nīpwrai niniien me.

a :: Hemia nao wan futnot.

Matiu

Nægkiariien sã rani mã næfe i nækukuã

Nækukuã i Matiu rímærai ramægkiari ia nægkiariien amasan sãvai Kumwesøn mamini mã iamã i kani mã Mesaea sã profet kupwøn me hãmãni mã truvehe ruvãuvehe raka. Mesaea nãha in nãha Iesu sã ruvehe mã truvehimiru nækur Isrel mine nærmama rípko mhã irãha nækur Isrel. Matiu in riti ia twelef nærmama me sãvai Iesu in rímærai nækukuã i. Matiu rímærai raka nækukuã i kurirã nækur Rom housi testesi nimwã sãvai Kumwesøn fwe Jerusalem ia nuk 70. Mak mine Luk irau mwi kímærai nækukuã sã ramægkiari ia nimiruien sãvai Iesu. Mætã nækukuã sãvai Matiu ramægkiari ia narimnari me nepwïn sãmãme hopã ia nækukuã sãvænrau. Matiu ramægkiari pik ia Iesu mã in Mesaea sã nækukuã sãvai Oltestamen rínamægkiari irã. Nægkiariien sã Matiu ramægkiari pik irã in i: “Nítætã sã Kumwesøn ramãrímãnu irã” uã “Nítætã ia neiai.” Ikãvsini nægkiariien nãha fwe ia Oltestamen. Ro iamínhi irã mine nærmama hãpik rerinraha rírhí mã Matiu rímærai nækukuã i ramevãn tí nækur Isrel. Matiu rímærai ia nækukuã sãvãnhi mã Iesu Kristo in iahatãn asori. Iesu rahatãn kítaha ia loa sãvai Kumwesøn mine nítætã sã Kumwesøn ramãrímãnu irã.

Kaha kupwøn me sãvai Iesu Kristo

¹ Kwopi nægkiariien i rani næghi kaha kupwøn me sãvai Iesu Kristo. In kwãnækwus sãvai Kig Tevit mine kwãnækwus sãvai Epraham.

² Epraham in tata sãvai Aesak, Aesak in tata sãvai Jekop,

Jekop in tata sãvai Juta mine piãvni me,^a

³ Juta in tata sãvai Peres mine Sara. Mama sãvænrau nã Tamar.

Peres in tata sãvai Hesron,

Hesron in tata sãvai Ram,

⁴ Ram^b in tata sãvai Aminatap,

Aminatap in tata sãvai Nason,

Nason in tata sãvai Salmon,

⁵ Salmon in tata sãvai Poas. Mama sãvai Poas nã Rehap.

Poas in tata sãvai Opet. Mama sãvai Opet nã Rut.^c

Opet in tata sãvai Jese,

⁶ Jese in tata sãvai Kig Tevit.

Kig Tevit in tata sãvai Solomon. Mama sãvai Solomon nã Patsepa pran sãvai Uria kupwøn.

⁷ Solomon in tata sãvai Rehopoam,

Rehopoam in tata sãvai Apia,

Apia in tata sãvai Asa.^d

⁸ Asa in tata sãvai Jehosafat,

Jehosafat in tata sãvai Joram,

Joram i tata sãvai Usia,

⁹ Usia in tata sãvai Jotam,

1:1: Jen 22:18, 1Kron 17:11, Luk 3:23-38 **a 1:2:** Juta mine piãvni me irãha pam twelef. Irãha nãha kaha kupwøn me sãvai nækur Isrel. **1:3:** Jen 38:29-30, Rut 4:18-22 **b 1:4:** Nãghin riti mwi Aram (1Kron 2:9) **1:5:** Rut 4:13-17 **c 1:5:** ðvsini nækukuã nãha Rut ia Oltestamen **1:6:** 2Saml 12:24

d 1:7: Nãghin riti mwi mã Asaf

Jotam in tata sǝvǝi Ahas,
 Ahas in tata sǝvǝi Hesehia,
¹⁰ Hesehia in tata sǝvǝi Manase,
 Manase in tata sǝvǝi Amon,
 Amon in tata sǝvǝi Josaea,

¹¹ Josaea in tata sǝvǝi Jekonaea mine piǝvni me. Ia nǝpǝn nǝha kinǝrhi irapw
 nǝkur Isrel hǝier mhǝuvǝn ia tǝnǝ Pabilon.

¹² Ia nǝpǝn nǝha nǝkur Isrel hǝmǝier irǝ mhǝuvǝn ia tǝnǝ Pabilon, Jekonaea
 in tata sǝvǝi Sealtiel,
 Sealtiel in tata sǝvǝi Serupapel,

¹³ Serupapel in tata sǝvǝi Apiut,
 Apiut in tata sǝvǝi Eliakim,
 Eliakim in tata sǝvǝi Asop,

¹⁴ Asop in tata sǝvǝi Jatok,
 Jatok in tata sǝvǝi Akim,
 Akim in tata sǝvǝi Eliut,

¹⁵ Eliut in tata sǝvǝi Eleasar,
 Eleasar in tata sǝvǝi Matan,
 Matan in tata sǝvǝi Jekop,

¹⁶ Jekop in tata sǝvǝi Josef.

Josef nǝ in iǝrman sǝvǝi Meri. Meri nǝ in pran nǝ mama sǝvǝi Iesu. Iesu nǝ
 kani nǝghin nǝ Kristo.

¹⁷ Ro iaminihǝ irǝ fwe Epraham meste pehe Kig Tevit tata me irǝha pam
 fotin. Fwe Kig Tevit meste pehe kinǝrhi irapw nǝkur Isrel hǝier mhǝuvǝn ia
 tǝnǝ Pabilon tata me irǝha pam fotin. Fwe ia nǝpǝn nǝha nǝkur Isrel hǝmǝier
 irǝ mhǝuvǝn ia tǝnǝ Pabilon meste pehe Kristo rǝtui tata me irǝha pam fotin.

Iesu Kristo rǝtui

¹⁸ In i nǝgkiariien sǝ rani Iesu Kristo mǝ rinǝfo mǝtui. Mama sǝvǝnhi nǝghin
 nǝ Meri. Fwe kupwǝn kǝsisǝg in mǝ tresi pen iǝrman riti nǝghin nǝ Josef.
 Nǝpǝn irau krouǝpwǝh narǝ pǝriien ihi, Meri rǝtoni mǝ rino tipwin ia nǝgse
 Nǝnimwin Ikinan.

¹⁹ Josef in iǝrmama riti sǝ noien sǝvǝnhi ratukwatukw, rǝpwǝh nokeikeiien
 mǝ Meri trauris ia nǝmri nǝrmama. Ro pen nǝtǝrigien sǝvǝnhi mǝ trǝpwǝh
 afafa a in.

²⁰ Mǝtǝ nǝpǝn Josef ramǝtǝrig mǝ tro iaminihǝ, agelo riti sǝvǝi Iǝrimǝnu rier
 pen tukwe ia nǝmǝkrǝhaien, mini mǝ, “Josef, kwǝnǝkwus sǝvǝi Kig Tevit.
 Tikuvehi Meri mǝ pran sǝim, mǝpwǝh nehekǝriien. Iǝkunouihi nǝha ia tipwin
 ruvehe ia nǝgse Nǝnimwin Ikinan.

²¹ Meri trǝrǝhi tini iǝrman, tikamǝkeikei misǝgi pen nǝghin nǝ mǝ Iesu,^e ti
 nǝri nǝ mǝ in truvehimǝru nǝrmama me sǝvǝnhi, muvehi raka nǝrǝhaien me
 sǝvǝnraha.”

²² Narimnari me pam i hǝier pehe iaminihǝ mǝ nǝgkiariien i truvehe mukuǝ
 sǝ Iǝrimǝnu rimǝni irapw ia tǝrhui profet riti sǝvǝnhi fwe kupwǝn.

²³ In rimǝni mǝ, “Hǝregi ro. Prǝn i rǝirei ihi iǝrman tro tipwin, mǝrǝhi tini
 iǝrman. Nǝnǝ irǝha tuhǝsegi pen nǝghin nǝ mǝ Emanuel.” (Nǝpwrai nǝhag
 nǝha in i mǝ Kumwesǝn ramarǝ tukutaha.)

²⁴ Nǝpǝn Josef rǝtui ia napriien sǝvǝnhi, ro nǝfe agelo nǝha sǝvǝi Iǝrimǝnu
 rimǝni pen tukwe in, muvehi Meri mǝ pran sǝvǝnhi,

²⁵ mətə rɪpkapri pəri mhə irau min meste rərəhi tini iərman. Nənə Josef risegi pen nəghin nə mə Iesu.

2

Nəmə həukurən amasan noien səvəi kəməhau me

¹ Nəpin Iesu rinətui raka ia rukwənu Petlehem ia tənə Jutia, ia nəpin nəha Kig Herot ramərimənu, nərmama me nepwɪn səməme həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həuku pen fwe meri rautə ikin, mhəuvehe ia Jerusalem,

² mamhəres mə, “Iəkunouihi nəha rɪpkətui a i, in kig səvəi nəkur Isrel, in pəku? Kimaha iahənətoni kəməhau səvənhi fwe ia kwopun meri rautə ikin, nənə iahəməuvehe mə taheiwaiu ia nənimen, mhəuvei pen nisaiien səkimaha min.”

³ Nəpin Kig Herot riregi nəgkiariien nəha, in mine nəkur Jerusalem me pam həkərinari mhehekir.

⁴ Nənə Kig Herot rəkwein pris asori me mine nahatən me səməme kamhatən nəkur Isrel ia Loa səvəi Moses, nənə mərəs pen irəha i mə, “Iamə nə kani mə Kristo trətui pəku?”

⁵ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Ia rukwənu Petlehem ia tənə Jutia. Kimaha iahəukurən mə tro iamɪnhi irə ti nəri nə mə profet riti fwe kupwən rɪmərəi nəgkiariien i mə:

⁶ ‘Mətə ik Petlehem ia tənə Jutia

rɪpko mhə ik rukwənu auər a ia rukwənu asori me ia tənə Jutia.

Iərman riti truku pen ia niram, mərəimənu ia nərmama.

In trətui amasan ti sipsip me səiou nəkur Isrel.’ ”

⁷ Ia nəpin nəha Kig Herot rəkwein afafa nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həuvehe. Rəres pen irəha i nəfe nəpin atukwatukw hənətoni kəməhau nəha rutə vi a irə.

⁸ Nəpin həni pam, in rərhi pen irəha, mini mə, “Kimiaha tihəuvən fwe Petlehem, mhətui amasan ro iəkunouihi nəha mə in pəku. Nəpin hiətoni, tihəuvehe mhəni sas pehe tukw iou i, pwəh iou mwɪ iakevən meiwaiu ia nənimen, muvei pen nisaiien səiou min.”

⁹ Nəmə me nəha hətərig pam nəgkiariien səvəi Kig Herot, nənə mhəier. Ia suatuk hətətoni kəməhau nəha hənətoni nəpin rautə vi a fwe ia kwopun meri rautə ikin rakupwən ia nirəha, mamevən meste rərər atukwatukw məhiəpwɪn kwopun nəha iəkunouihi ramərə ikin.

¹⁰ Nəpin irəha hətətoni kəməhau nəha, rerinraha ragien, hagien pɪk.

¹¹ Nənə həuvnimwə ia nəkwai nimwə nəha, mhətətoni iəkunouihi nəha irau mama səvənhi Meri, mhənɪmwɪ nukurhunraha, mhəuvei pen nisaiien səvənraha min. Ia nəpin nəha həsevər ia tənəripw me səvənraha, mhəuvei pen nari amasan me min. Həuvei pen kol mine nise nei mi nə kani mə fragkinsens mine mɪr.

¹² Nənə ia nəpin irə, Kumwesən rinise irəha ia nəməkrəhaien mə tuhəpwəh nɪrərigien mhəuvən ti Kig Herot. Ro pen irəha həier, mamhesi pen suatuk əpə, mamhəuvən fwe imwənraha.

Josef mine Meri krouvehi Iesu, rouap, rouevən fwe Ijip

¹³ Nənə nəpin nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həuvəier raka, agelo riti səvəi Iərimənu rier pen ti Josef ia nəməkrəhaien, mini mə, “Əskəmter, mərəhi iəkunouihi i irau mama səvənhi, mharap, mhərevən

fwe ia tənə Ijip, mamhararə fwe ikin meste iou takini mə tiharrərig. Ripko mhə tui Kig Herot trətui iakunouihi i mə trousi əpune.”

¹⁴ Ro iamınhi irə Josef riskəmter ia nəpın, mərəhi iakunouihi i irau mama səvəi iakunouihi, mharevən fwe ia Ijip.

¹⁵ Nənə irəhar hararə fwe ikin meste Kig Herot remhə. Nəri nəha rier pehe iamınhi mə nəgkiariien i truvehe mukuə sə İərimənu rıməni irapw ia tərhuı profet riti səvənhi fwe kupwən. In rıməni mə, “İakəkwein nərik rier ia tənə Ijip muvehe.”

Naruagən me səvəi Kig Herot housi əpune nəkwərhakwərha me

¹⁶ Nəpın Kig Herot rətoni mə nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həneikuə irə, niemaha rəpi pik in. In rərhi pen naruagən me səvənhi həuvən mhousi əpune nıpwənəti nərmən me pam fwe ia Petlehem mine ia kwopun me ipaka səməme nuk səvənraha kərü meiwaiu. In ramesi pen a nəpın atukwatukw kəməhau nəha rutə vi a irə rəmwhen nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həməni pen tukwe in.

¹⁷ Narımnari me nəha ro nəgkiariien i Profet Jeremaea rıməni ruvəuvehe muvəukuə:

¹⁸ “Kamregi pran riti fwe ia Rama
ramasək maməkwein əpwəmwis.
Rejel nə ramasək ti nıpwənətin me,
nənə nıpkokeikei mhə mə İərmama riti trəgkiari vivi min,
ti nəri nə mə nıpwənətin me həuvəiwən.”

Josef mine Meri mine İesu harevən fwe ia Nasaret

¹⁹ Nəpın Kig Herot remhə, Josef in fwe Ijip, nənə agelo riti səvəi İərimənu rier pen tukwe in ia nəməkrəhaien,

²⁰ mini mə, “Əskəmter, mərəhi iakunouihi i mine mama səvənhi mharevən fwe ia tənə İsel. Nərmama me nəha kənamhətui iakunouihi i mə tuhousi əpune həuvamhə.”

²¹ Ro iamınhi irə Josef riskəmter irau mama səvəi iakunouihi, mharevən fwe ia tənə İsel.

²² Mətə nəpın Josef rıregi mə Akeleas ruvehi təmwki tata səvənhi Herot, mamərimənu ia tənə İutia, in rehekır nevənien fwe ikin. Nənə ti nəri nə mə Kumwesən rınise mwı in ia nəməkrəhaien mə trəpwəh nevənien fwe ikin, in rier mevən fwe ia tənə Kalili.

²³ İa kwopun nəha revən mamarə ia taon riti kani mə Nasaret. Nəri nəha rier pehe iamınhi mə nəgkiariien i profet me həməni fwe kupwən ruvəuvehe muvəukuə. İrəha həgkiari ia Kristo, mhəni mə, “Tukəkwein in mə İəmə Nasaret.”

3

Jon Paptəes raməvisau fwe ia kwopun akwesakwes ikin

¹ Nuk me nepwın ruvehe mukurau, nənə Jon Paptəes ruvehe ia kwopun akwesakwes ikin fwe ia tənə İutia, maməvisau m nərmama mə,

² “Kımiəha tıhaməkeikei mhərərıg ia noien ərəha me səkımiəha ti nəri nə mə nıtətə ia neiaı^a ruvəuvehe ipaka.”

³ Jon nəha in İəmə Profet Aesea rəgkiari irə fwe kupwən nəpın rini mə,

2:15: Hos 11:1 2:18: Jer 31:15, Jen 35:19 2:20: Eks 4:19 2:23: Luk 2:39, Aes 11:1, 53:2, Jon 1:46 3:2: Mat 4:17, Mak 1:15 ^a 3:2: Nəpın ripik Matiu rani nəgkiariien i mə “Nıtətə ia neiaı.” Nıpwrai nəgkiariien i in i “Nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” 3:3: Aes 40:3

“Reri iærmama riti ramækwein æpwæmwis ia kwopun akwesakwes ikin, mamini mæ,

‘Kimiaha tihamækeikei mhæpærhi suatuk sævæi Iærimænu sækita, mhæmri atukwatukw suatuk ouihi me sævæhi.’”

⁴ Jon ramarkahu ia tinari kino ia nimwheri kamel, mamætoti ia teki nærimiru, mamæni kinhæ mine kwænirpwæt ia sukapak.

⁵ Nærmama me hæpik hæier ia Jerusalem mine kwopun me ia tæne Jutia mine kwopun me ipaka ti nui aris Jotan, mamhæuvæn ti Jon,

⁶ mamhæni irapw noien æræha me sævænraha, næne in ramo paptæes ia niræha ia nui aris Jotan.

⁷ Mætæ næpin Jon rætoni Farisi me mine Satusi me hæpik kamhæuvehe mæ in tro paptæes ia niræha, in rini pen ti niræha i mæ, “Kimiaha hiæmwhen ia snek me kamhahi æpune nærmama. Kumwesæn niemaha ræpi. Ripko mhæ tui in trærpwin noien æræha me sækimiaha. Sin rini pehe tukumiaha i mæ tihap raka iræ?”

⁸ Kimiaha tihamækeikei mho noien amasan me trahatæn pen mæ hiænæpwæh pærhien noien æræha me sækimiaha.

⁹ Ræraha tihæni pen tukumiaha me i mæ Epraham in kaha sækimiaha. Iakani pehe tukumiaha i mæ Kumwesæn rukuræn nuvehiiæn kærusterei me i, mo nipwnæti Epraham me ia niræha.

¹⁰ In rinærpwi pen raka paha sævænhi ia nuai nei me na trærai. Nei me pam sæmæme hæpkukuæ mhæ nukwai nei amasan in trærai æmwesi, mousæ pen iræha ia napw.

¹¹ Iou iakamo paptæes ia kimiaha ia nui ti næri næ mæ hiænæpwæh noien æræha me sækimiaha. Mætæ iærmama næha rauvehe kuriræ ia nirak niskaiien sævænhi rasori næpi raka iou. Iou iæpkæmwhen mhæ mæ takuvehi raka put sævænhi. In tro paptæes ia kimiaha ia Nænimwin Ikinan mine ia napw.

¹² Fok sævænhi, in rarukwi utæ nuni nari me iræ, rinæmak raka ia rægîn. Na trirukwi utæ nuni nari me sævænhi iræ ti nuaiien nunin mine tekîn. Nuni nari me sæ ramasan in tripeki pen iræha ia nimwæ sævænhi sæ ramoeite nævegînien ikin, mætæ tekîn sæ ræraha in trihiai pen napw iræ, napw sæ tripkifwæ mhæ.”

Jon ro paptæes ia Iesu

¹³ Ia næpin næha Iesu ruku pen ia tæne Kalili, muvehe ia nui aris Jotan mæ Jon tro paptæes iræ.

¹⁴ Mætæ Jon ramæmwur mamini in, mamini minuæ, “Kwa ik i tiko paptæes ia nirak. Ræfo ikuvehe tukw iou mæ tako paptæes ia niram?”

¹⁵ Mætæ Iesu rini pen tukwe in mæ, “Rekæm. Tikamækeikei mo paptæes ia nirak tækwækwuni. Ratukwatukw ti næri næ mæ ia noien næha krau traou nærimnari me pam sæ Kumwesæn rokeikei hæuvehe mhæukuæ.” Ro pen Jon ræseni, mo paptæes iræ.

¹⁶ Næpin Jon rino raka paptæes ia Iesu, Iesu rutæ pehe ia nui, tækwækwuni a kæpuapen rækwag tukwe, in rætoni Nænimwin sævæi Kumwesæn rameiwaiu pehe rosi mak inhæripw, muvehe mækure iræ.

¹⁷ Nænæ reri Kumwesæn ruku pen ia neiai, mini mæ, “In i nærik keikei. Rerik rægien tukwe.”

4

Setan ramæmwur mæ tro Iesu rimwei ia næræhaien

¹ Nənə Nənimwɪn Ikinan riri pen Iesu revən ia kwopun akwesakwes ikin. Ia kwopun nəha Setan raməmwur mə tro Iesu rɪmwei ia nərhəhien.

² Iesu rɪpkəni mhə nari meste pen nəpɪn foti ia nəpɪn mine ia ran. Kurirə ikin nukumhə rɪnahi pik in.

³ Nənə Setan sə raməmwur mə tro nərmama həmwei ia nərhəhien, ruvehe, mɪni pen tɪ Iesu i mə, “Trɪni mɪnuə ik Tini Kumwesən pərhiən, ni pen tɪ kəruətəri me i mə tuhəuvehe mho nəveginien^a ia nɪrəha.”

⁴ Mətə Iesu rɪni mə, “Kɪmərari pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Iərmama trɪpkɪmɪru mhə ia nəveginien əpa, mətə trɪmɪru ia nəgkiariən pam sə raku pen ia tərhuɪ Kumwesən.’ ”

⁵ Nənə Setan ruvehi Iesu, mevən fwe ia taon ikinan nəha Jerusalem, mukurei pen in ia kwopun riti irənhə anan ia təkure nɪmwə səvəi Kumwesən,

⁶ nənə mɪni pen tukwe in mə, “Trɪni mɪnuə ik Tini Kumwesən pərhiən, ivə irapw. Kɪmərari pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Kumwesən trɪni pen tɪ nagelo me səvənhi mə irəha tuhaməkeikei mhətui amasan tukw ik, mhəuvehi utə ik ia rəginraha, kamo ikouini nɪsum ia kəruətəri riti.’ ”

⁷ Mɪregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Mətə kɪmərari pen mwi ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Tikəpwəh neipweipwien Iərimənu Kumwesən səim.’ ”

⁸ Nənə Setan ruvehi mwi in muvehi mevən fwe ia təkuer riti sə rəpwəmwiɪs anan, mahatən irapw nɪtətə me pam kig me ia tɪprənə i kamhərimənu ia nɪrəha, mahatən irapw mwi nautə amasan me pam ia nɪtətə me nəha,

⁹ mɪni pen tɪ Iesu i mə, “Narimnari me pam nəha takuvei pehe mik trɪni mɪnuə ikisɪai iou, mɪnimwi nukurhum mi ia nənimek.”

¹⁰ Mətə Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Evən isipwɪn, Setan! Kɪmərari pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Tikɪnimwi nukurhum mi ia nəmri Iərimənu Kumwesən səim, mɪsɪai in. In əpa nə tiko nəkwən.’ ”

¹¹ Ia nəpɪn nəha Setan rəpwəh Iesu mamevən. Nənə Iesu rətoni nagelo me həuvehe, mamho tukwini nari mɪn.

Iesu rɪnaməvisau ia tənə Kalili

¹² Ia nəpɪn nəha kəkwtəmhiri Jon Paptaes kuvehi puvnɪmwə in ia kalapus. Nəpɪn Iesu rɪregi, in rəpwəh kwopun nəha, mɪrərig mevən ia tənə Kalili,

¹³ nənə mɪer ia taon nəha Nasaret, mevən mamarə ia Kapaneam. Kapaneam in taon riti ipaka tɪ nui asori Kalili fwe ia tɪprənə səvəi Sepulun mɪne Naftali.

¹⁴ Nəri nəha rier pehe iamɪnhi mə nəgkiariən səvəi Profet Aesea truvehe mukuə. In rɪməni mə,

¹⁵ “Tənə səvəi Sepulun mɪne tənə səvəi Naftali,

ipaka tɪ nui asori Kalili fwe ia nɪkare nui aris Jotan pen,

in i tənə Kalili kwopun nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel kamharə ikin.

¹⁶ Nərmama səməme kamharə ia nəpɪtəvɪen tuhətoni nukuraanien asori riti.

Nərmama səməme kamharə ia təmwkəmwi nemhəien nukuraanien riti trutə məhiəpwɪn irəha.”

4:1: Hip 2:18, 4:15

4:2: Eks 34:28, Jen 3:1-7

a 4:3: Uə bred

4:4: Dut 8:3

4:7: Dut 6:16

4:10: Dut 6:13

4:11: Hip 1:6,14

4:12: Mak 6:17, Luk 3:19-20

4:13: Jon 2:12

17 Ia nāpin nāha Iesu rinamāvisau, minamini mā, “Kīmiaha tihamākeikei mhārēig ia noien arāha me sākīmiaha ti nāri nā mā nitātā ia neiai ruvāuvehe ipaka.”^b

Iesu rākwein nārmama nepwin mā tuhākuriā in

18 Nāpin Iesu ramāvān ia nīkare nui asori Kalili, in rātoni iārmama kāru, Saemon (iāmā kani mwi nāghin mā Pita) mine piāvni nāghin nā Antru. Krauerukw net ia nui ti nāri nā mā irau iārmama mi kravi nāmu.

19 Iesu rini pen ti nirau i mā, “Rouvehe roukurirā iou. Pwāh iou tako kimirau iārmama mi sē kravi nārmama.”

20 Tākwātākwuni a krouāpwāh net me sāvānrau roukurirā in.

21 Kurirā ikīn Iesu ravān ouihī a mwi, mātoni iārmama kāru mwi, Jemes mine piāvni nāghin nā Jon. Irau tini Sepeti mi. Krauākure ia nākwai nitātā ouihī riti irāhar tata sāvānrau kamharitiri net me sāvānrahar. Iesu rākwein irau,

22 nānā tākwātākwuni a krouāpwāh nitātā ouihī mine tata sāvānrau, rouevān roukurirā in.

Iesu ro nārmama me hāpik hāuvehe mhāsanin

23 Iesu revān ia kwopun me pam ia tānā Kalili, mamahātān nārmama ia nākwai nimwāfwaki me sāvai nākur Isrel, mamāvisau irāpw nāgkiariien amasan ia nitātā sē Kumwesān ramārimānu irā, mamomasān nārmama me pam sāmāme kamhēmhā ia nemhāien me sāvāmsāpā mine sāmāme nemhāien rouraha nīpāri nīpwranraha.

24 Ro pen nārmama kamhāni pik nāghī Iesu. Nāgkiariien sāvānraha rāuviris mamevān ia kwopun me pam ia tānā Siria. Nānā irāha hāuvehī nārmama me pam sāmāme kamhēmhā, mhāuvehī mhāuvehe tukwe. Irāha kamhēmhā ia nemhāien me sāvāmsāpā. Nepwin nīpwranraha ramāmisā. Nepwin nāremhā me kamharā ia nirāha. Nepwin nemhāien nāha nīkāvan rāmo irāha. Nepwin nīpāri nīpwranraha remhā. Nānā Iesu ro irāha hāuvehe mhāsanin.

25 Nānā nārmama hāpik kamhākuriā ia Iesu. Nepwin hāuku pen ia tānā Kalili, nepwin hāuku pen fwe Tekapolis, kwopun taon ten ikīn, nepwin hāuku pen ia Jerusalem mine tānā Jutia. Nānā nepwin hāuku pen ia nīkare nui aris Jotan pen mwi.

5

Iesu ramahātān nārmama me ia tākuār

1 Nāpin Iesu rātoni nārmama me hāvūpik, rutā ia tākuār riti mākure. Nārmama me sāvānhi hāuvehe tukwe,

2 nānā in rinamahātān irāha, minamini mā,

3 “Nārmama sāmāme hātā sas ia rerinraha mā irāha hāmwhen ia nārmama nautā sāvānraha riwān, rerinraha tragien,

ti nāri nā mā nitātā ia neiai^a sāvānraha.

4 Nārmama sāmāme kamhāregi rārāha namhasāk, rerinraha tragien, ti nāri nā mā Kumwesān truvehī utā nātārigien sāvānraha.

5 Nārmama sāmāme hāpkāfiūtā mhā ia nirāha, rerinraha tragien,

4:17: Mat 3:2 **b** **4:17:** Nāpin ripik Matiu rani nāgkiariien i mā “Nitātā ia neiai.” Nīpwrai nāgkiariien i in i “Nitātā sē Kumwesān ramārimānu irā.” **4:19:** Luk 5:1-11, Mat 13:47 **4:20:** Mat 19:27 **4:23:** Mak 1:39, Mat 9:3, Wok Me 10:38 **4:24:** Mak 6:55 **4:25:** Mak 3:7-8 **5:3:** Aes 57:15 **a** **5:3:** Nāpin ripik Matiu rani nāgkiariien i mā “Nitātā ia neiai.” Nīpwrai nāgkiariien i in i “Nitātā sē Kumwesān ramārimānu irā.” **5:4:** Aes 61:2-3, Rev 7:17 **5:5:** Sam 37:11

ti nəri nə mə Kumwesən truvei pen tiprənə i mınraha.

⁶ Nərmama səməme hokeikei pik mə tuhətoni noien atukwatukw, mamhəregi nokeikeien nəha rəmwhen ia iərmama nukumhə ramahi, maməkwakwa, rerınraha tragien,

ti nəri nə mə Kumwesən tro irəha həregi həkuvətə.

⁷ Nərmama səməme kambahi ti nərmama, rerınraha tragien, ti nəri nə mə Kumwesən trapi mwi ti nirəha.

⁸ Nərmama səməme nətərigien səvənraha rəmher, rerınraha tragien, ti nəri nə mə irəha tuhətə Kumwesən.

⁹ Nərmama səməme kambahmri nəməriniuen, rerınraha tragien, ti nəri nə mə tukini irəha mə nipwnəti Kumwesən me.

¹⁰ Nərmama səməme kamometə irəha ti nəri nə mə kamho noien atukwatukw, rerınraha tragien,

ti nəri nə mə nitətə ia neiai səvənraha.

¹¹ Kimiaha i rerimiaha tragien nəpin nərmama tuharis əkenhin ia kimiaha, mhometə kimiaha, mhəni nəgkiariien ərəha me səpəmsəpə mine neikuəien me, mhousi kimiaha irə ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou.

¹² Kimiaha tihaməkeikei mhəregi ramasan, mhağien pik, ti nəri nə mə nərakuien səkimiaha rasori fwe ia neiai. Kimiaha hiəukurən mə nərmama me hənometə profet kupwən me ia noien a mwi nəha.”

Iesu rəgkiari ia sol mine nukuraanien

¹³ “Kimiaha nə hiəmwhen ia sol ia tiprənə i. Mətə trini minuə sol nəsienien səvənhi ruvəiwən, tukəfo mwi rəsien mwi? Sol nə ripkəmwhen mhə mə tuko nari amasan riti mwi irə. Ramasan mə tukərarki a i, nənə nərmama tuhavən irə.

¹⁴ Kimiaha nə hiəmwhen ia nukuraanien ia tiprənə i. Taon riti fwe ia təkure təkue ko ripkərkwafə mhə.

¹⁵ Nərmama me həpkihiai pen mhə napw ia laet mhəuiui ia nari riti, mətə irəha tuhaməkeikei mhəkurei utə i ia nəri kakurei utə laet irə mə nərmama ia nəkwai nimwə tuhətoni raməhiapw.

¹⁶ Rəmwhen a mwi ia kimiaha tihaməkeikei mho laet səkimiaha ruək asori ia nəmri nərmama pwəh hətoni noien amasan me səkimiaha nənə mhəgnəgini Tata səkimiaha fwe ia neiai.”

Iesu rəgkiari ia Loa səvəi Moses

¹⁷ “Rerimiaha trəpwəh nırhien mə iakuvehe mə takərarki Loa səvəi Moses mine nəgkiariien səvəi profet kupwən me. Iapkuvehe mhə mə takərarki nəgkiariien me səvənraha, mətə iakuvehe mə tako nəgkiariien me səvənraha həuvehe mhəukuə.

¹⁸ Iakani nipərhiennien tukumiaha i mə loa nəha tripkwən mhə meste tiprənə mine neiai trouiwən. Nəgkiariien kwakwa uə nipəri nəgkiariien kwakwa kimərari pen ia loa nəha tripkwən mhə meste narimnari me pam tuhəier irapw.

¹⁹ Ro pen iərmama sə trərui loa riti rouihi ia loa me i, mamahatən nərmama me mə tuho mwi iamini, tukəkwein in mə iəmə auər a ia nitətə ia neiai. Mətə iərmama sə tresi pen loa me i, mamahatən nərmama me irə, tukəkwein in mə iəmə asori ia nitətə ia neiai.

²⁰ Iou iakani pehe tukumiaha i mā noien sākimiaha tramākeikei matukwatukw māpi raka noien sāvai nahatān me sāvai Loa mine noien sāvai Farisi me. Mā rekām, kīmiaha tihāpwāh nuvnimwāien ia nitātā ia neiāi ia nāpin riti.”

Iesu rāgkiari ia noien sāvai niemaha

²¹ “Kīmiaha hiāuvāregi raka kīmāni pen ti kaha kupwān me sākītaha mā, ‘Tikāpwāh nousi āpuneien iārmama. Trīni minūā iārmama riti rousi āpune iārmama riti ratukwatukw mā tuko nārpwīnien min.’

²² Mātē iou iakani pehe tukumiaha i iārmama sē ramo niemaha m piāvni, ratukwatukw mā tuko nārpwīnien min. Iārmama sē trīni pen ti piāvni mā, ‘Ikamarmāri,’ ratukwatukw mā tukuvi irāpw in ia nāmri nāmā asori me. Iārmama sē trāsikiari ārāha anan ia piāvni, ratukwatukw mā trevān ia kwopun nāpw asori rauāk ikin.

²³ Ro pen trīni minūā ikamārer pen ia nifātā sāvai Kumwesān mā tikuvei pen nāri riti min, nānā ia kwopun nāha rerim rirhi mā piām niemaha ramāpi in ti nāri riti ikino min,

²⁴ tikāpwāh nāri nāha ikuā tikuvei pen m Kumwesān pwāh ramāmak ia nīkare nifātā, nānā mevān. Tikamākeikei mukupwān mevān ti piām rouamasan kīmīrau min, nānā kurirā ikrāig, muvei pen narimnāri me sām ia tākure nifātā ramevān ti Kumwesān.

²⁵ Trīni minūā iko noien ārāha riti ia iārmama, nānā in rokeikei mā kīmīrau min tirouārer ia nāmri nāmā asori me pwāh hākiri noien sām, rāmasan mā tikevān akwauakw, rouāmri atukwatukw nāri nāha nāpin kīmīrau irāuesi pen ihi suatuk rauevān ia kwopun kamākiri nāgkiariien ikin. Rārāha mā iārmama nāha ikino noien ārāha irā trāmri pen ik ia rāgi iāmā asori sē ramākiri nāgkiariien, nānā iāmā asori sē ramākiri nāgkiariien trāmri pen ik ia rāgi polis, nānā tukuvehi puvnimwā ik ia kalapus.

²⁶ Iakani nīpārhiēnien tukw ik i mā tikāpwāh nīerien ia kalapus meste ikrāku pen pam faen me sām.”

Iesu rīni mā iārman rerin trāpwāh nakresien pran

²⁷ “Kīmiaha hiāuvāregi raka kīmāni mā, ‘Tikāpwāh nakresien pran sāvai iārmāpā.’

²⁸ Mātē iou iakani pehe tukumiaha i trīni minūā iārman riti rātoni pran riti, nānā rerin rakres i, iāmā nāha rīnārui raka nāgkiariien nāha ia rerin.

²⁹ Trīni minūā nānimem mwatuk ramo ik ikamwei ia nārāhāien, tikukumwiri raka, māraraki. Nānimem nīpāri nīpwram a. Trīni minūā ikouraha nīpāri nīpwram rāmasan pik māpi raka mā tukārarki pen nīpwram me pam ia kwopun nāpw asori rauāk ikin.

³⁰ Nānā trīni minūā rāgim mwatuk ramo ik ikamwei ia nārāhāien, tikāraki raka, māraraki. Rāgim nīpāri nīpwram a. Trīni minūā ikouraha nīpāri nīpwram rāmasan pik māpi raka mā tukārarki pen nīpwram me pam ia kwopun nāpw asori rauāk ikin.”

Iesu rīni mā iārman trāpwāh nāpwāhien pran sāvānhi

³¹ “Nāgkiariien riti mwi kīmāni fwe kupwān in i mā, ‘Iārman sē rokeikei mā trāpwāh pran sāvānhi pwāh ruvei pen nīmwai nākukuā riti m pran sāvānhi rāni mā in rīnāpwāh in.’

³² Mətə iou iakani pehe tukumiaha i trini minuə iərman riti rəpwəh pran səvənhi, pran sə rīpkō əpnəpen mhə nari irau iərmpə, ramouraha səvənhi pran, mamō in revən mamətui iərmpə riti mət triri in. Trini minuə prən nəha resi pen iərmpə riti iamīnhi, in ramo noien ərəha. Iərman nəha in ramesi pen rīpkō mhə iərman atukwatukw səvənhi. Nənə iərman sə ramiri pran sə iərman səvənhi rīnpwəh in ramo noien ərəha. Prən nəha in ramiri səvəi iərmpə.”

Iesu rini mə tikəpwəh nahatən penien nari, muvehi kwəsuaahi

³³ “Nəgkariien riti mwi kimiaha hiəuvəregi raka kiməni pen ti kaha kupwən me in i mə, ‘Tikəpwəh nuvehien kwəsuaahi ia nəmri lərimənu meikuə irə, mətə tikaməkeikei mo nəfe ikiməuvehi kwəsuaahi mini mə tiko.’

³⁴⁻³⁵ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nuvehien kwəsuaahi iamīnhi. Tikəpwəh nahatən penien neiai uə tīprənə uə Jerusalem muvehi kwəsuaahi ia nīrəhar, ti nəri nə mə neiai in nə kwopun Kumwesən raməkure ikin mamərimənə, tīprənə in nə nəri Kumwesən ramərwi utə tīpage nisun mi irə, nənə Jerusalem in nə taon səvənhi, in lərimənu Asori.

³⁶ Tikəpwəh nahatən penien kəmkapwə, muvehi kwəsuaahi irə, ti nəri nə mə kō ipkō mhə nīmwai nukwənem riti ruvehe məpsan uə ruvehe mīpitəv.

³⁷ Mətə nəgkariien səim pwəh ro iamīnhi. Tikini a ‘Ouah’ uə ‘Rekam.’ Nəgkariien sə rəpi raka nəgkariien mi nəha ruku pen ti Setan.”

Iesu rini mə tikəpwəh nərpwīnien noien ərəha səvəi nərmama

³⁸ “Kimiaha hiəuvəregi raka kiməni mə, ‘Trini minuə iərmana rouraha nənimək riti tukaməkeikei kouraha mwi nənimen riti. Trini minuə iərmana rouraha revik riti tukaməkeikei kouraha mwi revin riti.’

³⁹ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nəvisəien kimiaha iərmana rərəha, mhəpwəh nərpwīnien tai noien ərəha səvənhi iamīnhi. Trini minuə iərmana riti rəpwi nīkare nīkapwīm mwatuk, ikuvei pen mwi nīkaren mour min.

⁴⁰ Trini minuə iərmana riti ruvi irəpw ik ia nəgkariien asori mə truvei raka səim karkahu, ikuvei pen mwi səim kot min.

⁴¹ Trini minuə iərmana riti kaməkeikei mik mə tikəvrani narimnari me səvənhi mavən kilometa kuatia, ikavən kilometa kəru kimirau min.

⁴² Trini minuə iərmana riti rəres ik nari riti, ikuvei pen min. Tikəpwəh nīniseien iərmana sə rokeikei mə truvehi ouihī a səim narimnari me.”

Iesu rini mə tikokeikei nərmama səməme haməmwəki ik

⁴³ “Kimiaha hiəuvəregi raka kiməni mə, ‘Tikaməkeikei mokeikei piam nənə məmwəki iərmana sə raməmwəki ik.’

⁴⁴ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə kimiaha tihaməkeikei mhokeikei nərmama səməme haməmwəki kimiaha, nənə mhəfwaki ti nərmama səməme kamhometə kimiaha.

⁴⁵ Noien nəha trahatən pen mə Tata səkimiaha fwe ia neiai nīpwnətīn me nə kimiaha, ti nəri nə mə in ramo meri səvənhi rautə nukwəsikər raməhiəpwīn nərmama ərəha me mīne nərmama amasan me. In ramərhi irəpw mwi nesən raməfwī nərmama atukwatukw mīne nərmama həpkatukwatukw mhə.

⁴⁶ Kimiaha hiəməfətərig irə? Trini minuə kimiaha hiokēikei a nərmama səməme hokeikei kimiaha, Kumwesən trəgnəgīni kimiaha ti nəfe? Nərmama kamərəku pen takis minraha irəha mwi kamho noien nəha!

⁴⁷ Nənə trini minuə kimiaha hiaməgkiari pen m piəvmiaha me a, nəfe noien amasan hiamo mhəpi raka nərmama me nepwin? Nərmama me səməme həreirei Kumwesən irəha mwi kamho noien nəha!

⁴⁸ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhatukwatukw rəmwhen ia Tata səkimiaha fwe ia neiai in ratukwatukw.”

6

Iesu rəgkiari ia nəriari penien nari m nərmama nautə səvənraha riwən

¹ “Kimiaha tihaməsiari nəpin hiamo noien atukwatukw me səkimiaha, mhəpwəh noien ia nəmri nərmama me mə irəha tuhətoni. Trini minuə hiamo iamihni irə, nərəkuien səkimiaha sə truku pen ti Tata səkimiaha fwe ia neiai triwən.

² Nəpin ikuə tikuvei pen nari riti mə trasitu ia nərmama nautə səvənraha riwən, ikəpwəh nukupwəniən məse kisipw rəmwhen kəuatkəsua me kamho ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel mine ia suatuk me mə nərmama tuhətoni mhəgnəgini irəha. Iakani nipərhiənien tukumiaha i nərmama me nəha həuvəuvehi raka nərəkuien səvənraha.

³ Mətə nəpin tikuvei pen nari riti mə trasitu ia nərmama nautə səvənraha riwən, ikəpwəh nəseniən rəgim mour rukurən nəfe rəgim mwatuk ramo.

⁴ Ro iamihni irə tiko afafa nəriariien səim, nənə səim Tata sə ramətə narimnari me kamo afafa truvei pehe nərəkuien mik.”

Iesu rəgkiari ia nəfwaktien

⁵ “Nənə nəpin kimiaha tihəfwaki, hiəpwəh noien rəmwhen ia kəuatkəsua me kamho. Irəha kamhərer ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel mine ia kwopun me suatuk me həuvehe mamhəvsiek ikin, mamhəfwaki mə nərmama tuhətoni irəha. Irəha hokeikei pik noien nəha, mətə iakani nipərhiənien tukumiaha i mə nərmama me nəha həuvəuvehi raka nərəkuien səvənraha.

⁶ Mətə nəpin tikəfwaki, ikevən ia nəkwai rum səim mərəpinhə, məfwaki m Tata səim sə nərmama həpkətoni mhə. Nənə Tata səim sə ramətə narimnari me kamo afafa truvei pehe nərəkuien mik.

⁷ Nənə nəpin kimiaha tihəfwaki, hiəpwəh ninien nəgkiariien me ripik rəmwhen ia nərmama səməme həreirei Kumwesən kamho. Irəha rerinraha rirhi mə kumwesən me səvənraha tuhəregi irəha ti nəri nə mə kamhəni nəgkiariien me ripik.

⁸ Kimiaha tihəpwəh noien rəmwhen ia nirəha ti nəri nə mə nəpin kimiaha hiəpkares mhə ihni Tata səkimiaha, in ruvəukurən raka narimnari me sə həiwən təni kimiaha.

⁹ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhəfwaki iamihni irə:

“Tata səkimaha ia neiai,
Pwəh nərmama həsiai nəghim ro ikinan i.

¹⁰ Pwəh nitətə sə ikamərimənu irə ruvehe.

Pwəh ko nəkwam ia tiprənə rəmwhen kamo nəkwam ia neiai.

¹¹ Tikuvei pehe nəveginien sənəmaha rəmwhen səvəi nəpin ipwet.

¹² Tikenouenou noien ərəha me səkimaha

rəmwhen kimaha iahamenouenou noien ərəha me səməme nərmama hamo ia kimaha.

13 Tikəpwəh niri penien kimaha ia kwopun tahəmwēi ia nərəhāien ikin, mətə tikinise Setan mə trəpwəh nourahāien kimaha.’

14 Trini minuə kimiaha hienouenou noien ərəha me səvəi nərmama, Tata səkimiaha fwe ia neiai in mwi trenouenou noien ərəha me səkimiaha.

15 Mətə trini minuə kimiaha hiəpwəh nenouenouien noien ərəha me səvəi nərmama, Tata səkimiaha trəpwəh mwi nenouenouien noien ərəha me səkimiaha.”

Iesu rəgkiari ia nəpwəhien nəveginien ti nəfwakiiēn

16 “Nənə nəpīn tihəpwəh naniiēn nari mə tihəfwaki, hiəpwəh noien nənimemīaha rəpou rəmwēn ia kəuətksuə me kamho. Irəha kamho nənimenraha ruvehe mōpəiti mə nərmama me tuhətoni mhəukurən mə kamhəpwəh naniiēn nari. Iakani nīpərhienien tukumīaha i nərmama me nəha həuvəuvehi raka nərəkuiēn səvənraha.

17 Mətə nəpīn ikuə tikəpwəh nəniiēn nari mə tikəfwaki, ikaikuas ia nənimem, mahakwi oel ia nukwənem.

18 Nənə nərmama tuhəpwəh nətoniiēn mə ikəpwəh nəniiēn nari, mətə Tata səim sə nərmama həkətoni mhə trətoni. Nənə Tata nəha səim sə ramətə narimnari me kamo afafa truvei pehe nərəkuiēn mik.”

Iesu rəgkiari ia noeiteien nautə ia neiai

19 “Kimiaha tihəpwəh noeiteien nautə səkimiaha ia tiprənə i. Ia kwopun i uvne me mine nōpweiiēn kraouraha nari. Ia kwopun i rakres me kamheitehi nimwə, mamhəuvnimwə, mamhakres.

20 Mətə kimiaha tihəmākeikei mhoeite nautə səkimiaha ia neiai. Ia kwopun nəha uvne me mine nōpweiiēn kroupkouraha mhə nari. Rakres me həkēitehi mhə nimwə mə tuhəuvnimwə mhakres.

21 Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kwopun nautə səim raməmāk ikin, nətərigiēn səim traməmāk mwi ikin.”

Iesu rəgkiari ia nəmri iərmama

22 “Nəmri iərmama in nə rauvei pen nukuraanien m nīpwran. Ro iamīnhi irə trini minuə nənimem ramasan, nīpwram pam trukuər ia nukuraanien.

23 Mətə mə nənimem rərəha, nīpwram pam trukuər ia nəpitəvien. Trini minuə nukuraanien ia reriēn ro nəpitəvien irə, ikamarə ia nəpitəvien pərhien.”

Iesu rəgkiari ia iəmə asori kəru

24 “Iərmama riti riwən ramo tukwini nari ko ro nəkwai iəmə asori kəru. Trini minuə ro iamīnhi irə, trokeikei riti, məmwəki riti, uə trisiai riti nīpkisiai mhə riti. Kimiaha ko hiəpkuvehi pəri mhə Kumwesən mine mane mho iəmə asori mi irə səkimiaha mə tiho pəri nəkwānrau.”

Iesu rəgkiari ia nətərig pikien ia narimnari me səvəi tiprənə i

25 “Ro pen iakani pehe tukumīaha i mə tihəpwəh nətərig pikien ti nīmīruien səkimiaha, mamhəres nəfe tihani uə nəfe tihənīmwi. Tihəpwəh nətərig pikien ia nīpwramīaha, mamhəres nəfe tiharkahu i. Nīmīruien rīpko mhə səvəi nəveginien əpa. Nīpwrai iərmama rīpko mhə səvəi tinari əpa.

26 Hətə ro menu me i ia nīmagouagou. Irəha həpwəh nəpweiiēn nari, mhəpwəh nesiiēn nukwan, mhəpwəh noeiteien nəveginien ia nimwə sə

6:13: Luk 22:40, Jem 1:13, Jon 17:15, 2Tes 3:3, 2Tim 4:18, 1Kron 29:11-13

6:14: Mak 11:25-26

6:16: Aes 58:5-9

6:19: Jem 5:1-3

6:20: Mat 19:21, Luk 18:22, Kol 3:1-2

6:25: Fil 4:6, 1Tim

6:6-8, Hip 13:5, 1Tes 5:7

6:26: Mat 10:29-31, Luk 12:6-7

kamoeite nāveginien ikin. Mətə Tata səkimiāha ia neiai raməkwməni irəha. Nənə ia nənimen kimiāha hiamasan pik mhəpi raka irəha.

²⁷ Sin ia kimiāha ko ro nimiruēn sāvənhi rəpwəmwis mwi sāvai nəpin ouihī a trīni minuə ramətərig pik tukwe? Kimiāha riti ko ripko mhə nəri nəha.

²⁸ Ro iamihni irə rəfo hiamətərig pik ti tinari? Hətoni ro tihinari me ia kwopun me mə kamhəfəutə irə. Irəha həpwəh noien wok, mhəpwəh nitirriēn tinari.

²⁹ Mətə iakani pehe tukumiāha i Kig Solomon fwe kupwən nautə sāvənhi rasori pik, mamarkahu tinari amasan me, mətə tinari sāvənhi ripkamasan mhə rəmwhen ia tihinari me i.

³⁰ Kimiāha nahatətəien səkimiāha ripkiskai mhə. Kumwesən rauvei pen tinari amasan me m tihinari me, nəri auər a tihinari me kamhəmīru ipwet mətə trawakwi haukei, mhəsas, kuvani ia napw. Mə Kumwesən ramo iamīnha irə, in truvei pehe mwi tinari m kimiāha məpi raka.

³¹ Ro pen tihəpwəh nətərig pikien, mamhəres mə, 'Tsani nəfe?' uə 'Tsənimwi nəfe?' uə 'Tsarkahu ia nəfe?'

³² Nərmama səməme hərəirei Kumwesən kamhətui əmisə nāveginien mine tinari. Nənə Tata səkimiāha ia neiai ruvəkurən raka narimnari me i mə tihəməkēkei mhəvehi.

³³ Mətə kimiāha tihəkupwən mhətui əmisə nitətə sə in ramərimənu irə mine noien atukwatukw me sāvənhi, nənə in truvei pehe mwi narimnari me pam i m kimiāha.

³⁴ Ro pen kimiāha tihəpwəh nətərig pikien ti nəfe trawakwi. Narimnari me sāvai trawakwi sāvai trawakwi. Nəsəsausien me sāvai nəpin kuatia nəmwhen raka."

7

Iesu rəgkiari ia nəkiriēn nərmama ti noien ərəha me sāvənraha

¹ "Kimiāha tihəpwəh nəkiriēn nərmama ti noien ərəha me sāvənraha kamo Kumwesən rəkiri mwi kimiāha ti noien ərəha me səkimiāha.

² Nəkiriēn səkimiāha sə hiaməkiri nərmama irə, tukəkiri mwi kimiāha irə. Nərpwinien səkimiāha sə hiamo m nərmama tukərpwin pehe mwi m kimiāha.

³ Rəfo ikamətə nimwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piam, mətə ipkətə mhə nīpəri nei asori sə raməmak ia nənimem?

⁴ Trini minuə nīpəri nei asori raməmak ia nənimem, rəfo iakamini pen ti piam mə, 'əseni iou, pwəh iakiskəri raka nimwəkmwəki nei sə raməmak ia nənimem?'

⁵ Ik iərmama sə ikamo kəuətəkəsua tikaməkēkei mukupwən muvehi raka nīpəri nei asori sə raməmak ia nənimem, kurirə irə ikətə amasan nari mə tikiskəri raka nimwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piam.

⁶ Kimiāha tihəpwəh nuvei penien nari sə ro ikinan m kuri me. Rərəha mə kuri me nəha hərəri mhahi testesi nīpwramiāha. Tihəpwəh nərarki penien nəri amasan nənimen rutə pik revən ti pikə me. Rərəha mə pikə me nəha havən irə ia nisunraha."

Iesu rini mə tikəres nari, mətui nari, mikunkun ia təpinhə

⁷ "Trini minuə hiokēkei nari riti, ramasan mə tihəres, nənə tukuvei pehe m kimiāha. Tihətui əmisə i, nənə tihətoni. Tihəkunkun ia təpinhə, nənə tukəsevər tukumiāha.

8 Iærmama sə raməres nari, truvehi nari. Iærmama sə ramətui əmisə nari, trətoni. Iærmama sə rakunkun ia təpinhə, tukəsevər tukwe.

9 Sin ia kimiaha nəpɪn iəkunouihɪ səvənhi rəres bred, truvei pen kəruətərei min,

10 uə rəres nəmu truvei pen snek? Rekəm!

11 Kimiaha tihaməkeikei mhəuvei pen narimnari amasan me m nəkwərhakwərha me səkimiaha. Mə kimiaha i nəkur ərəha hiəkurən noien iamɪnhɪ, hiaməfətərig ia Tata səkimiaha ia neiai? In truvei pen narimnari amasan me rasori mwi m nərmama səməme kamhəres in tukwe.

12 Ro pen nəfe noien kimiaha hiokeikei mə nərmama tuho ia kimiaha, kimiaha mwi tiho ia nirəha, tɪ nəri nə mə in i nɪpwrai nəgkiariien me ia Loa səvəi Moses mine nəkukuə me səvəi profet kupwən me.”

Iesu rəgkiari ia suatuk kəru

13 “Kimiaha tihaməkeikei mhəkukurau ia ket ouihɪ. Iakani iamɪnhɪ irə tɪ nəri nə mə ket asori mine suatuk sə rɪmərɪ ramevən tɪ nemhəien. Nərmama həpɪk kamhəkukurau ia ket nəha.

14 Mətə ket ouihɪ mine suatuk əknekɪn ramevən tɪ nɪmɪruien. Nərmama houihɪ a kamhətə suatuk nəha.”

Iesu rəgkiari ia noien səvəi profet eikuə me

15 “Kimiaha tihaməsiari tɪ profet eikuə me. Irəha tuhəuvehe tukumiaha mhəvi sɪpsɪp me ia nirəha, mətə rerɪnrəha rəmwhen ia kuri əprɪmɪn me.

16 Kimiaha tihətə irəha, mhəkukurən mə irəha profet eikuə me, tɪ nəri nə mə noien səvənraha trahətən pen. Rəfo, ko kesi nukwai krep ia rəhi, uə nukwai niemis ia nəkwus sə ro rɪrevɪn me? Rekəm!

17 Nei amasan raukuə kwənkwai nei amasan, mətə nei ərəha raukuə kwənkwai nei ərəha.

18 Nei amasan ko rəpwəh nukuəien kwənkwai nei ərəha. Nei ərəha ko rəpwəh nukuəien kwənkwai nei amasan.

19 Nei me pam səməme həpkukuə mhə kwənkwanraha sə ramasan kamərari əmwesi irəha, kamərarki pen ia napw.

20 Ro pen kimiaha tihətə irəha mhəkukurən mə irəha profet eikuə me tɪ nəri nə mə noien səvənraha trahətən pen.

21 Nərmama həpɪk kamhəkwein iou mə, ‘Iərimənu, Iərimənu,’ mətə rɪpko mhə irəha pam tuhəuvnimwə mhə ia nitətə ia neiai.^a Iærmama sə ramo nəkwai Tata səiou sə ramərə ia neiai in truvnimwə.

22 Ia nəpɪn nəha nərmama həpɪk tuhəni pehe tukw iou i mə, ‘Iərimənu, Iərimənu, ia nəghɪm kimaha iahənəvisau m nərmama. Ia nəghɪm kimaha iahənəkouɪ irapw nəremhə me ia nərmama. Ia nəghɪm kimaha iahəno nɪmtətɪen asori me rɪpɪk. Rəfo ia kimaha?’

23 Mətə iou takɪn pen atukwatukw tɪ nirəha i mə, ‘Iou iapkukurən raka mhə kimiaha ia nəpɪn riti. Kimiaha nərmama me hiamo noien ərəha, həuvən isɪpwɪn tukw iou.’”

Iesu rəgkiari ia iærmama mi sə krauvrhəkɪn nimwə

7:8: Jem 1:5, 1Jon 3:22, 1Jon 5:14-15 7:11: Jem 1:17 7:12: Mat 22:39-40, Luk 6:31, Rom 13:8-10
 7:13: Jon 10:7,9 7:14: Wok Me 14:22 7:15: Mat 24:4,24, Wok Me 20:29, 2Tes 2:1 7:16:
 Kal 5:19-22, Jem 3:12 7:19: Mat 3:10, Luk 3:9, Jon 15:6 7:20: Mat 12:33 7:21: Luk 6:46,
 Mat 21:31, Rom 2:13, Jem 1:22,25 a 7:21: Nəpɪn rɪpɪk Matiu rani nəgkiariien i mə “Nitətə ia neiai.”
 Nɪpwrai nəgkiariien i in i “Nitətə sə Kumwesən ramərɪmənu irə.” 7:23: Sam 6:8, Mat 10:33, 25:41,
 Mat 13:41-42, 2Tim 2:19

24 “Iærmama sə riregi nægkiariien me i səiou, mamō næfe iakimāni, in trēmwhen ia iærmama riti rukurən nari muvrhəkin nimwə səvənhi ia təkure kəruətərei.

25 Nəpīn nesən rauə, iapiwən raiu, nimətagi rəsua ia nimwə nəha, mətə nimwə nəha rəpwəh nimweiiien ti nəri nə mə kiməuvrhəkin pen ramərer əknekīn ia təkure kəruətərei.

26 Mətə iærmama sə riregi nægkiariien me i səiou, məpwəh noien næfe iakimāni, in trēmwhen ia iærmama riti rīreirei nari muvrhəkin nimwə səvənhi ia nīpəkīr.

27 Nəpīn nesən rauə, iapiwən raiu, nimətagi ruvehe məsua ia nimwə nəha, nənə nimwə nəha rīmwei. Nəpīn rīmwei irə ruvehe mərəha pam.”

28 Nəpīn Iesu rīni pam nægkiariien me i, nərmama me həkəri asori nari ia nahatənien səvənhi,

29 ti nəri nə mə in rahatən irəha rēmwhen iærmama sə rauvehi nasorīien ruku pen ti Kumwesən. In ropə ia nahatən me səvənraha səməme kamhatən Loa.

8

Iesu ro iærmama riti nemhəien skai ro tekīn ruvehe məsanīn

1 Nəpīn Iesu reiwaiu ia təkurə nəha, nərmama həpik kamhəkurirə i.

2 Nənə iærmama riti nemhəien skai riti ro tekīn ruvehe tukwe in, mīnimwi nukurhun mi ia nənimen, mīni mə, “Iərimənu. Mə rerīm ragien, ko iko iou iakəmher?”

3 Nənə Iesu rosə pen rəgin, mīrapi in, mīni mə, “Rerik ragien. Tikuvehe məmher.” Təkwtəkwni a nemhəien səvəi iærmama nəha raraka irə. Nīpwrān ruvehe məmher mwī.

4 Nənə Iesu rīni pen tukwe in mə, “Tikətui amasan tukwe, məpwəh nīnīien næfe iakino mik ti iærmama riti. Mətə tikevən atukwatukw ti pris^a pwəh rətōni nīpwrām mə rəmher. Tikuvei pen næfe m Kumwesən sə Moses rīmāni. Nərmama me tuhətōni həkurən mə nemhəien i ruvəiwən ia nīpwrām.”

Iaruagən riti səvəi nəkur Rom ramahatətə ia Iesu

5 Iesu revən mapirapw ia taon nəha Kapaneam. Iaruagən riti səvəi nəkur Rom nəha ikīn in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Ruvehe ti Iesu, mərəs mə,

6 “Iərimənu. Ko ikasitu ia nīrak? Iærmama sə ramo tukwini nari miou ramamak fwe ia nəkwai nimwə səiou, mamregi rərəha anan, ko rīpkavən mhə.”

7 Miregi Iesu rīni pen tukwe in mə, “Iou takuvehe mo in ruvehe məsanīn.”

8 Mətə iəmə asori səvəi naruagən me rīni mə, “Iərimənu. Rīpko mhə iou iəmə amasan riti. Iapkwəwhen mhə mə tikuvehe muvnmwə ia nimwə səiou. Mətə tikīni a nəkwām, nənə pwəh iærmama sə ramo tukwini nari miou ruvehe məsanīn. ⁹ Iou mwi iærmama riti sə iakamarə tegin nəmə asori me. Naruagən me nepwīn mwi kamharə tegin iou. Nəpīn iakīni pen ti riti mə ‘Evən,’ in trevən. Nəpīn iakīni pen ti riti mwi mə ‘Uvehe,’ in ruvehe. Nəpīn iakīni pen ti iærmama sə ramo tukwini nari miou mə ‘O nəri,’ in tro.”

10 Nəpīn Iesu riregi nægkiariien nəha, rəkərīnari, mīni pen ti nərmama səməmə kamhəkurirə in mə, “Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i mə iou iapkwətə

7:29: Mak 1:22, Luk 4:32, Jon 7:46 8:4: Lev 14:1-32, Mat 9:30, Mak 7:36, Luk 17:14 a 8:4: Pris me nəha Iesu raməgkari ia nīrəha, irəha nīmwpwi Eron me. Fwe kupwən irəha kamho wok ia nīmwe səvəi Kumwesən fwe Jerusalem. 8:5: Jon 4:47 8:10: Mat 15:28

raka mhə iəmə Isrel riti nahatətəien səvənhi riskai rəmwhen ia nahatətəien səvəi iəmə Rōm i.

¹¹ Iakani pehe tukumiaha i mə nərmama həpik ripko mhə irəha nəkur Isrel tuhəuku pen ia nīkaren parei mine nīkaren peraha mhəuvehe mhani pəri nari irəha Epraham mine Aesak mine Jekop ia Nitətə ia Neiai.^b

¹² Mətə nəkur Isrel, irəha nīpwnətī nītətə nəha, tukərarki irapw irəha həpik fwe iruə ia kwopun rīpītəv ikin. Ia kwopun nəha tuhasək, mhahi tərini revīnraha.”

¹³ Nənə Iesu rīni pen tī iəmə asori səvəi naruagən me mə, “Evən. Iərmama sə ramo tukwini nari mik trəsanin rəmwhen ikini nīpərhiēnien mə tako mik.” Təkwtəkwni a irə iərmama sə ramo tukwini nari m iəmə asori səvəi naruagən me ruvehe məsanin.

Iesu ro mama səvəi Pita ruvehe məsanin

¹⁴ Kurirə ikin Iesu revən muvnmwə ia nimwə səvəi Pita, mətōni kaka pran səvəi Pita raməmak maməkwiēi fifa.

¹⁵ Iesu rīrapi rəgīn, nənə nemhəien raraka irə. Prən nəha riskəmter, minaməpnəpənə nəveginien sənəni.

¹⁶ Ia nəpīn nəha ia nīruarəv meri ruvəivə irəha həuvehi nərmama həpik nəremhə me kamharə ia nīrəha həuvehi irəha mhəuvehe tī Iesu. In rīni a nəgkiariēn səvənhi, məkoui irapw nənīmwin ərəha me irə, mo mwī səməme kamhəmhə irəha pam həuvehe mhəsanin.

¹⁷ Narimnari me i həier pehe iamīnhi mə nəgkiariēn səvəi Profet Aesea truvehe mukua. In rīməni mə, “In ruvehi nemhəien me səkitaha mine nəmisəien me səkitaha.”

Iərmama kəru krouokeikei mə troukurirə Iesu

¹⁸ Nəpīn Iesu rətōni mə nərmama me həpik hərəer kurau kurau irə, rīni pen tī nərmama me səvənhi mə, “Pwəh səuvən mhəpi simwin pen fwe ia nīkare nūi asori.”

¹⁹ Ia nəpīn nəha iahatən riti səvəi Loa ruvehe mīni pen tukwe in mə, “Iahatən, takukurirə ik kwopun pəku tikevən ikin.”

²⁰ Miregi Iesu rīni pen tukwe in mə, “Kuri əprmin me səvənraha nīpəg rarə. Menu me ia nīmagouagou təpwagenraha rarə. Mətə iou, Iəmətī Iərmama, kwopun səiou rīwən mə takapri ikin.”

²¹ Nənə iərmama riti mwī sə ramərəer ia kwopun nəha irəha nərmama me səvəi Iesu rīni pen tukwe in mə, “Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakukupwən mevən mīnimwi raka səiou tata.”

²² Miregi Iesu rīni pen tukwe in mə, “Nərmama səməme həpkukurirə mhə iou rəmwhen mə həuvamhə raka. Tikukurirə iou, məpwəh irəha. Pwəh irəha hənīmwi nərmama me səvənraha səməme həuvamhə.”

Iesu rīnise nīmətagi asori

²³ Ia nəpīn nəha Iesu rəputə ia nītətə ouihī riti. Nərmama me səvənhi həkurirə in.

²⁴ Irəha həier mənəmhəuvən. Ripko mhə tui nīmətagi asori riti riskəmter ia təkure nui mo peiau peiau me rasori mīnakuwə ia nītətə ouihī səvənraha. Mətə Iesu ramapri.

²⁵ Ro pen irəha həuvən, mhəsəwpwiri in, mamhəni mə, “Iərimənu! Tikuvehimīru kitaha! Na tsəmwhenimw!”

8:11: Sam 107:3, Luk 13:29 ^b **8:11:** Nəpīn rīpik Matiu rani nəgkiariēn i mə “Nītətə ia neiai.” Nīpwrāi nəgkiariēn i in i “Nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” **8:12:** Mat 22:13, 25:30, Luk 13:28 **8:14:** 1Kor 9:5 **8:20:** 2Kor 8:9 **8:21:** 1King 19:20, Jon 5:25 **8:24:** Sam 4:8

26 Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, “Rəfo kimiaha hiamhekir? Kwa nahatətəien səkimiaha ripkiskai mhə.” Nənə in riskəmtər minise nimətagi mine nui asori mini minuə troueiwau. Təkwətəkwuni a mwi narimnari me pam həuvehe mhəmərinu.

27 Nərmama me səvənhi nənimenraha rier. Irəha həni mə, “Nəfe i iərmama nimətagi mine nui krauo nəkwən?”

Iesu rəkoui irapw nəremhə me nepwın ia iərmama Katara kəru

28 Nəpin Iesu rier pen ia nıkare nui asori ia tənə səvəi nəmə Katara, iərmama kəru krouier ia kwopun kanımwi nərmama ikin, rouvehe tukwe in ia suatuk. Nəremhə me kamharə ia nirau, mamho irau krauosi nərmama. Iərmama riti riwən ko rukurau ia suatuk ia kwopun nəha.

29 Nəpin irau krouətə Iesu, krouəkwein əpwəmwis, rouni mə, “Tini Kumwesən, ikuvehe mə tiko nəfe ia kimaha? Rosi tiko nəmisəien m kimaha, mətə ripko mhə ihi nəpin atukwatukw səvənhi uə?”

30 Mətə toue pikə me həpik kamhərku ia kwopun nəha isipwın kwopti ti niraha.

31 Nəremhə me nəha hase Iesu, mhəni mə, “Tini minuə ikəkoui irapw kimaha, pwəh ikərhi pen kimaha iahəuvən ia reri pikə me nəha.”

32 Miregi Iesu rini pen ti niraha i mə, “Həuvən!” Ro pen irəha həier ia iərmama mi nəha, mhəuvən ia reri pikə me. Təkwətəkwuni a mwi pikə me pam haiu, mheiwau ia nəpatu, mhəsas pen ia təmwei nui asori, mhəmwənımw.

33 Nərmama səməme kamhətui ti pikə me hap, mhəuvən ia taon səvənraha, mhəni irapw narimnari me pam nəha irəha hənətoni. Irəha həgkiari pik ia nəfe Iesu rino ia iəmə mi nəha nəremhə me hənərə ia nirau.

34 Nərmama me pam ia taon nəha həier mə tuhətə Iesu ia suatuk. Nəpin hətəni, hase in mə trəpwəh tənə səvənraha mamevən.

9

Iesu ro iərmama riti nisun mi krouemhə ruvehe məsanin

1 Nənə Iesu rəputə ia nitətə ouih, məpi simwın mwi ia nui asori, muvehe ia taon səvənhi.^a

2 Ia kwopun nəha nərmama nepwın həuvehi iərmama riti mhəuvehi mhəuvehe tukwe. Iərmama nəha ramapri ia niməhan səvənhi nisun mi krouemhə. Nəpin Iesu rətoni nahatətəien səvənraha, rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Nərik. Tikəpwəh nehekiriən. Iakinenouenou raka noien ərəha me səim.”

3 Nəpin Iesu rini nəgkiariən nəha nahatən me nepwın səvəi Loa həgkiari minraha me, mhəni mə, “Iəmə i rani ərəha Kumwesən.”

4 Mətə Iesu ruvəkurən raka nətərigiən səvənraha, mini mə, “Rəfo rerimiahə ramrhi ərəha iou iamınhi irə?”

5 Nəgkiariən mi sə pəku nəha rıməru tukw iou ti ninien: nəgkiariən i mə, ‘Iakinenouenou raka noien ərəha me səim,’ uə nəgkiariən i mə, ‘Ərer mavən?’

6 Mətə iakokeiki mə kimiaha tihəkurən mə iou, Iəməti Iərmama, iakəuvehi nasoriən ia tiprənə i. Iakukurən nenouenouen noien ərəha me.” Nənə Iesu rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Ərer, muvehi niməhan səim, mavən mamevən fwe imwam.”

7 Iəmə nəha rərər, mavən, mevən fwe imwəni.

⁸ Nəpɪn nərmama hətoni nəri nəha, həhekɪr, nənə həuvehi utə nəghi Kumwesən tɪ nəri nə mə in ruvei pen nasorien m nərmama mə tuho iamɪnhi irə.

Iesu rəkwein Matiu mə trukurirə in

⁹ Nəpɪn Iesu rəpwəh kwopun nəha mamevən, rətoni iərmama riti nəghin nə Matiu raməkure ia nimwə kamərəku pen takis ikɪn. Iesu rini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.” Nənə Matiu riskəmter mukurirə in.

¹⁰ Kurirə irə Iesu revən maməni nari ia nəkwai nimwə səvəi Matiu. Nərmama kamərəku pen takis mɪnraha mine nərmama ərəha me nepwin mwɪ həpɪk həuvehe mamhani pəri nari irəha min mine nərmama me səvənhi.

¹¹ Nəpɪn Farisi me hətoni, həni pen tɪ nərmama me səvənhi mə, “Rəfo iahatən səkimiaha raməni pəri nari irəha nərmama kamərəku pen takis mɪnraha mine nərmama ərəha me nepwin mwɪ?”

¹² Mətə nəpɪn Iesu riregi, rini mə, “Nərmama həsanin tuhətui tokta tɪ nəfe? Mətə nərmama kamhemhə kamhətui tokta.

¹³ Ramasan mə kimiaha tihəuvən kahatən kimiaha ia nɪpwrai nəgkiariien i Kumwesən rɪməni ia Nəkukua İkinan mə, ‘İakəpwəh nokeikeiien mə nərmama tuhousi əpune nərimiru me mhəuvehi pehe miou, mətə iakokeikei mə irəha tuhapi tɪ nɪrəha me.’” Nənə Iesu rarə mɪni mwɪ mə, “İakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə iapkuvehe mhə mə takəkwein nərmama atukwatukw me, mətə iakuvehe mə takəkwein nərmama ərəha me.”

Noien vi ko rɪpkuvehe mhə mo kuatia irau noien ivis

¹⁴ İa nəpɪn nəha nərmama me səvəi Jon Paptaes həuvehe tɪ Iesu, mamhəni mə, “Rəfo kimaha mine Farisi me iahaməpwəh naniien nari tɪ nəfwakiiien, mətə nərmama me səim həpwəh noien iamɪnhi irə?”

¹⁵ Miregi Iesu rini pen tɪ nɪrəha i mə, “Nərmama ia nəveginien i kamo tɪ narə viien səvəi iərman mine pran tuhaməkeikei mhani nari, mamhagien, tɪ nəri nə mə iərman sə rɪpkarə vi a irau pran səvənhi ramarə irəha mɪnraha. Rɪpkatukwatukw mhə mə rərɪnraha trəpou ia nəpɪn nəha. Mətə trɪpkuvehe ia nəpɪn sə tukuvehi raka iərman sə rɪpkarə vi a irau səvənhi pran trɪpkarə mhə mwɪ irəha mɪnraha. İa nəpɪn nəha irəha tuhəpwəh naniien nari tɪ nəfwakiiien.

¹⁶ İərmama riti riwən ko ruvehi nɪpəri tinari vi mɪtiri tukuahag ia rui tinari ivis. Trini mɪnuə ro iamɪnhi irə, tinari vi truvɪ tərini nənə meitehi asori mwɪ.

¹⁷ İərmama riti riwən ko rətəgi pen waen vi ia tiki waen tui me sə kɪno ia teki nəni. Trini mɪnuə ro iamɪnhi irə, tiki waen tui me tuhəsisɪ mhəpəruə tɪ nəri nə mə həuvəskai raka. Waen traris pam, nənə tiki waen me tuhərəha. Mətə waen vi tukətəgi pen ia tiki waen vi me sə hamərməru ihi mə waen vi mine tiki waen vi me irau pəri trouəmak amasan.”^b

Iesu romasan pran riti marə momasan mwɪ prən ouihɪ riti

¹⁸ Nəpɪn Iesu rani narimnari me nəha tɪ nɪrəha i, təkwtəkwwuni a mwɪ iəmə asori riti səvəi nimwəfwaki səvəi nəkur İsrəl ruvehe tukwe in, mɪnimwɪ nukurhun mi ia nənimen, mɪni mə, “Prənouihɪ səlou rɪpkemhə a i, mətə tiko muvehe, məmrutə rəgim irə, nənə in trɪmɪru mwɪ.”

¹⁹ Ro pen Iesu riskəmter irəha nərmama me səvənhi, mhəkurirə iəmə nəha.

9:11: Luk 15:2, 19:7 **9:13:** Mat 12:7, Hos 6:6 **9:14:** Luk 18:12 **9:15:** Jon 3:29 **9:16:**

Jon 1:17 **b** **9:17:** Iesu rusipekin ia nɪpəri tinari vi mine tinari ivis, marə mɪni mwɪ tiki waen tui me mine tiki waen vi me. Nusipekinien mi nəha nɪpwranrau mə nahatənien vi səvəi Iesu trɪpkəsi pen mhə nahatənien tui sə nəkur İsrəl kamharə irə.

20 Pran riti fwe ikin ramemhə ia nemhəien səvəi nīpran. Nemhəien nəha rinarə rerin irə muvehi nuk twelef. Təkwtəkwuni nəha rukurirə Iesu, muvehe, mīrapī nusvenhi tinari səvənhi.

21 In ro iamīnhi irə mīne ti nəri nə mə rerin ramrhi mə, “Rosi ko iakrapī tinari səvənhi, ko iakuvehe məsanin.”

22 Nəpin rīrapī tinari səvəi Iesu, Iesu ruvsini, mətoni prən nəha, mīni mə, “Prən i. Tikəpwəh nehekīrien. Nahatətəien səim rino raka ik ikuvehe məsanin.” Təkwtəkwuni a prən nəha ruvehe məsanin.

23 Kurirə irə Iesu revən mapirapw ia nimwə səvəi Jaeras, mətoni nərmama səməme kamhāni nīpu səvəi nemhəien mīne nərmama həpik kamho nurigrigien asori.

24 In rīni mə, “Həier. Prənouihi nəha rīpkemhə mhə, mətə ramapri a.” Irəha hərəgi haris ia Iesu.

25 Mətə nəpin həmāier irapw irə, in ruvniwə, muvehi rəgi prən ouihi nəha, nənə in rīmīru mərer.

26 Nənə nəvisaiuen səvəi nəri i revən ia kwopun me pam ia tənə nəha.

Iesu romasan iərmama kəru nənimenrau rīfwə

27 Nəpin Iesu rəpwəh kwopun nəha mamevən, iərmama kəru nənimenrau rīfwə kroukurirə in, rouəkwein əpwəmwis, rouni mə, “Kwənəkwas səvəi Kig Tevit! Api tukumrau!”

28 Nəpin Iesu ruvniwə ia nəkwai nimwə, iərmama mi nəha nəmrinrau rīfwə krouvehe tukwe in. Nənə Iesu rīni pen ti nirau i mə, “Kimirau irouni nīpərhienien mə iakukurən noien nəri i uə rekəm?”

Miregi irau krouni mə, “Ouəh, Iərimənu.”

29 Ro pen in rīrapī nəmrinrau, mīni mə, “Itə. Pwəh iakomasan nənimemirau rukurirə pen a nahatətəien səkimirau.”

30 Nənə nənimenrau rətui, irau krouətə nari. Nənə Iesu rinise pen əknekīn ti nirau i mə, “Kimirau tirouətui amasan tukwe, rouəpwəh nīnīien nəfe iakino m kimirau ti iərmama riti.”

31 Mətə irau krouəpwəh in, rouevən rouəvisau nəfe Iesu rino mīnrau nəgkiariien səvənrau ruviris mevən ia kwopun me pam ia tənə nəha.

Iesu romasan iərmama riti sə iəremhə rarə irə

32 Nəpin iərmama mi nəha krouərari rauevən, təkwtəkwuni nəha nərmama nəpwin həiri iərmama riti, mhəiri mhəuvehe ti Iesu. Iərmama nəha ko rīpkəgkiari mhə ti nəri nə mə iəremhə rarə irə.

33 Nəpin Iesu rəkoui irapw raka iəremhə nəha, iərmama nəha rinaməgkiari. Nənə nərmama me hətoni həkərinari irə, mamhəni mə, “Kitaha səpkətə raka mhə nari riti iamīnhi ia tənə Isrel.”

34 Mətə Farisi me həni mə, “In rauvehi nīskaiien səvəi iəremhə sə in rasori ia nəremhə me, maməkoui irapw nəremhə me irə.”

Iesu rerin rərkwəpīr ti nərmama

35 Ia nəpin nəha Iesu revən ia taon me mīne rukwənu me pam, mama-hatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməvisau nəgkiariien amasan ia nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mamomasan nərmama me pam səməme kamhemhə ia nemhəien me səpəmsəpə mīne səməme nemhəien rouraha nīpəri nīpwrnraha.

³⁶ Nəpɪn in rətoni nərmama həpik anan, rerin rərkwəpɪr ti nɪrəha, ti nəri nə mə haməmwur pik, mhənəpou. Irəha həmwəhen ia sipsip me nepwɪn iərmama riwən trətə amasan irəha.

³⁷ Ro iamɪnhi irə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Nəveginien sə ruvəmruə raka fwe ia nəmhien rasori pik, mətə nərmama səməme kamhəpeki pehe houhi a.

³⁸ Ro iamɪnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən sə ramərimənu ia nəmhien, mhəres in mə trərhi pen nərmama nepwɪn mwi həuvən fwe ia nəmhien səvənhi mhəpeki nəveginien sə ruvəmruə, mhəpeki mhəuvehe.”^C

10

Iesu rərhi pen nərmama səvənhi twelef həuvən mhəvisau

¹ Iesu rəkwein pen nərmama səvənhi twelef həuvehe tukwe. Nənə in ruvei pen nasorien mɪnraha. Ia nasorien nəha irəha həukurən nəkoui irapwien nənimwɪn ərəha me ia nərmama, mhəukurən mwi nomasanien nərmama me pam səməme kamhemhə ia nemhəien me səpəmsəpə.

² Aposol me nəha irəha pam twelef nəghɪnraha me i: Sə rukupwən Saemon (iəmə sə kani mə Pita), mɪne Antru piəvi Saemon, mɪne Jemes tɪni Sepeti, mɪne Jon piəvi Jemes,

³ mɪne Filip, mɪne Patolomiu, mɪne Tomas, mɪne Matiu (iəmə sə kupwən kamərəkəu pen takis mɪn), mɪne Jemes tɪni Alfeas, mɪne Tateas,

⁴ mɪne Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə ia nəmə me nəha kamhəmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom), mɪne Jutas Iskariot (iəmə sə ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in).

⁵ Nəmə me nəha twelef Iesu rərhi pen irəha, maməvəhag mɪnraha, mani mə, “Kimiaha tihəpwəh nəvənien ti nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel, mhəpwəh mwi nuvɪmɪwəien ia taon riti səvəi nəkur Sameria.

⁶ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhəuvən əpa ti nəkur Isrel. Irəha həmwəhen ia sipsip me hənəruəi.

⁷ Nəpɪn kimiaha hiamesi pen suatuk səkɪmiaha mamhəuvən, tihəni irapw iamɪnhi irə mə, “Nɪtətə ia neiai ruvəuvehe ipaka.”^a

⁸ Kimiaha tihaməkeikei mho nərmama səməme kamhemhə həuvehe mhəsənɪn. Səməme həuvamhə, kimiaha tiho irəha hətui mwi. Səməme nemhəien skai ro tekɪnraha, kimiaha tiho irəha həuvehe mhəmher. Səməme nəremhə me kamharə ia nɪrəha, kimiaha tihəkoui irapw nəremhə me nəha ia nɪrəha. Nasorien i iakəuvei pehe m kimiaha hiəpkuvehi mhə nanimen. Ro pen kimiaha tihasitu ia nərmama me irə, mhəpwəh nəresien nərəkuien tukwe.

⁹ Kimiaha tihəpwəh nuvehien kol uə silva uə kapa uə mane riti mwi mhəvai pen ia pəkət me səkɪmiaha.

¹⁰ Kimiaha tiharkahu karkahu kuatia a, mhəuvei pen put, mhəuvehi tənəripw mɪne kaskɪn səvəi nəvənien səkɪmiaha, mətə tihəpwəh nuvehien sə rəkɪwaku. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə kimiaha hiəmwəhen

9:36: Mat 14:14, Nam 27:17, 1King 22:17, Esik 34:5 **9:37:** Sek 10:2, Mak 6:34, Luk 10:2 **C 9:38:** Iesu rusipekin ia nəveginien sə ruvəmruə ia nəmhien. Nusipekinien nəha nipwran mə nərmama həpik hənoraka rere mə tuhəuvehe ti Iesu, mətə nərmama səməme tuhasitu ia nɪrəha, mhəiri irəha mhəuvehe houhi a. **10:1:** Mak 6:7, Luk 9:1 **10:5:** Wok Me 13:46 **10:6:** Jer 50:6, Mat 15:24 **10:7:** Mat 3:2, 4:17, Luk 10:9,11 **a 10:7:** Nəpɪn rɪpik Matiu rani nəgkiarieren i mə “Nɪtətə ia neiai.” Nipwrai nəgkiarieren i in i “Nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” **10:8:** Wok Me 20:33 **10:9:** Luk 10:4 **10:10:** Nam 18:31, Luk 10:7, 1Kor 9:14, 1Tim 5:18

ia nǝrmama kamhowok. Ratukwatukw mǝ nǝkur me nǝha tuhǝkwmani kimiaha, mhǝuvei pehe nǝfe riwǝn tǝni kimiaha.

11 Nǝpin kimiaha tihǝuvǝn ia taon riti uǝ rukwǝnu riti, tihǝtui iǝrmama riti sǝ in rerin ragien mǝ truvehi puvnimwǝ kimiaha ia nimwǝ sǝvǝnhi, nǝnǝ tihamarǝ ikin meste nǝpin tihǝier irǝ.

12 Nǝpin tihǝuvnimwǝ ia nimwǝ nǝha tihǝkwein amasan ia nirǝha mhǝni mǝ, 'Nǝmǝrinuuien ramarǝ tukumiaha.'

13 Nǝnǝ trini minuǝ nǝrmama ia nǝkwai nimwǝ nǝha rerinraha ragien mǝ tuhǝuvehi puvnimwǝ pehe kimiaha, nǝmǝrinuuien nǝha sǝkimiaha tramarǝ ti nirǝha, mǝtǝ mǝ rerinraha ripkagien mhǝ tukumiaha, nǝmǝrinuuien nǝha sǝkimiaha trirǝig mwi tukumiaha.

14 Nǝnǝ trini minuǝ nǝrmama nǝpwǝn hǝpwǝh nǝsevǝrien ia rerinraha tukumiaha uǝ hǝpwǝh nǝtǝrigien ia nǝgkiariien me sǝkimiaha, nǝpin kimiaha tihǝier ia nimwǝ sǝvǝnraha uǝ taon sǝvǝnraha, tihamǝkeikei mhounouini raka nimǝkwurw ia nisumiaha, mhahatǝn pen mǝ irǝha hǝno noien ǝrǝha.

15 Iakani nǝpǝrhienien tukumiaha i ia nǝpin nǝha Kumwesǝn trǝrpwin noien ǝrǝha me irǝ nǝrpwinien sǝvǝi nǝrmama ia taon nǝha triskai mǝpi raka nǝrpwinien sǝvǝi tǝnǝ Sotom mine Komora fwe kupwǝn."

Iesu rini mǝ tukometǝ nǝrmama me sǝvǝnhi

16 "Hǝregi ro. Iakamǝrhi pen kimiaha mǝ tihǝuvǝn mhǝmwhen ia kwǝti sip-sip me sǝ kamhǝrer ia kurkwai kuri ǝprmin me. Ro pen kimiaha tihamǝkeikei mhǝ rǝmwhen ia nǝrimiru sǝ rukurǝn nari mine nǝrimiru sǝ noien sǝvǝnhi rǝmher.

17 Kimiaha tihamǝsari nǝrmama me. Irǝha tuhǝuvei pen kimiaha ia rǝgi nǝmǝ asori me mǝ irǝha tuhǝkiri nǝgkiariien sǝkimiaha. Irǝha tuhǝrisi mwi kimiaha ia nǝkwai nimwǝfwaki me sǝvǝi nǝkur Isrel.

18 Ti nǝri nǝ mǝ kimiaha nǝrmama me sǝiou, irǝha tuhǝuvehi kimiaha, mhǝrpwi irapw kimiaha ia nǝmri kig me mine ia nǝmri nǝrmama sǝmǝme kamhǝrimǝnu. Mǝtǝ mǝ irǝha ho iamǝnha irǝ kimiaha tihǝuvehi nǝpin riti sǝkimiaha tihǝni irapw nǝgkiariien sǝiou irǝ ia nǝmrinraha mine ia nǝmri nǝrmama ripko mhǝ irǝha nǝkur Isrel.

19 Nǝpin nǝrmama tuhǝuvei pen kimiaha ia rǝgi nǝmǝ asori me mǝ irǝha tuhǝkiri nǝgkiariien sǝkimiaha, tihǝpwǝh nǝtǝrig pikien mǝ kimiaha tihǝfni irǝ uǝ nǝfe nǝgkiariien tihǝni. Kimiaha tihǝpwǝh nǝtǝrig pikien iamǝnhi ti nǝri nǝ mǝ ia nǝpin atukwatukw nǝha tihǝgkiari irǝ tukuvei pehe m kimiaha nǝfe nǝgkiariien tihǝni.

20 Ripko mhǝ nǝgkiariien atukw sǝkimiaha tihǝni, mǝtǝ Nǝnimwin sǝvǝi Tata sǝkimiaha trǝgkiari ia tǝrhumiaha.

21 Iǝrmama truvei pen piǝvni anan ia rǝgi nǝrmǝpǝ mǝ tukousi ǝpune. Tata me tuho mwi iamǝnhi ia tininraha me. Nǝkwǝrhakwǝrha me tuhǝskǝmter mhǝni ǝrǝha sǝvǝnraha me tata me mine mama me, mhǝuvei pen irǝha mǝ tukousi ǝpune irǝha.

22 Nǝrmama me pam tuhǝmwǝki kimiaha ti nǝri nǝ mǝ kimiaha nǝrmama me sǝiou. Mǝtǝ iǝrmama sǝ trǝrer ǝknekin ia nahatǝtǝien sǝvǝnhi meste nǝrǝhaien me i hǝuvehe mhǝukuraw pam, Kumwesǝn truvehimiru in.

²³ Nəpin irəha tuhometə kimiaha ia taon riti, kimiaha tihaməkeikei mhap mhəuvən ia taon əpə riti. Iakani nıpərhiyenien tukumiaha i kimiaha tihəpkəuvən pam mhə ia taon me ia tənə İsrəl kurirə iou, İəməti İərmama, iakuvehe.

²⁴ İərmama sə kamahatən in rıpkasori mhə ia iahatən səvənhi. İərmama sə ramo tukwini nari rıpkasori mhə ia iəmə asori səvənhi.

²⁵ Trini minuə iərmama sə kamahatən in ruvehe minəmwhen ia iahatən səvənhi, uə iərmama sə ramo tukwini nari ruvehe minəmwhen ia iəmə asori səvənhi, rerınrau tragien. Iou iəmə asori səkimiaha, mətə irəha həməni ərəha iou mə iou iəremhə asori Pielsepul. Ro iamınhi irə hiəukurən mə irəha tuhəni ərəha anan mwi kimiaha nərmama me səiου.

²⁶ Ro pen kimiaha tihəpwəh nehekiriən irəha. Narımnari me pam səməme hamərkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narımnari me pam səməme haməmak afafa tukaməkeikei kətoni kuvehi irapw ia nukuraanien.

²⁷ Nəfe nəgkiariien iakani pehe tukumiaha ia nəpitəvien, kimiaha tihaməkeikei mhəni irapw ia nukuraanien. Nəfe nəgkiariien hiamregi kaməsıwən irə, kimiaha tihaməkeikei mhəni irapw ia təkure nimwə me.

²⁸ Kimiaha tihəpwəh nehekiriən nərmama səməme həukurən nousi əpuneien nıpwramiaha, mətə ko həpwəh nousi əpuneien nənimwımiaha. Mətə kimiaha tihaməkeikei mhehekir Kumwesən ti nəri nə mə in rukurən nouraha pəriien nıpwramiaha mine nənimwımiaha ia kwopun napw asori rauək ikin.

²⁹ Rerimiaha rırhi ro kwəti menu me. Nənimenraha reiwaiu. Kauvehi kəru ia silin sə rouihi anan kuatia. Mətə mə Tata səkimiaha rıpkəsəni mhə menu me nəha ko riti rəpwəh nimweien ia tıprənə memhə.

³⁰ Hətə ro nimwai nukwənemiaha, mətə Kumwesən rınəvsini pam raka irəha.

³¹ Ro iamınhi irə kimiaha tihəpwəh nehekiriən. Ia nənimen kimiaha hiamasan mwi mhəpi raka kwəti menu me nəha həpik.

³² İərmama sə trini irapw ia nəmri nərmama mə in iərmama riti səiου, iou mwi takini irapw ia nəmri Tata səiου ia neiai mə in iərmama riti səiου.

³³ Mətə iərmama sə trini irapw ia nəmri nərmama mə in rıreirei iou, iou mwi takini irapw ia nəmri Tata səiου ia neiai mə iakreirei in.”

İesu rəgkiari ia nəmərinuien mine nəvisəien

³⁴ “Rərəha mə rerimiaha ramrhi iou mə iakuvehe mə tako nərmama ia tıprənə i harə ia nəmərinuien. İapkuvehe mhə mə tako nərmama harə ia nəmərinuien, mətə iakuvehe mə tako nərmama həuai irəha me, mhəvisə.

³⁵ Iakuvehe mə tako
‘iərmama rəvisə irau tata səvənhi,
pran rəvisə irau mama səvənhi,
prisini pran rəvisə irau kaka pran səvənhi.

³⁶ İərmama riti trətoni
mə nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi tuhaməmhwəki in.’

³⁷ İərmama sə rokeikei pik tata səvənhi uə mama səvənhi məpi raka in rokeikei iou, rəpwəh nəmwhenien mə truvehe mo in iərmama riti səiου. Nənə iərmama sə rokeikei pik tını iərman uə tını pran məpi raka in rokeikei iou rəpwəh nəmwhenien mə truvehe mo in iərmama riti səiου.

³⁸ Iærmama sæ rīpkuvehi utæ mhæ nei kamarkuauī sævænhī, mævranī mukuriræ iou, ræpwæh næmwhenien mæ truvehe mo in iærmama riti sæiou.

³⁹ Iærmama sæ rokeikei mæ trækwætæmhiri nīmīruīen sævænhī trarfai iræ. Mætæ iærmama sæ traraka ia nīmīruīen sævænhī tukw iou truvehi nīmīruīen rerin.”

Iesu rægkiari ia nærækuien sævai nækur atukwatukw me

⁴⁰ “Iærmama sæ ramæsevæ r ia rerin tukumiaha ræmwhen mæ ramæsevæ mwi ia rerin tukw iou. Nænæ iærmama sæ ramæsevæ r ia rerin tukw iou ræmwhen mæ ramæsevæ mwi ia rerin ti Kumwesæn sæ rinæ rhi pehe iou iakuvehe.

⁴¹ Iærmama sæ ramæsevæ r ia rerin ti iærmama riti ti næri næ mæ in rukuræn mæ iærmama naha in profet, in truvehi nærækuien sævænhī ræmwhen ia nærækuien sævai profet. Nænæ iærmama sæ ramæsevæ r ia rerin ti iærmama riti ti næri næ mæ in rukuræn mæ iærmama naha in iærmama atukwatukw, in truvehi nærækuien sævænhī ræmwhen ia nærækuien sævai iærmama atukwatukw.

⁴² Nænæ iærmama sæ truvei pen nui ækwieī a m iærmama riti ti næri næ mæ in rukuræn mæ iærmama naha in iærmama riti sæiou, næri auar a mæ in reiwaiu ia nærmama nepwīn sæiou, mætæ iakani nīpærhienien tukumiaha i mæ iærmama naha tramækeikei muvehi nærækuien sævænhī.”

11

Nærmama me sævai Jon Paptæes hæuvæn mhætæ Iesu

¹ Næpīn Iesu rævæg pam m nærmama sævænhī twelef, in rier ia kwopun naha, mevæn ia taon me sævai nækur Kalili mæ trahatæn iræha mævisau minraha.

² Ia næpīn naha Jon Paptæes ramæmak ia kalapus. Næpīn rīregi narimnari me Iesu Kristo ramo, in ræ rhi pen nærmama nepwīn sævænhī

³ hæuvæn mæ tuhæres pen Iesu i mæ, “Ik i in i profet kupwæn me kamhæni ik mæ tikuvehe ua rekæm? Mæ rīpko mhæ ik i rosi kimaha tahætui sæpæ iti uæ?”

⁴ Mīregi Iesu rīni pen ti nīræha i mæ, “Kīmiaha tihæuvæn mhæni pen ti Jon næfe hiæregi mhætōni.

⁵ Nærmama me næmrīnraha rīfwæ hætui mhætæ nari, nænæ sæmæme nīsunraha ræ rfe hævi atukw i mhævæn. Nærmama sæmæme nemhæien skai ro tekīnraha hæuvehe mhæmher, nænæ sæmæme nækwæregīnraha ruvisimw rækweg hæregi nari. Nærmama me nepwīn sæmæme kupwæn hæuvamhæ, tækwætækwuni naha hæuvæmīru mwi, nænæ nærmama me nautæ sævænraha rīwæn kamævisau nægkiariien amasan minraha.

⁶ Iærmama sæ ramætæ iou, trīni mīnuæ in rīpkimwei mhæ ia nahatætæien sævænhī ti nari riti iakamo, rerin tragien.”

Iesu rægkiari ia Jon Paptæes

⁷ Næpīn nærmama me sævai Jon hænærari mænæmhæuvæn, Iesu rīnæmægkiari ia Jon, mīnamīni pen ti nærmama me i mæ, “Fwe kupwæn, kīmiaha hiæier ia taon me mīne rukwænu me mhæuvæn ia kwopun akwesakwes ikin mæ tihætæ næfe? Iærmama riti sæ ræmwhen ia kwækwai nig rīpkærer atukwatukw mhæ næpīn mætagi rauini? Rekæm.

⁸ Kīmiaha hiæier mhæuvæn mæ tihætæ næfe? Iærmama riti sæ rauvei pen tinari amasan me? Rekæm. Nærmama sæmæme kamhæuvei pen tinari amasan me kamharæ ia nimwæ me sævai kig me.

⁹ Kimiaha hiäier mhäuvän mä tihätä näfe? Profet riti? Ouäh, nipärhienien. Kimiaha hiäier mhäuvän mä tihätä profet riti. Mätä iakani pehe tukumiaha i mä iamä i in rasori mäpi raka profet.

¹⁰ In iärmama sə Nəkukuä Ikinan raməgkiari irə, nəpin rini mä, 'Ətə ro, takərhi pen iärmama sə trəgkiari tukwini səiou, in trupupwən ia niram mevän, məpərhi səim suatuk.'

¹¹ Iakani nipärhienien tukumiaha i mä nərmama me səməme nipran me hərəhi irəha ia tiprənə i riti riwən rasori mäpi raka Jon Paptaes. Mätə nərmama me pam ia nitətə ia neiai^a sə in reiwaiu anan ia nirəha in rasori mäpi raka Jon.

¹² Ia nəpin nəha Jon Paptaes rinaməvisau irə ruvehe meste pehe ipwet mine, nitətə ia neiai rauviris mamevən ia niskaiien, nənə nərmama skai me kamhəkwtəmhiri.^b

¹³ Fwe kupwən meste pehe nəpin səvəi Jon, profet me pam mine Loa səvəi Moses kamhəni irapw narimnari me sə tuhəuvehe.

¹⁴ Nənə trini minuə rerimiahā ragien ti niregiiien nəgkiariien i səiou, iakani pehe tukumiaha i mä Jon in nə Eləja sə profet me həməni mä truvehe mwi.

¹⁵ Iärmama sə nəkwəregin rarə ti niregiiien nari traməkeikei mətərig amasan.

¹⁶ Takini näfe nəgkiariien musipekin ia noien səvəi nərmama ipwet mine? Irəha həmwən ia nəkwərhəkwrəha me kamhəkure ia kwopun kamapir ikin, mamhəkwein pen ia irəha me nepwin mä,

¹⁷ 'Kimaha iahani nipu səvəi nagienien tukumiaha, mətə kimiaha hiəpko mhə tanis.

Iahani nipu səvəi nemhəien, mətə kimiaha hiəpkasək mhə.'

¹⁸ Iakani iaminih irə ti nəri nə mä Jon riməuvehe, mipkəni mhə nari, məpwəh nənimwiien waen, nənə irəha həni mä, 'Iəremhə rarə irə.'

¹⁹ Iou Iəməti Iərmama iakiməuvehe, maməni nari, mamənimwi rəmwən a ia nirəha, nənə irəha həni mä, 'Hətə ro iamə nəha, in raməni pik nari, mamənimwi mamakonə i, mamavən pəri irəha nərmama səməme kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi!' Mətə noien amasan me səvəi nərmama səməme kamhesi pen nukurəniien səvəi Kumwesən kamhahatən pen mä nukurəniien nəha ro nipärhienien."

Iesu raməgkiari skai m nərmama nepwin

²⁰ Ia nəpin nəha Iesu rinaməgkiari skai m nərmama me ia taon me sə in rino nimtətien asori me səvənhi ripik ikin, ti nəri nə mä irəha həpkəpwəh mhə noien ərəha me səvənraha.

²¹ In rini mä, "Trərəha anan tukumiaha nəkur Korasin! Trərəha anan tukumiaha nəkur Petsaeta! Iakino raka nimtətien asori me ia taon mi səkimiaha, mətə kimiaha hiəpkəpwəh mhə noien ərəha me səkimiaha. Ripini minuə iakino nimtətien me nəha ia taon mi nəha Taea mine Saeton, tui raka ko nərmama me ikin hənərkahu raka tinari ivis, mhəkure ia nimwrakw, mhəpwəh noien ərəha me səvənraha.

11:9: Luk 1:76 **11:10:** Mak 1:2, Jon 3:28 ^a **11:11:** Nəpin ripik Matiu rani nəgkiariien i mä "Nitətə ia neiai." Nipwrai nəgkiariien i in i "Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə." **11:12:** Luk 16:16 ^b **11:12:** Suatuk riti mwi ti ninien vas 12 in i mä: "Ia nəpin nəha Jon Paptaes rinaməstət maməvisau muvehe meste ipwet mine nəmə skai me kamhousari mä tuhəuraha nitətə ia neiai. Nənə nərmama səməme kamhousari əknekin həuvnimwə pen irə." **11:14:** Mal 4:5, Mat 17:10-13, Mak 9:11-13 **11:18:** Mat 3:4 **11:19:** Mat 9:14 **11:21:** Jon 3:6

²² Mətə iou iakani pehe tukumiaha i ia nəpɪn nəha Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me irə nərpwɪnien səkimiaha triskai məpi raka nərpwɪnien səvəi nəkur Taea mine Saeton.

²³ Nənə kimiaha nəkur Kapaneam. Tukəfo ia kimiaha? Ko kuvehi utə kimiaha hiəuvən ia neiai? Rekam! Tukuvehi irapw kimiaha hiəuvən inhəripw ia Imwei Nəkur Həuvamhə. Iakino raka nɪmtətien asori me ia taon səkimiaha, mətə kimiaha hiəpəkəpwəh mhə noien ərəha me səkimiaha. Ripini minuə iakino nɪmtətien me nəha ia taon nəha Sotom fwe kupwən ko ramara ihi meste ipwet mine.

²⁴ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i ia nəpɪn nəha Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me irə, nərpwɪnien səkimiaha triskai məpi raka nərpwɪnien səvəi tənə Sotom fwe kupwən.”

Iesu rəgnəgini Tata səvənhi

²⁵ Ia nəpɪn nəha Iesu rini irapw mə, “Tata səiou Iərimənu ia neiai mine tiptənə, iakani tanak tukw ik, ti nəri nə mə ikinərkwafə narimnari me i. Nərmama səməme həukurən nari mine səməme kinahatən amasan irəha həpkətoni mhə. Mətə iko pui pen m nərmama səməme həmwən ia nɪpwnəti nəkwərəkəwərha me hətoni.

²⁶ Ouəh, Tata, nəri nəha ikinə ramesi pen a nətərigien amasan səim.”

Iesu rəkwein nərmama mə tuhəuvehe tukwe

²⁷ Iesu rarə mini pen mwi ti nərmama me i mə, “Tata səiou rɪnəmri pehe raka narimnari me pam ia rəgik, iou Tini. Nənə iərmama riti riwən rukurən iou, mətə Tata səiou əpa. Nənə iərmama riti riwən rukurən səiou Tata, Iou əpa mine nərmama me nəha səməme rerik rəgien mə tako pui pen in minraha.

²⁸ Həuvehe tukw iou kimiaha i səməme hiamo pik wok mamhəvrani nari pəmpəm me nənə pwəh iakuvei pehe napwisien m kimiaha.

²⁹ Kimiaha tihəuvehi nəgkiariien me səiou səməme iakamahatən kimiaha irə, mhatipə pen ia nuramiaha rəmwən ia nəri katipə pen ia nurai kau mə trərar. Pwəh iakahatən kimiaha ia noien me səiou. Iou iəmə afafa. Rerik reiwiəu. Nənə kimiaha tihətoni napwisien ia nɪmiruien səkimiaha.

³⁰ Kimiaha tiho iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəgkiariien sə iakamahatən kimiaha irə rɪmərə, nənə narimnari me sə takuvei pehe m kimiaha mə tihəuvehi həpwəh nɪpamien.”

12

Iesu in ramərimənu ia Sapat

¹ Ia nəpɪn nəha, ia Sapat riti, Iesu ramavən maməpi sɪmwɪn ia nimeɪ wit me nepwɪn. Nərmama me səvənhi nukumhə rɪnamahi irəha, nənə hənəmesi kwəkwai wit mənəmhani. ² Mətə nəpɪn Farisi me hətoni, həni pen tukwe in mə, “Ətə rə. Nərmama me səim kamhə noien riti rɪpkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə tuko ia Sapat.”

³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rosi kimiaha hiəpəkəvsini raka mhə ia Nəkukə Ikinan nəfe Kig Tevit rino fwe kupwən uə? Ia nəpɪn nəha in mine nərmama me səvənhi nukumhə ramahi irəha,

11:22: Aes 23, Esik 26-28, Joel 3:4-8, Amos 1:9-10, Sek 9:2-4 **11:23:** Aes 14:13-15, Jen 19:24-28

11:24: Mat 10:15, Luk 10:12 **11:25:** 1Kor 1:26-29 **11:27:** Mat 28:18, Jon 3:35, 17:2, Fil 2:9, Jon 1:18, 10:15 **11:28:** Jer 31:25 **11:29:** Jer 6:16 **11:30:** 1Jon 5:3 **12:1:** Dut 23:25 **12:2:** Eks 20:10 **12:3:** 1Saml 21:1-6

⁴ Kig Tëvit ruvnimwə ia nimwə səvəi Kumwesən, mənī bred ikinan sə raməmak ia nifatə. Ripkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə in mine nərmama me səvənhi tuhani bred nəha, matə pris me əpa həukurən naniiën.

⁵ Uə rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə ia Loa səkitaha mə ia Sapat me pris me fwe ia nimwə səvəi Kumwesən kamhəruī loa səvəi Sapat matə Kumwesən rətə mə irəha həpwəh noien nari riti rərəha?

⁶ Iakani pehe tukumiaha i nari riti rasori məpi raka nimwə səvəi Kumwesən in i ia kwopun i.

⁷ Kumwesən rīmāni mə, 'Iakəpwəh nokeikeiien mə nərmama tuhousi əpune nərimiru me mhəuvehi pehe miou, matə iakokeikei mə irəha tuhapi ti nirəha me.' Ripinuə kimiaha hiəukurən nipwrai nəgkiariien i ko hiəpwəh nini ərəhaien nərmama me səiou. Irəha həpwəh noien nari riti rərəha.

⁸ Iakani iamīnhi irə ti nari nə mə iou, Iəmāti Iərmama, iakamərimənu ia Sapat."

Iesu romasan rəgi iərmama riti

⁹ Iesu rəpwəh kwopun nəha, mevən, muvnimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel.

¹⁰ Iərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki nəha rəgin rərfe. Ko ripkuvi atukw mhə i. Farisi me həres pen Iesu i mə, "Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə ia Sapat tukomasan iərmama sə ramemhə uə rekəm?" Kamhətərig ia Iesu mə trəfni irə. Trīni minuə rəsēni, tuhəni ərəha in tukwe.

¹¹ Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Sin ia kimiaha, trīni minuə sipsip riti səvənhi rivə pen ia rui tənə ia Sapat trəpwəh raməmak? In traməkeikei məkwətəmhirī, muvehi utə.

¹² Matə iərmama in ramasan məpi raka sipsip! Ro iamīnhi irə ratukwatukw ia Loa səkitaha mə tuko noien amasan ia Sapat."

¹³ Nənə Iesu rəgkiari m iərmama sə rəgin rərfe, mini mə, "Tiko muvi atukw rəgin." Iərmama nəha ruvi atukw rəgin. Rəgin ruvehe mamasan mwi məsanin rəmwhen ia nikare rəgin.

¹⁴ Matə Farisi me həier irapw, mhousəsimwin irəha me, mənāmhnəni ərəha Iesu, mənāmhtui suatuk mə tuhousi əpune in.

Iesu in iəmə sə Kumwesən ruvərfi raka in

¹⁵ Iesu ruvəukurən raka nətərigien səvənraha, ro pen rier ia kwopun nəha. Nərmama həpiək həkurirə in. Səməme kamhəmhə in ro irəha pam həuvehe mhəsanin,

¹⁶ nənə minise pen ti nirəha i mə tuhəpwəh niniiën nəghin kamo nərmama hərəgi həukurən in.

¹⁷ Narimnari me i həier pehe iamīnhi mə nəgkiariien səvəi Profet Aesea truvehe mukuə. In rīmāni mə,

¹⁸ "Hətə ro iərmama sə ramo tukwini nari miou. Iakimərfi raka in.

Iakokeikei pik in, rerik rəgien tukwe.

Takəmri pen Nənimwin səiou ramar irə,

nənə in trīni irapw noien atukwatukw ti nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁹ In tripkəvisə mhə uə trəpwəh nətəpaharien.

Nərmama tuhəpwəh niregiien rerin ia suatuk me.

²⁰ In truvehi məru nərmama səməme həpkiskai mhə

rəmwhen kauvehi mæru kwənkwaɪ nɪg sə rərkwəpɪr,
 nənə səməme nəgsenraha rɪnamiwən in truvehi mæru irəha
 rəmwhen kauvehi mæru nukumheəv ia napw sə na trɪfwə.
 Tro iamɪnhi irə mamevən meste in tro narɪmnari me pam həuvehə mhatuk-
 watukw.

²¹ Nənə nərmmama me rɪpkə mhə irəha nəkur Isrel tuhəmri pen əknekɪn
 nətərigɪen səvənraha irə.”

Nərmama kamhəni ərəha Iesu mə iəremhə rarə irə

²² Nəpɪn riti nərmama nepwɪn həiri iərmama riti mhəiri mhəuvehə tɪ Iesu.
 Iərmama nəha nənɪmen rɪfwə kə rɪpkəgkiari mhə tɪ nəri nə mə iəremhə rarə
 irə. Nənə Iesu ro in ruvehe məsanɪn. Iərmama nəha rəgkiari, mətə mwi nari.

²³ Nənə nərmama me pam nənɪmenraha rier. Həni mə, “Nərmama. Rosi
 iəmə i in i kwənəkwas səvəi Kig Tevit kitaha sameitenhi uə?”

²⁴ Mətə nəpɪn Farisi me həregi, həni mə, “Rəkəm! Iəmə nəha rauvehi
 nɪskaiien səvəi iəremhə asori nəha Pielsepul, maməkoui irapw nəremhə me
 irə.”

²⁵ Mətə Iesu rukurən nətərigɪen səvənraha, mɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Trɪni
 mɪnuə ieni riti ruai narəien səvənhi ro kəru irə, nərmama me səvənhi
 kamhousi irəha me, nɪtətə sə ieni nəha ramərimənu irə truvehe mərəha. Trɪni
 mɪnuə nərmama ia rukwənu riti uə ia nəkwai nɪmwə riti həuai irəha me ia
 kusen kəru, kamhousi irəha me, irəha kə həpkarə amasan mhə.

²⁶ Nənə mə nɪpərhiien i Setan raməkoui irapw nəremhə me səvənhi
 ia nərmama, noien nəha ramahatən pen mə narəien səvənhi ro kəru. In
 ramousi atukw a in. Mə ro iamɪnhi irə nɪtətə sə in ramərimənu irə trəfərər
 əpwəmwis?

²⁷ Kɪmɪaha hiaməni iou mə iakaməkoui irapw nəremhə me ia nɪskaiien
 səvəi Pielsepul. Trɪni mɪnuə nəgkiariien nəha səkɪmɪaha ro nɪpərhiien, rəfo
 ia nərmama me səkɪmɪaha? Irəha kamhəkoui irapw nəremhə me ia nɪskaiien
 səvəi sɪn? Səvəi Setan? Rəkəm! Ro pen ramasan mə irəha tuhəkiri nəgkiariien
 i səkɪmɪaha.

²⁸ Mətə iou iakaməkoui irapw nəremhə me ia nɪskaiien səvəi Nənɪmwɪn
 səvəi Kumwesən. Noien nəha ramahatən pen mə nɪtətə sə Kumwesən
 ramərimənu irə ruvəuvehə raka tukumɪaha.

²⁹ Uə iərmama riti trəfo muvɪmwə, makres narɪmnari me ia nəkwai
 nɪmwə səvəi iəmə skai riti? In traməkeikei mukupwən məkwətəmhiiri iəmə
 skai nəha, mərihi rəgin mi mɪne nisun mi. Kurir irə in rukurən nevənien
 makres narɪmnari me fwe ia nəkwai nɪmwə səvənhi.

³⁰ Iərmama sə rɪpkukurirə mhə iou in raman əpə ia nɪrak. Nənə iərmama
 sə rɪpkasitu mhə ia nɪrak, mamiri pehe nərmama həuvehə tukw iou, in
 raməkoui kɪrkiri irəha.

³¹ Ro pen iakani pehe tukumɪaha i. Kumwesən rukurən nenoue-
 nouien nərəhəien me pam səməme nərmama tuho uə tuhəni irə, məpwəh
 nərpwɪnien. Mətə iərmama sə trɪni ərəha Nənɪmwɪn Ikinan, Kumwesən
 trɪpkenouenou mhə nərəhəien səvənhi ia nəpɪn riti.

³² Iərmama sə trɪni nəgkiariien ərəha riti, muəsi Iou Iəmətɪ Iərmama irə,
 Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhəien səvənhi, məpwəh nərpwɪnien.
 Mətə iərmama sə trɪni nəgkiariien ərəha riti muəsi Nənɪmwɪn Ikinan i,
 Kumwesən trɪpkenouenou mhə nərəhəien səvənhi ia nəpɪn riti. Nərpwɪnien
 səvənhi trarə ia nɪtətə ipwet mɪne mɪne ia nɪtətə sə trɪpkuvehe.”

Iesu rægkiari ia kwänkwai nei me

33 “Nei amasan rukuə nukwai nei amasan, mətə nei ərəha rukuə nukwai nei ərəha. Nei amasan uə nei ərəha tihətə sas a ia kwänkwänrau.

34 Kimiaha hiəmwhen ia kuse snek me səməme kamhahi əpune iərəməl! Kimiaha nəkur ərəha tihəfo mhəni nəgkiariien amasan? Ko hiəpko mhə, ti nəri nə mə iərmama raməgkiari, ramini irapw a nəfe nətərigien rerin rukuər irə.

35 Iərmama amasan rani irapw nəgkiariien amasan ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien amasan. Iərmama ərəha rani irapw nəgkiariien ərəha ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien ərəha.

36 Iakani pehe tukumiaha i ia nəpin nəha Kumwesən trəkiri nərmama me irə ti noien me səvənraha, in trəres nəgkiariien ərəha me pam sə nərmama me həməni əpnəpen, nənə irəha tuhaməkeikei mhəni pen tukwe in mə hənəfo irə mhəni.

37 Nəgkiariien me səim sə ikamini, Kumwesən trəkiri nəgkiariien me nəha mətə sas ia niram mə ik iərmama atukwatukw uə ik iərmama ərəha.”

Farisi me mine nahatən me səvəi Loa kamhəres nimtətien riti

38 Nənə nahatən me nəpwin səvəi Loa mine Farisi me həni pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Kimaha iahokeikei mə tiko nimtətien riti pwəh iahətəni ro.”

39 Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha nərmama ipwet mine hiəmətui a nimtətien ti nəri nə mə noien səkimiaha rikou. Kimiaha hiənəpwəh Kumwesən rəmwhen pran sə rəpwəh iərman səvənhi mamesi pen iərməpə. Kumwesən trəpwəh nuvei peheien nimtətien riti mwi m kimiaha, mətə nimtətien əpa səvəi Profet Jona.

40 Fwe kupwən Profet Jona raməmak ia tipwi nəmu asori nəpin ia ran kahar mine nəpin ia nəpin kahar. Rəmwhen a mwi iou, Iaməti Iərmama, takarə ia reri tiprənə nəpin ia ran kahar mine nəpin ia nəpin kahar.

41 Ia nəpin nəha Kumwesən trəkiri nərmama me irə ti noien me səvənraha, nəmə Nineve tuhərer irəha nərmama ipwet mine, nənə mhəni mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iaminihi irə ti nəri nə mə nəpin nəmə Nineve həregi Profet Jona raməvisau, irəha hərərig ia noien ərəha me səvənraha. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Profet Jona in i ia kwopun i.

42 Ia nəpin nəha Kumwesən trəkiri nərmama me irə ti noien me səvənraha, pran asori sə rinamərimənu ia tənə Sipa fwe kupwən trərer irəha nərmama ipwet mine, nənə mini mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iaminihi irə ti nəri nə mə pran nəha ruku pen ia nikare tənə fwe isipwin anan muvehe mə triregi nukurənien səvəi Solomon. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Solomon in i ia kwopun i.

43 Nəpin kinəkoui irapw nənimwin ərəha riti ia iərmama, nənimwin ərəha nəha trəfo irə? Trevən mavən ia kwopun me sə nui riwən ikin, mamətui kwopun trapwis ikin. Mətə mə ripkətəni mhə,

44 trægkiari iaminihi irə mə, ‘Təkrərig mwi mevən ti nimwə fwe səiou sə iakiməier irə.’ Nənə nəpin rirərig muvehe, trətəni mə nimwə nəha ro tekən, kinaies amasan irə, narimnari me pam kamhəmrimər a ia təmwəhekinraha.

45 Nənə in trevən miri mwi nənimwin ərəha me sefen səməme hərəha mhəpi raka in, miri irəha mhəuvehe, mhəuvinmwə mwi, nənə mharə ia reri iərmama nəha. Nənə nimiruien səvəi iərmama nəha truvehe mərəha anan

mæpi raka sə kupwəŋ. Nəri nəha iakani truvehē meste nərmama ərəha me i ipwet mine.”

Mama me səvəi Iesu mine piəvni me mini kitirimani me

⁴⁶ Nəpin Iesu raməgkiari m nərmama, nərmama nepwīn hətoni piəvni me mine mama səvənhi kamhərer fwe irua mamhəres in mə tuhəgkiari ro min.

⁴⁷ Nənə iərmama riti rini pen ti Iesu i mə, “Ətə ro! Səim mama mine piam me kamhərer fwe iruə, mamhətui ik. Irəha hokeikei mə tuhəgkiari mik.”

⁴⁸ Mətə Iesu rini mə, “Sin nəha səiou mama? Nisimə nəha piak me?”

⁴⁹ In ruini rəgin ia nərmama me səvənhi, mini mə, “Kimiaha i mama me səiou. Kimiaha i piak me.

⁵⁰ Iərmama sə ramo nəkwai Tata səiou fwe ia neiai, in nə piak mine kitirimak mine mama səiou.”

13

Iesu rusipekin ia iərmama sə rauini nuni nari

¹ Ia nəpin nəha Iesu rier ia nimwə mevən məkure ia nīkare nui asori.

² Nərmama me həpik həuvehe mhousəsīmwin pen irəha me tukwe. Ro pen Iesu rəputə ia nitətə ouihi riti fwe peraha məkure irə. Nərmama me pam kamhərer parei ia nīpəkir.

³ Nənə in rani narimnari me rīpik ti nīrəha i, mausipekin, mamini mə, “Həregi ro. Nəpin riti, iərmama riti revən mə truini nuni nari me ia nəmhien səvənhi.

⁴ Nəpin rauini nuni nari me, nuni nari me nepwīn həsas pen ia suatuk, nənə menu me həuvehe mhani pam.

⁵ Nepwīn həsas pen ia təkure kəpwier tīprənə rouihi ikin. Həuverə akwauakw a ti nəri nə mə nuannraha rīpkeiwaiu amasan mhə ia tīprənə.

⁶ Mətə nəpin meri rəkwiiri, mənhi, haukei pam ti nəri nə mə nuannraha rouihi.

⁷ Nuni nari me nepwīn həsas pen ia tīprənə sə nəkwus ərəha rauviris ikin. Nəkwus ərəha me həuviris mhəuvehe mhousəman pam irəha.

⁸ Nənə nuni nari me nepwīn həsas pen ia tīprənə mə, kīpkəsəvər mhə ia suatuk. Nepwīn kwənkwan hantret, nepwīn kwənkwan sikisti, nepwīn kwənkwan toti.

⁹ Iərmama sə nəkwəregin rarə ti nīregiien nari traməkeikei mətərig amasan.”

¹⁰ Kurirə irə nərmama me səvəi Iesu həuvehe, mhəni pen tukwe in mə, “Rəfo ikaməgkiari m nərmama ia nusipekinien me?”

¹¹ Miregi Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Kimiaha nərmama me səiou kinəsəvər ia suatuk tukumiaha hiəukurən narimnari me i ia nitətə ia neiai^a hənəmərkwafə fwe kupwəŋ. Mətə nərməpə me, kīpkəsəvər mhə ia suatuk ti nīrəha mə tuhəukurən narimnari me nəha iamīnhi.

¹² Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwaku min, nənə in truvehī rəmwən mæpi raka. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvehī raka pam tukwe.

¹³ Iou iakaməgkiari minraha ia nusipekinien me ti nəri nə mə kamhətui, mətə həpkətə mhə nari. Kamhəregi, mətə həpkregi mhə nari mhəukurən.

12:46: Mat 13:55 **12:50:** Jon 15:14, Rom 8:29 **13:2:** Luk 5:1-3 **a 13:11:** Nəpin rīpik Matiu rani nəgkiariien i mə “Nitətə ia neiai.” Nīpwrai nəgkiariien i in i “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

13:12: Mat 25:29, Mak 4:25, Luk 8:18, 19:26 **13:13:** Dut 29:4

14 Noien səvənraha ro nəgkiariien i səvəi Profet Aesea ruvəuvehe muvəukuə. Rini mə,
'Kimiāha tihəregi, mhəregi, mhəregi, mətə ti nəpɪn riti tihəpkregi mha
mhəukurən.

Tihətoni, mhətoni, mhətoni, mətə ti nəpɪn riti tihəpkətoni mha
mhəukurən.

15 Tro iamɪnha irə, ti nəri nə mə reri nərmama me i ruvəskai raka.

Hənəsisəg raka ia nəkwəreginraha mine nənimenraha.

Mətə trini minuə həpwəh noien iamɪnha irə,

nəfe nəghin tuhəukurən nətoniien ia nənimenraha

nənə mhəregi ia nəkwəreginraha,

uə tuhəukurən ia rerinraha,

nənə mhərari mhəuvehe tukw iou, nənə tako irəha həuvehe mhəsanin.'

16 Mətə kimiāha nəmrimiāha ramətə nari, nəkwəregimiāha ramregi nari. Ro
iamɪnhi irə rerimiāha traməkeikei magien.

17 Iakamini nɪpərhiēnien tukumiāha i mə fwe kupwən profet me həpɪk mine
nəkur atukwatukw me həpɪk hokeikei mə tuhətə narimnari me i hiamətə,
mətə həpkətə mha. Hokeikei mə tuhəregi nəgkiariien me i hiamregi, mətə
həpkregi mha.

18 Hətərig iou pwəh iakini irapw nɪpwrai nusipekinien səvəi iərmama sə
rauini nuni nari me.

19 Nuni nari sə rəsas pen ia suatuk rəmwhen ia iərmama sə ramregi
nəvisauien ia nitətə sə Kumwəsən ramərɪmənəu irə, mətə in rɪrɪrɪrɪ nɪpwrən.
Ro pen Setan ruvehe akwauakw, muvehi raka nəgkiariien nəha ia nətərigien
səvənhi.

20 Nuni nari sə rəsas pen ia təkure kəpwier rəmwhen ia iərmama sə ramregi
nəgkiariien amasan, nənə təkwtəkwni a ruvehi, magien tukwe.

21 Mətə nəgkiariien nəha rɪpkeiwaiu amasan mha ia rerin rəmwhen ia nuai
nei me. In truvehi nəgkiariien nəha səvəi nəpɪn ouihɪ a. Nəpɪn nərmama tuho
nəmisəien min, uə tuhometə in ti nəgkiariien amasan, traraka akwauakw a
irə.

22 Nuni nari sə rəsas pen ia tiprənə nəkwus ərəha rauviris ikɪn rəmwhen ia
iərmama sə rɪregi nəgkiariien amasan, mətə ramətərig pik ia narimnari me
səvəi tiprənə i. Mane rameikuə irə, mavi raka nətərigien səvənhi. Nətərigien
me nəha housənan nəgkiariien amasan. Rəpwəh nukuaien.

23 Mətə nuni nari sə rəsas pen ia tiprənə amasan rəmwhen ia iərmama sə
rɪregi nəgkiariien amasan, mukurən nɪpwrən, mukuə. Riti nukwan toti, riti
nukwan sikisti, riti nukwan hantret."

Iesu rusipekin ia nurhi ərəha

24 Nənə Iesu rini nusipekinien riti mwi ti nirəha i mə, "Nitətə ia neiai
rəmwhen ia iərmama sə ruini nuni nari amasan me ia nəmhiēn səvənhi,

25 mətə nəpɪn nərmama me səvənhi kamhapri, iərmama sə raməmwəki in
ruvehe, muini pen mwi nuri nurhi ərəha ia nəkwai nəmhiēn nəha, nənə mier
mamevən.

26 Nəpɪn nuni nari amasan me həutə pehe, mətə nurhi ərəha mwi rutə ia
rerinraha.

27 Iəmə asori nəha səvənhi nərmama nepwɪn kamho tukwini nari min.
Irəha həuvehe, mhəni pen tukwe in mə, 'Iəmə asori. Ikinəpwei nuni nari
amasan me ia nəmhiēn səim. Mətə rəfo nurhi ərəha mwi fwe ikɪn?'

²⁸ Miregi in rini pen ti niraha i ma, 'Kwa iarmama sa ramamwaki iou rino.'

Miregi narmama samame kamho tukwini nari min hani pen tukwe in ma, 'Ro iamihni ira ikoikeiki ma kimaha tahauvan mheivi raka nurhi araha?'

²⁹ Matə in rini ma, 'Rekam. Rərəha mə kimiaha hiameivi utə nurhi arəha, nənə mheivi utə pekən sə ramanas me.

³⁰ Pwəh irəha həutə pəri meste nəpən nəha tuhəmrue ira. Ia nəpən nəha takini pen ti narmama me səiou samame tuhəsi kwənkwai nari amasan me nəha mə, Kimiaha tihəkupwən mhousəsimwin nurhi arəha, mhərihi tərini ia kusen me mə tukərarki pen ia napw. Matə kwənkwai nari amasan me kimiaha tihəpeki, mhəuvehe, mhəmri ia nimwə səiou sə iakamoeite nəveginien ikin.'

Iesu rusipekin ia nuni nei sə rouihi anan

³¹ Iesu rini irapw nusipekinien riti mwi ti niraha i, mini ma, "Nitətə ia neiai rəmwhen ia kwənuni nei nəha mastat. Iarmama riti ruvehi, məpwei ia nəmhien səvənhī.

³² Nuni mastat in rouihi anan ia nuni nei me, matə nəpən rutə, rasori məpi raka nəpigin me pam, muvehe mo nei ira, menu me ia nimagouagou həuvehe mho pen kwətəpag me səvənraha ia rəgin me."

Iesu rusipekin ia yis

³³ Nənə Iesu rini pen nusipekinien riti mwi ti niraha i, mini ma, "Nitətə ia neiai rəmwhen ia yis sə pran riti ruvehi, mərapī irau flaoa ripik, nənə məpwəh meste yis rəse floa me pam rəsisi."

³⁴ Iesu rəgkiari m narmama me ia nusipekinien me a. Nəgkiariien riti mwi riwən rini mahatən irəha ira.

³⁵ Iesu ro iamihni ira mə nəgkiariien i profet riti səvəi Kumwesən riməni fwe kupwən truvehe mukua. Rini ma,

"Takəgkiari ia nusipekinien me, mini irapw narimnari me sə iakinərkwafə i nəpən nəha iakino tivrənə i meste pehe ipwet mine."

Nipwrai nusipekinien səvəi nurhi arəha

³⁶ Iesu rəgkiari pam, məpwəh narmama me, muvnimwə ia nəkwai nimwə. Nənə narmama me səvənhī həuvehe tukwe, mhəni mə, "Tikəusiare pui pehe ro nipwrai nusipekinien nəha ikiməni ia nurhi arəha sə rutə ia nəmhien."

³⁷ Miregi Iesu rini ma, "Iarmama sə rauini nuni nari amasan me in nə iou, Iəmətī Iərmama.

³⁸ Nəmhien in nə tivrənə i. Nuni nari amasan me irəha nə nipwnətī nitətə sə Kumwesən ramərimənu ira. Nurhi arəha me irəha nə nipwnətī Setan, iərmhə arəha.

³⁹ Iərmama sə ramwəki iəmə asori səvəi nəmhien, muini pen nurhi arəha in nə Setan. Nəpən nuni nari amasan me həmrue ira in nə nəpən sampam. Nənə narmama me nəha həuven mhesi kwənkwan irəha nə nagelo me.

⁴⁰ Rəmwhen mə narmama housəsimwin nurhi arəha, nənə mhəuvani ia napw, ia nəpən sampam tro mwi iamihni ira.

⁴¹ Iou, Iəmətī Iərmama, takarhi pen nagelo me səiou, həuven ia kwopun me səiou sə iakamərimənu ikin. Nənə irəha tuhəpeki raka narimnari me pam samame kamho narmama kamhəmwei ia nərəhaien mine nəkur arəha me pam,

⁴² nənə mhərarki pen irəha ia napw asori. Ia kwopun nəha nərmama tuhasək, mhahi tərini revinraha.

⁴³ Nənə nəkur atukwatukw tuhəuvnimwə ia nitətə sə Tata səvənraha ramərimənu irə, nənə mhəhiarpw rosi meri. Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan.”

Iesu rusipekin ia mane asori sə kinimwi ia tiprənə

⁴⁴ “Nitətə ia neiai rəmwhen ia mane asori kinimwi ia tiprənə riti. Iərmama riti raman mətəni mane nəha, rarə minimwi mwi. Ti nəri nə mə rerin ragien pik, in rəmri pen nəmri nari ia narimnari me pam səvənhi, muvehi mane irə, nənə mevən muvehi nəmri tiprənə nəha.”

Iesu rusipekin ia kəruətəri amasan riti kani mə pel

⁴⁵ “Nənə riti mwi. Nitətə ia neiai rəmwhen ia iərmama riti sə ramətui kəruətəri amasan me nəha kani mə pel mə trəmri pen nəmri nari ia nirəha, nənə muvehi mane.

⁴⁶ Nəpin rətəni pel riti nənimen rutə pik, revən məmri pen nəmri nari ia narimnari me pam səvənhi, muvehi mane irə, nənə mevən muvehi nəmri pel nəha.”

Iesu rusipekin ia net

⁴⁷ “Nənə riti mwi. Nitətə ia neiai rəmwhen ia net sə kərarki pen ia nəkwai təsi, ruvehi nəmu me səpəmsəpə.

⁴⁸ Nəpin net ruvəukuə, nərmama həvi parei, mhəkure, mənəmhəuai nəmu me. Sə ramasan me kəmhəvai pen ia tənəripw me, mətə sə rərəha me kəmhərarki.

⁴⁹ Tro wəni iamihni irə ia nəpin sampam. Nagelo me tuhəuvən, mhəpeki raka nəkur ərəha ia reri nəkur amasan,

⁵⁰ nənə mhərarki pen irəha ia kwopun napw asori rauək ikin. Ia kwopun nəha nərmama tuhasək, mhahi tərini revinraha.”

⁵¹ Iesu rəgkiari pam, nənə mərəs pen nərmama me i səvənhi mə, “Narimnari me i iakini pehe tukumiaha i hiəregi mhəukurən nipwranraha uə rekəm?”

Miregi irəha həni mə “Ouəh. Kimaha iahəukurən.”

⁵² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Ro iamihni irə iərmama sə kupwən in iahatən səvai Loa, mətə kurirə irə kahatən amasan in ia nitətə ia neiai, in rəmwhen ia iəmə asori riti nautə me ripik fwe ia nəkwai nimwə səvənhi. In rukurən nuvniwəien mipeki raka nautə me sə vi irau nautə me sə tui.”^b

Nəkur imwei Iesu həpwəh nisaiien in

⁵³ Nəpin Iesu rini irapw pam nusipekinien me i, in rəpwəh kwopun nəha,

⁵⁴ mevən ia Nasaret, imwəni atukwatukw, minaməhatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki səvai nəkur Isrel. Irəha nənimenraha rier. Həni mə, “Iəmə i ruvehi nukurənien nəha pəku? Raməfo mamə nīmətətien me i?”

⁵⁵ Kwa tini Josef i iəmə sə rīməuvrhəkin nimwə! Səvənhi mama nə nəghin nə Meri. Piəvni me nə Jemes, Josef, Jutas, mine Saemon.

⁵⁶ Kitiirəmni me pam hamarə ia rukwənu i kitaha minraha. Ro iamihni irə iəmə i ruvehi narimnari me nəha pəku?”

⁵⁷ Nənə rerinraha ripkagien mhə ti Iesu. Həpwəh nisaiien in.

13:42: Mat 8:12 **13:43:** Dan 12:3 **13:44:** Mat 19:29, Luk 14:33, Fil 3:7 **13:48:** Mat 22:9-10

13:50: Mat 13:42, Luk 13:28 **b 13:52:** Iesu rusipekin ia nautə me sə vi mine nautə me sə tui. Nautə me sə vi rəmwhen ia nəgkiariien sə rəmak ia Niutestamen. Nautə me sə tui rəmwhen ia nəgkiariien sə rəmak ia Oltestamen. **13:53:** Mat 7:28 **13:54:** Jon 7:15 **13:55:** Jon 6:42 **13:57:** Jon 4:44

Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia kwopun me kamhəsiai profet riti, mətə nəkur imwəni me mine nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi ko həpwəh nisaiien in.”

⁵⁸ Nənə Iesu ripko mhə nimtətien me rīpik ia kwopun nəha, ti nəri nə mə nəkur imwəni me həpwəh niniien nīpərhiēnien irə.

14

Jon Paptaes remhə

¹ Ia nəpīn nəha nərmama kamhəni pik nəghi Iesu. Nəpīn Kig Herot riregi nəgkiariien səvənraha,

² rini pen ti nərmama səməme kamho tukwini nari min mə, “In nəha Jon Paptaes. Rinatui mwi ia nemhəien səvənhi ro pen rauvehi niskaiien mamō nimtətien me.”

³ Kig Herot rini iamīnhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən in rəkwətəmhiri Jon, mərīhi in, muvehi puwnimwə ia kalapus ti Herotias, pran səvəi piəvni nəghin nə Filip.

⁴ Niemaha raməpi prən nəha ti nəri nə mə Jon rini pen ti Kig Herot i mə, “Ikakres pran səvəi piām noien nəha ripkatukwatukw mhə ia Loa.”

⁵ Kig Herot rokeikei mə trousi əpune Jon, mətə rehekīr nərmama ti nəri nə mə irəha həni mə Jon in profet riti.

⁶ Mətə nəpīn ko nəveginien asori riti sə rahatən pen nəpīn Kig Herot rinətui irə, prən ouīhi səvəi Herotias ruvehe motanis ia nənimenraha, mo Kig Herot rerin ragien.

⁷ Ro pen Kig Herot rini nəkwān muvehi kwəsuaḥi tukwe mə truvei pen nəfe nəghin prən ouīhi i trəres i.

⁸ Ia nəpīn nəha mama səvəi prən ouīhi rəgkiari min, mīni pen nətərigien səvənhi tukwe. Nənə prən ouīhi nəha revən mīni pen ti Kig Herot i mə, “Tikevən muvehi kənkəpwə Jon Paptaes ia tikiplet muvehi muvehe ia kwopun i muvei pehe miou.”

⁹ Nəpīn Kig Herot riregi nəresien nəha, rerin rəpou. Mətə ti nəri nə mə rīməuvehi kwəsuaḥi ia nəmri nəmə asori me səməme kamhəni pəri nari irəha mīn in rini nəkwān mə tukuvei pen.

¹⁰ In rərhi pen iaruaḡən riti səvənhi revən ia kalapus, mərāi raka kənkəpwə Jon,

¹¹ nəmri pen ia tikiplet, muvehi muvehe, muvei pen m prən ouīhi. Prənouīhi nəha ruvehi mevən, muvei pen m mama səvənhi.

¹² Nənə nərmama me səvəi Jon həuvehe, mhəuvehi nīpwran, mhəuvən, mhənīmwi. Kurirə irə həuvən mhəni pen ti Iesu.

Iesu rəkwəmāni nərmama me irəha pam faef-taosen

¹³ Nənə nəpīn Iesu riregi nəgkiariien i, rəputə ia nitətə ouīhi, məpwəh kwopun nəha, mevən in əpa ia kwopun riti nərmama həiəwən ikīn. Mətə nərmama me həregi, həier ia taon me, mhəvən ə, mhəkurirə in.

¹⁴ Nəpīn in ruvarei, rətoni nərmama həpik, nənə rerin rəkwəpīr ti nirəha. Nənə in ro nərmama me səvənraha səməme kamhemhə həuvehə mhəsānīn.

¹⁵ Nəpīn rināmərUARəv meri na trivə, nərmama me səvəi Iesu həuvehe mhətə in, mhəni mə, “Rināməpitəv. Kwopun i nəveginien riwən ikīn. Ramasan mə tikərhi pen nərmama me i həuvən ia rukwənu me pwəh həuvehi nəmri nəveginien sənənraha.”

16 Mætə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Irəha tuhəuvən ti nəfe? Kimiaha nə tihəuvei pen nəveginien minraha.”

17 Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Nəveginien sənətaha rəpwəh nəmwhenien. Bred krirum mine nəmu kəru a i.”

18 Miregi Iesu rini mə, “Həuvehi irəha mhəuvehe tukw iou.”

19 In rini nəkwən mə nərmama tuhəkure ia nurhi. Ruvehi bred krirum mine nəmu kəru, məkwətə ia nimagouagou, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, məkwsen bred me, muvei pen m nərmama me səvənhi, nənə irəha həpeki pen m nərmama.

20 Nərmama pam hani nari tipwinraha rəsis. Nənə nərmama me səvəi Iesu həvai pen nipərperi nəveginien me nəha sə hənani mhəpwəh rukuər ia tənəripw me irəha pam twelef.

21 Nərmama me nəha həpik hani nari nərman nipran mine nəkwərhakwərha. Kəvsini nərman me əpa ipaka faef-taosen.

Iesu ravən ia təkure nui asori Kalili

22 Kurirə irə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə tuhəputə ia nitətə ouihi, mhəkupwən mhəpi simwin ia nui asori. In tramo mərhi pen nərmama həuvən fwe imwənraha me.

23 Iesu rəsəkir raka minraha, mutə ia təkue riti mə trəfwaki in əpa. Nəpin rinəpitəv in əpa ia kwopun nəha,

24 mətə nitətə ouihi nərmama me səvənhi kamhəsua i ruvan raka isipwin ti tənə nəha. Peiau peiau me kamhəpwi ti nəri nə mə irəha kamhəu mamhəuvən ia nəmri mətəgi mwatuk.

25 Ia nəpin nəha rinamran Iesu ruvehe ti nirəha, mamavən ia təkure nui.

26 Mətə nəpin nərmama me səvənhi həti pen mhətoni mə in ravən ia təkure nui, həhekir, mhəni mə, “Kwa iəremhə nəha.” Nənə irəha həkwein əpwəmwis ti nəri nə mə həhekir asori.

27 Mətə təkwtəkwni a Iesu rəgkiari minraha mini mə, “Kimiaha tihəpwəh niregiiən rərəha. Kwa iou i. Tihəpwəh nehekiriən.”

28 Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Trini minua ik nə tikini nəkwam tukw iou i mə takavən ia təkure nui muvehe tukw ik.”

29 Miregi Iesu rini mə, “Uvehe.” Ro pen Pita reivə irapw ia nəkwai nitətə ouihi, mavən ia təkure nui mevən ti Iesu.

30 Mətə nəpin rətoni nimətəgi, rehekir, minaməmwhenimw, minaməkwein əpwəmwis mə, “Iərimənu! Uvehimuru iou!”

31 Təkwtəkwni a Iesu rosə pen rəgin muvehi Pita, mini pen tukwe in mə, “Ik iərmama nahatətəien səim rīpkiskai mhə. Rəfo nətərigien səim ro kəru iamnhi irə?”

32 Nəpin irau krouəputə ia nitətə ouihi, nimətəgi reiwaiu miwən.

33 Nənə nərmama me səvəi Iesu ia nəkwai nitətə ouihi hənimwi nukurhunraha, mhəuvei pen nisaiien səvənraha min, mhəni mə, “Nipərhiēnien ik Tini Kumwesən.”

Iesu ro nəkur Kenesaret səməme kamhemhə həuvehe mhəsanin

34 Irəha həpi simwin ia nui asori, mhəuvən mhəuvarei ia tənə Kenesaret.

35 Nəpin nərmama ia kwopun nəha hətoni mhəkurən mə Iesu nəha, hərhi pen nəgkiariēn revən ia rukwənu me pam ia kwopun nəha. Nənə irəha həuvehi nərmama me pam səməme kamhemhə mhəuvehi mhəuvehe ti Iesu,

36 mamhəres in mə ko irəha hərap i a nusvenhi tinari səvənhi. Nənə irəha

pam sǝmǝme hǝrapi hǝuvehe mhǝsanin.

15

Nǝrmama me i kamhǝsiai Kumwesǝn ia tǝrhunraha ǝpa

¹ Ia nǝpin nǝha Farisi me mine nahatan me sǝvai Loa hǝier ia Jerusalem, mhǝuvehe ti Iesu, mhǝni mǝ,

² “Rǝfo nǝrmama me sǝim kamhǝrui nitǝtǝ sǝvai kaha kupwǝn me? Nǝpin hani nari, hǝpkukupwǝn mhǝ mhǝrkwerig.”

³ Miregi Iesu rini pen ti nirǝha i mǝ, “Rǝfo kimiaha hiamǝtefi nǝgkiariien sǝvai Kumwesǝn mǝ tihesi pen narǝien sǝkimiaha?”

⁴ Kumwesǝn rimǝni nǝkwan mǝ, “Tikisiai tata mine mama sǝim.’ In rimǝni mwi mǝ, “Trini minuǝ iǝrmama riti rani ǝrǝha tata mine mama sǝvǝnhi, tukamǝkeikei kousi ǝpune in.’

⁵ Mǝtǝ kimiaha hiamǝni mǝ, “Trini minuǝ iǝrmama riti rini pen ti sǝvǝnhi tata mine mama mǝ, Sǝiou narimnari me sǝ trasitu ia kimirau ro ikinan i sǝvai Kumwesǝn,

⁶ ramasan mǝ in trǝpwǝh nuvei penien nari riti m sǝvǝnhi tata misiai in irǝ.’ Ia noien nǝha kimiaha hiamousi raka nǝgkiariien sǝvai Kumwesǝn ia narǝien sǝkimiaha.

⁷ Kimiaha kǝuǝtkǝsuǝ me. Fwe kupwǝn, Profet Aesea rimǝni atukwatukw kimiaha, mini mǝ,

⁸ ‘Nǝrmama me i kamhǝsiai iou ia tǝrhunraha, mǝtǝ rerinraha rǝmak isipwǝn tukw iou.

⁹ Kamhǝfwaki auǝr a miou.

Nǝpin kamhahatǝn nǝrmama,

hǝni mǝ kamhahatǝn nǝgkiariien sǝiou, mǝtǝ rekǝm.

Kamhahatǝn nǝgkiariien sǝ ruku pen a ti nǝrmama.’ ”

Nǝfe nari tro iǝrmama ruvehe mǝmkemik ia nǝmri Kumwesǝn

¹⁰ Nǝnǝ Iesu rǝkwein nǝrmama me hǝuvehe tukwe. Rini pen ti nirǝha i mǝ, “Kimiaha tihǝtǝrig amasan ia nirak, mhǝukurǝn nǝfe takini.

¹¹ Ripko mhǝ nǝri sǝ ruvnmwǝ ia nǝkwai iǝrmama ramo in rǝmkemik ia nǝmri Kumwesǝn, mǝtǝ nǝri sǝ ruku pen ia nǝkwan mamier in nǝ ramo in rǝmkemik ia nǝmri Kumwesǝn.”

¹² Nǝnǝ nǝrmama me sǝvǝnhi hǝuvehe, mhǝni pen tukwe in mǝ, “Ikukurǝn mǝ nǝpin Farisi me hǝregi nǝgkiariien nǝha niemaha rǝpi irǝha.”

¹³ Miregi Iesu rini mǝ, “Nei me pam sǝmǝme Tata sǝiou fwe ia neiai ripkǝpwei mhǝ ti nǝpin riti keivi utǝ irǝha.

¹⁴ Kimiaha tihǝpwǝh irǝha. Irǝha nǝrmama kamhǝiri pen nǝrmama ia suatuk sǝ tuhesi, mǝtǝ nǝmrinraha rifwǝ. Trini minuǝ iǝrmama riti nǝnimen rifwǝ mamiri pen iǝrmama riti mwi nǝnimen rifwǝ ia suatuk sǝ trouesi, irau pǝri trouivǝ irapw ia ruei tǝnǝ.”

¹⁵ Mǝtǝ Pita rini pen tukwe in mǝ, “Ni pehe ro tukumaha i nipwrai nusipekinien nǝha ikimǝni.”

¹⁶ Miregi Iesu rini mǝ, “Kimiaha mwi hiamreirei ihi?”

¹⁷ Hiǝpkukurǝn mhǝ mǝ nǝfe nari revǝn ia nǝkwai iǝrmama, ramevǝn ia tipwǝn, mamier.

¹⁸ Mǝtǝ nǝri sǝ ramier ia nǝkwai iǝrmama raku pen ia rerin fwe imwǝ nǝnǝ in nǝ ramo in rǝmkemik ia nǝmri Kumwesǝn.

¹⁹ Iakani iaminihǝ irǝ ti nǝri nǝ mǝ nǝtǝrigien ǝrǝha ruku pen ia reri

iærmama fwe imwæ, mamier: nousi æpuneien iærmama, nakresien pran sævæi iærmæpæ, noien sæ nærman mine nipran kamhæiri æpnæpen iræha me, nakresien, neikuæien, nini æræhæien iærmama.

²⁰ Noien me i ramo iærmama ræmkemik ia næmri Kumwesæn. Mætæ trini minuæ iærmama ripkærkwerig mhæ, mamæni nari, noien næha ko ripko mhæ in ruvehe mæmkemik ia næmri Kumwesæn.”

Pran Kenan riti rini nipærhienien ia Iesu

²¹ Nænæ Iesu rier, mæpwæh kwopun næha, mevæn ipaka ti taon mi næha Tæa mine Saeton.

²² Nænæ tækwækwuni a pran Kenan riti sæ ramaræ ia kwopun næha ruvehe, mamasæk, mamini mæ, “Iærimænu, kwænækwus sævæi Kig Tævit, tikapi tukw iou! Iæremhæ ramaræ ia præen ouihæ sæiou, mamæ in ramæmisæ pik!”

²³ Mætæ Iesu ræpwæh niniien nægkiariien riti ti præn næha. Nænæ nærmama me sævænhi hæuvehe mamhægkiari min, mhæni mhænuæ, “Ærhi pen præn i ramevæn, ti næri næ mæ rakuriræ kitaha, mamasæk.”

²⁴ Miregi Iesu rini mæ, “Kumwesæn rærhi pehe iou mæ takuvehe æpa ti nækur Isrel. Iræha hæmwhen ia sipsip me hænræuei.”

²⁵ Mætæ præn næha ruvehe minimwi nukurhun mi ia nænimen, mini mæ, “Iærimænu. Tikasitu ia nirak.”

²⁶ Miregi Iesu rini mæ, “Ræpwæh namasanien mæ takuvehi næveginien sænæi nækwærhækwæha mæraraki pen i m kuri me.”

²⁷ Miregi præn i rini mæ, “Nipærhienien, Iærimænu. Mætæ kuri me mwi kamhani nimwækmwæki næveginien sæ ramæsas irapw ia ruei tepol sævæi iæmæ asori sævænraha.”

²⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Præn i ikamahatætæ pærhien. Pwæh iako mik ræmwhen sæ ikokeikei.” Tækwækwuni a mwi præn ouihæ sævænhi ruvehe mæsanin.

Iesu ro nærmama hæpik hæuvehe mhæsanin

²⁹ Iesu rier ia kwopun næha, mavæn ia nikarkare nui asori Kalili, mevæn mutæ ia tækuær riti mækure fwe ikin.

³⁰ Nænæ nærmama hæpik hæuvehe tukwe, mamhæuvehi nærmama me sæmæme kamhemhæ. Næpwin nisunraha ræfe. Næpwin nænimenraha rifwæ. Næpwin nemhæien rouraha nipæri nipwranraha. Næpwin ho iæpou ko hæpwæh nægkiariien. Hæuvehi mwi nærmama hæpik mwi, mhæmri pen iræha ia nisui Iesu, nænæ in ro iræha hæuvehe mhæsanin.

³¹ Ia næpin næha næpou me hamægkiari. Nærmama nemhæien rouraha nipæri nipwranraha hæuvehe mhæsanin. Nærmama sæmæme nisunraha ræfe, hævi atukw a nisunraha mamhævæn. Nænæ nærmama nænimenraha rifwæ hætui mamhætæ nari. Næpin nærmama me hætoni, nænimenraha rier. Nænæ hægnægini Kumwesæn sævæi nækur Isrel.

Iesu rækwæni nærmama iræha pam fo-taosen

³² Ia næpin næha Iesu rækwæin nærmama me sævænhi hæuvehe. Rini pen ti niræha i mæ, “Rerik rærkwæpir ti nærmama me i. Hænæræ raka næpin kahar kitaha minraha, nænæ sænæraha næveginien ruvæiwæn. Iakæpwæh no keikeiien mæ takærhi pen iræha fwe imwænraha næpin nukumhæ ramahi iræha. Ræræha mæ kamhævæn næmrinraha riptæv hæmwei ia suatuk.”

³³ Miregi narmama me savanhi hani pen tukwe in ma, “Tsauvehi bred paku ramwhen tsakwmānu narmama me i? Kwa hapik anan. Kitaha samara ia kwopun naveginien riwan ikin.”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, “Sanamiaha bred kevā?”

Miregi hani ma, “Sefen mine kwopnati namu me nepwin mwi fwe ikin.”

³⁵ Iesu rini nakwan ma narmama me naha sananraha naveginien riwan tuhakure ia tiprana.

³⁶ Nana ruvehi bred naha sefen mine kwopnati namu me, mafwaki mini vivi Kumwesān tukwe. Napin rafwaki pam, mamakwsen bred me, mauvei pen m narmama me savanhi, hapeki pen m narmama me.

³⁷ Narmama me pam hani nari tipwinraha rasisi. Napin hanani raka nari, havi pen niparpāri bred mine namu me hanani mhāpwāh rukuar ia tənāipw sefen.

³⁸ Narmama me naha hani nari hapik anan narman nipran mine nakwārhakwāra. Kavsini narman me āpa iraha pam fo-taosen.

³⁹ Nana Iesu rāhi pen iraha kamhāvān imwanraha me. Kurirā irā rāputā ia nitāta ouihi riti, mamevān fwe kwopun riti naghin nā Makatan.

16

Farisi me kamhāres nimtātien riti

¹ Ia napin naha Farisi me mine Satusi me hāuvehe, mhāres pen Iesu i ma, “Ko iko ro nimtātien riti sā ruku pen ia neiai pwāh iahātoni mhāukurān mā ik pāhien Kumwesān rāhi pehe ik?”

² Miregi Iesu rini ma, “Napin meri na trivā, kimiaha hiāni ma, ‘Rosi trakwakwi rukwāsikar ti nari nā mā nimagouagou rāruerāv.’

³ Nana ia napnapin kimiaha hiāni ma, ‘Rosi nesān trauar ipwet ti nari nā mā nimagouagou rāruerāv, māpuā.’ Kimiaha hiāukurān nātāien nimagouagou, nana mhāukurān nāfe nari nimagouagou ramahatān pen. Mātā rāfo hiāreirei nipwrai nimtātien me i kamo ipwet mine?”

⁴ Kimiaha narmama ipwet mine hiamātui a nimtātien ti nari nā mā noien sākimiaha rikou. Kimiaha hiānpwāh Kumwesān ramwhen pran sā rāpwāh iārman savanhi mamesi pen iārmāpā. Kumwesān trāpwāh nuvei peheien nimtātien riti mwi m kimiaha, mātā nimtātien āpa savāi Profet Jona.” Iesu rini nāgkiariien naha, māpwāh iraha, mamevān.

Nahatānien savāi Farisi me mine Satusi me

⁵ Ia napin naha Iesu revān iraha narmama me savanhi, mhāvān mhāpi simwin ia nui asori. Narmama me savanhi hānenouenou mā tuhāuvehi bred. Napin iraha hāvareie ia nikaren pen,

⁶ Iesu rini pen ti niraha i ma, “Kimiaha tihātui amasan, mhāsiari ti yis savāi Farisi me mine Satusi me.”

⁷ Miregi iraha hānamāgkiari mīnraha me i ma, “Rosi ramāgkiari iamānhi irā ti nari nā mā kitaha sānenouenou bred uā?”

⁸ Nana napin Iesu riregi, rini ma, “Kimiaha nahatātāien sākimiaha ripkiskai mhā. Rāfo hiamāgkiari m kimiaha me mā sanāmiaha bred riwan?”

⁹ Kimiaha hiāreirei ihi? Rerimiaha ripkrhi mhā bred krirum sā iakinakwmāni narmama faef-taosen irā mine tənāipw kevā hiamāuvehi kurirā?

¹⁰ Rerimiaha ripkrhi mhə bred sefen sə iakinəkwməni nərmama fo-taosen irə mine tənəripw kevə hiəməuvehi kurirə?

¹¹ Rəfo hərəirei nipwrai nəgkiariien səiou? Iapkegkiari mhə ia bred, mətə iakamini mə kimiaha tihəməsiari ti yis səvəi Farisi me mine Satusi me.”

¹² Ia nəpin nəha nərmama me səvəi Iesu həuvehe mhəukurən mə Iesu ripkini mhə mə tuhəsiari ti yis səvəi bred, mətə tuhəsiari ti nahatənien səvəi Farisi me mine Satusi me.

Pita rini irapw mə Iesu in Kristo

¹³ Nəpin Iesu ruvehe ipaka ti taon nəha Sisaria Filipae, rəres pen nərmama me səvənhi mə, “Nərmama kamhəni iou, Iəməti Iərmama, mə iou sin?”

¹⁴ Miregi həni mə, “Nərmama nepwin kamhəni ik mə Jon Paptaes. Nepwin kamhəni ik mə Profet Elaeja. Nepwin mwi kamhəni ik mə Jeremaea uə profet riti mwi fwe kupwən.”

¹⁵ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Mətə kimiaha hiəməni mə iou sin?”

¹⁶ Miregi Saemon Pita rini mə, “Ik Kristo. Kumwesən sə ramiru, tini nə ik.”

¹⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Saemon, tini Jon, rerim tragien! Ripko mhə iərmama riti rahatən ik irə mə tikukurən nəri i, mətə Tata səiou fwe ia neiai rahatən ik irə ikukurən.

¹⁸ Nənə iakani pehe tukw ik i mə ik nə Pita. Nipwrai nəhag nəha mə kəpwier. Ia təkure kəpwier i takuvrhəkin nakalasia me səiou rəmwhen sə kauvrhəkin pen nimwə irə, niskaiien səvəi nemhəien ko ripkouraha mhə irəha.

¹⁹ Takuvei pehe ki me səvəi nitətə ia neiai^a mik. Nəfe nari ikərihi tərini ia tiprənə i, tukərihi tərini fwe ia neiai. Nəfe nari ikifi raka ia tiprənə i, tukifi raka fwe ia neiai.”

²⁰ Nənə Iesu rinise pen əknekin ti nərmama me səvənhi mə, “Kimiaha tihəpwəh niniien ti iərmama riti mə iou Kristo.”

Iesu rukupwən mini irapw mə in tremhə nənə mətui mwi

²¹ Ia nəpin nəha mamevən, Iesu rinamahatən nərmama me səvənhi mə, “Takaməkeikei mevən fwe Jerusalem. Nəmə asori me mine pris asori me mine nahatən me səvəi Loa tuho nəmisəien me ripik ia nirak, mhousi əpune iou. Mətə ia nəpin səro kahar irə takətui mwi.”

²² Ia nəpin nəha Pita riri raka Iesu ia nəkarenraha, minanise pen tukwe in mə, “Iərimənu, pwəh Kumwesən trapi tukw ik, məpwəh nəseniien nərmama tuho noien nəha ia niram ia nəpin riti.”

²³ Mətə Iesu ruvsini, mini pen ti Pita i mə, “Setan, evən ia təkutak! Ikaməmwur mə tiko iakapəti mimwei iamənhi irə ti nəri nə mə nətərigien səim ripkesi pen mhə nətərigien səvəi Kumwesən, mətə ikamesi pen a nətərigien səvəi nərmama.”

Iərmama traməkeikei məvrani nei kamarkuau

²⁴ Nənə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Iərmama sə rokeikei mə truvehe mo iərmama riti səiou traməkeikei məpwəh nətərigien səvənhi, muvehi uta nei kamarkuau səvənhi, məvrani mukurirə iou.

²⁵ Iərmama sə rokeikei mə trəkwtəmhiri nimiruien səvənhi trarfa i irə, mətə iərmama sə traraka ia nimiruien səvənhi tukw iou truvehi nimiruien rerin.

16:10: Mat 15:34-38 **16:14:** Mat 14:1-2, Mak 6:14-15, Luk 9:7-8 **16:16:** Jon 6:69 **16:17:** Mat 17:5, Kal 1:15-16 **16:18:** Jon 1:42, Efes 2:20 **16:19:** Mat 18:18, Jon 20:23 ^a **16:19:** Nəpin ripik Matiu rani nəgkiariien i mə “Nitətə ia neiai.” Nipwrai nəgkiariien i in i “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” **16:20:** Mat 17:9, Mak 9:9 **16:24:** Mat 10:38, Luk 14:27 **16:25:** Mat 10:39, Luk 17:33, Jon 12:25

²⁶ Trini minua iarmama riti ripeki pam narimnari me ia tiprana i mo savanhi i, nana kurira ikin remha, mata ripkuvehi mha nimiruiven rerin, noien naha trafasitu ira? Ua iarmama truvei pen nafe marpwain tai nimiruiven savanhi?

²⁷ Iou Iamati Iarmama takuvehe ia niskaiien savai Tata saiou kimaha nagelo me saiou. Ia napin naha takarpwain noien savai narmama me kuation kuation. Narpwainien sa takuvei pen minraha tresi pen a nafe nari iraha hano.

²⁸ Iakani niparhienien tukumiaha i narmama nepwin kamharer ia kwopun i tuhapkemha mha meste tuhato ni iou, Iamati Iarmama, iakauvehe ramwhen ia kig ma takarimanu ia nitata saiou.”

17

Nipwrai Iesu ruvehe mopa

¹ Napin sikis rukurau, nana Iesu riri apa Pita mine Jemes mine piavni Jon, hauta parei ia takuar apwamwis riti.

² Ia kwopun naha irahar haratoni ia nanimenrahar nipwrai Iesu ruvehe mopa. Nanimen rahiapw ramwhen ia meri. Tinari savanhi ruvehe mopsan ramwhen ia nukuraanien.

³ Takwtakwuni a irahar haratoni Profet Elaeja mine Moses krouier pehe, rouagkiari irahar Iesu.

⁴ Nana Pita rini pen ti Iesu i ma, “Iarimanu. Ramasan ma kimrahar iaharuvehe i. Ma ikokeikei tako tanimwa kahar, riti saim, riti savai Moses, riti savai Profet Elaeja.”

⁵ Pita ramagkiari ihi, takwtakwuni a mwi naru apa psan riti ruvehe muvegi iraha. Reri Kumwesan ruku pen ikin, mini ma, “In naha narik keikei. Rerik ragien tukwe. Tihatarig in.”

⁶ Napin Pita mine Jon mine Jemes harregi nagkiariien naha, harhekir, mharmwei, mharnimwi irapw nanimenrahar ia tiprana.

⁷ Mata Iesu ruvehe mirapi irahar, mini ma, “Hararer, mharapwah nehekieren.”

⁸ Nana irahar harakwata, harapwah natonien Moses mine Profet Elaeja, mata Iesu apa iraha min.

⁹ Napin iraha kamheiwaiu pehe ia takuar, Iesu rini pen ti nirahar i ma, “Kimirahar tiharapwah ninien ti iarmama riti nimtaten naha hiarnatoni, meste iou, Iamati Iarmama, iakatu mwi ia nemhien saiou.”

¹⁰ Nana Pita mine Jemes mine Jon hareres pen in i ma, “Rafu nahatan me savai Loa kamhani ma Profet Elaeja tramakeikei mukupwan muvehe?”^a

¹¹ Miregi Iesu rini ma, “Niparhienien. Profet Elaeja truvehe mamri amasan pam narimnari me ramwhen ia sa fwe kupwan.

¹² Mata iou iakani pehe tukimirahar i ma Profet Elaeja ruvauvehe raka nana narmama me hapkata sas mha in, mata hesi pen natarigien savanraha, mho raraha ira. Iou mwi, Iamati Iarmama, takamakeikei mevani ia raginraha, nana iraha tuho namisaen miou.”

¹³ Ia napin naha Pita mine Jemes mine Jon haruvehe, mharukuran ma Iesu ramagkiari ia Jon Paptaes.

Iesu rakoui irapw iaremha ia iakunouihi

16:26: Mat 4:8-9 **16:27:** Mat 25:31, Sam 62:12, Prov 24:12, Rom 2:6, Rev 22:12 **17:2:** 2Pit 1:16-18

17:5: Sam 2:7, Aes 42:1, Mat 3:17, Mak 1:11, Luk 3:22, Dut 18:15 **17:9:** Mat 16:20 **17:10:** Mal 4:5

^a **17:10:** Mal 4.5 Profet Malakae rimani ma Profet Elaeja trukupwan muvehe kurira ira Kristo ruvehe.

17:12: Mat 11:14, 14:10 **17:13:** Luk 1:17

14 Nəpɪn irəha hərərig pehe mwi ti nərmama me, iərmama riti ruvehe ti Iesu, mɪnimwi nukurhun mi ia nənimen,

15 mɪni mæ, “Iərimənu. Tikapi tukw iou, masitu ia nərik. Nemhəien i nəkəvan ro in. In raməmisə pik. Nəpɪn rɪpik ramwei pen ia napw, mamwei pen ia nui.

16 Iakuvehi in muvehe ti nərmama me səim, mətə irəha ko həpko mhə in ruvehe məsanin.”

17 Miregi Iesu rini mæ, “Kɪmiaha nəkur ipwet mɪne nahatətəien səkɪmiaha riwən. Noien səkɪmiaha rikou. Tsarə kitaha miou mesite nəfe nəpɪn? Tɪnesən mɪne iakapwis kɪmiaha? Kɪmiaha tihəuvən mhəuvehi iəkunouihɪ nəha mhəuvehi mhəuvehe.”

18 Nəpɪn həuvehi mhəuvehe, Iesu rinise pen ti iəremhə i mæ, “Tikier ia iəkunouihɪ i.” Nənə təkwətəkwuni a rier, iəkunouihɪ nəha ruvehe məsanin.

19 Kurirə irə nərmama me səvəi Iesu həuvehe ti Iesu, mhəres pen in əpa mæ, “Rəfo kɪmaha iahəreirei nəkou i rapwien nənɪmwɪn ərəha nəha?”

20 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mæ, “Ti nəri nə mæ nahatətəien səkɪmiaha rɪpkiskai mhə. Iakani nɪpərhienien tukumiaha i trini mɪnuə kɪmiaha hiahatətə pərhien ia Kumwesən, nəri auər a mæ nahatətəien nəha səkɪmiaha rouihɪ anan rəmwhen ia kwənuni nei nəha mastat, mətə hiəkurən nɪniən ti təkuər i mæ, ‘Təkuər i tikaraka ia kwopun i mevən məkure pen fwe,’ nənə trier mevən. Narimnari me pam trɪmərū tukumiaha.”

21 b

22 Nəpɪn nərmama me səvəi Iesu housəsɪmwɪn irəha me ia tənə Kalili, in rini pen ti nirəha i mæ, “Tripkə mhə tui kuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nərmama.

23 Irəha tuhousi əpune iou, nənə Kumwesən tro iakətui mwi ia nemhəien səiou ia nəpɪn sərə kahar irə.” Nənə nərmama me səvənhi hərəgi rərəha anan.

Iesu ruvehi silin ia nəkwai nəmu mərəku pen nəmri takis irə

24 Nəpɪn Iesu mɪne nərmama səvənhi me həuvehe ia Kapaneam, nərmama səməme kamhəuvehi takis səvəi nimwə səvəi Kumwesən həuvehe ti Pita, mhəni mæ, “Rosi iahatən səkɪmiaha rɪpkərəku mhə takis səvəi nimwə səvəi Kumwesən uə?”

25 Miregi Pita rini mæ, “Ouah. In ramərəku.”

Nəpɪn Pita revən muvniwə, Iesu rukupwən məgkiari min, mɪni mæ, “Saemon, ikaməfətərig irə? Kig me ia tɪprənə i kamhəkeikei m nəfe nərmama me mə tuhərəku pen nəmri takis mɪnrəha, tɪnrəha me uə nərməpə?”

26 Miregi Pita rini mæ, “Nərməpə.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Ikani nɪpərhienien. Nɪpwnəti kig me həpkərəku mhə nəmri takis,

27 mətə pwəh sərəku pen rərəha kitaha tso niemaha rəpi nərmama me i səməme kamhəuvehi takis. Tikevən fwe ia nui asori, mosəperaha. Nəmu sə rukupwən məgher ia kwərvinari, tikivi utə, məti pen ia nəkwən, nənə tikətoni silin riti. Tikuvehi muvei pen mərəku pen takis səkrau mɪnrəha.”

18

Iərmama əfo nə in rasori ia nərmama nepwɪn

17:17: Dut 32:5,20, Jon 14:9 17:19: Mat 10:1 17:20: Mat 21:21, Mak 11:23, Luk 17:6, 1Kor 13:2

b 17:21: Nəkukua me rɪpik kɪmarai pen Niutestamen irə ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən kwopi nəgkiariien ia vas 21 riwən. 17:22: Mat 16:21 17:24: Eks 30:13, Eks 38:26

¹ Ia nāpīn nāha nārmama me sāvai Iesu hāuvehe tukwe in, mhāni mā, “Ia nītātā ia neiai^a sin rasori māpi raka nārmama me nepwīn?”

² Nānā Iesu rākwein iākunouihi riti ruvehe, rārpwi irapw in ia kurkwān-raha,

³ nānā mīni mā, “Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i mā kīmiaha tihāmākeikei mhārari mhāuvehe mhāmwhēn ia nākwrhākwrhā me. Mā hiāpwāh tihāpkuvnimwā mhā ia nītātā ia neiai ia nāpīn riti.

⁴ Iārmama sē treiwaiu rāmwhēn ia iākunouihi, mīpkāfiātū māhā in, in rasori māpi raka nārmama me nepwīn ia nītātā ia neiai.

⁵ Iārmama sē trāsevār ia rerin ti iākunouihi riti sē rō iamīnhi ia nāghik rāmwhēn mā ramāsevār mwi ia rerin tukwe iou.”

Iesu rāgkiari ia narimnari me sāmāme tuhāuvehe mhō nārmama hāmwei

⁶ “Nākwrhākwrhā me i sāmāme kamhahātātā ia nirak, trīni mīnuā iārmama riti rō riti rīmwei ia nārāhāien, Kumwesān trārpwīn noien ārāha sāvānhi. Iārmama nāha trīregi rārāha anan māpi raka kārīhi pen kāruātereī asori ia nīpātākinuan kosā irapw i ia tāmwei tāsī.

⁷ Trārāha anan ti nārmama ia tīprānā i ti nārī nā mā narimnari me kamhāuvehe tuho irāha hāmwei ia nārāhāien. Narimnari me i tuhāmākeikei mhāuvehe, mātā trārāha anan ti iārmama sē truvehi narimnari me i muvehe.

⁸ Mā rāgīm uā nīsum ramo ikamwei ia nārāhāien, tikārāi raka, mārarki. Mā rāgīm rīpīp uā nīsim rīpīp mātā ikuvehi nīmīruīen, rāmasan pīk tukw ik. Rārāha mā rāgīm kāru uā nīsum kāru mātā tukārarki pen ik ia kwopun napw asori rauāk rerin ikīn.

⁹ Mā nānimem ramo ikamwei ia nārāhāien, tikukumwiri raka, mārarki. Mā nānimem kuatīa mātā ikuvehi nīmīruīen, rāmasan pīk tukw ik. Rārāha mā nānimem kāru mātā tukārarki pen ik ia kwopun napw asori rauāk ikīn.”

Iesu rūsipēkīn ia sīpsīp sē rāruei

¹⁰ Nānā Iesu rīni mā, “Kīmiaha tihātūi amasan tukumiaha me mhāpwāh noien nārī auār a ia nākwrhākwrhā me i riti. Iakani pehe tukumiaha i mā fwe ia neiai nagelo me sāvānrāha kamhātā rerin nāmri Tata sāiou sē ramārā fwe ia neiai.

¹¹ Iou, Iāmōti Iārmama, iakuvehe mā takuvehīmīru nārmama sāmāme kamhāruei.^b

¹² Kīmiaha hīamāfētārīg irā? Trīni mīnuā iārmama riti sīpsīp me sāvānhi irāha pam hantret, nānā riti ia nīrāha rāruei, trāfo pen irā? In trāpwāh naenti-nāen kamhāni nurhi ia tākūār, mevān māmātūi sē nāha rīnāruei.

¹³ Nānā trīni mīnuā rētōni, iakamīni nīpārhiēnien tukumiaha i mā rerin rāgīn pīk ti sīpsīp nāha māpi raka naenti-naen sāmāme hāpkāruei māhā.

¹⁴ Ia noien nāha rāmwhēn a mwi Tata sākīmiaha ia neiai rāpwāh nokeikei-ien mā nākwrhākwrhā me i riti trāruei.”

Iesu rāgkiari mā tiko nāfe ia pīam nāpīn rō rārāha ia nīram

¹⁵ “Trīni mīnuā pīam rō rārāha ia nīram, evān mātoni kīmīrau āpa. Nānā ikīni pen nāfe rīno rārāha. Trīni mīnuā rētārīg ik, nāgkiariēn sām tro pīam rīrārīg pehe sākīmīrau mīn tramasan.

¹⁶ Mātā trīni mīnuā rāpwāh nētārīgīen ik, iri iārmama kuatīa uā kāru

18:1: Luk 22:24 **a** **18:1:** Nāpīn rīpīk Matiu rāni nāgkiariēn i mā “Nītātā ia neiai.” Nīpwrai nāgkiariēn i in i “Nītātā sē Kumwesān ramārīmānu irā.” **18:5:** Mat 10:40, Luk 10:16, Jon 13:20

18:6: Luk 17:1-2 **18:8:** Mat 5:29-30 **18:10:** Hip 1:14 **18:11:** Luk 19:10 **b** **18:11:** Nākukūa me rīpīk kīmārāi pen Nīutestamen irā ia nāgkiariēn sāvai nākur Kris kupwān kwopi nāgkiariēn ia vas 11 rīwān. **18:15:** Lev 19:17, Luk 17:3, Kal 6:1 **18:16:** Dut 19:15, Jon 8:17

mharevən mwi pwəh irau krouregi rouətoni nəgkiariien me pam nəha ikini pen ti piam ro nīpərhienien.

¹⁷ Trini minuə rerin rəpwəh nətərigien irəha, ni irapw ti nakalasia me səvəi nəfwakiien. Nənə trini minuə rəpwəh mwi nətərigien irəha, tiko irə rəmwhen iərmama sə rīreirei Kumwesən uə iərmama sə kamərukū pen takis min.

¹⁸ Iakani nīpərhienien tukumiaha i nəfe nari tihərihi tərini ia tīprənə i tukərihi tərini fwe ia neiai, nənə nəfe nari tihəfi raka ia tīprənə i tukifi raka fwe ia neiai.

¹⁹ Iakani pehe mwi nīpərhienien tukumiaha i trini minuə kəru ia kīmiaha ia tīprənə i krouni sīmwin nari riti, rouəres i, Tata səiou ia neiai in tro nəkwanrau,

²⁰ ti nəri nə mə pəku ikin iərmama kəru uə kahar harousəsīmwin ia nəghik, iakamarə ti nīrəha ia kwopun nəha.”

Iesu rini mə tikaməkeikei menouenou nərəhαιen səvəi piam

²¹ Nənə Pita rutə pehe mini pen ti Iesu i mə, “Iərimənu. Trini minuə piak ramo noien ərəha miou, nəpin kevə takenouenou? Rosi sefen uə?”

²² Miregi Iesu rini mə, “Iou iapkini pehe mhə tukw ik i mə tikenouenou nərəhαιen me səvəi piam m sefen, mətə tikenouenou nərəhαιen me səvənhi nəpin me pam.

²³ Iakamini iamihhi irə ti nəri nə mə nītətə ia neiai rəmwhen ia iəmə asori riti sə rəkəikei mə nərmama me i kamho tukwini nari min tuhərəkū pam kaon me səvənraha sə in rīməuvei pen minraha.

²⁴ Nəpin rəkwein irəha mə tuhəuvehe, həuvehi riti ia nīrəha mhəuvehe. Kaon səvənhi rasori pik anan.

²⁵ Ko rīpkərəkū mhə. Ro pen iəmə asori səvənhi rini mə tukəmri pen nəmri nari m iəmə i mine pran səvənhi mine nīpwnətīn me mine narimnari me pam səvənhi. In truvehi mane ia nīrəha, mərəkū kaon səvəi iəmə nəha.

²⁶ Ia nəpin nəha iəmə nəha sə ramo tukwini nari m iəmə asori rīnimwi nukurhūn mi, mamasək, mini pen ti iəmə asori səvənhi mə, “Tikapi tukw iou, muvei pehe nəpin miou, nənə takərəkū pehe pam mik.’

²⁷ Nənə iəmə asori rerin rərkwəpir ti iəmə i ramo tukwini nari min. Ro pen in renouenou kaon səvənhi, mini mə trəpwəh nərəkuien, məseni in rier mamevən.

²⁸ Mətə nəpin iəmə nəha rier irapw, rətoni iərmama riti sə ramo tukwini nari irau min. Kaon riti səvənhi ramarə tukwe in. Rouihhi pik anan. Nənə in ruvehi iərmama nəha, məkwətəmhiri nīpətəkinuan, mini mə, ‘Ərəkū pehe pam səim kaon.’

²⁹ Nənə iərmama nəha ramo tukwini nari irau min rīmwei irapw, mamasək, mini pen tukwe in mə, ‘Tikapi tukw iou, muvei pehe nəpin miou, nənə takərəkū pehe pam mik.’

³⁰ Mətə iəmə nəha iəmə asori rīnenouenou kaon səvənhi rəpwəh nokeikei-ien. In revan muvehi iərmama nəha muvehi puvnimwə ia kalapus mə trarə meste trərəkū pam kaon səvənhi.

³¹ Nəpin nərmama nepwin səməme kamho tukwini nari m iəmə asori hətoni noien nəha, həregi rərəha anan. Həuvən mhəni pen ti iəmə asori səvənraha narimnari me pam iəmə nəha rino.

³² Ro iamihhi irə iəmə asori rəkwein iərmama nəha ramo tukwini nari min ruvehe. Rini pen tukwe in mə, ‘Ik iəmə ərəha. Iakamo tukwini ərəha nari miou. Iakinenouenou kaon me pam səim, ti nəri nə mə ikinasək tegin iou.

³³ Mætə rəfo ikəpwəh napiien ti iərmama nəha sə ramo tukwini nari miou kimirau min rəmwhen iou iakinapi tukw ik’?

³⁴ Ro pen iəmə asori niemaha rəpi. In ruvehi puvnimwə iəmə nəha ia kalapus mə tuko nəmisəien min meste trəəku pam kaon səvənhi.

³⁵ Ia noien nəha rəmwhen a mwi Tata səiou ia neiai tro ia kimiaha kuation kuation trini minuə hiəpwəh nenouenouien nərəhaien səvəi piəvmiaha me ia rerimiahā.”

19

Iesu rini mə iərman mine pran trouəpwəh nəpwəhien irau me

¹ Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, nənə məpwəh tənə Kalili, mier mevən ia tənə Jutia fwe ia nikare nui aris Jotan pen.

² Nərmama həpik həkurirə i. Nənə in ro səməme kamhemhə həuvehe mhəsanin ia kwopun nəha.

³ Nənə Farisi me həuvehe tukwe in mhəres pen nari riti min mə tuhəregi ro Iesu mə trəfni irə. Irəha həni mə, “Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə ko iərman riti rəpwəh səvənhi pran uə rekəm?”

⁴ Miregi Iesu rini mə, “Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan rini mə fwe ia nukune narəien ‘Kumwesən rino iərmama kəru riti iərman riti pran,’

⁵ rarə mini mwi mə, ‘Ro iamnhi irə iərman traraka ia tata mine mama səvənhi, mevən rouarə pəri irau pran səvənhi, nənə irau trouvehe rouəmwhen ia nīpwrai iərmama kuation.’

⁶ Nəgkiariien nəha rini mə iərman mine pran səvənhi krouəpwəh ihi noien iərmama kəru i, mətə krouvəuvehe rouəmwhen ia nīpwrai iərmama kuation. Ti nəri nə mə Kumwesən riripin iərman mine pran səvənhi iamnhi irə, ro pen ripkatukwatukw mhə mə iərman trəpwəh səvənhi pran, mətəfi narəien səvənrau.”

⁷ Miregi Farisi me həni pen ti Iesu i mə, “Mə ro iamnhi irə rəfo Moses riməni mə iərman sə rokeikei mə trəpwəh pran səvənhi trirai nīmwai nəkukuə m pran səvənhi rani mə in rinəpwəh in, nənə mərhi pen i ramevən?”

⁸ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Moses rinəsəni kimiaha mə tihəpwəh nīpran me səkimiaha ti nəri nə mə kəmkapwəmiaha riskai, mətə fwe ia nukune narəien ripko mhə iamnhi irə.

⁹ Iou iakani pehe tukumiaha i iərman sə rəpwəh pran səvənhi miri pran əpə riti mwi ramo noien ərəha. Prən nəha in ramiri ripko mhə pran atukwatukw səvənhi. Mətə mə pran ramo əpnəpen nari irau iərməpə, iərman səvəi prən nəha rukurən nəpwəhien in.”

¹⁰ Nənə nərmama me səvəi Iesu həni pen tukwe in mə, “Trini minuə ro iamnhi irə nəpin iərman rəpwəh pran səvənhi, ramasan mə iərman rəpwəh a niriiien pran.”

¹¹ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Ripko mhə nərmama me pam həukurən nuvehiiien nəgkiariien i səiou mharə irə, mətə səməme əpə Kumwesən rəsevər ia suatuk tukunraha irəha nəha tuhəuvehi mharə irə.

¹² Nərman nepwin tuhəpwəh niriiien pran ti nəri nə mə hənətui pehe mwatukw səvənraha rəpou. Ro pen rerinraha riwən ia pran. Nərman nepwin tuhəpwəh niriiien pran ti nəri nə mə kərai irəha rəmwhen kamo ia kau kərman. Ro pen rerinraha riwən ia pran. Nənə nərman me nepwin

mwi tuhəpwəh niriien pran ti nəri nə mə irəha hokeikei nətərigien səvənraha trəmak əpa ia nitətə ia neiai.^a Iərmama sə rukurən nuvehiiən nəgkiariiən i səiou traməkeikei muvehi marə irə.”

Pwəh nəkwərhakwərha me həuwehe ti Iesu

¹³ Nəpin riti nərmama nepwin kamhəuwehi nəkwərhakwərha me səvənraha mamhəuwehe ti Iesu mə trəmri utə rəgin mi ia nirəha məfwaki. Nərmama me səvənhi hənise irəha.

¹⁴ Mətə Iesu rini mə, “Pwəh nīpwnəti nəkwərhakwərha me həuwehe tukw iou. Tihəpwəh nīniseien irəha ti nəri nə mə nitətə ia neiai səvəi nərmama səməme həmwhen ia nəkwərhakwərha me i.”

¹⁵ Nənə Iesu rəmri utə rəgin mi ia nirəha, məfwaki ti nirəha, nənə məpwəh irəha mamevən.

Iərmama riti nautə səvənhi rasori

¹⁶ Ia nəpin nəha iərmama riti ruvehe ti Iesu, mīni mə, “Iahatən, nəfe noien amasan takaməkeikei mo mə takuvehi nīmīruien rerin?”

¹⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikaməres iou nari riti ia nīkaren səvəi noien amasan? Kumwesən əpa ramasan. Trini mīnuə ikuə tikuvehi nīmīruien, ikesi pen loa me səvənhi.”

¹⁸ Miregi iərmama nəha rini pen tukwe in mə, “Nəfe loa me takesi pen?”

Miregi Iesu rini mə, “Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama, məpwəh nəkreien pran səvəi iərməpə, məpwəh nəkresien, məpwəh neikuaien.

¹⁹ Tikaməkeikei mīsiai səim tata mīne mama, nənə mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.”

²⁰ Miregi iərmama nəha rini pen ti Iesu i mə, “Loa me pam i iakamesi pen. Nəfe mwi nəha ikīn takaməkeikei mo?”

²¹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Trini mīnuə ikuə tikuvehe matukwətukw pam, evən, məmri pen nəmri nari ia səim narimnari me. Nəpin kuvehi nənimen, tikuvehi mane, muvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Nənə səim nautə trīpīk fwe ia neiai. Nəpin ikīno pam, ikuvehe mukurirə iou.”

²² Nəpin iərmama nəha riregi nəgkiariiən nəha, in rəpwəh Iesu, mamevən. Rerīn rəpou ti nəri nə mə nautə səvənhi rasori.

²³ Ro iamīnhi irə Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Iakamīni nīpərhiēnien tukumīaha i riskai ti iərmama nautə səvənhi rasori mə truvnīmwə ia nitətə ia neiai.

²⁴ Takīni mwi tukumīaha i. Iərmama nautə səvənhi rasori rəknekin tukwe in mə truvnīmwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Rəknekin məpi raka nərimīru nəha kamel rasu pen ia ruei nitel mier.”

²⁵ Nəpin nərmama me səvənhi həregi nəgkiariiən nəha nənimenraha rier. Həni mə, “Mə rəknekin iamīnhi, nīsīmə nəha ko həuwehi nīmīruien?”

²⁶ Mətə Iesu rətə irəha mīni mə, “Nəri nəha rəknekin iərmama ko rīpko mhə, mətə Kumwesən rukurən noien. Narimnari me pam rīməru ti Kumwesən.”

²⁷ Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Ətə ro. Kīmaha iahənəpwəh pam narimnari me səkimaha mamhəkurirə ik. Ro iamīnhi irə kīmaha tahəuwehi nəfe?”

^a **19:12:** Nəpin rīpīk Matiu rani nəgkiariiən i mə “Nitətə ia neiai.” Nīpwrai nəgkiariiən i in i “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” **19:14:** Mat 18:2-3 **19:17:** Lev 18:5, Luk 10:28 **19:18:** Eks 20:12-16, Dut 5:16-20 **19:19:** Lev 19:18 **19:21:** Mat 6:20, Luk 12:33, Wok Me 2:45, Wok Me 4:34-37 **19:26:** Jen 18:14, Job 42:2

²⁸ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iakamini niparhienien tukumi-aha i ia nitata vi sa truvehe narimnari me pam tuhauvehe mharmavi. Ia napin naha iou, lamati larmama, takakure ia jea asori saiou marimanu. Kimiaha i samame hiamakurira iou ipwet mine tihakure mwi ia jea me twelef mharmanu ia kwanakwus me twelef savai nakur Isrel.

²⁹ Nana narmama me pam samame hanapwah narimnari me savanraha ti nari na ma iraha narmama me saiou tuhauvehi tain. Trini minua iarmama riti rapwah nimwa me, ua pivni me, ua kitirimani me, ua tata mine mama savanhi, ua nakwarhakwarha me savanhi, ua tiprana savanhi, in truvehi tain rasori mwi ramwhen hantret, nana muvehi mwi nimiruien rerin.

³⁰ Matata narmama hapik kamhakupwan tuhauvehe mhakurira. Nana samame kamhakurira tuhauvehe mhakupwan."

20

Iesu rusipekin ia narmama samame kamhowok ia nambahien

¹ "Iakamini iamihni ira ti nari na ma suatuk sa Kumwesan ia neiai ramarimanu ia nitata savanhi ramwhen iamasa asori riti nambahien savanhi rasori. Napin riti rier ia napnapin anan ma tripeki narmama nepwin tuhambu savanhi.

² Rini ma iraha kuatia kuatia tuhambu napin pekin nana mhauvehi silin kuatia kino ia silva.^a Nana napin iraha haseni raka, in rarihi pen iraha hauvan fwe savanhi nambahien.

³ Nana ia naen klok ia napnapin, iamasa asori rier mwi, matoni narmama nepwin kamharer ia kwopun kamo maket ikin, mhapko mha nari riti.

⁴ In rini pen ti niraha i ma, 'Kimiaha mwi hiauvan mhambu fwe nambahien saiou, nana nafa narakuian atukwatukw sakimiaha takuuehi pehe m kimiaha.'

⁵ Ro pen iraha hauvan. Ia twelef klok, nana ia tri klok ia naruarav, iamasa asori naha rirarig mo mwi noghi nari riti a.

⁶ Nana ia faef klok ia naruarav in rier mwi, matoni narmama nepwin kamharer ihi ia kwopun naha. Nana rini pen ti niraha i ma, 'Rafu kimiaha hiamarer ia kwopun i napin pekin hapko mha nari riti?'

⁷ Miregi hani pen tukwe in ma, 'Iarmama riwan rakwein kimaha ipwet ma tahowok savanhi.'

Miregi iamasa asori rini pen ti niraha i ma, 'Kimiaha mwi hiauvan mhambu fwe ia nambahien saiou.'

⁸ Nana ia naruarav iamasa asori savai nambahien rini pen ti iarmama savanhi sa traraku narmama ma, 'Okwein narmama me naha kamhambu saiou hauvehe nana ikuvei pen narakuian savanraha. Tikukupwan ia samame hamakurira mhauvehe men mo sampam ia samame hamakupwan mhauvehe.'

⁹ Nana napin narmama samame iamasa asori rarihi pen iraha ia faef klok ia naruarav hauvehe, iraha kuatia kuatia hauvehi silin riti kino ia silva.

¹⁰ Napin narmama samame iamasa asori rarihi pen iraha ia napnapin anan hauvehe, rerinraha rarihi ma tuhauvehi rasori mwi, matata iraha kuatia kuatia hauvehi mwi silin riti kino ia silva.

¹¹ Iraha hauvehi, rerinraha ripkagien mha. Hani pen ti iamasa asori i

¹² ma, 'Samame i hauvehe kurira hamhu aoa kuatia a, matata kimaha iahambu napin pekin ia nukwasikar asori. Rafu ikaraku kimaha ramnamwhen a?'

19:28: Mat 25:31, Luk 22:30, Rev 3:21 **19:29:** Hip 10:34 **19:30:** Mat 20:16, Luk 13:30 **20:1:** Mat 21:33 ^a **20:2:** Noghi silin naha tenarius. Fwe tui tenarius kuatia narakuian atukwatukw sa kuvei pen m iarmama sa rowok napin pekin ia napnapin meste ia naruarav. **20:8:** Lev 19:13, Dut 24:15

¹³ Mətə iəmə asori rini pen ti nirəha riti mə, ‘Iapko mhə nari riti rərəha ia niram. Ikinəsəni raka mə tikəmhu nəpin pekɪn nənə muvehi silin kuatia kɪno ia silva.

¹⁴ Tikuvehi nərəkuien səim muvehi mamevən. Iərmama i ruvehe kurirə rerik rəgien ti nuvei penien nərəkuien səvənhi rəmwhən a mwi iakuvei pehe mik.

¹⁵ Ikukurən mə ko iako nəfe iakokeikei mə tako ia mane səiou? Rəfo rerim ramrhi ərəha iou ti namasanien nəha iako minraha?”

¹⁶ Nənə Iesu rini mə, “Ro iamɪnhi irə nərmama səməme həuvehe kupwən tuhəuvehe mhəkurirə, nənə səməme həuvehe kurirə tuhəuvehe mhəkupwən.”

Iesu rini irapw mwi mə tremhə

¹⁷ Nəpin Iesu rautə mamevən fwe ia Jerusalem, riri raka əpa nərmama səvənhi twelef. Ia suatuk rini pen ti nirəha i mə,

¹⁸ “Həregi ro. Kitaha saməutə mamhəvən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nəha tukuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi pris asori me mine nahatən me səvəi Loə. Irəha tuhəni mə takaməkeikei memhə.

¹⁹ Tuhəuvei pen iou ia rəgi nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel. Nənə irəha tuharis əkenhɪn ia nirak, mhərisi iou, mhərui tərini pen iou ia nei kamarkuau. Takemhə, nənə Kumwesən tro iakətui mwi ia nəpin səro kahar irə.”

Jemes mine Jon krouəres pen nari riti m Iesu

²⁰ Ia nəpin nəha pran səvəi Sepeti riri tini mi kəru, muvehe ti Iesu, minimwi nukurhun mi ia nənimen, maməres pen nari riti min.

²¹ Nənə Iesu rini pen ti prən i mə, “Ikokeikei nəfe?”

Miregi rini pen tukwe in mə, “Ni mə iəkunouihɪ mi kəru səiou trouəkure riti ia nikarem mwatuk riti ia nikarem mour nəpin tikərimənu ia nitətə səim.”

²² Miregi Iesu rini mə, “Kimirau irouirei nəfe nari irouəres i. Ko kimirau irouənimwi kap i iou takənimwi?”

Miregi irau krouni mə, “Kimrau iarouəmwhən.”

²³ Miregi Iesu rini pen ti nirə i mə, “Nɪpərhienien kimirau tirouənimwi kap i səiou, mətə iou ko iakəpwəh nəsenien kimirau irouəkure riti ia nikarek mwatuk riti ia nikarek mour. Mətə kwopun nəha səvəi iərmama mi nəha səiou Tata rɪmərɪ raka irau mə trəkure fwe ikin.”

²⁴ Nəpin ten mwi nərmama me səvəi Iesu həregi nəresien nəha səvəi Jemes mine Jon, niemaha rəpi irəha.

²⁵ Mətə Iesu rəkwein irəha həuvehe tukwe. Rini mə, “Kimiaha hiəvəukurən raka noien səvəi nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel. Nəmə asori me səvənraha sə kamhərimənu ia nirəha, kamhəfiəutə ia irəha, mamhə nərmama kamhə nəkwənrəha.

²⁶ Mətə kimiaha tihəpwəh noien iamɪnhi irə ia kimiaha me. Trini minuə kimiaha riti rokeikei mə truvehe masori ia kimiaha, in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari m kimiaha.

²⁷ Trini minuə kimiaha riti rokeikei mə trasori makupwən ia kimiaha, in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo auər a wok səkimiaha pam.

²⁸ Kimiaha tiho rəmwhən a ia nirak. Iou, Iəməti Iərmama, iapkuvehe mhə mə nərmama tuho tukwini nari miou, mətə iakuvehe mə tako tukwini nari

mínraha, muvei pen nímíruien sáiou trə̀əku suatuk ti nifi rakaien nari ia nə̀mama hə̀pik.”

Iesu romasan nəmri iə̀rmama kə̀ru

²⁹ Nə̀pin Iesu mine nə̀mama me sə̀vənhi hə̀ier ia Jeriko, mamhə̀uvən, nə̀mama hə̀pik kamhəkurirə̀ ia Iesu.

³⁰ Ia kwopun nə̀ha iə̀rmama kə̀ru krouəkure ia nıkare suatuk. Nənimenrau rıfwa. Nə̀pin krouregi mə̀ Iesu rauvehe mə̀ trukurau, krouəkwein ə̀pwə̀mwis, rouni mə̀, “Iə̀rimə̀nu, kwənəkwas sə̀vəi Kig Tevit! Api tukumrau!”

³¹ Miregi nə̀mama hə̀gkiari skai mínrau mə̀, “Rouafafa.” Mə̀tə irau krouripin rouəkwein ə̀pwə̀mwis mwi, rouni mə̀, “Iə̀rimə̀nu, kwənəkwas sə̀vəi Kig Tevit! Api tukumrau!”

³² Nənə Iesu rə̀rer, mə̀kwein irau krouvehe, rini mə̀, “Irouokeikei mə̀ tako nə̀fe m kimirau?”

³³ Miregi krouni pen tukwe in mə̀, “Iə̀rimə̀nu. Iarouokeikei mə̀ nə̀mrimrau trouətui pwàh iarouətə̀ nari.”

³⁴ Iesu rerin rə̀kwə̀pır ti nirau. Rırapi nənimenrau. Nənə təkwtəkwiini nə̀ha nənimenrau ramasan. Krouətə̀ nari. Nənə Iesu ramesi suatuk mamevən, irau krouəkurirə̀ i.

21

Nə̀kur Jerusalem kamhə̀gnə̀gini Iesu

¹ Irə̀ha hə̀uvən ipaka ti Jerusalem, mhə̀ier pen ia Tə̀kuər Olif ia kwopun nə̀ha ipaka ti rukwə̀nu Petfas, nənə Iesu rə̀rhi pen iə̀rmama kə̀ru sə̀vənhi,

² mını pen ti nirau i mə̀, “Kimirau tirouevən fwe ia rukwə̀nu nə̀ha samarə̀ti pen i. Nə̀pin tirouapirapw fwe ikin, tirouətə̀ togki riti kinəkwi tərini irau tini. Tiroufi raka nari ia nirau, rouəsigi irau, rouvehe tukw iou.

³ Trini mınıuə iə̀rmama riti rə̀res kimirau mə̀ iroufi raka nari irə̀ ti nə̀fe, tirouni mə̀ “Iə̀rimə̀nu səkıtaha ramə̀res togki mi i, mə̀tə tripkə̀pwə̀mwis mhə̀ trərhi pehe mwi irau.”

⁴ Nəri nə̀ha rier pehe iamınhi irə̀ mə̀ nə̀gkiariien sə̀vəi Profet Aesea truvehe mukuə̀. In rımə̀ni mə̀,

⁵ “Kımıaha tihə̀ni pen ti nə̀kur Saeon mə̀,
‘Hə̀tə ro kig səkımıaha rauvehe tukumıaha,
mıpkə̀fiə̀tə̀ mhə̀ in, raməkure ia togki,
togki i in kwə̀ti togki a.’”

⁶ Iə̀rmama mi nə̀ha sə̀vəi Iesu krouevən, rauo nə̀fe in rımə̀ni pen ti nirau i.

⁷ Krouəsigi togki nə̀ha irau tini, rouəsigi rouvehe, rouə̀pənə̀ pen karkahu ə̀pwə̀mwis mi sə̀vənrau ia təkutai togki mi nə̀ha, nənə Iesu rəkure irə̀.

⁸ Nə̀mama hə̀pik hə̀pənə̀ pen karkahu ə̀pwə̀mwis me sə̀vənraha ia suatuk. Nə̀mama nepwın mwi hə̀rai nımwai nei me, mhə̀pənə̀ pen ia suatuk.

⁹ Nə̀mama sə̀məme kamhəkupwən mine sə̀məme kamhəkurirə̀ ia Iesu kamhəkwein ə̀pwə̀mwis, mamhə̀ni mə̀,

“Sə̀gnə̀gini iə̀mə i ruku pen ia kwənəkwas sə̀vəi Kig Tevit!

Səkwein amasan irə̀ rauvehe ia nə̀ghi Iə̀rimə̀nu səkıtaha!

Kə̀gnə̀gini Kumwesən fwe irə̀nhə̀ anan!”

¹⁰ Nə̀pin Iesu ruvnımwə̀ ia Jerusalem, nə̀mama pam ia taon nə̀ha kamhə̀ni nə̀gkiariien me rıpik, mamhə̀res mə̀, “Nə̀fe nə̀ha iə̀rmama?”

11 Miregi narmama samame kamhækuriræ in hæni mæ, “In i profet naha næghin næ Iesu. Ruku pen fwe Nasaret ia tæna Kalili.”

Iesu rækoui irapw narmama ia nimwæ sævæi Kumwesæn

12 Nænæ Iesu revæn ia nimwæ sævæi Kumwesæn, minamækoui irapw narmama samame kamhæmri pen næmri nari ia narimnari me mine samame kamhæuvehi næmri narimnari me. Rævsini tepol me sævæi narmama kamhævriwei mane me. Rævsini jea me sævæi narmama samame kauvehi næmri menu me ti niræha.

13 In rini pen ti niræha i mæ, “Kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan mæ, “Tukani nimwæ sæiou mæ nimwæfwaki,’ mætæ kimiaha hiæno ruvæuvehe kwopun sæ rakres me kamhærkwafæ ikin.”

14 Ia næpin naha narmama samame nanimenraha rifwæ mine samame nisunraha rærfæ hæuvehe ti Iesu ia nimwæ sævæi Kumwesæn, nænæ in ro iræha hæuvehe mhæsanin.

15 Mætæ pris asori me mine nahatæn me sævæi Loa rerinraha ripkagien mhæ ia narimnari amasan me sæ in ramo. Iræha hæregi mwi mæ nækwærhækwærha me ia nimwæ sævæi Kumwesæn kamhækwein æpwæmwis mæ, “Sægnægini iamæ i ruku pen ia kwænækwus sævæi Kig Tæviti!” Iræha hætoni niemaha ræpi iræha.

16 Nænæ hæni pen ti Iesu i mæ, “Ikregi nægkiariien naha kamhæni?”

Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Ouah, iakamregi. Rosi hiæpkævsini raka mhæ nægkiariien i ia Nækukuæ Ikinan rini mæ, ‘Ikinæpnæpenæ raka ia tærhui nækwærhækwærha me mine tærhui nækwærhækwærha æmtæmetæ me mæ tuhægnægini ik?’ ”

17 Nænæ Iesu ræpwæh iræha, mier ia Jerusalem, mevæn fwe Petani, mapri ikin.

Iesu rækwein æræha ia niemis riti

18 Kini rakwakwi iræ, ia næpnæpin Iesu rirærig mamevæn mwi fwe Jerusalem miregi nukumhæ rinahi.

19 Nænæ in ræti pen mætoni niemis riti ramærer ia nikare suatuk. Revæn ipaka tukwe mætæ nimwan me a. Nukwan riwæn. Ro pen in rægkiari ia nei næ mini mæ, “Tikæpwæh mwi nukuæien ia næpin riti.” Nænæ tækwækwuni a niemis næ ruvehe maukei.

20 Næpin narmama me sævænhi hætoni, hærkærinari, mhæni mæ, “Niemis naha ræfimhiæ akwauakw iamihhi iræ?”

21 Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Iakani næpærhienien tukumiaha i trini minuæ kimiaha hiahatætæ pærhien ia Kumwesæn, mhæpwæh næmkiamkien, hiækuræn noien ræmwæn iakino ia niemis i. Mætæ ripko mhæ in æpa i. Trini minuæ kimiaha hiæni pen ti tækuær i mæ, ‘Tækuær i, tiko mier mivæ pen fwe ia tæsi,’ nænæ tækuær naha tro nækwamiahæ.

22 Trini minuæ kimiaha hiahatætæ pærhien ia Kumwesæn, næfe næghin tihæfwaki mhæres i, tihæuvehi.”

Iesu ramo narimnari me naha ia nækwai sin

23 Iesu revæn ia nimwæ sævæi Kumwesæn, mamahatæn narmama me. Nænæ pris asori me mine næmæ asori me sævæi nækur Isrel hæuvehe tukwe, mhæni mæ, “Ikamo narimnari me i ia nækwai sin, uæ sin ræseni ik mæ tiko narimnari me i?”

²⁴ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iou mwi takares kimiaha nasesien riti. Trini minua hani atukwatukw tukw iou i, takini pehe tukumiaha i ma iakamo narimnari me i ia nakwai sin.

²⁵ Fwe kupwan, sin rari pehe Jon ma tro paptas ia narmama, Kumwesan ua iarmama riti?"

Nana iraha hagkiari pari, mamhani ma, "Tsafni ira i? Tuko sani ma Kumwesan rari pehe Jon ma tro paptas ia narmama, Iesu trini pehe tukutaha i ma, 'Ro iamihni ira raso hiapwah ninien niparhienien ia nagkiariien savai Jon?'

²⁶ Mata ko sani ma iarmama riti rari pehe Jon ua?" Mata iraha haherik ninien iamihni, ti nari na ma narmama me hani niparhienien ia Jon ma in profet parhien riti.

²⁷ Ro pen hani pen ti Iesu i ma, "Kimaha iahareirei."

Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iou mwi ko iakapwah ninien tukumiaha i ma iakamo narimnari me i ia nakwai sin."

Iesu rusipekin ia iarmama riti tini karu

²⁸ Nana Iesu rini pen ti niraha i ma, "Kimiaha hiamafatari iri? Iarmama riti tini karu. Narin riti revan mini pen ti namritaik savanhi ma, 'Narik. Ipwet tikevan mamhu ia namhien sakrau.'

²⁹ Miregi rini ma, 'Iakapwah.' Mata kurira ira rari ia narigien savanhi, mevän.

³⁰ Nana tata savanhi revan ti pivni mini pen nagkiariien kuatia.

Miregi rini ma, 'Ramasan tata, pwah iakevan.' Mata in rapwah nevänien.

³¹ Sa paku ia nirau ro nakwai tata savanhi?"

Miregi iraha hani ma, "Namritaik."

Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iakamini niparhienien tukumiaha i narmama samame kamaraku pen takis minraha mine niran me savai suatuk kamhapwan ia kimiaha, mamhauvniwä ia nitata sa Kumwesan ramarimnu ira.

³² Iakini iamihni ira ti nari na ma Jon Paptas rimauvehe tukumiaha mahatan suatuk atukwatukw sa tihesi pen, nana kimiaha hiapwah ninien niparhienien ira. Mata narmama samame kamaraku pen takis minraha mine niran me savai suatuk hamani niparhienien ira. Kurira ira histoni, mata hiapwah narigien ia noien araha sakimiaha, mamhani ihi neikuaien ira."

Iesu rusipekin ia nime krep savai lamä asori

³³ "Kimiaha tihatarig iou pwah iakini irapw nusipekinien riti mwi. Iama asori riti rapwei nakwus naha krep ia namhien savanhi, mukurei pen napai rikurau kurau ira, muasi kapwier mo nakwan sa tukeiva testesi tipwei krep ikin ti nuvehien nisen, mo mwi napai rapwamwms mutä tukutui ti krep ikin. Narin ro sampam ira, raseni narmama nepwin hauvehe mhätui ti nime krep savanhi. Iraha tuhämhu ikin, mhesi kwankwai krep, mhauai, mhauvei pen niran m lama asori. Iama asori ramri pen nime krep savanhi ia raginraha, mier, mevän ia tana epa iti.

³⁴ Narin kwankwai krep rimrua, lama asori rari pen narmama me nepwin samame kamho tukwini nari min hauvan mhata nama hamatui ti nime krep savanhi. In rokeikei ma tuhauvei pen kwankwai krep me nepwin minraha.

³⁵ Mata nama kamhatui ti krep hakwtamhiri iotukwininari me savanhi, mhauai riti, mhousi apune riti, nana mhakwi riti ia karuateri.

36 Iamə asori rərari, mərhi pen mwi nərmama nepwin mwi kamho tukwini nari min həuvən. Nənə nəmə kamhətui ti krep ho mwi nari kuatia ia nirəha.

37 Sampam iamə asori rərhi pen tini, mini mə, 'Irəha tuhəsiai nərək.'

38 Mətə nəpin nəmə kamhətui ti krep hətoni tini iamə asori, həni pen ti nirəha me i mə, 'Kwa tini iamə asori nəha. Nəpin tata səvənhi tremhə, nimek krep i ruvehe mo səvənhi. Həuvehe, pwəh sousi əpune nənə nimek krep səvənhi truvehe mo səkitaha i.'

39 Nənə irəha həkwətəmhiiri, mhousi əpune, mhərarki irapw ia tanirua.

40 Ro iamınhi irə nəpin iamə asori səvəi nimek krep truvehe, tro nəfe ia nəmə hamətui ti nimek krep səvənhi?"

41 Miregi nəmə asori me həni pen ti Iesu i mə, "In trousi əpune nəmə ərəha me nəha ia noien riti rərəha anan, məseni nərməpə me həuvehe mhətui ti nimek krep səvənhi. Irəha tuhesi kwənkwai krep ia nəpin atukwatukw səvənhi, mhəuai, mhəuvei pen nıpərın min."

42 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i ia Nəkukua İkinan rini mə,

'Kəruətərei nəha nəmə kamhəuvrhəkin nimwə hənuə rərəha, mhəpwəh, təkwtəkwiini nəha ruvəuvehe mino kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwtəmhiiri əknekın pam nimwə.

Iərimənu səkitaha rino nəri i, sətəni nəmritaha rier tukwe"?

43 Ro pen iakani pehe tukumiaha i mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə raməmak ia rəgimiaha, tukamevən kuvehi raka tukumiaha kuvei pen m nərmama nepwin səməme tuhəkuə kwənkwan me.

44 İarmama sə trimwei pen ia kəruətərei nəha, nəkəkrin me trəkwəpırəkwəpır. Trini minuə kəruətərei nəha rimwei pen ia iərmama riti, iərmama nəha tripwarispwaris."

45 Nəpin pris asori me mine Farisi me həregi nusipekinien me nəha Iesu rani, həukurən mə raməgkiari ia nirəha.

46 Həkeikei mə tuhəkwətəmhiiri in, mətə hənhekır nərmama me ti nəri nə mə irəha kamhəni mə in profet pərhiien riti.

22

Iesu rusipekin ia nəveginien asori

1 Nənə Iesu rəgkiari mwi minraha, musipekin mini mə,

2 "Suatuk sə Kumwesən ia neiai ramərimənu ia nitətə səvənhi rəmwhen ia kig riti sə ro nəveginien asori səvəi tini ti nəri nə mə tini ripkiri a pran səvənhi.^a

3 Rərhi pen nərmama səməme kamho tukwini nari min həuvən mhəkwein nərmama səməme in ruvəni pen raka ti nirəha i mə tuhəuvehe, mətə irəha həpwəh nokeikeiien mə tuhəuvehe.

4 Ro pen kig rərari mərhi pen nərmama nepwin mwi səməme kamho tukwini nari min, rini pen ti nirəha i mə, 'Kımiaha tihəuvən mhəni pen ti nərmama səməme iakuvəni raka ti nirəha i mə tuhəuvehe mə hətə ro iakinəpnəpənə raka səiου nəveginien. İakinousi əpune raka kau me səiου mine kwəti kau me səiου həsisi amasan. Narimnari me pam i iakameitenhi

21:38: Mat 27:18 21:39: Hip 13:12 21:42: Wok Me 4:11, Rom 9:33, 1Tes 2:6-8 21:44: Dan 2:44-45 21:46: Mat 21:26 ^a 22:2: Suatuk riti mwi ti ninien nəgkiariien i ro iamınhi irə: "Nitətə ia neiai rəmwhen ia kig riti sə ro nəveginien asori səvəi tini ti nəri nə mə tini ripkiri a pran səvənhi. 22:4: Mat 21:36

a kimiaha. Tihəuvehe ti nəveginien asori səiou sə iakamo səvəi nərik ti nəri nə mə ripkiri a pran səvənhi.'

⁵ Mətə irəha ho nəri auər a ia nəgkiariien səvəi kig, mamhəuvən. Riti revən ti səvənhi nəmhien. Riti revən ti səvənhi stoa.

⁶ Nərmama me nəha nepwin həkwtəmhiri nərmama səməme kamho tukwini nari m kig, mho naurisien minraha, mhousi əpune irəha.

⁷ Ia nəpɪn nəha kig niemaha rəpi. Ro pen rərhi pen naruagən me səvənhi, həuvən mhousi əpune nərmama me nəha səməme hənousi əpune səvənhi me nərmama, nənə mhəuvani taon səvənraha.

⁸ Kurirə irə kig rini pen ti nərmama səməme kamho tukwini nari min mə, 'Nəveginien asori səiou sə iakamo ti nərik sə ripkiri a pran i iakinəpnəpenə pam tukwe, mətə səməme iakuvəni raka ti nirəha i mə tuhəuvehe hərpwəh nəmwhenien.

⁹ Ro iamɪnhi irə, kimiaha tihəuvən fwe suatuk me, mhəni pen ti nərmama me pam səməme hiətoni irəha mə tuhəuvehe ia nəveginien səiou.'

¹⁰ Nənə nərmama me nəha kamho tukwini nari m kig həier, mhəuvən ia suatuk me, mhəkwein nərmama me pam səməme hətoni irəha, nəkur ərəha mine nəkur amasan, həuvehi irəha mhəuvən ti nəveginien asori səvəi kig. Nənə nimwə sə kaməni nari ikin rukuər ia nərmama.

¹¹ Mətə nəpɪn kig ruvnimwə pehe mə trətoni nərmama me nəha səməme həuvehe, rətə iərmama riti raməni nari mɪpkarkahu mhə tinari atukwatukw sə kamarkahu i ia nəveginien sə ro iamɪnhi.

¹² Nənə kig rini pen tukwe in mə, 'Iou riti! Ikəfuvnimwə pehe irə mərpwəh narkahuien tinari atukwatukw sə kamarkahu i ia nəveginien iamɪnhi?' Nənə iərmama nəha rireirei mə trini nəfe.

¹³ Nənə kig rini pen ti nərmama me nəha kamho tukwini nari min mə, 'Hərihi rəgin mi mine nisun mi, mhərarki irapw iruə ia nəpitəvien. Kwopun nəha nərmama tuhasək ikin, mhahi tərini revinraha.'

¹⁴ Nənə Iesu rarə mini mwi mə, "Kaməkwein nərmama həpik mə tuhəuvehe, mətə houih i Kumwesən ruvərfi raka irəha mə səvənhi me."

Ratukwatukw mə tukəraku pen takis m Kig Sisa uə rekəm?

¹⁵ Ia nəpɪn nəha Farisi me həuvən, mhəgkiari pəri, mamhəres mə tuhəfo mho Iesu rəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi.

¹⁶ Nəpɪn həgkiari pam, hərhi pen nərmama nepwin səvənraha ti Iesu həuvən irəha nərmama nepwin səvəi Kig Herot, nənə mhəni mə, "Iahatən. Kimaha iahəukurən mə ik iəmə sə ikani nɪpərhihien. Ikamahatən atukwatukw suatuk sə Kumwesən rokeikei mə nərmama tuhesi pen. Ikərpwəh nehəkiriən nərmama, mətə nəmə asori uə nəmə auər a ikahatən rəmnəmwhen a ti nirəha.

¹⁷ Ro iamɪnhi irə tiko mini pehe ro tukumaha i nətərigien səim. Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə tsəraku pen nəmri takis m Kig Sisa uə rekəm?"

¹⁸ Mətə Iesu ruvəukurən raka nətərigien ərəha səvənraha, rini mə, "Kimiaha kəuətksuə me. Rəfo hiameipweipwi iou iamɪnhi irə?"

¹⁹ Həuvehi silin riti mhəuvehi mhəuvehe, pwəh iakətə ro." Nənə irəha həuvei pen silin riti min.

²⁰ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Nənimwi iərmama sin i ia silin? Nənə nəghi sin i?"

²¹ Miregi həni mə, "Nənimwi Kig Sisa mine nəghi Kig Sisa."

Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Ro iamihni ira narimnari me savai Kig Sisa hiauvei pen m Kig Sisa. Narimnari me savai Kumwesan hiauvei pen m Kumwesan."

²² Nəpin iraha haregi nəgkiariien savanhi, nanimenraha rier. Nəna həpwəh Iesu mamhəuvən.

Iərimənu in Kumwesən savai nərmama səməme kamhəmīru

²³ Ia nəpin nəha mwi Satusi me nepwin həuvehe ti Iesu. (Satusi me iraha kamhəni mə iərmama sə ruvamhə ko ripkətui mhə mwi.) Iraha həuvehe mhəres Iesu nəresien riti,

²⁴ mhəni mə, "Iahatən, Moses riməni mə, 'Trini minuə iərman riti remhə, məpwəh savanhi pran, mətə tininrau riwən, piəvi iərman nəha traməkeikei miri pran nəha rouərəhi nəkwərəkəwərha me, rouəsihagin piəvi iəmə nəha.'

²⁵ Mətə nərman me nepwin səkitaha, iraha pam sefen. Iraha piəvnraha me. Sə rasori riri pran riti, rouəpwəh nərhiiien iəkunouihni riti, remhə, məpwəh savənhi pran. Nəna piəvi iərman nəha riri.

²⁶ Piəvni sə resi pen in mwi ro iamihni ira. Nəna piəvni sə ro kahar in mwi ro iamihni ira mamevən meste sampam.

²⁷ Nərman me nəha sefen hemhə pam. Nəna prən nəha remhə mwi.

²⁸ Ni pehe ro tukumaha i. Ia nəpin nəha Kumwesən tro nərmama hətui mwi ia nemhəien, prən nəha savai sin ia nərman me nəha sefen, ti nəri nə mə iraha pam həməiri in?"

²⁹ Mətə Iesu rini pen ti niraha i ma, "Kimiaha hiəreirei nipwrai nəgkiariien me ia Nəkukuə Ikinan, mhəreirei mwi niskaiien savai Kumwesən. Ro iamihni ira mine nahatənien səkimiaha ripkatukwatukw mhə.

³⁰ Nəpin nərmana tuhətui mwi ia nemhəien, nərman tuhəpwəh niriiien nipran, nipran tuhəpwəh nesi penien nərman. Mətə iraha tuhəmwəhen ia nagelo me ia neiai.

³¹ Nəna nəgkiariien savai nəgkiariien i hiaməni mə iərmama ko ripkətui mhə mwi ia nemhəien. Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i Kumwesən riməni pehe tukumiaha i uə? Riməni mə,

³² 'Iou Kumwesən savai Epraham mine Kumwesən savai Aesak mine Kumwesən savai Jekop.' In ripko mhə Kumwesən savai nərmama me səməme həuvamhə, mətə in Kumwesən savai nərmama me səməme kamhəmīru."

³³ Nəpin nərmama me haregi nəgkiariien nəha Iesu ramahatən nərmama me ira, nanimenraha rier.

Nəfe loa in rasori ia loa me nepwin?

³⁴ Mətə nəpin Farisi me haregi mə Iesu rəsisəg tərhui Satusi me ia nəgkiariien savanhi, iraha housəsimwin iraha me.

³⁵ Iraha riti in iahatən savai Loa rəres pen nari riti min mə triregi ro Iesu mə trəfni ira. In rini mə,

³⁶ "Iahatən. Nəfe loa ia Loa savai Moses in rasori?"

³⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, " 'Tikaməkeikei mokeikei Iərimənu Kumwesən səim ia rərīm me pam, mokeikei in ia nimiruien me pam səim, mokeikei in ia nətərigien me pam səim.'

³⁸ Loa nəha in rasori makupwən ia loa me.

³⁹ Nəna loa səro kəru ira rakurirə pen loa nəha rəmwəhen ira. Rini mə, 'Tikaməkeikei mokeikei piam rəmwəhen ikokeikei atukw a ik.'

⁴⁰ Nægkiariien me pam kimərai pen ia Loa səvai Moses mine nəkukuə me səvai profet kupwən me həgher pen ia loa mi nəha.”

Kristo in tini sin?

⁴¹ Farisi me housəsimwin irəha me, nənə Iesu rəres pen irəha i

⁴² mə, “Kimiaha hiaməfətərig irə mə Kristo in tini sin?”

Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “In tini Kig Təvit ti nəri nə mə truku pen ia kwənəkwus səvənhi.”

⁴³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Mətə rəfo nəha Kig Təvit rinəkwein Kristo mə İərimənu səvənhi? Ia nəpin nəha Nənimwin İkinan rinərə irə Kig Təvit riməni mə,

⁴⁴ ‘Kumwesən rini pen ti İərimənu səiou mə,

Əkure ia nikarek mwatuk

mesite tako nərmama səməme haməmwəki ik həuvehe,

tikərpwi utə tıpage nisum mi ia nirəha.’

⁴⁵ Mə Kig Təvit rinəkwein Kristo mə İərimənu səvənhi rəfo kimiaha hiaməni mə in tini Kig Təvit?”^b

⁴⁶ Nəpin Iesu rəres nəresien nəha, iərmama riti riwən ko riripwen pen min. Ia nəpin nəha mamevən, nərmama pam həhekir nəresien nəresien me min.

23

Iesu rəgkiari skai m Farisi me mine nahatən me səvai Loa

¹ Iesu rəgkiari m nərmama me mine nərmama me səvənhi, mini mə,

² “Nahatən me səvai Loa mine Farisi me kamhəkure ia təmwki Moses.

³ Ro iamənhi irə kimiaha tihaməkeikei mhəsiai irəha, mho nəfe nəghin irəha həni pehe tukumiaha i. Mətə tihəpwəh noien rəmwən ia nirəha. Irəha kamhəvisau, mətə həpko mhə nəfe kamhəni.

⁴ Kamhəkeikei m nərmama me mə tuhesi pen loa skai me səməme hamwən ia katipə sə ripam, mətə irəha həpkuvei pen mhə nəkwai rəginraha riti mhəsitu ia nirəha ti natipəien.

⁵ Kamho noien amasan me pam səvənraha mə nərmama tuhətoni həgnəgini irəha. Kwəti tənəripw me i kiməvai pen nəgkiariien səvai Kumwesən irə, nərmama kamhərihi tərini pen ia nipwənanraha mine rəginraha, nahatən me səvai Loa kamhəkusi səvənraha sə pwinari, mho mwi nusvenhi karkahu me səvənraha həpwəmwis.

⁶ Ia nəveginien asori me irəha hokeikei mə tuhəkure ia kwopun kamsiai nərmama me ikin. Ia nəkwai nimwəfwaki me səvai nəkur İsel hokeikei mə tuhəkure ia kwopun amasan me.

⁷ Ia kwopun kamo maket me ikin hokeikei mə nərmama tuhəkwein irəha ia nisaiien, mhokeikei nəpin nərmama həkwein irəha mə, ‘lahatən.’

⁸ Mətə kimiaha tihəpwəh nəseniien nərmama həkwein kimiaha mə ‘Iahatən,’ ti nəri nə mə iahatən səkimiaha kuatia a, nənə kimiaha piəvmiaha me.

⁹ Nənə tihəpwəh nəkweinien iərmama riti ia tıprənə i mə ‘Tata,’ ti nəri nə mə Tata səkimiaha kuatia a. In ramarə fwe ia neiai.

22:40: Mat 7:12, Rom 13:10, Kal 5:14

22:42: Jon 7:42

22:43: Mat 26:64

b 22:45: Nəkur

İsel me fwe kupwən həuvəkurən raka mə profet me səvai Kumwesən haməni mə iərmama riti truku pen ia kwənəkwus səvai Kig Təvit mərimənu ia nirəha. İəmə nəha kani nəghin mə ‘Kristo’ uə ‘Mesaea’ uə ‘Tini Təvit.’ Ia kwati nəgkiariien i, Iesu rokeikei mə namə asori me tuhətə sas Kristo mə in ripko mhə tini Kig Təvit əpa, mətə in Tini Kumwesən. Sətoni mhəukurən mə in Tini Kumwesən ti nəri nə mə Kig Təvit rəkwein in mə İərimənu səvənhi.

23:3: Mal 2:7-8

23:5: Mat 6:1, Eks 13:9, Dut 6:8, Nam 15:38-39

23:6: Mat 6:5, Luk 14:7

¹⁰ Nənə tihəpwəh nəsənien nərmama həkwein kيمياha mə 'Iərimənu,' ti nəri nə mə səkimiaha Iərimənu kuation a. In i iou, Kristo.

¹¹ Iərmama sə rokeikei mə trasori ia kيمياha in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari m kيمياha.

¹² Mətə iərmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irapw in. Iərmama sə rauvehi irapw in Kumwesən truvehi utə in.

¹³ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvai Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətəkəsua me. Hiaməsisəg ia təpinhə ia nitətə ia neiaia^a ia nəmri nərmama. Kimiaha hiəpwəh nuvniwəien ia nitətə nəha, nənə hiaməsisəg mwj nərmama səməme hokeikei mə tuhəuvnimwə irə.

^{14b}

¹⁵ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvai Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətəkəsua me. Hiasua ia nitətə me mhəpi simwin ia təsi mine tənə mhəuəp isipwin mə tihəvi iərmama kuation muvehe mukurirə ia kيمياha. Nənə nəpin in ruvehe mukurirə ia kيمياha, hio ruvehe mərəha anan məpi raka kيمياha. Nipwnəti kwopun napw asori rauək ikin irəha nə kيمياha.

¹⁶ Trərəha anan tukumiaha. Kimiaha nərmama hiaməiri pen nərmama ia suatuk sə tuhesi, mətə nənimemiaha rifwə. Hiaməni mə 'Trini minua iərmama riti rahatən nimwə səvai Kumwesən, muvehi kwəsua hi irə, nəgkiariien nəha ro nəri auər a. Mətə trini minua rahatən kol ia nəkwai nimwə nəha, muvehi kwəsua hi irə, in traməkeikei mo nəfe in ramini.'

¹⁷ Kimiaha hiəreirei nari. Nənimemiaha rifwə. Sə pəku nəha ro ikinan məpi raka, kol nəha uə nimwəfwaki sə ro kol ruvehe mo ikinan i?

¹⁸ Nənə kيمياha hiaməni mə, 'Trini minua iərmama riti rahatən nifatə səvai Kumwesən, muvehi kwəsua hi irə, nəgkiariien nəha ro nəri auər a. Mətə trini minua rahatən nari riti sə kinəmri utə ia təkure nifatə nəha, in traməkeikei mo nəfe in ramini.'

¹⁹ Kimiaha nənimemiaha rifwə. Sə pəku nəha ro ikinan məpi raka, nəri sə raməmak utə ia təkure nifatə uə nifatə səvai Kumwesən sə ro nəri nəha ruvehe mo ikinan i?

²⁰ Ro iamihni irə iərmama sə ramahatən nifatə səvai Kumwesən, mauvehi kwəsua hi irə, in ramahatən nifatə nəha mine narimmari me pam səməme kamhəmak ia təkuren kauvei pen m Kumwesən, mauvehi kwəsua hi ia nirəha.

²¹ Nənə iərmama sə ramahatən nimwə səvai Kumwesən, mauvehi kwəsua hi irə, in ramahatən nimwə nəha mine Kumwesən sə ramarə fwe ia nəkwən, mauvehi kwəsua hi ia nirau.

²² Nənə iərmama sə ramahatən neiaia, mauvehi kwəsua hi irə, ramahatən Kumwesən mine jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu, mauvehi kwəsua hi ia nirau.

²³ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvai Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətəkəsua me. Hiaməuai narimmari me səkimiaha ia kusen ten, mamhəuvei pen riti m Kumwesən. Hiamo iamihni irə ia nəri ouihni rəmwhen ia

23:11: Mat 20:26, Mak 9:35, Luk 22:26 **23:12:** Job 22:29, Prov 29:23, Esik 21:26, Luk 14:11, 18:14

a 23:13: Nəpin ripik Matiu rani nəgkiariien i mə "Nitətə ia neiaia." Nipwrai nəgkiariien i in i "Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə." **b 23:14:** Ia Niutestamen me nepwin kimərai tui anan ia nəgkiariien səvai nəkur Kris nəgkiariien səvai vas 14 riwən. Mətə ia Niutestamen me nepwin sə kimərai kurirə nəgkiariien ia vas 14 raməmak ia nirəha. Kamhəni mə, "Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvai Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətəkəsua me. Hiameikuə ia nipran me səməme nərman me səvənraha həuvamha, mamhəkes narimmari me səvənraha, nənə mamho mwj nəfwakkien əpwəmwis me mə nərmama tuhətoni həsiai kيمياha tukwe. Kumwesən trərpwin noien ərəha me səkimiaha məpi raka nərmama nepwin."

23:16: Mat 15:14 **23:22:** Aes 66:1, Mat 5:34 **23:23:** Lev 27:30, Maeka 6:8

nimwai nei me sãmame kavi rærægi pen ia nãveginien. Mætã hiãnenouenou nãgkiariien me hãpam mwi. Kimãrai pen ia Loa sãvãi Kumwesãn mã iãrmama tramãkeikei mo noien atukwatukw, mamapi ti iãrmama, nãnã mamahatõtã ia Kumwesãn. Ramasan mã kimiaha hiãmo nãgkiariien asori me nãha, mhãpwãh nenouenouien mwi nãgkiariien ouih me.

24 Kimiaha nãrmama hiãmãiri pen nãrmama ia suatuk sã tuhesi, mætã nãnimemiaha rifwã. Nãpĩn hiãnimwi nui, hiãpeki raka manman irã, mætã hiãpkõtã mhã nãrimĩru nãha kamel ramãmak irã, nãnã hiãtigai.

25 Trãrãha anan tukumiaha nahatãn me sãvãi Loa mãne Farisi me. Kimiaha kauãtkãsuã me. Noien sãkimiaha rãmwhen ia kap mãne tikinari kaikuas irã iruã rãmher mætã nãkwan rãmkeik. Fwe imwã rerimãha rukuãr ia nãrãhãien mãne nakresien. Hiãmãtãrig ãpa tukumiaha me.

26 Ik Farisi, nãnimem rifwã pãrhien. Kupwãn maikuas ia nãkwai kap mãne plet kurirã ikãpãrhi tekĩn iruã rãmher.

27 Trãrãha anan tukumiaha nahatãn me sãvãi Loa mãne Farisi me. Kimiaha kauãtkãsuã me. Kimiaha hiãmwhen ia nipãgi kãruãterei sã kãrkwafã pen iãrmama sã remhã ikĩn kãfãri iruã rãpsan. Nãpĩn nãrmama hãtoni iruã, rerĩnrãha rĩrhi mã ramasan, mætã fwe imwã rukuãr ia nĩkãkri iãrmama mãne nipwran sã rĩmãrĩr mãmkemik.

28 Ia noien nãha rãmwhen a mwi nãpĩn nãrmama hãtã nipwramiaha iruã, rerĩnrãha rĩrhi mã kimiaha hiãtukwatukw, mætã fwe imwã rerimãha rukuãr ia neikuãien mãne noien ãrãha me.

29 Trãrãha anan tukumiaha nahatãn me sãvãi Loa mãne Farisi me. Kimiaha kauãtkãsuã me. Hiãuvrhãkin kref me sãvãi profet me mãne nãmã atukwatukw me, mamhãrukwi utã tihinari me ia nirãha.

30 Kimiaha hiãmãni mã, 'Rĩpkĩni mãnuã samarã ia nãpĩn kupwãn sãvãi kaha me, ko sãpwãh noien rãmwhen irãha hãno, mhousi ãpune profet me.'

31 Ia nãgkiariien nãha kimiaha hiãmãni pui atukw a kimiaha mã nipãrhienien i nimwipwi nãrmama me nãha sãmame hãnoui ãpune profet kupwãn me irãha nã kimiaha.

32 Ramasan mã kimiaha tihãripĩn noien ãrãha me nãha kaha kupwãn me sãkimiaha hãno stat mhõ, mhõ sampam irã.

33 Kimiaha snek me, hiãmwhen ia nipwnãti snek me kamhahi ãpune iãrmama! Tihãfo mhãp mã Kumwesãn trãpwãh nãrpwinien noien ãrãha me sãkimiaha ia kwopun napw asori rauãk ikĩn?

34 Ti nãri nã mã kimiaha hiãmo noien me nãha, iou takãrhi pehe profet me, mãne nãrmama sãmame hãukurãn nãri, mãne nahatãn me hãuvehe tukumiaha. Kimiaha tihousi ãpune nepwin, mhãrui tãrini pen nepwin ia nei kamarkuãui, mhousi nepwin ia nãkwai nimwãfwaki me sãkimiaha, mhãripwi irãha ia taon me.

35 Takãrhi pehe irãha tukumiaha iamĩnhi irã mã kimiaha nãrmama ipwet mãne tihãuvãhi nãrpwinien ti nite nãkur atukwatukw me pam sã rĩnãiu ia tĩprãnã i rostat ia nite Epel, iãmã sã rĩpko mhã nãrãhãien riti, muvehe meste nite Sekarãea tini Perekia sã kimiaha hiãnoui ãpune ia nimwã sãvãi Kumwesãn ia nimwrhenhi nifatã mãne kwopun sã ro ikĩnan.

36 Iakani nipãrhienien tukumiaha i narimnari me pam i treste kimiaha nãrmama ipwet mãne."

Iesu rasak ti nãkur Jerusalem

³⁷ “Jerusalem, Jerusalem! Ik taon i ikamousi əpune profet me, maməkwi əpune nərmama səməme Kumwesən ramərhi pehe irəha tukw ik. Nəpɪn rɪpɪk iakokeikei mə takousəsimwɪn nɪpwnətɪm me rəmwhen ia rɪnhi menu ramo ia tɪni me mauɪuɪ irəha ia tərəgɪn mɪ. Mətə kɪmɪaɦa hɪəpwəh nokeikeien.

³⁸ Hətə ro. Təkwtəkɪwuni nəɦa Kumwesən trəpwəh nɪmwə səkɪmɪaɦa^C ro tekɪn a.

³⁹ Iakamɪni pehe tukumɪaɦa i mə kɪmɪaɦa tɪhəpwəh mwi nətonɪen iou meste tɪhəni mə, ‘Səgnəgɪni iərmama i rauvehe ia nəghɪ Iərimənu səkɪtaɦa.’ ”

24

Iesu rɪni irəpw mə tukousi testesi pam nɪmwə səvəi Kumwesən

¹ Iesu rier ia nɪmwə səvəi Kumwesən mamevən. Ia nəpɪn nəɦa nərmama me səvənhi həuvehe mhahatən pen nɪmwə nəɦa mɪne nɪmwə me nəɦa kɪməuvrhəkɪn pen mwi irə mə in trətɔni.

² Nənə Iesu rɪni pen tɪ nɪrəɦa i mə, “Kɪmɪaɦa hɪamətə nɪmwə me i? Iakani nɪpərɦɪenɪen tukumɪaɦa i mə tukamevən tukousi testesi pam, kəruətərei rɪti kə rəpwəh nərer əknəkɪnɪen ia rɪti.”

Nuveheien səvəi Iərimənu mɪne nəpɪn sampam

³ Kurɪrə irə Iesu raməkure ia Təkɪar Olif, nənə nərmama me səvənhi həuvehe tukwe. Nəpɪn irəɦa mɪn əpə hərəs pen in i mə, “Tɪko mɪni ro tukumaha i mə narɪmnari me i tuhəuvehe tɪnesən? Nəfe nɪmtətɪen truvehe mahatən pen mə nuveheien səim mɪne nəpɪn sampam krouvəuvehe ipaka?”

⁴ Mɪregɪ Iesu rɪni pen tɪ nɪrəɦa i mə, “Kɪmɪaɦa tɪhaməsɪari kamo iərmama rɪti reɪkuə ia kɪmɪaɦa.

⁵ Nərmama həpɪk tuhəuvehe ia nəghɪk, mhəni mə irəɦa Kristo. Tuheikuə ia nərmama həpɪk.

⁶ Kɪmɪaɦa tɪhəregɪ nərmama tuhəvisau ia naruaɡənɪen me mə ‘naruaɡənɪen rɪti fwe’ uə ‘naruaɡənɪen trutə.’ Tɪhətui amasan rərəɦa hɪəhekɪr, tɪ nəri nə mə nəri nəɦa traməkəikei muvehe, mətə rɪpko mhə ihɪ nəpɪn sampam.

⁷ Iakamɪni iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə nərmama ia kwənəkɪwus rɪti tuhəskəmter mharuaɡən irəɦa nərmama ia kwənəkɪwus əpə. Nərmama səvəi kɪɡ rɪti tuhəskəmter mharuaɡən irəɦa nərmama səvəi kɪɡ əpə. Nukumhə trahi nərmama. Kwopun me nəpɪn nɪmwɪnɪmwɪen trɪkiu.

⁸ Mətə narɪmnari me pam i rəmwhen a ia pran sə rɪnamregɪ təkutan rɪnaməmɪsə tɪ nərhɪen iəkunouɪhi.

⁹ Ia nəpɪn nəɦa tukuvei pen kɪmɪaɦa ia rəgɪ nərmama mə irəɦa tuho nəmɪsɪen m kɪmɪaɦa, mhousi əpune kɪmɪaɦa. Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhəmwəki kɪmɪaɦa tɪ nəri nə mə kɪmɪaɦa nərmama me səiου.

¹⁰ Nərmama həpɪk nahatətəien səvənraɦa trɪmweɪ. Irəɦa tuhəsəni pen irəɦa me ia rəgɪ nəmə ərəɦa me, mhəmwəki irəɦa me.

¹¹ Profet eikuə me həpɪk tuhəskəmter, mheikuə ia nərmama me həpɪk.

¹² Nənə tɪ nəri nə mə noien ərəɦa truvehe masori, nərmama həpɪk nokeikeien səvənraɦa truvehe məkwɪeɪ.

23:37: Wok Me 7:59, 1Tes 2:15 **23:38:** 1King 9:7-8, Jer 12:7, 22:5 **C 23:38:** Rosi nəgkɪarien i mə ‘Nɪmwə səkɪmɪaɦa’ raməgkɪari ia nɪmwə səvəi Kumwesən. Fwe tui anan nɪmwəfwaki nəɦa ramərer fwe Jerusalem. **23:39:** Sam 118:26, Mat 21:9 **24:2:** Luk 19:44 **24:5:** Mat 24:23-24, Wok Me 5:36-37, 1Jon 2:18 **24:7:** 2Kron 15:6, Aes 19:2 **24:9:** Mat 10:22, Jon 15:18 **24:11:** Mat 24:5,24, 1Jon 4:1

13 Mətə iərmama sə trərer əknekin ia nahatətəien səvənhi meste nərəhaien me i həuvehe mhəkurau pam, Kumwesən truvehimiru in.

14 Tukini irapw nəgkiariien amasan i raməgkiari ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhaməkeikei mhəregi kurir irə nəpən sampam truvehe.”

Iesu raməgkiari ia nərəhaien sə treste nəkur Jerusalem

15 “Kimiaha tihətəni nəri nəha Profet Taniel riməni kani mə ‘Nəri sə rərəha anan mamouraha narimnari ikinan.’ Tramərer ia kwopun ikinan fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Nəpən kimiaha tihətəni, iərmama sə raməvsini nəkukuə i traməkeikei mukurən nipwran.

16 Nərmama ia tənə Jutia tuhaməkeikei mhəp mhərkwafə ia təkuaer me.

17 Trini minuə iərmama riti raməpwis ia təkure nimwə səvənhi, traməkeikei meiwaiu map akwauakw, məpwəh nuvnimwəien mə truvehi nari riti sə rəmak ia nəkwai nimwə səvənhi.

18 Nənə trini minuə iərmama riti raməmhu ia nəmhien səvənhi, traməkeikei map akwauakw, məpwəh nərəgigien mevən imwəni mə truvehi səvənhi tinari.

19 Trərəha anan ti nipran me səməme tuhəpəmpəm mine səməme tuhaməuvei pen kənunū m nəkwərhakwərha əmtəmetə me ia nəpən nəha.

20 Tihəfwaki mə nəpən nəha tihap irə trəpwəh nuveheien ia nəpən səvəi nəkwieien uə ia Sapət riti,

21 ti nəri nə mə nəpən nəha nəpən səvəi nərəhaien. Nərəhaien nəha trasori məpi raka nərəhaien me pam səməme həuvəuvehe raka fwe nukune narəien mesite pehe ipwet mine. Nənə nərəhaien riti mwi riwən truvehe məpi raka.

22 Ko nərəhaien nəha ravən əpwəmwis, nərmama me hemhə pam. Mətə Iərimənu tro nəpən sə nərəhaien nəha travən irə rukwakwa. In tro iamənhi irə mə truvehimiru nərmama me səvənhi səməme in ruvərfi raka irəha.

23 Ia nəpən nəha, trini minuə iərmama riti rini pehe tukumiaha i mə, ‘Hətə ro, Kristo i’ uə ‘Hətə ro, Kristo nəha,’ kimiaha tihəpwəh niniien nipərhiēnien irə.

24 Nərmama tuhəskəmter. Nepwīn tuhəni mə irəha Kristo, mətə neikuəien. Nepwīn tuhəni mə irəha profet, mətə neikuəien. Tuho nīmətəien asori me mine narimnari me nərmama tuhətəni mhərkəri asori nari irə. Irəha tuhəmwur mə tuheikuə ia nərmama səməme Kumwesən ruvərfi raka irəha, trini minuə irəha həukurən noien.

25 Hətə ro. Narimnari me pam iakukupwən muvəni raka tukumiaha i.

26 Ro iamənhi irə trini minuə nərmama me nepwīn həni pehe tukumiaha i mə, ‘Hətə ro. Kristo in fwe ia kwopun akwesakwes ikin,’ tihəpwəh nevəniēn fwe ikin. Trini minuə həni mə, ‘Hətə ro. In i ia nəkwai nimwə,’ tihəpwəh niniien nipərhiēnien irə.

27 Nəpən rouapir irə nərmama hətəni nəhiapwien səvənhi fwe pesu meste nari fwe prehi. Iou, Iəmətəi Iərmama, nuveheien səiou tro mwi iamənhi irə.

28 Ia kwopun pəku nipwrai nəri remhə ikin menu me nəha kamhani nipwrai nəri sə remhə tuhəuvehe mhousəsimwīn irəha me, mhani.”

Iəmətəi Iərmama truvehe mwi

29 “Nəpən nərəhaien nəha trukurau pam, təkwtəkwuni a mwi meri truvehe mipitəv, məkwə trəpwəh nəhiapwien, kəməhau me ia nimagouagou

tuhāsasəsas, narimnari me ia nimagouagou həkai pik, Kumwesən trikiukiu ia nirəha.

³⁰ Ia nəpin nəha nimtətien səiou Iəməti Iərmama trier irapw ia nimagouagou. Nənə nərmama ia kwənəkwas me pam ia təkure tiprənə i tuhəregi rərəha mhasək tukwe. Irəha tuhətoni iou, Iəməti Iərmama, ia nəpuə fwe ia nimagouagou iakauvehe ia niskaiien mine nukuraanien asori.

³¹ Ia nəpin nəha kisipw riti trasək asori, nənə takərhi raka nagelo me səiou, həuvrehi, mhəuvesu, mhəuveraha, mhəuwarei, mhəuvən ia kwopun me pam ia tiprənə i, mhəpeki nərmama me səməme iakimərfi irəha mə səiou, mhəpeki irəha mhəuvehe.”

Iesu rusipekin ia nei niemis

³² “Həregi ro nusipekinien səvəi nei nəha niemis. Nəpin rinarakwi pen tukun sə rimərməru minaməpirpir, kimiaha hiəkurən mə nəpin səvəi nəpnəpanien ruvəuvehe ipaka.

³³ Rəmwhen a mwi, nəpin kimiaha tihətoni narimnari me i, tihəkurən mə iou, Iəməti Iərmama, iakuvəuvehe ipaka, rəmwhen a iakamərer ia kwəruə ia nīmwə mə takuvnimwə pehe.

³⁴ Iakani nīpərhienien tukumiaha i mə nərmama səməme kamhəmiru təktəkwuni mine tuhəpwəh nemhə pamien meste narimnari me pam i həier pehe.

³⁵ Neiai mine tiprənə trouiwən, mətə nəgkiariien me səiou tuhəpkiwən mhə.”

Iərmama riti riwən rukurən nəfe nəpin Iərimənu truvehe irə

³⁶ “Mətə nəpin səvəi nəri nəha uə əəə səvənhi iərmama riti riwən rukurən. Nagelo me ia neiai mine iou mwi, Tini Kumwesən, iahəreirei. Mətə Tata səiou əpa rukurən.

³⁷ Nəpin nəha iou, Iəməti Iərmama, takuvehe irə trəmwhen ia nəpin səvəi Noa.

³⁸ Nəpin nesən asori rəpwəh ihi nauərien, nərmama me kamhəvegin, mamhənimwi. Nərman me kamhəiri nīpran. Nīpran me kamhesi pen nərman. Irəha kamho noien me nəha mamhəuvən meste Noa ruvnimwə ia nitətə asori səvənhi.

³⁹ Irəha həreirei mə tuhemhə meste nesən asori rauə; nənə iapiwən raiu mīpeki raka irəha həmwhenimw. Iou, Iəməti Iərmama, nuveheien səiou tro mwi iamīnha irə.

⁴⁰ Ia nəpin nəha iərman kəru trouəmhu ia nəmhien, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti.

⁴¹ Pran kəru trovənari ia kwopun kuatia, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti.

⁴² Ro iamīnhi irə kimiaha tihamətui a mhəpwəh napriien ti nəri nə mə hiəreirei nəfe nəpin Iərimənu səkimiaha truvehe irə.

⁴³ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhəkurən nəri. Tini minuə iərmama riti rukurən mə ipwet ia nəpin iərmama riti truvehe muvnimwə ia nəkwai nīmwə səvənhi makres, in tramətui a məpwəh napriien. Ko in rəpwəh nəseniien iərmama riti reitehi nīmwə səvənhi muvnimwə makres.

⁴⁴ Rəmwhen a mwi kimiaha mwi tihaməkeikei mhəpnəpenə ti nəri nə mə iou, Iəməti Iərmama, takuvehe ia nəpin riti tihakiraka iou.

⁴⁵ Iotukwininari sə rukurən nari, mamo nəkwai iəmə asori səvənhi ia nəpən me pam, iəmə asori səvənhi truvehi utə in ruvehe masori ia nimwə səvənhi mə trəkwməni nərmama me səvənhi ia nəpən atukwatukw kamhani nari ira.

⁴⁶ Trini minuə iəmə asori səvai iotukwininari nəha ruvehe mətoni mə ramo wok me iaminha ira, iotukwininari nəha rerin tragien.

⁴⁷ Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i iəmə asori nəha ruvehi utə iotukwininari nəha ruvehe masori ia narimnari me pam səvənhi.

⁴⁸ Mətə mə iotukwininari nəha rerin rinamrhi mə iəmə asori səvənhi ramo tanpen, məpwəh nuvehe akwauakwien,

⁴⁹ nənə rinamousi nərman mine nīpran səməme kamho tukwini pəri nari irəha min, maməvegin, mamənīmwi, mamakonə irəha nərmana kamhənīmwi pik,

⁵⁰ iəmə asori səvənhi truvehe ia nəpən riti in trakiraka in, uə ia aoa riti sə in raireiri.

⁵¹ Nənə iəmə asori səvənhi trərpwin noien ərəha me səvənhi, məmri pen in ramarə irəha kəuətəkəsə me. Ia kwopun nəha irəha tuhasək, mhahi tərini revinraha.”

25

Iesu rusipekin ia nīprən ouihi me irəha pam ten

¹ “Nəpən nəha nitətə ia neiai^a truvehe irə trəmwhen ia nīprən ouihi me irəha pam ten. Həuvehi laet me səvənraha mhəuvən mə tuhətoni iərman sə triri vi a pran səvənhi. Iərman nəha triri prən nəha krouevən fwe imwəni rouarə pəri.

² Prən ouihi me nəha krirum həreirei nari. Krirum həukurən nari.

³ Nəpən səməme həreirei nari həuvehi laet me səvənraha, həpwəh nuvehien oel laet rauək irə irəha minraha.

⁴ Mətə səməme həukurən nari həuvehi laet me səvənraha, mhəuvehi mwi tikinari me nepwin həukuər ia oel laet rauək irə.

⁵ Nənə ti nəri nə mə iərman sə rīpkiri a pran səvənhi ramo tīpwə irəha həregi napriēn ruvehi irəha hapri.

⁶ Mətə ia kurkwai nəpən iərmana riti rəkwein, mini mə, ‘Iərman sə rīpkiri a pran səvənhi rauvehe! Həuvehe mhətoni!’

⁷ Ia nəpən nəha nīprən ouihi me nəha ten hətui, mhəpərhi laet me səvənraha.

⁸ Nənə səməme həreirei nari həni pen ti səməme həukurən nari mə, ‘Həuvei pəhe səkimiaha riti oel laet rauək irə. Laet me səkimaha hənəmfwə.’

⁹ Mətə səməme həukurən nari həni mə, ‘Rəkəm. Oel i laet rauək irə trīpkəmwhen mhə tukutaha pam. Həuvən fwe ia stoa me mhəuvehi nəmri səkimiaha me nepwin.’

¹⁰ Nəpən irəha kamhəuvən mə tuhəuvehi nəmri oel laet rauək irə, iərman sə rīpkiri a pran səvənhi rapirapw. Nīprən ouihi me nəha krirum səməme hənəpnəpənə, həuvinmwə irəha min ia nəkwai nimwə sə tukəni nəveginien asori ikā. Nənə nərmana həsisəg ia təpinhə.

¹¹ Kurirə irə nīprən ouihi me nəha səməme həpkəpnəpənə mhə hərərig mwi, mhəuvehe, mamhəkwein mə, ‘Iərimənu, Iərimənu, əsevər ia təpinhə tukumaha.’

24:47: Mat 25:21, 23 **24:51:** Mat 8:12 **25:1:** Rev 19:7, Luk 12:35 **a 25:1:** Nəpən rīpik Matiu rani nəgkiariēn i mə “Nitətə ia neiai.” Nīpwrai nəgkiariēn i in i “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu ira.”
25:11: Luk 13:25-27

¹² Mətə iərman sə rīpkiri a pran səvənhi rini mə, 'Iakamini nīpərhiēnien tukumiaha i iakreirei kimiaha.' "

¹³ Nənə Iesu rini mə, "Ro iamīnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhətui amasan, mhəpwəh napriēn, tī nəri nə mə hiəreirei nəfe nəpīn uə aoa Iərimənu səkimiaha truvehe irə."

Iesu rusipekin ia nərmama kamhətui tī mane səvəi iəmə asori

¹⁴ "Nuveheien səvənhi trəmwhen iərmama riti sə rauvehi navənien əpwəmwis səvənhi. Kurirə rier imwəni rəkwein nərmama səməme kamho tukwini nari min həuvehe. Nənə rəmri pen mane səvənhi ia rəginraha mə tuhətui amasan tukwe.

¹⁵ Ia riti ruvei pen tənəripw me krirum mane rukuər irə, nənə tənəripw kəru m riti, nənə tənəripw kuation m riti. Ruvei pen kuation kuation mīnraha rəmwhen in rukurən mə trətui amasan tukwe. Kurirə irə in rier mamevən.

¹⁶ Iərmama sə ruvehi tənəripw krirum revən atukwatukw mowok irə, nənə muvehi mane asori rukuər ia tənəripw krirum mwi.

¹⁷ Nənə iərmama sə ruvehi tənəripw kəru ro mwi iamīnhi, nənə muvehi mane asori rukuər ia tənəripw kəru mwi.

¹⁸ Mətə iərmama sə ruvehi tənəripw kuation revən meri tiprənə, mīnimwi mane səvəi iəmə asori səvənhi.

¹⁹ Nəpīn əpwəmwis rukurau, iəmə asori səvəi nərmama me nəha rirərig muvehe, nənə mokeikei mə trəskun mane me nəha rīməuvei pen mīnraha.

²⁰ Nənə iərmama sə rīməuvehi tənəripw krirum ruvehe mərəer ia nəmri iəmə asori səvənhi, mīni mə, 'Iəmə asori, fwe kupwən ikiməuvei pehe tənəripw krirum miou mane rukuər ia nīrəha. Ətə ro, iakinowok irə rəkwhəhi mwi masori iakuvai pen ia tənəripw krirum mwi.'

²¹ Nənə iəmə asori səvənhi rini pen tukwe in mə, 'Ik iəmə amasan. Ikamo tukwini amasan nari miou ia nəpīn me. Ikinətui amasan tī nəri ouihi i iakinəmri pehe ia rəgim, mo pen tako ik ikuvehe masori mətui tī narimnari me rīpik. Uvnimwə pehe ia nəkwai nimwə səvəi iəmə asori səim. Pwəh krau krauəgien pəri.'

²² Nənə iərmama sə rīməuvehi tənəripw kəru in mwi ruvehe mərəer ia nəmri iəmə asori səvənhi, mīni mə, 'Iəmə asori, fwe kupwən ikiməuvei pehe tənəripw kəru miou mane rukuər ia nīrau. Ətə ro, iakinowok irə rəkwhəhi mwi masori iakuvai pen ia tənəripw kəru mwi.'

²³ Nənə iəmə asori səvənhi rini pen tukwe in mə, 'Ik iəmə amasan. Ikamo tukwini amasan nari miou ia nəpīn me. Ikinətui amasan tī nəri ouihi i iakinəmri pehe ia rəgim, mo pen tako ik ikuvehe masori mətui tī narimnari me rīpik. Uvnimwə pehe ia nəkwai nimwə səvəi iəmə asori səim. Pwəh krau krauəgien pəri.'

²⁴ Nənə iərmama sə ruvehi tənəripw kuation in mwi ruvehe mərəer ia nəmri iəmə asori səvənhi, mīni mə, 'Iəmə asori. Iakukurən mə ik iərmama riti noien səim riskai. Ik ikapeki nəveginien ia nəmhiēn sə ipkəmhu mhə irə, nənə mamesi mwi nukwai nei me ia kwopun ipkəpwei mhə nuni nari ikin.

²⁵ Ro iamīnhi irə, iakihekīr, mevən, mīnimwi tənəripw səim sə mane rukuər irə ia tiprənə. Ətə ro in i mane səim.'

²⁶ Mətə iəmə asori səvənhi rini pen tukwe in mə, 'Ik iəmə ərəha. Ikamo tukwini ərəha nari miou, mamarpaha. Ikuvəukurən raka mə ikapeki nəveginien ia nəmhiēn sə ipkəmhu mhə irə, nənə mamesi mwi nukwai nei me ia kwopun ipkəpwei mhə nuni nari ikin.

²⁷ Mætə rəfo ikəpwəh nəmri penien mane səiou fwe ia pag? Kamo ipkəmri pen ko iapkuvehe mīpkuvehi ihi mane səiou mine sə rəkəwaku pag rəkəwəhi.'

²⁸ Nənə iəmə asori rini pen ti nərmama səməme kamho tukwini nari min mə, 'Həuvei raka tənəripw tukwe, mhəuvei pen m iərmama sə rīməuvehi tənəripw ten.

²⁹ Iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen mwi rasori mwi min, nənə in truvehi rəmwhen məpi raka. Mætə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvei raka pam tukwe.

³⁰ Mætə iərmama i sə ramo tukwini ərəha nari miou hərəarki irapw i iruə ia nəpitəvien. Ia kwopun nəha nərmama tuhasək, mhahi tərini revinraha.'

Iesu rəgkiari ia sipsip me mine nəni me

³¹ "Nəpin nəha iou, Iəməti Iərmama, takuvehe irə ia nukuraanien asori kimaha nagelo me, takəkure ia jea səiou mərīmənu.

³² Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhəuvehe mhousəsimwīn pehe irəha me ia nənimek, nənə iou takuai irəha rəmwhen iərmama sə ramətui ti sipsip me muai sipsip me mine nəni me.

³³ Takuai pen sipsip me ia nīkarek mwatuk, mætə nəni me ia nīkarek mour.

³⁴ Nənə iou kig səvənraha takini pen ti nərmama me nəha ia nīkarek mwatuk mə, 'Həuvehe kimiaha i səməme Tata səiou raməkwein amasan ia kimiaha. Nəpin tīprənə namiwən ihi, in rīnəpnəpənə raka kwopun səkimiaha ia nitətə sə in ramərīmənu irə. Həuvehe mharə irə.

³⁵ Nəpin nukumhə rahi iou hiəuvei pehe nəveginien miou. Nənə nəpin iakakwakwa hiəuvei pehe nui miou. Nəpin iakamavən rəmwhen ia iərmama pwispwis, hiəuvehi puwnimwə iou ia nəkwai nimwə me səkimiaha me.

³⁶ Nəpin tīnari səiou riwən, hiarkahu pehe miou. Nəpin iakamemhə, hiəuvehe mhəti pehe iou. Nəpin iakamarə ia kalapus, hiəuvehe tukw iou.'

³⁷ Miregi nəkur atukwatukw me nəha tuhəni pehe tukw iou i mə, 'Iərimənu. Mætə nəfe nəpin nəha kimaha iahətoni nukumhə rahi ik, nənə iahəuvei pehe nəveginien mik, uə ikakwakwa nənə iahəuvei pehe nui mik?

³⁸ Nəfe nəpin kimaha iahətoni ikamavən rəmwhen ia iərmama pwispwis riti, nənə iahəuvehi puwnimwə ik ia nimwə me səkimaha me, uə səim tīnari riwən, nənə iaharkahu pehe mik?

³⁹ Nəfe nəpin kimaha iahətoni ikamemhə, uə ikamarə ia kalapus, nənə iahəuvehe mhəti pehe ik?'

⁴⁰ Miregi iou kig səvənraha takini pen ti nirəha i mə, 'Iakamini nīpərhienien tukumiaha i nəpin kimiaha hənə noien nəha ia piak riti sə in iəmə auər a ia piak me, hiənə noien nəha ia nirak.'

⁴¹ Kurirə irə iou takini pen ti nərmama me nəha ia nīkarek mour mə, 'Kimiaha i Kumwesən raməkwein ərəha ia kimiaha haraka ia nənimek mhəuvən ia napw sə rauək rərin. Kinəse napw nəha ti Setan mine nagelo me səvənhi.

⁴² Nəpin nukumhə rahi iou kimiaha hiəpwəh nuvei peheien nəveginien miou. Nəpin iakakwakwa hiəpwəh nuvei peheien nui miou.

⁴³ Nəpin iakamavən rəmwhen ia iərmama pwispwis riti, hiəpwəh nuvei puwnimwəien iou ia nəkwai nimwə me səkimiaha me. Nəpin tīnari səiou riwən, hiəpwəh narkahu peheien miou. Nəpin iakamemhə uə iakamarə ia kalapus, hiəpwəh nəti peheien iou.'

⁴⁴ Miregi iræha mwi tuhæni pehe tukw iou i mæ, 'Iærimænu, mætæ næfe næpin næha kimaha iahænætoni nukumhæ rahi ik, uæ ikakwakwa uæ ikamavæn ræmwhen ia iærmama pwispwis, uæ tinari sæim riwæn, uæ ikamemhæ, uæ ikamaræ ia kalapus, nænæ kimaha iahæpwæh nasituien ia niram?'

⁴⁵ Miregi iou takini pen ti niræha i mæ, 'Iakani nipærhienien tukumiaha i næpin kimiaha hiæpwæh noien næha ia piak riti sæ in iæmæ auær ia piak me, hiæhpwæh noien næha ia nirak.'

⁴⁶ Nænæ nærmama me næha tuhæuvæn ia kwopun Kumwesæn trærpwin rerin noien æræha me sævænraha ikin. Mætæ nærmama atukwatukw tuhæuvæn mhæuvehi nimiruuien rerin."

26

Næmæ asori me hærai sun mæ tuhæuvæn afafa mhækwtæmhiri Iesu

¹ Næpin Iesu rini pam nægkiariien me næha, in rægkiari m nærmama me sævænhi, mini mæ,

² "Kimiaha hiæukuræn mæ næpin kæru mwi tuko Pasova. Ia næpin næha tukuvei pen iou, Iæmæti Iærmama, ia rægi nærmama me mæ iræha tuhæru i tæriini pen iou ia nei kamarkuau i."

³ Ia næpin næha pris asori me mine næmæ asori me sævæi nækur Isrel housasimwîn iræha me ia nækwai nimwæ sævæi pris asori anan. Næghin næ Kaefas.

⁴ Nænæ hærai sun mæ tuhæuvæn afafa, mhækwtæmhiri Iesu, mhousi æpune.

⁵ Mætæ hæni mæ, "Pwæh kitaha sæpwæh nækwætmhiritien Iesu ia næpin sævæi næveginien asori. Ræræha mæ nærmama niemaha træpi iræha kamho nurigrigien asori tukwe."

Pran riti rætægi pen senta ia nukwæne Iesu

⁶ Næpin Iesu ramaræ ia rukwænu næha Petani, ruvnimwæ pen ia nækwai nimwæ sævæi Saemon (Saemon næha kupwæn nemhæien skai ro tek in.)

⁷ Nænæ pran riti ruvehe ti Iesu mauvehi potel riti kino ia kæruætere i riti kani mæ alapasta.^a Fwe ia nækwai potel næha senta riti nænimen rutæ pik. Præn næha rætægi pen senta næha ia nukwæne Iesu næpin ramækure ia kwopun kamæni nari ikin.

⁸ Nænæ næpin nærmama me sævæi Iesu hætoni, niemaha ræpi iræha. Hæni mæ, "Ræfo ramouraha senta iamînhi?

⁹ Ripkæmri pen a næmri nari iræ, ko ruvehi mane asori iræ, muvei pen m nærmama nautæ sævænraha riwæn."

¹⁰ Mætæ næpin Iesu riregi nægkiariien næha, rini pen ti niræha i mæ, "Ræfo kimiaha hiamo iamînhi iræ ia præn i? In ramo noien amasan riti miou.

¹¹ Nærmama nautæ sævænraha riwæn tuhamaræ kimiaha minraha ia næpin me, mætæ iou tapkaræ mhæ kitaha m kimiaha næpin me.

¹² Ræfo præn i rætægi pehe senta i ia nipwrak? In ro mæ træpnæpenæ ia nipwrak mæ tukinimwi.

¹³ Iakamini nipærhienien tukumiaha i kwopun pæku ia tænæmtænæ me tukini irapw nægkiariien amasan sæiou ikin tukini irapw næfe præn i rino miou mæ nærmama rerinraha tramrhi."

Jutas tro noien æræha

25:46: Dan 12:2, Jon 5:29 **26:2:** Eks 12:1-27, Mat 20:18 **26:7:** Luk 7:37-38 **a 26:7:** Alapasta kæruætere i riti nænimen rutæ pik. Fwe kupwæn nærmama hæuvehi mhævi pen senta iræ. **26:11:** Dut 15:11

14 Nərmama me səvəi Iesu irəha pam twelef, riti ia nirəha nəghin nə Jutas Iskariot. Revən ti pris asori me,

15 mini mə, “Trini minua iakuvei pehe Iesu ia rəgimiahaha, kimiahaha tihəuvei pehe nəfe miou?” Irəha hərəku in silin me kəno ia silva irəha pam toti.

16 Ia nəpin atukwatukw nəha Jutas rınamətui suatuk mə truvei pen Iesu ia rəginraha.

Iesu mine nərmama me səvənhi hani pəri nəveginien səvəi Pasova

17 Neste atukwatukw nəpin nəha tuhani bred sə yis riwən irə. Nərmama me səvəi Iesu həuvehe tukwe in, mhəni mə, “Kwopun pəku nəha ikokeikei mə kimaha tahəpnəpenə nəveginien səvəi Pasova ikin, nənə ik tikəni?”

18 Miregi Iesu rini mə, “Həuvən fwe Jerusalem, mhətoni iərmama riti fwe ikin, mhəni pen tukwe in mə, ‘Iahatən səkitaha rini mə nəpin səiou ruvəuvehe ipaka. Tahani pəri nəveginien səvəi Pasova kimaha nərmama me səiou ia nəkwai nimwə səim.’ ”

19 Nərmama me səvəi Iesu həuvən mho nəfe rıməni pen ti nirəha i, mhəpnəpenə ti nəveginien səvəi Pasova.

20 Ia nəruarəv Iesu mine twelef nərmama me səvənhi kamhəkure

21 mamhəni pəri nari. Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakamini nıpərhienien tukumiahaha i mə kimiahaha riti truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou.”

22 Nəpin irəha hərəgi nəgkiariien nəha, rərınraha rəpou. Həuvehe kuatia kuatia mamhəres Iesu i mə, “Iərimənu, sin nəha ikani? Iou?”

23 Miregi Iesu rini mə, “Iakani iərmama sə rameitesi bred ia tikiplet kuatia kimrau min. In truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou.

24 Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei memhə rəmwhen kimərai pen ia Nəkukua İkinan, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou. Ramasan pik mə rıpkəpwəh a nətuiien.”

25 Nənə Jutas, iərmama sə truvei pen Iesu ia rəgi nərmama kamhəmwəki in, rini mə, “Iahatən, sin nəha ikani? Iou?”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ik nə ikani.”

26 Nəpin nəha kamhəni nari irə, Iesu ruvehi bred, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, nənə məkwsen, muvei pen m nərmama me səvənhi, mini mə, “Tihəuvehi, mhəni. In i nıpwrak.”

27 Kurirə irə in ruvehi kap waen, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, nənə muvei pen mınraha, mini mə, “Kimiahaha pam tihənımwı.

28 In i nıtek sə trərihi tərini əknekin nəgkiariien vi səvəi Kumwesən. Traiu ti nərmama həpik mə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səvənraha.

29 İakani pehe tukumiahaha i tapkənımwı mhə mwı waen i meste nəpin nəha takənımwı waen vi kitaha m kimiahaha ia nıtətə sə Tata səiou ramərımənu irə.”

30 Nənə irəha hani nıpu riti, mho sampam irə, mhəier mhəuvən ia Təkuər Olif.

Pita trini m kahar mə in rıreirei Iesu

31 Ia kwopun nəha Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “İpwet ia nəpin kimiahaha pam tıhap raka ia nırak. İakani iamınhı irə ti nəri nə mə kimərai pen ia Nəkukua İkinan mə Kumwesən rini mə, ‘Iou takousı iərmama sə ramətui ti sipsip,

nənə sipsip me səvənhi tuhaiu kirkiri.’

³² Mətə in tro iakətui mwi ia nemhəien səiou. Takətui raka, mevən fwe ia tənə Kalili. Iou takukupwən kimiaha tihəkurirə.”

³³ Mətə Pita rini pen ti Iesu i mə, “Irəha pam tuhap raka ia niram, mətə rīpko mhə iou.”

³⁴ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iakani nīpərhienien tukw ik i ipwet ia nəpin, kurirə rəiə rakaka, ik tikini m kahar mə ikreirei iou.”

³⁵ Mətə Pita rini pen tukwe in mə, “Trini minuə həni mə takaməkeikei memhə krau mik, mətə ko iakəpwəh niniien mə iakreirei ik.” Nənə nərmama me pam səvənhi həni nəgkiariien kuatia.

Iesu raməfwaki ia Ketsemane

³⁶ Iesu mine nərmama me səvənhi həuvən ia kwopun riti nəghin nə Ketsemane. Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihaməkure ia kwopun i. Pwəh iou iakevən kwərha məfwaki.”

³⁷ Nənə in riri Pita mine tini Sepeti kəru irəhar harevən irəha min. Ia nəpin nəha in rinamregi rərəha, rerin rəpou pik.

³⁸ Nənə rini pen ti nirəhar i mə, “Rerik rəpou pik ipaka iakemhə tukwe. Tiamharo i, pwəh kitaha m kimirəhar tsəpwəh napriien.”

³⁹ Nənə Iesu revən ouihi a mwi mīmwei ia tiprənə məfwaki, mini mə, “Tata səiou. Tikuvehi raka kap i pwəh iakəpwəh nənimwiiien. Mətə tikəpwəh noien rəmwhen sə iakokeikei, mətə tiko rəmwhen sə ikokeikei.”

⁴⁰ Nənə Iesu rəfwaki pam, mirərig pehe mətəni Pita mine Jemes mine Jon kamharapri. Nənə in rini pen ti Pita i mə, “Rəfo, ko hiəpkətui mhə nəpin ouihi a uə?”

⁴¹ Kimirəhar tiharətui mharəfwaki mə tiharəpwəh nīmweiiien ia nərəhəien. Nīpərhienien rerimiahə ragien mə tihəfwaki, mətə nīpwramiahə rəpou.”^b

⁴² Nənə Iesu revən səro kəru irə, məfwaki, mini mə, “Tata səiou. Trini minuə kap i ko rīpkiwən mhə meste iakənīnwi, tako rəmwhen sə ikokeikei.”

⁴³ Nənə Iesu rirərig pehe mwi mətə irəhar harnapri mwi, ti nəri nə mə napriien ruvəuvehi irəhar.

⁴⁴ Ro iamīnhi irə in rəpwəh mwi irəhar, mevən səro kahar irə, məfwaki, mini a mwi nəgkiariien kuatia.

⁴⁵ Kurirə irə ruvehe mwi ti nərmama me səvənhi, mini pen ti nirəhar i mə, “Rəfo, hiamarapri, mamharuvehi ihi napwisien səkimiahə? Həregi ro. Nəpin nəha ruvəuvehe. Iərmama riti truvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nəmə ərəha me.

⁴⁶ Tiharə mharərer. Pwəh saməuvən. Hətə ro, iərmama nəha trini pui iou ruvəuvehe ipaka.”

Nərmama səməme kamhəmwəki Iesu həuvehe mhəkwtəmhiri in

⁴⁷ Nəpin Iesu raməgkiari ihi, Jutas, in riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu, ruvehe irəha nərmama həpik. Nəpwin kamhəuvehi nau. Nəpwin kamhəuvehi nīpəri nei. Pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənərhi pen irəha.

⁴⁸ Jutas rinəgkiari raka mīnrəha mə, “Iərmama sə takakei min, iəmə nə in nə. Kimiaha tihəkwtəmhiri.”

26:32: Mat 28:7,16 **26:34:** Mat 26:69-75 **26:35:** Mat 26:56 **26:38:** Jon 12:27 **26:39:** Hip 5:7-8, Mat 6:10 **26:41:** Mat 6:13, Hip 2:14, 4:15 ^b **26:41:** Suatuk riti mwi ti niniien nəgkiariien i in i mə, “Nīpərhienien Nənimwin rerin ragien mə tihəfwaki, mətə nīpwramiahə rəpou.” **26:44:** 2Kor 12:8 **26:46:** Jon 14:31

⁴⁹ Nənə Jutas ruvehe, mevən atukwatukw ti Iesu, mini mə, “Ramasan tukw ik, iahatən.” Nənə rakei min.

⁵⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iou riti. Tiko mo nəfe ikiməuvehe tukwe.” Nənə nərmama me həuvehe mhəmri pen rəginraha ia Iesu, mhəkwtəmhiri.

⁵¹ Mətə iərmama riti sə ramərer ipaka ti Iesu reivi raka nau səvənhi, mərəi iərmama riti sə ramo tukwini nəri m pris asori anan, mərəi raka nıkare nifregin.

⁵² Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, “Uvehi nau səim mivai pen ia təmwhekin, ti nəri nə mə nərmama me səməme kəmhəuvehi nau mə tuharuagan irə tukərai əpune irəha ia nau.

⁵³ Kimiaha hiaməfətərig irə mə ko iapəkəwein mhə Tata səiou nənə təkwtəkuni a irə in trərhi pehe nagelo me taosen m taosen həuvehe mhasitu ia nırak?

⁵⁴ Mətə trini minuə iako iamınhi irə nəgkiariien i sə Nəkukuə Ikinan rani mə kimiaha tihəkwtəmhiri iou iamınhi irə trəfuvehe mukua irə?”

⁵⁵ Ia nəpın nəha Iesu rini pen ti nərmama me i mə, “Rəfo hiaməuvehi nau me mine nıpərpəri nei me mamhəuvehe mə tihəkwtəmhiri iou iamınhi irə? Nətərigien səkimiaha rinuə iou rakres riti uə? Ia nərineiv m neis mine iakamarə fwe ia nimwə səvəi Kumwesən, mamahatən nərmama. Rəfo hıəpwəh nəkwtəmhirriien iou ia nəpın nəha?”

⁵⁶ Mətə narimnari me i hiamo haməier pehe iamınhi irə mə nəgkiariien me nəha profet kupwən me həmərai pen ia Nəkukuə Ikinan tuhəuvehe mhəukuə.” Nəpın nərmama me i həkwtəmhiri Iesu, nərmama me səvənhi həpwəh in mhəp.

Iesu rərer ia nəmri pris asori anan mine nəmə asori me

⁵⁷ Nərmama me nəha səməme həkwtəmhiri Iesu həiri in mhəuvən ti Kaeafas. Kaeafas in pris asori anan. Nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənousəsımwin raka irəha me ia nimwə səvənhi.

⁵⁸ Pita rakurirə ia Iesu, mamavən isipwin tukwe meste nari fwe nıkare nimwə səvəi pris asori anan. Nənə muvnimwə, məkure irəha iotukwininari me, mə trətoni mə tukəfo irə ia Iesu.

⁵⁹ Nənə pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kəmhətui nərmama nepwin mə tuheikuə, mhəni irəpw nəri ərəha riti sə Iesu rino uə rıməni. Nəmə asori me hokeikei mə tuhəregi pwəh housi əpune in tukwe.

⁶⁰ Nəri auər a mə nərmama həpik həskənter mamheikuə ia nəfe hənətoni Iesu rino uə həməregi in rıməni, mətə nəmə asori me həpkətə mhə nari riti. Mətə irəha kəmhəmwur mamhəuvən meste iərmama kəru krouvehe,

⁶¹ rouni mə, “Iəmə i rıməni iamınhi irə mə, ‘Iou iakukurən nourahaien nimwə səvəi Kumwesən, marə muvrhəkin mwi ia nəpın kahar.’”

⁶² Nənə pris asori anan rərer, mini pen ti Iesu i mə, “Nəgkiariien riti riwən tikini? Rəfo ia nəgkiariien nəha irau krouni rauuəsi ik irə?”

⁶³ Mətə Iesu rəpnəpen. Nənə pris asori anan rini pen tukwe in mə, “Iakəres pehe ik i ia nəghi Kumwesən sə ramıru. Ni pehe ro tukumaha i. Ik Kristo, Tini Kumwesən, uə rekəm?”

⁶⁴ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ik ikini, mətə iakani pehe tukumi-aha i mə nəha təkwtəkuni mine mamevən tihətoni iou, Iəməti Iərmama, takaməkure ia nıkare Kumwesən mwatuk sə in nıskaiien səvənhi rasori. Tihətoni mwi iou takəuvehe ia nəpuə me ia nıməgouagou.”

⁶⁵ Nənə nəpɪn pris asori anan riregi, reitehi tɪnari səvənhi, mɪni mə, “Kitaha tsətui iərmama riti mwi tro pui iəmə i tɪ nəfe? Kɪmiaha hiəuvəregi raka mə in rini ərəha Kumwesən.

⁶⁶ Nətərigien səkɪmiaha mə tsəfo irə?” Miregi irəha həni mə, “In traməkeikei memhə.”

⁶⁷ Nənə hərgəvəsi pen nənimen, mamhəuəsi in. Nəpwin həpwi in,

⁶⁸ mamhəni mə, “Mə ik Kristo pərhiən, ni pehe ro tukumaha i nəgkiariien sə ruku pen tɪ Nənimwin mə sin ruəsi ik!”

Pita rini mə in rireirei Iesu

⁶⁹ Ia nəpɪn nəha Pita fwe inhəripw ia nikare nimwə səvəi pris asori anan. Nənə pran riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan ruvehe ipaka tukwe, mɪni mə, “Ik mwi ikinamavən pəri kimirau Iesu iəmə Kalili.”

⁷⁰ Mətə ia nəmrɪnraha pam Pita rini mə, “Rekəm. Iou iakreirei nəfe i ikamini.”

⁷¹ Pita rəpwəh nikare nimwə nəha mier mevən ipaka tɪ təpinhə asori riti sə nərmama kamhəuvnimwə pehe irə. Nənə pran riti mwi sə ramo tukwini nari rətə in, mɪni pen tɪ nərmama səməme kamhərer ia kwopun nəha mə, “Iəmə i rinamavən pəri irau Iesu iəmə Nəsaret.”

⁷² Miregi Pita rini mwi mə, “Rekəm. Iakani pehe tukw ik i kwəsuahe anan mə iou iakreirei iəmə nəha ikani.”

⁷³ Nəpɪn ouihi a rukurau, nənə nərmama səməme kamhərer ia kwopun nəha həuvehe, mhəni pen tɪ Pita i mə, “Nipərhiənien. Ik riti ia nɪrəha tɪ nəri nə mə ik iəmə Kalili.”

⁷⁴ Miregi Pita rini mə, “Mə iakameikuə pwəh Kumwesən rərpwin noien ərəha səiou. Iakani pehe tukumiaha i kwəsuahe anan mə iou iakreirei iəmə nəha kɪmiaha hiəməni.”

Pita rini iamɪnhi irə, nənə təkwtəkwuni a rəiə rakaka.

⁷⁵ Nənə Pita rerin rirhi nəgkiariien səvəi Iesu. Riməni mə, “Kurirə rəiə rakaka, ik tikini m kahar mə ikreirei iou.” Pita rerin rirhi. Nənə rier mevən mirapi nasəkien.

27

Jutas remhə

¹ Ia nəpnəpɪn pris asori me mɪne nəmə asori me səvəi nəkur Isrel irəha pam hərai sun mə tuhousi əpune Iesu.

² Irəha həiri in, mhəuvən, mhəmri pen in ia rəgi Paelat. Paelat nəha in iəmə Rom sə ramərimənu ia kwopun nəha.

³ Nəpɪn Jutas iəmə i sə riməuvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki, in rətəni mə irəha həni mə Iesu traməkeikei memhə, in rərari ia nətərigien səvənhi, muvehi silin me nəha kɪno ia silva irəha pam toti, muvehi muvehe, muvei pen m pris asori me mɪne nəmə asori me səvəi nəkur Isrel,

⁴ mɪni mə, “Iakɪno noien ərəha i, muvei pehe iərmama sə in ratukwatukw a ia rəgɪmiaha mə tihousi əpune in.”

Miregi irəha həni mə, “Rəfo ikuvehe masək tegin kɪmaha? Səim atukw a nə noien.”

⁵ Nənə Jutas rərarki irəpw silin me kɪno ia silva fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən, nənə mier mevən, mirukwi utə atukw a in ia kwənəkwus.

⁶ Mətə pris asori me həuvehi silin me nəha kɪno ia silva, mhəni mə, “Ripkatukwatukw mhə ia Loa səkɪtaha mə kɪtaha tsousəsɪmwin mane i irəha

mane sǝvǝi nimwǝfwaki ti nǝri nǝ mǝ mane i kuvei pen mǝ tukuvehi nǝmri iǝrmama i mǝ tukousi ǝpune.”

⁷ Ro iaminihi irǝ irǝha hǝrai sun mhǝuvehi mane nǝha, mhǝuvehi nǝmri tiprǝnǝ riti. Fwe kupwǝn kani tiprǝnǝ nǝha mǝ Tiprǝnǝ sǝ kamo tekinari me irǝ. Irǝha hǝuvehi nǝmri tiprǝnǝ nǝha mǝ tukinimwi nǝrmama pwisewis me ikin.

⁸ Ro pen ipwet mine kamsegi pen ihi nǝghi tiprǝnǝ nǝha mǝ Tiprǝnǝ sǝ netǝ rimǝni ikin.

⁹ Ia nǝpin nǝha nǝgkiariien sǝvǝi Profet Jeremǝa ruvǝuvehe muvǝukuǝ. In rimǝni mǝ,

“Irǝha hǝuvehi silin me kino ia silva irǝha pam toti.

In nǝ mane sǝ nǝkur Isrel me nepwin hǝni mǝ tuhǝuvei pen ti nuvehien nǝmri iǝrmama nǝha.

¹⁰ Irǝha hǝuvei pen mane nǝha mhǝuvehi nǝmri tiprǝnǝ sǝ kamo tekinari me irǝ rǝmwhen ia Iǝrimǝnu rini pehe tukw iou i mǝ tako.”

Iesu rǝrer ia nǝmri Paelat

¹¹ Nǝpin Iesu ramǝrer ia nǝmri Paelat, Paelat rǝres pen in mǝ, “Ik kig sǝvǝi nǝkur Isrel?”

Miregi Iesu rini mǝ, “Ik ikani.”

¹² Ia nǝpin nǝha pris asori me mine nǝmǝ asori me sǝvǝi nǝkur Isrel hǝskǝmter, mamhǝni ǝrǝha Iesu, mǝtǝ Iesu rǝpwǝh niniiien nǝgkiariien riti ti nirǝha i.

¹³ Ro pen Paelat rini pen tukwe in mǝ, “Rǝfo ikamǝnpapen? Ipkregi mhǝ nǝgkiariien me ripik nǝha kamhǝni ǝrǝha ik irǝ?”

¹⁴ Mǝtǝ Iesu ripkini mhǝ nǝgkiariien riti tukwe in, mipkǝrpwin mhǝ nǝgkiariien riti sǝ irǝha kamhǝni. Nǝnǝ Paelat rǝtoni mǝrkǝri asori nari irǝ.

Paelat rǝseni pen Iesu ia rǝgi naruagǝn me mǝ tuhousi ǝpune

¹⁵ Ia nuk me pam nǝpin kamo nǝveginien asori nǝha Pasova irǝ, iǝmǝ Rom sǝ ramǝrimǝnu ia kwopun nǝha rukurǝn nuvehi rakaien iǝrmama riti ia kalapus sǝ nǝkur Isrel hǝmǝres i, nǝnǝ mǝseni in rier mamevǝn.

¹⁶ Ia nǝpin nǝha iǝrmama riti fwe ia nǝkwai kalapus nǝrmama pam hǝukurǝn in nǝghin nǝ Parapas.

¹⁷ Ro iaminihi irǝ nǝpin nǝrmama housǝsimwin irǝha me, Paelat rini pen ti nirǝha i mǝ, “Kimiaha hiokeikei mǝ takǝseni sin rier ia kalapus mamevǝn, Parapas uǝ Iesu sǝ kani mǝ Kristo?”

¹⁸ Paelat rǝres pen irǝha iaminihi irǝ ti nǝri nǝ mǝ in rukurǝn mǝ nǝmǝ asori me sǝvǝi nǝkur Isrel hǝmǝuvei pen Iesu ia rǝgin ti nǝmwǝkiiien sǝvǝnraha.

¹⁹ Nari riti mwi, nǝpin in ramǝkure ia kwopun sǝ ramǝkiri nǝgkiariien ikin, pran sǝvǝnhi rǝrhi pen nǝgkiariien riti revǝn tukwe mini mǝ, “Tikǝpwǝh noien nari riti ia iǝmǝ atukwatukw nǝha. Ia nǝpin riran pehe ipwet iakǝmǝkrǝha irǝ. Nǝnǝ tǝkwǝtkwuni iakregi rǝrǝha tukwe.”

²⁰ Mǝtǝ pris asori me mine nǝmǝ asori me sǝvǝi nǝkur Isrel kamhǝkeikei mǝ nǝrmama mǝ tuhǝres Paelat i mǝ trǝseni Parapas rier ia kalapus mamevǝn, mǝtǝ trousi ǝpune Iesu.

²¹ Nǝnǝ Paelat rǝres pen mwi irǝha i mǝ, “Iǝmǝnmi i sǝ pǝku kimiaha hiokeikei mǝ takǝseni rier ia kalapus mamevǝn?”

Miregi irǝha hǝni mǝ, “Parapas.”

22 Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Ro iamini irə takəfo ia Iesu sə kani mə Kristo?”

Miregi irəha pam həni mə, “Pwəh həruui tərini pen in ia nei kamarkuauui.”

23 Miregi Paelat rini mə, “Ti nəfe? Nəfe nəha nərhəhien in rino?”

Mətə irəha həni asori mwi mə, “Pwəh həruui tərini pen in ia nei kamarkuauui.”

24 Nəpin Paelat rətoni mə ko ripo mhə rerinraha rəpwuəuən, mətə hənamo nurigri:gien asori, in ruvehi nui, maikuas ia rəgin mi ia nəmrinraha pam, mini mə, “Tou iakiwəuən ia nemhəhien səvəi iamə i. Niten riwəuən ia nirak. Ramarə a ia kimiaha.”

25 Miregi nərmama me pam həni mə, “Pwəh niten rəmak pehe a ia kimiaha mine nəkwərhəkwərhə me səkimaha.”

26 Nənə Paelat ro nəkwanraha, məseni Parapas rier ia kalapus mamevən, mətə rini nəkwan mə tukərisi Iesu. Nəpin naruağən me səvənhi hərisi pam in, Paelat ruvei pen in ia rəginraha mə tuhəruui tərini pen in ia nei kamarkuauui.

Naruagən me həris əkenhin ia Iesu

27 Naruağən me səvəi Paelat həiri Iesu mhəuvnimwə ia nimwə asori səvəi Paelat nəghin nə Praetorium. Irəha həkwein irəha me nepwin ia kusen səvənraha həuvehe mhousəsimwin irəha me ipaka ti Iesu,

28 mhəuvehi raka karkahu səvənhi, mharkahu pen karkahu əruerəv min rəmwhen ia karkahu səvəi kig.

29 Həuvehi rəhi, mhəuvnhi kəfəfau səvəi kig irə, mhəfəfau pen ia kənkəpwə, mhəuvei pen mwi rigi nei riti ia rəgin mwatuk rəmwhen ia nəri sə kig rauvehi rahətən pen nasoriien səvəi kig. Hənimwi nukurhunraha ia nənimen, mamhəris əkenhin irə, mamhəni mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel kimaha iahəsiai ik!”

30 Irəha hərgəvəsi in, mhəuvehi raka rigi nei nəha ia rəgin, mhousi kənkəpwə irə.

31 Nəpin hənaris əkenhin raka irə, həuvehi raka karkahu əruerəv nə mharkahu pen tinari ihi səvənhi, mhəiri in mhəuvən mə tuhəruui tərini pen ia nei kamarkuauui.

Naruagən me həruui tərini pen Iesu ia nei kamarkuauui

32 Nəpin naruağən me nəha hənaməier, hətoni iamə Saerin riti nəghin nə Saemon. Irəha həkəikei min mə trəvrani nei kamarkuauui səvəi Iesu.

33 Irəha həuvən ia kwopun riti nəghin nə Kolkota (nipwrai nahag nəha kwopun səvəi kerhə ia iarmama). Ia kwopun nəha irəha

34 həuvei pen waen m Iesu mə trənimwi. Kəvnti pen nimwai nari riti rəflə trasitu muəsi nəmisəien. Mətə nəpin Iesu rəpwasi əghan, rəpwəh nokeikeiien mə trənimwi.

35 Nəpin irəha həruui tərini pen raka in ia nei kamarkuauui, həuai kirkiri tinari me səvənhi, mhəuini nari riti sə trahətən pen mə sin truvehi nəfe tinari səvənhi.

36 Nənə həkure ia kwopun nəha, mamhətui tukwe.

37 Ia kənkəpwə irənhə irə irəha həruui pen nəkukuə riti kimərai mə Iesu tremhə ti nəfe. Rini mə: *Iesu I Kig Səvəi Nəkur Isrel*

38 Ia nəpin nəha həuvehi rakres mi kəru, mhəruui tərini pen mwi irau ia nei kamarkuauui, riti ia nikare Iesu mwatuk, riti ia nikaren mour.

39 Nənə nərmama səmame kamhəukurau ia suatuk kamhounouini kənkəpwənraha me, mamhəni ərəha Iesu,

40 mamhəni mə, “Ik nə iəmə ikiməni mə tikouraha nimwə səvəi Kumwesən marə muvrhəkin mwi ia nəpin kahar. Itə, uvehimiru ik! Trini minuə ik Tini Kumwesən pərhiən, araka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe.”

41 Ia noien a mwi nəha pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel haris əkenhin irə, mamhəni mə,

42 “In riməuvehimiru raka nərmama həpik, mətə ko rəpkuvehimiru atukw mhə in. Mə in kig səvəi nəkur Isrel pərhiən, ramasan mə raraka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe, pwəh kitaha sətoni mhəni nṑpərhiənien irə.

43 Iəmə i rahatətə ia Kumwesən mini mə in Tini Kumwesən. Pwəh sətoni ro mə Kumwesən rerin ragien tukwe truvehimiru in təkwtəkwuni.”

44 Iərmama mi nəha sə krauakres kinərui tərini pen irau ia nei kamarkuau irəhar Iesu, irau mwi krauni ərəha in rəmwhen nepwin həməni.

Iesu remhə

45 Ia kurkwai nəpin ia ran nəpitəvien ruvehe mousəman kwopun me pam ia tənə nəha meste aoa kahar rukurau.

46 Nənə raripwi tri klok ia nəruarəv Iesu rəkwein əpwəmwis, mini minuə, “Eloi, Eloi, lama sapaktani?” Nṑpwrai nəgkiariien nəha in i mə “Kumwesən səiou, Kumwesən səiou, rəfo ikap raka ia nirək iaməhi?”

47 Nərmama me nepwin səmame kamhərəp mamhəspau ia Iesu həregi nəgkiariien nəha, mhəni mə, “Iəmə i raməkwein Profet Elaeja.”

48 Nənə təkwtəkwuni a riti ia nirəha raiu muvehi nṑpəri koton, meitesi ia waen sə rəfiə, nṑpiri pen ia nusvenhi rəgi nei riti, muvehi pen mə Iesu trənimwi.

49 Mətə in me nepwin həni mə, “Pəpin ro pwəh sətoni mə Profet Elaeja truvehe muvehimiru iəmə i uə rekəm.”

50 Nənə Iesu rəkwein əpwəmwis mwi, məseni pen nṑmiruien səvənhi, memhə.

51 Təkwtəkwuni a mwi tinari sə rəgher tukuahag kwopun ikinan anan fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən reitehi nṑpərin kəru fwe irənhə meste nari fwe inhəripw. Nənə tṑprənə rikiu, meitehi kəruətərei me.

52 Nṑpəgi kəruətərei me nepwin sə kinərkwafə nṑpwrai nərmama ikin həuvehe mhəkwaq, nənə Kumwesən ro nərmama me səvənhi həpik hətui mwi ia nemhəien səvənraha.

53 Kurirə irə nəpin Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi irəha həier irapw ia nṑpəgi kəruətərei me səvənraha, mhəuvən ia taon ikinan nə Jerusalem, nərmama həpik hətoni irəha.

54 Iaruagən riti nəha in rasori ia naruagən me irəha pam həntret. In mine naruagən me nepwin səvənhi kamhətui ti Iesu. Nəpin irəha hətoni nṑmwnṑmwien nəha mine narimnari me nəha sə həməier pehe, həhekir asori, mhəni mə, “Nṑpərhiənien iəmə i in Tini Kumwesən.”

55 Nənə nṑpran me həpik ia kwopun nəha kamhərəp isipwin kwopti ti Iesu mamhəspau irə. Nṑpran me nəha həməier ia tənə Kalili, mamhəkurirə ia Iesu, mamhasitu irə.

56 Meri Maktala, mine Meri mama səvəi Jemes mine Josef, mine mama səvəi tṑni Sepeti mi kamharərər irəha minraha.

Josef rəkwaqə nṑpwrai Iesu

⁵⁷ Iəmə Aramatia riti nəha ikin nəghin nə Josef. Nautə səvənhi rasori. In mwi iərmama riti səvəi Iesu. Ia nəruarəv

⁵⁸ revən ti Paelat, mares pen mə ko Paelat rəsəni in ruvehi nīpwrai Iesu. Ro pen Paelat rini nəkwān mə tukuvehi pen min.

⁵⁹ Josef revən muvehi nīpwrai Iesu, muvegi ia tinari əmher riti kino ia linen,

⁶⁰ nənə məmri pen ia nīpəgi kəruətərei riti səvənhi sə in rīnərai ərori raka. Nəpīn rīnəmri raka, rəsəkwuəsəkwi kəruətərei asori riti mərəpīnhə pen kwəruə irə, nənə namevən.

⁶¹ Meri Maktala, mīne Meri mama səvəi Jemes mīne Josef krauəkure fwe ikin, rouəti pen nīpəgi kəruətərei nəha kinərkwafə nīpwrai Iesu ikin.

Naruagən me nepwīn həsisəg əknekīn nīpəgi kəruətərei

⁶² Kīnī rakwakwi irə, nəpīn kaməpnəpənə irə ti Sapat, pris asori me mīne Farisi me həuvən mhousəsīmwin irəha me ia nəmri Paelat,

⁶³ həni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Rerimaha ramrhi nəgkiariien riti səvəi iəmə nəha rameikuə. Nəpīn ramīru ihi, rīmənī mə nəpīn kahar trukurau nənə in trətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁶⁴ Ro iamīnhi irə tikərhi pen nərmama me nepwīn səim pwəh həuvən mhəsisəg əknekīn ia nīpəg sə kinərkwafə nīpwrān ikin meste nəpīn kahar haruvehe mharukurau. Rərəha nərmama me səvənhi həuvən, mhakres nīpwrān, mhəni pen ti nərmama mə in rīnətui mwi ia nemhəien səvənhi. Tuko ro iamīnhi irə neikuəien nəha səvənraha trərəha məpi raka sə fwe kupwən.”

⁶⁵ Miregi Paelat rini pen ti nīrəha i mə, “Iakəsəni naruagən me nepwīn səiou. Tiho mhəiri irəha mhəuvən mhəsisəg əknekīn ia nīpəgi kəruətərei nəha.”

⁶⁶ Ro pen irəha həuvən mhəmri pen nari riti ia kəruətərei sə ramərer tukuahag ia nīpəg nəha mə iərmama riti rīkiu irə irəha tuhətoni mhəkurən. Nənə naruagən me nepwīn kamhərer tukuahag tukwe.

28

Iesu rətui mwi ia nəmhien səvənhi

¹ Nəpīn Sapat ruvəkurau, ipaka rīnamran ia Sante, Meri Maktala mīne Meri mama səvəi Jemes krouevən mə trouətə nīpəgi kəruətərei kinəmri pen nīpwrai Iesu irə.

² Nənə təkwətəkwuni a irə, nīmwnīmwiēn asori rīkiu, ti nəri nə mə agelo riti səvəi Iərimənu rier ia neiai meiwaiu pehe, məsəkwi raka kəruətərei nəha kinəsīsəg pen ia nīpəg, nənə məkure utə irə.

³ Nīpwrān ramser rəmwhēn ia nouapirien. Tinari səvənhi rəpsan anan.

⁴ Nəpīn naruagən me nəha səməme kamhərer tukuahag ti nīpəg hətoni agelo nəha, həhekīr mhətəmnīmwin, həuvehe mhəmwhēn ia nərmama həuvəmha.

⁵ Mətə agelo nəha rini pen ti prən mi nəha mə, “Rouəpwəh nehekīrien. Iakukurən mə irouətui Iesu sə kinərui tərini pen ia nei kamarkuau.

⁶ In rīwən i. In rīnətui mwi ia nemhəien səvənhi rəmwhēn mə in rīmənī. Rouvehe, rouətə kwopun nīpwrān rīnamapri ikin,

⁷ nənə rouevən akwauəkwi rouni pen ti nərmama me səvənhi mə in rīnətui mwi ia nemhəien səvənhi, nənə təkwətəkwuni in rakupwən ia kīmīaha

mamevən ia tənə Kalili. Kimiaha tihətoni in fwe ikin. Irouregi iakuvəni raka narimnari me i tukumirau i.”

⁸ Nənə irau krouəpwəh akwauakw nipəg, rouhekir, mətə rerinrau ragien pik mwi. Krouaiu, rouevən mə trouni nəri nəha ti nərmama me səvəi Iesu.

⁹ Nənə təkwtəkwni a Iesu rier irapw ti nirau, mini mə, “Ramasan tukumirau!” Nənə irau krouvehe tukwe, rounimwi nukurhunrau ia nənimen, rouəkwətmhiri nisun mi, rousiai in.

¹⁰ Nənə Iesu rini pen ti nirau i mə, “Rouəpwəh nehekirien, rouevən, rouni pen ti piak me mə irəha tuhəvən fwe tənə Kalili. Ia kwopun nəha irəha tuhətu iou.”

Nəgkiariien səvəi naruagən me

¹¹ Nəpin irau krouerəig, təkwtəkwni a mwi, naruagən me nepwin səməme hənamərer tukuahag nipəg həvən fwe taon, nənə mhəni pen narimnari me nəha ti pris asori me.

¹² Nənə pris asori me hoeite nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mamhərai sun irəha minraha. Nənə nəpin həvərəi sun raka, həuvei pen mane asori m naruagən me nəha,

¹³ mhəni mə, “Kimiaha tihəni irapw ti nərmama me mə nəpin kimiaha hiapari ia nəpin nərmama me səvəi Iesu həuvehe mhakres nipwran.

¹⁴ Nənə trini minuə Paelat riregi nəgkiariien nəha, kimaha tahəgkiari min mə in trəpwəh nourahaien kimiaha.”

¹⁵ Ro iamini irə naruagən me həuvehi mane, mhəvən, mho nəfe pris asori me həməni pen ti nirəha i. Nənə nəgkiariien nəha ruviris ia tənə Isrel. Kamini ihi ipwet mine.

Nəgkiariien sampam Iesu ruvei pen m nərmama me səvəhi

¹⁶ Ia nəpin nəha nərmama me səvəi Iesu irəha pam eleven həvən fwe tənə Kalili ia təkuaer riti sə Iesu riməni pen ti nirəha i kupwən.

¹⁷ Nəpin irəha hətoni in, hənimwi nukurhunraha ia nənimen, mhəsiai in. Mətə nepwin həreirei amasan ia rerinraha mə Iesu pərhien i.

¹⁸ Nənə Iesu ruvehe, mini pen ti nirəha i mə, “Kumwesən ruvei pehe nasoriien miou iakamərimənu ia narimnari me pam ia neiai mine tiprənə.

¹⁹ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhəvən mhəvi nərmama ia tənəmtənə me pam pwəh irəha həuvehe mho nərmama me səiou ia nirəha. Kimiaha tihaməkeikei mho paptas ia nirəha ia nəghi Tata mine Tini mine Nənimwin kinan,

²⁰ mamhahətən irəha mə irəha tuhaməkeikei mho nəgkiariien me pam sə iakinahətən kimiaha irə. Nənə hərəgi ro nəri i. Iou takamarə rerin tukumiaha meste nəpin sampam.”

Mak

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Mak in rıməkupwən mirai narimnari me ia nimiruien səvəi Iesu. Nətərigien səvəi nərmama mə Mak in iərmama riti sə rınakurirə ia Pol mine Panapas nəpın krouəvisau irapw nəgkiariien amasan ia kwopun me. Mak in raməgkiari pik ia narəien səvəi Iesu Kristo. Matiu, Mak, Luk, Jon, irəha pam haməgkiari ia narəien səvəi Iesu Kristo, mətə nəkukuə səvəi Mak rukwakwa mamrai kwərəkəkəwərha nəgkiariien iərmama rəvsini mukurən. Mak raməgkiari ia wok səvəi Iesu Kristo maməgkiari mwi ia nımtətien me səməme in rıno. Mak ramahatən mə Iesu rəmwhen ia iərmama sə ramo wok mauvehi nasoriien. Ikəvsini nəkukuə səvəi Mak nıpərin kahar, nıpərin kuatia raməgkiari ia nəfe kınə ia Kristo ia nəfwakiien sampam ia nimiruien səvənhi ia təkure tıprənə i, maməgkiari irə mamə sampam ia nemhəien səvənhi mine nəpın rınətui mwi ia nemhəien.

Nukune nəgkiariien amasan

- ¹ Nukune nəgkiariien amasan sə raməvisau Iesu Kristo, Tini Kumwesən.
- ² Kimərai pen nəgkiariien riti ia nəkukuə səvəi Profet Aesea fwe kupwən. Nəgkiariien nəha rani iamınhi irə mə, “Ətə ro, takərhi pen iərmama sə trəgkiari tukwini səiəu, in trukupwən ia niram mevən, məpərhi səim suatuk.”
- ³ “Reri iərmama riti raməkweın əpwəmwis ia kwopun akwesakwes ikin mamını mə, ‘Kimiaha tihaməkeikei mhəpərhi suatuk səvəi Iərimənu səkitaha, mhəmri atukwatukw suatuk əuıhi me səvənhi.’”
- ⁴ Ro iamınhi irə Jon rier irapw ia kwopun akwesakwes ikin, maməvisau irapw ti nərmama mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səkimiaha, mho paptəes, nənə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səkimiaha.”
- ⁵ Nərmama pam ia tənə Jutia mine Jerusalem həuvən ti Jon, mamhəni irapw noien ərəha me səvənraha, nənə in ramo paptəes ia nırəha ia nui aris Jotan.
- ⁶ Jon ramarkahu ia tınari kınə ia nımwheri kamel, mamətəti ia teki nərimıru, maməni kınhə mine kwənıpwət ia sukapak.
- ⁷ Ramını irapw mə, “Kurirə ia nırak, iərmama riti fwe rauvehe. Niskaiien səvənhi rasori məpi raka iou. İapkəmwhen mhə mə takərpəsuk mifi raka nəkwus ia səvənhi put.
- ⁸ İou iakamo paptəes ia kimiaha ia nui, mətə in truvehe mo paptəes ia kimiaha ia Nənımwin İkinan.”

Jon ro paptəes ia Iesu

- ⁹ İa nəpın nəha Iesu ruku pen fwe ia taon nəha Nasaret ia tənə Kalili, mauvehe, nənə Jon ro paptəes irə ia nui aris Jotan.
- ¹⁰ Nəpın atukwatukw Iesu rutə pehe ia nui, rətoni kəpuapen rəkweg, Nənımwin İkinan rosi mak inhəripw reiwaiu pehe məkure irə.
- ¹¹ Nənə reri Kumwesən ruku pen ia neiai mını mə, “İk nərik keikei. Rerik ragien tukw ik.”

Setan raməmwur mə tro Iesu rimwei ia nərəhaien

¹² Jon rino raka paptas ia Iesu. Nənə Nənimwin İkinan rərhi pen Iesu revən ia kwopun akwesakwes ikin.

¹³ Rarə ikin meste nəpin foti. Ia nəpin nəha Setan raməmwur mə tro Iesu rimwei ia nərəhaien. Iesu ramarə irəha nəri əprrmin me. Nagelo me hamo tukwini nari min.

Iesu rinaməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən

¹⁴ Kəkwtəmhiri Jon, kuvehi puwnimwə ia kalapus. Kurirə ikin Iesu ruvehe ia tənə Kalili, maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən, mamini mə,

¹⁵ “Təkwtəkwuni rino nəpin atukwatukw. Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəvehe ipaka. Tihərətig ia noien ərəha me səkimiaha, mhəni nipərhiəniəniəni ia nəgkiariien amasan səiəu.”

¹⁶ Nəpin Iesu ramavən ia nəkare nui asori Kalili, rətoni Saemon irau piəvni nəghin nə Antru krauerukw net ia nui. Irau krauerukw net ia nui ti nəri nə mə irau iərmama mi kravi nəmu.

¹⁷ Iesu rini pen ti nirau i mə, “Rouvehe roukurirə iəu, pwəh tako kimirau tirouvehe iərmama mi sə kravi nərmama.”

¹⁸ Nənə təkwtəkwuni a krouəpwəh net səvənrau roukurirə in.

¹⁹ Kurirə ikin Iesu ravən ouih i a mw i, mətoni tiri Sepeti Jemes mine piəvni nəghin nə Jon. Krauəkure ia nəkwai nitətə ouih i riti rautiri net me.

²⁰ Iesu rətoni irau, məkwein irau. Nənə krouəpwəh səvənrau tata Sepeti raməkure ia nəkwai nitətə ouih i irəha nərmama səməme ramərəku irəha ti noien wok səvənhi, rouevən roukurirə Iesu.

Iesu rəkoui irapw nənimwin ərəha ia iərmama riti

²¹ Iesu mine nərmama me səvənhi həuvən ia taon riti nəghin nə Kapaneam. Ia Sapat Iesu ruvnimwə ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel mamahatən nərmama me.

²² Irəha həkəri asori nari ia nahatənien səvənhi, ti nəri nə mə in ramahatən irəha rəmwhen iərmama sə rauvehi nasoriien ruku pen ti Kumwesən. In ropə ia nahatən me səvəi Loa.

²³ Nənə təkwtəkwuni a iərmama riti sə nənimwin ərəha ramarə irə ruvnimwə pehe ia nəkwai nimwəfwaki səvənraha,

²⁴ məkwein əpwəmwis, mini mə, “Iesu, ik iəmə Nasaret! Ikuvehe mə tiko nəfe ia kimaha? Ikuvehe mə tikouraha kimaha uə? Iakukurən ik. Ik iəmə ikinan səvəi Kumwesən.”

²⁵ Mətə Iesu rinise nənimwin ərəha, mini mə, “Əpwəh nəgkiariien, mier ia iərmama i.”

²⁶ Nənə nənimwin ərəha rəkwein əpwəmwis, mikiukui ia nipwran, mier.

²⁷ Kurirə irə nərmama me nənimənraha rier. Hamərəs irəha me i mə, “Nəfe nəha? Nahatənien vi riti uə? İəmə i rauvehi nasoriien, mamini nəkwən ti nənimwin ərəha me, nənə irəha ho.”

²⁸ Təkwtəkwuni a mw i nəgkiariien kamini ia Iesu rier mevən ia kwopun me pam ia tənə Kalili.

Iesu ro nərmama həpik nemhəien rarə ia nirəha həuvehe mhəsanin

²⁹ Iesu rier irapw ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel irəha Jemes mine Jon mine Saemon mine Antru. Irəha həuvən atukwatukw mhəuvnimwə ia nəkwai nimwə səvəi Saemon mine Antru.

³⁰ Nəpɪn hapirapw fwe ikɪn, nərmama həvɪsau pen m Iesu mə kaka pran səvəi Saemon ramapri, maməkwiɛi fifa.

³¹ Ro iamɪnhi irə Iesu revən mətoni, muvehi rəgi prən nəha, mɪvi utə. Təkwtəkɪwuni a mwi nemhəien raraka ia prən nəha. Rəsənɪn mevən mɪsui raka nəvegɪnɪn muvei pen mɪnrəha.

³² Raməruarəv meri ruvəivə. Nənə nərmama me həuvehi pam nərmama səməme nemhəien rarə ia nɪrəha mɪne səməme nəremhə me kamharə ia nɪrəha həuvehi irəha mhəuvehe ti Iesu.

³³ Nərmama pam ia rukwənu səvəi Saemon housəsɪmwɪn pen irəha ia kwərɪə ia nɪmwə səvənhi.

³⁴ Nənə Iesu ro nərmama həpɪk nemhəien səpəmsəpə rarə ia nɪrəha həuvehe mhəsənɪn. In rəkouɪ irapw nəremhə me həpɪk ia nərmama, mətə rɪnɪse nəremhə me nəha mə tuhəpwəh nəgkɪarɪien ti nəri nə mə irəha həukurəi mə in sɪn.

³⁵ Ia nəpnəpɪn anan, rapɪtəv ihi, Iesu rətui mevən fwe ia kwopun riti sə nərmama həiwən ikɪn, maməfwaki fwe ikɪn.

³⁶ Nənə Saemon mɪne in me nepwɪn kamhətui in.

³⁷ Nəpɪn hətoni Iesu, həni pen tukwe in mə, “Iesu, nərmama pam fwe kamhətui ik.”

³⁸ Mɪrəgi Iesu rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Pwəh səuvən mwi ia rukwənu me nəha ipaka tukutaha. Takəvɪsau mwi mɪnrəha, ti nəri nə mə səiου atukwatukw nəha wok iakɪməuvehe tukwe.”

³⁹ Nənə Iesu revən mukurau ia tənə Kalili, maməvɪsau ia nəkwai nɪmwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməkouɪ irapw nəremhə me ia nərmama.

Iesu romasan iərmama riti sə nemhəien skai raməmak ia tekɪn

⁴⁰ Iərmama riti nemhəien skai riti raməmak ia tekɪn. In ruvehe ti Iesu, mɪnɪmwi nukurhun mɪ ia nənɪmen, mɪni pen tukwe in mə, “Mə rerɪm ragɪen ko iko iakəmher?”

⁴¹ Nənə Iesu rerɪn rərkwəpɪr tukwe. In rosə pen rəgɪn, mɪrapi in, mɪni mə, “Rerɪk ragɪen. Tikuvehe məmher.”

⁴² Nənə təkwtəkɪwuni a nemhəien raraka irə. Iesu ro nɪpwran ruvehe məmher mwi,

⁴³⁻⁴⁴ mərhi pen i, mɪnɪse pen tukwe in mə, “Tikətui amasan tukwe, məpwəh nɪnɪien nəfe iakɪno mik ti iərmama riti, mətə tikevən atukwatukw ti pris pwəh rətoni nɪpwram mə rɪnəmher. Tikuvei pen nəfe m Kumwesən sə Moses rɪməni. Nərmama tuhətoni həukurən mə nemhəien i ruvəivən ia nɪpwram.”

⁴⁵ Mətə nəpɪn iərmama nəha rəpwəh Iesu mɪer, rɪnani irapw nəfe Iesu rɪno mɪn ti nərmama me. Nəgkɪarɪien səvənhi ruvɪrɪs ro pen riskai ti Iesu mə travən mevən mwi ia rukwənu riti mwi. Mətə ramavən a ia kwopun me nərmama həiwən ikɪn. Nərmama pam ia kwopun me kamhəuvehe tukwe.

2

Iesu romasan iərmama riti nɪsɪn mɪ krouemhə

¹ Nəpɪn me nepwɪn rukurau, nənə Iesu rɪrəgɪ pehe mwi ia Kapaneam. Nərmama me hərəgi kaməvɪsau mə in fwe ia nəkwai nɪmwə.

² Ro iamɪnhi irə irəha həuvən mhousəsɪmwɪn pen irəha me tukwe. Nəkwai nɪmwə rukuər ia nərmama. Kwopun səvəi nəkureien rɪwən fwe imwə mɪne ia kwərɪə. Iesu raməvɪsau irapw nəgkɪarɪien amasan mɪnrəha.

³ Ia nəpɪn nəha nərmama kefə həuvehɪ iərmama riti mhəuvehe tɪ Iesu. Iərmama nəha nisun mi krouemhə. Ko rɪpkavən mhə.

⁴ Həuvehɪ pehe, mətə ko həpkəuvən mhə ipaka tɪ Iesu tɪ nəri nə mə nərmama həpɪk anan. Ro iamɪnhɪ irə irəha həputə ia təkure nimwə, mho ruei nimwə riti ratukwatukw ia kwopun nəha Iesu raməkure ikin. Ho pam rua, həuvehɪ irapw niməhan sə iərmama nisun mi krouemhə ramapri irə reiwaiu.

⁵ Nəpɪn Iesu ratoni nahatətəjen səvənraha, rini pen tɪ iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Nərik, iakinenouenou raka noien ərəha me səim.”

⁶ Nahatən me nepwɪn səvəi Loa kamhəkure fwe ikin, rerɪnraha ramrhi mə,

⁷ “Rəfo iamə nəha raməgkiari iamɪnha irə mine? Nəgkiariien nəha rərəha. Kumwesən əpa rukurən nenouenouien noien ərəha me. Sin mwi rukurən noien?”

⁸ Təkwtəkwi a Iesu rukurən nətərigien səvənraha, mɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Rəfo rerɪmɪaha ramrhi iamɪnhɪ?”

⁹ Nəgkiariien mi sə pəku nəha rɪməru tukw iou tɪ nɪniien tɪ iərmama i nisun mi krouemhə: nəgkiariien i mə, ‘Iakinenouenou raka noien ərəha me səim,’ uə nəgkiariien i mə, ‘Ərer, muvehɪ niməhan səim, mavən mamevən?’

¹⁰ Mətə iakokeikei mə kɪmɪaha tihəkurən mə iou, Iəmətɪ Iərmama, iakauvehɪ nasorɪien ia tɪprənə i. Iakukurən nenouenouien noien ərəha me.”

¹¹ Nənə Iesu rini pen tɪ iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Iakani pehe tukw ik i mə ərer, muvehɪ niməhan səim, mavən mamevən fwe imwam.”

¹² Təkwtəkwi a rərər, muvehɪ niməhan səvənhi ia nəmri nərmama, mavən mamevən. Nənə irəha nənimənraha rier. Həgnəgini Kumwesən mə, “Səpkətə raka mhə nari riti iamɪnhɪ irə ia nəpɪn riti!”

Iesu rəkweɪn Livae mə trukurirə in

¹³ Iesu revən mwi mamavən ia nikare nui asori Kalili. Nərmama həpɪk həuvehe tukwe, nənə in ramahatən irəha.

¹⁴ Ia nəpɪn nəha ramavən mətəni Livae tɪni Alfeas raməkure ia nimwə kamərəku pen takis ikin. Iesu rini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.” Nənə Levi rɪskəmter mukurirə in.

¹⁵ Kurirə irə Iesu revən maməni nari ia nəkwai nimwə səvəi Livae. Nərmama kamərəku pen takis mɪnraha mine nərmama ərəha me nepwɪn mwi həpɪk kamhani pəri nari irəha mɪn mine nərmama me səvənhi. (Ro iamɪnhɪ irə mine tɪ nəri nə mə nərmama kamərəku pen takis mɪnraha mine nərmama ərəha me nepwɪn mwi həpɪk kamhəkurirə ia Iesu.)

¹⁶ Nənə nahatən me səvəi Loa, irəha mwi Farisi me, həuvehe mhətəni Iesu raməni nari irəha nərmama kamərəku pen takis mɪnraha mine nərmama ərəha me nepwɪn mwi. Irəha hərəs nərmama me səvənhi mə, “Rəfo in raməni nari irəha nərmama kamərəku pen takis mɪnraha mine nərmama ərəha me nepwɪn mwi?”

¹⁷ Nəpɪn Iesu riregi nəgkiariien səvənraha, rini pen tɪ nɪrəha i mə, “Nərmama həsanɪn tuhətui tokta tɪ nəfe? Mətə nərmama kamhemhə kamhətui tokta. Iou iapkuvehe mhə mə takəkweɪn nərmama atukwatukw me, mətə iakuvehe mə takəkweɪn nərmama ərəha me.”

Noien vi ko rɪpkuvehe mhə mo kuatia irau noien ivis

¹⁸ Nəpɪn riti nərmama me səvəi Jon Paptaes irəha Farisi me kamhəpwəh nanɪien nari tɪ nəfwakiien. Nərmama nepwɪn həuvehe mhərəs Iesu i mə, “Rəfo nərmama me səvəi Jon mine Farisi me kamhəpwəh nanɪien nari tɪ nəfwakiien, mətə səim nərmama me həpko mhə?”

¹⁹ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, “Narmama ia naveginien i kamo ti narə viien səvəi iərman mine pran tuhaməkeikei mhani nari, mamhagien, ti nəri nə mə iərman sə rīpkarə vi a irau pran səvənhi ramarə irəha minraha. Rīpkatukwatukw mhə mə irəha tuhəpwəh nanien nari ti nəfwakiien ia nəpīn naha.

²⁰ Mətə trīpkuvehe ia nəpīn sə tīpkuvehi raka iərman sə rīpkarə vi a irau pran səvənhi trīpkarə mhə mwi irəha minraha. Ia nəpīn naha irəha tuhəpwəh nanien nari ti nəfwakiien.

²¹ Iərmama riti riwən ko ruvehi nīpəri tīnari vi mītiri tukuahag ia rui tīnari ivis. Trīni minuə ro iamīnhi irə, nīpəri tīnari vi truvehe mikīmīm, meitehi tīnari ivis mo ruen rasori.

²² Iərmama riti riwən ko rətəgi pen waen vi ia tiki waen tui sə kīno ia teki nani. Trīni minuə ro iamīnhi irə, waen vi trəse tiki waen tui rəsisi məpəruə. Nənə tiki waen tui mine waen vi irau pəri krouərəha. Mətə waen vi tukətəgi pen ia tiki waen vi me.”

Iesu in Iərimənu səvəi Sapat

²³ Nəpīn riti ia Sapat Iesu ramavən maməpi simwīn ia nimeī wit me nəpwin. Nərmama me səvənhi kamhəkuriə in, mamhesi kwənkwai wit, mamhani.

²⁴ Ro iamīnhi irə Farisi me hani pen ti Iesu i ma, “Ətə ro. Nərmama me sīm kamho noien riti rīpkatukwatukw mhə ia Loa səkītaha mə tuko ia sapat. Rəfo kamho iamīnha irə?”

²⁵⁻²⁶ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, “Rosi kīmiaha hiəpkəvsini raka mhə ia Nəkukuə Ikinan nəfe Kig Tevit rino fwe kupwən uə? Ia nəpīn naha Apiatar rauvehi wok irə səvəi pris asori anan, Kig Tevit mine nərmama me səvənhi naveginien riwən ti niraha, nukumhə rinahi irəha. Nənə Kig Tevit ruvnimwə ia nimwə səvəi Kumwesən, muvehi bred ikinan sə raməmak ia nifata. Rīpkatukwatukw mhə ia Loa səkītaha mə in trəni bred naha, pris me əpa həkuriən nanien. Mətə Kig Tevit rani, muvei pen mwi m nərmama me səvənhi hani.”

²⁷ Nənə Iesu rini pen ti niraha i ma, “Kīno Sapat ti iərmama. Kīpko mhə iərmama ti Sapat.

²⁸ Ro pen iou, Iəməti Iərmama, iakamərimənu ia Sapat.”

3

Iesu romasan rəgi iərmama riti

¹ Iesu revən muvnmwə mwi ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Iərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki naha rəgin rərfe ko rīpkuvi atukw mhə i.

² Nəmə asori me kamhətə Iesu mə trəfo irə mine. Trīni minuə romasan iərmama naha ia Sapat, tuhəni ərəha in tukwe.

³ Iesu rini pen ti iərmama sə rəgin rərfe mə, “Ərer ia kurkwai nərmama.”

⁴ Nənə Iesu rəres pen irəha i ma, “Ratukwatukw ia Loa səkītaha mə ia Sapat tuko noien amasan uə tuko noien ərəha? Ratukwatukw mwi mə tukuvehimiru iərmama uə tukousi əpune?” Iesu rəres pen irəha i, mətə həpwəh nəgkiariien.

⁵ In rəti ərari mamətə irəha. Niemaha rəpi. Rerīn rəpou ti nəri nə mə kənkəpwənraha riskai. Nənə in rini pen ti iərmama sə rəgin rərfe mə, “Tiko muvi atukw rəgin.” Iərmama naha ruvi atukw rəgin. Rəgin ruvehe mamasan mwi.

⁶ Nənə Farisi me həier irapw, mhəvən akwauakw ti nərmama me səvəi Kig

Herot. Iræha housæsimwin iræha me mhæni æræha Iesu, mamhætui suatuk mæ tuhousi æpune in.

Nærmama hæpik kamhækuriræ ia Iesu

⁷ Iesu rier iræha nærmama me sævænhi, mevæn fwe ia nui asori Kalili. Nækur Kalili hæpik hækuriræ i.

⁸ Nærmama hæpik mwi næha ikin næpin hæregi narimnari me næha Iesu ramo hæuvehe mhætoni in. Nepwin hæuku pen ia tæna Jutia mine Jerusalem, nepwin hæuku pen ia tæna Itumia, nepwin hæuku pen ia nui aris Joten pen, nepwin mwi hæuku pen ia kwopun me næha ipaka ti taon mi næha Tæa mine Saeton.

⁹ Ti næri næ mæ nærmama me næha hæpik anan, Iesu rini pen ti nærmama me sævænhi minuæ tuhæpnæpenæ ia nitætæ oulhi riti pwæh in rækure iræ kamo nærmama hæsigæsigi in.

¹⁰ In rini iamînhi iræ mine ti næri næ mæ in rinomasan raka nærmama hæpik mo pen sæmæme kamhæmhæ kamhæuvehe ipaka tukwe mæ tuhærapî in.

¹¹ Nænæ ia næpin me, næpin nænimwin æræha me sæmæme kamharæ ia nærmama kamhætoni in, kamhænimwi nukurhunraha ia nænimen, mamhækwein asori, mamhæni mæ, "Ik Tini Kumwesæn."

¹² Matæ Iesu ranise pen æknekin ti niræha i mæ tuhæpwæh nækwein æpwæmwisien næghin iamînhi kamo nærmama hæregi hæukuræn in.

Aposol me sævæi Iesu Kristo

¹³ Iesu rutæ ia tækuær riti, mækwein nærmama me sævænhi sæmæme in rokeikei mæ iræha tuhæuvehe tukwe, nænæ iræha hæuvehe.

¹⁴ In ræpwi rægin ia niræha pam twelef, mæsegi pen næghinraha mæ aposol me.^a Iræha tuhamaræ pæri iræha Iesu. In trærhi pen iræha hæuvæn mhævisau irapw nægkiariien amasan.

¹⁵ In truvei pen nasoriien minraha. Ia nasoriien næha iræha tuhækoui irapw næremhæ me ia nærmama.

¹⁶ Næghi aposol me næha ro iamînhi iræ: Saemon (iæmæ Iesu risegi pen næghin sæ vi mæ Pita).

¹⁷ Nænæ Jemes mine piævni næghin næ Jon (irau tini Sepeti mi. Iesu risegi pen næghinrau sæ vi mæ Poanejes. Nipwrai nægkiariien næha in næ mæ tini karuæruæ mi).

¹⁸ Nænæ Antru, mine Filip, mine Patolomiu, mine Matiu, mine Tomas, mine Jemes tini Alfeas, mine Tateas, mine Saemon (iæmæ sæ kupwæn rakuriræ næmæ me næha kamhæmwur mæ tuhækoui irapw nækur Rom).^b

¹⁹ Nænæ Jutas Iskariot (iæmæ sæ ruvehi pen Iesu ia rægi nærmama sæmæme kamhæmwæki in).

Nahatæn me sævæi Loa hæni æræha Iesu

²⁰ Kuriræ iræ Iesu revæn muvnimwæ ia nimwæ riti. Nærmama me hæuvehe mwi tukwe. Iræha hæpik. Ro pen Iesu mine nærmama me sævænhi næpin sævænraha riwæn ti nænien nari.

²¹ Næpin nækur imwæni me hæregi næfe Iesu ramo, hæuvæn mæ tuhæuvehi raka in, mhæni mæ, "In ramarmæri."

3:8: Mat 4:25 **3:9:** Mak 4:1, Luk 5:1-3 **3:10:** Mat 14:36 **3:11:** Luk 4:41 **3:12:** Mak 1:34

^a **3:14:** "Aposol" Nipwrai nægkiariien næha in i mæ, "Iærmama sæ kamarhi." **3:16:** Jon 1:42 **3:17:** Luk 9:54 ^b **3:18:** Nænæ me næha sæmæme kamhæmwur mæ tuhækoui irapw nækur Rom rerinraha ripkagien mhæ mæ nækur Rom kamhærimænuæ ia nækur Isrel. Ro pen kamharuagæn, mamhousi nækur Rom tukwe. **3:21:** Jon 10:20

²² Ia nəpɪn nəha nahatən me nepwɪn səvəi Loa həuku pen fwe ia Jerusalem, mhəni ərəha Iesu, mhəni mə, “Pielsepul ramarə ia iamə nəha. Iamə nəha raməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi iaremhə sə in rasori ia nəremhə me.”

²³ Irəha həni ərəha Iesu iamɪnhi irə ro pen Iesu rəkwein pen irəha həuvehe. Rəgkiari mɪnrəha, mɪni nusipekinien riti tɪ nɪrəha i mə, “Rəfo irə? Ko Setan rəkoui irapw nəremhə me səvənhi ia nərmama uə rekəm?^c”

²⁴ Trɪni mɪnuə ieni riti ruai narəien səvənhi ro kəru irə, nərmama me səvənhi kamhousi irəha me, nɪtətə sə ieni nəha ramərimənu irə ko rɪpkərəer əpwəmwis mhə.

²⁵ Trɪni mɪnuə nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə riti həuai narəien səvənrəha ro kəru irə, kamhousi irəha me, irəha ko həpkərə amasan mhə.

²⁶ Nənə trɪni mɪnuə Setan ruai narəien səvənhi ro kəru irə, raməkoui irapw nəremhə me səvənhi ia nərmama, noien səvəi Setan ko rɪpkərəer əpwəmwis mhə. Trəsas mɪwən.

²⁷ Iərmama riti riwən ko revən ia nəkwai nimwə səvəi iamə skai riti, makres narɪmnari me səvənhi. In traməkeikei mukupwən məkwətəmhiri iamə skai nəha, mərihi rəgɪn mi mɪne nɪsun mi. Kurirə irə in rukurən nevənien makres narɪmnari me fwe ia nəkwai nimwə səvənhi.

²⁸ Iakani nɪpərhiienien tukumiaha i. Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhaien me pam səməme nɪpwnəti nərmama me tuho uə tuhəni irə, nəpwəh nərpwɪnien.

²⁹ Mətə iərmama sə trɪni ərəha Nənɪmwɪn Ikinan, Kumwesən trɪpkenouenou mhə nərəhaien səvənhi ia nəpɪn riti. Nərpwɪnien səvənhi trarə rerɪn.”

³⁰ Iesu rɪni nəgkiariien nəha tɪ nəri nə mə nahatən me səvəi Loa haməni mə, “Nənɪmwɪn ərəha ramarə irə.”

³¹ Ia nəpɪn nəha piəvi Iesu me mɪne mama səvənhi həuvehe mamhərəer fwe iruə, mhərhi pen nəgkiariien tɪ Iesu mə truvehe.

³² Nərmama həpɪk kamhəkure kurkurau ia Iesu. Irəha həni pen tukwe in mə, “Ətə ro! Səim fwe mama mɪne piəm me kamhərəer fwe iruə mamhəres ik.”

³³ Miregi Iesu rɪni mə, “Sin nəha səiou mama? Nisimə nəha piak me?”

³⁴ In rəti ərari mamətə səməme kamhəkure kurkurau i, mɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Kimiaha i səiou mama me. Kimiaha i piak me.

³⁵ Nərmama səməme kamho nəkwai Kumwesən, irəha həmwhen ia mama me mɪne piak me səiou.”

4

Iesu rusipekɪn ia iərmama sə rauini nuni nari ia nəmhien

¹ Iesu rɪnamahatən mwi nərmama ia nɪkare nui asori. Nərmama me həpɪk həuvehe mhousəsimwɪn pen irəha me tukwe. Ro pen Iesu rəputə ia nɪfətə ouihi riti fwe peraha, məkure irə. Nərmama me pam kamhərəer parei ia nɪkare nui asori.

² Iesu ramahatən irəha narɪmnari me rɪpɪk ia nusipekinien me. Nəpɪn ramahatən irəha, rani mə,

³ “Tihərəgi ro! Iərmama riti revən mə truini nuni nari ia nəmhien səvənhi.

^{3:22}: Mat 9:34, 10:25 ^c ^{3:23}: Nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən rini mə, “Rəfo, ko Setan rəkoui irapw Setan?” ^{3:31}: Mak 6:3, Jon 2:12, Wok Me 1:14 ^{4:1}: Mak 3:7-9, Luk 5:1-3 ^{4:2}: Mat 13:34, Mak 4:33-34

⁴ Nəpɪn rauini pen nuni nari me, nuni nari me nepwɪn həsas pen ia suatuk. Menu me həuvehe mhani pam.

⁵ Nuni nari me nepwɪn həsas pen ia təkure kəpwier sə tɪprənə rouihi ikin. Həutə akwauakw tɪ nəri nə mə nuanraha ɾɪpkeiwaiu amasan mhə ia tɪprənə.

⁶ Nuanraha rouihi. Ro pen nəpɪn meri rəkwiɾi, mənhi, haukei pam.

⁷ Nuni nari me nepwɪn həsas pen ia tɪprənə sə nəkwus ərəha rautə irə. Nəkwus ərəha me nəha həuvirɪs mhəuvehe mhousəman pam. Ro pen nuni nari me həpkukuə mhə.

⁸ Nuni nari me nepwɪn həsas pen ia tɪprənə amasan, mhəutə amasan, mhəukuə. Nepwɪn kwənkwan toti, nepwɪn kwənkwan sikisti, nepwɪn kwənkwan hantret.”

⁹ Iesu rini mə, “Iərmama sə nəkwəregin rarə tɪ nɪregiien nari traməkeikei mətərig amasan.”

Nərmama me səvəi Iesu həres nɪpwrai nusipekinien me

¹⁰ Nəpɪn Iesu əpa, nərmama səvənhi twelef həuvehe irəha nərmama me nepwɪn mwi səməme kamharə ipaka tɪ Iesu, mhəres pen mə rəfo in ramahatən nərmama ia nusipekinien me.

¹¹ Iesu rini pen tɪ nɪrəha i mə, “Kimiaha nərmama me səiou kinəsevər ia suatuk tukumiəha hiəukurən nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə mə in rəfo irə. Mətə nərmama iruə me, iakamahatən irəha ia nusipekinien me a,

¹² mə irəha tuhətə, mətə tuhəpwəh nətəien mhəukurən. Irəha tuhəregi, mətə tuhəpwəh nɪregiien mhəukurən. Ro iamɪnhi irə ko irəha həpwəh nɪrərigien mhəuvehe tɪ Kumwesən mɪnuə in trenouenou noien ərəha me səvənraha.”

Iesu rini irapw nɪpwrai nusipekinien

¹³ Iesu rəes pen nərmama me səvənhi mə, “Rəfo? Kimiaha hiəreirei nɪpwrai nusipekinien səvəi iərmama sə rauini nuni nari? Ro iamɪnhi irə tihəfo mhəukurən mwi nusipekinien me nepwɪn mwi?

¹⁴ Iərmama sə rauini nuni nari rəmwhen ia iərmama sə raməvisau irapw nəgkiariien amasan.

¹⁵ Nərmama nepwɪn həmwəhen ia nuni nari sə həsas pen ia suatuk. Nəpɪn hamətərig iərmama raməvisau irapw nəgkiariien amasan, təkwtəkɔwuni a mwi Setan ruvehe muvehi raka nəgkiariien nəha hamregi.

¹⁶ Nərmama nepwɪn həmwəhen ia nuni nari sə həsas pen ia təkure kəpwier. Nəpɪn hamregi nəgkiariien amasan, həuvehi, mhaɡien tukwe.

¹⁷ Mətə nəgkiariien nəha ɾɪpkeiwaiu amasan mhə ia rerɪnraha rəmwhen ia nuai nei me. Irəha tuhəuvehi nəgkiariien nəha səvəi nəpɪn ouihi a. Nəpɪn nərmama tuho nəmɪsəien mɪnraha, uə tuhomətə irəha tɪ nəgkiariien amasan, tuharaka akwauakw a irə.

¹⁸ Nərmama nepwɪn həmwəhen ia nuni nari sə həsas pen ia tɪprənə nəkwus ərəha rautə irə. Həregi nəgkiariien amasan,

¹⁹ mətə hamətərig pik ia narimnari me səvəi tɪprənə i. Mane rameikuə ia nɪrəha, mavi raka nətərigien səvənraha. Hokeikei mə tuhəuvehi nautə me nepwɪn mwi. Nətərigien me nəha həuɔnimwə ia rerɪnraha mhousəman nəgkiariien amasan rəpwəh nukuəien.

²⁰ Mətə nərmama nepwɪn mwi həmwəhen ia nuni nari sə həsas pen ia tɪprənə amasan. Irəha həregi nəgkiariien amasan, mhəuvehi, mhəukuə. Riti nukwan toti, riti nukwan sikisti, riti nukwan hantret.”

Laet sə kousəman

²¹ Iesu rini pen ti niraha i ma, “Trini minua iarmama riti ruvehi laet, muvniwə pehe, ko rəuiui ia nari riti uə rukurei pen ia kwopun afafa ikin? Rekəm! Traməkeikei mukurei pen ia nəri kakurei pen laet irə.

²² Narimnari me pam səməme hamərkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narimnari me pam səməme haməmak afafa tuhaməkeikei mhəuvehe ia nukuraanien.

²³ Kimiaha nərmama nəkwəregimiahaha rarə ti niregiiien nari, tihətərig amasan.”

²⁴ Iesu rarə mini pen mwi ti niraha i ma, “Tihətərig amasan ia nəfe hiamregi. Nəfe nari hiəuvehi pen tukuvehi pehe rəmwhen rirərig mwi tukumiahaha nənə kuvehi pehe sə rəkwaku.

²⁵ Ro iaminihi irə ti nəri nə mə iarmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwaku min. Mətə iarmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvehi raka pam tukwe.”

Iesu rusipekin ia nuni nari sə rutə

²⁶ Iesu rini mə, “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rəmwhen ia iarmama riti sə ruini nuni nari rəsas pen ia tiprənə.

²⁷ Ruini pam nuni nari, mevən mapri. Mapri ia nəpin meste riran. Revən mamavən. Nənə nuni nari riruəruə mutə. Mətə iarmama nəha rireirei mə rəfo mo iaminihi irə.

²⁸ Tiprənə a ro nuni nari rutə, merip tukun, mifi tihin, mo kwənkwan.

²⁹ Mətə nəpin kwənkwan rimruə, iarmama nəha revən mesi, ti nəri nə mə nəpin atukwatukw nəha səvənhi.”

Iesu rusipekin ia nuni nari sə rouihi

³⁰ Iesu rini mə, “Tsəfni ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə? Rəfo irə? Nəfe nəha nəgkiariien tsəni mhəusipekin irə?

³¹ Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rəmwhen ia kwənuni nei nəha mastat. Nəpin kinimwi pen ia tiprənə, nuni mastat rouihi anan ia nuni nei me.

³² Mətə nəpin kinimwi pen pam, rutə masori məpi raka nəpigin me pam. Rəgrəgin rasori. Menu me ia nimagouagou ho pen kwətəpag me səvənraha irə, mhəkure afafa irə.”

³³ Iesu rini irapw nusipekinien me ripik mwi həmwhen ia səməme i, mamahatən nərmama me ia nəgkiariien amasan, mini pen atukwatukw rəmwhen mə irəha tuhəregi mhəukurən.

³⁴ Iesu rəpwəh naniien nəgkiariien əpə iti mwi ti niraha, nusipekinien me a. Mətə kurirə ikin, nəpin Iesu mine nərmama me səvənhi irəha əpa, rini irapw pam nipwrai nəgkiariien.

Iesu rinise nimətagi asori ia nui asori Kalili

³⁵ Ia nəpin nəha rinaməruarəv, Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Pwəh səpi simwin pen fwe ia nikare nui.”

³⁶ Nənə irəha həpwəh nərmama me, mhəputə ia nəkwai nitətə ouihi sə Iesu raməkure irə, mamhəuvən. Nitətə ouihi me nepwin mwi kamhəkurirə irəha.

³⁷ Ia nəpin nəha nimətagi asori riti riskəmter. Peiau peiau raməpwi nitətə ouihi mamati pen minakuər.

³⁸ Iesu raməsauə mamapri fwe ia kurirə ia nitətə ouihi. Nərmama me səvənhi həsəpwiri in mhəni pen tukwe in mə, “Tahatən, ətə ro! Na tsəmwhenimw! Iko nəri auər a ia kitaha mik uə?”

³⁹ Iesu rarer minise nimetagi, mægkiari m nui mā, “Tikeiwaiu, māmērinu.” Nimetagi reiwaiu. Nui rāmērinu. Narimnari me pam hāuvehe mhāmērinu.

⁴⁰ Nānā Iesu rini pen ti nārmama me sāvēnhi mā, “Rāfo hiamhekīr iamīnhi irā? Kimiaha hiāpkahatētā mhā ihi ia nirak uā?”

⁴¹ Mātā irāha hāhekīr pik, mhāres pen irāha me i mā, “Nāfe nāha iārmama? Nimetagi mine nui krauo nākwan!”

5

Iesu rākoui irapw nānimwin arāha ia iāmā Karasa riti

¹ Irāha hāier pen ia nīkare nui asori ia tēnā sāvāi nāmā Karasa.

² Nāpīn nitētā ouīhi ruvehe mārer, Iesu ruvareī, nānā iārmama riti ruku pen ia kwopun kanīmwi nārmama ikīn mier pehe tukwe. Nānimwin arāha ramarā irā.

³ Iārmama nāha ramarā ia kwopun kanīmwi nārmama ikīn. Iārmama riti mwi riwēn nīskaiien sāvēnhi rāmwhen mā trākwātāmhiri iārmama nāha mārihi mwi in. Jen rāpwāh nāmwhenien.

⁴ Nāpīn ripik hānārihi raka rāgin mi mine nisun mi ia jen, mātā rāvi āmwsāmwesi jen sā rākwātāmhiri rāgin, mousi testesi jen sā rākwātāmhiri nisun.

⁵ Ia nāpīn mine ia ran ramavān ia kwopun kanīmwi nārmama ikīn mine ia tākure tākūer me, mamākweīn āpwāmwis, mamākwi testesi atukw a in ia kārūaterei.

⁶ Nāpīn iārmama nāha rāti pen mātoni Iesu isipwin kwopti ramavān mauvehe, rāiu muvehe minīmwi nukurhun mi ia nānimen,

⁷ māmāgkiari asori, māminī mā, “Iesu. Kumwesān sā rasori anan tini nā ik. Ikuvehe mā tikāfo iou irā? Ia nāghi Kumwesān iakase ik tikāpwāh noien nāmīsāien miou.”

⁸ In ramāgkiari iamīnhi irā ti nāri nā mā Iesu ruvāni pen raka tukwe in mā, “Ik, nānimwin arāha, tikier ia iārmama i.”

⁹ Iesu rāres pen in i mā, “Nāghim sin?”

Miregi rini mā, “Iou nāghik Nākuar ti nāri nā mā kīmaha iahāpik.”

¹⁰ In ramase Iesu, māmāgkiari asori mā trāpwāh nārhiien irāha hāuvān isipwin.

¹¹ Mātā toue pikā me hāpik anan kāmhārku ia kwopun nāha.

¹² Nānimwin arāha me nāha hamase Iesu i mā, “Tikārhi pen kīmaha iahāuvān ia pikā me. Pwāh iahāuvnīmwā ia rerīnraha.”

¹³ Iesu rāsēni irāha. Ro pen nānimwin arāha me hāier ia iārmama nāha mhāuvnīmwā ia reri pikā me. Pikā me, ipaka irāha pam 2000, haiu, mheiwaiu ia nāpatu, mhāsas pen ia tānwei nui asori, māmwhenīmw.

¹⁴ Nārmama sāmāme kāmhātui ti pikā me hap, mhāuvān ia taon sāvānraha mine ia rukwānu me, mhāni irapw nāfe hānātoni. Nāpīn nārmama me hāregi, hāuvān mā tuhāspau i mā rāfo irā.

¹⁵ Irāha hāuvehe ti Iesu, mhāti pen mhātoni iārmama sā nānimwin arāha me hāpik hānarā irā. Rarkahu, māmakure, nātārigien sāvānhi rīnāmāk amasan. Irāha hātoni hāhekīr.

¹⁶ Nānā sāmāme hānātoni hāni irapw ti nirāha i nāfe kīno ia iārmama nāha mine pikā me.

¹⁷ Nānā irāha hānamase Iesu mā trāpwāh tēnā sāvānraha māmēvān.

¹⁸ Nāpīn Iesu rīnamāputā ia nitētā ouīhi, iārmama sā nāremhā me hānarā irā ramāres in mā trāsēni in pwāh revān irau min.

¹⁹ Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Rekəm. Tikevən fwe imwam, mətoni ik me nepwın, məvisau minraha narimnari me İarımənu rino mik, mini mə rerin rərkwəpir tukw ik.”

²⁰ Nənə İərmama nəha revən fwe ia Tekapolis, kwopun taon ten ikın, maməvisau narimnari me nəha Iesu rino min. Nərmama pam həregi, hamərkərinari irə.

Prənouihi riti səremhə mine pran riti sə nemhəien rinəmak tui irə

²¹ Iesu rəputə ia nitətə ouihi, məpi simwın mwi ia nui asori Kalili, muvarei ia nikəren pen. Nəpin rauvarei İhi, nərmama həpik həuvehe mhousəsımwın pen irəha me tukwe.

²² Nənə İəmə asori riti səvəi nimwəfwaki səvəi nəkur İsrel ruvehe. Nəghın nə Jaeras. Nəpin rətə Iesu, ruvehe minimwi nukurhun mi ia nənimen,

²³ mamase in mə, “Prənouihi səiou na tremhə. Tikuvehe məmrutə ro rəgim ia nipwran pwəh ruvehe məsanin, mimiru.”

²⁴ Nənə Iesu rukurirə in rouevən.

Nərmama həpik həukuraukurau irə, mamhəkurirə i.

²⁵ Pran riti fwe ikın ramemhə ia nemhəien səvəi nipran. Nemhəien nəha rinərə rerin irə muvehi nuk twelef.

²⁶ Ruvavən raka ti tokta me həpik, miregi nəmisəien me səpəmsəpə ia rəginraha, mouraha pam mane səvənhi ia nemhəien, mətə nemhəien səvənhi rəpwəh neiwaiuien. Ruvehe mamasori.

²⁷ In ruvəregi raka nərmama kamhəvisau Iesu. Ro pen ruvehe ia reri nəkuər səməme kamhəkurirə ia Iesu, mırapi tinari səvənhi.

²⁸ Rerın ramrhi mə, “Rosi ko İakrapı tinari səvənhi, nemhəien səiou triwən.”

²⁹ Nəpin rırapi tinari səvəi Iesu, təkwtəkwuni a mwi nimwapw rama. Prən nəha riregi mə nipwran rinəsanin.

³⁰ İa nəpin nəha Iesu riregi mə nəgsen rier irə mevən mo nari riti. Rəti kurirə ia reri nərmama, maməres mə, “Sin rırapi tinari səiou?”

³¹ Miregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mə, “İkətə nərmama me i həpik kamhousəsımwın pehe ipaka tukw ik. Rəfo ikaməres mə sin rırapi ik?”

³² Mətə Iesu rəti ərari mamətui mə sin rırapi in.

³³ Pran sə rırapi Iesu rukurən nəfe Iesu rino min. Ro İaminhi irə ruvehe minimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mehekir mətəmmıwın, mini irapw pam nipərhiəniən səvənhi.

³⁴ Iesu riregi, mini pen ti prən i mə, “Nərik, nahatətəien səim rino raka ik ikuvehe məsanin. Nəmarinuuien ramarə tukw ik. Evən! Nemhəien səim ruvəiwən.”

³⁵ Nəpin Iesu raməgkiari İhi, nərmama nepwın həuku pen ia nimwə səvəi İəmə asori nəha Jaeras, mhəuvehe, mhəni mə, “Səim prən ouihi ruvamhə raka. Ramasan mə ikini pen ti İahatən i mə in trəpwəh pehe.”

³⁶ Mətə Iesu ro nəri auər a ia nəfe irəha haməni, mini pen ti Jaeras i mə, “Tikəpwəh nehekirien, mini a nipərhiəniən ia nırak.”

³⁷ İa nəpin nəha Iesu rinise pen ti nərmama mə tuhəpwəh nukurirəien in. Mətə rəsəni a Pita, Jemes, mine Jon piəvi Jemes.

³⁸ Nəpin irəha həuvən mhəpirapw ia nimwə səvəi Jaeras, Iesu rəti pen mətə kamho nurigrigien asori. Nərmama kamhəpi mamhasək əpwəmwis.

³⁹ Mətə Iesu ruvnimwə ia nəkwai nimwə məres pen irəha i mə, “Rəfo İiaməurigrig mamhasək? Prənouihi nəha rıpkemhə mhə, mətə ramapri a.”

⁴⁰ Irəha həregi, haris ia Iesu. Mətə in rərhi irapw irəha həuvən fwe iruə, miri tata mine mama səvai prən ouihi irəhar nərmama kahar səvənhi həuvən fwe ia kwopun prən ouihi raməmak ikin.

⁴¹ Nənə in ruvehi rəgi prən ouihi nəha, mini pen tukwe in mə, “Talita kum.” Nipwrai nəgkariien nəha rini iaminih i rə mə, “Prənouihi, iakini pehe tukw ik i mə ərer.”

⁴² Təkwətəkwuni a prən ouihi riskəmter mavən. (Prənouihi nəha nuk səvənhi twelef.) Nəpin nərmama hətoni nəfe Iesu rino, nənimenraha rier pik.

⁴³ Mətə Iesu rinise pen ti nirəha i mə, “Tihəpwəh nəvisauien noien i m nərmama. Həuvei pen nəveginien riti min pwəh rəni.”

6

Nəmə Nasaret həpwəh nisaiien Iesu

¹ Iesu rəpwəh kwopun nəha mevən fwe imwəni. Nərmama me səvənhi irəha mwi həkurirə in mhəuvən fwe ikin.

² Nəpin Sapat ruvehe, Iesu rinamahatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki səvai nəkur İsrəl. Nərmama həpik səməme kamhətərig Iesu hərkərinari irə, mamhəres mə,

“Iəmə i ruvehi narimnari me nəha pəku? Muvehi nukurənien nəha pəku? Raməfo irə mamə nimtətien asori me?”

³ Kwa kapenta i tini Meri! Piəvni me nə Jemes, Josef, Jutas mine Saemon. Kitiriməni me hamarə ia rukwənu i kitaha minraha.” Irəha rerinraha ripkagien mhə ti Iesu. Həpwəh nisaiien in.

⁴ Ro iaminih i rə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia kwopun me kamhəsiəi profet riti, mətə ia imwəni atukwatukw, nəkur imwəni me mine nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi ko həpwəh nisaiien in.”

⁵ Nənə Iesu ripko mhə nimtətien ripik fwe imwəni. Ro kəru uə kahar a, məmrutə rəgin mi ia nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha, mo irəha həuvehe mhəsanin.

⁶ In ramərkərinari ia nəkur imwəni me ti nəri nə mə irəha həpkini mhə nipərhiēnien irə.

Iesu rərhi pen nərmama səvənhi twelef həuvən mhəvisau irapw nəgkariien amasan

Iesu ramevən ia rukwənu me mamahatən nərmama me.

⁷ Ia nəpin nəha in rəkwein nərmama səvənhi twelef həuvehe. Nənə in rinamərhi pen irəha kəru kəru ia kwopun me, muvei pen nasorrien minraha. Ia nasorrien nəha irəha tuhəkou i irapw nənimwin ərəha me ia nərmama.

⁸⁻⁹ Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Tihəpwəh nuvehien narimnari me səvai suatuk, nəveginien uə tənəripw uə māne. Tiharkahu ia karkahu kuatia a, mhəuvehi pen put, mhəuvehi kaskin a, mhəuvehi mamhəuvən.

¹⁰ Nəpin hiəuvən ia kwopun riti, mhəuvnimwə ia nəkwai nimwə, tiharə ia nimwə nəha meste tihəier.

¹¹ Trini minuə fwe ia kwopun riti nərmama həpkəsəni mhə kimiaha, həpkokeikei mhə mə tuhəregi nəgkariien səkimiaha, nəpin kimiaha hiəpwəh imwənrəha, tihounouini raka niməkwurur ia nisumiaha. Noien nəha hio ro nimtətien minraha, mamahatən pen mə hənə noien ərəha.”

12 Iesu rini pen pam nənə irəha həuvən mamhəvisau irapw mə nərmama tuhaməkeikei mhərərīg ia noien ərəha me səvənraha.

13 Irəha kamhəkoui irapw nəremhə me həpik ia nərmama, mamhətəgi pen oel ia kənkəpwə nərmama səməme nemhəien rarə ia nīrəha, mho irəha həuvehe mhəsənīn.

Kinəfo Jon Paptəes remhə

14 Kīg Herot riregi narimnari me səməme Iesu ramo ti nəri nə mə nərmama kamhəni pik nəghi Iesu. Nəpwin kamhəni mə, “In Jon Paptəes. Rīnətui mwi ia nemhəien səvənhi ro pen rauvehi niskaiien mamō nīmətīen me.”

15 Nəpwin kamhəni mə, “In Profet Elaeja.” Nəpwin mwi kamhəni mə, “In profet riti rəmwhen ia profet kupwən me.”

16 Mətə nəpīn Kīg Herot riregi, rini mə, “Jon sə iakinərai raka kənkəpwə rīnətui mwi ia nemhəien səvənhi.”

17-18 Kīg Herot rini nəgkiariien nəha ti nəri nə mə fwe kupwən in rakres Herotias pran səvəi piəvni nəghīn nə Filip. Mətə Jon rini pen tukwe in mə, “Ikakres pran səvəi piəm noien nəha rīpkatukwatukw mhə ia Loa.” Nənə ti prən nəha Kīg Herot rini nəkwān kərihi tərini Jon kuvehi puvnimwə ia kalapus.

19 Nəpīn Jon raməmak fwe ia kalapus, Herotias raməmwəki afafa a in, mamokeikei mə trousi əpune Jon, mətə rəknekīn tukwe ti noien.

20 Kīg Herot rehekīr Jon, mukurən mə in iəmə ikinan riti sə noien səvənhi ratukwatukw. In ramətui amasan ti Jon mə iərmama riti trəpwəh nourahaien. Nīpərhiēnien nəpīn Kīg Herot riregi Jon raməgkiari, nətərīgīēn səvənhi rəvsausīni pik, mətə rerīn ragīēn mə triregi.

21 Herotias rokeikei mə trousi əpune Jon, mətə rəknekīn. Mətə in rətōni suatuk tukwe ia nəpīn Kīg Herot rīnətui irə. Ia nəpīn nəha Kīg Herot ro nəveginien asori riti səvəi nəmə asori me səməme kamharə ipaka tukwe in mīne nəmə asori me səvəi naruağən me mīne nəmə asori me ia tənə Kalili.

22 Nəpīn irəha kamhəni pəri nari, prən ouihī səvəi Herotias ruvehe mamotānis ia nəmrīnraha. Kīg Herot mīne nəmə asori me səməme kamhəni pəri nari irəha mīn hətōni rerīnraha ragīēn tukwe. Ro iamīnhi irə Kīg Herot rini pen ti prən ouihī nəha mə, “Ikokeikei nəfe ikərəs i. Iou takuvei pehe mik.”

23 Kīg Herot rini nəkwān muvehi kwəsuaahi tukwe, mīni mə, “Nəfe ikərəs, takuvei pehe. Nītətə səiōu iakamərīmənu irə ikuə takərpīfi ia nīpərīn kəru, muvei pehe riti mik, takaməkeikei mo.”

24 Kurirə irə prən ouihī nəha revən mīni pen ti səvənhi mama mə, “Mama, takərəs nəfe?”

Miregi rini mə, “Evən mərəs kənkəpwə Jon Paptəes.”

25 Ro iamīnhi irə prən ouihī nəha raiu akwauakw mevən ti Kīg Herot, mīni pen tukwe in mə, “Ikokeikei mə təkwtəkwuni tikuvei pehe kənkəpwə Jon Paptəes ia tikiplət.”

26 Kīg Herot rerīn rəpou pik tukwe. Mətə ti nəri nə mə rīməuvehi kwəsuaahi ia nəmri nəmə asori me səməme kamhəni pəri nari irəha mīn, rəpwəh nokeikeiēn mə trətēfi nəgkiariēn səvənhi sə rīməni pen ti prən ouihī i.

27 Təkwtəkwuni a in rərhi pen iaruağən riti mīni pen tukwe mə trevən muvehi kənkəpwə Jon muvehi muvehe. Iaruağən nəha revən fwe ia kalapus, mərəi raka kənkəpwə Jon,

²⁸ mæmri pen ia tikiplet, muvehi muvehe, muvei pen m præn ouihi. Prænouihi naha ruvehi mevæn, muvei pen m sævænhi mama.

²⁹ Næpin nærmama me sævai Jon hæregi, hauvehe mhauvehi nipwrai Jon, mhævæn mhæmri pen ia nipæg sæ kanimwi iærmama ikin.

Iesu rækwmæni nærmama me hæpik ikævsini nærman me æpa iræha pam faef-taosen

³⁰ Aposol me hærærig pehe mwi ti Iesu, mhæni pen tukwe in narimnari me hæno mine nægkiariien me sæmæme hænahatæn nærmama me iræ.

³¹ Nænæ Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Hæuvehe kimiaha æpa. Pwæh sævæn ia kwopun riti nærmama hæiwæn ikin, mharpwis ouihi a.” In rini iamînhi iræ ti næri næ mæ nærmama hæpik kambahævehe tukwe mamhævæn. Ro pen næpin sævænraha riwæn ti nænien nari.

³² Iræha hæputæ ia nitætæ ouihi riti, iræha æpa, mamhævæn fwe ia kwopun riti nærmama hæiwæn ikin.

³³ Nærmama hæpik hænætæ Iesu mine nærmama me sævænhi hæputæ ia nitætæ ouihi, mamhævæn. Hævæukuræn raka kwopun kambahævæn ikin. Ro pen iræha haraka ia rukwænu me sævænraha, mhaiu akwauakw mhækurau parei mhækupwæn mhævæn fwe ikin.

³⁴ Næpin Iesu ruvareï, mætoni nærmama hæpik, nænæ rerin rækwæpir ti niræha, ti næri næ mæ iræha hæmwhen ia sipsip me nepwîn iærmama riwæn trætæ amasan iræha. Nænæ Iesu rinamahatæn iræha ia narimnari me ripik.

³⁵ Næpin meri rakakini, nærmama me sævænhi hæuvehe mhætæ in, mhæni mæ, “Kwopun i næveginien riwæn ikin. Rinamæruaræv.

³⁶ Ramasan mæ tikærhi pen nærmama me i hævæn ia næmhien me mine rukwænu me kwærha ipaka pwæh hæuvehi næmri næveginien sænænraha.”

³⁷ Mætæ Iesu rini mæ, “Kímiaha næ tihæuvei pen næveginien minraha.”

Miregi hæni pen tukwe in mæ, “Ræfo? Ikoikeiki mæ tahævæn mhæuvehi næmri bred ia silin kino ia silfa iræha pam tu-hantret, mhækwmæni iræha i?”

³⁸ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Sænæmiaha bred kevæ? Hævæn mhættoni ro.”

Nænæ iræha hævæn mhættoni mhæni mæ, “Sænæmaha bred krirum mine næmu kæru.”

³⁹⁻⁴⁰ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Tihævæn mhæni pen ti nærmama me i mæ tuhæuai iræha me, nepwîn fifti, nepwîn hantret, pwæh hækure ia nurhi æmræmeræ.” Nænæ nærmama hæuai iræha me mhækure.

⁴¹ Nænæ Iesu ruvehi bred krirum mine kwæti næmu kæru, mækwætæ ia nimagouagou, mæfwaki mini vivi Kumwesæn tukwe, mækwsen bred me, muvei pen m nærmama me sævænhi mæ tuhæpeki pen m nærmama me, maræ mækwsen mwi kwæti næmu mi naha kæru hæpeki pen m nærmama me pam.

⁴² Nærmama pam hani nari tipwînraha ræsis.

⁴³ Nænæ nærmama me sævai Iesu hævai pen nipærpæri bred mine næmu me hænpwæh ramrimær rukuær ia tænaripw twelef.

⁴⁴ Nærmama me naha hænani nari hæpik, ikævsini nærman me æpa iræha pam faef-taosen.

Iesu ravæn ia takure nui asori Kalili

⁴⁵ Tækwækwuni a mwi Iesu rini pen ti nærmama me sævænhi mæ tuhæputæ ia nitætæ ouihi, mhækupwæn, mhæpi simwîn ia nui asori Kalili, mhævareï mhævæn fwe ia rukwænu naha Petsaeta. In tramo mærhi pen nærmama me hævæn fwe imwænraha me.

46 Nəpɪn Iesu rəsəkɪr raka mɪnrəha, mutə ia təkʷær riti mə trəfwaki.

47 Raməfwaki meste rɪnapitəv. Nəpɪn nəha rɪnapitəv irə, nərmama me fwe ia nəkwai nɪtətə ouihɪ kamhəiu ihi ia kurkwai nui asori. Iesu in əpa fwe parei.

48 In rəti perəha, mətoni irəha kamharkut ti nəsuəien ti nəri nə mə kamhəiu mamhəuvən ia nəmri mətagi mwatuk. Ia nəpɪn nəha rɪnamran, Iesu ruve ti nɪrəha, mamavən ia təkure nui, mokeikei mə trevən mukurau ia nɪkənrəha.

49 Nəpɪn nərmama me səvənhi həti pen mhətoni Iesu ravən ia təkure nui asori, rerɪnrəha ramrhi mə in iəremhə riti. Hamasək əpwəmwis.

50 Irəha pam hətoni, həhekɪr asori.

Mətə təkwtəkʷuni a Iesu rəgkiari mɪnrəha, mɪni mə, “Kɪmɪaha tɪhəpwəh nɪregiien rərəha. Kwa iou i. Tɪhəpwəh nehekɪrien.”

51 Iesu revən ti nɪrəha, məputə ia nɪtətə ouihɪ. Ia nəpɪn nəha nɪmətagi reiwaiu miwən. Nənə nərmama me səvənhi nənimenrəha rier pik,

52 ti nəri nə mə həreirei nɪpwrai nɪmtətien Iesu sə rɪno ia bred krirum, mətə nətərigiien səvənraha riskai pik.

Iesu ro nəkur Kenesaret həuvehe mhəsənɪn

53 Irəha həpi sɪmwɪn ia nui asori, mhəuvən mhəuvarei ia tənə Kenesaret.

54 Nəpɪn hənəkwi tərɪni raka nɪtətə ouihɪ səvənraha mhəier, nərmama hətoni, mhəukurən amtia mə Iesu nəha.

55 Ro pen irəha həiu mhəuvən ia kwopun me pam, mhəuvehi nərmama me səməme nemhəien rərə ia nɪrəha, mhəuvehi ia nɪməhan me səvənraha, mhəuvehi mhəuvehe ti kwopun pəku həregi mə Iesu ramarə ikɪn.

56 Ia kwopun pam Iesu revən ikɪn, ia taon me, uə ia rukwənu asori me, uə ia rukwənu ouihɪ me, nərmama me həmri nərmama me səməme nemhəien rərə ia nɪrəha ia kwopun asori me səvənraha me, mamhəres Iesu mə ko irəha hərapɪ a nusvenhi tɪnari səvənhi. Nənə irəha pam səməme hərapɪ nusvenhi tɪnari səvənhi həuvehe mhəsənɪn.

7

Nahatən me səvəi Loa mɪne Farisi me kamhəni ərəha Iesu

1 Farisi me nepwɪn mɪne nahatən me nepwɪn səvəi Loa səməme həuku pen fwe ia Jerusalem housɪmwɪn pen irəha me ti Iesu,

2 mhətoni səvənhi nərmama me nepwɪn kamhərui nɪtətə səvəi kaha kupwən me səvənraha, mamhani nəveginien ia rəginraha, mətə həpkukupwən mhə mhərkwerig.

3 (Farisi me mɪne nəkur Isrel me pam kamhesi pen nɪtətə səvəi kaha kupwən me səvənraha. Trɪni mɪnuə həpwəh nərkwerigien ia rəginraha, ko həpwəh naniien nari.

4 Nəpɪn irəha həuku pen fwe maket, mhəuvehe ia rukwənu, tuhaməkeikei mhəkupwən mhərkwerig. Mə həpwəh, ko həpwəh naniien nari. Natuakəmien me nepwɪn mwɪ həpɪk kamhesi pen. Kamhəuvehi tɪkɪkap me mɪne tɪkɪnari ouihɪ me mɪne tɪkɪnari asori me səməme kɪno ia pras, mhəkɪtənɪmw irəha ia nui mə tuho həmher ia nəmri Kumwesən.)

5 Farisi me mɪne nahatən me səvəi Loa həres pen Iesu i mə, “Rəfo səim nərmama me həpwəh nesi penien nɪtətə səvəi kaha kupwən me? Hamani nari, mətə həpkukupwən mhə mhərkwerig.”

6 Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, “Fwe kupwæn, Profet Aesea rimæni atukwatukw kimiaha kauatkæsuæ me. Ræmwhen kimærai pen ia Nækukua Ikinan ma,

‘Nærmama me i kamhægægini iou ia tærhunraha,
mætæ nætærigien sævænraha ræmak isipwin tukw iou.

7 Iræha kamhæfwaki auar a miou.

Næpin kamhahatæn nærmama, hæni ma kamhahatæn nægkiariien sæiou,
mætæ rekæm.

Kamhahatæn a nægkiariien sæ ruku pen ti nærmama.’

8 Kimiaha hiænæpwæh raka nægkiariien me sævæi Kumwesæn, nænæ tækwtækwuni mine hiamesi pen a natuakæmien pen sævæi nærmama.”

9 Iesu raræ mini pen mwi ti niraha i ma, “Kimiaha hiaukuræn amasan noien sævæi nærarkiiien Loa sævæi Kumwesæn ma tihesi pen næræien sækimiaha.

10 Tihætærig ro ti Moses. Rimæni ma, “Tikisiai sæim tata mine sæim mama.’ Rini mwi ma, ‘Trini minuæ iærmama riti rani æræha sævænhi tata mine mama, tukamækeikei kousi æpune in.’

11 Mætæ kimiaha hiamæni ma, ‘Trini minuæ iærmama riti rini pen ti sævænhi tata mine mama ma, Sælou narimnari me sæ trasitu ia kimirau ro korpan’ (uæ sævæi Kumwesæn),

12 ko ripkasitu mhæ mwi ia sævænhi tata mine mama, muvei pen nari riti minrau. Hiamæsisæg iærmama næha.

13 Nænæ ia noien næha hiamousi raka nægkiariien sævæi Kumwesæn ia næræien sækimiaha kinahatæn kimiaha iræ. Narimnari me ripik hiamo iamînhi.”

Næfe nari tro iærmama ruvehe mæmkemik ia næmri Kumwesæn

14 Iesu rækwein mwi nærmama me hæuvehe. Rini pen ti niraha i ma, “Kimiaha pam tihætærig amasan ia nirak, mhæukuræn næfe takini.

15 Nari riti riwæn iærmama ræni ko ro in ruvehe mæmkemik ia næmri Kumwesæn. Mætæ narimnari me sæmæme hæuku pen ia rerin fwe imwæ mamhæier iræha næ kamho in ræmkemik ia næmri Kumwesæn.

16 Kimiaha nærmama nækwæregimiahaha raræ ti niregiiien nari, tihætærig amasan.”

17 Næpin næha Iesu riskæmter mæpwæh nærmama me næha, muvniwæ fwe ia nækwai nimwæ. Nænæ nærmama me sævænhi kamhæres pen in ma trini nipwrai nusipekinien sæ rimæni.

18 Nænæ Iesu rini pen ti niraha i ma, “Kimiaha mwi hiamreirei ihi? Hiæpkukuræn mhæ ma næfe næghin ruku pen fwe iruæ muvniwæ ia iærmama ko ripko mhæ in ræmkemik ia næmri Kumwesæn

19 ti næri næ ma ripkuvniwæ mhæ ia rerin, mætæ ramevæn ia tipwin mamier.” (Ia nægkiariien næha, Iesu rini irapw ma næveginien me pam ramasan ti næniien.)

20 Iesu raræ mini mwi ma, “Nari sæ ruku pen ia reri iærmama fwe imwæ mamier in næ ramo in ræmkemik ia næmri Kumwesæn.

21 Iakani iamînhi iræ ti næri næ ma nætærigien æræha ruku pen fwe imwæ ia reri iærmama, mamier. Nærmam mine nipran kamhæiri ænnapen iræha me, nakresien, nousi æpuneien iærmama, nakresien pran sævæi iærmæpæ,

22 iærmama ramæpwtig ti nautæ sævænhi, næmtihaien nari, neikuæien, noien sæ ro naurisien, næmwækiien, nini ærhæien iærmama, næflæutæien, nærmæriien.

²³ Noien ərəha me i kamhəuku pen fwe imwə ia reri iərmama, mamhəier, mamho iərmama rəmkemik ia nəmri Kumwesən.”

Iesu rəkoui irapw nənimwin ərəha ia prən ouihi səvəi pran Fonisia

²⁴ Iesu rier məpwəh kwopun nəha, mevən ipaka ti taon nəha Taea. Revən mamarə ia nimwə riti, məpwəh nokeikeien mə nərmama tuhəukurən in mə ramarə ia kwopun nəha. Mətə ko rīpkərkwafə mhə ti nirəha.

²⁵⁻²⁶ Nənə pran riti fwe ikin, səvənhi prən ouihi nənimwin ərəha ramarə irə. Prən nəha rīpko mhə prən Isrel,^a mətə rīnətui fwe ia Fonisia ia tənə Siria. Nəpīn rīregi mə Iesu in ia kwopun nəha, ruvehe tukwe, mīnimwi nukurhun mi ia nənimen, mamasək tegin in mə, “Tikasitu ia nirak, məkoui irapw iəremhə ia səiou prən ouihi.”

²⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Pwəh nəkwərhakwərha həkupwən mhani nari tīpwīnraha rəsisi. Rəpwəh namananien mə takuvehi nəveginien sənəi nəkwərhakwərha, mərarki pen i m kuri me.”

²⁸ Miregi prən nəha rini pen tukwe in mə, “Iərimənu, nīpərhienien, mətə kuri me fwe ia ruei tepol, irəha mwi kamhani nimwəkmwəki nəveginien sənəi nəkwərhakwərha.”

²⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ti nəri nə mə ikini iamīnhi irə, ik tikrərig mamevən. Iəremhə ruvəier raka ia prən ouihi səim.”

³⁰ Nənə prən nəha rīrərig pen fwe imwəni mətə səvənhi prən ouihi ramapri amasan ia niməhan səvənhi. Iəremhə naraka irə.

Iesu romasan iəpou riti

³¹ Iesu rəpwəh kwopun səvəi Taea mevən ia taon riti nəghin nə Saeton, məpwəh muvehe ia Tekapolis, kwopun taon ten ikin, məpi sīmwīn pehe ia nuī asori Kalili.

³² Ia kwopun nəha nərmama nepwīn həuvehi iəpou riti sə rīpkəgkiari mhə nəkwəregin ruvisimw, mhəuvehi mhəuvehe ti Iesu, mhəres pen mə trəmruṭə rəgin irə.

³³ Nənə Iesu riri raka əpa iəpou nəha, rouevən isipwīn ti nərmama, muvei pen nukwai rəgin ia ruei nəkwəregi iəpou, mərgavis pen ia rəgin, mīrapī nərəmi iəpou irə.

³⁴ Nənə məkwətə ia neiai, meiahag əfi, mīni pen ti iəpou i mə, “Efata!” Nīpwrai nəgkiariien nəha “Efata,” in i mə “Əkwag!”

³⁵ Iesu rini iamīnhi irə mīne nəkwəregi iəpou nəha rəkweg. Rerīn ruvehe raməgkiari amasan.

³⁶ Nənə Iesu rinise pen əknekin ti nirəha i mə tuhəpwəh nəvisauien nəfe in rino ia iəpou nəha. Mətə nəpīn rinise əknekin irəha, həməha mhəni mwi.

³⁷ Nənimenraha rier pik ti Iesu. Həni mə, “Eh! Narimnari me i iəmə i ramo rīrai raka pam! Nərmama səməme nəkwəreginraha ruvisimw, mīne nərmama səməme həpkəgkiari mhə, in ramomasan irəha.”

8

Iesu rəkwməni nərmama irəha pam fo-taosən

¹ Ia nəpīn nəha nərmama həpik həuvehe mwi ti Iesu. Sənənraha nəveginien ruvəiwən. Iesu rəkwein nərmama me səvənhi həuvehe. Rini pen ti nirəha i mə,

^a **7:25-26:** Pran nəha rəgkiari ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris, mamesi pen kastom səvənraha. **7:31:** Mat 15:29-31 **7:33:** Mak 5:23, Luk 4:40, 13:13 **7:34:** Mak 6:41, Jon 11:41 **7:36:** Mak 1:43-45 **7:37:** Aes 35:5

2 “Rerik rærkwæpîr ti nœrmama me i. Hœnarœ raka nœpin kahar kitaha minraha nœnœ sœnœnraha nœveginien ruvœiwœn.

3 Irœha nœpwin hœuku pen fwe isipwin. Trîni minuœ hœpkani mhœ nari, iakœrhi pen irœha fwe imwœnraha, nœmrînraha trîpitœv hœmwei ia suatuk.”

4 Mîregi nœrmama me sœvœnhi hœres pen mœ, “Kitaha tsœfo irœ mhœuvehi sœnœnraha bred? Samarœ ia kwopun nœveginien riwœn ikîn.”

5 Mîregi Iesu rœres pen irœha i mœ, “Sœnœmiaha bred kevœ?”

Mîregi hœni mœ, “Sefen.”

6 Iesu rîni nœkwœn mœ nœrmama me nœha sœnœnraha nœveginien riwœn tihœkure ia tîprœnœ. Irœha hœkure, nœnœ in ruvehi bred me nœha sefen, mœfwaki mîni vivi Kumwesœn tukwe. Nœpin rœfwaki pam, mamœkwsen bred me, mauvei pen m nœrmama me sœvœnhi mœ tuhœpeki pen m nœrmama me. Nœnœ hœpeki pen minraha.

7 Nœrmama me sœvœnhi sœnœnraha kwopnœti nœmu me nœpwin mwi fwe ikîn. Iesu rœfwaki mîni vivi Kumwesœn tukwe. Mœfwaki pam, mîni pen ti nirœha i mœ, “Nœmu me i mwi tihœpeki pen minraha.”

8 Nœnœ nœrmama me pam hani nari tîpwinraha rœsisi. Hœvai pen nîpœrpœri bred mîne nœmu me hœnœpwœh ramrîmœr rukuœr ia tœnœripw sefen.

9-10 Nœrmama me nœha Iesu rœkwœnî irœha ipaka fo-taosen. Nœpin Iesu rœkwœnî pam irœha, rœrhi pen irœha kamhœuvœn imwœnraha me. Kurirœ irœ rœputœ ia nitœtœ ouïhi irœha nœrmama me sœvœnhi mamhœuvœn fwe ia kwopun riti nœghîn nœ Talmanuta.

Farisi me hœkeikei mœ tuhœtoni nîmtœtien riti

11 Farisi me hœuvehe mamhœres Iesu mœ, “Ko iko ro nîmtœtien riti sœ ruku pen ia neiai pwœh iahœtoni mhœukurœn mœ ik pœrhien Kumwesœn rœrhi pehe ik?”

12 Iesu rîregi, mîregi rœrœha fwe imwœ ia rerîn, mîni mœ, “Nîmtœtien œfo nœha nœrmama ipwet mîne kamhœtui? Iakani nîpœrhienien tukumiaha i mœ nœrmama ipwet mîne ro iamînhi Kumwesœn trœpwœh nuvei penien nîmtœtien riti minraha.”

13 Ia nœpin nœha Iesu rœpwœh irœha, mœputœ ia nitœtœ ouïhi irœha nœrmama me sœvœnhi, mhœier, mamhœuvœn ia nîkare nui.

14 Nœrmama me sœvœi Iesu hœnenouenou mœ tuhœuvehi bred. Sœnœnraha bred kuatia a ia nœkwœi nitœtœ ouïhi.

15 Nœnœ Iesu rœvœhag minraha, mîni mœ, “Tihœtui amasan, mamhœsiari ti yis sœvœi Farisi me mîne yis sœvœi Kig Herot.”

16 Mîregi nœrmama me sœvœnhi hœnamœgkiari minraha me i mœ, “Sœnœtaha bred riwœn.”

17 Nœpin Iesu rîregi, rîni pen ti nirœha i mœ, “Rœfo hiamœgkiari m kimiaha me mœ sœnœmiaha bred riwœn? Rosi hiœpkœtœ raka mhœ ihi mhœreirei? Rosi kœmkapwœmiaha riskai?”

18 Nœnimemiaha nœ, mœtœ rœfo hiœpkœtœ mhœ nari? Nœkwœregîmiaha nœ, mœtœ rœfo hiœpkregi mhœ nari? Rosi rerîmiaha rîpkrhi mhœ

19 nœpin iakînœkwsen bred krîrum mœkwœnî nœrman faef-taosen irœ? Ia nœpin nœha kimiaha hiœuvehi tœnœripw kevœ rukuœr ia nîpœrpœri nœveginien hœnœpwœh ramrîmœr?”

Mîregi hœni pen tukwe in mœ, “Twelef.”

20 Nənə Iesu rəres pen mə, “Nəpən iakinəkwməni nərmama fo-taosen ia bred sefen, kimiaha hiəuvehi tənəripw kevə rukuər ia nīpərpəri nəveginien hənəpwəh ramrimər?”

Miregi həni pen tukwe in mə, “Sefen.”

21 Nənə Iesu rəres pen irəha i mə, “Hiamreirei ihi?”

Iesu romasan iərmama riti nənimen rifwə

22 Irəha həuvehe ia taon nəha Petsaeta. Nərmama nepwin fwe ikin həiri iərman riti nənimen rifwə mhəuvehe ti Iesu, mhəres Iesu mə Iesu trəmruətə rəgin irə.

23 Nənə Iesu ruvehi rəgin, miri in rouaraka ia rukwənu. Nənə Iesu rərgəvəsi nənimen məmruətə rəgin irə, məres in i mə, “Ikamətə nari?”

24 Miregi iərmama nəha nənimen rifwə rəti ərari mini mə, “Iakamətə nərmama me, mətə iapkətə amasan mhə irəha. Iakamətə irəha həmwəhen a ia nei me kamhəvən.”

25 Ro iamihni irə Iesu rarə məmri pen mwi rəgin ia nənimen. Iərmama nəha rəməha mətui. Nənə nənimen ruvehe mamasan mətə amasan narimnari.

26 Nənə Iesu rərhi pen in, mini mə, “Tikevən atukwatukw fwe imwam, məpwəh nəvənien fwe ia rukwənu nəha krīməuku pen ikin.”

Pita rini irapw mə Iesu in Kristo

27 Iesu mine səvənhi nərmama me həuvən ia rukwənu me ia tənə riti nəghin nə Sisaria Filipae.^a Nəpən kamhəuvən ia suatuk, Iesu rəres pen səvənhi nərmama me i mə, “Nərmama kamhəni iou mə iou sin?”

28 Miregi həni pen tukwe in mə, “Nərmama nepwin kamhəni ik mə Jon Paptaes. Nepwin kamhəni ik mə Profet Elaeja. Nepwin mwi kamhəni ik mə profet kupwən riti səvəi Kumwesən.”

29 Nənə Iesu rəres pen irəha mə, “Mətə kimiaha hiaməni mə iou sin?”

Miregi Pita rini mə, “Ik Kristo.”

30 Nənə Iesu rinise pen ti nīrəha i mə tuhəpwəh niniien ti iərmama riti mə in Kristo.

31 Ia nəpən nəha rinamahatən irəha mə, “Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei miregi rərəha ia narimnari me rīpik. Nəmə asori me mine pris asori me mine nahatən me səvəi Loa, irəha tuhəpwəh iou, mhousi əpune iou. Takemhə, nənə, nəpən səro kahar irə iakətui mwi.”

32 Iesu rini irapw nəgkiariien nəha, ro nukurənien i. Mətə Pita riri raka Iesu ia nīkarenraha, minanise pen tukwe in mə, “Tikəpwəh niniien nəgkiariien nəha ikani.”

33 Mətə Iesu ruvsini, mətoni nərmama me səvənhi kamhərer. Nənə rinise pen ti Pita i, mini mə, “Setan, evən ia təkutak! Nətərigien səim rīpkese pen mhə nətərigien səvəi Kumwesən, mətə ikamesi pen a nətərigien səvəi nərmama.”

Iərmama sə rakurirə Iesu traməkeikei məvrani nei kamarkuau

34 Iesu rəkwehin nərmama me pam həuvehe irəha nərmama me səvənhi. In rini pen ti nīrəha i mə, “Iərmama sə rokeikei mə truvehe mo iərmama riti səiou, traməkeikei məpwəh nətərigien səvənhi, muvehi utə nei kamarkuau səvənhi, məvrani mukurirə iou.

^a 8:20: Mak 8:6-9 8:26: Mak 7:36 8:27: Kani kwopun nəha mə “Sisaria Filipae,” ti nari nə mə Sisaria in taon asori riti ia tənə Kig Filip ramərimənu ikin. 8:28: Mak 6:15 8:29: Jon 6:68-69, Mak 9:9 8:34: Mat 10:38-39

³⁵ Iærmama sə rokeikei mə trəkwətəmhiri nimiruien səvənhi trarfai irə. Mətə iærmama sə traraka ia nimiruien səvənhi tukw iou mine nəgkiariien amasan səiou truvehi nimiruien rerin.

³⁶ Trini minuə iærmama riti ripeki pam narimnari me ia tigrənə i, mo səvənhi i, nənə kurirə ikin remhə marfai ia nimiruien rerin, noien nəha trəfasitu irə?

³⁷ Iærmama truvei pen nəfe mærpwin tai nimiruien səvənhi?

³⁸ Nærmama ipwet mine noien səvənraha rərəha. Irəha hənəpwəh Kumwesən rəmwhen ia pran riti sə rinəpwəh iærman səvənhi, mamesi pen iærman əpə mwi. Trini minuə iærmama riti rauris ia nəmrinraha ti ninien mə in iærmama riti səiou, rauris mwi ti nəvisaiuen nəgkiariien səiou minraha, iou mwi iəməti Iærmama, ia nəpin nəha takuvehe ia niskaiien səvəi tata səiou kimaha nagelo ikinan me, takauris ti ninien mə iærmama nəha in iærmama riti səiou.”

9

Nipwrai Iesu ruvehe mopə

¹ Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nipərhiendien tukumiaha i mə nærmama nepwin kamhərer ia kwopun i tuhəpkemhə mhə meste tuhətoni niskaiien səvəi Kumwesən rier pehe irau nitətə sə in ramərimənu irə.”

² Nəpin sikis rukurau, nənə Iesu riri əpə Pita mine Jemes mine Jon, həutə parei ia təkuər əpwəmwis riti. Ia kwopun nəha irəhar harətoni ia nənimenrahar nipwrai Iesu ruvehe mopə.

³ Səvənhi tinari ruvehe məpsan mamser pik. Iærmama sə ramaikuas tinari ia tigrənə i ko ripkaikuas mhə əpsan rəmwhen ia tinari səvənhi.

⁴ Nənə irəhar harətoni Profet Elaeja mine Moses krouier pehe, rouəgkiari irəhar Iesu.

⁵ Nənə Pita rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən, ramasan mə kimrahar iaharuvehe i. Pwəh kimrahar iaharo tənimwə kahar, riti səim, riti səvəi Moses, riti səvəi Profet Elaeja.”

⁶ (Pita rini iamihni irə ti nəri nə mə irəhar harhekir pik. Rireirei mə trəfni irə.)

⁷ Nənə nəpuə riti ruvehe muvegi irəha. Nənə reri Kumwesən ruku pen ia nəpuə mīni mə, “In nəha nərik keikei. Tihətərig in.”

⁸ Təkwətəkwuni a mwi, Pita, Jemes, mine Jon harəti ərari mharəpwəh nətonien Moses mine Profet Elaeja, mətə Iesu əpə irəha min.

⁹ Nəpin kamheiwaiu pehe ia təkuər, Iesu rinise pen ti nirəhar i mə, “Nəfe hiarinətoni kimirəhar tiharəpwəh ninien ti iærmama riti meste iou, iəməti Iærmama, iakətui mwi ia nemhəien səiou.”

¹⁰ Ro iamihni irə mine harəpwəh nini irapwien nəfe harinətoni, mətə kamharəres irəhar me i mə, “Nəfe nipwrai nəgkiariien nəha Iesu riməni pehe tukutahar i mə in trətui mwi ia nemhəien səvənhi?”

¹¹ Nənə irəhar harəres Iesu mə, “Rəfo nahatən me səvəi Loa kamhəni mə Profet Elaeja traməkeikei mukupwən muvehe?”

¹² Miregi Iesu rini pen ti nirəhar i mə, “Nipərhiendien, Profet Elaeja trukupwən muvehe məmri amasan pam narimnari me rəmwhen ia sə fwe kupwən. Mətə rəfo kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan iamihni irə mə iou, iəməti Iærmama, takaməkeikei miregi rərəha ia narimnari me ripik? Tuho ia nirak rəmwhen ia iou iəmə rərəha riti.

13 Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə Profet Elaeja ruvəuvehe raka.^a Nənə nərmama me hesi pen nətərigien səvənraha mho rərəha irə rəmwhen ia Nəkukuə İkinan rani.”

Iesu rəkoui irapw nənımwın ərəha ia iəkunouihi riti

14 Iesu irəha Pita, Jemes, mine Jon hərərig pehe mwi ti nərmama me səvəi Iesu, mhatəni nərmama həpik kamhərəer kurkurau ia nərmama me səvəi Iesu. Nahatən me səvəi Loa mine nərmama me kamhəvisə mınraha me.

15 Nəpın nərmama me hətə Iesu, hərəkərinari, mhaiu mhəuvən mhəgkiari pen min.

16 Nənə Iesu rəres pen irəha i mə, “Kımiaha nahatən me səvəi Loa hiaməgkiari ia nəfe?”

17 Mətə riti ia nərmama me nəha rini pen tukwe in mə, “lahatən, iou iakuvehi səiou iəkunouihi muvehe tukw ik. Nənımwın ərəha riti ramarə irə, mamo rerin riwən ko rıpkəgkiari mha.

18 Kwopun pəku səiou iəkunouihi revən ikın, nəpın nənımwın ərəha ruvehi in, ruvehi mōuini ia tıprənə. Nısəkwan ramaiu ia tərhun. Ramahi revın. Nıpwran rakınkin. İakınəres raka nərmama me səim mə tuhəkoui irapw nənımwın ərəha nəha, mətə həni mə ko həpko mha.”

19 Miregi Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Kımiaha nəkur ipwet mine səkımiaha nahatətəien riwən. Tsarə kitaha miou mesite nəfe nəpın? Tinesən mine iakapwıs kımiaha? Kımiaha tihəuvən mhəuvehi iəkunouihi nəha mhəuvehi mhəuvehe.”

20 Nənə irəha həuvən mhəuvehi in mhəuvehe ti Iesu. Nəpın nənımwın ərəha rətə Iesu, təkwətəkwuni a ro iəkunouihi rımwei ia tıprənə, mərkəkəkır, məsəkwasəkwu. Nısəkwan ramaiu ia tərhun.

21 Nənə Iesu rəres pen səvənhi tata i mə, “İəkunouihi i ruvehi nemhəien i nuk kevə?”

Miregi səvənhi tata rini mə, “Nemhəien i rıməuvehi ia nouihien səvənhi.

22 Nəpın rıpik nənımwın ərəha i ro iəkunouihi rımwei pen ia napw uə ia nui mə tremhə. Mətə mə ikukurən noien nari riti, tikapi tukumrau, masitu ia kımrau.”

23 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikini nəgkiariien nəha mətə mə ikukurən noien? Trini mınuə iərmama riti rahatətə pərhiien ia nırak, iakukurən noien narımınari me pam min.”

24 Nənə təkwətəkwuni a mwi tata səvəi iəkunouihi nəha rasək əpwəmwis, mını mə, “İakahatətə ia nıram, mətə nahatətəien səiou rıpkıskai mha. Tikasitu ia nırak!”

25 Ia nəpın nəha nərmama həpik kamhaiu mamhəuvehe. Nəpın Iesu rətəni irəha, rınise pen ti nənımwın ərəha, mını mə, “İk nənımwın ərəha sə ikamo iərmama tərhun ruvisımw mine nəkwəregın ruvisımw, iou iakani pehe tukw ik i mə tikier ia iəkunouihi i məpwəh nuvnmwə peheien mwi irə.”

26 Nənə nənımwın ərəha rikiukiü pıık ia iəkunouihi, məkwəin əpwəmwis, mıer. Mətə nıpwrai iəkunouihi nəha ruvehe məpouəpou pam. Ro pen nərmama həpik həni mə, “Eh, ruvamhə!”

27 Mətə Iesu ruvehi rəgın, mıvi utə, rərəer.

28 Kurırə irə Iesu revən muvnmwə ia nəkwai nımwə. Nəpın nərmama me səvənhi me irəha mın əpa, həres pen in mə, “Rəfo kımaha iahəreirei nəkoui irapwien nənımwın ərəha nəha?”

²⁹ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, “Nanimwin araha sa ro me iaminha ira, nari riti riwan ko rakoui irapw iraha, mata nafwakiien apa.”

Iesu rini irapw mwi ma in tremha

³⁰ Iraha hapwah kwopun naha mhauvan mhapi simwin ia tana Kalili. Iesu ripkokeikei mha ma narmama tuhaukuran kwopun me naha ramarakin,

³¹ ti nari na ma ramahaten narmama me savanhi, mamini pen ti niraha i ma, “Tripto mha tui kuvei pen iou, Iemati Iarmama, ia ragi narmama. Iraha tuhousi apune iou. Takemha, nana, napin saro kahar ira iakotui mwi ia nemhainen saiou.”

³² Mata narmama me savanhi hareirei nipwrai negkiariien i in rani. Hahikir ti nasesien in.

Iarmama rasori mapi raka

³³ Iraha hauvehe ia Kapaneam. Napin hauvniwma ia nakwai niwma riti, Iesu rases pen narmama me savanhi ma, “Samauvehe kimiaha hiamagkiari ia nafe?”

³⁴ Mata iraha hapwah negkiariien, ti nari na ma kamhauvehe mamhagkiari ma sin ia niraha in rasori.

³⁵ Nana Iesu rakure, makwein narmama savanhi twelef hauvehe. Rini pen ti niraha i ma, “Iarmama sa rokeikei ma trakupwan ia narmama me pam, tramakeikei muvehe mukurira, mamoin iarmama sa ramo tukwini nari m narmama me pam.”

³⁶ Nana Iesu ruvehi iakunouhi riti marpwi ia kurkwan ia niraha, marahi uta, mara mini pen mwi ti niraha i ma,

³⁷ “Iarmama sa trasevar ia rerin ti iakunouhi riti sa ro iaminha ia naghik ramwhen ma ramasevar mwi ia rerin tukwe iou. Iarmama sa ramasevar ia rerin tukw iou ramwhen ma ramasevar mwi ia rerin ti Kumwesan sa rinathi pehe iou iakuvehe.”

³⁸ Jon rini pen ti Iesu i ma, “Iahaten, kimaha iahatoni iarmama riti ramakoui irapw naremha me ia naghim. Iahamamwur ma tahenise in ti nari na ma ripko mha in kimaha riti.”

³⁹ Mata Iesu rini ma, “Kimiaha tihapwah niniseien in. Iarmama sa ramo nintatien ia naghik, ko rapwah nini araha akwauakwien iou.

⁴⁰ Iarmama sa rapwah nini arahaien kitaha in kitaha riti.

⁴¹ Iakani niparhienien tukumiaha i. Kimiaha na narmama me saiou, iou Kristo. Trini minua iarmama riti ruvei pehe nui m kimiaha ia naghik ma tihanimwi, in tramakeikei muvehi narakuien savanhi.”

Tikatui amasan ti nahataten sami

⁴² “Nakwarhakwarha me i samame kamhahatata ia nirak, trini minua iarmama riti ro riti rimwei ia narahaien, Kumwesan trapwin noien araha savanhi. Iarmama naha tiregi rarahai mapi raka karihi pen karuateri asori ia nipatakinuan kosarapw i ia tamwei tasi.

⁴³ Ma ragim ramo ikamwei ia narahaien, tikarai raka. Ma ragim ripip mata ikuvehi nimiruien, ramasan pik tukw ik. Raraha ma ragim karu mata tikevan fwe ia kwopun napw asori rauak rerin ikin.

⁴⁴⁻⁴⁵ Ma nisum ramo ikamwei ia narahaien, tikarai raka. Ma nisum ripip mata ikuvehi nimiruien, ramasan pik tukw ik. Raraha ma nisum mi karu mata tukararki pen ik ia kwopun napw asori rauak rerin ikin.

46-47 Mə nənimem ramo ikamwei ia nərhəhien, tikukumwiri raka. Mə nənimem kuatia a mətə ikuvnimwə pen ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, ramasan pik tukw ik. Rərəha mə nənimem kəru, mətə tukərarki pen ik ia kwopun napw asori rauək ikin.

48 Ia kwopun nəha

‘irər səməme hamani irəha həpwəh nemhəien.

Napw rəpwəh nifwəien.’

49 Napw trətəgətəg pen ia nərmama me pam rəmwhen ia sol sə kamətəgi pen ia nəveginien.

50 Sol in nari amasan. Mətə trini minuə sol nəsienien səvənhi ruvəiwən, tihəfo mho rəsien mwi? Pwəh sol raməmak pen ia reriməiaha. Nənə hiamarə ia nəməriniuen.”

10

Iesu rahatən mə iərman mine pran trouəpwəh nəpwəhien irau me

1 Iesu rəpwəh kwopun nəha mevən ia tənə Jutia fwe ia nikare nui aris Jotan pen. Nərmama həpik həuvehe mwi mhousəsəsimwin pen irəha me tukwe. In rahatən irəha rosi sə ramo ia nəpən me.

2 Nənə Farisi me nepwin həuvehe mhəres pen nari riti min mə tuhəregi ro Iesu mə trəfni irə. Irəha həni mə, “Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə ko iərman riti rəpwəh səvənhi pran uə rekəm?”

3 Miregi Iesu rəres pen irəha i mə, “Nəfe nəgkiariien Moses rıməni pehe tukuməiaha i fwe kupwən?”

4 Miregi həni mə “Moses rınəsəni mə iərman riti rukurən nıraiien nımwai nəkukuə m pran səvənhi rani mə in rınəpwəh in, nənə mərhi pen i ramevən.”

5 Mətə Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Moses rımərai nəgkiariien nəha m kiməiaha ti nəri nə mə kəmkapwəmiəiaha riskai.

6 Mətə Nəkukuə Ikinan rini mə fwe ia nukume narəien, ‘Kumwesən rino iərman kəru riti iərman riti pran.’

7 ‘Ro iamınhi irə iərman traraka ia tata mine mama səvənhi mevən rouarə pəri irau pran səvənhi, nənə

8 irau trouvehe rouəmwhen ia nıpwrai iərman kuatia.’ Nəgkiariien nəha rini mə iərman mine pran səvənhi krouəpwəh ihi noien iərman kəru i, mətə krouəuvehe rouəmwhen ia nıpwrai iərman kuatia.

9 Ti nəri nə mə Kumwesən rıriipin iərman mine pran səvənhi iamınhi irə, ro pen rıpkatukwatukw mhə mə iərman trəpwəh səvənhi pran, mətəfi narəien səvənrau.”

10 Nəpən Iesu mine nərmama me səvənhi həuvnimwə mwi ia nəkwai nımwə, irəha həres mwi nəgkiariien i min.

11 Nənə Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Iərman sə rəpwəh pran səvənhi miri prən əpə riti mwi ramo noien ərəha ia səvənhi pran. Prən nəha in ramiri rıpkə mhə pran atukwatukw səvənhi.

12 Rəmwhen a mwi pran sə rəpwəh səvənhi iərman mesı pen iərman əpə riti mwi ramo noien ərəha ia səvənhi iərman. Iərman nəha in ramesı pen rıpkə mhə iərman atukwatukw səvənhi.”

Iesu rəkwein amasan ia nəkwərəkəwərha

13 Nəpɪn riti nərmama me kamhəuvehi nəkwərhakwərha me səvənraha, mamhəuvehe ti Iesu mə trapɪ irəha. Nənə nərmama me səvəi Iesu hənise irəha.

14 Mətə nəpɪn Iesu rətoni, niemaha rəpi. In rini pen ti nirəha i mə, “Pwəh nəkwərhakwərha me həuvehe tukw iou. Tihəpwəh niniseien irəha. Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə səvəi nərmama səməme həmwəhen ia nəkwərhakwərha me i.

15 Takani nɪpərhiendien tukumiaha i mə iərmama traməkeikei mo rəmwəhen ia iəkunouihi, muvehi nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Mə rɪpko mhə trɪpkuvnimwə mhə ia nitətə nəha ia nəpɪn riti.”

16 Nənə Iesu rərəhi pehe nəkwərhakwərha me, məmrutə rəgin mi ia nirəha, məkwəin amasan ia nirəha.

Iərmama riti səvənhi nautə rasori rokeikei mə truvehi nimiruien rerin

17 Iesu rinamesi pen mwi suatuk səvənhi mamevən. Nənə iərmama riti raiu muvehe mɪnimwi nukurhun ni ia nənimen, məres pen in i mə, “Iahatən, ik iəmə amasan. Nəfe noien takaməkeikei mo mə takuvehi nimiruien rerin?”

18 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikini mə iou iəmə amasan? Iərmama amasan riti riwən. Kumwesən əpa in ramasan.

19 Ik ikuvəkurən raka loa me səvəi Kumwesən. In rini mə, “Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama, məpwəh nakresien pran, məpwəh nakresien, məpwəh neikuəien, məpwəh neikuəien mə tikakres. Tikaməkeikei misiai səim tata mine mama.”

20 Miregi iərmama nəha rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən, loa me pam i iakesi pen fwe ia nouihiien səiou meste pehe ipwet mine.”

21 Iesu rətə iərmama nəha, rerin rokeikei in. Ro iamɪnhi irə rini pen tukwe in mə, “Nari kuatia rərə ikəpwəh ihi noien. Evən, məmri pen nəmri nari ia səim narimnari me. Nəpɪn kuvəhi nənimen, tikuvehi mane, muvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Nənə səim nautə trɪpik fwe ia neiai. Nəpɪn ikino pam, ikuvehe mukurirə iou.”

22 Nəpɪn iərmama nəha riregi nəgkiariien nəha, nənimen risiu. Rəpwəh Iesu mamevən. Rerɪn rəpou ti nəri nə mə nautə səvənhi rasori.

23 Ia nəpɪn nəha Iesu rəti ərari mətoni nərmama me səvənhi, mɪni pen ti nirəha i mə, “Rəknekin ti nərmama nautə səvənraha rasori mə tuhəuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

24 Nərmama me səvəi Iesu həkəri asori nari ia nəgkiariien səvənhi. Mətə Iesu rini pen mwi ti nirəha i mə, “Nəkwərhakwərha səiou me, rəknekin ti nuvnimwəien ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

25 Iərmama nautə səvənhi rasori rəknekin tukwe in mə truvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Rəknekin məpi raka nərimiru nəha kamel rasu pen ia ruei nitel mier.”

26 Nəpɪn nərmama me səvəi Iesu həregi nəgkiariien səvənhi, nənimenraha rier. Kamhəres irəha me i mə, “Mə rəknekin iamɪnhi, nisimə nəha ko həuvehi nimiruien?”

27 Iesu rətə irəha mɪni mə, “Nəri nəha rəknekin iərmama ko rɪpko mhə, mətə Kumwesən rukurən noien. Narimnari me pam riməru ti Kumwesən.”

28 Ia nəpɪn nəha Pita rɪskəmter mɪni pen ti Iesu i mə, “Ətə ro. Kimaha iahənəpwəh pam narimnari me səkimaha mamhəkurirə ik.”

29 Miregi Iesu rini mə, “Takani nɪpərhiendien tukumiaha i mə nərmama me səməme hənəpwəh narimnari me səvənraha tukwe iou mə tuhəuvən mhəvisau irapw nəgkiariien amasan səiou, irəha pam tuhəuvehi tain. Trini

mīnuə iərmama riti rəpwəh nīmwə me, uə piəvni me, uə kitiriməni me, uə mama mīne tata səvənhi, uə nəkwərhakwərha me səvənhi, uə tīprənə səvənhi,

³⁰ ia nitətə ipwet mīne truvehi mwi tain hantret, nīmwə me, mīne piəvni me, mīne kitiriməni me, mīne mama me, mīne nəkwərhakwərha me, mīne tīprənə. Tukəmwəki mwi in, ko nāmisiəien min ti nəgkiariien amasan səiou. Nənə ia nitətə fwe truvehe in truvehi nīmīruien rerin.

³¹ Mətə nərmama həpik səməme kāmħəkupwən tuhəkuriə. Nənə səməme kāmħəkuriə tuhəkupwən.”

Iesu rini irapw mwi mə tremhə

³² Irəha kāmhesi pen suatuk mamhəutə pen fwe ia Jerusalem. Iesu rakupwən irəha kāmħəkuriə. Səvənhi nərmama me həkərinari. Nərmama səməme kāmħəkuriə ia nirəha kāmħəhekir. Iesu riri raka əpa nərmama səvənhi twelef minani pen ti nirəha i nəfe tuho irə,

³³ mīni mə, “Hətə ro, kitaha saməutə mamhəuvən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nəha tukuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi pris asori me mīne nahatən me səvəi Loə. Irəha tuhəni mə takaməkeikei memhə. Tuhəuvei pen iou ia rəgi nərməpə rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

³⁴ Irəha tuharis əkenhin ia nirak, mhərgəvəsi iou, mhərisi iou, mhousi əpune iou. Ia nəpin sə ro kahar irə takətui mwi ia nemhəien səiou.”

Jemes mīne Jon krouəres pen nari riti m Iesu

³⁵ Jemes mīne Jon, tini Sepeti mi, irau krouvehe ti Iesu rouni pen tukwe in mə, “Iahatən, kīmrau tarouəres ik ia nari riti. Iarouokeikei mə tikəsəni kīmrau.”

³⁶ Miregi Iesu rini mə, “Nəfe irouokeikei mə tako m kīmrau?”

³⁷ Miregi krouni mə, “Əsəni kīmrau pwəh riti rəkure ia nīkarem mwatuk riti ia nīkarem mour nəpin tikuvehi nasoriien səim, mamərimənu ia nərmama.”

³⁸ Mətə Iesu rini pen ti nirau i mə, “Kīmrau iroureirei nəfe nari irouəres i. Ko kīmrau irouənīmwi kap i iou takənīmwi? Uə ko kəkīətənīmw mwi kīmrau ia paptəes i sə tukəkīətənīmw iou irə?”

³⁹ Miregi krouni mə, “Kīmrau iarouəmwhən.”

Miregi Iesu rini pen ti nirau i mə, “Kap i iou takənīmwi, kīmrau mwi tīrouənīmwi. Tukəkīətənīmw kīmrau mwi ia paptəes i tukəkīətənīmw iou irə.

⁴⁰ Mətə iou ko iəkəpwəh nəseniien kīmrau irouəkure riti ia nīkarek mwatuk riti ia nīkarek mour. Mətə kwopun nəha səvəi iərmama mi nəha kīmərfi raka irau mə trouəkure fwe ikin.”

⁴¹ Nəpin ten mwi nərmama me səvəi Iesu hərəgi nəresien nəha səvəi Jemes mīne Jon, niemaha rəpi irəha.

⁴² Ro iamīnhi irə Iesu rəkwein irəha həuvehe. Rini pen ti nirəha i mə, “Kīmīaha hiəuvəukurən raka noien səvəi nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Nəmə asori me səvənraha sə kāmħərimənu ia nirəha, kāmħəfiəutə irəha, mamho nərmama kāmho nəkwənraha.

⁴³ Mətə kīmīaha tīhəpwəh noien iamīnha irə ia kīmīaha me. Trini mīnuə kīmīaha riti rokeikei mə truvehe masori ia kīmīaha, in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari m kīmīaha.

⁴⁴ Trini mīnuə kīmīaha riti rokeikei mə trasori makupwən ia kīmīaha, in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo auər a wok səkīmīaha pam.

⁴⁵ Kimiaha tiho rəmwəhen a ia nirak. Iou, Iəməti Iərmama, iapkuvehe mhə mə nərmama tuho tukwini nari miou, mətə iakuvehe mə tako tukwini nari minraha, muvei pen nimiruien səiou trə̀rəku suatuk ti nifi rakaien nari ia nərmama həpik.”

Iesu romasan nəmri iərmama riti nəghin nə Partimeas

⁴⁶ Iesu mine nərmama me səvənhi həuvehe mhapirapw ia taon nəha Jeriko. Nəpən həier, nərmama həpik kamhəkuriə in. Partimeas, tini Timeas, raməkure ia nikare suatuk mamase mane m nərmama. Partimeas nənimen rifwə.

⁴⁷ Nəpən riregi mə Iesu iəmə Nasaret rinauvehe, rinaməkwein əpwəmwis, minamini mə, “Iesu, kwənəkwas səvəi Kig Təvit! Api tukw iou!”

⁴⁸ Nərmama həpik hənise pen tukwe in, mhəni mə, “Afafa, məpwəh nəgkiariien!”

Mətə Partimeas raripən maməkwein əpwəmwis mwi, mamini mə, “Iesu, kwənəkwas səvəi Kig Təvit! Api tukw iou!”

⁴⁹ Ia nəpən nəha Iesu rəer, mini pen ti nirəha i mə, “Həkwein iərmama nəha ruvehe.”

Irəha həkwein iərmama sə nənimen rifwə, mhəni pen tukwe in mə, “Agien, miskəmter! Iesu raməkwein ik mə tikevən tukwe.”

⁵⁰ Nənə iərmama nəha nənimen rifwə ruvehi raka səvənhi karkahu əpwəmwis məpwəh, miskəmter akwauakw, mevən ti Iesu.

⁵¹ Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikokeikei mə tako nəfe mik?”

Miregi iərmama nəha nənimen rifwə rini pen tukwe in mə, “Iahatən, iakokeikei mə nənimek trətui pwəh iakətə nari.”

⁵² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ramasan. Ikukurən nevənien. Nahatətəien səim rinomasan raka nənimem.” Nənə təkwətəkwuni nəha nənimen rinomasan minətə nari. Nənə Iesu ramesi suatuk mamevən, iərmama nəha rukuriə i.

11

Iesu rapirapw fwe Jerusalem nərmama haməgnəghini in

¹ Irəha həuvən ipaka ti Jerusalem, mhəier pen ia Təkuər Olif^a ia kwopun nəha ipaka ti rukwənu mi nəha Petfas mine Petani. Ia nəpən nəha Iesu rərhi pen iərmama kəru səvənhi,

² mini pen ti nirau i mə, “Kimirau tirouevən fwe ia rukwənu nəha samarəti pen i. Nəpən tirouapirapw fwe ikin, tirouətə kwəti togki riti kinəkwi tərini, iərmama ripəkure raka mhə irə. Tiroufi raka nari irə, rouəsigi rouvehe.

³ Trini minuə iərmama riti rəes kimirau i mə, ‘Rəfo iroufi raka nari ia kwəti togki?’ tirouni pen mə, ‘Iərimənu səkitaha raməres kwəti togki i, mətə tripkəpwəmwis mhə trərhi pehe mwi i.’ ” ⁴ Ia nəpən nəha krauevən rouətoni kwəti togki nəha kinəkwi tərini pen ipaka ti kwəruə ia nimwə riti ramərer ia suatuk. Nəpən kroufi raka nari irə,

⁵ nərmama nepwən səməme kamhərer ipaka ti nirau ia kwopun nəha həni mə, “Rəfo iroufi raka nari ia kwəti togki?”

⁶ Mətə krouni pen nəfe Iesu rīməni pen ti nirau i. Nəpən nərmama me nəha həregi, həseni irau krouevən.

⁷ Irəha krouəsigi kwəti togki nəha rouvehe ti Iesu, rouəpənə pen karkahu əpwəmwis mi səvənrau ia təkuren. Nənə Iesu rəkure irə.

10:45: 1Tim 2:5-6 **10:47:** Mat 9:27, 15:22 **10:52:** Mak 5:34 **a 11:1:** Olif, in nei riti. Rutə pik ia təkuər nəha.

⁸ Nərmama həpik həpənə karkahu əpwəmwis me səvənraha ia suatuk. Nərmama nəpwın mwi həpənə pen nımwai nei me sə hənərai ia nımei nari.

⁹ Nərmama səməme kəmhəkupwən mine səməme kəmhəkürirə ia İesu, kəmhəkwein əpwəmwis, mamhəni mə, “Səgnəgini Kumwesən!

Səkwein amasan ia iərmama i rauvehe ia nəghi İərimənu səkitaha!

¹⁰ Səkwein amasan ia kig i rauvehe mə truvehi təmwheki kaha səkitaha Kig Tevit mərimənu ia kitaha!

Kəgnəgini Kumwesən ia neiai irənhə anan!”

¹¹ Nənə İesu ruvnımwə ia Jerusalem, mevən ia nımwə səvəi Kumwesən, maməspau narımnari me fwe ikin. Mətə raməruarəv ro pen İesu rəpwəh mırərig mevən fwe ia Petani irəha twelef nərmama me səvənhi.

İesu rini pen ti nei riti mə rıpkukuə mhə mwi

¹² Rakwakwi irə irəha həier ia Petani. İesu rıregi nukumhə rınahi.

¹³ Rəti pen mətoni niemis^b riti ramərəer. Nımwən rıpik. İesu revən mə trətə mə nukwan fwe ikin uə riwən. Revən ipaka tukwe, mətə nımwən me a. Nukwan riwən ti nəri nə mə rıpkə mhə nəpın atukwatukw sə nei nəha trukua irə.

¹⁴ Ro iamınhi irə İesu rini pen ti nei nəha mə, “İərmama riti trəpwəh mwi nəniien nukwam ia nəpın riti.” Nəpın İesu rini nəgkiariien nəha, nərmama me səvənhi həregi.

İesu rəkoui irapw nərmama me ia nımwə səvəi Kumwesən

¹⁵ İesu mine nərmama me səvənhi həier pehe ia Jerusalem. Nənə İesu revən ia nımwə səvəi Kumwesən, mınaməkoui irapw nərmama me səməme kəmhəmri pen nəmri nari ia narımnari me mine səməme kəmhəuvehi nəmri narımnari me.^c Rəvsini tepol me səvəi nərmama me kəmhəvriwei mane me. Rəvsini jea me səvəi nərmama səməme kauvehi nəmri menu me ti nırəha,

¹⁶ mınise pen ti nərmama mə tuhəpwəh nuvehiien narımnari me mhəpi simwın ia kwopun nəha nımwə səvəi Kumwesən ramərəer ikin.

¹⁷ Nənə İesu rınamahatən irəha mə, “Kımərai pen ia Nəkukuə İkinan mə, “Tukani nımwə səiου

mə nımwəfwaki səvəi nərmama me ia tənəmtənə me.’

Mətə kımiaha hiəno ruvəuvehe kwopun sə rakres me kəmhərkwafə ikin.”

¹⁸ Nəpın pris asori me mine nahatən me səvəi Loa həregi nəgkiariien səvəi İesu, kənəmhətui suatuk mə tuhəusi əpune. İrəha kəmhəhekir İesu ti nəri nə mə nərmama me pam nənimənraha rier ti nahatənien səvənhi.

¹⁹ Nənə nəruarəv irə İesu mine nərmama me səvənhi haraka ia Jerusalem, mamhəuvən.

²⁰ Rakwakwi irə ia nəpnəpın irəha həukurau ia kwopun niemis ramərəer ikin, mhətə mə nei nəha ruvəmhiə fwe irənhə meste nuan me inhəripw.

²¹ Nənə Pita rerin rırhi nəgkiariien səvəi İesu. Rini pen tukwe in mə, “İahatən, ətə ro nei nəha ikinəkwein ərəha irə, ruvehe muvımhiə pam.”

²² Mıregi İesu rini pen ti nırəha i mə, “Tihahatətə ia Kumwesən.

²³ İakani nıpərhiienien tukumiaha i trini minuə iərmama riti rini pen ti təkuər i mə, “Təkuər i, tiko mier mivə pen fwe ia təsi,’ mə nətərigien səvəi iərmama nəha rəpwəh nəmkıəmkıien, mətə rahatətə əknekın ia nəfe rıməni mə tro, Kumwesən tro nəkwən.

^{11:13:} Luk 13:6 ^b ^{11:13:} Fiktri ^{11:14:} Mak 11:20 ^c ^{11:15:} Nərmama ia maket nəha kəmhəmri pen nəmri nari ia narımnari me səvəi nəfwakiien. ^{11:18:} Mak 14:1 ^{11:20:} Mak 11:14 ^{11:23:} Mat 17:20

²⁴ Ro iamínhi irə iakani nípərhiénien tukumiaha i mə nəpín tihəfwaki, nəfe nəghín tihəres i, tihahatətə mə hiəuvəuvehi raka, nənə Kumwesən truvei pehe m kimiaha.

²⁵⁻²⁶ Nənə nəpín tihərer mhəfwaki, trini minuə iərmama riti rino noien ərəha ia kimiaha, tihenouenou i. Tiho iamínhi irə mə Tata səkimiaha ia neiai in mwi trenouenou noien ərəha me səkimiaha.”

Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəres mə sin rəsəni wok sə Iesu ramo

²⁷ Irəha həuvehe mwi ia Jerusalem. Nəpín Iesu ramavən ia kwopun nimwə səvəi Kumwesən ramərer ikin, pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe tukwe,

²⁸ mhəres pen in mə, “Ikamo narimnari me i ia nəkwai sin, uə sin rəsəni ik mə tiko narimnari me i?”

²⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou mwi takəres kimiaha nəresien riti. Trini minuə hiəni atukwatukw tukw iou i, takini pehe tukumiaha i mə iakamo narimnari me i ia nəkwai sin.

³⁰ Tiho mhəni ro tukw iou i mə fwe kupwən, sin rərhi pehe Jon mə tro paptəes ia nərmama, Kumwesən uə iərmama riti?”

³¹ Nənə irəha həgkiari pəri, mamhəni mə, “Tsəfni irə i? Tuko səni mə Kumwesən rərhi pehe Jon mə tro paptəes ia nərmama, Iesu trini pehe mə, ‘Ro iamínhi irə rəfo hiəpwəh niniien nípərhiénien ia nəgkiariien səvəi Jon?’

³² Mətə ko səni mə iərmama riti rərhi pehe Jon uə?” Mətə irəha həhekir ti niniien iamínha irə ti nəri nə mə nərmama me hahatətə ia Jon mə in profet pərhién riti.

³³ Ro pen həni pen ti Iesu i mə, “Kimaha iahəreirei.”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou mwi ko iəpwəh niniien tukumi-aha i mə iakamo narimnari me i ia nəkwai sin.”

12

Iesu rusipekin ia nəmə ərəha me nepwín səməme kamhətui ti nimek krep riti

¹ Ia nəpín nəha Iesu rinaməgkiari minraha minani nusipekinien me, minani mə, “Iəmə asori riti rəpwei nəkwus nəha krep ia nəmhien səvəni, mukurei pen nəpai rukurau kurau irə, muəsi kəpwier mo nəkwən sə tukeivə testesi tıpwei krep ikin ti nuvehiién nisen, mo mwi nəpai rəpwəmwis mutə tukətui ti krep ikin. Nəpín ro sampam irə, rəsəni nərmama nepwín həuvehe mhətui ti nimek krep səvəni. Irəha tuhəmhui ikin, mhəsi kwənkwai krep, mhəuai, mhəuvei pen nípərin m iəmə asori. Iəmə asori rəmri pen nimek krep səvəni ia rəginraha, mier mevən ia tənə əpə iti.

² Nəpín kwənkwai krep rimruə, iəmə asori rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari min revən mətə nəmə kamhətui ti nimek krep səvəni. In rokeikei mə tuhəuvei pen kwənkwai krep nepwín səpwəni min.

³ Mətə irəha həkwətəmhiri iəmə nəha, mhousi, mhərhi pen i ramevən, mhəpwəh nuvei penien nari riti min.

⁴ Iəmə asori rərari, mərhi pen iərmama riti mwi sə ramo tukwini nari min revən. Nənə irəha housi kənkəpwə, mho naurisien min.

⁵ Iəmə asori rərari mərhi pen riti mwi revən. Nənə irəha housi əpune. Irəha ho noien nəha ia nepwín mwi həpik. Həuəsi nepwín, mhousi əpune nepwín.

⁶ Nənə nərmama me nəha kamho tukwini nari m iəmə asori həuvəiwən pam, mətə tini anan kuatia sə rokeikei pik. Iəmə asori rərhi pen i ti nəmə kamhətui ti krep, mini mə, ‘Irəha tuhəsiai nərik.’

⁷ Mətə nəpin nəmə kamlətui ti krep hətoni tini iəmə asori, həni pen ti nirəha me i mə, ‘Kwa tini iəmə asori nəha. Nəpin tata səvənhi tremhə, nime i krep i ruvehe mo səvənhi. Pwəh sousi əpune nənə nime i krep səvənhi truvehe mo səkitaha i.’

⁸ Nənə irəha həkwtəmhiri, mhousi əpune, mhərarki irapw ia taniruə.

⁹ Iəmə asori səvəi nime i krep, trəfo nəha? Truvehe mousi əpune nəmə me nəha məseni pen nime i krep səvənhi ia rəgi narməpə.

¹⁰ Rosi kimiāha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan uə? ‘Kəruətərei nəha nəmə kamləuvrhəkin nimwə hənuə rərəha, mhəpwəh, təkwtəkwuni nəha ruvəuvehe mino kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwtəmhiri əknekīn pam nimwə.

¹¹ Iərimənu səkitaha rino nəri i, sətoni nəmritaha rier tukwe.’ ”

¹² Nənə nəmə asori me hənuə tuhəkwətmhiri Iesu, ti nəri nə mə həregi mə in rini nusipekinien nəha muəsi irəha i, mətə hənhekīr nərmama, mhəpwəh Iesu, mamhəuvən.

Ratukwatukw mə iərmama trəaku takis revən ti Kig Sisa uə rekəm?

¹³ Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkwətmhiri Iesu. Ro pen hərhi pen Farisi me nepwīn mine nərmama nepwīn səvəi Kig Herot mə tuhəuvən mhəres Iesu narimnari me nepwīn, mho in rəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi.

¹⁴⁻¹⁵ Nənə irəha həuvehe mhəni pen ti Iesu i mə, “Iahatən, iahəukurən mə ik iəmə sə ikani nīpərhiēnien. Ikəpwəh nehekīrien nərmama. Nəmə asori uə nəmə auər a ikahatən rəmnəmwhen a ti nirəha, mahatən atukwatukw suatuk sə Kumwesən rokeikei mə nərmama tuhesi pen. Tiko mini ro tukumaha i mə ratukwatukw ia Loa səkitaha mə tahəuvehi pen nəmri takis m Kig Sisa uə rekəm?”

Mətə Iesu ruvəukurən raka rərīnraha mə hokeikei mə in trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi. Nənə rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo hiameipweipwi iou iamīnhi irə? Həuvehi silin riti mhəuvehi mhəuvehe pwəh iakətə ro.”

¹⁶ Nənə irəha həuvei pen silin riti min. Nənə Iesu rəres pen mə, “Nənīmwi iərmama sin i ia silin? Nənə nəghi sin i?”

Miregi həni mə, “Nənīmwi Kig Sisa mine nəghi Kig Sisa.”

¹⁷ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Narimnari me səvəi Kig Sisa hiəuvei pen m Kig Sisa. Narimnari me səvəi Kumwesən hiəuvei pen m Kumwesən.”

Irəha həregi nəgkiariien səvənhi, nənimenraha rier.

Satusi me həres Iesu nəresien riti

¹⁸ Satusi me nepwīn həuvehe ti Iesu. (Satusi me irəha kamləni mə iərmama sə ruvamhə ko rīpkətui mhə mwi.) Irəha həuvehe mhəres Iesu nəresien riti, mhəni mə,

¹⁹ “Iahatən, Moses rīmərāi pen ia Loa səkitaha mə trini minuə iərman riti remhə, məpwəh səvənhi pran, mətə tinīnrau riwən, piəvi iərman nəha traməkeikei miri pran nəha rouərəhi nəkwərhakwərha me, rouəsihəgin piəvi iəmə nəha.

²⁰ Mətə nərman sefen, irəha piəvnraha me. Sə rasori riri pran riti, krouəpwəh nərəhiēn iəkunouihī riti, nənə iərman nəha remhə, məpwəh səvənhi pran.

²¹ Nənə piəvni səro kəru irə riri prən nəha, memhə mwi, məpwəh prən nəha, mətə tinīnrau riwən. Nənə piəvni səro kahar irə ro mwi iamīnhi irə

²² meste irəha pam sefen həiri prən nəha, mhemhə pam, nənə prən nəha rəpwəh nərəhien iakunouih riti, memhə mwi.

²³ Ni pehe ro tukumaha i. Ia nəpin nəha Kumwesən tro nərmama hətui mwi ia nemhəien, pran nəha səvəi sin, ti nəri nə mə nərman me nəha sefen irəha pam həməiri in?”

²⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəreirei nipwrai nəgkiariien me ia Nəkukuə Ikinan, mhəreirei mwi niskaiien səvəi Kumwesən. Ro iamihni irə mine nahatəniēn səkimiaha ripkatukwatukw mhə.

²⁵ Nəpin nərmama tuhətui mwi ia nemhəien, nərman tuhəpwəh nirien nipran, nipran tuhəpwəh nesi penien nərman. Mətə irəha tuhəmwhen nəgelo me ia neiai.

²⁶ Nənə nəgkiariien səvəi nəgkiariien i hiaməni mə iərmama ko ripkətui mhə mwi ia nemhəien. Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien nəha ia Nəkukuə Ikinan Moses rimərai rani nei nəha napw rauək irə mətə ripkahi əmwesi mhə? Ia kwopwi nəgkiariien nəha, Kumwesən riməni pen ti Moses i mə, ‘Iou Kumwesən səvəi Ebrahim mine Kumwesən səvəi Aesak mine Kumwesən səvəi Jekop.’

²⁷ In ripko mhə Kumwesən səvəi nərmama me səməme həuvamhə, mətə in Kumwesən səvəi nərmama me səməme kamhəmīru. Kimiaha nahatəniēn səkimiaha ripkatukwatukw anan mhə.”

Nəfe nəha loa rasori ia loa me?

²⁸ Iahatən riti səvəi Loa ruvehe miregi irəha kamhəres irəha me i. Nəpin riregi mə Iesu rini pen atukwatukw ti nirəha i, in rəres pen Iesu i mə, “Nəfe nəha loa rasori ia loa me?”

²⁹ Miregi Iesu rini mə, “Loa sə rasori in nəha Moses riməni mə, ‘Kimiaha nəkur Isrel! Tihətərig amasan! Iərimənu Kumwesən səkitaha in əpa kuatia.

³⁰ Nənə tikaməkeikei mokeikei Iərimənu Kumwesən səim ia rerim me pam, mokeikei in ia nimiruien me pam səim, mokeikei in ia nətərigien me pam səim, mokeikei in ia niskaiien me pam səim.’

³¹ Nənə loa səro kəru irə in i mə, ‘Tikaməkeikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.’ Loa riti mwi riwən rasori mwi məpi raka loa mi nəha.”

³² Miregi iahatən səvəi Loa rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Nəgkiariien səim ratukwatukw. Ikani nipərhiēniēn mə Iərimənu in kuatia. Kumwesən riti mwi riwən, mətə in əpa.

³³ Iərmama traməkeikei mokeikei in ia rerin me pam, mokeikei in ia nətərigien me pam səvənhi, mokeikei in ia niskaiien me pam səvənhi. In traməkeikei mokeikei piəvni rəmwhen rokeikei atukw a in. Noien nəha ramasan məpi raka iərmama rousi əpune nərimīru me, muvni nipwranraha ia nifata, muvei pen m Kumwesən.”

³⁴ Nəpin Iesu rətə mə iahatən səvəi Loa ramini pen nəgkiariien sə ratukwatukw min, rini pen tukwe in mə, “Ik ipaka ti nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” Kurirə irə nərmama pam həhekir Iesu. Riti mwi riwən rəres pen nəresien min.

Kristo in tini sin?

³⁵ Nəpin Iesu ramahatən nərmama ia nimwə səvəi Kumwesən, rəres pen irəha i mə, “Rəfo nahatən me səvəi Loa haməni mə Kristo in tini Kig Tevit?”

³⁶ Kig Tevit atukwatukw, nəpin Nənimwəin Ikinan rinarə irə, riməni irapw mə,

'Kumwesən^a rini pen ti Iərimənu səiou mə,
 Əkurei ia nıkarek mwatuk
 mesite tako narmama səməme haməmwəki ik həuvehe,
 tikərpwi utə tipage nisum mi ia nırəha.'

³⁷ Ia nəgkiariien nəha Kig Tevit atukwatukw rinəkweın Kristo mə Iərimənu səvənhi. Mə ro iamınhi irə rəfo irəha kamhəni mə in tını Kig Tevit?"

Nəkuər nəha rerınraha ragien mə tuhətərig ia Iesu.

³⁸ Nəpın Iesu ramahətən irəha i, mani mə, "Kimiaha tihaməkeikei mhəsiari ti nahatən me səvəi Loa. Irəha hokeikei mə tuharkahu ia karkahu əpwəmwis me məmamhan. Ia kwopun kamo maket me ikin hokeikei mə nərmama tuhəkweın irəha ia nisaiien.

³⁹ Ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkure ia kwopun amasan me. Ia nəveginien asori me hokeikei mə tuhəkure ia kwopun kamsiai nəmə asori me ikin.

⁴⁰ Irəha kamhəpeki raka nautə səvəi nıpran me səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha. Kamhəfwaki ia nəfwakiien əpwəmwis me mə nərmama tuhəsiari irəha. Kumwesən trərpwəın noien ərəha me səvənraha rasori mwı."

Pran riti sə ruvei pen mane səvənhi sampam m Kumwesən

⁴¹ Iesu raməkure ipaka ti kwopun kamerukw pen mane m Kumwesən ikin, maməspau nərmama me kamherukw pen mane me səvənraha. Nərmama me səməme nautə səvənraha rasori həpik herukw pen mane asori.

⁴² Mətə pran riti fwe ikin. Səvənhi iərman remhə məpwəh in. Nautə səvənhi riwən. Ruvehe merukw pen silin ouih mi kəru.

⁴³ Nəpın Iesu rətoni, rəkweın nərmama me səvənhi həuvehe. Rini pen ti nırəha i mə, "Iakani nıpərhiendien tukumiaha i mə prən nəha iərman səvənhi remhə məpwəh in, nautə səvənhi riwən, in rerukw pen mane rasori məpi raka nərmama me pam nəha səməme kamherukw pen mane m Kumwesən.

⁴⁴ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə nərmama me nəha nautə səvənraha rasori. Həuvehi raka nıpərın a mhəuvei pen m Kumwesən. Mətə prən nəha nautə səvənhi riwən ruvei pen mane me pam səvənhi sə truvehi nəveginien irə."

13

Iesu rini irapw mə tukamevən tukousi testesi pam nimwə səvəi Kumwesən

¹ Nəpın Iesu rinamier ia kwopun nimwə səvəi Kumwesən ramərer ikin, iərmana riti səvənhi rini pen tukwe in mə, "Iahatən. Ətə ro nimwə səvəi Kumwesən. Kino ia kəruətərei asori me. Nimwə me i hamasan pik."

² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, "Ikətə nimwə asori me i? Tukamevən tukousi testesi pam, kəruətərei riti ko rəpwəh nərer əknekinien ia riti."

³ Nəpın Iesu raməkure ia Təkuər Olif, maməti əpwəmwis pen ia nimwə səvəi Kumwesən, Pita mine Jemes mine Jon mine Antru həres afafa in mə,

⁴ "Tiko mini ro tukumaha i mə narimnari me nəha truvehe tinesən? Nəfe nımtətien truvehe mahatən pen mə nəpın səvəi narimnari me nəha ruvəuvehe ipaka?"

⁵ Miregi Iesu rini pen ti nırəha i mə, "Kimiaha tihaməsiari kamo iərmana riti reikuə ia kimiaha.

^a **12:36:** Nəgkiariien səvəi nəkur Kris rıməni iamınhi irə mə, "Iərimənu rini pen ti Iərimənu səiou."
12:41: 2King 12:9 **12:43:** 2Kor 8:12 **13:2:** Luk 19:44

⁶ Nərmama həpik tuhəuvehe ia nəghik, mhəni mə irəha Kristo. Tuheikuə ia nərmama həpik.

⁷ Nəpın tihəregi nərmama tuhəvisau ia naruağəniən mə 'naruağəniən riti fwe' uə 'naruağəniən trutə,' tihəpwəh nehekiriən. Nəri nəha traməkeikei muvehe, mətə rıpkə mhə ihı nəpın sampam.

⁸ Nərmama ia kwənəkwas riti tuhəskəmter mharuağən irəha nərmama ia kwənəkwas əpə. Nərmama səvəi kig riti tuhəskəmter mharuağən irəha nərmama səvəi kig əpə. Kwopun me nəpwın nımwnımwien trıkiu. Nukumhə trahi nərmama. Mətə narımnari me i rəmwhen a ia pran sə rınamregi təkutan rınaməmisə ti nərəhiən ikunouihı.

⁹ Kimiaha tihəmətə amasan ia kimiaha me. Nərmama tuhəvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkiariien səkimiaha. Fwe ia nəkwai nımwəfwaki me səvəi nəkur Isrel tuhərisi kimiaha. Tihərer ia nəmri kig me mine ia nəmri nərmama səməmə kəmhərimənu ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou. Tihərer ia nəmrınraha mhəvisau irapw nəgkiariien amasan səiou mınraha.

¹⁰ Nəgkiariien amasan səiou traməkeikei mukupwən mevən ti nərmama pam ia tənəmtənə me kurirə irə nəpın sampam truvehe.

¹¹ Nəpın nərmama tuhəvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkiariien səkimiaha, kurirə hiəgkiari, tihəpwəh nətərig pıkiən ia nəfe tihəni. Mətə ia nəpın səkimiaha tihəgkiari irə, tihəskəmter, mhəgkiari, ti nəri nə mə rıpkə mhə kimiaha atukwatukw tihəgkiari, mətə Nənımwın İkinan truvei pehe nəgkiariien m kimiaha hiəgkiari.

¹² Ia nəpın nəha iərmama truvei pen piəvni anan ia rəgi nərməpə mə tukousi əpune. Tata me tuho mwi iamınhi ia tınınraha me. Nəkwərəkəwərha me tuhəskəmter mhəni ərəha səvənraha me tata mine mama, mhəvei pen irəha mə tukousi əpune irəha.

¹³ Nərmama me pam tuhəmwəki kimiaha ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou. Mətə iərmama sə trərer əknekın ia nahatətəien səvənhi meste nərəhaien me i həuvehe mhəkurau pam, Kumwesən truvehimıru in."

Nərəhaien asori ia Jerusalem

¹⁴ "Kimiaha tihətoni nəri Profet Taniel rıməni kani mə 'Nəri sə rərəha anan mamouraha narımnari ikinan.' Tramərer ia kwopun sə rıpkatukwatukw mhə mə trərer ikin.^a Ia nəpın nəha tihətoni, (iərmama sə raməvsini nəkukuə i traməkeikei mukurən nıpwran), nərmama ia tənə Jutia tuhaməkeikei mhap mhərkwafə ia təkue me.

¹⁵ Trini mınuə iərmama riti raməpwis ia təkure nımwə səvənhi, traməkeikei meiwaiu map akwauakw, məpwəh nuvnımwəien mə truvehi nari riti.

¹⁶ Trini mınuə iərmama riti raməmhu ia nəmhien səvənhi, traməkeikei map akwauakw, məpwəh nırərigien mevən imwəni mə truvehi səvənhi tınari.

¹⁷ Trərəha anan ti nıpran me səməmə tuhəpəmpəm mine səməmə tuhaməvei kənunu m nəkwərəkəwərha əmtəmetə me ia nəpın nəha

¹⁸ Tihəfwaki mə nəpın nəha trəpwəh nuveheien ia nəpın səvəi nəkwieien,

13:8: Aes 19:2, 2Kron 15:6 **13:9:** Mat 10:17-20 **13:11:** Luk 12:11-12 **13:12:** Mat 10:21 **13:13:** Mat 10:22, Jon 15:21 **13:14:** Dan 9:27, 11:31, Dan 12:11 ^a **13:14:** Trərer ia kwopun ikinan anan ia nımwə səvəi Kumwesən. **13:15:** Luk 17:31 **13:17:** Luk 23:29

19 ti nəri nə mə nəpɪn nəha nəpɪn səvəi nərahaien. Nərəhaien nəha tra-sori məpi raka nərahaien me pam səməme həuvəuvehe raka fwe nukune narəien^b mesite pehe ipwet mine. Nənə nərahaien riti mwi riwən truvehē məpi raka.

20 Ko nərahaien nəha ravən əpwəmwis, nərmama me hemhə pam. Mətə İərmənu tro nəpɪn sə nərahaien nəha travən irə rukwakwa. In tro iamɪnhi irə mə truvehimiru nərmama me səvənhi səməme ruvərfi raka irəha.

21 Ia nəpɪn nəha, trini minuə iərmama riti rini pehe tukumiaha i mə, 'Hətə ro Kristo i' uə 'Hətə ro Kristo nəha,' kimiaha tihəpwəh niniien nɪpərhiēnien irə.

22 Nərmama tuhəskəmter. Nəpwɪn tuhəni mə irəha Kristo, mətə neikuəien. Nəpwɪn tuhəni mə irəha profet, mətə neikuəien. Tuho nɪmtətien me mine narimnari me nərmama tuhətoni mhərkərinari irə. Irəha tuhəmwur mə tuheikuə ia nərmama səməme Kumwesən ruvərfi raka irəha, trini minuə irəha həukurən noien.

23 Mətə kimiaha tihəməsiari. Narimnari me pam iakukupwən muvəni raka tukumiaha i."

Kristo truvehē mwi

24 İesu riripin mini mə, "Mətə nəpɪn nərahaien nəha truvehē mukurau pam, 'meri truvehē mɪpitəv, məkwə trəpwəh nəhiarpwien,

25 kəməhau me ia nɪmagouagou tuhəsasəsas, narimnari me ia nɪmagouagou həskai pik, Kumwesən trikiukiū ia nɪrəha.'

26 Kurirə irə nərmama tuhətoni iou, İəməti İərmama, ia nəpuə iakauvehe ia nɪskaiien asori mine nukuraanien asori.

27 Ia nəpɪn nəha takərhi raka nagelo me səiou həuvrehi, mhəuvesu, mhəuveraha, mhəuvarei, mhəuvən ia kwopun me pam ia tiprənə i, mhəpeki nərmama me səməme iakimərfi irəha mə səiou, mhəpeki irəha mhəuvehe.

28 Həregi ro nusipekinien səvəi nei nəha niemis. Nəpɪn rɪnarkwi pen tukun sə rɪmərmaru minəməpɪrɪpɪr, kimiaha hiəukurən mə nəpɪn səvəi nəpənəpanien ruvəuvehe ipaka.

29 Rəmwhen a mwi, nəpɪn kimiaha tihətoni narimnari me i hənaməier pehe, tihəukurən mə iou, İəməti İərmama, iakuvəuvehe ipaka, rəmwhen a iakamərər ia kwəruə ia nɪmwə mə takuvnɪmwə pehe.

30 İakani nɪpərhiēnien tukumiaha i mə nərmama səməme kamhəmɪru təkwətəkwɪni mine tuhəpwəh nemhə pamien meste narimnari me pam i həier pehe.

31 Neiai mine tiprənə trouiwən, mətə nəgkiariien me səiou tuhəpkiwən mhə.

32 Mətə nəpɪn səvəi nəri nəha, uə əə səvənhi, iərmama riti riwən rukurən. Nagelo me ia neiai mine iou mwi, Tini Kumwesən, iahəreirei. Mətə Tata səiou, in əpa rukurən.

33 Kimiaha tihəməsiari, ti nəri nə mə hiəreirei mə nəpɪn nəha truvehē tinesən.

34 Rəmwhen a ia iərmama riti ravən əpwəmwis, məseni pen narimnari me səvənhi ia rəgi nərmama me səməme kamho tukwini nari min. Irəha pam səvənraha wok rarə. Nənə nəpɪn iərmama nəha ramier irə rini pen ti

13:19: Dan 12:1, Joel 2:2, Rev 7:14 ^b 13:19: Uə fwe kupwən ia nəpɪn nəha Kumwesən rino neiai mine tiprənə mine narimnari me pam. 13:22: Dut 13:1-3, Rev 13:13 13:24: Rev 8:12 13:27: Mat 13:41 13:34: Mat 25:14

iærmama sæ ramækure ia kwæruæ ia nimwæ sævænhi mæ, “Tikamætui amasan ti sæiou narimnari me, mæpwæh napriien.’

³⁵ Ro iamînhi iræ kimiaha tihamækeikei mhætui amasan, mhæpwæh napriien, ti næri næ mæ hiæreirei mæ iæmæ asori sævai nimwæ truvehe tinesæn. Truvehe ia naruaræv uæ ia næpin uæ ia næpin ræi rakaka iræ uæ ia næpnæpin.

³⁶ Ræræha mæ ruvehe akwauakw mætoni hiamapri.

³⁷ Næfe iakamîni pehe tukumiaha i, iakamîni pen ti nærmama me pam mæ, ‘Hætui amasan, mhæpwæh napriien!’ ”

14

Næmæ asori me sævai nækur Isrel kamhætui suatuk ti nousi apuneien Iesu

¹ Næpin kæru mwi nækur Isrel ho Pasova irau næveginien asori sæ hani bred sæ yis riwæn iræ.^a Pris asori me mine nahatæn me sævai Loa kamhætui suatuk riti mæ tuhævæn afava, mækwætmhiri Iesu, mhousi apune.

² Iræha kamhæni mæ, “Pwæh kitaha sæpwæh nækwætmhiriien Iesu ia næpin sævai næveginien asori. Ræræha mæ nærmama niemaha træpi iræha kamho nurigrigien asori tukwe.”

Pran riti rætægi pen senta ia nukwæne Iesu

³ Næpin Iesu ramaræ ia rukwænu næha Petani, ruvnimwæ pen ia nækwai nimwæ sævai Saemon. (Saemon næha kupwæn nemhæien skai ro tekîn.) Iesu ramækure mamæni nari. Pran riti ruvehe mauvehi potel riti kîno ia kæruætereî riti næghîn næ alapasta. Fwe ia nækwai potel næha senta sæ kîno ia nat atukwatukw.^b Nænimen rutæ pik. Præn næha rætefi tærhui potel næha, mætægi pen ia nukwæne Iesu.

⁴ Mætæ nærmama nepwîn niemaha ræpi iræha, kamhæni pen ti niræha me i mæ, “Ræfo ramouraha senta ianhi?

⁵ Ramasan mæ ripkæmri pen a næmri nari ia senta næha pwæh iærmama riti ruvehi. Rukuræn nuvehiien mane asori muvei pen m nærmama nautæ sævænraha riwæn.” Nænæ kamhæski præn næha.

⁶ Mætæ Iesu rini mæ, “Tihæpwæh næskiiien præn i! Ræfo hiamo iamînhi iræ? In ramo noien amasan riti miou.

⁷ Nærmama me sæmæme nautæ sævænraha riwæn tuhamaræ kimiaha mînraha ia næpin me. Næpin hiænua tihasitu ia niræha, hiæukuræn nasituien. Mætæ iou tapkaræ mhæ kitaha m kimiaha næpin me.

⁸ Præn i rino nari riti ræmwhen iræ mæ tro. Rukupwæn mætægi pehe senta mamæpnæpenæ ia nipwrak mæ tukinimwi.

⁹ Iakani nipærhienien tukumiaha i mæ nærmama tuhævisau irapw nægkiariien amasan sæiou ia kwopun me ia tîpræn i, mhævisau irapw næfe præn i rino miou mæ nærmama rerînraha tramrhi.”

Jutas truvei pen Iesu ia rægi nærmama sæmæme kamhæmwæki in

¹⁰ Jutas Iskariot, in riti ia twelef nærmama me sævai Iesu, revæn ti pris asori me mæ trægkiari mînraha. Revæn mîni mæ, “Takuvei pehe Iesu m kimiaha.”

13:35: Luk 12:38 **14:1:** Mak 11:18 **a 14:1:** Iærimænu rimæni pen ti nækur Isrel mæ iræha tuhamækeikei mho Pasova irau næveginien asori sæ hani bred sæ yis riwæn iræ. Tuho ia nuk nuk me mæ rerînraha tîrhi næpin Iærimænu rimæivæ ueni nimwæ sævænraha ia tæne Ijip, mæpwæh nousi apuneien næmritaik sævænraha: Eks 12:1-19 **14:3:** Luk 7:37-38 **b 14:3:** Nat in nei riti. Nipekin rapæin amasan. Rutæ ia tæne sævai næmæ Intia isipwîn ti tæne sævai nækur Isrel. Ro pen nænimen ruta pik. **14:7:** Dut 15:11 **14:8:** Jon 19:40

¹¹ Nəpɪn pris asori me həregi nəgkiariien səvənhi, rerinraha ragien tukwe. Həni mə tuhəuvei pen mane min. Nənə Jutas rinamətui suatuk mə truvei pen Iesu ia rəginraha.

Iərmama kəru səvəi Iesu krouəpnəpenə ti nəveginien kaməni bred səyis riwən irə

¹² Neste atukwatukw nəpɪn nəha tuhani bred səyis riwən irə. (Ia nəpɪn asori nəha, nərmama kamhousi əpune sipsip me səvəi Pasova.) Nərmama me səvəi Iesu həres pen Iesu i mə, “Kwopun pəku nəha ikokeikei mə kimaha tahəuvən mhəpnəpenə ti nəveginien səvəi Pasova ikin, nənə, ik tikəni?”

¹³ Nənə Iesu rərhi pen iərmama mi kəru səvənhi mɪni pen ti nirau i mə, “Kimirau tirouevən fwe ia Jerusalem. Iərman riti trəpi raka kimirau ia suatuk, mauvehi tikinari riti nui rukuər irə. Iroukurirə pen in.

¹⁴ Nəpɪn revən muvniwə ia nəkwai nimwə, iroukurirə i, rauevən, rouni pen ti iəmə asori səvəi nimwə nəha mə, ‘Iahatən səkitaha rani mə, nimwə əfo nəha tahani pəri nəveginien səvəi Pasova kimaha səiou me nərmama me ikin?’

¹⁵ Nənə in triri kimirau mevən fwe irənhə ia nimwə nəha mahatən rum asori riti. Narimnari me pam hənəmak raka fwe ikin. Ia rum nəha kimirau tirouəpnəpenə tukutaha.”

¹⁶ Nənə iərmama mi nəha səvəi Iesu krouier, rouevən fwe ia Jerusalem, rouətə narimnari me pam rosi a Iesu rıməni pen ti nirau i. Nənə krouəpnəpenə ti nəveginien səvəi Pasova.

Jutas truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki in

¹⁷ Ia nəruarəv Iesu ruvehe irəha twelef nərmama me səvənhi.

¹⁸ Nəpɪn kamhani pəri nari irə, Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nɪpərhiəniən tukumiaha i mə kimiaha riti truvei pen iou ia rəgi nərmama me səməme kamhəmwəki iou. Kimiaha riti raməni pəri nari kimrau min.”

¹⁹ Nəpɪn irəha həregi nəgkiariien nəha, rerinraha rəpou. Həuvehe kuatia kuatia mamhəres Iesu i mə, “Sin nəha ikani? Iou?”

²⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani kimiaha riti ia twelef nərmama me i səiou. Iərmama sə rameitesi bred ia tikiplet kuatia kimrau min.

²¹ Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei memhə rəmwəhen kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama me səməme kamhəmwəki iou. Ramasan pik mə rɪpkəpwəh a nətuuien.”

Nəpɪn sampam Iesu rəni nari irəha nərmama me səvənhi

²² Nəpɪn nəha kamhani nari irə, Iesu ruvehi bred məfwaki mɪni vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, nənə məkwsen muvei pen m səvənhi me nərmama me, mɪni pen ti nirəha i mə, “Tihəuvehi. In i nɪpwrak.”

²³ Kurirə irə in ruvehi kap waen, məfwaki mɪni vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, nənə muvei pen mɪnraha irəha pam hənimwi waen ia tikikap nəha.

²⁴ Nəpɪn Iesu rauvei pen mɪnraha, in rini mə, “In i nɪtek sə trərihi tərini əknəkin nəgkiariien vi səvəi Kumwesən. Traiu ti nərmama həpik.

²⁵ Iakani nɪpərhiəniən tukumiaha i mə tapkənɪmwi mhə mwi waen meste takənɪmwi waen vi ia nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

²⁶ Nənə irəha hani nɪpu riti, mho sampam irə, mhəier mhəuvən ia Təkuər Olif.

Iesu rini mā tukamevən nərmama me səvənhi tuhap kirkiri mhəpwəh in

²⁷ Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mā, “Tukamevən kimiaha pam tihap raka ia nirak. Iakani iaminhi irə ti nəri nə mā kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mā Kumwesən rini mā, ‘Iou takousi iərmama sə ramətui ti sipsip, sipsip me tuhaiu kirkiri.’

²⁸ Mətə in tro iakətui mwi ia nemhəien səiou. Takətui raka, mevən fwe ia tənə Kalili. Iou takukupwən kimiaha tihəkurirə.”

²⁹ Mətə Pita rini pen ti Iesu i mā, “Irəha pam tuhap raka ia niram, mətə ripko mhə iou.”

³⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, “Iakani nīpərhienien tukw ik i ipwet ia nəpīn, kurirə rəiə rakaka səro kəru irə, ik tikini m kahar mā ikreirei iou.”

³¹ Mətə Pita rəgkiari asori mā, “Trini minuə hani mā takaməkeikei memhə krau mik, mətə ko iakəpwəh nīnien mā iakreirei ik.” Nənə irəha pam hani nəgkiariien kuatia.

Iesu revən fwe ia Ketsemane, maməfwaki fwe ikini

³² Irəha həuvən ia kwopun riti nəghin nə Ketsemane. Iesu rini pen ti səvənhi me nərmama me i mā, “Kimiaha tihaməkure ia kwopun i. Pwəh iou iakevən məfwaki.”

³³ Nənə in riri Pita, Jemes, mine Jon harevən irəha min. Ia nəpīn nəha in rinamregi rərəha, rerin rəpou pik.

³⁴ Nənə rini pen ti nirəhar i mā, “Rerik rəpou pik ipaka iakemhə tukwe. Tiamharo i mharəpwəh napriien.”

³⁵ Nənə Iesu revən ouih i a mwi, mīmwei ia tiprənə, məfwaki, maməres suatuk riti mwi mā nəpīn nəha trukurau irə.

³⁶ In rini mā, “Tata keikei, narimnari me pam rīməru tukw ik. Tikuvehi raka kap i pwəh iakəpwəh nənimwiien. Mətə tikəpwəh noien rəmwhen sə iakokeikei, mətə tiko rəmwhen sə ikokeikei.”

³⁷ Nənə Iesu rəfwaki pam, mīrərig pehe mətoni Pita mine Jemes mine Jon kamharapri. Nənə in rini pen ti Pita i mā, “Eh, Saemon, rəfo ikamapri, ko ipkətui mhə nəpīn ouih i a uə?”

³⁸ Tiharətui mharəfwaki mā tiharəpwəh nīmweien ia nərhəien. Nīpərhienien, rerimiahaha ragien mā tihəfwaki, mətə nīpwramiaha rəpou.”

³⁹ Nənə Iesu rīrərig mevən məfwaki mwi, mīni a nəgkiariien sə rīmāni kupwən.

⁴⁰ Nənə mīrərig pehe mwi mətə irəhar kamharapri mwi, ti nəri nə mā napriien ruvəuvehi irəhar. Nənə harfi nəmrīnrahar, mətə harreirei mā tuhari pen nəfe tukwe in.

⁴¹ Nənə Iesu revən səro kahar irə muvehe mīni pen ti nirəhar i mā, “Hiamarapri, mamharuvehi ih i napwisien səkimiahar? Nəmwhen. Nəpīn nəha ruvəuvehe. Iərmama riti truvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nəmə ərəha me.

⁴² Tiharo mharərəer. Pwəh saməvən. Hətə ro, iərmama nəha trini pui iou ruvəuvehe ipaka.”

Nərmama səməme kamhəmwəki Iesu həuvehe mhəkwəmhiri in

⁴³ Nəpīn Iesu raməgkiari ih i, Jutas, in riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu, ruvehe irəha nərmama me həpik. Pris asori me mine nahatən me səvəi Loa

mīne nāmā asori me sāvai nākur Isrel hānārhi pen irāha. Nepwīn kamhāuvehi nau. Nepwīn kamhāuvehi nīpəri nei.

44 Jutas rināgkiari raka mīnraha mā, “Iārmama sē takakei min, iāmā nā in nā. Kimiaha tihākwtāmhirī, mhāiri raka mhāuvān, mhātui amasan mā trāpwāh nāpien.”

45 Nānā nāpīn Jutas ruvehe ia kwopun nāha, revān atukwatukw tī Iesu, mīni mā, “Iahātān!” Nānā makei min.

46 Jutas rakei min, nānā nārmama me hāuvehe mhākwtāmhirī.

47 Mātā iārmama riti sē ramārēr ipaka tī Iesu reivi raka nau sāvānhi, mārāi iārmama riti sē ramo tukwini nārī m pris asori anan, mārāi raka nīkare nīfregin.

48 Nānā Iesu rīni pen tī nīrāha i mā, “Rāfo hīāuvehi nau me mīne nīpārēpəri nei me mhāuvehe mā tihākwtāmhirī iou iamīnhi irā? Nētārigien sākīmīaha rīnuā iou rakres riti uā?”

49 Ia nārīneiv m neis mīne iakamarā kītaha m kīmīaha fwe ia nīmwā sāvai Kumwesān, mamahātān nārmama. Rāfo hīāpwāh nākwtāmhirīien iou ia nāpīn nāha? Mātā hīamo iamīnhi irā mā nāgkiariien sē Nākukuā Ikinan rīmāni truvehe mukuā.”

50 Irāha hākwtāmhirī Iesu. Nānā nārmama me pam sāvānhi hāpwāh in mhap.

51 Tāmaruā riti rakurirā Iesu. Rauvegi a nīpwrān ia ravaravar. Nārmama me hāuvehe mhākwtāmhirī.

52 Mātā resi raka ravaravar ia nīpwrān maiu auēr a map.

Iesu rārēr ia nāmri nāmā asori me sāvai nākur Isrel

53 Nārmama me hāiri Iesu mhāuvān tī pris asori anan. Pris asori me mīne nāmā asori me sāvai nākur Isrel, mīne nahātān me sāvai Loa, hānousāsīmwin pen pam raka irāha me tukwe.

54 Nāpīn hāiri pen Iesu mamhāuvān, Pita rakurirā ia Iesu mamavān isipwīn tukwe meste nārī fwe ia nīkare nīmwā sāvai pris asori anan. Nānā muvni-mwā mamākure irāha iotukwininārī me, mamārhiāpw ia nāpw.

55 Nānā pris asori me mīne nāmā asori me sāvai nākur Isrel kamhātui nārmama nepwīn mā tuhāni irāpw nārī arāha riti sē Iesu rīno uā rīmāni. Nāmā asori me hōkeikei mā tuhāregī pwāh housi āpune Iesu tukwe. Mātā irāha hāpkātā mhā nārī riti.

56 Rāknekīn tī nīrāha tī nārī nā mā nārmama hāpīk hāskāmter mamheikuā ia nāfe hānātōni Iesu rīno uā hāmāregī in rīmāni, mātā nāgkiariien sāvānrāha rīpkuvehe mhā mo kuatia.

57 Nānā nārmama nepwīn hāskāmter mamheikuā ia Iesu mamhāni mā,

58 “Kīmāha iahāregī iāmā i rīmāni mā, ‘Iou takourāha nīmwā i sāvai Kumwesān sē nārmama hāno ia rāginrāha. Nāpīn kahar rukurāu takuvrhākīn riti mwi nārmama tuhāpwāh noien ia rāginrāha.’ ”

59 Hāni iamīnhi irā, mātā nāgkiariien mwi sāvānrāha rīpkō mhā kuatia.

60 Nānā pris asori anan rārēr ia kurkwan ia nīrāha māres pen Iesu i mā, “Nāgkiariien riti rīwān tikīni? Rāfo ia nāgkiariien nāha irāha kamhāni mamhousi ik irā?”

61 Mātā Iesu rāpnāpen, māpwāh nāgkiariien.

Nānā pris asori anan rāres pen mwi mā, “Rāfo? Ik Kristo? Kumwesān sē kamīni vivi in tīni nā ik?”

⁶² Miregi Iesu rini mā, "Iou i. Tukamevən kimiaha tihətōni iou, Iəmēti Iərmama, takaməkure ia nīkare Kumwesən mwatuk sə in nīskaiien səvənhi rāsori. Tihətōni mwi iou takauvehe ia nəpuə me ia nīmagouagou."

⁶³ Nənə nəpīn pris asori anan rīregi, reitehi karkahu səvənhi, mīni mā, "Kītaha tsətui iərmama riti mwi tro pui iəmē i ti nəfe?"

⁶⁴ Hiəuvregi raka mā in rini ərəha Kumwesən. Nətərigien səkīmiaha mā tsəfo irə?"

Nənə irəha pam hāni mā Iesu traməkēikei memhə.

⁶⁵ Nəpwin həkəmter mhərgəvəsi pen in. Nəpwin housəman nənimen, mamhəuəsi in, mamhəni mā, "Ni ro nəgkiariien sə ruku pen ti Nənīmwin mā sin ruəsi ik!" Nənə naruagən me səvəi pris asori anan irəha mwi həuvehi mhəpwi.

Pita rini mā in rīreirei Iesu

⁶⁶ Pita in fwe inhəriṗw ia nīkare nīmwə səvəi pris asori anan. Nənə pran riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan ruvehe.

⁶⁷ Nəpīn rətoni Pita ramərhiəṗw ia nəṗw, rəti əter irə, mīni mā, "Ik mwi ikīnamavən pəri kīmirau Iesu iəmē Nasaret."

⁶⁸ Miregi Pita rini mā, "Rəkəm. Iou iakreirei iəmē nəha, mireirei nəfe i ikamīni." Nənə Pita rəṗwəh nīkare nīmwə səvəi pris asori anan mevən ipaka ti kwəruə asori riti sə nərmama kamhəuvnīmwə pehe irə. Nənə rəiə riti rakaka.

⁶⁹ Nənə pran sə ramo tukwini nari ruvehe mīnamīni mwi ti nərmama səməme kamhərər ipaka ti Pita i mā, "Iəmē i in riti ia nīrəha."

⁷⁰ Mətə Pita rini mwi mā, "Rəkəm. Rīpko mhə iou riti ia nīrəha."

Nənə hərər ouihī a mwi. Nərmama səməme kamhərər ipaka tukwe in hāni pen mwi mā, "Nīpərhiēnien, ik riti ia nīrəha ti nəri nə mā ik iəmē Kalili."

⁷¹ Miregi Pita rini mā "Mə iakameikuə ṗwəh Kumwesən rəṗwin noien ərəha səiou. Iakani pehe tukumiaha i kwəsuaḥi anan mā iou iakreirei iəmē nəha kīmiaha hīaməni."

⁷² Pita rini iamīnhi irə nənə təkwtəkwuni a rəiə rakaka səro kəru irə. Nənə Pita reriṅ rīrhi nəgkiariien sə Iesu rīməni pen tukwe in mā, "Kurirə rəiə rakaka səro kəru irə, tikini m kahar mā ikreirei iou." Pita reriṅ rīrhi. Nənə reriṅ rəkṗəṗir, rasək.

15

Iesu rərər ia nəmri Paelat

¹ Ia nəṗnəpīn pris asori me mīne nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mīne nahatən me səvəi Loa mīne nərmama pam ia nəkureien səvənraha hərəi sun nəgkiariien səvənraha, mhərihi Iesu, mhərii mhəuvən, mhəmri pen in ia rəgi Paelat.

² Nənə Paelat rəres pen Iesu i mā, "Ik kig səvəi nəkur Isrel?"

Miregi Iesu rini mā, "Ik ikani."

³ Ia nəpīn nəha pris asori me kamhəni ərəha Iesu ia narimnari me rīpik.

⁴ Ro pen Paelat rəres pen mwi ti Iesu i mā, "Nəgkiariien riti riwən tikini pen ti nīrəha i? Regi ro narimnari me rīpik kamhəni ərəha ik irə."

⁵ Mətə Iesu rəṗwəh nəgkiariien. Nənə Paelat rəkəriṅari irə.

⁶ Noien riti nəha ikīn Paelat ramo ia nuk me pam ia nəpīn səvəi nəveginien asori nəha Pasova. Raməsēni iərmama riti sə nəkur Isrel həməni rier ia kalapus mamevən.

⁷ Ia nəpɪn nəha iərmama riti raməmak fwe ia kalapus nəghɪn nə Parapas. Kɪməuvehi puɔnɪmwə in ia kalapus irəha nərmama me nepwɪn tɪ nəri nə mə hənəusi əpune iərmama ia nəpɪn səvəi naruaɡənien riti.

⁸ Ro iamɪnhi irə nərmama həpɪk həuvehe tɪ Paelat mənəmħəres pen mə trəsəni iərmama riti rier ia kalapus rəmwhən sə ramo mɪnrəha ia nuk me.

⁹ Miregi Paelat rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Kɪmɪaha hiokeikei mə takəsəni kɪɡ səvəi nəkur Isrel rier ia kalapus?”

¹⁰ Paelat rəres pen irəha iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə in rukurən mə pris asori me həməuvei pen Iesu ia rəɡɪn tɪ nəmwəkɪien səvənraha.

¹¹ Nənə Paelat rəres pen irəha, mətə pris asori me hərer kukurau mamħərhɪrhi nərmama, mamħəni pen tɪ nɪrəha i mə tuhəres pen Paelat i mə trəpwəh narakaien ia Iesu mətə traraka ia Parapas.

¹² Ro iamɪnhi irə Paelat rəɡkiari mwi mɪnrəha mɪni mə, “Trɪni mɪnuə iakəsəni Parapas rier ia kalapus, rəfo ia iərmama sə hiaməni mə in kɪɡ səvəi nəkur Isrel?”

¹³ Miregi irəha həkweɪn əpwəmwiɪs mwi mə, “Ərui tərɪni pen in ia nei kamarkuauɪ!”

¹⁴ Miregi Paelat rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Tɪ nəfe? Nəfe nəha nərəhəien in rɪno?”

Mətə həni asori mwi mə, “Ərui tərɪni pen in ia nei kamarkuauɪ!”

¹⁵ Nərmama me həpɪk nənə Paelat rokeikei mə tro rərɪnrəha rəpwɪuən. Ro pen rəsəni Parapas rier ia kalapus mamevən. Nənə Paelat rɪni pen tɪ naruaɡən me mə tuhərɪsi Iesu. Hərɪsi pam nənə Paelat rəsəni pen Iesu ia rəɡɪnrəha mə tuhərui tərɪni pen ia nei kamarkuauɪ.

Naruagən me harɪs əkenhɪn ia Iesu

¹⁶ Naruaɡən me həiri Iesu mhəier mhəuvən ia nəkwai nɪmwə asori səvəi Paelat. (Nɪmwə nəha nəghɪn nə Praetorium.) Nəpɪn hapirapw fwe ikɪn, həkweɪn irəha me nepwɪn ia kusen səvənraha həuvehe,

¹⁷ mharkahu pen karkahu əruerəv riti m Iesu rəmwhən ia karkahu səvəi kɪɡ. Həuvehi rəhi mhəuvnhi kəfəfau irə səvəi kɪɡ, mhəfəfau pen ia kənkapwə.

¹⁸ Hənəməkweɪn pen irə mə, “Ik kɪɡ səvəi nəkur Isrel kɪmaha iahəsai i!”

¹⁹ Irəha həuəsɪ kənkapwə ia rɪɡɪ nei, mhərgəvəsi in, mhənɪmwi nukurhunnəraha ia nənimen mamhəuvnhi nɪsɪaiien irə.

²⁰ Nəpɪn hənərɪs əkenhɪn raka irə, həuvehi raka karkahu əruerəv irə, mharkahu pen tɪnari ihi səvənhi, mhəiri in mhəier mə tuhərui tərɪni pen ia nei kamarkuauɪ.

Naruagən me hərui tərɪni pen Iesu ia nei kamarkuauɪ

²¹ Irəha həiri Iesu, mamhəuvən. Ia suatuk naruaɡən me hətoni iəmə Saerin riti. Nəghɪn nə Saemon. In tata səvəi Aleksanta mɪne Rufas. Ruku pen fwe ia rukwənu mauvehe i ia taon. Naruaɡən me həkeikei mɪn mə trəvrani nei kamarkuauɪ səvəi Iesu.

²² Həiri Iesu mhəuvən ia kwopun riti nəghɪn nə Kolkota (Nɪpwrai nəhəɡ nəha kwopun səvəi kərhə ia iərmama)

²³ Irəha həuvei pen waen mɪn kəvti pen nɪmwai nari riti rəfɪə trasitu muəsi nəmɪsəien. Mətə Iesu rəpwəh nənimwɪien.

²⁴ Irəha hərui tərɪni pen Iesu ia nei kamarkuauɪ, mharə mhəuai kɪrkɪri tɪnari me səvənhi, mhəuini nari riti sə trahətən pen mə sin truvehi nəfe tɪnari səvənhi.

²⁵ Hərui tərini pen İesu ia nei kamarkuauı ia naen klok ia nəpnəpın.

²⁶ Nəkukuə kımərai mə İesu tremhə ti nəfe rini mə:

IN I KIG SƏVƏI NƏKUR ISREL

²⁷ Nəpın həruı tərini pen İesu ia nei kamarkuauı, həruı tərini pen mwı rakres mi kəru ia nei kamarkuauı, riti ia nıkare İesu mwatuk riti ia nıkaren mour.

²⁸ a

²⁹ Nənə nərmama səməme həukurau pehe ia suatuk, kamhəni ərəha İesu, mamharis əkenhin irə, mamhəni pen ti nırəha me i mə, "In ruvəuehimıru raka nərmama həpık, mətə ko rıpkuehimıru atukw mhə in."

³⁰ Ita, uvehimıru ik, maraka ia nei kamarkuauı meıwauı pehe!"

³¹ Prıs asori me mıne nahatən me səvəi Loa, irəha mwı kamhəni ərəha İesu, mamharis əkenhin irə, mamhəni pen ti nırəha me i mə, "In ruvəuehimıru raka nərmama həpık, mətə ko rıpkuehimıru atukw mhə in."

³² Həni mə, "In Kristo. In kig səvəi nəkur Isrel. Ramasan mə raraka ia nei kamarkuauı meıwauı pehe p wəh kitaha sətoni mhəni nıparhienien irə." İərman mi nəha kəru kınərui tərini pen irau ia nei kamarkuauı irəhar İesu, irau mwı krauni ərəha in.

İesu remhə

³³ Ia kurkwai nəpın ia ran nəpıtəvien ruvehe mousəman kwopun me pam ia tənə nəha meste aoa kahar rukurau.

³⁴ Nənə ia tri klok ia nərvəvə İesu rasək əpwəmwıs mını mə, "Eloi, Eloi, lama sapaktani?" Nıpwrai nəgkiariien nəha, in i mə, "Kumwesən səıou, Kumwesən səıou, rəfo ikap raka ia nırak iamınhi?"

³⁵ Nərmama nepwın səməme kamhərer mamhəspau ia İesu həregi nəgkiariien nəha, mhəni mə, "Həregi ro, iəmə i raməkweın Profet Elaeja."

³⁶ Nənə riti ia nırəha raiu muvehi nıpəri koton, meıtesı ia waen sə rəfıə, nıpiri pen ia nusvenhi rəgi nei riti, muvehi pen mə İesu trənımwı, mını mə, "Pəpım ro p wəh sətoni mə Profet Elaeja truvehe muvehi raka iəmə i ia nei kamarkuauı uə rekəm."

³⁷ Mətə İesu rasək əpwəmwıs, muvehi neıahagien səvənhi sampam, memhə.

³⁸ Ia nəpın nəha tınarı sə rəgher tukuahag kwopun ikınan anan fwe ia nəkwai nımwə səvəi Kumwesən reıtehi nıpərin kəru fwe irənhə meste narı fwe inhəripw.

³⁹ İəmə asori riti səvəi narıuagən me ramərer maməti pen mətoni İesu. Nəpın rətoni İesu ruvehi neıahagien səvənhi sampam, memhə iamınhi irə, rini mə, "Nıparhienien iəmə i in Tını Kumwesən."

⁴⁰ Nıpran me nepwın kamhərer isıpwın kwoptı ti İesu mamhəspau irə. Meri Maktala, mıne Salome, mıne Meri mama səvəi Jemes mıne Joses, irəha mınraha.

⁴¹ Nəpın İesu rınamavən fwe ia tənə Kalılı nıpran mırəhar nəha kamhəkırırə i, mamhasıtu irə. Nıpran me nepwın mwı həpık, nəpın İesu ruvehe ia İerusalem, irəha mwı həkırırə in mhəuvehe.

Josefrınımwı İesu

a **15:28:** Niıtestamen me nepwın kımərai ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən həni nəgkiariien riti mwı ia kwopun i rini mə, "Ia noien nəha nəgkiariien səvəi Nəkukuə İkınan ruvehe mukıə sa rani mə, 'İrəha həvsını in mə in riti mwı ramərui Loa.' " **15:29:** Sam 22:7, Sam 109:25, Mak 14:58 **15:33:** Amos 8:9 **15:34:** Sam 22:1 **15:36:** Sam 69:21 **15:40:** Luk 8:2-3

⁴² Fraete, nāpin kamāpnāpenā irā ti Sapat, ti nāri nā mā nāruarāv meri rināmivā,

⁴³ Josef iāmā Aramatia revān mā trāres Paelat mā ko Paelat rāsēni in ruvehi nīpwrai Iesu. (Josef in mwi ramākure irāha nāmā asori me sāvai nākur Isrel nāpin housāsimwin irāha me. Nārmama kamhāsiai in. Josef rameitenhi mā trātoni nitātā sē Kumwesān ramārimānu irā truvehe.) Josef rātagase ia Paelat, mevān māres nīpwrai Iesu.

⁴⁴ Nāpin Josef rāres pen Paelat ti nīpwrai Iesu, Paelat rārkārinari, mīreirei mā Iesu ruvamhā pārhien uā rekām. Ro iamānhi irā rākwein pen iāmā asori sāvai naruagān me māres pen tukwe in mā, “Nīpārhiēnien Iesu ruvamhā raka?”

⁴⁵ Miregi iāmā asori sāvai naruagān me rini mā, “Nīpārhiēnien Iesu ruvamhā raka.”

Nāpin Paelat riregi, rāsēni Josef mā, “Ikukurān nevānien muvehi raka nīpwran.”

⁴⁶ Josef revān muvehi nāmri tinari kani mā linen, muvehi raka nīpwrai Iesu ia nei kamarkuāui, muvegi irā. Muvegi pam, muvehi mevān, māmri pen ia nīpāgi karuātereī riti kinārai ārori raka, nānā māsākwasākwa kēruātereī asori riti mārāpinhā pen kwāruā irā.

⁴⁷ Ia nāpin nāha Meri Maktala mīne Meri mama sāvai Josēs krouātā kwopun nāha kāmri pen Iesu ikīn.

16

Iesu rātui mwi ia nemhāien sāvānhi

¹ Rināmāruarāv, nāpin Sapat rino sampam, Meri Maktala, mīne Salome, mīne Meri mama sāvai Jemes, haruvehi nāmri nīmwai nāri me nepwīn sā nīpekīnraha rapēin amasan, mā tuhārevān mhārāmri pen ia nīpwrai Iesu.

² Ia Sante, ia nāpnāpin anan, irāhar hānamārevān fwe ia nīpāg.

³ Ia suatuk kamharāres irāhar me i mā, “Sin nāha trasitu ia kitāhar, mārākīr raka kēruātereī nāha ramo tukuahāg kwāruā ia nīpāg?”

⁴ Mātā nāpin harāpirāpw fwe ikīn, harāti pen mhārātoni kēruātereī asori nāha kināpākīr raka raka i.

⁵ Nānā hārevān ia nākwai nīpāg, mhārātoni iārmama riti ramākure ia nīkarenrahar mwatuk, mamarkahu ia karkahu sē rāpwāmwis māpsan. Irāhar harātoni, nānimenrahar rier.

⁶ Mātā iārmama nāha rini pen ti nīrāhar i mā, “Nāmrimīrāhar trāpwāh nīerien. Hīamarātui Iesu, iāmā Nasaret sē kināruī tārini pen ia nei kamarkuāui. In riwān i. Rīnātui raka ia nemhāien sāvānhi. Harātoni ro kwopun kināmri pen nīpwran ramāmak ikīn.

⁷ Mātā tihārevān mhārni pen ti nārmama me sāvānhi mīne Pita mā Iesu trukupwān ia kīmīaha mamevān fwe ia tōnā Kalili. Kīmīaha tihātoni in fwe ikīn rāmwhēn rīmāni tukumīaha i.”

⁸ Nānā nīprān mīrāhar nāha harhekīr pik, mhārātāmnīmwin, mharier, mharap ia nīpāg. Mātā harāpwāh nāvīsāuīen nāfe kīmāni pen ti nīrāhar i, ti nāri nā mā harhekīr.

Meri Maktala rātoni Iesu

⁹ Sante ia nāpnāpin Iesu rātui mwi ia nemhāien sāvānhi, mukupwān mier irāpw ti Meri Maktala, pran sē fwe kupwān Iesu rīnākoui irāpw nāremhā me irā irāha pam sefen.

¹⁰ Meri revən mətə nərmama me səməme kamharə pəri irəha Iesu kupwən. Kamhəkure ti Iesu, mamhasək tukwe. Meri ruvehe mini pen ti nirəha i mə “Iakinətə Iesu.”

¹¹ Nəpən həregi mə Iesu rinətui mwi ia nemhəien səvənhi, mhəregi mwi mə Meri rətoni, nənə həpkini mhə nīpərhiēnien irə.

¹² Kurirə irə kəru ia nirəha krouier ia taon rouavən ia suatuk. Nənə Iesu rier irapw ti nirau. Krouətə nīpwran ropə iti.

¹³ Iərman mi nəha krouərīg rouevən ti nərmama me səvəi Iesu, rouəvisau mīnraha, mətə irəha həpwəh nīnīen nīpərhiēnien ia nəgkiariien səvənrau.

¹⁴ Kurirə irə nərmama me nəha səvəi Iesu irəha eleven kamhəkure mamhani pəri nari. Ia nəpən nəha Iesu rier irapw ti nirəha, maməski irəha ti nəri nə mə kənkəpwənraha riskai. Nahatətəien səvənraha riwən. Hənpwəh nīnīen nīpərhiēnien ia nəgkiariien səvəi Meri, mhəpwəh mwi nīnīen nīpərhiēnien ia iərmama səməmi nəha krinouətoni Iesu mə rinətui pərhiēn mwi ia nemhəien səvənhi.

¹⁵ Iesu rini pen ti nirəha me i mə, “Həuvən ia kwopun me pam ia tīprənə i, mhəvisau irapw nəgkiariien amasan səiou m nərmama me pam.

¹⁶ Iərmama sə trīni nīpərhiēnien ia nəgkiariien amasan səiou, ko paptaes irə, Kumwesən truvehimīru in. Mətə iərmama sə trəpwəh nīnīen nīpərhiēnien ia nəgkiariien amasan səiou, Kumwesən trərpwīn noien ərəha me səvənhi.

¹⁷ Nərmama səməme kamhahatətə ia nirak tuho nīmətəien me i. Irəha tuhəkoui irapw nəremhə me ia nərmama ia nəghik. Irəha tuhəgkiari ia nəgkiariien səvəi nəkur əpə.

¹⁸ Irəha tuhəuvehi snek me səməme kamhahi əpune nərmama. Trīni mīnuə irəha hənīmwi nari riti kəvti pen nīmwai nari sə ramousi əpune iərmama, ko rīpkuəsi mhə irəha. Irəha tuhərapī nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha mho irəha həuvehe mhəsənīn.”

¹⁹ Nəpən Iesu Iərimənu rinəgkiari pen pam mīnraha, kuvehi utə in revən fwe ia neiai, məkure ia nikare Kumwesən mwatuk.

²⁰ Nənə nərmama me səvənhi həuvən mhəvisau ia kwopun me pam. Nəpən kamhəvisau irə, Iərimənu ramarə ti nirəha, mamə nīmətəien me mə nərmama tuhətəni, mhəni nīpərhiēnien ia nəgkiariien amasan səvənhi.

Luk

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Matiu, Mak, Luk, Jon irəha pam haməgkiari ia nimiruien səvəi Iesu Kristo, matə Luk nəkukuə səvənhi rəpwəmwis. In mwi rimərai nəkukuə nəha kani mə Wok Me. Luk in tokta riti kinahatən amasan in rukurən pik nari. In rimərai nəkukuə i rerin ramrhi nəkur Kris mine nətəien səvənraha. Luk rokeikei mə nərmama tuhəukurən amasan nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo ro nīpərhiēnien. Fwe nukune nəkukuə səvənhi Luk raməgkiari ia nətuiien səvəi Iesu Kristo. In rini raka sə nəha marə mīni mwi nimiruien səvəi Iesu meste nēmhaien səvənhi. Luk rokeikei mə kitaha tsəukurən mə Iesu Kristo rokeikei nərmama me pam. Luk raməgkiari pik ia nīpran me səməme hənətoni Iesu. In mwi raməgkiari ia nəkwərhakwərha me səməme hənətoni Iesu. Ia nusipekinien me səvənhi in rirai məgkiari pik ia nərmama nautə səvənraha riwən kamometə irəha. Luk 19:10 ramini mə, Iesu Kristo in iərmama pərhiēn riti sə riməuvehe fwe kupwən mə trətui nərmama me səməme hənəruēi muvei pen nimiruien vi mīnraha. Luk raməgkiari pik ia nagienien. Tikətoni nagienien nəha ia nīpu səvəi Meri, mətoni mwi ia nagelo me səməme hənəmagien ia nəpin Iesu rinamətui irə. Tikətoni mwi nagienien nəha ia nərmama me səvəi Kristo səməme hənəmrarig pen fwe Jerusalem mamhagien asori ti nəri nə mə Kristo rinətui mwi ia nēmhaien səvənhi. Ro nukurənien i mə Luk rokeikei mə trini irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo mahatən mə Kristo ruvehe ia təkure tīprənə i nəkur ərəha kamharə irə. In ruvehe mo irəha hagian, mamheitenhi nəri amasan riti truvehe nəpin kurirə, in truehimiru irəha.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Nərmama həpik hənousari raka ti nīrai penien ia nəkukuə narimnari me nəha Iesu rino fwe kupwən nəpin ramavən kimaha min.

² Irəha həmərāi pen nəgkiariien me nəha nərmama həukurən amasan irə həmāni pehe tukumaha i. Fwe ia nukune wok səvənhi, nərmama me nəha həukurən amasan irə hənətoni Iesu ia nənimenraha, nənə mamhəvisau irapw nəgkiariien səvənhi.

³ Iou mwi iakinəskun pam raka narimnari me i mukurən amasan kinəfo irə fwe ia nukunen muvehe. Nənə təkwtəkwni, iəmə asori Teofilas, iakregi ramasan mə pwəh iakrai pen ia nəkukuə riti mik.

⁴ Iakamo iamīnhi irə mīnuə tikukurən amasan nəgkiariien sə kinahatən ik irə. In ro nīpərhiēnien.

Agelo riti rini irapw mə Jon Paptas trətui

⁵ Ia nəpin nəha Herot ramərimənu ia tənə Jutia pris riti nəghin nə Sekarəea. In pris riti ia təmwen səvənraha kani mə Pris me səvəi Apia. Səvənhi iərmama in pran riti sə ruku pen ia kwənəkwas səvəi Eron. Nəghin nə Elisapet.

⁶ Irau pəri noien səvənrau ratukwatukw ia nəmri Kumwesən. Ia nəpin me krauesi pen atukwatukw pam nəfe nəghin Loa səvəi Iərimənu rani.

⁷ Mətə tinīnrau riwən. Elisapet rīpkəkwhakwen mhə. In nīprənemə. Sekarəea nərgharə.

⁸ Nəp̄in riti Sekaraea irəha təmwen səvənhi kamhowok səvəi pris me ia nəmri Kumwesən ia nimwə səvənhi.

⁹ Nənə irəha hesi pen noien səvəi pris me mhəuini nari riti sə ramahatən nari. Trahatən pen mə sin trevən fwe ia nəkwai nimwə səvəi İərimənu muvani nimwəkmwəki nari nipek̄in rapein amasan ia təkure nifatə. Həuini pen nəri nəha nənə rahatən pen Sekaraea.

¹⁰ Ia nəp̄in atukwatukw sə kauvani nimwəkmwəki nari nipek̄in rapein amasan irə nərmama me kamhəfwaki fwe iruə.

¹¹ Nənə agelo riti səvəi Kumwesən rier pehe mamərer ia nikare nifatə mwatuk ia nəri kauvani nimwəkmwəki nari nipek̄in rapein amasan irə.

¹² Nəp̄in Sekaraea rətoni agelo nəha, rehek̄ir pik mətəmm̄imwin.

¹³ Mətə agelo rini pen tukwe in mə, “Sekaraea tikəpwəh nehek̄irien. Kumwesən ruvəregi raka nəfwakiien səim. Səim iərmama Elisapet trərəhi tinimirau riti iərman. Nənə tikisegi pen nəghin nə mə Jon.

¹⁴ Tikregi ramasan mamagien tukwe. Nəp̄in trətui, nərmama həpik mwi rerinraha tragien tukwe.

¹⁵ In truvehe mo iəmə asori ia nəmri Kumwesən. In tripkən̄imwi mhə waen uə nənimwiien skai. Nəp̄in in ramarə ihi ia tipwi mama səvənhi rerin ruvəkuar raka ia Nənimwin İkinan.

¹⁶ In tro nəkur Isrel me həpik hərərig mhəuvehe ti İərimənu Kumwesən səvənraha.

¹⁷ In trakupwən ia İərimənu. Nətərigien səvənhi mine niskaiien səvənhi trəmwhen ia nətərigien mine niskaiien səvəi Profet Elaeja. In tro tata me hərərig ia rerinraha mə rerinraha trirhi mwi niṗwnətinraha me. Nərmama səməmə hamərui nəkwai Kumwesən in tro irəha hərərig mhəuvehe mhesi pen nətərigien səvəi nərmama hatukwatukw. Ro iam̄inhi irə in tro nərmama həpnəpenə ti nuveheien səvəi İərimənu.”

¹⁸ Miregi Sekaraea rini pen ti agelo i mə, “Takəfo mukurən mə nəri nəha tro iam̄inhi irə? Kwa iou iakinərgarə səiou iərmama niṗrənemə.”

¹⁹ Miregi agelo rini pen tukwe in mə, “Iou i Kapriel. İakamərer ia nəmri Kumwesən. In rərhi pehe iou mə takuvehe məgkiari pehe mik məvisau nəri amasan mik.

²⁰ Mətə ti nəri nə mə ipk̄ini mhə niṗərhiien ia nəgkiariien səiou, ətə ro, rerim triwən. Tipkəgkiari mhə mesite nəri iakiməni pehe tukw ik i trier pehe. Trukuə ia nəp̄in atukwatukw səvənhi.”

²¹ Ia nəp̄in nəha, fwe iruə, nərmama kamheitenhi Sekaraea. Hərkərinari mə in ramak tui ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.

²² Nəp̄in rier irapw iruə, ko riṗkəgkiari mhə minraha, mətə raməgkiari a ia rəgin. Hənətə həuvəkurən minuə in rinətə nari riti rəmwhen ia nəməkrəhaien fwe nəkwai nimwəfwaki.

²³ Nəp̄in nəha Sekaraea ramowok pris irə fwe ia nimwə səvəi Kumwesən ruvehe mukurau, nənə in rirərig mevən fwe imwəni.

²⁴ Kurirə irə riṗko mhə tui, nənə səvənhi iərmama Elisapet ro tipwin. Nəp̄in rino tipwin, raməmak afafa ia nəkwai nimwə səvənhi mesite pen məkwə krirum səvənhi, mamini mə,

²⁵ “İərimənu rino nəri miou. Nəp̄in rəti irapw mətə iakamauris ia nəmri nərmama ti nəri nə mə səiou iəkunouih̄i riwən, rerin ragien ruvehi raka naurisien nəha ia nirak.”

Agelo riti rini irapw minuə Iesu trətui

²⁶ Elisapet rino tipwin marə məkwə sikis. Ia nəpin nəha Kumwesən rərhi pen agelo riti nəghin nə Kapriel revən mə trəttoni prənvi riti fwe ia taon riti ia tənə Kalili nəghin nə Nasaret.

²⁷ Prənvi nəha ramreirei ihi iərman. Kınəsisəg raka in minuə tresi pen iərman riti nəghin nə Josef. Josef in kwənəkwus riti səvəi Kig Tevit. Prənvi nəha nəghin nə Meri.

²⁸ Agelo nəha rier pen tukwe in, mini mə, “Meri. Tiko magien. Iərimənu ramasan tukw ik mamarə tukw ik.”

²⁹ Mətə Meri nətərigien səvənhi rəvsausini pik ti nəgkiariien nəha mamətərig mə rəfo agelo rini pen tukwe in iaminihi.

³⁰ Nənə agelo nəha rini pen tukwe in mə, “Meri tikəpwəh nehekieren. Kumwesən ramasan tukw ik.

³¹ Regi ro! Tiko tipwin, mərəhi nərīm riti iərman. Tikisegi pen nəghin nə mə Iesu.

³² In truvehe mo in iəmə asori. Tukəkwein in mə tini Kumwesən, Kumwesən sə rasori anan. Iərimənu Kumwesən səkimiaha truvehi pen nitətə səvəi rīpwini Kig Tevit min.

³³ In trərimənu ia nuk nuk me ia nərīmama me səməme həuku pen ia kwənəkwus səvəi Jekop. Nitətə səvənhi trīpkīwən mhə.”

³⁴ Miregi Meri rini pen ti agelo i mə, “Trəfo mo iaminihi. Iou prənvi. Iakreirei iərman?”

³⁵ Miregi agelo rini pen tukwe in mə, “Nənimwin Ikinan truvehe ia niram. Kumwesən sə rasori anan niskaiien səvənhi trəuiui ik. Ro iaminihi irə tukəkwein pen iəkunouhi ikinan nəha tikərəhi minuə in Tini Kumwesən.

³⁶ Nənə regi ro. Ik riti fwe Elisapet nīprənemə, mətə in mwi rino tipwin trərəhi tini riti iərman. Kani in mə pran sə rīpkəkwhəkwen mhə, mətə ruvəuvehe nīpəmpəm marə məkwə sikis.

³⁷ Narimnari me pam rīməru ti Kumwesən.”

Meri revən mətoni Elisapet

³⁸ Miregi Meri rini mə, “Iou pran sə iakamo tukwini nari m Iərimənu səiou. Pwəh rukua ia nirak rəmwhen ia sə ikiməni.” Nənə agelo nəha rəpwəh in mamevən.

³⁹ Ia nəpin nəha, rīpko mhə tui, Meri rier mevən akwauakw fwe ia rukwənu riti ia təkure tənə ia Jutia,

⁴⁰ mevən ia nəkwai nimwə səvəi Sekarəea, maməgkiari pen m Elisapet.

⁴¹ Nəpin Elisapet rīregi Meri raməgkiari, tini rakurisei asori ia tipwin. Nənə Elisapet rerin ruvehe mukuər ia Nənimwin Ikinan.

⁴² Nənə in rəkwein əpwəmwis mini mə, “Meri Kumwesən ramasan tukw ik məpi raka pam nīpran me. Ramasan mwi ti nərīm sə tikərəhi.

⁴³ Mama səvəi Iərimənu səiou ruvehe mətə iou. Rəfo ko nəri amasan ia nirak iaminihi?

⁴⁴ Regi ro, nəpin ikapirapw məkwein iou, iakregi rerim, iəkunouhi ia tipwik rakurisei asori ia nagienien.

⁴⁵ Rerim tragien ti nəri nə mə ikiməni mə nīpərhienien trukua irə ia nəfe Iərimənu rīməni pehe tukw ik i.”

Meri rəgnəgini Kumwesən

- ⁴⁶ Miregi Meri rini mā,
 “Ia nimiruien pam səiou iakauvehi utə nəghi Iərimənu səiou.
⁴⁷ Rerik ragien pik ti Kumwesən səiou sə rauvehimiru iou.
⁴⁸ Iou pran auər a sə iakamo tukwini nari min,
 mətə rerin ramrhi iou.
 Təkwətəkwuni mine mamevən nərmama pam tuhəni iou
 mā iou pran sə rerik ramagien,
⁴⁹ ti nəri nə mā Kumwesən i sə riskai pik rino narimnari asori me miou.
 Nəghin ro ikinan.
⁵⁰ Napiien səvənhi ramarə ti nərmama me pam səməme kamhəsiai in,
 mamarə mwi ti nīpwnətınraha me mine nīmwipwınraha me mamevən.
⁵¹ In ramo nımətətien me ia rəgin əsanin,
 maməkoui irapw nərmama səməme kamhəfiutə ia rerınraha.
⁵² In rauvehi irapw kig asori me ia kwopun kamhəkure ikın mamhərimənu,
 marə mauvehi utə mwi nəmə auər a me.
⁵³ In rauvei pen nəveginien amasan m nərmama səməme nukumhə ramahi
 irəha.
 Hani tīpwinraha rəsisı.
 Mətə səməme nautə səvənraha rasori in ramərhi irapw irəha,
 mīpkuvei pen mhə nari riti mınraha.
⁵⁴ In ramasitu ia kitaha nəkur Isrel.
 Kitaha nərmama me səvənhi samo tukwini nari min.
 In ramo iamınhi irə ti nəri nə mā rerin ramrhi napiien səvənhi
⁵⁵ rosi in rıməni pen ti kaha kupwən me səkitaha.
 In rıməni pen ti Epraham mā in trapi Epraham mine nərmama me ia
 kwənəkwus səvənhi ia nuk nuk me.”
⁵⁶ Meri rarə irau Elisapet meste məkwə kahar rukurau, nənə kurirə irə
 rırərig mevən fwe imwəni.

Jon Paptas rətui

- ⁵⁷ Rıneste nəpin səvai Elisapet trərəhi tini irə. Rərəhi tini iərman.
⁵⁸ Nərmama me ipaka tukwe mine nīpərın me hərəgi mā Kumwesən rınapi
 asori in. Həuvehe mhətə in mamhagien pəri.
⁵⁹ Nəpin iəkunouihi səvənhi reste nəpin eit, həuvehi mhəuvehe mə tuku-
 vehi ninhum min. Nətərigien səvənraha mə tuhəsegi pen nəghin nə Sekarəea,
 nəpwinhi tata səvənhi.
⁶⁰ Mətə səvənhi mama rini mā, “Rəkəm. Tsəsegi pen nəghin nə mā Jon”
⁶¹ Miregi irəha həni pen tukwe in mā, “Mətə rəfo? Nahag nəha riwən ia
 kwənəkwus səim.”
⁶² Nənə irəha həkıari pen m tata səvənhi ia rəginraha, mhəres nəfe nahag
 in rokeikei mə tuhəsegi pen ia iəkunouihi.
⁶³ Sekarəea rəres nəri kamrai pen nari irə. Kuvehi pen min. Nənə rırəi pen
 ianhi mə, “Nəghin nə Jon.” Nənə irəha pam həkərınari irə.
⁶⁴ Ia nəpin nəha Sekarəea rerin rınarə mwi. Nənə in rınaməgnəgini
 Kumwesən.
⁶⁵ Nərmama me ia nıkarkare rukwənu hərəgi həkəkır. Nəgkırıien nəha
 ruviris ia kwopun me pam ia təkure tənə ia Jutia.

66 Nərmama me pam səməme həregi nəgkiariien nəha hamətərig irə mə, “İəkunouihı nəha trəfo irə? Mətə in nə niskaiien səvəi İərimənu ramarə irə.”

Sekaraea rini irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwın İkinan

67 İa nəpın nəha Nənimwın İkinan ruvehe mukuər ia reri Sekaraea, tata səvəi Jon, muvei pen nəgkiariien min. Nənə Sekaraea rini mə,

68 “Pwəh səgnəgini İərimənu Kumwesən səkitaha nəkur İsrel.

In ruvehe masitu ia kitaha nərmama me səvəhi meivınari ia kitaha.

69 In ruvehi utə iəmə skai riti sə truvehimıru kitaha.

Iəmə skai nəha in kwənəkwus riti səvəi Kig Tevit sə rinamo tukwini nari m Kumwesən fwe kupwən.

70 Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien me səməme Kumwesən rıməni pehe tukutaha i ia tərhuı profet ikinan me səvəhi fwe kupwən.

71 In rıməni mə truvehimıru kitaha,

muvehi raka kitaha ia rəgi nərmama me pam səməme kamhometə kitaha, mamhəmwəki kitaha.

72 In rıməni mə trapi kaha kupwən me səkitaha,

məpwəh nenouenouien nəgkiariien ikinan səvəhi.

73 Promes nəha in rıməuvei pen m kaha kupwən səkitaha Epraham, mauvehi kwəsuaıi tukwe.

74 In rıməni mə nəpın truvehi raka kitaha ia rəgi nərmama səməme haməmwəki kitaha,

in trəsəni kitaha tso tukwini nari min, mhəpwəh nehekiriien.

75 Kitaha tsəmher mhatukwatukw ia nənimen ia nəpın me pam ia nımıruıen səkitaha.

76 Nənə ik, nərik, tukini mə Kumwesən sə rasori anan, profet riti səvəhi nə ik,

ti nəri nə mə tikukupwən məpərhi suatuk me səvəi İərimənu səkitaha, nənə in trukurirə.

77 Tikini irapw ti nərmama me səvəhi mə Kumwesən truvehimıru irəha, məpwəh nərpwinien noien ərəha me səvənrəha.

78 Kumwesən səkitaha in ramasan pik, mamapi kitaha.

İa napien nəha səvəhi in trərhi pehe Kristo ruku pen fwe ia neiai, muvehe tukutaha rəmwhen ia meri rautə ia nəpnəpın.

79 In truvei pen nukuraanien m nərmama səməme kamhəkure ia nəpitəvien mınə təmwəkəmwi nemhəien.

In triri nisutaha ia suatuk səvəi nəmərinuıen.”

80 Nənə iəkunouihı nəha rapwinari, mauvehe miskai ia nənimwın. İa nəpın me ramarə fwe ia kwopun akwesakwes ikin meste nəpın nəha in rier irapw ia nəmri nəkur İsrel.

2

Iesu rətui

1 Nəpın Jon rınətui raka, Kig Sisa Okastas, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənəmtənə me, rini nəkwən mınuə nərmama me ia kwopun me tuhaməkeıkei mhərərıg pen fwe imwənrəha atukwatukw mınuə tukəvsini irəha.

2 Noien nəha kiməkupwən ko ia nəpın nəha Kwaeriniias ramərimənu ia tənə Siria.

³ Nərmama me pam həərəig mamhəuvən imwənraha me minuə tuhəuvehi pen nəghinraha.

⁴ Josef rier ia taon nəha Nasaret ia tənə Kalili, mevən ia tənə Jutia ia taon səvəi Kig Tevit fwe kupwən kani mə Petlehem, mamevən fwe ikin ti nəri nə mə ruku pen ia kwənəkwas səvəi Kig Tevit.

⁵ Krauevən irau Meri minuə tukuvehi nəghinrau. Josef rinəsisəg raka Meri. Meri rino tipwin.

⁶ Nəpin irau krouarə ikin, Meri rineste nəpin atukwatukw səvənhi mə trərəhi iəkunouih i rə.

⁷ Rərəhi tni iərman, nəmritaik. Rərəhi, muvegi ia tinari, məmri pen ia nitətə kaməkwməni nərimiru me irə. In ro iamih i rə ti nəri nə mə nimwə nəha narmama kamhərəku pen mamhapri ikin ruvəukuər.

⁸ Ia kwopun nəha nərmama nepwin sə kamhətui ti sipsip kamhəmak ia nikare taon nəha iruə, mamhətui ti sipsip me səvənraha ia nəpin.

⁹ Agelo riti səvəi İərimənu reiwaiu pehe mərer ia nikarenraha. Nuku-raanien səvəi İərimənu rəhiəpwin irəha. Nənə irəha həhekir pik.

¹⁰ Mətə agelo nəha rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nehekirien. Həregi ro! Iou takəvisau nəgkiariien amasan anan m kimiaha. Nərmama pam tuhəgien asori tukwe.

¹¹ İpwet ia taon səvəi Kig Tevit kupwən kwəti iəkunouih riti rinətui. In Kristo, İərimənu səkitaha. Kumwesən ruvər fi raka in mə truvehe tukumiaha muvehimiru kimiaha.

¹² Nəri tro nımtətien m kimiaha. Tihəuvən mhətoni kwəti iəkunouih i kuvegi ia tinari raməmak ia nitətə kaməkwməni nərimiru me irə.”

¹³ Agelo nəha rəgkiari pam, nənə təkwtəkwuni a mw i rə nagelo me həpik həuku pen fwe ia neiai mhərer irəha min, mamhəgnəgini Kumwesən mamhani nıpu mə,

¹⁴ “Kaməgnəgini Kumwesən fwe irənhə anan.

İa tiprənə i nəmarinuien trarə ti nərmama me səməme Kumwesən rerin rəgien ti nirəha.”

¹⁵ Nəpin nagelo me həpwəh irəha mhərəig pen fwe ia neiai, nərmama me nəha səməme kamhətui ti sipsip me həni pen ti nirəha me i mə, “Pwəh səuvən fwe Petlehem mhətə ro nəri İərimənu rıməni pehe tukutaha i.”

¹⁶ Nənə irəha havən akwauakw mhəuvən mhətoni Meri mine Josef mine kwəti iəkunouih i sə ramapri ia nitətə kaməkwməni nərimiru me irə.

¹⁷ Nəpin hətoni iəkunouih i nəha, həni irapw nəfe agelo rıməni pen ti nirəha i.

¹⁸ Nənə nərmama me pam səməme hamregi hərkərinari ia nəgkiariien səvənraha.

¹⁹ Mətə Meri rəkwtəmhiri pam narimnari me nəha ia rerin mamətərig tukwe.

²⁰ Nənə nərmama me nəha səməme kamhətui ti sipsip hamərəig mamhəgnəgini Kumwesən mamhəuvehi utə nəghin ti narimnari me nəha hənətoni mhəregi rosi kiməni pen ti nirəha i.

Kuvehi ninhum m İesu

²¹ Nəpin sə ro eit irə kuvehi ninhum m iəkunouih i nəha, ksegi pen nəghin nə mə İesu, nəhəg sə agelo rıməkupwən muvei pen m Meri nəpin rıpkə mhə ihi tipwin.

²² Nənə rino nəpən sə Josef mine Meri tro narimnari me nəha Loa səvəi Moses rini mə tro irau krouvehe rouəmher mwi ti nəfwakiien. Ia nəpən nəha krouərəhi Iesu, rouevən fwe ia Jerusalem mə trouvei pen m İərimənu.

²³ Noien nəha ramesi pen nəgkiariien i kimərai pen ia Loa səvəi İərimənu. Rini mə, “Nəmritaik me pam nərman me tukəkwein irəha mə nəkwərhakwərha ikinan me səvəi İərimənu.”

²⁴ İrau krouevən mwi mə trouvei pen nərimiru riti tukousi əpune kuvei pen m İərimənu. Noien nəha ramesi pen nəgkiariien i sə raməmak ia Loa səvənhi. Rini mə, “Nərmama me iamınhi tuhəuvei pen mak kəru uə kwəti menu kəru.”

Simeon rətoni Iesu məgnəgini Kumwesən tukwe

²⁵ İərmama riti ia Jerusalem nəghin nə Simeon. In iəməfwaki riti. Noien səvənhi ratukwatukw. In rameitenhi nəpən nəha iəmə nəha kani mə Kristo truvehe irə, nənə muvehimiru nəkur İsrel. Nənimwin İkinan rarə ia Simeon.

²⁶ Nənimwin İkinan nəha rinahatən raka in mə ko in ripkemhə mhə meste trətoni Kristo nəha Kumwesən riməni mə trərhi pehe i.

²⁷ Nənimwin İkinan riri pen Simeon revən ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Nəpən Josef mine Meri krouərəhi iəkunouihı nəha Iesu, rouuvn-ımwə pehe mə tro narimnari me nəha Loa səvəi İərimənu rini,

²⁸ Simeon rərəhi pehe Iesu ia rəgin mi, məgnəgini Kumwesən tukwe, mını ma,

²⁹ “İərimənu. İkino nəgkiariien səim ruvəuvehe muvəukuə.

İou iərmama sə iakamo tukwini nari mik.

Təkwətəkwuni nəha iakukurən nemhəien, mətə nəmərinuien trərə tukw iou.

³⁰ Nənimek rinətoni suatuk səim sə tikuvehimiru nərmama me irə.

³¹ İkinəpnəpənə raka suatuk i ia nəmri nərmama ia kwopun me pam.

³² İəkunouihı i truvei pen nukuraanien mine nərmama ripko mhə irəha nəkur İsrel.

İrəha tuhətə nari, mhəgnəgini səim nərmama me nəkur İsrel tukwe.”

³³ Nəpən Josef mine Meri krouregi nəgkiariien nəha Simeon rani ia iəkunouihı səvənrau, krouərkərinari irə.

³⁴ Nənə Simeon rəkwein amasan mwi ia nirau, mını pen ti Meri mama səvəi iəkunouihı nəha mə, “Regi ro! Kumwesən ruvərfi raka iəkunouihı i mə tro nəkur İsrel həpik həmwəi, nənə marə mo mwi həpik hərer. In trəmwhen ia nımtətien riti. Nərmama həpik tuhəni ərəha in,

³⁵ nənə mho nərmama hətoni nətərigien me səvənraha sə kamhərkwafə ia rerınraha. Nənə ik mwi tikregi nəmisəien fwe ia rerim rəmwhen kəpi ik ia nau.”

Ana rətoni Iesu məgnəgini Kumwesən tukwe

³⁶⁻³⁷ Pran riti nəha ikin nəghin nə Ana. In profet riti. Tata səvənhi nəghin nə Fanuel. In kwənəkwus riti səvəi Aser fwe kupwən.^a Nəpən Ana rinaməprən vi ihi, in rerə, mamarə irau səvənhi iərman nuk sefen. Kurirə irə iərman səvənhi remhə məpwəh in. Nənə prən nəha rarə iamınhi muvehe meste in rinəprənəmə. Nuk səvənhi eiti foa. Ia nəpən me Ana ripkier mhə ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Mətə ia nəpən mine ia ran ramsiai Kumwesən, maməpwəh nəveginien, maməfwaki.

³⁸ Nəpən Simeon raməgkiari ia iəkunouihı nəha, təkwətəkwuni a mwi Ana

2:22: Lev 12:1-8 2:23: Eks 13:2,12,15 2:24: Lev 12:8 2:25: Aes 40:1, 49:13 2:30: Aes 52:10, Luk 3:6, Taet 2:11 2:32: Aes 42:6, 49:6, Aes 52:10 2:34: Aes 8:14, Mat 21:42, 1Kor 1:23, 1Tes 2:8 2:36-37: 1Tim 5:5 a 2:36-37: Aser in kwənəkwus riti səvəi nəkur İsrel. 2:38: Aes 52:9

rier pehe, minani tanak ti Kumwesən, minaməgkiari ia iəkunouihi nəha m nərmama səməme kamheitenhi Kristo mə truvehe meivinari ia Jerusalem.

Josef mine Meri krourərig rouevən fwe Nasaret

³⁹ Nəpən Josef mine Meri krino pam narimnari me nəha Loa səvəi lərimənu rini, krourərig rouevən fwe tənə Kalili ia taon səvənrau Nasaret.

⁴⁰ Nənə iəkunouihi nəha rapwinari. Nipwran ruvehe mamskai. Nukurənien səvənhi rautə pehe. Ia nəpən me Kumwesən raməkwein amasan irə.

Iesu rimətəmaruə mevən fwe Jerusalem

⁴¹ Ia nuk me pam tata mine mama səvəi Iesu krauesi pen narəien səvəi nəkur Isrel, rauevən fwe Jerusalem nəpən kamho nəveginien asori nəha Pasova.

⁴² Nəpən Iesu səvənhi nuk twelef, həutə pen fwe ikin rəmwhen kamho ia nuk me pam.

⁴³ Nəpən həno pam nəveginien asori nəha, nərmama me kamhərərig mamhəuvən fwe imwənraha me, mətə təmaruə nəha Iesu ramo a fwe Jerusalem. Səvənhi tata mine mama kroureirei.

⁴⁴ Rerınrau ramrhi mə ramavən irəha nərmama səməme kamhərərig mamhəuvən fwe imwənraha. Ia nəpən pekin kamhəuvən iamınhi, nənə irau krınauətui in ia kwənəkwus səvənrau mine nərmama səməme krouukurən amasan irəha.

⁴⁵ Nəpən krouəpwəh nətəien Iesu, krourərig, rouevən fwe Jerusalem, rouətui in.

⁴⁶ Nəpən kahar rukurau, nənə krouətə in fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Raməkure ia kurkwai nahatən me səvəi nəkur Isrel, mamətərig irəha, maməres irəha nəresien me nepwin.

⁴⁷ Nərmama me pam səməme kamhətərig in, nənimenraha rier ti nəri nə mə Iesu ramərai pen amasan nipwrai nəgkiariien minraha, mukurən amasan nari.

⁴⁸ Nəpən tata mine mama səvənhi krouətə in, irau mwı nənimenrau rier. Nənə mama səvənhi rini pen tukwe in mə, “Nərik, rəfo iko iamınhi irə ia kimrau? Ətə ro! Kimrau tata səim iarouətui əmisə ik, rouhekır pik.”

⁴⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirau i mə, “Rəfo kimirau irouətui iou? Rosi iroureirei mə takaməkeikei marə ia nəkwai nimwə səvəi Tata səiou?”^b

⁵⁰ Mətə irau kroureirei nipwrai nəgkiariien nəha Iesu rani pen ti nirau i.

⁵¹ Kurirə irə Iesu reiwaiu mevən fwe ia Nasaret irəhar minrau, mamsiai irau. Ia nəpən me mama səvənhi rerin ramrhi narimnari me nəha, mamətərig tukwe.

⁵² Nənə Iesu nipwran mine nukurənien səvənhi krouvehe rouasori. Kumwesən mine nərmama kamhəkwein amasan irə.

3

Jon Paptəes raməvisau fwe ia kwopun akwesakwes ikin

¹ Taepirias Sisa, kig səvəi nəkur Rom, rınarimənu raka nuk fiftin. Ia nəpən nəha Ponjes Paelat in iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Jutia. Herot in iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili. Piəvi Herot nəghin nə Filip in iəmə Rom sə

2:39: Mat 2:23 **2:40:** Luk 1:80, 2:52 **2:41:** Eks 12:24-27, Eks 23:14-17, Dut 16:1-8 **2:43:**

Eks 12:18 **2:49:** Jon 2:16 ^b **2:49:** Suatuk riti mwı ti ninien nəgkiariien i in ia mə “Rosi kimirau iroureirei mə takaməkeikei mamə wok səvəi Tata səiou.” **2:51:** Luk 2:19 **2:52:** 1Saml 2:26, Prov 3:4, Luk 1:80

ramərimənu ia kwopun mi nəha kəru Ituria mine Trakonaetas. Lisantias in iəmə Rom sə ramərimənu ia Apilin.

² Anas mine Kaeafas irau iəmə Isrel mi sə krauvehi wok səvai pris asori anan ia Jerusalem. Nəpin irau krouvehi wok nəha, Kumwesən rəgkiari m Jon tini Sekaraea ia kwopun akwesakwes ikin.

³ Nənə Jon revən ia kwopun me pam ipaka ti nui aris Jotan, mamini irapw ti nərmama mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhərərīg ia noien ərəha me səkimiaha, mho paptas, nənə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səkimiaha.”

⁴ Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien i kimərai pen ia nəkukuə səvai Profet Aesea. Rini mə,

“Iərmama riti raməkwein əpwəmwis ia kwopun akwesakwes ikin mamini mə,

‘Kimiaha tihaməkeikei mhəpərhi suatuk səvai Iərimənu səkitaha, mhamri atukwatukw suatuk ouihi me səvənhi.

⁵ Nəkwətənə me pam tukərhavən irəha.

Təkuar me mine nahakw me tukuvehi irapw pam irəha.

Suatuk ikou me tuko irəha həuvehe mhatukwatukw.

Suatuk me kamhapətia pətī tukeipeni irəha pwəh həuvehe mhəpwiə,

⁶ nənə nərmama me pam tuhətə suatuk sə Kumwesən truvehimirū nərmama me irə.”

⁷ Nərmama həpik həuvən ti Jon mə tro paptas ia nirəha. In rani pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəmwhen ia snek me kamhahi əpune nərmama. Kumwesən niemaha rəpi. Ripko mhə tui in trərpwin noien ərəha me səkimiaha. Sin rini pehe tukumiaha i mə tihap raka irə?”

⁸ Kimiaha tihaməkeikei mho noien amasan me trahatən pen mə kimiaha hianəpwəh pərhiien noien ərəha me səkimiaha. Rəhəha kimiaha tihəni pen tukumiaha me i mə Epraham in kaha səkimiaha. Iakani pehe tukumiaha i mə Kumwesən rukurən nuvehiiien kəruətəri me i, mo nipwnəti Epraham me ia nirəha.

⁹ In rinərpwi pen raka paha səvənhi ia nuai nei me na trərai. Nei me pam səməme həpkukuə mhə nukwai nei amasan in trərai əmwesi, mousə pen irəha ia napw.”

¹⁰ Nərmama me nəha həres pen Jon i mə, “Nəfe nəha kimaha taho?”

¹¹ Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Iərmama karkahu səvənhi kəru traməkeikei muvehi pen riti m iərmama karkahu səvənhi riwən. Iərmama nəveginien sənəni rasori traməkeikei mo mwi iamənhi masitu ia iərmama nəveginien sənəni riwən.”

¹² Ia nəpin nəha nərmama nepwin səməme kaməəkū pen takis mənraha irəha mwi həuvehe mə Jon tro paptas ia nirəha. Irəha hənī pen tukwe in mə, “Iahatən, nəfe nəha kimaha taho?”

¹³ Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nuvehiiien mane rəpi raka sə kiməni mə tihəuvehi.”

¹⁴ Naruagən me nepwin irəha mwi həres pen Jon i mə, “Nənə kimaha, kimaha taho nəfe?”

Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nəkeikeien m nərmama mheikuə ia nirəha mə tiho nəmisəien mənraha trini minuə həpkuvei pehe mhə mane m kimiaha. Rerimiaha traməkeikei magien ti nərakuien səkimiaha.”

¹⁵ Ia nəpɪn nəha nərmama me kamheitenhi mə Jon tro nari riti. Nərmama me pam rerinraha rarhi mə rosi Jon in Kristo, iəmə nəha Kumwesən riməni mə trərhi pehe i.

¹⁶ Mətə Jon rini pen ti nirəha i mə, “Iou iakamo paptas ia kimiaha ia nui, mətə iərmama səvənhi niskaiien rasori məpi raka iou, in nə rauvehe kurirə ia nirak. Iou iapkəmwəhen mhə mə takifi raka nəkwus ia səvənhi put. In tro paptas ia kimiaha ia Nənimwin Ikinan mine ia napw.

¹⁷ Fok səvənhi, in rarukwi utə nuni nari me irə rinəmak raka ia rəgin, na trirukwi utə nuni nari me səvənhi irə ti nuaiien nunin mine tekin. In tripeki nuni nari me sə ramasan mevən ia nimwə səvənhi sə ramoeite nəveginiien ikin, mətə tekin sə rərəha in trihiai pen napw irə, napw sə tripkifwə mhə.”

¹⁸ Ia nəgkiariien me ripik mwi Jon raməvisau irapw nəgkiariien amasan m nərmama, mamousari mə tro irəha hərərig ia noien ərəha me səvənraha.

¹⁹ Mətə ia nəpɪn nəha Herot, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili, rakres pran səvəi piəvni. Prən nəha nəghin nə Herotias. Jon rəgkiri m Herot, mini mə noien nəha mine noien me ripik mwi Herot rino hərəha.

²⁰ Nənə Herot rarə makutan pen mwi nərəhaien riti mwi ia nərəhaien me nəha səvənhi, muvehi puvnimwə Jon ia kalapus.

Jon ro paptas ia Iesu

²¹ Nəpɪn Jon ramo paptas ihi ia nərmama, ro paptas mwi Iesu. Ia nəpɪn nəha Iesu raməfwaki, mətoni kəpuapen rəkweg,

²² Nənimwin Ikinan rosi mak inhəripw reiwaiu pehe makure irə, nənə reri Kumwesən ruku pen ia neiai, mini mə, “Ik nərik keikei. Rerik rəgien tukw ik.”

Kaha me səvəi Iesu Kristo

²³ Nəpɪn Iesu rinəmostat wok səvənhi, wok səvəi nəvisaiien, nuk səvənhi rəmwhen ia toti. Nərmama me rerinraha ramrhi mə in tini Josef.

Josef in tini Heli.^a

²⁴ Heli in tini Matat. Matat in tini Livae.

Livae in tini Melki. Melki in tini Janae.

Janae in tini Josef.

²⁵ Josef in tini Matatias.

Matatias in tini Amos. Amos in tini Neham.

Neham in tini Esli. Esli in tini Nəngae.

²⁶ Nəngae in tini Mahat. Mahat in tini Matatias.

Matatias in tini Semein. Semein in tini Josek.

Josek in tini Jota.

²⁷ Jota in tini Joanan.

Joanan in tini Resa. Resa in tini Serupapel.

Serupapel in tini Sealtiel. Sealtiel in tini Neri.

3:16: Wok Me 13:25

3:19: Mat 14:3-4, Mak 6:17-18

3:22: Jon 1:32, Mat 17:5, Luk 9:35

3:23: Luk 4:22, Jon 6:42

^a **3:23:** Sətoni mə Matiu in mwi rimərai pen kwənəkwus səvəi Iesu ia

nəkukua səvənhi (Mat 1:1-17), mətə kwənəkwus nəha Matiu rimərai ropə ia kwənəkwus i Luk rimərai.

Kwənəkwus mi nəha kroupkəmwəhen mhə ti nəri nə mə Matiu rostat ia Epraham mauvehe mamesi

pen kwənəkwus səvəi Kig Tevit mine tini nəghin nə Solomon, mətə Luk rostat ia Iesu mamrərig mamesi

pen kwənəkwus səvəi Kig Tevit mine tini nəghin nə Natan. Rosi Luk in rani kwənəkwus səvəi Meri,

mətə Matiu in rani kwənəkwus səvəi Josef. Mə nipərhiendien Luk rani kwənəkwus səvəi Meri, suatuk

riti mwi ti ninien kwətə nəgkiariien ia vas 23 in i mə: “Nərmama me rerinraha ramrhi mə in tini Josef,

mətə rekəm. In tini Meri. Tata səvəi Meri in Heli.” **3:27:** 1Kron 3:17,19, Esra 3:2

²⁸ Neri in t̄ini Melki. Melki in t̄ini Ati.
Ati in t̄ini Kosam. Kosam in t̄ini Elmatam.
Elmatam in t̄ini Ere.

²⁹ Ere in t̄ini Josua.
Josua in t̄ini Elieser. Elieser in t̄ini Jorim.
Jorim in t̄ini Matat. Matat in t̄ini Lívae.

³⁰ Lívae in t̄ini Simeon. Simeon in t̄ini Juta.
Juta in t̄ini Josef. Josef in t̄ini Jonam.
Jonam in t̄ini Eliakim.

³¹ Eliakim in t̄ini Melea.
Melea in t̄ini Mena. Mena in t̄ini Matataha.
Matataha in t̄ini Natan. Natan in t̄ini Kig Tevit.

³² Kig Tevit in t̄ini Jese. Jese in t̄ini Opet.
Opet in t̄ini Poas. Poas in t̄ini Salmon.
Salmon in t̄ini Nason.

³³ Nason in t̄ini Aminatap.
Aminatap in t̄ini Atmin. Atmin in t̄ini Arni.
Arni in t̄ini Hesron. Hesron in t̄ini Peres.
Peres in t̄ini Juta.

³⁴ Juta in t̄ini Jekop.
Jekop in t̄ini Aesak. Aesak in t̄ini Epraham.
Epraham in t̄ini Tera. Tera in t̄ini Nehor.

³⁵ Nehor in t̄ini Serug. Serug in t̄ini Rehu.
Rehu in t̄ini Pelek. Pelek in t̄ini Epar.
Epar in t̄ini Sela.

³⁶ Sela in t̄ini Kaenan.
Kaenan in t̄ini Apaksat. Apaksat in t̄ini Sem.
Sem in t̄ini Noa. Noa in t̄ini Lamek.

³⁷ Lamek in t̄ini Metusela. Metusela in t̄ini Inok.
Inok in t̄ini Jaret. Jaret in t̄ini Mahalalel.
Mahalalel in t̄ini Kenan.

³⁸ Kenan in t̄ini Enos.
Enos in t̄ini Set. Set in t̄ini Atam.
Atam in t̄ini Kumwesən.

4

Setan rəmwur mə tro Iesu r̄imwei ia nərəhaien

¹ Nəp̄in Iesu rəpwəh nui aris Jotan mə tr̄ir̄ar̄ig mevən ia tənə Kalili, rerin rukur̄ ia Nən̄imw̄in Ikinan. Nən̄imw̄in nəha riri pen in revən fwe ia kwopun akwesakwes ikin.

² Ia kwopun nəha Setan rəmwur nəp̄in foti mə tro Iesu r̄imwei ia nərəhaien. Ia nəp̄in nəha Iesu rəpwəh nəniien nari. Nəp̄in foti me nəha həuvehe mh̄əukurau pam, nənə in r̄iregi nukumhə r̄inahi.

³ Nənə Setan r̄ini pen tukwe in mə, “Tr̄ini minuə ik T̄ini Kumwesən pər̄hien, ni pen t̄i kəpwier i mə truvehe mo nəveginien irə.”

⁴ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Kim̄arai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Iərmama trəpwəh n̄im̄iruien ia nəveginien əpa.’”

⁵ Ia nəp̄in nəha Setan ruvehi Iesu mutə mahatən n̄itətə me pam kig me kamh̄ar̄im̄ənu ia n̄irəha ia təkure t̄iprənə i,

6 nənə mīni pen tukwe in mə, “Takuvei pehe nasorijen mik ikərimənu ia nītətə me pam nəha. Nautə amasan me pam ia nīrəha tuho səim ia nīrəha. Nautə me nəha hənəmāk raka ia rəgik. Iakukurənə nuvei penien m sin nəghin iakokeikei mə takuvei pen min.

7 Ro iamīnhi irə trīni minuə ikisīai iou, mīnimwi nukurhum mi ia nənimek, narimnari me pam nəha tuhəuvehe mhō səim irə.”

8 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Kīmarai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Tikisīai Iərimənu Kumwesən səim, mīnimwi nukurhum mi ia nənimen. In əpa nə tiko nəkwān.’”

9 Ia nəpīn nəha Setan ruvehi Iesu mevən fwe ia Jerusalem, mukurei pen in ia kwopun riti irənhə anan ia təkure nimwə səvəi Kumwesən, nənə mīni pen tukwe in mə, “Trīni minuə ik Tini Kumwesən pərhiēn, ivə irapw ia kwopun i.

10 Kīmarai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Kumwesən trīni pen ti nagelo me səvənhi

mə irəha tuhaməkeikei mhətui amasan tukw ik,

11 mhəuvehi utə ik ia rəginraha,

kamo ikouini nisum ia kəruətērei riti.’”

12 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəkukuə Ikinan rani mə, ‘Tikəpwəh neipweipwīēn Iərimənu Kumwesən səim.’”

13 Setan ramousari iamīnhi irə mə tro Iesu rīmwei ia nərəhaiēn me nəha. Nəpīn ro sampam, rəpwəh Iesu mamevən mə ti nəpīn riti ruvehe mwi tukwe.

Iesu rīnaməvisau ia tənə Kalili

14 Kurirə irə Iesu rirərig, mevən ia tənə Kalili, niskaiēn səvəi Nənīmwin Ikinan rarə irə. Nəgkariēn sə raməvisau in ruviris mevən ia kwopun me pam ia tənə nəha.

15 Nənə in ramahatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel. Nərmama me pam kamhəuvehi utə nəghin.

Nəkur Nasaret həpkisīai mhə Iesu

16 Nənə Iesu ruvehe ia Nasaret, kwopun nəha in rīməpwinari ikīn. Ia Sapat in ruvnimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel rəmwhen ramo ia Sapat me pam, məer mə trəvsini irapw Nəkukuə Ikinan. 17 Nənə iərmama riti ruvehi nimwai nəkukuə nəha kīnərfe kīrai pen nəgkariēn səvəi Profet Aesea irə, muvehi muvei pen m Iesu. Nənə Iesu ruvehi mīvi atukw i, mətui mətoni kwopun kīmarai pen nəgkariēn i rini iamīnhi irə minuə:

18 “Nənīmwin səvəi Iərimənu ramarə ia nirak,

ti nəri nə mə in ruvərfi raka iou mə takaməkeikei mīni irapw nəgkariēn amasan ti nərmama nautə səvənraha riwən.

In rərhi pehe iou iakuvehe mə takīni irapw iamīnhi irə mə, ‘Kīmīaha səməme hīamarə ia kalapus takeivinari ia kīmīaha,

nənə səməme nənīmēmīaha rīfwə tako kīmīaha hiətui mhətə nari.’

In rərhi pehe iou iakuvehe mə takeivinari ia nərmama səməme kamometə irəha,

19 nənə mīni irapw

mə nuk nəha Iərimənu truvehimīru nərmama me səvənhi irə ruvəuvehe.”

20 Nəpīn Iesu rəvsini irapw pam nəgkariēn nəha, rəsisəg nəkukuə, muvei pen mīne iərmama sə ramətui ti nəkukuə me, nənə məkure. Nərmama me pam ia nəkwai nimwəfwaki nəha səvəi nəkur Isrel nənīmenraha revən tukwe.

21 Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəgkiariien i ia Nəkukua İkinan kimiaha hiamregi ipwet i ruvəuvehe muvəukuə.”

22 Nərmama me pam nəha haməni amasan Iesu. İrəha hamərkərinari ia nəgkiariien amasan me səməme kamhəuku pen ia tərhun. Mətə kurirə həni mə, “Rosi a mə tini Josef nəha uə?”

23 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “İakregi kimiaha hiokeikei mə tihəni pehe tukw iou i nəgkiariien i kani rerin mə: ‘Tokta. Tikukupwən muvehimiru atukw a ik pwəh kimaha iahəni nıpərhiendien ia niram.’ Rosi nəgkiariien riti mwi kimiaha tihəni pehe tukw iou i in i mə, ‘Nimtətien me nəha kimaha iahamregi ikino fwe ia taon nəha Kapaneam, ramasan mə iko mwi ia kwopun i imwam.’”

24 Iesu rarə mini mwi mə, “İakani nıpərhiendien tukumiaha i profet riti nəkur imwəni me ko həpkisiai mhə in.

25 Mətə pərhiendien iakani pehe tukumiaha i fwe kupwən ia nəpin səvəi Profet Elaeja nıpran me həpik səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha kamharə ia tənə İsrəl. Nesən rıpkauər mhə nuk kahar məkwə sikis nukumhə asori ruvehe mahi nərmama pam ia tənə nəha

26 mətə Kumwesən rıpkərhi pen mhə Elaeja mə trasitu ia nirəha riti. In rərhi pen in revən əpa fwe ia rukwənu nəha Jerefat ia tənə Saeton mə trasitu ia pran riti sə İərman səvənhi remhə məpwəh in.

27 Kurirə irə ia nəpin səvəi Profet Elisa nərmama həpik səməme nemhəien skai ro tekınraha kamharə ia tənə İsrəl. Mətə Elisa rıpkə mhə irəha riti ruvehe məmher. In ro Neman əpa İəmə Siria ruvehe məmher.”

28 Nəpin nərmama me ia nəkwai nimwəfwaki həregi nəgkiariien me nəha, irəha pam niemaha rəpi irəha.

29 Həskəmtər, mhəkwtəmhəri Iesu, mhəsua in, mhəier ia taon səvənraha, mhəuvən ia nıpəsəgi təkuər sə həno taon səvənraha İkin mə tuhəsua irapw i.

30 Mətə Iesu ravən amasan a ia kurkwanraha, mamevən.

Iesu rəkoui irapw nənimwin ərəha ia İərmama riti

31 Iesu reiwai mevən ia Kapaneam taon riti ia tənə Kalili, nənə ia Sapat ramahatən nərmama.

32 İrəha hərəkəri asori nari ia nahatəniendien səvənhi, ti nəri nə mə nəgkiariien səvənhi nıskaiien səvəi Kumwesən ramarə irə.

33 İərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki nəha səvəi nəkur İsrəl nənimwin ərəha ramarə irə. İərmama nəha rəkwein əpwəmwis mini mə,

34 “İesu İəmə Nasaret! İkuvehe mə tiko nəfe ia kimaha? İkuvehe mə tikouraha kimaha uə? İakukurən ik. İk İəmə İkinan səvəi Kumwesən.”

35 Mətə Iesu rinise nənimwin ərəha nəha, mini mə, “Əpwəh nəgkiariien, mier ia İərmama i.” İəremhə ro İərmama nəha rımwei ia kurkwanraha, mier irə, məpwəh nourahaien in.

36 Nərmama me nənimenraha rier. Həni pen ti nirəha me i mə, “Nəfe i nəgkiariien? İəmə i rauvehi nasoriien mine nıskaiien sə ruku pen ti Kumwesən, məgkiari m nənimwin ərəha me mə tuhəier ia İərmama, nənə irəha həier.”

37 Kurirə nəgkiariien kani ia Iesu rier mevən ia kwopun me pam ia tənə nəha.

Iesu romasan nərmama həpik səməme kamhemhə

4:22: Luk 3:23, Jon 6:42 4:23: Mat 4:13, Jon 2:12 4:24: Jon 4:44 4:25: 1King 17:1,7, 1King 18:1 4:26: 1King 17:8-16 4:27: 2King 5:1-14 4:31: Luk 4:23 4:32: Mat 7:28-29, Jon 7:46
4:33: Mat 8:29, Luk 8:28 4:34: Jon 6:69

³⁸ Iesu rarer, mier ia nimwəfwaki nəha səvəi nəkur Isrel, mevən muvni mwə ia nimwə səvəi Saemon. Kaka pran səvəi Saemon ramemhə, maməkwiēi fifa. Nənə irəha hægkiari pen m Iesu tukwe.

³⁹ Iesu revən märer pen ipaka ti prən nəha ia kwopun ramapri ikin, minise nemhəien, nənə nemhəien raraka irə. Təkwətəkwuni a prən nəha riskəmter, minasui raka nəveginien sənərraha.

⁴⁰ Nəpin meri ruvəivə, nərmama pam kamhəuvehi irəha me nepwin səməmə nemhəien me səpəmsəpə kamharə ia nirəha, həuvehi irəha, mhəuvehe ti Iesu. Nənə Iesu rəmruṭə rəgin mi ia nirəha kuatia kuatia, mo irəha pam həuvehe mhəsanin.

⁴¹ Nəremhə me mwi həier ia nərmama həpik, mamhəkwein əpwəmwis mə, “Ik Tini Kumwesən!” Mətə Iesu rinise irəha mə tuhəpwəh nəgkiariien, ti nəri nə mə irəha həkurən in mə in Kristo.

Iesu raməvisau fwe ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel

⁴² Nəpin rinamran, Iesu rier mevən ia kwopun riti sə nərmama haiwən ikin. Nənə nərmama kamhətui in. Nəpin hətoni, hokeikei mə tuhənise in mə trəpwəh nəpwəhien irəha.

⁴³ Mətə in rini pen ti nirəha i mə, “Takaməkeikei mevən ia taon me nepwin mwi, məvisau irəpw nəgkiariien amasan sə raməgkiari ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. In i wok Kumwesən rinərhi pehe iou tukwe.”

⁴⁴ Ro pen Iesu revən maməvisau ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel ia tənə Jutia.

5

Iesu rəkwein nərmama nepwin mə tuhəkuriə in

¹ Nəpin riti, nəpin Iesu ramärer ia nikare nui asori nəha Kenesaret, nərmama həpik housəsimmwin pen irəha ipaka tukwe mə tuhətərig nəgkiariien səvəi Kumwesən.

² Nənə Iesu rətoni nitətə ouihi kəru krouəmak ia nikare nui. Nərmama səvəi nivien nəmu me hənəpwəh irau, mamhaikuas ia net me səvənraha.

³ Nitətə ouihi mi nəha riti səvəi Saemon. Iesu rəputə irə, mərəs pen Saemon mə trərhir i pwəh ruveraha ouihi kwopti. Nənə Iesu rəkure ia nəkwai nitətə ouihi nəha, minamahatən nərmama.

⁴ Nəpin rəgkiari pam, mini pen ti Saemon i mə, “Kimiaha tihəsua mhəuvən ia kwopun əmwhenimw, merukw irəpw net me səkimiaha, mhəvi nəmu me nepwin.”

⁵ Miregi Saemon rini mə, “Iərimənu. Kimaha iahəmwur meste riran mhəpkuvi mhə nəmu riti. Mətə ti nəri nə mə ikani pwəh iakevən mwi mherukw irəpw net me səkimaha.”

⁶ Nəpin irəha həuvən mho iamihə irə, nəmu me həuvən pik ia net me səvənraha. Ti nəri nə mə nəmu me həpik anan net me səvənraha hənəməkw əmsəmwəris.

⁷ Irəha həkwein nərmama səməmə kamhəvi pəri nəmu me irəha minraha fwe ia nitətə ouihi əpə mə tuhəuvehe mhasitu. Irəha həuvehe, həkpi pen nəmu me ia nitətə ouihi mi səvənraha rukuar. Ipaka nitətə ouihi mi krouəmwənimw.

⁸ Nəpin Saemon Pita rətoni, rinimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mini mə, “Iərimənu. Evən isipwin tukw iou. Iou iəmə ərəha i.”

⁹ Pita rægkiari iamînhi irê ti nêri nê mæ in mine nêrmama me ia nêkwai nitêta ouihi sêvânhi hêta nêmu me nêha hêvi, mhêtoni hêpik anan. Nênimenraha rier.

¹⁰ Nêna Jemes mine Jon, tini Sepeti mi sê kamharêvi pêri nêmu irêhar Saemon, namrînrau mwi rier.

Mêta Iesu rini pen ti Saemon i mæ, “Tikêpwêh nehekîrien. Ik iêrmama sêvê nivîien nêmu, mêta têkwêkwuni nêha mamevân tikuvi nêrmama.”

¹¹ Nêna irêha hêvi parei nitêta ouihi mi nêha, mhêpwêh pam narimnari me sêvânraha, mhêkurîê Iesu.

Iesu ro iêrmama riti nemhêien skai ro tekîn ruvehe mæsanîn

¹² Nêpin riti Iesu revân ia taon riti. Iêrmama riti ruvehe nemhêien skai ramo tekîn mamouraha niêpwrân me pam. Nêpin rêtoni Iesu, rimwei minimwî irapw nênimen ia tiprêna, mamase in mæ, “Iêrimænu. Mæ rerim ragien, ko iko iou ikêmher?”

¹³ Nêna Iesu rosê pen rægîn, mirapi in, mini mæ, “Rerik ragien. Tiko mêmher.” Têkwêkwuni a nêmhien raraka ia iêrmama nêha.

¹⁴ Nêna Iesu rinise in, mini mæ, “Tikêpwêh ninîien nêfe iakîno mik ti iêrmama riti, mêta tikevân atukwatukw ti pris pwêh in rêtoni niêpwrâm mæ rêmher. Tikuvei pen nêfe in Kumwesê sê Moses rimani. Nêrmama me tuhêtoni hêukurân mæ nemhêien i ruvêiwân ia niêpwrâm.”

¹⁵ Mêta nêgkiariien sê ramêvisau Iesu rier mevân mwi ia kwopun me. Nêna nêrmama hêpik anan hêuvehe ia kwopun kuatia mæ tuhêtêrig in, mhêuvehe mwi mæ truvehi raka nemhêien me sêvânraha, mo irêha hêuvehe mhêsanîn.

¹⁶ Mêta ia nêpin me Iesu ramier mamevân ia kwopun me nêrmama hêiwân ikin mamêfwaki.

Iesu ro iêrmama riti nisun mi krouemhê ruvehe mæsanîn

¹⁷ Nêpin riti Iesu ramahatê nêrmama me. Farisi me mine nahatê me sêvêi Loa kamhêkure mamhêtêrig in. Irêha hêmêier ia Jerusalem mine rukwênu me ia têna Kalili mine têna jutia mhêuvehe. Niskaiien sêvêi Kumwesê ramarê ia Iesu, nêna in ramo nêrmama sêmame nemhêien ramarê ia nirêha hêuvehe mhêsanîn.

¹⁸ Ia nêpin nêha nêrmama nepwîn hêuvehi iêrmama riti ramapri ia nimêhan sêvânhi nisun mi krouemhê. Hokeikei mæ tuhêuvehi, mhêuvnimwê, mhêmri pen in ia nêmri Iesu,

¹⁹ mêta hêpkêta mhê suatuk riti ti nêri nê mæ nêrmama hêpik anan. Ro pen irêha hêputê ia têkure nimwê, mho ruei nimwê riti, mhêuvehi irapw iêrmama nêha irau nimêhan sê in ramapri irê, kroueiwau rouamak ia nêmri Iesu ia kurkwanraha.

²⁰ Nêpin Iesu rêta nahatêtêien sêvânraha, in rini mæ, “Iêrman. Iakinenouenou raka noien êrêha me sêim.”

²¹ Nêpin nahatê me sêvêi Loa mine Farisi me hêregi nêgkiariien nêha, hênamêres irêha me i mæ, “Sin i iêrmama i rani êrêha Kumwesê iamînhi? Kumwesên êpa rukurê nênouenouien noien êrêha me. Sin mwi rukurê nênoien?”

²² Mêta Iesu ruvêukurê raka nêtêrigien sêvânraha, mini pen ti nirêha i mæ, “Rêfo rerimîaha ramrhi iamînhi?”

²³ Nêgkiariien mi sê pêku nêha rimêru tukw iou ti ninîien ti iêrmama i nisun mi krouemhê: nêgkiariien i mæ, ‘Iakinenouenou raka noien êrêha me sêim,’ uê nêgkiariien i mæ, ‘Êrer mavân?’

²⁴ Mêta iakokeikei mæ kîmîaha tihêukurê mæ iou, Iêmêti Iêrmama, iakau-

vehi nasorijen ia tiprənə i. Iakukurən nenouenouien noien ərəha me.” Nənə Iesu rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Takani pehe tukw ik i mə ərer, muvehi niməhan səim, mavən mamevən fwe imwam.”

²⁵ Təkwətəkwuni a iərmama nəha rərer ia nəmriŋraha, muvehi niməhan səvənhi, mamevən fwe imwəni, maməgnəgini Kumwesən.

²⁶ Nərmama me pam hətoni, həhekir. Nənimenraha rier. Həuvehi utə nəghi Kumwesən, mamhəni mə, “Kwa kitaha i sənətoni narimnari me nepwɪn ipwet rusəpə.”

Iesu rəkwein Livae mə trukurirə in

²⁷ Kurirə irə Iesu rier mətoni iərmama riti sə kamərəku pen takis min. Nəghin nə Livae. Raməkure ia nimwə kamərəku pen takis ikin. Iesu rini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.”

²⁸ Nənə in rəpwəh narimnari me pam səvənhi, miskəmtər, mukurirə in.

²⁹ Kurirə irə Livae ro nəveginien asori ia nəkwai nimwə səvənhi sənəi Iesu. Nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama nepwɪn mwi həpik kamhani pəri nari irəha minrau.

³⁰ Nənə Farisi me mine nepwɪn mwi ia nirəha nahatən me səvəi Loa rerinraha ripkagien mhə. Həni pen ti nərmama me səvəi Iesu i mə, “Rəfo kimiaha hiamani nari kimiaha nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwɪn mwi?”

³¹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama həsanin tuhətui tokta ti nəfə? Mətə nərmama kamhemhə kamhətui tokta.

³² Iou iapkuvehe mhə mə takəkwein nərmama atukwatukw me, mətə iakuvehe mə takəkwein nərmama ərəha me, mə irəha tuhərig ia noien ərəha me səvanraha.”

Noien vi ko ripkuvehe mhə mo kuatia irau noien ivis

³³ Nənə irəha həni pen ti Iesu i mə, “Nəpin ripik nərmama me səvəi Jon Paptaes həpwəh nanien nari ti nəfwakiien. Nərmama me səvəi Farisi me irəha mwi kamho iamnhi. Mətə rəfo səim me nərmama me kamhəvegin mamhənimwi?”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia nəveginien kamo ti narə viien səvəi iərman mine pran tuhaməkeikei mhani nari, mamhagien, ti nəri nə mə iərman sə ripkarə vi a irau pran səvənhi ramərə irəha minraha. Ripkatukwatukw mhə mə tihəkeikei minraha mə tuhəpwəh nanien nari ia nəpin nəha.

³⁵ Mətə tripkuvehe ia nəpin sə tukuvehi raka iərman sə ripkarə vi a irau pran səvənhi ripkarə mhə mwi irəha minraha. Ia nəpin nəha irəha tuhəpwəh nanien nari.”

³⁶ Iesu rini mwi nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Iərmama riti riwən ko reitehi raka nipəri tinari vi mitiri tukuahag ia ruei tinari ivis. Trini minuə ro iamnhi irə, trouraha tinari vi səvənhi, nənə nipəri tinari vi ko ripkripin amasan mhə ia tinari ivis səvənhi.

³⁷ Iərmama riti riwən ko rətəgi pen waen vi ia tiki waen tui me sə kino ia teki nənə. Trini minuə ro iamnhi irə, waen vi trəse tiki waen tui me həsisi mhəpəruə. Nənə tiki waen tui me mine waen vi irau pəri trouərəha.

³⁸ Mətə waen vi tukətəgi pen ia tiki waen vi me.

³⁹ Nənə iərmama riti mwi riwən nəpin rinənimwi raka waen tui rokeikei mə trənimwi waen vi, ti nəri nə mə in rini mə, “Sə tui ramasan pik.””

6

Iesu in Iærimænu sævai Sapat

¹ Næþin riti ia Sapat Iesu ravæn mamæpi simwîn ia nimeï wit me nepwîn, nænæ nærmama me sævænhi kamhesi raka tipwe wit me, mamhæveri raka tekînraha ia ræginraha, mamhani kwænunin me. ² Mætæ Farisi me nepwîn hæni mæ, “Ræfo kimiaha hiamo noien riti ripkatukwatukw mhæ ia Loa sækõtaha mæ tuko ia Sapat?”

³ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Rosi kimiaha hiæpkævsini raka mhæ ia Nækukuæ Ikinan næfe Kig Tevit rino fwe kupwæn uæ? Næþin nukumhæ ramahi in mine nærmama me sævænhi,

⁴ ruvnimwæ ia nimwæ sævai Kumwesæn, muvehi bred ikinan sæ ramæmak ia nifatæ. Ripkatukwatukw mhæ ia Loa sækõtaha mæ in træni bred næha, pris me æpa hæukuræn naniien. Mætæ Kig Tevit ræni, muvei pen mwi m nærmama me sævænhi hani”

⁵ Nænæ Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Iou, Iæmæti Iærmama, iakamærimænu ia Sapat.”

Iærmama riti rægin rærfæ

⁶ Ia Sapat riti mwi Iesu ruvnimwæ ia nimwæfwaki sævai nækur Isrel, maha-tæn nærmama. Iærmama riti ia nækwai nimwæfwaki næha rægin rærfæ.

⁷ Nahatæn me sævai Loa mine Farisi me kamhætæ amasan Iesu mæ tuhætoni mæ træfo iræ mine. Træni minuæ romasan iærmama næha ia Sapat, tuhæni æræha in tukwe.

⁸ Mætæ Iesu ruvæukuræn raka nætærigien sævænraha, mini pen ti iærmama sæ rægin rærfæ mæ, “Uvehe, mærer ia kurkwai nærmama.” Iærmama næha ruvehe, mærer ia kurkwænraha.

⁹ Nænæ Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Iakuæ takæres kimiaha nari riti. Ratukwatukw ia Loa sækõtaha mæ ia Sapat tuko noien amasan uæ tuko noien æræha? Ratukwatukw mwi mæ tukuvehimiru iærmama uæ tukousi æpune in?”

¹⁰ Næþin Iesu ræti ærari mætæ pam raka iræha, mini pen ti iærmama sæ rægin rærfæ mæ, “Tiko mivi atukw rægin.” Nænæ in rivi atukw rægin. Rægin ruvehe mamasan mwi.

¹¹ Mætæ nærmama me næha niemaha ræpi pik iræha. Hænamægkiari minraha me, mamhæres mæ tuhæfo ia Iesu.

Aposol me sævai Iesu Kristo

¹² Ia næþin næha Iesu rier mutæ ia tækuær riti mæ træfwaki. In ræfwaki m Kumwesæn næþin pekîn ia næþin.

¹³ Næþin rinamran, rækwein nærmama me sævænhi, nænæ mærpwi rægin ia nepwîn iræha pam twelef, misegi pen næghinraha mæ aposol me.

¹⁴ Næghinraha me i: Saemon (iæmæ sæ Iesu risegi pen næghin sæ vi mæ Pita), mine Antru piævi Saemon, mine Jemes mine Jon, mine Filip, mine Patolomiu,

¹⁵ mine Matiü, mine Tomas, mine Jemes tini Alfeas, mine Saemon (iæmæ sæ kupwæn rakuriræ ia sæmæme hamæmwur mæ tuhækoui irapw nækur Rom),

¹⁶ mine Jutas tini Jemes, mine Jutas Iskariot (iæmæ sæ ruvei pen Iesu ia rægi nærmama sæmæme hamæmwæki in).

Iesu ramahatæn nærmama, mamomasan sæmæme kamhemhæ

¹⁷ Nænæ Iesu mine nærmama me næha sævænhi heiwaiu pehe ia tækuær, mamhærer ia kwopun rætæni ikîn iræha nærmama hæpik mwi sævænhi mine

nərmama həpik mwi səməmə haməuku pen ia tənə Jutia mine Jerusalem mine ia nikare tasi ipaka ti taon mi nəha Taea mine Saeton.

18 Irəha nəha həuvehe mə tuhətərig Iesu, mhəuvehe mwi mə in tro irəha səməmə nemhəien rarə ia nirəha həuvehe mhəsənin. Nənə səməmə nənimwin ərəha me kamhouraha irəha, Iesu romasan irəha.

19 Nərmama me pam hamousari mə tuhərapı in ti nəri nə mə nəgsen raku pen irə, mamə irəha pam həuvehe mhəsənin.

Iesu rəkweın amasan ia nərmama nepwin, məkweın ərəha mwi ia nepwin

20 Nənə Iesu rəti pen mamətə nərmama me səvənhi, mini mə,
“Kimiaha səməmə nautə səkimiaha riwən rerimiahə tragien,
ti nəri nə mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə səkimiaha.

21 Kimiaha səməmə nukumhə ramahi kimiaha ipwet mine rerimiahə tragien,
ti nəri nə mə tipwimiahə trəsisi.

Kimiaha səməmə hiamasək ipwet mine rerimiahə tragien,
ti nəri nə mə kimiaha tiharıs.

22 Rerimiahə tragien nəpin nərmama tuhaməmwəki kimiaha,
uə tuhəpkəsəni mhə kimiaha mə kimiaha tihəuvehe mho kuation kimiaha minraha,
uə tuhəni ərəha kimiaha, mhəni nəghimiahə mə kimiaha nəremhə me,
ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou, Iou İəmətı İərmama.

23 İa nəpin nəha kimiaha tihagien, mho tanıs. Nəəkuien səkimiahə rasori fwe ia neiaı. Kaha kupwən me səvənraha həno iamınha irə ia profet me.

24 Mətə kimiaha səməmə nautə səkimiahə rasori trərəha anan tukumiahə,
ti nəri nə mə kimiaha hiəuvəuvehi raka nimiruien səkimiahə sə riməru.

25 Kimiaha səməmə tipwimiahə raməsisi ipwet mine trərəha anan tukumi-
aha,
ti nəri nə mə nukumhə trahi kimiaha.

Kimiaha səməmə hiamarıs ipwet mine trərəha anan tukumiahə,
ti nəri nə mə kimiaha tihəregi rərəha mhasək.

26 Trərəha anan tukumiahə nəpin nərmama me pam kamhəni amasan
kimiaha.
Kaha kupwən me səvənraha həno iamınha irə ia profet eikuə me.”

Iesu rini mə nərmama səvənhi tuhaməkeikei mhokeikei nərməpə me

27 “Mətə iou iakani pehe tukumiahə i səməmə hiamətərig ia nirak mə kimiaha tihaməkeikei mhokeikei nərmama səməmə haməmwəki kimiaha, nənə mho noien amasan m nərmama səməmə kamho noien ərəha m kimiaha.

28 Kimiaha tihaməkeikei mhəkweın amasan ia nərmama səməmə kamhəkweın ərəha ia kimiaha, nənə mhəfwaki ti nərmama səməmə kamhometə kimiaha.

29 Trini minuə iərmama riti rəpwi nikare nikəpwim, tikuvei pen mwi nikaren min. Trini minuə iərmama riti ruvehi raka səim kot, ramasan mə ikuvei pen mwi karkahu səim min.

30 Trini minuə iərmama riti rəres ik nari riti, ikuvei pen min. Trini minuə iərmama riti ripekti raka narimnari me səim, tikəpwəh nəresien in mə tripekti pehe mwi.

31 Nəfe noien kimiaha hiəkeikei mə nərmama tuho ia kimiaha, kimiaha mwi tiho ia nirəha.

³² Trini minua kimiaha hiokeikei a narmama me samame hokeikei kimiaha, Kumwesan tragnagini kimiaha ti nafe? Nakur araha me iraha mwi hokeikei narmama me samame hokeikei iraha!

³³ Trini minua kimiaha hio noien amasan mine narmama samame ho noien amasan m kimiaha, Kumwesan tragnagini kimiaha ti nafe? Nakur araha me iraha mwi kamho iamihha ira.

³⁴ Trini minua kimiaha hiauvei pen mane m iarmama riti sa hiatigite ira ma trarpwin pehe mwi m kimiaha, Kumwesan tragnagini kimiaha ti nafe? Nakur araha me iraha mwi kamhauvei pen mane me minraha me ma tukarpwin pen tai mane atukwatukw minraha me.

³⁵ Matə kimiaha tihaməkeikei mhokeikei narmama samame haməmwəki kimiaha, mho noien amasan minraha, mhauvei pen mane minraha, mhəpwəh nətərigien mə tihəuvehi nari riti rəmwhen ia tain. Kimiaha tiho iamihhi ira nənə nərəkuien səkimiaha rasori. Tukini mə Kumwesan sə rasori anan nīpwnətin me nə kimiaha ti nəri nə mə in ramo noien amasan m narmama samame həpkini mhə tanak tukwe mine narmama araha me.

³⁶ Kimiaha tihaməkeikei mhapi narmama rəmwhen ia Tata səkimiaha ramapi iraha.”

Nəkiriiən narmama ti noien araha me səvənraha

³⁷ “Kimiaha tihəpwəh nəkiriiən narmama ti noien araha me səvənraha, nənə Kumwesan trəpwəh nəkiriiən kimiaha ti noien araha me səkimiaha. Tihəpwəh nəripwiniən noien araha me səvai narmama, nənə Kumwesan trəpwəh nəripwiniən noien araha me səkimiaha. Tihenouenou noien araha me səvai narmama, nənə Kumwesan trenouenou noien araha me səkimiaha.

³⁸ Kimiaha tihaməkeikei mhəriari pen narimnari me m narmama, nənə Kumwesan trəriari pehe narimnari me m kimiaha. In truvei pehe rasori pik ia rəgimiahə rəmwhen ia iarmama rarigin pen ia tənəripw, mikiukiui ira meste ruvehe mukuər masas. Trini minua kimiaha hiarari pen asori, Kumwesan trəriari pehe rasori m kimiaha. Matə mə kimiaha hiarari pen ouihhi, in trəriari pehe m kimiaha rouihhi.”

Noien atukwatukw

³⁹ Iesu rini mwi nusipekinien riti ti niraha i mə, “Rəfo, ko iarmama riti sə nənimen rīfwə ramiri pen iarmama riti mwi nənimen rīfwə ia suatuk sə trouesi? Tuko ro iamihhi ira irau pəri krouivə irapw ia rueli tənə.

⁴⁰ Iarmama sə kamahatən in rīpkasori mhə ia iahatən səvənhi. Matə mə kamahatən in keste rukurən pam nari, in trəmwhen ia iahatən səvənhi.

⁴¹ Rəfo ikamətə nīmwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piam, matə ipkətə mhə nīpəri nei asori sə raməmak ia nənimem?

⁴² Trini minua nīpəri nei asori raməmak ia nənimem, rəfo iakamini pen ti piam mə, ‘Piak, əseni iou pwəh iakiskəri raka nīmwəkmwəki nei sə raməmak ia nənimem?’ Ik iarmama sə ikamo kəuətəkəsua tikaməkeikei mukupwan muvehi raka nīpəri nei asori sə raməmak ia nənimem, kurirə ira ikətə amasan nari me tikiskəri raka nīmwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piam.

⁴³ Nei amasan riti riwən rukuə kwənkwai nei araha. Rəmwhen a mwi nei araha rəpwəh nukuaien kwənkwai nei amasan.

⁴⁴ Narmama hətə sas ia nei me ia kwənkwanraha. Kipkesi raka mhə kwənkwai niemis ia rəhi, uə kwənkwai krepi ia nəkwus araha.

⁴⁵ Rəmwhen a mwi iarmama amasan rani irapw nəgkiariien amasan ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien amasan. Iarmama araha rani irapw

nægkiariien ərəha ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien ərəha. Iakani iaminih i irə ti nəri nə mə iərmama raməgkiari, ramini irapw a nəfe nətərigien rerin rukuər irə.”

Iərmama kəru sə krauvrhəkin nimwə

⁴⁶ “Rəfo kimiaha hiaməkwein iou mə ‘Iərimənu, Iərimənu,’ mətə hiəpwəh noien nəfe iakini pehe tukumiaha i?”

⁴⁷ Iərmama sə ruvehe tukw iou, miregi nægkiariien me səiou, mamə nəfe iakiməni, pwəh iakini irapw noien səvənhi tukumiaha.

⁴⁸ In rəmwhen ia iərmama sə raurrhəkin nimwə səvənhi. In reri ruə rəmwhenimw, məmri nəri sə nimwə trərer pen irə ia kəruətərei. Nəpin nesən asori rauər, iapiwən raiu muvehe meri nimwə nəha mətə ko rəpkikiukiū mhə irə, ti nəri nə mə iərmama nəha rīməuvrhəkin amasan nimwə nəha.

⁴⁹ Mətə iərmama sə riregi nægkiariien səiou, məpwəh noien narimnari me iakiməni, rəmwhen iərmama sə ruvrhəkin nimwə səvənhi ia təkure tīprənə, mətə rəpkəmri pen mhə nari sə raməkwtəmhiri əknekin nisui nimwə. Nəpin iapiwən raiu muvehe meri nimwə nəha, təkwtəkwni a nimwə nəha rīmwei. Nənə nəpin rīmwei irə, ruvehe mərəha pam.”

7

Iaruagən riti səvəi nəkur Rom rahatətə pərhiēn ia Iesu

¹ Nəpin Iesu rini pam nægkiariien me nəha ti nərmama, revən mapirapw ia taon nəha Kapaneam.

² Iaruagən riti səvəi nəkur Rom nəha ikin in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Səvənhi fwe iərmama sə ramə tukwini nari min. In rokeikei pik iərmama nəha, mətə ramemhə na tremhə.

³ Nəpin iaruagən nəha riregi kani mə Iesu ruvəuvehe, rərhi pen nəmə asori me nepwin səvəi nəkur Isrel həuvən mə tuhəres in mə ko ruvehe mo iərmama sə ramə tukwini nari min rəsanin.

⁴ Nəpin irəha həuvehe ti Iesu, kamhase in, mamhəni mə, “Ramasan mə tikasitu ia iəmə nəha

⁵ ti nəri nə mə in rokeikei pik kitaha nəkur Isrel. Iəmə nəha in nəha rīməuvei pehe mane masitu ia kimaha iahəuvrhəkin nimwəfwaki səkimaha ia kwopun i.”

⁶ Nənə Iesu rukurirə irəha.

Nəpin ruvehe ipaka ti nimwə nəha, iaruagən nəha sə in rasori ia naruagən me irəha pam hantret rərhi pen in me nepwin həuvən, mhəni pen ti Iesu i mə, “Iərimənu. Tikəpwəh nəmwurien iaminih. Rəpko mhə iou iəmə amasan riti. Iapkwəwhen mhə mə tikuvehe, muvnmwə ia nimwə səiou.

⁷ Ro iaminih i irə iou iakregi mə ko iou iapkuvehe mhə tukw ik. Mətə tikini a nəkwam pwəh səiou iotukwininari ruvehe məsanin.

⁸ Iou mwī iərmama riti iakamarə tegin nəmə asori me. Naruagən me nepwin mwī kamharə tegin iou. Nəpin iakini pen ti riti mə ‘Evən,’ in trevən. Nəpin iakini pen ti riti mwī mə ‘Uvehe,’ in truvehe. Nəpin iakini pen ti iərmama sə ramə tukwini nari miou mə ‘O nəri,’ in tro.”

⁹ Nəpin Iesu riregi nægkiariien nəha, rərkərinari ia iəmə nəha, muvsini mətoni nərmama səməme kamhəkurirə in, mini mə, “Iakani nipərhiēnien tukumiaha i mə iou iapkwə raka mhə iəmə Isrel riti nahatətəien səvənhi rīskai rəmwhen ia nahatətəien səvəi iəmə Rom i.”

10 Nənə nəpın nərmama me nəha iaruağən nəha rərhi pen irəha hərərig mhapirapw ia nimwə səvənhi, hətoni iərmama sə ramo tukwini nari min rinəsanin.

Iesu rəsəpəwiri iəkunouihi riti sə ruvamhə

11 Kurirə irə nəpın ouihı a rukurau Iesu revən fwe ia taon riti nəğhin nə Naen. Nərmama səvənhi me mine nərmama nepwın mwı həpik həkurirə in.

12 Nəpın Iesu ruvehe ipaka ti kwəruə asori səvəi taon nəha, rətoni nərmama kamhəler irə, mamhəuvehi iəkunouihi riti sə remhə, mamhəuvən mə tuhənımwı. Mama səvəi iəkunouihi nəha tını riti mwı riwən. Səvənhi iərman ruvamhə raka, məpwəh in. Nərmama həpik ia taon nəha kamhəkurirə prən nəha.

13 Nəpın İərimənu səkitaha rətə prən nəha, rerin rərkwəpır tukwe. Nənə in rini mə, “Prən i, tikəpwəh nasəkien.”

14 Nənə Iesu revən ipaka, mırapi nikoukau səvəi iəkunouihi nəha. Nərmama səməme kamhəuvehi hərə. Nənə Iesu rini mə, “İəkunouihi i! İakini pehe tukw ik i mə tiko mərer!”

15 Nənə iəkunouihi nəha sə remhə riskəmter, məkure, minaməgkiari. Nənə Iesu ruvehi in, muvei pen m mama səvənhi.

16 Nərmama me pam hətoni həhekır, mhəgnəgini Kumwesən, mhəni mə, “Profet asori riti ruvəier pehe tukutaha.” Nənə irəha həni mwı mə, “Kumwesən ruvəuvehe raka mə truvehimıru nərmama me səvənhi.”

17 Nənə nəgkiariien sə raməvisau nəri nəha Iesu rino ruviris mevən ia kwopun me pam ia tənə Jutia mine kwopun me nepwın mwı ipaka ti tənə nəha.

Jon Paptəes rərhi pen nərmama nepwın həuvən mhətoni Iesu

18 Nərmama me səvəi Jon Paptəes həvisau pen narımnari me pam i min. Nəpın Jon rıregi,

19 rəkweın səvənhi iərmama kəru krouvehe tukwe. Nənə in rərhi pen irau krouvən ti İərimənu səkitaha mə trouəres in mə, “Ik i in i profet kupwən me kamhəni ik mə tikuvehe uə rekəm? Mə rıpkə mhə ik i rosi kımaha tahətui səpə iti uə?”

20 Nəpın iəmə mi nəha krouvehe ti Iesu, krouni mə, “Jon Paptəes rərhi pehe kımrau iarouvehe mə trouəres ik mə, ‘Ik i in i profet kupwən me kamhəni ik mə tikuvehe uə rekəm? Mə rıpkə mhə ik i rosi kımaha tahətui səpə iti uə?’ ”

21 İa nəpın nəha Iesu raməkoui irapw nemhəien me səpəmsəpə mine nənimwın ərəha me ia nərmama həpik, mamə irəha həuvehe mhəsənin. Nərmama həpik nənınenraha rıfwə in ro irəha hətui mhətə nari.

22 Nənə in rini pen ti iəmə mi nəha Jon rərhi pen irau mə, “Kımırau tirouevən rouni pen ti Jon i nəfe irouregi rouətoni. Nərmama me nəmrınraha rıfwə hətui mhətə nari, səməme nisunraha rərfe həvi atukw i mhavən. Nərmama nemhəien skai ro tekınraha həuvehe mhəmher, səməme nəkwəregınraha ruvisimw rəkwağ həregi nari. Nərmama me nepwın səməme kupwən həuvamhə, təkwtəkwni nəha həuvəmıru mwı. Nənə nərmama nautə səvənraha riwən kaməvisau nəgkiariien amasan mınraha.

23 İərmama sə ramətə iou trını minuə in rıpkımwei mhə ia nahatətəien səvənhi ti nari riti iakamo rerin tragien.”

24 Nəpın iəmə mi nəha Jon rərhi pen irau krouərıg rouevən, Iesu rınaməgkiari ia Jon, minamini pen ti nərmama me i mə, “Fwe kupwən

kimiaha hiäier ia taon me mine rukwənu me mhəuvən ia kwopun akwesakwes ikin mə tihətə nəfe? Iərmama riti sə rəmwhen ia kwənkwai nig ripkərer atukwatukw mhə nəpin mətagi rauini? Rekəm.

²⁵ Kimiaha hiäier mhəuvən mə tihətə nəfe? Iərmama riti sə rauvei pen tinari amasan me? Rekəm. Nərmama səməme kamhəuvei pen tinari amasan me, mamharə ia narəien sə riməru, irəha fwe ia nimwə me səvəi kig me.

²⁶ Kimiaha hiäier mhəuvən mə tihətə nəfe? Profet riti? Ouəh, nipərhiēnien. Kimiaha hiäier mhəuvən mə tihətə profet riti. Mətə iakani pehe tukumiaha i iamə i in rasori məpi raka profet.

²⁷ In iərmama sə Nəkukua Ikinan raməgkiari irə nəpin rini mə, 'Ətə ro, takərhi pen iərmama sə trəgkiari tukwini səiου, in trukurpən ia niram mevən, məpərhi səim suatuk.'

²⁸ Iakani nipərhiēnien tukumiaha i mə nərmama me sə nipran me hərəhi irəha ia tiprənə i riti riwən rasori məpi raka Jon. Mətə nərmama me pam ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə sə in reiwaiu anan ia nirəha in rasori məpi raka Jon."

²⁹ Nəpin nərmama əpnəpen me mine nərmama səməme kamərəku pen takis minraha hərəgi nəgkiariēn i, həni mə Kumwesən in ratukwatukw. Irəha həni iaminih i irə ti nəri nə mə Jon rino raka paptəes ia nirəha.

³⁰ Mətə Farisi me mine nahatən me səvəi Loa hənəpwəh nəseniēn mə Jon tro paptəes ia nirəha. Ro iaminih i irə irəha hənəpwəh suatuk sə Kumwesən riməni mə irəha tuhesi pen.

³¹ Iesu rarə mini mwi mə, "Takini nəfe nəgkiariēn mahatən pen noien səvəi nərmama ipwet mine? Noien səvənraha rəfo?"

³² Irəha həmwhen ia nəkwərhakwərha kamhəkure ia kwopun kaməpir ikin, mamhəkwein pen ia irəha me nepwin mə, 'Kimaha iahani nipu səvəi nagienien tukumiaha, mətə kimiaha hiəpkə mhə tanis. Iahani nipu səvəi nemhəien, mətə kimiaha hiəpkəsək mhə.'

³³ Iakani iaminih i irə ti nəri nə mə Jon Paptəes riməuvehe, miəpkəni mhə nari, məpwəh nənimwiēn waen, nənə kimiaha hiaməni mə, 'Iərəmhə rarə irə.'

³⁴ Iou, Iəməti Iərmama, iakiməuvehe, maməni nari, mamənimwi rəmwhen a ia kimiaha, nənə kimiaha hiaməni mə, 'Hətə ro iamə nəha, in raməni pik nari, mamənimwi mamakonə i, mamavən pəri irəha nərmama səməme kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi!'

³⁵ Mətə nərmama səməme kamhesi pen nukurənien səvəi Kumwesən kamho noien amasan me. Noien amasan me nəha kamhahatən pen mə nukurənien nəha ro nipərhiēnien."

Prən ərəha riti

³⁶ Nəpin riti Farisi riti rəres Iesu mə truvehe məni nari irau min. Ro pen Iesu revən muvniwə ia nimwə səvəi Farisi nəha, məkure mə trəni nari.

³⁷ Ia taon nəha pran riti sə ramo noien ərəha. Nəpin rirəgi mə Iesu raməni nari fwe nəkwai nimwə səvəi Farisi nəha, ruvehi senta mevən fwe ikin. Senta nəha raməmak ia nəkwai potel riti kino ia kəruətəri nəghin nə alapasta.

³⁸ Prən nəha revən mərer ia təkutai Iesu ipaka ti nisun mi, mamasək. Nise nənimen rətəg pen ia nisui Iesu mi krouəpwətig. Nənə reiwaiu muvei pen nimwai nukwənen, mirai raka i, makei m nisun mi, mahakwi nisun mi ia senta.

³⁹ Nəpɪn Farisi nəha sə rəkwein Iesu mə trəni pəri nari irau min rətə prən nəha, rerin ramrhi mə, “Kamo iəmə nəha in profet pərhiən, ko rukurən mə nəfe nəha pran ramrapi in. Kwa pran sə ramo noien ərəha.”

⁴⁰ Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, “Saemon, iou iakuə takini nari riti tukw ik i.”

Miregi Saemon rini mə, “Ni pehe ro iahatən.”

⁴¹ Miregi Iesu rini mə, “Iəmə asori riti ruvei pen mane m iərmama kəru mə ti nəpɪn riti krouərpwin pen min. Kaon səvəi riti silin kino ia silva irəha pam faef hantret. Nənə kaon səvəi riti silin kino ia silva irəha pam fifiti.

⁴² Iərmama mi nəha riskai ti nirau ti nərpwin penien min. Ro pen iəmə asori rərai raka kaon səvərau mini mə irau trouərpwəh nərpwinien. Tuko ro iamɪnha irə sin nəha ia iərmama mi nəha trokeikei pik iəmə asori nəha?”

⁴³ Miregi Saemon rini mə, “Rosi sə nəha sə kaon səvənhɪ rasori nənə iəmə asori rərai raka.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəkiriien səim ratukwatukw.”

⁴⁴ Nənə in ruvsini, məti pen mətə prən nəha, mini pen ti Saemon i mə, “Ikətə prən i? Nəpɪn iakiməuvnimwə pehe ia nimwə səim, ipkaikuas mhə ia nisuk mi ia nui, mətə prən i raikuas ia nisuk mi ia nise nənimen, mɪrai raka ia nimwai nukwənen.

⁴⁵ Ik ipkakei mhə miou, mətə nəpɪn iakuvnimwə pehe, prən i rinamakei m nisuk mi, mərpwəh napwisien.

⁴⁶ Ik ipkahakwi mhə nukwənek ia oel, mətə prən i rahakwi nisuk mi ia senta.

⁴⁷ Ro iamɪnhi irə iakani pehe tukw ik i mə noien ərəha me ripik prən i rino iou iakinouenou raka. Ro pen in rokeikei pik iou. Mətə iərmama sə ripko pik mhə noien ərəha trini minuə iakenouenou noien ərəha me nəha səvənhɪ iərmama nəha ko in ripkokeikei pik mhə iou tukwe.”

⁴⁸ Nənə Iesu rini pen ti prən i mə, “Iakinouenou raka noien ərəha me səim.”

⁴⁹ Nənə nərmama me nəha səməme kamhani pəri nari irəha min, kənamhəni pen ti nirəha me i mə, “Sin i iərmama i rukurən nenouenouien noien ərəha me iamɪnhi?”

⁵⁰ Mətə Iesu rini pen ti prən i mə, “Nahatətəien səim ruvəuvehimiru ik. Evən. Nəmərinuuien trarə tukw ik.”

8

Nipran səməme kamhasitu ia Iesu

¹ Kurirə irə nəpɪn ouihɪ a rukurau, Iesu səmavən ia taon me mine rukwənu me, mamini irapw nəgkiariien amasan sə raməvisau nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Nərmama səvənhɪ twelef

² mine nipran me nepwin me nepwin mwi kamhəkurirə in. Fwe kupwən Iesu rinomasan nipran me nəha, məkoui irapw nənimwin ərəha me ia nepwin, muvehi raka nemhəien me ia nepwin. Nəghɪnraha me i: Meri sə kaməkwein mwi nəghɪn nə mə Maktala, pran nəha Iesu rinəkou i irapw nəremhə sefen irə;

³ nənə Joana, pran səvəi Jusa, iəmə asori riti sə ramowok ipaka ti Herot; nənə Susana, mine nipran me həpik mwi səməme kamhəuvehi nəmri narimnari me ia mane me səvənraha, mamhəuvei pen m Iesu mine nərmama me səvənhɪ mə trasitu ia nirəha.

Iərmama sə ruini nuni nari me ia nəmhien səvənhɪ

⁴ Nərmama həpik anan həier ia taon me pam ia kwopun nəha, mhəuvehe ti İesu. Nəpin hənəusəsımwin raka irəha me, in rini nusipekinien riti ti nırəha i minuə,

⁵ “İərmama riti revən mə truini nuni nari me ia nəmhien səvənhi. Nəpin rauini pen nuni nari me, nuni nari me nepwin həsas pen ia suatuk, nənə nərmama havən ia nırəha, menu me ia nımagouagou həuvehe mhani pam.

⁶ Nənə nuni nari me nepwin həsas pen ia təkure kəpwier tıprənə rouihi ikın. Həuverə mətə ti nəri nə mə nui riwən haukei pam.

⁷ Nənə nuni nari me nepwin həsas pen ia tıprənə nəkwus ərəha rəuviris ikın. Nənə nəkwus ərəha me həuviris mhəuvehe mhəusəman pam irəha.

⁸ Nənə nuni nari me nepwin həsas pen ia tıprənə amasan, mhəutə, mhəukuə kwənkwan hantret.”

Nəpin İesu rini pam nəgkiariien me nəha, rəkwein əpwəmwis, mini mə, “İərmama sə nəkwəregın rarə ti nıregiien nari traməkeikei mətərig amasan.”

İesu rini irapw nıpwrai nusipekinien nəha

⁹ Nəpin nərmama me səvəi İesu həres pen in mə nəfe nıpwrai nusipekinien nəha,

¹⁰ in rini mə, “Kimiaha nərmama me səiou kınəsevər ia suatuk tuku-miaha hiəukurən narımınari me i ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə hənəmərkwafə fwe kupwən. Mətə nərməpə me kəmhəregi iakaməgkiari ia narımınari me nəha iakəusipekin a irə. İakəmo iamınhi irə mə ‘irəha tuhətə, mətə tuhəpwəh nətəien mhəukurən.

İrəha tuhəregi, mətə tuhəpkregi mhə mhəukurən.’

¹¹ Nənə nıpwrai nusipekinien i iakiməni ro iamınhi irə. Nuni nari in nə nəgkiariien səvəi Kumwesən.

¹² Səməme həsas pen ia suatuk həmwəhen ia nərmama səməme həregi nəgkiariien səvəi Kumwesən. Nəpin həuvəregi raka Setan ruvehe, muvehi raka nəgkiariien nəha ia nətərigiien səvənraha, kəmo irəha həni nıpərhiienien irə nənə Kumwesən ruvehimıru irəha.

¹³ Nənə səməme həsas pen ia təkure kəpwier tıprənə rouihi ikın həmwəhen ia nərmama səməme həregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mhəuvehi, mħagien tukwe. Mətə nəgkiariien nəha rıpkəiwaiu amasan mhə ia rərinraha rəmwəhen ia nuai nei me. İrəha tuhəni nıpərhiienien irə nəpın ouihi a. Nəpin narımınari me tuhəuvehe mħo nəmisəien mınraha mə trə mətə sas ia nahatətəien səvənraha, irəha həmwəi.

¹⁴ Nənə səməme həsas pen ia tıprənə nəkwus ərəha rəuviris ikın həmwəhen ia nərmama səməme həregi nəgkiariien nəha, mətə nəpın irəha kəmhəsi pen suatuk səvənraha mamhəuvən, kəmhətərig pik ti narımınari me səvəi tıprənə i rəmwəhen ia mane mine nəfe m nəfe mwı irəha həkəikei mə tuhəuvehi mhəregi ramasan irə ia nımıruien səvənraha. Nətərigiien me nəha həuviris ia rərinraha, həuvehe, mhəusəman nəgkiariien səvəi Kumwesən. Nənə nəgkiariien nəha rəpwəh nukəuəien.

¹⁵ Mətə səməme həsas pen ia tıprənə amasan irəha nəha həmwəhen ia nərmama səməme həregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mhəkwtəmħiri ia rərinraha sə ratukwatukw mamasan. İrəha həkwtəmħiri əknekın mamhəuvən nənə mhəukuə.”

İesu rəgkiari ia laet sə kəusəman

¹⁶ “İərmama riti riwən ko rıhiəi pen napw ia laet məuiui ia nari riti uə rukurei pen kwopun əfəfa ikın. Mətə traməkeikei mukurei utə i ia nari

sə kakurei utə laet irə mə nərmama tuhətoni raməhiapw nəpɪn həuvnimwə pehe.

¹⁷ Rəmwhen a mwi narimnari me pam səməme hamərkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narimnari me pam səməme haməmək afafa tukaməkeikei kətoni kuvəhi irapw ia nukuraanien.

¹⁸ Ro iamɪnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhətərig amasan ia nəfe hiamregi ti nəri nə mə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwwaku min. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvehi raka pam tukwe.”

Mama səvəi Iesu mine piəvi Iesu me

¹⁹ Ia nəpɪn nəha piəvi Iesu me mine mama səvənhi həuvehe mə tuhətə in, mətə ko həpkəuvən mhə ipaka tukwe ti nəri nə mə nərmama me həpik.

²⁰ Ro pen nərmama me həni pen ti Iesu i mə, “Səim mama mine piam me kamhərer fwe iruə. Irəha hokeikei mə tuhətə ik.”

²¹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama səməme kamhəregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mamho nəfe rani irəha nə səiou mama mine piak me.”

Iesu rinise nimətagi asori

²² Nəpɪn riti Iesu rəputə ia nitətə ouihi irəha nərmama me səvənhi, rini pen ti nirəha i mə, “Pwəh səuvən mhəpi simwin pen fwe ia nəkare nui asori.” Ro pen həvi nivən, mənəmhəuvən.

²³ Nəpɪn kamhəiu ia nitətə ouihi mamhəuvən, Iesu revən mapri. Nimətagi asori reiwiəu ia nəkwai nui asori nəha, nitətə ouihi səvənraha rinakuər ia nui, na tuhəmwhenimw.

²⁴ Nərmama me səvəi Iesu həuvən, mhəsəwpwiri in, mhəni mə, “Iərimənu. Iərimənu. Na tsəmwhenimw!”

Iesu rərer minise nimətagi mine peiau peiau asori me, nənə heiwiəu mhəiwən. Narimnari me həuvehe mhəmərɪnu.

²⁵ Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nahətətəien pəku səkimiaha?”

Mətə irəha həhekɪr. Nənimenraha rier. Kamhəni pen ti nirəha me i mə, “Nəfe nəha iərmama? Raməgkiari m nimətagi mine nui krauo nəkwən!”

Iesu rəkoui irapw iəremhə ia iəmə Karasa riti

²⁶ Irəha həier ia tənə Kalili, mhəiu ia nitətə ouihi nəha, mhəpi simwin ia nui asori, mhəuvən ia tənə səvəi nəmə Karasa.

²⁷ Nəpɪn Iesu ruvarei, iərmama riti ia taon riti fwe ikin ruvehe tukwe. Iərmama nəha nəremhə me kamharə irə. Nəpɪn rɪpik rɪpkarkahu mhə tinari, mɪpkapri mhə mwi ia nəkwai nimwə səvənhi, mətə ramarə ia kwopun kanimwi nərmama ikin.

²⁸ Nəpɪn iərmama nəha rətə Iesu, rasək əpwəmwis, muvehe minimwi nukurhin mi ia nənimen, məgkiari asori mini mə, “Iesu, Kumwesən sə rasori anan tɪni nə ik. Ikuvehe mə tikəfo iou irə? Iakase ik tikəpwəh noien nəmisəien miou.”

²⁹ Nənimwin ərəha nəha raməgkiari iamɪnhi irə, ti nəri nə mə Iesu ruvəni pen raka tukwe in minuə trier ia iərmama nəha. (Nəpɪn me rɪpik nənimwin ərəha nəha rinəkwtəmhiri iərmama nəha. Nərmama hənərihi rəgin mi mine nisun mi ia jen me, mhərer tukuahag in, mətə in rəvi əmwesi jen me, iəremhə rəkoui pen in revən ia kwopun akwesakwes ikin.)

³⁰ Nənə Iesu rəres in mə, “Nəghim sin?”

Miregi rini mā, “Iou nəghik Nəkuər.” In rini iamīnhi irə ti nəri nə mā nərəmhə me həpik həməuvnimwə ia reri iərmama nəha.

³¹ Nənə nərəmhə me nəha hase Iesu mā trəpwəh nərhi penien irəha həuvən ia nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən.

³² Mətə toue pikə me həpik kamhərku ia kwopun nəha. Nərəmhə me hase Iesu mā trəseni irəha həuvnimwə ia rerīnraha. Ro pen Iesu rəseni irəha.

³³ Nənə nərəmhə me həier ia iərmama nəha, mhəuvnimwə ia reri pikə me. Pikə me haiu, mheiwaiu ia nəpatu, mhəsas pen ia təmwei nui asori, mhəmwhenimw.

³⁴ Nəpīn nərmama səməme kamhətui ti pikə me hətoni, hap, mhəni irapw ia taon səvənraha mīne rukwənu me.

³⁵ Nənə nərmama me həier mhəuvən mā tuhəspau i mā rəfo. Nəpīn həuvehe ti Iesu həti pen mhətōni iərmama nəha nərəmhə me həməier irə, rarkahu, maməkure irapw ia nisui Iesu, nətərigien səvənhi rīnəmāk amasan. Irəha hətoni həhekīr.

³⁶ Nənə səməme hənətōni nəri nəha, həni irapw ti nərmama me i mā iərmama nəha rīnəfo muvehe māsānīn.

³⁷ Nənə nəkur Karasa səməme kamharə ipaka ti kwopun nəha həres Iesu mā trəpwəh irəha mamevən ti nəri nə mā həhekīr pik anan. Ro iamīnhi irə in rəputə ia nitətə ouihī mā trīrəriɡ.

³⁸ Iərmama sə nərəmhə me həməier irə rase in mā trəsēni in pwəh revən irau mīn. Mətə Iesu rərhi pen i ramevən, mīni mā,

³⁹ “Tīkrəriɡ mevən fwe imwam, mīni irapw narimnari me i Kumwesən rīno mik.” Nənə iərmama nəha revən ia kwopun me pam fwe ia taon səvənhi, mamīni irapw narimnari me nəha Iesu rīno mīn.

Pran sə rīrapi tīnari səvəi Iesu mīne prən ouihī səvəi Jaeras

⁴⁰ Nəpīn Iesu rīrəriɡ pehe mwi ia nīkare nui asori, nərmama me həuvən tukwe. Rerīnraha ragien ti nəri nə mā kamheitenhi in.

⁴¹ Iərmama riti fwe ikīn nəghīn nə Jaeras. In iəmə asori riti səvəi nīmwfəwaki səvəi nəkur Isrel. Ruvehe mīnīmwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mamase in mā truvehe ia nīmwə səvənhi,

⁴² ti nəri nə mā prən ouihī səvənhi ramemhə na tremhə. Prənouihī nəha səvənhi in əpa kuatia. Nuk səvənhi ipaka reste twelef.

Nəpīn Iesu ravən mamevən, nərmama həpik həukuraukurau irə.

⁴³ Pran riti nəha ikīn ruvehe ramemhə ia nemhəien səvəi nīpran. Nemhəien nəha rīnarə rerin irə muvehi nuk twelef. In rīnouraha pam mane səvənhi ia tokta me, mətə iərmama riti riwən ko ro in rasanīn.

⁴⁴ Pran nəha rukurirə Iesu, muvehe, mīrapi nusvenhi tīnari səvənhi. Təkwtəkwni a mwi nīmwapw rama, nemhəien səvənhi ro sampam.

⁴⁵ Nənə Iesu rini mā, “Sin nəha rīrapi iou?”

Miregi nərmama pam həni mā rīpko mhə irəha. Nənə Pita rini mā, “Iərimənu. Nərmama həpik kamhərer kurkurau ik, mamhəsīɡīsīɡi ik.”

⁴⁶ Mətə Iesu rini mā, “Rəkəm. Iakukurən mā iərmama riti rīrapi iou. Iakregi nəɡsek rier ia nīrak, mevən mo nari riti.”

⁴⁷ Nənə nəpīn prən nəha rətōni mā ko in rīpkərkwafə mhə, ruvehe mamətəmīmwin, mīnīmwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mīni irapw ia nəmri nərmama me pam mā in rīrapi Iesu ti nəfe mīne rīnəfo māsānīn akwauakw.

⁴⁸ Nənə Iesu rini pen ti prən i mā, “Nərik, nahatətəien səim rīno raka ik ikuvehe māsānīn. Evən. Nəmərīnuien trarə tukw ik.”

⁴⁹ Nəpɪn Iesu raməgkiari ihi, iərmama riti ruku pen ia nimwə səvəi iəmə asori nəha Jaeras, muvehe mini mə, “Səim prən ouihɪ ruvamhə raka. Ramasan mə ikini pen ti iahatən i mə in trəpwəh pehe.”

⁵⁰ Mətə nəpɪn Iesu riregi nəgkiariien nəha, rini pen ti Jaeras i mə, “Tikəpwəh nehekiriien, mini a nɪpərhiienien ia nirak, nənə prən ouihɪ səim trəsaniin.”

⁵¹ Nəpɪn Iesu rapirapw ia nimwə səvəi Jaeras, rɪpkəsəni mhə nərmama me pam mə tuhəuvnimwə irəha min, mətə rəsəni əpa Pita mine Jon mine Jemes mine tata mine mama səvəi prən ouihɪ nəha.

⁵² Nərmama me pam kamhasək mamhəkwein əpwəmwis ti prən ouihɪ nəha, mətə Iesu rini mə, “Rəfo kɪmiaha hiamasək? Prənouihɪ nəha rɪpkəmhə mhə, mətə ramapri a.”

⁵³ Irəha hərəgi haris ia Iesu. Irəha həkurən mə prən ouihɪ nəha ruvamhə raka.

⁵⁴ Mətə Iesu ruvehi rəgi prən ouihɪ nəha, mini mə, “Prənouihɪ, ərer.”

⁵⁵ Nənə nimiruien səvənhi ruvehe. Təkwtəkwiini a mwi riskəmter. Nənə Iesu rini mə tukuve pen nəveginien min pwəh rəni.

⁵⁶ Tata mine mama səvəi prən ouihɪ nəha nənimenrau rier, mətə Iesu rinise pen ti nirau i mə trouəpwəh niniiien ti iərmama riti nəfe in rino.

9

Iesu rərhi pen nərmama səvənhi twelef mə tuhəuvən mhəvisau

¹ Iesu rəkwein nərmama səvənhi twelef həuvehe mhousəsɪmwɪn irəha me. Nənə in ruvei pen nɪskaiien minraha. Ia nɪskaiien nəha irəha həkurən nifi rakaien nemhəien me ia nərmama. Nənə in ruvei pen mwi nasoriien minraha. Ia nasoriien nəha irəha həkurən nəkouɪ irapwien nəremhə me pam.

² Nəpɪn Iesu ruvei pen pam, rərhi pen irəha mə tuhəuvən mhəvisau irapw nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə, nənə mhə nərmama səməme kamhemhə həuvehe mhəsaniin.

³ In rini pen ti nirəha i mə, “Kɪmiaha tihəpwəh nuvehiiien narimnari me səvəi suatuk səkɪmiaha rəmwhen ia kaskin, uə tənəripw, uə nəveginien, uə mane. Kɪmiaha tiharkahu ia karkahu kuatia a.”

⁴ Nəpɪn tihəuvən ia kwopun riti, nənə mhəuvnimwə ia nimwə riti, nimwə nə in nə tiharə irə meste hiəier ia kwopun nəha.

⁵ Trini minuə hiəuvən ia taon riti, mətə nərmama me ikin həpkəsəvər mhə ia rərɪnraha tukumiaha, nəpɪn hiəier ia taon səvənraha, tihounouini raka nɪməkwrur ia nɪsumiaha ti nahatən penien mə irəha hənə noien ərəha.”

⁶ Nənə nərmama me twelef səvəi Iesu həier, mhəuvən ia rukwənu me, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan, mamhə nərmama səməme kamhemhə ia kwopun me pam həuvehe mhəsaniin.

Herot raməgkiari ia Iesu

⁷ Herot, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili, riregi narimnari me nəha Iesu ramo. Ia nəpɪn nəha nətərigien səvənhi rəvsausini ti nəri nə mə nərmama me nepwɪn kamhəni mə Jon Paptəes rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁸ Nənə nərmama me nepwɪn kamhəni mə Profet Eləja ruvəier pehe mwi. Nənə nərmama me nepwɪn mwi kamhəni mə profet kupwən riti rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁹ Nənə Herot rini mə, “Jon iakinərai raka kənkəpwə. Mətə sin mwi iərmama i iakamregi nəvisaiuen irə?” Ro iaminihi raməmwur mə trətə Iesu.

Iesu rəkwməni nərmama me həpik kəvsini nərman me əpa irəha pam faef-taosən

¹⁰ Nəpin aposol me hərərig mhəuvehe mwi ti Iesu, həni pen tukwe in narimnari me pam səməme həno. Nənə in riri raka əpa irəha, mharaka ia nərmama mhəuvən ia taon riti nəghin nə Petsaeta.

¹¹ Nəpin nərmama me həregi mə Iesu ramevən fwe ikin, kəmhəkuriə pen in. Nəpin Iesu rətoni irəha, rerin ragien. In rəkwein irəha həuvehe, nənə rəgkiari minraha ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mo səməme nemhəien ramarə ia nirəha həuvehe mhəsənin.

¹² Rinaməruarəv meri na trivə. Nərmama səvənhi twelef həuvehe, mhəni pen tukwe in mə, “Ramasan mə tikərhi pen nərmama me i həuvən ia rukwənu me mine nəmhien me kwərha ipaka pwəh hətui kwopun me səvai nəpəriien mine nəveginien ti nəri nə mə kwopun i narimnari me həiwən ikin.”

¹³ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiəha nə tihəuvei pen nəveginien minraha.”

Miregi həni mə, “Kiməha iahəuvehi a bred krirum mine nəmu kəru. Rəfo? İkokeiki mə kiməha təhəuvən mhəuvehi nəmri nəveginien sənai nərmama me pam i?”

¹⁴ (İrəha həni iaminihi ti nəri nə mə nəpin həvsini a nərman me ia nirəha mətə ipaka faef-taosən.)

Nənə Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Kimiəha tihəuvən mho irəha həuai irəha me mhəkure əpəmərə me fifti ia təmwen kuatia.”

¹⁵ Nənə irəha həuvən mho nərmama me həkure rəmwhen Iesu rıməni.

¹⁶ Nənə Iesu ruvehi bred me nəha krirum mine nəmu i kəru, məkwətə ia nimagouagou, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, məkwsen, mauvei pen m səvənhi nərmama me mə irəha tuhəpeki pen m nərmama me.

¹⁷ Nərmama me pam hani nari tipwinraha rəsisi. Nənə nərmama me səvai Iesu həvai pen nıpərəri nəveginien me nəha sə hənani mhəpwəh rukuar ia tənəripw irəha pam twelef.

Pita rini irapw mə Iesu in Kristo

¹⁸ Nəpin riti Iesu in əpa raməfwaki irəha səvənhi me nərmama. Nənə rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama kəmhəni iou mə iou sin?”

¹⁹ Miregi həni mə, “Nərmama nəpwin kəmhəni ik mə Jon Paptəes. Mətə nəpwin kəmhəni ik mə Profet Eləeja. Nəpwin mwi kəmhəni ik mə profet kupwən riti sə rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.”

²⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Mətə kimiəha hiaməni mə iou sin?”

Miregi Pita rini mə, “İk Kristo sə Kumwesən rıməni mə trərhi pehe ik kuvehe.”

²¹ Nənə Iesu rinise pen əknekin ti nirəha i mə, “Kimiəha tihəpwəh ninien nəgkiariien i ti iərmama riti.”

²² Nənə in riripin nəgkiariien səvənhi mini mə, “İou İəməti İərmama takaməkeiki miregi nəmisəien me rıpik. Nəmə asori me mine pris asori me mine nahatən me səvai Loa təhəuvei pehe təkutanraha miou. Tukousi əpune iou, nənə nəpin sə ro kahar irə iakətui mwi.”

İərmama sə trukurirə Iesu traməkeiki məvrani nei kamarkuau

²³ Nənə Iesu rini pen ti nərmama me pam mə, “Iərmama sə rokeikei mə truvehe mo iərmama riti səiou traməkeikei məpwəh nətərigien səvənhi, muvehi utə nei kamarquau səvənhi ia nəpin me, məvrani mukurirə iou.

²⁴ Iərmama sə rokeikei mə trəkwətmhiri nimiruien səvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə traraka ia nimiruien səvənhi tukw iou truvehi nimiruien rerin.

²⁵ Trini minuə iərmama riti ripeci pam narimnari me ia tīprənə i mo səvənhi i, nənə kurirə ikin remhə, mətə ripkuvehi mhə nimiruien rerin, noien nəha trəfasitu irə?

²⁶ Iərmama sə trauris ia nəmri nərmama ti ninien mə in iərmama riti səiou, mauris mwi ti nəvisaiuen nəgkiariien me səiou minraha, Iou mwi Iəmati Iərmama, ia nəpin nəha takuvehe ia niskaiien səiou mine ia niskaiien səvəi tata səiou mine nagelo ikinan me, takauris ti ninien mə iərmama nəha in iərmama riti səiou.

²⁷ Mətə iakani nīpərhienien tukumiaha i nərmama nəpwīn kamhərer ia kwopun i tuhəpkemhə mhə meste tuhətoni nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rier pehe.”

Nīpwrai Iesu ruvehe mopə

²⁸ Nəpin Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, ipaka nəpin eit ruvehe mukurau, nənə in riri Pita mine Jemes mine Jon mutə parei ia təkue riti mə trəfwaki.

²⁹ Nəpin raməfwaki, nənimen ruvehe mopə. Tınari səvənhi ruvehe məpsan mamsər.

³⁰ Təkwəkwuni a iərmama kəru krauəgkiari irəhar min. Irau nə Moses mine Profet Elaeja.

³¹ Krouier pehe ia nukuraanien asori, rauni narimnari me ia nīkaren səvəi nemhəien səvənhi sə tripkə mhə tui in revən mo sampam irə fwe ia Jerusalem.

³² Ia nəpin nəha Pita mine James mine Jon haremhə nəpriien. Mətə nəpin harətui, harətoni nīpwrai Iesu ramser iərmama kəru nəha krouərer irəhar min.

³³ Nənə nəpin irau krinouəpwəh Iesu rauevən, Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ramasan mə kīmrəhar iaharuvehe i. Pwəh kīmrəhar iaharo tənīmwa kahar, riti səim, riti səvəi Moses, riti səvəi Profet Elaeja.” (Mətə Pita raməgkiari əpnəpen, mīpkukurən amasan mhə nəfe rani.)

³⁴ Nəpin in raməgkiari ihi, nəpuə riti rinauvehe minamousəman irəhar. Irəhar harətoni mə nəpuə nəha truvegi irəhar. Harətoni harhekir.

³⁵ Nənə reri Kumwesən ruku pen ia nəpuə nəha, mini mə, “In nəha nərik sə iakuvərfi raka in. Kīmīaha tihətərig in.”

³⁶ Nəpin Kumwesən rəgkiari pam, harəti pen mharətoni Iesu əpa ramərer. Kurirə ia nəpin nəha irəhar harəpnəpen, mharəpwəh ninien ti iərmama riti nəfe harənətoni.

Iesu rəkoui irəpw nənimwīn ərəha ia iəkunouihī riti

³⁷ Kīni rakwakwi irə, nəpin irəha hənəiwaiu raka ia təkue nəha, nərmama hərik həuvehe ti Iesu.

³⁸ Nənə iərmama riti sə ramərer ia reri nərmama me nəha rəkwein əpwəmwis, mini mə, “Iahatən. Iakase ik. Tiko muvehe mətə ro nərik. In kwənkwan kuatia.

39 Ia nəpɪn me nənimwɪn ərəha riti raməkwtəmhiri in, mamō in ramarkərinari mamasək əpwəmwis, mamərkəkəkər, nisəkwan ramaiu. Nənimwɪn ərəha nəha ro pik nəmisəien min, ko ripkaraka akwauakw mhə irə.

40 Iakinəres raka səim nərmama me mə irəha tuhəkoui irapw i, mətə ko həkko mhə.”

41 Miregi Iesu rini mə, “Kimiaha nəkur ipwet mine nahatətəien səkimiaha riwən. Nōien səkimiaha rikou. Tsarə kitaha miou meste nəfe nəpɪn? Tineisən mine iakapwis kimiaha? Tiko miri nərim muvehe i.”

42 Nəpɪn iəkunouihi nəha raməvən ihi mauvehe, iəremhə ruvehi in mouini irapw ia tiprənə, mamō in ramərkəkəkər. Mətə Iesu rinise pen ti nənimwɪn ərəha, mo iəmənə ouihhi nəha ruvehe məsanin. Nəpɪn rinəsən raka Iesu ruvehi in muvei pen m səvənhi tata.

43 Nənə nərmama pam səməme hətoni nəri asori nəha Iesu rino ia niskaiien səvəi Kumwesən nənimənraha rier.

Mətə nəpɪn irəha pam kamhəkəri ihi nari ia narimnari me nəha in ramo, Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə,

44 “Pwəh nəgkiariien me i həuvnimwə amasan ia nəkwəregimiahā. Tripkō mhə tui kuvei pen iou, iəməti iərmama, ia rəgi nərmama.”

45 Mətə irəha həregi nəgkiariien i həreirei nɪpwrən. Kumwesən rəkwafə i mə ko irəha həkəkətoni mhə. Nənə həhekir ti nəresien Iesu mə nəfe nɪpwrəi nəgkiariien i.

Nərmama səvəi Iesu tuhaməkeikei mhəuvehi irapw irəha

46 Ia nəpɪn nəha nərmama me səvəi Iesu hənaməvisə minraha me mə sin ia nɪrəha in rasori.

47 Mətə Iesu rukurən nətərigien səvənraha. Ro pen in ruvehi iəkunouihi riti, mərpwi ia nikaren,

48 nənə mini pen ti nɪrəha i mə, “Iərmama sə trəsəvər ia rərɪn ti iəkunouihi i ia nəghik, raməsəvər mwi ia rərɪn tukw iou. Iərmama sə raməsəvər ia rərɪn tukwe iou rəmwhen mə raməsəvər mwi ia rərɪn ti Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə iərmama sə truvehi irapw in ia kimiaha in nə iərmama sə rasori ia kimiaha.”

49 Miregi Jon rini mə, “Iahatən, kimaha iahətoni iərmama riti raməkoui irapw nəremhə me ia nəghim. Iahaməmwur mə tahənise in ti nəri nə mə ripko mhə in kimaha riti.”

50 Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Kimiaha tihəpwəh nɪniseien in. Iərmama sə ripkɪni ərəha mhə kimiaha in kimiaha riti.”

Nəkur Sameria həpwəh nokeikeiien Iesu mə truvehe imwənraha

51 Rinauvehe ipaka ti nəpɪn nəha Kumwesən truvehi Iesu mutə mevən ia neiai. Iesu nətərigien səvənhi ruvehe mɪskai mə traməkeikei mevən fwe Jerusalem.

52 Nənə in rərhi pen nərmama nəpwin mə tuhəkupwən irə. Irəha həuvən mhəier pen ia rukwənu riti səvəi nəkur Sameria mə tuhəpnəpənə ia narimnari me kurirə Iesu ruvehe.

53 Mətə nərmama ia kwopun nəha həkəkəsəni mhə Iesu mə truvehe imwənraha ti nəri nə mə irəha həuvəkurən raka nətərigien səvənhi mɪskai mə traməkeikei mevən fwe Jerusalem.

54 Nəpɪn iərmama mi kəru səvənhi mi Jemes mine Jon krouətə noien nəha, krouni mə, “Iərimənu. Ikokeikei mə kimrau trouəkwein napw pwəh ruku pen fwe ia neiai meiwaiu pehe mahi əmwesi irəha?”^a

55 Mətə Iesu ruvsini in minise pen əknekin ti nirau i.

56 Nənə irəha həuvən mwi ia rukwənu əpə riti.

Nərmama nepwɪn hokeikei mə tuhəkuriə Iesu

57 Nəpɪn riti Iesu mine nərmama me səvənhi kamhesi pen suatuk mamhəuvən. Nənə iərmama riti rini pen tukwe in mə, “Takukurirə ik kwopun pəku tikevən ikin.”

58 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Kuri əprmin me səvənraha nipəg rarə. Menu me ia nimagouagou təpwagenraha rarə. Mətə iou, Iəməti Iərmama, kwopun səiou riwən mə takapri ikin.”

59 Nənə Iesu rini pen ti iərmama riti mwi mə, “Kurirə iou.”

Mətə iərmama nəha rini mə, “Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakukupwən mevən minimwi raka səiou tata.”

60 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nərmama səməme həpkukurirə mhə iou rəmwhen mə həuvamhə raka. Pwəh irəha hənimwi nərmama me səvənraha səməme həuvamhə. Mətə ik tiko muvehe, mevən məvisau irapw nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

61 Nənə iərmama riti mwi rini mə, “Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakevən məsəkir raka m nəkur imwak me.”

62 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Trini minuə iərmama rauvehi kəkur i kau ravi, minamostat minamarar, maməti kurirə, ripko mhə in iəmə amasan riti sə truvehi wok ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

10

Iesu rərhi pen nərmama me sefenti-tu mə tuhəuvən mhəvisau

1 Kurirə irə Iərimənu səkitaha rərpwi rəgin ia nərmama me nepwɪn mwi irəha pam sefenti-tu, mərhi pen irəha mə tuhəkupwən irə, mhəuvən kəru kəru ia taon me mine rukwənu me pam sə in mwi trukurirə pen irəha mevən ikin.

2 In rini pen ti nirəha i mə, “Nəveginien sə ruvəmruə raka fwe ia nəmhien rasori pik, mətə nərmama səməme kamhəpeki pehe houihi a. Ro iamɪnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən sə ramərimənu ia nəmhien, mhəres in mə trərhi pen nərmama nepwɪn mwi həuvən fwe ia nəmhien səvənhi mhəpeki nəveginien sə ruvəmruə, mhəpeki mhəuvehe.

3 Kimiaha tihəuvən, mətə tihaməkeikei mhəkurən nəri i. Iakamərhi pen kimiaha mə tihəuvən mhəmwhen ia kwəti sipsip me sə kamhərer ia kurkwai kuri əprmin me.

4 Tihəpwəh nuvehien tənəripw sə kavai pen mane irə, uə tənəripw sə kavai pen nəveginien irə, uə put səkimiaha. Tihəpwəh napwisien ia suatuk, mhəgkiari kimiaha iərmama riti.

5 Nəfe nimwə tihəuvnimwə irə, tihəkupwən mhəni mə, ‘Nəmərinuuien rarə mə ia nimwə i.’

6 Trini minuə iərmama səvəi nimwə nəha rokeikei nəmərinuuien nəha, nəmərinuuien səkimiaha trəuiui in. Mətə mə rekəm, trirərig mwi tukumiaha.

9:54: 2King 1:9-16 ^a 9:54: Nəkur Isrel mine nəkur Sameria həmwəki irəha me. Əvsini mwi Jon 4:9.

9:61: 1King 19:20 10:1: Mak 6:7 10:2: Mat 9:37-38, Jon 4:35 10:3: Mat 10:16 10:4: Mat 10:7-14, Mak 6:8-11, Luk 9:3-5, 2King 4:29

⁷ Kĩmiaha tihamarə rerin ia nimwə kuation a, mhəpwəh nevən əpnapenien ia nimwə me. Nəfe nari irəha tuhəuvei pehe m kĩaaha, tihəuvehi mhani mhənimwi. Tiho iamĩnha irə ti nəri nə mə kĩaaha hiamwheh ia nərmama kamhəwok. Ratukwatukw mə irəha tuhərəku pehe narimnari me nəha m kĩaaha.

⁸ Trini minuə kĩaaha hiəuvən ia taon riti, nənə nərmama me ikĩn həuvehi puvinimwə kĩaaha ia nimwə me səvənraha, tihani nəfe nəveginien sə tuhəuvei pehe m kĩaaha.

⁹ Nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha, tiho irəha həuvehe mhəsani. Tihəni pen ti nirəha i mə, 'Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka tukumiaha.'

¹⁰ Mətə trini minuə kĩaaha hiəuvən ia taon riti, nənə nərmama me ikĩn həpwəh nəsevərien ia rerinraha tukumiaha, tihəuvən, mhərer ia kurkwai suatuk me, mhəni irapw iamĩnhi irə mə,

¹¹ 'Niməkwrur ia taon i səkĩaaha i raməmak ia nisumaha, kĩaaha taha-hakwi raka ti nəri nə mə kĩaaha hiəno noien ərəha. Kĩaaha tihaməkeikei mhəkurən nəri i. Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka tukumiaha, mətə kĩaaha hiənəpwəh.'

¹² Tou iakani pehe tukumiaha i ia nəpin nəha Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə nərpwinien səvəi nərmama ia taon nəha triskai məpi raka nərpwinien səvəi nəkur Sotom."

Iesu raməgkiari skai m nərmama nepwin

¹³ "Trəraha anan tukumiaha nəkur Korasin! Trəraha anan tukumiaha nəkur Petsaeta! Iakino raka nimtətien asori me ia taon mi səkĩaaha, mətə kĩaaha hiəpkəpwəh mhə noien ərəha me səkĩaaha. Ripini minuə iakino nimtətien me nəha ia taon mi nəha Taea mine Saeton, tui raka ko nərmama me ikĩn hənarkahu raka tinari ivis, mhəkure ia nimwrakw, mhəpwəh noien ərəha me səvənraha.

¹⁴ Mətə ia nəpin nəha Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə nərpwinien səkĩaaha triskai məpi raka nərpwinien səvəi nəkur Taea mine Saeton.

¹⁵ Nənə kĩaaha nəkur Kapaneam. Tukəfo ia kĩaaha? Ko kuvehi utə kĩaaha hiəuvən ia neiai? Rekəm! Tukuvehi irapw kĩaaha hiəuvən inhəripw Imwei Nəkur Həuvamhə."

¹⁶ Nənə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, "Iərmama sə ramətərig ia nəgkiariien səkĩaaha rəmwhen mə ramətərig mwi ia nəgkiariien səiou. Iərmama sə rauvei pen təkutan m kĩaaha rəmwhen mə rauvei pehe mwi təkutan miou. Nənə iərmama sə rauvei pehe təkutan miou rəmwhen mə rauvei pen mwi təkutan m Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe."

Nərmama me nəha irəha pam sefenti-tu hərərig mhəuvehe mwi ti Iesu

¹⁷ Nərmama me nəha irəha pam sefenti-tu hərərig mwi mhəuvehe ti Iesu, mamhagien, mamhəni mə, "Iərimənu. Nəremhə me irəha mwi ho nəkwamaha nəpin iahəgkiari minraha ia nəghim."

¹⁸ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Iakinətoni kərarki irapw Setan rier ia neiai meiwaiu pehe rəmwhen ia nouapirien.

¹⁹ Həregi ro. Iakuvəuvei pehe raka nasoriien m kĩaaha. Kĩaaha hiəkurən neivəien ia snek me mine mimi me sə kamhəpi mamho nəmisəien m nərmama. Iakiməuvehi utə kĩaaha hiasori ia niskaiien me pam səvəi Setan. Nari riti riwən tro nəmisəien m kĩaaha.

²⁰ Nəri naha ro nı̄pərhiēnien. Mətə rərəha kimiaha hiamagien ti nəri nə mə nəremhə me kamho nəkwamiaha. Kimiaha tihaməkeikei mhagien ti nəri nə mə Kumwesən ruvərai pen raka nəghimiahā fwe ia neiāi.”

Iesu rerin ragien

²¹ Ia nəpın a mwi naha Iesu rerin ruvehe mukuər ia nagienien səvəi Nənimwın İkinan, nənə in rini mə, “Tata səiου İərimənu ia neiāi mine tiprənə iakani tanak tukw ik ti nəri nə mə ikinərkwafə narimnari me i. Nərmama səməme həukurən nari mine səməme kinahatən amasan irəha həpkətoni mhə. Mətə iko pui pen m nərmama səməme həmwheh ia nı̄pwnəti nəkwərəkəwərha me hətoni. Ouəh, Tata. Nəri naha ikino ramesi pen a nətərigien amasan səim.

²² Tata səiου rinəmri pehe raka narimnari me pam ia tipage rəgik, iou tini. Nənə iərmama riti riwən rukurən iou, mətə Tata səiου əpa. Nənə iərmama riti riwən rukurən səiου Tata. Iou əpa mine nərmama me naha səməme rerik ragien mə tako pui pen in minraha.”

²³ Iesu ruvsini in, məgkiari pen əpa m səvənhi nərmama me, mini mə, “Rerimiahā tragien ti nəri nə mə kimiaha hiamətə narimnari me i ia nərmimiahā.

²⁴ İakani pehe tukumiahā i mə fwe kupwən profet me həpik mine kig me həpik hokeikei mə tuhətə narimnari me i hiamətə, mətə həpkətə mhə. Hokeikei mə tuhəregi nəgkiariien me i hiamregi, mətə həpkregi mhə.”

Iesu rusipekin ia iəmā Sameria rasitu ia iəmā Isrel

²⁵ Ia nəpın naha, iahatən riti səvəi Loa rokeikei mə triregi atukwatukw ro Iesu mə trəfni irə. Ro pen riskəmter, mini mə, “İahatən. Takəfo irə muvehi nimiruien rerin?”

²⁶ Miregi Iesu rini mə, “Nəkukuə İkinan rani nəfe? Nəpın ikəvsini Loa naha miregi riməfni irə?”

²⁷ Miregi iahatən səvəi Loa rini mə, “Tikaməkeikei mokeikei İərimənu Kumwesən səim ia rerim me pam, mokeikei in ia nimiruien me pam səim, mokeikei in ia niskaiien me pam səim, mokeikei in ia nətərigien me pam səim, nənə tikaməkeikei mokeikei piam rəmwheh ikokeikei atukw a ik.”

²⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəgkiariien səim ratukwatukw. Trini minuə iko narimnari me i Nəkukuə İkinan rani, tikuvehi nimiruien irə.”

²⁹ Mətə iahatən səvəi Loa rokeikei mə treikuə irə mə in iəmā atukwatukw. Ro pen rini pen ti Iesu i mə, “Sin nə piak?”

³⁰ Miregi Iesu rini mə, “İərmama riti rier ia Jerusalem mameiwaiu mamevən ia Jeriko. Nərmama nepwın sə kamhakres həkwətmhiri, mhəpeki raka manə mine tinari səvənhi, mhousi in, mhəp raka irə, mhəpwəh raməmak ipaka remhə.

³¹ Ia nəpın naha pris riti ramesi pen suatuk naha, mətəni iəmā naha, rukurau irə ia nıkare suatuk mamevən.

³² Kurirə irə kwənəkwus riti səvəi Livae sə ramasitu ia pris me ro mwi iamınhi, muvehe ia kwopun naha, mətəni iəmā naha, mukurau mwi irə ia nıkare suatuk mamevən.

³³ Mətə iəmā Sameria riti in mwi ramesi pen suatuk naha, ruvehe ia kwopun naha iəmā naha raməmak ikin. Nəpın rətoni iəmā naha, rerin rərkwəpır tukwe.

³⁴ In revən ipaka tukwe maikuas ia nımwapw me səvənhi ia oel mine waen, nənə muvegi tərini nımwapw me, mərəhi utə iəmə nəha mukurei pen in ia təkure togki səvənhi, nənə muvehi mevən ia nımwə sə kamərəku pen kamapri ikin, mamətui amasan tukwe.

³⁵ Kını rakwakwi irə, ruvehi irapw silin kəru kino ia silva, muvei pen m iərmama nəha sə kamərəku pen min kamapri ia nımwə səvənhi, mini mə, “Tikətui amasan ti iəmə i. Trini minuə ikouraha mane me nepwin səim məpi raka səməmi iakauvei pehe mik, nəpin takrərīg muvehe, takərpwin pehe mik.”

³⁶ Nənə Iesu rəres mə, “Ikaməfətərīg irə? Sin ia nırəhar i ro rəmwhen ia in piəvi iəmə nəha nərmama səməme kamhakres həkwətəmhiri?”

³⁷ Miregi iahatən səvəi Loa rini mə, “Sə nəha rınapi tukwe masitu irə.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ik tikevən mo mwi iamınhi.”

Iesu ruvnimwə ia nımwə səvəi Marta mine Meri

³⁸ Nəpin Iesu mine nərmama me səvənhi kamhesi pen suatuk səvənraha mamhəuvən, həier pen ia rukwənu riti. Pran riti fwe ikin nəghin nə Marta rəsevər ia nımwə səvənhi mə Iesu truvnimwə irə.

³⁹ Prən nəha piəvni riti nəghin nə Meri. Nəpin Iərimənu səkitaha ruvnimwə pehe, Meri revən məkure ipaka tukwe, mamətərīg nəgkiariien səvənhi sə ramahatən nərmama me irə.

⁴⁰ Mətə Marta ko ripkəkure mhə mhətərīg i ti nəri nə mə rasui raka pik nəveginien sənəi nərmama. Nənə in revən ti Iesu, mini mə, “Iərimənu. Rəfo? Raturkwatukw mə piak rəpwəh iou, iou əpa iakasui raka nəveginien sənəi nərmama me? Ni pen tukwe in mə raməkeikei masitu ia nırak.”

⁴¹ Mətə Iərimənu səkitaha rini pen tukwe in mə, “Marta, Marta! Ikamətərīg ti narimnari me ripik. Rerim ko ripkapwis mhə.

⁴² Mətə nari kuatia a kimiaha tihaməkeikei mho. Tihətərīg ia nəgkiariien səiou. In nə ramasan pik, Meri ramo. Ro pen iou takəpwəh nıniseien in.”

11

Iesu rahatən nərmama səvənhi mə tuhəfəfwaki irə

¹ Nəpin riti Iesu raməfwaki ia kwopun riti, məfwaki pam, nənə iərmama riti səvənhi rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Tikahatən ro kimaha tahəfəfwaki irə rəmwhen ia Jon rınahatən nərmama me səvənhi irə.”

² Miregi Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Nəpin kimiaha tihəfwaki, tihəni iamınhi irə mə,

“Tata, pwəh nərmama həsiai nəghim ro ikinan i.

Pwəh nitətə sə ikamərimənu irə ruvehe.

³ Tikuvei pehe nəveginien sənəmaha rəmwhen səvəi nəpin ipwet.

⁴ Tikenouenou noien ərəha me səkimaha

ti nəri nə mə kimaha mwi iahamenouenou noien ərəha me səməme nərmama hamo ia kimaha.

Tikəpwəh niri penien kimaha ia kwopun tahəmwei ia nərəhaien ikin.”

⁵ Nənə Iesu rərə mini pen mwi ti nırəha i mə, “Sin ia kimiaha trevən ti in riti ia kurkwai nəpin ia nəpin, nənə mini pen tukwe in mə, ‘Iou riti. Uvei pehe ro bred kahar.

⁶ Piak riti ruku pen isipwin muvehe təkwtəkwni, mətə nəveginien sənək riwən mə takuvei pen min?”

⁷ Iamə nəha ia nəkwai nimwə trəgkiari mə, “Tikəpwəh nometəien iou. Iakinərepinhə raka. Kimaha nəkwərhakwərha me səiου iahənapri raka. Ko iakəpwəh niskəmterien muvei pehe nari riti mik.”

⁸ Nənə Iesu rini mə, “Nipərhiendien iamə nəha rini minuə ko in ripkiskəmter mhə muvei pen nari riti min. Mətə iakani pehe tukumiaha i in triskəmter muvei pen nəfe nari iərmama nəha raməres i. In tripkə mhə iaminihə irə ti nəri nə mə raməkwein iərmama nəha mə in riti, mətə in tro ti nəri nə mə iərmama nəha rəres in, məpwəh naurisien.

⁹ Iakani pehe tukumiaha i trini minuə kimiaha hiokeikei nari riti, ramasan mə tihəres, nənə tukuvei pehe m kimiaha. Tihətui əmisə i, nənə tihətoni. Tihəkunkun ia təpinhə, nənə tukəsevər tukumiaha.

¹⁰ Iərmama sə raməres nari truvehi nari. Iərmama sə ramətui əmisə nari trətoni. Iərmama sə rakunkun ia təpinhə tukəsevər tukwe.

¹¹ Sin ia kimiaha tata me nəpin iəkunouihi səvənhi rəres nəmu, trəpwəh nuvei penien nəmu, mətə truvei pen snek min?

¹²⁻¹³ Uə trini minuə rəres kwənəre menu, truvei pen mimi sə trəpi mo nəmisəien min? Rekəm! Kimiaha tihaməkeikei mhəuvei pen narimnari amasan me m nəkwərhakwərha me səkimiaha. Mə kimiaha nəkur ərəha hiəukurən noien iaminihə irə, hiaməfətərig ia Tata səkimiaha ia neiai? In truvei pen Nənimwin Ikinan rasori mwī m nərmama səməme kamhəres in tukwe.”

Iesu mine Pielsepul

¹⁴ Nəpin riti Iesu raməkoui irapw iəremhə riti sə ramarə ia iərmama riti. Iərmama nəha ko ripkəgkiari mhə, mətə nəpin iəremhə ruvəier irə, rinaməgkiari. Nənə nərmama me hətoni həkərinari irə.

¹⁵ Mətə irəha me nepwin həni mə, “Iamə nəha raməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi Pielsepul, iəremhə sə in rasori ia nəremhə me.”

¹⁶ Nərmama nepwin mwī kamhəres pen Iesu i mə, “Ko iko ro nimtətien riti sə ruku pen ia neiai pwəh iahətoni mhəukurən mə ik pərhiien Kumwesən rərhi pehe ik?”

¹⁷ Mətə Iesu ruvəukurən raka nətərigien səvənraha, nənə rini pen ti nirəha i mə, “Trini minuə ieni riti ruai narəien səvənhi ro kəru irə, nərmama me səvənhi kamhousi irəha me, nitətə sə ieni nəha ramərimənu irə truvehe mərəha. Trini minuə nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə riti həuui narəien səvənraha ro kəru irə, kamhousi irəha me, irəha ko həpkərə amasan mhə.

¹⁸ Trini minuə Setan ruai narəien səvənhi ro kəru irə, raməkoui irapw nəremhə me səvənhi ia nərmama, nitətə sə in ramərimənu irə trəfərəer əpwəmwis? Trəsas miwən. Iakani iaminihə irə ti nəri nə mə kimiaha hiaməni iou mə iou iakaməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi Pielsepul.

¹⁹ Trini minuə nəgkiariien nəha səkimiaha ro nipərhiendien, rəfo ia nərmama me səkimiaha? Irəha kamhəkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi sin? Səvəi Setan? Rekəm! Ro pen ramasan mə irəha həkiri nəgkiariien i səkimiaha.

²⁰ Mətə iou iakaməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi Kumwesən. Noien nəha ramahətən pen mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe raka tukumiaha.

²¹ Nəpin iamə skai riti rauvehi narimnari me səvəi naruagəniien ia rəgin, mamərəer tukuahəg ia nimwə səvənhi, nautə me səvənhi iərmama riti ko ripkuvehe mhə makres i.

²² Mətə trini minuə iəmə riti niskaiien səvənhi rasori mwi irə ruvehe, in traruagən irau min ruvehi irapw in, mipeki raka narimnari me səvənhi sə ramərer irə mamaruagən. Nənə kurirə irə, in truai narimnari me sə in riməpeki raka ia rəgi iəmə skai nəha, mipeki pen mine in me nepwin.

²³ Iərmama sə ripkukurirə mhə iou in raman əpə ia nirak. Nənə iərmama sə ripkasitu mhə ia nirak, mipeki nərmama mhəuvehe tukw iou, in raməkoui kirkiri irəha.”

Iesu raməgkiari ia nənimwin ərəha

²⁴ “Nəpin kinəkoui irapw nənimwin ərəha riti ia iərmama, nənimwin ərəha nəha trəfo irə? Trevən mavən ia kwopun me sə nui riwən ikin, mamətui kwopun trapwis ikin. Nəpin ripkətoni mhə, trəgkiari iamınhi irə mə, ‘Təkrərig mwi mevən ti nimwə fwe səiou sə iakiməier irə.’

²⁵ Nənə nəpin rirərig muvehe, trətoni mə nimwə nəha kinaies amasan irə, narimnari me pam kamhəmrimə a ia təmwhekinraha.

²⁶ Nənə in trevən miri mwi nənimwin ərəha me sefen səməme hərəha mhəpi raka in, miri irəha mhəuvehe, mhəuvnimwə mwi, nənə mharə ia reri iərmama nəha. Nənə nimiruien səvəi iərmama nəha truvehe mərəha anan məpi raka sə kupwən.”

Iərmama sə ramo nəkwai Kumwesən triregi ramasan

²⁷ Nəpin Iesu rani irapw narimnari me nəha, pran riti ia reri nərmama rəkwein əpwəmwis, mini pen ti Iesu i mə, “Pran sə rərəhi ik, muvei pen kənunū mik, rukurən nagienien.”

²⁸ Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Mətə nərmama səməme kamhəregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mamho nəkwən həukurən nagienien mwi mhəpi raka.”

Nərmama hokeikei mə Iesu tro nımtətien riti

²⁹ Nəpin nərmama me həuvehe mənamhəpik, Iesu rini mə, “Nərmama ipwet mine irəha nəkur ərəha. Kamhətui a nımtətien. Kumwesən trəpwəh nuvei penien nımtətien riti mwi mınraha, mətə nımtətien əpa səvəi Profet Jona.

³⁰ Fwe kupwən Profet Jona ruvehe mo nımtətien irə mine nəkur Nineve. Rəmwhen a mwi iou, Iəməti Iərmama, takuvehe mo nımtətien ia nirak mine nərmama ipwet mine.

³¹ Ia nəpin nəha Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə, prən asori sə rinamərimənu ia tənə Sipa fwe kupwən trərer irəha nərmama ipwet mine, nənə mini mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə prən nəha ruku pen ia nikare tənə fwe isipwin anan muvehe mə triregi nukurənien səvəi Solomon. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Solomon in i ia kwopun i.

³² Ia nəpin nəha Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə, nəmə Nineve tuhərer irəha nərmama ipwet mine, nənə mhəni mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə nəpin nəmə Nineve həregi Jona raməvisau, irəha hərərig ia noien ərəha me səvənraha. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Profet Jona in i ia kwopun i.”

Iesu raməgkiari ia nənime iərmama

33 “Iarmama riti riwən ko rihiyai pen napw ia laet mukurei pen ia kwopun afafa ikin uə rəuiui ia nari riti, mətə trukurei utə i ia nəri kakurei utə laet irə mə narmama səməme həuvnimwə pehe tuhətoni raməhiəpwın nari.

34 Nənimem nə rauvei pehe nukuraanien m nıpwram. Nəpın nənimem rəsanın, nıpwram pam rukuər ia nukuraanien. Mətə nəpın nənimem rərəha, nıpwram pam rukuər ia nəpitəvien.

35 Ro iamınhi irə tikaməkeikei mhəskun amasan nukuraanien nəha ia rerim mə ripko mhə nəpitəvien irə.

36 Mə nıpwram pam rukuər ia nukuraanien sə nəpitəvien riti riwən irə, trəhiəpw amasan rəmwhen ia laet sə raməhiəpw mauvei pehe nukuraanien mik.”

Iesu rəgkiari ia Farisi me mine nahatən me səvəi Loa

37 Nəpın Iesu raməgkiari ihi, Farisi riti rəres pen in mə trevən ia nimwə səvənhi, mənı pəri nari irau min. Ro pen Iesu revən muvnimwə məkure mə trəni nari.

38 Nənə Farisi nəha rərkərinari nəpın rətoni mə Iesu ripkukupwən mhə məkwerig kurirə rəni nari.

39 Nənə Iərimənu səkitaha rini pen tukwe in mə, “Kimiyaia Farisi me noien səkimiyaia rəmwhen ia tikikap mine tikiari kamaikuas irə iruə rəmher mətə nəkwən rəmkemik. Fwe imwə rəriמיyaia rukuər ia nakresien mine nərahaien.

40 Kimiyaia me i hiəreirei nari. Hiaməfətərig irə mə Kumwesən sə rino nəri iruə ripko mhə mwi sə fwe imwə?

41 Mətə ramasan mə kimiyaia hiəuvehi nəveginien mine nui sə krouamak ia nəkwai tikikap me mine tikiari me səkimiyaia, mhəuvehi mhəuvei pen m narmama nautə səvənraha riwən. Nənə tihətoni narimnari me pam tuhəmher tukumiyaia.

42 Mətə trərəha anan tukumiyaia Farisi me ti nəri nə mə kimiyaia hiaməuai narimnari me pam səkimiyaia ia kusen ten, mamhəuvei pen riti m Kumwesən. Hiamə iamınhi irə ia nəri ouihi rəmwhen ia nimwai nei me səməme kavi rərəgi pen ia nəveginien. Mətə hianenouenou noien atukwatukw səvəi nəkiriien iarmama, mhənenouenou mwi noien səvəi nokeikeien Kumwesən. Ramasan mə kimiyaia hio noien mi nəha, mhəpwəh nenouenouien mwi sə nəha hiamə ia nəri ouihi.

43 Trərəha anan tukumiyaia Farisi me ti nəri nə mə ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hiəkeikei mə tihəkure ia kwopun amasan me. Ia kwopun kamomaket me ikin hiəkeikei mə narmama tuhəkwein kimiyaia ia nisaiien.

44 Trərəha anan tukumaha ti nəri nə mə kimiyaia hiəmwhen ia kref me kipko mhə mak ia nirəha, nənə narmama həreirei mamhavən utə ia nirəha.”^a

45 Ia nəpın nəha iahatən riti səvəi Loa rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Nəpın ikani nəgkiariien me nəha, ikani ərəha mwi kimaha.”

46 Miregi Iesu rini mə, “Trərəha anan mwi tukumiyaia nahatən me səvəi Loa ti nəri nə mə hiaməkeikei m narmama me mə tuhəsi pen loa skai me səməme həmwhen ia katipə sə ripam. Mətə kimiyaia ko hiəpkuvei pen mhə nukwai rəgimiyaia riti mhasitu ia nirəha ti natipəien.

11:33: Mak 4:21, Luk 8:16 **11:37:** Luk 7:36, 14:1 **11:39:** Mat 15:2 ^a **11:44:** Ia narsien səvəi nəkur Isrel, trini minuə iarmama riti rirəpi nıpwrai iarmama sə remha in truvehe məkemik ia nikaren səvəi nəfwakiien səvənraha. Ro pen irəha tuhaməkeikei mheri amasan təmwheki kref me mə narmama tuhəpwəh navən pekinien ia nirəha.” Əvsini mwi Nam 19:16.

⁴⁷ Træräha anan tukumiaha ti näri nä mä kimiaha hiäuvrhäkin kref me sävæi profet me sämæme kaha kupwæn me säkimiaha hänousi äpune iräha.

⁴⁸ Ia noien näha kimiaha hiamo pui atukw a kimiaha mä rerimäha rägien ia narimnari me näha kaha kupwæn me säkimiaha häno. Iräha hänousi äpune profet me, nänä kimiaha hiäuvrhäkin kref me sävænraha.

⁴⁹ Ro iaminihi irä Kumwesän sä rukuræn pam nari rini mä, 'Iou takärhi pen profet me mine aposol me häuvæn ti niräha. Iräha tuhousi äpune nepwîn, mhometä nepwîn.'

⁵⁰ In tro iaminihi irä mine mä närmama ipwet mine tuhäuvehi närpwînien ti nite profet me pam sä rinostat maiu ia nukune naräien muvehe.

⁵¹ Nite Epel muvehe meste nite Sekaræa sä kinousi äpune in ia nimwæ sävæi Kumwesän ia nimwrhenhi nifatä mine kwopun sä ro ikinan, iakani nîpärhienien tukumiaha i närmama ipwet mine tuhäuvehi närpwînien ti nitenraha pam.

⁵² Træräha anan tukumiaha nahatæn me sävæi Loa ti näri nä mä kimiaha hiärkwafä ki sä ramäsevär ia täpinhä ia nimwæ näha nukuränien ramämak ia näkwan. Kimiaha hiäpkuvnimwæ mhä, nänä mamhänise mwi sämæme hokeikei mä tuhäuvnimwæ."

⁵³ Näpîn Iesu rier ia kwopun näha mamevæn, nahatæn me sävæi Loa mine Farisi me häregi niemaha rinamäpi pik iräha. Hänamäres Iesu näresien me ia narimnari me rîpik.

⁵⁴ Iräha hamärer mwatuk mä tuhäkwätmhiri in trîni minuä räfwækour ia nägkiariien sävænhi.

12

Närmama sävæi Iesu tuhamäkeikei mhäsiari ti noien sävæi Farisi me

¹ Ia näpîn näha närmama häpik hämwæn ia taosen m taosen häuvehe mhousäimwîn iräha me. Kwopun rouihi. Hameivä pen ia nisunraha me. Nänä Iesu rukupwæn mägkiari pen m närmama me sävænhi, mini mä, "Kimiaha tihamäsiari ti yis sävæi Farisi me. Yis näha in nä noien sävæi käuatkäsuä.

² Narimnari me pam sämæme kähärkwafä tuhamäkeikei mhäier irapw. Narimnari me pam sämæme kähämak afafa tukamäkeikei kätöni kuvehi irapw ia nukuraanien.

³ Ro pen näfe nägkiariien kimiaha häni ia näpitävien närmama tuhäregi ia nukuraanien. Näfe nägkiariien kimiaha häsiävæn irä ia kwopun afafa tukini irapw ia täkure nimwæ me."

Närmama tuhamäkeikei mhehekîr Kumwesän

⁴ "Iou me nepwîn, iakani pehe tukumiaha i mä kimiaha tihäpwäh nehekîrien närmama sämæme häukuræn nousi äpuneien nîpwrämiaha mäta kurirä irä ko häpko mhä nari riti mwi.

⁵ Mätä takini pehe tukumiaha i sin näha tihamäkeikei mhehekîr i. Tihamäkeikei mhehekîr Kumwesän ti näri nä mä näpîn in rinousi äpune raka iärmama, rauvehi nasoriien ti nosä penien in ia kwopun napw asori rauäk ikin. Ouäh, nîpärhienien, iakani pehe tukumiaha i mä kimiaha tihamäkeikei mhehekîr in.

⁶ Rerimäha rîrhi ro kwäti menu me. Nänimenraha reiwaiu. Kauvehi krirum ia silin sä rouihi anan käru, mäta kwäti menu me näha Kumwesän ko rîpkenouenou mhä riti.

7 Hətə ro nimwai nukwənemialaha, mətə Kumwesən rinəvsini pam raka irəha. Ro iamihni irə kimialaha tihəpwəh nehekiriən. Ia nənimen kimialaha hiamasan mwi mhəpi raka kwəti menu me nəha həpik.”

Iesu rəgkiari ia naurisien mine nehekiriən

8 “Iakani pehe tukumialaha i. Iərmama sə trini irapw ia nəmri nərmama me mə in iərmama riti səiou, Iou mwi Iəməti Iərmama takini irapw ia nəmri nagelo me səvəi Kumwesən mə in iərmama riti səiou.

9 Mətə iərmama sə trini irapw ia nəmri nərmama me mə in rirəirei iou, iou mwi takini irapw ia nəmri nagelo me səvəi Kumwesən mə iakreirei in.

10 Iərmama sə trini nəgkiariien ərəha riti, muəsi Iou Iəməti Iərmama irə, Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhaien səvənhi, məpwəh nərpwinien. Mətə iərmama sə trini nəgkiariien ərəha riti, muəsi Nənimwin Ikinan irə, Kumwesən tripenouenou mhə nərəhaien səvənhi ia nəpin riti. Nərpwinien səvənhi trarə rərin.

11 Nərmama tuhəuvehi kimialaha, mhərpwi irapw kimialaha ia nəmri nəmə asori me səvəi nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel mine ia nəmri nərmama səməmə kamhərimənu mine səməmə kamhəuvehi nasoriien mə irəha tuhəkiri nəgkiariien me səkimialaha. Ia nəpin nəha kimialaha tihəpwəh nətərig pikien mə tihəfo mhəsəripin nəgkiariien səvənraha uə tihəni nəfe nəgkiariien ti nərəha i.

12 Tihəpwəh nətərig pikien irə, ti nəri nə mə nəpin atukwatukw nəha səkimialaha sə tihəgkiari irə, Nənimwin Ikinan trahətən kimialaha ia nəfe nəgkiariien tihəni.”

Iesu raməgkiari ia nautə səvəi tiprənə i

13 Iərmama riti ia reri nərmama me nəha rini pen ti Iesu i mə, “Iahətən. Tata səiou ruvamhə raka. Ni pen ti piak i mə pwəh kimrau iarouwai pəri narimnari me nəha tata rinəmri mə səkimrau.”

14 Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Iərmən. Sin mə takəmri amasan nəvisəien səkimirau? Ripko mhə wok səiou nə.”

15 Nənə Iesu rini pen ti nərəha i mə, “Kimialaha tihətui amasan, mhəpwəh nəsenien noien i kimialaha hiokeikei mə tihəuvehi nautə me ripik. Nukune nimiriuen səvəi iərmama ripko mhə in nə nautə asori səvənhi.”

16 Nənə Iesu rini nusipekinien riti ti nərəha i mə, “Iərmama riti nautə səvənhi rasori. Nəveginien rasori pik ia nəmhien səvənhi.

17 Rərin rirhi minuə ‘Takəfo i? Kwopun riti mwi səiou takəmri amasan nəveginien sənək ikin riwən.’

18 Iərmama nəha ramətərig tukwe, nənə mini mə, ‘Ah, iakukurən nəfe tako. Takeitehi nimwə me səiou, nənə muvrhəkin tain me rasori mwi. Ia nimwə me nəha takəmri pen nəveginien me sənək mine narimnari amasan me pam səiou.’

19 Nəpin iərmama nəha rino pam, in rəgkiari iamihni irə mini mə, ‘Səiou narimnari amasan me sə iakiməfate i ruvəpik. Takimiru irə nuk ripik. Ramasan mə takapwis, məvegin, mənimwi, magien.’

20 Mətə Kumwesən rini pen tukwe in mə, ‘Ik iərmama ikreirei nari. Ipwet ia nəpin tako ik ikemhə. Nənə tukəfo ia narimnari me nəha ikinəpnəpenə irə? Sin truvehi?’

21 Noien nəha rəmwhen mwi iərmama sə ramoeite nautə me səvənhi mə səvənhi əpa, mətə ia nəmri Kumwesən in iəmə auər a.”

²² Nənə Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Ro iamınhi irə iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihəpwəh nətəriḡ pikien ti nimiruien səkimiaha mamhəres nəfe tihani. Tihəpwəh nətəriḡ pikien ia nipwramiaha mamhəres nəfe tiharkahu i.

²³ Nimiruien ripko mhə səvəi nəveginien əpa. Nipwrai iərmama ripko mhə səvəi tinari əpa.

²⁴ Hətoni ro menu me ia nimagouagou. Həpwəh nəpweijen nari, mhəpwəh nesijen nukwan. Nimwə səvənraha sə kamhoeite nəveginien ikin riwən. Mətə Kumwesən raməkwməni irəha. Nənə ia nənimen kimiaha hiamasan pik mhəpi raka menu me.

²⁵ Sin ia kimiaha ko ro nimiruien səvənhi rəpwəmwis mwi səvəi nəpin ouih i a trini minuə ramətəriḡ pik tukwe?

²⁶ Mə riskai tukumiaha ti noien nəri nəha rouih i, rəfo hiamətəriḡ pik ti narimnari me nepwin mwi?

²⁷ Hətoni ro tihinari me mə kamhəfəutə irə. Irəha həpwəh noien wok, mhəpwəh nitirien tinari. Mətə iakani pehe tukumiaha i Kig Solomon fwe kupwən nautə səvənhi rasori pik, mətə tinari səvənhi ripkamasan mhə rəmwhen ia tihinari me i.

²⁸ Kimiaha nahatətəien səkimiaha ripkiskai mhə. Kumwesən rauvei pen tinari amasan me m tihinari me, nəri auər a tihinari me kamhəmiru ipwet mətə trakwakwi haukei, mhəsas, kuvani ia napw. Mə Kumwesən ramo iamınha irə, in truvei pehe mwi tinari m kimiaha məpi raka.

²⁹ Kimiaha tihəpwəh natui əmisəien nəfe tihani uə nəfe tihənimwi. Kimiaha tihəpwəh nətəriḡ pikien tukwe,

³⁰ ti nəri nə mə nərmama ia tənəmtənə me ia təkure tiprənə i kamhətui əmisə narimnari me nəha, nənə Tata səkimiaha ruvəukurən raka narimnari me nəha mə kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi.

³¹ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhətui əmisə nitətə sə in ramərimənu irə, nənə in trəriari pehe mwi narimnari me nəha m kimiaha.

³² Kimiaha i sipsip me səiou hiəpkəpik mhə. Tihəpwəh nehekirien. Tata səkimiaha rerin ragien ti nuvei peheien nitətə sə in ramərimənu irə m kimiaha.

³³ Tihəmri pen nəmri nari ia narimnari me səkimiaha, mhəuvehi mane ia nirəha, nənə mhəuvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Tihəkusi tənəripw me sə tuhəpkimərir mhə ia nəpin riti mhəvai pen nautə səkimiaha ia nirəha. Tihəfate pen nautə səkimiaha fwe ia neiai. Ia kwopun nəha nautə səkimiaha ko ripkiwən mhə ia nəpin riti ti nəri nə mə iərmama səvəi nakresien riwən uvne me həpkouraha mhə narimnari.

³⁴ Takani iamınhi irə ti nəri nə mə kwopun nautə səkimiaha raməmak ikin, nətəriḡien səkimiaha traməmak mwi ikin.”

Iesu raməḡkiari ia nuveheien səvənhi

³⁵ “Kimiaha tihaməkeikei mharkahu tinari səvəi wok, nənə mhəhia i pen napw ia laet me səkimiaha pwəh rauək rerin.

³⁶ Ho rəmwhen ia nərmama səməme kamheitenhi iəmə asori səvənraha mə trier ia nəveginien asori səvəi iərman sə kiri pen vi a pran səvənhi, muvehe ia rükwənu səvənhi. Nəpin in ruvehe, mikunkun təpinhə, təkwtəkwni a irəha tuhəsevər ia təpinhə tukwe.

³⁷ Trini minuə iəmə asori nəha ruvehe mətoni nərmama me nəha səməme kamho tukwini nari min kamhətui mhəpkapri mhə, rerinraha tragien.

Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i iāmā asori nāha trarkahu tinari sāvānhi sāvāi wok, nānā mīni pen ti nīrāha mā tuhākure mhani nari. Nānā in trisui raka nāveginien, muvei pen mīnraha.

³⁸ Trīni mīnuā iāmā asori nāha ruvehe ia kurkwai nāpīn, uā ia nāpīn rāi rakaka irā, mātōni nārmama me nāha sāmāme kamho tukwini nari mīn kamhātui mhāpkapri mhā, rerīnraha traģien.

³⁹ Mātā kīmīaha tihamākeikei mhākūrān nāri i. Trīni mīnuā iārmama riti rukurān mā ipwet ia nāpīn iārmama riti truvehe, muvnmīnwā ia nākwai nīmīwā sāvānhi, makres, in tramātui a māpīwāh nāpīien. Ko in rāpīwāh nāsēniēn iārmama riti reitehi nīmīwā sāvānhi, muvnmīnwā, makres.

⁴⁰ Rāmwhēn a mwi kīmīaha mwi tihamākeikei mhāpnāpēnā ti nāri nā mā iou, Iāmāti Iārmama, takuvehe ia nāpīn riti tihakiraka iou."

⁴¹ Mīregi Pita rīni mā, "Iārīmānu. Ikani nusipekīnien nāha mamāģkiari pehe mē kīmāha āpa uā ikamāģkiari pen mīne nārmama me pam?"

⁴² Mīregi Iārīmānu sākītaha rīni mā, "Iotukwīnīnari sē rukurān nari, mamō nākwai iāmā asori sāvānhi ia nāpīn me, iāmā asori sāvānhi truvehi utā in ruvehe masori ia sāvānhi iotukwīnīnari me pam mā trākwāmāni irāha ia nāpīn atukwatukw kamhāni nari irā.

⁴³ Trīni mīnuā iāmā asori sāvāi iotukwīnīnari nāha ruvehe, mātōni mā ramō wok me iamīnha irā, iotukwīnīnari nāha rerīn traģien.

⁴⁴ Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i iāmā asori nāha truvehi utā iotukwīnīnari nāha ruvehe masori ia narīmīnari me pam sāvānhi.

⁴⁵ Mātā mā iotukwīnīnari nāha rerīn rīnamrīhi mā iāmā asori sāvānhi ramō tanpen, māpīwāh nuvehe akwauakwīen, nānā rīnamousi nārmān mīne nīprān sāmāme kamho tukwini pāri nari irāha mīn, mamāveģin, mamānīnwi, mamakōnā,

⁴⁶ iāmā asori sāvānhi truvehe ia nāpīn riti in trakiraka in, uā ia aōa riti sē in rīreirei. Iāmā asori sāvānhi trāpīwīn noien ārāha me sāvānhi, māmri pen in ramār irāha nārmama sāmāme hāpkīni mhā nīpārhiēnien ia nāģkiariēn sāvānhi.

⁴⁷ Iotukwīnīnari sē ruvāukūrān raka nākwai iāmā asori sāvānhi, mātā rīpkāpnāpēnā mhā, uā rīpkēsi pen mhā nākwān, tukārīsi pīk in.

⁴⁸ Mātā iotukwīnīnari sē rīreirei nākwai iāmā asori sāvānhi, nānā mō nari riti ratukwatukw mā tukārīsi in tukwe, tukārīsi mārū a in. Iārmama sē Kumwesān ruvei pen narīmīnari me rīpīk mīn tramākeikei mō narīmīnari me rīpīk. Nānā iārmama sē nārmama hāmri pen narīmīnari me rīpīk ia rāģin, tuhāres pen in narīmīnari me rīpīk mwi."

Nāģkiariēn sāvāi Iesu tro nārmama hāuai irāha me

⁴⁹ Nānā Iesu rīni mā, "Iou iakuvehe mā takārarki pehe nāpīw ia tīpīrānā i. Iakūā ko nāpīw nāha ruvāuāk raka, mātā rīpkuāk mhā ihī.

⁵⁰ Sēiou riti nāha paptaes tukamākeikei kākīātānīmīw iou irā. Nānā tākwātākwuni iakāmregi rārāha pīk anan meste tuko sampam irā.

⁵¹ Nētārīģien sākīmīaha rāfo? Hīānuā iakuvehe mā tako nārmama ia tīpīrānā i harā ia nāmārīnuēn? Iakani pehe tukumiaha i mā iāpkuvehe mhā mā tako nārmama harā ia nāmārīnuēn, mātā iakuvehe mā tako nārmama hāuai irāha me.

⁵² Tākwātākwuni mamevān trīni mīnuā nārmama krīrum kamharā ia nākwai nīmīwā kuatīa, irāha tuhāuai irāha me. Kahar tuhārāmīwāki kārū. Kārū trouāmīwāki kahar.

⁵³ Irəha tuhəuai irəha me. Tata trəmwəki tini iərman, tini iərman trəmwəki tata səvənhi. Mama trəmwəki tini pran, tini pran trəmwəki mama səvənhi. Kaka pran trəmwəki prisini pran, prisini pran trəmwəki kaka pran səvənhi.”

Nimtätien me nəha Iesu ramo

⁵⁴ Iesu rini nəgkiariien riti mwi ti nərmana me mə, “Nəpən kimiaha hiətōni nəpuə riti rutə ia nukunhi təsi, təkwtəkwuni a hiəni mə, ‘Kwa nesən trauər.’ Nənə nesən rauər.

⁵⁵ Nənə nəpən kimiaha hiətōni nimətəgi natogə riskəmter, hiəni mə, ‘Kwa nukwəsikər travən.’ Nənə nukwəsikər ravən.

⁵⁶ Kimiaha kəuətksuə me! Hiəukurən nətəien tiprənə mine niməgouagou, nənə mhəukurən nəfe nari irau krouahatən pen. Mətə rəfo hiəreirei nipwrai nimtätien me i kamo ipwet mine?”

Iesu rəgkiari ia nəvisəien

⁵⁷ “Kimiaha tihaməkeikei mhəkiri suatuk me, mhəni mə sə pəku nəha ratukwatukw.

⁵⁸ Trini minuə iko noien ərəha riti ia iərmama, nənə in rokeikei mə kimirau min tirouərər ia nəmri nəmə asori me pwəh həkiri noien səim, ramasan mə tikevən akwauakw, rouəmri atukwatukw nəri nəha nəpən ipkevən mhə ihi ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikin. Rərəha iərmama nəha ikinə noien ərəha irə trəmri pen ik ia rəgi iəmə sə raməkiri nəgkiariien, nənə iəmə sə raməkiri nəgkiariien trəmri pen ik ia rəgi polis, nənə tukuvehi puvnimwə ik ia kalapus.

⁵⁹ Iakani nipərhiəniən tukw ik i tikəpwəh nierien meste ikərəku pen pam faen me səim.”

13

Nərmana me pam tuhaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me səvənraha

¹ Ia nəpən a mwi nəha, nərmana nepwən həuvehe mhəvisau pen m Iesu mə Paelət rinousi əpune nəmə Kalili me nepwən nəpən irəha kamhəvi nite nərimiru me ia nifatə səvəl Kumwesən.

² Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiaməfətərig ia nəmə Kalili me nəha? Irəha hərəha anan mhəpi raka nəmə Kalili me nepwən ti nəri nə mə irəha hemhə iamihə irə?”

³ Rekəm! Mətə iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me səkimiaha. Mə hiəpwəh noien, kimiaha pam tihemhə rəmwhən ia nirəha.

⁴ Uə kimiaha hiaməfətərig ia nərmana me nəha eitn nimwə riti rəpwəmwis mutə rimwei, məkure tərini irəha, hemhə? Irəha hərəha anan mhəpi raka irəha me nepwən səməme kamharə fwe Jerusalem?

⁵ Rekəm! Mətə iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me səkimiaha. Mə hiəpwəh noien, kimiaha pam tihemhə rəmwhən ia nirəha.”

Iesu rusipekin ia niemis riti ripkukə mhə

⁶ Nənə Iesu rini nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Iərmama riti rəpwei niemis riti ia nəmhiən səvənhi. Nənə ia nəpən riti ruvehe mamətui nukwan, mətə ripkətə mhə riti.

⁷ Ro pen rini pen ti iərmama sə raməmhu səvənhi mə, ‘Ətə ro. Nuk kahar nəha təkwtəkwuni iakuvehe mamətui kwənkwai niemis i, mətə iapkətə mhə riti. Ərai əmwesi! Ramərər auər a ia tiprənə i.’

⁸ Miregi iərmama sə raməmhu səvənhi rini mə, ‘Iəmə asori. Əpwəh rərər nuk

riti mwi. Pwəh iakeri nukunen mukuraukurau, nənə mərki pen nīmwinahak sə trasitu irə mutə amasan.

⁹ Trini minuə rərer nuk riti mwi mukuə, ramanan. Mətə mə rīpkukuə mhə, ikukurən nərāi əmwesiien.’ ”

Iesu ro pran riti təkutan rikou ruvehe məsanin ia Sapat

¹⁰ Nəpin riti ia Sapat Iesu ramahatən nərmama ia nəkwai nīmwəfwaki səvəi nəkur Isrel.

¹¹ Pran riti nəha ikīn nənīmwin ərəha rinarə raka irə ia nuk eitin mamō təkutan rikou. Prən nəha rəmakəmak a, ko rīpkərer atukwatukw mhə.

¹² Nəpin Iesu rətoni, rəkwein pen prən nəha, mini pen tukwe in mə, “Prən i. Takifi raka nemhəien səim ia niran.”

¹³ Nənə Iesu rəmri pen rəgin mi irə, nənə təkwtəkwni a təkutai prən nəha ruvehe matukwatukw. Nənə in rəgnəgini Kumwesən.

¹⁴ Mətə iəmə asori səvəi nīmwəfwaki niemaha rəpi ti nəri nə mə Iesu romasan prən nəha ia Sapat. In rini pen ti nərmama i mə, “Nəpin sikis nəha ratukwatukw mə tuko wok irə. Həuvehe ia nəpin me nəha pwəh in romasan nīpwramiaha. Mətə ia Sapat kimiaha tihəpwəh nuveheien.”

¹⁵ Miregi Iərimənu səkitaha rini pen tukwe in mə, “Kimiaha kəuətəkəsuə me. Sin ia kimiaha rəpwəh nīfiien səvənhi kau uə togki ia Sapat, misigi, mevən ti nui? Kimiaha pam hiamō nəri i!

¹⁶ Nənə rəfo ia prən i Setan rirukwi nuk eitin? In kwənəkwnus riti səvəi Epraham. Ko iapkihi mhə nemhəien i irə ia Sapat?”

¹⁷ Nəpin Iesu rini nəgkiariien nəha, nərmama pam səməme kamhətə ərəha in hərəgi hauris. Mətə səməme həkətə ərəha mhə in rərīnraha ragien ti narimnari asori me sə in ramō.

Nusipekinien səvəi kwənuni nei nəha mastat

¹⁸ Nənə Iesu rini mə, “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rəmwhen ia nəfe nəri? Takini nəfe nəgkiariien mahatən pen irə?”

¹⁹ Rəmwhen ia nuni nei mastat sə rouihi anan ia nuni nei me. Iərmama riti ruvehi, məpwei ia nəmhiien səvənhi, nənə rutə, muvehe mo nei irə, nənə menu me ia nimagouagou ho pen kwətəpag me səvənraha ia rəgin me.”

Nusipekinien səvəi yis

²⁰ Nənə Iesu rarə mini mwi mə, “Takini nəfe nəgkiariien mahatən pen nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə?”

²¹ Rəmwhen ia yis sə pran riti ruvehi, muvehi mərapī irau flaoa me rīpik, nənə məpwəh meste yis rəse floa me pam rəsisi.”

Iesu rəgkiari ia kwəruə sə rouihi

²² Iesu ravən makurau ia taon me mine rukwənu me, mamahatən nərmama, mamesi pen suatuk səvənhi mamevən mə treste nari fwe Jerusalem.

²³ Nənə iərmama riti rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Nərmama me nəha Kumwesən truvehimiru irəha tuhəpik uə tuhouihi a?”

Miregi Iesu rini pen ti nīrəha i minuə,

²⁴ “Kimiaha tihaməkeikei mhousari mhəuwnimwə ia kwəruə ouihi. Iakani pehe tukumiaha i nərmama həkik tuhousari ti nuwnimwəien, mətə tuhəpwəh nuwnimwəien.

25 Iamə asori səvəi nimwə nəha triskəmter, məsisəg ia təpinhə ia nimwə səvənhi.

Ia nəpin nəha kimiaha tihərer iruə, mamhərui təpinhə, mamhəni mə, 'Iərimənu, əsevər ia təpinhə tukumaha.'

Miregi in trini pehe tukumiaha i mə, 'Kimiaha hiəuku pəku? Iakreirei kimiaha.'

26 Miregi kimiaha tihəni mə, 'Kimaha i səməmə sənəvegīn, mhənənimwi pəri kitaha mik. Ikinərər ia suatuk me səkimaha, mamahatən nərmama.'

27 Mətə in trini iamīnhi mə, 'Iakani pehe tukumiaha i iakreirei kimiaha mə hiəuku pəku. Kimiaha pam i nərmama hiamo noien ərəha, həuvən isipwīn tukw iou.'

28 Ia kwopun nəha kimiaha tihəsək mhahi tərini revimiaha nəpin tihətōni Epraham mine Aesak mine Jepok mine profet kupwən me kamhəuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərīmənu irə, mətə kinərarki irapw kimiaha iruə.

29 Nənə nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel tuhəuku pesu, mhəuku prehi, mhəuku peraha, mhəuku parei, mhəuvehe mhəkure mhəni pəri nari ia nitətə sə Kumwesən ramərīmənu irə.

30 Nənə hərəgi ro. Nərmama nerpwīn kamhəkurirə tuhəuvehe mhəkupwən, nənə nerpwīn haməkupwən tuhəuvehe mhəkurirə."

Iesu ramasək ti Jerusalem

31 Ia nəpin a mwi nəha Farisi me nerpwīn həuvehe mhəni pen ti Iesu i mə, "Araka ia kwopun i mamevən. Herot rokeikei mə trousi əpune ik."

32 Miregi Iesu rīni pen ti nirəha i mə, "Həuvən mhəni pen ti kuri əprmin nəha Herot mə iakani ianhi mə, 'Regi ro! Iakaməkoui irapw nəremhə me ia nərmama, mafi raka nemhəien me ia nirəha. Tako iamīnhi irə ipwet mine trakwakwi. Nənə tineis iako sampam ia wok səiou.

33 Takaməkeikei mesi pen suatuk səiou mamevən ipwet, trakwakwi, mine tineis, ti nəri nə mə ko kīpkousi əpune mhə profet riti ia kwopun əpə iti, mətə traməkeikei memhə fwe ia Jerusalem əpa.'

34 Jerusalem, Jerusalem! Ik taon i ikamousi əpune profet me maməkwi əpune nərmama səməmə Kumwesən ramərhi pehe irəha tukw ik! Nəpin rīpik iakokeikei mə takousəsimwīn nīpwnətīm me rəmwhen ia rīnhi menu ramo ia tīni me mauiui irəha ia tərəgīn mī. Mətə kimiaha hiəpwəh nokeikeiien.

35 Hətə ro. Təkwtəkwuni nəha Kumwesən trəpwəh nimwə səkimiaha. Nənə iakani pehe tukumiaha i mə kimiaha tihəpwəh mwi nətoniien iou meste tihəni mə, 'Səgnəgīni iərmama i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha.'

14

Iesu romasan iərmama riti rəgīn mī mine nisun mī krouəsisi

1 Ia Sapat riti Iesu revən mə trani nari ia nəkwai nimwə səvəi iamə asori riti səvəi Farisi me. Irəha kamhətə amasan in mə trəfo irə.

2 Iərmama riti nəha ikin nemhəien ramarə irə, mamō rəgīn mī mine nisun mī krouəsisi.

3 Nəpin Iesu rətōni, rəres pen nahatən me səvəi Loa mine Farisi me i mə, "Rəfo? Ratukwatukw ia loa səkitaha mə ia Sapat tuko iərmama sə nemhəien rarə irə ruvehe məsanin uə rekəm?"

4 Mətə irəha həpwəh nīniien nəgkiariien riti. Ia nəpin nəha Iesu ruvehi iərmama nəha, mō nīpwrən ruvehe məsanin, rərhi pen in ramevən.

⁵ Kuriræ iræ Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Sin ia kimiaha trini minuæ ia Sapat sævænhî iækunouihî uæ kau rimwei pen ia ruei tænæ tripkevæn akwauakw mhæ mivi utæ in?”

⁶ Mætæ riskai ti niræha ko iræha hæpwæh niniiæn nægkiariien riti ti næresien næha.

Iærmama træpwæh næfæutæien in

⁷ Ia næpin næha, Iesu rætæ nærmama nepwîn sæmæme iæmæ asori sævæi nimwæ næha rækwein iræha mæ tuhani pæri nari hæuvæn mhækure ia kwopun næha kamsiai nærmama ikin. Nænæ Iesu rini nusipekinien riti ti niræha i mæ,

⁸ “Trini minuæ iærmama riti rækwein ik mæ tikevæn mæni nari ia næveginien asori sæ kamo ti iærman sæ kiri pen vi a pran sævænhî, tikæpwæh nækureien ia kwopun kamsiai nærmama me ikin. Rærhæ iærmama riti sæ rasori ia niram ruvehe,

⁹ nænæ iærmama sæ rinækwein kimirau pæri truvehæ, mini pehe tukw ik i mæ, ‘Araka, pwæh iærmama i rækure ia kwopun i.’ Nænæ ik tikauris ti næri næ mæ tikæmækeiki mevæn mækure ia kwopun i inhæripw anan.

¹⁰ Mætæ trini minuæ iærmama riti rækwein ik iamînhi, tikevæn mækure ia kwopun sæ inhæripw anan. Nænæ iærmama sæ rinækwein ik truvehæ mini pehe tukw ik i mæ, ‘Iou riti. Uvehe mækure ia kwopun i irænha.’ Ia noien næha in truvehî utæ ik ia næmri nærmama me pam sæmæme kamhani pæri nari kimiaha minraha.

¹¹ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ iærmama sæ rauvehî utæ in, Kumwesæn truvehî irapw in, nænæ iærmama sæ rauvehî irapw in, Kumwesæn truvehî utæ in.”

¹² Nænæ Iesu rini pen ti iærmama i rinækwein in mæ træni nari ia nækwai nimwæ sævænhî mæ, “Trini minuæ iko næveginien asori riti ia rukwæsikær uæ ia næpin, tikæpwæh nækweinien ik me nepwîn uæ piam me uæ nærmama ia kwænækwus sæim uæ nærmama sæmæme kamharæ ipaka tukw ik nautæ sævænraha rasori mæ iræha tuhæuvehe mhani nari. Mæ iko iamînhi iræ iræha tuhækwein mwi ik mæ tikevæn mæni pæri nari kimiaha minraha. Nænæ ia noien næha iræha tuhærpwîn tai noien ikino minraha.

¹³ Mætæ næpin tiko næveginien asori, tikækwein nærmama nautæ sævænraha riwæn, mine nærmama sæmæme nipæri nipwranraha remhæ, mine sæmæme nisunraha ræffe, mine sæmæme nænimenraha rifwæ mæ iræha tuhæuvehe mhani pæri nari.

¹⁴ Nænæ Kumwesæn trækwein amasan ia niram ti næri næ mæ iræha ko hæpkærpwîn pehe mhæ tai noien sæ ikino minraha. Mætæ ia næpin sampam, næpin nækur atukwatukw tuhætui mwi ia nemhæien, Kumwesæn trærpwîn pehe mik.”

Nusipekinien sævæi næveginien asori

¹⁵ Iærmama riti sæ ramæni pæri nari iræha Iesu riregi nægkiariien næha, mini pen tukwe in mæ, “Iærmama sæ truvnimwæ ia nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ mæni nari rerin tragien.”

¹⁶ Mætæ Iesu rini pen tukwe in mæ, “Næpin riti iærmama riti rokeikei mæ tro næveginien asori riti, nænæ mukupwæn mækwein nærmama hæpik mæ tuhæuvehe tukwe.

¹⁷ Ia næpin sævæi næveginien asori næha, in rærhî pen iærmama riti sæ ramo tukwini nari min revæn ti niræha sæmæme in rinækwein iræha mæ tuhæuvehe, mini pen ti niræha mæ, ‘Hæuvehe, iakinæpnæpenæ pam narimmari.’

¹⁸ Mətə irəha pam həni mə ko həpkuvehe mhə. İərmama sə rukupwən mægkiari rini pen tukwe in mə, ‘Sore. Ko iapkuvehe mhə. İapkuvehi a nəmri tiprənə riti. Takaməkeikei mevən mətoni.’

¹⁹ Riti mwi rini mə, ‘Sore. Mətə iou iapkuvehi a nəmri kau me irəha pam ten. Takaməkeikei mevən məskun irəha. Ko iou iapkuvehe mhə.’

²⁰ Riti mwi rini mə, ‘Kiri pehe a pran səiou i. Ro iamihni irə ko iapkuvehe mhə.’

²¹ İa nəpın nəha iərmama sə ramo tukwini nari rirərig, mevən ti iəmə asori səvənhi, məvisau pen nəgkiariien me nəha min. Nənə iəmə asori niemaha rəpi. In rini pen ti iərmama nəha ramo tukwini nari min mə, ‘Evən akwauakw ia suatuk me mine kwopun me ia taon i, miri nərmama nautə səvənraha riwən, mine nərmama səməme nıpəri nıpwranraha remhə, mine səməme nənimenraha rifwə, mine səməme nisunraha rərfe, miri irəha mhəuvehe.’

²² Ro pen iotukwininari nəha revən, mirərig, mini mə, ‘İəmə asori. Nəfe ikiməni iakino, mətə nimwə səim rıpkukuər mhə.’

²³ Miregi iəmə asori səvəi iotukwini nari nəha rini pen tukwe in mə, ‘Evən ia suatuk me mine kwopun me iruə ia taon, məkeikei m nərmama mə tuhəuvnimə pehe pwəh nimwə səiou rukuər amasan.

²⁴ İakani pehe tukw ik i nərmama me nəha səməme iakinəkwəin irəha fwe kupwən irəha riti ko rıpkəni mhə nəveginien səiou.’ ”

Noien səvəi nukurirəien İesu

²⁵ Nəpın riti nərmama həpik kamhəkurirə İesu. Nənə in ruvsini mini pen ti nırəha i minuə,

²⁶ “Trini minuə iərmama riti ruvehe tukw iou in traməkeikei mokeikei iou məpi raka tata səvənhi mine mama səvənhi, mine pran səvənhi, mine nıpwənin me, mine piəvni me, mine kitiriməni me, mine nımıruvien atukw səvənhi. Trini minuə in rıpkokeikei mhə iou iamihni, ko rıpkuvehe mhə mo in iərmama riti səiou.

²⁷ İərmama sə rıpkəvrani mhə nei kamarkuauı səvənhi muvehe mukurirə iou, ko in rıpkuvehe mhə mo in iərmama riti səiou.

²⁸ Sin ia kimiaha rokeikei mə tro nimwə riti rəpwəmwis mutə, mətə rıpkukupwən mhə məkure, məvsini nəmri narımnari me sə tro nimwə irə mə mane səvənhi rəmwhen uə rekəm?

²⁹ Trini minuə iərmama rıpkə mhə iamihni irə, nəpın ro sampam ia nisui nimwə nəha, ko rıpkə pam mhə nimwə, nənə nərmama me pam tuhətə haris əkenhin irə,

³⁰ mhəni mə, ‘Hətə ro iərmama nəha. Rino pam nisui nimwə, mətə ko rıpkə pam mhə.’

³¹ Uə nəfe kig rokeikei mə trevən maruagən irau kig riti, mətə rıpkukupwən mhə məkure, mətərig tukwe mə in rəmwhen ko riri pen səvənhi naruagən me irəha pam ten taosen həuvən mharuagən irəha kig sə ramiri pehe səvənhi me irəha pam twenti taosen?

³² Trini minuə kig nəha rətoni mə in rəpwəh nəmwhenien, nəpın kig nəha səvənhi naruagən me irəha pam twenti taosen rauvehe ihi fwe isipwın, in trəhi pen nərmama nepwın səvənhi həuvən mə tuhəres mə trəfo nəha məmri nəmərınuvien.

³³ İa noien nəha rəmwhen a mwi kimiaha tıhaməkeikei mhəkupwən mhətərig tukwe. Trini minuə kimiaha riti rərın rıpkagien mhə mə traraka ia narımnari me pam səvənhi, ko in rıpkuvehe mhə mo in iərmama riti səiou.”

Iesu rægkiari ia sol sə nəsienien səvənhi ruvəiwən

34 “Sol nəri ramanan. Mətə trini minuə sol nəsienien səvənhi ruvəiwən, tukəfo mwi rəsien mwi?”

35 Ripkamasan mhə ti tiprənə uə ti nihi kau sə tukərapi ia tiprənə kəmhu irə. Ramanan a mə tukərarki a i. Iərmama sə nəkwəregin rarə ti niregiien nari traməkeikei mətərig amasan.”

15

Iesu rusipekin ia iərmama sə rətə wau ia səvənhi sipsip

1 Ia nəpin nəha nərmama səməme kaməraku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi həuvehe mə tuhətərig ia Iesu.

2 Nəpin Farisi me mine nahatan me səvəi Loə hətoni, həni ərəha Iesu, mhəni mə, “Iəmə i raməsəni nəkur ərəha me həuvehe tukwe in. Raməni pəri nari irəha minraha.”

3 Ro pen Iesu rini nusipekinien riti ti nirəha i mə,

4 “Trini minuə kimiaha riti səvənhi sipsip me irəha pam hantret, mətə rətə wau ia riti, trəfo pen irə? In trəpwəh nənti-naen fwe ia kwopun kamhani nurhi ikin, mevən mətui sipsip sə rinəruei meste trətoni.

5 Nənə nəpin rətoni, truvehi utə məmri pen ia nuran mi, mamagien,

6 mevən fwe imwəni, moeite in me nepwin mine nərmama səməme kamharə ipaka tukwe, mīni pen ti nirəha i mə, ‘Pwəh sagien pəri ti nəri nə mə iakinətəni sipsip səiou sə rinəruei.’

7 Rəmwhen ia noien nəha iakani pehe tukumiaha i trini minuə iərmama ərəha riti rirərig ia nətərigien səvənhi, məpwəh noien ərəha me səvənhi, nəgienien fwe ia neiai trasori məpi raka nəgienien sə kamregi ti nərmama atukwatukw me nəha irəha pam nənti-naen səməme tuhəpkərərig mhə ia nətərigien səvənraha ti nəri nə mə noien ərəha me səvənraha riwən.”

Iesu rusipekin ia pran sə rətə wau silin səvənhi

8 Nənə Iesu rini mə, “Uə trini minuə pran səvənhi silin irəha pam ten, rətə wau ia riti, trəfo pen irə? Trihia i pen napw ia laet, maies ia nəkwai nimwə, mamətui silin nəha meste trətoni.

9 Nənə nəpin rətoni, trəkwe in me nepwin mine nərmama səməme kamharə ipaka tukwe, mīni mə, ‘Pwəh sagien pəri ti nəri nə mə iakinətəni silin sə iakinətə wau irə.’

10 Rəmwhen ia noien nəha iakani pehe tukumiaha i nəgelo me səvəi Kumwesən kamhagien nəpin iərmama ərəha riti rirərig ia nətərigien səvənhi, məpwəh noien ərəha me səvənhi.”

Iesu rusipekin ia tamaruə sə rəruei

11 Nənə Iesu rini mə, “Iərmama riti tini kəru iərman mi.

12 Nəpin riti tini sə rouihi rini pen ti səvənhi tata i mə, ‘Tata. Uai narimnari me səim muvei pehe səiou nəha təkwtəkwwi.’ Nənə tata səvənhi ruai narimnari me səvənhi ia nənimen kəru riti səvəi tini sə rasori riti səvəi tini sə rouihi.

13 Ripko mhə tui tui sə rouihi roueite səvənhi narimnari me, ruvehi mane irə, mier, məpwəh imwəni, mevən marə ia tənə riti isipwin. Nənə ia kwopun nəha in rouraha mane səvənhi ia noien ərəha me

14 meste mane səvənhi riwən. Nəpin səvənhi mane ruvəiwən pam, nukumhə rinamavən ia tənə nəha. Nukumhə rinamahi. Sənəni nəveginien riwən.

15 Ro pen in revən mamowok səvəi iərmama riti ia tənə nəha. Nənə iərmama nəha rərhi pen in revən mə trəkwməni pikə me səvənhi.

16 Nəpin in raməkwməni pikə me nəha, nukumhə rahi pik anan, mətə iərmama riti rīpkuvei pen mhə nari riti min. Nənə rerin rīrhi mə, 'Rosi ko iakəni nīpəri nəveginien riti sənəi pikə me i takregi ramasan.'

17 Mətə nəpin nətərigien amasan səvənhi rīrərig muvehe, in rini mə, 'Nərmama me nəha tata səiou ramərəku pen mīnraha ti no tukwiniiēn nari min irəha pam nəveginien sənənraha rasori məpi raka irəha, mətə iou iakamarə ia kwopun i nukumhə ramahi iou na takemhə.

18 Takier ia kwopun i, mīrərig, mevən ti səiou tata, mīni pen tukwe in mīnuə, Tata. Iakino nari riti rərəha rəpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən mīne ia nənimem.

19 Təkwtəkwmuni nəha iapkəmwhen mhə mə tikəkwein nərīm ia nīrak. Tiko iou iakəmwhen iərmama riti sə ikamərəku pen min ti no tukwiniiēn nari mik.'

20 Ro iamīnhi irə təmaruə nəha riskəmter, mīrərig, mīnamevən ti tata səvənhi. Mətə nəpin rauvehe ihi fwe isipwīn, tata səvənhi rətoni, nənə rerin rərkwəpīr tukwe. Raiu, mevən, mərəhi pehe, makei min.

21 Nənə tīni rini pen tukwe in mə, 'Tata. Iakino nari riti rərəha rəpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən mīne ia nənimem. Təkwtəkwmuni nəha iapkəmwhen mhə mə tikəkwein nərīm ia nīrak.'

22 Mətə tata səvənhi rəkwein nərmama səməme kamho tukwini nari min mīni mə, 'Həuvən akwauakw, mhəuvehi karkahu əpwəmwis riti sə ramasan pik məpi raka karkahu əpwəmwis me nepwīn, nənə mharkahu pen i min, mhəuvei pen rig ia nukwai rəgin, mhəuvei pen put ia nisun mi,

23 nənə mhəuvən mhəuvehi kau nəha nīpwrān rəsisi amasan mhəuvehe, mhousi əpune. Pwəh sani mhagian pəri

24 ti nəri nə mə iəkunouihi i səiou rəmwhen mə ruvamhə raka, mətə təkwtəkwmuni ruvəmīru mwi. In rīnəruei, mətə təkwtəkwmuni nəha iakinətōni mwi.' Nənə irəha kənamhagian pəri.

25 Ia nəpin nəha tīni sə rasori in fwe ia nəmhiēn. Nəpin rīrərig mauvehe ia rukwənu, muvehe ipaka ti nīmwə, rīregi nərmama kamhani nīpu, mamho tanis.

26 Nənə rəkwein iərmama riti sə ramo tukwini nari m tata səvənhi, mərəs mə, 'Nəfe i hiāmo?'

27 Mīregi iərmama nəha rini pen tukwe in mə, 'Pīam ruvəuvehe. Nənə tata səim ruəsi kau nəha nīpwrān rəsisi amasan ti nəri nə mə pīam rīrərig muvehe məsanin a.'

28 Ro iamīnhi irə tīni sə rasori niēmaha rəpi, rəpwəh nuvniēməiēn ia nəkwai nīmwə. Tata səvənhi rier, mərəs in mə truvniēmə,

29 mətə in rini pen ti səvənhi tata i mə, 'Ətə ro! Nuk me rīpik iakamo tukwini pehe nari mik ia kwopun i, mīpkərui mhə nəkwam. Mətə ipkuvei pehe mhə nari riti miou rəmwhen ia kwəti nəni mə tako nəveginien irə mhagian pəri kīmaha iou me nepwīn.

30 Mətə nəpin nərīm nəha sə rīnouraha narīmīnari me səim ti nərəkuiēn nīpwrān ia suatuk rīrərig muvehe ia rukwənu, ikousi əpune kau nəha nīpwrān rəsisi amasan mamō nəveginien irə səvənhi.'

31 Mīregi tata səvənhi rini pen tukwe in mə, 'Nərīk. Nəpin me pam krau mik krauarə. Narīmīnari me pam səiou səim.

32 Mætə ratukwatukw mə tso nəveginien i, mhagian, ti nəri nə mə piam in rəmwhen mə ruvamhə raka, mətə təkwtəkwwuni ruvəmīru mwi. Rinəruēi, mətə təkwtəkwwuni nəha sənətoni mwi.’ ”

16

Iesu rəgkiari ia iərmama sə ramətui ərəha ti nautə səvəi iəmə asori səvənhi

1 Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Iərmama riti nautə səvənhi rasori. Səvənhi riti fwe iotukwininari ramətui ti nautə səvənhi, mətə kamini ərəha in mə ramouraha nautə nəha.

2 Ro iamīnhi irə iərmama sə nautə səvənhi rasori rəkwein iəmə nəha ruvehe, rəres pen in mə, ‘Nəfe nəgkiariien me i iakamregi kamini ia niram? Uvei pehe nəkukuə sə ikimərai pen səim wok irə. Təkwtəkwwuni nəha tiko sampam ia wok.’

3 Miregi iotukwininari sə ramətui ti nautə səvəi iəmə asori nəha rerin rirhi mə, ‘Səiou iəmə asori trərarki irapw iou ia wok səiou. Mətə niskaiien səiou rəpwəh nəmwhenien mə takeri tiprənə muvehi mane irə. Iakamauris ti naseien mane ti nərmama. Tako nəfe nəha təkwtəkwwuni?’

4 Ah, iakukurən nəfe tako! Nərmama me nəha səməme həkərpwin pehe mhə ihi kaon me səvənraha sə iəmə asori səiou riməuvei pen minraha, tako rerinraha ragien. Trini minuə iako iamīnhi irə, nəpin iəmə asori səiou trərarki iou, irəha tuhəuvehi puvnimwə iou ia nəkwai nimwə me səvənraha.’

5 Ia nəpin nəha in rəkwein nərmama me nəha səməme həkərpwin pehe mhə ihi kaon səvənraha həuvehe kuatia kuatie tukwe in. Sə rukupwən mevən, rəres in mə, ‘Ikiməuvehi nəfe narimnari me səvəi iəmə asori səiou, mətə ipkuevi mhə ihi nənimen?’

6 Miregi iərmama nəha rini mə, ‘Tram me irəha pam hantret həkuear ia oel kaməvənari irə.’

Miregi iəmə nəha rini mə, ‘In i nimwai nəkukuə səvəi kaon səim. Tikuevi, məkure akwauakw, mirai pen mə fifti tram a.’

7 Iəmə nəha rarə mīni pen ti riti mwi mə, ‘Nənə ik ikiməuvehi nəfe mətə ipkuevi mhə ihi nənimen?’

Miregi iərmama nəha rini mə, ‘Pak flaoa irəha pam wan taosen.’

Miregi iəmə nəha rini mə, ‘In i nimwai nəkukuə səvəi kaon səim. Tikuevi mirai pen mə pak me irəha pam eit hantret a.’

8 Iotukwininari sə ramətui ti nautə səvəi iəmə asori nəha ramo noien riti sə rīpkatukwatukw mhə. Mətə kurirə irə iəmə asori səvənhi ruvehe mīni vivi in ti nəri nə mə in rukurən nari. Nəri nəha ramahatən pen mə nərmama ia tiprənə i həkuran amasan nari ti noien pisnes irəha nərmama səvənraha. Irəha həkuran amasan mhəpi raka nīpwnəti nukuraanien me.

9 Nənə ikani pehe tukumiaha i kimiaha tihaməkeikei mhasitu amasan ia nərmama ia nautə me səvəi tiprənə i mə irəha tuhəuvehe mhə kimiaha me nepwin ia nirəha. Nənə nəpin nautə me nəha tuhəiwən, Kumwesən truvehi puvnimwə kimiaha ia nimwə me səməme tuhəpkiwən mhə ia nəpin riti.

10 Iərmama sə ramətui amasan ti nəri ouih i a trətui amasan mwi ti nəri asori. Nənə iərmama sə rīpkətui amasan mhə ti nəri ouih i trīpkətui amasan mhə mwi ti nəri asori.

11 Trini minuə kimiaha hiəpkətui amasan mhə ti nautə səvəi tiprənə i, sin trəmri pehe nautə sə ro nīpərhienien irə ia rəgimiaha mə tihətui amasan tukwe?’

12 Nənə trini minuə kímiaha hiəpkətui amasan mhə ti narimnari me səvəi iərməpə, sin truvei pehe narimnari me m kímiaha mə tihəuvehi mhə səkímiaha irə?

13 Iərmama riti riwən ramo tukwini nari ko ro nəkwai iəmə asori kəru. Trini minuə ro iamihhi irə, trokeikei riti məmwəki riti, uə trisiai riti miəpkisiai mhə riti. Kímiaha ko hiəpkuvehi pəri mhə Kumwesən mine mane mhə iəmə asori mi irə səkímiaha mə tiho pəri nəkwanaurau."

Nəgkiariien me nepwin səvəi Iesu

14 Nəpən Farisi me həregi nəgkiariien me nəha haris ia Iesu ti nəri nə mə irəha hokeikei pik mane.

15 Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Kímiaha Farisi me hiameikuə ia nəmri nərmama mə kímiaha nəmə atukwatukw, mətə Kumwesən rukurən rerimiaha. Nəfe nari nərmama kamhəfiəutə irəha me tukwe, mətə ia nəmri Kumwesən rərəha anan.

16 Kínəvisau irəpw Loa səvəi Moses mine nəgkiariien me səvəi profet kupwən me meste pehe Jon Paptas. Kurirə irə kinaməvisau irəpw nəgkiariien amasan i raməgkiari ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Nənə nərmama me pam kamhəmwur mə tuhəuvnimwə ia nitətə nəha.

17 Rəknekin mə neiai mine tiəprənə krouvehe rouiwən. Mətə rəknekin pik mə nukwai nəkukuə ouihhi riti sə kimərai pen ia Loa ruvehe miwən.

18 Iərman sə rəpwəh pran səvənhi miri pran əpə riti mwi ramo noien ərəha. Prən nəha in ramiri rəpko mhə səvənhi atukwatukw pran. Nənə iərman sə riri pran sə iərman səvənhi rinəpwəh ramo noien ərəha. Prən nəha in ramiri səvəi iərməpə."

Iərmama kəru riti nautə səvənhi rasori riti nautə səvənhi riwən

19 Nənə Iesu rini mə, "Iərmama riti nautə səvənhi rasori ramarkahu tinari me nənimenraha rəknekin.^a Ia nəpən me raməni amasan nari, mamagien.

20 Ia kwəruə ia rukwənu səvənhi nərmama kamhəkure pen iərmama riti nəghin nə Lasaros. Nautə səvənhi riwən. Nimwapw me həpik ia nipwran.

21 Iəmə nə rokeikei pik mə traməni nimwəkmwəki nəveginien sə raməsas irəpw ia ruei tepol səvəi iərmama nəha nautə səvənhi rasori. Kuri me mwi kamhəuvehe, mamhəpwasi nimwapw me səvənhi.

22 Nəpən iərmama nəha nautə səvənhi riwən remhə, nagelo me həuvehi nənimwin, mhəuvehi mhəuvən, mhəmri pen ia nikare Epraham. Iərmama nəha nautə səvənhi rasori in mwi remhə, kinimwi in.

23 Fwe Imwei Nəkur Həuvamhə in ramregi nəmisəien asori, məkwətə, mətoni Epraham fwe isipwin kwopti Lasaros ia nikaren.

24 Nənə in rəkwein əpwəmwis mini mə, 'Tata Epraham. Tikapi iou, mərhi pen Lasaros pwəh revən meitesi nukwai rəgin ia nui, nənə muvehe mirapi nəramik irə mə trəkwiei. Iakamregi nəmisəien asori ia napw i.'

25 Mətə Epraham rini mə, 'Nərik. Rerim tramrhi narəien səim nəpən ikamiru ihi. Ik ikiməuvehi narimnari amasan me, mətə Lasaros riməuvehi narimnari ərəha me. Nənə təkwtəkwni nəha in ramregi ramasan ia kwopun i, mətə ik ikamregi nəmisəien asori.

26 Nari riti mwi ko iapkasitu mhə ia niram ti nəri nə mə Kumwesən rinəmri təpuarəg asori riti ro tukuahag kitaha m kímiaha. Kimaha riti ko rəpkier mhə

16:13: Mat 6:24 **16:14:** Mat 23:14 **16:15:** Mat 23:28, Luk 18:9-14, Prov 6:16-17 **16:16:** Mat 11:12-13 **16:17:** Mat 5:18 ^a **16:19:** Tinari me nəha nənimenraha rəknekin kino ia linen. Nepwin hərəuerəv rəmwhen ia tinari səvəi kig. **16:21:** Mat 15:27

ia kwopun i muvehe mətə kímiaha. Kímiaha riti ko rípkier mhə ia kwopun nə muvehe mətə kímaha.'

²⁷ Miregi iərmama nəha nautə səvənhi rasori rini mə, 'Ro iamínhi irə iakamase ik tata mə tikərhi pen Lasaros revən fwe ia nimwə səvəi tata səiou.

²⁸ Piak me fwe ikín irəha pam krirum, pwəh rini pen ti nírəha i minuə tuhaməkeikei mhəsiari, kamo irəha mwi həuvehe ia kwopun i, kwopun səvəi nəmisəien asori.'

²⁹ Mətə Epraham rini mə, 'Moses mine profet kupwən me həuvəni raka mə nərmama tuhaməkeikei mhəsiari ti kwopun nəha. Ramasan mə pwəh piām me hətərig ia nəgkiariien me səvənraha.'

³⁰ Miregi iərmama nəha nautə səvənhi rasori rini mə, 'Rekəm, Tata Epraham, sə nəha rípkəmwhen mhə. Mətə mə iərmama riti rətui mwi ia nemhəien səvənhi, mevən ti nírəha, irəha tuhəpwəh noien ərəha me səvənraha.'

³¹ Miregi Epraham rini pen tukwe in mə, 'Trini minuə irəha həpwəh nətərigien ia nəgkiariien səvəi Moses mine profet kupwən me, tuko iərmama riti rətui mwi ia nemhəien səvənhi, mətə ko həpkini mhə nípərhienien ia nəgkiariien səvənhi.'

17

Narimnari me tuhəuvehe mhəvi nərmama həmwei ia nərəhəien

¹ Nənə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, "Nípərhienien narimnari me tuhəuvehe mhəvi nərmama həmwei ia nərəhəien, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvehi narimnari me nəha mier pehe.

² Trini minuə in ro nəkwərhakwərha me i riti rímwei ia nərəhəien, Kumwesən trərpwin noien ərəha səvənhi. Iərmama nəha triregi rərəha anan məpi raka kərihi pen kəruətərei asori ia nípətəkinuan, kosə irapw i ia təmwei təsi.

³ Kímiaha tihaməkeikei mhətuakəm amasan tukumiaha. Trini minuə piām ro noien ərəha ia niram, tikinise pen tukwe in mə rəpwəh. Mə rirərig ia nətərigien səvənhi, məpwəh, tikenouenou i.

⁴ Trini minuə ia nəpín kuatia ro noien ərəha ia niram m sefen mətə ia noien me nəha ramo rirərig mwi irə mīni pehe tukw ik i mə, 'Noien i iakamo rərəha. Pwəh iakapwəh,' nənə tikaməkeikei menouenou noien ərəha səvənhi."

Nahatətəien

⁵ Nənə aposol me səvəi Iərimənu səkitaha həni mə, "Iərimənu. Tiko mwi nahatətəien səkimaha ruvehe miskai mwi."

⁶ Miregi Iərimənu səkitaha rini mə, "Trini minuə nahatətəien səkimiaha rouihi a rəmwhen ia nuni nei nəha mastat sə rouihi anan ia nuni nei me, hiəkurən niniien ti nei asori i mə 'Tiko meivi utə atukw a nuam me, mevən mərəer ia təmwei təsi,' nənə tro nəkwamiaha."

Noien səvəi iərmama sə ramo tukwini pen nari m iəmə asori səvənhi

⁷ Nənə Iesu rini mə, "Kímiaha hiaməfətərig irə? Trini minuə iəmə asori riti rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari min revən mə trərər ia nəmhien uə ramətui ti sipisip me, nəpín iərmama nəha ruku pen fwe ia nəmhien muvehe, ko səvənhi iəmə asori rini pen tukwe in mə, 'Itə. Təkwətəkwuni tikuvehe krauəni pəri nari?'

⁸ Rekəm! Mətə iəmə asori səvənhi trəgkiari pen min mini mə, 'Itə. Evən məpnəpənə sənək riti nəveginien, nənə mevən markahu amasan səim muvehe. Nəpin iakaməvegin, mamənimwi, tikamo tukwini pehe nari miou. Nəpin ikino pam, nənə ikukurən nənien nəveginien sənam.'

⁹ ? Nəpin iərmama iamini ro nəkwai iəmə asori səvənhi, kimiaha hiəukurən mə iəmə asori nəha rini pen tanak tukwe in uə rekəm? Rekəm!

¹⁰ Kimiaha nə hiəmwhen ia nərmama səməme hiamo tukwini nari m Kumwesən. Nəpin tiho pam narimnari me nəha in riməni mə tiho, tihaməkeikei mhəni mə, 'Kwa kimaha i nərmama me səməme iahamo tukwini nari. Kimaha iahəno a nəfe ratukwatukw mə taho.'

Nərmama ten nemhəien skai ramo tekirraha həuvehe Iesu romasan irəha

¹¹ Iesu ramevən fwe ia Jerusalem, makurau ia nimwrhenhi tənə mi nəha Sameria mine Kalili.

¹² Nəpin rier pen ia rukwənu riti, nərmama ten nemhəien skai ro tekirraha həuvehe tukwe, mhərer isipwin kwopti,

¹³ mənəmhəkwein əpwəmwis mə, "Iesu Iərimənu! Api tukumaha!"

¹⁴ Nəpin Iesu rətə irəha, rini pen ti nirəha i mə, "Kimiaha tiho mhəuvən ti pris me pwəh irəha hətə nipwramiaha." Nəpin irəha kamhəuvən ia suatuk, nipwranraha ruvehe məmher.

¹⁵ Nənə irəha riti rətə mə nipwran rinəsənin, rirərig mwi, maməkwein əpwəmwis, maməgnəgini Kumwesən.

¹⁶ Iəmə nəha in iəmə Sameria. Ruvehe minimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mini tanak tukwe.

¹⁷ Nənə Iesu rini mə, "Kimiaha nəha nipwramiaha ruvehe minəmher rosi kimiaha pam ten uə? Mətə nərmama naen mwi pəku?"

¹⁸ Rəfo iəmə i ripko mhə in iəmə Isrel in əpa rirərig məgnəgini Kumwesən?"

¹⁹ Nənə Iesu rini pen ti iəmə i mə, "Tiko mərəer mamevən. Nahatətəien səim rino raka ik ikuvehe məsanin."

Tinesən nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe?

²⁰ Farisi me nepwin həres pen Iesu i mə, "Tinesən nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe?" Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Nəpin nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə truvehe irə, nərmama tuhəpkətoni mhə nimtətien me.

²¹ Irəha tuhəpkəni mhə mə, 'Hətə ro, in i!' uə 'In nəha!' Irəha tuhəpwəh ninien iaminha irə ti nəri nə mə həregi ro nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rinarə raka ia kurkwamiaha."

²² Nənə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, "Nəpin nəha rauvehe kimiaha tihokeikei pik mə tihətoni iou, Iəməti Iərmama, ia nəpin riti səiou, mətə tihəpkətoni mhə.

²³ Nərmama nepwin tuhəni pehe tukumiaha i mə, 'Hətə ro in nəha' uə 'Hətə ro in i.' Mətə kimiaha tihəpwəh nierien, mhəpwəh nukurirəien irəha.

²⁴ Nəpin rouapir irə nərmama hətoni nəhiapwien səvənhi ia niməgouəgou fwe pesu meste nari fwe prehi. Iou, Iəməti Iərmama, nəpin səiou sə takuvehe irə tro mwi iamini.

²⁵ Mətə takaməkeikei mukupwən miregi nəmisəien me ripik. Nərmama ipwet mine tuhəni ərəha iou, mhəuvei pehe təkutanraha miou.

²⁶ Nəpin iou, Iəməti Iərmama, takuvehe irə trəmwhen ia nəpin səvəi Noa.

²⁷ Nærmama me kamhævegin, mamhænimwi. Nærman me kamhæiri nipran. Nipran me kamhesi pen nærman. Iræha kamho noien me næha mamhæuvæn meste Noa ruvnimwæ ia nitætæ asori sævænhi, nænæ nui asori ruvehe, mæuiui iræha, iræha pam hæmwhenimw.

²⁸ Træmwhen mwi næpin sævæi Lot. Nærmama kamhævegin, mamhænimwi, mamhæmri pen næmri nari ia narimnari me, mamhæuvehi nænimenraha, mamhæmhu, mamho nimwæ me.

²⁹ Mætæ næpin næha Lot rier ia Sotom iræ, napw mine tæpisi krouukrutæ fwe ia nimagouagou, roueiwaiu pehe rouahi æmwesi iræha pam.

³⁰ Næpin næha iou, Iæmæti iærmama, takuvehe iræ træmwhen a mwi.

³¹ Ia næpin næha, trini minuæ iærmama riti ramarpwis ia tækure nimwæ sævænhi tramækeikei meiwaiu map akwauakw, mæpwæh nuvnimwæien mæ truvehi nari riti ia nækwai nimwæ. Trini minuæ iærmama riti ramæmhu ia næmhien sævænhi tramækeikei mo ræmwhen a mwi, map akwauakw, mæpwæh nirærgien mevæn fwe imwæni.

³² Rerimiahia tramrhi pran sævæi Lot.

³³ Iærmama sæ ræmwur mæ trækwtæmhiri nimiruien sævænhi trarfai iræ. Mætæ iærmama sæ raraka ia nimiruien sævænhi truvehi nimiruien rerin.

³⁴ Iakani pehe tukumiahia i ia næpin næha ia næpin iærmama kæru trouapri pæri ia nimæhan kuatia, tukuvehi raka riti, kæpwæh riti.

³⁵ Pran kæru trouvænari pæri, tukuvehi raka riti, kæpwæh riti.”

³⁶ a

³⁷ Miregi nærmama me sævæi Iesu hæni pen tukwe in mæ, “Pæku, Iærimænu?”

Miregi in rini pen ti niræha i mæ, “Ia kwopun pæku nipwrai næri remhæ ikin menu me næha kamhani nipwrai næri sæ remhæ tuhæuvehe mhousæsimwin iræha me, mhani.”

18

Pran riti ræres pen iæmæ asori sæ ramækiri nægkiariien mæ trasitu iræ

¹ Næpin riti Iesu rokeikei mæ trahatæn nærmama me sævænhi mæ iræha tuhamækeikei mhæfwaki ia næpin me, mhæpwæh næpouien i. Ro pen in rini nusipekinien riti ti niræha i

² mæ, “Ia rukwænu riti iæmæ asori riti sæ ramækiri nægkiariien. In ræpwæh nehækirien Kumwesæn, mæpwæh mwi nisaiien nærmama.

³ Ia rukwænu næha pran riti iærman sævænhi remhæ mæpwæh in. Ia næpin me rauvehe ti iæmæ asori sæ ramækiri nægkiariien, mamini pen tukwe in mæ, ‘Asitu ia nirak, minise iærmama i ramini æræha iou.’

⁴ Tui kwopti iæmæ asori næha ripko mhæ nari riti, mætæ kuriræ iræ ramætærig mæ, ‘Nipærhienien iapkihekir mhæ Kumwesæn, mæpwæh mwi nisaiien nærmama,

⁵ mætæ ti næri næ mæ præn i ramometæ iou iaminih i iræ, takasitu iræ, minise iærmama næha ramini æræha in. Mæ iapko mhæ præn i trauvehe ia næpin me, takæpou i.’”

⁶ Nænæ Iærimænu sækitaha rini mæ, “Kimiahia tihætærig ro nægkiariien sævæi iæmæ asori næha. In iæmæ ræræha, mætæ rini mæ trasitu ia præn næha.

17:28: Jen 18:20, Jen 19:25 **17:31:** Jen 19:17,26, Mat 24:17-18 **17:33:** Luk 9:24 **a** **17:36:** Nækukæ me ripik kimærai pen Niutestamen iræ ia nægkiariien sævæi nækur Kris kupwæn kwopi nægkiariien ia vas 36 riwæn. Mætæ nepwin hæni iaminih i iræ mæ, “Iærman kæru trouamhu fwe ia næmhien, tukuvehi raka riti, kæpwæh riti. **17:37:** Job 39:30 **18:1:** Rom 12:12, Kol 4:2, 1Tes 5:17 **18:5:** Luk 11:7-8

⁷ Nənə kimiaha hiaməfətərig ia Kumwesən? Trəfo ia nərmama me nəha in ruvərfi raka irəha mə səvənhi səməme kamhasək pen tukwe in ia ran mine ia nəpin? Ko in ro tanpen ia nirəha, məpwəh nəmri atukwatukwien nəfe kamhasək pen in tukwe?

⁸ Iakani pehe tukumiaha i mə in trasitu akwauakw ia nirəha, məmri atukwatukw nəfe kamhasək pen in tukwe. Nəgkiariien i iakani ro nīpərhiēnien. Mətə rəfo? Nəpin iou, Iəməti Iərmama, takrərig pehe mwi ia tīprənə i, takətoni nərmama həpik kamhahatətə ia nirak uə rekəm?”

Iesu rusipekin ia Farisi riti mine iərmama riti sə kamərəku pen takis min

⁹ Ia nəpin nəha Iesu rini mwi nusipekinien riti mwi ti nərmama nəpwīn səməme rerinraha ramrhi minuə irəha hatukwatukw, mamhətə ərəha nəmərəpə.

¹⁰ In rini mə, “Iərmama kəru krouutə pen fwe ia nimwə səvəi Kumwesən mə trouəfwaki. Riti Farisi. Riti iərmama sə kamərəku pen takis min.

¹¹ Nənə Farisi rərer əpə məfwaki iamīnhi irə mə, ‘Kumwesən. Iakini tanak tukw ik ti nəri nə mə iou iapkəmwhen mhə ia nərmama nəpwīn. Irəha kamhakres, mamho noien ikou, mamhəiri nīpran səvəi nəmərəpə. Iakini tanak tukw ik ti nəri nə mə iapkəmwhen mhə ia iərmama nəha kamərəku pen takis min.

¹² Ia nəfwakiēn kuatia iakəpwəh nəniēn nari m kəru ti nəfwakiēn. Iakuai narimnari me pam sə iakapeki irəha pam ten sə ro kuatia irə səim.’

¹³ Mətə iərmama nəha kamərəku pen takis min, ramərəer isipwīn kwopti. Ko ripkəkətə mhə ia niməguəgou, mətə rerin rəpou. In ramərpwərpwi a kwənpwenhin tukwe, mamini mə, ‘Kumwesən, tikapi iou. Iou iəmə ərəha.’ ”

¹⁴ Nənə Iesu rini mə, “Iakani pehe tukumiaha i nəpin irau kroueiwəiu rouevən fwe rukwənu, iərmama sə kamərəku pen takis min in ratukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə Farisi ripkatukwatukw mhə, ti nəri nə mə iərmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irapw in, mətə iərmama sə rauvehi irapw in, Kumwesən truvehi utə in.”

Iesu rəkwein amasan ia nəkwərhakwərha

¹⁵ Nəpin riti nərmama nəpwīn kamhərəhi kwəti nəkwərhakwərha me mamhəuvehe ti Iesu mə in trīrapi irəha, məkwein amasan ia nirəha. Nəpin nərmama me səvənhi hətōni, hənise irəha.

¹⁶ Mətə Iesu rəkwein irəha hauvehe tukwe, mini mə, “Pwəh nīpwənəti nəkwərhakwərha me həuvehe tukw iou. Tihəpwəh nīniseien irəha ti nəri nə mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə səvəi nərmama səməme həmwhen ia nəkwərhakwərha me i.

¹⁷ Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i mə iərmama traməkeikei mo rəmwhen ia iəkunouihi, muvehi nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Mə ripko mhə trīpkuvnimwə mhə ia nitətə nəha.”

Iərmama nautə səvənhi rasori rokeikei mə truvehi nīmīruien rerin

¹⁸ Iəmə asori riti səvəi nəkur Isrel rəres Iesu i mə, “Iahatən, ik iəmə amasan. Nəfe noien takaməkeikei mo mə takuvehi nīmīruien rerin?”

¹⁹ Miregi Iesan rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikini mə iou iəmə amasan? Iərmama amasan riti riwən. Kumwesən əpa in ramanan.

²⁰ Ik ikuvəkurən raka loa me səvəi Kumwesən. In rini mə, “Tikəpwəh nəkresien pran, məpwəh nousi əpuneien iərmama, məpwəh nəkresien, məpwəh neikuəien. Tikaməkeikei misiai səim tata mine mama.’ ”

21 Miregi iarmama naha rini ma, "Loa me pam i iakamesi pen fwe ia nouihien saiou muvehe meste pehe ipwet mine."

22 Napin Iesu riregi nagkiariien i, rini pen tukwe in ma, "Nari kuation rarah ikapwah ihi noien. Evan, mamri pen namri nari ia saim narimnari me. Napin kuvehi nanimen, tikuvehi mane, muvei pen m narmama nautə savənraha riwan. Nənə saim nautə triplik fwe ia neiai. Napin ikino pam, ikuvehe mukurira iou."

23 Matə napin iarmama naha riregi nagkiariien naha, rerin ruvehe mapou pik, ti nari nə ma nautə savənhi rasori anan.

24 Napin Iesu ratoni ma rerin rapou pik iamihni, rini ma, "Rəknekin ti narmama nautə savənraha rasori ma tuhəuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu ira."

25 Iarmama nautə savənhi rasori rəknekin tukwe in ma truvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu ira. Rəknekin mapi raka narimiru naha kamel rasu pen ia rui nitel mier." 26 Napin Iesu rini irapw nagkiariien naha, narmama səməme kamhəregi hani ma, "Mə rəknekin iamihni, nisimə naha ko həuvehi nimiruien?"

27 Matə Iesu rini ma, "Nəfe nari rəknekin narmama ko hapko mhə matə rimaru ti Kumwesən."

28 Nənə Pita rini ma, "Ətə ro. Kimaha iahənpwəh narimnari me səkimaha mamhəkurira ik."

29 Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Takani nipərhienien tukumiaha i ma narmama me pam səməme hapwəh narimnari me savənraha ti nitətə sə Kumwesən ramərimənu ira tuhəuvehi tain. Trini minua iarmama riti rapwəh nimwə savənhi, uə pran savənhi, uə piəvni me, uə tata mine mama savənhi, uə nəkwərhakwərha me savənhi,

30 ia nitətə ipwet mine in truvehi tain rasori mwi, nənə ia nitətə sə rauvehe in truvehi nimiruien rerin."

Iesu rini irapw ti narmama me savənhi ma in traməkeikei memhə

31 Ia napin naha Iesu riri raka əpa narmama savənhi twelef, mini pen ti niraha i ma, "Həregi ro. Kitaha saməutə mamhəuvən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun naha nagkiariien me pam səməme kamhəgkiari ia nirak İəməti İarmama ia nəkukuə me savəi profet kupwən me tuhəuvehe mhəukuə.

32 Tukuvei pen iou ia rəgi narmama ripko mhə irəha nəkur İsrəl. Nənə irəha tuharis əkenhin ia nirak, mho naurisien miou, mhərgəvəsi iou,

33 mhərisi iou, nənə mhousi əpune iou. Ia napin sə ro kahar irə takətui mwi ia nemhəien saiou."

34 Matə narmama me savənhi həreirei narimnari me i. Nagkiariien i rəkwafə ti niraha. Həpkuvehi amasan mhə nipwran.

Iesu ro iarmama riti nanimen rifwə ratui matə nari

35 Napin Iesu rinamevən ipaka ti taon naha Jeriko, iarmama riti nanimen rifwə raməkure ia nikare suatuk, mamase mane.

36 Napin riregi narmama me hapik kamhəuvehe mamhəukurau ia suatuk, rəres ma, "Nəfe i?"

37 Miregi hani pen tukwe in ma, "Iesu İəmə Nasaret i ruvehe makurau."

38 Ia napin naha iarmama naha rinaməkwein əpwəmwis ma, "Iesu, kwənəkwus savəi Kig Tevit! Api tukw iou!"

³⁹ Nənə nərmama səməme kamhərer kupwən hənise in, mamhəni mə, “Afafa a, məpwəh nəgkiariien!” Mətə in raripin maməkwein əpwəmwis mwi mamini mə, “Iesu, kwənəkwas səvəi Kig Tevit! Api tukw iou!”

⁴⁰ Nənə Iesu rərer, mini pen ti nərmama me mə irəha tuhəiri iərmama nəha mhəuwehe tukwe in. Nənə nəpin iərmama nəha ruvehe ipaka, Iesu rəres pen in minua,

⁴¹ “Ikokeikei mə tako nəfe mik?”

Miregi rini mə, “Iərimənu. Iakokeikei mə takətui mətə nari.”

⁴² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Itə. Tikətui mətə nari. Nahatətəien səim rinomasan raka nənimem.”

⁴³ Nənə təkwəkwi nəha rətui minamətə nari, nənə mukurirə ia Iesu, muvehi utə nəghi Kumwesən. Nərmama me pam hətoni həgnəgini Kumwesən.

19

Iesu mine Sakias

¹ Iesu rier pen ia taon nəha Jeriko, mamevən mə trəpi simwin.

² Ia taon nəha iərmama riti nəghin nə Sakias. In iəmə asori riti ia nirəha nərmama kaməəkəu pen takis minraha. Nautə səvənhi rasori.

³ In ramarkut mə trətə Iesu mə in nəfe iərmama. Mətə nərmama həpik kamhərer tukuahag in. Ko ripkətoni mhə ti nəri nə mə in rukwakwa.

⁴ Ro pen raiu mukupwən ia nirəha, məputə ia nei riti kani mə sikamo mə trətə Iesu ia kwopun nəha trukurau ikin.

⁵ Nəpin Iesu ruvehe muvehi tegin kwopun nəha, rəkwtə, mini pen tukwe in mə, “Sakias. Eiwaiu akwauakw. Takaməkeikei muvniwə ia nimwə səim ipwet.”

⁶ Nənə Sakias reiwaiu akwauakw a miri Iesu rouevən fwe ia nimwə səvənhi. Rer in ramagien.

⁷ Mətə nəpin nərmama hətoni, kamhəni ərəha Iesu mhəni mə, “In revən mamapwis ia nəkwai nimwə səvəi iəmə rərəha riti.”

⁸ Fwe ia nəkwai nimwə Sakias riskəmter, mini pen ti Iərimənu səkitaha mə, “Iərimənu. Regi ro! Takuai nautə səiou ia nənimen kəru, muvei pen riti m nərmama nautə səvənraha riwən. Trini minua iakinakres m iərmama riti, takərpwin pen min m kefə.”

⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ipwet nimiruien vi ruvəuwehe ti nərmama ia nəkwai nimwə i ti nəri nə mə iəmə i in mwi kwənəkwas riti səvəi Epraham.

¹⁰ In nə iou, Iəməti Iərmama, iakiməuwehe tukwe mə takətui nərmama səməme hanəuei, nənə muvei pen nimiruien vi minraha.”

Iesu rusipekin ia silin me kino ia kol

¹¹ Nəpin nərmama kamhətərig ia nəgkiariien me nəha, Iesu rarə mini mwi nusipekinien riti ti nirəha i ti nəri nə mə in ruvəuwehe ipaka ti Jerusalem rerinraha ramrhi mə rosi in truvehe mo kig irə minamərimənu ia nitətə səvəi Kumwesən təkwəkwi.

¹² Ro iamənhi irə Iesu rini mə, “Iəmə asori riti revən ia tənə riti isipwin mə kig riti fwe ikin truvei pen nasoriien min. Nənə in trirərig mərimənu ia nəkur imwəni.

¹³ Kurirə iəmə asori nəha rier, rəkwein nərmama səməme kamho tukwini nari min irəha pam ten, muvei pen silin kino ia kol kuatia kuatia minraha,

nənə mini pen ti nirəha i mə, 'Kimiāha tihəuvehi mane me i mhowok irə meste takrərig pehe mwi.'

¹⁴ Mətə nəkur imwəni me həmwəki iəmə asori nəha, mhərhi pen nərmama nepwīn həkuriṛə in, mhəuvən mhəni pen ti kig sə truvei pen nasorriēn min mə, 'Kīmaha iahəpwəh nokeikeiēn mə iəmə i trərimənu ia kīmaha.'

¹⁵ Mətə kig nəha rəpwəh nīnipehiēn irəha, muvei pen nasorriēn m iəmə asori nəha. Nənə nəpīn iəmə asori nəha rīrərig pehe imwəni, rīni nəkwān mīnuə tukəkwein nərmama me nəha kamho tukwini nari min səməme in rīməuvei pen mane me mīnrāha mə tuhəuvehe tukwe. In rokeikei mə trukurən mane me in rīməuvei pen mīnrāha hənəwok irə mhəuvehi nəfe mane mwi rasori mwi.

¹⁶ Sə rukupwən muvehe mərəer ia nənimen mini mə, 'Iəmə Asori. Silin i ikiməuvehi pehe miou kīno ia kol rukwəhi mwi silin me kīno ia kol irəha pam ten.'

¹⁷ Miregi iəmə asori rīni pen tukwe in mə, 'Səim wok rāmasan. Ik iərmama sə ikamo tukwini amasan nari miou. Ikinətui amasan ti nəri ouīhi. Ro pen takuvei pehe nasorriēn mik ikərimənu ia taon me irəha pam ten.'

¹⁸ Nənə sə resi pen ruvehe, mini mə, 'Iəmə asori. Silin i ikiməuvehi pehe miou kīno ia kol rukwəhi mwi silin me kīno ia kol irəha pam krīrum.'

¹⁹ Miregi iəmə asori rīni pen tukwe in mə, 'Ik tikərimənu ia taon me irəha pam krīrum.'

²⁰ Nənə riti mwi ruvehe, mini mə, 'Iəmə Asori. Silin i in i ikiməuvehi pehe miou kīno ia kol. Iakehekir ik, məkəwfə i ia kwəti tinari,

²¹ ti nəri nə mə ik iərmama riti noien səim riskai. Ikauvehi raka narimnari me sə iərməpə rīnəmri, nənə mapeki raka mwi nəveginien ia nəmhiēn sə ipkəpwei mhə.'

²² Mətə iəmə asori rīni pen tukwe in mə, 'Ik iəmə ərəha. Ikamo tukwini ərəha nari miou. Nəgkiariēn atukw səim ro pui ik. Ik ikuvəukurən raka mə iou iərmama riti noien səiou riskai. Ikauvehi raka narimnari me sə iərməpə rīnəmri, nənə mapeki raka mwi nəveginien ia nəmhiēn sə iapkəpwei mhə.

²³ Mətə rəfo ikəpwəh nəmri penien səiou mane fwe ia pag? Kamo ipkəmri pen ko iapkuvehe mīpkuvehi ihi mane səiou mīne sə rəkwaku pag rukwəhi.'

²⁴ Nənə iəmə asori rīni pen ti səməme kamhəer ia kwopun nəha mə, 'Həuvehi raka silin nəha kīno ia kol ia rəgin mhəuvei pen m iərmama sə rauvehi silin me kīno ia kol irəha pam ten.'

²⁵ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, 'Iəmə Asori! Mətə in ruvəuvehi raka ten.'

²⁶ Miregi iəmə asori rīni mə, 'Iakani pehe tukumiāha i iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwaku min. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvehi raka pam tukwe.

²⁷ Mətə nərmama me nəha səməme həmwəki iou, mhəpwəh nokeikeiēn mə takərimənu ia nirəha, həuvehi irəha mhəuvehe ia nənimek, nənə mhousi əpune irəha.'''

Iesu revən ia Jerusalem

²⁸ Iesu rīni pam nəgkiariēn me nəha, mərəri, mautə mamevən fwe ia Jerusalem. In rakupwən nərmama me kamhəkuriṛə.

²⁹ Nəpīn rier pen ia təkūer nəha nəghīn nə Təkūer Olif ipaka ti rukwənu mi nəha Petfas mīne Petani, rərhi pen iərmama kəru sāvənhi,

³⁰ mīni mā, “Kimirau tirouevən ia rukwənu nəha samarəti pen i. Nəpīn tirouapirapw fwe ikin, tirouətə kwəti togki riti kinəkwi tərini, iərmama rīpkəkure raka mhə irə. Tiroufi raka nari irə, rouəsigi rouvehe ia kwopun i.

³¹ Trīni mīnuə iərmama riti rəres kimirau mā, ‘Rəfo iroufi raka nari irə?’ tirouni pen tukwe in mā, ‘Iərimənu səkitaha raməres i.’”

³² Ro iamīnhi irə, iərmama mi nəha Iesu rərhi pen irau, krouevən rouətoni narimnari me pam rosi in rīməni pen ti nirau i.

³³ Nəpīn kroufi raka nari ia kwəti togki nəha, iərmama səvənhi nəha kwəti togki rīni pen ti nirau i mā, “Rəfo iroufi raka nari irə?”

³⁴ Miregi krouni mā, “Iərimənu səkitaha raməres i.”

³⁵ Nənə krouəsigi kwəti togki nəha rouvehe ti Iesu, rouəpənə pen kot mi səvənrəu ia təkuren, nənə rouəsitu ia Iesu rəputə məkure irə.

³⁶ Nəpīn in rəkure ia kwəti togki nəha mamevən, nərmama həpənə pen kot me səvənrəha ia suatuk.

³⁷ Nəpīn Iesu rameiwaiu ia Təkuər Olif, mīnamevən ipaka ti Jesrusalem, nərmama me pam səvənhi həpik anan, hənamagien, mamhəkwein əpwəmwis, mamhəgnəgini Kumwesən ti nīmətien asori me hənətōni,

³⁸ mamhəni mā,

“Səgnəgini kig i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha!

Nəmərīnuien fwe ia neiai.

Kauvehi utə nəghi Kumwesən fwe irənhə anan!”

³⁹ Ia nəpīn nəha Farisi me nepwin ia reri nərmama həni pen ti Iesu i mā, “Iahatən. Nise əknekīn səim me nərmama mā tuhafafa.”

⁴⁰ Miregi Iesu rīni mā, “Iakani pehe tukumiaha i. Trīni mīnuə irəha hafafa, kəruətəri me i tuhəkwein əpwəmwis.”

Iesu ramapi ti Jerusalem

⁴¹ Nəpīn Iesu ruvehe ipaka ti taon nəha Jerusalem mətōni, ramapi ti nərmama me ikin,

⁴² mīni mā, “Rosi ko ramo kimiaha hiəukurən ipwet i narimnari me sə trəmri nəmərīnuien, mətə təkwtəkwuni mīne kamhərkwafə ko kimiaha hiəpkətōni mhə.

⁴³ Mətə nəpīn nəha rauvehe nərmama səməme haməmwəki kimiaha tuhəvehe mheikurkurau ia kimiaha. Naruagən me səvənrəha tuheri tiprənə mhərkurau ia taon səkimiaha mhəkure tukuahag ia kimiaha.

⁴⁴ Irəha tuhousi testesi nimwə me səkimiaha, mharə mhousi əpune pam mwi kimiaha ia kwopun i. Ko irəha həpkəpwəh mhə kəpwier riti raməkure əknekīn ia riti, ti nəri nə mā Kumwesən ruvəuvehe raka mā truvehimiru kimiaha, mətə kimiaha hiəpkətə sas mhə ia nəpīn nəha.”

Iesu revən ia nimwə səvəi Kumwesən

⁴⁵ Nənə Iesu revən ia nimwə səvəi Kumwesən, mīnaməkoui irapw nərmama səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me mā tukuvehi nənimen,

⁴⁶ mīni pen ti nirəha i mā, “Kīmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan mīnuə ‘Nimwə səiou tro nimwəfwaki irə.’ Mətə kimiaha hiəno ruvəuvehe kwopun rakres me kamhərkwafə ikin.”

⁴⁷ Ia nāpin me Iesu ramevān ia nimwā sāvai Kumwesān, mamahatān nārmama me. Pris asori me mine nahatān me sāvai Loa mine nāmā asori me nepwīn mwi sāvai nākur Isrel hokeikei mā tuhousi apune in.

⁴⁸ Mātā riskai ti nirāha. Ko hāpkātoni mhā suatuk riti ti noien ti nāri nā mā nārmama me pam hokeikei pik mā tuhātārig ia nāgkiariien me sāvānhi.

20

Nāmā asori me hāres Iesu mā sin rīmāuvei pen nasoriien min

¹ Nāpin riti, Iesu ramahatān nārmama ia nimwā sāvai Kumwesān, mamāvisau nāgkiariien amasan mīnrāha, nānā pris asori me mine nahatān me sāvai Loa mine nāmā asori me sāvai nākur Isrel hāuvehe,

² mhāni pen tukwe in mā, “Ni pehe tukumaha i. Ikamo narimnari me i ia nākwai sin, uā sin rāsēni ik mā tiko narimnari me i?”

³ Miregi Iesu rini pen ti nirāha i mā, “Iou mwi takāres kīmiaha nāresien riti. Hāni pehe tukw iou i.

⁴ Fwe kupwān sin rārhi pehe Jon mā tro paptāes ia nārmama, Kumwesān uā iārmama riti?”

⁵ Nānā irāha hāgkiari pāri, mamhāni mā, “Tsāfni irā i? Tuko sāni mā Kumwesān rārhi pehe Jon Iesu trini pehe tukutaha i mā ‘Ro iamīnhi irā rāfo kīmiaha hāpawāh nīniien nīpārhiēniēn ia nāgkiariien sāvai Jon?’

⁶ Mātā tuko sāni mā iārmama riti rārhi pehe Jon, nārmama me pam i tuhākwī apune kītaha ia kārūstereī me, ti nāri nā mā irāha kamhāni nīpārhiēniēn ia Jon mā in profet riti.”

⁷ Ro pen irāha hāni pen ti Iesu i mā, “Kīmaha iahāreireī mā sin rārhi pehe Jon mā tro paptāes ia nārmama.”

⁸ Miregi Iesu rini pen ti nirāha i mā, “Iou mwi ko iakāpawāh nīniēn tukumīaha i mā iakamo narimnari me i ia nākwai sin.”

Iesu rusipekīn ia iāmā asori riti mine nīmei krep sāvānhi

⁹ Iesu rīnamāgkiari m nārmama mīni irapw nusipekīniēn riti ti nirāha i, mīni mā, “Iāmā asori riti rāpwei nākwas nāha krep ia nāmhiēn sāvānhi, māpwei pam, nānā māseni nārmama nepwīn hāuvehe mhātui ti nīmei krep sāvānhi. Irāha tuhāmhu ikīn, mhēsi kwānkwai krep, mhāuai, mhāuvei pen nīpārīn m iāmā asori. Iāmā asori rāmri nīmei krep sāvānhi ia rāginrāha, mier mevān ia tānā apā iti marā kīni tui fwe ikīn.

¹⁰ Nāpin kwānkwai krep rīmruā, iāmā asori rārhi pen iārmama riti sē ramo tukwīni nari mīn revān mātā nāmā hāmātui ti nīmei krep sāvānhi mā tuhāuvei pen nukwai krep me nepwīn mīn. Mātā nāmā kamhātui ti krep hāuāsi iāmā nāha, mhārhi pen i ramevān, mhāpawāh nuvei penien nari riti mīn.

¹¹ Nānā iāmā asori rārhi pen mwi iārmama riti mwi sē ramo tukwīni nari mīn revān. Mātā hō rāmwhēn a mwi irā, mhāuāsi in, mhō naurisīēn mīn, mhārhi pen in rīrārīg, mhāpawāh nuvei penien nari riti mīn.

¹² Nānā iāmā asori rārīn māri pen sē ro kahar irā revān. Sē nāha mwi hāuāsi in nīpwrān me rāpārūapārūā, mhārarki irapw i.

¹³ Ia nāpin nāha iāmā asori sāvai nīmei krep rini mā, “Takāfo i? Ramasan mā pwāh iakārhi pen nārīk keikei. Irāha tuhātōni, mhāsīai in.”

¹⁴ Mātā nāpin nāmā me nāha hātōni tīni iāmā asori rauvehe, hāni pen ti nirāha me i mā, ‘Kwa tīni iāmā asori nāha. Nāpin tata sāvānhi tremhā, nāmhiēn i ruvehe mō sāvānhi. Pwāh sousi apune nānā nāmhiēn sāvānhi truvehe mō sākītaha i.’

15 Nənə irəha həkwətəmhiri, mhousi əpune, mhərarki irapw ia tanirua.

Ro iamınhi irə iamə asori səvəi nımei krep trəfo ia nəmə me nəha?

16 In truvehe, mousi əpune irəha, nənə məseni pen nımei krep səvənhi ia rəgi nərməpə.”

Nəpin nərmama me həregi nəgkiariien nəha, həni mə, “Rekəm. Ko rıpkə mhə iamınhi.”

17 Mətə İesu rəti pen mətə irəha mını mə, “Mə trıpkə mhə iamınhi nəfe nıpwrai nəgkiariien i kımərai pen ia Nəkukua İkinan?

‘Kəruətərei nəha nəmə kəmhəuvrəkın nımwə hənuə rərəha, mhəpwəh, təkwtəkwni nəha ruvəuvehe mını kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwətəmhiri əknekin pam nımwə.

18 İərmama sə trımwei pen ia kəruətərei nəha, nıkəkrin me trəkwəpı rəkwəpı r.

Trını mınıə kəruətərei nəha rımwei pen ia iərmama riti, iərmama nəha trıpwarıspwariis.”

Nəresien ia nıkaren səvəi nəmri takis

19 Nahatən me səvəi Loa mıne pris asori me hənuə tuhəkwtəmhiri a İesu ia nəpin nəha ti nəri nə mə həregi mə in rını nusıpekinien nəha muəsi irəha i, mətə hənhekır a nərmama.

20 Ro pen irəha kəmhətə amasan in, mhərhi pen nərmama nəpwın sə kəmhətə afafa nari həuvən mə tuheikuə ia İesu mhəres pen nəresien me nəpwın min. Nəmə asori me hokeikei mə İesu trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi, nənə irəha həukurən nəkwətəmhiriien in tukwe, nənə mhəuvei pen in ia rəgi iamə Rom sə rauvehi nasoriien məmərimənu ia kwopun nəha.

21 Nəmə me nəha sə kəmhətə afafa nari həuvən mhəres pen İesu i mə, “İahatən. Kımaha iahəkurən mə nəgkiariien me səim sə ikamahatən nərmama me irə ratukwatukw. İpköpəiti mhə ia nərmama me nəpwın, mətə ikamahatən pərhiən suatuk sə Kumwesən rokeikei mə nərmama tuhəsi pen.

22 Ro iamınhi irə tiko mını pehe ro tukumaha i nətərigien səim. Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə tsərəku pen nəmri takis m Kig Sisa uə rekəm?”

23 Mətə İesu ruvəukurən raka mə irəha kəmhəikuə a, məmhəres nəresien nəha mə in trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi. Ro pen in rını pen ti nırəha i mınıə,

24 “Həuvei pehe silin riti pwəh iakətə ro. Nənımwi iərmama sin i ia silin? Nənə nəghi sin i?”

Miregi irəha həni mə, “Nənımwi Kig Sisa mıne nəghi Kig Sisa.”

25 Miregi İesu rını pen ti nırəha i mə, “İanhi irə, narımnari me səvəi Kig Sisa hiəuvei pen m Kig Sisa. Narımnari me səvəi Kumwesən hiəuvei pen m Kumwesən.”

26 Nənə irəha ko həpkəkwtəmhiri mhə İesu ia nəmri nərmama ti nəri nə mə rıpkəfwəkour mhə ia nəgkiariien səvənhi. Mətə hərkərinari ia nəgkiariien səvənhi, nənə mhəuvehe mhəpnən.

Nəresien ia nıkaren səvəi nərmama səməmə həuvamhə

27 Satusi me nəpwın həuvehe ti İesu. (Satusi me irəha kəmhəni mə iərmama sə ruvamhə ko rıpkətui mhə mwi.)

28 İrəha həuvehe mhəres in nəresien riti, mhəni mə, “İahatən. Moses rımərai pen ia Loa səkitaha mə trını mınıə iərman riti remhə, məpwəh

səvənhi pran, mətə tɪnɪnrau riwən, piəvi iərman nəha traməkeikei miri pran nəha rouərəhi nəkwərhakwərha me, rouəsihagin piəvi iəmə nəha.

²⁹ Mətə nərman sefen, irəha piəvnraha me. Sə rasori riri pran riti, rouəpwəh nərəhiien iəkunouihi riti, remhə, məpwəh səvənhi pran.

³⁰ Piəvni sə resi pen in mwi ro mwi iamɪnhi irə.

³¹ Nənə piəvni sə ro kahar, mamevən meste irəha pam sefen həiri prən nəha, mhəmhə pam.

³² Nənə prən nəha rəpwəh nərəhiien iəkunouihi riti, memhə mwi.

³³ Ni pehe ro tukumaha i. Ia nəpɪn nəha Kumwesən tro nərmana hətui mwi ia nemhəien, prən nəha səvəi sin ia nərman me nəha sefen, ti nəri nə mə irəha pam həməiri in?"

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Ia nitətə ipwet mine nərman kamhəri nɪpran, nɪpran kamhesi pen nərman.

³⁵ Mətə ia nitətə vi sə truvehe, nərman mine nɪpran me tuhəpwəh noien iamɪnha irə. Nərman mine nɪpran səməme Kumwesən trətə irəha mə hatukwatukw tuhətui mwi ia nemhəien, nənə mharə ia nitətə vi nəha.

³⁶ Irəha tuhəpwəh nemhəien mwi ti nəri nə mə irəha həmwəhen ia nəgelo me. Irəha nɪpwnətɪ Kumwesən me ti nəri nə mə in ro irəha hətui mwi ia nemhəien.

³⁷ Mətə Moses in mwi rɪnahatən mə nərmana səməme həuvamhə tuhətui mwi. Ia kwopi nəgkiariien sə raməgkiari ia nei nəha nəpw rauək irə mətə rɪpkahi əmwesi mhə, Moses rɪnəkwein Iərimənu mɪni mə in Kumwesən səvəi Epraham mine Kumwesən səvəi Aesak mine Kumwesən səvəi Jekop.

³⁸ Nəgkiariien nəha ramahatən pen mə Kumwesən rɪpko mhə in Kumwesən səvəi nərmana me səməme həuvamhə, mətə in Kumwesən səvəi nərmana me səməme kamhəmɪru. Ro iamɪnhi irə ti nəri nə mə ia nənimen nərmana me pam kamhəmɪru."

³⁹ Ia nəpɪn nəha nahatən me nepwɪn səvəi Loa həni mə, "Iahatən. Nəgkiariien səim ratukwatukw."

⁴⁰ Irəha həni iamɪnhi irə ti nəri nə mə Satusi me hənauris, ko həpwəh nəresien nari riti mwi min.

Kristo in tɪni sin?

⁴¹ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Rəfo kamɪni mə Kristo in tɪni Kig Təvit?"

⁴² Kig Təvit atukwatukw rɪməni ia Nəkukua Ol Sam mə,

'Kumwesən rini pen ti Iərimənu səiou mə,

Əkure ia nikarek mwatuk,

⁴³ meste tako nərmana səməme haməmwəki ik həuvehe,

tikərpwi utə tipage nisum mi ia nirəha.'

⁴⁴ Ia nəgkiariien nəha Kig Təvit rɪnəkwein Kristo mə Iərimənu səvənhi. Mə ro iamɪnhi irə rəfo kamɪni mə in tɪni Kig Təvit?"

Nərmana səvəi Iesu tuhaməkeikei mhəsiari ti nahatən me səvəi Loa

⁴⁵ Nəpɪn nərmana me pam kamhətərig irə, Iesu rini pen ti nərmana me səvənhi mɪnuə,

⁴⁶ "Kɪmɪaha tɪhaməkeikei mhəsiari ti nahatən me səvəi Loa. Irəha hokeikei mə tuharkahu ia karkahu əpwəmwɪs me, mamhan. Ia kwopun kamomaket me ikin hokeikei mə nərmana tuhəkwein irəha ia nisɪaiien. Ia nəkwai nɪmwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkure ia kwopun amasan me. Ia nəveginien asori me hokeikei mə tuhəkure ia kwopun kamsɪai nəmə asori me ikin.

47 Iräha kamheikuä ia nïpran me sëmame nərman me səvənraha häuvamhä, mamhakres narimnari me səvənraha, nənə mamho mwi nəfwakiien əpwəmwis me mə nərmana tuhətoni həsiai iräha tukwe. Kumwesən trərpwin noien ərəha me səvənraha rasori mwi.”

21

Pran riti ruvei pen səvənhi mane sampam m Kumwesən

1 Iesu rəti pen mətoni nərmana nautə səvənraha rasori kamherukw pen mane me səvənraha ia kwopun kamerukw pen mane m Kumwesən ikin.

2 Ia nəpin nəha pran riti ruvehe. Prən nəha iərman səvənhi remhä məpwəh in. Nautə səvənhi riwən. Ruvehe merukw pen silin ouihi mi kəru.

Iesu rətoni,

3 mïni mə, “Iakani nïpərhiendien tukumiaha i prən i nautə səvənhi riwən iərman səvənhi remhä məpwəh in rerukw pen mane rasori məpi raka nərmana me pam nəha.

4 Iakani iamihni irə ti nəri nə mə nərmana me nəha nautə səvənraha rasori. Häuvehi raka nïpərən a mhəuvei pen m Kumwesən. Mətə prən i nautə səvənhi riwən ruvei pen mane me pam səvənhi sə truvehi nəveginien irə.”

Iesu rəgkiari ia nimwə səvəi Kumwesən

5 Nərmana nepwin səvəi Iesu kamhəgkiari ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhəni mə ramasan pik ti nəri nə mə kino ia kəruətərei amasan me mïne narimnari amasan me kiməuvei pen m Kumwesən. Nənə Iesu rini mə,

6 “Narimnari me i kimiaha hiamətoni, tukamevən tukousi testesi pam, kəruətərei riti ko rəpwəh nərər əknekinien ia riti.”

7 Miregi iräha həres pen in mə, “Iahatən. Narimnari me i tuhəuvehe tinesən? Nəfe nïmtətien truvehe mahatən pen mə nəpin səvəi narimnari me i ruvəuvehe ipaka?”

8 Miregi Iesu rini mə, “Kimiaha tihaməsiari kamo iərmana riti reikuä ia kimiaha. Nərmana həpik tuhəuvehe ia nəghik, mhəni mə iräha Kristo, mhəni mwi mə nəpin səvəi narimnari me i ruvəuvehe ipaka. Mətə kimiaha tihəpwəh nukurirəien ia nïrəha.

9 Kimiaha tihəregi nərmana tuhəvisau ia naruagəniien me sëmame nərmana kamho ia nïrəha me, mamho mwi ia nərmana sëmame kamhərimənu. Nəpin tihəregi, tihəpwəh nehekiriien, ti nəri nə mə nəri nəha traməkeikei mukupwən muvehe, mətə rïpko mhə ihi nəpin sampam.”

10 Iesu rarə mïni pen mwi ti nïrəha i mə, “Nərmana ia kwənəkwus riti tuhəskəmter mharuagən iräha nərmana ia kwənəkwus əpə. Nərmana səvəi kig riti tuhəskəmter mharuagən iräha nərmana səvəi kig əpə.

11 Nimwnimwien asori me tuhəkiu. Ia kwopun me nepwin nukumhə trahi nərmana. Nemhəien skai me tuhəuvehe mhouraha nərmana. Nənə narimnari me nərmana tuhətoni həhekiri i mïne nïmtətien asori me tuhəuku pen ia nïmagouagou.

12 Mətə nəpin narimnari me nəha həpkuvehe mhə ihi, nərmana tuhəkwətmhiri kimiaha ia rəginraha, mhometə kimiaha. Iräha tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel. Ti nəri nə mə kimiaha nərmana me səiou, nəmə asori me nəha tuhəuvehi puvnimwə kimiaha ia kalapus, nənə mhərpwi irapw kimiaha ia nəmri kig me mïne nəmri nərmana sëmame kamhərimənu.

13 In i nəpin səkimiaha tihəni irapw nəgkiariien amasan səiou irə.

¹⁴ Ro iam̄nhi ir̄a mine k̄imiaha tih̄əpw̄əh n̄ət̄ərig pikien ia n̄əfe n̄əgkiariien s̄akimiaha tih̄əni pen ti nir̄əha i.

¹⁵ Iou takuvei pehe n̄əgkiariien mine nukur̄əniēn m̄ k̄imiaha. N̄ərmama me n̄əha s̄əm̄əme kamh̄əmw̄əki k̄imiaha tuh̄əregi n̄əgkiariien me s̄akimiaha, ir̄əha riti ko r̄ipkousi raka mh̄ə, ūə tr̄ini neikūəiēn ir̄ə.

¹⁶ Tata me mine mama me s̄akimiaha me, mine pīəvmiaha me, mine n̄ərmama ia kw̄ənək̄wus me s̄akimiaha me, mine k̄imiaha me nep̄win tuh̄əuvei pen k̄imiaha ia r̄əgi n̄ərmama s̄əm̄əme ham̄əmw̄əki k̄imiaha. N̄ənə ir̄əha tuhousi əpune k̄imiaha nep̄win.

¹⁷ N̄ərmama me pam tuh̄əmw̄əki k̄imiaha ti n̄əri n̄ə m̄ə k̄imiaha n̄ərmama me s̄əīou.

¹⁸ M̄ət̄ə n̄imwai nukw̄ənemiaha n̄ə ia k̄əm̄kapw̄əmiaha kuatia ia nir̄əha tr̄ipkiw̄ən mh̄ə.

¹⁹ K̄imiaha tih̄əm̄əkeikei mh̄ərer əknekin ia nahat̄ət̄əiēn s̄akimiaha. Ia noien i tih̄əuvehi n̄im̄iruiēn.”

Naruaḡən me s̄əv̄əi n̄əkur Rom tuh̄əuvehe m̄houraha Jerusalem

²⁰ “M̄ət̄ə n̄əp̄in k̄imiaha tih̄ət̄oni naruaḡən me h̄əp̄ik h̄əuvehe m̄heikurku-rau ia Jerusalem, tih̄əm̄əkeikei mh̄əukur̄ən m̄ə tr̄ipko mh̄ə tui n̄ənə ir̄əha tuh̄ouraha pam kw̄əpun i.

²¹ Ia n̄əp̄in n̄əha, n̄ərmama ia t̄ənə Jutia tuh̄əm̄əkeikei mh̄əp̄ mh̄əuv̄ən ia t̄əkūer me. S̄əm̄əme kamhar̄ə ia n̄ək̄wai taon i tuh̄əm̄əkeikei mh̄əier. N̄ənə s̄əm̄əme kamhar̄ə ir̄əu tuh̄əpw̄əh nuvn̄im̄w̄ə peheien m̄wi ir̄ə.

²² N̄əp̄in n̄əha in n̄əp̄in s̄ə Kumwes̄ən tr̄ərp̄win noien ər̄əha me ir̄ə, mo n̄əgkiariien me pam s̄əm̄əme k̄im̄ərai pen ia N̄əkukuə Ikinan h̄əuvehe mh̄əukuə.

²³ Tr̄ər̄əha anan ti n̄ipran me s̄əm̄əme tuh̄əp̄əmp̄əm̄ mine s̄əm̄əme tuh̄əm̄əuvei pen k̄ənuun i n̄ək̄w̄ərhakw̄ər̄əhə əmt̄əmet̄ə me ia n̄əp̄in n̄əha, ti n̄əri n̄ə m̄ə n̄əmis̄əiēn asori treste t̄ipr̄ənə i. Niemaha s̄əv̄əi Kumwes̄ən tr̄əuiui n̄ərmama me ia kw̄əpun i.

²⁴ Tuk̄əpi əpune nep̄win ia nau, n̄ənə k̄əkw̄t̄əmh̄iri nep̄win kuvehi ir̄əha h̄əuv̄ən m̄ho slef me ia nir̄əha ia t̄ənəmt̄ənə me. N̄ənə n̄ərmama r̄ipko mh̄ə ir̄əha n̄əkur Isrel tuh̄əv̄ən testesi Jerusalem, mh̄ərim̄ənu ia n̄əkur me ikin meste n̄əp̄in s̄əv̄əi n̄ərmama r̄ipko mh̄ə ir̄əha n̄əkur Isrel tro sampam.”

Īəm̄əti Īərmama tr̄uvehe m̄wi

²⁵ “N̄ənə n̄im̄t̄ətiēn me tuh̄əuku pen ia meri, m̄əkw̄ə, mine k̄əm̄əhau me. Ia t̄əkūre t̄ipr̄ənə i n̄ərmama ia t̄ənəmt̄ənə me tuh̄əh̄ek̄ir, mh̄əreirei ti n̄əri n̄ə m̄ə t̄əsi ram̄ərk̄w̄əpahar pik, mamo peiau peiau asori me.

²⁶ N̄ərmama tuh̄ət̄oni n̄əfe tr̄uvehe meste t̄ipr̄ənə i, n̄ənə h̄əh̄ek̄ir pik, mh̄əmh̄ə rasi tukwe. Narim̄nari me ia n̄im̄əgouagou h̄əskai pik, Kumwes̄ən tr̄ikiukiū ia nir̄əha.

²⁷ Ia n̄əp̄in n̄əha ir̄əha tuh̄ət̄oni iou, Īəm̄əti Īərmama, ia reri n̄əpuə riti, iakauvehe ia n̄iskaiēn mine nukuraaniēn asori.

²⁸ N̄əp̄in k̄imiaha tih̄ət̄oni narim̄nari me n̄əha h̄ənəməier pehe, tih̄ərer atukwatukw, mh̄ək̄w̄ət̄ə, ti n̄əri n̄ə m̄ə n̄əp̄in s̄akimiaha s̄ə takeiv̄inari nari ia k̄imiaha ruv̄əuvehe ipaka.”

Iesu rusipekin ia nei niemis

21:14: Luk 12:11-12 **21:15:** Wok Me 6:10 **21:16:** Mat 10:21-22 **21:18:** 1Saml 14:45, Luk 12:7
21:19: Hip 10:36 **21:22:** Dut 32:35, Jer 5:29, 46:10, Hos 9:7 **21:23:** 1Kor 7:26 **21:24:** Esra 9:7, Sam 79:1, Aes 63:18, Rom 11:25, Rev 11:2 **21:25:** Sam 46:2-3, Sam 65:7-8 **21:27:** Dan 7:13, Mat 26:64, Rev 1:7 **21:28:** Rom 13:11

²⁹ Nənə Iesu rini nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Hətə ro nei niemis mine nei me pam.

³⁰ Nəpin hənaməpırpır kimiaha hiətəni mhəukurən mə nəpin səvəi nəpnəpanien ruvəuvehe ipaka.

³¹ Rəmwhən a mwı, nəpin kimiaha tihətəni narımnari me i hənaməier pehe, tihəukurən mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka.

³² İakani nıpərhiendien tukumiaha i mə nərmama səməme kamhəmiru təkwtəkwni mine tuhəpwəh nemhə pamien meste narımnari me pam i həier pehe.

³³ Neiai mine tıprənə trouiwən, mətə nəgkiariien me səiou tuhəpkiwən mhə.”

Nərmama tuhaməkeikei mhətui amasan mhəpwəh napriien

³⁴ Nənə Iesu rini mə, “Mətə kimiaha tihaməkeikei mhəsiari, mhəpwəh nourahaien nəpin səkimiaha ia noien lafet me, uə ia nənimwiiien nənimwiiien skai mhakonə irə, uə ia nətərig pikien ia narəien səkimiaha ia tıprənə i. Rərəha nəpin nəha səiou truvehe məsgatukw ia kimiaha rəmwhən kwənkru ruəsi kimiaha.

³⁵ İakani iamınhi irə ti nəri nə mə nəpin nəha treste nərmama pam ia təkure tıprənə i.

³⁶ Mətə ia nəpin me kimiaha tihaməkeikei mhətui amasan, mhəpwəh napriien. Tihəfwaki mə nəpin narımnari me nəha truvehe irə nıskaiien səkimiaha trəmwhən ti narakaiien irə, nənə mhərer ia nənimək, İou İəməti İərmama.”

³⁷ İa nəpin me pam Iesu ramahatən nərmama ia nimwə səvəi Kumwesən, mətə ia nəpin rier ia taon, mevən mapri ia Təkuər Olif.

³⁸ Nənə ia nəpnəpin anan nərmama me həuvehe mwı tukwe fwe ia nimwə səvəi Kumwesən mə tuhətərig in.

22

Nəmə asori me hərai sun mə tuhəkwəmhiri İesu

¹ Nəveginien asori nəha nəkur İsrəl kamhani bred sə yis riwən irə ruvəuvehe ipaka. Nəveginien asori nəha nəghin nə Pasova.

² Pris asori me mine nahatən me səvəi Loa kamhətui suatuk riti mə tuhəuvən afafa mhousi əpune İesu ti nəri nə mə kamhhekir nərmama.

³ İa nəpin nəha Setan ruvnimwə ia reri Jutas, iəmə nəha kani mwı in mə İskariot, in riti ia nərmama me twelef səvəi İesu.

⁴ Nənə Jutas rəpwəh irəha mevən ti pris asori me mine nəmə asori me səvəi naruagən me sə kamhətui ti nimwə səvəi Kumwesən, məgkiari mınraha mını mə rukurən nətuuien suatuk riti ti nuvei penien İesu ia rəginraha.

⁵ Nəpin irəha həregi, rerinraha ragien. Həni simwın mə tuhəuvei pen mane mın.

⁶ Ro pen Jutas rəsəni, nənə mınamətui nəpin riti nərmama həiwən irə mə truvei pen İesu ia rəginraha.

İesu raməpnəpenə mə trəni nəveginien səvəi Pasova

⁷ Nəveginien asori nəha nəkur İsrəl kamhani bred sə yis riwən irə ruvəuvehe. İa nəpin nəha kamhousi əpune kwəti sipsip me səvəi Pasova.

⁸ Ro pen Iesu rərhi pen Pita mine Jon, mini mə, “Rouevən, rouəpnəpenə ia nəveginien səvəi Pasova sənətaha, pwəh sani.”

⁹ Miregi krouni pen tukwe in mə, “Ikokeikei mə kimrau trouəpnəpenə irə pəku?”

¹⁰ Miregi in rini pen ti nirau i mə, “Rouregi ro. Nəpin kimirau tirouier pen fwe ia taon, iərman riti trəpi raka kimirau ia suatuk, mauvehi tikinari riti nui rukuər irə. Iroukurirə pen in rouuvnimwə ia nimwə nəha in truvnimwə irə,

¹¹ nənə rouni pen ti iəmə asori səvəi nimwə nəha mə, ‘Iahatən səkitaha rani pehe tukw ik i mə nimwə əfo nəha tahani pəri nəveginien səvəi Pasova kimaha səiou me nərmama me ikin?’

¹² Nənə in triri kimirau mevən fwe irənhə ia nimwə nəha mahatən rum asori riti. Narimnari me pam hənəmak raka fwe ikin. Ia rum nəha kimirau tirouəpnəpenə tukutaha.”

¹³ Nənə irau krouevən rouətə narimnari me pam rosi Iesu riməni pen ti nirau i. Nənə krouəpnəpenə ia nəveginien səvəi Pasova.

Iesu raməni nari irəha nərmama me səvənhī

¹⁴ Nəpin səvəi nənien nari ruvəvehe. Iesu rəkure ia kwopun kaməni nari ikin irəha aposol me səvənhī.

¹⁵ Ia nəpin nəha in rini pen ti nirəha i mə, “Iakinokoikei pik mə kurirə ko nəmisəien miou, takukupwən məni nəveginien i səvəi Pasova kitaha m kimiaha.

¹⁶ Iakani pehe tukumiaha i iou tapkəni mhə mwi nəveginien səvəi Pasova meste nīpwrai nəveginien i truvehe mukuə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

¹⁷ Nənə Iesu ruvehi kap waen, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, nənə mini mə, “Kimiaha pam tuhəuvehi nəri, mhənimwi.

¹⁸ Iakani pehe tukumiaha i ipwet mine mamevən tapkənimwi mhə mwi waen meste nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə truvehe.”

¹⁹ Kurirə irə in ruvehi bred, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, nənə məkwsen, muvei pen minraha, mini mə, “In i nīpwrak sə takuvei pen tukumiaha. Kimiaha tihaməkeikei mamho iamīnhi irə mə rerimīaha ramrhi iou.”

²⁰ Rəmwhen a mwi nəpin irəha hənani raka nari, Iesu ruvehi kap waen, mini mə, “Kap i in i nəgkiariien vi səvəi Kumwesən. Nitek sə trauu tukumiaha trərihi tərini əknekīn nəgkiariien nəha.

²¹ Mətə həregi ro. Iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kāmhwəki iou raməkure kimrau min.

²² Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei memhə rəmwhen kimərfi mə tuko ia nirak, mətə trəərəha anan ti iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kāmhwəki iou.”

²³ Nəpin Iesu rini nəgkiariien nəha, irəha hənəmərəs irəha me i mə sin nəha ia nirəha tro iamīnha irə mine.

Nərmama me səvəi Iesu həres irəha me mə sin ia nirəha in rasori

²⁴ Ia nəpin nəha nərmama me səvəi Iesu hənəmərəsə minraha me, mamhərəs irəha me i mə sin ia nirəha in rasori.

²⁵ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kig me səvəi nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel kāmhwərimənu ia nirəha. Səməme hasori ia nirəha kani irəha mə Nərmama səvəi Nasituien.

²⁶ Mətə kimiaha tihəpwəh noien iamīnha irə ia kimiaha me, rekəm.

Iærmama næha ia kímiaha in rasori tramækeikei muvehe mæmwhen iærmama næha ia kímiaha nuk sævænhi rouihi. Nænæ iærmama næha ia kímiaha in ramiri pen kímiaha ia suatuk sæ thiesi, tramækeikei muvehe mæmwhen iærmama sæ ramo tukwini nari m kímiaha.

²⁷ Sin næha in rasori, iæmæ asori sæ ramækure mamæni nari uæ sævænhi iotukwininari sæ rasui raka næveginien sænæni? Kímiaha hiæukuræn mæ iæmæ asori sæ ramækure mamæni nari in rasori. Mætæ ia rerímiaha iou iakamo ræmwhen iotukwininari sæ rasui raka næveginien sænæmiaha.

²⁸ Kímiaha i hiæpkap raka mhæ ia nirak næþin iakinæræ ia næsæsaiien me sæiou.

²⁹ Ro pen ræmwhen ia Tata sæiou rimæuvei pehe nasorijen miou mæ takærimænu, iou mwi takuvei pehe nasorijen m kímiaha mæ tihærimænu.

³⁰ Ia nitætæ sæiou sæ takærimænu iræ, kímiaha tihækure ia tepol sæiou, mhævegin, mhænimwi, nænæ mhækure ia jea me, mhærimænu ia kwænækwus me twelef sævæi nækur Isrel."

Iesu rini mæ Saemon Pita trini m kahar mæ in ræirei Iesu

³¹ "Saemon, Saemon. Regi ro! Setan rinæres raka Kumwesæn i mæ træsæni pen kímiaha ia rægîn. In rokeikei mæ truai kímiaha ræmwhen iærmama ruai nuni wit mine tekîn.

³² Mætæ iakinæfwaki raka tukw ik mæ nahatætæien sæim træpwæh nimweiiën. Nænæ næþin tikrærig muvehe mwi tukw iou, tikamækeikei mo nahatætæien sævæi piam me ruvehe miskai."

³³ Miregi Pita rini pen tukwe in mæ, "Iærimænu. Iakamærer mwatuk mæ takuvnimwæ ia kalapus krau mik, uæ takemhæ krau mik."

³⁴ Miregi Iesu rini mæ, "Pita. Iakani pehe tukw ik i ia næþin a i ræiæ træpwæh nakakaien meste tikini m kahar mæ ikreirei iou."

Nægkiariien ia Nækukæ Ikinan tramækeikei muvehe mukæ

³⁵ Nænæ Iesu rini pen ti niræha i mæ, "Fwe kupwæn, næþin iakinærhi pen kímiaha mæ tihæuvæn mhævisau, hio ræmwhen iakimæni, hiæpwæh nuvehien tænræipw sæ hiæmævai pen mane uæ tinari iræ mine put me sækímiaha. Nænæ ræfo? Nari riti rimæiwæn tæni kímiaha?"

Miregi iræha hæni mæ, "Rækæm. Nari riti riwæn."

³⁶ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, "Mætæ tækwækwuni trini minuæ iærmama riti sævænhi fwe tænræipw sæ ravai pen mane uæ tinari iræ, pwæh ruvehi. Nænæ trini minuæ iærmama riti sævænhi nau sævæi naruaægænien riwæn, pwæh ræmri pen næmri nari ia kot sævænhi, muvehi riti iræ.

³⁷ Iakani pehe tukumiaha i nægkiariien i ia Nækukæ Ikinan tramækeikei muvehe mukæ ia nirak. Rini minuæ 'Kævsini pen in iræha nærmama sæmæme kabhæruï loa.' Nægkiariien i kímærai pen ia Nækukæ Ikinan ramægkiari ia nirak, rinakuæ næha tækwækwuni."

³⁸ Miregi iræha hæni mæ, "Iærimænu. Øtæ ro! Nau kæru i sævæi naruaægænien."

Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, "Næmwhen."

Iesu ramæfwaki ia Tækuær Olif

³⁹ Iesu rier ia taon, mevæn ia Tækuær Olif ræmwhen ramo ia næruaræv me pam. Nærmama me sævænhi kabhækuriræ in.

⁴⁰ Næþin in rapirapw ia kwopun næha, rini pen ti niræha i mæ, "Kímiaha tihæfwaki mæ tihæpwæh nimweiiën ia næræhaien."

41 Nənə in rəpwəh irəha mevən isipwɪn kwopti, minimwi nukurhun mi, məfwaki,

42 mini mə, “Tata. Trini minuə ratukwatukw ia nətərigien səim, tikuvehi raka kap i pwəh iakəpwəh nənimwiiən. Mətə tikəpwəh noien rəmwhen sə iakokeikei, tiko rəmwhen sə ikokeikei.”

43 Ia nəpɪn nəha agelo riti ruku pen ia neiai mier irapw tɪ Iesu mo in riskai mwi.

44 Nənə tɪ nəri nə mə Iesu riregi rərəha anan, rəfwaki əmisə mwi. Niseseien səvənhi ruvehe məmwhen ia netə sə rəmərəməri pen ia tiprənə.

45 Nəpɪn in rəfwaki pam, miskəmtər, mevən mwi tɪ nərmama me səvənhi, mətoni mə hənapri tɪ nəri nə mə rerɪnrəha rəpou.

46 In rini pen tɪ nərəha i mə, “Rəfo kɪmiaha hiamapri? Hətui, mhəfwaki mə tihəpwəh nimweiiən ia nərəhaien.”

Nərmama həkwətəmhiri Iesu

47 Nəpɪn Iesu raməgkiari ihi, nərmama həpik həuvehe. Iəmə nəha, nəghin nə Jutas, riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu, ramiri irəha. In ruvehe ipaka tɪ Iesu mə trakei min,

48 mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Jutas. Rəfo? Ikuə tiko pui iou, Iəməti Iərmama, ia nakeiiən?”

49 Nəpɪn nərmama səməme kəmhərer ipaka tɪ Iesu hətoni nəfe trukurirə mier pehe, həni mə, “Iərimənu. Kɪmaha tahəfo? Tahərai irəha ia nau me səkimaha me uə rekəm?”

50 Nənə irəha riti rərəi iərmama sə ramo tukwini nari m pris asori anan mərai raka nɪkare nifregin mwatuk.

51 Mətə Iesu rini mə, “Nəmwhen nə!” Nənə mirəpi nifregin, momasan.

52 Iesu rəgkiari m pris asori me, mine naruağən me nəha kəmhətui tɪ nimwə səvəi Kumwesən, mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel səməme həuvehe mə tuhəkwtəmhiri in. In rini mə, “Rəfo hiaməuvehi nau me mine nɪpərpəri nei me məmhəuvehe mə tihəkwtəmhiri iou iamɪnhi irə? Nətərigien səkimiaha rinuə iou rakres riti uə?”

53 Nərineiv m neis mine kitaha miou samarə ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Rəfo hiəpwəh nəkwətəmhiriien iou ia rəgimiahə ia nəpɪn nəha? Mətə in i nəpɪn səkimiaha, nəpɪn niskaiien səvəi nəpɪtəvien trərimənu ia kɪmiaha.”

Pita rini mə in rɪreirei Iesu

54 Ia nəpɪn nəha nərmama me nəha həkwətəmhiri Iesu, mhəiri mhəuvən ia nimwə səvəi pris asori anan. Pita rakurirə, mətə rəpwəh nevənien ipaka.

55 Nəpɪn irəha hərkwomen pam napw riti ia nɪkare nimwə nəha, mhəkure pəri, Pita raməkure irəha mɪnrəha.

56 Nənə pran riti sə ramo tukwini nari rətoni in raməkure ipaka tɪ napw. Ramətə amasan in, nənə mini mə, “Iəmə i in mwi rinamavən pəri irau Iesu.”

57 Mətə Pita rini mə, “Rekəm, pran i. Iakreirei iəmə nəha.”

58 Nəpɪn ouihɪ a rukurau, nənə iərmama riti mwi rətoni in mini mə, “Ik riti mwi ia nərəha.”

Mətə Pita rini mə, “Iəmə i, rɪpko mhə iou.”

59 Nəpɪn ouihɪ a rəmwhen ia aoa riti rukurau, nənə iərmama riti mwi rəgkiari skai, mini mə, “Nɪpərhienien i. Iəmə i in mwi rinamavən pəri irau Iesu. Kwa in mwi iəmə Kalili nəha.”

⁶⁰ Mətə Pita rini mə, “Iəmə i, iakreirei nəfe i iakaməgkiari irə.” Təkwtəkwuni a mwi, nəpın raməgkiari ihi, rəiə rakaka.

⁶¹ Nənə İərimənu səkitaha ruvsini, məti pen mətə Pita. Nənə Pita rerin rirhi nəgkiariien i səvəi İərimənu səkitaha. Rıməni pen tukwe in mə, “İa nəpın a i kurirə rəiə rakaka, tikini m kahar mə ikreirei iou.”

⁶² Nənə Pita rier mevən iruə mırapi nasəkien.

Iesu rərer ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl

⁶³ İa nəpın nəha nəmə me nəha səməme kamhərer tukuahag İesu, kamhəuəsi in, mamharis əkenhın irə.

⁶⁴ İrəha housəman mwi nənimen, nənə mamhəres in mə, “Ni ro nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwın mə sin ruəsi ik!”

⁶⁵ Nənə həni mwi nəgkiariien me rıpık mwi, mamhəni ərəha in irə.

⁶⁶ Nəpın ruvaran nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl mine pris asori me mine nahatən me səvəi Loa housəsimwın irəha me. Nənə nərmama me həiri İesu, mhəvən, mhərpwi irapw in ia nəmrınraha. Nənə nəmə asori me i həni mə,

⁶⁷ “Trini minuə ik Kristo, ni pehe tukumaha i.”

Mətə İesu rini pen ti nirəha i mə, “Ko iakini pehe tukumiaha i, ko kimiaha hiəpkini mhə nıpərhienien irə.

⁶⁸ Ko iakəres nəresien riti m kimiaha, ko hiəpkosəripin pehe mhə miou.

⁶⁹ Mətə nəha təkwtəkwuni mine mamevən iou, İəməti İərmama, takəkure ia nıkare Kumwesən mwatuk sə in nıskaiien səvənhi rasori.”

⁷⁰ Miregi irəha pam həni mə, “Ro iamınhi irə ik Tini Kumwesən?”

Miregi İesu rini pen ti nirəha i mə, “Hiaməni mə iou i in i.”

⁷¹ Miregi həni mə, “Kitaha tsətui mwi iərmama riti mwi mə trini pui in ti nəfe? Səvəregi raka mə in rini ərəha Kumwesən. Ruku pen atukwatukw ia tərhun.”

23

Iesu rərer ia nəmri Paelat

¹ İa nəpın nəha nərmama pam ia kusen nəha həskəmter, mhəiri İesu, mhəvən, mhərer ia nəmri Paelat.

² Nəpın kamhərer ia nəmri Paelat, həni ərəha İesu i mə, “Kimaha ia hətoni iəmə i ramiri əpə iti kimaha nəkur İsrəl, mamınise kimaha mə tahərpwəh nərəku penien nəmri takis m Kig Sisa. In rani mwi mə in Kristo, iərmama sə trərimənu ia kimaha.”

³ Miregi Paelat rəres İesu i mə, “Ik kig səvəi nəkur İsrəl?”

Miregi İesu rini pen tukwe in mə, “Ik ikani.”

⁴ Nənə Paelat rini pen ti pris asori me mine nərmama me pam nəha mə, “İakətə iamınhi irə mə nərhəien riwən ia iəmə i.”

⁵ Mətə irəha həgkiari skai, mhəni mə, “Mətə iəmə i ramahatən nərmama me pam ia tənə Jutia, mamə irəha haməvisə mınraha me. In rino stat fwe ia tənə Kalili muvehe meste nari ia kwopun i.”

Iesu rərer ia nəmri Herot

⁶ Nəpın Paelat riregi nəgkiariien nəha, rəres mə, “Iəmə i in iəmə Kalili uə rekəm?”

⁷ Nənə nəpın Paelat riregi mə İesu ruku pen ia kwopun nəha Herot ramərimənu ikin, rərhi pen in revən tukwe, ti nəri nə mə ia nəpın nəha Herot mwi fwe Jerusalem.

⁸ Nəpɪn Herot rətə Iesu, rerin ragien pik. Tui kwopti rokeikei mə trətɔni, ti nəri nə mə ramregi kani nəghɪn, nənə mokeikei mwi mə trətɔni Iesu ro nɪmtatien riti.

⁹ Ro pen Herot rəres Iesu nəresien me rɪpɪk, mətə Iesu rɪpkɪni mhə nəgkiariien riti.

¹⁰ Ia nəpɪn nəha pris asori me mine nahatən me səvəi Loa həskəmter, mamhəgkiari skai, mamhəni ərəha Iesu.

¹¹ Herot mine naruaɡən me səvənhi kamhətə ərəha in, mamharis skenhin irə. Nənə Herot rini nəkwan mə irəha tuharkahu pen karkahu amasan riti min. Nəpɪn hənarkahu pen raka min, Herot rərhi pen in rirərɪɡ mevən ti Paelat.

¹² Ia nəpɪn nəha Herot mine Paelat krouvehe rouəkwein irau me mə iou riti. Mətə kupwən krouəmwəki irau me.

Paelat rəsəni pen Iesu ia rəɡi naruaɡən me

¹³ Paelat rousəsinwin pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel

¹⁴ mɪni pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəməuvehi iəmə i, mhəuvehe, mhərpwi ia nənimək, mamhəni mə ramiri raka nərmama ia suatuk atuk-watukw. Iakinəkiri raka noien səvənhi ia nəmrɪmiaha, mətə iapkətɔni mhə nari riti ro rərəha rəmwhen nəgkiariien me nəha kimiaha hiəməni, mamhəuəsi in irə.

¹⁵ Herot mwi rɪpkətɔni mhə nari riti ro rərəha. Ro pen rərhi pehe in rirərɪɡ mwi muvehe tukutaha. Hətə ro! Iəmə i rɪpkɔ mhə nari riti sə rəmwhen mə tukousi əpune in tukwe.

¹⁶ Ro iamɪnhi irə takərɪsi in, nənə məseni in rier ia kalapus mamevən.”

¹⁷ a

¹⁸ Mətə nərmama me nəha irəha pam həkwein əpwəmwis mə, “Uvehi irapw iəmə nə məseni Parapas rier ia kalapus tukumaha.”

¹⁹ (Iəmə nəha Parapas raməmak ia kalapus ti nəri nə mə rɪmərkwumen naruaɡənien riti ia taon nəha Jerusalem, nənə mousi əpune mwi iərmama.)

²⁰ Paelat rarə məgkiari mwi mɪnrəha ti nəri nə mə rokeikei mə trəsəni Iesu rier ia kalapus mamevən.

²¹ Mətə irəha kamhəkwein əpwəmwis mə, “Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau! Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

²² Nənə Paelat rarə məgkiari sə ro kahar irə, mɪni pen ti nirəha i mə, “Ti nəfe? Nəfe nərhəien in rino? Iakinətə raka in mə rɪpkɔ mhə noien ərəha riti sə rəmwhen mə tukousi əpune in tukwe. Ro iamɪnhi irə takərɪsi in, nənə, məseni in rier ia kalapus mamevən.”

²³ Mətə irəha haməmwur, mamhəkwein əpwəmwis, mamhəni mə tukaməkeikei kərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau. Irəha həkwein əpwəmwis iamɪnha irə mamhəuvən meste

²⁴ Paelat rini mə tro nəkwanraha.

²⁵ Iəmə nəha Parapas sə kiməuvehi puvnimwə in ia kalapus ti naruaɡənien mine nousi əpuneien iərmama Paelat rəsəni in rier ia kalapus mamevən, mətə ruvei pen Iesu ia rəɡi naruaɡən me səvənhi mə irəha tuho irə rəmwhen ia nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hokeikei.

Naruaɡən me hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

²⁶ Naruaɡən me nəha həiri Iesu, mhəier ia taon, mhətɔni iəmə Saerin riti nəghɪn nə Saemon. Ruku pen ia kwopun riti iruə mauvehe ia taon. Irəha

həkwtəmhiri in, mhəmri pen nei kamarkuau i səvəi Iesu ia nuran, nənə mhəkeikei min mə trəvrani mukurirə Iesu.

²⁷ Nərmama me həpik kamhəkurirə Iesu. Nipran me həpik irəha minraha kamhapi, mamhasək asori tukwe.

²⁸ Mətə Iesu ruvsini, mətə pen mətə irəha, mini mə, “Niprən Jerusalem me. Kimiaha tihəpwəh nasəkien tukw iou, mətə tihəsək tukumiaha me mine nipwnətimiaha me.

²⁹ Nəpən riti sə rauvehe trərəha anan. Tukini iamihhi irə mə nipran me səməme həpkəkəwəhakwen mhə, mhəpkuvei pen raka mhə kənuu m iəkunouihhi, irəha həukurən naglienien.

³⁰ Ia nəpən nəha nərmama tuhəni pen ti təkue me mə ‘Həkure tərini kimaha’ mine nəpatu me ‘Housəman kimaha.’

³¹ Mə nərmama kamho narimnari me i nəpən nei ramərə ihi tukəfo irə nəpən nei ruvehe mihhi?”

³² Nənə naruagən me kamhəiri iəmə ərəha mi kəru, mhəier mə tuhousi əpune irau irəhar Iesu.

³³ Irəha həuvehe ia kwopun nəha kani mə Kerhə səvəi Iərmama. Ia kwopun nəha həri tərini pen Iesu ia nei kamarkuau, mhəri tərini pen mwi iəmə ərəha mi nəha ia nei kamarkuau, riti ia nəkare Iesu mwatuk, riti ia nəkaren mour.

³⁴ Nənə Iesu rini mə, “Tata. Tikəpwəh nərpwinien tai noien ərəha səvənraha ti nəri nə mə hərərei nəfe i kamho.” Nənə irəha həuai kirkiri tinari me səvənhi, mhəuini nari riti sə trahatən pen sin truvehi nəfe tinari səvənhi.

³⁵ Nərmama ia kwopun nəha kamhəer mamhəspau ia Iesu, mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamharis əkenhin irə, mamhəni mhənuə, “In riməuvehimiru nərmama me həpik. Trini minuə in Kristo pərhien sə Kumwesən ruvərfi raka in, ramanan mə ruvehimiru atukw a in.”

³⁶ Naruagən me irəha mwi kamharis əkenhin irə, mamhəuvehe ipaka tukwe, mamhəmwur mə tuhəvei pen waen sə rəfiə min,

³⁷ mamhəni mə, “Trini minuə ik kig səvəi nəkur Isrel pərhien, uvehimiru atukw ik!”

³⁸ Ia kənkəpwə irənhə irə nəkukuə riti kimərai mə Iesu tremhə ti nəfe. Rini mə: *In I KiG SəvəI Nəkur Isrel*

³⁹ Iəmə ərəha mi nəha sə krouəgher ia kwopun nəha riti rini ərəha Iesu i, mini mə, “Ik Kristo uə rekəm? Uvehimiru atukw ik mine kimrau!”

⁴⁰ Mətə in riti rinise in, mini mə, “Rosi ipkehekir mhə Kumwesən uə? Kwa kiməuvei pehe nərpwinien mik rəmwhen a mwi irə.

⁴¹ Ratukwatukw a mə kamousi əpune krau iamihhi. In i tai noien ərəha səkrau. Mətə iəmə i ripko mhə nari riti rərəha.”

⁴² Nənə iəmə nəha rərə mini mwi mə, “Iesu. Rerim tramrhi iou nəpən tikərimənu ia nitətə səim.”

⁴³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iakani nipərhienien tukw ik i. Ipwet tikərə krau mik ia kwopun amasan nəha Parataes.”

Iesu remhə

⁴⁴⁻⁴⁵ Ipaka ti kurkwai nəpən ia ran nukuraanien səvəi meri riwən. Nəpitəvien ruvehe mousəman kwopun me pam ia tənə nəha meste aoa kahar rukurau. Ia nəpən nəha tinari sə rəgher tukuahag rum sə ro ikinan anan fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən reitehi nipərən kəru.

⁴⁶ Nənə Iesu rəkwein əpwəmwis mini mə, “Tata. İakəmri pehe nənımwik ia rəgim.” Rini nəgkiariien nəha, nənə muvehi neiahagien səvənhi sampam, memhə.

⁴⁷ İaruagən riti səvəi nəkur Rom nəha in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Nəpin rətoni İesu mə rinəfemhə irə, rəgnəgini Kumwesən, mini mə, “Nipərhiyenien. İəmə i in iəmə atukwatukw.”

⁴⁸ Nənə nərmama me pam səməme hənəusəsımwın irəha me fwe ikın ti nəspauien ia nəri nəha kınəo ia İesu, nəpin hətoni, hərərig pen imwənraha, mhəregi rərəha, mamhərui kwənpwenhinraha tukwe.

⁴⁹ Nərmama me pam səməme həukurən İesu, mine nıpran me nəha səməme hənaməkürirə in fwe ia tənə Kalili, kamhərer isipwın, mamhəspau ia narımnari me nəha.

Josef rəkwarfə nıpwrai İesu ia nıpəgi kəruətəri

⁵⁰⁻⁵¹ İərmama riti nəghın nə Josef. İmwəni nə Aramatia taon riti səvəi nəkur İsrəl. Josef in raməkure irəha nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl nəpin həusəsımwın irəha me. Noien səvənhi ramasan matukwatukw. Nəpin nəmə asori me hənərai simwın mə tukousi əpune İesu, Josef rıpkəsəni mhə. İa nəpin me in rameitenhi mə trətoni nıtətə sə Kumwesən ramərımənu irə ruvehe.

⁵² Josef revən ti Pəlat, məres mə ko rəsəni in ruvehi nıpwrai İesu.

⁵³ Nəpin Pəlat rəsəni, Josef revən, muvehi raka nıpwrai İesu ia nei kamarkuauı, nənə muvegi ia tınari kani mə linen, mevən məmri pen ia nıpəgi kəruətəri sə kınərai ərori raka, kıpkəmri pen raka mhə nıpwrai iərmama riti ikın.

⁵⁴ In i nəpin kaməpnəpənə irə ti Sapat, Sapat ruvəuvehe ipaka.

⁵⁵ Nıpran me nəha səməme həməler ia tənə Kalili, mhəkürirə İesu mhəuvehe, irəha həkürirə Josef i, nənə mhətoni nıpəgi kəruətəri nəha mine Josef rəfəmri pen nıpwrai İesu irə.

⁵⁶ Nəpin hətoni pam, hərərig, mhəpnəpənə nımwai nari me nepwın sə nıpekınraha rapein amasan, mhəpnəpənə mwi senta me nepwın. Nənə ia Sapat hapwıs rəmwhen sə Loa rıməni.

24

İesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ İa Sante, nəpnəpin anan, nıpran me nəha həuvehi nımwai nari me səməme hənəpnəpənə raka ia nıərəha nıpekınraha rapein amasan, mhəuvehi mhəuvən ia nıpəgi kəruətəri nəha kınərkwarfə nıpwrai İesu ikın,

² nənə mhətoni kəruətəri asori nəha kınərpınhə pen ia tərhuı nıpəg kınəsəkwsəkww raka i. ³ Mətə nəpin hasu puvnimwə ia nıpəg, həpkətoni mhə nıpwrai İesu İərimənu səkitaha.

⁴ Nəri nəha ro nətərigien səvənraha rəvsəusini pik. Nəpin kamhərer mamhətərig tukwe, təkwtəkwwni a mwi iərmama kəru krouier irapw ti nıərəha. Tınari səvənrau raməhiapw.

⁵ İrəha hətoni həhekır mhənımwı irapw nənımenraha ia tıprənə. Nənə iərmama mi nəha krouni pen ti nıərəha i mə, “Rəfo kımıaha hıamətui iərmama sə rımıru ia kwopun i kamərkwarfə nıpwrai nərmama sə hemhə ikın?”

⁶ In rıwən i, mətə in rınətui mwi. Rerımıaha tramrhi nəgkiariien i in rıməni pehe tukumıaha i nəpin rınamarə ihı fwe ia tənə Kalili.

⁷ In riməni mə, 'Irəha tuhaməkeikei mhəuvei pen iou, İəməti İərmama, ia rəgi nəmə ərəha me. Nənə nəmə ərəha me nəha tuhərui tərini pen iou ia nei kamarkuau. Takemhə, mətə nəpən sə ro kahar irə takətui mwı.' "

⁸ Nənə nıpran me nəha rerınraha rırhi mwı nəgkiariien nəha səvənhi.

⁹ Hərərig ia nıpəg, mhəuvən, mhətoni eleven nərmama me səvəi İesu mine nepwın mwı, həni pen narımnari me i ti nırəha.

¹⁰ Nıpran me nəha səməme həni irapw narımnari me i ti aposol me səvəi İesu irəha nəha Meri Maktala, mine Joana, mine Meri mama səvəi Jemes, mine nıpran me nepwın mwı irəha mınrahar.

¹¹ Mətə aposol me rerınraha rırhi mə rosi nəgkiariien nəha səvənraha ro nəri auar a irə. Irəha həpkını mhə nıpərhiien irə.

¹² Mətə Pita riskəmter, maiu, mevən ia nıpəgi kərütereı nəha kınərkwafə nıpwrai İesu ikın, mərpəsuk, mətı puvnımwə, mətı tınari me nəha linen sə kıməvegi nıpwrai İesu irə ramrımə, mətə nari riti mwı riwən. Nənə in rəpwəh kwopun nəha mamevən məkərınari ia nəfe rınətı.

İərmama kəru səvəi İesu krauesi pen suatuk raevən fwe Emeas

¹³ İa nəpən a mwı nəha iərmama kəru səvəi İesu kraevən ia rukwənu riti nəghın nə Emeas. Rukwənu nəha ipaka ti Jerusalem kavən rəmwhen ia kilometa irəha pam eleven.

¹⁴ İrau krauəgkiari pəri ia narımnari me nəha kınə.

¹⁵ Nəpən nəha krauəgkiari pəri irə, İesu ruvehe ipaka, mamavən irəhar mınrau,

¹⁶ mətə nari riti ruvegi nətərigien səvənrau, krouereı mə İesu nəha.

¹⁷ Nənə İesu rini pen ti nırau i mə, "Nəfe i irauavən rauni pen tukumırau me i?"

Nənə krouərer, nənimenrau rıpkagien mhə.

¹⁸ İrau riti, nəghın nə Kleopas, rini pen tukwe in mə, "Rosi ik əpa ia nərmama me səməme kamhavən fwe ia Jerusalem ikreıreı narımnari me nəha kınə nərineıv m neis mine?"

¹⁹ Mıregi İesu rini pen ti nırau i mə, "Nəfe narımnari?"

Mıregi krouni pen tukwe in mə, "Narımnari me nəha kınə ia İesu, iəmə Nasaret. İəmə nəha in profet riti. İa nəmri Kumwesən mine ia nəmri nərmama narımnari me sə in rino mine nəgkiariien səvənhi ro nənimwın mıskaı.

²⁰ Prıs asori me mine nəmə asori me səkitaha həməuvei pen in ia rəgi nəkur Rom mə irəha tuhəni mə in traməkeikei memhə. Nənə irəha hərui tərini pen in ia nei kamarkuauı.

²¹ Mətə kımaha iahənəmri pen əknekın nətərigien səkimaha irə mə in iərmama sə treıvinari ia kıtaha nəkur İsrel. Narımnari me nəha kınə, mətə nari riti mwı, ipwet i nəpən sə ro kahar irə.

²² Riti mwı, nıpran nepwın ia təmwen səkimaha ho nəmrımaha rier. İa nəpnəpın anan həuvən fwe ia nıpəg sə kınərkwafə iəmə nəha ikın,

²³ mətə həpkətıni mhə nıpwran. Nəpən irəha hərərig pehe, həni mwı mə hənətıni agelo mi kəru krouier pehe ti nırəha, krouni mınua in rınətı mwı ia nemhəien səvənhi.

²⁴ Nərmama nepwın ia təmwen səkimaha həuvən fwe ia nıpəgi kərütereı nəha, nənə mhətoni rəmwhen atukwatukw mə nıpran me nəha həməni, mətə həpkətıni mhə nıpwrai iəmə nəha."

25 Miregi Iesu rini pen ti nirau i ma, "Kwa rosi kimiaha hiareirei nægkiariien me pam sə profet kupwən me həməni. Rəfo kimiaha hiamo tanpen ia rerimiahā, mhəpwəh nini akwauakwien nīpərhiēnien irə?"

26 Kumwesən ruvəni raka mə iəmə nəha kani mə Kristo traməkeiki miregi nəmisəien me nəha kurirə revən muvehi nasorīien səvənhi."

27 Nənə Iesu rəusiare pui pen amasan ti nirau i nīpwrai nægkiariien me pam sə kimərai pen ia Nəkukua İkinan səməme haməgkiari ia in. Ia nægkiariien səvənhi rəgkiari ia nəkukua səvəi Moses muvehe meste nəkukua me səvəi profet me.

28 Nəpīn irəhar haruvehe ipaka ti rukwənu nəha irau krauevən ikīn, Iesu ramo rəmwhen mə in trəpwəh irau mavən mamevən.

29 Mətə irau krouəkeiki min, rouni mə, "Samaro pəpim kitahar mik. Rīnaməruarəv. Rīpko mhə tui meri rivə." Ro pen Iesu ruvniwə irəhar mīnrau mə tuamharo pəpim.

30 Nəpīn in rəkure mə trəni pəri nari irəhar mīnrau, ruvehi bred, məfwaki mīni vīvi Kumwesən tukwe, məkwsen, muvei pen mīnrau.

31 Ia nəpīn nəha nətərigien səvənrau rəsevə; krīnauətə rīnaukurən mə Iesu nəha. Nənə təkwətəkwuni a mwī in rīwən ia nəmrīnrau.

32 Nənə irau krouni pen tukunrau me i mə, "Pərhiēn. Nəpīn raməgkiari pehe m krau ia suatuk, mamusiare pui pehe nīpwrai nægkiariien me ia Nəkukua İkinan, nægkiariien səvənhi ramasan pīk, mamō rerīrau ramagien."

33 Nənə ia nəpīn nəha krouəskəmter, rourərig rouevən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nəha krouətə nərmama me eleven səvəi Iesu mīne nərmama nepwīn mwī irəha mīnraha hənəusəsimwīn raka irəha me,

34 mamhəni mə, "Nīpərhiēnien. İərimənu səkitaha rīnətui mwī. In ruvəier irapw raka ti Saemon."

35 Nənə iəmə mi nəha krouni irapw nəfe krīnouətoni ia suatuk, rouni mwī krīnəfo rouətoni sas ia Iesu nəpīn in raməkwsen bred.

Iesu rier irapw ti nərmama səvənhi

36 Nəpīn irau krauəgkiari ihi ia nari m nari me nəha, təkwətəkwuni a mwī hətoni Iesu ramərer ia kurkwanraha, mīni pen ti nīrəha i mə, "Nəmərīnuien trarə tukumiahā."

37 Mətə irəha həkərīnari irə, mhehekir. Rerīnraha rīrhi mə kamhətoni nənimwī iərmama riti.

38 Ro pen Iesu rini pen ti nīrəha i mə, "Rəfo hiamhekir iamīnhi irə? Rəfo nəsien me kamhəutə ia rerimiahā mamho kimiaha hiəpwəh nīnīien nīpərhiēnien ia nīrak?"

39 Hətoni ro rəgik mi mīne nisuk mi. Kwa iou i. Hərapi iou, mhəregi, mhəukurən mə nusak i mīne nīkəkrik i. Mətə nənimwī iərmama nusan mīne nīkəkrīn rīwən."

40 Iesu rini nægkiariien nəha, mīsəni irapw rəgin mi mīne nisun mi ti nīrəha hətoni.

41 Nəpīn hətoni nəmrīnraha rier. Rerīnraha ragien. Mətə nahatətəien səvənraha ramərməru ihi. Iesu rini pen ti nīrəha i mə, "Sənəmiaha i nəveginien uə rekəm?"

42 Nənə irəha həuvei pen nīpəri nəmu afə riti min.

43 In ruvehi məni ia nəmrīnraha.

⁴⁴ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Narimnari me i kamhesi pen nəgkiariien me səiou sə iakiməni pehe tukumiaha i fwe kupwən nəpən iakinamarə pəri ihi kitaha m kimiaha. Iakiməni minuə nəgkiariien me pam nəha kimərai pen ia Loa səvəi Moses mine nəkukuə me səvəi profet kupwən me mine Ol Sam səməme kamhəgkiari ia nirak tuhaməkeikei mhəuvehe mhəukua.”

⁴⁵ Nənə in rəsevər ia nətəriɡien səvənraha mə irəha tuhəukurən nıpwrai nəgkiariien me ia Nəkukuə Ikinan,

⁴⁶ rini pen ti nirəha i mə, “Nəgkiariien me nəha kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan həni iamınhi mə iou Kristo takaməkeikei mukupwən miregi nəmisəien, memhə, nənə ia nəpən sə ro kahar irə iakətui mwi.

⁴⁷ Tukəvisau irapw mə nərmama tuhaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me, mhahatətə ia nirak, nənə Kumwesən trəpwəh nərpwınien noien ərəha me səvənraha. Tukukupwən kəvisau irapw nəgkiariien i ia Jerusalem kurirə revən ti nərmama ia tənəmtənə me pam.

⁴⁸ Kimiaha nəha hiənətoni narimnari me i ia nənimemiaha.

⁴⁹ Həregi ro! Iou takərhi pehe Nənimwin Ikinan reiwaiu pehe tukumiaha rəmwhen ia Tata səiou rino raka promes irə. Mətə kimiaha tihəpwəh nierien ia taon i meste niskaiien nəha trukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Kumwesən trarkahu pehe m kimiaha.”

Iesu rutə mevən fwe ia neiai

⁵⁰ Nənə Iesu riri irəha mhəier mhəuvən mheste nari fwe rukwənu nəha Petani. Ia kwopun nəha in ruvehi utə rəgin mi, məkwein amasan ia nirəha.

⁵¹ Nəpən raməkwein amasan ia nirəha, raraka ia nirəha, nənə kuvehi utə in revən fwe ia neiai.

⁵² Irəha hənimwi nukurhunraha, mhəuvei pen nisaiien səvənraha min. Nəpən hərəriɡ mhəuvən fwe ia Jerusalem, rerinraha rəgien pik.

⁵³ Ia nəpən me kamhəuvən ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhəgnəɡini in.

Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rımərai nəkukuə sə ro kefə irə raməgkiari ia nəgkiariien amasan səvəi İesu Kristo. Jon in iərmama riti ia twelef nərmama me səvəi İesu. İesu rokeikei pik in. Jon rımərai nəkukuə i ia nuk 90-100. In rokeikei mə kitaha nərmama tsəvsini nəkukuə i pwəh ro nukurənien i tukutaha mə İesu in Kristo, Tini Kumwesən. Jon rokeikei mə kitaha tsəni nıpərhienien irə, nənə mhəuvehi nımıruıen ia nəghi İesu (Jon 20:31). Jon raməgkiari ia nımıruıen mine wok səvəi İesu Kristo. Mətə nəkukuə səvənhi ropə ia nəkukuə səvəi Matiu, Mak, mine Luk. Ia nəkukuə səvənhi Jon rini irapw nımtətien krirum səməme Matiu, Mak, mine Luk həpwəh nəgkiariien irə. Mətə ia nəkukuə Matiu, Mak, mine Luk haməgkiari ia nımtətien kəru a səməmi Jon raməgkiari mwı irə. Nəkukuə i nusipekinien me səvəi İesu riwən irə, mətə raməgkiari pik ia navanien səvəi İesu irəha in me nepwın. Jon rımərai nəkukuə i mə kitaha tsaməkeikei mhəukurən nımtətien me səməme İesu Kristo rino. Nımtətien me nəha hamo pui mə İesu Kristo in Kumwesən in rauvehi nıskaiien asori me. Nıpərhienien Jon ramahatən mə İesu Kristo in Tini Kumwesən, mətə in ramahatən mwı mə İesu in iərmama rəmwhen ia kitaha nəpın nepwın rerin rəpou, nəpın nepwın tipwın rəpou, mamə mwı nokeikeiien.

Nægkiariien səvəi Kumwesən ruvehe mo iərmama i nıpwran rəmwhen ia nıpwrataha

¹ Fwe tui, nəpın tıprənə ramiwən ihi, Nægkiariien səvəi Kumwesən rınarə raka.^a Nægkiariien nəha ramarə irau Kumwesən. Nægkiariien nəha in Kumwesən.

² In rınarə raka irau Kumwesən fwe tui nəpın tıprənə ramiwən ihi.

³ Narımnari me pam həuku pen irə mharə. Narımnari me pam səməme kamharə riti riwən rıpkuku pen mhə irə marə.

⁴ Nægkiariien nəha in nukune nımıruıen. Nımıruıen nəha in nukuraanien sə raməhiəpwın nərmama.

⁵ Nukuraanien nəha raməhiəpw ia nəpitəvien, nəpitəvien ko rıpkousəman mhə.

⁶ İərman riti Kumwesən rərhi pehe i nəghın nə Jon.

⁷ In ruvehe mə trərer irapw mægkiari ia nukuraanien nəha pwəh nərmama həregi nəgkiariien səvənhi, nənə mhəni nıpərhienien irə.

⁸ Rıpkə mhə Jon in nukuraanien nəha, mətə ruvehe mə trərer irapw mægkiari irə,

⁹ mını mə nukuraanien pərhien sə raməhiəpwın nərmama me pam na truevehe ia tıprənə i.

¹⁰ Nıpərhienien nukuraanien nəha ruvehe ia tıprənə i. In nəha Nægkiariien nəha tıprənə i mine nərmama me pam həuku pen irə mharə, mətə nəpın rier pehe irə irəha həreirei mə in sin.

¹¹ In ruvehe imwəni atukwatukw, mətə nəkur imwəni me həpkəsevər mhə ia rerınraha tukwe.

1:1: Jon 17:5, 1Jon 1:1-2, Rev 19:13 **a 1:1:** Uə "Nægkiariien rınarə raka." **1:3:** 1Kor 8:6, Kol 1:16-17, Hip 1:2 **1:4:** Jon 5:26 **1:5:** Jon 3:19 **1:6:** Mat 3:1, Luk 1:13-17,76 **1:8:** Jon 1:20
1:9: Jon 8:12, 1Jon 2:8 **1:10:** Jon 1:3, 17:25

¹² Mətə nərmmama me səməme həsevər ia rerinraha tukwe, in ruvei pen nasorijen minraha mə irəha nīpwnəti Kumwesən me. In ruvei pen nasorijen nəha m nərmmama me pam səməme kəmhəni nīpərhiēnien ia nəghin.

¹³ Mətə nəpin həuvehe mho nīpwnəti Kumwesən me ia nīrəha, irəha həkətui pehe mhə ia nite tata mine mama, uə ia nokeikeien səvai nīpwrānrau, uə ia nətərigien səvai iərman riti, rekəm. Kumwesən əpa ruvei pen nīmīruvien vi minraha ro irəha həuvehe nīpwnətin me.

¹⁴ Nəgkiariien səvai Kumwesən^b ruvehe mo iərmama i nīpwrān rəmwhen ia nīpwrataha rarə ouihī a kīmaha min. Kīmaha iahənətoni nasorijen səvənhi, nasorijen sə in rauvehi ti nəri nə mə in Tini Kumwesən anan kuatia. Iahənətoni mə rerin rukuər ia namasanien mine nīpərhiēnien.

¹⁵ Jon rərər irapw məgkiari irə, məkweīn əpwəmwis, mīni mə, “Iəmə i in i iəmə sə iakinəgkiari irə nəpin iakinī mə, ‘Iəmə sə trukurirə pehe iou, in rasori ia nīrak, ti nəri nə mə nəpin iapkətui pehe mhə ihī, mətə in rinarə raka.’”

¹⁶ Nənə ti nəri nə mə rerin rukuər ia namasanien mine nīpərhiēnien, nəpin me kitaha pam saməuvehi narimnari amasan me raku pen tukwe.

¹⁷ Loə sə Kumwesən ruvei pehe ruku pen ti Moses, mətə namasanien mine nīpərhiēnien ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁸ Iərmama riti rīpkətoni raka mhə Kumwesən, mətə Tini Kumwesən anan kuatia in Kumwesən. Ia nəpin me in ipaka ti Tata səvənhi. In rino pui pehe Tata səvənhi m kitaha.

Nəgkiariien səvai Jon Paptaes

¹⁹ Nəgkiariien səvai Jon ro iamīnhi irə. Nəpin riti nəmə asori me səvai nəkur Isrel hərhi pen pris me nepwīn mine Livaet me nepwīn hāier ia Jerusalem mhəuəvən mə tuhəres pen in mə, “Ik sin?”

²⁰ Nənə Jon rīpkəpnāpen mhə, mətə rəgkiari, mo nukurənien i, mīni mə, “Rīpko mhə iou Kristo.”^c

²¹ Miregi irəha hərəs pen in mə, “Ik Elaeja?”

Miregi in rini mə, “Rekəm. Rīpko mhə iou Elaeja.”

Miregi irəha hənī mə, “Ik profet nəha kīməni mə truvehe?”

Miregi in rini mə, “Rekəm.”

²² Ro iamīnhi irə irəha hənī pen tukwe in mə, “Ik sin? Kīmaha tahaməkeikei mhəuvei pen nəgkiariien m səməme hənərhi pehe kīmaha. Ikəfni irə ia nīram?”

²³ Miregi Jon rini mə, “Iou iəmə i kamregi rerik ia kwopun akwesakwes ikīn. Iakaməkweīn əpwəmwis mə, ‘Kīmīaha tihaməkeikei mhəpərhi^d suatuk səvai Iərimənu səkitaha.’ Noien i iakamo ramesi pen nəgkiariien səvai Profet Aesea kupwən.”

²⁴ Nərmmama me i səməme kīnərhi pehe irəha nepwīn Farisi me.

²⁵ Irəha hərəs pen Jon i mə, “Rafo ikamo paptaes ia nərmmama, mətə rīpko mhə ik Kristo uə Elaeja uə profet nəha Nəkukuə Ikinan rani mə truvehe?”

1:12: Kal 3:26 **1:13:** Jon 3:3-6, Jem 1:18, 1Pit 1:23 **1:14:** Aes 60:1-2, Kal 4:4, Fil 2:7, Hip 2:14, Luk 9:32, Jon 2:11 **b** **1:14:** Uə “Nəgkiariien ruvehe mo iərmama i nīpwrān rəmwhen ia nīpwrataha.”
1:15: Jon 1:27,30, Mat 3:11 **1:16:** Kol 2:10 **1:17:** Eks 34:28, Rom 6:14, 10:4 **1:18:** Eks 33:20, Jon 6:46, 1Tim 6:16, 1Jon 4:12, Mat 11:27 **1:20:** Jon 3:28 **c** **1:20:** Nəhəg nəha “Kristo” raməgkiari ia iəmə nəha profet kupwən me hāməni mə truvehe muvehimīru nərmmama. **1:21:** Dut 18:15,18, Mat 11:14, Jon 6:14, 7:40 **1:23:** Aes 40:3 **d** **1:23:** Uə “Kīmīaha tihaməkeikei mhəmri atukwatukw suatuk səvai Iərimənu səkitaha.” **1:25:** Mat 21:25, Jon 1:33

²⁶ Miregi Jon rini pen ti niraha i ma, "Iakamo paptaes ia kimiaha ia nui, mata iarmama riti ramorer kurkwan ia kimiaha hiareirei.

²⁷ Iou iakimakupwan muvehe, iama naha in trukurira. Iapkamwhen mha ma takifi raka nakwus ia put savanhi."

²⁸ Narimnari me i haier pehe ia rukwanu Petani fwe nikare nui aris Jotan pen, kwopun Jon ramo paptaes ikin.

Kwati sipsip savai Kumwesan

²⁹ Kini rakwakwi ira Jon ratoni Iesu ravan mauvehe. Napin ratoni, rini ma, "Hata ro in i kwati sipsip savai Kumwesan. In truvehi raka noien araha me savai narimama me ia tiprana i.

³⁰ Iama i in i iakamagkiari ira napin iakimani ma, "Iama sa trukurira pehe iou, in rasori ia nirak, ti nari na ma napin iapkutui pehe mha ihi, mata in rinara raka."

³¹ Fwe kupwan iou iakreirei iama i, mata iakimauvehe, mamu paptaes ia nui ma takata sas in, nana mahatan nakur Isrel ira pawh iraha hatoni mhaukuran."

³² Nana Jon rana mini irapw mwi ma, "Iou iakinatoni Nanimwin Ikinan ruku pen fwe ia neiai meiwaiu ramwhen ia mak inharipw muvehe makure ira.

³³ Fwe kupwan iou iakreirei iama i, mata Iama sa rinanhi pehe iou ma tako paptaes ia nui rini pehe tukw iou i ma, "Ik tikatoni Nanimwin Ikinan reiwaiu makure ia iarmama riti. Iarmama naha in naha tro paptaes ia Nanimwin Ikinan."

³⁴ Iou Jon iakinatoni nari i, nana mani minua iama i in Tini Kumwesan."

Iesu rinamakwein narimama me savanhi

³⁵ Kini rakwakwi ira, Jon ramorer ia kwopun a mwi na irahar iarmama kuru savanhi.

³⁶ Napin rati pen matoni Iesu ramavan makurau, rini ma, "Hata ro in i kwati sipsip savai Kumwesan."

³⁷ Iarmama mi naha savai Jon krouregi in rini nagkiariien naha, nana kraukurira ia Iesu.

³⁸ Iesu ruvsini matoni irau kraukurira in, nana rini pen ti nirau i ma, "Kimirau irouatui nafe?"

Miregi krouni pen tukwe in ma, "Rapai, ikamara paku?" (Nagkiariien naha "Rapai" nipwran ma lahatan.)

³⁹ Miregi in rini pen ti nirau i ma, "Rouvehe rouatoni." Ro pen irau krouevan, rouatoni kwopun in ramara ikin. Nana irau krouara irahar min ia napin naha ti nari na ma rinamaruarav ipaka meri riva.

⁴⁰ Irau riti miregi Jon ragkiari nana rukurira ia Iesu in na Antru, piavi Saemon Pita.

⁴¹ Nari sa rukupwan mo in revan matoni piavni Saemon, nana mini pen tukwe in ma, "Kimaha iahatoni Mesaea." (Mesaea nipwran ma Kristo.)^e

⁴² Nana in riri Saemon mevän ti Iesu. Iesu rati pen matoni Saemon, mini ma, "Ik Saemon, tini Jon. Tukakwein ik ma Kefas." (Kefas nipwran ma Pita.)

Iesu rakwein Filip mine Nataniel

1:27: Jon 1:15, Wok Me 13:25 **1:28:** Mat 3:6, Jon 10:40 **1:29:** Aes 53:6-7, Jon 1:40, 1Pit 1:18-19
1:30: Jon 1:15 **1:32:** Mat 3:16 **1:33:** Luk 3:2-3 **1:34:** Mat 3:17, 17:5, Mat 27:54 **1:36:** Jon 1:29
1:40: Mat 4:18-20 **1:41:** 1Saml 2:10, Sam 2:2, Jon 4:25 ^e **1:41:** Nagkiariien mi naha "Mesaea" mine "Kristo" krouamnawhen a. Mesaea nagkiariien Hipru. Kristo nagkiariien Krik. Nehag mi naha krouagkiari ia iama naha profet kupwan me hamani ma Kumwesan trarhi pehe i ruvehe muvehimiru narimama. **1:42:** Mat 16:18, Mak 3:16

⁴³ Kini rakwakwi irə, Iesu rokeikei mə trevən ia tənə Kalili. In rətui Filip, mətoni, mini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.”

⁴⁴ Filip nəha in iəmə Petsaeta, imwei Antru mine Pita.

⁴⁵ Nənə Filip rətui Nataniel, mətoni, mini pen tukwe in mə, “Kımaha iahətoni iəmə i Moses rımərai ia nəkukə səvəi Loa mine profet me mwi həmərai mamhəgkiari irə. In iəmə Nasaret, tini Josef. Nəghin nə Iesu.”

⁴⁶ Miregi Nataniel rini pen tukwe in mə, “Ko nari amasan riti ruku pen ia Nasaret uə?”

Miregi Filip rini pen tukwe in mə, “Uvehe mətoni.”

⁴⁷ Nəpın Iesu rətui Nataniel ravən muvehe, in rəgkiari irə, mini mə, “Həto ro. Iəmə Isrel pərhiən i. Neikuaien riwən irə.”

⁴⁸ Miregi Nataniel rini pen tukwe in mə, “Ikəfukurən iou?”

Miregi Iesu rini mə, “Nəpın ikaməkure tegin niemis, Filip rəpwəh ihi nəkweinien ik, iakinətə raka ik.”

⁴⁹ Miregi Nataniel rini pen tukwe in mə, “Iahatən. Ik Tini Kumwesən pərhiən. Ik pərhiən kig səvəi nəkur Isrel.”

⁵⁰ Miregi Iesu rini mə, “Rəfo? İkini nıpərhiənien ia nirak ti nəri nə mə iakini nəgkiariən i mə ‘Iakinətə raka ik ikaməkure tegin niemis’? Ik tikətoni narimnari me nepwin mwi hasori ia səməmə nəha.”

⁵¹ Iesu rarə mini pen mwi tukwe in mə, “Iakani nıpərhiənien tukumiaha i kimiaha tihətoni kəpuapen trəkwağ nənə nagelo me səvəi Kumwesən tuhaməutə mamheiwaiu ia Iəməti Iərmama.”

2

Nəkur Kena həiri pen vi a pran riti m iərman səvənhi mhagien irəha mınrau

¹ Kini neis irə nərmama nepwin ia rukwənu Kena ia tənə Kalili həiri pen vi a pran riti m iərman səvənhi, mharə mho mwi nəveginien asori riti mamhagien pəri irəha mınrau. Mama səvəi Iesu irəha mınraha.

² Kinəkwein Iesu mine nərmama me səvənhi mə irəha mwi tuhəuvən mhani pəri nari irəha mınraha.

³ Nəpın waen ruvəiwən, mama səvəi Iesu rini pen tukwe in mə, “Sənmwinraha waen ruvəiwən.”

⁴ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Prən i. Ikəfo mani pehe nəri i tukw iou? Nəpın səiou ripkuvehe mhə ihi.”

⁵ Miregi mama səvənhi rini pen ti nərmama səməmə kamho tukwini nari mə, “Kımiaha tihaməkeikei mho nəfe nəghin in trini pehe tukumiaha i.”

⁶ Ia kwopun nəha nəri kaməramin pen nui irə irəha pam sikis kino ia kəruətərei. Irəha kuatia kuatia rukurən nuvehien eiti uə hantret twenti lita. Nui nəha səvəi nəkur Isrel kamhərkwerig irə.)

⁷ Iesu rini pen ti nərmama me nəha kamho tukwini nari mə, “Kımiaha tihəramin pen nui ia nəri kaməramin pen nui ia nirəha.” Irəha hərəmin meste pehe rukuə.

⁸ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəha təkwtəkwwuni kımiaha tihəkwhi raka nepwin, mhəuvehi mhəuvən mhəuvei pen m iəmə asori səvəi nəveginien asori.” Ro pen irəha həuvehi mhəuvən.

⁹ Nəpın iəmə asori səvəi nəveginien asori rənımwı əghan nui nəha, nui sə Iesu rino ruvehe mo waen i, in rıreirei mə waen ruku pəku. (Mətə

iotukwiniari me sãmame hækwæhi raka nui iræha hæukuræn.) Ro iamînhi iræ iamæ asori sævæi næveginien næha rækwein iærman sæ ripkaræ vi a irau pran sævænhi ruvehe,

¹⁰ rini pen tukwe in mæ, “Samaræ kamo næveginien asori iamînhi kukupwæn kukwæhi raka waen sæ ramasan pik kauvei pen m nærmama. Nænæ næpin nærmama me hænænimwi asori kwopti, kukwæhi raka sæ ripkamasan pik mhæ kauvei pen minraha hænimwi. Mætæ ik ikæpwæh nukwæhi rakaien waen sæ ramasan pik meste næha tækwtækwuni.”

¹¹ In i nîmtætien sæ Iesu rukupwæn mo ia rukwænu Kena ia tænæ Kalili. Ia nîmtætien næha in rahatæn pen nasorïien sævænhi. Nænæ nærmama me sævænhi hæni nîpærhienien iræ.

Iesu rækoui irapw nærmama sãmame kamho maket ia nîmwæ sævæi Kumwesæn

¹² Kuriræ iræ Iesu rewaiu pen fwe taon Kapaneam iræha mama sævænhi mine piævni me mine nærmama me sævænhi. Nænæ iræha haræ næpin ouihî a fwe ikin.

¹³ Næveginien asori sævæi nækur Isrel kani mæ Pasova rinauvehe ipaka. Iesu rutæ pen fwe Jerusalem,

¹⁴ mætoni nærmama nepwîn ia nækwai nîmwæ sævæi Kumwesæn kamhæmri pen næmri nari ia kau me mine sipsip me mine menu me. Nepwîn kamhækure mamhævriwei mane. In rætoni iræha,

¹⁵ ruvehi nækwus me, mo kwænkirkir iræ, mækoui irapw iræha pam mine sipsip me mine kau me hæier irapw ia nîmwæ næha. In rætægi irapw mane sævæi nærmama kamhævriwei i, muvsini tepol me sævænraha.

¹⁶ Nænæ sãmame kamhæmri pen næmri nari ia menu me, in rini pen ti niræha i mæ, “Kîmiaha tihæuvehi næri me i mharaka, mhæpwæh noien nîmwæ sævæi Tata sæiou ro kwopun kauvehi næmri nari ikin.”

¹⁷ Ia næpin næha nærmama me sævænhi rerinraha rirhi nægkiariien i kîmærai pen ia Nækuku Ikinan rini mæ, “Iakokeikei pik nîmwæ sæim. Nokeikeiien næha rauæk ræmwhen ia napw ia rerik.”

¹⁸ Ro pen næmæ asori me sævæi nækur Isrel hæni pen tukwe in mæ, “Sin rimæuvei pehe nasorïien mik mæ tiko narimnari me i? Næfe næha nîmtætien tiko m kîmaha pwæh iahætoni mhækuræn?”

¹⁹ Mîregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Housi testesi nîmwæ i sævæi Kumwesæn, nænæ ia næpin særo kahar iræ takuvehi utæ mwi.”

²⁰ Mîregi næmæ asori me sævæi nækur Isrel hæni mæ, “Kwa nîmwæ i sævæi Kumwesæn kuvrhækin nuk iræha pam foti-sikis. Tikæfo muvehi utæ mwi ia næpin kahar?”

²¹ Mætæ nîmwæ næha sævæi Kumwesæn Iesu ramægkiari iræ in næ nîpwræn.

²² Ro iamînhi iræ næpin Iesu rætui mwi ia nemhæien sævænhi, nærmama me sævænhi rerinraha rirhi mæ in rimæni nægkiariien i, nænæ iræha hæni nîpærhienien ia Nækuku Ikinan mine nægkiariien næha Iesu rimæni.

²³ Næpin Iesu in fwe Jerusalem ti næveginien asori næha kani mæ Pasova, nærmama hæpik hætoni nîmtætien me næha in ramo, mhæni nîpærhienien ia næghin.

²⁴ Mætæ Iesu ripkini mhæ nîpærhienien ia niræha, mhæpwæh nîni pamien rerin ti niræha i, ti næri næ mæ in ruvækuræn raka nærmama me pam.

²⁵ In ripkætui mhæ iærmama riti tro pui pen nætærigien sævæi iærmama min,

tí nəri nə mə in ruvəukurən raka nəfe ramarə ia reri iərmama.

3

Nikotimas revən ia nəp̄in maməgkiari m Iesu

¹ Iəmə asori riti səvəi nəkur Isrel nəghin nə Nikotimas. In Farisi riti.

² Iəmə i ruvehe tí Iesu ia nəp̄in, m̄ini pen tukwe in mə, “Iahatən. Kimaha iahəukurən mə ik iahatən riti sə Kumwesən rərhi pehe ik. Iərmama riti riwən ko ro n̄imtətien me i səməme ikamo tr̄ini m̄inuə Kumwesən r̄ipkarə mhə tukwe.”

³ Miregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Iakani n̄ipər̄hienien tukw ik i tr̄ini m̄inuə iərmama k̄ipkukwəhi mhə mwi in, ko in r̄ipkətə mhə n̄itətə sə Kumwesən ramər̄imənu irə.”

⁴ Miregi Nikotimas r̄ini pen tukwe in mə, “Tukəfa kukwəhi mwi iərmama sə ruvəpwinari raka? Ko in revən mwi ia tipwi mama səvənhi mə tukukwəhi mwi in uə rekəm?”

⁵ Miregi Iesu r̄ini mə, “Iakani n̄ipər̄hienien tukw ik i tr̄ini m̄inuə iərmama kəp̄wəh nukwəhien in ia nui mine Nənimwin, ko in r̄ipkuvn̄imwə mhə ia n̄itətə sə Kumwesən ramər̄imənu irə.

⁶ Nəri sə iərmama rukwəhi in iərmama. Nəri sə Nənimwin rukwəhi in nənimwin.

⁷ Tikəp̄wəh nər̄kər̄ien nari mə iakini pehe tukw ik i mə “Tukaməkeikei kukwəhi mwi ik.”

⁸ N̄imətəgi ravən mamevən ia kwopun pəku rokeikei mə trevən ikin. Kimiaha hiamregi rameikweikwi n̄imwai nari, mətə hiəreirei mə ruku pəku mauvəku. Nərmama me pam səməme Nənimwin rukwəhi irəha ho mwi iam̄inhi.”

⁹ Miregi Nikotimas r̄ini pen tukwe in mə, “Tukəfo narimnari me i ruvehe mo iam̄inha irə?”

¹⁰ Miregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Ik iahatən səvəi nəkur Isrel. Rəfo ikreirei narimnari me i?”

¹¹ Iakani n̄ipər̄hienien tukw ik i kimaha iahaməni nəfe iahəukurən, mamhəgkiari ia nəfe iahənətoni ia nəm̄rimaha, mətə kimiaha hiəpkini mhə n̄ipər̄hienien ia nəgkiariien səkimaha.

¹² Iakinəgkiari raka ia narimnari me ia tiprənəi, mətə kimiaha hiəpkini mhə n̄ipər̄hienien ia nəgkiariien səiou. Ro iam̄inhi irə tihəfo mhəni n̄ipər̄hienien ia nəgkiariien səiou tr̄ini m̄inuə iakəgkiari ia narimnari me ia neiai?

¹³ Iərmama riti riwən ruvətə raka mevən ia neiai. Iəməti iərmama in əpa ruku pen ia neiai meiwaiu.

¹⁴ Fwe kupwən Moses ruvehi utə snek riti k̄ino ia aean nə pras ia kwopun akwesakwes ikin. Rəmwhen a mwi tukaməkeikei kuvehi utə Iəməti iərmama

¹⁵ mə iərmama sə rani n̄ipər̄hienien irə truvehi n̄im̄iruien rerin.

¹⁶ Kumwesən rokeikei p̄ik nərmama ia tiprənəi, mər̄iari pehe Tini anan kuatia mə nərmama me pam səməme tuhəni n̄ipər̄hienien irə tuhəpkemhə mhə, mətə tuhəuvehi n̄im̄iruien rerin.

¹⁷ Kumwesən r̄ipkarhi pehe mhə Tini ruvehe ia tiprənəi i mə trərpwin noien arəha me səvəi nərmama, mətə in rərhi pehe Tini mə truvehim̄iru irəha.

¹⁸ Iærmama sə rani nɪpərhienien ia Tini Kumwesən, Kumwesən trəpʷəh nərpwɪnien noien ərəha me səvənhi. Mətə iærmama sə rɪpkɪni mhə nɪpərhienien irə, Kumwesən ruvəni raka mə in trərpwɪn noien ərəha me səvənhi ti nəri nə mə iærmama nəha rɪpkɪni mhə nɪpərhienien ia Tini anan kuatia.

¹⁹ Kumwesən ruvəni raka mə in truvei pen nərpwɪnien m nərmama ti noien i lakani. Nukuraanien ruvəuvehe raka ia tɪprənə i, mətə nərmama həpkokeikei mhə nukuraanien, mhokeikei a nəpɪtəvien, ti nəri nə mə noien me səvənraha hərəha.

²⁰ Iærmama sə ramo noien ərəha me rəmwəki nukuraanien. Ko in rɪpkuvehe mhə irə kamo nukuraanien nəha rəhiəpwin noien me səvənhi.

²¹ Mətə iærmama sə ramo nɪpərhienien ruvehe ia nukuraanien mə trə nukuranien i mə noien me səvənhi in ramo ti nəri nə mə ramsiai Kumwesən.”^a

Jon Paptaes rəgkiari mwi ia Iesu

²² Kurirə ia nəri nəha, Iesu mɪne nərmama me səvənhi həuvən ia tənə Jutia. In ramarə ikin irəha minraha, mamə paptaes ia nərmama.

²³ Jon mwi ramo paptaes ia nərmama fwe Aenon kwopun riti ipaka ti Salim, ti nəri nə mə nui me həpɪk fwe ikin. Nərmama me kamhəuvehe tukwe, nənə in ramo paptaes ia nərəha.

²⁴ (Ia nəpɪn nəha kɪpkuvehi puvnimwə mhə ihi Jon ia kalapus.)

²⁵ Nəpɪn riti nərmama nepwɪn səvəi Jon mɪne iəmə Isrel riti hənəməvisə minraha me ti nəresien riti mə tuhəfərkwerig irə.

²⁶ Nənə irəha həuvehe ti Jon, mhəni pen tukwe in mə, “Iahatən. Rerim ramrhi iəmə nəha fwe kupwən kɪmirau min ia nɪkare nui aris Jotan pen, iəmə sə ikinərəer irapw məgkiari irə? Ətə ro. In ramo paptaes ia nərmama. Nərmama pam kamhəuvən tukwe.”

²⁷ Miregi Jon rini mə, “Iærmama ko rɪpkuvehi atukw mhə nari riti, mətə nəfe nari in ruvehi Kumwesən traməkeikei muvei pen min.

²⁸ Kɪmiəha i hiəuvəregi raka iou iakiməni iamɪnhi irə mə, ‘Rɪpko mhə iou Kristo, mətə Kumwesən rərhi pehe iou mə takukupwən ia Kristo muvehe.’

²⁹ Nəpɪn kiri pen vi a pran riti m iərman səvənhi, prən nəha səvəi sin? Kwa səvəi iərman nəha! Mətə nəpɪn kamo nəveginien asori səvəi narə viien səvənrau, in riti ramərer ipaka, mamregi iərman nəha raməgkiari, rerin ragien pɪk tukwe. Ro iamɪnhi irə təkwtəkʷuni iakamregi rerik ramagien pɪk.

³⁰ Iərman nəha traməkeikei mutə masori, mətə iou takaməkeikei meiwaiu mouihi.

³¹ Iəmə sə ruku pen fwe irənhə rasori ia nərmama me pam. Iəmə sə ruku pen ia tɪprənə in səvəi tɪprənə, nənə raməgkiari ia narimnari me səvəi tɪprənə. Mətə iəmə sə ruku pen ia neiəi rasori ia nərmama me pam.

³² In rani irapw nəfe rɪnətəni miregi, mətə iærmama riti riwən rini nɪpərhienien ia nəgkiariien səvənhi.

³³ Mətə iærmama sə rini nɪpərhienien ia nəgkiariien səvənhi ramahatən pen mə nəgkiariien nəha Kumwesən rini ro nɪpərhienien.

3:18: Jon 3:36, 5:24 **3:19:** Jon 1:5,9, 8:12 **3:20:** Efes 5:11-13 **a 3:21:** Suatuk riti mwi ti ninien nəgkiariien ia vas 21 in i m: “Mətə iærmama sə ramo nɪpərhienien ruvehe ia nukuraanien mə nukuraanien trəhiəpwin kətəni mə noien me sə in ramo, mətə Kumwesən rinasitu irə mə tro.” **3:22:** Jon 4:1-2 **3:24:** Mat 4:12 **3:26:** Jon 1:26-34 **3:27:** Jon 19:11, 1Kor 4:7, Hip 5:4 **3:28:** Jon 1:20,23, Mat 11:10 **3:29:** Mat 9:15 **3:31:** Jon 8:23, 1Jon 4:5 **3:32:** Jon 3:11

³⁴ Iəmə sə Kumwesən rīnərhi pehe i rani irapw nəgkiariien me səvai Kumwesən, ti nəri nə mə Kumwesən rauvei pen Nənimwin Ikinan min rasori pik.

³⁵ Tata Kumwesən in rokeikei Tini, minəmri pen raka narimmari me pam ia rəgin.

³⁶ Iərmama sə rani nīpərhiēnien ia Tini Kumwesən nīmīruien rerin rīnarə raka irə. Mətə iərmama sə rīpko mhə nəkwai Tini Kumwesən, in tīpkatə mhə nīmīruien ia nəpīn riti, mətə niemaha səvai Kumwesən raməmak rerin irə.”

4

Iesu raməgkiari m pran Sameria

¹ Kəvisau pen m Farisi me mə Iesu ravi nərmama həpik həuvehe mho nərmama me səvənhi, nənə in ramo paptas ia nīrəha. Nərmama me nəha həpik mhəpi raka səməme Jon ravi irəha, mamō paptas ia nīrəha.

² (Mətə nīpərhiēnien rīpko mhə Iesu atukwatukw ramo paptas ia nīrəha, mətə nərmama səvənhi me a kamho.)

³ Nəpīn Iesu rukurən mə Farisi me həuvəregi raka nəgkiariien nəha, in rəpwəh tənə Jutia, minamevən mwi ia tənə Kalili.

⁴ Ia suatuk səvənhi Iesu rīregi mə traməkeikei məpi sīmwīn ia tənə Sameria.

⁵ Ro iamīnhi irə in ruvehe ia taon riti ia Sameria nəghin nə Saeka. Taon nəha ipaka ti kwopwi tīprənə Jekop rīməuvei pen m tini nəghin nə Josef.

⁶ Wel sə Jekop rīneri fwe kupwən in nəha ia kwopun nəha. Nənə Iesu rīregi rəpou pik ti navənien səvənhi, revən, maməkure ia nīkare wel nəha. Ipaka ti kurkwai nəpīn ia ran.

⁷ Nənə prən Sameria riti ruvehe mə trukwəhi nui. Iesu rīni pen tukwe in mə, “Vei pehe nui riti miou iakənīmwi.”

⁸ (Nərmama me səvai Iesu həuvavən fwe taon mə tuhəuvehi nəmri nəveginien.)

⁹ Miregi prən Sameria i rīni pen tukwe in mə, “Ik iəmə Isrel. Iou prən Sameria. Rəfo ikaməres pehe nui miou?” (Prən i rīni iamīnhi irə ti nəri nə mə nəkur Isrel mīne nəkur Sameria ko həpkənīmwi mhə nui ia kap kuatia.)

¹⁰ Iesu rīni pen ti prən i mə, “Ikreirei nəfe nari Kumwesən rokeikei mə truvei pehe mik. Ikreirei mwi iou sə iakani pehe tukw ik i mīnuə ‘Vei pehe nui riti miou iakənīmwi.’ Kamo ikukurən ko ikares iou nənə iakuvei pehe nīmīru mik.”

¹¹ Miregi prən i rīni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Teki nəri tikukwəhi nui irə rīwən. Wel i rəmwhēnīmwi. Nənə tikuvehi pəku nuimīru nəha?”

¹² Rəfo? Ik iəmə asori məpi raka kaha kupwən səkitaha Jekop? In rīməuvei pehe wel i m kītaha, minamənīmwi nui irə. Nīpwnətīn me mīne kau me səvənhi irəha mwi hənāmənīmwi.”

¹³ Miregi Iesu rīni pen ti prən i mə, “Iərmama sə rənīmwi nui i trəkwakwa mwi,

¹⁴ mətə iərmama sə trənīmwi nui takuvei pen min tīpkekəkwakwa mhə mwi ia nəpīn riti. Nui sə takuvei pen min trakwərkwər ia reri iərmama nəha rəmwhēn ia nəmri nui riti mauvei pen nīmīruien rerin min.”

15 Miregi præn i rini pen tukwe in mæ, “Iæmæ asori. Uvei pehe nui næha miou pwæh iapkakwakwa mhæ mwi, mæpwæh nuveheien ia kwopun i mukwæhi nui!”

16 Miregi Iesu rini pen ti præn i mæ, “Evæn, mækwein sæim iærman, rouvehe mwi ia kwopun i.”

17 Miregi præn i rini pen tukwe in mæ, “Sæiou iærman riwæn.”

Miregi Iesu rini mæ, “Ikani atukwatukw mæ sæim iærman riwæn.

18 Ikinesi pen raka nærman iræha pam krirum, nænæ sæ næha ikamesi pen ipwet mine ripko mhæ iærman atukwatukw sæim. Næri i ikini ro nipærhienien.”

19 Præn i rini pen tukwe in mæ, “Iæmæ asori. Iakætæ ik mæ ik profet riti.

20 Kaha kupwæn me sækimaha nækur Sameria kanhæfwaki pen m Kumwesæn ia tækuær i, mætæ kimiaha nækur Isrel hiamæni mæ Jerusalem kwopun atukwatukw nærmama tuhamækeikei mhæfwaki pen m Kumwesæn ikin.”

21 Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Præn i. Ni nipærhienien ia nægkiariien sæiou. Næpin næha rauvehe kimiaha tihæpwæh næfwakien m Tata Kumwesæn ia tækuær i mine fwe Jerusalem.

22 Kimiaha hiamæfwaki mhæreirei Kumwesæn, mætæ kimaha iahamæfwaki mhækuræn amasan in, ti næri næ mæ suatuk Kumwesæn rauvehimiru nærmama iræ ruku pen ia kimaha nækur Isrel.

23 Næpin riti næha rauvehe, mætæ ruvæuwehe raka. Ia næpin næha nærmama sæmæme kanhæfwaki pærhien tuhæfwaki m Tata Kumwesæn ia nænimwin mine nipærhienien, ti næri næ mæ Tata Kumwesæn ramætui nærmama sæmæme kamho iamînhi mæ iræha tuhæfwaki pen min.

24 Kumwesæn in nænimwin, nænæ nærmama me sæmæme kanhæfwaki pen min tuhamækeikei mhæfwaki ia nænimwin mine nipærhienien.”

25 Miregi præn i rini pen tukwe in mæ, “Iakukuræn mæ Mesæa truvehe (iæmæ sæ kamækwein in mæ Kristo). Næpin in truvehe, in trini pehe narimnari me pam tukutaha.”

26 Miregi Iesu rini pen ti præn i mæ, “Kwa iou i iou iakamægkiari mik.”

Nærmama me sævæi Iesu hæærig pehe mwi mhætoni in

27 Tækwækwuni a mwi nærmama me sævæi Iesu hæærig mwi, mhætoni Iesu ramægkiari m pran riti. Hætoni hærkærinari iræ, mætæ iræha riti ripkini mhæ mæ, “Iakamætui næfe?” uæ “Ikamægkiari kimirau præn i ti næfe?”

28 Ro iamînhi iræ præn næha ræpwæh teki næri rakwæhi nui iræ, mevæn ia taon, mîni pen ti nærmama me fwe ikin minua,

29 “Hæuvehe, mhætoni iærmama riti sæ rini pehe tukw iou i narimnari me pam sæ iakino. Rosi iæmæ i in Kristo uæ?”

30 Nænæ iræha hæier ia taon, mamhæuwehe ti Iesu.

31 Ia næpin næha nærmama me sævæi Iesu kanhæni pen tukwe in mæ, “Iahatæn, æni nari.”

32 Mætæ in rini pen ti niræha i mæ, “Sænak næveginien sæ takæni kimiaha hiæreirei.”

33 Ro iamînhi iræ nærmama me sævænhi hæni pen ti niræha me i mæ, “Ræfo? Iærmama riti ruvæuvei pen raka næveginien min uæ?”

34 Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Sænak næveginien in i. Takamækeikei mo nækwai Iæmæ sæ rinærhi pehe iou iakuvehe, mo sampam ia wok sævænhi.

³⁵ Kimiaha hiæukuræn nægkiariien i kamini rerin mæ, 'Mækwæ kefæ mwi naha ikin kesi raka nukwai wit sæ rimruæ ia næmhien.' Mætæ iakani pehe tukumiaha i hæti pen ro wit ia næmhien me. Nimwanraha me hæuvæmhia. Rino næpin sæ tukesi nukwanraha.

³⁶ Iærmama sæ ramesi nukwai wit, in ruvæuvehi raka nærækuuien sævænhî, mamousæsimwîn nukwai wit me mæ tuhæuvehi nimiruien rerin. Ia noien naha iærmama sæ ramæpwei wit mine iærmama sæ ramesi nukwan irau trouagien pæri.

³⁷ Nægkiariien i kamini ro nipærhienien iræ mæ, 'Iærmama æpæ ræpwei wit, nænæ iærmæpæ ramesi nukwan.'

³⁸ Iou iakærhi pen kimiaha mæ tihæuvæn mhési nukwai wit me. Ripko mhæ kimiaha hianæpwei wit me naha. Nærmæpæ hænæpwei, nænæ tækwækwuni kimiaha tihækuriræ ia niræha, mho pam næfæ iræha hænostat mho."

Nækur Sameria hæpik hæni nipærhienien ia Iesu

³⁹ Nækur Sameria hæpik hæni nipærhienien ia Iesu ti næri næ mæ hæregi præn i rini ianhi iræ mæ, "In rini pehe tukw iou i narimnari me pam sæ iakino."

⁴⁰ Ro iamînhi iræ, næpin nækur Sameria me naha hæuvehe tukwe, hæres pen Iesu mæ traræ iræha minraha. Nænæ in raræ ikin næpin kærui.

⁴¹ Kuriræ iræ nækur Sameria hæpik mwi hæni nipærhienien ia Iesu ti næri næ mæ hæregi nægkiariien sævænhî.

⁴² Iræha hæni pen ti præn naha mæ, "Kupwæn kimaha iahamæni nipærhienien ia iæmæ i ti næri næ mæ iahæregi nægkiariien sæim. Mætæ tækwækwuni kimaha iahamæni nipærhienien iræ ti næri næ mæ iahæregi atukwatukw nægkiariien sævænhî, nænæ kimaha iahæukuræn mæ nipærhienien in iærmama sæ rauvehimîru nærmama ia tænæmtænæ me."

Iesu ro iækunouihî riti sævæi iæmæ asori riti ruvehe mæsanin

⁴³ Kini neis iræ Iesu ræpwæh kwopun naha, mamevæn ia tænæ Kalili,

⁴⁴ ti næri næ mæ fwe kupwæn in atukwatukw rimæni mæ, "Profet riti nækur imwæni me ko hæpkisiai mhæ in."

⁴⁵ Ro iamînhi iræ, næpin in rapirapw ia tænæ Kalili, nækur Kalili me hæseværi ia rerinraha tukwe ti næri næ mæ iræha mwi hæmavæn fwe Jerusalem ia næpin sævæi næveginiien asori Pasova. Iræha hænætoni narimnari me pam in rino ia kwopun naha.

⁴⁶ Ro iamînhi iræ Iesu rapirapw ia tænæ Kalili, mevæn mwi ia rukwænu Kena, kwopun naha in rino nui ruvehe mo waen iræ. Iæmæ asori riti tini ramemhæ mamapri fwe taon Kapanæam.

⁴⁷ Næpin iæmæ i riregi mæ Iesu ruku pen ia tænæ Jutia muvæuvehe raka ia tænæ Kalili, revæn tukwe mini mæ, "Sæiou iækunouihî ramemhæ na tremhæ. Ko ikeiwæiu pehe ia Kapanæam mo in ruvehe mæsanin?"

⁴⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, "Kimiaha hiokeikei mæ tako nîmtætien me mine narimnari me tihærkærinari iræ. Mæ hiæpkætoni mhæ tihæpwæh nîniien nipærhienien ia nirak."

⁴⁹ Miregi iæmæ asori naha rini pen tukwe in mæ, "Iæmæ asori. Tikuvehe akwauakw. Triþko mhæ tui nærik remhæ."

⁵⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, "Tiko mevæn. Nærim triþkemhæ mhæ."

Iæmæ naha rini nipærhienien ia nægkiariien naha Iesu rimæni pen tukwe in, nænæ mirærig mamevæn.

51 Nəp̄in rameiwaiu pen imwəni, iotukwininari me səvənhi həuvehe, mhəvisau pen min mə tini ramiru.

52 Ro iam̄inhi irə in rəres pen irəha i nəfe taem tini rinəsanin irə.

Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Nərineiv ia wan klok ia nəruarəv nemhəien raraka irə.”

53 Tata səvəi iəkunouhi nəha rukurən mə ia nəp̄in atukwatukw nəha Iesu riməni pen tukwe in mə, “Nərim tr̄ipkemhə mhə.” Ro iam̄inhi irə in m̄ine nərmama pam səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi həni n̄ipər̄hienien ia Iesu.

54 In i n̄imtətien sə ro kəru irə Iesu rino nəp̄in rier ia tənə Jutia muvehe ia tənə Kalili.

5

Fwe nui Petsata Iesu ro iərmama riti sə ramemhə ruvehe məsanin.

1 Kurirə irə nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel ruvehe nənə Iesu rutə pen fwe Jerusalem.

2 Nui riti fwe ia Jerusalem rametimw rerin ipaka ti kwəruə nəha kani mə Kwəruə Səvəi Sipsip Me. Ia nəgkiariien Hipru kani nui nəha mə Petsata. Ia nəkarkare nui nəha kino nari krirum ia kəpwier həmwhen ia tənimwə me.

3 Nərmama kamhemhə həp̄ik kamhamak tegin tənimwə me nəha. Nəpwin nənimenraha rifwə. Nəpwin nisunraha rərfe. Nəpwin n̄ipəri n̄ipwranraha remhə. Irəha kamheitenhi nui nəha trikui.

4 Nəp̄in nəpwin agelo riti səvəi Iərimənu reiwaiu ia reri nui nəha mo rikui. Nənə iərmama sə rukupwən meiwaiu ia reri nui nəfe nemhəien ro in raraka irə. Nənə in ruvehe məsanin.

5 Iərmama riti nəha ik̄in nemhəien səvənhi narə irə nuk toti-eit.

6 Nəp̄in Iesu rətoni iəmə nəha raməmak ia kwopun nəha, mukurən mə rinəmak tui, in rini pen tukwe in mə, “Ikokeikei mə tikuvehe məsanin?”

7 Iəmə sə ramemhə rini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Sin truvehi iou meiwaiu ia nui nəp̄in nui rikikiu irə? Iərmama riti riwən. Nənə nəp̄in iakuə takevən, mətə iərməpə iti rukupwən ia nirak meiwaiu ia nui.”

8 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ərer, muvehi səim n̄iməhan, mavən.”

9 Nənə təkwtəkwuni a mw̄i iəmə nəha ruvehe məsanin, muvehi n̄iməhan səvənhi, mavən. Nəp̄in nəha ia Sapat.

10 Ro iam̄inhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen ti iəmə i Iesu rino in rəsanin mə, “Ipwet i Sapat. Rəpwəh natukwatukwien ia Loa səkitaha mə tikuvehi səim n̄iməhan.”

11 Miregi in rini pen ti nirəha i mə, “Mətə iəmə sə rino iou iəkəsanin, in rini pehe tukw iou i mə takuvehi n̄iməhan səiou mavən.”

12 Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Sin nə iəmə rini pehe tukw ik i mə tikuvehi n̄iməhan səim mavən?”

13 Mətə iəmə nəha r̄ireirei mə sin nəha rino in ruvehe məsanin. In r̄ireirei ti nəri nəmə Iesu rukurau akwauakw a, nərmama həp̄ik anan ia kwopun nəha.

14 Kurirə irə Iesu rətui iəmə nəha mətoni ia nimwə səvəi Kumwesən, m̄ini pen tukwe in mə, “Ətə ro, ik̄inəsān̄in! Tikevən maraka ia noien ərəha, kamo nərahāien riti rasori məpi raka sə kupwən ruvehi ik.”

15 Iəmə nəha rier mevən m̄ini pen ti nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mə Iesu nəha rino in ruvehe məsanin.

Nim̄iruien kauvehi ruku pen ia Tini Kumwesən

16 Nənə ti nəri nə mə Iesu ramo narimnari me nəha ia Sapat, nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kənamhəni ərəha in.

17 Mətə Iesu rini pen ti nərəha i mə, “Səiou Tata ramowok ia nəpin me. Ro pen iou mwi takaməkeikei mowok.”

18 Nəgkiariien nəha ro nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kənamhəmwur pik mə tuhousi əpune Iesu, ti nəri nə mə in ripkərui mhə Loa səvəi Sapat əpa, mətə rini mwi Kumwesən mə Tata səvənhi, mamə in rəmwhen a mwi Kumwesən.

19 Ro iamınhi irə Iesu rini pen ti nərəha i mə, “Iakani nıpərħienien tukumi-aha i Tini Kumwesən ko rəpwəh no atukwien nari riti, mətə rukurən noien əpa nəfe nari rətə Tata səvənhi ramo. Nəfe nəghın Tata Kumwesən ramo, nəri nəha Tini mwi ramo.

20 Iakini iamınhi irə ti nəri nə mə Tata Kumwesən rokeikei pik Tini, maməsəni Tini rətoni narimnari me pam sə in ramo. Nənə in trəsəni Tini rətoni narimnari me nəpwın hasori mwi mə kımiaha tihətoni mhərkərinari irə.

21 Tata Kumwesən ramo nərmama səməmə həuvamhə hətui mwi. In rauvei pen nımıruien mınraha. Rəmwhen a mwi Tini rukurən nuvei penien nımıruien m nərmama səməmə rərin ragien mə truvei pen mınraha.

22 Tata Kumwesən rəpwəh nəkiriien noien səvəi iərmama riti, mətə wok səvəi nəkiriien noien səvəi iərmama, in rınəmri pen pam ia rəgi Tini

23 mə nərmama me pam tuhəsiai Tini rəmwhen kəmħəsiai Tata səvənhi. Iərmama sə ripkısiai mhə Tini Kumwesən, ripkısiai mhə Tata səvənhi sə rınərhi pehe in ruvehe.

24 Iakani nıpərħienien tukumiəha i. Iərmama sə ramregi nəgkiariien səiou, mamıni nıpərħienien ia İəmə sə rınərhi pehe iou iakuvehe, nımıruien rərin rınarə raka irə. Ia nəpin nəha tukərpwın noien ərəha me irə, tıpkini mhə mə iərmama nəha traməkeikei memhə. Mətə in rınaraka raka ia nemhəien muvəuvehe ti nımıruien.

25 Iakani nıpərħienien tukumiəha i. Nəpin riti nəha rauvehe, ruvəuvehe, nəpin sə nərmama həuvamhə tuhəregi reri Tini Kumwesən irə, nəmə səməmə kəmħəregi tuhəmıru mwi.

26 Tata Kumwesən in nukune nımıruien. Ro pen in rınəsəni Tini mə Tini mwi in nukune nımıruien.

27 Tata Kumwesən rıməuvei pen nasoriien m Tini mını mə trəkiri noien səvəi nərmama, mərpwın pen mınraha. In rauvei nə nasoriien iamınha irə ti nəri nə mə Tini nə in nə İəməti Iərmama.

28 Nənımımiaha trəpwəh nıerien ia nəgkiariien i. Nəpin riti nəha rauvehe nəpin sə nərmama həuvamhə tuhəregi reri Tini Kumwesən,

29 nəmə mħaraka ia kwəpun kımənımwı irəha ikın. Səməmə kənamho noien amasan tuhətui mwi mhəuvehi nımıruien. Səməmə kənamho noien ərəha tuhətui mwi tukərpwın noien ərəha me səvənraha.

30 İou ko iakəpwəh no atukwien nari riti. İakaməkiri noien səvəi nərmama mamesi pen a nəfe iakəmregi. Nənə nəkiriien səiou ratukwatukw ti nəri nə mə iakəmwwur mhə ti nəfe iakəkeikei, mətə iakəmwwur ti nəfe İəmə sə rınərhi pehe iou iakuvehe rokeikei.

31 Tini mınuə iakərər irəpw məgkiari atukw ia nırak nəgkiariien səiou ko kıpkini mhə nıpərħienien irə.”

5:16: Mat 12:14 5:17: Jon 9:4 5:18: Mat 26:4, Jon 7:1,30, Jon 10:30,33 5:19: Jon 5:30, 8:28

5:20: Jon 3:35 5:21: Rom 4:17, Efes 2:5, Jon 11:25 5:22: Jon 3:17, 5:27, Jon 9:39, Wok Me 10:42

5:23: Fil 2:10-11, 1Jon 2:23 5:24: Jon 3:15-18, Jon 8:51, 1Jon 3:14 5:25: Mat 8:22, Efes 2:5-6

5:27: Jon 1:4, 5:22 5:29: Dan 12:2, Mat 16:27, Jon 6:40, Wok Me 24:15 5:30: Jon 5:19, 6:38

5:31: Jon 8:13-14

Nəri sə ramahatən pen mə İesu in nəfe İərmama

³² “Mətə riti nəha ramərer irapw məgkiari ia nırak. İakukurən mə nəgkiariien səvənhi ro nıpərhiienien.

³³ Fwe kupwən kımıaha hiərhi pen nərmana nerpwın həuvən ti Jon. In rərer irapw məgkiari ia nırak mə nıpərhiienien i iou nəfe İərmama.

³⁴ İəpkəgkiari mhə iamınhi irə mine ti nəri nə mə İakamətıgite ia İərmama riti mə trını irapw mə iou sin, rekəm. Mətə İakamını Jon mə kımıaha tihəni nıpərhiienien ia nəgkiariien səvənhi nənə mhəuvehi nımıruien.

³⁵ Jon nəha rəmwhen ia nari riti rauək, mukuraan. Rerımıaha rınagien ti nukuraanien səvənhi nəpın ouıhi a.

³⁶ Mətə nari riti nəha İkin ramını irapw iou mə iou sin rıskai mwı məpi raka nəgkiariien səvəi Jon. In nə wok me sə Tata Kumwesən rınaseni iou mə tako. Wok me i İakamo kamhəni irapw iou mə nıpərhiienien Tata Kumwesən rınərhi pehe iou İakuvehe.

³⁷ Nənə Tata Kumwesən sə rınərhi pehe iou İakuvehe, in mwı ramərer irapw, maməgkiari ia nırak mə iou sin. Mətə kımıaha hiəpkregi raka mhə rerin, mhəpkətə raka mhə mwı nənimen.

³⁸ Nəgkiariien səvənhi rıpkarə mhə ia rerımıaha ti nəri nə mə kımıaha hiəpkını mhə nıpərhiienien ia İərmama sə in rınərhi pehe i.

³⁹ Kımıaha hıaməvsini pik Nəkukuə İkinan. Rerımıaha ramrhi mə ia nəgkiariien me nəha tihəuvehi nımıruien rerin. Mətə nəgkiariien me nəha kwa həgkiari ia nırak,

⁴⁰ mətə kımıaha hiəpwəh nokeikeiien mə tihəuvehe tukw iou mhəuvehi nımıruien.

⁴¹ İəpwəh noien nəri anan ia nəgnəginiien səvəi nərmana,

⁴² mətə İakukurən kımıaha. Nokeikeiien səvəi Kumwesən riwən ia rerımıaha.

⁴³ İou İakıməuvehe ia nəghi Tata səıou, mətə kımıaha hiəpkəsevər mhə ia rerımıaha tukw iou. Mətə mə İərməpə riti truvehe ia nəghın əpa kımıaha tihəsevər ia rerımıaha tukwe.

⁴⁴ Kımıaha tihəfo mhəni nıpərhiienien ia nırak? Rəknekin ti nəri nə mə kımıaha hiəkeikei mə tihəuvehi nəgnəginiien səkımıaha me, mətə hiəpkəmwur mhə mho nari riti mə Kumwesən i Kumwesən pərhiien trəgnəgini kımıaha tukwe.

⁴⁵ Rerımıaha trəpwəh nırhıien mə iou takini irapw noien ərəha me səkımıaha ia nəmri Tata Kumwesən. İərmama riti nəha İkin in trını irapw noien ərəha me səkımıaha. In nəha Moses sə hıaməmri pen əknekin nətərigien səkımıaha irə.

⁴⁶ Rıpınuə kımıaha hıaməni nıpərhiienien ia Moses, tihəni mwı nıpərhiienien ia nırak, ti nəri nə mə in rımərai nəgkiariien me kamhəgkiari ia nırak.

⁴⁷ Mətə kımıaha hiəpkını mhə nıpərhiienien ia nəgkiariien me səvənhi sə in rımərai. Ro iamınhi irə tihəfo mhəni nıpərhiienien ia nəgkiariien me səıou?”

6

İesu rəkwməni nərman me irəha pam faef-taosen

5:32: Jon 5:36-37, 1Jon 5:9 **5:34:** Jon 1:19-34, Jon 3:27-30 **5:36:** Jon 3:2, Jon 10:25,38, Jon 14:11
5:37: Mat 3:17, Jon 5:32, 8:18 **5:38:** Jon 6:29 **5:39:** Luk 24:27,44, Wok Me 13:27, 2Tim 3:15-17,
1Pit 1:10-11 **5:43:** Mat 24:5 **5:44:** Jon 12:43 **5:45:** Dut 31:26-27 **5:46:** Dut 18:15, Wok Me
3:22 **5:47:** Luk 16:31

¹ Kurirə ia narimnari me nəha, Iesu rəpi simwin ia nui asori fwe Kalili, muvarei ia nikaren pen. Nui nəha nəghin riti mwi mə Nui Asori Səvai Taepirias.

² Nərmama həpik kamhəkurirə in ti nəri nə mə irəha hənətoni nimtətien me nəha ramo ia nərmama kamhemhə.

³ Nənə Iesu rutə ia təkuər riti maməkure ikin irəha nərmama me səvənhi.

⁴ (Ia nəpin nəha, nəveginien asori riti səvai nəkur Isrel nəghin nə Pasova ruvəuvehe ipaka.)

⁵ Iesu rəti pen mamətə mə nərmama həpik kamhəuvehe mə tuhətə in. Ro pen rini pen ti Filip i mə, “Tsəuvehi nəmri nəveginien pəku pwəh nərmama me i hani?”

⁶ (Iesu ruvəukurən raka nəfe in tro, mətə rini nəgkiariien nəha mə trətoni mə Filip trəfni irə.)

⁷ Miregi Filip rini pen tukwe in mə, “Trini minuə kuvehi nəmri nəveginien ia silin kino ia silva irəha pam tu-hantret, mətə rəpwəh ihi nəmwhenien. Irəha kuatia kuatia tuhani ouihi a.”

⁸ Iərmama riti səvai Iesu nəghin nə Antru piəvi Saemon Pita. In rini pen ti Iesu i mə,

⁹ “Təmaruə riti ia kwopun i sənəni bred krirum kino ia pale mine nəmu kəru. Mətə sə nəha ripkəmwhen mhə ti nərmama me i. Irəha həpik anan.”

¹⁰ Miregi Iesu rini mə, “Kimiaha tiho nərmama me həkure.” Ia kwopun nəha nurhi ripik ikin. Nərmama həkure. Nəpin kəvsini nəрман əpa irəha pam ipaka faef-taosen.

¹¹ Nənə Iesu ruvehi bred me nəha krirum məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, muvei pen m nərmama me nəha səməme kamhəkure. Ro mwi iamnhi irə ia nəmu mi nəha kəru. Irəha hani reste irəha.

¹² Nəpin hənani raka nari tipwinraha rəsis, Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Kimiaha tihəuvən mhəuvehi nipərpəri nəveginien sə hənani mhəpwəh. Rəhəha souraha nipərin.”

¹³ Ro iamnhi irə irəha həuvən mhəuvehi nipərpəri bred krirum kino ia pale nərmama hənani mhəpwəh, mhəvai pen ia tənəripw me irəha pam twelef.

¹⁴ Nəpin nərmama me hətoni nimtətien nəha Iesu rino, həni mə, “Nipərhiēnien iəmə i in i profet nəha kiməni mə truvehe ia tiprənə i.”

¹⁵ Iesu rukurən mə irəha hokeikei mə tuhəuvehe mhəkwtəmhiri in, mho in mə iəmə asori sə trərimənu ia nirəha. Ro iamnhi irə in rəpwəh irəha, mevən in əpa fwe ia təkuər.

Iesu ravən ia təkure nui asori

¹⁶ Nəpin rinaməruarəv, nərmama me səvənhi heiwaiu mhəuvən ia nui asori Kalili,

¹⁷ mhəputə ia nitətə ouihi, mhəier, mənəmhəpi simwin ia nui asori, mamhəuvən fwe taon nəha Kapaneam. Rinəpitəv, mətə Iesu rəpwəh ihi nuveheien ti nirəha.

¹⁸ Nui asori ruvehe minaməsəsau ti nəri nə mə nimətəgi asori riti riskəmter.

¹⁹ Nəpin irəha həsuə mhəuvən isipwin kwopti rəmwhen ia kilometa krirum uə sikis, hətoni Iesu ravən ia təkure nui, mauvehe ipaka ti nitətə ouihi səvənraha. Irəha hətoni həhekir.

²⁰ Mətə in rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nehekiriēn. Iou a i.”

²¹ Ro iam̄nhi irə rerinraha ragien həuvehi in mhəuvehi utə ia nəkwei nitətə ouihi səvənraha. Nənə təkwətəkwuni a mwi nitətə ouihi səvənraha ruvarei ia tənə nəha kamhəuvən ikin.

²² Kini rakwakwi irə, nərmama nepwin kamharə ihi ia nikare nui asori ipaka ti kwopun nəha nərmama me səvai Iesu hāməier ikin. Nərmama me nəha hətōni mə nərīneiv nitətə ouihi kuatia a ramərer ia kwopun nəha. Irəha həkurən mə Iesu rinapkaputə mhə irə irəha nərmama me səvənhi, mətə nərmama me səvənhi irəha əpa hənəsua mamhəuvən.

²³ Nitətə ouihi me nepwin həier ia taon Tiperias, mhəuvehe ipaka ti kwopun nəha Iərimənu səkitaha rīməni vivi Kumwesən ti bred, nənə nərmama hani.

²⁴ Ro iam̄nhi irə nəp̄in nərmama hətōni mə Iesu mine nərmama me səvənhi həiwən ia kwopun nəha, həputə ia nitətə ouihi me nəha, mhəuvən fwe Kapaneam, mamhətui Iesu.

Iesu in nəveginien kauvehi nimiruien irə

²⁵ Nəp̄in irəha hətōni in ia nikare nui asori, həni pen tukwe in mə, “Iahatən. Ikiməuvehe nesən ia kwopun i?”

²⁶ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiamətui iou ti nəfe? Ti nəri nə mə hianətə nimtətien me nepwin? Rekəm! Mətə iakani nipərhiēnien tukumiaha i mə kimiaha hiamətui iou ti nəri nə mə hianani bred t̄ipw̄imiaha rəsisi.

²⁷ Tihəpwəh nəmwurien mə tihəuvehi nəveginien sə ramərir mətə tihəmwur mə tihəuvehi nəveginien sə raməmak rerin mauvei pehe nimiruien rerin. Nəveginien nəha Iəməti Iərmama truvei pehe m kimiaha. Iəməti Iərmama in nəha Tata Kumwesən rinəmri pen raka mak səvənhi irə.”

²⁸ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Kimaha tahaməkeikei mhəfo irə, mho narimnari me nəha Kumwesən rokeikei?”

²⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “In i nəri Kumwesən rokeikei. Kimiaha tihəni nipərhiēnien ia iəmə sə in rinərhi pehe i.”

³⁰ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Ro iam̄nhi irə tiko nəfe nimtətien pwəh kimaha iahətōni, nənə mhəni nipərhiēnien ia niram? Nəfe nari tiko?”

³¹ Kaha kupwən me səkitaha hənani nəveginien nəha mana fwe kwopun akwesakwes ikin. Nəgkiariēn riti kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan ramini iam̄nhi irə mə, ‘In ruvei pen minraha nəveginien sə ruku pen ia neiai mə tuhani.’”

³² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nipərhiēnien tukumiaha i. Ripko mhə Moses ruvei pehe m kimiaha nəveginien sə ruku pen ia neiai, mətə Tata səiou rauvei pehe m kimiaha nəveginien pərhiēnien sə ruku pen ia neiai.

³³ Nəveginien i Kumwesən rauvei pehe m kimiaha in i iəmə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. In rauvei pehe nimiruien m nərmama ia t̄iprənə i.”

³⁴ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Tikuvei pehe nəveginien nəha m kimaha ia nəp̄in me.”

³⁵ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou nəveginien sə kauvehi nimiruien irə. Iərmama sə rauvehe tukw iou nukumhə t̄ipkahi mhə in, nənə iərmama sə rani nipərhiēnien ia niraq t̄ipkək̄wakwa mhə mwi ia nəp̄in riti.

³⁶ Mətə iakuvəni pehe raka tukumiaha i mə kimiaha hianətə raka iou, mətə hiəpkini mhə nipərhiēnien ia niraq.

37 Nærmama me pam sëmame Tata Kumwesən rauvei pehe miou tuhəuvehe tukw iou. Nənə iərmama sə ruvehe tukw iou tapkəkoui irapw mhə in ia nəp̄in riti.

38 Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə iou iapkukrutə mhə ia neiai meiwaiu pehe mə tako narimnari me sə iou əpa iakokeikei, mətə iakukrutə ia neiai meiwaiu pehe mə tako narimnari me Iəmə sə r̄inərhi pehe iou rokeikei.

39 Nənə in i nəri Iəmə sə r̄inərhi pehe iou rokeikei. Nærmama me pam sëmame in ruvei pehe miou takəpwəh nətə waiuen ia nirəha riti, mətə ia nəp̄in sampam tako irəha pam hətui mw̄i ia nemhəien.

40 N̄ipərhiendien nəri in i Tata səiου rokeikei. Nærmama me pam sëmame hətə T̄ini, mhəni n̄ipərhiendien irə, tuhəuvehi n̄im̄iruien rer̄in. Ia nəp̄in sampam tako irəha hətui mw̄i ia nemhəien.”

41 M̄iregi nəkur Isrel kamhəgkiari afafa minraha me, mamhəni ərəha Iesu ti nəri nə mə in rəgkiari m̄ini iam̄inhi irə mə, “Iou nəveginien sə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe.”

42 Irəha həni mə, “Rosi Iesu əpa nəha tini Josef uə? Kitaha səukurən tata m̄ine mama səvənhi. Ro iam̄inhi irə rəfo in ram̄ini təkwtəkwni minuə ‘Iou iakiməukruutə ia neiai meiwaiu pehe?’”

43 M̄iregi Iesu r̄ini pen ti nirəha i mə, “Tihəpwəh nəgkiari afafaien m̄ kimiaha me iam̄inhi irə.

44 Iərmama riti riwən ko ruvehe atukw tukw iou, mətə Tata Kumwesən sə r̄inərhi pehe iou traməkeikei m̄ivi in ruvehe tukw iou, nənə ia nəp̄in sampam tako in rətui mw̄i ia nemhəien.

45 Kimər̄ai pen ia nəkukə me səvəi profet kupwən me mə, ‘Irəha pam nə Kumwesən trahətən irəha.’ Ro iam̄inhi irə nərmama me sëmame kamhətərig ia Tata Kumwesən mamhəuvehi nukurənien tuhəuvehe tukw iou.

46 Nəgkiariien nəha n̄ipwran r̄ipko mhə mə iərmama riti r̄inətə raka Tata Kumwesən, rekəm. Iərmama əpa sə ruku pen ia Kumwesən, in nə r̄inətə Tata Kumwesən.

47 Iakani n̄ipərhiendien tukumiaha i. Iərmama sə rani n̄ipərhiendien ia nirak n̄im̄iruien rer̄in r̄inarə raka irə.

48 Iou nəveginien kauvehi n̄im̄iruien irə.

49 Kaha me səkimiaha hənani nəveginien nəha mana fwe ia kwopun akwesakwes ikin, nənə mhemhə.

50 In i nəveginien sə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe mə iərmama ko rəni nənə məpwəh nemhəien.

51 Iou nəveginien sə ram̄iru rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Trini minuə iərmama riti rəni nəveginien i in trim̄iru rer̄in. Nənə nəveginien sə takuvei pen mə nərmama ia t̄iprənə i tuhəuvehi n̄im̄iruien in i n̄ipwrak.”

52 Iesu r̄ini nəgkiariien nəha, nənə nəkur Isrel me hənəm̄əvisə minraha me, mhəni mə, “Iəmə nəha trəfo muvei pehe n̄ipwran m̄ kitaha sani?”

53 M̄iregi Iesu r̄ini pen ti nirəha i mə, “Iakani n̄ipərhiendien tukumiaha i. Kimiaha t̄ihəm̄əkeikei mhəni n̄ipwrai Iəmət̄i Iərmama, mhən̄im̄wi n̄iten. Mə kimiaha h̄əpwəh, n̄im̄iruien riwən ia kimiaha.

54 Iərmama sə ram̄ani n̄ipwrak mam̄ən̄im̄wi n̄itek, n̄im̄iruien rer̄in r̄inarə raka irə, nənə ia nəp̄in sampam iou tako in rətui mw̄i ia nemhəien.

55 Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə n̄ipwrak in nəveginien pərhiendien m̄ine n̄itek in nən̄im̄wien pərhiendien.

⁵⁶ Iærmama sə raməni nɪpwrak, mamənimwi nitek, rəpwit əknekɪn ia nɪrak iakəpwit əknekɪn irə.

⁵⁷ Tata Kumwesən sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe in ramɪru. Iou iakauvehi nɪmɪruen ruku pen irə. Ia noien nəha rəmwhen a mwi iærmama sə kəkwməni in ia nɪpwrak mine nitek truvehi nɪmɪruen ruku pen ia nɪrak.

⁵⁸ In i nəveginien sə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Ropə ia mana nəha kaha kupwən me hənani, mhemhə. Iærmama sə raməni nəveginien i trɪmɪru rerin.”

⁵⁹ Iesu rɪni nəgkiariien me nəha ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel nəpɪn ramahatən nərmama me fwe Kapaneam.

Nərmama həpik həpwəh Iesu mhavən kirkiri

⁶⁰ Nərmama kamhəkurirə ia Iesu həpik həregi nəgkiariien nəha həni mə, “Nəgkiariien nəha riskai. Sin ko rətərig irə?”

⁶¹ Mətə Iesu ruvəukurən atukw raka ia rerin mə nərmama me səvənhi rerɪnraha rɪpkagien mhə ti nəgkiariien nəha, kamhəsivənsəsvən tukwe. Ro pen in rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Rəfo? Rosi nəgkiariien i ro kimiaha hiəmwei ia nahatətəien səkimiaha?”

⁶² Mə nəgkiariien nəha riskai tukumiaha, tihəfətərig irə mə hiətəni Iəməti Iærmama rutə mwi ia kwopun rɪnamarə ikin kupwən?”

⁶³ Nənimwɪn Ikinan əpa rauvei pehe nɪmɪruen. Nɪpwrɪ iærmama ko rɪpko mhə nəri nəha. Nəgkiariien me i iakiməni pehe tukumiaha i ho nənimwɪn mhəuvei pehe nɪmɪruen.

⁶⁴ Mətə kimiaha nepwɪn hiəpkɪni mhə nɪpərhiendien ia nɪrak.” (Iesu rɪni ianhi ti nəri nə mə ruvəukurən raka fwe kupwən nisimə nəha ia nɪrəha tuhəpwəh nɪniien nɪpərhiendien irə mine sin nəha truvei pen in ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in.)

⁶⁵ Nənə Iesu rarə mini mwi mə, “Kimiaha nepwɪn hiəpkɪni mhə nɪpərhiendien ia nɪrak. Ro pen iakiməni pehe tukumiaha i mə iærmama riti rɪwən ko ruvehe atukw tukw iou trɪni minuə Tata Kumwesən rɪpkəsəni mhə in.”

⁶⁶ Nəpɪn Iesu rɪni pam nəgkiariien nəha nərmama me səvənhi həpik həpwəh in mhərərig, mhəpwəh mwi nukurirəien in.

⁶⁷ Ro pen Iesu rɪni pen ti səvənhi nərmama me twelef mə, “Kimiaha mwi hiokeikei mə tihəpwəh iou mamhəvən?”

⁶⁸ Miregi Saemon Pita rɪni pen tukwe in mə, “Iərimənu. Kimaha tihəvən ti sin? Ik əpa ikauehi nəgkiariien sə rauvei pehe nɪmɪruen rerin.

⁶⁹ Kimaha iahəvəuvehe raka mhəni nɪpərhiendien ia nɪram, mhəvəukurən raka mə ik nə Iəmə Ikinan səvəi Kumwesən.”

⁷⁰ Miregi Iesu rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Kimiaha i twelef nərmama me səiou, iakinərpwi rəgik ia kimiaha, mətə kimiaha riti in iəremhə.”

⁷¹ In raməgkiari ia Jutas tɪni Saemon Iskariot, ti nəri nə mə Jutas riti ia twelef nərmama səvəi Iesu truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in.

7

Iesu revən ia nəveginien asori nəha nəkur Isrel kamho tənɪmwə me irə

¹ Kurirə irə Iesu ramavən mamərkurau ia tənə Kalili, məpwəh nokeikeien mə trevən ia tənə Jutia, ti nəri nə mə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui in mə tuhousi əpune.

² İpaka ti nəveginien asori nəha səvəi nəkur Isrel nəghin nə Nəveginien səvəi Tənımwə Me.

³ Ro pen piəvi Iesu me həni pen tukwe in mə, “Tikier ia kwəpun i, mevən ia tənə Jutia, mə səim me nərmama me irəha mwi tuhətoni narimnari me i sə ikamo.

⁴ Trini minuə iərmama riti rokeikei mə nərmama tuhəukurən in, ko in rıpkərkwafə mhə narimnari me sə in ramo. Ikamo narimnari me i, ramasan mə iko ia nəmri nərmama pam ia tiprənə i pwəh hətə ik.”

⁵ (Piəvi Iesu me həni iamınhi irə ti nəri nə mə irəha mwi həpkini mhə nıpərhiendien irə.)

⁶ Ro pen Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Nəpin səiου rıpkuvehe mhə ihi, mətə nəpin səkimiaha rauvehe ia nəpin me.

⁷ Nərmama ia tiprənə i ko həpkəmwəki mhə kimiaha, mətə irəha kamhəmwəki iou, ti nəri nə mə iakaməgkiari ia nırəha, mamini mə noien me səvənraha hərəha.

⁸ Ramasan mə kimiaha hiətə mhəuvən ia nəveginien asori. Mətə iou tapkevən mhə ia nəveginien asori nəha, ti nəri nə mə nəpin səiου rıpkuvehe mhə ihi.”

⁹ Iesu rini pam nəgkiariien i, nənə mamə a ia tənə Kalili.

¹⁰ Mətə nəpin piəvni me həuvətə raka mhəuvavən ia nəveginien asori, in mwi rutə mevən, nıpkavən irapw mhə mətə ravən afafa.

¹¹ Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui in ia nəveginien asori, mamhəni mə, “In pəku?”

¹² Nənə nərmama kamhəsivən mamhəgkiari pik ia Iesu. Nəpwın həni mə, “In iamə amasan.” Nəpwın mwi həni mə, “Rekəm. In rameikuə ia nərmama.”

¹³ Mətə iərmama riti riwən rini irapw Iesu ia nəmri nərmama, ti nəri nə mə irəha həhekır nəmə asori me səvəi nəkur Isrel.

Iesu fwe ia nəveginien asori ramahatən nərmama me

¹⁴ Nəpin nəha kamo nəveginien asori irə ruvehi nəfwakiiien riti. Ia kurkwai nəfwakiiien nəha Iesu rutə mevən ia nımwə səvəi Kumwesən, minamahatən nərmama me.

¹⁵ Ro iamınhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hərkərinari, mhəni mə, “Rəfo iəmə i rukurətən amasan narimnari me i ia Nəkukuə İkinan mətə kıpkahatən raka mhə in?”

¹⁶ Miregi Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Nəgkiariien i iakamahatən nərmama me irə rıpkə mhə nəgkiariien səiου, mətə nəgkiariien səvəi İəmə sə rınərhi pehe iou iakuvehe.

¹⁷ Trini minuə iərmama riti rokeikei mə tro nəkwai Kumwesən, in trətə sas nəgkiariien i iakamahatən nərmama me irə mə ruku pen ti Kumwesən uə iakani irapw nəgkiariien atukw səiου.

¹⁸ İərmama sə rani irapw nəgkiariien atukw səvənhi raməmwur mə nərmama tuhəuvehi utə nəghin. Mətə iərmama sə raməmwur mə nərmama tuhəuvehi utə nəghi iəmə sə rınərhi pehe in, in nəha iərmama sə rani nıpərhiendien. Ia reri iərmama nəha neikuəien riwən.

19 Moses riməuvei pehe Loa m kimiaha uə rekəm? Ouəh nīpərhienien, mətə kimiaha riti riwən ramesi pen Loa nəha. Rəfo hiaməmwur mə tihousi əpune iou?”

20 Miregi nərmama me həni mə, “Iəremhə riti ramarə ia niram! Sin raməmwur mə trousi əpune ik?”

21 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakino nīmtətien kuatia a kimiaha pam hiamərkərinari irə.

22 Moses riməni pen tukumiaha mə nəpīn iəkunouihī riti iərman səkimiaha ruvehi nəpīn səvənhi eit kuvehi ninhum min. Nənə ti loa nəha nəri auə a mə nəpīn eit rəmak pen ia Sapat kimiaha tihaməuvehi ninhum m nəkwərhakwərha me səkimiaha. (Nīpərhienien rīpko mhə Moses riməkupwən mo noien nəha, mətə kaha kupwən me haməkupwən mho.)

23 Mə kimiaha hiaməuvehi ninhum m iəkunouihī ia Sapat kamo hiarui loa səvəi Moses, rəfo niemaha raməpi kimiaha ti nəri nə mə ia Sapat iakino iərman riti nīpwrən me pam ruvehe məsanin?

24 Kimiaha tihəpwəh nəkiriien nari ia noien i sə hiamətōni əpa, mətə tihaməkeikei mhəkiri nari ia noien sə ratukwatukw.”

Iesu in Kristo sə Kumwesən riməni mə trərhi pehe i uə rekəm?

25 Ro iamīnhi irə nəkur Jerusalem me nepwīn həni mə, “Rosi iəmə i in i nəmə asori me kāmhwur mə tuhousi əpune uə?

26 Hətōni ro in raməgkiari ia nəmri nərmama me pam, mətə irəha həkīnise mhə in. Rosi nəmə asori me həukurən pərhien mə iəmə i in Kristo uə?

27 Mətə kitaha səukurən kwopun sə iəmə i ruku pen ikin. Nəpīn iəmə nəha Kristo trier pehe, iərmama riti rīpkukurən mhə kwopun ruku pen ikin.”

28 Ro iamīnhi irə nəpīn Iesu ramahātən nərmama ia nīmwə səvəi Kumwesən, in rəkwein əpwəmwis, mīni mə, “Rerimīaha ramrhi mə hiəkurən iou, mhəkurən mwi kwopun iakuku pen ikin, mətə kimiaha hiəreirei. Iou iapkuvehe mhə ia nətərigien atukw səiou. Iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe in pərhi. Kimiaha hiəreirei in.

29 Iou iakukurən in, ti nəri nə mə iakuku pen irə, nənə in rərhi pehe iou iakuvehe.”

30 Ro iamīnhi irə nəmə asori me kāmhwur mə tuhəkwtəmhirī Iesu, mətə iərmama riti riwən rəkwtəmhirī in ti nəri nə mə nəpīn səvənhi rīpkuvehe mhə ihī.

31 Mətə nərmama həkīk ia kwopun nəha həni nīpərhienien ia Iesu, mamhəni mə, “Nəpīn iəmə nəha Kristo trier pehe, in trəpwəh noien nīmtətien me rīpīk mwi məpi raka səməme iəmə i rino.”

32 Farisi me hərəgi nərmama me kāmhsiwən mamhəni narimnari me i ia Iesu. Ro pen irəha mīne pris asori me hərhi pen iotukwininari me nepwīn həuvən mə tuhəkwtəmhirī in.

33 Ia nəpīn nəha Iesu rini mə, “Takarə nəpīn ouihī a kitaha m kimiaha nənə mevən ti iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe.

34 Kimiaha tihətui iou, mhəpwəh nətonien iou, ti nəri nə mə kwopun takarə ikin ko kimiaha hiəpkəuvən mhə ikin.”

35 Ro iamīnhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həkkiari mīnraha me, mamhəni mə, “In nəha təkwtəkwni iəmə i trevən pəku səpwəh nətonien in?”

Rosi trevæn ia tənæmtənæ me ia kwopun me næha nækur Isrel kamharæ ikin iræha nækur Kris, mahatæn nækur Kris uæ?

³⁶ In rini iamînhi iræ mæ, "Kîmiaha tihætui iou, mhæpwæh nætoniien iou. Kwopun takaræ ikin ko kîmiaha hiæpkæuvæn mhæ ikin." ? Nægkiariien næha nîpwræn ræfo iræ?"

³⁷ Næpin sampam sævai næveginien asori næha, in næ næpin sæ rasori ia næpin me nepwîn, Iesu riskæmter, mækwein æpwæmwis, mîni mæ, "Trîni mînuæ kîmiaha riti rækwakwa, uvehe tukw iou, mænîmwî.

³⁸ Iærmama sæ rani nîpærhienien ia nirak, Nækukuæ Ikinan ruvæni raka iamînhi iræ mînuæ nui sæ rauvei pen nîmîruvien trier fwe ia rerîn maiu ræmwhen ia nui aris me."

³⁹ Iesu rini nægkiariien i mamægkiari ia Nænîmwîn Ikinan. In i Nænîmwîn sæ nærmama sëmæme kamhæni nîpærhienien ia Iesu tuhæuvehi. Mætæ ia næpin næha kæpwæh ihi nuvei penien Nænîmwîn næha mînraha, ti næri næ mæ kipkuvehi utæ mhæ ihi Iesu rîrærig pen fwe ia neiai.

⁴⁰ Næpin iræha hæregi nægkiariien me næha, nærmama nepwîn hæni mæ, "Nîpærhienien iæmæ i in profet næha kîmæni mæ truvehe."

⁴¹ Nepwîn hæni mæ, "In i Kristo." Mætæ nepwîn hæni mæ, "Rekæm. Iæmæ næha Kristo trîpkuku pen mhæ ia tənæ Kalili.

⁴² Nækukuæ Ikinan rini mæ Kristo truku pen ia kwænækwus sævai Kig Tevit. In tratui ia Petlehem, rukwænu sævai Kig Tevit ia tənæ Jutia."

⁴³ Ro iamînhi iræ nærmama me næha hæuui iræha me ti Iesu.

⁴⁴ Nepwîn hokeikei mæ tuhækwætmhiri in, mætæ iærmama riti riwæn rækwtæmhiri.

Næmæ asori me sævai nækur Isrel hæpkini mhæ nîpærhienien ia Iesu

⁴⁵ Ia næpin næha iotukwininari me næha hærærig mhæuvehe ti pris asori me mîne Farisi me, nænæ næmæ asori me i hares pen iræha i mæ, "Ræfo kîmiaha hiæpwæh nuvehien Iesu mhæuvehi mhæuvehe?"

⁴⁶ Mîregi iotukwininari me hæni mæ, "Kîmaha ia hæpkregi raka mhæ iærmama riti ramægkiari ræmwhen ia iæmæ næha."

⁴⁷ Mîregi Farisi me hæni pen ti niræha i mæ, "Rosi in reikuæ ia kîmiaha, mo kîmiaha mwî hiæruvei uæ?"

⁴⁸ Ræfo? Kîmiaha hiætoni iæmæ asori riti sækîtaha uæ Farisi riti rini nîpærhienien iræ? Rekæm!

⁴⁹ Mætæ nærmama me næha sëmæme kamhækuriræ in hæreirei Loa sævai Moses. Ro pen Kumwesæn ramækwein æræha ia niræha."

⁵⁰ Nikotimas, iæmæ sæ rimavæn mætæ Iesu fwe kupwæn, in riti ia Farisi me i. In rini pen ti niræha i mæ,

⁵¹ "Loa sækîtaha ramæfni iræ? Ko kîtaha sækiri iærmama riti mæ noien sævænhi ræha mætæ sæpkukupwæn mhæ mhæregi nægkiariien sævænhi, mhætui næfe noien in ramo?"

⁵² Mîregi iræha hæni mæ, "Rosi ik mwî ik iæmæ Kalili uæ? Ævsini Nækukuæ Ikinan mætoni ro mæ profet riti trîpkutæ mhæ fwe tənæ Kalili."

⁵³ Nærmama havæn kirkiri, mamhæuvæn fwe imwænraha me.

8

1 Mætə Iesu revən ia Təkuər Olif.

Pran sə ramo əpnapen nari irau iərman riti rīpko mhə iərman səvənhi

2 Kīni rakwakwi irə, ia nəpnəpīn in rīrərig mevən ia nimwə səvəi Kumwesən. Nərmama me pam həuvehe tukwe, nənə in rəkure, mīnamahatən irəha.

3 Ia nəpīn nəha nahatən me səvəi Loa mīne Farisi me həuvehi pran riti sə kətə pui in ramo əpnapen nari irau iərman riti rīpko mhə səvənhi. Irəha həuvehi mhəuvehe mhərpwi irapw in ia nəmri nərmama me pam,

4 nənə mhəni pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Kətə pui prən i ramo əpnapen nari irau iərman riti rīpko mhə səvənhi.

5 Ia Loa səkitaha Moses rīməni mīnuə kitaha tsaməkeikei mhəkwi əpune nīpran me səməme kamho iamīnhi irə. Mætə ik mə tso nəfe ia pran i?”

6 Irəha hənī nəgkiariien nəha mə tuhəregi mə Iesu trəfni irə. Hokeikei mə in trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi, nənə irəha həukurən nīni ərəhaien in tukwe.

Mætə Iesu rərpəsuk mīnamrai pen nəkukuə ia tīprənə ia nukwai rəgin.

7 Mætə irəha kamhəmwur a mamhəres in. Ro iamīnhi irə in riskəmter, mīni pen ti nīrəha i mə, “Sin ia kīmiaha nərəhaien səvənhi riwən? Pwəh in rukupwən mərarki pen kəruətərei ia prən i.”

8 Nənə in rərpəsuk mwi mīnamrai nəkukuə ia tīprənə ia nəkwai rəgin.

9 Nənə nəpīn irəha həregi nəgkiariien nəha, havən mamhəvən kuatia kuatia. Nərgharə me həkupwən ntəmaruə me həkurirə, mhəpwəh Iesu əpa mīne prən nəha ramərer.

10 Iesu riskəmter, mīni pen ti prən i mə, “Prən i. Irəha isə? Riti rīpkīni mhə mə tikemhə?”

11 Mīregi prən i rīni mə, “Rekəm, iəmə asori. Riti rīpkīni mhə.”

Mīregi Iesu rīni mə, “Iou mwi iakəpwəh nīniien mə tikemhə, mætə tiko mamevən məpwəh nərəhaien.”

Iesu in nukuraanien sə raməhiəpwīn nərmama ia tīprənə

12 Iesu rəgkiari mwi m Farisi me mīni mə, “Iou nukuraanien sə raməhiəpwīn nərmama ia tīprənə i. Iərmama sə rakurirə iou trəpwəh navənien ia nəpītəvien, mætə trətōni nukuraanien sə kauvehi nīmīruien irə.”

13 Mīregi Farisi me hənī pen ti Iesu i mə, “Ikamərer irapw maməgkiari atukw ia niram iamīnhi irə, mætə nīpəri nəgkiariien səim riwən tukw ik, ro pen nəgkiariien səim ko kīpkīni mhə nīpərhiēnien irə!”

14 Mīregi Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Pərhiēn iakamərer irapw maməgkiari atukw ia nīrak, mætə nəgkiariien səiou ko kīni nīpərhiēnien irə, ti nəri nə mə iakukurən kwopun iakuku pen ikīn mīne kwopun iakamevən ikīn. Mætə kīmiaha hiəreirei kwopun iakuku pen ikīn uə kwopun iakamevən ikīn.

15 Kīmiaha hiāməkiri nari ia nətərigien səvəi iərmama a, mætə iou iapəkīri mhə iərmama riti.

16 Mætə trīni mīnuə iakəkiri iərmama riti, nəkiriien səiou ro nīpərhiēnien ti nəri nə mə rīpko mhə iou əpa iakaməkiri in, mætə iou mīne Tata sə rīnrhi pehe iou iakuvehe.

8:1: Luk 21:37

8:5: Lev 20:10, Dut 22:22-24

8:6: Mat 22:15

8:7: Dut 17:7

8:9: Mat 22:22

8:11: Jon 5:14

8:12: Aes 49:6, Jon 1:4-9, 9:5, Jon 12:46

8:14: Jon 5:31-32, Jon 7:28, 9:29

8:15:

Jon 7:24, 12:47

8:16: Jon 5:30, 8:29

¹⁷ Hiəukurən nəgkiariien i kımərai pen ia Loa səkimiaha rini iamınhi irə mə, ‘Iərmama kəru krouərer irapw rouni nəgkiariien kuatia tukini nipərhiendien irə.’

¹⁸ Təkwətəkwuni nəha iou mine Tata Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe kimrau iarouərer irapw rouəgkiari ia nirak rouni nəgkiariien kuatia.”

¹⁹ Miregi iraha həni pen ti Iesu i mə, “Səim isə Tata?”

Miregi Iesu rini mə, “Kımiaha hiəuvəreirei iou, mhəuvəreirei mwi Tata səiou. Kamo hiəpkukurən iou, ko hiəukurən mwi Tata səiou.”

²⁰ Iesu rıməni nəgkiariien me i nəpın in ramahatən nərmama fwe ia nimwə səvəi Kumwesən ia kwopun kamerukw pen mane səvəi nəfwakiien ikın, mətə iərmama riti rəpwəh nəkwətəmhiriien in ti nəri nə mə nəpın səvənhi tukəkwətəmhiri in irə rıpkuvehe mhə ihı.

²¹ Ro iamınhi irə Iesu rini pen mwi ti nirəha i mə, “Iou takəpwəh kımiaha mamevən. Kımiaha tihətui iou mhemhə kımiaha noien ərəha me səkimiaha. Kımiaha tihəpkəuvən mhə ia kwopun nəha iakamevən ikın.”

²² Ro iamınhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni mə, “Nəgkiariien nəha in rani mə kwopun nəha ramevən ikın, kitaha tsəpkəuvən mhə ikın, nipwran rəfo irə? Rosi in trousi əpune atukw a in uə?”

²³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kımiaha imwəmiaha inhəripw. Iou imwak irənhə. Kımiaha nərmama səvəi tıprənə i. Iou rıpkə mhə iou iərmama səvəi tıprənə i.

²⁴ Iakuvəni raka tukumiaha i mə kımiaha tihemhə kımiaha noien ərəha me səkimiaha. Iakıməni iamınha irə ti nəri nə kımiaha tihaməkeikei mhəni nipərhiendien ia nirak mə iou i in i. Mə hiəpwəh tihemhə kımiaha noien ərəha me səkimiaha.”

²⁵ Miregi iraha həres pen in mə, “Ik sin nə?”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou iərmama i iakani pehe tukumiaha i fwe kupwən meste pehe ipwet.

²⁶ Səiou me nəgkiariien me rıpik iakukurən nıniiien ia kımiaha. Narımmari me rıpik hiəno iakukurən nəkiriien mə hərəha. Mətə Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe nəgkiariien səvənhi ro nipərhiendien, nənə iou iakani irapw ti nərmama ia tıprənə i nəfe nəgkiariien iakregi in rıməni pehe tukw iou i.”

²⁷ Mətə iraha hərəirei mə Iesu raməgkiari ia Tata Kumwesən.

²⁸ Ro iamınhi irə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəpın kımiaha tihəuvehi utə raka iou, Iəməti Iərmama, tihəukurən mə iou i in i. Kımiaha tihəukurən mwi mə iapko əpa raka mhə nari riti, mətə iakəgkiari mamesi pen a nəfe Tata Kumwesən rahatən iou irə.

²⁹ Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe in ramarə kimrau min. In rıpkəpwəh mhə iou iakamavən əpa, ti nəri nə mə nəpın me pam iakamo narımmari me səməme rerin raməgini tukwe.”

³⁰ Nəpın Iesu rani nəgkiariien me nəha nərmama həpik həni nipərhiendien irə.

Nıpwənəti Epraham me

³¹ Ro iamınhi irə Iesu rini pen ti nəkur Isrel me i səməme həni nipərhiendien irə mə, “Trıni mınuə kımiaha hiəmripin mamho nəgkiariien səiou, kımiaha atukwatukw nə nərmama me səiou.

32 Nənə kímiaha tihəukurən nəgkiariien sə ro nípərhienien, nəgkiariien pərhien i trifi nari ia kímiaha.”

33 Miregi irəha həni pen ti Iesu i mə, “Kímaha kwənəkwus me səvəi Epraham. Iərmama riti rípko raka mhə slef ia kímaha. Rəfo ikini nəgkiariien i mə nəgkiariien pərhien trifi nari ia kímaha?”

34 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nípərhienien tukumiaha i iərmama sə ramo noien ərəha, noien ərəha səvənhi ramərimənu irə mamoslef irə.

35 Slef riti in ko rəpwəh narə rerinien ia nəkwai nimwə səvəi iəmə asori səvənhi, mətə tini əpa rukurən narə rerinien ikini.

36 Ro iamənhi irə trini minuə Trini Kumwesən rifi nari ia kímiaha, in trifi pərhien nari ia kímiaha.

37 Iakukurən mə kímiaha kwənəkwus me səvəi Epraham, mətə hiaməmwur mə tihousi əpune iou ti nəri nə mə kímiaha hiəpwəh nokeikeien mə tihəregi nəgkiariien səiou.

38 Iou iakaməgkiari ia nəfe iakinətoni kímrau Tata səiou, mətə kímiaha hiamə nəfe hiamregi tata səkímiaha riməni pehe tukumiaha.”

39 Miregi irəha həni pen ti Iesu i mə, “Səkimaha tata Epraham.”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Trini minuə kímiaha nípwnəti Epraham pərhien me, tihamo nəfe noien in rinamo fwe kupwən.

40 Iou i iəmə sə iakani irəpw tukumiaha nəgkiariien pərhien sə iakregi ruku pen ti Kumwesən. Mətə təkwtəkwuni kímiaha hiaməmwur mə tihousi əpune iou. Epraham rípko mhə noien i.

41 Kímiaha hiamə a nəfe noien tata səkímiaha rino.”

Miregi irəha həni pen ti Iesu i mə, “Rípko mhə kímaha iəkun iərmwən me. Kumwesən in əpa tata səkimaha.”

Nípwnəti Setan me

42 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Trini minuə Kumwesən in tata pərhien səkímiaha, kímiaha tihokeikei iou ti nəri nə mə iou iakuku pen irə muvehe ia kwopun i. Iapkuvehe mhə ia nətərigien atukw səiou, mətə in rinərhi pehe iou iakuvehe.

43 Rəfo kímiaha hiəreirei nípwrəi nəgkiariien i iakani? Hiəreirei ti nəri nə mə kímiaha hiəpkokeikei anan mhə mə tihətərig ia nəgkiariien səiou.

44 Kímiaha nípwnəti Setan me. Hiokeikei mə tihamo a nəkwai tata səkímiaha. Fwe kupwən muvehe meste pehe ipwet mine in iərmama sə ramousi əpune nərmama. In raməmwəki nípərhienien ti nəri nə mə nípərhienien riwən irə. Nəpin in rameikuə, in ramesi pen a noien səvənhi, ti nəri nə mə in iərmama səvəi neikuəien, in nukune neikuəien me pam.

45 Mətə iou iakani a nəgkiariien pərhien ro pen kímiaha hiəpkini mhə nípərhienien ia nira.

46 Sin ia kímiaha rukurən no puuien noien ərəha riti iakino? Trini minuə iakani a nəgkiariien pərhien me rəfo kímiaha hiəpkini mhə nípərhienien ia nira?

47 Iərmama sə ruku pen ia Kumwesən, in ramətərig ia nəgkiariien səvəi Kumwesən. Mətə kímiaha hiəpkuku pen mhə ia Kumwesən ro pen hiəpkətərig mhə nəgkiariien səvənhi.”

Epraham ripkətui pehe mhə ihi mətə Iesu rinarə raka

⁴⁸ Miregi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Kımaha iahaməni atukwatukw ik iəmə Sameria iəremhə ramarə ia niram uə rekəm?”

⁴⁹ Miregi Iesu rini mə, “Iəremhə riwən ia nirak. Iou iakamsiai tata səiou, mətə kımiaha hiəpkisiai mhə iou.

⁵⁰ Iou iapkəmwur mhə mə nərmama tuhəuvehi utə nəghik. Riti nəha ikin in raməmwur tukwe. In Iəmə sə raməkiri nərmama.

⁵¹ Takani nıpərhienien tukumiaha i. Iərmama sə ramo nəgkiariien səiou tripkemhə mhə ia nəpin riti.”

⁵² Miregi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Təkwtəkwwuni nəha kımaha iahəukurən mə iəremhə riti ramarə ia niram! Epraham ruvamhə, profet me həuvamhə mwı, mətə ik ikani mə iərmama sə ramo nəgkiariien səim tripkemhə mhə ia nəpin riti.

⁵³ Rəfo? Ik ikasori məpi raka tata səkitaha Epraham fwe ruvamhə raka? Profet kupwən me irəha mwı həuvamhə raka! İkuə ik nəfe iərmama?”

⁵⁴ Miregi Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Trini minuə iakuvehi utə atukw a iou nisaiien sə kuvei pehe miou nəri auər a i. Mətə Tata səiou in nə Iəmə sə rauvehi utə iou. Kımiaha hiaməkwein in mə Kumwesən səkımiaha,

⁵⁵ mətə kımiaha hiəuvəreirei in. Iou iakukurən in. Trini minuə iakini mə iakreirei in, iou iəmə iakameikuə rəmwhen ia kımiaha. Mətə iou iakukurən in, mamə nəgkiariien səvənhi.

⁵⁶ Tata səkımiaha Epraham rinəgien pik nəpin riməregi mə trətoni nəpin sə takuvehe irə. In rətoni nənə rerin ragien.”

⁵⁷ Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Nuk səim ripkeste mhə ihi fifti! İkəfo mətoni Epraham?”

⁵⁸ Miregi Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Takani nıpərhienien tukumiaha i nəpin Epraham ripkətui pehe mhə ihi, iou iakınarə raka.”

⁵⁹ Iesu rini nəgkiariien nəha ro pen irəha həpeki kəruətərei me mə tuhəkwi in irə, mətə Iesu rərkwafə mier ia nimwə səvəi Kumwesən mamevən.

9

Iesu romasan iərmama riti nənimen rifwə

¹ Nəpin riti Iesu rukurau mətoni iərmama riti nəpin rinətui pehe irə nənimen rifwə.

² Nənə nərmama me səvəi Iesu həres pen Iesu i mə, “İahatən. Sin rino nərəhaien ro iəmə i rinətui pehe nənimen rifwə, in uə səvənhi tata mine mama?”

³ Miregi Iesu rini mə, “Ripko mhə nərəhaien səvəi iəmə i uə nərəhaien səvəi tata mine mama səvənhi, mətə in rinətui pehe nənimen rifwə mə Kumwesən rukurən noien nərmama hətoni nıskaiien səvənhi nəpin tromasan in.

⁴ Nəpin ia ran kitaha tsaməkeikei mho wok me səvəi Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe. Nəpitəvien rauvehe. Iərmama riti ko ripko mhə wok ia nəpin nəha.

⁵ Nəpin iakamarə ia tiprənə, iou nukuraanien sə raməhiəpwın nərmama ia tiprənə.”

⁶ Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, mərgəvəsi tiprənə, mo nəmtigei ia nisəkwən, nənə muvehi nəmtigei nəha, mahakwi pen ia nəmri iəmə nəha,

7 *mini* pen tukwe in mæ, “Eʋən ia nui Saeloam, maikwas raka næmtigei ia nænimem.” Nəhag nəha Saeloam nɪpwræn mæ “Kərhi pen.” Ro pen iæmæ nəha revæn, maikwas raka næmtigei ia nænimen, mɪrərɪg muvehe mamætə nari.

8 Nənə nəkur imwəni me mine sæmæme hənətoni in ramase mane fwe kupwæn kambahəni mæ, “Rosi iæmæ nəha in nəha fwe kupwæn raməkure mase mane ʋa rekəm?”

9 Irəha nepwɪn kambahəni mæ, “Kwa in nə!”

Mætə nepwɪn hənɪ mæ, “Rekəm. Rɪpko mhə in, mætə iærmama riti ræmwhen irə.”

Mætə iæmæ nəha rɪni mæ, “Kwa iou i iæmæ nəha hiaməni!”

10 Ro pen irəha hənɪ pen tukwe in mæ, “Kinəfo irə nænimem rətui?”

11 Miregi iæmæ nəha rɪni mæ, “Iæmæ nəha nəghɪn nə Iesu ro næmtigei, mahakwi pehe ia nænimek, *mini* pehe tukw iou i mæ, ‘Eʋən ia nui Saeloam, maikwas raka næmtigei ia nænimem.’ Ro pen iakevæn maikwas raka, nənə mætə nari.”

12 Miregi irəha hənɪ pen tukwe in mæ, “Iæmæ nəha in pəku?”

Miregi iæmæ nəha rɪni mæ, “Iakreirei.”

Farisi me hərəs iæmæ nəha mæ kinəfo irə nænimen rɪnamasan

13 Irəha həri iæmæ nəha fwe kupwæn nænimen rɪfwə mhəʋvæn tɪ Farisi me.

14 (Sapat riti nəha Iesu rɪno næmtigei mo nəmri iærmama nəha rətui.)

15 Ro iamɪnhi irə Farisi me kənamhərəs pen mwi iæmæ nəha mæ, “Ikɪnəfo mætə nari?”

Miregi in rɪni pen tɪ nɪrəha i mæ, “In rahakwi pehe næmtigei ia nænimek, iakaikwas raka irə, nənə təkwtəkwwuni iakətə nari.”

16 Miregi Farisi me nepwɪn kambahəgiari ia Iesu, mamhəni mæ, “Iæmæ i rɪpko mhə Kumwesən rərhi pehe in tɪ nəri nə mæ in rɪpkɪsiai mhə Sapat.” Mætə Farisi me nepwɪn mwi kambahəni mæ, “Rəfo? Ko iæmæ ərəha riti ro nɪmtətien me iamɪnhi? Rekəm!” Nənə irəha həʋai irəha me tɪ nəgkiariien nəha.

17 Ro iamɪnhi irə irəha hənɪ pen mwi tɪ iæmæ nəha nænimen rɪfwə fwe kupwæn mæ, “Ikaməfni irə ia iæmæ nəha rɪno nænimem rətui? In nəfe iærmama?”

Miregi iæmæ nəha rɪni mæ, “In profet riti.”

18 Nəmæ asori me səvəi nəkur Isrel həpʋəh nokeikeiien mæ tuhəni nɪpərhiɪnien ia iæmæ nəha mæ fwe kupwæn nænimen rɪfwə, mætə təkwtəkwwuni nəha ramætə nari. Ro pen həkwein tata mine mama səvənhi,

19 mhərəs pen irau i mæ, “Rəfo? In i tɪnɪmirau? Ko kimirau irouni mæ nɪpərhiɪnien nəpɪn rɪnətui pehe irə nænimen rɪfwə? Nənə mæ ro nɪpərhiɪnien rəfo in ramətə nari təkwtəkwwuni?”

20 Miregi tata mine mama səvənhi krouni mæ, “Kimrau iaroukurən mæ tɪnɪmrau i. Iaroukurən mwi mæ nəpɪn rɪnətui pehe irə nænimen rɪfwə.

21 Mætə təkwtəkwwuni in ramətə nari kimrau iaroureirei mæ rəfo irə. Iaroureirei mwi mæ sɪn rɪno nænimen rətui. Ramasan mæ kimiaha hiərəs pen in i. In ruvəpwinari raka. Pwəh in rɪni nəgkiariien səvənhi.”

22 (Tata mine mama səvənhi krouni nəgkiariien me nəha tɪ nəri nə mæ krouhekɪr nəmæ asori me səvəi nəkur Isrel. Irəha hənərai sun raka mɪnuə iærmama sə trɪni irapw mæ Iesu in Kristo, tuhəkoui irapw in, mhəpʋəh nəseniien mwi in ruvɪnmwə pehe ia nɪmwəfwaki səvənraha.)

23 Nəri nəha ro irau krouni ianhi mæ, “In ruvəpwinari raka. Ramasan mæ kimiaha hiərəs pen in i.”

²⁴ Ro iamihni irə irəha həkwein pen mwi iəmə nəha fwe kupwən nənimen rīfwə nənə mhəni pen tukwe in mə, “Tikuvehi utə nəghi Kumwesən, mīni nīpərhienien. Kimaha iahəukurən mə iəmə i in iəmə ərəha.”

²⁵ Miregi in rini mə, “Iou iakreirei mə iəmə nəha in iəmə ərəha uə rekəm. Mətə nəri kuatia iou iakukurən. Kupwən nənimek rīfwə, mətə təkwtəkwuni nəha iakamətə nari.”

²⁶ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “In rino nəfe ia niram? Məfo irə mə nənimem rətui?”

²⁷ Miregi in rini mə, “Iakuvəni pehe raka tukumiaha i, mətə kimiaha hiəpkregi mhə. Rəfo hiokēkei mə tihəregi mwi? Rosi kimiaha mwi hiokēkei mə tihəuvehe mho kimiaha nərmama me səvəhi uə?”

²⁸ Miregi irəha həni ərəha iəmə nəha, mhəni mə, “Ik iərmama riti səvəhi, mətə kimaha nərmama me səvəi Moses.

²⁹ Kimaha iahəukurən mə Kumwesən rīnəgkiari m Moses, mətə iəmə i kimaha iahəreirei mə in ruku pəku.”

³⁰ Miregi iəmə nəha rini mə, “Kwa nəri i ro nari riti. Kimiaha hiəreirei mə iəmə i ruku pəku, mətə in rino nənimek rətui.

³¹ Kitaha səukurən mə Kumwesən rīpkregi mhə nəfwakien me səvəi nəkur ərəha me, mətə trini mīnuə iərmama riti ramsiai Kumwesən, mamə nəkwən, Kumwesən ramregi nəfwakien me səvəhi.

³² Fwe kupwən kīno tīprənə meste pehe ipwet kīpkregi raka mhə mə iərmama riti ro nəmri iərmama sə nənimen rīfwə rətui.

³³ Mə iəmə i rīpkuku pen mhə ti Kumwesən in ko rīpkə mhə nari riti.”

³⁴ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Kwa ik iəmə ərəha fwe nəpin ikinətui pehe irə meste pehe ipwet. Ikuə tikəfo? Tikahatən kimaha uə?” Nənə irəha həkoui irapw in ia nīmwəfwaki, mhəpwəh nəsenien mwi in ruvniwə pehe.

Iesu ruvehe ia tīprənə i mə truai nərmama

³⁵ Kīni pen ti Iesu i mə irəha həkoui irapw iəmə nəha iamihni. Ro pen in revən mətui iəmə nəha, mətoni, mīni pen tukwe in mə, “Ikini nīpərhienien ia Iəməti Iərmama uə rekəm?”

³⁶ Miregi iəmə nəha rini mə, “Iəmə asori. Ni pehe ro tukw iou i mə sin nə Iəməti Iərmama pwəh iakini nīpərhienien irə.”

³⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikinətə raka in. Iou i sə iakaməgkiari mik, iou Iəməti Iərmama.”

³⁸ Miregi iəmə nəha rini mə, “Iərimənu. Iakini nīpərhienien ia niram.” Nənə in rīnimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mīsiai in.

³⁹ Iesu rini mə, “Iou iakuvehe ia tīprənə i mə takəkiri nərmama. Səməme nənimenraha rīfwə tuhətui mhətə nari, mətə səməme hamətə nari nənimenraha truvehe mīfwə.”

⁴⁰ Farisi me nəpwīn ipaka ti Iesu həregi nəgkiariien nəha, nənə mhəni pen tukwe in mə, “Kimaha mwi nənimemaha rīfwə uə rekəm?”

⁴¹ Miregi Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Ko nəmriimaha rīfwə ko nərəhaien səkimiaha rīwən. Mətə ti nəri nə mə təkwtəkwuni kimiaha hiəməni mə hiəmətə nari nərəhaien səkimiaha raməmak ihi ia kimiaha.”

10

Iəmə sə ramətui ti sipsip me səvəhi

¹“Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i. Iərmama sə rīpkukurau mhə ia kwəruə muvniwə ia koupə səvəi sipsip me, mətə rəputə ia kwopun əpə iti mati pen ia nəkwai koupə nəha, iərmama nəha in iərmama sə ramakres, mamousi iərmama.

²Mətə iərmama sə rukurau ia kwəruə muvniwə ia koupə, in iərmama sə ramətui ti sipsip me.

³Iərmama sə ramərer ia kwəruə raməsevər ia təpinhə ti iərmama nəha. Sipsip me kamhəregi reri. In raməkwein nəghi sipsip me səvənhi kuatia kuatia, nənə miri irəha mhəier.

⁴Nəpin in riri səvənhi sipsip me pam mhəier, makupwən ia nirəha, nənə sipsip me kamhəkurirə in, ti nəri nə mə həukurən reri.

⁵Iərməpə riti sipsip me tuhəpwəh nukurirəien in, mətə tuhap raka irə ti nəri nə mə hərəirei reri.”

⁶Iesu rini nusipekinien i ti nirəha, mətə irəha hərəirei nəfe nəha rani.

⁷Ro pen Iesu rini pen mwi ti nirəha i mə, “Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i. Iou kwəruə səvəi sipsip me.

⁸Irəha pam səməme haməkupwən ia nirak mhəuvehe irəha nərmama səməme kənamhakres, mamhousi iərmama, mətə sipsip me həkətərig mhə irəha.

⁹Iou kwəruə. Trini minuə iərmama riti ruvniwə pehe ia nirak, in trarə amasan, mukurən nuvniwə peheien, mitei irapw, mətui nəveginien sənəni.

¹⁰Iərmama nəha ramakres rauvehe a mə trakres, mousi əpune sipsip me, mouraha irəha. Mətə iou iakuvehe mə irəha tuhəuvehi nimiruien nənə mhəuvehi asori.

¹¹Iou iərmama sə iakamətui amasan ti sipsip me. Iərmama sə ramətui amasan ti sipsip me reri ragien a mə tremhə ti sipsip me səvənhi. ¹²Mətə iərmama sə kaməroku pen min mə trətui ti sipsip me rīpko mhə in iərmama pərhiēn sə ramətui ti sipsip me ti nəri nə mə sipsip me nəha səvəi iərməpə. Nəpin iərmama nəha rətə kuri əprmin riti rauvehe, rəpwəh sipsip me maiu map. Nənə kuri əprmin nəha ruvehe muvehi nepwin, miripwi kirkiri nepwin.

¹³Iərmama nəha raiu map ti nəri nə mə in iərmama riti kaməroku a in. In ro nəri auər a ia sipsip me nəha.

¹⁴Iou iərmama sə ramətui amasan ti sipsip me. Iou iakukurən sipsip me səiou, sipsip me səiou həukurən mwi iou.

¹⁵Ia noien nəha rəmwhen a mwi Tata Kumwesən rukurən iou, iou mwi iakukurən Tata Kumwesən, nənə iou reri ragien a mə takemhə ti sipsip me səiou.

¹⁶Səiou me nepwin sipsip me həiwən ia koupə i. Takaməkeikei mipeki pehe mwi irəha, nənə irəha tuhəregi reri. Ro iaminihə irə sipsip me nəha tuhəuvehe mhə touen kuatia. Iərmama kuatia tramətui ti nirəha.

¹⁷Tata Kumwesən rokeikei pik iou ti nəri nə mə reri ragien a mə takemhə ti nirəha. Takemhə ti nirəha, nənə marə muvehi mwi nimiruien səiou rirərig.

¹⁸Rīpko mhə iərmama riti truvehi raka nimiruien səiou, mətə iou atukw takəsəni pen nimiruien səiou rəmwhen sə iakokeikei. Iakauvehi nasoriien ti naseni nimiruien səiou, mauvehi mwi nasoriien ti nuvehiēn mwi nimiruien səiou rirərig. In i nəri Tata səiou rīməni tukw iou i mə takaməkeikei mo.”

10:4: Jon 10:27 **10:6:** Jon 16:25 **10:8:** Jer 23:1-2, Esik 34:2-3 **10:9:** Sam 118:20, Jon 14:6

10:11: Sam 23:1, Rev 7:17 **10:12:** Wok Me 20:29 **10:14:** Jon 10:27, 2Tim 2:19 **10:15:** Mat 11:27, Jon 15:13, 1Jon 3:16 **10:16:** Aes 56:8, Jon 11:52, 1Pit 2:25, Esik 34:23, Esik 37:24 **10:17:** Fil 2:8-9 **10:18:** Jon 5:26, 14:31, Jon 19:11

19 Iesu rini pam nægkiariien me naha nənə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuui mwi irəha me tukwe.

20 Irəha həpik həni mə, “Iəmə naha iəremhə ramarə irə. In ramarməri. Rəfo kimiaha hiamətərig in?”

21 Mətə irəha nepwin həni mə, “Rekəm. Iərmama sə iəremhə riti ramarə irə ko rīpkəgkiari mhə iaminihi. Ko iəremhə riti ro iərmama nənimen rīfwə rətui mətə nari?”

Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənua tuhəkwi əpune Iesu ia kəruətəri

22 Nəpin naha ruvəuvehe nəkur Isrel kamho nəveginien asori naha kani mə Nəveginien səvəi Tetekesen. Kamho nəveginien naha fwe Jerusalem ia nəpin səvəi nəkwieiiien.

23 Iesu ramavən ia kwopun riti ia nimwə səvəi Kumwesən kani mə Vrandə səvəi Solomon.

24 Nənə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe mheikurkurau irə, mhəni pen tukwe in mə, “Kimaha tahameitenhi ik minesən? Trini minuə ik Kristo sə Kumwesən riməni mə trərhi pehe i, ni pehe tukumaha i, məpwəh nərkwafəien.”

25 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakuvəni raka tukumiaha i, mətə kimiaha hiəpkini mhə nīpərhiienien ia nirak. Narimnari me naha səməme iakamo ia nəghi Tata səiou kamhahatən pen mə iou sin.

26 Mətə kimiaha hiəpkini mhə nīpərhiienien ia nirak ti nəri nə mə rīpko mhə kimiaha sipsip me səiou.

27 Sipsip me səiou kamhəregi rerik. Iou iakukurən irəha, nənə irəha kamhəkuriə iou.

28 Iakauvei pen nimiruien rerin minraha. Irəha tuhəpkemhə mhə ia nəpin riti. Iərmama riti riwən truvehi raka irəha ia rəgik.

29 Tata səiou sə ruvei pehe irəha miou, niskaiien səvənhi rəpi raka nərmama me pam. Iərmama riti riwən ko ruvehi raka irəha ia rəgin.

30 Iou mine Tata səiou kimrau kuatia.”

31 Ia nəpin naha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həpeki mwi kəruətəri me mə tuhəkwi əpune in.

32 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakino raka noien amasan me rīpik ia nəmrīmiaha Tata Kumwesən ruvei pehe mə tako. Sə rəfo naha mə tihəkwi əpune iou tukwe?”

33 Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Kimaha tahəpkəkwi əpune mhə ik ti noien amasan riti sə ikino, mətə kimaha tuhəkwi əpune ik ti nəri nə mə ikani ərəha Kumwesən. Ik iərmama a, mətə ikani mə ik Kumwesən.”

34 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i kimərai pen ia Loa səkimiaha uə? Rini iaminihi irə minuə ‘Iakini minuə kimiaha nə kumwesən me.’

35-36 Kitaha səukurən mə nəfe Nəkukuə Ikinan rani ko kīpkətəfi mhə. Ro iaminihi irə mə Kumwesən rinəkwein nərmama me naha səməme in riməuvei pen nəgkiariien səvənhi minraha minuə ‘kumwesən me,’ rəfo kimiaha hiaməni ərəha iou? Iou iərmama i Kumwesən ruvərfi raka iou, mərhi pehe iou iakuvehe ia tīprənə i, mətə kimiaha hiaməni mə iakani ərəha in, ti nəri nə mə iakini mə, ‘Iou Tini Kumwesən.’

³⁷ Mə iou iapko mhə narimnari me səiou Tata rokeikei mə tako rə̀əha mə kimiaha hiəni n̄ipərhiēnien ia nirak.

³⁸ Mətə mə iakamo narimnari me nəha, pərhiēn hiəpkini mhə n̄ipərhiēnien ia nirak, mətə tihaməkeikei mhəni n̄ipərhiēnien ia narimnari me nəha sə iakamo. Ia noien i kimiaha tiəukurən, mhəukurən amasan mə Tata Kumwesən in i ia nirak iou nə irə.”

³⁹ Irəha haməmwur mwi mə tuhəkwtəmhiri Iesu, mətə in ramkeies raka ia rəginraha,

⁴⁰ mavən məpi simw̄in mwi ia nui aris Jotan, mevən ia kwopun nəha Jon ramo paptəes ikin fwe kupwən, mamərə ia kwopun nəha.

⁴¹ Nərmama həpik həuvehe tukwe, mhəni mə, “Jon ripko n̄imtətien riti, mətə nəgkiariien me pam səməme in riməni ia iəmə i ho n̄ipərhiēnien.”

⁴² Ro pen nərmama həpik ia kwopun nəha həni n̄ipərhiēnien ia Iesu.

11

Iesu ro Lasaros rətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ Iərmama riti ramemhə nəgh̄in nə Lasaros. Imwəni fwe Petani. Petani in rukwənu səvəi Meri mine piəvi Meri nəgh̄in nə Marta.

² Meri nəha in pran sə rinətəgi pen senta ia nisui Iərimənu səkitaha, mahakwi raka ia n̄imwai nukwənen. Lasaros nəha in kitiriməni.

³ Lasaros ramemhə iam̄inhi irə ro pen kitiriməni mi nəha krouərhi pen nəgkiariien riti revən ti Iesu, rouni mə, “Iərimənu. Ik riti sə ikokeikei pik ramemhə.”

⁴ Mətə nəpin Iesu r̄iregi nəgkiariien nəha, rini mə, “Nemhəien i ko ripko mhə Lasaros remhə anan. Ramərə irə mə nərmama tuhətoni nasoriien səvəi Kumwesən. Nemhəien i in suatuk sə Kumwesən truvehi utə nəghi Tini irə.”

⁵ Iesu rokeikei pik Marta mine piəvni Meri mine kitirimənrau Lasaros.

⁶ Ro iam̄inhi irə nəpin in r̄iregi mə Lasaros ramemhə, in rarə mwi nəpin kəru mwi ia kwopun nəha in ramərə ikin.

⁷ Nəpin nəha kəru rukurau nənə in rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Pwəh səuvən mwi fwe tənə Jutia.”

⁸ M̄iregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mə, “Iahatən. Təkwtək̄wuni a kwərha nəmə asori me ia Jutia hokeikei mə tuhəkwi əpune ik ia kəruətəri me. Mətə ikokeikei mə tikrərig mevən mwi fwe ikin?”

⁹ M̄iregi Iesu rini mə, “Kimiaha hiəukurən mə aoa twelef ia ran. Trini m̄inua iərmama riti ramavən ia ran, tripkapəti mhə ti nəri nə mə in ramətə nukuraanien sə raməhiəp̄w̄in nərmama ia tiprənə i.

¹⁰ Mətə trini m̄inua iərmama riti ramavən ia nəpin in trapəti ti nəri nə mə nukuraanien nəha riwən irə.”

¹¹ Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, marip̄in mani pen ti nirəha i mə, “Kitaha riti Lasaros ramapri, mətə iakinamevən takəsəpwiri in.”

¹² M̄iregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mə, “Iərimənu. Trini m̄inua in ramapri in truvehe məsanin.”

¹³ (Iesu rəgkiari ia Lasaros mə ruvamhə, mətə rerinraha ramrhi mə n̄ipwrai nəgkiariien səvənhi mə in ramapri a.)

¹⁴ Ro pen Iesu rini pen atukwatukw ti nirəha i mə, “Lasaros ruvamhə.

15 Nənə nəpɪn rerik rɪrhi kɪmɪaɦa, iakagien mə iou iapkarə mhə ia kwopun nəɦa nəpɪn remhə irə. Nəri nəɦa trasitu ia kɪmɪaɦa mo kɪmɪaɦa hɪəni nɪpərɦienien ia nɪrak. Mətə p̄wəh səuvən tukwe.”

16 Ro iamɪnɦi irə Tomas nəɦa kani in mə “Mwirmwir,” rini pen tɪ nər̄mama me nəɦa irəɦa min kamhəkurirə ia Iesu mə, “Ramasan. P̄wəh kɪtaha pam səuvən mhemhə kɪtaha min.”

Iesu rəgkiari vivi m Marta mɪne Meri

17 Nənə Iesu rapirapw ia Petani mətoni Lasaros rinəmak nəpɪn kefə raka ia nɪpəgi kəruətəreɪ.

18 Rukwənu nəɦa Petani ipaka tɪ Jerusalem, kavən rəmwhen ia kilometa kahar.

19 Nəkur Isrel me həpɪk həməuvehe tɪ Marta mɪne Meri mə tuhəgkiari vivi mɪnrau tɪ nəri nə mə kɪtirimənr̄rau ruvamhə.

20 Ro iamɪnɦi irə nəpɪn Marta rɪregi mə Iesu rauvehe, in revən mətə in. Mətə Meri raməkure a ia nəkwai nimwə.

21 Marta rini pen tɪ Iesu i mə, “Iər̄imənu. Ko ramo ik ia kwopun i ko kɪtirimak rəp̄wəh nemhəien.

22 Mətə iou iakukurən mə təkwtək̄wuni nəfe nəghɪn tikəres Kumwesən tukwe, in truvei pehe mik.”

23 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Kɪtirimam trətui mwi ia nemhəien səvənhɪ.”

24 Miregi Marta rini pen tukwe in mə, “Iou iakukurən mə in trətui mwi ia nəpɪn sampam, nəpɪn nər̄mama tuhətui mwi ia nemhəien.”

25 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iou iər̄mama i iakamo nər̄mama səməme həuvamhə hətui mwi ia nemhəien. Iou nɪmɪruien. Iər̄mama sə rani nɪpərɦienien ia nɪrak nəri auər a mə remhə mətə trimɪru.

26 Nənə iər̄mama sə ramɪru, mani nɪpərɦienien ia nɪrak, trɪpkemhə mhə ia nəpɪn riti. Ikini nɪpərɦienien ia nəgkiariien i?”

27 Miregi Marta rini pen tukwe in mə, “Ouəh, Iər̄imənu. Iakani nɪpərɦienien mə ik iəmə i kani mə Kr̄isto. Ik Tɪni Kumwesən. Ik iəmə i profet kupwən me həməni mə tikuvehe ia tɪprənə i.”

28 Marta rini nəgkiariien nəɦa, nənə mərari mevən mə trəkwein piəvni Meri. In revən məgkiari afafa min, mɪni mə, “Iahatən səkrau in i ruvəuvehe, maməres ik.”

29 Nənə nəpɪn Meri rɪregi nəgkiariien nəɦa, riskəmter akwauakw, mevən tɪ Iesu.

30 Iesu rɪpkuvehe mhə ihɪ ia rukwənu nəɦa, mətə ramərər ihɪ ia kwopun nəɦa Marta rinətɪni in ikɪn.

31 Nəkur Isrel me nəɦa səməme kamhəkure irəɦa Meri ia nəkwai nimwə mamhəgkiari vivi min, hətoni Meri riskəmter akwauakw mier irapw iruə. Ro pen irəɦa həkurirə in. Rerɪnr̄aha ramrhi mə rosi in ramevən mə trasək ia kwopun kɪnərkwafə nɪpwrai kɪtiriməni ikɪn.

32 Nəpɪn Meri ruvehe ia kwopun nəɦa Iesu ramərər ikɪn, mətoni, in rɪnɪmwi nukurhun ni ia nənimen, mɪni pen tukwe in mə, “Iər̄imənu. Ko ramo ik ia kwopun i ko kɪtirimak rəp̄wəh nemhəien.”

33 Ia nəpɪn nəɦa Meri ramasək. Nəkur Isrel me nəɦa səməme həuvehe irəɦa min irəɦa mwi kamhasək. Iesu rətɪni rerɪn rərkwəpɪr, meiahag əfi tukwe,

34 mɪni mə, “Kɪmɪaɦa hɪənərkwafə nɪpwr̄an pəku?”

Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “İərimənu. Uvehe mətoni.”

³⁵ İesu rasək.

³⁶ Ro pen nəkur İsrəl me həni mə, “Hətoni ro. Rosi in rokeikei pik anan Lasaros.”

³⁷ Mətə irəha nepwin həni mə, “İəmə i rınomasan raka iərmama riti nənimen rıfwə. Rəfo in rıpkomasan mhə mwi Lasaros mə trəpwəh nemhəien?”

İesu ro Lasaros rətui mwi ia nemhəien

³⁸ Ro iamınhi irə İesu rıregi mwi rərəha anan. In ruvehe ia kwopun kınərkwafə nıpwrai Lasaros ikın. Kınərkwafə nıpwran ia nıpwəgi kəruətərei riti. Nənə kəruətərei riti mwi ramərer tukuahag tərhuı nıpwəg nəha.

³⁹ İesu rını mə, “Həuvehi raka kəruətərei nəha.”

Mətə Marta, kıtiriməi iəmə nəha sə ruvamhə, rını pen tukwe in mə, “İərimənu. In ruvəpein raka. In i nəpin sə ro kefə səvənhi.”

⁴⁰ Miregi İesu rını pen tukwe in mə, “Rosi ikınənouenou nəfe iakıməni pehe tukw ik uə? Trını mınuə ikını nıpərhienien ia nırak, tikətə nasoriien səvəi Kumwesən.”

⁴¹ Ro iamınhi irə irəha həuvehi raka kəruətərei nəha. Nənə İesu rəkwətə, mını mə, “Tata. İakani tanak tukw ik ti nəri nə mə ikuvəregi raka iou.

⁴² İakukurən mə ikamregi iou ia nəpin me pam, mətə iakani nəgkiariien i mə trasitu ia nərmama me i kamhərer kuraukurau. İakuə irəha tuhəni nıpərhienien mə ikınərhi pehe iou.”

⁴³ Nəpin İesu rını pam nəgkiariien me nəha, rəkwəin əpwəmwıs, mını mə, “Lasaros! İer irapw!”

⁴⁴ Nənə iəmə nəha sə ruvamhə rier irapw. Tınari me nəha sə kınərkwi rəgin mi mınə nısun mi irə mınə sə nəha kınərkwi nənimen irə kamhəmak ihı ia nıpwran. Nənə İesu rını pen ti nırəha i mə, “Həfi raka tınari irə, pwəh ravən.”

Nəmə asori me hərai sun mə tuhousi əpune İesu

⁴⁵ Nəkur İsrəl me nəha səməme həməuvehe mhəti pehe Meri irəha həpik hətoni nəfe İesu rino, nənə mhəni nıpərhienien ia İesu.

⁴⁶ Mətə irəha nepwin həvən ti Farisi me, mhəni pen nəfe İesu rino.

⁴⁷ Ro iamınhi irə pris asori me mınə Farisi me housəsımwın nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl, mhəni mə, “Kitaha tsəfo i? Kwa iəmə i ramo nımtətien me rıpik.

⁴⁸ Trını mınuə kitaha səseni in ramo iamınhi irə marıpin, nərmama me pam tuhəni nıpərhienien irə. Nənə nəkur Rom tuhəuvehe mhouraha nımwəfwaki səkitaha mınə nərmama me səkitaha.”

⁴⁹ Mətə irəha riti nəghın nə Kaeafas in rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha. In rını pen ti nırəha i mə, “Kımıaha hiəreirei nari.

⁵⁰ Rəfo kımıaha hiəpkətə mhə mhəukurən? Ko iərmama kuation remhə ti nəkur İsrəl ramasan məpi raka kousi əpune kitaha nəkur İsrəl me pam.”

⁵¹ Kaeafas rıpkını atukw mhə nəgkiariien i, mətə in rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha, mani irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwin İkinan. Nəri nəha rıpkier pehe mhə ihı, mətə in rukupwən mını irapw mə İesu tremhə ti nəkur İsrəl.

⁵² Mətə in trɪpkemhə mhə ti nirəha əpa nəkur Isrel, in tremhə mwi ti nɪpwnəti Kumwesən me səməme kamharə kirkiri ia tənəmtənə me, nənə mousəsımwın irəha ia kusen kuatia.

⁵³ Ia nəpın nəha nəmə asori me nəha hənəmrai sun mə tuhousi əpune Iesu.

⁵⁴ Ro iamınhi irə Iesu rəpwəh nəvən irapwien ia nəmri nəkur Isrel ia tənə Jutia, mətə in rəpwəh tənə səvənraha mevən ia taon riti nəghın nə Efreem. Taon nəha ipaka ti kwopun akwesakwes ikin. Iesu ramarə ikin irəha nərmama me səvənhi.

⁵⁵ Nəveginien asori nəha səvəi nəkur Isrel nəghın nə Pasova ruvəuvehe ipaka. Ro pen nərmama həpik həier ia kwopun me mhəutə pen fwe Jerusalem mə tuho irəha həmher ia nəmri Kumwesən kurirə Pasova ruvehe.

⁵⁶ Irəha kamhərer ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhətui Iesu, mamhəgkiari mınraha me, mamhəni mə, “Kımiaha hiaməfətərig irə? Rosi ko in rɪpkuvehe mhə ia nəveginien asori uə?”

⁵⁷ Irəha hənı ianhi ti nəri nə mə pris asori me mınə Farisi me həuvəni raka nəkwənraha mə trini mınə iərmama riti rukurən kwopun Iesu ramarə ikin traməkeikei mını pen ti nirəha i nənə irəha tuhəvən mhəkwtəmhiri in.

12

Meri rətəgi pen senta ia nisui Iesu

¹ Nəpın sikis a mwi nəveginien asori nəha Pasova ruvehe. Ro pen Iesu revən ia Petani, imwei Lasaros. Lasaros nə iəmə sə Iesu rınəsəwpwiri in ia nemhəien.

² Irəha həpnəpenə nəveginien riti sənəi Iesu fwe ikin. Marta rasui raka nəveginien. Lasaros in mwi riti ia nərmama me nəha səməme kamhani pəri nari irəha mın.

³ Ia nəpın nəha Meri ruvehi nɪpəri senta kınə ia nat atukwatukw nənimen rutə pik. In ruvehi mətəgi pen ia nisui Iesu mi, nənə mınəmrai nisun mi ia nimwai nukwənen. Nəkwai nimwə ruvehe mukuər ia nɪpeki senta.

⁴ Mətə iərmama riti səvəi Iesu, nəghın nə Jutas Iskariot, iəmə nəha rɪpko mhə tui truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in, in rini mə,

⁵ “Rəfo kɪpkəmri pen mhə nəmri nari ia senta nəha? Kukurən nuvehien silin me kınə ia silva irəha pam tri hantret, kuvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən.”

⁶ Jutas rɪpkini mhə nəgkiariien nəha ti nəri nə mə in rokeikei mə trasitu ia nərmama nautə səvənraha riwən. Mətə in rini nəgkiariien nəha ti nəri nə mə in rauvehi tənəripw irəha kamhəvai pen mane irə, nənə nəpın nepwın ramakres afafa nɪpərın səvənhi.

⁷ Mətə Iesu rini mə, “Əpwəh nəskiien prən i. In rino nəri i rerin ramrhi nəpın tukinimwi iou irə.

⁸ Nərmama nautə səvənraha riwən tiharə kımiaha mınraha nəpın me, mətə iou tapkarə pəri mhə kitaha m kımiaha nəpın me.”

⁹ Nəkur Isrel me həpik həregi mə Iesu in ia kwopun nəha, həregi həuvən tukwe. Irəha həpkəuvən mhə mə tuhətoni Iesu əpa, mətə həuvən mə tuhətoni mwi Lasaros. Lasaros nə in iəmə sə Iesu rınəsəwpwiri in ia nemhəien.

¹⁰ Pris asori me hərai sun mə tuhousi əpune Lasaros mwi,

¹¹ ti nəri nə mə nəkur Isrel me həpik, nəpın hətoni mə in ruvəmıru mwi, həni nıpərhiénien ia Iesu, nənə mhəpwəh nukurirəien nəmə asori me səvənraha.

Iesu revən mapirapw fwe ia Jerusalem nərmama həgnəgini in

¹² Kını rakwakwi irə, nərmama me nəha səməme həuvən ti nəveginien asori nəha Pasova həregi mə Iesu rauvehe ia Jerusalem. Nərmama me nəha həpik.

¹³ Həuvehi nımwai nəmwir mhəuvehi mhəier ia taon mhəuvən mhətə in rauvehe ia suatuk, kamhəkwein əpwəmwis mə, “Səgnəgini Kumwesən!

Səkwein amasan ia iamə i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha! Səkwein amasan irə, in kig səvəi nəkur Isrel!”

¹⁴ Iesu rətə kwəti togki riti nənə rəkure irə. Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien i kımərai pen ia Nəkukuə İkinan. Rini iamınhi irə mınuə,

¹⁵ “Nəkur Saeon^a tihəpwəh nehekirien.

Hətə ro kig səkimiaha rauvehe, maməkure ia kwəti togki riti.”

¹⁶ Ia nəpın nəha nərmama me səvəi Iesu həreirei nıpwrai narimnari me i. Mətə kurirə irə, kuvehi utə raka Iesu revən fwe ia neiai, rerınraha rırhi mə kımərai pen narimnari me i ia Nəkukuə İkinan raməgkiari irə. Rerınraha rırhi mwi mə nərmama me həno narimnari me i irə.

¹⁷ Iesu rino Lasaros rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nərmama me nəha səməme kamhərer irəha min ia nəpın nəha in rınəkwein Lasaros irə mə trier ia nıpəgi kəruətərei irəha kamhəripin mamhəni irapw nəfe irəha hənətoni.

¹⁸ Nərmama həpik hənuə tuhətoni Iesu ti nəri nə mə irəha kamhəregi mə in rino nımtətien nəha.

¹⁹ Ro iamınhi irə Farisi me kamhəni pen ti nırəha me i mə, “Hətoni ro, kitaha ko səpko anan mhə nari riti! Təkwtəkwni nəha nərmama me pam kamhəkurirə in!”

Iesu rini irapw mə traməkeikei memhə

²⁰ Nəkur Kris me nəpwin nəha ikın kamhəfwaki irəha nərmama me nəha səməme həməutə pen fwe Jerusalem ti nəveginien asori.

²¹ Nəkur Kris me nəha həuvehe ti Filip. (Filip imwəni fwe Petsaeta ia tənə Kalili.) Həuvehe mhəni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Kımaha iahokeikei mə tahətoni Iesu.”

²² Ro iamınhi irə Filip revən mını pen ti Antru, nənə rouevən rouni pen ti Iesu.

²³ Nənə Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Təkwtəkwni nəha nəpın sə Kumwesən truvehi utə nəghi Iəməti İərmama irə ruvəuvehe.

²⁴ İakani nıpərhiénien tukumiaha i. Nuni nari riti ko rıpkukuə mhə kwənkwan trini mınuə rıpkukupwən mhə mımwei irapw ia tıprənə memhə. Mətə mə remhə trukua kwənkwan rıpik.

²⁵ İərmama sə rokeikei pik nımıruién səvənhi trarfai irə, mətə İərmama sə rəmwəki nımıruién səvənhi ia tıprənə i in trəkwtəmhirı nımıruién səvənhi mamevən muvehi nımıruién rerin.

²⁶ İərmama sə ramo tukwini nari miou traməkeikei mukurirə iou. Nənə kwopun pəku İakamarə ikın İərmama sə ramo tukwini nari miou in mwi trarə ikın. İərmama sə ramo tukwini nari miou Tata Kumwesən trisiai in.

^{12:11:} Jon 11:45 ^{12:13:} Mat 27:42, Jon 1:49 ^a ^{12:15:} Nəgkiariien i ‘Saeon’ nəghi Jerusalem.

^{12:16:} Jon 2:22 ^{12:17:} Jon 11:43-44 ^{12:19:} Jon 11:48 ^{12:21:} Jon 1:44, Luk 19:3, 23:8 ^{12:23:} Jon 13:31-32, Jon 17:1 ^{12:24:} 1Kor 15:36 ^{12:25:} Mat 16:25 ^{12:26:} Jon 14:3, 17:24

²⁷ Təkwətəkwuni nəha iakregi rərəha anan. Nənə takəfni mwi irə? Ko iakini mə “Tata uvehi raka nəmisəien sə rauvehe tukw iou?” Rekəm, kwa in nə iakiməuvehe tukwe mə nəpin i treste iou iamınhi irə.

²⁸ Tata uvehi utə nəghim!”

Təkwətəkwuni a mwi kregi nəgkiariien riti ruku pen ia neiai muvehe. Nəgkiariien nəha rini mə, “Iou iakuvəuvehi utə raka nəghik, nənə təkwətəkwuni nəha takuvehi utə mwi.”

²⁹ Nərmama səməme kamhərəer ipaka tukwe həregi həni mə, “Kwa karuəruə!” Nepwin həni mə, “Agelo riti rəgkiari pen min.”

³⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “nəgkiariien nəha rıpkuvehe mhə mə iou takregi. Mətə ruvehe mə kimiaha tihəregi.

³¹ Təkwətəkwuni nəha rino nəpin sə Kumwesən trərpwin noien ərəha me kamo ia tıprənə i. Təkwətəkwuni nəha in trəkoui irapw Setan sə ramərimənu ia tıprənə i.

³² Nənə iou, nəpin kuvehi utə iou iakaraka ia tıprənə, takvi pehe nərmama pam həuvehe tukw iou.”

³³ Iesu rini nəgkiariien i mani əuenhın mə trəfemhə irə.

³⁴ Ro pen nərmama həni pen tukwe in mə, “Kimaha iahəuvəregi raka ia Loa səkitaha mə nəpin Kristo truvehe in tramərə rerin. Rəfo ikani mə tukuvehi utə İəməti İərmama? Sin nəha İəməti İərmama nəha?”

³⁵ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nukuraanien sə raməhiəpwin kimiaha trərə nəpin oulhi a mwi kimiaha min. Havən nəpin nukuraanien i ramərə ihi kimiaha min, kamo nəpitəvien ruvehe mousəman kimiaha. İərmama sə ramavən ia nəpitəvien rıreirei kwopun ramevən ikin.

³⁶ Nəpin nukuraanien i ramərə ihi kimiaha min, tihəni nıpərhienien irə. Ia suatuk nəha kimiaha tihəuvehe mho nıpwnəti nukuraanien ia kimiaha.” Nəpin Iesu rini pam nəgkiariien me i, in rəpwəh irəha, mevən məkəwafə.

Nəkur Isrel həpwəh nıniien nıpərhienien ia Iesu

³⁷ Iesu rino əuər a nımtətien me rıpk ia nəmri nəkur Isrel mətə irəha həpkini mhə nıpərhienien irə.

³⁸ Noien i rier pehe iamınhi mə nəgkiariien i Profet Aesea rıməni fwe kupwən truvehe mukuə irə. In rıməni iamınhi irə minuə, “İərimənu. Sin rini nıpərhienien ia nəgkiariien səkimaha?

İərimənu ro pui nıskaiien səvənhi m sin?”

³⁹ Ro iamınhi irə irəha ko həpkini mhə nıpərhienien ia Iesu ti nəri nə mə Profet Aesea rıməni mwi minuə,

⁴⁰ “Kumwesən rino nənimənraha rıfwə,
nənə məsisəg ia nətərigien səvənraha.
In rino iamınhi kamo irəha hətə nari ia nənimənraha,
mhəukurən nari ia rerınraha,
mhərərig,
nənə tako irəha həuvehe mhəsənın.”

⁴¹ Profet Aesea rıməni nəgkiariien me i ti nəri nə mə in rınətoni nasoriien səvəi Iesu, nənə nəgkiari irə.

⁴² Mətə pərhien nəmə asori me həpk kwopti irəha mwi həni nıpərhienien ia Iesu. Mətə ti nəri nə mə kamhəhekır Farisi me, həpwəh nini irapwien.

Irəha həpwəh nokeikeien mə Farisi me tuhərhi irapw irəha ia nimwəfwaki səvənraha.

⁴³ Nəmə asori me i hokeikei mə nərmama tuhaməmwur ia nəgnəginien irəha. Irəha hokeikei sə nəha məpi raka mə Kumwesən trəgnəgini irəha.

⁴⁴ Ia nəpin nəha Iesu rəkwein əpwəmwis, mini mə, “Iərmama sə rani nīpərhiēnien ia nīrak, rīpkini əpa mhə nīpərhiēnien ia nīrak, mətə rani nīpərhiēnien ia Iəmə sə rīnərhi pehe iou.

⁴⁵ Nənə iərmama sə ramətə iou, ramətə mwi Iəmə sə rīnərhi pehe iou.

⁴⁶ Iou iakiməuvehe ia tīprənə i iakəmwhen ia nukuraanien. Ro iamīnhi irə, iərmama sə rani nīpərhiēnien ia nīrak tīpkarə mhə ia nəpītəvien.

⁴⁷ Iərmama sə ramregi nəgkiariēn me səiou, məpwəh noien nəfe iakani, tapkərpwin mhə noien ərəha səvənhi. Iou iapkuvehe mhə ia tīprənə i mə takərpwin noien ərəha səvəi nərmama, mətə iakuvehe mə takuvehimiru irəha.

⁴⁸ Mətə iərmama sə rauvei pehe təkutan miou, məpwəh mwi nīnien nīpərhiēnien ia nəgkiariēn me səiou, nari riti nəha ikin tukərpwin pen min tukwe. Ia nəpin sampam tukərpwin pen min ti nəri nə mə rini nəri auər a ia nəgkiariēn səiou sə iakiməni.

⁴⁹ Tro iamīnhi irə ti nəri nə mə nəgkiariēn me i səiou rīpkuku pehe mhə ia nīrak a. Mətə Tata Kumwesən sə rīnərhi pehe iou iakuvehe, in nə rīməni pehe nəkwan tukw iou i mə nəfe noien səvəi nəgkiariēn takesi pen mine nəfe nəgkiariēn takini.

⁵⁰ Nənə iakukurən mə nəgkiariēn i səvənhi in nə nukune nīmīruien rerin. Ro iamīnhi irə nəfe iakani, mani makurirə a nəfe nəgkiariēn Tata Kumwesən rīməni pehe tukw iou i.”

13

Iesu raikwas ia nisui nərmama me səvənhi

¹ Trakwakwi tuko nəveginien asori nəha Pasova. Iesu rukurən mə nəpin səvənhi ruvəuvehe ipaka na trəpwəh tīprənə i mevən ti Tata Kumwesən. Nəpin me in ramokeikei nərmama me səvənhi səməmə kamharə ia tīprənə i, mamokeikei irəha nəpin me meste pehe nəpin in tremhə irə.

² Ia nəruarəv Iesu mine nərmama me səvənhi kamhani pəri nari. Setan rīnəmri pen raka nətərigien riti ia reri Jutas Iskariot, tini Saemon, mə truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməmə haməmwəki in.

³ Iesu rukurən mə Tata Kumwesən ruvəuvei pen raka narimnari me pam ia rəgin. In rukurən mwi mə fwe kupwən in rəpwəh Kumwesən muvehe, nənə təkwtəkwuni in trīrərig mevən mwi ti Kumwesən.

⁴ Ro iamīnhi irə in riskəmter ia kwopun nəha kamhani pəri nari ikin, muvehi raka karkahu səvənhi, nənə muvehi tīnari riti mwi kamərai raka nəpwtigien irə, mətoti.

⁵ Mətoti pam, mivi pen nui ia nari kamaikwas ia nisui iərmama irə, nənə minamaikwas ia nisui nərmama me səvənhi, nənə mamrai raka nəpwtigien ia tīnari sə in rīnətoti irə.

⁶ Nəpin in ruvehe ti Saemon Pita, Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ikuə tikaikwas mwi ia nisuk mi?”

7 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəri i iakamo ikreirei təkwəkwuni, mətə kurirə ikin tikukurən.”

8 Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Rekəm. Ko iakəpwəh nəseniien ik ikaikas ia nisuk mi ia nəpin riti.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Mə iapkaikas mhə ia niram, tukəpwəh niniien mwi mə ik iərmama riti səiou.”

9 Miregi Saemon Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Mə ro iamınhi irə, tikəpwəh naikas əpaien ia nisuk mi, mətə tikaikas mwi ia tpage rəgik mi mine nukwənek.”

10 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iərmama sə rinaru raka traru mwi ti nəfe? Nipwran rınəmher pam raka, mətə nisun mi əpa traməkeikei maikas mwi ia nirau. Kimiaha hiənəmher raka, mətə ripko mhə kimiaha pam.”

11 Iesu ruvəukurən raka sin ia nirəha truvei pen in ia rəgi nərmama səməmə haməmwəki in. Ro pen in rini ianhi mə, “Ripko mhə kimiaha pam hiamher.”

12 Nəpin Iesu raikas pam ia nisunraha, rarkahu mwi karkahu səvənhi, mevən mwi məkure ia təmwhekin, nənə mni pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəukurən nipwrai nəri i iako m kimiaha?”

13 Kimiaha hiaməkwein iou mə ‘Iahatən’ mine ‘Iərimənu.’ Nənə hiaməni atukwatukw a, ti nəri nə mə nipərhiēnien iou Iahatən səkimiaha mine Iərimənu səkimiaha.

14 Ro iamınhi irə mə iou iakinaiikas ia nisumiaha iamınhi, ramasan mə kimiaha mwi tihaiikas ia nisumiaha me.

15 Iou iako noien i mahatən kimiaha irə mə kimiaha tiho rəmwhen iou iakino m kimiaha.

16 Iakani nipərhiēnien tukumiaha i. Iərmama sə ramo tukwini nari ripkasori mhə ia iəmə asori səvənhi. Iərmama sə kamərhi in ti nuvehien nəgkiariien in ripkasori mhə ia iərmama sə ramərhi in.

17 Təkwəkwuni nəha kimiaha hiəukurən amasan narimnari me i, ro iamınhi irə trini minuə hio iamınha irə, kimiaha rerimiaha tragien.”

Iesu rini irapw mə tukuvei pen in ia rəgi nərmama səməmə haməmwəki in

18 “Iou iapkaikiari mhə ia kimiaha pam. Iakukurən amasan səməmə iakinərpwi rəgik ia nirəha. Mətə nəgkiariien i ia Nəkukuə İkinan traməkeikei muvehe mukuə. Rini mə, ‘Iərmama sə kupwən iarouəni nari kimrau min, mətə təkwəkwuni nəha in ruvəuvehe minəmwəki iou.’

19 Iou iakani irapw nəri i tukumiaha təkwəkwuni, nəpin rəpwəh ihi nier peheien. Mətə nəpin trier pehe irə, nənə kimiaha tihəni nipərhiēnien ia nirak mə iou i in i.

20 Iakani nipərhiēnien tukumiaha i. Iərmama sə raməsevər ia rerin ti iərmama riti səiou sə takərhi pen in rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin tukw iou. Nənə iərmama sə raməsevər ia rerin tukw iou rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin ti Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe.”

21 Nəpin Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, riregi rərəha fwe ia rerin, mni irapw mə, “Iakani nipərhiēnien tukumiaha i mə kimiaha riti truvei pen iou ia rəgi nərmama səməmə kaməmwəki iou.”

22 Nənə nərmama me səvənhi həti pen mhətoni irəha me, mhəreirei mə Iesu rani sin.

23 Irəha riti Iesu rokeikei pik, in raməkure ipaka ti Iesu.

²⁴ Ro pen Saemon Pita ruini pen kankapwə min mə trəres ro Iesu mə iərmama sin nəha in rani.

²⁵ Ro iamınhi irə iərmama nəha rəkure pəpən ipaka ti Iesu, məres in mə, “Iərimənu, sin nəha ikani?”

²⁶ Miregi Iesu rini mə, “Iərmama sə takəkwsen bred meitesi ia nise nari muvei pen min, iərmama nəha i nəha.” Nənə in ruvehi nıpəri bred riti, meitesi ia nise nari, muvei pen m Jutas tını Saemon Iskariot.

²⁷ Nənə Jutas ruvehi bred, təkwtəkwni a mwi Setan ruvniwə ia rerin.

Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəfe nəha ikuə tiko, iko akwauakw.”

²⁸ Iesu rini nəgkiariien nəha ti Jutas, mətə nərmama me nəha kamhani pəri nari irəha min həreirei mə rini pen ti nəfe.

²⁹ Nepwin rerinraha rirhi mə rosi Iesu riməni pen tukwe in mə trevən muvehi nəmri nəveginien riti uə trevən muvei pen mane nepwin m nərmama nautə səvənraha riwən. Rerınraha rirhi iamınhi ti nəri nə mə Jutas ramətui ti tənəripw sə irəha kamhəvai pen mane me səvənraha irə.

³⁰ Ro iamınhi irə nəpın Jutas ruvehi raka bred, rərer, mier akwauakw a. Ia nəpın nəha ruvəpitəv.

Saemon Pita trini mə rıreirei Iesu

³¹ Nəpın Jutas ruvəier raka, Iesu rini mə, “Təkwtəkwni nəha rino nəpın sə tukuvehi utə nəghi ləməti Iərmama irə, nənə na in truvehi utə nəghi Kumwesən.

³² Trini minuə in ruvehi utə nəghi Kumwesən, Kumwesən in mwi truvehi utə in revən marə irau min. In tro təkwtəkwni a mwi.

³³ Nıpwnətik me. Ko iapkarə əpwəmwis mhə kıtaha m kımiaha. Kımiaha tihəpkətui iou, mətə takini pehe mwi nəgkiariien kuatia a m kımiaha nəha təkwtəkwni sə iakiməni pen m nəmə asori me səvai nəkur Isrel fwe kupwən. Iakiməni pen ti nırəha i mə, ‘Kımiaha ko hiəpkəuvən mhə nəha kwəpun iakamevən ikın.’

³⁴ Nəgkiariien vi riti takuvei pehe m kımiaha təkwtəkwni mə tiho. Kımiaha tihaməkeikei mhokeikei kımiaha me. Rəmwhen iou iakokeikei kımiaha ia noien a mwi nəha kımiaha tihaməkeikei mhokeikei kımiaha me.

³⁵ Trini minuə kımiaha hiokokeikei kımiaha me iamınhi irə, nərmama me pam tuhəkurən mə kımiaha nərmama me səiou.”

³⁶ Nənə Saemon Pita rəres pen in mə, “Iərimənu, tikevən pəku?”

Miregi Iesu rini mə, “Kwəpun pəku iakamevən ikın nəha təkwtəkwni, ko ipkukurirə mhə iou mətə kurirə irə tipkukurirə iou.”

³⁷ Miregi Pita rini mə, “Iərimənu takəpwəh nukurirəien ik nəha təkwtəkwni ti nəfe? Iou rerik ragien a mə takemhə tukw ik.”

³⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikini mə rerim ragien a mə tikemhə tukw iou? Iakani nıpərhienien tukw ik i kurirə rəiə rakaka tikini m kahar mə ikreirei iou.”

14

Iesu raməgkiari vivi m nərmama me səvənhi

¹ Nənə Iesu rini pen ti nırəha i minuə, “Rerimənu rəpwəh nəpouien. Kımiaha tihaməkeikei mhəni nıpərhienien ia Kumwesən, mhəni mwi nıpərhienien ia nirak.

² Ia nəkwaɪ nɪmwə səvəi Tata səiou nəkwan rɪpɪk. Iakɪnamevən takəpnəpenə ia kwopun riti səkimiaha. Nəgkiariien i ro nɪpərhiɪen. Mə neikuəien ko iakəpwəh nɪniien tukumiaha.

³ Takevən məpnəpenə ia kwopun riti səkimiaha, məpnəpenə pam nənə mɪrəɪg pehe mwi mɪpeki pehe kimiaha ia nirak mə kimiaha tɪharə ia kwopun iakamarə ikin.

⁴ Kwopun nəha iakamevən ikin kimiaha hiəuvəukurən raka suatuk səvənhi.”

Iesu in suatuk ti nevəniɪn ti Tata Kumwesən

⁵ Miregi Tomas rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Kimaha ia hərəirei kwopun nəha ikamevən ikin. Tahəfukurən suatuk ramevən ia kwopun nəha?”

⁶ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iou suatuk. Iou nɪpərhiɪen. Iou nɪmɪruɪen. Iərmama riti ko rɪpkevən atukw mhə ti Tata Kumwesən trini mɪnuə iou iapkuvehi mhə in mevən.

⁷ Trini mɪnuə kimiaha hiəukurən iou, tihəukurən mwi səiou Tata. Təkwtəkwuni mamevən hiəuvəukurən raka in, mhənətoni raka in.”

⁸ Miregi Filip rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ahatən ro Tata Kumwesən pwəh kimaha ia hətəni. Nəri nə in nə kimaha ia həkəikei.”

⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Filip, iakɪnarə tui kɪtaha m kimiaha, mətə ikamreirei ihi iou? Iərmama sə ramətoni iou, ramətoni Tata səiou. Rəfo ikinə mə ‘Ahatən ro Tata Kumwesən pwəh kimaha ia hətəni’?

¹⁰ Kwa iou nə ia Tata Kumwesən, Tata Kumwesən in i ia nirak. Ipkinə mhə nɪpərhiɪen irə uə? Nəgkiariien me i səməme iakani pehe tukumiaha i rɪpko mhə nəgkiariien atukw səiou, mətə Tata Kumwesən ia nirak ramo wok me səvənhi.

¹¹ Ro iamɪnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhəni nɪpərhiɪen ia nirak nəpɪn iakini iamɪnhi irə mɪnuə ‘Iou nə ia Tata Kumwesən, Tata Kumwesən in i ia nirak.’ Mə rekəm tihaməkeikei mhəni nɪpərhiɪen ia nirak ti nəri nə mə hiamətoni wok me i iakamo.

¹² Iakani nɪpərhiɪen tukumiaha i iərmama sə rani nɪpərhiɪen ia nirak, in mwi trə wok me i iakamo. Ouəh pərhiɪen in trə wok asori me məpi raka wok me i iakamo ti nəri nə mə iakamevən ti Tata Kumwesən.

¹³ Nəfe nari kimiaha tihərəs ia nəghik, iou tako mə wok me i Tini Kumwesən ramo truvehi utə nəghi Tata səvənhi.

¹⁴ Trini mɪnuə hiərəs nari riti miou ia nəghik, iou tako.”

Iesu rini mə traməkeikei mərhi pehe Nənɪmwɪn Ikinan

¹⁵ “Trini mɪnuə kimiaha hiəkəikei iou, tihaməkeikei mho nəgkiariien me səiou.

¹⁶ Nənə takərəs Tata Kumwesən, nənə in truvei pehe Iasitu riti mwi m kimiaha in trarə rerin kimiaha min.

¹⁷ Iasitu nə in nə Nənɪmwɪn nə nukune nɪpərhiɪen. Nərmama səvəi tɪprənə i ko həkpuvehi mhə Nənɪmwɪn nə ti nəri nə mə irəha həkətoni mhə, mhərəirei in. Mətə kimiaha hiəukurən in, ti nəri nə mə in ramarə kimiaha min nənə trɪpkarə ia rerimiaha.

¹⁸ Iou tapkəpwəh mhə kimiaha rəmwhen ia nəkwərhakwərha kemhə tənɪ irəha. Takrəɪg mwi tukumiaha.

¹⁹ Triṗko mhə tui nərmama səvəi tiṗrənə i tuhəṗkətoni mhə iou, mətə kīmiaha tihətoni iou. Nənə ti nəri nə mə iou iakamiru, kīmiaha mwī tihəmīru.

²⁰ Tro nəṗin səvəi narimnari me i, nənə kīmiaha tihəukurən mə iou nə ia Tata səiou, kīmiaha i ia nīrak, nənə iou nə ia kīmiaha.

²¹ Iərmama sə ruvəregi raka nəgkiariien me səiou, trini minuə ramo nəgkiariien me nəha, in nəha iərmama sə rokeikei pərhien iou. Iərmama sə rokeikei pərhien iou iamīnhi irə, səiou Tata trokeikei in, nənə iou mwī takokeikei in, mo pui pen iou min.”

²² Miregi Jutas (riṗko mhə Jutas Iskariot) rəres pen Iesu i mə, “Iərimənu. Tikəfo mo pui ik m kīmahə əpa, mətə tikəṗwəh no puien ik m nərmama səvəi tiṗrənə?”

²³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Trini minuə iərmama riti rokeikei iou, in tro nəgkiariien səiou, nənə səiou Tata trokeikei in, kīmrau Tata səiou tarouvehe tukwe, iarauo rukwənu səkimrau mhararə kīmrahar min.

²⁴ Iərmama sə rəṗwəh nokeikeien iou, in trəṗwəh noien nəgkiariien me səiou. Nəgkiariien i sə hiamregi riṗko mhə nəgkiariien atukw səiou, mətə in i nəgkiariien səvəi Tata Kumwesən sə rīnərhi pehe iou iakuvehe.

²⁵ Narimnari me i iakani irapw tukumiaha i nəṗin iakamarə ihi kītaha m kīmiaha.

²⁶ Mətə Nənīmwin Ikinan i in Iasitu sə Tata Kumwesən trərhi pehe i ia nəghik, in trahatən kīmiaha ia narimnari me pam. In tro rerimīahə ramrhi narimnari me i iakani pehe tukumiaha mə kīmiaha tihəṗwəh nenouenouien irə.

²⁷ Na takəṗwəh kīmiaha, mətə iakəmri nəmərīnuien tramarə tukumiaha. Nəmərīnuien i səiou sə iakavei pehe riṗkəmwhen mhə ia nəmərīnuien sə nərmama səvəi tiṗrənə i tuhəuvei pehe. Rerimīahə rəṗwəh nəṗouien, məṗwəh nehekīrien.

²⁸ Kīmiaha hiəuvəregi raka nəgkiariien səiou. Iakīmāni pehe tukumiaha i mə, ‘Iou tapkəṗwəh kīmiaha, mətə kurirə takrərīg pehe tukumiaha.’ Trini minuə hiəokeikei pərhien iou, nənə rerimīahə tragien a mə tihətoni iou iakamevən ti Tata Kumwesən, ti nəri nə mə in rasori məpi raka iou.

²⁹ Iou iakani pehe raka narimnari me i tukumiaha nəha təkwətəkwuni kurirə həier pehe, ro iamīnhi nəṗin həier pehe tihəni nīpərhienien ia nīrak.

³⁰ Ko iapkəgkiari əṗwəmwis mhə m kīmiaha nəha təkwətəkwuni ti nəri nə mə Setan i iərimənu səvəi tiṗrənə i rīnəuvehe. In riṗkasori mhə ia nīrak,

³¹ mətə nərmama səvəi tiṗrənə i tuhaməkeikei mhəukurən mə iakokeikei Tata Kumwesən ro pen iakamesi pen atukwatukw nəfe nəgkiariien sə in rīmāni pehe tukw iou i mə tako. Həuvehe ṗwəh saraka ia kwopun i.”

15

Nukune nei pərhien mine rəgrəgin me

¹ “Iou iakəmwhen ia nukune nei nəha krep sə ro nīpərhienien i. Səiou Tata in rəmwhen ia iərmama sə raməpərhi nei nəha. ² Rəgi nei me pam səməme həṗkukuə mhə in ramərāi raka irəha. Rəgi nei me pam səməme kāmhəukuə in raməpərhi amasan mə trukuə kwənkwan riṗik mwī.

14:19: Jon 16:16 **14:20:** Jon 17:21-23 **14:21:** Jon 15:10, 16:27 **14:22:** Wok Me 10:41-42
14:23: Mat 18:20, Jon 13:34, 2Kor 6:16, Efes 3:17 **14:24:** Jon 7:16 **14:26:** Jon 14:16 **14:27:**
Jon 14:1, 16:33, Fil 4:7 **14:28:** Jon 14:3, 16:28, Jon 20:17, Luk 24:52 **14:29:** Jon 13:19 **14:30:**
Jon 12:31, 16:11, Efes 2:2 **14:31:** Jon 10:18, 12:49, Mat 26:46 **15:2:** Mat 3:10

³ Kĩmiaha hiəmwhen ia rigi nei naha, nənə iakinəpərhi raka kĩamiaha ia nəgkiariien me səməme iakani pehe tukumiaha.

⁴ Tihəpwit əknekin ia nirak, nənə iou takəpwit əknekin ia kĩamiaha. Rigi nei ko rəpwəh nukuəien trini minuə ripkərer əknekin mhə ia nĩpren. Ia noien naha rəmwhen a mwi nĩmiruיעn səkĩamiaha ko ripkukuə mhə kwənkwan trini minuə hiəpwəh nəpwit əknekinien ia nirak.

⁵ Iou i, iou nukune nei naha krep. Kĩamiaha nə rəgrəgin me. Iərmama sə rəpwit əknekin ia nirak, nənə iakəpwit əknekin irə, iərmama i in trukua kwənkwan me ripik. Mətə kĩamiaha ko hiəpko mhə nari riti trini minuə hiəpəpwit əknekin mhə ia nirak.

⁶ Iərmama sə ripkəpwit əknekin mhə ia nirak in rəmwhen ia rigi nei riti sə kinərai raka ruvĩmhĩa. Rigi nei me səməme həuvəmhĩa iamĩnhi, tukĩpeki irəha kərki pen irəha ia napw.

⁷ Trini minuə hiəpwit əknekin ia nirak, nənə nəgkiariien me səiou ramarə ia rerimiaha, nəfe hiokēikei, hiəukurən nəresien, nənə tuko m kĩamiaha.

⁸ Nĩmiruיעn səkĩamiaha traməkeikei mukuə kwənkwan me ripik. Nərmama me tuhətoni mhəukurən mə pərhien kĩamiaha i nərmama me səiou. Ia noien naha tihəuvehi utə nəghi Tata səiou.

⁹ Iakokeikei kĩamiaha rəmwhen Tata Kumwesən rokeikei iou. Həpwit əknekin ia nokeikeiien səiou.

¹⁰ Trini minuə hiamo nəgkiariien me səiou, nənə tihəpwit əknekin ia nokeikeiien səiou, rəmwhen iou iakino nəgkiariien me səvəi Tata səiou maməpwit əknekin ia nokeikeiien səvənhi.

¹¹ Iakani irapw narimnari me i tukumiaha mə rerimiaha tramagien rəmwhen iou rerik ramagien, nənə nagienien i səkĩamiaha trasori pĩk.

¹² Nəgkiariien səiou sə iakani pehe tukumiaha i mə tiho ro iamĩnhi irə: Hokeikei kĩamiaha me rəmwhen iou iakokeikei kĩamiaha.

¹³ Samarə iərmama riti rəsēni kousi əpune in mə nemhəien səvənhi truvehimĩru in me nepwĩn hiəukurən mə nokeikeiien riti mwi riwən rasori məpi raka nokeikeiien naha.

¹⁴ Trini minuə hiamo narimnari me i iakani pehe tukumiaha, ramahatən mə iou me nepwĩn nə kĩamiaha.

¹⁵ Iou tapkəkwēin mhə mwi kĩamiaha mə iotukwĩninari me səiou ti nəri nə mə iotukwĩninari rĩreirei narimnari me səməme iəmə asori səvənhi ramo. Mətə təkwtəkwuni naha takəkwēin kĩamiaha mə iou me nepwĩn ti nəri nə mə narimnari me pam səməme iakiməregi səiou Tata ramĩni iakuvəni pehe raka tukumiaha.

¹⁶ Kĩamiaha hiəpkukupwən mhə mhərpwi rəgimĩaha ia nirak, mətə iou iakukupwən mərpwi rəgik ia kĩamiaha, muvehi utə kĩamiaha mə tihəuvən nĩmiruיעn səkĩamiaha trukua rəmwhen ia nei, nənə kwənkwamĩaha trarə. Ro iamĩnhi irə trini minuə hiəres nari riti m Tata Kumwesən ia nəghĩk, nənə in truvei pehe m kĩamiaha.

¹⁷ Nəgkiariien səiou sə iakani pehe tukumiaha i mə tiho ro iamĩnhi irə: Hokeikei kĩamiaha me.”

Nərmama səvəi tiprənə tuhəmwəki nərmama me səvəi Iesu

¹⁸ “Trini minuə nərmama səvəi tiprənə i kamhəmwəki kĩamiaha, rerimiaha trĩrhi mə fwe kupwən irəha hənəməmwəki mwi iou.

¹⁹ Trini minuə kimiaha nərmama səvəi tɪprənə i, irəha tuhokeikei kimiaha ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səvənraha. Mətə rɪpko mhə kimiaha nərmama səvəi tɪprənə i. Iou iakinərpwi rəgik ia kimiaha mə kimiaha tiharaka ia nərmama səvəi tɪprənə i. Ro iamɪnhi irə nərmama səvəi tɪprənə i kamhəmwəki kimiaha.

²⁰ Rerimiahā trɪrhi nəgkiariien i iakuvəni raka tukumiaha i mə, 'Iərmama sə ramo tukwini nari rɪpkasori mhə ia iəmə asori səvənhi.' Irəha hənometə iou, ro iamɪnhi irə hiəukurən mə tuhometə mwi kimiaha. Irəha hənəpwəh noien nəgkiariien me səiου, ro iamɪnhi irə hiəukurən mə tuhəpwəh mwi noien nəgkiariien me səkimiaha.

²¹ Nərmama me səvəi tɪprənə i tuho narimnari me i ia kimiaha ti nəri nə mə kimiaha i nərmama me səiου. Irəha tuhometə kimiaha ti nəri nə mə hərəirei Iəmə sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe.

²² Trini minuə iakəpwəh nuveheien məgkiari minraha, nərhəaien səvənraha triwən. Mətə təkwtəkwuni nəha iakuvəuvehe raka, ko həkəkəkwafə mhə noien ərəha səvənraha.

²³ Iərmama sə raməmwəki iou, in raməmwəki mwi səiου Tata.

²⁴ Iakinə narimnari me i ia nənimenraha, narimnari me sə iərməpə riti ko rɪpko mhə. Trini minuə iapko mhə iamɪnhi nərhəaien səvənraha triwən. Mətə təkwtəkwuni irəha hənətə raka iou, mamhəmwəki kimrau Tata səiου.

²⁵ Mətə nəgkiariien i kimərai pen ia Loa səvənraha traməkeikei muvehe mukuə. Rini iamɪnhi irə mə, 'Iou iapko mhə nari riti ia nɪrəha, mətə irəha həmwəki iou.'

²⁶ Iasitu riti nəha ikin Tata Kumwesən truvei pehe iou takərhi pehe i tukumiaha. Iasitu nəha in nə Nənimwɪn nə nukune nɪpərhiəniən sə ramier ia Tata Kumwesən. Nəpin truvehe, trərer irəpw məgkiari ia nɪrak.

²⁷ Nənə kimiaha mwi tihaməkeikei mhərer irəpw mhəgkiari ia nɪrak, ti nəri nə kitaha miou sənərə fwe ia nukune wok səiου muvehe meste pehe təkwtəkwuni."

16

¹ "Iakani pehe narimnari me i tukumiaha mə nahatətəien səkimiaha trəpwəh nɪmweiiən.

² Irəha tuhəpkərhi irəpw kimiaha ia nɪmwəfwaki me səvənraha. Pərhiən nəpin nəha ikin rauvehe, nəpin nərmama tuhousi əpune kimiaha rerinraha rɪrhi mə kamho wok amasan riti səvəi Kumwesən.

³ Irəha tuho noien me nəha ti nəri nə mə hərəirei Tata səiου mhəreirei mwi iou.

⁴ Mətə iou iakukupwən mɪni pehe narimnari me i tukumiaha mə nəpin tuko narimnari me i ia kimiaha nənə rerimiahā trɪrhi mə iakuvəni pehe raka tukumiaha. Iou iapkini pehe mhə narimnari me i tukumiaha fwe kupwən ti nəri nə mə iakinamarə kitaha m kimiaha."

Narimnari me Nənimwɪn Ikinan truvehe mo

⁵ "Təkwtəkwuni nəha iakinamevən ti Iəmə sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe, mətə kimiaha riti rɪpkəres mhə iou mə, 'Ikamevən pəku?'"

⁶ Ti nəri nə mə iakani pehe narimnari me i tukumiaha, rerimiahā rəmīsə pik.

15:19: 1Jon 4:5, Jon 17:14 15:20: Jon 13:16 15:21: Mat 5:11, Mak 13:13 15:23: Luk 10:16

15:24: Jon 9:41, 14:11 15:26: Jon 14:26 15:27: Luk 1:2, Wok Me 1:8,21-22 16:2: Mat 24:9,

Luk 6:22, Jon 9:22 16:3: Jon 15:21 16:4: Jon 13:19 16:5: Jon 7:33, 13:36

7 Mətə iakani nīpərhiēnien tukumiaha i ramasan pik tukumiaha mə takevən. Trini minuə iapkeven mhə, nənə lasitu tripkuvehe mhə tukumiaha. Mətə trini minuə iakevən, nənə takərhi pehe in ruvehe tukumiaha.

8 Nənə nəpīn in truvehe, tro pui nərmama səvəi tīprənə i hətə sas narimnari me ia nīkaren səvəi noien ərəha, noien atukwatukw, mine nərpwīnien noien ərəha.

9 In tro pui irəha hətə sas narimnari ia nīkaren səvəi noien ərəha ti nəri nə mə irəha həpwəh nīnīien nīpərhiēnien ia nīrak.

10 In tro pui irəha hətə sas narimnari ia nīkaren səvəi noien atukwatukw, ti nəri nə mə iakamevən ti Tata Kumwesən, nənə kimiaha tihəpkətə mhə mwi iou.

11 In tro pui irəha hətə sas narimnari me ia nīkaren səvəi nərpwīnien noien ərəha ti nəri nə mə Setan sə ramərimənu ia tīprənə i, Kumwesən ruvəni raka mə trərpwīn noien ərəha səvənhi.

12 Narimnari me rīpik mwi nəha ikin takini pehe tukumiaha. Mətə ko hiəpkregi pam mhə nəha təkwəkwni.

13 Nəpīn Nənīmwin i in nukune nīpərhiēnien truvehe, in triri pen kimiaha ia nīpərhiēnien me pam. In ko rīpki ni atukw a mhə nəgkiariēn səvənhi, mətə nəfe nəgkiariēn in rīregi in trini. Nənə in trini irapw tukumiaha narimnari me səməme tuhəpkuvehe.

14 In truvehi nəfe səiou iakuvei pen min, nənə mīni irapw tukumiaha i. Ia noien nəha in truvehi utə nəghik.

15 Narimnari me pam səvəi Tata Kumwesən, irəha narimnari me səiou. Ro pen iakani nəgkiariēn i mə, 'In truvehi nəfe səiou iakuvei pen min, nənə mani irapw tukumiaha i.'

16 Tripkō mhə tui hiəpwəh nətoniēn iou, kurirə irə tripkō mhə tui nənə hiətōni mwi iou."

17 Iesu rīni nəgkiariēn nəha nənə nərmama nerpwīn səvənhi kamhəres irəha me i mə, "Nəgkiariēn nəha nīpwran rəfo irə? In rīni pehe tukutaha i mə tripkō mhə tui səpwəh nətoniēn in, kurirə irə tripkō mhə tui nənə sətōni mwi in. In rīni mwi mə, 'ti nəri nə mə iakamevən ti Tata Kumwesən.' "

18 Ro iamīnhi irə irəha kamhəni mə, "Nəgkiariēn i 'trīpkō mhə tui,' nīpwran rəfo irə? Kitaha səreirei nəfe nəha in raməgkiari irə."

19 Iesu ruvəkurən raka mə irəha hokeikei mə tuhəres in nari riti, ro pen in rīni pen ti nīrəha i mə, "Rəfo? Iou iakiməni mə, 'Tripkō mhə tui hiəpwəh nətoniēn iou, kurirə irə tripkō mhə tui nənə hiətōni mwi iou.' ? Hiaməres kimiaha me ti nīpwrai nəgkiariēn i?

20 Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i mə kimiaha tihəregi rərəha mhasək, mətə nərmama səvəi tīprənə i tuhəgien. Kimiaha tihəregi rərəha anan, mətə nəmīsəien səkimiaha truvsi ni pehe ia nagienien.

21 Nəpīn pran sə rīpəmpəm nəpīn səvənhi rukwakwa mə trərhi tīni, in trīregi rərəha ti nəri nə mə rīno nəpīn səvənhi mə trīregi nəmīsəien ia nīpwran. Mətə kurirə nəpīn tīni rīnətui, nənə in renouenou ia nəmīsəien nəha. In rerīn raməgien pik, ti nəri nə mə tīni rīnətui pehe ia tīprənə i.

22 Noien nəha rəmwhen a ia kimiaha. Təkwəkwni nəha rerīmīaha rəmīsə, mətə kurirə irə iou takətōni mwi kimiaha, nənə rerīmīaha tragien. Iərmama riti ko rīpkō mhə mwi rerīmīaha rəpou.

²³ Ia nāpīn nāha sē truvehe, tihāpkāres mhā mwi nari riti miou. Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i trīni mīnuā hiāres Tata Kumwesān nari riti ia nāghik, in truvei pehe m kīmiaha.

²⁴ Meste pehe tākwātākwuni hiāpkāres mhā Tata Kumwesān nari riti ia nāghik. Ramasan mā hiāres. In truvei pehe nāfe nari hiamāres i mā rerīmiaha trāgien.

²⁵ Iou iakani narimnari me i tukumiaha ia nusipekīnien me. Mātē nāpīn nāha ikīn sē truvehe iou takāpwāh mwi nāgkiariien m kīmiaha ia nusipekīnien me, mātē takāgkiari ia Tata Kumwesān m kīmiaha ia noien riti sē kīmiaha tihāukurān amasan in.

²⁶ Ia nāpīn nāha kīmiaha tihāres ia nāghik. Hāregi ro nāgkiariien i sē iakani pehe tukumiaha. Iāpkīni mhā iamīnhi irā mā iou takāgkiari m Tata Kumwesān māres tukwīni sēkīmiaha.

²⁷ Rekām. Kwa Tata Kumwesān in rokeikei kīmiaha tī nāri nā mā kīmiaha hiokeikei iou, nānā mamhāni nīpārhiēnien mā iakuku pen tukwe in.

²⁸ Pārhiēn iakuku pen tī Tata Kumwesān muvehe ia tīprānā i. Nānā tākwātākwuni takāpwāh tīprānā i mīrārig mevān tī Tata Kumwesān.”

²⁹ Mīregi nārmama me sāvānhi hāni mā, “Tākwātākwuni ipkusipekīn mhā. Ikani atukwatukw a tukumaha.

³⁰ Tākwātākwuni kīmaha iahāukurān mā ik ikukurān pam narimnari me. Iārmama riti trāres pehe nāresien riti tukw ik tī nāfe? Kurirān in rāres ik i, mātē ikuvāukurān raka nātārīgien sāvānhi. Nāri i ro kīmaha iahāni nīpārhiēnien mā ikuku pen tī Kumwesān.”

³¹ Mīregi Iesu rīni pen tī nīrāha mā, “Kīmiaha hīāni nīpārhiēnien ia nīrak nāha tākwātākwuni?

³² Hāregi ro, nāpīn nāha rauvehe, ruvāuvehe raka, nāpīn sē nārmama tuhārpwī kīmiaha irā, hīāiu kirkīri pam, mhāvān kuatia kuatia imwāmiaha me, mhāpwāh āpa iou. Mātē ko iāpkāvān āpa mhā tī nāri nā mā kīnrau sāiou Tata.

³³ Iakuvāni raka narimnari me i tukumiaha mā in i ia nīrak tihāuvehi nāmīnuien. Ia tīprānā i tuko nāmīsāien m kīmiaha, mātē tihāpwāh nehekīrien, iou iakuvāuvehi irāpw raka nīskāiien sāvāi tīprānā i.”

17

Iesu ramāfwaki tī in atukw

¹ Iesu rīni pam nāgkiariien me i, mākwtātē ia nīmagouagou, mīni mā, “Tata, nāpīn sāiou ruvāuvehe raka. Uvehi utā nāghi nārīm mā in mwi truvehi utā nāghīm.

² Ikīmāuvehi pen nasorīien mīn mā trārimānu ia nārmama me pam, nānā muvei pen nīmīruien rerīn m sāmāme ik ikīmāuvehi pen irāha mīn.

³ Nānā nīmīruien rerīn i nīpwran mā nārmama tuhāukurān ik Kumwesān āpa pārhiēn, mhāukurān mwi Iesu Kristo sē ikīnarhi pehe i.

⁴ Iou iakuvāuvehi utā raka nāghīm ia tīprānā i, mo pam wok sē ikuvei pehe mīou mā tako.

⁵ Nānā tākwātākwuni, Tata, uvehi utā iou iakuvehe marā krau mīk. Uvei pehe nasorīien miou rāmwhēn ia sē iakīnāuvehi kupwān krau mīk nāpīn tīprānā rāmīwān ihī.

Iesu raməfwaki ti nərmama me səvənhi

⁶ Nərmama me i səməme hənaraka ia nərmama səvəi tīprənə, ikuvei pehe irəha miou, iou iakino pui pen raka nəghim minraha. Kupwən irəha səim. Ikuvei pehe irəha miou, nənə irəha hənə nəgkiariien səim.

⁷ Təkwətəkwuni nəha, irəha həukurən mə narimmari me pam səməme ikuvei pehe miou kamhəuku pehe tukw ik.

⁸ Nəgkiariien me səməme ikiməni pehe tukw iou i, iou iakuvəni pen raka ti nirəha, nənə irəha həuvehi. Irəha həukurən mə iakiməuku pehe pərhien tukw ik, nənə həni nīpərhienien mə ik ikinərhi pehe iou.

⁹ Iou iakaməfwaki ti nirəha. Iapəkəfwaki mhə ti nərmama me səvəi tīprənə, mətə iakaməfwaki ti nərmama me nəha səməme ikiməuvehi pehe irəha miou, ti nəri nə mə irəha nərmama me səim.

¹⁰ Nərmama me səiou irəha pam nə səim. Nərmama me səim irəha pam nə səiou. Nənə irəha həuvəuvehe raka mamhəuvehi utə nəghik.

¹¹ Tīpko mhə tui iakəpwəh narəien ia tīprənə i, mauvehe tukw ik, mətə nərmama me i tuhamarə ia tīprənə i. Tata Ikinan, tikətui amasan ti nirəha ia nəghim, nəhag sə ikiməsegi pehe miou. Tiko iamīnhi irə mə irəha tuhəuvehe mhə kuatia rəmwhen krau krau kuatia.

¹² Nəpīn iakinamarə kimaha minraha iakamətui amasan ti nirəha ia nəghim, nəhag sə ikiməsegi pehe miou. Iou iakinərer tukuahag ti nirəha, nənə irəha riti rəpwəh nəruēien. Iərmama kuatia a ia nirəha rəruēi, in nəha iərmama sə tukouraha in mə nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan truvehe mukuə.

¹³ Təkwətəkwuni iakinauvehe tukw ik, mətə iakamini nəgkiariien me i nəpīn iakamarə ihi ia tīprənə mə irəha mwi rerinraha tragien rəmwhen ia iou rerik ramagien.

¹⁴ Iou iakuvəuvei pen raka nəgkiariien səim minraha. Ro iamīnhi irə nərmama səvəi tīprənə kamhəmwəki irəha, ti nəri nə mə rīpko mhə irəha nərmama səvəi tīprənə rəmwhen a ia iou rīpko mhə iou iərmama səvəi tīprənə.

¹⁵ Iapkəres mhə ik mə tikuvehi raka irəha ia tīprənə i, mətə iakokeikei mə tikərəpīnhə iəremhə ərəha nəha Setan mə in trəpwəh nəvənien mouraha irəha.

¹⁶ Rīpko mhə irəha nərmama səvəi tīprənə rəmwhen a ia iou rīpko mhə iou iərmama səvəi tīprənə.

¹⁷ Tiko nəgkiariien səim kani mə nīpərhienien rəpərhi irəha pwəh həuvehe mhəmher, mhə nərmama ikinan səim.

¹⁸ Ik ikinərhi pehe iou iakuvehe ia tīprənə i. Ia noien nəha iakərhi pen irəha həuvən ia tənəmtənə me.

¹⁹ Iakuvei pehe nīmīruien pam səiou mik mə takasitu ia nərmama me i. Iakuə irəha mwi tuhəuvehe mhəmher, mhə nərmama ikinan pərhien səim.”

Iesu raməfwaki ti nərmama me səməme tuhəni nīpərhienien irə

²⁰ “Iapəkəfwaki əpa mhə ti nərmama me i, mətə iakaməfwaki mwi ti nərmama səməme tuhəregi nəvisaiuen səvənraha, nənə həregi həni nīpərhienien ia nīrak tukwe.

²¹ Tata iakəfwaki mə irəha pam tuhəuvehe mhə kuatia rəmwhen a ia krau, ik ia nīrak iou ia nīram. Iakəfwaki mə irəha tuhəuvehe mhə kuatia a kitaha mik mə nərmama səvəi tīprənə tuhəni nīpərhienien mə ik ikinərhi pehe iou.

²² Nasorïien i sã ikimãuvehi pehe miou iakauvei pen minraha mã irãha tuhãuvehe mhõ kuatia rãmwheñ krau kuatia

²³ iou ia nirãha ik ia nirak. Iakuã irãha tuhãuvehe mhõ kuatia ia narimnari me pam mã nãrmama me sãvãi tiprãnã tuhãtoni mhãukurãn mã ik ikinãrhi pehe iou, mhãukurãn mwi mã ikokeikei nãrmama me i sãiou rãmwheñ ikokeikei iou.

²⁴ Tata iakokeikei mã nãrmama me i sãmãme ikimãuvehi pehe miou irãha mwi tuharã kimaha minraha ia kwopun iakamevãn ikin. Iakokeikei mã irãha tuhãtoni nasorïien sãiou sã ikimãuvehi pehe miou ti nãri nã mã ikinokeikei iou nãpin tiprãnã ramiwãn ihi.

²⁵ Tata noien sãim ratukwatukw. Nipãrhienien nãrmama sãvãi tiprãnã i hãreirei ik, mãtã iou iakukurãn ik. Nãnã nãrmama me i sãiou hãukurãn mã ik ikinãrhi pehe iou.

²⁶ Iou iakino pui pen nãghim minraha, nãnã takaripin mamõ pui pen nãghim iamãnhi irã mã nokeikeien i sã ikinokeikei iou irã tramarã ia nirãha, nãnã iou mwi ia nirãha.”

18

Kãkwãmhiri Iesu

¹ Iesu rini pam nãgkariien me nãha, mier irãha nãrmama me sãvãnhi, mhãuvãn mhãpi simwãn ia nãkwãtãnã nãha nãghin nã Ketron. Nãkwai nimai riti nãha ikin. Iesu mine nãrmama me sãvãnhi hãuvãn pen fwe ia rerin.

² Jutas, iãmã nãha ruvei pen Iesu ia rãgi nãrmama sãmãme kamhãmwãki in, in mwi rukurãn kwopun nãha, ti nãri nã mã nãpin me ripik Iesu mine nãrmama me sãvãnhi hãnamousãsimwãn irãha me ikin.

³ Ro iamãnhi irã Jutas riri naruagãn me nepwãn sãvãi nãkur Rom mine nãrmama me nepwãn sãmãme pris asori me mine Farisi me hãrhi pen irãha. In riri irãha hãuvãn ia nãkwai nimai nãha, mhãuvehi kwãnhã me mine nuksepãk mine narimnari me sãvãi naruagãniën.

⁴ Iesu ruvãukurãn raka narimnari me pam sã tuko irã. Ro pen raraka ia nãrmama me sãvãnhi mevãn, mini pen ti nirãha i mã, “Kimiaha hiamãtui sin?”

⁵ Miregi irãha hãni mã, “Iesu iãmã Nasaret.”

Miregi Iesu rini pen ti nirãha i mã, “Iou i in i.” (Jutas iãmã sã ruvei pen Iesu ia rãgi nãrmama me i kamhãmwãki in kamhãrer irãha minraha.)

⁶ Nãpin Iesu rini pen ti nirãha i mã, “Iou i in i,” irãha havãn tãkutanraha mhãmwei irapw ia tiprãnã.

⁷ Nãnã Iesu rãres mwi irãha mã, “Kimiaha hiamãtui sin?”

Miregi hãni mã, “Iesu iãmã Nasaret.”

⁸ Miregi Iesu rini mã, “Iakuvãni raka tukumiaha i mã iou i in i. Mãtã mã hiamãtui iou, ramasan mã hiãpwãh nãrmama me i sãiou me pwãh hãrãrig mhãuvãn imwãnraha me.”

⁹ In rini iamãnhi irã mã nãgkariien i sã in rimãni kupwãn truvehe mukua. “Tata. Iapkatã wau mhã ia nirãha riti sã ikimãuvehi pehe miou.”

¹⁰ Saemon Pita sãvãnhi riti nau sãvãi naruagãniën. In reivi nau nãha, mãrai iãmama riti sã ramo tukwini nari m pris asori anan, mãrai raka nifregin mwatuk. (Iotukwininari nãha nãghin nã Malkas.)

11 Mætə Iesu rini pen ti Pita i mæ, “Ərpwi pen nau səim ia təmwhekin. Iou takaməkeikei miregi nəmisəien i rəmwheh ia kap riti sə Tata Kumwesən ruvei pehe miou mæ takənimwi.”

Iesu rərər ia nəmri pris asori anan nəghin nə Anas

12 Nənə naruagən me səvəi nəkur Rom mine nəmə asori me səvənraha mine iotukwininari me səvəi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həkwətəmhiru Iesu, mhərihi tərini,

13 mhəkupwən mhəri in mhəuvən ti Anas. Irəha həiri pen in ti Anas ti nəri nə mæ Anas in kaka səvəi Kaeafas, iəmə sə rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha.

14 Kaeafas in iəmə nəha rīməni pen ti nəmə asori me səvəi nəkur Isrel minuə ko iərmama kuatia remhə ti nəkur Isrel ramasan məpi raka kousi əpune nərmama həpik.

Saemon Pita rini mæ in rirəirei Iesu

15 Saemon Pita rukurirə Iesu. Iərmama riti mwi səvəi Iesu rukurirə mwi. Pris asori anan rukurən iəmə nəha mo pen kəsəni in rukurirə ia Iesu rouuvnimwə pehe ia nəkare nimwə səvəi pris asori anan.

16 Mætə Pita ramərər a fwe iruə ia kwəruə. Ro iamini irə iərmama nəha səvəi Iesu pris asori anan rukurən in rier mwi mevən iruə, məgkiari m pran sə ramərər tukuahag ia kwəruə mæ trəsəni Pita pwəh ruvnimwə pehe.

17 Prən sə ramərər tukuahag ia kwəruə rini pen ti Pita i mæ, “Ik mwi iərmama riti səvəi iəmə nəha uə rekəm?”

Miregi Pita rini mæ, “Rekəm. Ripko mhə iou iərmama riti səvənhi.”

18 Nəpin nə nəpin səvəi nəkwieien. Ro pen slef me mine iotukwininari me harkwumen napw, mamhərər kuraukurau irə, mamhərhiəpw. Pita revən mərər irəha minraha, mamərhiəpw mwi.

Pris asori rərəs Iesu nəresien me nepwin

19 Nənə pris asori anan ramərəs Iesu nəresien me nepwin ia nəkaren səvəi nərmama me səvənhi mine nəgkiariien sə in ramahatən irəha irə.

20 Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Iou iakiməni irapw nəgkiariien me səiou ia nəmri nərmama me pam. Ia nəpin me iakamahatən irəha ia nəkwai nimwəfwaki me mine ia nimwə səvəi Kumwesən, kwopun mi nəha nəkur Isrel me kamhousəsimwin irəha me ikin. Iapkini mhə nəgkiariien səiou ia kwopun afafa.

21 Rəfo ikamərəs pehe miou? Ramasam mæ tikərəs pen səməmə nəha sə həuvəregi raka iou mæ nəfe iakiməni pen ti nirəha i. Irəha həukurən nəfe iakiməni.”

22 Nəpin Iesu rini nəgkiariien me i, iotukwininari riti səvəi pris asori anan ramərər ipaka tukwe rəpwi nənimen, mīni mæ, “Rəfo ikaməgkiari skai mine pris asori anan iamini?”

23 Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Mə nəgkiariien i iakini ripkatukwatukw mhə, ni irapw kwopun nəha iakəfwəkour ikin. Mætə mæ nəgkiariien i iakini ratukwatukw a ikəpwi iou ti nəfe?”

24 Nənə Anas rərhi pen Iesu revən ti pris asori anan Kaeafas. Kipkifi raka mhə nəkwus sə kinərihi tərini rəgin mi irə.

Pita rini mwi mæ in rirəirei Iesu

²⁵ Saemon Pita ramærer ihi ia nikare napw mamærhiæpw. Ro iamînhi iræha hæni pen tukwe in mæ, “Ik mwi iærmama riti sævæi iæmæ næha uæ rekæm?”

Miregi in rini mæ, “Rekæm. Ripko mhæ iou iærmama riti sævænhi.”

²⁶ Nærmama me næha sæmæme kamho tukwini nari m pris asori anan iræha anan riti ia kwænækwus sæ Pita rærai raka nifregin ræres mæ, “Iakinætoni ik kimirau iæmæ næha ia nimeî namhien uæ rekæm?”

²⁷ Miregi Pita rini mwi mæ, “Rekæm. Ripko mhæ iou.” Tækwækwuni a mwi ræiæ rakaka.

Iesu rærer ia næmri Paelat

²⁸ Ia næpnæpin anan, næmæ asori me sævæi nækur Isrel hæiri Iesu, mhæier ia nimwæ sævæi Kæeafas, mhæuvæn ia nimwæ sævæi Paelat. (Paelat in iæmæ Rom sæ ramærimænu ia tæne Jutia. Nimwæ sævænhi næghin næ mæ Praetoream.) Iræha atukwatukw hæpkuvnimwæ mhæ kamo hæuvehe mhæmkemik ia nikaren sævæi næfwakiien sævænraha, nænæ mhæpwæh naniien næveginien næha Pasova.

²⁹ Ro iamînhi iræ Paelat rier irapw iruæ mæ trætæ iræha, mini mæ, “Næfe i noien æræha iæmæ i ro kimiaha hiamærpwi tukwe?”

³⁰ Miregi iræha hæni pen tukwe in mæ, “Ripkamo iæmæ i ripko mhæ noien æræha riti, ko kimiaha iahæpkuvehi mhæ in mhæuvehe tukw ik.”

³¹ Miregi Paelat rini pen ti niræha i mæ, “Ramasam mæ kimiaha atukwatukw a hæuvehi iæmæ i, mhækiri noien sævænhi pwæh resi pen loa sækimiaha.”

Miregi næmæ asori me sævæi nækur Isrel hæni pen tukwe in mæ, “Mætæ kinise kimaha ko iahæpkousi æpune iærmama riti.”

³² Næri i rier pehe iamînhi mæ nægkiariien Iesu ruvæni raka truvehe mukuæ, nægkiariien sæ ramægkiari ia nemhæien sævænhi mæ træfemhæ iræ.

³³ Ro iamînhi iræ Paelat rirærig muvnimwæ mwi ia nimwæ sævænhi, mækwein Iesu, mini pen tukwe in mæ, “Ik kig sævæi nækur Isrel?”

³⁴ Miregi Iesu rini mæ, “Ik atukw ikani ianhi uæ nærmæpæ kamhæni iou mamhæni pehe tukw ik i?”

³⁵ Miregi Paelat rini mæ, “Ripko mhæ iou iæmæ Isrel riti. Nækur imwam me a mine pris asori me hæuvei pehe ik ia rægik. Næfe noien æræha ikino?”

³⁶ Miregi Iesu rini mæ, “Nitætæ sæiou iakamærimænu iræ ripkæmwhen mhæ ia nitætæ me sævæi kig me ia tiprænæ i. Ko nitætæ sæ iakamærimænu iræ ræmwhen ia nitætæ me sævæi kig me ia tiprænæ i, iotukwininari me sæiou ko hænaruağan raka mhæpwæh næseniien iou mæ takevæn ia rægi næmæ asori me sævæi nækur Isrel. Mætæ nitætæ sæiou iakamærimænu iræ ripkæmwhen mhæ ia nitætæ me sævæi kig me ia tiprænæ i.”

³⁷ Miregi Paelat rini pen tukwe in mæ, “Ro ianhi ik kig riti?”

Miregi Iesu rini mæ, “Ik ikani mæ iou kig riti. Iakinætui pehe ia tiprænæ i ti næri kuatia, mæ takini irapw nægkiariien sæ ro nipærhienien. Iærmama sæ ramærer ia nipærhienien ramætærig nægkiariien sæiou.”

³⁸ Miregi Paelat rini pen tukwe in mæ, “Næfe næ nipærhienien?” Nænæ næpin Paelat rini pam nægkiariien i, rirærig mevæn mwi mætæ næmæ asori me sævæi nækur Isrel fwe iruæ, mini pen ti niræha i mæ, “Iapketæ mhæ nari riti in ro rærhæha.

³⁹ Mætæ noien riti sækimiaha hiamo ia Pasova me pam. Hiamæni pehe tukw iou i næghi iærmama riti sæ ramæmak ia kalapus, nænæ iakæseni in rier

irapw mamevən. Ro iam̄nhi irə k̄imaha hiok̄eikei m̄ə takəs̄eni iəm̄ə i in kig s̄əkimaha n̄əkur Isrel rier mamevən?”

⁴⁰ Miregi irəha h̄əkwein əpwəm̄wis mwi m̄ə, “Rek̄əm! K̄imaha iahəpwəh nokeikeien iəm̄ə n̄əha! K̄imaha iahok̄eikei Parapas!” (Parapas in iəm̄ə ramakres, mamousi iərmama.)

19

¹ Ia n̄əp̄in n̄əha Paelat ruvehi Iesu m̄ini n̄əkwan m̄ə naruagən me s̄əvənhi tuh̄ərisi in.

² Ro pen irəha h̄əuvehi in mh̄ərisi, n̄ənə mh̄əuvehi r̄əhi mh̄əuvnhi k̄əfəfau s̄əv̄əi kig irə, mh̄əfəfau pen ia k̄ənkapwə, n̄ənə mh̄əuvehi mwi karkahu riti r̄əruer̄əv m̄əpwəm̄wis m̄əmwh̄en ia karkahu s̄əv̄əi kig, mh̄arkahu pen min,

³ mh̄əuvehe ipaka tukwe, mamh̄əni m̄ə, “Ik kig s̄əv̄əi n̄əkur Isrel k̄imaha iah̄əs̄iai ik!” Irəha h̄əni ianhi, n̄ənə mh̄əpwi in.

⁴ Paelat r̄ir̄ərig rev̄ən mwi iruə, m̄ini pen t̄i n̄irəha i m̄ə, “H̄ətə ro. Iakauvehi in mauvehe t̄əkw̄təkw̄uni m̄ə t̄ih̄ətoni in mh̄əukur̄ən m̄ə iapk̄ətə mh̄ə nari riti ro r̄ərəha.”

⁵ Ro iam̄nhi irə Iesu rier irapw pehe iruə, m̄əfəfau ia r̄əhi n̄əha kuvnhi k̄əfəfau s̄əv̄əi kig irə, markahu karkahu n̄əha r̄əpwəm̄wis kala s̄əvənhi r̄əmwh̄en ia t̄ihinatis. N̄ənə Paelat r̄ini pen t̄i n̄irəha i m̄ə, “H̄ətə ro! Iəm̄ə i in il!”

⁶ N̄əp̄in pris asori me m̄ine iotukwininari me s̄əvənraha h̄ətoni Iesu, h̄əkwein əpwəm̄wis m̄ə, “Ərui t̄ərīni pen in ia nei kamarkuau! Ərui t̄ərīni pen in ia nei kamarkuau!”

Miregi Paelat r̄ini pen t̄i n̄irəha i m̄ə, “K̄imaha əpa t̄ih̄əuvehi in mh̄ərūi t̄ərīni pen ia nei kamarkuau. Kwa iou iapk̄ətə mh̄ə nari riti ro r̄ərəha.”

⁷ Miregi n̄əm̄ə asori me s̄əv̄əi n̄əkur Isrel h̄əni pen tukwe in m̄ə, “S̄əkimaha riti loa. Loa n̄əha rani m̄ə iəm̄ə i tram̄əkeikei memh̄ə t̄i n̄əri n̄ə m̄ə r̄ini m̄ə in T̄ini Kumwesən.”

⁸ N̄əp̄in Paelat r̄iregi n̄əgk̄iar̄ien i, r̄iregi rehek̄ir pik mwi.

⁹ Ro pen r̄ir̄ərig muv̄nimwə mwi ia nimwə s̄əvənhi, m̄ini pen t̄i Iesu i m̄ə, “Ik iəm̄ə p̄əku?” M̄ətə Iesu r̄əpn̄ap̄en.

¹⁰ Ro pen Paelat r̄ini pen tukwe in m̄ə, “R̄əfo ipk̄əgk̄iari mh̄ə miou? Rosi ikreirei m̄ə iakauvehi nasoriien iakukur̄ən n̄əs̄eniien ikier mamevən, n̄ənə iakauvehi mwi nasoriien iakukur̄ən n̄iniien m̄ə tuk̄ərūi t̄ərīni pen ik ia nei kamarkuau?”

¹¹ Miregi Iesu r̄ini pen tukwe in m̄ə, “Ko ipkasori mh̄ə ia n̄irak iam̄nhi tr̄ini m̄inuə Kumwesən r̄ipkuvei pehe mh̄ə nasoriien n̄əha mik. Ro iam̄nhi irə iəm̄ə n̄əha r̄im̄əvei pehe iou ia r̄əḡim̄ n̄ər̄əhaien s̄ə in r̄ino r̄ərəha m̄əpi raka n̄ər̄əhaien i ikam̄ə.”

¹² Ia n̄əp̄in n̄əha mamevən Paelat ram̄əmwur m̄ə tr̄əs̄eni Iesu rier mamevən, m̄ətə n̄əm̄ə asori me s̄əv̄əi n̄əkur Isrel kamh̄əkwein əpwəm̄wis m̄ə, “Tr̄ini m̄inuə ik̄əs̄eni iəm̄ə i rier mamevən, Kig Sisa^a ko r̄ipk̄ini mh̄ə m̄ə in riti n̄ə ik. Iərmama s̄ə r̄ini m̄ə in kig riti ram̄ərūi n̄əkwai Kig Sisa.”

¹³ Ro iam̄nhi irə n̄əp̄in Paelat r̄iregi n̄əgk̄iar̄ien me n̄əha, riri Iesu mier irapw iruə, m̄əkure ia kwopun ram̄ək̄iri n̄əgk̄iar̄ien ikin. Kani kwopun n̄əha m̄ə Kwopun keipeni k̄ərūət̄erei me ikin. N̄ənə n̄əgk̄iar̄ien Hipru rani m̄ə Kapata.

19:2: Luk 23:11 **19:3:** Jon 18:22 **19:4:** Jon 18:38 **19:6:** Jon 18:31 **19:7:** Lev 24:16, Jon 5:18
19:9: Mat 26:62-63, Mat 27:12, Luk 23:9 **19:11:** Jon 10:18, Wok Me 2:23, Rom 13:1 **19:12:** Luk 23:2, Wok Me 17:7 ^a **19:12:** Sisa in kig s̄əv̄əi n̄əkur Rom ram̄ərim̄ənu ia t̄ən̄əmt̄ənə me.

14 Ro kurkwai nāpin ia ran ia nāpin nāha kaməpnəpenə narimnari me irə səvəi nəveginien asori nāha Pasova. Paelat rini pen ti nāmə asori me səvəi nəkur Isrel mə, “Hətə ro in i kig səkimiaha.”

15 Miregi irəha həkwein əpwəmwis mə, “Uvehi raka iəmə! Uvehi raka iəmə i! Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Kimiāha hiokēikei mə takərui tərini pen kig səkimiaha ia nei kamarkuau?”

Miregi pris asori me həni mə, “Sisa əpa in kig səkimaha. Kig riti mwi riwən.”

16 Ro pen Paelat ruvei pen Iesu ia rəgi naruagən me səvənhi mə tuhərui tərini pen in ia nei kamarkuau.

Kərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

17 Nənə irəha həuvehi Iesu, mhəier ia taon, raməvrani nei kamarkuau səvənhi, mamevən meste kwopun nāha kani mə Kerhə ia Iərmama. Ia nəgkiariien Hipru rani mə Kolkota.

18 Ia kwopun nāha irəha hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau, mhərui tərini pen mwi iərmama kəru ia nei kamarkuau irəhar min, riti ia nikaren mwatuk, riti ia nikaren mour, Iesu ia kurkwānrau.

19 Paelat rirai nəgkiariien riti, mini nəkwan mə tuhərui pen ia nei kamarkuau səvəi Iesu. Nəgkiariien nāha rini iamīnhi irə mə:

IESU, IƏMƏ NASARET, KIG SƏVƏI NƏKUR ISREL.

20 Nəkur Isrel me həpik həvsini nəgkiariien nāha ti nəri nə mə kwopun nāha hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau ikin ipaka ti taon. Kimərui pen nəgkiariien nāha ia nəgkiariien mirəhar i Hipru mine Latin mine Krik.^b

21 Ro iamīnhi irə pris asori me səvəi nəkur Isrel həni pen ti Paelat i mə, “Tikəpwəh nīrai penien mə ‘Kig səvəi Nəkur Isrel.’ Mətə tikaməkeikei mīrai pen mə, ‘Iəmə i rini mə in Kig səvəi Nəkur Isrel.’ ”

22 Miregi Paelat rini mə, “Rekəm. Nəfe iakimərui pen iakimərui pen.”

23 Nəpin naruagən me hənəru tərini pen raka Iesu ia nei kamarkuau, həuvehi tinari me səvənhi, mhəuai ia kusen kəfə. Kusen riti səvəi iaruagən riti. Irəha həuvehi mwi karkahu əpwəmwis səvənhi, mətə iərmama sə rīmətiri karkahu nāha ripkrīpin mhə tinari me. Rīmətiri fwe irənhə meiwaiu meste inhəripw ia tinari kuatia.

24 Ro iamīnhi irə naruagən me həni pen ti nirəha me i mə, “Pwəh səpwəh neitehien, mətə pwəh səuini pen kəpwier me pwəh rahatən mə sin truvehi səvənhi.” Noien nāha rier pehe mə nəgkiariien ia Nəkuə Ikinan truvehe mukuə, nəgkiariien sə rini iamīnhi irə minuə,

“Irəha həuai tinari me səiou ia nirəha me,
nənə mhəuini pen kəpwier me ti karkahu səiou.”

In i narimnari me nāha naruagən me nāha həno.

25 Mama səvəi Iesu, mine piəvi mama səvənhi, mine Meri pran səvəi Klopas, mine Meri Maktala, irəha kamhərer ipaka ti nei kamarkuau səvəi Iesu.

26 Iərmama riti səvəi Iesu, sə Iesu rokeikei pik in, in mwi ramərer ipaka. Nəpin Iesu rətoni iəmə nāha mine mama səvənhi, rini pen ti mama səvənhi mə, “Prən i. Iəmə i in i nərīm.”

27 Nənə rini pen ti iərmama səvənhi mə, “Prən i in i mama səim.” Ro iamīnhi irə ia nāpin atukwatukw nāha mamevən iərmama nāha səvəi Iesu ramətui amasan ti prən nāha rəmwhen ia in mama səvənhi.

Iesu remhə

^b 19:20: Hipru nəgkiariien səvəi nəkur Isrel. Latin nəgkiariien səvəi nəkur Rom. Krik nəgkiariien səvəi nəkur Kris. 19:25: Mat 27:55-56 19:26: Jon 13:23

²⁸ Iesu rini pam nægkiariien i, mukurən mə narimnari me pam səməme in ruvehe mə tro, rino pam. Nənə mə tro nægkiariien ia Nəkukuə Ikinan ruvehe mukua, in rini mə, “Iakinəkwakwa.”

²⁹ Nari riti raməkure ikin rukuər ia waen sə rəfiə. Ro pen irəha heitesi pen koten riti ia waen naha, mhəpiri pen ia rəgi nei riti kani mə hisop, nənə mhəuvehi utə pen ia tərhu Iesu.

³⁰ Nəpin Iesu ruvətımwi raka waen nəha, rini mə, “Narimnari me pam iakino pam.” Nənə in rərpəsuk, məseni pen nimiruien səvənhi, memhə.

³¹ Nəpin nəha kaməpnəpenə irə narimnari me səvəi nəveginien asori nəha Pasova. Trakwakwi irə Sapat riti sə rasori musəpə ia Sapat me nepwin. Nəmə asori me səvəi nəkur İsel həpwəh nokeikeiien mə nıpwrai nəmə me nəha kahar tuamharəgher ia nei kamarkuauı ia nəpin nəha. Ro pen həuvən mhəres Paelat mə trətəfi nisunraha mə irəhar tuhəremhə akwauakw nənə irəha həkurən nuvehi rakaien nıpwranraha.

³² Ro iamınhi irə naruagən me nepwin həuvən mhətəfi nisui iəmə mi nəha kəru kəruı tərini pen irau ia nei kamarkuauı irəhar Iesu. Hətəfi sə rukupwən məgher, nənə mhətəfi mwi sə rukurirə i.

³³ Mətə nəpin irəha həuvehe ti Iesu, mhətoni mə ruvamhə raka, həpwəh nətefiien nisun mi.

³⁴ Mətə iaruagən riti ia nırəha rəpi nıkau irə ia nitei, nənə təkwtəkwuni a mwi netə mine nui krouier.

³⁵ İərmama riti nəha ikin rinətə narimnari me nəha ia nənimen. In rinəgkiari raka irə, mə kimiaha mwi hiəkurən niniien nıpərhiienien irə. Nægkiariien səvənhi ro nıpərhiienien. Nənə in rukurən mə in rani nægkiariien sə ro nıpərhiienien.

³⁶ Kino narimnari me nəha mə nægkiariien i ia Nəkukuə Ikinan truvehe mukua. Rini mə, “Tukəpwəh nətefiien nıkəkrin riti.”

³⁷ Nənə nægkiariien riti mwi ia Nəkukuə Ikinan rini mə, “Irəha tuhəti pen mhətoni iəmə nəha hənəpi in ia nitei.”

Kərkwafə nıpwrai Iesu

³⁸ Kino pam narimnari me nəha nənə iəmə Aramatia riti nəghin nə Josef revən məres Paelat mə trəsəni in ruvehi raka nıpwrai Iesu. Josef in iərmama riti səvəi Iesu, mətə raməkəwafə in ti nəri nə mə ramhekır nəmə asori me səvəi nəkur İsel. Paelat rəsəni, ro pen Josef revən muvehi raka nıpwrai Iesu.

³⁹ Nikotimas, iəmə sə rımavən mətə Iesu ia nəpin, in mwi revən irau Josef, mauvehi kuse nari penpen mi nəha mır mine alos.^C Kuse nəri nəha in rauvehi nıpamien səvənhi ipaka ti toti kilo.

⁴⁰ İrau krouvehi nıpwrai Iesu rouvegi ia tınari kani mə linen irəhar nari penpen mi nəha mır mine alos. Noien nəha ramesi pen nəfe nəkur İsel kamho ia iərmama remhə.

⁴¹ Nənə nəmhien riti ipaka ti kwopun nəha kınəruı tərini pen Iesu ia nei kamarkuauı ikin. İa reri nəmhien nəha nıpəgi kəruətərei riti sə vi kıpəkəkwafə raka mhə nıpwrai iərmama remhə irə.

⁴² Nəpin nəha nəpin nəkur İsel kamhəpnəpenə ti Sapat irə. Nənə ti nəri nə mə nıpəgi kəruətərei nəha ipaka, irau krouəmri pen nıpwrai Iesu irə.

20

Iesu rätui mwi ia nemhæien sævænhî

¹ Sante ia næpnæpin anan rapitpitæv ihi, Meri Maktala revæn ia nîpægi kærætereî kînærkwafæ nîpwrai Iesu ikin, mætoni mæ kærætereî sæ ramærer tukuahag tærhui nîpæg næha kînæpækîr raka raka i. ² Ro pen Meri raiu mevæn ti Saemon Pita mine iærmama riti mwi sævæi Iesu, sæ Iesu rokeikei pik in, nænæ mîni pen ti nirau i mæ, “Iræha hæuvehi raka nîpwrai Iærimænu sækîfaha ia nîpægi kærætereî, nænæ kîmaha iahæreirei mæ hæmri pen in pæku.”

³ Ro iamînhi iræ Pita rier irau in riti næha in mwi iærmama riti sævæi Iesu, krauaiu rauevæn fwe ia nîpæg.

⁴ Irau krauaiu pærpæri rauevæn, mætæ iæmæ næha in mwi iærmama riti sævæi Iesu rævtænhi Pita, mukupwæn mier pen fwe ia nîpæg,

⁵ mærpæsuk, mæti puvnimwæ, mætoni tinari me næha linen kâmhamak, mætæ in rîpkuvnimwæ mhæ.

⁶ Nænæ Saemon Pita rukuriræ in muvehe, muvnimwæ ia nîpæg, mætoni tinari me næha linen kâmhamak.

⁷ In rætoni mwi tinari næha kîmævegi kænkapwæ Iesu iræ rîpkæmak pæri mhæ iræha tinari me næha linen, mætæ kînærfe kæmri ia kwopun æpæ.

⁸ Nænæ iærmama næha sævæi Iesu, sæ rukupwæn mier pen fwe ia nîpæg, in mwi ruvnimwæ mætoni narimnari me næha, nænæ mîni nîpærhienien iræ.

⁹ (Mætæ meste pehe næpin næha irau kroureirei ihi nîpwrai nægkiariien me næha ia Nækukuæ Ikinan sæmæme kâmhæni mæ Iesu tramækeikei mætui mwi ia nemhæien sævænhî.)

Meri Maktala rætoni Iesu

¹⁰ Nænæ iærmama mi næha sævæi Iesu krouærîg rauevæn fwe imwænrau.

¹¹ Mætæ Meri ramærer iræ ia nîpægi kærætereî mamasæk. In ramasæk ihi, mærpwæsuk, mæti puvnimwæ ia nîpæg,

¹² mætoni agelo mi kæru tinari sævænrau ræpsan krauækure ia kwopun nîpwrai Iesu rînamæmak ikin, riti ia kænkapwæ riti ia nisun.

¹³ Nænæ irau krouni pen tukwe in mæ, “Præn i. Ikamasæk ti næfe?”

Mîregi Meri rîni pen ti nirau i mæ, “Iræha hæuvehi raka nîpwrai Iærimænu sæiou, nænæ iakreirei mæ hænmri pen in pæku.”

¹⁴ Meri rîni pam nægkiariien i, muvsini in, mætoni Iesu ramærer ia kwopun næha, mætæ rîreirei mæ Iesu næha.

¹⁵ Mîregi Iesu rîni pen tukwe in mæ, “Præn i. Ikamasæk ti næfe? Ikamætui sin?”

Mætæ Meri rerin rîrhi mæ iæmæ næ iæmæ sæ ramætui ti næmhien næha. Ro pen rîni pen tukwe in mæ, “Iæmæ asori. Trîni mînuæ ik ikinæuvehi raka nîpwran, ni pehe tukw iou i kwopun næha ikinæmri pen ikin, nænæ iou takevæn muvehi raka.”

¹⁶ Mîregi Iesu rîni pen tukwe in mæ, “Meri.”

Meri ruvsini in, mægkiari pen min ia nægkiariien Hipru, mîni mæ, “Raponi.” (Raponi nîpwran mæ Iahatæn.)

¹⁷ Mîregi Iesu rîni pen tukwe in mæ, “Tikæpwæh nægherien ia nirak. Iapkutæ mhæ ihi mevæn ti Tata Kumwesæn. Mætæ tikevæn mætæ piak me, mîni pen ti nîræha i mæ iakani iamînhi iræ mæ, ‘Iakautæ mamevæn ti Tata sæiou mine Tata sækimîaha. Iakamevæn ti Kumwesæn sæiou mine Kumwesæn sækimîaha.’”

18 Ro pen Meri Maktala revən, mini irapw ti nərmama me səvəi Iesu mə, “Iakinətə Iərimənu səkitaha,” marə mini mwi narimnari me i Iesu riməni pen tukwe.

Nərmama me səvəi Iesu hətoni in

19 Nəpən nəha Sante. Ia nəruarəv nərmama me səvəi Iesu housəsimwin irəha me ia nəkwai nimwə riti, mhərapinhə əknekən ia təpinhə me ti nəri nə mə həhekir nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl. Ia nəpən nəha Iesu ruvehe mərer ia kurkwanraha, mini pen ti nirəha i mə, “Nəmərinuuien tramarə tukumiaha.”

20 In rini pam nəgkiariien i, nənə mahatən təmwki nil ia rəgin mi mine təmwki nitei ia nıkau irə. Nəpən nərmama me səvənhi hətoni Iərimənu səvənraha, rerinraha ragien.

21 Nənə Iesu rini pen mwi ti nirəha i mə, “Nəmərinuuien tramarə tukumiaha. Tata Kumwesən rərhi pehe iou iakuvehe. Ia noien nəha iou mwi iakamərhi pen kimiaha tihəvən.”

22 Nəpən in rini pam nəgkiariien i, reiahag pen ia nirəha, mini pen ti nirəha i mə, “Həuvehi Nənimwin İkinan.

23 Trini minua kimiaha hiəni pen ti iərmama riti mə ‘Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səim,’ nənə Kumwesən trəpwəh nərpwinien. Rəmwhen a mwi trini minua kimiaha hiəni pen ti iərmama riti mə, ‘Kumwesən trərpwin noien ərəha me səim,’ nənə Kumwesən trərpwin pen min.”

Iesu mine Tomas

24 Ia nəpən nəha Tomas, riti ia nərmama me twelef səvəi Iesu, kani mwi in mə “Mwirmwir” riwən irəha minraha nəpən Iesu riməuvehe irə.

25 Ro pen nərmama me səvəi Iesu səməme hənətoni in həni pen ti Tomas i mə, “Kimaha iahənətə Iərimənu səkitaha.”

Mətə Tomas rini pen ti nirəha i mə, “Takaməkeikei mətoni təmwki nil ia rəgin mi, mirapi ruei nil mi nəha ia nəkwai rəgik. Təmwki nitei ia nıkau irə takaməkeikei mirapi ia rəgik. Mə iapko mhə iamınhi ko iapkini mhə nıpərhiəniəni irə.”

26 Nəfwakien riti ruvehe mukurau, nərmama me səvəi Iesu həuvnimwə mwi ia nimwə nəha, Tomas irəha minraha. Nəri auər a hərapinhə əknekən ia təpinhə me, mətə Iesu ruvehe mərer ia kurkwanraha, mini mə, “Nəmərinuuien tramarə tukumiaha.”

27 Marə mini pen ti Tomas i mə, “Osə pehe nəkwai rəgim, mirapi rəgik mi. Osə pehe rəgim, mirapi nıkau ia nırak. Tikaməkeikei mini nıpərhiəniəni, məpwəh ninuuien mwi mə neikuəien.”

28 Miregi Tomas rini mə, “Iərimənu səiou mine Kumwesən səiou.”

29 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “İkani nıpərhiəniəni ia nırak ti nəri nə mə ikətə iou. Nərmama me nəha səməme həpkətə mhə iou, mətə kamhəni nıpərhiəniəni ia nırak, rerinraha tragien.”

Rəfo Jon rimərai nəkukuə i?

30 Iesu rino nımtətien me rıpik mwi ia nəmri nərmama me səvənhi iapkraı pen mhə irəha ia nəkukuə i.

31 Mətə səməme i iakimərai pen ia nəkukuə i iakraı pen mə kimiaha tihəni nıpərhiəniəni ia Iesu mə in nə Kristo, Tini Kumwesən. Iakuə kimiaha tihəni nıpərhiəniəni irə, nənə mhəuvehi nımıruuien ia nəghın.

21

Iesu rier irapw mwi ia nəmri nərmama nepwin səvənhi

¹ Kurirə ikin Iesu rier irapw mwi ia nəmri nərmama me səvənhi ia nıkare nui asori Taepirias. In rier irapw ia nəmri nıraha iamınhi irə:

² Nəpın riti Saemon Pita, mine Tomas sə kani in mə “Mwirmwir,” mine Nataniel sə ruku pen ia Kena ia tənə Kalili, mine tini Sepeti mi, mine iərmama kəru mwi səvəi Iesu housəsimwin irəha me ia kwopun kuatia.

³ Nənə Saemon Pita rini pen ti nırəha i mə, “Iakamevən takvi nəmu me.”

Miregi irəha hani pen tukwe in mə, “Itə. Pwəh kıtaha pam səuvən.” Ro pen irəha heiwaiu mhəputə ia nıtətə ouihi riti, mhəuvən mhəvi net meste rıran, mətə həpkuvi mhə nəmu riti.

⁴ Nəpın rinamran Iesu ramərer ia nıkare nui asori, mətə nərmama me səvənhi hərəirei mə Iesu nəha.

⁵ Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Nəkwərhakwərha me, nəmu riti nə hiəvi uə?” Miregi hani mə, “Rekəm.”

⁶ Miregi in rini pen ti nırəha i mə, “Herukw ro net səkimiaha ia nıkare nıtətə ouihi mwatuk, nənə tihətoni nepwin.” Ro iamınhi irə irəha herukw irapw net, mhəuvəreirei nıvi utəien mwi ti nəri nə mə nəmu me həuvəukuər ia nəkwai net.

⁷ Nənə iərmama səvəi Iesu, sə nəha Iesu rokeikei pik in, rini pen ti Pita i mə, “Kwa İərimənu nəha səkitaha.” Ia nəpın nəha Saemon Pita riməpeki raka tinari me səvənhi maməvi nəmu me, mətə nəpın rıregi mə İərimənu nəha, in ruvei pen mwi tinari me səvənhi, mərurəu irapw ia nui, meiai muvarei.

⁸ Nərmama səvəi Iesu ia nəkwai nıtətə ouihi həsuə a mhəuvarei, mhəvkəkini net sə nəmu me həukuər irə. Ripko mhə irəha isipwin ti nıkare nui, mətə həsuə a rəmwhen ia hantret meta.

⁹ Nəpın həuvarei irə hətoni bred mine nəmu me ramrımər pen ia nukumhəv ia napw.

¹⁰ Nənə Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Həpeki nəmu me nepwin sə hiəpkuvi a i, mhəpeki mhəuvehe.”

¹¹ Ro iamınhi irə Saemon Pita rəputə ia nıtətə ouihi, muvi parei net rukuər ia nəmu asori me irəha pam wan hantret fifti tri. Nəri auər a mə nəmu me həpik iamınhi, mətə net ripkəpəruəpəruə mhə.

¹² Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Həuvehe mhani nari.” Ia nəpın nəha nərmama me səvənhi həkəkır. Irəha riti riwən rəres in mə, “Ik sin i?” Irəha həuvəukurən raka mə in nə İərimənu səvənraha.

¹³ Nənə Iesu ruvehe, muvehi bred, muvei pen mınraha, marə mo mwi iamınhi ia nəmu me.

¹⁴ In i nəpın sə ro kahar irə Iesu rier irapw ia nəmri nərmama me səvənhi nəpın rınətui mwi ia nemhəien səvənhi.

Iesu mine Saemon Pita

¹⁵ Nəpın irəha hənani raka nari, Iesu rini pen ti Saemon Pita i mə, “Saemon, tini Jon, ikokeikei pərhien iou məpi raka irəha i uə rekəm?”

Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Ouəh, İərimənu, ikukurən mə iakokeikei pərhien ik.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Əkwməni kwəti sipsip me səiou.”

¹⁶ Nənə Iesu rəres mwi sə ro kəru irə, mını mə, “Saemon, tini Jon, ikokeikei pərhien iou uə rekəm?”

Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Ouəh, Iərimənu, ikukurən mə iakokeikei pərhiən ik.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ətui amasan ti sipsip me səiou.”

¹⁷ Nənə Iesu rəres mwı sə ro kahar irə, mini mə, “Saemon, tını Jon, ikokeikei pərhiən iou uə rekəm?”

Pita riregi rərəha ti nəri nə mə Iesu rəres sə ro kahar irə minuə “Ikokeikei pərhiən iou uə rekəm?” Ro pen rini pen tukwe in mə, “Iərimənu, ikukurən narımnari me pam, mukurən mwı mə iakokeikei pərhiən ik.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Əkwməni sipsip me səiou.

¹⁸ Iakani nıpərhiənien tukw ik i fwe kupwən nəpin ikinamouihi irə ikinamarkahu atukw səim, mamavən ia kwopun pəku ikokeikei, mətə nəpin tikargharə, tikus atukw rəgim mi, nənə iərmama əpə iti trarkahu pehe milk, muvehi ik ikevən ia kwopun sə ipkokeikei mhə mə tikevən ikin.”

¹⁹ (Iesu rini nəgkiariien i mahatən nəfe nemhəien Pita tremhə irə muvehi utə nəghi Kumwesən.) Nəpin rini pam, mini pen ti Pita i mə, “Kurirə iou.”

²⁰ Ia nəpin nəha Pita rəti kurirə, mətoni iərmama riti səvəi Iesu, sə Iesu rokeikei pik in, rakurirə ia nirau. Iərmama nə in nə iərmama sə fwe kupwən raməkure ipaka ti Iesu nəpin kamhani pəri nari irə, nənə məres pen in mə, “Iərimənu, sin nə truvei pen ik ia rəgi nərmama səməme haməmwəki ik?”

²¹ Nəpin Pita rətoni iəmə nəha rakurirə ia nirau, rini pen ti Iesu i mə, “Iərimənu mətə rəfo ia iəmə nəha?”

²² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikərəs iəmə nəha miou? Trini minuə iakokeikei mə in trimiru mamevən meste nəpin sə takuvehe irə, səkimrau min əpa. Mətə ik tikukurirə iou.”

²³ Ro iamınhi irə nəgkiariien riti rauviris ia piəvtaha me mə iərmama nəha səvəi Iesu tripkemhə mhə. Mətə Iesu ripkini pen mhə ti Pita i minuə “Iəmə nəha tripkemhə mhə.” In rini mə, “Rəfo ikərəs iəmə nəha miou? Trini minuə iakokeikei mə in trimiru mamevən meste nəpin sə takuvehe irə, səkimrau min əpa.”

²⁴ Iərmama nəha səvəi Iesu in a mwı nəha rani irapw narımnari me i, mamrai nəgkiariien me i. Nənə kitaha səukurən mə nəgkiariien səvənhi ro nıpərhiənien.

²⁵ Nənə narımnari me ripik mwı nəha ikin Iesu rino. Tuko kirai pen pam irəha ia nəkuku, rosi ko təkure tiprənə i ripkəmwhen mhə mə trəkwətəmhihi nəkukuə me pam.

Wok Me

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Wok me in nəkukuə səro kəru irə sə Luk rīmərai. Luk rīmərai nəkukuə i revən ti in riti nəghin nə Teofilas. Ia nəkukuə i kītaha sətoni nukune nəfwakiiien səvəi Iesu Kristo mine rinəfuvehe mevən ia tənəmtənə me. Nəkukuə i raməgkiari ia wok səvəi Pita mine Pol, irau aposol mi səvəi Iesu Kristo. Pita in aposol riti sə ramətui amasan ti nakalasia me fwe Jerusalem nəpin nəfwakiiien rīməuvehe vi a. Pol in aposol riti sə Kumwesən rərhi pen i revən ia tənəmtənə me. Wok me nəghin riti mwi mə Wok Me Səvəi Nənīmwin Ikinan. Kani nəhag nəha ti nəri nə mə nəkukuə i raməgkiari ia nuveheien mine wok səvəi Nənīmwin Ikinan. Wok me rani irapw nəgkiariien sə nakalasia me fwe kupwən hənəməvisau irə. Wok me raməgkiari ia nəkur Isrel mine həfo mhəpwəh nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo. Rani mwi mə Kumwesən rəfo mərhi pen aposol me həuvən ti nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel, nənə irəha hənī nīpərhiēnien ia nəgkiariien amasan səvənhi. Wok me raməgkiari mwi ia nəkur Rom səməme hənəmərīmənu ia kwopun me fwe kupwən. Rani mə irəha həfo mhəmwəki nakalasia me səvəi Iesu.

Iesu revən fwe ia neiai

¹ Iou riti Teofilas:

Ia nəkukuə kupwən səiou sə iakuvərai raka mik iakuvəni raka narimnari me pam Iesu ramo mine nəgkiariien me pam ramahatən nərmama me irə fwe kupwən. Iakiməni fwe ia nukune wok səvənhi muvehe

² meste nəpin nəha in raməvəhag m aposol me səvənhi səməme in rīnərpwi rəgin ia nīrəha. In raməvəhag mīnraha, mauvei pen nəgkiariien riti rauku pen ti Nənīmwin Ikinan. Nəpin ruvei pen pam, kuvehi utə in revən fwe ia neiai.

³ Nəpin Iesu ruvəregi raka nəmisəien səvənhi, rarə mwi nəpin foti. Ia nəpin me nəha ramier irapw ti aposol me nəha. Nəpin rīpik ramərer ia nəmīnraha, mamə irəha hamətoni mə ruvəmīru pərhiēn. Irəha kamhətə in, nənə in rani narimnari me ia nikaren səvəi nītətə sə Kumwesən ramərīmənu irə.

⁴ Nəpin riti raməni pəri nari irəha mīnraha, nənə mīni pen ti nīrəha i mə, “Tihəpwəh nieriēn ia Jerusalem, mətə tihameitenhi Nənīmwin Ikinan sə Tata səiou rīno raka promes mə truvei pehe m kimiaha. Hiəuvəregi raka iou iakaməgkiari irə fwe kupwən, mamīni mə,

⁵ ‘Jon rino paptəes ia nui, mətə rīpko mhə tui Kumwesən tro paptəes ia kimiaha ia Nənīmwin Ikinan.’”

⁶ Nənə nəpin riti mwi, nəpin aposol me housəsīmwin irəha me, kamhəres pen Iesu i mə, “Iərimənu, tikərimənu ia nəkur Isrel nəha təkwtəkwuni rəmwhen ia kīg kupwən me səvənraha uə rekəm?”

⁷ Mətə Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Tata səiou rauvehi nasoriēn mīnəmri raka nəpin me pam. Rīpko mhə səkimiaha tihəukurən mə tinesən nəpin me nəha tuhəier irapw.

⁸ Mətə nəpin Nənīmwin Ikinan truvehe ia kimiaha, tihəuvehi niskaiien. Nənə tihaməkeikei mhəuvən, mhəvisau irapw iou fwe Jerusalem, mine ia

kwopun me pam fwe ia tənə Jutia mine Sameria, mhəuvən mheste tənəmtəna me pam.”

⁹ Nəpin Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, kuvehi utə in rautə. Nərmama me səvənhi kamhəti pen mamhətoni in meste nəpuə riti rousəman. Kurirə irə həkətəni mhə mwi in.

¹⁰ Nəpin Iesu rautə mamevən, irəha kamhəkwtə ihi ia nimagouagou, nənə təkwtəkwni a iəmə mi kəru səvənrau tınari rəpsan krouier irapw ti nirəha, rouərer ia nikarenraha,

¹¹ rouni mə, “Nəmə Kalili! Rəfo hiamərer ia kwopun i, mamhəti utə ia nimagouagou? Iesu i sə kuvehi raka tukumiaha, kuvehi utə revən fwe ia neiai, in truvehe rəmwhen a mwi hiənətoni rautə ia nimagouagou mamevən.”

Matias truvehi təmwki Jutas

¹² Kurirə ikin aposol me həier ia təkuaer nəha kani mə Təkuaer Olif mhərərig mamhəuvən fwe Jerusalem. (Təkuaer nəha Olif raməkure ipaka ti Jerusalem rəmwhen ia wan kilometa.)

¹³ Nəpin irəha həier pen fwe taon, mhəutə pen fwe ia rum nəha irənhə kwopun kamharə ikin. Nəghinraha me i: Pita, Jon, Jemes, Antru, Filip, Tomas, Patolomiu, Matiū, Jemes tini Alfeas, Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə ia səməme haməmwur mə tuhəkou i irapw nəkur Rom), mine Jutas tini Jemes.

¹⁴ Ia nəpin me nərmama me nəha nətərigig səvənraha kuatia. Kamhousəsimwin irəha me, mamhəfwaki. Meri, mama səvəi Iesu, mine piəvi Iesu me, mine nipran səməme kamhəni nipərhiēnien ia Iesu irəha minraha.

¹⁵ Nəpin me nəpwin həkurau, nənə piəvtaha me housəsimwin irəha me ia kwopun kuatia. (Irəha pam ipaka ti wan hantret twenti.) Nənə Pita riskəmter ia rerinraha mini mə,

¹⁶ “Nərman, piak me, fwe kupwən Nənimwin Ikinan ruvei pen nəgkiariien səvənhi m Kig Tevit mə trukupwən mini irapw Jutas, iəmə sə riməiri nərmama me həuvən mhəkwtəmhiri Iesu. Nəgkiariien nəha ruvəuvehe muvəukuə raka, ti nəri nə mə nəgkiariien me pam kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan tuhaməkeiki mhəuvehe mhəukuə.

¹⁷ Jutas nəha fwe kupwən Iesu rinərpwi rəgin irə mə truvehe mo aposol riti səvənhi kimaha min.”

¹⁸ (Iəmə nəha rino noien ərəha, muvehi mane irə, muvehi mevən muvehi nəmri tiprənə i. Fwe ia tiprənə nəha in rimwei irapw, tipwin rəpəruə, nəninhə irə rier.

¹⁹ Nərmama səməme kamharə fwe Jerusalem həregi nəvisaiien səvənhi, nənə həuvei pen nəghi kwopun nəha ia nəgkiariien səvənraha mə Akeltama. Nipwrai nəgkiariien nəha in i mə Tiprənə sə Netə Rinaiu Ikin.)

²⁰ Pita riripin nəgkiariien mini mə, “Nəgkiariien i sə kimərai pen ia nəkukuə nəha Ol Sam raməgkiari ia Jutas. Rini mə, ‘Pwəh səvənhi rukwənu ruvehe məkun.

Iərmama trəpwəh narəien ikin.’

Kimərai pen mwi mə,

‘Pwəh iərmama riti mwi ruvehi təmwhekin,

mo səvənhi wok.’

21-22 Ro iaminh i irə kitaha tsaməkeiki mhəuvehi utə iərmama riti truvehi təmwki Jutas. Kimaha min tahəvisau irapw mə iahənətoni ia nəmrimaha

mə Iesu rinətui mwi pərhiēn ia nēmhəiēn səvənhi. Pwəh səuvehi utə iərman riti sə rinakurirə ia kimaha ia nəpin me pam nəha Iesu Iərimənu səkitaha rinamavən kimaha min. Rinostat mukurirə ia kimaha ia nəpin nəha Jon rinamo paptəes ia nərmana muvehe meste nəpin nəha kuvehi utə Iesu revən fwe ia neiai.”

²³ Pita rini pen pam, nənə irəha həni irapw nəghi iərmama kəru. Nəghinrau Josef mine Matias (Josef nəha kaməkwein mwi in mə Pasapas mine Jastas.)

²⁴ Nənə irəha həfwaki, mhəni mə, “Iərimənu, ikukurən nətərigien səvəi nərmana me pam. Tiko mahatən ro m kimaha i mə iərman mi sə pəku nəha ikokeikei mə

²⁵ truvehe mo in aposol, muvehi təmwki Jutas, iəmə sə rinəpwəh wok nəha mə trevən ia kwopun atukwatukw səvənhi.”

²⁶ Nənə irəha həuini nəri sə ramahatən pen nari mə sin nəha truvehi wok nəha. Nənə nəri nəha rahatən pen mə Matias. Nənə həvsini pen in irəha aposol me eleven.

2

Nəpin asori nəha Pentekos

¹ Nəpin asori nəha Pentekos^a ruvəuvehe. Ia nəpin nəha nərmana pam səvəi Iesu housəsimmwin irəha me ia kwopun kuatia.

² Təkwtəkwwi a həregi nari riti rəmwhen ia nīmətəgi asori ruku pen ia nīməgouəgou muvniwə masori ia nīmwə nəha kamhəkure ikin.

³ Hətə nərani napw me həivə kirkiri, mhəuvən, mhərer ia kənkəpəwənrəha kuatia kuatia.

⁴ Irəha pam rerinraha ruvehe mukuər ia Nənimwin Ikinan. Nənə Nənimwin nəha ruvei pen nəgkiariien minraha hənaməgkiari ia nəgkiariien me səpəmsəpə.

⁵ Ia nəpin nəha nəkur Isrel me həpik kamharə fwe Jerusalem. Irəha nəha nəməfwaki me həməuku pen fwe ia tənəmtənə me mhəuvehe.

⁶ Nəpin həregi narimmari me nəha, housəsimmwin pen irəha me ipaka tukwe. Irəha hamərkərinari ti nəri nə mə nəgkiariien me səvənrəha səpəmsəpə sə hənətui pen irə, irəha kamhəregi nərmana me səvəi Iesu kamhəgkiari ia nəgkiariien me nəha.

⁷ Nənimenraha rier. Həreirei, mamhəni pen ti nirəha me i mə, “Hətə ro. Nərmana me nəha kamhəgkiari irəha pam nəkur Kalili.

⁸ Mətə rəfo kitaha saməregi kamhəgkiari ia nəgkiariien me səkitaha me səpəmsəpə sə sənətui pehe irə?

⁹ Kitaha i nəmə Patia, mine nəmə Metia, mine nəmə Elam. Kitaha nepwin samarə ia Mesopotemia, mine Jutia, mine Kapatosa, mine Pontas, mine Esia,

¹⁰⁻¹¹ mine Frijia, mine Pamfilia, mine Ijip, mine Krit, mine Arepia, mine tənə nəha Lipia ipaka ti Saerin. Kitaha nepwin həuku pen fwe ia Rom. Kitaha nepwin nəkur Isrel atukwatukw, nənə kitaha nepwin ripko mhə kitaha nəkur Isrel, mətə samarə ia narəien səvənrəha. Mətə kitaha pam saməregi nərmana me nəha kamhəgkiari ia nəgkiariien me səkitaha me, mamhəni irapw wok asori me Kumwesən rino.”

¹² Nənə irəha nənimenraha rier. Həreirei, mamhəres pen irəha me i mə, “Nəri nəha nipwran rəfo irə?”

^{1:24:} Jon 2:25 ^{2:1:} Lev 23:15-21, Dut 16:9-11 ^a ^{2:1:} Wok Me 2:1; 20:16, Fas Korin 16:8, Lev 23:15-21, Dut 16:9-12, Nam 28:26-31. ^{2:3:} Mat 3:11 ^{2:4:} Wok Me 4:31, Wok Me 10:44-46, Wok Me 19:6, Mak 16:17 ^{2:7:} Wok Me 1:11 ^{2:9:} 2Tim 1:15

13 Mətə irəha me nepwin haris, mhəni mə, “Nərmama me nəha kamhənimwi waen, mamhakonə irə!”

Nəvisauien səvəi Pita

14 Mətə Pita riskəmter irəha Eleven Aposol me, mægkiari asori, mini pen ti nirəha i minua, “Nəmə Jutia mine kimiaha pam nərmama hiamarə ia Jerusalem, tiho mhətərig ro iou, pwəh iakini pehe nīpwrai nəri nəha tuku-miaha i.

15 Hiaməni mə nərmama me i hakonə ia waen, mətə rekəm. Irəha həpwəh nakonəien. Kwa naen klok a i ia nəpnəpīn.

16 Nəri nəha hiamətoni ramesi pen nəgkiariien i Joel Profet rīməni fwe kupwən:

17 Kumwesən rini mə, “Tramevən ipaka ti nəpīn sampam,

iou takarhi irapw nənimwin səiou trevən ti nərmama me pam.

Nīpwnətimiaha me nərman mine nīpran tuhəni irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwin səiou.

Ntəmaruə me səkimiaha me tuhətə vison me.

Nərgharə me səkimiaha me tuhəməkrəha.

18 Ia nəpīn nəha nərmama me səiou kani irəha mə iotukwininari me, nəri auər a mə irəha nərman uə nīpran,

mətə takarhi irapw Nənimwin səiou trevən ti nirəha,

nənə irəha tuhəni irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwin səiou.

19 Tako narimnari me fwe irənhə ia nimagouagou.

Nərmama tuhətoni, mhərkərinari irə.

Ia təkure tənə tako nīmətəien me:

netə, mine napw, mine nise napw.

20 Meri truvehe nīpītəv.

Məkwə truvehe məruerəv məmwhen ia netə.

Kurirə irə nəpīn səvəi Iərimənu truvehe.

Nəpīn nəha trasori mōpə ia nəpīn me pam.

21 Ia nəpīn nəha nərmama me pam səməme tuhəkwein ia Iərimənu in truvehimiru irəha.

22 Nəmə Isrel tiho ro mhəregi nəgkiariien me i. Iesu nəha iəmə Nasaret Kumwesən rinahətən atukwatukw m kimiaha i mə in pərhien rəhi pehe i ruvehe tukumiaha. Nəpīn Iesu rinamavən ia rerimiaha fwe kupwən, Kumwesən rauvei pen niskaiien min, ramo nīmətəien me mine narimnari asori me hiamətoni hiamərkərinari irə rəmwhen hīsuvəukurən raka.

23 Nəpīn Kumwesən ruvei pen Iesu ia rəgimiaha, in ro iamīnhi irə mamesi pen a nətərigien səvanhi mine nəfe in ruvəukurən raka fwe kupwən mə tro. Nənə kimiaha hiouisi əpune Iesu ia noien nəha hiəno irə. Hiəmri pen in ia rəgi nəmə ərəha me, nənə həri tərini pen in ia nei kamarkuau.

24 Mətə Kumwesən rifi Iesu ia nəmisəien səvəi nemhəien, mo in rətui mwi. In rino iamīnhi irə ti nəri nə mə nemhəien ko rīpkəkwtəmhi rə mhə Iesu.

25 Rəmwhen ia nəgkiariien i Kig Tevit rīməni irə minua:

‘Takamətə ik krau mik Iərimənu səiou ia nəpīn me.

Ikamarə ipaka tukw iou.

Nari riti riwən tro iou iakətəmmnimwin.

26 Ro iamīnhi irə rərik ragien pik.

Tərhu k raməgnəgini ik Iərimənu səiou.

Nīpwrak mwi trarə amasan, nīpwəh nehekiriien,

²⁷ ti nəri nə mə nəpɪn takemhə
tikəpwəh nəpwəhien iou iakarə Imwei Nəkur Həuvamhə.
Tikəpwəh nəseniien nɪpwrai iəmə ikinan səim rɪmərɪr.

²⁸ Ikinahatən raka iou ia suatuk me səvəi nɪmɪruien.
Tiko iou krau mik krauarə rerik ramagien.’

²⁹ Piak me, iakuə takini pehe tukumiaha i mə Kig Tevit, kaha kupwən səkitaha, in rɪpkəgkiari atukw a mhə irə. In ruvamhə. Kuvənɪmwi raka. Səvənhi kref raməmak ihi. Fwe tui meste pehe ipwet mine samətoni.

³⁰ Mətə in profet riti. Rukurən amasan mə Kumwesən rɪməuvehi kwəsuahe mɪni pen tukwe in mɪnuə ti nəpɪn riti in ro kwənəkwas riti səvənhi ruvehi təmwhekin mərimənu.

³¹ Kig Tevit rɪməkupwən mətəni Kristo^b nəha mə trətui mwi ia nemhəien səvənhi. In nəha Kig Tevit rəgkiari irə ia Ol Sam nəpɪn rɪni mɪnuə ‘Kumwesən trəpwəh nəpwəhien in ramarə Imwei Nəkur Həuvamhə. Nɪpwrən trɪpkimərɪr mhə.’

³² Iesu nəha, Kumwesən rɪnəsəupwiri in ia nemhəien səvənhi. Kimaha i iahənətoni, mamhəni irapw mə ro nɪpərhiienien.

³³ Kumwesən, tata səvəi Iesu, ruvehi utə in mukurei pen in ia nɪkaren mwatuk. In ruvei pen Nənɪmwin Ikinan mɪn rəmwhen rɪno raka promes fwe kupwən mə tro. Iesu ruvehi Nənɪmwin nəha, mərhi pehe i. Nəri nəha hiamətə, mamhəregi Nənɪmwin Ikinan nəha.

³⁴ Kig Tevit rəpwəh nutəien fwe ia neiai, mətə in atukwatukw nəha rəgkiari ia Kristo, mɪni mə,

‘Kumwesən rɪni pen ti Iərimənu səiou mə,
Əkure ia nɪkarek mwatuk

³⁵ meste tako nərmama səməme haməmwəki ik həuvehe,
tikərpwi utə tɪpage nɪsum mi ia nɪrəha.’

³⁶ Ro iamɪnhi irə kimiaha pam nəkur Isrel tihaməkeikei mhəukurən mə Iesu nəha hənəruui tərini pen ia nei kamarkuau, in nəha təkwətəkwuni Kumwesən ro in ruvehe mo Iərimənu mɪne Kristo.”

³⁷ Nəpɪn nərmama me nəha həregi nəgkiariien səvəi Pita, rerɪnraha rəpou pɪk. Həres pen Pita mɪne aposol me i mə, “Piak me, təkwətəkwuni nəha tahəfo nəha?”

³⁸ Miregi Pita rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səkimiaha mhəuvehe pwəh iaho paptəes ia kimiaha ia nəghi Iesu Kristo. Tiho iamɪnhi irə mɪne nənə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səkimiaha. Kimiaha tihəuvehi Nənɪmwin Ikinan.

³⁹ Promes nəha raməmak tukumiaha, maməmak mwi ti nərɪmiaha me, mɪne nərmama səməme kamharə isipwin. Raməmak ti nərmama me pam səməme Iərimənu Kumwesən səkitaha trəkwein ia nɪrəha.”

⁴⁰ Pita rɪni irapw nəgkiariien me rɪpɪk mwi ti nɪrəha i, maməkeikei mɪnraha, mamɪni mə, “Nərmama ipwet mine hamo noien ikou. Tiharaka ia nɪrəha ti nəri nə mə Kumwesən trərpwin noien ərəha me səvənraha.”

2:27: Wok Me 13:35 **2:29:** 1King 2:10, Wok Me 13:36 **2:30:** 2Saml 7:12, Sam 89:3-4, Sam 132:11

2:31: Sam 16:10 **b 2:31:** Nəgkiariien i ‘Kristo’ nəgkiariien riti səvəi nəkur Kris kupwən. Nɪpwrən

mə iəmə kətəgi pen oel ia nukwənən. Fwe kupwən nəpɪn tuhəmter kig riti, hətəgi pen oel ia nukwənən. Ətoni ro Fas Samuel 10:1 mɪne Fas Samuel 16:13. Nənə profet kupwən me həməni mə iərmama riti

truku pen ia kwənəkwas səvəi Kig Tevit, nənə in truvehe mo kig irə. Nəkur Isrel kamheitənhi iəmə nəha truvehe. Kani nəghin nə mə ‘Kristo.’ Ətoni ro ikin Seken Samuel 7:12. **2:32:** Wok Me 1:8 **2:33:**

Wok Me 1:4, 7:55-56 **2:36:** Wok Me 5:30-31 **2:37:** Luk 3:10,12, Wok Me 16:30 **2:38:** Luk 24:47,

Wok Me 3:19 **2:39:** Aes 57:19 **2:40:** Dut 32:5, Fil 2:15

⁴¹ Ia nəpɪn nəha nərmama me həpɪk həmwɛn ia 3000 həni nɪpərhienien ia nəgkiariien səvəi Pita, mhəuvehe, ko pəptaes ia nɪrəha.

Narəien səvəi nərmama me səməme kəmhəni nɪpərhienien ia Iesu

⁴² Ia nəpɪn me ɪrəha kəmhəsimwɪn ɪrəha me, məmhatəɪg nəgkiariien sə aposol me kəmhəhatən ɪrəha ɪrə. Kəmhəkwsen bred, məmhani pəri nari, məmhfəwaki pəri.

⁴³ Nərmama me pəm kəmhəhekɪr, tɪ nəri nə mə Kumwəsən rauvei pən nɪskaiien m aposol me səvəi Iesu. Ia nɪskaiien nəha ɪrəha kəmhə nɪmtətien me rɪpɪk mɪne narɪmnari me nərmama kəmhətəni hāməkəɪnari ɪrə.

⁴⁴ Nərmama me pəm səməme kəmhəni nɪpərhienien ia Iesu, kəmhəpəri pəri ia kwopun kuatia, məmħəuəi narɪmnari me səvənraha mɪnraha me.

⁴⁵ ɪrəha kəmhəmri pən nəmri nari ia səvənraha tɪpɪrənə mɪne nautə me məmħəuvehi mane ɪrə. Nəpɪn nari riti riwən tɪ nɪrəha riti, kəmhəuəi mane nəha, məmħəuvei pən m ɪərmama nəha.

⁴⁶ Ia nəpɪn me kəmhəvən pəri, məmħəuvən fwe ia nɪmwə səvəi Kumwəsən. Fwe ia nəkwai nɪmwə me səvənraha, kəmhəkwsen bred, məmhani pəri nari. Rerɪnraha rəgɪen.

⁴⁷ Kəmhəgnəgɪni Kumwəsən. Nəpɪn nərmama me hətəni ɪrəha, kəmhəsiaɪ ɪrəha. Ia nəpɪn me ɪəɪmənəu rauvehimɪru nərmama me nəpɪwɪn mwɪ, nənə həuvehe mħo kuatia ɪrəha mɪnraha.

3

Pita romasan ɪərmama riti nɪsun mi krouemhə

¹ Ia nəpɪn riti, tri klok ia nəruarəv, nəpɪn səvəi nəfwakiien ruvəuvehe. Pita mɪne Jon krouətə pən fwe ia nɪmwə səvəi Kumwəsən.

² ɪərmama riti fwe ɪkɪn. Nəpɪn rɪnətui pehe nɪsun mi krouemhə ko rɪpkəvən mhə. Ia nəpɪn me in me nəpɪwɪn həuvehi mhəkure pən i ia nɪkare nɪmwə səvəi Kumwəsən ipaka tɪ təpɪnhə nəha kani mə Təpɪnhə sə Ramasan. Nəpɪn nərmama me kəmhəuvehe mə tuhəuvnɪmwə, ɪərmama nəha ramase mane mɪnraha.

³ Pita mɪne Jon krouvehe ipaka mə trouuvnɪmwə ia nɪmwə səvəi Kumwəsən. Nəpɪn ɪərmama nəha rətəni, rase mane mɪnrau.

⁴ Pita mɪne Jon krouətɪ pən rouətə in. Pita rɪni mə, “Tiko məti pehe mətə kɪmrau.”

⁵ ɪərmama nəha rətɪ pən mətə ɪrau. Rerɪn ramrhi mə rosi trouvei pən nari riti mɪn.

⁶ Mətə Pita rɪni pən tukwe in mə, “Səiəu silva mɪne kol riwən, mətə nəfe ɪakəuvehi takuvei pehe mɪk. Ia nəgħi Iesu Kristo, ɪəmə Nasaret, tiko mərər məvən.”

⁷ Pita ruvehi rəgɪn mwatuk mɪvi utə. Təkwtəkɪwuni a ɪərmama nəha nɪsun mi krouvehe rouskai.

⁸ Rɪskəmter məvən, mukurɪrə ia Pita mɪne Jon, mħaruvnɪmwə ia nɪmwə səvəi Kumwəsən. Raməvən, məməruərau utə, məməgnəgɪni Kumwəsən.

⁹ Nərmama me pəm həti pən mhətə ɪərmama nəha raməvən məməgnəgɪni Kumwəsən.

¹⁰ Hətə həukurən mə iərmama nəha in nəha raməkure rerin mamase mane fwe ia nıkare nimwə səvəi Kumwesən ipaka ti Təpinhə sə Ramasan. Irəha həkərinari irə. Nənimenraha rier ti nəfe kino irə.

Pita raməvisau fwe ia nimwə səvəi Kumwesən

¹¹ Iərmama nəha raməgher pen ia Pita mine Jon. Nərmama pam haiu mhəuvehe ti nırəhar fwe ia kwopun nəha kani mə Vrandə səvəi Solomon. Nənimenraha rier.

¹² Nəpin Pita rətə nərmama me nəha, rini pen ti nırəha i mə, “Nəmə Isrel. Rəfo hiaməkərinari ia iərmama i? Hiamətəi pehe mamhətə kımrau ti nəfe? Hiaməfətərig irə? Ko kımrau iaromasan iərmama i ia səkımrau atukw nıskaiien uə ti nəri nə mə kımrau iəmə ikinan mi? Rekəm!

¹³ Kumwesən səvəi Epraham mine Aesak mine Jekop, Kumwesən səvəi kaha kupwən me səkitaha, in ruvehi utə nəghı İesu, iəmə sə ramo tukwini nari min. İesu nəha hiəuvei pen ia rəgi nəkur Rom. Nəpin Paelat rini mə trəsəni İesu rier irapw ia kalapus, hiərər ia nənime Paelat, mamhəni mə hiəpwəh nokekeien mə tro iamınhi irə.

¹⁴ İesu nəha in iəmə atukwatukw mine iəmə ikinan, mətə kımiaha hianəpwəh in, mhəres pen Paelat i mə trıpkəsəni mhə in rier irapw ia kalapus mətə trəsəni a iərmama sə rınousi əpune iərmama rier irapw.

¹⁵ İa noien nəha hianousi əpune İəmə sə in Nukune Nımıruien. Mətə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien. Kımaha iahənətoni nəri nəha, mamhəni irapw mə ro nıpərhiəni.

¹⁶ Nəgse nəghı İesu nəha in nəha rino nisui iəmə i krouvehe rouskai. Hiamətoni iəmə i, mhəukurən in. In rini nıpərhiəni ia nəghı İesu, mo pen ramərər ia nəmrımiəha nıpwran rınəsən in pam.

¹⁷ Piak me iakukurən mə ia nəpin nəha hianousi əpune İesu, kımiaha mine nəmə asori me səkımiaha hiəreirei nəfe nəha hıamo.

¹⁸ Mətə ia noien nəha hiəno irə Kumwesən rino nəgkiariien me səvənhi sə in rıməuvei pen m profet kupwən me səvənhi həuvəuvehe mhəuvəukua. Profet me nəha haməkupwən mhəni irapw mə Kristo səvənhi traməkeikei mıregi nəmisəien.

¹⁹ Ro iamınhi irə kımiaha tihəməkeikei mhərətıg ia noien ərəha me səkımiaha pwəh Kumwesən raikua raka nərhəien me səkımiaha.

²⁰ Trini minuə hio iamınha irə, nəpin səvəi napwisien truku pen ia nəmri Kumwesən. In trərhi pehe Kristo sə kıməni irapw fwe kupwən mə truvehe tukumiəha. Kristo nəha iakani in İesu.

²¹ In traməkeikei marə fwe ia neiai meste Kumwesən tro narımnari me həuvehe mhə sə vi rəmwhen ia profet ikinan me səvənhi fwe kupwən həməni.

²² Moses rıməni mə, ‘İərimənu Kumwesən səkımiaha truvehi utə profet riti rəmwhen ruvehi utə iou. Profet nəha truku pen ia kımiaha in piəvimiəha riti. Tihəməkeikei mhətərig ia narımnari me pam profet nəha trini pehe tukumiəha i.

²³ Trini minuə iərmama riti rəpwəh nətərigien ia profet nəha, Kumwesən truvehi raka in, məpwəh nəvsini penien in ia nərmama me səvənhi.’

²⁴ Samuel mine profet me pam səməme hənəkurirə pen i mhəuvehe həməni narımnari me i kamo ipwet mine.

3:13: Eks 3:6,15, Mat 22:32, Luk 23:13-25, Wok Me 2:23, 7:32 **3:15:** Wok Me 1:8, 2:36, Wok Me 4:10

3:17: Luk 23:34, 1Tim 1:13 **3:18:** Luk 24:27 **3:19:** Wok Me 2:38 **3:22:** Dut 18:15,18-19, Wok

²⁵ Nəkur Isrel, kimiaha nə nīpwnəti profet kupwən me. Kimiaha nə nīpwnəti kaha kupwən me. Promes nəha Kumwesən rīməuvei pen mīnraha in nə promes səkimiaha. In rīməni pen ti Epraham i mə, 'Iərmama riti truku pen ia kwənəkwus səim. Namasanien səiou truku pen irə, mevən ti nərmama me pam ia tənəmtənə me.'

²⁶ Nəpīn Kumwesən ruvehi utə Tīni, in rukupwən mərhi pehe i tukumiaha nəkur Isrel mə trəkwein amasan m kimiaha, mo hiəpwəh nərhəhien me səkimiaha."

4

Pita mine Jon krouərer ia nəmri nəmə asori me

¹ Nəpīn Pita mine Jon krauəgkiari ihi m nərmama, pris me mine Satusi me^a həuvehe irəha iəmə asori səvəi naruağən me səməme kamhətui ti nimwə səvəi Kumwesən.

² Niemaha rəpi irəha ti nəri nə mə Pita mine Jon krauahatən nərmama me, rauni mə Iesu rīnətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ia nəgkiariien nəha krauahatən pen mə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi.

³ Nəmə asori me nəha həkwətəmhiri irau, mətə ti nəri nə mə rīnaməruarəv, hosə pen irau ia kalapus mə trouəmak fwe ikin roueste trakwakwi.

⁴ Mətə nərmama me səməme həməregi nəgkiariien səvənrau, həpik ia nīrəha həni nīpərhienien ia Iesu. Kəvsini nərman me əpa səməme həni nīpərhienien ia Iesu, irəha pam ipaka faef-taosen.

⁵ Kīni rakwakwi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mine elta me mine nahatən me səvəi Loa housəsimwin irəha me fwe Jerusalem.

⁶ Irəha housəsimwin irəha me irəha pris asori anan nəghin nə Anas, mine Kaeafas, mine Jon, mine Aleksanta, mine sin sin mwi irəha kwənəkwus səvəi pris asori anan.

⁷ Irəha həuvehi Pita mine Jon, mhərpwi irapw irau ia kurkwanraha, mhəres pen irau i mə, "Sin ruvei pehe nīskaiien m kimirau uə irauo nəri i ia nəghi sin?"

⁸ Ia nəpīn nəha Pita rerin ruvehe mukuəer ia Nənīmwin Ikinan, rini pen ti nīrəha i mə, "Kimiaha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mine elta me.

⁹ Təkwtəkwuni hiaməres pehe kimrau i ia namasanien sə iarouo m iərmama i nisun mi krouemhə. Hiaməres mə iarouəfo irə ro in ruvehe məsanin.

¹⁰ Ramasan. Kimiaha pam i tihaməkeikei mhəukurən. Nəkur Isrel me pam mwi tuhaməkeikei mhəukurən. Iəmə i ramərer ia nəmrimiaha nisun mi krouskai, ti nəri nə mə iaromasan in ia nəghi Iesu Kristo, iəmə Nasaret. Hiənəruui tərini pen in ia nei kamarkuau, remhə, mətə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

¹¹ Iesu in iəmə nəha Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, mamini mə, 'Kəruətərei nəha kimiaha nəmə hiamuvrhəkin nimwə hiənuə rərhə, mhəpwəh, təkwtəkwuni nəha ruvəuvehe mīno kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwtəmhiri əknekin pam nimwə.' "

3:25: Jen 22:18, Kal 3:8 **3:26:** Wok Me 13:46 **4:1:** Luk 22:4,52 **a 4:1:** Əvsini mwi Mak 12:18. Satusi me həni mə iərmama sə ruvamhə ko rīpkətui mhə mwi ia nemhəien səvənhi. **4:2:** Wok Me 23:8 **4:3:** Wok Me 3:1 **4:4:** Wok Me 2:41 **4:7:** Mat 21:23 **4:8:** Mat 10:19-20 **4:10:** Wok Me 3:6,13-16 **4:11:** Mat 21:42

12 Pita riripin nægkiariien mini mæ, “Iesu æpa rauvehi niskaiien ti nuvehimiruien kitaha. Ia tønæmtønæ me pam, iærmama riti mwi riwæn Kumwesæn rærhî pehe i mini mæ tsamækeikei mhahatætæ ia næghin mæ in truvehimiru kitaha.”

13 Næpin næmæ asori me hætoni mæ Pita mine Jon krouæpwæh nehekirien ia næmrînraha, hærkærinari iræ. Hænætæ sas mæ irau iæmæ auær a mi. Krouæpwæh nevænien ia kwopun sæ kaukuræn nari ikin. Iræha hamætærig tukwe, mhækuræn mæ irau næha krinamavæn pæri iræha Iesu fwe kupwæn.

14 Mætæ ko hæpwæh ninien nægkiariien riti, ti næri næ mæ hætoni iæmæ næha krinomasan nisun mi ramærer ia nikarenrau.

15 Ia næpin næha næmæ asori me hæni mæ iræhar tuharevæn fwe iruæ. Næpin harier iræ, kamhægkiari minraha me mæ,

16 “Tso næfe ia iæmænmi næha? Nækur Jerusalem me pam hæukuræn mæ krino nîmtætien asori næha. Ko kitaha sæpwæh ninien mæ neikusien.

17 Mætæ rærhæha mæ nægkiariien næha truviris mevæn mwi ti nærmama me. Pwæh sænise pen æknekî ti nirau i mæ trouæpwæh mwi ninien næghi Iesu i ti iærmama riti mwi.”

18 Iræha hækwæin iræhar haruvnimwæ pehe mwi. Hæni pen ti Pita mine Jon mæ trouæpwæh mwi ninien uæ nahatænien nærmama me ia næghi Iesu.

19 Miregi Pita mine Jon krouni mæ, “Kimiaha æpa tihamækeikei mhækiri mæ ratukwatukw ia næmri Kumwesæn mæ kimrau taro nækwan uæ nækwamiahæ.

20 Mætæ kimaha ko iahæpwæh nækwumwi tærinien tærhuma. Tahamækeikei mhævisau irapw næfe iahænætæ mhæregi.”

21 Nænæ næmæ asori me hænisse æknekî pen ti nirau i, mhærhi pen irau krauevæn, mhæpkætæ mhæ suatuk riti ti nousien irau. Ræknekî ti niræha ti næri næ mæ nærmama me hamægnægîni Kumwesæn ti næfe irau krino ia iæmæ næha nisun mi krouemhæ.

22 Iæmæ næha krinomasan in ia næghi Iesu nuk sævænhi ræpi raka foti.

Nærmama me sævæi Iesu hæfwaki

23 Næpin Pita mine Jon krouier; krouevæn rouætæ nærmama me sævæi Iesu, nænæ rouævisau narimnari me pris asori me mine næmæ asori me sævæi nækur Isrel hæmæni pen ti nirau i.

24 Næpin iræha hæregi, housæsîmwîn iræha me mhæfwaki pæri m Kumwesæn, mhæni mæ, “Iærimænu Asori ikino neiai mine tîprænæ mine tæsi mine narimnari me pam ia niræhar.

25 Fwe kupwæn, nægkiariien sæim sæ ruku pen ia Nænîmwîn Ikinan, rier ia nîpægi nækwai iærmama sæim sæ ro tukwini nari mik, kaha sækimaha Kig Tevit, mini mæ,

‘Ræfo nærmama rîpko mhæ iræha nækur Isrel niemaha ramæpi iræha?

Ræfo nærmama me ia tîprænæ i hamækure ti nætærigien sævænraha, mætæ hamo teki nari?

26 Kig me ia tîprænæ i hæpnæpenæ ti naruagænien.

Næmæ asori me pam housæsîmwîn iræha me, mamhæni æræha Iærimænu,

mamhæni æræha mwi Kristo sævænhi.’

27 Kumwesæn, nægkiariien næha ro nîpærhienien. Ia taon i Jerusalem, Kig Herot mine Ponjes Pælat hænousæsîmwîn pæri iræha nærmama rîpko

mhə irəha nəkur Isrel mine nəkur Isrel. Irəha hənousəsəsimwin irəha me, mhəmwəki Iesu iəmə ikinan səim sə ramo tukwini nari mik.

²⁸ Irəha həno narimnari me nəha mamhesi pen atukwatukw nəfe ikiməni mə tuko ia nətərigien səim.

²⁹ Mətə Iərimənu, təkwtəkwuni tikregi ro nəgkiariien skai me nəha nəmə asori me həməni pehe tukumaha i. Kimaha iahase ik mə tikasitu ia kimaha. Kimaha i nərmama iahamo tukwini nari mik. Pwəh iahəvisau irapw nəgkiariien səim, mhəpwəh nehekieren.

³⁰ Osə pehe rəgim əsanin, momasan nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha. Ia nəghi Iesu, iəmə ikinan sə ramo tukwini nari mik, pwəh kimaha iaho nīmətəien me mine narimnari me nərmama tuhətoni, həkərinari irə.”

³¹ Nəpin həfwaki pam, Kumwesən rikiukiu ia kwopun nəha kamhəkure ikin. Rerinhaha ruvehe mukuər ia Nənimwin Ikinan. Nənə həuvən mhəni irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən, mhəpwəh nehekieren.

Nərmama me səvəi Iesu hasitu ia nirəha me

³² Ia nəpin nəha nərmama səməme kamhəni nīpərhienien ia Iesu, rerinhaha mine nətərigien səvənraha ro a kuatia. Riti ia nirəha riwən raməpwtig ti nautə me səvənhi, mini mə səvənhi əpa. Mətə həuai narimnari me mhəuvehi rəmwhen ia nirəha me.

³³ Aposol me kamhəvisau irapw skai mə Iesu Iərimənu rinətui pərhien mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə Kumwesən ramasitu asori ia nirəha ia namasanien səvənhi.

³⁴ Nərmama me səvəi Iesu riti ia nirəha riwən rini mə nari riwən təni tukwe, ti nəri nə mə sin sin ia nirəha səvənraha tīprənə uə nimwə rarə həmri pen nəmri nari irə. Nəpin kuvehi nənimen, həuvehi mane,

³⁵ mhəuvən, mhəfate pen ia nisui aposol me. Nənə aposol me həuai, mhəuvei pen m nərmama səməme nari riwən ti nirəha.

³⁶ Iərmama riti nəha ikin nəghin nə Josef. In iəmə Isrel sə ruku pen ia kwənəkwus səvəi Livae. Rinətui ia tənə əmweris nəha Saepras. Aposol me həsegi pen nəghin sə vi mə Panapas. Nīpwrai nəgkiariien nəha in i mə Iəmə sə Ramərpwi Əknekien Nərmama.

³⁷ Josef i rəmri pen nəmri nari ia tīprənə səvənhi. Nəpin kuvehi nənimen, ruvehi mane, mevən, mifate pen ia nisui aposol me.

5

Ananaeas mine pran səvənhi Safaera

¹ Mətə iərmama riti nəghin nə Ananaeas mine pran səvənhi Safaera krouəmri pen nəmri nari ia səvənrau tīprənə.

² Nəpin kuvehi nənimen, krouvehi mane, rouni pəri mə trouvehi raka nīpərin səvənrau. Kurirə irə Ananaeas ruvehi nīpərin a, mevən, mifate pen ia nisui aposol me, mameikuə mə mane me pam nəha rauvei pen.

³ Pita rini mə, “Ananaeas, rəfo ikəsəni Setan ruvehe mukuər ia rerim, mamə ikameikuə ia Nənimwin Ikinan? Nəmri tīprənə sə kuvei pehe mik, rəfo ikəkwtəmhiri nīpərin səim?”

⁴ Nəpin ikəpwəh nəmri penien ihi nəmri nari irə, tīprənə ramo ihi səim irə. Nəpin ikuvehi mane, ia nəpin nəha mwi mane nəha ramo ihi səim irə. Mətə rəfo rerim rirhi mə tiko noien i? Ikəpwəh neikuəien ia nirak, mətə ikeikuə ia Kumwesən.”

⁵⁻⁶ Nəpɪn Ananaeas riregi nəgkiariien nəha, təkwtəkɥuni a mwi rɪmwei memhə. Ntəmaruə me nepwɪn həskəmter, mhəvegi nɪpwran, mhəuvehi mhəier, mhəuven mhənɪmwi. Nərmama me həregi həhekɪr.

⁷ Nəpɪn aoa kahar rukurau, pran səvəi Ananaeas ruvniwə pehe, mətə rəpwəh nukurəniən mə səvənhi iərman ruvamhə.

⁸ Pita rɪni pen tukwe in mə, “Tiko mɪni pehe ro tukw iou i mə nəmri tɪprənə sə kuvei pehe m kɪmirau, in pam i?”

Miregi Safaera rɪni mə, “Ouəh, nəmri tɪprənə ihi nəha?”

⁹ Mətə Pita rɪni pen tukwe in mə, “Rəfo kɪmirau iərman səim irouni pəri mə tɪrouni mə mane me pam i? Ikukurən mə ko ikeikuə ia Nənɪmwɪn səvəi Iərɪmənu? Ətə ro! Nərmama səməme hamənɪmwi səim iərman, irəha fwe ia kwəruə. Tuhəuvehi mwi ik, mhəuven fwe iruə.”

¹⁰ Təkwtəkɥuni a Safaera rɪmwei ia nisui Pita memhə. Nəpɪn ntəmaruə me həuvniwə pehe, hətə raməmək muvamhə. Nənə həuvehi, mhəier, mhənɪmwi ia nikare səvənhi iərman.

¹¹ Nakalasia me mɪne nərmama səməme həregi nəri nəha, irəha pam həhekɪr asori.

Aposol me kamho nɪmtətien me

¹² Ia nəpɪn nəha aposol me kamhavən ia reri nərmama me, mamho nɪmtətien me rɪpik mɪne narɪmnari me rɪpik nərmama hətoni mhəkərinari irə. Ia nəpɪn me nərmama səməme kamhəni nɪpərhiəniən ia Iesu kamhousəsimwɪn irəha me ia vranda səvəi Solomon ia nɪmwə səvəi Kumwesən.

¹³ Nəpɪn nərmama əpnəpen a hətoni irəha, həgnəgɪni irəha, mətə həpwəh nəvəniən ipaka, ti nəri nə mə həhekɪr.

¹⁴ Mətə nərman me həpik mɪne nɪpran me həpik kamhəuvehe ti Iesu Iərɪmənu, mamhəni nɪpərhiəniən irə.

¹⁵ Aposol me kamho nɪmtətien me rɪpik ia Jerusalem. Ro pen nərmama me kamhəuvehi nərmama səməme nəmhəien rarə ia nɪrəha, mhəuvehi, mhəuven fwe ia suatuk, mhəmri pen irəha ia təkure nɪkoukau me mɪne kafete me. Irəha kamho iamɪnhi irə mɪnuə Pita ruvehe mukurau mətə nənimwɪn a trukurau pen ia nɪrəha, nənə irəha həuvehe mhəsənɪn.

¹⁶ Nərmama me fwe ia rukwənu me ipaka ti Jerusalem, irəha mwi kamhəuvehi nərmama me səvənraha səməme nəmhəien rarə ia nɪrəha mɪne səməme nənimwɪn ərəha me kamharə ia nɪrəha, kamhəuvehi irəha, mhəuvehe, nənə aposol me ho irəha pam həuvehe mhəsənɪn.

Nəmə asori me kamhometə aposol me

¹⁷ Ia nəpɪn nəha pris asori anan mɪne Satusi me nepwɪn housəsimwɪn pəri irəha me. Rerɪnraha ramrhi ərəha aposol me səvəi Iesu.

¹⁸ Mo pen həkwətəmhirɪ irəha, mhəuvehi puvnɪmwə irəha ia kalapus.

¹⁹ Mətə ia nəpɪn irə agelo riti səvəi Iərɪmənu ruvehe məsevər ia təpinhə me səvəi nɪmwə nəha, miri irəpw aposol me, mɪni pen ti nɪrəha i mə,

²⁰ “Tihəuven mhəer ia nɪmwə səvəi Kumwesən, mamhəni irəpw ti nərmama me nəgkiariien me pam ia nikaren səvəi nɪmɪruəni vi i.”

²¹ Ia nəpɪn rɪnamran həuven fwe ia nɪmwə səvəi Kumwesən mamhəhatən nərmama rosi agelo rɪməni pen tukunraha i.

Nəpɪn pris asori anan mɪne in me nepwɪn həuvehe, housəsimwɪn nəmə asori me səvəi nəkur Isrel. Nəmə asori me nəha hərhi pen nərmama nepwɪn mə tuhəuven fwe kalapus, mhəuvehi aposol me, mhəuvehi mhəuvehe.

²² Mətə nəpɪn nərmama me nəha kərhi pen irəha həuvən ia kalapus, həpwəh nətoniien aposol me. Nənə hərərig, mhəni pen ti nəmə asori me i mə,

²³ “Kimaha iahəuvən mhətoni kalapus rəsīsəg əknekɪn. Nərmama səməme kəmhətui ti kwopun nəha kəmhərəer tukuahag pam ia kwəruə me. Mətə nəpɪn həsevər ia təpinhə, kimaha iahəuvnimwə, mətə nərmama me nəha həiwən.”

²⁴ Nəpɪn pris asori me mine iəmə asori səvəi naruagən me səməme kəmhətui ti nimwə səvəi Kumwesən həregi nəgkiariien nəha, nətərigien səvənraha rəvsausini pik ti aposol me. Həreirei mə nəfe ro irəha.

²⁵ Ia nəpɪn nəha iərmama riti ruvnimwə pehe, mɪni pen ti nirəha i mə “Nəmə me nəha hiənəsisəg tukuahag ia nirəha, irəha fwe ia nimwə səvəi Kumwesən kəmhəhatən nərmama me.”

²⁶ Nənə iəmə asori səvəi naruagən me səməme kəmhətui ti nimwə səvəi Kumwesən riskəmter, miri naruagən me nəpwin səvənhi, mhəuvən, mhəkwtəmhiri aposol me, mhəiri irəha mhəuvehe. Mətə həpwəh nousiien irəha, ti nəri nə mə həhekɪr nərmama me. Kamo nərmama me həkwi irəha ia kəruətərei.

²⁷ Irəha həuvehi aposol me mhəuvehe, mhərpwi irəpw irəha ia nəmri nəmə asori me. Nənə pris asori anan rəgkiari mɪnraha,

²⁸ mɪni mə, “Iahəuvəni pehe raka nəgkiariien skai tukumiəha i mə tihəpwəh rə nahatənien nərmama ia nəghi iəmə nəha. Mətə hiənəru i nəkwaməha. Hətə ro. Takwtəkwuni nəha nərmama me pam ia Jerusalem həuvəregi raka nəgkiariien səkiməha. Rəfo mə tihərukwi pehe nemhəien səvəi iəmə nəha ia kimaha.”

²⁹ Mətə Pita mine aposol me həni pen ti nəmə asori me i mə, “Kimaha tahaməkeikei mho nəkwai Kumwesən, rɪpko mhə nəkwai nərmama.

³⁰ Kimiəha hiənəusi əpune Iesu ia noien nəha hiəno irə, mhərukwi utə ia nei kamarkuəui. Mətə Kumwesən səvəi kaha kupwən me səkitəha rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

³¹ Kumwesən i ruvəuvehi utə raka in mukurei pen in ia nɪkaren mwatuk mə in iəmə sə triri nərmama mine iəmə sə truvehimɪru nərmama. Kumwesən ro iamɪnha irə mə truvei pehe nəpɪn m kitəha nəkur Isrel. Trini mɪnuə sərərig ia noien ərəha me səkitəha, Kumwesən trenouenou noien ərəha me səkitəha, məpwəh nəripwinien.

³² Kimaha iahənətə narimnari me nəha, mamhəvisau irəpw mə ro nɪpərhiēnien. Nənɪmwɪn Ikinan sə Kumwesən rauvei pen m nərmama səməme hamo nəkwən in mwi ramərəer kimaha mɪn.”

³³ Nəpɪn nəmə asori me həregi nəgkiariien səvəi aposol me nieməha rəpi irəha. Hənəuə tuhəusi əpune irəha.

³⁴ Mətə iəmə asori riti nəha ikin ia rerɪnraha nəghɪn nə Kamaliel. In Farisi riti. In iahətən riti sə raməhatən Loa səvəi Moses. Nərmama pam kəmhəsiai in. In riskəmter, mɪni pen ti naruagən me mə, “Tihə mhəuvehi nəmə i mhəier. Pwəh kimaha iahəgkiari ouihɪ a.”

³⁵ Nəpɪn aposol me həier irə, Kamaliel rəgkiari pen m nəmə asori me i mə, “Nəmə Isrel, tihətərig amasan ti nəfe hiamə ia nəmə me i.

³⁶ Reriməha trɪrhi Teutas fwe kupwən.^a Rini mə in iərmama riti. Nərmama həpik, ipaka ti 400, həuvən mhəkurirə i. Mətə kousi əpune iəmə

5:26: Mat 14:5 **5:28:** Wok Me 4:18, Mat 27:25 **5:29:** Wok Me 4:19 **5:30:** Wok Me 3:15 **5:31:** Wok Me 2:33-34, Efes 1:20, Hip 2:10, 12:2 **5:32:** Wok Me 1:8 **5:33:** Wok Me 7:54 **5:34:** Wok Me 22:3 **5:36:** Wok Me 21:38 ^a **5:36:** Teutas in iərmama riti riməiri nərmama me səvənhi mə tuhəuvən mharuagən irəha nəkur Rom. Rəpwəh nokeikeiien mə nəkur Rom tuhərimənu ia nəkur Isrel.

nəha. Nərmama səməme kamho nəkwān havən kirkiri. Kusen səvənraha rəsas miwən.

³⁷ Kurirə ikin, ia nəpin sə kaməvsini nərmama me irə, Jutas iəmə Kalilib rəer mivi nərmama həpik həuvən mhəkurirə i. Mətə in mwi kousi əpune. Nərmama səməme kamho nəkwān havən kirkiri.

³⁸ Ro iamīnhi irə iakuə takini pehe tukumiaha i mə, nəmə me i hamərer ia nəmrītaha ipwet, rāmasan mə tihəpwəh irəha, mhəfi raka rəgimīaha ia nirəha. Trīni minuə nəri nəha hamo ruku pen ti iərmama, trəsas miwən.

³⁹ Mətə trīni minuə Kūmwesən ramərer kurirə ia nirəha, ko hiəpwəh nīniseien irəha. Tihətərig amasan ti nəfe hīamo ia nəmə me i. Kitaha səreirei, mətə rərəha mə tihətə sas kurirə mə hīamousari m Kūmwesən.”

⁴⁰ Ro iamīnhi irə nəmə asori me ho rosi Kamaliel rīmāni pen ti nirəha i. Həkwein mwi aposol me həuvnimwə pehe, mhərisi irəha, mhənise pen əknekīn ti nirəha mə tuhəpwəh nəvisaiuen mwi m nərmama ia nəghi Iesu, nənə mhəfi raka rəginraha ia nirəha.

⁴¹ Aposol me hāier ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel, mamhagien, ti nəri nə mə Kūmwesən rətə irəha mə hāmwhen ko naurisien mīnraha ti nəghi Iesu.

⁴² Nənə ia nəpin me kamhəuvən fwe ia nimwə səvəi Kūmwesən, mamhəuvən mwi ia nimwə me, mamhəripin, mamhahatən nərmama me, mamhəvisau mīnraha mə Iesu in Kristo.

6

Nasituien me irəha pam sefen

¹ Nərmama me səvəi Iesu həuvehe mhəpik mwi. Ia nəpin nəha nəkur Isrel səməme kamhəgkiari ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris həvisa irəha nəkur Isrel səməme kamhəgkiari ia nəgkiariien Hipru. Nəkur Isrel səməme kamhəgkiari ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris hənī mə ia nəpin me, nəpin kauvei pen mane mīne nəveginien m nərmama me trasitu ia nirəha, kipkuvei pen mhə m nīpran me səvənraha səməme nərman me səvənraha həuvamhə.

² Ro iamīnhi irə, aposol me twelef həkwein pen nərmama me səvəi Iesu mə irəha pam tuhəuvehe. Nəpin həuvehe, aposol me hənī pen ti nirəha i mə, “Kīmaha iahaməvisau irapw nəgkiariien səvəi Kūmwesən. Ripkatukwatukw mhə mə tahəpwəh wok nəha mhəuvehe mhəsui raka nəveginien.

³ Ro pen piəvmaha me, kīmīaha tihərpwi rəgimīaha ia nərman me sefen ia kīmīaha nəghinraha rāmasan, rerinraha rukuər ia Nənīmwin Ikinan, nukuranien səvənraha rəpwəmwis. Kīmaha tahəuvehi utə irəha mə tuhəsui raka nəveginien.

⁴ Mətə wok səkimaha tahaməfwaki, mamhəvisau irapw nəgkiariien səvəi Kūmwesən ia nəpin me.”

⁵ Nərmama me pam səvəi Iesu rerinraha rāgen ti nəgkiariien nəha səvəi aposol me. Hərpwi rəginraha ia Stifen, iərman riti nahatətəien səvənhi riskai, rerin rukuər ia Nənīmwin Ikinan. Hərpwi mwi rəginraha ia Filip, mīne Prokoras, mīne Nikanor, mīne Timon, mīne Pamenas, mīne Nikolas, iəmə Antiok. Ripko mhə in iəmə Isrel, mətə ramarə ia narəien səvənraha.

⁶ Irəha hāiri nərman me nəha sefen, mhəuvehe, mhərer ia nəmri aposol me. Aposol me hāmruətə rəginraha ia nirəha, məfwaki mīnraha.

⁷ Ia nəpɪn nəha nəgkiariien səvəi Kumwesən rauviris mamevən. Nərmama me səvəi Iesu fwe Jerusalem həuvehe mhəpik mwi. Pris me nepwɪn həuvehi nahatənien səvəi Iesu, mhahatətə irə. Pris me nəha həpik kwopɪt.

Nəkur Isrel həkwətəmhiri Stifen

⁸ Stifen in iarmama riti Kumwesən rauvei pen nɪskaiien min, mamasitu irə ia namasanien səvənhi. Nəpɪn riti Stifen ramavən ia reri nərmama, mamō nɪmtətien asori me mɪne nərɪmmari me nərmama hətoni, hamərkəri asori nari irə.

⁹ Mətə nərmama me nepwɪn nəha ikin. Irəha nərmama səvəi nɪmwəfwaki riti səvəi nəkur Isrel kani mə Nɪmwəfwaki Səvəi Nərmama Me Kinifi Raka Nari ia Nirəha.^a Nepwɪn həuku pen fwe Saerin mɪne Aleksantria. Nepwɪn mwi həuku pen fwe Silisia mɪne Esia. Irəha həskəmter mamhousari m Stifen.

¹⁰ Mətə rəknekin ti nɪrəha. Ko həpkousi tərini mhə nəgkiariien səvənhi, ti nəri nə mə Nənɪmwɪn Ikinan rauvei pen nukurənien min.

¹¹ Ro iamɪnhi irə hərəku pen nərmama nepwɪn mə tuheikuə irə. Nərmama me nəha həskəmter, mhəni mə, “Kimaha iahəregi iəmə i raməgkiari ərəha ia Moses mɪne Kumwesən.”

¹² Nəpɪn nərmama me mɪne nəmə asori me səvənraha mɪne nahatən me səvəi Loə həregi nəgkiariien nəha, niemaha rəpi irəha. Həuvən ti Stifen, mhəkwətəmhiri, mhəuvehi mhəuvən, mhərpwi irapw in ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel.

¹³ Irəha hərpwi irapw nərmama nepwɪn mə tuheikuə ia Stifen. Nərmama me nəha həni mə, “Ia nəpɪn me iəmə i ramɪni ərəha kwopun ikinan i mɪne Loə səvəi Moses.

¹⁴ Iahəregi rini mə Iesu nəha iəmə Nasaret in trousi testesi nɪmwə səvəi Kumwesən, mərarki narəien sə Moses rɪməuvei pehe m kitaha, məmri səpə riti.”

¹⁵ Nəmə asori me pam səvəi nəkur Isrel haməkure ia nousəsɪmwɪnien səvənraha, mamhəti pen mamhətə Stifen, mhətoni mə nənimen rəmwhen ia nəmri agelo riti.

7

Nəvisaiuen səvəi Stifen

¹ Ia nəpɪn nəha pris asori anan rini pen ti Stifen i mə, “Rəfo irə? Nəgkiariien i ro nɪpərhiienien?”

² Miregi Stifen rini mə, “Piak me mɪne tata me, həregi ro. Fwe kupwən, nəpɪn kaha kupwən səkitaha Epraham rɪpkevən mhə ihi fwe Haran, Kumwesən asori rier irapw tukwe fwe Mesopotemia,

³ mɪni pen tukwe in mə, “Tikier ia tənə imwam mɪne nəkur imwam, mier mevən fwe ia tɪprənə takahatən ik irə.”

⁴ Epraham rier ia tənə Koltia,^a mevən marə fwe ia taon nəha Haran. Nəpɪn səvənhi tata remhə, Kumwesən rərui irapw mwi in ruvehe marə ia tɪprənə i sə hiamarə irə ipwet mɪne.

⁵ Mətə ia nəpɪn nəha Kumwesən rɪpkuvei pen mhə tɪprənə riti ia kwopun i mə tro səvənhi irə. Rɪpkuvei pen anan mhə kwənpərɪn riti min. Mətə rino

6:7: Wok Me 2:41, 16:5 **6:8:** Wok Me 2:43 **6:9:** 2Tim 1:15 ^a **6:9:** Nərmama me nəha səməme kamhəfwaki ia nɪmwəfwaki nəha irəha nəkur Isrel. Fwe kupwən kamoslef ia nɪrəha, nənə kinifi raka nari ia nɪrəha. Həpko mhə mwi slef ia nɪrəha. **6:10:** Luk 21:15 **6:11:** Mat 26:59-61 **6:13:** Jer 26:11 **7:2:** Jen 11:31 **7:3:** Jen 12:1 **7:4:** Jen 11:31-12:5 ^a **7:4:** Koltia naghin riti mwi Pabilon. **7:5:** Jen 12:7, 15:18, Jen 17:8, Dut 2:5

promes a mə tripkuvei pen min mine nimwipwini me səmame tuhətui kurirə. Nəpin Kumwesən riməni promes nəha, tini Epraham ramiwən ihi.

⁶ Nəgkiariien sə Kumwesən riməni pen ti Epraham i ro iamini irə: 'Nimwipwim me tuhəuvən mharə ia tiprənə səvai nərmpə. Nəkur ia kwopun nəha tuhəuvehi pen wok skai minraha, mhometə irəha meste nuk fo hantret.'

⁷ Kumwesən rarə mini mwi mə, 'Mətə iou takərpwin noien ərəha səvai nəkur me nəha nimwipwim me tuhəwok skai minraha. Kurirə irə nimwipwim me tuhaier ia tənə nəha, mhəuvehe, mhəfwaki pehe miou ia kwopun i.'

⁸ Ia nəpin nəha Kumwesən rini mə Epraham mine kwənəkwas me səvənhi tukaməkeikei kuvehi ninhum minraha. Noien nəha rahatən pen promes nəha Kumwesən riməuvei pen m Epraham. Kurirə irə tini Epraham rətui, nəghin nə Aesak. Nəpin ruvehi nəpin eit səvənhi, səvənhi tata ruvehi ninhum min. Nənə Aesak rərəhi Jekop. Nənə Jekop rərəhi nərman me irəha pam twelef. Irəha me nəha kaha kupwən me səkitaha.

⁹ Kaha kupwən me nəha səkitaha, rerinraha ramrhi ərəha piəvnraha Josef. Həuvehi pen in ia rəgi nərmana me nepwin, mhəuvehi mane irə. Nərmana me nəha həuvehi Josef, mhəuvən fwe Ijip. Ia kwopun nəha Josef ramowok slef, mətə Kumwesən ramarə tukwe,

¹⁰ mauvehi raka in ia nipəmpəmien me pam səvənhi. Nəpin Josef revən mərəer ia nəmri Fero, kig səvai nəkur Ijip, Kumwesən ruvei pen namasanien mine nukurani min. Ro pen Fero ruvei pen nasorien m Josef. Nənə Josef ruvehe mo in iəmə asori ramətui amasan ti nəkur Ijip, nənə mamətui amasan mwi ti narimnari me sə kamo ia nəkwai nimwə səvai Kig Fero.

¹¹ Kurirə ikin nəpin səvai nukumhə ruvehe muvehi pam nəkur Ijip mine nəkur Kenan, mamə nərmana həmisə pik. Kaha kupwən me səkitaha hənamətui sənənrəha nəveginien, mətə ruvəivən.

¹² Nəpin Jekop riregi nəvisaiuen mə nəveginien fwe Ijip, rərhi pen kaha kupwən me səkitaha mə tuhəuvən fwe ikin. Ro səvi ti nirəha ti nevənien ia kwopun nəha.

¹³ Nəpin irəha həuvən sərə kəru irə, nənə Josef rini pui in ti piəvni me, nənə Kig Fero ruvehe nukurən nərmana ia kwənəkwas səvai Josef.

¹⁴ Kurirə irə Josef rərhi pen nəgkiariien revən ti səvənhi tata Jekop irəha nərmana me pam ia kwənəkwas səvənhi mə tuhəuvehe fwe Ijip. Irəha pam sefenti-faef nərmana.

¹⁵ Nəpin Jekop riregi nəgkiariien nəha, reiwaiu mevən fwe Ijip. Kurirə ikin in mine kaha kupwən me səkitaha hemhə fwe ikin.

¹⁶ Nənə həuvehi nipwranraha mhərərig mhəuvən fwe taon nəha Sekem, mhanimwi irəha fwe ikin ia nipəg riti sə Epraham riməuvehi nənimen ti nipwnəti iəmə asori riti nəghin nə Hamor.

¹⁷ Ruvəuvehe ipaka ti nəpin nəha Kumwesən truvei pen tiprənə m kaha kupwən me səkitaha rəmwhen rino promes m Epraham fwe kupwən. Ia nəpin nəha nərmana me səkitaha fwe Ijip həuvehe mhasori mhəpik.

¹⁸ Nənə kig əpə ruvehe mərīmənu ia nəkur Ijip, mətə rinapkukurən mhə Josef.

¹⁹ In reikuə ia kaha kupwən me səkitaha, mamərhiərhi irəha mə tuhərui irapw nəkwərəkəwərha me sə həpkətui a i mə tuhemhə.

20 Ia næþin atukwatukw næha Moses rætui. In ramasan þik ia næmri Kumwesən. Səvənhi tata mine mama krouətui amasan tukwe ia nækwai nimwə səvənrau meste in ruvehi mækwə kahar.

21 Næþin irau krouəmri irapw iruə, þrən ouihī səvəi Kig Fero rətoni, mərəhi səvənhi, mætui amasan tukwe rəmwhen mæ in tini anan.

22 Kınahatən Moses ia nukurənien me pam səvəi nækur Ijip. Səvənhi nægkiariien mine wok krouəsənın.

23 Næþin Moses reste nuk foti, rerin rırhi mæ trevən mətōni þiəvni me nækur Isrel.

24 In revən mətōni iəmə Ijip riti ramousi þiəvni riti, mətə rıpkatukwatukw mæ tro irə iamınha irə. Ro pen Moses revən mæ trasitu ia þiəvni, mərpwin pen noien səvəi iəmə Ijip ramo. Rousi iəmə Ijip næha, mousi əpune.

25 Moses rerin rırhi mæ þiəvni me tuhətōni mhəukurən mæ Kumwesən ramərhi pen in mæ truvehi raka irəha ia rəgi nækur Ijip. Mətə irəha həpkətə sas mhə irə.

26 Kını rakwakwi irə Moses revən mwi mətōni iəmə Isrel kəru krouousi irau me. In revən mæ trəmri næmərınuien ti nirau i, mını mæ, 'Iəmənmi kımırau þiəvmırau me a. Rəfo irouousi kımırau me?'

27 Mətə iəmə sə ramousi ərəha anan þiəvni rəsua raka Moses, mını mæ, 'Sin rıməuvehi utə ik mæ tikərımənu ia kımaha məkiri noien səkımaha?'

28 Rosi ikua tikousi əpune iou rəmwhen ikınousi əpune iəmə Ijip nərineiv?'

29 Næþin Moses rıregi nægkiariien næha, rap fwe Ijip, mevən mo in iərmama pwiswpwis ia tənə Mitia. Ia kwopun næha tini kəru krouətui, iərman mi.

30 Kurırə irə nuk foti rukurau, nənə agelo riti səvəi Kumwesən rier pen ti Moses i fwe ia kwopun akwesakwes ikın, ipaka ti təkua Sinae, mamərər ia nei riti napw rauək irə, mətə rıpkahi əmwesi mhə.

31 Moses rətoni nei næha rəkərınari irə. Nənə næþin revən ipaka tukwe mæ trəspau irə, reri Iərımənu ruvehe, mını mæ,

32 'Iou Kumwesən səvəi kaha kupwən me səim. Kumwesən səvəi Epraham mine Aesak mine Jekop.' Moses rıregi, mətə rehekir mətəmmınwin, məpwəh nəti penien mətōni.

33 Nənə Iərımənu rini pen tukwe in mæ, 'Uvehi raka səim put, ti nəri nə mæ tıprənə nə iakamərər ikın ro ikınan i.

34 Iou iakınətə raka nərmama me səiou fwe Ijip. Kamometə irəha. Iakuvəregi raka nasəkien səvənraha. Nənə iou iakeiwaiu irapw pehe i mæ takuvehi raka irəha ia rəgi nækur Ijip. Tiko muvehe, təkwtəkwni takərhi pen ik ikevən fwe Ijip.'

35 In næha Moses sə kupwən nækur Isrel həpwəh nokeikeien in, mhəni pen tukwe in mæ, 'Sin rıməuvehi utə ik mæ tikərımənu ia kımaha məkiri noien səkımaha?' Mətə Moses næha in næha Kumwesən rərhi pen agelo riti səvənhi rier pen tukwe ia kwətə nei, mərhi pen in revən mæ trərımənu ia nækur Isrel, muvehi raka irəha ia rəgi nækur Ijip.

36 Moses næha riri irəha mhəier ia Ijip, mhəuvən fwe ia Təsi Əruverəv, mhəuvən mharə nuk foti fwe ia kwopun akwesakwes ikın. Nənə ia kwopun me næha ramo nımtətien me mine narımnari me nərmama hətōni haməkərınari irə.

³⁷ Moses naha in naha rimani pen ti nakur Isrel i ma, 'Kumwesan truvehi utə profet riti ramwheh ruvehi utə iou. Profet naha truku pen ia kimiaha in piavimiahia riti.'^b

³⁸ Moses naha in naha ramarə irəha nakur Isrel nəpin kamhavən fwe ia kwopun akwesakwes ikin. In ramarə irəha kaha kupwən me səkitaha nəpin agelo naha rəgkiari min ia Təkuər Sinae. Kumwesən ruvei pen nəgkiariien sə ramiru m Moses mə truvei pehe m kitaha.

³⁹ Mətə kaha kupwən me səkitaha həpwəh nokeikeien mə tuho nəkwai Moses. Həsua karen in. Nənə rerinraha rinamrhi Ijip. Hokeikei mə tuhəreig mhəuvən fwe ikin.

⁴⁰ Ro pen həni pen ti Eron i mə, 'Tiko kumwesən me nepwin, pwəh həiri kitaha, ti nəri nə mə səreirei mə Moses naha riməiri raka kitaha ia tənə Ijip ruvəwəku.'

⁴¹ Ia nəpin naha irəha ho nənimwi kau riti. Nəpin həno pam, həpeki pehe nərimiru me mə tuhousi əpune irəha mhəuvei pen m nənimwi kau naha. Irəha haməgnəgini nəri naha həno ia rəginraha.

⁴² Ro iamihni irə Kumwesən ruvehi pen təkutan minraha, məpwəh irəha həuvən mhəfwaki pen m meri, məkwə, mine kaməhau me. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia nəkukuə səvəi profet me rani:

'Nəkur Isrel. Ia nəpin naha hiənarə nuk foti fwe kwopun akwesakwes ikin, nərimiru me səməne hiamousi əpune, mamhəmri utə ia təkure nifatə, hiəuvei pehe miou uə rekəm?
Rekəm. Hiəpwəh nuvei peheien miou.

⁴³ Mətə hiaməuvehi nimwə tapolen səvəi kumwesən naha Molek, mine kaməhau səvəi kumwesən naha səkimiahia Refan.

Irau mi naha kumwesən eikuə mi sə hiəno ia rəgimiahia mə tihaməfwaki pen minrau.
Kimiahia hiamo iamihni ro pen takuvehi raka kimiahia ia tiprənə səkimiahia hiəuvən ia nikare Papilon.'

⁴⁴ Fwe ia kwopun akwesakwes ikin, Kumwesən rimani pen ti Moses i mə traməkeikei mə nimwə tapolen riti. Moses ro, mesi pen atukwatukw rəmwhen ia Kumwesən rino rətoni. Kurirə ikin kaha kupwən me səkitaha həuvehi nimwə tapolen naha mamhəuvən.

⁴⁵ Nəpin Josua riri kaha kupwən me səkitaha mə tuhəuvehe mhəuvehi raka tiprənə ia rəgi nəmə Kenan, həuvehi nimwə tapolen naha, mhəuvehi mhəuvehe. Irəha kənamhəuvehe ia Kenan, Kumwesən raməkoui irapw nəmə ikin. Nimwə Tapolen naha raməmak iamihni meste nəpin səvəi Kig Tevit.

⁴⁶ Kig Tevit naha Kumwesən rerin ragien tukwe. In rini pen ti Kumwesən i mə, 'Ik Kumwesən səvəi Jekop. Ko ikəsəni iou iako nimwə riti sə tikamarə irə?'

⁴⁷ Mətə Kumwesən rəpwəh nəsəniien. Kig Tevit ripko mhə nimwə riti səvəi Kumwesən. Solomon ro.

⁴⁸ Mətə kitaha səukurəh mə Kum wesən sə rasori anan, in ripkarə mhə ia nəkwai nimwə me səməne nərmama həno ia rəginraha. Rəmwhen ia nəgkiariien i Profet Aesea rimani mə,

⁴⁹ 'Neiai in jea səiou sə iakaməkure irə mamərimənu.

7:37: Wok Me 3:22 **b** **7:37:** Profet naha Moses rimani mə tripkuvehe in naha Iesu. Əvsini mwi Dut 18:15. **7:38:** Eks 19:3, Dut 5:5, 9:10, Wok Me 7:53 **7:39:** Nam 14:3 **7:40:** Eks 32:1,23 **7:41:** Eks 32:2-6 **7:42:** Jer 19:13 **7:44:** Eks 25:40 **7:45:** Jos 3:14-17, Jos 23:9, 18:1 **7:46:** 2Saml 7:1-16, Sam 132:1-5 **7:47:** 1KIng 6:1

Tiprənə in nəri sə iakamərpwi utə tipage nisuk mi irə.

Kimiaha ko hio nimwə riti mə takarə irə?

Kimiaha ko hio kwopun riti mə takapwis ikin?

⁵⁰ Həni ro, sin rino narimnari me pam i?

Iou əpa Kumwesən iakino.’”

⁵¹ Stifen rini pen ti nəmə asori me i mə, “Kimiaha i kəmkapwəmiaha riskai. Nətərigien səkimiaha rīpītəv hiəmwhen ia nərmama səməme həreirei Iərimənu. Hiəpkreği mhə nəgkiariien səvənhi. Hiamo rəmwhen kaha kupwən me səkimiaha. Ia nəpīn me hiəmənise nəfe nari Nənimwīn Ikinan rani pehe tukumiaha i.

⁵² Rəfo? Profet riti nəha ikin kaha kupwən me səkimiaha həpkometə mhə in? Rekəm! Həmwəki pam irəha, mhousi əpune səməme haməkupwən mhəni irapw mə Iəmə Atukwatukw riti truvehe. Nənə nəpīn Iəmə Atukwatukw nəha ruvehe, kimiaha hiəuvei pen in ia rəgi nəmə Rom. Ia noien nəha hiousi əpune in.

⁵³ Kimiaha hiəuvəvehi raka Loa səvəi Kumwesən sə nagelo me həuvei pehe fwe kupwən, mətə hiəmərui Loa nəha ia nəpīn me.”

Kəkwi əpune Stifen ia kəruətərei

⁵⁴ Nəpīn nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həregi Stifen raməgkiari, niemaha rəpi pik irəha. Kamhahi tərini revīnraha tukwe.

⁵⁵ Mətə Stifen rerīn ruvehe mukuər ia Nənimwīn Ikinan. Rəkwətə ia nīmagouagou, mətoni nukuraanien asori ruku pen ia kwopun Kumwesən ramarə ikin, mətoni mwī Iesu ramərər ia nīkare Kumwesən mwatuk.

⁵⁶ Stifen rini mə, “Hətoni ro. Kəpuapen reitehi. Iakamətə Iəməti Iərmama fwe ia neiai ramərər ia nīkare Kumwesən mwatuk.”

⁵⁷ Mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hasək əpwəmwis, mho tukuahag nəkwəregīnraha. Irəha pam haiu, mhəuvən mə tuhəkwtəmhiri Stifen.

⁵⁸ Irəha həkwtəmhiri Stifen, mhəuvehi, mhəier ia Jerusalem, mənəmhəkwi in ia kəruətərei mə tremhə. Nərmama səməme haməuəsi Stifen həpeki raka karkahu əpwəmwis me səvənraha, mhəfate pen ia nisui iərmama riti nəghīn nə Sol.

⁵⁹ Nəpīn kamhəkwi Stifen, raməfwaki mīni mə, “Iesu Iərimənu, tikuvehi nənimwīk.”

⁶⁰ Kurirə irə rīnimwī nukurhun mi, məkwein əpwəmwis, mīni mə, “Iərimənu, tikəpwəh nərpwīnien noien ərəha i irəha kamho ia nīrak.” Nəpīn rini iamīnhi irə, in remhə.

8

¹⁻² Sol rerīn rəgien a mə irəha housi əpune Stifen iamīnhi. Nəpīn Stifen ruvamhə raka, nəmə əfwaki me nepwīn hənīmwi nīpwrān mhasək asori tukwe.

Kīnamometə nərmama me səvəi Iesu fwe Jerusalem

Ia nəpīn nəha nərmama me nepwīn həskəmter, mənəmhometə asori nakalasia me fwe Jerusalem. Ro pen nakalasia me pam hap kīrkīri mhəuvən fwe ia kwopun me ia tənə Jutia mīne Sameria. Aposol me əpa kamharə fwe Jerusalem.

7:51: Eks 32:9, Jer 9:26, Aes 63:10 **7:52:** 2Kron 36:16, Mat 23:31 **7:53:** Wok Me 7:38, Kal 3:19, Hip 2:2 **7:54:** Wok Me 5:33 **7:55:** Mat 22:44, Wok Me 2:33-34, Wok Me 5:31 **7:56:** Kol 3:1
7:58: Wok Me 22:20 **7:59:** Sam 31:5, Luk 23:46 **7:60:** Luk 23:34 **8:1-2:** Wok Me 7:58, 8:4, Wok Me 11:19

³ Sol mwi ramousari mā trou raha nakalasia me, mauvni mwə ia ni mwə me kuation kuation, maməkwtəmhiri nərman mine ni pran, mauvehi pu vni mwə irəha ia kalapus.

Filip raməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu fwe Sameria

⁴ Mətə irəha nəha hənəp kirkiri, mamhəuvən ia kwopun me, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu.

⁵ Filip rei waiu pehe ia taon riti fwe Sameria, maməvisau irapw Iesu Kristo m nərmana me fwe ikin.

⁶ Nərmana pam kamhətərig amasan ti nəfe Filip rani, ti nəri nə mə raməgkiari mamō nimtətien me.

⁷ Nərmana həpik nənimwīn ərəha me həier ia nirəha, mamhasək əpwəmwis. Nərmana həpik mwi nisunraha me hemhə, ko həkavən mhə, həuvehe mhəsanin.

⁸ Ro pen nəkur ia taon nəha rerinraha ragien asori.

⁹ Mətə iərmana riti nəghin nə Saemon, rinərə tui kwopti ia taon nəha, mamō nimtətien me ia niskaiien səvəi nəremhə me, mamō nəkur Sameria nənimenraha ramier. Saemon rani mā in iəmə asori.

¹⁰ Nəkur Sameria me pam kamhətərig ia nəgkiariien səvənhi. Nəkwerhəkwerha me men meste nəmə asori me kamhəni mə, “Iəmə i rauvehi niskaiien səvəi kumwesən nəha kani mə kumwesən asori.”

¹¹ Irəha kamhətərig ia nəgkiariien səvəi Saemon, ti nəri nə mə nəpin ripik ramo nimtətien me ia niskaiien səvəi nəremhə me, mamō nənimenraha ramier.

¹² Mətə nəpin Filip raməvisau irapw Iesu Kristo mine nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, nərman me mine ni pran me həni ni pərhiēnien ia nəgkiariien amasan səvənhi. Nənə ko paptəes ia nirəha.

¹³ Saemon in mwi rini ni pərhiēnien ia nəgkiariien səvəi Filip. Nəpin kino raka paptəes irə, Saemon rukurirə ia Filip, mamətoni nimtətien me mine narimnəri asori me Filip ramo ia niskaiien səvəi Kumwesən. Nəpin rətoni, nənimen rier.

¹⁴ Kurirə irə, nəpin aposol me fwe Jerusalem həregi mə nəkur Sameria həuvəni raka ni pərhiēnien ia nəgkiariien səvəi Kumwesən, hərhi pen Pita mine Jon mə trouevən rouətə irəha.

¹⁵ Irau krouei waiu pen fwe Sameria, rouəfwaki ti nirəha mə irəha tuhəuvehi Nənimwīn Ikinan, ti nəri nə mə

¹⁶ Nənimwīn Ikinan ripkei waiu mhə ihi ia nirəha. Mətə kino paptəes əpa ia nirəha ia nəghi Iesu Iərimənu.

¹⁷ Nəpin Pita mine Jon krouəmruətə rəginrau ia nukwənenraha, həuvehi Nənimwīn Ikinan.

¹⁸ Saemon rətoni mə aposol mi nəha krouəmruətə rəginrau ia nukwənenraha, nənə Kumwesən ruvei pen Nənimwīn Ikinan minraha. Ia nəpin nəha rətoni, Saemon ruvehi mane mə truvei pen minrau,

¹⁹ mini mə, “Ruvei pehe mwi nasoriēn nəha miou. Iakokeikei mə takəmruətə rəgik ia nukwəne nərmana pwəh irəha həuvehi Nənimwīn Ikinan.”

²⁰ Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Pwəh kimirau mane səim irouen ia napw, ti nəri nə mə ikuə tikuvehi nəmri nəri sə Kumwesən ruvei pen auər a m nərmana.

21 Ikiwən ia wok i səkimaha, ti nəri nə mə nətərigien səim riḗkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən.

22 Tikəpwəh noien ərəha i ikamo, məfwaki m Iərimənu, məres mə ko in renouenou nərəhaien səim, məpwəh nərpwiniēn nətərigien ərəha i ikuə tiko.

23 Iakini iamihni irə, ti nəri nə mə iakətə mə rerim ramakres pik. Nərəhaien rinərkwi ik."

24 Miregi Saemon rini mə, "Kimirau tirouəfwaki miou, rouəres Iərimənu mə narimnari me i irauni tuhəpwəh nesteien iou."

25 Kurirə ikin Pita mine Jon krouni irapw nəgkiariēn səvəi Iərimənu ia taon nəha, rouni mə ro niḗpərhienien i. Nəḗin krouni sampam, krouərig rauevən fwe Jerusalem. Ia suatuk krauəvisau irapw nəgkiariēn amasan səvəi Iesu m nərmama me ia rukwənu me ia tənə Sameria.

Filip mine iəmə Itiopia riti

26 Ia nəḗin nəha agelo riti səvəi Iərimənu rini pen ti Filip i mə, "Tikərer, mevən fwe prehi^a meste suatuk sə raku pen ia Jerusalem meiwaiu pen fwe Kasa." (Suatuk nəha rukurau ia kwopun akwesakwes ikin.)

27 Filip rərer mamevən, mətoni iəmə Itiopia^b riti. Iəmə nəha in Yunik^c riti. In iəmə asori. Ramətui amasan ti mane səvəi Kantis, prən asori sə ramərimənu ia nəkur Itiopia. Iəmə nəha ruvavən raka fwe Jerusalem məfwaki m Kumwesən,

28 nənə mirərig mamevən fwe imwəni. In raməkure ia kat riti hos ravi, maməvsini nəkukuə nəha Profet Aesea rimərai.

29 Nənə Nənəimwəin Ikinan rini pen ti Filip i mə, "Tiko mevən ipaka ti kat nəha hos ravi."

30 Ro pen Filip raiu mevən ipaka tukwe, miregi iəmə nəha raməvsini nəkukuə nəha Profet Aesea rimərai. Nənə rəres pen in i mə, "Ikaməvsini nəkukuə nəha, mukurən niḗpwrən uə rekəm?"

31 Miregi iəmə nəha rini mə, "Iou takəfukurən niḗpwrən? Iərmama riti riwən mə trəusiəre pui pehe miou." Rini pen ti Filip i mə trəḗutə məkure irau min.

32 Nəgkiariēn ia Nəkukuə Ikinan iəmə Itiopia nəha raməvsini in i mə:

"Ho irə rəmwhen ia in sipsip riti, mhəiri, mhəuvən mə tuhousi əpune.

Rəmwhen ia kwəti sipsip sə kaməkikihi raka nimwheḗin ramərer mamətərig a,

in mwi rəpwəh nəgkiariēn.

33 Ho naurisien min, mhəuvei pen nərpwiniēn riti sə riḗkatukwatukw mhə. Iərmama riti riwən trəgkiari ia tini me, ti nəri nə mə housi əpune in, nimiruiēn səvənhi rukwakwa a ia tiḗprənə i."

34 Iəmə Itiopia nəha rini pen ti Filip i mə, "Ni pehe ro tukw iou i mə sin nəha profet i raməgkiari irə? In raməgkiari atukw a irə uə raməgkiari ia iərməpə?"

35 Nənə Filip rinaməgkiari. Ro stat ia nəgkiariēn nəha iəmə Itiopia raməvsini ia Nəkukuə Ikinan, Filip raməvisau nəgkiariēn amasan səvəi Iesu min.

36 Irau krauesi suatuk nəha, rauevən, roueste kwopun riti nui ikin. Iəmə Itiopia rini mə, "Ətə ro, nui nəha. Ko iako paptəes uə nari riti nəha ro tukuahag iou?"

8:21: Sam 78:37 **8:23:** Hip 12:15 **a** **8:26:** Uə "mevən fwe ia saot." **8:27:** Aes 56:3-7 **b** **8:27:** Itiopia tənə riti fwe Afrika. **c** **8:27:** Niḗpwrəi nəgkiariēn nəha "Yunik," in i mə "Iəmə sə kinərai raka nənən." Fwe kupwən kamo noien nəha ia nərman me saməme hamowok ipaka ti pran asori riti sə ramərimənu ia nərmama. **8:31:** Jon 16:13 **8:36:** Wok Me 10:47

³⁷ Miregi Filip rini pen tukwe in mə, “Trini minuə ikahatətə pərhiēn ia Iesu, ikukurən noien paptas.”

Miregi iəmə nəha rini mə, “Iakani nīpərhiēnien ia Iesu mə in Tini Kumwesən.”^d

³⁸ Ia nəpīn nəha iəmə Itiopia rini mə kat səvənhi sə hos ravi trərer. Irau Filip kroueiwaiu irapw ia nui. Filip ro paptas irə.

³⁹ Nəpīn irau krouutə pehe ia nui, Nənimwīn səvəi Iərimənu ruvehi raka Filip. Iəmə Itiopia rəpwəh mwi nətoniēn, mətə ramesi pen suatuk səvənhi mamevən mamagiēn.

⁴⁰ Mətə Filip rətoni mə in ramərer fwe taon nəha Astot. Kurirə ikin in revən ia rukwənu me, maməvisau irapw nəgkiariēn amasan səvəi Iesu meste nari fwe taon nəha Sisaria.

9

Sol rini nīpərhiēnien ia Iesu

¹ Ia nəpīn nəha Sol raməgkiari skai ihi, mamini mə trousi əpune nərmama me səvəi Iərimənu. Riskəmtər, mevən ti pris asori anan,

² mərəs pen in mə trirai nəkukuə me nepwīn həuvən ti nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel fwe Tamaskes. Trini minuə Sol rətoni nərmama me nepwīn fwe ikin kamhesi pen suatuk səvəi Iesu, nərmən uə nīpran, nəkukuə me nəha tuhəni sas pen mə Sol rauvehi nasoriēn ti nəkwtəmhiriēn irəha, mīpeki pen irəha fwe Jerusalem.

³ Sol rauvehe ipaka ti Tamaskes. Ia nəpīn nəha nukuraanien riti ruku pen ia nīmagouagou, məhiəpwīn kurau kurau irə.

⁴ Sol rīmwei irapw ia tīprənə, miregi reri iərmama riti raməgkiari mamini mə, “Sol, Sol, rəfo ikamometə Iou?”

⁵ Miregi Sol rərəs mə, “Iəmə asori, ik sin i?”

Miregi rini mə, “Iou i Iesu sə ikamometə.

⁶ Mətə tikərer, mevən fwe Tamaskes. Iərmama riti fwe ikin trini pehe tukw ik i nəfe nari tikaməkeiki mo.”

⁷ Nərmama səməme kamhəkurirə ia Sol kamhərer kwənamrig. Irəha hamregi reri iərmama riti, mətə həpwəh nətoniēn nīpwran.

⁸ Sol riskəmtər, mətui, mətə rəpwəh nətoniēn nari. Ro pen irəha həuvehi rəgin, mhəiri, mhəuvən fwe Tamaskes.

⁹ Sol rəpwəh nətoniēn nari meste nəpīn kahar, mīpkəni mhə nari, mīpkənīmwi mhə nari riti.

¹⁰ Iərmama riti səvəi Iesu ramarə ia Tamaskes nəghin nə Ananaeas. Iərimənu rini pen tukwe in ia vison riti mə, “Ananaeas.”

Miregi rini mə, “Iou fa, Iərimənu.”

¹¹ Miregi Iərimənu rini pen tukwe in mə, “Tikərer mevən fwe ia nimwə səvəi Jutas. Nimwə nəha ramərer ia suatuk nəha kani mə suatuk Atukwatukw. Tikevən fwe ikin mərəs iəmə Tasas riti nəghin nə Sol. In raməfwaki,

¹² minətə vison riti. Ia vison nəha rətoni iərmama riti nəghin nə Ananaeas ruvnimwə pehe, məmрутə rəgin mi irə mə trətə mwi nari.”

^d 8:37: Ia Niutestamen me nepwīn səməme kīmarai tui ia nəgkiariēn səvəi nəkur Kris nəgkiariēn me nəha ia vas 37 riwən. 8:39: 1King 18:12 8:40: Wok Me 21:8 9:1: Wok Me 8:3 9:5: Wok Me 5:39, 1Kor 15:8 9:11: Wok Me 21:39, 16:9

13 Miregi Ananaeas rini mā, “Mətə Iərimənu, nərmama həpik hənəvisau raka iərmama nəha miou, mhəni irapw noien ərəha me ramo ia nərmama me səim fwe Jerusalem.

14 Pris asori me həuvei pen nasoriien min mā truvehe ia kwopun i məkwətəmhiiri nərmama səməme kamhəfwaki pehe mik.”

15 Mətə Iərimənu rini pen tukwe in mā, “Tiko mevən, iakinərpwi raka rəgik irə. In trini irapw nəghik ti nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel, mine kig me, mine nəkur Isrel mwi.

16 Iou tako in rətoni mā traməkeikei miregi nəmisəien asori ti nəghik.”

17 Ia nəpən nəha Ananaeas revən, muvniwə ia niwə nəha, məmri pen rəgin mi ia Sol, mini mā, “Sol, piak, Iesu Iərimənu sə riməier pehe tukw ik ia suatuk nəha truksi pen mauvehe, in i rərhi pehe iou mā takomasan nənimmem. Nənə rərim truvehe mukuər ia Nənimwin lkinan.”

18 Ananaeas rini iamnhi irə, nənə təkwətəkwuni a nari riti rəmwhen ia rirevi nəmu raraka fwe ia nənime Sol mi. Sol rətə mwi nari, miskəmter, ko paptaes irə.

19 Nənə rəni nari, miregi niskaiien səvənhi ruvehe mwi, nənə mamarə nəpən me nepwin fwe Tamaskes irəha nərmama me səvəi Iesu.

Sol fwe Tamaskes mine Jerusalem

20 Sol revən atukwatukw muvniwə ia niwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməvisau irapw Iesu, mamini mā, “In Tini Kumwesən.”

21 Nəpən nərmama me həregi, irəha pam həkərariiri ia Sol, mhəni mā, “Kwa iəmə i ramouraha nərmama me fwe Jerusalem səməme kamhəkəwein nəghi Iesu i. Nənə ruvehe ia kwopun i mā trəkwətəmhiiri irəha muvi irəha həuvən ti pris asori me. Mətə təkwətəkwuni rinəfo nəha?”

22 Mətə Sol ruvehe miskai pik, mamə nərmama me hətoni mā nīpərhiienien Iesu in Kristo. Ro pen nəkur Isrel me fwe Tamaskes səməme həpkini mhə nīpərhiienien ia Iesu ko həpkini mhə nəgkiariien riti.

23 Nəpən ripik rukurau, nənə nəkur Isrel hərai sun mā tuhousi əpune Sol.

24 Mətə Sol riregi nətərigien səvənraha. Ia nəpən mine ia ran, irəha kamhərer mwatuk ia kwəruə me səvəi taon, mamheitnhi in mā tuhousi əpune.

25 Mətə nəpən riti ia nəpən, nərmama nepwin səməme kamhəkuriə ia Sol, həvai pen Sol ia tənəripw, mhəuvehi irapw ia nīkare nəpai sə rukurau kurau ia Tamaskes.

26 Sol revən fwe Jerusalem. Nəpən rapirapw fwe ikin, raməmwur mā tuhousəsimwin pəri irəha nərmama me səvəi Iesu. Mətə irəha pam kamhəkəri i, mhəpwəh niniien nīpərhiienien irə mā in iərmama riti səvəi Iesu.

27 Mətə Panapas ruvehe, miri in rouen rouətə aposol me. Nənə Panapas rini pen ti nīrəha i mā, “Sol i rinətə Iərimənu ia suatuk, rinəgkiari min. Fwe Tamaskes, Sol raməvisau irapw nəghi Iesu, məpwəh nehekiriien.”

28 Ro pen Sol ramarə irəha minraha, mamavən fwe ia Jerusalem, maməvisau ia nəghi Iərimənu səkitaha, məpwəh nehekiriien.

29 Nəpən riti Sol raməgkiari irəha nəkur Isrel səməme kamhəni nəgkiariien Kris, mamhousari minraha me. Mətə hənuə tuhousi əpune in.

³⁰ Nəpɪn piəntaha me həregi, həuvehi Sol, mheiwaiu mhəuvən fwe ia təsi ia taon nəha Sisaria, mhərhi pen i ramevən fwe taon nəha Tasas.

³¹ Ia nəpɪn nəha nakalasia me pam fwe tənə Jutia, mine tənə Kalili, mine tənə Sameria hamarə ia nəməriniuen. Iərmama riti riwən ramometə irəha. Nənimwin Ikinan ramasitu ia nirəha, mamərpwi əknekɪn irəha. Nəpɪn irəha kamhəvən, mamhəsiai Iərimənu səvənraha, in ramo irəha kamhəpik mwɪ.

Aeneas mine Tokas

³² Pita ramevən ia kwopun me maməti pen nakalasia me. Ia nəpɪn nəha reiwaiu pehe mwi fwe ia taon nəha Lita mə trəti pen nərmama me səvəi Kumwesən fwe ikin.

³³ Iərmama riti ia taon nəha nəghin nə Aeneas. Nuk eit ramapri a ia kafete. Nisun mi krouemhə ko ripkavən mhə.

³⁴ Pita rini pen tukwe in mə, “Aeneas, Iesu Kristo tro amasan nɪpwram. Ərer, mərfe səim kafete.” Təkwtəkwuni a Aeneas rərer.

³⁵ Nərmama me pam fwe Lita mine Saron hətoni iəmə nəha hərərig mhəuvehe ti Iərimənu.

³⁶ Ia taon nəha Jopa, pran riti ramahatətə ia Iesu. Nəghin nə Tapita. Nɪpwrai nəhag nəha ia nəgkiariien Kris in i mə Tokas. Ia nəpɪn me prən nəha ramo wok amasan, mamasitu ia nərmama səməme nautə səvənraha riwən.

³⁷ Ia nəpɪn riti, in ruvehi nemhəien riti, memhə. Irəha haikuas ia nɪpwrən, mhəmri pen ia nəkwai nimwə səvənhi ia rum riti fwe irənhə.

³⁸ Taon nəha Jopa ipaka ti taon nəha Lita. Nəpɪn nərmama me səvəi Iesu fwe Jopa həregi Pita mə in fwe Lita, hərhi pen iərmama kəru mə trouevən rouni pen tukwe in mə tiruvehe akwauakw, mətoni ro irəha.

³⁹ Ro iamɪnhi irə Pita rərer, mukurirə ia nirau i. Nəpɪn harapirapw fwe imwei Tokas, həiri in mhəuvən fwe ia rum nəha irənhə. Nɪpran səməme nərman me səvənraha həuvamhə kamhərer kuraukurau Pita mamhasək, mamhasansani karkahu me mine tɪnari me Tokas rɪmətiri ia nəpɪn ramarə ihɪ irəha mɪnraha.

⁴⁰ Pita rini pen ti nirəha i mə tuhəuvən fwe iruə. Nəpɪn həier irə, in rɪnimwi nukurhun mi məfwaki, muvsini, məti pen mətoni nɪpwrai prən nəha, mɪni mə, “Tapita, tiko mərər!” Tapita rifi nənimen. Nəpɪn rətoni Pita, rɪskəmter, məkure.

⁴¹ Pita ruvehi rəgin, mivi utə rərer. Kurirə irə Pita rəkwein pen nərmama me səvəi Kumwesən mine nɪpran me səməme nərman me səvənraha həuvamhə həuvehe. Irəha hətoni mə Tapita ruvəmɪru.

⁴² Kurirə irə kaməvisau nəri nəha ia kwopun me pam ia Jopa. Nərmama həpik həni nɪpərhiendien ia Iərimənu.

⁴³ Nənə Pita rarə əpwəmwis ia Jopa irau iərmama riti sə ramo narimnari me ia teki kau. Iərmama nəha nəghin nə Saemon.

10

Kumwesən rəgkiari m Konilias

¹ Iərmama riti, nəghin nə Konilias, ramarə fwe Sisaria. In iarugən riti səvəi Rom. In rasori ia narugən me irəha pam hantret. Kani irəha mə Narugən me səvəi Itali.

² Konilias in iəmfwaki riti. In mine nərmama pam ia nəkwai nimwə səvənhi kəmhəsiai Kumwesən. Konilias rauvei pen mane asori m nəkur Isrel trasitu ia nirəha. Ia nəpin me raməfwaki m Kumwesən səvənraha.

³ Nəpin riti, ipaka ti tri klok ia nəruarəv, Konilias rətoni vison riti. Ia vison nəha agelo riti səvai Kumwesən ruvniwə pehe, mini mə, “Konilias.”

⁴ Konilias rəti pen mətoni agelo nəha, mehekir, mini mə, “Iəmə asori, rəfo?” Miregi agelo rini mə, “Kumwesən ruvəregi raka nəfwakiiən me səim, mətoni narimnari me səim sə ikauvei pen m nərmama səməme nautə səvənraha riwən. Rerin ramrhi ik.

⁵ Təkwəkwi tikərhi pen nərmama me nepwin həuvən fwe taon nəha Jopa pəwəh həiri iərmama riti nəghin nə Saemon kani mwi in mə Pita mhəiri mhəuvehe.

⁶ In ramarə ia nimwə səvai iərmama riti sə ramo narimnari me ia teki kau. Nəghin nə Saemon. Nimwə səvənhi ipaka ti təsi.”

⁷ Nəpin agelo rəpwəh in mamevən, Konilias rəkwein iərmama kəru sə kraou tukwini nari min, məkwein mwi iaruagən riti ia nirəha səməme kəmhə nəkwən. Iaruagən nəha in mwi iəmfwaki riti. Irəhar haruvehe

⁸ nənə Konilias rini irapw narimnari me pam minrahar, mərhi pen irəhar, harevən fwe Jopa.

Pita rətoni vison riti

⁹ Kini rakwakwi irə, ia kurkwai nəpin ia ran, nəpin irəhar haruvehe ipaka ti taon nəha Jopa, Pita rutə pen fwe təkure nimwə mə trəfwaki.

¹⁰ Riregi nukumhə rinahi, məkeikei mə trəni nari. Nəpin irəha kəmhəuvani ihi nəveginien sənəni, in rətoni vison riti.

¹¹ Ia vison nəha rətoni kəpuapən reitehi, nənə, nari riti rəmwhen ia tapolen asori kauvehi ia kona kefə səvənhi rameiwaiu irapw pehe ia tiprənə.

¹² Ia nəkwai tapolen nəha, nərimiru me səpəmsəpə mine snek me mine menu me i kəmhəivə ia nimagouagou.

¹³ Pita riregi reri iərmama riti rini mə, “Pita, tiko mərer, mousi əpune nəri nə riti, məni.”

¹⁴ Mətə Pita rini mə, “Rekəm, Iərimənu! Iou iapkəni mhə ihi nari riti ikiməni mə tukəpwəh nəniien, uə nari riti sə rəmkemik ia nənimem.”

¹⁵ Miregi reri iərmama nəha rəgkiari mwi min mə, “Nəfe Kumwesən riməni mə rəmher, tikəpwəh niniien mə rəmkemik.”

¹⁶ Nəgkiariien nəha ruvehe ti Pita m kəhar, nənə tapolen nəha kuvehi utə revən fwe ia neiəi.

¹⁷ Kurirə ikin Pita ramətərig mə trəfukurən nipwrai vison nəha in rinətoni. Iərmama kəhar Konilias rərhi pen irəhar, harətui, mharənətə raka nimwə səvai Saemon, mamharərəer ia kwəruə səvənhi fwe iruə.

¹⁸ Irəhar harəkwein pen, mharəres mə, “Iərmama riti nəghin nə Saemon kani mwi in mə Pita ramarə ia kwopun i uə rekəm?”

¹⁹ Pita rerin ramrhi ihi vison nəha rinətoni mamətərig tukwe. Ia nəpin nəha Nənimwin Ikinan rini pen tukwe in mə, “Ətə ro. Iərmama kəhar fwe kəmarətui ik.

²⁰ Tikərə, meiwaiu, mevən kimiaha minrahar. Tikəpwəh nehekiriən, ti nəri nə mə iou iakərhi pehe irəhar haruvehe.”

²¹ Ro iaminihə irə Pita reiwaiu, mevən ti iəmənmirəhar nəha, mini mə, “Iou i iərmama nə hiəmarətui. Hiəruvehe ti nəfe?”

²² Miregi harni pen tukwe in mə, “Konilias, iəmә asori riti səvәi naruagән me, rərhi pehe kımrahar. In iəmә atukwatukw sə ramsiai Kumwesән. Nәkur Isrel me pam hәgnәgini in mə in iəmә amasan riti. Agelo ikinan riti səvәi Kumwesән rini pen ti Konilias i mə trәkwәin pehe ik mə tikevәn fwe nimwә səvәnhi pwәh in riregi nәgkiariien sәim.”

²³ Miregi Pita rini pen ti nirәhar i mə “Kimirәhar tiharuvmimwә pehe pwәh sapri. Trakwakwi a samәuvән.”

Pita revән mәtoni Konilias mәvisau nәgkiariien amasan min

Kini rakwakwi irә, Pita rәtui ia nәpnәpin, mhәier irәha minrahar. Piәvtaha me nepwin sәmәme kamharә fwe Jopa hәkurirә in.

²⁴ Nәnә rakwakwi mwi irә, hәuvән mhәpirapw fwe ia Sisaria. Konilias rameitenhi irәha. In rinoeite raka nәrmama ia kwәнәkwus səvәnhi mne in me nepwin fwe ia nәkwai nimwә səvәnhi.

²⁵ Nәpin Pita ruvehe ipaka ti nimwә səvәi Konilias, Konilias ruvehe, minimwi nukurhun mi ia nәnimen, mamsiai in.

²⁶ Mәtә Pita rivi utә, mini mə, “Әrer, iou iakәмwhen a ia niram.”

²⁷ Irau krouәgkiari, rouuvnimwә. Nәpin Pita rәti pen mәtoni nәrmama hәpik hәnousәsimwin raka irәha me,

²⁸ in rini pen ti nirәha i mə, “Kimiaha i hiәuvәukurән raka mə Loa sәkimaha nәkur Isrel ramәsisәg әknekin kimaha. Ko iahәpkuvnimwә mhә ia nәkwai nimwә me səvәi nәrmama me ripko mhә irәha nәkur Isrel uә mamhavan pәri kimaha minraha. Mәtә Kumwesән ro iakәtoni mə ko iakәpwәh niniiien mə iәrmama riti in rәmkemik ia nәnimen.

²⁹ Ro pen nәpin hiәkwәin iou mə takuvehe, iakuvehe a, mәpwәh niniiien nari riti. Nәnә tәkwәkwuni iakuә takәres kimiaha i mə hiәkwәin pehe iou ti nәfә?”

³⁰ Miregi Konilias rini mə, “Irәkahar ia nәruarәv, rәmwhen tәkwәkwuni, iakamәfwaki ia nәkwai nimwә sәiou. Nәnә iakәtә iәrmama riti ramәrer ia nәnimek. Tinari səvәnhi rәpsan.

³¹ Rini pehe tukw iou i mə, ‘Konilias, Kumwesән ruvәregi raka nәfwakiien me sәim. Rerin ramrhi narimnari me sәim sә ikauvei pen m nәrmama sәmәme nautә səvәnraha riwән.

³² Tikarhi pen nәrmama nepwin hәuvән fwe taon nәha Jopa mə tuhәres iәrmama riti nәghin nә Saemon Pita. Ramarә ia nimwә səvәi iәrmama riti nәghin mwi nә Saemon. In iәмә sә ramo narimnari me ia teki kau. Nimwә səvәnhi ipaka ti tәsi.’

³³ Agelo nәha rini iamnhi, ro pen tәkwәkwuni a irә iakәrhi pehe nәrmama me nepwin tukw ik. Ik iko noien amasan muvehe tukumaha i. Tәkwәkwuni kimaha pam iahamәkure ia kwopun i ia nәmri Kumwesән, mamheitenhi mə tahәregi nәfә nәgkiariien in ruvei pehe mik mə tikini pehe tukumaha i.”

³⁴ Ia nәpin nәha Pita rinamәgkiari mini minuә, “Iakәtә pәrhien mə Kumwesән ramo rәmnәmwhen ia nәrmama me pam.

³⁵ Trini minuә iәrmama riti ramsiai in, mamә noien amasan, Kumwesән trәkwәin amasan irә. Nari auar a mə iәмә nәha in iәмә Isrel uә in iәrmәpә.

³⁶⁻³⁷ Kimiaha hiәukurән nәgkiariien nәha Kumwesән rinәrhi pen ti nәkur Isrel. Ramәvisau nәgkiariien amasan səvәi nәmәrinuien kauvehi raku pen ti Iesu Kristo sә in Iәrimәnu səvәi narimnari me pam. Kinostat kini irapw

nægkiariien amasan naha ia tənə Kalili fwe kupwən nəpən Jon rinəvisau raka mə nərmama tuhaməkeikei mho paptaes. Kini irapw fwe ia kwopun me pam ia tənə Jutia.

³⁸ Kimiaha hiəukurən mwi navəniən səvai Iesu, iəmə Nasaret. Fwe kupwən, Kumwesən ruvei pen Nənimwīn Ikinan mine niskaiien min. Nənə ti nəri nə mə Kumwesən ramarə tukwe, Iesu ramevən ia kwopun me, mamə noien amasan. Nərmama səməme kamharə ia rəgi Setan, in rapeki raka irəha, mamomasan irəha.

³⁹ Kimaha i iahənətoni narimnari me naha Iesu rino fwe tənə səvai nəkur Isrel mine ia Jerusalem. Irəha hərəui tərini pen in ia nei kamarkuau, remhə.

⁴⁰ Mətə ia nəpən səro kahar irə, Kumwesən ro in rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Kurirə irə Iesu rier irapw ti nərmama.

⁴¹ In ripkier irapw mhə ti nərmama me pam, mətə rier irapw tukumaha i səməme Kumwesən rinərpwi rəgin ia kimaha mini mə tahətoni. Nəpən Iesu rinətui mwi ia nemhəien səvənhi, kimaha iahani pəri nari, mhənimwi pəri kimaha min.

⁴² In rini pehe tukumaha i mə tahaməkeikei mhəvisau m nərmama, mhəni irapw mə Kumwesən ruvəuvehi utə raka in. Iesu naha in naha iərmama sə trəkiri noien me səvai nərmama me pam, nərmama kamhəmīru mine səməme həuvamhə.

⁴³ Profet kupwən me pam hægkiari ia Iesu naha, mamhəni mə nərmama səməme kamhahətətə irə, ti nəri nə mə kamhəni nīpərhiəniən ia nəghin, Kumwesən trenouenou noien ərəha me səvənraha, məpwəh nərpwīniən.”

⁴⁴ Nəpən Pita raməgkiari ihi, Nənimwīn Ikinan reiwaiu ia nərmama me pam naha kamhətərig ia nəgkiariien səvənhi.

⁴⁵ Nəkur Isrel me naha kamhəni nīpərhiəniən ia Iesu haməuku pen fwe Jopa irəha Pita hamərkərinari ti nəri nə mə Kumwesən rərhi irapw Nənimwīn Ikinan, muvei pen mwi m nərmama me naha ripko mhə irəha nəkur Isrel.

⁴⁶ Hamərkəri asori nəri ia nirəha ti nəri nə mə kamhəregi irəha kamhəgkiari ia nəgkiariien me səpəmsəpə, mamhəgnəgini Kumwesən ti narimnari amasan me sə rino.

Ia nəpən naha Pita rini mə,

⁴⁷ “Ko iərmama riti rəsisəg nərmama me naha mini mə tuhəpwəh noien paptaes ia nui? Irəha həuvəuvehi raka Nənimwīn Ikinan rəmwhen mwi ia kitaha.”

⁴⁸ Ro iamənhi irə Pita rini nəkwən mə tukaməkeikei ko paptaes ia nirəha ia nəghi Iesu Kristo. Nəpən kino raka paptaes ia nirəha, hərəs pen Pita mə trarə pəpim irəha minraha.

11

Pita raməgkiari m nakalasia me fwe Jerusalem

¹ Aposol me mine piəvtaha me fwe ia tənə Jutia hərəgi mə nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel, irəha mwi həuvəni nīpərhiəniən ia nəgkiariien səvai Kumwesən.

² Ia nəpən naha Pita rutə pen fwe Jerusalem. Nəkur Isrel me nepwīn fwe ikən kamhəni nīpərhiəniən ia Iesu, mamhəni mwi mə nərmama me i ripko

mhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhəuvən kuvehi ninhum minraha ti Loa səvai Moses. Nəkur Isrel me i həski Pita,

³ mhəni pen tukwe mə, “Rəfo ikuvnimwə məni pəri nari kimiaha nərmama me nəha kəpwəh nuvehien ninhum minraha?”

⁴ Pita riskənter, mini pen ti nirəha i narimnari me sə kino. In rini fwe nukunen muvehe, mini mə,

⁵ “Kupwən, iakaməfwaki fwe taon nəha Jopa. Nənə iakətoni vison riti. Nari riti rəmwhen ia tapolen asori kauvehi ia kona kefə səvənhi ruku pen ia neiai meiwaiu irapw pehe ipaka tukw iou.

⁶ Iakəti pen mətə amasan ia nəkwan mətoni nərimiru me sə həpou mine sə kamhəhekir mine snek me mine menu me sə kamhəivə ia nimagouagou.

⁷ Nənə iakregi reri iərmama riti rini pehe tukw iou i mə, ‘Pita, tikərer, mousi əpune nəri nə riti, məni.’

⁸ Mətə iakini mə, ‘Rəkəm, Iərimənu! Iou iapəkəni mhə ihi nari riti ikiməni mə tukəpwəh nəniien, uə nari riti sə rəmkemik ia nənimem.’

⁹ Miregi reri iərmama nəha ruku pen fwe ia neiai, mini mwi mə, ‘Nəfe nari Kumwesən riməni mə rəmher, tikəpwəh mwi ninien mə rəmkemik.’

¹⁰ Nəgkiariien nəha ruvehe tukw iou m kahar. Nənə kuvehi utə tapolen nəha revən mwi fwe ia neiai.

¹¹ Təkwtəkwni a irə, iərmama kahar haruvehe mharapirapw ia nimwə nəha iakamarə irə. Iərmama riti fwe Sisaria rinərhi pehe irəhar haruvehe tukw iou.

¹² Nənə Nənimwin Ikinan rini pehe tukw iou i mə, ‘Tikevən kimiaha minrahar, məpwəh nehekirien.’ Rə pen iakevən. Pivtaha me i sikis irəha mwi həkurirə ia nirak. Iahəuvən, mhəuvnimwə ia nimwə səvai iərmama riti fwe Sisaria. Nəghin nə Konilias.

¹³ Nənə in rini pehe tukumaha i mə rinətə agelo riti ramərer ia nəkwai nimwə səvənhi, mani pen tukwe in mə, ‘Tikərhi pen nərmama nepwin həuvən fwe taon nəha Jopa mhəiri iərmama riti nəghin nə Saemon Pita mhəiri mhəuvehe.

¹⁴ In trini pehe nəgkiariien riti tukw ik. Nəgkiariien nəha truvehimiru ik mine nərmama me pam ia nəkwai nimwə səim.’

¹⁵ Nənə ia nəpin nəha iakinaməgkiari irə, Nənimwin Ikinan reiwaiu ia nirəha, mo rəmwhen rino ia kitaha fwe kupwən.

¹⁶ Ia nəpin nəha rerik rirhi nəgkiariien səvai Iərimənu. In riməni mə ‘Jon rino paptəes ia nui, mətə Kumwesən tro paptəes ia kimiaha ia Nənimwin Ikinan.’

¹⁷ Fwe kupwən, nəpin kitaha i nəkur Isrel səni nipərhiienien ia Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, Kumwesən ruvei pehe Nənimwin Ikinan m kitaha. Nənə sətoni ruvei pen rəmwhen a mwi m nərmama me nəha ripko mhə irəha nəkur Isrel. Ro iamnhi irə iou nəfe iərmama mə takərer məsisəg Kumwesən?”

¹⁸ Pita rəgkiari pam. Nənə nəpin həregi nəgkiariien nəha, həpwəh mwi nəgkiariien, mətə kamhəgnəgini Kumwesən mə, “Nəri nəha Kumwesən rino raka suatuk səvai nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, irəha mwi ko hərərig ia noien ərəha me səvənraha, nənə mhəuvehi nimiruien.”

Nakalasia me fwe Antiok

¹⁹ Nərmama me səvai Iesu səməme hənəp kirkiri fwe kupwən, ti nəri nə mə kousi əpune Stifen nənə kənamometə mwi irəha, hap mhəuvən isipwin

mheste nari fwe Fonisia, mine Saepras, mine Antiok, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m nəkur Isrel əpa.

²⁰ Mətə nepwın, nəkur Saepras mine Saerin, həuvehe ia Antiok, mamhəvisau irapw Iesu İərimənu m nəkur Kris mwı.

²¹ Niskaiien səvəi İərimənu ramarə mwı ti nırəha. Ro iamınhi irə nərmama həpik həni nıpərhiien ia nəgkiariien səvənraha, mhərari, mhəuvehe ti İərimənu.

²² Nəpın kəvisau pen m nakalasia me fwe Jerusalem mə nərmama me nepwın fwe Antiok həuvəni nıpərhiien ia İərimənu, hərhi pen Panapas rəvəvən fwe ikin.

²³ Nəpın Panapas rier pen fwe Antiok, mətoni namasanien səvəi Kumwesən ramarə pərhiien ti nırəha, rerin ragien. In rərpwi əknekın irəha məmıni mə, “Kimiaha pam tihəməkəikei mhəkwtəmhirı əknekın İərimənu. Nətərgien səkimiaha trəpwəh nımweiiən.”

²⁴ Panapas in iəmə amasan riti. Rerın rukuər ia Nənimwın İkinan. Nəhatətəien səvənhi riskai. In rıvi nərmama həpik həuvehe ti İərimənu.

²⁵ Kırırə irə rier mevən fwe Tasas mə trətui Sol.

²⁶ Nəpın rətöni, riri Sol rourərig rouvehe mwı ia Antiok. Meste nuk kuatia irau krouarə irəha nakalasia me fwe ikin, rouahatən nərmama me həpik. Fwe ia Antiok kiməkupwən kisegi pen nəhag nəha “Kristin me” m nərmama me səvəi Iesu.

²⁷ Ia nəpın nəha profet me nepwın həuku pen fwe Jerusalem, mheiwaiu pehe Antiok.

²⁸ İrəha riti nəghin nə Akapus riskəmter. Nənimwın İkinan ruvei pen nəgkiariien min mə trukupwən mını irapw mə rıpkö mhə tui nukumhə asori riti trahi nərmama pam ia tıprənə i. (Nukumhə nəha ruvehe ia nəpın nəha Klotias ramərimənu ia nitətə səvəi nəkur Rom.)

²⁹ Akapus rini irapw nəgkiariien nəha ro pen piəvtaha me fwe Antiok rerınraha ramrhi mə tuhəuvei pen mane me nepwın rəmwhen ti nırəha kuatia kuatia, mhərhi pen i revən trasitu ia nərmama me səvəi Iesu səməme kamharə fwe ia tənə Jutia.

³⁰ Nənə ho. Həuvei pen mane ia rəgi Sol mine Panapas mə irau trouvehi, rouevən rouvei pen m elta me səvəi nəfwakiien fwe Jerusalem.

12

Kig Herot rousi əpune Jemes

¹ Ia nəpın nəha Kig Herot^a rinamometə nakalasia me nepwın,

² mını pen ti nərmama me səvənhi mə tuhəuvən mhəkwtəmhirı Jemes piəvi Jon. İrəha həuvən mhəkwtəmhirı, mhərari əpune in ia nau.

³ Nəpın Herot rətöni mə nəkur Isrel^b rerınraha ragien ti noien nəha, in revən, mərhi pen nərmama me səvənhi mə tuhəuvən mhəkwtəmhirı mwı Pita. Nometəien nəha kınö ia nəpın atukwatukw səvəi Pasova mine nəveginien asori nəha nəkur Isrel hani bred sə yis riwən irə.

⁴ Nəpın həkwtəmhirı Pita, həuvehi puvnımwə ia kalapus. Herot ruvehi pen in ia rəgi naruağən me kusen kefə. Naruağən me kefə ia kusen kuatia.

11:21: Wok Me 2:41

11:22: Wok Me 4:36

11:23: Wok Me 13:43

11:24: Wok Me 2:41, 6:5

11:25: Wok Me 9:30

11:26: 1Tes 4:16

11:27: Wok Me 13:1, 15:32

11:28: Wok Me 21:10

11:30: Wok Me 12:25

a 12:1: Herot i mwıpwı Herot nəha rınousi əpune nəkwərhakwərha me

nəpın Iesu rətui irə.

12:3: Wok Me 4:3

b

12:3: Ro stat ia Wok Me sa rasori twelef mamevən nəpın

rıpik nəgkiariien i “nəkur Isrel” raməgkiari ia nəkur Isrel səməme həpkini mhə nıpərhiien ia Iesu.

Rerín rírhi má nàveginien asori tro sampam, nàné in rivi irapw Pita ia nàmri nàrmama.

⁵ Pita ramámak ia kalapus, mətə nakalasia me kamhəfwaki m Kumwesən tukwe, mhəpkapwis mhə.

Agelo riti riri raka Pita ia kalapus

⁶ Herot rerín ramrhi má trakwakwi rivi irapw Pita ia nàmri nàrmama. Ia nəpín nəha, ia nəpín, Pita ramapri ia kurkwai iaruağən mi kəru. Kərihi tərini in ia jen kəru. Iaruagən mi kəru krouərer ia təpínhə səvəi kalapus rouətui ti nàrmama me fwe imwə má riti trəpwəh napien.

⁷ Təkwətəkwuni a agelo riti səvəi Iərimənu rier irapw. Nipwran rəhiapw mahiapwin rum nəha Pita ramapri ikin. Agelo nəha rousi nikare Pita, məsuəpwiri in, mīni mə, “Əskəmter akwauakw!” Ia nəpín nəha jen rier raka ia rəgi Pita.

⁸ Nəné agelo rini pen tukwe in mə, “Ətoti, muvehi pen səim put.” Pita rətoti, muvehi pen səvənhi put. Nəné agelo rini pen tukwe in mə, “Arkahu ia səim karkahu əpwəmwis, mukurirə iou.”

⁹ Pita rier irapw ia rum səvənhi mukurirə agelo nəha, mīpkukurən mhə má nəfe nəha agelo ramo irə ro nipərhiénien, mətə rerín rírhi má raməməkrəha.

¹⁰ Irau krouəpi raka iaruağən sə ramərer kupwən mamətui ti nàrmama me má riti trəpwəh napien, rouəpi raka mwi iaruağən sə resi pen, roueste təpínhə sampam kino ia aean. Nərmama me kamhəukurau irə mamhəuvən fwe taon. Təpínhə nəha rəsevər atukw a ti nirau i, nəné irau krouier irapw, rouevən roueste suatuk riti. Təkwətəkwuni a agelo rəpwəh Pita mamevən.

¹¹ Ia nəpín nəha Pita rətə mukurən nəfe kino min, mīni mə, “Təkwətəkwuni nəha iakukurən má nipərhiénien. Iərimənu rərhi irapw pəhe agelo səvənhi, muvehi raka iou ia rəgi Herot mīne ia narimnari me sə nəkur Isrel rerinraha ramrhi má tuko ia nirak.”

¹² Nəpín Pita rukurən, revən ia nimwə səvəi Meri, mama səvəi Jon sə nəğhin riti mwi nə Mak. Nərmama həpik hənousəsimwín raka irəha me fwe ikin, mamhəfwaki.

¹³ Pita revən mīkunkun ia təpínhə ia kwəruə fwe iruə. Rota, pran riti sə ramasitu, mamə tukwini nari fwe ia nəkwai nimwə səvəi Meri, in rirəgi, mevən ipaka ti təpínhə mamətərig.

¹⁴ Nəpín rirəgi reri Pita, rukurən má Pita nəha. Nəné rerín ragien pik. Rota rəpwəh nəsevərién ia təpínhə, mətə raiu a, mīrərig, mevən fwe nəkwai nimwə, mīni pen ti nirəha ia mə, “Pita i ramərer iruə.”

¹⁵ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Ikamenin.” Mətə Rota rini mə, “Rekam, iakani pərhién.” Miregi həni mə, “Rosi agelo nəha səvənhi uə?”

¹⁶ Mətə Pita rakunkun ihi ia təpínhə. Nəné irəha həuvən, mhəsevər ia təpínhə. Nəpín hətəni Pita, nənimenraha rier.

¹⁷ Ia nəpín nəha Pita ruvehi utə rəgin mīripwi tete irəha má tuhafafa. Kurirə irə rini irapw Iərimənu rinəfuvehi raka in ia kalapus, marə mīni mwi mə, “Kimiəha tihaməkeikei mhəvisau pen narimnari me i m Jemes^C mīne piəvtaha me.” Nəné Pita rier, mevən ia kwəpun əpə riti.

¹⁸ Kini rakwakwi irə, ia nəpnəpín, naruagən me fwe ia kalapus kamhəhekir, mhəreirei mə Pita ruvəku.

¹⁹ Nəpɪn Herot ramətui amasan Pita, mətoni mə riwən, rəres pen naruagən me səməme kamhərer tukuahag nərmama me fwe ia kalapus mə Pita ruvəwəku, mətə irəha hərəirei. Ro pen Herot rini nəkwən mə tukousi əpune irəha. Kurirə ikin in rier ia tənə Jutia, meiwaiu pen fwe taon nəha Sisaria, mamarə fwe ikin.

Herot remha

²⁰ Ia nəpɪn nəha Herot niemaha raməpi pik ti nəkur Taea mine Saeton. Ro pen nəkur asori me səvəi taon mi nəha həusəsimwin irəha me ia kwopun kuatia. Irəha həkupwən mhətoni Plastus, iərmama riti sə ramətui ti nimwə asori səvəi Kig Herot. Irəha hərəes pen in i mə trasitu ia nirəha. Nəpɪn hənəres raka nasituien səvənhi, irəha min həuvən mhətoni Herot, mhəres pen in mə trəmri nəmərinuien, ti nəri nə mə nəkur Taea mine Saeton haməkwməni nərmama me fwe ia tənə səvənraha ia nəveginien sə rautə ia tənə səvəi Herot i.

²¹ Nənə Herot rəmri nəpɪn riti səvənhi trəgkiari irə. Ia nəpɪn nəha rarkahu tinari səvəi kig, məkure ia kwopun raməkiri nəgkiariien ikin, maməgkiari minraha.

²² Miregi irəha həkwein əpwəmwis mə, “Reri kumwesən riti nəha. Ripko mhə reri iərmama.”

²³ Təkwtəkwuni a agelo riti səvəi Kumwesən rousi Herot, ti nəri nə mə Herot ripkuvehi utə mhə nəghi Kumwesən. Nənə irə me hani nəninə irə, remhə.

²⁴ Ia nəpɪn nəha nəgkiariien səvəi Kumwesən rauviris mamevən. Nərmama həpik mwi həni nıpərhienien irə.

²⁵ Panapas mine Sol krinə sampam ia wok sə kinərhi pen irau tukwe. Kurirə irə krouier ia Jerusalem, rouərəig, rouevən fwe Antiok. Jon sə nəghin riti mwi nə Mak irəhar minrau.

13

Kumwesən rərpwi rəgin ia Panapas mine Sol mə irau trouwok səvənhi

¹ Nakalasia me fwe Antiok, nepwin profet me mine nepwin nahatən me: Panapas, mine Sol, mine Simeon (Simeon in iəmə pitəv), mine Lusias (iəmə Saerin), mine Manaen (in riməpwinari pəri irau Herot Antipas, iəmə asori sə ramərimənu ia tənə Kalili).

² Ia nəpɪn riti, irəha həpkani mhə nari, mamhəfwaki m İərimənu. Nənə Nənimwin İkinan rini pen ti nirəha i mə, “Tihəmri əpə Panapas mine Sol. İakinəkwein irau mə trouwok riti səiou.”

³ Ro iamınhi irə irəha həpwəh mwi nanien nari, mhəmrutə rəginraha ia nirau, mhəfwaki minrau, mhərhi pen irau mə trouevən rouowok.

Panapas mine Sol fwe Saepras

⁴ Nəpɪn Nənimwin İkinan rinərhi pen raka Panapas mine Sol, irau kroueiwau pen fwe taon nəha Selusia. Ia kwopun nəha krouəputə ia nitətə riti rouevən fwe ia tənə əmweris nəha Saepras.

⁵ Nəpɪn krouəpirapw fwe taon nəha Salamis, krouevən rouni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən fwe ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel. Jonmak ramarə irəhar minrau, mamasitu ia nirau.

⁶ Irəhar harevən mharəpi sımwın ia tənə əmweris nəha, mharier pen ia taon nəha Pafos. Ia kwopun nəha harətoni kleva riti nəghin nə Parjisas. In iəmə Isrel riti. Ramini mə in profet, mətə neikuaien.

⁷ Kleva nəha ramowok irau Sejas Polas, iəmə Rom riti sə ramərimənu ia tənə əmweris nəha Saepnas, mukurən mwi nari. Nəpin riti Sejas Polas rəkwein Panapas mine Sol, in rokeikei mə triregi nəgkiariien səvəi Kumwesan.

⁸ Mətə Parjisas sə nəghin riti mwi mə Elimas (nıpwrαι nəhag nəha kleva) in ramərai raka nəgkiariien səvənrau, mamousari mə truvsiini nətərigien səvəi iəmə asori nəha mə trəpwəh niniien nıparhienien ia Iesu.

⁹ Mətə Sol (kani mwi in mə Pol) rerin ruvehe mukuər ia Nənimwın Ikinan. In rəti pen mətəni kleva nəha,

¹⁰ mını mə, “Ik tini Setan. Ik iəmə ikəmwəki narimnari amasan me pam. Rerim rukuar ia neikuaien mine nifeifeiien ərəha me. Nəpin me pam ikamo suatuk atukwatukw səvəi İərimənu, ramikou.

¹¹ Ətə ro! Təkwtəkwuni nəha rəgi İərimənu raməmak ia niram. Nənimem trifwə. Tikəpwəh mwi nətoniien niranien rəpwəmwis kwopti.” Təkwtəkwuni a nari riti rəmwhen nise napw rıpitəv muvehe muvegi nənimen. Parjisas raman, mamətui iərmama riti truvehi rəgin miri in.

¹² Nəpin iəmə asori nəha Sejas rətoni, nənimen rier ti nəgkiariien səvəi İərimənu sə krınouahətan in irə. Nənə in rini nıparhienien irə.

Pol mine in me nepwın həuvən fwe Antiok ia Pisitia

¹³ Ia nəpin nəha Pol mine in me nepwın həputə ia nitətə riti fwe Pafos, mhəier, mhəuvən fwe Peka, taon riti ia profens nəha Pamfilia. Ia kwopun nəha Jonmak rəpwəh irəha mırərig mevən fwe Jerusalem.

¹⁴ Irəha həier fwe Peka, mhavən, mhəuvən fwe taon nəha Antiok ia profens nəha Pisitia. Ia Sapat həuvnimwə ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel, mhəkure.

¹⁵ İərmama riti rəvsini irapw nəgkiariien me nepwın ia Loa səvəi Moses mine nəgkiariien me nepwın ia nəkukuə me səvəi profet kupwən me. Nəpin iərmama nəha rəvsini pam, nəmə asori me səvəi nimwəfwaki nəha hərhi pen nəgkiariien revən ti Pol mine in me nepwın mını mə, “Piəvmaha me, trini minuə nəgkiariien riti hiənuə tihəni irapw mhasitu ia nərmama, həni irapw.”

¹⁶ Ro iamınhi irə Pol riskamter, muvehi utə rəgin, mını mə: “Kimiaha nəkur Isrel mine kimiaha rıpkə mhə kimiaha nəkur Isrel mətə hiaməsiai Kumwesən səkimaha. Kimiaha pam tihətərig iou.

¹⁷ Fwe kupwən Kumwesən səkimaha nəkur Isrel rinərpwi rəgin ia kaha kupwən me səkimaha. Nəpin nəkwərəkəwərha me səvənraha həuvən mamharə fwe ia tənə İjip, ro irəha həuvehe mhəpik. Ia niskaiien səvənhi, in riri raka irəha.

¹⁸ Ia nuk foti, in ramarə irəha mınraha fwe ia kwopun akwesakwes ikin. Irəha kamho noien ərəha, mətə in rıpkəpwəh mhə irəha

¹⁹ Kurirə irə in rousi əpune nərmama me nəha kamharə ia tənə Kenan. Nərmama me nəha haməuku pen ia kwənəkwus me irəha pam sefen. Nəpin Kumwesən rousi əpune irəha mo sampam, in ruvei pen tənə səvənraha m kaha kupwən me səkimaha. Nənə ro səvənraha i.

²⁰ Narimnari me nəha ruvehi nuk me irəha pam ipaka ti fo hantret fifti mine.

Kurirā ikin Kumwesən ruvehi utā nārmama me nāha kani irāha mā ‘Jaj me.’ Irāha hāiri kaha kupwən me sākimaha, mhəuvehe mheste nāpin sāvai Samuel Profet.

²¹ Ia nāpin nāha kaha kupwən me sākimaha hāres pen Kumwesən mā ko rāseni kig riti rārimānu ia nīrāha. Nānā Kumwesən ruvei pen Sol, tini Kis, mīnraha. Sol nā ruku pen ia kwənəkwas sāvai Penjamin. In ramārimānu ia nīrāha meste nuk foti.

²² Kurirā ikin Kumwesən ruvehi raka Sol nāha, nānā muvehi utā Tevit mā truvehe mo kig sāvānraha. Kumwesən rəgkiari irā, mīni mā, ‘Iakinətā raka mā Tevit, tini Jese, in iārmama riti sē rerik rokeikei. In tro pam nāfe iakini pen tukwe.’

²³ Rāmwhen mā Kumwesən rīno raka promes kupwən mā tro, in rārhi pehe iārmama riti ia kwənəkwas sāvai Kig Tevit mā truvehe muvehimīru nəkur Isrel. Iārmama nāha Iesu.

²⁴ Ia nāpin nāha Iesu rəpwāh ihi noien wok sāvānhi, Jon ramāvisau irapw m nəkur Isrel me pam mā irāha tuhaməkeikei mhərərīg ia noien ərāha me sāvānraha, nānā mho paptāes.

²⁵ Nāpin Jon ruvehe ipaka ti noien sampam ia wok sāvānhi, ramīni mā, ‘Rerimāia ramrhi iou mā iou sin? Ripko mhə iou iārmama sē hiameitenhi. Mətā tihətərīg iou. Iārmama riti nāha rauvehe kurirā ia nīrak. Iapkmwhen mhə mā takifi raka put ia nisun.’

²⁶ Nərman, piak me, kitaha sāməme sāməuku pen ia kwənəkwas sāvai Epraham, mīne kimiaha iesa ripko mhə kimiaha nəkur Isrel, mətā hiamāsiai Kumwesən sākimaha, tukutaha i, Kumwesən rārhi pehe nəgkiariien i sē rauvehimīru nārmama.

²⁷ Nāpin Iesu ruvehe, nārmama sāməme kamharə fwe Jerusalem mīne nāmə asori me sāvānraha həpkətə sas mhə in, mhəreirei mwi nīpwrai nəgkiariien sāvai profet kupwən me kamāvisau irapw ia Sapat me pam. Ro iamānhi irā irāha hō nəgkiariien me nāha həuvehe mhəukuə. Həkiri Iesu mā traməkeikei memhə.

²⁸ Irāha həpkətə mhə noien ərāha riti rīno rāmwhen mā tukousi əpune in tukwe, mətā kamhāmwur ihi a, mhāres pen Paelat mā trāseni pen Iesu ia rəgi nārmama me sāvānhi mā tuhousi əpune.

²⁹ Nāpin ho pam nāfe Nəkukuə Ikinan rīmāni mā tuko irā, həuvehi raka nīpwrān ia nei kamarkuāui, mhāmri pen ia nīpəgi kəruətərii riti.

³⁰ Mətā Kumwesən rīno in rətui mwi ia nemhəien.

³¹ Nāpin Iesu rətui mwi, rier irapw ti nārmama sāməme hānaməkurirā in fwe ia tənā Kalili meste Jerusalem. Irāha hətā in ia nāpin rīpik. Təkwtkwuni irāha kamhāvisau irapw Iesu m nəkur Isrel.

³² Kimaha iahəuvehe ia kwopun i, mamhāvisau irapw nəgkiariien amasan i m kimiaha. Nāfe Kumwesən rīno raka promes ti səkītaha kaha kupwən me mā in tro,

³³ rīno m kitaha i nīpwnətī kaha kupwən me. In rīno Iesu rətui mwi ia nemhəien. Rāmwhen mwi nəgkiariien i kimərāi pen ia Ol Sam sē rasori kəru rani:

‘Ik nərīk.

Ipwet iakuvehe mo iou tata sām.’

34 Kumwesən ruvəni raka ia Nəkukua Ikinan mə tro Iesu rətui mwi ia nemhəien. Nənə in tɾipkemhə mhə mwi. Nipwran tɾipkimərir mhə. Kumwesən rini iamınhi irə minuə:

‘Nipərhiəniən takuvei pehe nari amasan anan me mik səməme iakino raka promes m Kig Tevit kupwən.’

35 Nənə Kig Tevit rımərαι pen nəgkiariien riti mwi ia Nəkukua Ikinan. Rıməni mə,

‘Tikəpwəh nəseniien nipwrai iəmə ikinan səim rımərir.’

36 Nəpin Kig Tevit ramiru ihi, ramo nəkwai Kumwesən. Kurirə irə remhə. Kınimwi ia kwopun kanimwi kaha me səvəhi ikin. Nipwran rımərir.

37 Mətə Iesu, iəmə nəha Kumwesən rınəsuaɾwiri in ia nemhəien, nipwran rıpkimərir mhə.

38 Ro iamınhi irə, piak me, tihaməkeikei mhəukurən nəfe i iakamini irapw tukumiaha i. Iesu i rukurən nuvehi rakaien nərəhaien me səkimiaha, mo Kumwesən tɾapwəh nərpwinien. Loa səvəi Moses ko rıpkifi raka mhə nərəhaien me pam səkimiaha.

39 Mətə nərmama me pam səməme kamhəni nipərhiəniən ia Iesu, in tɾifi raka nərəhaien me pam səvənraha.

40 Kimiaha tihaməkeikei mhəsıari, mamhətərig amasan ia nəgkiariien i, kamo nəgkiariien i profet me həməni treste kimiaha.

41 ‘Hətə amasan kimiaha nəmə hiamaris əkenhın ia nirak.

İa nəpin səkimiaha tako nari riti.

Tɾini minuə iərmama riti rini amasan nəri tukumiaha,

kimiaha tihəpwəh niniən nipərhiəniən irə.

Tihərkərinari irə, mhəmhə.’ ”

Nərmama me rerınraha ragien mə tuhəregi nəgkiariien amasan

42-43 Nəkur Isrel həfwaki pam fwe ia nəkwai nimwəfwaki səvənraha. Nəpin Pol mine Panapas krouier irapw, həres pen irau i mə ko krouvehe mwi ia nikare Sapat, rouni irapw mwi nəgkiariien nəha ti nırəha. Nəkur Isrel həpik mine nərmama me həpik səməme rıpkə mhə irəha nəkur Isrel, mətə kamharə ia narəien səvəi nəkur Isrel, irəha kamhəkurirə ia Pol mine Panapas. Nənə irau krouəgkiari minraha rauni mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi namasanien səvəi Kumwesən, mharə irə, mamhəuvən.”

44 İa nikare Sapat irə ipaka nərmama me pam ia taon nəha housəsımwin irəha me mə tuhəregi nəgkiariien səvəi İərimənu.

45 Nərmama me nəha həpik. Nəpin nəkur Isrel hətoni, rerınraha rırhi ərəha Pol. Nəpin in rəgkiari, irəha kamhəni səpə, mamhəni ərəha in.

46 Mətə Pol mine Panapas krouəpwəh nehekiriən. İrau krouni mə, “Kimrau iarouəkeikei roukupwən rouni irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən tukumi-aha i nəkur Isrel. Mətə rəfo? Hiəpkokeikei mhə mə tihəuvehi nimiriuen rerin? Hətə ro! Tı nəri nə mə hiəmərarki karen nəgkiariien səkimrau iamınhi, kimrau trouəpwəh kimiaha, rouevən rouni irapw nəgkiariien i ti nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel.

47 İərimənu ruvəni pehe raka tukumaha i mə tahaməkeikei mho iamınhi. In rıməni minuə:

‘Tako ik ikəmwhen ia nukuraanien,

məhiəpwın nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel.

Tikini pen ti nərmama me ia tənəmtənə me mə takuvehimiru irəha.’ ”

48 Nəpin nərmama me nəha rıpkə mhə irəha nəkur Isrel həregi nəgkiariien

naha, rerinraha ragien. Hani ma negkiariien savai Iarimenu ramanan pik. Nana sin sin ia niraha Kumwesan rinarpwi raka ragin ia niraha ma tuhauvehi nimiruuien rerin, iraha hani niparhienien ia Iesu.

⁴⁹ Ia nepin naha negkiariien savai Iarimenu rauviris mamevan ia kwopun me ipaka ti taon naha.

⁵⁰ Matə nakur Isrel hauvan ti nipran asori me nepwin samame kamharə ia naraien savai nakur Isrel mine namə asori me savai taon naha, mhəvi iraha ma tuhometə Pol mine Panapas. Nakur asori me naha hərhi irapw irau ia tanə savənraha.

⁵¹ Matə irau krounouini raka niməkwur ia nisunrau, rouahatan pen ma narmama me ia taon naha hano noien əraha. Kurirə ikin krauevan fwe taon naha Ikoniam.

⁵² Nana narmama me savai Iesu fwe Antiok rerinraha ragien mukuər ia Nanimwin Ikinan.

14

Pol mine Panapas fwe Ikoniam

¹ Fwe taon naha Ikoniam Pol mine Panapas irau pəri krouuvmiwə ia nimwəfwaki savai nakur Isrel rouəvisau. Nəvisaiuen savənrau ramanan pik. Ro pen narmama həpik, nakur Isrel mine nakur Kris mwi, hani niparhienien ia Iesu.

² Matə nakur Isrel samame həpkini mhə niparhienien ia negkiariien savənrau ho narmama me ripko mhə iraha nakur Isrel niemaha rəpi iraha ti piəvtaha me.

³ Ro pen Pol mine Panapas krouarə əpwəmwis fwe ikin, rouəvisau irapw Iesu Iarimenu rouəpwəh nehekieren. Ia nepin naha Iesu Iarimenu rauvei pen niskaiien minrau, krauo nimtətien me mine narimnari me narmama me hətəni mhərkərinari irə. Nepin narmama me hətəni, mhətə sas ia negkiariien savənrau sə raməvisau irapw namasanien savai Iesu mə ro niparhienien.

⁴ Narmama ia taon naha hauai iraha ia kusen kəru. Nepwin hərəer iraha nakur Isrel samame həpwəh ninien niparhienien ia Iesu. Nepwin hərəer iraha aposol mi naha.

⁵ Ia nepin naha nakur Isrel nepwin mine narmama nepwin ripko mhə iraha nakur Isrel mine namə asori me savənraha kamhəni mə tuhouraha irau, mhəkwi əpune irau.

⁶⁻⁷ Matə irau krouregi, rouap, rouevən fwe Listra mine Tepe, taon mi kəru fwe ia profens naha Likaonia. Fwe ia taon mi naha mine ia rukwənu me ipaka ti nirau, Pol mine Panapas krouəvisau irapw negkiariien amasan savai Iesu.

Pol mine Panapas fwe Listra

⁸ Fwe Listra, iərmama riti raməkure. Nepin rinətui irə, nisun mi krouemhə. Ko ripkavən mhə.

⁹ Iərmama naha ramətərig ia negkiariien savai Pol. Nana Pol rəti pen mamətə in, mukurən mə iərmama naha ramahatətə ia Iesu mə Iesu niskaiien savənhi rəmwhen mə tromasan nisun mi.

¹⁰ Ro pen Pol rəgkiari asori mini mə, "Tiko miskəmter, mərəer ia nisun mi." Təkwtəkwni a iərmama naha riskəmter, mavən.

¹¹ Nepin narmama me hənətəni nəfe Pol rino, həkwein əpwəmwis ia

nægkiariien səvəi nəkur Likaonia, mhəni mə, “Kwa, kumwesən me həneiwaiu irapw pehe tukutaha, mhəmwhen ia nərmama me.”

¹² Irəha həkwein Panapas mə Sus, kumwesən riti səvənraha. Nənə ti nəri nə mə Pol raməvisau irapw nægkiariien, həkwein pen in mə Heremes, kumwesən riti mwi səvənraha.

¹³ Nimwəfwaki səvəi kumwesən nəha Sus, ramərer iruə ia taon nəha. Pris riti sə ramowok fwe ikin, ruvehi kau me nepwīn mine tih nei me nepwīn, muvehi muvehe ti kwəruə səvəi taon nəha. Rokeikei mə in mine nərmama me tuhousi əpune kau me nəha mho pen nisaien mhəfwaki pen m Panapas mine Pol.

¹⁴ Mətə nəpīn aposol mi nəha krouregi nægkiariien nəha, kroueitehi tinari səvənrau, rouaiu, rouevən fwe ia kurkwai nərmama, rouəkwein əpwəmwis, rouni mə,

¹⁵ “Nərman me, rəfo hiamo iamīnhi irə? Kimrau iarouəmwhen a ia kimiaha. Iarouvehe mə trouəvisau irapw nægkiariien amasan m kimiaha mə kimiaha tihaməkeikei mhəpwəh kumwesən eikuə me, mhərərig mhəuvehe ti Kumwesən sə ramiru. In əpa rino nei, mine tiprənə, mine tasi, mine narimnari me pam səməme kamharə ia nīrəhar.

¹⁶ Fwe kupwən, in rinəsəni nərmama me ia tənəmtənə me mə hamesi pen a suatuk me səvənraha mamhəuvən.

¹⁷ Mətə ia nəpīn me in ramo hiamətoni noien amasan səvənhi. In ramərhi irapw pehe nesən, mamə nəmhiən ro nīpwrən ia nəpīn atukwatukw səvənhi. In rauvei pehe nəveginien m kimiaha, mamə reriimiəha ramagien.”

¹⁸ Pol mine Panapas krouni nægkiariien nəha, mətə ipaka ko kroupkinise mhə nərmama me mə tuhəpwəh nousi əpuneien kau me nəha ti nəfwakiien mīnrau.

¹⁹ Mətə nəkur Isrel me nepwīn həuku pen fwe Ikoniam mine Antiok ia profens nəha Pisitia, mhəuvehe ti Listra, mhəvi nərmama həpik həuvən mhəkwtəmhiri Pol, mhəkwi ia kəruətərei, mhəvkəkini, mhəuvən fwe iruə ia taon, mhəpwəh. Rerīnraha riri mə ruvamhə.

²⁰ Mətə nəpīn nərmama me səvəi Iesu həuvehe mhərər kuraukurau irə, Pol riskəmter, mevən mwi ia taon. Kini rakwakwi irə, irau Panapas krouier, rouevən fwe taon nəha Tepe.

Pol mine Panapas krouərig rouevən fwe Antiok ia profens nəha Siria

²¹ Pol mine Panapas krouəvisau irapw nægkiariien amasan fwe ia Tepe, ravi nərmama həpik həuvehe mho irəha nərmama me səvəi Iesu. Kurirə ikin krouərig rouevən fwe Listra, mine Ikoniam, mine Antiok ia profens nəha Pisitia.

²² Ia kwopun me nəha irau krauo nətərigien səvəi nərmama me səvəi Iesu ruvehe mīskai mwi. Krouəvhəg mīnraha mə tuhərər əknekīn ia nahatətəien səvənraha, rauni mə, “Saməkeikei mhəukurau ia nəmīsəien me rīpik kurirə səuvnīmwə ia nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

²³ Ia kwopun me pam krouvehi utə elta me mə tuhətui amasan ti nakalasia me. Nəpīn krouvehi utə irəha, krouəpwəh nəniien nari, rouəfwaki, rouəmri pen irəha ia rəgi Iərimənu səvənraha sə kamhahatətə irə.

²⁴ Irau krouəpi sīmwin ia profens nəha Pisitia, roueiwaiu pehe ia profens nəha Pamfilia,

²⁵ rouevən ia taon nəha Peka, rouəvisau irapw nəgkiariien amasan fwe ikin. Nəpın krouəvisau irapw pam, kroueiwau rouevən fwe taon nəha Atalia.

²⁶ Ia kwopun nəha krouəputə ia nitətə riti, rouier, rouevən fwe Antiok ia profens Siria. Kwopun nəha kupwən nərmama me hənəfwaki ti nirau, mhəmri pen irau ia rəgi Kumwesən, mamhase in mə namasanien səvənhi tramarə ti nirau, marə mwi ti wok sə krino pam.

²⁷ Irau krouəpirapw fwe ikin, roueite nakalasia me, rouni pen ti nirəha i narimnari me Kumwesən rino irəhar minrau, rouni mə in rinəsevər ia təpınhə mə nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel həuvehe mhahatətə ia Iesu.

²⁸ Nənə krouarə əpwəmwis mwi kwopti ia kwopun nəha irəha nərmama me səvəi Iesu.

15

Nəmə asori me səvəi nəfwakiien housəsimwın irəha me fwe ia Jerusalem

¹ Mətə nəkur Isrel me nepwın həier fwe tənə Jutia mheiwau pehe ia Antiok. Irəha kamhahatən nərmama me səvəi Iesu səməmə rıpkə mhə irəha nəkur Isrel mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəuvən kuvehi ninhum m kimiaha rəmwhen ia Loa səvəi Moses rani. Mə hiəpwəh, Kumwesən tripkuvehimiru mhə kimiaha.”

² Pol mine Panapas kraousari irəha minraha mamhəgkiari pik ti nəgkiariien nəha. Kurirə ikin, nakalasia me fwe Antiok hərpwi rəginraha ia Pol mine Panapas mine nərmama me nepwın mwi, mhəni mə irəha tuhəutə pen fwe ia Jerusalem mhətoni aposol me mine elta me səvəi nəfwakiien ti nəgkiariien nəha.

³ Nəpın nakalasia me hərhi pen irəha, irəha hənəməuvən fwe Jerusalem. Ia rukwənu me ia nıkare suatuk fwe ia tənə Foniaia mine tənə Sameria kamhəni sas pen mə nərmama me rıpkə mhə irəha nəkur Isrel irəha mwi həuvəni nıpərhiendien ia Iesu. Nəgkiariien nəha ro piəvtaha me rerinraha rəgien.

⁴ Kurirə irə, nəpın irəha həier pen fwe Jerusalem, aposol me mine elta me səvəi nəfwakiien mine nakalasia me hətoni irəha rerinraha rəgien. Nənə Pol mine Panapas mine səməmə hənəkurirə ia nirau həni pen ti nirəha i narimnari me Kumwesən rino minraha.

⁵ Mətə Farisi me nepwın səməmə kamhəni nıpərhiendien ia Iesu həskəmter, mhəni mə, “Nərmama me rıpkə mhə irəha nəkur Isrel səməmə kamhəni nıpərhiendien ia Iesu tuhaməkeikei mhəuvən kuvehi ninhum minraha. Kimiaha tihaməkeikei mhəni pen ti nirəha i mə tuhəkurirə ia Loa səvəi Moses.”

⁶ Aposol me mine elta me səvəi nəfwakiien housəsimwın irəha me, mamhəgkiari ti nəresien nəha.

⁷ Nəpın həgkiari əpwəmwis, Pita riskəmter, mini pen ti nirəha i mə, “Piak me, kimiaha hiəuvəukurən raka mə fwe kupwən Kumwesən rərpwi rəgin ia nırak ia kusen səkitaha, muvei pehe nəpın miou iakevən minəvisau raka m nərmama me nepwın rıpkə mhə irəha nəkur Isrel. Nəpın irəha hərəgi nəgkiariien amasan səvəi Iesu ruku pen ia tərhuuk, həni nıpərhiendien irə.

⁸ Nənə Kumwesən sə rukurən amasan nətərigien səvəi nərmama rahatən amasan tukutaha i minuə rerin rəgien ti nuvehiiien irəha, mo irəha nərmama

me sǝvǝnhi. In ruvei pen Nǝnimwǝn Ikinan minraha rǝmwǝhen a mwi rimǝuvei pehe m kitaha i fwe kupwǝn.

⁹ In rǝpkopǝiti mhǝ ia nirǝha, mǝtǝ raikuas ia rerǝnraha, ti nǝri nǝ mǝ irǝha hǝni nǝpǝrhienien ia Iesu rǝmwǝhen rǝno m kitaha i.

¹⁰ Rǝfo hiǝnuǝ tiho Kumwesǝn niemaha rǝpi? Hiokeikei mǝ tsǝmri pen Loa sǝvǝi Moses ia nurai nǝrmama me sǝvǝi Iesu sǝmǝme rǝpko mhǝ irǝha nǝkur Isrel, mǝtǝ Loa nǝha rǝmwǝhen ia katipǝ sǝ rǝpam. Kitaha i nǝkur Isrel mine kaha kupwǝn me sǝkitaha ko sǝpkǝvrani mhǝ.

¹¹ Mǝtǝ kitaha samǝni nǝpǝrhienien ia nǝgkiariien i. Iesu Iǝrimǝnu sǝkitaha truvehimǝru kitaha ia namasaniǝn sǝvǝnhi rǝmwǝhen a mwi in tro ia nirǝha.”

¹² Pita rǝgkiari pam. Kurirǝ irǝ nǝrmama me ia nǝkureien nǝha hǝkure afafa, mamhǝtǝrig Pol mine Panapas. Irau krauni amasan ti nirǝha i nǝfe Kumwesǝn rǝno nǝpin irau krauǝvisau irapw nǝgkiariien amasan sǝvǝi Iesu m nǝrmama me rǝpko mhǝ irǝha nǝkur Isrel. Krouni mǝ in rimǝuvei pen nǝskaiien minrau, krauo nimtǝtien me mine narimnari me nǝrmama me hǝtoni, mhǝrkǝrinari irǝ.

¹³ Nǝpin irau krouǝgkiari pam, Jemes rǝrer mini mǝ, “Piak me, tihǝtǝrig iou.

¹⁴ Saemon ruvǝni amasan raka tukutaha i mǝ rǝfo fwe kupwǝn Kumwesǝn revǝn ti nǝrmama me rǝpko mhǝ irǝha nǝkur Isrel mǝ tripeki raka nepwǝn mǝ irǝha nǝrmama me sǝvǝnhi.

¹⁵ Profet kupwǝn me hǝmǝni mǝ in tro iamǝnha irǝ. Rǝmwǝhen ia nǝgkiariien i kimǝrai pen ia Nǝkukuǝ Ikinan, rani mǝ,

¹⁶ “Kurirǝ ia nǝri, iou takrǝrig

muvehi utǝ nitǝtǝ sǝvǝi Kig Tovit sǝ rimǝmwei.

Nitǝtǝ sǝ in rinamǝrimǝnu irǝ kǝneitehi rǝmwǝhen ia nimwǝ,

iou takuvrhǝkin mwi, momasan.

¹⁷⁻¹⁸ Tako iamǝnhi minuǝ nǝrmama ia tǝnǝmtǝnǝ me tuhǝuvehe tukw iou.

Nǝrmama rǝpko mhǝ irǝha nǝkur Isrel,

irǝha pam sǝmǝme iakinǝkwein raka irǝha, tuhǝuvehe.

In i nǝgkiariien sǝiou. Iou Iǝrimǝnu. Iako nǝrmama hǝuvǝukurǝn raka narimnari me i fwe kupwǝn.”

¹⁹ Nǝnǝ Jemes rǝni mǝ, “Ro iamǝnhi irǝ nǝkiriien sǝiou mǝ nǝrmama me nǝha rǝpko mhǝ irǝha nǝkur Isrel, mǝtǝ kamhǝrǝrig mamhǝuvehe ti Kumwesǝn, rǝrǝha mǝ kitaha tso rǝknekin ti nirǝha.

²⁰ Mǝtǝ pwǝh sǝrai nǝkukuǝ riti revǝn ti nirǝha. Ia nǝkukuǝ nǝha tsǝni pen ti nirǝha i mǝ irǝha tuhǝpwǝh nǝniǝn nǝveginien i rǝmkemǝk sǝ kimǝuvei pen m nǝnimwi nari me sǝmǝme kamǝfwaki pen minraha. Nǝrman me tuhǝpwǝh niri ǝnǝpenien nǝpran. Nǝpran me tuhǝpwǝh nesi pen ǝnǝpenien nǝrman. Irǝha tuhǝpwǝh nǝniǝn nǝrimǝru riti sǝ kǝtiri nǝpǝtǝkinuan remhǝ mǝtǝ netǝ ramǝmak ihi ia nusan. Nǝnǝ irǝha tuhǝpwǝh nǝniǝn netǝ.

²¹ Natuakǝmien me nǝha rinǝmwǝhen, ti nǝri nǝ mǝ fwe tui muvehe meste pehe ipwet mine, ia Sapat me pam nǝrmama me kamhǝvsini Loa sǝvǝi Moses ia nǝkwai nimwǝfwaki me sǝvǝi nǝkur Isrel. Ia taon me pam kamhǝvisau irapw nǝgkiariien sǝvǝnhi.”

Nǝkukuǝ sǝ revǝn ti nǝrmama me rǝpko mhǝ irǝha nǝkur Isrel

²² Aposol me, mine elta me sǝvǝi nǝfwakiien, mine nakalasia me pam fwe Jerusalem hǝni simwǝn mǝ tuhǝrpwi rǝginraha ia nǝrmama nepwǝn ia nirǝha, mhǝrhi pen irǝha hǝuvǝn irǝha Pol mine Panapas fwe Antiok. Hǝrpwi

rəginraha ia Saelas mine Jutas (nəghin riti mwi nə Pasapas). Iəmənmi nəha, piəvtaha me kamhəsiəi pik irau.

²³ Irəha həuvei pen nəkukuə nəha minrau mə trouvehi rouevən. Nəkukuə nəha rini mə:

Aposol me mine elta me səvəi nəfwakiiēn, piəvmiaha me fwe Jerusalem. Iahərhi pehe nəkukuə i tukumiaha piəvmaha me səməme ripko mhə kimiaha nəkur Isrel, hiamarə fwe Antiok mine Siria, mine Silisia.

Iahaməni ramasan tukumiaha.

²⁴ Kimaha iahəregi mə nərmana nepwin həməier ia kimaha, mhəuvehe tukumiaha, mho kimiaha hiəregi rərəha ti nəgkiariēn səvənraha.

Irəha ho nətərigien səkimiaha rəvsausini pik, mətə kimaha iahəpkuvei pen mhə nəgkiariēn riti mə təhəuvehe mhəni pehe tukumiaha i.

²⁵ Ro pen kimaha iahousəsimwin kimaha me mhəni simwin mə təhəpwi rəgimaha ia iərmama kəru, mhərhi pehe i tukumiaha.

Irau trouvehe tukumiaha irəha Panapas mine Pol, iəmənmi nəha sokeikei pik irau.

²⁶ Ipaka krouemhə ti wok səvəi Iesu Kristo, Iərimənu səkitaha.

²⁷ Iəmənmi nəha iahamərhi pehe irau tukumiaha irau i Jutas mine Saelas. Irau trouvehe rouni nəgkiariēn kuatia rəmwheh ia nəgkiariēn i iahamrai.

²⁸ Rerimaha ragien ti nesi penien nətərigien i Nənimwin Ikinan rinahatən kimaha irə.

In rini mə kimaha təhəpwəh nəmrutəien nəri sə ripam ia nuramiaha, mətə natuakəmien me a i:

²⁹ Kimiaha təhəpwəh naniēn nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha.

Kimiaha nərman təhəpwəh niri ənnapenien nipran.

Kimiaha nipran təhəpwəh nesi pen ənnapenien nərman.

Kimiaha təhəpwəh naniēn nəriməru riti sə kətiri nipətəkinuan remhə mətə netə raməmak ihi ia nusan.

Tihəpwəh naniēn netə.

Trini minuə hiətui amasan tukumiaha, mhəpwəh nəruēn natuakəmien me i, tihəregi ramasan.

In i nəgkiariēn səkimaha sampam.

³⁰ Nəmə asori me i hərhi pen irau heiwaiu irəha Pol mine Panapas mhəuvən fwe Antiok. Nəpin hapirapw fwe ikin, hoeite nakalasia me, mhəuvei pen nəkukuə minraha.

³¹ Irəha həvsini nəkukuə nəha, rerinraha ragien ti nasituiēn səvənhi.

³² Jutas mine Saelas irau profet mi. Krouəvhag m piəvtaha me ia nəgkiariēn me ripik, rouərpwi əknekən irəha.

³³ Irau krouarə əpwəmwis kwopti ia kwopun nəha. Kurirə ikin piəvtaha me fwe Antiok hase Kumwesən mə nəmərinuiēn səvənhi tramarə ti nirau. Nənə həsəkir minrau, mhərhi pen irau krouarəig rouevən fwe Jerusalem rouətə nərmana me səməme hənərhi irau.

³⁴ a

³⁵ Mətə Pol mine Panapas irau krouarə pəpim fwe Antiok. Irəha nərmana me nepwin mwi kamhəhatən nərmana me, mamhəvisau irapw nəgkiariēn səvəi Iərimənu.

Pol mine Panapas krouəpwəh irau me

³⁶ Nəpɪn nəpwin rukurau, Pol rini pen ti Panapas i mə, “Pwəh krau krouərərig pen mwi, rouətə piəvtaha me fwe ia taon me pam nəha krouəvisau raka nəgkiariien səvəi lərimənu minraha, rouətoni ro irəha mə kamhəfarə irə.”

³⁷ Nənə Panapas rokeikei mə Jon sə nəghin riti mwi nə Mak trukurirə ia nirau,

³⁸ mətə Pol rəpwəh nokeikeien, ti nəri nə mə fwe kupwən Jonmak ripkarə mhə irəhar minrau meste wok səvənrahar rino sampam. Mətə fwe Pamfilia rəpwəh irau mirərig.

³⁹ Nənə Pol mine Panapas krouousari minrau me, rouəpwəh irau me. Panapas ruvehi Mak, rouəputə ia nitətə riti, rouier, rouevən fwe Saepras.

⁴⁰ Mətə Pol rərpwi rəgin ia Saelas mə trukurirə in. Kurirə irə piəvtaha me həmri pen irau ia rəgi lərimənu, mhase in mə namasanien səvənhi tramarə ti nirau i. Nənə Pol rier irau Saelas,

⁴¹ mevən ia kwopun me ia profens mi nəha Siria mine Silisia, mamərpwi əknekən nakalasia me.

16

Timoti rukurirə Pol mine Saelas

¹ Ia nəpɪn nəha Pol revən fwe taon mi nəha Tepe mine Listra. Ia Listra iərmama riti səvəi Iesu nəghin nə Timoti. Mama səvənhi in prən Isrel. In mwi rani nɪpərhiendien ia Iesu. Mətə tata səvəi Timoti in iəmə Kris.

² Piəvtaha me fwe Listra mine Ikoniam kamhəni Timoti mə in iəmə amasan riti.

³ Pol rokeikei mə Timoti trukurirə in rouier rauevən. Ro pen in ruvehi ninhum m Timoti ti nəri nə mə nəkur Isrel fwe ikin həukurən mə tata səvəi Timoti in iəmə Kris riti.

⁴ Nəpɪn Pol mine in me nəpwin həier pen fwe ia taon me, haməvisau irapw m nərmama me səvəi Iesu natuakəmien me nəha aposol me mine elta me səvəi nəfwakiiien fwe Jerusalem həməni. Kamhahatən nakalasia me mə irəha tuhaməkeikei mhesi pen.

⁵ Ia noien nəha nakalasia me pam ia kwopun me fwe ikin nahatətəien səvənraha ruvehe miskai. Ia nəpɪn me irəha həuvehe mhəpik mwi.

Pol rətoni nəməkrəhaien riti

⁶ Pol mine in me nəpwin həuvən mhəpi simwin ia profens mi nəha Frijia mine Kalesia, ti nəri nə mə Nənimwin Ikinan rinise irəha mə tuhəpwəh nəvənien mhəvisau nəgkiariien amasan fwe ia profens nəha Esia.

⁷ Nəpɪn irəha həuvehe ipaka ti profens nəha Misia, həmwur mə tuhəvən fwe ia profens nəha Pitinia. Mətə Nənimwin səvəi Iesu ripkəsəni mhə irəha.

⁸ Ro pen həukurau ia profens nəha Misia, mheiwaiu mhəuvehe ia taon nəha Troas.

⁹ Ia nəpɪn Pol rətə nəməkrəhaien riti. Iəmə Masetonia riti ramərer, mamase in mə, “Tikuvehe ro i ia Masetonia, masitu ia kimaha.”

¹⁰ Nəpɪn Pol rinətə pam nəməkrəhaien nəha, təkwtəkwi a mwi kimaha iahənaməpnəpənə mə tahəier, mhəuvən fwe Masetonia, ti nəri nə mə iahəregi

mə Kumwesən raməkwein kimaha mə tahəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m nərmama me fwe ikin.

Litia rini nīpārhiēnien ia Iesu

11 Kimaha iahəputə ia nitətə riti, mhəier ia Troas, mhəiu atukwatukw mhəuvən fwe tənə əmweris nəha Samotres. Kini rakwakwi irə iahəiu mhəuvən fwe ia taon nəha Neapolis.

12 Iahəier ia kwopun nəha mhəvən mhəuvən fwe Filipae, taon asori riti ia tiprənə səvəi Masetonia profens. Nərmama me ia taon nəha irəha sitisin me səvəi Rom. Kimaha iahəpirapw fwe Filipae, mharə ikin nəpīn rīpik.

13 Nəpīn riti ia Sapat iahəier irapw ia kwəruə asori səvəi taon nəha, mhəuvən ia nīkare nui aris ia kwopun riti iahəukurən mə nərmama kamhəfwaki ikin. Iahəuvən, mhəkure, mamhəvisau pen Iesu m nīpran me səməme hənousəsīmwin raka irəha me fwe ikin.

14 Pran riti sə ramətərig ia kimaha nəghin nə Litia. Ruku pen ia taon nəha Tuatira. Səvənhi fwe stoa kauvehi nəmri tīnari sə kala səvənhi tihinatis. Ia nəpīn me Litia raməfwaki m Kumwesən. Iərimənu rəsevər ia nətərigien səvəi prən i, rini nīpārhiēnien ia nəfe Pol rani.

15 Nəpīn kīno raka paptas ia Litia irəha nərmama me pam ia nəkwai nīmwə səvənhi, Litia rini pehe tukumaha i mə, “Mə hiəukurən mə iakama-hatətə pərhiēn ia Iərimənu, ramasan p̄wəh hiəuvehe mharə ia nəkwai nīmwə səiου.” In raməkeikei pehe m kimaha, nənə iahəuvən.

Kuvehi puvnimwə Pol mine Saelas ia kalapus fwe Filipae.

16 Nəpīn riti iahəməuvən fwe kwopun nəha kaməfwaki ikin, mhəpi raka pran riti kamo slef irə. Nənīmwin ərəha ramarə irə, mamō prən nəha ramətōni narimnari me səməme kamhərkwafə. Prən nəha rauvehi mane asori səvəi nəmə asori me səvənhi, ti nəri nə mə nərmama kamhərəkū in ti nīnīen narimnari me səməme tuhəpkuvehe.

17 Kimaha Pol iahəməvən. Prən nəha rakurirə kimaha, maməkwein əpwəmwis, mamīni mə, “Nərmama me i kamho tukwini nari m Kumwesən Asori, mamhəni irapw tukumiaha i mə tihəfo in ruvehimīru kimiaha.”

18 Ia nəpīn me rīpik prən nəha ramo iamīnhi. Pol rīreger rīnəpou irə, ruvsini, məkīari pen m nənimwin ərəha mə, “Ia nəghi Iesu Kristo iakani pehe tukw ik i mə tikier ia prən i.” Təkwtəkwuni a nənimwin ərəha rier.

19 Nəpīn nəmə asori me səvəi prən nəha hənəmətōni mə tuhəp̄wəh nuvehiēn mwi mane ia prən nəha, həkwtəmhiri Pol mine Saelas, mhəvi irau, mhəuvən ti nəmə asori me fwe ia kurkwai taon nəha.

20 Irəha həvi irapw irau ia nəmri iəmə asori mi səvəi Rom, mhəni pen ti iəmə asori mi nəha mə, “Iəmənmī irau iəmə Isrel mi. Kraurukwumen nərəhaien ia taon i səkitaha,

21 rauni irapw narəien me nepwin rīpkatukwatukw mhə tukutaha i nəkur Rom mə tsəuvehi uə tsarə irə, ti nəri nə mə kamhərui loa səkitaha.”

22 Nərmama me ia kwopun nəha irəha mwi həkəmter, mamhəni ərəha irau. Ro iamīnhi irə iəmə asori mi nəha səvəi Rom krouni pen ti naruağən me nepwin mə tuhəuvehi raka tīnari səvənrau, mhousi irau.

23 Nənə housi pīk irau. Kurirə irə həuvehi puvnimwə irau ia kalapus, mhəni pen ti iərmama sə ramətui ti kalapus mə, “Tīkətui amasan ti iəmənmī.”

²⁴ Nəpɪn iərmama sə ramətui ti kalapus rɪregi nəgkiariien nəha, ruvehi irau, mevən fwe ia rum riti fwe imwə ia nəkwai kalapus, muvehi pen nisunrau nei asori rəkure tərini.

Kumwesən ruvehi raka Pol mine Saelas ia kalapus

²⁵ Ia kurkwai nəpɪn, Pol mine Saelas krouəfwaki, rouəni nɪpu me, rouəgnəgini Kumwesən. Nərmama me fwe ia kalapus kamhətərig ia nɪrau.

²⁶ Təkwtəkwni a nɪmwɪmwien asori ruvehe. Kalapus rikiukiū pɪk. Təpɪnhə me pam həuvehe mhəkwaɡ. Jen me pam səməme kamhəkwtəmhiri nərmama me həsas.

²⁷ Ia nəpɪn nəha nɪmwɪmwien rikiū irə, iərmama sə ramətui ti kalapus rətui, mətə təpɪnhə me pam həkwəɡ. Rerɪn rirhi mə nərmama me ia kalapus hənəp. Ro pen reivi raka nau səvənhi mə trəpi əpune atukw a in.

²⁸ Mətə Pol rəkwein asori, mɪni mə, “Tikəpwəh nousi əpune atukwien ik. Kimaha pam a i.”

²⁹ Iərmama sə ramətui ti kalapus rəres laet me nəpwin, maiu, mevən, mɪnɪmwi nukurhun mi ia nəmri Pol mine Saelas, mehekɪr mətəmmɪmwɪn.

³⁰ Kurirə irə rɪskəmter, miri raka irau mhərevən fwe iruə, mərəs pen irau i mə, “Iəmə asori mi, takaməkeikei məfo irə mə Kumwesən ruvehimɪru iou?”

³¹ Mɪregi krouni mə, “Tikaməkeikei mɪni nɪpərhiēnien ia Iesu Iərimənu, nənə Kumwesən truvehimɪru ik mine nərmama me pam ia nəkwai nɪmwə səim.”

³² Nənə irau krouni irəpw nəgkiariien səvəi Iərimənu revən tukwe mine nərmama me pam fwe ia nəkwai nɪmwə səvənhi.

³³ Ia nəpɪn nəha nəpɪn anan, mətə iərmama nəha ruvehi irau, maikuas ia təmwki nousiien ia nɪpwrənrəu. Kurirə irə in mine nərmama me ia nəkwai nɪmwə səvənhi ko pəptəes ia nɪrəha.

³⁴ Nəpɪn kɪno pam pəptəes ia nɪrəha, iərmama nəha riri Pol mine Saelas, harutə pen ia nɪmwə səvənhi. In ruvei pen nəveginien mɪnrəu. In mine nərmama me pam ia nəkwai nɪmwə səvənhi rerɪnrəha ragien pɪk, ti nəri nə mə təkwtəkwni nəha hənəhatətə ia Kumwesən.

³⁵ Nəpɪn nəha ruvəran iəmə asori mi səvəi Rom krouərhi polis me nəpwin, rouni mə, “Pwəh iəmənmi nə krouier ia kalapus.”

³⁶ Iərmama sə ramətui ti kalapus rəvisau pen nəgkiariien səvənrau m Pol, mɪni mə, “Iəmə asori mi səvəi Rom krouərhi nəgkiariien riti mə takəsəni kɪmirəu irouier. Ro pen tirouier rauevən. Pwəh nəmərɪnuien ramərə tukumirəu.”

³⁷ Mətə Pol rini pen ti polis me i mə, “Nəfe nəha? Kɪmrau sitisin mi səvəi Rom. Iəmə asori mi səvəi Rom kroupkətə mhə nari riti iarouo rərəha. Mətə hənousi raka kɪmrau ia nəmri nərmama me, mhəuvehi puvnɪmwə kɪmrau ia kalapus. Mətə təkwtəkwni irau krouokeikei mə trəuvehi raka kɪmrau iarouevən afafa. Rəkəm! Pwəh irau əpa krouvehe, rouvehi raka kɪmrau.”

³⁸ Polis me nəha həuvən mhəni pen ti iəmə asori mi nəha səvəi Rom nəfe Pol rɪməni. Nəpɪn irau krouregi mə Pol mine Saelas irau sitisin mi səvəi Rom, krouhekɪr.

³⁹ Irau krouevən rouni pen sore ti Pol mine Saelas. Kurirə irə krouiri irəpw irau fwe ia kalapus, rouni pen ti nɪrau i mə trəuəpwəh taon səvənraha rauevən.

⁴⁰ Ro iamînhi irə Pol mîne Saelas krouier irapw ia kalapus, rouevən fwe ia nimwə səvəi Litia. Nəpîn krouətə piəvtaha me fwe ikin, krouəvhag minraha. Kurirə irə krouier.

17

Pol mîne Saelas krouevən fwe Tesalonaeka

¹ Ia nəpîn nəha Pol mîne Saelas krouəpi simwîn ia taon kəru nəha Amfipolis mîne Apolonia, rouevən fwe taon nəha Tesalonaeka. Ia kwopun nəha nimwəfwaki riti səvəi nəkur Isrel ramərer.

² Pol ruvnimwə rəmwhen ramo ia nəpîn me. Ia Sapat kahar raməgkiari irəha minraha. In ramahatən vas me ia Nəkukuə Ikinan, maməusiəre pui pen nipwran,

³ mamîni amasan ti nirəha i mînuə Nəkukuə Ikinan rani pərhien mə Kristo traməkeikei mîregi nəmîsəien ia nipwran, memhə, marə mətui mwi. Pol rini mə, “Iesu nəha iakani pehe tukumîaha i in nə Kristo.”

⁴ Nəkur Isrel me nepwîn mîne nipran asori me həpik mîne nəkur Kris həpik səməme kamhəfwaki m Kumwesən irəha həregi mə nəgkiariien nəha ro nipərhienien. Nənə həuvehe mhəkurirə Pol mîne Saelas.

⁵ Mətə nəkur Isrel me nepwîn rerînraha ramrhi ərəha irau. Həuvən fwe ia maket mhəiri nərmama nepwîn kənkəpəwənraha riskai. Irəha həuvehe mhəpik, mhousəsimwîn irəha me, mamhə nurigrigien asori ia taon nəha. Həuvən mheitehi raka təpînhə ia nimwə səvəi iərmama riti nəghîn nə Jeson, mamhətui Pol mîne Saelas mə tuhəvi irapw irau ia nəmri nərmama.

⁶ Nəpîn həpkətə mhə irau, həkwtəmhiri Jeson mîne piəvtaha me nepwîn mwi, mhəvi irapw irəha, mhəuvən mhərer ia nəmri nəmə asori me səvəi taon nəha. Irəha həkwein asori, mhəni mə, “Iəmənmi nəha Pol mîne Saelas krauo pik nərəhəien ia kwopun me, rouvəuvehe mwi ia taon i səkitaha.

⁷ Jeson i riməuvehi irau krouevən ia nimwə səvənhi. Mətə irau krouəri loa me səvəi Kig Sisa, rauni mə kig riti mwi nəha ikin nəghîn nə Iesu.”

⁸ Nəpîn nəmə asori me mîne nərmama me həregi nəgkiariien nəha, niemaha rəpi irəha.

⁹ Nəmə asori me həni mə Jeson mîne in me nepwîn tuhaməkeikei mhəuvei pen mane minraha. Nənə nəpîn həuvei pen pam mane, nəmə asori me həfi raka rəginraha ia nirəha.

Pol mîne Saelas krouevən fwe Perea

¹⁰ Ia nəpîn nəha ruvəpitəv, piəvtaha me hərhi pen Pol mîne Saelas krouevən fwe taon nəha Perea. Nəpîn krouevən rouapirapw fwe ikin, krouuvnimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel.

¹¹ Nəkur Isrel fwe Perea irəha hamasan mhəpi raka nəkur Isrel fwe Tesalonaeka, ti nəri nə mə rerînraha ragien ti nîregiien nəgkiariien səvəi Pol mîne Saelas. Ia nəpîn me kamhəvsini amasan Nəkukuə Ikinan mə tuhətoni mə nəgkiariien səvənrau ro nipərhienien uə rekəm.

¹² Ro pen həpik ia nirəha həni nipərhienien ia Iesu. Nipran Kris me i irəha niprən asori me həpik həni nipərhienien. Nəmə Kris mwi həpik.

¹³ Mətə nəpîn nəkur Isrel fwe Tesalonaeka həregi mə Pol revən mwi fwe Perea, mamîni irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən fwe ikin, həuvən mwi fwe Perea, mamhərhiərhi nərmama me mə tuhəni ərəha Pol mîne Saelas.

14 Ro pen piəvtaha me ia Perea hærhi irapw akwauakw Pol ramevæn fwe ia tasi. Mətə Saelas mine Timoti krauarə a fwe ia Perea.

15 Nənə nərmmama nepwin həkurirə Pol, mhəuvən irəha min meste nari fwe taon nəha Atens. Nəpīn nəha hənəmrrərig irə, Pol rīni pen ti nīrəha i mə, “Kimiaha tihəuvən mhəni pen ti Saelas mine Timoti mə trouvehe akwauakw rouətə iou.”

Pol fwe Atens

16 Nəpīn Pol rameitenhi ihi Saelas mine Timoti fwe Atens, rerin rəpou, ti nəri nə mə ramətə taon nəha rukuər ia nənīmwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha.

17 Ro pen ia Sapat me in rauvnimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel, maməgkiari m nəkur Isrel mine nəməfwaki me nepwin mwi, mamousari mə truvi irəha həuvehe ti Iesu. Ia nəpīn me ramevæn fwe kwopun kamo maket ikin, maməgkiari irəha nərmmama əpnəpen me, mamousari mə truvi mwi irəha.

18 Nəpīn riti Pol raməgkiari m nahatən me nepwin kani irəha mə Epikurien me mine Stoik me. Nəpīn irəha həregi nəgkiariien səvənhi, kamhousari irəha min. Nepwin kamhəni mə, “Nəfe i iarməri i ramini?” Nepwin mwi kamhəni mə, “Rosi raməgkiari ia kumwesən me kitaha səreirei.” Irəha həni nəgkiariien nəha ti nəri nə mə Pol raməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu, mamini mə in rīnətui mwi ia nemhəien səvənhi.

19 Irəha həri Pol, mhəuvən ti nəmə asori me nəha kamhəkiri nəgkiariien kani nousəsīmwinien səvənraha mə Areopakus. Nəmə asori me nəha həni pen ti Pol i mə, “Kimaha iahokeikei mə tahəukurən nəfe nəha nəgkiariien vi ikamahatən.

20 Narimnari me nepwin ikamini kimaha iahəregi ropəiti. Ro pen ia hokeikei mə tahəukurən nīpwrai nəgkiariien me nəha səim.”

21 Irəha həni nəgkiariien nəha ti nəri nə mə nəpīn me nəmə Atens mine nərmpə səməme kamharə fwe ikin, hokeikei mə tuhaməkure a, mamhətərig ia nəgkiariien vi, mamhəgkiari ti nīpwran.

22 Ia nəpīn nəha Pol rərer ia nəmri nəmə asori me nəha kani nousəsīmwinien səvənraha mə Areopakus, mini mə, “Nəmə Atens, iakinətə raka mə kimiaha hiaməskai pik ti nəfwakiien m kumwesən me səpəmsəpə.

23 Nəpīn iakamavən ia taon i səkimiaha, maməspau ia nənīmwi nari me səməme hiaməfwaki pen minraha, iakətə mwi nifətə riti. Kimərəi pen nəgkiariien riti ia nikaren rani mə:

ΝΗFATΘ I ΣΩVΘI KUMWESΘN NΘHA IAHΘREIREI IN

Kumwesən nəha hiaməfwaki pen min mətə hiəreirei, təkwtəkwuni nəha takəvisau pehe m kimiaha i.

24 Kumwesən sə rino tīprənə i mine narimnari me pam irə, in ramərimənu ia neiai mine tīprənə, mīpkarə mhə ia nimwəfwaki me səməme nərmmama ho ia rəginraha.

25 Nərmmama me həkko tukwini pen mhə nari min ia rəginraha rəmwhen kamo ia iərmama sə raməres nari. Rekəm! In əpa rauvei pen nīmīruien mine neiahagien mine narimnari me pam m nərmmama me.

26 Fwe ia nukune narəien, in rino iərmama kuatia a mə nərmmama me pam tuhəuku pen irə, mhəuvən, mharə ia tənəmtənə me ia təkure tīprənə i. In əpa rīməkūpwən məmri mak səvəi tīprənə səvənraha, mini mwi mə tuharə ikin meste tīnesən.

²⁷ Kumwesən rino iam̄inhi irə mə irəha tuho rəmwhen iərmama nənimen rīfwə. Tuhamərapərap nari, nənə mhərapī in. Mətə pərhiēn, Kumwesən rīpkarə mhə isipwīn tukutaha.

²⁸ Rəmwhen ia iərmama riti kupwən rīmāni mə, ‘In nukune nīmīruien səkītaha, mīne nukune navənien səkītaha, mīne nukune narimmari me pam samo.’ Rəmwhen mwi ia nəkīariien i nərmama me nepwīn səkīmīaha sāmame kāmharai nīpu me hāmāni mə, ‘Kītaha mwi nīpwnətīn me.’

²⁹ Trīni mīnuə nīpərhiēnien i kītaha i nīpwnətī Kumwesən me, ratuk-watukw mə ko sənī Kumwesən in rəmwhen ia nənīmwi nari sə reri iərmama ramrhi, nənə ro ia nukurənien səvənhi ia kol mīne silva mīne kəruətērei? Rekəm!

³⁰ Fwe kupwən, nəpīn nərmama hərəirei Kumwesən, Kumwesən ramətī karen. Mətə təkwtəkwwīn, in ramīni pen tī nərmama ia kwopun me pam mə irəha tuhaməkeikei mhərərīg ia noien ərəha me səvənraha.

³¹ Irəha tuhaməkeikei mho iam̄inhi irə, tī nəri nə mə in rīnəmri raka nəpīn riti. Ia nəpīn nəha iərmama riti sə in rīnərpwī raka rəgīn irə trəkiri ia natukwatukwīen nərmama me pam ia tīprənə i tī noien me səvənraha. Kumwesən rīnahatən raka nərmama me pam sin nəha iərmama nəha, tī nəri nə mə rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi.”

³² Nəpīn nəmə Atens hərəgī nəkīariien nəha mə iərmama riti rətui mwi ia nemhəien, nepwīn haris irə. Mətə nepwīn hənī pen tī Pol i mə, “Kīmaha iahokeikei mə tahərəgī mwi nəkīariien səim.”

³³ Nənə Pol rəpwəh irəha mamevən.

³⁴ Mətə nərman me nepwīn həkurirə i, mamhəni nīpərhiēnien ia Iesu. Nərman me nəha riti nəghīn nə Taionusios. In iəmə asori riti sə raməkure irəha nəmə asori me ia nousəsīmwinien nəha kani mə Areopakus. Pran riti nəghīn nə Tamaris mīne nərmama me nepwīn mwi həkurirə ia Pol, mamhəni nīpərhiēnien ia Iesu.

18

Pol revən fwe Korin

¹ Pol rəgkīari pam fwe Atens, mier, mevən fwe taon nəha Korin.

² Ia kwopun nəha revən mətōni iəmə Isrel riti nəghīn nə Akwila. Akwila rīnətui fwe profens nəha Pontas. Fwe kupwən, in mīne pran səvənhi Prīsila krauarə fwe ia tənə Itali ia taon nəha Rom, mətə tī nəri nə mə Klotias, iəmə asori səvəi nəkur Rom, rīni mə nəkur Isrel me pam tuhaməkeikei mhəier ia Rom, irau krouier, nənə rouvehe ia Korin. Irau krouarə nəpīn ouīhi ia ia Korin, nənə Pol ruvehe mətə irau.

³ Nənə tī nəri nə mə wok səvənhi sə rauvehi mane irə rəmwhen a mwi wok səvənrau, ramarə irəhar mīnrau, mamharo pəri wok. Irəhar haro nīmwə tapolen me.

⁴ Nənə ia Sapat me pam fwe ia nəkwai nīmwfəwaki səvəi nəkur Isrel, Pol raməgkīari pīk, mamousari mə trīvī nəkur Isrel mīne nəkur Kris mə tuhəuvehe mhəni nīpərhiēnien ia Iesu.

⁵ Saelas mīne Timoti krouier ia Masetonia, roueiwaiu pehe ia Korin. Ia nəpīn nəha Pol rəpwəh noien nīmwə tapolen me, maməvisau irapw a nəkīariien amasan ia nəpīn me pam, mamīni irapw tī nəkur Isrel mə Iesu in Kristo.

⁶ Mətə irəha həni ərəha Pol, mhəpkini mhə nīpərhiēnien ia nēgkiariēn sāvənhi. Nəpin ho iamīnhi, Pol rounouini raka nīməkwrur ia sāvənhi karkahu, mīni pen ti nīrəha i mə, “Trīni mīnuə Kumwesən rərpwin noien ərəha səkīmiaha, ramarə ia kīmiaha əpa. Iou iakiwən ia kīmiaha. Təkwətəkwuni nəha mamevən takevən ti nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel.”

⁷ Ro pen Pol rəpwəh irəha, mevən muvniwə ia nīnwə sāvai iərmama riti nēghin nə Titias Jastas. Rīpko mhə Titias in iəmə Isrel, mətə raməfwaki m Kumwesən. Nīnwə sāvənhi ipaka ti nīmwəfwaki sāvai nəkur Isrel.

⁸ Iəmə asori sāvai nīmwəfwaki nəha nēghin nə Krispas. In mīne nərmama me pam ia nəkwai nīmwə sāvənhi həni nīpərhiēnien ia Iərimənu. Nəkur Korin həpik kamhətərig ia nēgkiariēn sāvai Pol, mhəni nīpərhiēnien ia Iesu, nənə ko paptəes ia nīrəha.

⁹⁻¹⁰ Ia nəpin riti ia nəpin, Iərimənu rəgkiari pen m Pol ia nəməkrahaiēn riti, mīni mə, “Iakamarə tukw ik. Tikəpwəh nəhekīriēn, mətə tikaməmwur, mamīni irapw nēgkiariēn səiou, məpwəh nəpwīsiēn. Iərmama riti riwən trouraha ik, ti nəri nə mə səiou me nərmama həpik ia taon i.”

¹¹ Ro pen Pol rarə ia kwopun nəha meste nuk kwatia məkwə sikis, mamahtən nərmama ia nēgkiariēn sāvai Kumwesən.

Pol rərer ia nəmri Kalio

¹² Nəpin Kalio ramərimənu ia tənə Akaea, nəkur Isrel housəsimmwin irəha me, mhəkwtəmhiri Pol, mhəuvehi, mhəuvən fwe ia kwopun Kalio raməkiri nēgkiariēn ikin.

¹³ Irəha həni mə, “Iəmə i ramousari mə truvi nərmama həuvehe mhəfwaki pen m Kumwesən ia noien riti sə ramərui loa səkīmahā.”

¹⁴ Mətə nəpin Pol rīnaməkwaq mə trəgkiari, Kalio rīni pen ti nəkur Isrel i mə, “Kīmiaha nəkur Isrel, trīni mīnuə iərmama riti ro nari riti rīpkatukwatukw mhə, məruī loa sāvai nəkur Rom, takaməkeikei mamətərig ia kīmiaha.

¹⁵ Mətə ti nəri nə mə hīamousari ti nēgkiariēn me mīne nahag me ia loa səkīmiaha, ramarə a ia kīmiaha. Tihəmri amasan. Iakəpwəh nokeikeiēn mə takəkiri narimnari me sə ro iamīnha irə.”

¹⁶ Nənə Kalio rəkoui irapw irəha həier ia kwopun nəha in raməkiri nēgkiariēn ikin.

¹⁷ Nəpin həuvən fwe iruə, nərmama me fwe iruə həkwətəmhiri Sostenes, iəmə asori sāvai nīmwəfwaki sāvai nəkur Isrel. Irəha hənəmouī in ipaka ti kwopun nəha Kalio raməkiri nēgkiariēn ikin, mətə Kalio ro nəri auər a ia narimnari me nəha kamho.

Pol rīrərig pen fwe Antiok ia profens nəha Siria

¹⁸ Pol rarə nəpin rīpik fwe Korin irəha piəvtaha me, nənə rəpwəh irəha, meiwaiu pehe ia taon nəha Kegkria. Ia kwopun nəha in rərāi nukwənən, mahatən pen mə natuakəmīen riti sāvənhi sə rīməuvehi kwəsuahe tukwe ia nəmri Kumwesən rīno sampam. Kurirə irə in rəputə ia nītətə riti irəhar Akwila mīne Prisila, mharier, mharevən fwe Siria.

¹⁹⁻²¹ Nəpin irəhar harapirapw fwe Efesas, Pol revən ia nəkwai nīmwəfwaki sāvai nəkur Isrel, maməgkiari mīnrəha, mamousari mə truvi irəha həuvehe ti Iesu. Irəha həres pen in mə tuharə kwopti irəha mīn, mətə Pol rīpkəsēni mhə. Nəpin nəha rīnaməpwəh irəha irə, rīni pen ti nīrəha i mə, “Mə ratukwatukw ia

nətərigien səvəi Kumwesən, iou takrərig pehe mwi tukumiaha.” Nənə rəputə ia nitətə riti mier fwe Efesas, məpwəh Akwila mīne Prisila irau krouarə fwe ikin.

²² Pol rier fwe Efesas meiwaiu pehe ia taon nəha Sisaria, muvarei mutə pen fwe Jerusalem. Nəpīn rīnətə raka nakalasia me fwe ikin, reiwaiu pen fwe Antiok.

²³ Pol rarə nəpīn nepwīn fwe ikin, nənə mier mevən ia kwopun me fwe ia profens mi nəha Kalesia mīne Frijia, mamərpwi əknekin nərmama me səvəi Iesu.

Apolos fwe Efesas mīne Korin

²⁴ Ia nəpīn nəha iəmə Isrel riti ruvehe ia Efesas nəghin nə Apolos. Rīnətui fwe taon riti kani mə Aleksantria. In iərmama riti səvəi nəgkiariien, mukurən amasan nəfe Nəkukuə Ikinan rani.

²⁵ Nərmama nepwīn hənəhatən raka in ia Suatuk səvəi Iesu Iərimənu. Ia nəpīn me in riregi rəsanin ti nəvisaiuen. Nənə nəpīn raməhatən nərmama me, nəgkiariien səvənhi ia nīkaren səvəi Iesu ratukwatukw a, mətə in rukurən a pəptaes nəha Jon rino fwe kupwən.

²⁶ Nəpīn Apolos ruvehe ia Efesas, rīnaməvisau ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel məpwəh nehekriien. Mətə nəpīn Prisila mīne Akwila krouregi nəgkiariien səvənhi, krouiri in, rouevən fwe nimwə səvənrau. Nənə krouni pen amasan Suatuk səvəi Kumwesən tukwe mə in trukurən amasan mwi.

²⁷ Kurirə ikin Apolos rokeikei mə trevən fwe profens Akaea. Ia nəpīn nəha piəvtaha me fwe Efesas hasitu irə, mhərai nəkukuə riti, mhərhi pen i revən ti nərmama me səvəi Iesu fwe Akaea. Həni pen ti nīrəha i mə tuhəuvehi Apolos revən fwe rukwənu me səvənraha. Nəpīn Apolos rapirapw fwe ikin, rāmasitu asori ia nərmama səməme nāmasanien səvəi Kumwesən rino irəha həni nīpərhienien ia Iesu.

²⁸ Apolos rāmasitu asori ia nīrəha, ti nəri nə mə ia nəmri nərmama me in ramousi tərini nəgkiariien səvəi nəkur Isrel, maməhatən ia Nəkukuə Ikinan mə Iesu in Kristo.

19

Pol revən fwe Efesas

¹ Nəpīn Apolos ramarə ihi ia Korin, Pol rukurau parei meiwaiu pehe ia Efesas, mətə nərmama me nepwīn səvəi Iesu fwe ikin.

² In rəres pen irəha i mə, “Rəfo? Fwe kupwən, nəpīn hiəni nīpərhienien ia Iesu, hiəuvehi Nənimwīn Ikinan uə rekəm?”

Miregi həni mə, “Rekəm. Kimaha iahəpkregi raka mhə mə Nənimwīn Ikinan rarə.”

³ Miregi Pol rini mə, “Ro iamīnhi nəfe nəha pəptaes kimiaha hiəuvehi?”

Miregi həni mə, “Kimaha iahəuvehi pəptaes səvəi Jon.”

⁴ Miregi Pol rini mə, “Pəptaes nəha Jon rino səvəi nərmama səməme həuvərig ia noien ərəha me səvənraha. Mətə Jon rini irapw mə nərmama me tuhaməkeikei mhəni nīpərhienien ia iərmama sə trīpkukurirə i muvehe. Iərmama nəha Jon rəgkiari irə in nəha Iesu.”

⁵ Nərmama me nəha həregi nəgkiariien nəha, ko pəptaes ia nīrəha ia nəghi Iesu Iərimənu.

⁶ Nəpɪn Pol rəmruṭə rəgɪn mi ia nɪrəha, Nənɪmwɪn Ikinan ruvehe ia nɪrəha, nənə kənəmħəgkiari ia nəgkiariien me səpəmsəpə, mənəmħəni irapw nəgkiariien sə raku pen ti Nənɪmwɪn Ikinan.

⁷ Nərmama me nəha rosi irəha pam twelef.

⁸ Ia taon nəha Efesas, Pol rauvnmwə ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Ia məkwə kahar, ia Sapat me pam, rani irapw nəgkiariien amasan fwe ikɪn, məpwəh nehekɪriien. In raməvisau, mamousari mə trɪvi irəha həuvehe mħəni nɪpərħienien ia nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

⁹ Mətə nərmama nepwɪn kənkəpwənrəha riskai. Həpwəh nɪniien nɪpərħienien ia nəgkiariien səvənhi, mamħəni ərəha suatuk səvəi Iesu ia nəmri nərmama me fwe nəkwai nimwəfwaki. Ro pen Pol rəpwəh irəha, muvehi nərmama me səvəi Iesu, mamħəvən irəha min. Ia nəpɪn me pam ramahatən nərmama me fwe ia nəkwai skur riti kani mə Skur səvəi Tiranas.

¹⁰ Pol ramahatən nərmama me iamɪnhi irə meste nuk kəru. Ro pen nərmama me pam fwe profens Esia, nəkur Isrel mɪne nəkur Kris, həregi nəgkiariien səvəi Iərimənu.

¹¹ Ia nəpɪn me rɪpik Kumwesən rauvei pen nɪskaiien m Pol, nənə Pol ramo nɪmtətien me nepwɪn ropəiti.

¹² Nərmama me həpeki raka nɪpəri tɪnari me sə Pol rɪrai raka nɪseseien irə uə tɪnari me sə rɪnarkahu raka i, həuvehi, mħəvən mħəmri pen ia nərmama səməme nemħəien rarə ia nɪrəha. Nənə nemħəien me səvənrəha haraka ia nɪrəha. Nənɪmwɪn ərəha me həier ia nɪrəha.

Tɪni Skeva me

¹³⁻¹⁴ Nəmə Isrel me nepwɪn irəha pam sefen. Irəha nɪpwnəti pris asori anan riti səvəi nəkur Isrel nəghɪn nə Skeva. Ia nəpɪn me kəmhəvən ia kwopun me, mamħəkoui irapw nənɪmwɪn ərəha me ia nərmama. Nəpɪn riti hənuə tuħəkoui irapw irəha ia nəghɪ Iesu Iərimənu. Ro iamɪnhi irə həvən mħərer ia nəmri iərmama riti nənɪmwɪn ərəha rarə irə, həni pen ti nənɪmwɪn ərəha i mə, “Kimaha iahəni pehe tukw ik i ia nəghɪ Iesu, iəmə nəha Pol raməvisau i, tikier ia iərmama i.”

¹⁵ Mətə nənɪmwɪn ərəha rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Iakukurən Iesu, mukurən mwɪ Pol. Mətə kimiaha nɪsɪməme i?”

¹⁶ Nənə iəmə nəha nənɪmwɪn ərəha ramarə irə rɪvə pen ia nɪrəha. Nəgsen rasori məpi raka nəgsenrəha pam. Ramousi irəha. Nənə irəha hap raka ia nimwə nəha. Tɪnari səvənrəha ruvəiwən. Nɪpwrənraha rəpəruəpəruə.

¹⁷ Nəkur Isrel me pam mɪne nəkur Kris me pam səməme kəmhərə ia Efesas həregi nəvisaiien səvəi noien nəha. Nəpɪn həregi, həhekɪr asori. Nənə nərmama me həuvehi utə nəghɪ Iesu Iərimənu rutə mwɪ.

¹⁸ Nərmama səməme həni nɪpərħienien ia Iesu həpik həuvehe mamħəni puɪ noien ərəha me səvənrəha ia nəmri nərmama me.

¹⁹ Nepwɪn ia nɪrəha səməme hənamo nahak fwe kupwən həpeki nəkukuə me səvənrəha səvəi nahak, mħəpeki mħəuvehe, mħəvəni ia nəmri nərmama me pam. Nənə nərmama me həvsini nəmri nəkukuə me nəha, mħətə mə rutə pɪk.

²⁰ Ro iamɪnhi irə nəgkiariien səvəi Iərimənu riskai pɪk muviris mamevən.

Nurigrigien asori fwe Efesas

21 Kurirə ia narimnari me nəha, Pol rerin ramrhi mə trəpi simwin ia profens mi nəha Masetonia mine Akaea, mevən fwe Jerusalem. In rini mə, “Nəpin takevən raka fwe Jerusalem, takaməkeikei mətoni mwi Rom.”

22 In rərhi pen Timoti mine Erastas, iəmə mi sə krouasitu irə, krouevən fwe Masetonia. Mətə in rarə ouihi a mwi fwe ia Esia.

23 Ia nəpin nəha krukwomen naruagəniēn riti fwe Efesas ti Suatuk səvəi Iesu.

24 Iərmama riti nəghin nə Temetrius. In iərmama sə ramo narimnari me ia silva. Ia nəpin me ramo nimwə ouihi me ia silva, mauvnhī nimwəfwaki səvəi kumwesən eikuə riti. In pran kani mə Atemis. Temetrius mine nərmama me səməme kamhowok irəha min kamhəmri pen nəmri nari ia nimwə ouihi me nəha, mamhəuvehi mane asori me irə.

25 Nəpin riti Temetrius roeite nərmama me pam səməme kamho narimnari me ia silva. In rini pen ti nirəha i mə, “Nərman, hiəuvəukurən raka mə kitaha saməuvehi mane asori ia wok i səkitaha.

26 Kimiaha hiəuvəregi raka nəgkiariēn səvəi iəmə nəha Pol, mhənətə raka narimnari me nəha in ramo. Ripko mhə ia taon əpa i Efesas, mətə ipaka rukuraw pam ia profens i Esia, in ravi nərmama me həpik həpwəh nətərigien səvənraha, mhəkuriə in. In rani mə nənimwi kumwesən me i nərmama kamho ia rəginraha ripko mhə irəha kumwesən pərhiēn me.

27 Kitaha tsaməkeikei mhəsiari kamo Pol ro nərmama həni ərəha wok i səkitaha. Rukurən noien mwi nərmama hətə ərəha nimwəfwaki səvəi kumwesən asori səkitaha Atemis. Nənə pəpin nəpin riti rukurən nuvehi rakaiēn nəhag nəha Atemis, mo ruvehe mo nəri auər a i. Mətə nərmama me pam ia Esia mine ia kwopun me pam ia tiprənə i kamhəfwaki m prən i.”

28 Nəpin nərmama me həregi nəgkiariēn nəha, niemaha rəpi pik irəha. Həskəmter, mənəmhəkwein asori, mə, “Səgnəgini Atemis, kumwesən səvəi nəkur Efesas.”

29 Nərəhaiēn nəha raiu mevən meste kwopun pam ia taon nəha. Nərmama me haiu, mhəuvən, mhəkwtəmhiri Kaius mine Aristakas, iəmə Masetonia mi nəha kamharavən pəri irəhar Pol. Həkwtəmhiri irau, mhəvi irau, mhəuvən fwe kwopun asori riti kamrai sun nəgkiariēn ikin.

30 Pol rokeikei mə trevən ia reri nərmama məgkiari, mətə nərmama me səvəi Iesu həkəsəni mhə.

31 Nəmə asori me nepwin mwi səvəi Esia, səməme həkurən amasan Pol, hərhi pen nəgkiariēn min, mamhase in mə trəpwəh nevənien fwe kwopun nəha kamrai sun ikin.

32 Fwe nəkwai kwopun nəha kamrai sun ikin, nurigrigien asori. Nərmama kamhəkwein əpwəmwis. Nepwin kamhəni nəgkiariēn riti, nepwin kamhəni əp. Irəha həpik həreirei mə hənousəsimwin irəha me ti nəfe.

33 Ia nəpin nəha nəkur Isrel hərui irapw iərmama riti nəghin nə Aleksanta. Nərmama nepwin hətoni, həni pen tukwe in mə trəgkiari. Nəpin Aleksanta riskəmter ia nəmri nərmama me pam, ruvehi utə rəgin, mokeikei mə trini irapw nəgkiariēn səvəi nəkur Isrel.

34 Mətə nəpin nərmama me hətə sas Aleksanta mə in iəmə Isrel, irəha pam kamhəkwein əpwəmwis, rerinraha kuatia a, mamhəni mə, “Səgnəgini Atemis, kumwesən səvəi nəkur Efesas. Səgnəgini Atemis, kumwesən səvəi nəkur Efesas.” Irəha kamhəkwein əpwəmwis iaminhī mhəuvehi aoa kəru.

³⁵ Kurirə irə iəmə asori riti səvəi Efesas riskəmter minise irəha. Nəpīn həuvehe mhafafa, in rini mə, “Nəmə Efesas, nərmama me pam həukurən mə nimwəfwaki səvəi kumwesən asori nəha Artemis ramərer ia taon i səkitaha. Kitaha i nəkur Efesas samətui amasan tukwe. Samətui amasan mwī ti kəpwier ikinan nəha rīməukrutə ia nīmagouagou meiwaiu pehe.

³⁶ Iərmama riti riwən ko rīpkini mhə mə iakameikuə. Ro iamīnhi irə kīmiaha tihaməkeikei mhafafa, mhəpwəh noien nari riti kurirə tihəmisə irə.

³⁷ Kīmiaha hiəməuvehi iəmənmi nəha, mhəuvehe ia kwopun i. Mətə irau kroupkakres mhə nari riti ia nimwəfwaki riti səkitaha, rouəpwəh nini ərhəien Artemis, prən nəha in kumwesən səkitaha.

³⁸ Trīni minuə Temetrius mine nərmama səməme kamhowok irəha min hənətə nəri ərəha riti iərmama riti rino, pwəh həuvən fwe nimwə me nəha kaməkiri nəgkiariien ikin. Nimwə me nəha kamhəkwag a. Nəmə asori me səməme kamhəkiri nəgkiariien irəha fwe ikin.

³⁹ Mətə trīni minuə hiokeikei nari riti mwī, tihaməkeikei mheitenhi nəpīn nəha nəmə asori me kamhousəsīmwīn irəha me irə. Ia nəpīn nəha tihəmri amasan.

⁴⁰ Kitaha tsaməsiari, kamo tukini mə samərui loa ipwet, mamhərukwmən nərəhəien asori. Nənə tsəfni ia nəmri nəmə asori me? Nəgkiariien səkitaha riwən tsəni mə səfo mamho nurigrigien asori i.”

⁴¹ Nəpīn iəmə asori nəha rini pam nəgkiariien nəha, rərhi pen nərmama me kamhəuvən.

20

Pol revən fwe profens mi nəha Masetonia mine Akaea

¹ Nəpīn nurigrigien asori nəha rīneiwaiu, Pol rəkwein nərmama me səvəi Iesu həuvehe rəvhəg minrəha. Nəpīn rəvhəg pam minrəha, rəsəkir minrəha, mier, mamevən fwe Masetonia. ² In ramevən ia kwopun me ia profens nəha, mamīni nəgkiariien me rīpik, maməvhəg m nərmama me səvəi Iesu fwe ikin. Kurirə irə in ruvehe ia profens nəha Akaea.

³ Pol ruvehi məkwə kahar fwe ikin. Nəpīn rīnaməpnəpenə mə trəputə ia nītətə riti, mevən fwe profens nəha Siria, in rīregi mə nəkur Isrel hənərai sun mə tuhousi əpune in ia nəkwai nītətə nəha. Ro pen in rəpwəh, mīni mə in travən a məpī simwīn ia profens nəha Masetonia ti nīrərigien mevən fwe Siria.

⁴ Nərmama nepwīn mwī həkurirə in: Sopata, tini Piras iəmə Perea; mine Aristakas irau Sekantas, iəmə Tesalonaeka mi; mine Kaius iəmə Tepe, irau Timoti; mine iəmə Asia kəru nəha Tikikas mine Trofimas.

⁵ Irəha nəha həkupwən mhəuvən mamheitenhi kīmiaha fwe Troas.

⁶ Nəpīn nəvegīnien asori nəha nəkur Isrel kamhani bred sə yis riwən irə rukurau, kīmahā iahəputə ia nītətə riti mhəier ia Filipae. Nəpīn krirum rukurau, nənə iahəuvən mheste irəha fwe Troas, mamharə fwe ikin mhəuvehi nəfwakiien kuatia.

Pol ramo navənien səvənhi sampam fwe Troas

⁷ Ia Sapat riti, ia nəpīn, kīmahā iahousəsīmwīn kīmahā me mə tahəkwsen bred. Pol ramahatən nərmama me. Ti nəri nə mə trakwakwi rəpwəh irəha, rəgkiari əpwəmwis meste kurkwai nəpīn.

⁸ Kīmahā iahousəsīmwīn kīmahā me ia nəkwai nimwə ia kwopun riti fwe irənhə. Ia kwopun nəha laet me rīpik rauək.

⁹ Təmaruə riti nəha ikin. Nəghin nə Iutikas. Raməkure utə ia ruei winto. Nəpın Pol raməgkiari pik mamevən, napriien ruvehi təmaruə nəha. Ravi kaviamu, mimwei irapw fwe ia stori kahar, meiwaiu mouini. Nərmama me heiwaiu mə tuhəuvehi utə, mətə ruvamhə.

¹⁰ Mətə Pol reiwaiu irapw, minimwi nukurhun mi ia nikaren, mərəui əmwesi, mini mə, “Tihəpwəh niregiiien rərəha, in ruvəmiru mwi.”

¹¹ Kurirə ikin, nəpın Pol rutə mevən mwi fwe irənhə, rəkwsen bred, maməni pəri nari irəha minraha. In rəgkiari mwi meste rinamran, məpwəh irəha mamevən.

¹² Nənə irəha həiri təmaruə nəha Iutikas, mamhəuvən fwe ia rukwənu. Rerınraha ragien mə in ruvəmiru mwi.

Irəha həier ia Troas mhəuvən fwe Maelitas

¹³ Pol rokeikei mə travən a, mukurau parei, mevən fwe taon nəha Asos. Ro iamınhi irə in rərhi pen kimaha iahəputə ia nitətə, mhəkupwən irə, mhəuvən, mamheitenhi in fwe ikin.

¹⁴ Nəpın in rier pehe tukumaha fwe Asos, rəputə ia nitətə kimaha min, nənə iahəuvən fwe taon nəha Mitulen.

¹⁵ Kini rakwakwi irə iahəier ia kwopun nəha, mhəuvehe, mhaiu iruə ia tənə əmweris nəha Kios. Nəpın kuatia rukurau, iahəuvehe ia tənə əmweris nəha Samos. Nəpın kuatia mwi rukurau, iahəuvehe ia taon nəha Maelitas.

¹⁶ Kimaha iahaiu iamınhi irə ti nəri nə mə Pol rıməni mə tahəukurau iruə mhəpwəh nuvareiiien fwe Efesas. Rəpwəh nokeikeiiien mə trouraha nəpın səvənhi fwe profens nəha Asia, ti nəri nə mə in ramevən akwauakw mə trukupwən mapirapw fwe Jerusalem kurirə nəpın asori nəha Pentekos.

Pol rəvəhag m elta me səvəi nəfwakiiien fwe Efesas

¹⁷ Nəpın kimaha iahəuvarei fwe Maelitas, Pol rərhi pen nəgkiariien revən fwe Efesas, mərəs elta me səvəi nəfwakiiien mə tuhəuvehe mhətə in.

¹⁸ Irəha həuvehe, nənə Pol rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəuvəukurən raka mə iakinəfarə irə kitaha m kimiaha fwe iakinəuvehe ia Esia meste iakəpwəh kimiaha mamevən.

¹⁹ Takamo wok səvəi Iərimənu, mipkəfiəutə mhə iou. Ia nəpın me nise nənimek ramaiu tukumiaha. Ia nəpın me iakamregi ramərəha, ti nəri nə mə nəkur Isrel hənuə tuhousi əpune iou.

²⁰ Kimiaha hiəukurən mə iaprkəkwafə mhə ia nəgkiariien me nəpwin sə tuhasitu ia kimiaha. Mətə nəpın iakaməvisau uə iakamahatən kimiaha ia nəmri nərmama me uə ia nəkwai nimwə me səkimiaha, iakani irapw pam tukumiaha.

²¹ Iakaməvisau pen pəri m nəkur Isrel mine nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel mə irəha tuhaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səvənraha, mhəuvehe ti Kumwesən, nənə mhahatətə ia Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

²² Nənə hətə ro. Təkwəkwwuni nəha iakamevən fwe Jerusalem, ti nəri nə mə Nənimwin İkinan raməkeikei miou. Iou iakreirei nəfe treste iou ia kwopun nəha.

²³ Mətə in a i iakukurən. Ia taon me pam sə iakamevən ikin, Nənimwin İkinan ramahatən amasan iou, mamini mə tukousi iou, kuvehi puvnimwə iou ia kalapus.

²⁴ Mətə iou iakətoni mə nimiruien səiou ro nəri auər a tukw iou. Iapkətərig pik mhə i. Iakokeikei a mə takeste nusvenhi suatuk səiou, mo sampam ia wok

20:10: 1King 17:21 **20:16:** 2Tim 1:15 **20:17:** Wok Me 18:21 **20:18:** Wok Me 18:19, 19:10

20:19: Wok Me 20:3 **20:22:** Wok Me 19:21 **20:23:** Wok Me 9:16, Wok Me 21:4,11 **20:24:** Wok Me 21:13, 2Tim 4:7

nəha Iesu Iərimənu ruvei pehe miou. In rini mə takaməkeikei mini irapw ti nərmama nəgkiariien i sə raməvisau namasanien səvəi Kumwesən.

²⁵ Nənə hətə ro. Təkwətəkwuni nəha iakukurən mə kimiaha pam i səməmə iakuvəukurau raka ia nımwrhenimiahā, məvisau nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə m kimiaha, tihəpkətə mhə mwi nənimək ia nəpin riti.

²⁶ Ro pen ia nəpin i ipwet iakani irapw tukumiahā ia mə trini mınuə Kumwesən rərpwin noien ərəha me səkimiahā, ramarə ia kimiahā. Iou iakiwən ia kimiahā,

²⁷ ti nəri nə mə iapəkərkwafə mhə nari riti tukumiahā. Iakuvəni irapw pam narimnari me Kumwesən rokeikei.

²⁸ Kimiahā tihaməkeikei mhətə amasan kimiahā me, mamhətə amasan mwi sipsip me pam səməmə Nənimwin Ikinan rinəmri pehe ia rəgimiahā. Tihaməkeikei mhəiri amasan nakalasia me səvəi Kumwesən, ti nəri nə mə in rinərəku raka irəha ia niten.

²⁹ Iakuvəukurən raka mə nəpin takaraka ia kimiahā, nərmama me nepwin həmwhen ia kuri əprmin me tuhəuvehe ia rerimiahā, mhəripwi kimiahā nərmama me səvəi Iesu, rəmwhen mə kimiahā sipsip me.

³⁰ Nənə kimiahā i nərmama nepwin tuhəskəmter, mheikuə mə tuhəvi raka nərmama me səvəi Iesu, həuvən mhəkuriərə ia nirəha.

³¹ Ro iamınhi irə, kimiahā tihaməkeikei mhəsiari. Rerimiahā tramrhi mə nuk kahar iakəpwəh napwisien, mətə ia nəpin mine ia ran iakamahatən kimiahā kuatia kuatia. Nise nənimək ramaiu tukumiahā.

³² Təkwətəkwuni nəha iakaməmri pen kimiahā ia rəgi Kumwesən. Rerimiahā traməkeikei mamrhi nəgkiariien sə raməvisau namasanien səvənhi. Nəgkiariien nəha riskai, mukurən nərpwi əknekinien kimiahā, muvei pehe narimnari amasan me səməmə Kumwesən riməni mə truvei pen m nərmama me səvənhi.

³³ Rerik ripkakres mhə mane uə tinari səvəi iərmama riti.

³⁴ Kimiahā hiəuvəukurən raka mə iou iakinowok ia rəgik mə takuvehi narimnari me səvəi narəien səiou mine səvəi iou me nepwin.

³⁵ Ia noien me pam səiou, iakamahatən kimiahā mə kitaha tsaməkeikei mhəmwur iamınhi irə, mamhasitu ia nərmama həpkiskai mhə. Reritaha traməkeikei mamrhi nəgkiariien i səvəi Iesu Iərimənu. In riməni mə, 'Nəriariien nari ramasan pik məpi raka nuvehien a nari.' "

³⁶ Nəpin Pol rəgkiari pam, rinimwi nukurhun mi, məfwaki irəha mınraha.

³⁷ Irəha pam hasək, mhəkwtəmhiri Pol, mhakei min.

³⁸ Rerinraha rəpou pik ti nəgkiariien nəha riməni mə tuhəpkətoni mhə mwi nənimen. Nənə havən pəri irəha min, mhəuvən ramevən ia nitətə.

21

Pol revən fwe Jerusalem

¹ Kimaha iahəsəkir raka mınraha, mhəputə ia nitətə, mhəier, nənə mhəuvən atukwatukw ia tənə əmweris nəha Kos. Kini rakwakwi irə, iahəuvən ia tənə əmweris nəha Roj. Nənə iahəier ia kwopun nəha, mhəuvən ia taon nəha Patara.

² Ia kwopun nəha iahətoni nitətə riti rinamevən fwe tənə Fonia. Nənə iahəputə irə, mhəier, ³ mhəuvən mheste iahəti pen mhətoni tənə əmweris nəha

Saepras. Nənə iahəukurau ia nikaren saot, mhəuvən fwe profens nəha Siria, nənə mheiwaiu pehe ia taon nəha Taea. Nitətə səkimaha rərer ia kwopun nəha, ti nəri nə mə tukpeki parei kago səvənhi fwe ikin.

⁴ Kimaha iahəuvei, mhəuvən mamhətui nərmama me səvəi Iesu. Mhətəni irəha, nənə Nənimwin Ikinan ro irəha hətəni nəfe tuko ia Pol fwe Jerusalem. Ro pen irəha hənəi pen ti Pol i mə trəpwəh nevənien. Iaharə fwe Taea kimaha minraha meste nəfwakien kuatia.

⁵ Nəpin səkimaha sampam tahəier irə iahəuvehi suatuk səkimaha mamhəuvən, nərman me pam irəha nīpran me səvənraha mine nəkwərhakwərha me səvənraha havən kimaha minraha. Iahəier ia taon, mhəuvən fwe nīpəkir. Nənə ia kwopun nəha, iahənimwi nukurhumaha mhəfwaki.

⁶ Nəpin iahəsəkir raka m kimaha me, iahəputə ia nitətə, mhəier. Nənə irəha hərərig mhəuvən fwe imwənraha.

⁷ Nitətə səkimaha rier ia Taea, maiu, muvehe ia taon nəha Toleme. Nənə iahəuvei, mhəuvən mhətəni piəvtaha me fwe ikin, mharə kimaha minraha nəpin pekin.

⁸ Kini rakwakwi irə, iahəputə mwi ia nitətə, mhəier, mhəuvehe ia taon nəha Sisaria. Iahəuvei, mhəuvnimwə ia nimwə səvəi Filip, iərmama riti sə raməvisau irapw nəgkiariien amasan. In riti ia nərman me nəha irəha pam sefen. Fwe kupwən aposol me hənərpwi rəginraha ia nīrəha mə tuhasitu ia nīrəha.^a Iaharə kimaha min.

⁹ Səvənhi prən ouhi me kefə. Həpkesi pen mhə ihi iərman. Ia nəpin me kamhəni irapw nəgkiariien sə raku pen ti Nənimwin Ikinan.

¹⁰ Kimaha iaharə mheste nəpin kahar uə kefə ia kwopun nəha, profet riti nəghin nə Akapus ruku pen fwe Jutia meiwaiu pehe

¹¹ Mətə kimaha. Nənə in ruvehi kətəti səvəi Pol, mərihi atukw a rəgin mi mine nisun mi irə, nənə mini mə, “Nənimwin Ikinan rani mə, ‘Nəkur Isrel fwe Jerusalem tuhərihi iamīnhi iərmama sə səvənhi i kətəti, nənə mhəuvehi pen in ia rəgi nərman ripko mhə irəha nəkur Isrel.’ ”

¹² Nəpin iahəregi nəgkiariien nəha, kimaha mine nərman ia kwopun nəha iahasək, mamhəres Pol mə trəpwəh nutə penien fwe Jerusalem.

¹³ Mətə Pol rini mə, “Rəfo hiamasək iamīnhi irə, mamho rerik ramərkwəpir? Iakinəpnəpenə raka mə tukərihi iou iamīnhi. Mətə ripko mhə in əpa nəha. Trini minuə kousi əpune iou fwe Jerusalem ti nəghi Iesu Iərimənu səkitaha, iakinəpnəpenə raka.”

¹⁴ Nənə nəpin iahətə mə ko iahəpkinise mhə in, iahəpwəh, nənə mhəni mə, “Pwəh tuko rəmwhen Iərimənu rokeikei.”

¹⁵ Kimaha iaharə rəpwəmwis kwopti ia kwopun nəha. Nənə kurirə irə iahəpnəpenə narimnari me səkimaha, nənə mhəier mhəutə pen fwe Jerusalem.

¹⁶ Nərmama nepwin səvəi Iesu fwe Sisaria həuvən kimaha minraha, mhəiri pen kimaha iahəuvən fwe nimwə səvəi Minason. In iəmə Saepras riti. Rīməuvehe mo in iərmama riti səvəi Iesu fwe tui. Kimaha iahəpri fwe nəkwai nimwə səvənhi.

¹⁷ Nəpin kimaha iahəuvehe ia Jerusalem, piəvtaha me hətə kimaha. Rerinraha ragien.

¹⁸ Kini rakwakwi irə, Pol ruvniwə kimaha min mevən mətə Jemes. Elta me səvəi nəfwakiien irəha mwi fwe ikin.

¹⁹ Pol rini ramanan ti nirəha i, marə mini mwi narimnari me kuatia kuatia sə Kumwesən rino ia nəpin nəha Pol rinamowok fwe kwopun me səvəi nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel.

²⁰ Nəpin irəha həregi, həgnəgini Kumwesən, nənə mhəni pen ti Pol i mə, “Piəvmaha, ikinatə raka mə nəkur Isrel me taosen m taosen həuvəni raka nīpərhienien ia Iesu. Nənə irəha pam həkai ti Loa səvəi Moses.

²¹ Irəha həuvəregi raka nərmama kamhəni ik mə ikamevən ia kwopun me səvəi nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, mamahatən nəkur Isrel me pam ia kwopun me nəha mə tuhəpwəh Loa səvəi Moses. Irəha həregi mə ikamini pen ti nirəha i mə tuhəpwəh nuvehien ninhum m nəkwərhakwəha me səvənraha uə nesi penien narəien səkitaha nəkur Isrel.

²² Irəha tuhəregi mə ikuvəuvehe raka ia kwopun i. Ro iamihni irə, kitaha tsəfo irəha?

²³ Tiko nəri kimaha tahəni pehe tukw ik i. Nərman kefə ia kwopun i. Fwe kupwən həuvehi kwəsuahe ia nəmri Kumwesən mamhatuakəm tukwe.

²⁴ Tikuvehi nəmə me i, mo nəfe Loa səvəi Moses rani ti noien kimiaha minraha hāmher ia nəmri Kumwesən, muvehi tukwini nəmri narimnari me səvənraha, mo pam, nənə irəha tuhərai nukwənraha rahatən pen mə natuakəmien səvənraha hənə pam. Ia noien nəha nərmama me tuhətoni mhəukurən mə nəgkariien me nəha kamini ia niram ro neikuəien i. Ikamesi pen ihi Loa səvəi Moses.

²⁵ Mətə nərmama me nəha kamhəni nīpərhienien ia Iesu, səməme ripko mhə irəha nəkur Isrel, kimaha iahənərhi pen raka nəkukuə riti minraha, mhəni pen nəkwamaha ti nirəha i. Iahəni mə irəha tuhəpwəh naniien nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha. Tuhəpwəh naniien netə. Tuhəpwəh naniien nərimiru riti sə kətiri nīpətəkinuan remhə, mətə netə raməmak ihi ia naniien. Nərman me tuhəpwəh niri əpnəpenien nīpran. Nīpran me tuhəpwəh nesi pen əpnəpenien nərman.”

²⁶ Kini rakwakwi irə, Pol ruvehi nərman me nəha kefə, mevən, minamo nəfe Loa səvəi Moses rani ti noien irəha minraha hāmher ia nəmri Kumwesən. In ruvniwə ia nimwə səvəi Kumwesən, mini sas pen ti pris me mə nəpin sefen trukurau, nənə in mine nərman me nəha kefə tuhəmhər. Ia nəpin nəha nərman me nəha kefə tuhəuvei pen nərimiru me səvənraha kuatia kuatia mə tukousi əpune kuvei pen m Kumwesən.

Nərmama me həkwtəmhiri Pol

²⁷ Ipaka nəpin me nəha sefen həukurau pam. Nənə nəkur Isrel me nepwin səməme həuku pen fwe ia Esia hətōni Pol ia nimwə səvəi Kumwesən. Nənə nəpin hətōni, həkwtəmhiri in, mamhərhiərhi nərmama me,

²⁸ mamhəkwein əpwəmwis mə, “Nəmə Isrel, hasitu! Iəmə i in i ramahatən nərmama ia kwopun me, mamini ərəha kitaha nəkur Isrel, mamini ərəha mwi loa səkitaha mine kwopun i. Təkwtəkwuni nəha riri nəkur Kris me nepwin həuvniwə pehe i ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Ia noien nəha in ramə kwopun ikinan i ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən.”

²⁹ (Irəha hani nəgkariien nəha ti nəri nə mə fwe kupwən hətōni iəmə Efesas nəha Trofimas ramavən irau Pol fwe ia taon. Rerīnraha rīrhi mə Pol riri in muvniwə pehe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.)

³⁰ Nægkiariien naha ro nakur Jerusalem hærer, mhaiu mhauvehe. Iraha həkwtəmhiri Pol, mhəvi, mhəier irapw ia nimwə səvəi Kumwesən. Təkwtəkwni a pris me hərəpinha.

³¹ Nərmama me naha kamhousi Pol mə tuhousi əpune. Ia nəpin naha nægkiariien rutə mevən ti iaruağən səvəi Rom sə in rasori ia naruagən me iraha taosen. In riregi mə nərmama me pam ia Jerusalem kamho nurigrigien asori.

³² Təkwtəkwni a riri naruagən me nepwin səvənhi mine nəmə asori me səvənraha haiu mheiwaiu ti nərmama me. Nəpin nərmama me hətoni iəmə asori naha mine naruagən me səvənhi, iraha həpwəh nousiien Pol.

³³ Iəmə asori səvəi naruagən me revən ti Pol, mini pen ti naruagən me səvənhi mə tuhəkwtəmhiri in, mhərihi ia jen kəru. Nənə in rəres pen nərmama me i mə, “Nəfe i iərmama? Rino nəfe?”

³⁴ Nərmama ia nakuər naha nepwin kamhəni nægkiariien riti, nepwin kamhəni səpə. Mətə rəknekin ti iəmə asori səvəi naruagən me ko ripkreği atukwatukw mhə nari riti ti nəri nə mə nurigrigien rasori. Ro iamənhi irə in rini pen ti naruagən me səvənhi mə tuhəvehi Pol, mhəvehi, mhəuvnimwə ia nimwə səvəi naruagən me.

³⁵ Nəpin Pol reste kwopun naha kavən kautə ikin, naruagən me həvrani in mamhəutə. Iraha ho iamənha irə, ti nəri nə mə nərmama me niemaha raməpi pək iraha.

³⁶ Kamhəkurirə ia Pol mine naruagən me, mamhəkwein əpwəmwis mə, “Housi əpune iəmə naha.”

³⁷ Ipaka naruagən me həuvehi Pol mhəuvnimwə ia nimwə səvənraha, nənə Pol rini pen ti iəmə asori səvəi naruagən me i mə, “Ko iakəgkiari ro mik?”

Miregi iəmə asori səvəi naruagən me rini mə, “Kwa ikukurən nægkiariien səvəi nakur Kris.

³⁸ Rosi ik iəmə Ijip naha fwe kupwən ikrukwmən naruagənien riti kimiaha nakur Rom, miri nərman me səməme kamhousi əpune iərmama, iraha pam fo-taosen, hiəuvən fwe kwopun akwesakwes ikin?”

³⁹ Miregi Pol rini mə, “Rekəm. Iou iəmə Isrel. Iakinətui fwe profens naha Silisia ia taon naha Tasas. Iou sitisen riti səvəi taon asori naha. Iakase ik mə ko ikəsəni ro iou iakəgkiari m nərmama me naha.”

⁴⁰ Iəmə asori səvəi naruagən me rəsəni Pol. Nənə Pol rərer naha kavən kautə ikin, muvehi utə rəgin, mərəpwi tete nərmama me. Nəpin iraha həuvehe mhafafa, rəgkiari mənraha ia nægkiariien Hipru, mini mə,

22

Pol rini irapw nægkiariien səvənhi ti nakur Isrel

¹ “Tata me mine piak me, hətərig ro iou, pwəh iakini irapw nægkiariien səiou tukumiaha i.”

² Nəpin iraha hərəgi Pol raməgkiari mənraha ia Hipru, nægkiariien ihi səvənraha, həuvehe mhafafa mwī.

Nənə in rinamini mə,

³ “Iou iəmə Isrel. Iakinətui fwe Silisia, ia taon naha Tasas, mətə iakiməpwinari ia taon i Jerusalem mo skur ia skur səvəi iahatən naha Kamaliel. In rinahatən iou ia loa səvəi kaha kupwən me səkitaha mə takesi

pen atukwatukw. Ia nəpɪn nəha iakiskai mə tako narimnari me səməme Kumwesən rokeikei rəmwən ia kɪmɪaha i ipwet mɪne.

4 Fwe kupwən, iakamometə nərɪmama me nəha səməme kamhesi pen Suatuk səvəi Iesu. Iakaməkwətəmhiri irəha, nəri auər a mə nərman uə nɪpran, mauvehi puvnimwə irəha ia kalapus mə tukousi əpune irəha.

5 Pris asori anan mɪne nəmə asori me səkitaha nəkur Isrel tuhəni mə iakani pərhiən. Nəpɪn riti iakiməuvehi nəkukuə me səvənraha həmərαι m piəvtaha me fwe Tamaskes. Iakier, mamevən ia kwopun nəha mə takəkwətəmhiri nərɪmama me səvəi Iesu, mərihi irəha ia jen, mɪri irəha mɪrərig, muvehe mwi ia Jerusalem mə tukousi irəha.

6 Ia nəpɪn nəha iakinauvehe ipaka ti Tamaskes, ipaka kurkwai nəpɪn ia ran, təkwətəkwuni a nukuraanien asori ruku pen ia nɪmagouagou, məhiəpwin iou.

7 Iakimwei irapw ia tiprənə, mɪregi reri iərmama riti rini pehe tukw iou i mə, 'Sol, Sol, rəfo ikamometə iou?'

8 Mɪregi iakini mə, 'Iəmə asori, ik sin i?'

Mɪregi rini pehe tukw iou i mə, 'Iou Iesu, iəmə Nasaret sə ikamometə.'

9 Nərɪmama kɪmah mɪnraha hətəni nukuraanien nəha, mətə həkregi amasan mhə nəfe nəha reri iərmama nəha rani pehe tukw iou i.

10 Nənə iakəres pen in i mə, 'Iərimənu, takəfo nəha təkwətəkwuni?'

Mɪregi Iərimənu rini pehe tukw iou i mə, 'Tikərər, mevən fwe Tamaskes. Iərmama riti fwe ikɪn trini pehe tukw ik i narimnari me pam i Kumwesən ruvərɪ raka mə tiko.'

11 Ia nəpɪn nəha ko iəpkətə mhə nari, ti nəri nə mə nukuraanien sə raməhiəpwin iou raməhiəp wɪk. Ro pen nərɪmama kɪmah mɪnraha həuvehi rəgɪk, mhəiri iou, mhəuvən fwe Tamaskes.

12 Ia kwopun nəha iərmama riti nəghin nə Ananaeas. In iəməfwaki riti ramsiai Loa səkitaha. Nəkur Isrel me pam səməme kamharə fwe Tamaskes kamhəni amasan in.

13 In ruvehe mərər ipaka tukw iou, mɪni pehe tukw iou i mə, 'Sol, piak, tiko mətə nari.' Təkwətəkwuni a mwi irə, iakətə nari, məti pen mətoni in.

14 Nənə in rini mə, 'Kumwesən i səvəi kaha kupwən me səkitaha rɪnərpwi raka rəgɪn ia niram, mɪni mə tikaməkeikei mukurən narimnari me sə in rokeikei, mətoni Iəmə Atukwatukw nəha səvənhi, nənə mɪregi rerin atukwatukw rəgkiari.

15 Ro iamɪnhi irə, ik tikuvehe mo iərmama riti səvənhi. Tikaməkeikei məvisau irapw nərɪmama me pam narimnari me sə ikinətəni mɪregi.

16 Təkwətəkwuni nəha, ikameitenhi nəfe? Əskəmter, mo paptəes. Tikəfwaki m Iesu, pwəh in raikuas raka nərəhaien me səim.'

17 Nəpɪn iakrərig muvehe mwi ia Jerusalem, iakevən məməfwaki ia nimwə səvəi Kumwesən. Nənə iakətəni vison riti.

18 Ia vison nəha iakətə Iərimənu raməgkiari pehe miou mə, 'Tikap akwauakw, mier ia Jerusalem. Nərɪmama me i tuhəkregi mhə nəgkiariien səim nəpɪn ikəvisau irapw iou mɪnraha.'

19 Mɪregi iakini mə, 'Iərimənu, irəha həukurən amasan iou mə fwe kupwən iakamevən fwe nəkwai nimwəfwaki me pam səvəi nəkur Isrel, məməkwətəmhiri nərɪmama səməme kamhəni nɪpərhiənien ia niram. Iakamouisi irəha, mauvehi puvnimwə irəha ia kalapus.

²⁰ Stifen, iærmama sə raməvisau irapw ik, nəpɪn nɪtɛn rɪnɪau irə, iou mwi iakamərer ia kwopun nəha, mamətui tɪ karkahu me səvəi nərmama səməme kamhəkwi əpune in. Rerik ragien a tɪ nəfe nəha kamho.'

²¹ Mətə Iærimənu rini pehe tukw iou i mə, "Tiko mier. Takərhi pen ik ikevən tɪ nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel." "

²² Nərmama me kamhətərig amasan ia Pol, mətə nəpɪn həregi nəgkiariien nəha, həgkiari asori, mhəni mə, "Həuvehi raka iəmə nə, mhousi əpune! Tihəpwəh nəpwəhien in rimiru!"

²³ Irəha kamhəkwein əpwəmwis, mamhərarki əpnəpen tinari me səvənraha mamhərarki utə nɪməkwrur.

²⁴ Ro iamɪnhi irə iəmə asori səvəi naruaɡən me rini pen tɪ naruaɡən me səvənhi mə tuhəuvehi Pol, mhəuvehi mhəuvnimwə ia nimwə səvəi naruaɡən me. In rini mə tuhaməkeikei mhərisi in pwəh rini irapw mə rəfo nərmama me kamhəkwein əpwəmwis pen irə iamɪnhi irə.

²⁵ Naruaɡən me hərihi tərini Pol mə tuhərisi. Iaruagən riti sə ramərer ipaka in rasori ia naruaɡən me irəha hantret. Pol rini pen tukwe in mə, "Noien i hiamo ratukwatukw ia loa səvəi nəkur Rom uə rekəm? Hiənuə tihərisi sitisin riti səvəi Rom, mətə kɪpkətə raka mhə nari riti rərəha rino."

²⁶ Nəpɪn iaruagən nəha rɪregi nəgkiariien nəha, revən tɪ iəmə asori səvənhi, mɪni pen tukwe in mə, "Nəfe nəha ikamo? Iəmə nəha in sitisin riti səvəi Rom."

²⁷ Ro pen iəmə asori səvəi naruaɡən me revən ipaka tɪ Pol, mɪni pen tukwe in mə, "Ni amasan ro tukw iou i mə pərhiən ik sitisin riti səvəi Rom?"

Miregi Pol rini mə, "Ouah."

²⁸ Miregi iəmə asori səvəi naruaɡən me rini mə, "Rəfo? Iou iakinərəku mane asori mə takuvehe mo iou sitisin səvəi Rom."

Miregi Pol rini mə, "Mətə nəpɪn iakinətui irə iou sitisin səvəi Rom."

²⁹ Ia nəpɪn a mwi nə naruaɡən me səməme hənərer ipaka mə tuhərisi Pol, irəha həhekɪr, mharaka irə. Nənə iəmə asori səvənraha, in mwi rehekɪr, tɪ nəri nə mə rətə mə Pol in sitisin riti səvəi Rom, mətə rɪnərihi tərini in ia jen.

Pol rərer ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel

³⁰ Mətə iəmə asori səvəi naruaɡən me rokeikei mə trɪregi atukwatukw nəgkiariien nəha mə nəkur Isrel kamhəni ərəha Pol tɪ nəfe. Kɪni rakwakwi irə rərhi pen nəgkiariien revən tɪ pris asori me mɪne nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mə tuhaməkeikei mhousəsɪmwɪn irəha me. Kurirə irə rini pen tɪ naruaɡən me səvənhi mə tuhəfi raka rəɡɪnraha ia Pol. Nənə ruvehi Pol, mevən, rərer ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel.

23

¹ Ia nəpɪn nəha Pol rəti pen mətoni nəmə asori me səvəi nəkur Isrel, mɪni mə, "Piak me, fwe kupwən meste pehe ipwet mɪne iakamarə, mamousari mə rerik tramasan məmher ia nəmri Kumwesən."

² Nəpɪn Pol rini iamɪnhi, pris asori anan Ananaeas rini pen tɪ nərmama səməme kamhərər ipaka tɪ Pol mə riti trəpwi tərhun.

³ Riti ia nɪrəha ro, nənə Pol rini pen tɪ pris asori anan i mə, "Kumwesən trəpwi ik. Ikəmwhen ia nikare nimwə kuvrhəkin ia prikis. Kahakwi amasan iruə ia prasta, mətə fwe imwə rɪmərmaru. Rəfo ikaməkure mə tikəkiri iou tɪ nətoniien mə iakamesi pen Loa səvəi Moses uə rekəm, mətə ikamərui loa nəha, mamɪni mə riti trəpwi iou?"

⁴ Miregi narmama ipaka ti Pol hani ma, "Rəfo ikaməski pris asori anan səvəi Kumwesən?"

⁵ Miregi Pol rini ma, "Piak me, sori. Iapkurən mhə mə in pris asori anan. Kimərai pen ia Nəkukua İkinan mə "Tikəpwəh nini ərhəhien iəmə asori səkimiaha."

⁶ Pol ruvəukurən raka mə narmama ia nousəsımwinien nəha səvəi nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl nepwin Satusi me mine nepwin Farisi me. Ro iamınhi irə rəgkiari asori ia kwopun nəha, mini ma, "Piak me, iou Farisi riti. Tata səiou mine kaha me səiou irəha mwi Farisi me. İakamərer ia nəmrımiəha ipwet mə tihəkiri nəgkiariien səiou, ti nəri nə mə iou iakaməri pen əknekin nətərigien səiou ia nəgkiariien nəha səkitaha ramini mə narmama səməme həuvamhə tuhətui mwi ia nemhəien."

⁷ Nəpin Pol rini iamınhi, nousəsımwinien səvənraha reitehi. Farisi me mine Satusi me hənəməski irəha me.

⁸ (İrəha kamhəski irəha me ti nəri nə mə Satusi me kamhəni mə narmama səməme həuvamhə tuhəpwəh nətuilen mwi. Kamhəni mwi mə nagelo me mine nənimwi narmama me həiwən. Mətə Farisi me kamhəni nıpərhienien ia nırəha pam.)

⁹ Nəmə asori me ia nousəsımwinien nəha nəgkiariien səvənraha rutə pik. Nahatən me nepwin səvəi Loa, irəha mwi Farisi me, həkəmter, mamhəni irapw skai mə, "Kimaha iahətəni mə noien ərəha riwən ia iəmə i. Rosi nənimwin riti uə agelo riti rəgkiari min uə?"

¹⁰ Nəvisəien səvənraha ruvehe masori. Hənəmousi irəha me. Nəpin iəmə asori səvəi naruağən me rətəni, rehekır mə irəha tuhousi Pol mheitəhi nıpwran. Ro pen rərhi pen naruağən me səvənhi heiwaiu irapw mhəuvehi raka Pol ia rəginraha, mhəuvehi mhəuvən fwe nəkwai nimwə səvəi naruağən me.

¹¹ Nənə ia nəpin İərimənu rier pen ti Pol, mini ma, "Tikəpwəh nehekiriien. İk ikuvəni irapw raka iou ia Jerusalem. Tikaməkeikei mini irapw mwi iou fwe Rom iamınhi."

Nəkur İsrəl me nepwin hərəi sun mə tuhousi əpune Pol

¹² Kını rakwakwi irə nəkur İsrəl me nepwin housəsımwin irəha me, mhərai sun mə tuhousi əpune Pol. Həuvehi kwəsuaħi ia nəmri Kumwesən mə tuhəpwəh naniien nari, mhəpwəh nənimwiien nari riti mheste tuhousi əpune raka Pol.

¹³ Nərmama me nəha hərəi sun iamınhi irəha həpi raka foti.

¹⁴ İrəha həuvən ti pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl, hani pen ti nırəha i mə, "Kimaha iahəuvəvehi raka kwəsuaħi ia nəmri Kumwesən mə tahəpwəh naniien nari mheste tahousi əpune raka Pol.

¹⁵ Ro pen kimiaha mine nəmə asori me səməme kamhəkure ia nousəsımwinien səvəi nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl tihərhi pen nəgkiariien revən ti iəmə asori səvəi naruağən me. Tihəres pen in mə triri Pol meiwaiu pehe mwi tukumiəha. Tiheikuə irə mə hiəkeikei mə tihəregi mwi Pol rəgkiari. Nənə kimaha tahərer mwatuk tukwe mə tahousi əpune in ia suatuk."

¹⁶ Mətə kənkwənien Pol rıregi nəfe tuho irə. Ro pen revən, muvniwə ia nimwə səvəi naruağən me, mini pui pen ti Pol i.

17 Pol rækwein iaruaḡen riti sə in rasori ia naruagən me irəha hantret, mini pen tukwe in mə, “Ko ikuvehi iækunouihi i mevən ti iəmə asori səim. Nəḡkiariien riti nəha trini pen tukwe in.”

18 Ro iaminihri irə ruvehi in mevən ti səvənhi iəmə asori, mini mə, “Pol, iəmə nəha fwe ia kalapus, rækwein iou, mares iou mə takuvehi iækunouihi i muvehe tukw ik, nəḡkiariien riti nəha trini pehe tukw ik i.”

19 Nənə iəmə asori səvai naruagən me ruvehi rəḡi iækunouihi nəha, miri raka, mares pen in əpa mə, “Nəfe nəha ikuə tikini pehe tukw iou i?”

20 Miregi rini mə, “Nəmə asori me səvai nəkur Isrel həuvərai sun raka mə trakwakwi həres ik mə ko ikiri Pol, meiwaiu, mevən fwe ia nousəsımwinien səvənraha. Irəha tuheikuə ia niram mə irəha hokeikei mə tuhəregi Pol rəḡkiari mwi.

21 Mətə tikəpwəh nəseniien irəha, ti nəri nə mə nərman me səvənraha həpi raka foti tuhərkwafə ia suatuk mamheitenhi in. Nərman me nəha həuvəvehi raka kwəsuahe ia nəmri Kumwesən mə tuhəpwəh naniien nari, mhəpwəh nənimwiien nari riti mheste tuhousi əpune raka Pol. Nənə təkwtəkwni nəha hənəpnəpenə raka, mamheitenhi a nəḡkiariien səim mə tikəfni irə.”

22 Miregi iəmə asori səvai naruagən me rini mə, “Tikəpwəh niniien ti iərmama riti mə ikuvəni pehe raka nəḡkiariien nəha tukw iou i.” Nənə in rəhi pen kənkwəniien Pol ramevən.

Kərhi pen Pol revən ti iəmə asori nəha Filiks

23 Ia nəpin nəha iəmə asori səvai naruagən me rækwein iaruaḡen mi kəru səvənhi, mini pen ti nirau i mə, “Tirouevən rouni pen ti naruagən me irəha pam fo-hantret-sefenti mə tuhəpnəpenə ti nevəniien fwe Sisaria. Tuhəier ia naen klok ia nəpin. Hantret kəru tuhavən. Sefenti tuhəkure ia hos me. Hantret kəru tuhəvehi nitei.

24 Pwəh həpnəpenə mwi ia hos me nepwin səvai Pol trəkure ia nirəha. Kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi in ia namasanien, mhəuvən ti Filiks, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Jutia.”

25 Nənə iəmə asori səvai naruagən me rirai nəkukuə riti, mini iaminihri irə minuə:

26 “Filiks, ik iəmə asori pərhien. Iou, Klotias Lisias, iakrai nəkukuə i ruvehe tukw ik.

27 Kupwən, nəkur Isrel həkwtəmhiri iəmə i, mamhousi in. Ipaka housi əpune, mətə kimaha naruagən me səiou iahəuvehe mhəuvehi raka in ia rəḡinraha. Kurirə ikin, iakregi mə in sitisin riti səvai Rom.

28 Nənə iakokeikei mə takukurən amasan həni ərəha in ti nəfe noien. Ro pen iakiri in, mevən ia nəkureien səvai nəmə asori me səvənraha.

29 Nənə iakatoni mə in ripko mhə nari riti rərəha mə tukousi əpune in tukwe uə trəmāk ia kalapus tukwe. Mətə irəha həni ərəha a in ti nəresien me nepwin ia loa səvənraha.

30 Kurirə ikin, iakregi mə nəkur Isrel hənərai sun mə tuhousi əpune iəmə i. Nəpin iakregi, iakərhi pehe akwauakw in mə truvehe tukw ik. Iakini pen ti nərmama səməme kamhəni ərəha in mə irəha mwi tuhaməkeikei mhəuvehe tukw ik, mhəni irapw ia nənimem səfe nəha noien iəmə i rino rərənraha ripkəḡien mhə tukwe. In i nəḡkiariien səiou sampam.”

31 Kurirə irə naruagən me ho nəkwai iəmə asori səvənraha, mhəuvehi Pol ia nəpin, mhəuvehi mhəuvən mheste nari fwe kwopun nəha Antipatris.

³² Kɪni rakwakwi irə, irəha səməme kamhəvən a, hərərig mamhəuvən fwe nimwə səvəi naruagən me. Naruagən me səməme kamhəkure ia hos me, irəha əpa həuvehi Pol mamhəuvən.

³³ Nəpɪn irəha hapirapw fwe Sisaria, mhəuvən ti Filiks, mhəuvei pen nəkukuə nəha iəmə asori səvənraha rɪmərəi, mhəmri pen mwi Pol ia rəgi Filiks.

³⁴ Filiks rəvsini nəkukuə nəha, marə mərəs pen Pol i mə, “Ik iəmə pəku?” Miregi Pol rini mə, “Imwak fwe profens nəha Silisia.”

Miregi Filiks

³⁵ rini mə, “Nəpɪn nərmama səməme kamhəni ərəha ik tuhəuvehe, iou takregi ik tikini irapw nəgkiariien səim.” Nənə Filiks rini pen ti səvənhi naruagən me mə tuhəuvehi puvnimwə Pol ia nimwə asori sə Herot rino fwe kupwən,^a nənə mhərer tukuahag.

24

Nəkur Isrel hərər ia nəmri Filiks, mhəni ərəha Pol

¹ Nəpɪn krirum rukurau, nənə pris asori anan Ananaes reiwaiu pehe ia Sisaria irəha nəmə asori me nəpwin səvəi nəkur Isrel mɪne iərmama riti səvəi nəgkiariien nəghin nə Tetalas. Irəha həuvehe mə tuhərer ia nəmri Filiks, mhəni irapw nəfe nəha Pol rino rerinraha rɪpkagien mhə tukwe.

² Kəkwein Pol ruvnimwə pehe, nənə Tetalas rani irapw nəgkiariien səvəi nəkur Isrel ti Filiks i, mamini mə, “Ti nəri nə mə ikamərimənu amasan ia kɪmaha, iahamarə əpwəmwis ia nəmərɪnuien. Ikinəmri amasan narimnari me rɪpik mo narəien səkɪmaha nəkur Isrel ruvehe mamasan mwi.

³ Iəmə asori Filiks, ia nəpɪn me rerimaha ragien ti narimnari me nəha ikamo, iahaməni tanak tukw ik.

⁴ Iou iapkokeikei mhə mə takouraha nəpɪn səim, mətə iakase ik mə tikapi kɪmaha, mətərig ro ia nəgkiariien kwakwa səkɪmaha.

⁵ Kɪmaha iahətoni mə iəmə i, in iəmə ərəha riti. Ia kwopun me pam rarukwumen nərhəien, mamə nəkur Isrel kamhəski irəha me. In iəmə asori riti səvəi nərmama me nəha hənati irapw ia nəfwakien atukwatukw səkɪmaha, mamhesi pen iəmə Nasaret nəha.

⁶⁻⁷ Nəpɪn riti in raməmwur mə trərui loa səkɪmaha, mo nimwəfwaki səkɪmaha ruvehe məmkekik ia nəmri Kumwesən, nənə iahəkwtəmhiri in tukwe.

⁸ Trini minuə ikərəs pen iəmə i, ikukurən niregien raməgkiari ia narimnari me pam i iahaməni irə.”

⁹ Nənə nəkur Isrel hasitu ia Tetalas, mhəni mə narimnari me nəha Tetalas rani ro nɪpərhiien.

¹⁰ Ia nəpɪn nəha Filiks ranuanu pen m Pol mə trəgkiari. Nənə Pol rini mə, “Iou iakukurən amasan mə nuk rɪpik ik iəmə asori sə iakaməkiri nəgkiariien səvəi nəkur Isrel ia kwopun i. Ro pen rɪk ragien mə takini irapw nəgkiariien səiou ia nənimem.

¹¹ Ikukurən nətəien mə rɪpkəpi raka mhə ihi nəpɪn twelef iou iakiməutə pen fwe Jerusalem mə takəfwaki.

^a **23:35:** Herot sə rousi əpune nəkwərhakwarha me nəpɪn Iesu rətui irə, ruvamhə raka. Mətə Herot nəha in nəha rino nimwə asori riti fwe Sisaria. Nənə nəpɪn Pol revan fwe ikin, nimwə nəha ramwhen ia nimwə səvəi Provens. Kavmen ramowok fwe ikin. Nɪpəri nimwə nəha ramwhen mwi ia kalapus.

12 Ia nāpin nāha nākur Isrel hāpkətoni mhə iou iakamousari m iərmama riti. Hāpkətoni mhə iou iakarukwumen nərəhāien riti ia nimwə səvəi Kumwesən uə ia nimwəfwaki me səvənraha uə ia kwopun me fwe ia taon.

13 Nəgkiariien me i kāmhəni ia nirak təkwtəkwwuni rəknekīn ti nīrəha mə tuho ikətoni mə nīpərhiēnien.

14 Mətə nəri takīni pehe tukw ik i ro nīpərhiēnien. Iou iərmama riti iakamərer pen ia kuse nəfwakiēn i kani mə Suatuk səvəi Iesu. Ia suatuk nāha iakaməfwaki pen m Kumwesən səvəi kaha kupwən me səkimaha. Irəha i kāmhəni mə suatuk nāha suatuk ikou. Mətə iou iakani nīpərhiēnien ia nəgkiariien me pam kīmərāi pen ia Loa səvəi Moses mine nəkukuə me səvəi profet kupwən me.

15 Iakaməri pen əknekīn nətərigiēn səiou ia Kumwesən mameitenhi rəmwhēn mwi ia nəmə me i mə ti nāpin riti in ro nərmama səməme həuvamhə hətui mwi, nākur amasan mine nākur ərəha.

16 Mo pen ia nāpin me iakamousari məpwəh noien nari riti sə tro iakregi fwe ia reri k mə iakino nərəhāien ia nəmri Kumwesən uə ia nəmri nərmama.

17 Ia nuk me nepwīn iapkevən mhə fwe ia Jerusalem. Kurirə irə iakevən ikīn mə takuvei pen narimnari me nepwīn m Kumwesən, nənə muvei pen mwi manē trasitu ia nərmama me səiou nākur Isrel.

18 Iakevən fwe nimwə səvəi Kumwesən mə tako narimnari me nāha. Nāpin iakevən mo pam nəfe Loa səvəi Moses rani ti noien iou iakəmher ia nəmri Kumwesən, nākur Isrel me nepwīn hətə iou. Nərmama me hāpwəh nīpikīn kimaha mīnraha, nurigriēn asori riwən.

19 Mətə nākur Isrel me nepwīn səməme həuku pen fwe Esia, irəha mwi fwe nəkwai nimwə nāha. Trīni mīnuə irəha hənətə iou iakino noien ərəha ramanas pwəh həuvehe mhərer ia nənīmēm, mhəni irapw.

20 Mə rekəm pwəh nəmə me i həni irapw tukw ik i nəfe iakino rīpkatukwatukw mhə hənətoni ia nāpin nāha iakamərer ia nəmri nəmə asori me səvənraha.

21 Mətə niemaha rəpi irəha ti nəgkiariēn kuatia a i iakiməni. Nāpin iakamərer ia nəmri nraha, iakəgkiari asori, mīni mə, ‘Ipwet, iakamərer ia nəmri miāha mə tihəkiri nəgkiariēn səiou, ti nəri nə mə iakani pərhiēn mə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi.’ ”

22 Filiks rukurən amasan suatuk nāha səvəi Iesu. Ro pen ro sampam ia nəgkiariēn, mīni mə, “Nāpin Lisias, iəmə asori səvəi naruagən me, truku pen fwe Jerusalem meiwaiu pehe i, iakini irapw nətərigiēn səiou ia nəgkiariēn me i səkimiaha.”

23 Nənə Feliks rini pen ti iarugən riti səvənhi mə, “Tikətui amasan ti iərmama i, mətə ikukurən nuvehi rakaiēn jen ia rəgin, māsēni in pwəh ravən auər a kwopti. Trīni mīnuə in me nepwīn həuvehe mə tuhasitu irə, tikəpwəh nīniseien irəha.”

Pol rəgkiari m Filiks mine Trusila

24 Nāpin nepwīn rukurə, Feliks ruvehe irau pran səvənhi nəghin nə Trusila. In pran Isrel. Filiks rərhi pen nəgkiariēn mə Pol truvehe. Nənə in rīregi Pol rəgkiari ia nahatətəien ia Iesu Kristo.

25 Mətə nāpin Pol raməgkiari ia noien atukwatukw, mine noien sə iərmama rəsīsəg noien ərəha ia nīmīruēn səvənhi, mine nāpin sə rauvehe Kumwesən

trækiri nærmama ti noien me sævənraha, Filiks rehekir, mini pen ti Pol i mā, “Təkwtəkwni nəmwhen. Tiko mevən. Ti nəpin riti, səiou wok riwən, iakəkwein mwi ik.”

²⁶ Ia nəpin mwi naha, Filiks ramətərig mā rosi Pol truvei pen mane min mā trəsəni in rier ia kalapus mamevən. Ro pen raməkwein Pol ia nəpin me, maməgkiari irau min.

²⁷ Nuk kəru rukurau, nənə Filiks rəpwəh wok sə rauvehi, mətə rəpwəh Pol raməmak ia kalapus, ti nəri nə mā rokeikei mā tro nəkur Isrel hərəgi ramasan tukwe. Nənə Posias Festas ruvehi təmwheki Filiks.

25

Pol rinuə trevən mərər ia nəmri Kig Sisa

¹ Nəpin Festas ruvehe ia profens səvənhi, muvehi nəpin kahar fwe Sisaria, nənə mier mutə pen fwe Jerusalem.

² Ia kwopun naha pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəni ərəha Pol, māmərəs Festas i mā

³ trasitu ia nirəha mərhi Pol rutə pehe ia Jerusalem. Irəha hənərai sun raka mā tuhərkwafə ia suatuk, mhousi əpune in.

⁴ Mətə Festas rini mā, “Pol fwe Sisaria ia kalapus. Ripko mhə tui, iou iakrərig mevən fwe ikin.

⁵ Ramasan mā nəmə asori me ia kimiaha heiwaiu mhəuvən fwe Sisaria kimaha minraha. Nənə mā iəmə naha rino nari riti rərəha, pwəh irəha həni pehe tukw iou i.”

⁶ Festas rarə nəpin eit uə ten irəha minraha. Kurirə ikin reiwaiu pen fwe Sisaria. Kini rakwakwi irə in revən məkure ia kwopun sə kaməkiri nəgkiariien ikin, nənə mini pen ti naruagən me mā tuhəuvehi Pol mhəuvehe.

⁷ Nəpin Pol ruvehe, nəkur Isrel səməme həier ia Jerusalem mheiwaiu pehe, mhəer kuraukurau irə, mənəmhəni irapw narimnari me ripik rərəha anan Pol rino, mətə rəknekin ti nirəha mā tuho Festas rətə mā nipərhihienien.

⁸ Ia nəpin naha Pol rini irapw nəgkiariien səvənhi, mini mā, “Iapko mhə nari riti rərəha mərui loa səvəi nəkur Isrel uə loa səvəi nimwə səvəi Kumwesən, uə loa səvəi Kig Sisa.”

⁹ Mətə Festas rokeikei mā tro nəkur Isrel rerinraha ragien tukwe. Ro pen rini pen ti Pol i mā, “Rəfo? Rerim ragien mā tikutə pen fwe Jerusalem, nənə ia kwopun naha tikərer ia nənimek mā takəkiri nəgkiariien səim mine nəgkiariien me i kamhəni ərəha ik irə?”

¹⁰ Miregi Pol rini mā, “Kwopun i iakamərər ikin, Kig Sisa riməni mā tikəkiri nəgkiariien səvəi sitisin me səvəi Rom ikin. Ratukwatukw mā tikəkiri nəgkiariien səiou ia kwopun i. Ikuvəukurən amasan raka mā iapko mhə nari ərəha riti, mouraha nəkur Isrel i.

¹¹ Mə pərhien iou iəmə ərəha riti sə iakino narimnari me nerpwin loa səvəi nəkur Rom rani mā takemhə tukwe, ramasan. Iapkəres mhə ik mā tikuvehi raka iou ia nemhəien. Mətə mā nəgkiariien səvənraha kamhəni ia nira ro neikuəien i, iərmama riti riwən ko ruvei pen iou ia rəginraha. Iou iakokeikei mā takevən mərər ia nəmri Kig Sisa pwəh in riregi nəgkiariien səiou.”

¹² Nənə Festas rəgkiari irəha nərmama me səvənhi. Nəpin həgkiari pam, rini pen ti Pol i mā, “Ikin mā ikokeikei mā tikətoni Kig Sisa ti nəgkiariien səim. Ramasan, takərhi pen ik, tikevən mətəni Kig Sisa.”

Pol rarer ia nəmri Akripa

¹³ Nəpɪn nepwɪn rukurau, Kig Akripa mɪne kitiriməni Pernis krouvehe ia Sisaria rouevən rouətə Festas.

¹⁴ Krouarə ia kwopun nəha nəpɪn rɪpɪk. Ia nəpɪn nəha Festas rini irapw ti Kig Akripa narimnari me kɪno ia Pol, mɪni mɪ, “Iərmama riti ia kwopun i nəpɪn Filiks ramevən, məpwəh rəmak ia kalapus.”

¹⁵ Nəpɪn iakevən fwe Jerusalem, pris asori me mɪne nəmə asori me səvai nəkur Isrel həuvehe mamhəni ərəha in, mamhəres iou mə takousi əpune.

¹⁶ Mətə iakɪni pen ti nɪrəha i mə narəien səvai nəkur Rom ropə. Trɪni mɪnuə kɪni iərmama riti mə rɪnrui loa, ko iapkəsəni akwauakw mhə in mə tukousi əpune. Takaməkeikei mukupwən mousəsɪmwɪn in mɪne nərmmama səməme kamhəni ərəha in ia kwopun kuatia. Iərmama nəha traməkeikei muvehi nəpɪn səvənhi pwəh in trɪni irapw nəgkiariien səvənhi ia nɪkaren səvai nəgkiariien me nəha nərmmama kamhəni ərəha in irə.

¹⁷ Ro iamɪnhi irə, nəpɪn irəha həuvehe i, iapko mhə tanpen irə, mətə rakwakwi irə iakevən məkure ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikɪn, nənə mɪni pen ti naruagən me mə tuhəuvən mhəuvehi iəmə nəha mhəuvehi mhəuvehe.

¹⁸ Nəpɪn nərmmama səməme kamhəni ərəha Pol həskəmter, nətərigien səiou mə irəha tuhəni irapw narimnari me nepwɪn sə rərəha anan in rɪno. Mətə həpko mhə iamɪnhi.

¹⁹ Irəha həskəmter, mamhousari irəha mɪn ti nəresien me nepwɪn ia nɪkaren səvai nəfwakɪien səvənraha, mamhousari mwi ti iərmama riti nəghɪn nə Iesu. Ruvamhə, mətə Pol rini mə rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi.

²⁰ Nəpɪn iakregi nəgkiariien me nəha, iakuvəreirei mə takəfətoni nɪpərhiəniəni irə. Ro pen iakəres pen iəmə i mə ‘Rerɪm ragien mə tikevən fwe Jerusalem, nənə takəkiri nəgkiariien səim mɪne nəgkiariien səvənraha fwe ikɪn?’

²¹ Mətə Pol rini mə rekəm. In rokeikei mə tramo a ia kalapus pwəh Kig Sisa rɪregi nəgkiariien səvənhi, məkiri. Ro pen iakɪni pen ti nərmmama me səiou mə tuhətui amasan tukwe fwe ia kalapus meste takərhi pen revən ti Kig Sisa.”

²² Nəpɪn Festas rini pen pam, Akripa rini pen tukwe in mə, “Iou mwi iakokeikei mə takregi iəmə nəha rəgkiari.”

Miregi Festas rini mə, “Ramasan, pwəh trakwakwi ikregi.”

²³ Kɪni rakwakwi irə, nukupwəniəni asori riri Akripa mɪne Pernis mɪne nəmə asori me səvai naruagən me mɪne nəmə asori me səvai taon nəha həuvnɪmwə ia nəkwai nɪmwə sə kamregi nəgkiariien ikɪn. Nənə Festas rini pen ti nərmmama me səvənhi mə tuhəuvehi Pol mhəuvnɪmwə pehe.

²⁴ Nəpɪn Pol ruvɪnmwə pehe, Festas rini mə, “Kig Akripa mɪne kitaha pam ia kwopun i. Hiətə iəmə i. Nəkur Isrel me pam fwe Jerusalem kamhəni pehe tukw iou i, mamhəni asori mə takaməkeikei mousi əpune. Nənə kurirə ho mwi iamɪnhi ia kwopun i Sisaria.

²⁵ Mətə iapkatə mhə nari riti rɪno rərəha mə tukousi əpune in tukwe. Nənə ti nəri nə mə rɪnokeikei mə trevən fwe Rom pwəh Kig Sisa rəkiri nəgkiariien səvənhi, iakuə takərhi pen i revən,

²⁶ mətə iou iakreirei mə takrai pen nəfe ia nəkukuə ia nɪkaren səvai iəmə i, mərhi pen i, revən ti Kig Sisa. Ro pen iakuvehi iəmə i, muvehe, mərpwi irapw in ia nənimem, Kig Akripa, mɪne ia nəmri:miaha pam. Iakuə nəpɪn

særegi, mhækiri pam nægkiariien sævənhi, tihæuvei pehe nætærigien riti miou pwəh iakrai pen ia nækukuə.

²⁷ Trini minuə iakərhi pen iærmama riti sə raməmak ia kalapus revən ti iamə asori səkītaha, mətə iakrai pen atukwatukw mhə nəfe nəha loa in rinərui, tukw iou iakregi ripkafukwatukw mhə.”

26

Akripa rəsəni Pol mə trægkiari

¹ Akripa rini pen ti Pol i mə, “Iakəsəni ik, ikini nægkiariien səim.” Nənə Pol ruvehi utə rəgin minani irapw nægkiariien sævənhi, minamini mə,

² “Kig Akripa. Iakamərər ia nənimem ipwet mə takini irapw nægkiariien səiou ti nægkiariien me pam i nəkur Isrel kamhəni ərəha iou irə. Rerik ragien,

³ ti nəri nə mə ik ikukurən amasan narəien səvəi nəkur Isrel mine nousariien me sævənraha. Ro pen iakase ik tiko nætærigien səim rəpwəmwis, mətærig ia nirak.

⁴ Nəkur Isrel me pam həkurən amasan narəien səiou. Nəpin iakinamouih, iakamarə kimaha minraha fwe imwak ikin. Kurirə ikin iakaməvən kimaha minraha fwe ia Jerusalem.

⁵ Irəha həuvəkurən raka iou fwe kupwən. Mə rerinraha ragien ti ninien, tuhəni iou mə pərhiən iakinərə ia narəien səvəi Farisi me. Farisi me həkai ti Loa səvəi Moses mhəpi raka təmwei nəfwakiiən me nepwın səkimaha nəkur Isrel.

⁶ Nənə təkwtəkwi n iakamərər ia kwopun i mə tikəkiri nægkiariien səiou, ti nəri nə mə iakaməmri pen əknekın nætærigien səiou ia promes nəha Kumwesən riməni pen ti kaha kupwən me səkimaha.

⁷ Promes nəha kwənəkwas me twelef səkimaha kamhəmri pen əknekın nætærigien sævənraha irə, mamhəfwaki skai ia nəpin mine ia ran, mamheit-enhi mə tuhəvehi. Promes əpa nəha, Kig Akripa, ti nəri nə mə iakaməmri pen əknekın nætærigien səiou irə, nəkur Isrel me i kamhəni ərəha iou.

⁸ Kimiaha i, Kumwesən rukurən noien nərmama səməme həuvəmhə hətui mwi. Rəfo rəknekın tukumiaha ti ninien nıpərhiənien irə?

⁹ Fwe kupwən, iou mwi rerik ramrhi mə takaməkeikei mo narimnari me nepwın, mouraha nəghi Iesu, iamə Nasaret.

¹⁰ In nəha noien səiou sə iakinamo fwe ia Jerusalem. Pris asori me həməuvei pehe nasoriiən miou, nənə iakəkwtəmhiru nərmama səvəi Iesu həpik, muvehi puvnimwə irəha ia kalapus. Nəpin kamhəni mə tukousi əpune irəha, iou mwi iakini mə ratukwatukw, pwəh housi əpune.

¹¹ Nəpin rīpik iakamouisi irəha fwe ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməusari mə tako irəha həni ərəha Iesu. Iakaməwəki pik irəha. Ro pen iakaməvən mwi fwe ia taon me isipwın mə takometə irəha.

¹² Nəpin riti pris asori me həuvei pehe nasoriiən miou, mhərhi pen iou mə takevən fwe Tamaskes.

¹³ Kig Akripa, fwe ia suatuk, ia kurkwai nəpin ia ran, iakətə nukuraanien ruku pen ia niməgouəgou, məhiəpwın iou mine nərmama me səməme haməkurirə ia nirak. Raməhiəpw pik məpi raka meri.

¹⁴ Ia nəpin nəha kimaha pam iahəmwei ia tīprənə, nənə iakregi reri iærmama riti rægkiari pehe miou ia nægkiariien Hipru, mini mə, ‘Sol, Sol, rəfo ikamometə iou? Ikamo a nəmisəien mik. Ikəmwhen ia kau nəha nəpin iamə asori sævənhi raməpi ia nei əhiə, ramerukw kurirə nisun, nei əhiə raməpi.’

15 Miregi iakini mā, 'Iamə asori, ik sin i?'

Miregi Iarimənu rini mā, 'Iou i Iesu sə ikamometə.

16 Mətə tiko miskəmter, mərəer ia nisum mi. Iou iakier pehe tukw ik i iamihni irə minuə takuvehi utə ik, ikuvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari miou. Tikaməkeikei mini irapw ti nərmama me narimnari me sə iako ikətoni ipwet mine narimnari me sə tako ikətoni.

17 Takuvehi raka ik ia rəgi nəkur Isrel mine ia rəgi nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel. Iakamərhi pen ik ti nirəha i.

18 Tikaməkeikei mevən mo nənimenraha rukuraan. Pwəh həpwəh nəpitəvien, mhərari, mhəuvehe ti nukuraanien. Pwəh həpwəh niskaiien səvəi Setan, mhərari, mhəuvehe ti Kumwesən. Nənə Kumwesən trenouenou noien ərəha me səvənraha, nənə irəha tuhəuvehi kwopun riti səvənraha irəha nərmama me i Kumwesən raməmri əpə irəha mā irəha nəkur ikinan me səvənhi, ti nəri nə mā kamhahətətə ia nirak.'

19 Ro iamihni irə, Kig Akripa, iakəpwəh nəruuien vison nəha ruku pen ia nei ai.

20 Mətə iakukupwən fwe Tamaskes, nənə fwe Jerusalem, mine ia kwopun me nepwin mwi fwe ia tənə Jutia, mine ia tənə me səvəi nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel. Iakəvisau irapw mā nərmama me tuhaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səvənraha, mhəuvehe ti Kumwesən, mho noien amasan me səməme tuhahatan pen mā irəha həuvərərig pərhiien ia rerinraha.

21 Nənə ti noien nəha iakamo, nəkur Isrel me i həkwtəmhiri iou fwe ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhousari mā tuhousi əpune iou.

22 Mətə Kumwesən ramasitu ia nirak ia nəpin me. Ro pen iakamərer ia kwopun i ia nəmrimiaha ipwet, maməvisau m nəmə asori me mine nəmə auə a me. Nəgkiariien i iakani ripko mhə nəgkiariien əpə riti, mətə iakani a narimnari me səməme profet me mine Moses həməni kupwən mā tuko.

23 Irəha həməni mā Kristo traməkeikei miregi nəmisəien, memhə, mukupwən ia nərmama me pam mətui mwi ia nemhəien, nənə məvisau irapw nəgkiariien amasan sə trəhiəpwən nəkur Isrel mine nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel."

24 Nəpin Pol rani irapw nəgkiariien səvənhi iamihni irə, Festas rəgkiari asori, mini mā, "Pol ikamarməri. Nukurənien me ripik kinahatan ik irə hamo ik ikamarməri."

25 Mətə Pol rini mā, "Festas, iamə asori, iakəpwəh narməriien. Nəgkiariien me i iakani ho nipərhiienien anan.

26 Kig Akripa, ikukurən narimnari me i. Ro pen iakukurən nəgkiariien mik, məpwəh nehekiriien. Ia nətəien səiou rosi ikinətə pam raka narimnari me i, ti nəri nə mā həpkier irapw mhə ia kwopun afafa.

27 Kig Akripa, rəfo? Ikamini nipərhiienien ia profet me səvəi nəkur Isrel? Iakukurən mā ikani nipərhiienien ia nirəha."

28 Miregi Akripa rini pen ti Pol i mā, "Ikukurən mā ia nəpin ouihni kwərha ko ikuvi iou iakuvehe mo iou Kristin?"

29 Miregi Pol rini mā, "Iakəpwəh nəfwaki penien m Kumwesən tukw ik əpə, mətə tukumiaha pam i hiamətərig ia səiou nəgkiariien ipwet. Iakaməres mā nəpin ouihni uə nəpin əpwəmwis, kimiaha pam tihəuvehe mhəmwən ia nirak. Jen me i a sə kinərihi iou irə, iakəpwəh nokeikeiien mā tukərihi kimiaha irə."

³⁰ Ia nāpin naha Kig Akripa mine Festas mine Pernis mine narmama sāmame kamhākure iraha minraha haskamter,

³¹ mhāier. Nāpin hāier pam, hāni pen ti nīrāha me i mā, “Iāmā naha ripko mhā nari riti sē tukousi āpune in tukwe uā tukuvehi puwnimwā in ia kalapus tukwe.”

³² Nānā Akripa rini pen ti Festas i mā, “Ripkōpwāh a nāresien mā Kig Sisa trākiri nāgkiariien sāvāhi, sāsēni rier irapw ia kalapus mamevān.”

27

Nāmā Asori me hārhi Pol mā trevān fwe Rom

¹ Nāmā asori me hāni mā kīmaha tahāputā ia nītātā riti, mhāuvān fwe Itali. Irāha hāuvehi Pol mine narmama nepwin sāmame kamhāmak ia kalapus, mhāuvehi mhāuvei pen ia rāgi iaruaḡān riti nāḡhin nā Julias. In rasori ia naruāḡān me irāha hantret. Kani irāha mā Naruaḡān me sāvāi Kig Sisa.

² Nītātā riti sē ruku pen fwe Antramitiam muvehe minamevān fwe kwopun me fwe Asia. Iahāputā irā mhāier. Iāmā Masetonia riti sē ruku pen ia taon nāha Tesalonaeka ruvehe kīmaha min. Nāḡhin nā Aristakas.

³ Kini rakwakwi irā iahāpirapw fwe taon nāha Saeton. Julias rerin rāpou ti Pol, māseni in ruvarei mātoni in me nepwin. Nānā irāha hasitu irā.

⁴ Nāpin iahāputā mwi ia nītātā sākīmaha mhāier ia kwopun nāha, iahaiu teḡin nīkare tēnā āmweris nāha Saepas, ti nāri nā mā nīmātāgi ramāpwi nītātā.

⁵ Iahāpi simwin ia tāsī nāha iruā ia profens mi nāha Silisia mine Pamfilia. Kurirā ikin iaheiwaiu pehe ia taon nāha Maera ia profens nāha Lisia mhāuvareī.

⁶ Ia kwopun nāha iāmā asori sāvāi naruāḡān me rātoni nītātā riti sē ruku pen fwe Aleksantria minamevān fwe Itali. Nānā ruvei pen kīmaha irā.

⁷ Nītātā nāha ramaiu māru. Nāpin ripik rukurau, nānā iahāmāmwur mhāpirapw iruā ia taon nāha Nitas. Mātā ia kwopun nāha nīmātāgi riskai. Ko nītātā ripkōrer mhā. Ro pen iahaiu teḡin tēnā āmweris nāha Krit, mhāukurau ia poen nāha Salmone.

⁸ Iahāmāmwur, mhāiu, mhēsi pen nīkare Krit, mhāuvehe ia kwopun riti kani mā Pasis Amasan ipaka ti taon nāha Lasea.

⁹ Ia naiuien sākīmaha iahānouraha raka nāpin ripik. Ripko mhā nāpin amasan ti nīripin penien naiuien sākīmaha mamhāuvān, ti nāri nā mā nāpin asori sāvāi nākur Isrel kani mā Nāpin Kauvehi Raka Nārāhāien Irā^aruvāukurau raka. Nāpin sāvāi nīmātāgi ruvāuvehe ipaka. Ro iamānhi irā Pol rāgkiari pen m narmama, mīni mā,

¹⁰ “Nārman, trini minuā samāsuā mamhāuvān, iakātā mā narimnari me ripik trāmwhēnimw. Ripko mhā kāḡo āpa mine nītātā, mātā tukouraha mwi nīmīruien me sākītaha.”

¹¹ Mātā iāmā asori sāvāi naruāḡān me ripkōtārig mhā ia nāgkiariien sāvāi Pol, mātā ramātārig ia kapten sāvāi nītātā mīne iāmā i sāvānhi nāha nītātā.

¹² Nānā ti nāri nā mā rāknekin ti nītātā me mā tuhārer ia pasis nāha ia nāpin sāvāi nākwiēien, narmama me hāpik ia nītātā sākīmaha hōkeikei mā tahāier ia kwopun nāha, mharkut mā ko iaheste Finiks, pasis riti mwi fwe Krit sē ramāti pen saotwes mīne notwes. Hāni mā pwāh nītātā sākīmaha rārer afafa fwe ikin meste nāpin sāvāi nākwiēien rukurau.

Nimətagi asori rousi nitətə

13 Nəpən mətagi natogə rərer, mavən ouihi a, kru me səvəi nitətə səkimaha həregi mə rosi ko haiu mheste Finiks. Ro pen həuvehi utə aean sə hənosə irapw i raməkwtəmhiri nitətə. Nənə iahəier, mhaiu parei a, mamhesi pen nīkare tənə əmweris nəha Krit.

14 Mətə rīpkə mhə tui, mətagi asori riti kani mə Nipərapu rīskəmter muku parei,

15 muəsi nitətə, məkəkini nīpəsegin. Iaharkut mə tahəkəkini nitətə, raiu atukwatukw, mətə rəknekīn. Ro pen iahəpwəh, mhəmak pen ia nīmətagi, mamhəuvən.

16 Iahəuvən ipaka ti tənə əmweris ouihi nəha Kaota, mhaiu tegin. Ia kwopun nəha kru me həmwur mhəuvehi utə kwəti bot səvəi nitətə.

17 Nəpən həuvəuvehi utə raka kwəti bot nəha mhəmri amasan, hosə irapw nəkwus rukurau irapw ia nitətə mutə pehe ia nīkaren. Həvi tərini mə trəkwtəmhiri nīpwrai nitətə. Kurirə ikin həhekīr mə nīmətagi trouini ərori pen nitətə ia nīmaha fwe ia kwopun riti kani mə Sirtis. Ro pen həvi əse nīvən, mhəmak pen ia nīmətagi mamhəuvən.

18 Nīmətagi nəha rasori pīk, mauəsi pīk kīmaha. Ro pen rakwakwi irə kru me hənəmərarki irapw kago me.

19 Kīni neis irə, həuvehi nore nitətə me ia rəginraha, mhərarki irapw.

20 Ia nəpən me rīpīk, iahəpkətə mhə meri ia ran mīne kəməhau me ia nəpən. Mətagi nəha ramavən a, mamousi kīmaha. Ro pen iahəregi mə na tahemhə pam.

21 Ia nəpən nəha tui kwopti, kīmaha pam iahəpkani mhə nari. Nənə Pol rərer ia nəmrimaha mīni mə, “Nərman, hiəpkətərig iou. Səpkəpwəh a nəputəien ia nitətə i, mhəier ia Krit, ko ramasan. Ko narimnari me həpkərəha mhə, mhəmwhənīmw iamīnhi.

22 Mətə təkwtəkwi iakani pehe tukumiāha i mə tihəpwəh nehekīrien. Kīmīaha riti trīpkouraha mhə nīmīruien səvənhi, mətə nitətə a trəmwhənīmw.

23 Kumwesən sə iakaməfwaki min in səvənhi iou. Nərīneiv ia nəpən agelo riti səvənhi rier pehe tukw iou,

24 mīni mə, ‘Pol tikəpwəh nehekīrien. Tikaməkeikei mərəer ia nəmri Kig Sisa fwe Rom. Ətə ro. Kumwesən ramasan tukw ik. Truvehimīru ik kīmīaha nərmana me pam ia nitətə i.’

25 Ro iamīnhi irə, nərman, tihəpwəh nehekīrien. Iakahətətə ia Kumwesən səiou. In truvehimīru kītaha pam i rəmwhən atukwatukw agelo nəha səvənhi rīmāni pehe tukw iou i.

26 Mətə tsaməkeikei mhaiu mhəuvehi pekīn nīmaha ia tənə əmweris riti.”

27 Nīmətagi asori nəha rousi kīmaha, məpwi irapw kīmaha ia nəkwai təsi nəha kani mə Təsi Atrias.^b Nəpən səro fotin irə, ia kurkwai nəpən, kru me rərīnraha rīrhi mə rosi iahənəmuvehe ipaka ti tənə riti.

28 Ro pen irəha hosə irapw kwənəkwi riti let raməgher pen ia nusvenhīn, mhətoni mə təsi reiwaiu rəmwhən ia toti sefen meta. Həfwini ouihi a, mhosə irapw mwi, mhətoni mə təsi reiwaiu rəmwhən ia twenti eit meta.

29 Irəha həhekīr mə kamo nitətə səkimaha rouini ərori pen ia nīmaha riti. Ro iamīnhi irə həuvən fwe kurirə ia nitətə, mhosə irapw aean kefə tuhəvi tərini nitətə, mamhəfwaki mə trīran akwaukw.

27:22: Wok Me 27:10,31

27:24: Wok Me 23:11

27:26: Wok Me 28:1

^b 27:27: Təsi Atrias

nəghīn riti mwi Təsi Metiterenian.

³⁰ Ia nəpɪn nəha kru me hokeikei mə tuhəivə raka ia nitətə mhap. Harhir irapw kwəti bot ia təsi, mamheikuə mə tuhəuvən fwe nɪpəsegi nitətə, mhosə irapw aean me nepwɪn mwi tuhəvi tərini nitətə.

³¹ Mətə Pol rini pen ti iəmə asori səvəi naruagən me mine naruagən me səvənhi mə, “Nəmə me nəha tuhamo a ia nəkwai nitətə. Kamo Kumwesən trɪpkuvehimiru mhə kɪmiəha.”

³² Ro iamɪnhi irə naruagən me həuvən mhərai əmwesi nəkwus me səvəi kwəti bot, mharaka irə ramevən.

³³ Ipaka rɪnamran, Pol raməkeikei mɪnrəha mə tuhəni nari, mamɪni mə, “Irwet səneste nəpɪn fotin, mətə kɪmiəha hiəpkani mhə ihi nari.

³⁴ Ro iamɪnhi irə iakani pehe tukumiəha i mə tihəməkeikei mhəni nari, pwəh rasitu ia kɪmiəha. Kɪmiəha riti trɪpkemhə mhə.”

³⁵ Pol rini iamɪnhi irə, nənə mərer ia nəmrɪnrəha, muvehi bred, məfwaki mɪni vivi Kumwesən tukwe, məkwəsən, mɪnamani.

³⁶ Nənə irəha hətoni, hənaməpwəh nehekɪrien. Irəha pam mwi hənamani nari.

³⁷ (Kɪmaha pam tu-hantret-sefenti-sikis nərmama ia nəkwai nitətə nəha.)

³⁸ Nəpɪn hani nari nəmwhen, həuvehi pak flaoa me fwe ia nəkwai nitətə, mhararki irapw fwe ia təmwei təsi mə tuho nitətə rərurvəvə.

³⁹ Nəpɪn rɪnamran, kru me həti pen mhətoni tənə riti. Həreirei mə nəfe nəha tənə, mətə hətə pasis riti nɪpəkɪr fwe ikɪn. Nənə hənuə ko həuvehi nitətə, mhəuvarei fwe ikɪn.

⁴⁰ Ro pen hərai əmwesi raka nəkwus ia aean me səməmə kəmhəvi tərini nitətə, həmwhenimw. Həfi raka kwənəkwus ia niveiə mi sə krouəkəkini nitətə. Həvi nivən fwe ia nɪpəsegi nitətə, rutə mə nɪmətagi trəkure irə. Nənə iahənamuvən mə tahəuvarei.

⁴¹ Mətə iahəuvən ia kwopun rəkwətə ikɪn, mhəuvehi pekɪn nɪmaha. Nɪpəsegi nitətə rəkəkɪr pen ənkɪkin ia nɪmaha. Kurirə irə təsi rɪnaməpwɪ ərori.

⁴² Ia nəpɪn nəha naruagən me kəmhərai sun mə tuhousi əpune nərmama me səməmə hamarə ia kalapus. Kamo heiai mhəuvarei mhap.

⁴³ Mətə iəmə asori səvəi naruagən me rokeikei mə truvehimiru Pol. Ro pen rɪnise nətərigien səvəi naruagən me, marə mɪni pen ti nərmama səməmə həukurən neiaien mə tuhəivə irapw, mheiai, mhəuvarei.

⁴⁴ Səməmə heiai mhəreirei, irəha tuhəkurirə, mheiai pen ia nɪpərpəri tɪmpa mɪne nore nitətə me nepwɪn.

28

Pol fwe Molta

¹ Nəpɪn kɪmaha iahəuvarei amasan a, iahəregi mə tənə nəha nəghɪn nə Molta. ² Nəkur Molta hamasitu asori ia kɪmaha. Irəha həse napw, mamhəni pehe tukumaha pam i mə tahəuvən mhərhəipw irə, ti nəri nə mə nesən raməuə, nəkwieien rasori.

³ Ia nəpɪn nəha Pol ruvehi kuse nei mhiə, mousə pen ia napw. Snək riti sə ramahi əpune iərmama rɪregi nəpnəpanien, rier irapw fwe ia kuse nei nəha, mahi rəgi Pol.

⁴ Nəpɪn nəkur Molta hətoni snək nəha raməgher pen ia rəgin, həni pen ti nɪrəha me i mə, “Hətə ro. Rosi iəmə nəha in iəmə sə ramousi əpune iərmama.

Pərhiēn in rousari mukurau ia təsi asori, mətə kumwesən me ko həpkəsēni mhə in rimiru.”

⁵ Mətə Pol rouniətukus pen snek nəha ia napw, miregi ramasan a.

⁶ Nəkur Molta kamhərer mamheitenhi mā rəgi Pol trāsisi uə Pol trimwei memhə təkwtəkwni. Hərer əpwəmwis mamheitenhi, mətə həpkətə mhə nari riti sə rərəha ro Pol. Ro pen irəha harə mhərari ia nətərigien səvənraha, mhəni mwi mā, “Kumwesən riti nəha!”

⁷ Kwopun nəha iahəuvei ikin ipaka ti tivrənə səvəi iərmama riti nəghin nə Pupilias. In iəmə asori səvəi nərmama me ia tənə əmweris nəha Molta. In ramasan tukumaha, miri kimaha mevən fwe imwəni, mamətui amasan tukumaha meste nəpīn kahar.

⁸ Ia nəpīn nəha tata səvəi Pupilias ramapri a ia nīməhan səvənhi, miregi rərəha, maməkwiēi fifa, mamaiu netə. Mətə Pol ruvniwə pehe, məmrutə rəgin mi irə, məfwaki, in ruvehe məsanin.

⁹ Kurirə irə nəkur Molta me pam sāməme nemhəien rarə ia nirəha, irəha mwi həuvehe ti Pol, nənə in ro irəha həuvehe mhəsanin.

¹⁰ Irəha həsiai kimaha, mhəuvei pehe narimnari me rīpik m kimaha. Nəpīn iahənəmənəpənə irə mā tahəputə ia nītətə riti mhəier ia kwopun nəha, nəfe nəghin riwən fəni kimaha, nəkur Molta həuvehi, mhəmri pen ia nəkwai nītətə.

Pol rier ia Molta mevən fwe Rom

¹¹ Kimaha iahəuvehi məkwə kahar fwe Molta. Kurirə irə iahəputə ia nītətə riti sə rīnərkwafə fwe ikin meste nəpīn səvəi nəkwieien ruvehe mukurau. Nītətə nəha ruku pen fwe Aleksantria. Kiməsēgi pen nəghin nə mə Kasto mine Polakis kumwesən kəru irau mwirmwir mi.

¹² Iahəputə ia nītətə nəha mhəier mhəuvən mhəpirapw fwe taon nəha Saerakus, nənə mhəuvehi nəpīn kahar fwe ikin.

¹³ Nənə mhəier mwi, mhəuvən mhəpirapw fwe taon nəha Rejjam. Kini rakwakwi irə, mətəgi uritogə riskəmter, nənə iahəripin mamhəuvən. Nəpīn kəru rukurau, nənə iahəpirapw ia taon nəha Puteoli.

¹⁴ Ia kwopun nəha kimaha iahətoni piəvitaha me nepwin. Həres pehe kimaha i mā tuharə kimaha minraha səvəi nəfwakien kuatia. Kurirə irə iahəvən mənəmhəuvən fwe ia Rom.

¹⁵ Piəvtaha me fwe Rom, nəpīn hərəgi mā kimaha iahənəmuvehe, həier, mhəuvehe tukumaha, mhəste maket səvəi Apias mine kwopun nəha kino niwə kahar ikin kaməraku pen kamapri irə. Nəpīn Pol rətoni irəha, rini tanak ti Kumwesən. Rerīn ragien.

¹⁶ Iahəuvən mhəpirapw fwe Rom, nənə kəsēni Pol ramarə in əpa irau iaruağən kuatia sə ramətui tukwe.

¹⁷ Nəpīn kahar rukurau, Pol rəkwein nəmə asori me səvəi nəkur Isrel me fwe Rom mā tuhəuvehe. Irəha həuvehe, mhəusəsimwin irəha me, nənə Pol rini pen ti nirəha i mā, “Piak me, iou iapko mhə nari riti, mouraha kitaha nəkur Isrel, uə iapko mhə nari riti, mouraha narəien səkītaha sə kaha kupwən me həməuvei pehe. Mətə irəha fwe Jerusalem həkwtəmhiri iou, mhəuvei pen iou ia rəgi nəkur Rom.

¹⁸ Nəpīn nəkur Rom me nəha hənəres raka iou nəresien me rīpik, hənəuə tuhəfi raka rəginraha ia nirak, ti nəri nə mə həpkətə mhə nari riti iakino rərəha tuhəsi əpune iou tukwe.

19 Mətə nəkur Isrel həni mə rekəm. Nənə iakregi mə noien nəha səvənraha raməkeikei miou. Iakəres pen iamə asori səvəi nəkur Rom mə ko in rəsəni iou iakuvehe i pwəh Kig Sisa rəkiri nəgkiariien səiou. Iakəres pen iamini, mətə səiou riti nəgkiariien riwən takini muəsi nəkur imwak me i.

20 Kino iamini irə ia nirak. Ro pen iakəres mə takətə kimiaha ipwet, mægkiari m kimiaha. Iakuə takini sas pehe tukumiaha i mə hənərihi iou ia jen i ti Kristo, iamə nəha kitaha nəkur Isrel saməmri pen əknekien nətərigien səkitaha irə mə truvehe.”

21 Pol rini pen pam, nənə irəha həni pen tukwe in mə, “Kimaha iahəpkuvehi mhə nəkukuə me nepwin sə nəkur Jutia həmərai, mhərhi pehe i ti ninien ik. Piəvtaha me nepwin haiwən həuku pen fwe ikin, mhəuvehe, mhəvisau pehe ik uə həməni ərəha ik.

22 Mətə kimaha iahokeikei mə təhəregi nətərigien səim, ti nəri nə mə iahəukurən mə ia kwopun me pam kəmhəni ərəha kuse nəfwakiien nəha kamini mə Suatuk səvəi Iesu.”

23 Ro iamini irə irəha Pol hərkwəpən. Nənə ia nəpən nəha nəkur Isrel həpik həuvehe ti Pol ia nimwə nəha ramərə ikin. Nənə in rægkiari minraha nəpən pekin. In raməvsini Loa səvəi Moses mine nəkukuə me səvəi profet kupwən me, mamægkiari ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mamousari mə tro irəha hətoni mə pərhiien Iesu in Kristo.

24 Irəha me nepwin həni nīpərhiienien ia nəfe Pol rani, mətə nepwin həpkini mhə nīpərhiienien irə.

25 Nənə ti nəri nə mə nətərigien səvənraha ripkuvehe mhə mo kuation, irəha həpwəh mənəmhəuvən. Nægkiariien sampam Pol rini pen ti nirəha i, in i mə, “Nægkiariien sə Nənəmwən İkinan rīməuvei pen m Profet Aesea fwe kupwən mə trini irapw ti kaha kupwən me səkimiaha in ratukwatukw a.

26 Kumwesən rīməni pen ti profet i minuə:

‘Evən mini irapw ti nərmama me i,
mə iou Kumwesən iakamini mə,

Tihəregi, mhəregi, mhəregi, mətə ti nəpən riti tihəpkregi sas mhə.

Tihətoni, mhətoni, mhətoni, mətə ti nəpən riti tihəpkətə sas mhə.

27 Tro iamini irə, ti nəri nə mə reri nərmama me i ruvəskai raka.

Hənəsisəg raka ia nəkwəreginraha mine nənimenraha.

Mətə trini minuə həpwəh noien iaminiha irə,

nəfe nəghin tuhəukurən nətonien ia nənimenraha

nənə mhəregi ia nəkwəreginraha,

uə tuhəukurən ia rerinraha,

nənə mhərari mhəuvehe tukw iou, nənə tako irəha həuvehe mhəsənin.”

28 Pol rarə mini mwi mə, “Kimiaha tihəməkeikei mhəukurən nəri. Kumwesən rauvehimiri nərmama me səməmə kəmhəni nīpərhiienien ia Iesu. Nægkiariien sə raməvisau irapw i ruvəvən raka ti nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel. Irəha tuhətərig irə.”

29-30 Pol rarə fwe ikin nuk kəru ia nimwə riti sə ramərəku pen, mamapri irə, maməsevər ia nimwə səvənhi ti nərmama me pam səməmə haməuvehe tukwe.

31 In raməvisau irapw nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mamahatən nərmama ia nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo, İərimənu səkitaha. Nəpən Pol ramægkiari, in ripkhekir mhə. İərmama riti riwən rinise in.

Rom

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol ramavən maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo ia kwopun me. Navənien səvənhi səro kahar irə rino sampam nənə in rirai nəkukuə i revən ti nakalasia me fwe Rom ia nuk 56 uə 57. Ia navənien səvəi Pol in rokeikei mə trukupwən mevən fwe Jerusalem nənə mevən mwī fwe taon Rom mine tənə Spen. In rirai nəkukuə i mə irəha tuhəpnəpenə ti nuveheien səvənhi. Nəgkiariien asori ia nəkukuə i in i natukwatukwien. Pol ramahatən ia nəkukuə i mə: 1) iərmama riti riwən ratukwatukw; 2) Iesu Kristo əpa in ratukwatukw, məmher; 3) trini minuə səni nīpərhienien ia Iesu Kristo, in truvehi raka kitaha ia nīskaiien səvəi nərəhaien, nənə muvei pehe nīmīruien vi m kitaha, nənə mo kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən; 4) kitaha nakalasia me tsaṁəkeikei mharə ia nərəien sə ro ikinan sə Kumwesən rokeikei.

Nəgkiariien sə rakupwən

¹ Iou Pol. Iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Iesu Kristo. Kumwesən rinəkwein iou mə aposol, nənə məmri karen iou mə iou iərmama takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvənhi.

² Nəgkiariien amasan i, in ruvəni raka tui ia nəgkiariien me səvəi profet me səvənhi səməme kamharə ia Nəkukuə Ikinan.

³⁻⁴ Nəgkiariien amasan nəha raməgkiari ia Tini, in nəha Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. In rīməuvehe iərmama riti rīməuku pen ia kwənəkwas səvəi Kig Tevit. In rīmamhə nənə Kumwesən rahatən mə in Tini atukwatukw nəpīn ro in rətui mwī ia nemhəien səvənhi ia nīskaiien səvəi Nənimwīn Ikinan.

⁵ Ia Kristo, Kumwesən ro ramasan m kimaha, muvehi pehe wok amasan m kimaha mə kimaha aposol me. Rīməuvei pehe wok i m kimaha mə tahəkwein ia nərmama ia tənəmtənə me pam mə tuhəni nīpərhienien irə, mho nəkwən. Nənə nəpīn irəha kamho iamīnha irə, məmhəuvehi utə nəghi Iesu.

⁶ Wok i rineste kimiaha mwī. Kimiaha nərmama Kumwesən rinəkwein ia kimiaha mə kimiaha səvəi Iesu Kristo.

⁷ Nəkukuə i rauvehe tukumiaha pam fwe taon nəha Rom. Kumwesən rokeikei kimiaha, məkwein kimiaha mə kimiaha nərmama ikinan me səvənhi. Pwəh Kumwesən tata səkitaha, mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərīnuen m kimiaha.

Pol rokeikei mə trevən mətoni nərmama me səvəi Iesu Kristo ia taon nəha Rom

⁸ Kurirə iakəgkiari iakuə ia nəghi Iesu Kristo takini vivi Kumwesən səiou tukumiaha pam ti nəri nə mə nərmama ia tənəmtənə me pam kamhəregi nəvisaiuen ia nahatətəien səkimiaha.

⁹ Kumwesən sə iakamo tukwini nari min ia rerik pam ti nini irapwien nəgkiariien amasan səvəi Tini, in rīnətə raka noien səiou mukurən mə ia nəpīn me pam iakani kimiaha

10 ia nəfwakiien me səiου. Iakaməres mə trini minuə nətərigien pərhiən səvəi Kumwesən, in trəsevər ia suatuk riti pwəh iakuvehe mətoni kيمياha rəmwhen iakineitenhi tui mə tako.

11 Iakokeikei pik mə takuvehe mətoni kيمياha muvehi pehe nasituien riti səvəi Nənimiri İkinan pwəh rərpwi əknekin mwi kيمياha.

12 Nipwrai nəgkiariien i mə nahatətəien səkيمياha rukurən nasituien ia nirak nənə səiου mwi rukurən nasituien ia kيمياha.

13 Piak me ramasan mə tihəukurən mə nəpin ripik rerik ramrhi mə takuvehe məti pehe ia kيمياha, mətə nəpin me pam narimnari me ripik raməsīsəg iou ti nuveheien. Iakokeikei mə wok səiου trukua mo kwənkwan ia nimiruien səkيمياha rəmwhen ia nimiruien səvəi nərmama me ripko mhə irəha nəkur İsrəl ia kwopun me.

14 Iou iərmama riti sə takaməkeikei məvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən m nərmama me pam, nərmama səməme həukurən nəgkiariien səvəi nəkur Kris mine noien səvənraha, mine nərmama səməme irəha həreirei, mine səməme irəha həukurən amasan nari, mine səməme həpwəh nukurən amasanien nari.

15 Ro iamınhi irə iakokeikei pik mə takəvisau irapw mwi nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən m kيمياha fwe taon nəha Rom.

16 Iakaməgkiari iamınhi irə iou iapkauris anan mhə ti nəgkiariien amasan nəha ti nəri nə mə nəgkiariien amasan nəha in niskaiien səvəi Kumwesən ti nuvehimiruien nərmama me pam səməme kamhəni nipərhiienien irə, riməkupwən muvehe ti nəkur İsrəl, kurirə revən ti nərmama ripko mhə irəha nəkur İsrəl.

17 Ia nəgkiariien amasan səvənhi, Kumwesən ramo nərmama kamhətoni suatuk sə in rinəmri irəha tuhesi pen tro irəha hatukwatukw ia nənimen. Suatuk nəha in nahatətəien fwe nukunen mamevən meste nəkrəkwerin sampam.^a Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərαι pen ia Nəkukuə İkinan rani mə, “İərmama sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səvənhi, in truvehi nimiruien.”

Kumwesən niemaha raməpi ti noien ərəha me səvəi nərmama

18 Kumwesən fwe ia neiai ramo nərmama kamhətoni mə niemaha raməpi pik in. In ramərpwin noien ərəha me pam səvəi nərmama səməme kamhərui nəkwan mamhərər tukuahag ia nipərhiienien səvənhi ia noien ərəha me səvənraha.

19 In ramərpwin noien ərəha me səvənraha ti nəri nə mə irəha həukurən nətoni atukwatukwien narimnari me pam səməme nərmama həukurən nətoniien Kumwesən irə. Kamho iamınha irə ti nəri nə mə Kumwesən atukw rinahatən atukwatukw irəha irə.

20 Fwe nukune narəien muvehe meste pehe ipwet mine nərmama me pam həukurən nətoniien ia nənimenraha narimnari me səməme Kumwesən rino ia neiai mine tiprənə, nənə ro iamınhi irə nəri auər a mə irəha ko həpkətoni mhə Kumwesən ia nənimenraha, mətə həukurən nətoniien ia narimnari me nəha mə niskaiien səvənhi ramevən a mipko mhə sampam mine nipərhiienien mə in Kumwesən. Ro iamınhi irə nəgkiariien riti riwən ko irəha hani.

1:10: Wok Me 19:21, Rom 15:23,32 1:13: Wok Me 19:21, Jon 15:16 1:16: Sam 119:46, Mak 8:38, 1Kor 1:18-24, Wok Me 13:46 1:17: Rom 3:21-22, Hab 2:4 ^a 1:17: Suatuk riti mwi ti ninien nəgkiariien i ia vas 17 in i mə, “Ia nəgkiariien amasan səvənhi Kumwesən ramo nərmama kamhətoni natukwatukwien səvənhi sə raku pen ti nahatətəien mamevən ia nahatətəien.” 1:18: Efes 5:6, Kol 3:6, 2Tes 2:12 1:19: Wok Me 14:15-17, Wok Me 17:24-28 1:20: Job 12:7-9, Sam 19:1, Hip 11:3

21 Irəha həuvəukurən raka Kumwesən, mətə həpwəh nuvehi utəien nəghin mə in Kumwesən, nənə mhəpwəh niniien tanak tukwe in. Mətə rerinraha ruvehe niṣkrhi amasan mhə nari, nənə nətəriḡien səvənraha ruvehe miṣeiri nari rəmwhen mə kamharə ia nəpitəvien.

22 Irəha kamhəni mə həukurən nari, mətə irəha həreirei nari,

23 mhənəpwəh nəfwakiien m Kumwesən asori sə triṣkemhə mhə ia nəṣin riti, nənə mhəuvən mhəfwaki pen m nənimwi nari me səməme həmwhen ia iərmama sə tremhə, uə menu me, uə nərimiru me səməme kamhavən uə kamhərkou.

24 Ro iamini irə Kumwesən rəpwəh irəha, məseni irəha mə irəha tuhamesi pen a noien ərəha me səməme rerinraha rokeikei ṣik mə tuho. Ro pen irəha kamho ia niṣəha me noien me ia niṣwranraha sə ro a naurisien.

25 Irəha hənəpwəh niṣərhiēnien səvəi Kumwesən, mhəkwtəmhiri neikuəien, nənə mamhəfwaki pen m narimnari me səməme Kumwesən riṣo ia neiai mine tiṣrənə, mamho tukwini nari minraha, mətə həpwəh nəfwakiien m Kumwesən sə riṣo neiai mine tiṣrənə, mhəpwəh no tukwiniiēn nari min. In nə Kumwesən sə kaməḡnəḡini rerin in. Ouəh, ṣwəh ro iamini.

26 Ti noien nəha irəha kamho, Kumwesən rəpwəh irəha, məseni irəha mə irəha tuhamesi pen a noien ərəha me səməme rerinraha rokeikei ṣik mə tuho sə ro a naurisien. Ro iamini irə niṣran me nəṣwin səvənraha kamhəpwəh noien i ratukwatukw, noien sə pran ramesi pen iərman səvənhi, nənə mhəuvən mamho noien i riṣkatukwatukw mhə, noien sə pran ramiri pran.

27 Ia noien a mwi nəha, nərman me nəṣwin səvənraha kamhəpwəh noien i ratukwatukw, noien sə iərman ramiri pran səvənhi, nənə mhəuvən rerinraha ramevən ṣik ia niṣəha me. Nərman kamho noien me nəṣwin ia niṣəha me sə ro a naurisien. Mətə Kumwesən ruvəvei pen raka nəṣwinien minraha resi pen atukwatukw noien ərəha me səvənraha.

28 Ti nari nə mə nərmama həṣkokeikei mhə mə tuhəukurən Kumwesən, in rəpwəh irəha, məseni irəha mə irəha tuhamesi pen a nətəriḡien ikou me səvənraha, mamho noien me həpwəh nəmwhenien.

29 Rerinraha rukuər ia noien ərəha mine noien ourour me pam. Irəha kamhəṣwtiḡ ti nautə səvənraha, mamhəmṣəki nərmama. Rerinraha rukuər ia nakresien, nousi əṣuneien iərmana, nəviṣəien, neikuəien, mine nətūiiēn suatuk ti naurahaiēn iərmana. Irəha kamhəni niṣkare nərmama,

30 mamhouraha nəḡhi nərmama ia neikuəien me. Irəha kamhəmṣəki Kumwesən. Irəha kamhəkṣwag raka ia nəḡkiariēn, mamhəfiutə ia niṣəha, mamhəṣṣwi irəha ia nəṣin me. Irəha kamhətui suatuk ti noien noien ərəha me səməme nərmama həpwəh ihi nukurəniēn. Irəha kamhərui nəkwai tata mine mama.

31 Ia rerinraha irəha həreirei nari. Irəha kamhətəfi nəḡkiariēn me səvənraha. Nokeikeiēn səvənraha riwən ti iərmana. Irəha həpwəh nətəriḡien nasəkiēn səvəi nərmama ti nasitūiiēn ia niṣəha.

32 Irəha həuvəukurən raka mə nəḡkiariēn atukwatukw səvəi Kumwesən rani mə nərmama səməme kamho noien me i iamini irə tuhaməkeikei mhemhə, mətə irəha kamhəmṣwur pen ia noien me nəha. Riṣko mhə noien əṣa nəha irəha kamho, mətə kamhəsəni mwi nərmama me səməme kamho noien me nəha mə ramasan a.

2

Kumwesən ramərpwīn noien ərəha səvəi nərmama ia noien atukwatukw

¹ Ro pen nəri auər a mə ik nəfe iərmama, ikamo noien riti rəpwəh nəmwheniən nəpīn ikaməkiri noien səvəi iərməpə. Trīni minua ikini pen ti iərmama riti mə səvənhi noien rərəha, mətə ia nəgkiariien nəha ikani ikamousi atukw a ik. Ik nə iərmama sə ikaməkiri noien səvənhi, mətə ik mwi ikamo noien ərəha rəmwhen irə.

² Kitaha səukurən mə Kumwesən ramo noien sə ratukwatukw a nəpīn ramərpwīn noien ərəha me səvəi nərmama sə ro me iamīnha irə.

³ Ik sə ikaməkiri noien səvəi nərməpə, nətəriɡiən səim rəfo? Mə ik mwi ikamo noien ərəha me nəha irəha kamho, nəpīn Kumwesən trəkiri noien ərəha me səim ko ikap raka irə? Rekam!

⁴ Uə rosi ikamətə ərəha noien i sə Kumwesən ramo ia niram uə? In ramo rasan pik tukw ik, nənə məpwəh nəmwəki akwauakwien ik, nətəriɡiən səvənhi rəpwəmwis tukw ik. Ikukurən uə rekam mə ramo noien amasan me mik mə noien nəha triri pen ik ikevən məpwəh noien ərəha me səim mirəriɡ ia rerim?

⁵ Mətə ti nəri nə mə kəmkarwə rīskai, ikəpwəh narakaien ia noien ərəha me səim mirəriɡ ia rerim. Nənə ro iamīnhi irə ikamoeite niemaha sə tukuvei pehe mik ia nəpīn səvəi niemaha. Ia nəpīn nəha Kumwesən tro nərmama hətoni nəkiriien səvənhi sə ratukwatukw,

⁶ ti nəri nə mə in trərəku nərmama kuatia kuatia resi pen nəfe noien me həno.

⁷ Nərmama me səməme kamhərer əknekīn ti noien noien amasan ia nəpīn me mə tuhəuvehi nəgnəɡiniien, mine nisaiien, mine nimiruien i nemhəien riwən irə, Kumwesən truvei pen nimiruien rerin mīnraha.

⁸ Mətə nərmama me səməme kamho a nəri rerīnraha rokeikei, nənə, mamhəuvei pen təkutanraha m nīpərihieniən, mamhesi pen a noien ərəha me, Kumwesən truvei pen niemaha asori səvənhi mīnraha.

⁹ Nərmama me pam səməme kamho noien ərəha, Kumwesən tro nəmisəien mīnraha, mo nəknekiniən mīnraha, trukupwən ia nəkur Isrel kurirə nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁰ Mətə nərmama me pam səməme kamho noien amasan, Kumwesən truvei pen nəgnəɡiniien, mine nisaiien, mine nəməriuien mīnraha, trukupwən ia nəkur Isrel, kurirə nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

¹¹ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə Kumwesən tro rəmnəmwhen pam ia nərmama me pam.

¹² In trərpwīn noien ərəha me səvəi nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel nəri auər a həpkuvehi mhə Loa səvəi Moses. Nənə nəkur Isrel me kamhəuvehi Loa nəha, Kumwesən trəkiri noien me səvənraha ia nəgkiariien səvəi Loa nəha, nənə mərpwīn noien ərəha me səvənraha irə.

¹³ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə rīpko mhə nərmama səməme kamhəregi Loa nəha irəha nə hatukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə nərmama me səməme kamho nəri Loa nəha rani, irəha nəha Kumwesən trīni irapw mə irəha hatukwatukw.

¹⁴ Nīpərihieniən nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel irəha həpwəh nuvehiien Loa səvəi Moses, mətə nəpīn me nepwīn irəha kamhesi pen a nətəriɡiən səvənraha, mamho nəri sə ratukwatukw rəmwhen a ia Loa nəha rani. Irəha

həmwhen ia loa riti ramiri atukw a irəha, nəri auər a irəha həpkuvehi mhə Loə nəha.

¹⁵ Noien səvənraha ramahatən pen mə niṗwrai Loə nəha ikin kimərai pen raməmak ia rerinraha ti nəri nə mə nəṗin nepwın irəha həregi pen fwe ia rerinraha mə həno noien ərəha, nəṗin nepwın mwi mə həno noien amasan.

¹⁶ Irəha tuhəregi pen nəri me i iaminha irə fwe ia rerinraha ia nəṗin nəha Kumwesən trəsəni İesu Kristo irə mə trəkiri nətərigien me səvəi nərmama, nətərigien me səməme kamhərkwafə. Nəgkiariien i ramesi pen nəgkiariien amasan sə iakaməvisau irapw i.

Nəkur Isrel mine Loə səvəi Moses

¹⁷ Mətə mə ik iərmama riti nə ikani mə ik iəmə Isrel rəfo ia niram? Ik ikətigite ia Loə səvəi Moses, maməfiutə ik mə ik ikukurən Kumwesən, nənə in rukurən ik.

¹⁸ Ik ikani mə ikuvəukurən raka nəfe Kumwesən rokeikei mə tiko, nənə, mukurən suatuk sə ratukwatukw amasan ti nəri nə mə Loə nəha rinahatən ik irə.

¹⁹ Ikani mə ik iərmama ikamiri nərmama me səməme nənimenraha rıfwə, nənə maməhiəpwın suatuk səvəi nərmama səməme kamhavən ia kwopun riṗitəv ikin,

²⁰ nənə mamahatən nərmama me səməme həreirei nari mine nəkwərəkəwərəha me. Ik ikani iaminhi irə ti nəri nə mə ikauvehi Loə sə nukurənien mine niṗərhiendien me pam kamharə irə.

²¹ Ik ikamahatən nərmama əpə me, mətə rəfo ipkahatən atukw a mhə ik? İkamahatən nərmama me mə irəha tuhəpwəh nakresien, mətə ikamakres uə rekəm?

²² İkamahatən nərmama me mə irəha tuhəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə, mətə ikamakres pran səvəi iərməpə uə rekəm? İkaməmwəki nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha, mətə ikamakres ia narimnari me ia nimwəfwaki me səvəi nənimwi nari me nəha uə rekəm?

²³ İkaməfiutə ik ia Loə səvəi Moses, mətə ikamərui Loə nəha mamouraha nəghi Kumwesən uə rekəm?

²⁴ Ouəh, ikamo noien ərəha me pam nəha. İakani iaminhi irə ti nəri nə mə nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə İkinan rani mə, “Nərmama me riṗko mhə irəha nəkur Isrel kamhəni ərəha nəghi Kumwesən ti noien ərəha me səkimiaha.”

²⁵ Ik iəmə Isrel, trini minuə ikamesi pen Loə səvəi Moses, noien nəha kino ia niram kuvəhi ninhum mik ti Loə nəha rukurən nasituien ia niram. Mətə mə ikamərui Loə nəha, nənə rəmwhen a mə kəpwəh nuvehien ninhum mik.

²⁶ İa noien a mwi nəha, iərmama riti riṗko mhə in iəmə Isrel, kəpwəh nuvehien ninhum min, mətə ramesi pen narimnari me səməme Loə nəha rani, Kumwesən trətoni mə kuvəvehi raka ninhum min, nənə in iərmama səvənhi.

²⁷ İərmama sə riṗko mhə in iəmə Isrel, kəpwəh nuvehien ninhum min, mətə ramesi pen Loə nəha, in trəkiri ik mə noien səim rəəha. Ro iaminhi irə ti nəri nə mə nəri auər a mə ik ikauvehi Loə sə kimərai, nənə kuvəhi ninhum mik, mətə ikamərui Loə nəha.

²⁸ İərmama i in iəmə Isrel ia niṗwrən iruə riṗko mhə in iəmə Isrel pərhiendien, nənə, noien pərhiendien səvəi nuvehien ninhum m iərmama riṗko mhə in nari riti sə kamo ia niṗwrai iərmama iruə.

²⁹ Mətə iərmama i in iəmə Isrel pərhiēn ia rerin in iəmə Isrel. Nənə noien pərhiēn səvəi nuvehiēn ninhum m iərmama, in nari riti raməmak ia reri iərmama Nənimwin Ikinan ramo, mətə ripko mhə Loa ramo. Nənə ripko mhə nərmama kamhəgnəgini iərmama nəha, mətə Kumwesən əpa raməgnəgini in.

3

Kumwesən ramo noien atukwatukw ia nəpin me

¹ Mə ro iamini irə, rəfo noien nəha ramasan mə iərmama riti in iəmə Isrel? Uə rəfo noien nəha ramasan mə kuvehi ninhum min?

² Trini minuə iərmama riti in iəmə Isrel ramasan pik anan. Nəri sə ramasan mukupwən, nəkur Isrel irəha nə nərmama Kumwesən rinəmri pen nəgkiariēn səvənhi ia rəginraha mə tuhətui amasan tukwe.

³ Nipərhiēnien irəha me nepwin həpwəh niniēn nipərhiēnien ia nəgkiariēn nəha, mətə noien nəha irəha hənə, mhəpwəh niniēn nipərhiēnien ia nəgkiariēn səvənhi, ko ripkinise mhə ia Kumwesən mə trəpwəh noien nəgkiariēn səvənhi.

⁴ Rekəm! Nəri auə a nərmama me pam ia tiprənə kamheikuə, mətə Kumwesən ripkeikuə mhə. Rəmwhen ia nəgkiariēn i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan raməgkiari ia Kumwesən mani minuə:

“Nəpin ikaməgkiari, nəgkiariēn səim trahatən mə ik ikatukwatukw.

Nəpin nərmama tuhəkiri noien me səim, mhəni mə ikino noien ərəha me, mətə ik tikəsīsəg ia tərhunraha.”

⁵ Mətə mə noien ərəha səkītaha ramahatən pen mə Kumwesən ramo noien atukwatukw ia nəpin me nənə kitaha tsəfni irə? Ripkatukwatukw mhə trini minuə Kumwesən ruvei pehe niemaha m kitaha? Iakaməres iaminha irə mamesi pen nətərigien səvəi nərmama nepwin.

⁶ Mətə nətərigien nəha ripkatukwatukw mhə. Trini minuə nətərigien nəha ro nipərhiēnien, nənə Kumwesən trəfəkiri nərmama ia tiprənə ti noien me səvənraha?

⁷ Mətə rəfo iərmama riti rini mə, “Trini minuə iakeikuə, nənə neikuəien səiou rahatən pen mə Kumwesən rani a nipərhiēnien, nənə nərmama kamhəuvehi utə nəghin tukwe, rəfo Kumwesən raməkiri ihi mə iou səiou noien rərəha?”

⁸ Nənə rəfo iərmama riti rini mə, “Ramasan mə kitaha tsamo a noien ərəha pwəh rukuə ia namasanien.” Nipərhiēnien, nərmama nepwin kamhəni ərəha nəghimaha, mamheikuə mə kimaha iahaməgkiari iaminha irə. Kumwesən trərpwin noien ərəha səvənraha, nənə, ratukwatukw a mə in tro.

Iərmama riti riwən ratukwatukw

⁹ Ro pen, rəfo? Kimaha nəkur Isrel iahatukwatukw ia nəmri Kumwesən mhəpi raka nərmama nepwin? Rekəm! Iakuvəni raka mə niskaiēn səvəi noien ərəha ramərimənu ia nərmama me pam, nəkur Isrel mine nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁰ Rəmwhen ia nəgkiariēn i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iərmama riti riwən ratukwatukw, kwatia anan riwən.

¹¹ Iərmama riti riwən rukurən nari.

Iərmama riti riwən ramətui ia Kumwesən.

¹² Nərmama me pam anan kamhəuvei pen təkutanraha m Kumwesən,

irəha pam həpkamasan mhə ti nari riti.

Iərmama riti riwən anan ramo noien amasan,
kwatia anan riwən.”

13 “Rukwinau ia nirəha rəmwhen ia nīpəgi kəruətərei raməkwaḡ sə
kinərkwafə pen nīpwrai iərmama remhə ikīn,
ia nəpīn me kamhəni nəḡkiariien ia nəramīnraha, mamheikuə ia
nərmama.”

“Ia tərhunraha pirapw nisəkwaī snek, snek sə ramahi əpune iərmama”

14 “Nīpəgi nəkwānraha rukuər ia nəkunanien iərmama mīne nəḡkiariien
əfiə.”

15 “Nisunraha me kamhaiu akwauakw ti nousi əpuneien iərmama.

16 Ia kwopun me pam kamhəuvən ikīn, irəha kamhouraha narimnari,
mamhə nərmama kamhəregi rərəha.

17 Irəha hərəirei anan suatuk səvəi nəmərīnuīen.”

18 “Irəha həpwəh nehekīrien Kumwesən.”

19 Kitaha səukurən mə narimnari me pam səməme Loa səvəi Moses rani
narimnari me nəha səvəi nərmama me nəha Kumwesən rīməuvei pen Loa
nəha mīnraha. Loa nəha raməḡkiari mīnraha, maməsisəḡ ia tərhunraha pam,
mamo nərmama pam ia təkure tīpṛənə hətoni mə noien səvənraha rərəha ia
nəmri Kumwesən.

20 Takani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama riti sə tratukwatukw ia nəmri
Kumwesən ia nesi penien Loa riwən, mətə ia Loa kitaha pam səukurən mə
kitaha samo noien ərəha.

*Nərmama səməme kamhahatətə ia Iesu Kristo irəha hatukwatukw ia nəmri
Kumwesən*

21 Mətə təkwtəkwi nī Kumwesən rino raka nərmama kamhətoni suatuk sə
in rīnəmri tuhesi pen tro irəha hatukwatukw ia nənimen. Suatuk nəha rīpko
mhə in i tuhesi pen Loa səvəi Moses. Mətə nəḡkiariien me ia Loa nəha mīne
nəḡkiariien me səvəi profet me fwe kupwən kamhəḡkiari ia suatuk nəha mə
ro nīpərhienien.

22 Suatuk nəha in i nərmama tuhahatətə ia Iesu Kristo. Nərmama me
pam səməme kamhəni nīpərhienien irə Kumwesən ramo irəha hatukwatukw
ia nənimen. Nəri auər a mə irəha nəfe nərmama ti nəri nə mə irəha pam
hənməwhen a.

23 Nərmama me pam həno noien ərəha nənə mharfai ia suatuk atuk-
watukw səvəi Kumwesən sə ramasan mamsər,

24 mətə ia namasanien səvənhi Kumwesən ramasitu ia nirəha, mamo
irəha hatukwatukw ia nənimen ti nəri nə mə Iesu Kristo rīnərəku suatuk
səvənraha, meivi nari ia nirəha ia nemhəien səvənhi.

25 Kumwesən rərhi pehe Kristo ruvehe niten raiu ti nuvehi rakaien noien
ərəha me səvəi nərmama. Nənə Kumwesən ruvehi raka noien ərəha me səvəi
nərmama nəpīn irəha hahatətə ia Kristo mə in rīmāmhə ti nirəha. Kumwesən
rino suatuk nəha mə trahatən mə noien səvənhi ratukwatukw ti nəri nə mə
nətərīḡien səvənhi rəpwəmwis in rəpwəh nərpwīnien noien ərəha me səvəi
nərmama səməme həno fwe kupwən.

26 Kumwesən ro iamīnha irə ipwet mīne mə trahatən mə in ratukwatukw,
nənə in ramīni nərmama me pam səməme kamhahatətə ia Iesu mə irəha
hatukwatukw ia nənimen.

²⁷ Ro iam̄nhi ir̄a n̄afe m̄wi n̄aha ikin kitaha s̄aukur̄an n̄afīut̄aīen kitaha tukwe? Nari riti m̄wi riw̄an! Ti n̄afe? Ti n̄ari n̄a m̄a kitaha s̄ap̄katukwatukw ia n̄amri Kumwes̄an ia noien me s̄akitaha, m̄at̄a kitaha satukwatukw ia n̄animen ia nahat̄at̄aīen s̄akitaha.

²⁸ Iakani iam̄nhi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a kitaha sam̄ani n̄ip̄ar̄hienien ia n̄aḡkiariien i m̄a īarmama s̄a ramahat̄at̄a ia Iesu in ratukwatukw ia n̄amri Kumwes̄an, m̄at̄a r̄ipko mh̄a ia nesi penien Loa.

²⁹ Ūa r̄afo? Kumwes̄an in Kumwes̄an s̄av̄ai n̄akur Isrel ̄apa? Rosi in m̄wi Kumwes̄an s̄av̄ai n̄armama r̄ipko mh̄a ir̄aha n̄akur Isrel ūa? Oūah, in m̄wi Kumwes̄an s̄av̄anraha,

³⁰ ti n̄ari n̄a m̄a Kumwes̄an kuatia a. N̄an̄a in tr̄ini irapw m̄a n̄armama me i kamhahat̄at̄a ia Iesu Kristo ir̄aha hatukwatukw ia n̄animen. Noien n̄aha tro r̄amwhen a m̄wi ia n̄akur Isrel mine n̄armama r̄ipko mh̄a ir̄aha n̄akur Isrel.

³¹ R̄afo n̄aha t̄akwt̄akwuni ia Loa n̄aha? Nahat̄at̄aīen n̄aha ramo Loa n̄aha in n̄ari aūer a? Rek̄am! M̄at̄a n̄ap̄in samahat̄at̄a ia Kumwes̄an, samesi pen atukwatukw suatuk p̄ar̄hien s̄av̄ai Loa.

4

Epraham ruvehe matukwatukw ia n̄amri Kumwes̄an ia nahat̄at̄aīen s̄av̄anhi

¹ Epraham kaha kupw̄an s̄akimaha n̄akur Isrel, kitaha ts̄aḡkiari ir̄a mh̄afni ir̄a? In r̄in̄atoni n̄afe nari ia n̄im̄iruien s̄av̄anhi?

² In r̄atoni m̄a Kumwes̄an r̄im̄ani m̄a in ratukwatukw ia n̄animen, m̄at̄a r̄ipko mh̄a ia noien me s̄av̄ai Epraham. Tr̄ini min̄ua Epraham ratukwatukw ia noien me s̄av̄anhi, n̄an̄a in rukur̄an n̄afīut̄aīen in tukwe. M̄at̄a ia n̄amri Kumwes̄an Epraham ko r̄ip̄k̄afīut̄a mh̄a in tukwe.

³ N̄akukūa Ikinan rani n̄afe? “Epraham r̄ini n̄ip̄ar̄hienien ia Kumwes̄an, n̄an̄a ti n̄ari n̄a m̄a in rahat̄at̄a iam̄nhi, Kumwes̄an r̄at̄a in m̄a in ratukwatukw ia n̄animen.”

⁴ Īarmama s̄a ramo wok ti n̄ar̄akuien, n̄ar̄akuien n̄aha s̄av̄anhi r̄ipko mh̄a nari riti s̄a kuvei pen aūer a min, m̄at̄a n̄ar̄akuien n̄aha s̄a kuvei pen min in rino wok tukwe.

⁵ M̄at̄a īarmama s̄a r̄ap̄w̄ah noien wok ti n̄ar̄akuien, m̄at̄a ram̄at̄igite ia Kumwes̄an s̄a rani n̄akur ̄ar̄aha m̄a ir̄aha hatukwatukw ia n̄animen, r̄amwhen m̄a Kumwes̄an ruvei pen aūer a nari riti min. Ti n̄ari n̄a m̄a īarmama n̄aha ramahat̄at̄a iam̄nhi, Kumwes̄an ram̄at̄a in m̄a in ratukwatukw ia n̄animen.

⁶ Kig Tevit fwe kupw̄an, in m̄wi r̄in̄aḡkiari ia noien n̄aha n̄ap̄in r̄in̄akwein amasan ia īarmama s̄a Kumwes̄an ram̄at̄a in m̄a in ratukwatukw ia n̄animen, m̄at̄a r̄ipko mh̄a ia noien me s̄a īarmama n̄aha ramo.

⁷ In r̄im̄ani m̄a,

“N̄armama me i s̄am̄ame Kumwes̄an r̄inenouenou noien ̄ar̄aha me s̄av̄anraha, n̄an̄a minous̄aman n̄ar̄ahaien me s̄av̄anraha ir̄aha rer̄inraha tragien.

⁸ Īarmama i s̄a Kumwes̄an r̄ip̄k̄avsini mh̄a noien ̄ar̄aha me s̄av̄anhi, in rer̄in tragien.”

⁹ N̄aḡkiariien n̄aha Kig Tevit r̄in̄akwein amasan m̄ n̄armama ir̄a, in s̄av̄ai n̄akur Isrel me a, ūa n̄aḡkiariien n̄aha s̄av̄ai n̄armama me m̄wi i r̄ipko mh̄a ir̄aha n̄akur Isrel? Oūah, s̄av̄ai n̄armama me m̄wi r̄ipko mh̄a ir̄aha n̄akur Isrel. Kitaha sam̄ani n̄aḡkiariien s̄av̄ai N̄akukūa Ikinan s̄a rani m̄a, “Epraham

rini nipərhiendien ia Kumwesən. Nənə ti nəri nə mə in rahatətə iamınhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.”

¹⁰ Mətə Kumwesən riməni nesən mə Epraham in ratukwatukw, nəpın kuvəuvehi raka ninhum min, uə ia nəpın kəpwəh ihi nuvehiiën ninhum min? Kumwesən riməkupwən mīni raka iamınha irə kurirə kuvehi ninhum min.

¹¹ Nənə kuvehi ninhum m Epraham ti nəfe? Ro iamınha irə rahatən pen mə Epraham rinatukwatukw raka ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səvənhi nəpın kəpwəh ihi nuvehiiën ninhum min. Ro iamınhi irə in tata səvəi nərmama me pam səməme kəpwəh ihi nuvehiiën ninhum mınraha mətə kamhəni nipərhiendien ia Kristo, nənə ia suatuk nəha həuvehe nərmama Kumwesən ramətə irəha mə hatukwatukw ia nənimen.

¹² Nənə in tata səvəi nərmama nepwın mwı səməme kuvəuvehi raka ninhum mınraha, nərmama me nəha irəha nəkur Isrel. Mətə ripko mhə səvənraha tata ti nəri nə mə kiməuvehi ninhum mınraha, mətə ti nəri nə mə irəha kamhesi pen suatuk səvəi nahatətəien. Fwe kupwən tata səvənraha Epraham ramesi pen suatuk nəha nəpın kəpwəh ihi nuvehiiën ninhum min.

¹³ Kumwesən rino promes m Epraham mine kwənəkwas me səvənhi mə ti nəpın riti tıprənə i truvehe mo səvənraha irə. Promes nəha ripkuvehe mhə ti Epraham ti nəri nə mə Epraham ramesi pen Loa, mətə ruvehe tukwe ti nəri nə mə in rahatətə nənə Kumwesən rini mə in ratukwatukw ia nənimen.

¹⁴ Trini mınuə promes nəha ruvehe mo nipərhiendien irə ti nərmama səməme kamhesi pen Loa, nərmama tuhahatətə ti nəfe? Nahatətəien in nari riti ro a tekın a, nənə promes nəha ruvehe mo nəri auər a irə.

¹⁵ Loa ravi pehe niemaha səvəi Kumwesən, mətə mə loa riwən ko iərmama rəpwəh nətefiën loa.

¹⁶ Ro iamınhi irə promes nəha ruvehe ti Epraham ia suatuk səvəi nahatətəien mə promes nəha truvehe ia namasanien sə Kumwesən raməriari pehe irə m kıtaha nənə mo nari riti sə nipwnəti Epraham me pam tuhəuvehi səvənraha, ripko mhə nipwnəti Epraham əpa i Kumwesən riməuvei pen Loa mınraha, mətə nipwnəti Epraham me i səməme kamhesi pen suatuk səvəi nahatətəien səvəi Epraham ti nəri nə mə in tata səkitaha pam.

¹⁷ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə İkinan rani mə, “İakino ik tata səvəi kwənəkwas me həpik.” In tata səkitaha ia nəmri Kumwesən i Epraham riməni nipərhiendien irə, Kumwesən sə rauvei pen nımıruien m nərmama səməme həuvamhə, nənə in rukurən noien narimnari me səməme həiwən həuvehe mharə.

¹⁸ Kumwesən rino promes m Epraham mə in truvehe tata səvəi kwənəkwas me həpik, nənə nımwıpwini me tuhəpik mhəpi raka kəməhau me. Nənə Epraham rəmri pen əknekın nətəriğien səvənhi ia Kumwesən mahatətə əknekın irə mə nəgkiariien səvənhi ro nipərhiendien. Nəri auər a rəknekın mə promes nəha truvehe mo nipərhiendien irə,

¹⁹ mətə nahatətəien səvəi Epraham rəpwəh neiwaiuien nəpın in rətoni nipwran mə rinərgarə mınəmwhen mə tremhə ti nəri nə mə nuk səvənhi wan hantret, uə nəpın in rətoni Sera mukurən mə rinəprənemə ko ripkərəhi mhə ikunouıhi.

²⁰ Epraham rəpwəh nəmkıəmkiien ti promes nəha Kumwesən riməuvei pen min, mətə ruvehe nıskai ia nahatətəien səvənhi nənə maməgnəğini Kumwesən.

²¹ In rukurən amasan ia rerin mə Kumwesən rauvehi nıskaiien ti noien promes səvənhi ruvehe mo nipərhiendien.

4:11: Jen 17:10-11 **4:12:** Mat 3:9 **4:13:** Jen 17:4-6, Jen 22:17-18, Kal 3:29 **4:14:** Kal 3:18

4:15: Rom 3:20, 5:13, Rom 7:8 **4:16:** Kal 3:7 **4:17:** Jen 17:5, Aes 48:13 **4:18:** Hip 11:1, Jen

15:5 **4:19:** Jen 17:17

²² Nənə ti nəri nə mə Epraham rahatətə ia Kumwesən iamīnhi, Nəkukua Ikinan rani mə, “Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.”

²³ Nəgkiariien i sə rani mə, “Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen,” kinapkraī mhə səvai Epraham əpa,

²⁴ Mətə kimərai mwi mə səkitaha nərmama səməme Kumwesən ramətə kitaha mə kitaha satukwatukw ia nənimen. Kitaha nərmama saməni nīpərhiēnien ia Kumwesən sə rino Iesu Iərimənu səkitaha rətui mwi ia nemhəien səvənhī.

²⁵ Kinəsēni pehe Iesu ruvehe memhə ti noien ərəha me səkitaha, nənə Kumwesən ro in rətui mwi ia nemhəien mə in tro suatuk mə kitaha satukwatukw ia nənimen.

5

Nəmərīnuīen mīne nagīenien

¹ Nənə ti nəri nə mə kitaha səuvəuvehe mhənətukwatukw raka ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səkitaha, ro pen təkwtəkwwuni kitaha min samarə ia nəmərīnuīen, nəmərīnuīen i Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rīnəmri.

² Ti nəri nə mə kitaha samahatətə ia Iesu Kristo, in rīpeki puvnimwə pehe kitaha ia namasanien i kitaha samərər irə təkwtəkwwuni mīne. Nənə ia nəpīn me kitaha samagien, mamhəmri pen əknekin nətərīgīen səkitaha ia Kumwesən, mamheitēnhi mə nasorīen səvənhī trīer pehe tukutaha.

³ Nənə nari riti mwi, kitaha saməregi nəmisəien me, rerītaha ramagien a tukwe, ti nəri nə mə kitaha səukurən mə nəmisəien ramo kitaha samərər əknekin.

⁴ Nənə nərer əknekinien iamīnha irə ramo Kumwesən rerīn ramagien tukutaha. Nənə mə rerīn ramagien tukutaha, noien nəha ramo kitaha saməmri pen əknekin nətərīgīen səkitaha irə.

⁵ Nənə mə nətərīgīen səkitaha raməmak əknekin ia Kumwesən, rerītaha ko rīpkəpou mhə, ti nəri nə mə Nənīmwin Ikinan sə Kumwesən rīməuvei pehe m kitaha rərəmīn pehe nokeikeīien səvai Kumwesən ia rerītaha.

⁶ Fwe kupwən, nəpīn nīskaiēn səkitaha ramīwən ihī, nənə ia nəpīn atukwatukw səvənhī Kristo remhə ti nəkur ərəha me.

⁷ Rəknekin anan mə iərmama riti trəsēni nīmīruīen səvənhī memhə ti iərmama riti mwi nəri auər a mə iərmama nəha in tremhə tukwe in iərmama atukwatukw. Mətə rosi iərmama riti rukurən nəseni penien nīmīruīen səvənhī memhə ti iərmama riti mwi sə noien səvənhī ramasan anan ti nərmama.

⁸ Mətə Kumwesən rahatən nokeikeīien asorī səvənhī m kitaha ia Kristo. Nəpīn kitaha samo ihī noien ərəha, nənə in ruvehe memhə tukutaha.

⁹ Nənə ti nəri nə mə təkwtəkwwuni mīne kitaha sənətukwatukw raka ia nəmri Kumwesən ia nīte Kristo, ro a nukurənien irə mə Kumwesən niemaha trīpkəpī mhə mwi tukutaha, mətə Iesu Kristo truvehimīru kitaha.

¹⁰ Fwe kupwən nəpīn kitaha saməmwəki ihī Kumwesən, in ro suatuk ia nemhəien səvai Tīni mə kitaha tsəuvehe in me nəpwin. Ro pen təkwtəkwwuni səuvəuvehe in me nəpwin ro a nukurənien irə mə in truvehimīru kitaha ia nīmīruīen səvai Tīni.

¹¹ Nənə rīpkō mhə nəri əpa nəha, mətə nari riti mwi, ia nəpīn me kitaha samagien ti nəfe Kumwesən rino. In rīnəriari pehe namasanien i saməuvehi

rauku pen ti Iərimənu səkitaha Iesu Kristo. Namasanien nəha ramo mə in me nepwin i kitaha.

Atam ruvei pehe nemhəien, mətə Kristo ruvei pehe nimiruien

¹² Fwe tui anan, noien ərəha rıməuvehe ia tiprənə i rıməuku pen ti iərmama kuatia nə Atam. Nənə ti nəri nə mə iərmama nəha rino noien ərəha, in remhə. Nənə ro pen kwənkwai noien nəha nərmama me pam tuhaməkeikei memhə ti nəri nə mə irəha pam kamho noien ərəha.

¹³ Nipərhiendien nərmama ia tiprənə i kamho noien ərəha kurirə Kumwesən rıpkuvei pehe Loa səvəi Moses, mətə Kumwesən rəpwəh nəvsini penien noien ərəha me səvənraha ti nəri nə mə Loa ramiwən ihi.

¹⁴ Mətə nemhəien ramərimənu ihi ia nəpın nəha. Fwe Atam meste pehe Moses nərmama me pam hemhə, nəri auər a mə irəha nepwin noien ərəha me səvənraha həpkəmwhen mhə ia noien ərəha səvəi Atam. Atam in iərmama riti kamətə pen Iesu Kristo irə sə truvehe kurirə irə.

¹⁵ Mətə nəri sə Kumwesən rınəriari pehe auər a i m nərmama ropə iti ia noien ərəha səvəi Atam. Noien ərəha səvəi iərmama kuatia i Atam ruvei pehe nemhəien ti nərmama həpik, nənə nəri i ro nari asori. Mətə nəri asori sə rəpi raka, in i namasanien səvəi Kumwesən mine nəri sə rınəriari pehe auər a i m nərmama həpik, nənə nəri nəha rıməuvehe ia namasanien səvəi iərmama kuatia a in i Iesu Kristo.

¹⁶ Nənə nəri sə Kumwesən rınəriari pehe auər a i m nərmama in ropə iti ia kwənkwai noien ərəha səvəi iərmama kuatia a nəha Atam. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə Atam rino noien ərəha kuatia, nənə Kumwesən rəkiri in ti noien səvənhi, mını mə nərmama me pam tuhaməkeikei mhemhə. Mətə kurirə, nəpın nərmama həpik ho noien ərəha rıpik nənə Kumwesən rəriari pehe auər a nəri amasan m kitaha, mo mə kitaha tsatukwatukw ia nənimen nəhə mhəuvehi nimiruien.

¹⁷ Nipərhiendien mə noien ərəha səvəi iərmama kuatia a Atam rino nemhəien ramərimənu ia nərmama me pam, nənə nəri i ro nari asori. Mətə Iesu Kristo rino nari riti rasori məpi raka. Nərmama me pam səməme kamhəuvehi namasanien asori səvəi Kumwesən sə rınəriari pehe auər a i m nərmama, in i namasanien sə ramo irəha hatukwatukw ia nənimen, irəha tuhəuvehi nimiruien mharə irə mamhərimənu ti nəri i Iesu Kristo rino.

¹⁸ Ro iamınhi irə sətoni mə noien ərəha kuatia a səvəi Atam rino mə nərmama me pam tuhaməkeikei mhemhə. Rəmwhen a mwi noien atukwatukw kuatia a səvəi Kristo rino suatuk mə nərmama tuhəukurən mhəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. Nənə natukwatukwien nəha ramo mə nərmama pam həukurən nuvehien nimiruien.

¹⁹ Iərmama kuatia rınərui nəkwai Kumwesən, nənə noien nəha ro nərmama həpik həuvehe nəkur ərəha. Rəmwhen a mwi iərmama kuatia rino nəkwai Kumwesən nənə noien nəha tro nərmama həpik həuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

²⁰ Kumwesən rıməuvei pehe Loa səvəi Moses mə noien ərəha truvehe masori, nənə mə nərmama tuhəukurən noien ərəha me səvənraha. Mətə nəpın noien ərəha rıməuvehe masori, nənə namasanien səvəi Kumwesən ruvehe masori məpi raka mwi,

²¹ mə rəmwhen ia noien ərəha rınamərimənu ia nərmama me pam mavi pehe nemhəien ia nırəha fwe kupwən, ipwet mine namasanien səvəi Kumwesən rukurən nərimənuen, mamə nərmama hatukwatukw ia nəmri

Kumwesən, nənə irəha həuvehi nimiruien rerin ruku pen ti Iesu Kristo İarimənu səkitaha.

6

İa nikaren səvəi noien ərəha nərmama me səvəi Iesu Kristo həuvamhə raka

¹ Ro pen kitaha tsəfni irə? Ramasan mə kitaha tsaməmwur pen a ia noien ərəha pwəh namasanien səvəi Kumwesən ruvehe masori mwi ia kitaha?

² Rekəm! İa nikaren səvəi noien ərəha kitaha səuvamhə raka. Tsəfo mhəuvən mharə mwi irə?

³ Hiəukurən uə rekəm? Kitaha pam səməme kino paptəes ia kitaha ti nuveheien mho kuatia ia Iesu Kristo, ia paptəes nəha səuvehe mho kuatia kitaha min ia nemhəien səvənhi.

⁴ Ro pen ia nəpin nəha kino paptəes ia kitaha, rəmwəhen mə kitaha səuvamhə kitaha Kristo, nənə kinimwi kitaha min, mə rəmwəhen Kristo rinətui mwi ia nemhəien səvənhi ia niskaiien səvəi Tata səvənhi, kitaha mwi səukurən nuvehien nimiruien vi, mharə irə, mamhavən.

⁵ Ro iamınhi irə ti nəri nə mə səməuvehe mho kuatia kitaha min ia nemhəien səvənhi, nənə tsəuvehe mwi mho kuatia kitaha min ia noien sə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁶ Kitaha səukurən mə nəpin kinərui tərini pen Kristo ia nei kamarkuau, kərui tərini pen irəha nimiruien akuas me səkitaha mə trouraha noien akuas ia nıpwratəha sə rokeikei pik noien ərəha. Nənə rino mə noien ərəha trəpwəh mwi nərimənuien ia kitaha,

⁷ ti nəri nə mə İarmama sə remhə, niskaiien səvəi noien ərəha rıpkərimənu mhə mwi irə.

⁸ Mətə mə kitaha səmamhə kitaha Kristo, saməni nıpərhienien irə mə tsəmıru mwi kitaha min.

⁹ Kitaha səukurən mə Kumwesən rino Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ro pen Kristo trıpkemhə mhə mwi ia nəpin riti. Nemhəien ko rıpkərimənu mhə mwi irə.

¹⁰ İn remhə m kuatia a mə trətəfi niskaiien səvəi noien ərəha, mətə ipwet mıne in ramıru irau Kumwesən.

¹¹ İa noien a mwi nəha reriməiaha traməkeikei mamrhi mə ia nikaren səvəi noien ərəha kimiaha hiəuvamhə raka, mətə ia nikaren səvəi Kumwesən kimiaha hiəməmıru ti nəri nə mə hiəuvəuvehe mhəno kuatia kimiaha Iesu Kristo.

¹² Ro pen noien ərəha trəpwəh nərimənuien ia nıpwramiaha me səməme tuhemhə. Kimiaha tihəpwəh noien noien ərəha me nəha nıpwramiaha me hokeikei pik.

¹³ Tihəpwəh nəseni penien nıpwramiaha me həuvən ia rəgi noien ərəha mə noien ərəha truvehi mo nərhəien me ia nıpwramiaha, mətə tihəsəni pen kimiaha m Kumwesən rəmwəhen ia nərmama səməme kiməpeki raka irəha ia nemhəien mhəpeki pen ia nimiruien. Tihəsəni pen nıpwramiaha me ia rəgin mə in truvehi mo noien atukwatukw ia nıpwramiaha.

¹⁴ Noien ərəha trəpwəh nərimənuien ia kimiaha ti nəri nə mə hiəpkərə tegin mhə Loa səvəi Moses mətə hiəmarə tegin namasanien səvəi Kumwesən.

Noien atukwatukw ramərimənu ia nərmama me səvəi Iesu Kristo

¹⁵ Nənə rəfo? Ramasan mə kitaha tsamo a noien ərəha ti nəri nə mə səpkarə tegin mhə Loa səvəi Moses mətə samarə tegin namasanien səvəi Kumwesən? Rekəm!

¹⁶ Hiəukurən uə rekəm? Trini minuə hiəsəni pen kimiaha kərkwı tərini kimiaha mə tihamo nəkwai iərmama riti, nənə, kimiaha nə iotukwininari me səvəi iərmama nəha hiamə nəkwən. Suatuk kəru ti nesi penien. Ia suatuk riti kimiaha iotukwininari me səvəi noien ərəha, nənə suatuk nəha ramevən ti nemhəien. Nənə ia suatuk riti mwı kimiaha iotukwininari me hiamə nəkwai Kumwesən, nənə suatuk nəha ramevən ti natukwatukwien ia nəmri Kumwesən.

¹⁷ Mətə kitaha səni tanak ti Kumwesən mə nəri auər a fwe kupwən noien ərəha rınərkwı tərini kimiaha hiamə nəkwən, mətə kurirə hio nəgkiariien pərhiən sə kinahatən kimiaha irə ia rerimiahə pam.

¹⁸ Kiməfi raka noien ərəha ia kimiaha, hiəuvəvehe raka mhəno kimiaha iotukwininari me səvəi noien atukwatukw.

¹⁹ İakaməgkiari ia noien riti sə nərmama həukurən, in i noien səvəi iotukwininari mine iəmə asori, ti nəri nə mə nətəriɡien səkimahə rıpkəmwhen mhə ti nukurəniən narımmari me səvəi Kumwesən. Fwe kupwən hiəsəni pen nıpwramiahə me kərkwı tərini irəha kamho nəkwai noien əmkemək mine noien ərəha sə rautə mamasori. Mətə ipwet mine tihəsəni pen nıpwramiahə me pwəh kərkwı tərini irəha kamho a noien sə ratukwatukw, nənə kimiaha tihəvehe mhəmher mho nərmama ikinan me səvəi Kumwesən.

²⁰ Fwe kupwən, noien ərəha rınərkwı tərini kimiaha hiamə nəkwən. Ia nəpın nəha noien atukwatukw rıpkərımənu mhə ia kimiaha.

²¹ Namasanien riti riwən hiaməvehi rıməuku pen ti noien ərəha me səməme hiamauris tukwe nəha təkwtəkwuni. Kwənkwai noien ərəha me nəha, in nə nemhəien a.

²² Mətə təkwtəkwuni, kiməfi raka noien ərəha ia kimiaha. Kimiaha hiəuvəvehe mhəno raka iotukwininari me səvəi Kumwesən. Namasanien sə hiaməvehi ruku pen tukwe in nə kimiaha tihəvehe mhəmher mho nəkur ikinan me səvənhi. Nənə kwənkwai namasanien nəha in nə nımıruıen rerin.

²³ Ro iamınha irə ti nəri nə mə nərəkuien səvəi noien ərəha in nə nemhəien, mətə nəri sə Kumwesən raməriari pehe auər a i, in nə nımıruıen rerin saməvehi raku pen ti İesu Kristo İərımənu səkitaha.

7

Loa ko rıpkəkwtəmhiri mhə iərmama sə ruvəmhə raka

¹ Piak me, iakaməgkiari m kimiaha səməme hiəukurən noien səvəi loa. Kimiaha hiəukurən uə rekəm? Loa rərkwı tərini iərmama riti nəpın in ramıru İhi.

² Rəmwhen ia nəri i. Pran riti sə rınerə raka loa rərkwı tərini irau səvənhi iərman nəpın iərman səvənhi ramıru, mətə trini minuə iərman səvənhi remhə, nənə kifi raka loa nəha irə sə rınərkwı tərini irau səvənhi iərman.

³ Mətə trini minuə in ramesi pen iərman əpə riti nəpın səvənhi iərman ramıru İhi, kani in mə pran sə rınerə raka kamakres i. Mətə trini minuə iərman səvənhi remhə, kifi raka loa nəha ia prən nəha. Nənə trini minuə in ramesi pen iərman əpə, kəpwəh nıniien in mə pran sə rınerə raka kamakres i.

⁴ Piak me, kimiaha mwı hiəmwhen ia prən nəha nemhəien rıfi nari irə. Fwe kupwən iərman səkimiaha in nə Loa səvəi Moses, mətə ti nəri nə mə

kimiaha hiəuvamhə raka ia nɪpwrai Kristo, təkwtəkɯni kimiaha hiəukurən nesi penien iərman əpə, iərman əpə nə in nə Kristo sə Kumwesən rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Kitaha samesi pen in mə rəmwhen ia nei rukua kwənkwan kitaha mwi səukurən nukuəien noien amasan me səvəi Kumwesən.

⁵ Fwe kupwən nəpin kitaha samarə, mamhesi pen a noien ərəha səvəi nɪpwrataha, noien ərəha me nəha kitaha sokeikei pik Loa nəha raməsəpwiiri irəha kamhərimənu ia nɪpwrataha, mamhəukuə kwənkwan nə nemhəien.

⁶ Ia nəpin nəha, Loa nəha raməkwtəmhiiri kitaha rəmwhen samarə ia kalapus, mətə ipwet mine nəpwəh nəkwtəmhiiriien kitaha, ti nəri nə mə rəmwhen mə kitaha səuvamhə raka. Təkwtəkɯni kitaha samo tukwini nari m Kumwesən, mhəpwəh nesi penien suatuk akus səvəi Loa nəha kimərai, mətə kitaha samesi pen suatuk vi səvəi Nənimwin Ikinan.

Loa in ramanan mətə nərmana niskaiien səvənraha riwən

⁷ Ro pen kitaha tsəfni irə? Tsəni mə Loa səvəi Moses rərəha? Rekəm! Kwa Loa nəha ramahatən iou mə noien ərəha rəfo irə. Mə Loa nəha riwən ko iapkukurən mhə. Trini minua Loa nəha ripkini mhə mə, “Rerim trəpwəh nakresien narimnari me səvəi iərməpə,” nənə ko iapkukurən mhə mə noien nəha rəfo irə.

⁸ Mətə noien ərəha rinətoni suatuk ia nəgkiariien nəha səvəi Loa, mo rerik fwe imwə ramakres narimnari me səpəmsəpə səvəi iərməpə. Mətə trini minua Loa riwən, noien ərəha ro nəri emhə irə.

⁹ Fwe kupwən, iakamreirei ihi Loa nəha, iakamiru a. Mətə nəpin nəgkiariien səvəi Loa nəha ruvehe, noien ərəha ruvehe mimiru nənə iou iakemhə.

¹⁰ Nəgkiariien nəha səvəi Loa riməuvehe mə tro iərmama rimiru, mətə iou iakətoni mə ro iou iakemhə.

¹¹ Noien ərəha rinətoni suatuk ia nəgkiariien nəha səvəi Loa reikuə ia nirak, nənə ia noien nəha rousi əpune iou.

¹² Ro pen Loa in ro ikinan, nənə, nəgkiariien səvənhi ro ikinan, matuk-watukw, mamasan.

¹³ Nənə rəfo iərmama riti rini mə, “Rəfo mə Loa in nəri amasan riti, mətə ro iou iakemhə?” Mətə rekəm, nəgkiariien nəha ripkatukwatukw mhə! Nəpin iakukurən nəgkiariien səvəi Loa sə ramanan, noien ərəha sə rerik rokeikei ro iou iakemhə. Nənə təkwtəkɯni iakukurən mə noien ərəha me səiou irəha noien ərəha pərhiien. Nənə nəpin iakətoni nəgkiariien səvəi Loa, iakukurən mə noien ərəha rərəha anan.

¹⁴ Kitaha səukurən mə Loa riməuku pen ti Kumwesən, mətə iou iərmama a, niskaiien səiou riwən. Iou iakəmwhen a ia iərmama riti sə noien ərəha rinarki tərini mamərimənu ia nirak.

¹⁵ Iou iapkukurən mhə narimnari me səməme iakamo. Nəri amasan me səməme iakokeikei mə tako ipko mhə, mətə iakamo a nəri sə iapkoikei mhə.

¹⁶ Nənə mə iakamo nəfe iapkoikei mhə, iakaməsəni a mə Loa nəha ramanan.

¹⁷ Ro iamənhi irə ripko mhə iou pərhiien i sə iakamo noien ərəha, mətə noien ərəha sə ramarə ia nirak ramo.

¹⁸ Iakukurən mə iou iərmama a, nəri amasan riti riwən ramarə ia nirak. Nəri auər a mə nəpin nepwin iakokeikei mə tako nəri amasan riti, mətə ko iapko mhə.

¹⁹ Nafe naghin iakamo ripko mhə nəri amasan sə iakokeikei mə tako, mətə iakamo a noien ərəha sə iapkoikeikei mhə mə tako.

²⁰ Nənə trini minuə iako nafe naghin sə iapkoikeikei mhə mə tako, ripko mhə iou pərhiən i iakamo, mətə noien ərəha sə ramarə ia nirak ramo.

²¹ Ro pen iakamətoni mə ramo iamihni irə ia nəpin me pam. Nəpin iakokeikei mə tako nəri amasan, mətə iakamo a noien ərəha.

²² Iou iakokeikei pik Loa səvəi Kumwesən fwe imwə ia rerik.

²³ Mətə iakamətoni ia nipwrak noien riti mwi sə ramaruagən irau noien səvəi nətərigien səiou. Nənə noien nəha rərkwı iou, mamə iou iakamo a nafe noien ərəha səvəi nipwrak rokeikei.

²⁴ Eh, iou iəmə iapkreği mhə ramasan! Sin trasitu ia nirak mə nipwrak i sə tro iou iakemhə tripkərimənu mhə ia nirak?

²⁵ İakini tanak ti Kumwesən. İesu Kristo İərimənu səkitaha in tro!

Ro pen noien səiou ro iamihni irə: İa nətərigien səiou iakamo nafe Loa səvəi Kumwesən rani, mətə ia nipwrak iakamo nəkwai noien ərəha.

8

Nimiriuen vi səvəi Nənimwin İkinan

¹ Mətə təkwtəkwni nəha, nərmama səməme həməuvehe mho kuatia irəha İesu Kristo nərpwinien riwən sə Kumwesən tro minraha ti noien ərəha,

² ti nəri nə mə ia nəpin me Nənimwin İkinan rauvei pen nimiriuen minraha kamhəuvehi raku pen ti İesu Kristo. Noien nəha Nənimwin İkinan ramo rinevinari ia nirak iakinarakə raka ia niskaiien səvəi noien ərəha mine nemhəien.

³ Loa səvəi Moses rireirei neivien nari ia nərmama iamihna irə ti nəri nə mə noien ərəha səvəi nipwrənraha ramouraha nəgse Loa nəha. Mətə nəri sə Loa nəha rireirei noien Kumwesən rino. In i rinərhi pehe Tini atukwatukw mə tremhə ti noien ərəha. Nənə Tini ruvehe iərmama nipwrən rəmwhen ia nipwrai nərmama ərəha me, nənə, Kumwesən nərpwin noien ərəha me səvənraha ia nipwrai Tini.

⁴ In ro iamihna irə mə nəgkiariien atukwatukw me ia Loa nəha tuhəuvehe mho nipərhiənien ia kitaha, kitaha nərmama me i samarə mhəpkəsi pen mhə noien ərəha səvəi nipwrataha mətə samarə mamhesi pen Nənimwin İkinan.

⁵ Nərmama səməme kamharə mamhesi pen noien ərəha səvəi nipwrənraha, narimnari me nəha noien ərəha səvəi nipwrənraha rokeikei kamhərimənu ia nətərigien səvənraha, mətə nərmama səməme kamharə mamhesi pen Nənimwin İkinan, narimnari me nəha Nənimwin İkinan rokeikei kamhərimənu ia nətərigien səvənraha.

⁶ Trini minuə iərmama riti noien ərəha səvəi nipwrən ramərimənu ia nətərigien səvənhi, noien nəha trukua kwənkwan, in nə iərmama nəha tremhə. Mətə trini minuə Nənimwin İkinan ramərimənu ia nətərigien səvənhi, noien nəha trukua kwənkwan in nə nimiriuen mine nəmərinuien.

⁷ Trini minuə noien ərəha səvəi nipwrai iərmama ramərimənu ia nətərigien səvəi iərmama, nətərigien səvəi iərmama tripkəiwaiu mhə misiai Loa səvəi Kumwesən. Nipərhiənien mə in rireirei anan noien.

⁸ Nənə nərmama me səməme noien ərəha səvəi nipwrənraha ramərimənu ia nirəha ko həpko mhə reri Kumwesən rəgien.

⁹ Mətə kimiaha i, noien ərəha səvəi nīpwramiaha rīpkərimənu mhə ia kimiaha iamīnha irə, rekəm. Kimiaha nərmmama Nənīmwin səvəi Kumwesən ramarə ia rerimīaha, ro pen hiamarə mamho nəkwān. Trīni minuə iərmama riti Nənīmwin səvəi Kristo rīpkarə mhə ia rerin, iərmama nəha rīpkə mhə in iərmama riti səvəi Kristo.

¹⁰ Mətə mə Kristo ramarə ia rerimīaha, nəri auər a nīpwramiaha traməkeikei memhə ti noien ərəha, mətə nənīmwinīaha ramīru ti noien atukwatukw.

¹¹ Kumwesən rīno Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə trīni minuə Nənīmwin səvənhi ramarə ia rerimīaha, Kumwesən sə rīno Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi, in truvei pehe mwi nīmīruen m nīpwramiaha me səməme tuhemhə.

¹² Ro pen piak me, nari riti nəha ikin kitaha tsaməkeikei mho. Nəri nəha in i tsamarə mamhesi pen a Nənīmwin Ikinan. Rərəha mə tsamarə mamhesi pen noien ərəha səvəi nīpwrataha.

¹³ Trīni minuə hiamarə mamhesi pen noien ərəha səvəi nīpwramiaha, tihaməkeikei mhemhə. Mətə trīni minuə ia nīskaiien səvəi Nənīmwin Ikinan hiamousi əpune noien ərəha me səməme hiamo ia nīpwramiaha, nənə tihāmīru.

¹⁴ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nərmmama me pam səməme Nənīmwin Ikinan ramiri irəha, irəha nīpwnəti Kumwesən me.

¹⁵ Nənə Nənīmwin Ikinan i Kumwesən ruvəuvei pehe raka m kimiaha in rīpkə mhə kimiaha hiəhekīr Kumwesən rəmwhen ia nərmmama me i kinərkwi tərini irəha kamho nəkwai nəmə asori me səvənraha, mamhəhekīr irəha. Mətə Nənīmwin nəha ro kimiaha hiəuvehe nīpwnəti Kumwesən me. Ia nīskaiien səvəi Nənīmwin nəha, kitaha samasək Kumwesən mə, "Rimimaha, Tata!"

¹⁶ Nənīmwin nəha in rani pehe ti nənīmwinīaha mə nīpərhiēnien kitaha nīpwnəti Kumwesən me.

¹⁷ Nənə mə kitaha nīpwnəti tata riti, tsaməkeikei mhəuvehi nautə səvəi tata. Nīpərhiēnien, Kumwesən truvei pehe nautə səvənhi m kitaha, nənə kitaha tsəuvehi pəri nautə nəha kitaha Kristo. Mətə mə kitaha tsəuvehi pəri nautə kitaha Kristo, tsaməkeikei mhəuvehi pəri mwi nəmisəien kitaha min, nənə ro iamīnhi irə Kumwesən truvehi utə kitaha, kitaha mwi tsəuvehi nasoriien kitaha Kristo.

Nasoriien sə trier pehe tukətoni ia nərmmama me səvəi Iesu Kristo

¹⁸ Ia nətərigien səiου, nəpīn reritaha ramrhi nasoriien sə trier pehe tukətə ia kitaha, nənə nəmisəien me i kitaha saməuvehi ipwet mine ho nəri auər a ia nīrəha.

¹⁹ Təkwtəkwuni neiai mine tīprənə mine narimnari me pam səməme Kumwesən rīno kamhəti pen min mamheitenhi nəpīn sə tuhətoni nīpwnəti Kumwesən me tuhəier pehe irə.

²⁰ Iakani iamīnha irə ti nəri nə mə neiai mine tīprənə mine narimnari me pam səməme Kumwesən rīno həuvəuvehe mhəuvəirei mə Kumwesən rīnəmri irəha ti nəfe. Nənə ro iamīnha irə ti nəri nə mə rīpkə mhə narimnari me nəha hokeikei mə tuho iamīnha irə, mətə ti nəri nə mə Kumwesən in rokeikei iamīnha irə. In ro irəha həuvehe mhəirei mə in rīnəmri irəha ti nəfe mə irəha tuhəti pen min mamheitenhi

²¹ nəpīn sə in trifi nari ia nīrəha. Ia nəpīn nəha irəha tuharaka ia noien i rərkwi tərini irəha, noien sə ro mə irəha kamhəmərīr auər a. Nənə nəpīn

Kumwesən trifi raka nari ia nirəha, tuhagien asori irəha nīpwnəti Kumwesən me səməme kiməfi mwi nari ia nirəha.

²² Kitaha səukurən mə fwe kupwən anan meste pehe nəha təkwəkəwuni, neiai mīne tīprənə mīne narimnari me pam səməme Kumwesən rino kamhasək rəmwhen ia pran riti sə ramregi nəmisiəien mə trərəhi tini.

²³ Nənə rīpko mhə narimnari me əpa nəha səməme Kumwesən rino irəha kamhasək iamīnha irə. Kitaha i Nənīmwin Ikinan rīməkupwən mo səvənhi wok ia kitaha, kitaha mwi saməregi nəmisiəien nəha reritaha fwe imwə ramasək, sameitenhi Kumwesən mə tresi kitaha səuvehe nīpwnətīn me. Ia nəpīn nəha in trifi nari ia nīpwrataha.

²⁴ Fwe kupwən, ia nəpīn nəha Kumwesən rīməuvehimīru kitaha irə, kitaha saməti pen narimnari me nəha mamheitenhi. Trīni mīnuə iərmama riti ruvehi nari riti sə in rameitenhi, nənə treitenhi mwi ti nəfe?

²⁵ Mətə kitaha saməti pen nari riti sə səpkətōni mhə ihi, nənə mho nətərigien səkitaha rəpwəmwis mameitenhi mə trier pehe.

²⁶ Ia noien a mwi nəha, Nənīmwin Ikinan mwi ramasitu ia kitaha nərmama me i nīskaiien səkitaha riwən, ti nəri nə mə kitaha səreirei mə nəfe noien ratukwatukw mə kitaha tsesi pen mhəfwaki, mətə Nənīmwin Ikinan nəha in əpa raməgkiari m Kumwesən ia nəpīn me tukutaha, mamasək ia nasəkien me ko kīpkregi mhə.

²⁷ Nənə Kumwesən sə ramətə pui reri nərmama, in rukurən nətərigien səvəi Nənīmwin Ikinan, ti nəri nə mə Nənīmwin nəha raməgkiari m Kumwesən ti nərmama me səvənhi, mamesi pen nəkwai Kumwesən.

Nari riti riwən truvehi raka kitaha ia nokeikeiien səvəi Iesu Kristo

²⁸ Kitaha səukurən mə narimnari me pam səməme kamhəuvehe, Kumwesən ramo kamhəuvehe mə tuho nəri amasan m nərmama hokeikei in, səməme in rīnəkwein ia nirəha mesi pen nətərigien səvənhi.

²⁹ Iakani iamīnha irə ti nəri nə mə nərmama səməme Kumwesən ruvəukurən raka irəha fwe tui anan, in rəmri əpə irəha mə irəha tuhəuvehe mhəmwhen ia Tini. Kumwesən ro iamīnha irə mə Tini truvehe mo nəmritaik ia piəvni me həpik.

³⁰ Nənə səməme in rəmri əpə irəha, in rəkwein irəha. Nənə səməme in rəkwein irəha, in rini mə irəha hatukwatukw ia nənimen. Nənə səməme in rini mə irəha hatukwatukw ia nənimen, in ruvehi utə irəha həuvehi nasorīien.

³¹ Ro pen kitaha tsəfni ia narimnari me i? Kumwesən ramarə tukutaha, nənə iərmama riti riwən riskai məpi raka sə trəmwəki kitaha.

³² In rīpkhekīr mhə ti Tini atukwatukw mə tremhə tukutaha pam, mətə in rīnəsəni a irə. Nənə in rīməuvei pehe Tini m kitaha, nənə in trīpkəkwtəmhirī əknekīn mhə mwi narimnari me nepwīn mwi səvənhi, in truvei pehe a m kitaha.

³³ Kitaha nərmama me i Kumwesən rīmərfi kitaha mə səvənhi, iərmama riti riwən rukurən nənīien nəgkiariien me nepwīn ia kitaha mə kitaha səno noien ərəha, ti nəri nə mə Kumwesən əpa in ruvəni raka mə kitaha satukwatukw ia nənimen.

³⁴ Iərmama riti riwən rukurən nənīien mə kitaha səno noien ərəha tsaməkeikei mhəmhə tukwe. Iesu Kristo trīpkini mhə iamīnha irə, kwa in remhə tukutaha, nənə kurirə irə Kumwesən ro in rətui mwi ia nemhəien

səvənhi. Nənə təkwətəkwuni Kristo in fwe ia nıkare Kumwesən mwatuk, raməgkiari tukwini səkitaha m Kumwesən.

³⁵ Nənə iarmama riti riwən rukurən nuvehi rakaien kitaha ti nokeikeiien səvai Kristo. Nəri auər a mə səregi nəmisiəin, uə sarə ia nəpın əknekın, uə nərmana hometə kitaha, uə nukumhə rahi, uə nautə səkitaha riwən, uə ipaka semhə, uə nərmana housi əpune kitaha, mətə narimnari me i ko həpkuvehi raka mhə kitaha ti nokeikeiien səvənhi.

³⁶ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə İkinan rani mə, “Ti nəghim, Kumwesən, kamousi əpune kimaha ia nəpın me pam.

Kamətə kimaha iahəmwhen ia sipsip me səməme tukousi əpune irəha.”

³⁷ Nipərhiəin, ia narimnari me pam nəha Kristo sə rokeikei pik kitaha ramo kitaha saməskai mhəpi raka.

³⁸ İou iakukurən amasan mə nemhəien uə nimiruien, uə nagelo me uə nəremhə me, uə narimnari me səməme haməuvehe nəha təkwətəkwuni uə narimnari me səməme tuhəpkuvehe, uə nıskaiien me,

³⁹ uə narimnari me fwe irənhə uə narimnari me fwe inhəripw İmwei Nəkur Həuvamhə, uə narimnari me səməme Kumwesən rino kamharə ia neiai mine tıprənə, ko irəha pam həpkuvehi raka mhə kitaha ti nokeikeiien sə Kumwesən ramo m kitaha ti nəri nə mə səməuvehe mho kuatia kitaha İesu Kristo İərimənu səkitaha.

9

Noien sə Kumwesən rarfi nərmana me səvənhi irə

¹ İakani pərhiəin ia nəmri Kristo iapkeikuə mhə. İakamregi Nənimwın İkinan fwe ia rerik mə nəgkiariien i iakamini ro nipərhiəinien.

² Rerik rəkwəpır məmisə pik ia nəpın me pam

³ ti səiou me nərmana me nəkur İsrəl, ti nəri nə mə irəha həpkini mhə nipərhiəinien ia İesu Kristo. İrəha həmwhen ia piak me ti nəri nə mə ia nipwramaha kimaha kwənəkwus kuatia. Tırini minuə ko Kumwesən ruvehi raka iou ia rəgi Kristo, mo suatuk minraha həuvehe mho kuatia irəha min, mətə iou rerik rəgien a mə tuko iamınha irə ia nırak.

⁴ Nəkur İsrəl me nəha, Kumwesən rinəkwəin irəha mə nipwnətın me, mo pui pen nasoriien səvənhi minraha, muvei pen nəgkiariien me səvənhi sə rinərihi tərini əknekın irəha, nənə muvei pen Loa səvənhi minraha, mine nəfwakiien fwe ia nimwə tapolen, mine promes me səvənhi.

⁵ Kaha kupwən me səvənraha irəha nəha Epraham, Aesak, mine Jekop. Nənə ia nipwran Kristo ruku pen ia kwənəkwus səvənraha. In Kumwesən sə rasori ia narimnari me pam. Pwəh nəgnəginien revən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

⁶ Nipərhiəinien nəkur İsrəl me həpik həpkini mhə nipərhiəinien ia İesu Kristo, mətə ia noien nəha rıpkə mhə mə nəgkiariien səvai Kumwesən ruvəmwei. İakani iamınhi irə ti nəri nə mə nərmana me nəha ia kwənəkwus səvai İsrəl rıpkə mhə irəha pam nəha İsrəl pərhiəin.

⁷ Nənə nərmana me nəha ia kwənəkwus səvai Epraham, rıpkə mhə irəha pam nəha nipwnətı Epraham me. Mətə Kumwesən rıməni pen ti Epraham i mə, “Kwənəkwus me səim tuhəuku pen ia Aesak.”

⁸ Nipwrai nəgkiariien nəha in i mə nəkwərəkwrəha me səməme hətui pehe ia nəgse nipwrai iarmama rıpkə mhə irəha nəha nipwnətı Kumwesən

me, mætə nəkwərhakwərha me səməme hətui pehe ia nəgse promes səvəi Kumwesən kaməvsini irəha mə kwənəkwus me səvəi Epraham.

⁹ Ro iamínha irə ti nari nə mə in i nəfe Kumwesən ríməni: “Ia nəpín atukwatukw nəha takrərig pehe mwi irə nənə Sera rínərəhi raka nərim riti iərman.”

¹⁰ Mətə rípko mhə in əpa nəha. Takəgkiari mwi ia Repeka. In rərəhi mwirwir Jekop mine Isau. Tata səvənrau nə Aesak, kaha kupwən səkimaha.

¹¹⁻¹² Mətə nəpín mwirwir mi nəha krouəpwəh ihí nətuiien, nənə rouəpwəh ihí noien nari riti ramasan uə rərəha, Kumwesən ruvəni pen raka ti Repeka i mə, “Nərim sə rasori tro tukwini nari m nərim sə rouihi.” Nənə nəgkiariien nəha ramahatən amasan mə Kumwesən rarfi nərmama mamesi pen a nətərigien səvənhi maməkwein irəha, mətə rípko mhə ti noien me irəha kamho.

¹³ Ramwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Jekop iakokeikei, mətə Isau iakəmwəki.”

¹⁴ Ro pen kitaha tsəfni irə? Tsəni mə noien səvəi Kumwesən rípkatukwatukw mhə? Rekəm! Kitaha ko səpkini mhə iamínha irə.

¹⁵ Mətə fwe kupwən Kumwesən rəgkiari m Moses, míni mə,

“Tríni mínuə iakokeikei mə takapi iərmama riti, takapi in, tríni mínuə iakokeikei mə tako ramasan m iərmama riti, nənə tako ramasan mín.”

¹⁶ Ro pen sətəni mə noien sə Kumwesən rarfi iərmama irə rəpwəh nesi penien nokeikeien uə niseseien səvəi iərmama, mətə ramesi pen a napiien səvəi Kumwesən.

¹⁷ Ia Nəkukuə Ikinan, Kumwesən rini pen ti Fero, kíg səvəi nəkur Ijip mə,

“Iakíməuvehi utə ik ti nari kúatia a,

mə nərmama tuhətəni kúskaiien səiou ia niram, nənə mhəni irəpw nəghík ia tənəmtənə me pam.”

¹⁸ Ro pen sətəni mə Kumwesən ramesi pen a nətərigien səvənhi. Tríni mínuə rokeikei mə trapi iərmama riti, in trapi. Tríni mínuə rokeikei mə tro iərmama riti kənkəpwə ruvehe miskai, in tro kənkəpwə ruvehe miskai.

¹⁹ Mətə kímiaha riti tríni pehe tukw iou i mə: “Mə ro iamínhi irə, rəfo Kumwesən rani ihí mə noien səkitaha rərəha? Iərmama riti riwən ko rínise nəkwan.”

²⁰ Mətə ik sin i? Ik iərmama a. Rəfo ikaməkwag raka ia nəgkiariien səvəi Kumwesən iamínhi? Rerim trírhi ro tekinari kíno ia nise típrənə rərpwu muvehe miskai. Ko rini pen ti iərmama rino mə, “Ikínəfo mo iou iamínhi irə?” Rekəm!

²¹ Iərmama sə ramo tekinari me ia nise típrənə iamínhi, in rasori ia nise típrənə, múkurən nuvehiiien nise típrənə riti mo tekinari kəru irə, riti səvəi nəpín amasan, nənə riti mwi səvəi wok auər a me.

²² Mətə Kumwesən in mwi rino rəmwhen ia iərmama sə ramo tekinari ia nise típrənə. In rino nərmama nepwín mə trouraha irəha. Nənə ia nəpín me in ramo nətərigien səvənhi raməpwəmwis mameitənhi nəpín trərpwín noien arəha me səvənraha mə nərmama tuhətəni niemaha səvənhi.

²³ In tro iamínha irə mə nərmama hətəni nasoriien səvənhi rasori pik anan, in truvei pen m nərmama me i rínapi irəha, səməme in ríməkupwən məpnəpənə ia nirəha mə tuhəuvehi nasoriien.

²⁴ Iakaməgkiari ia kitaha i nərmama səməme in rinəkwein ia kitaha, rīpko mhə nəkur Isrel əpa mətə nərmama mwi rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

²⁵ Rəmwhen ia nəgkiariien sə Kumwesən rīməni ia nəkukuə səvəi Profet Hosea, rani mə,

“Nərmama me i rīpko mhə irəha nərmama me səiou, takəkwein irəha mə, ‘Səiou me nərmama.’

Nənə nərmama me i iakinəpwəh nokeikeien irəha fwe kupwən, takəkwein irəha mə, ‘Nərmama keikei me səiou.’ ”^a

²⁶ Nənə rani mwi mə:

“Ia kwopun atukwatukw nəha kiməni pen ti nirəha i mə,

‘Rīpko mhə kimiaha nərmama me səiou,’

tukəkwein irəha mə, ‘Kumwesən sə ramiru nīpwnətīn me nə kimiaha.’ ”

²⁷ Nənə Profet Aesea rəgkiari ia nəkur Isrel ia nəgkiariien i rani mə,

“Nəri auər a mə nəkur Isrel tuhəpik rəmwhen ia nīpəkīr ia nīkare təsi, mətə tukuvehimīru a kwənkwan nepwīn,

²⁸ ti nəri nə mə lərimənu tro pam akwauakw a nəfe nəghīn rīməni mə tro ia təkure tīprənə i.”

²⁹ Nənə rəmwhen ia nəgkiariien i Profet Aesea rīməni fwe kupwən mə:

“lərimənu sə rauvehi nīskaiien me pam rīməuvehimīru kitaha me nepwīn nəkur Isrel.

Mə in rīnapko mhə iamīnhi,

ko kitaha səmwhen ia nəkur Sotom

kitaha səuvəuvehe raka mhənəmwhen ia nəkur Komora.”

Nəkur Isrel me həpik həpkīni mhə nīpərhienien ia Iesu Kristo

³⁰ Ro pen kitaha tsəfni irə? Nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel həpkousari mhə mə tuhatukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə ti nəri nə mə irəha həni nīpərhienien ia Iesu Kristo nənə Kumwesən ro irəha hatukwatukw ia nənimen.

³¹ Mətə nəkur Isrel housari pik ia suatuk səvəi nesi penien Loa mə irəha tuhatukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə irəha həpwəh natukwatukwien.

³² Ti nəfe? Ti nəri nə mə irəha kamhousari pik mə tuhatukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me səvənraha, mətə həpkesi pen mhə suatuk səvəi nahatətəien. Irəha hənəpəti raka ia kəruətərei sə nərmama kamhəpəti irə.

³³ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Hətəni ro! Iakaməmri kəruətərei riti fwe Saeon sə nərmama tuhəpəti irə,

kəpwier sə tro irəha həmwei,

nənə lərmama sə rani nīpərhienien irə, in tīpkauris mhə.”

10

¹ Piak me, ia rerik iakokeikei pik mə Kumwesən truvehimīru nəkur Isrel, nənə ia nəpīn me pam iakaməfwaki tukwe.

² Iakəsəni mə pərhien irəha kamhəgīen pik ti Kumwesən, mətə noien səvənraha rīpkesi pen mhə nukurənien.

³ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə irəha həpkukurən amasan mhə mə tuhəfo mhauvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. Nənə suatuk səvəi natukwatukwien Kumwesən rīnəmri, in i nahatətəien ia Iesu Kristo, irəha həpkisīai mhə irə, mətə irəha kamhousari mə tuhəmri atukw səvənraha riti, in i nesi penien Loa.

^a **9:25:** Uə “Pran i kəpwəh nokeikeien in fwe kupwən, takəkwein in mə, ‘Pran keikei səiou.’ ” Hos 1:6; **2:23** **9:30:** Rom 10:20 **9:31:** Rom 10:2-3 **9:32:** Aes 8:14 **9:33:** 1Tes 2:6, Rom 10:11

⁴ Mætə Kristo in rino sampam ia noien səvəi nesi penien Loa mə nərmama me pam səməme kəmhəni nīpərhienien irə həukurən nuveheien mhatuk-watukw ia nəmri Kumwesən.

⁵ Moses raməgkiari ia natukwatukwien sə raku pen ti Loa ia nəgkiariien i sə in rīmərāi mə, “Iərmama sə ramo nəgkiariien me səvəi Loa, in truvehi nīmīruuien ia nəgkiariien me nəha.”

⁶ Mætə natukwatukwien sə raku pen ti nahatətəien rani mə, “Rerimāha trəpwəh nīrhīien nəgkiariien i mə, ‘Sin trevən fwe irənhə ia neiai’ ” muvehi Kristo meiwaiu pehe?

⁷ “uə ‘Sin trevən fwe inhəripw ia nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən’ ” muvehi raka Kristo ia reri nəkur həuvamhə muvehi mutə pehe?

⁸ Natukwatukwien sə raku pen ti nahatətəien rīpkini mhə iamīnha irə, mətə rani mə, “Nəgkiariien nəha ipaka tukw ik. In fwe ia tərhum mīne ia rerim.” In i nəgkiariien i səvəi nahatətəien kīmaha iahaməvisau irapw i.

⁹ Trini minuə ikini irapw ia tərhum mə “Iesu in Iərimənu,” nənə mīni nīpərhienien irə fwe imwə ia rerim mə Kumwesən rino in rətui mwi ia nēmhəien səvənhi, nənə Kumwesən truvehimīru ik.

¹⁰ Nəpīn iərmama riti ruvehi Iesu ia rerin mīni nīpərhienien irə, Kumwesən trini irapw in mə in ratukwatukw ia nənimen. Nənə in truvehimīru mwi iərmama sə rani irapw ia tərhum mə Iesu in Iərimənu səvənhi.

¹¹ Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama me pam səməme kəmhəni nīpərhienien ia iərmama nəha, irəha tuhəpkauris mhə.”

¹² Nəgkiariien nəha səvəi nərmama pam nəri auər a mə ik iəmə Isrel uə rīpko mhə ik iəmə Isrel. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Iərimənu kuatia a i ramərimənu ia nərmama me pam, maməriari pen ia namasanien səvənhi m nərmama səməme kəmhəkwein in.

¹³ Rəmwhen ia nəgkiariien i Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama me pam səməme kəmhəkwein ia nəghi Iərimənu, in truvehimīru irəha.”

¹⁴ Mætə nərmama tuhəfo mhəkwein ia Iərimənu trini minuə həkini mhə nīpərhienien irə? Nənə tuhəfo mhəni nīpərhienien irə trini minuə həpwəh nīregien nəvisaiuen sə raməgkiari irə? Nənə tuhəfo mhəregi trini minuə iərmama riti səvəi nəvisaiuen riwən?

¹⁵ Nənə nərmama tuhəfo mhəvisau trini minuə Kumwesən rəpwəh nərhi penien irəha? Rəmwhen ia nəgkiariien i kīmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Ramasan pik anan nəpīn nərmama kəmhəuvehe mə tuhəvisau nəgkiariien amasan!”

¹⁶ Mætə rīpko mhə nəkur Isrel me pam həməni nīpərhienien ia nəgkiariien amasan nəha. Rəmwhen ia nəgkiariien səvəi Profet Aesea rani mə, “Iərimənu, nərmama houihi a həni nīpərhienien ia nəgkiariien səkīmaha.”

¹⁷ Ro pen nahatətəien raku pen ia nəri kamregi, nənə nəri kamregi raku pen ia nəgkiariien sə kaməvisau ia Kristo.

¹⁸ Mætə iakaməres mə nəkur Isrel həuvəregi raka nəgkiariien nəha uə rekəm? Ouəh, həuvəregi. Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Nərmama me pam həuvəregi raka rerinraha, nəgkiariien me səvənraha həuvəvən mhəneste tənəmtənə me pam.”

19 Nənə iakaməres nəresien riti mwi mə nəkur Isrel həuvəukurən raka uə rekəm? Ouəh, həuvəukurən. Moses riməkupwən mini irapw nəgkiariien i səvai Kumwesən mə,

“Iou tako ramasan m nərmama nepwīn ia tənə əpə iti,
kimiaha tihətoni mhəmwəki irəha.

Tako ramasan m nərmama nepwīn hərəirei nari,
kimiaha tihətoni niemaha rəpi kimiaha.”

20 Nənə Profet Aesea rini amasan mwi nəgkiariien səvai Kumwesən mə,
“Nərmama səməme həpwəh nətūiiien iou, hənətoni iou.

Iakino pui pen iou m nərmama səməme həpwəh nəresien iou.”

21 Mətə ia nəkur Isrel Kumwesən rani mə,

“Ia nəpīn mə pam iakavi atukw rəgik mə takasitu ia nərmama me i səməme kamhərui nəkwak, mamhəni ərəha iou.”

11

Nəkur Isrel kwənkwan nepwīn nəha ikin Kumwesən rimərfi irəha

1 Ro iamīnhi irə iakaməres mə pərhiēn Kumwesən riməuvei pen təkutan m nərmama me səvənhi? Rekəm! Hətoni ro iou. Iou iamə Isrel. Iou iakuku pen ia kwənəkwas səvai Epraham mine kwənəkwas səvai Penjāmin.

2 Kumwesən rīnəpwəh nuvei penien təkutan m nərmama me səvənhi səməme in ruvəukurən raka irəha fwe tui anan. Hiəukurən uə rekəm nəfe Nəkukuə Ikinan rani ia Profet Elaeja ia nəpīn nəha raməgkiari m Kumwesən ti noien ərəha me səməme nəkur Isrel kamho?

3 In rini mə,

“Iərimənu, irəha hənousi əpune profet me səim,
mhousi testesi nifətə me səim.

Iou əpa iakamarə,

nənə irəha haməmwur mwi mə tuhousi əpune iou.”

4 Mətə Kumwesən riməni pen nəfe ti Profet Elaeja? In riməni mə,

“Iakaməkwtəmhiri əknekīn nərman me sefen taosen irəha nərmama me səiōu.

Irəha həpkinimwi mhə nukurhunraha mhəsiāi kumwesən eikuə i Paal.”

5 Nənə rəmwhen a mwi ipwet mine nəkur Isrel kwənkwan nepwīn nəha ikin səməme Kumwesən rimərfi irəha ia namasanien səvənhi.

6 In rimərfi irəha ia namasanien səvənhi, mətə rīpko mhə mə rīrfi irəha ti noien me səməme irəha kamho. Trini minuə rīrfi irəha ti noien me səməme irəha kamho, nənə namasanien sə trəriari irə minraha riwən rəmwhen mə ramərəku irəha ti wok səvənraha.

7 Ro pen, rəfo? Nəri nəha nəkur Isrel kamhətui, irəha həpwəh nətoniiēn. Mətə nərmama səməme Kumwesən rimərfi irəha, irəha hətōni mhəuvehi. Səməme nəha nepwīn səməme həpwəh nətoniiēn, Kumwesən ro irəha kənkəpwənraha ruvehe miskai.

8 Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Kumwesən ro nətəriēgien səvənraha rapri meste pehe ipwet,

irəha kō həpkətōni mhə mwi nari riti ia nənimenraha,
mhəpwəh mwi niregiien nari riti ia nəkwəregīnraha.”

9 Nənə Kig Tevit rani mə,

“Pwəh tepol sə irəha kamhani nari irə ruvehe mo kwənəkru sə trousi tərini irəha

mine net sə tuhəvsausini pen irəha irə.
 Pwəh ruvehe mo nəri sə tro irəha həmwei,
 mine nəri sə tro irəha həuvehi nərpwinien ti noien ərəha me səvənraha.
 10 Pwəh nənimenraha rifwə həpwəh mwi nətonien nari.
 Pwəh irəha hərəgi rərəha ia nəpin me rəmwhen ia iərmama ramikou ti təkutan.”

Rigi nei Kumwesən riripin pen ia nipwren

11 Ro pen iakaməres mə nəkur Isrel hənəpəti mhəmwei ko həpkərer mhə mwi? Rekəm, irəha həukurən nərerien mwi. Mətə ti nəri nə mə irəha ho noien ərəha, Kumwesən rauvehimiru nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel mə tro nəkur Isrel rerinraha revən ia namasanien nəha mə tuhəuvehi səvənraha.

12 Noien ərəha sə nəkur Isrel həno ro namasanien revən ia tənəmtənə me. Nīmweien səvənraha ro namasanien revən ti nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel. Mə ro iamīnhi irə tukəfo nəpin nəkur Isrel me pam tuhərərig mwi ti Kumwesən? Kumwesən tro mīnraha namasanien rasori mwi.

13 Təkwtəkwuni iakaməgkiari m kimiaha nərmama ripko mhə kimiaha nəkur Isrel. Iou aposol səvəi nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, ro pen iakəgnəgini wok i sə Kumwesən rīməuvei pehe miou.

14 Takamo iamīnhi irə mə tako iou me nepwin nəkur Isrel rerinraha revən ia namasanien i kamo m kimiaha nənə mhokeikei mə tuhəuvehi səvənraha, nənə ia noien nəha takuvehimiru irəha nepwin.

15 Mə noien i Kumwesən rino mārarki nəkur Isrel ro nərmama ia tənəmtənə me həuvehe mho in me nepwin, tukəfo nəpin in rīpeki pehe mwi nəkur Isrel? Noien nəha trukəno noien i nərmama tuhətui mwī ia nemhəien.

16 Trini mīnuə nərmama həmri karen nikare bred səvəi nəveginien vi mə səvəi Kumwesən, nənə bred pəpwīə səvəi Kumwesən. Nənə ia nəgkiariien səvəi nei, trini mīnuə nukune nei səvəi Kumwesən, rəgrəgin me mwi səvəi Kumwesən.^a

17 Mətə kətəftefi raka rəgrəgi nei nəha nepwin, nənə kuvehi kimiaha, kimiaha rəgrəgi nei olif sə rəprmin, kriipin pen kimiaha ia təmwhekinraha mə tihəuvehi pəri namasanien səvəi nukune olif nəha.

18 Nənə ro iamīnhi irə rərəha mə kimiaha hiaməfiutə ia kimiaha mamhətə ərəha rəgrəgi olif nəha. Mə hiaməfiutə ia kimiaha iamīnhi, rerimīaha tramrhi mə nukune nei raməkwməni kimiaha, mətə ripko mhə kimiaha rəgrəgi nei tihəkwməni nukune nei.

19 Rosi kimiaha riti trəfiutə in mə, “Kinətəftefi raka rigi nei me nepwin kuvehi iou kriipin iou ia təmwhekinraha.”

20 Nipərhiēnien kinətəftefi raka irəha, ti nəri nə mə irəha həpwəh nahatətəien ia Kumwesən, mətə ik ikamərer ia təmwhekinraha ti nəri nə mə iakamahatətə irə. Ro iamīnhi irə tikəpwəh nəfiutəien ik, mətə tikaməkeikei mehekir.

21 Trini mīnuə Kumwesən rinətəftefi raka rəgrəgi nei atukwatukw ti nəri nə mə hənəpwəh nahatətəien, in trətəfi raka mwi ik mə ik ikəpwəh nahatətəien.

22 Ro pen sətōni mə Kumwesən rukurən noien ramasan m nərmama, mətə rukurən noien mwī rəknekin mīnraha. In ramo rəknekin m nərmama səməme haməmwei raka, mətə in ramo ramasan tukumiaha. Nənə trini

11:11: Wok Me 13:46, Rom 10:19 **11:16:** Nam 15:17-21, Esik 44:30 ^a **11:16:** Nəgkiariien i, nipwran mə trini mīnuə Epraham mine kaha kupwən me səvəi nəkur Isrel irəha nərmama me səvəi Kumwesən, nənə nərmama ia kwənəkwws səvənraha irəha mwi nərmama me səvəi Kumwesən.

11:17: Efes 2:11-19 **11:18:** Jon 4:22 **11:20:** Rom 12:16 **11:22:** Jon 15:2,4, Hip 3:14

mīnuə kīmiaha hiamesi pen noien amasan səvənhi, in trīripin mamō rāmasan tukumiaha. Mətə trīni mīnuə kīmiaha hiəpwəh noien iamīnha irə, nənə in trətəfi raka mwi kīmiaha.

²³ Nənə trīni mīnuə nəkur Isrel hərərig pehe mwi mhəni nīpərhienien ia Iesu Kristo, nənə Kumwesən trīripin mwi irəha ia nukunen, ti nəri nə mə in rauvehi nīskaiien ti noien iamīnha irə.

²⁴ Nīpwrai nəgkiariien i mə kīmiaha nərmama rīpko mhə kīmiaha nəkur Isrel hāmwhen ia rīgi nei əprrmīn i olif sə Kumwesən rīnərai raka, nənə mīripin pen ia nei nəha olif fwe ia nāmhiēn səvənhi. Noien nəha rīpko mhə noien atukwatukw riti səvəi nei ti nuvehiien rīgi nei əpə riti mīripin pen ia nei əpə riti. Mətə nəkur Isrel hāmwhen ia rīgi nei nəha olif fwe ia nāmhiēn. Nənə təkwtəkwni rīməru mə Kumwesən trīripin mwi irəha ia nukunenraha atukwatukw.

Kumwesən truvehimīru nəkur Isrel me pam

²⁵ Piak me, nəgkiariien pərhien riti Kumwesən rīnərkwafə i fwe kupwən iakokeikei mə kīmiaha tihəukurən, ti nəri nə mə rərəha kīmiaha hiāmfiəutə ia kīmiaha mə hiəukurən nari. Kumwesən rīno nəkur Isrel me nēpwin kənkəpwənraha ruvehe mīskai, mətə noien nəha trəpwəh nāmakiēn ia nəpīn me. Nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel səməme tuhəuvehe ti Kumwesən tuhaməkeikei mhəuvehe pam, nənə, noien nəha ramō nəkur Isrel kənkəpwənraha rīskai tro sampam.

²⁶ Nənə kurirə irə, Kumwesən truvehimīru pam nəkur Isrel. Rəmwhen ia nəgkiariien i kīmərai pen ia Nəkukə Ikinan rani mə,

“Iərmama sə truvehimīru nərmama truku pen fwe Səon.

In truvehi raka noien ərəha səvəi kwənəkwnus me səvəi Jekop.”

²⁷ “Nənə in i promes səiou tako mīnraha

ia nəpīn nəha takuvehi raka noien ərəha me səvənraha.”

²⁸ Nəkur Isrel hənəpwəh nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo, nənə ro iamīnhi irə irəha hāmwhen ia nərmama kamhəmwwəki Kumwesən. Nəri nəha ro iamīnhi irə trasitu ia kīmiaha nərmama rīpko mhə kīmiaha nəkur Isrel. Mətə ti nəri nə mə Kumwesən rīmərfi kaha kupwən me səvənraha, ro pen in ramokeikei ihi irəha.

²⁹ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə nəpīn Kumwesən ruvərfi raka nərmama, məriari auər a narimnari me mīnraha, ko rīpkərari mhə mwi ia nətərigien səvənhi.

³⁰ Kīmiaha i nərmama rīpko mhə kīmiaha nəkur Isrel fwe kupwən hiāməru nəkwaī Kumwesən, mətə təkwtəkwni Kumwesən rāpi kīmiaha ti nəri nə mə nəkur Isrel hənəruī nəkwan.

³¹ Ia noien a mwi nəha, ti nəri nə mə Kumwesən rīnāpi kīmiaha ipwet mīne nənə nəkur Isrel kamhərui nəkwai Kumwesən, ro pen Kumwesən trāpi mwi irəha.

³² Nərmama me pam kamhərui nəkwai Kumwesən. Rəmwhen mə Kumwesən rərihi irəha kamharə ia kalapus. In ro iamīnha irə mə in rukurən nāpiien irəha pam.

Nəgkiariien sampam kəgnəgīni Kumwesən irə

³³ Hətōni ro, nautə mīne nukurənien mīne nətərigien səvəi Kumwesən harəmwhenimw pik!

Samətui nəkiriien me səvənhi mīne suatuk me səvənhi ko səpkətə pam mhə!

- 34 “Sin rukurən nətə puilien nətərigien səvəi Kumwesən, uə sin rukurən nəvəhagien min?”
- 35 “Uə sin ruvəuvei pen raka nari riti min ia nəpin riti mə Kumwesən traməkeikei mərpwın pen min?” İərmama riti riwən!
- 36 Ro iamınhi irə ti nəri nə mə Kumwesən rino narimnari me pam, nənə narimnari me pam kamharə ti nəri nə mə niskaiien səvənhi raməkwtəmhiri irəha, narimnari me pam in rino mə səvənhi.
- Pwəh nəgnəginiiien revən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

12

Pwəh səuvei pen nimiruien səkitaha m Kumwesən

1 Piak me, ti nəri nə mə Kumwesən rino narimnari me i ia napiiien səvənhi ro pen iakaməres skai m kimiaha mə tihaməkeikei mhəuvei pen niṗwramiaha me min rəmwhen ia nari riti sə ramıru mo ikinan i kauvei pen m Kumwesən ia təkure nifatə rerin ramagien tukwe. In i suatuk atukwatukw sə tihəfwaki m Kumwesən irə.

2 Tihəpwəh nuvehiiien noien səvəi nərmama ia tiṗrənə i, mətə pwəh Kumwesən ro nətərigien səkimiaha ruvehe mərmaṽi hiəsehu ro ia noien akuas səkimiaha. Mə hio iamınha irə hiəukurən nəkiriien noien me, mhətoni mə sə pəku nəha nəkwai Kumwesən, noien sə ramasan, rerin ragien tukwe, matukwatukw pam.

3 Nənə ti nəri nə mə Kumwesən rasitu ia nirak ia namasanien səvənhi, iou iakani pehe tukumiaha pam mə rerimiaha trəpwəh niṗhiiien mə kimiaha iərmama riti. Kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi irapw nətərigien səkimiaha, mhəkiri mə ik nəfe iərmama pwəh resi pen atukwatukw nahatətəien sə Kumwesən rıməuvei pehe mik rasori uə rouihi.

4 Niṗwrai iərmama niṗərpərin me həpiḱ, nənə niṗərpərin me nəha səvənraha wok səpəmsəpə.

5 Rəmwhen a mwi kitaha səpiḱ, mətə kitaha səmwhen ia niṗwrai iərmama kuatia, ti nəri nə mə kitaha səməuvehe mho kuatia kitaha Kristo. Kitaha kuatia kuatia saməriṗin pen ia kitaha me rəmwhen ia niṗərpəri niṗwrai iərmama,

6 mamhəuvehi niskaiien me səpəmsəpə resi pen namasanien sə Kumwesən rinəriari irə m kitaha. Ro iamınhi irə kitaha tsaməkeikei mhəuvehi niskaiien me nəha mhasitu ia kitaha me irə. Trini mınua iərmama riti rauvehi niskaiien ti nini irapwien nəgkiariien sə raku pen ti Kumwesən, pwəh in rini irapw nəgkiariien nəha mesi pen nahatətəien səvənhi.

7 Trini mınua iərmama riti rauvehi niskaiien ti no tukwiniien nari, pwəh in ro tukwini nari. Trini mınua iərmama riti rauvehi niskaiien ti nahatəniien, pwəh in rahatən.

8 Trini mınua iərmama riti rauvehi niskaiien ti nuvehi utəien nətərigien səvəi iərmama, pwəh in ruvehi utə. Trini mınua iərmama riti rauvehi niskaiien ti nəriariien nautə, pwəh in rəriari rasori. Trini mınua iərmama riti rauvehi niskaiien ti niriiien nakalasia me, pwəh in riri irəha mişese tukwe. Trini mınua iərmama riti rauvehi niskaiien ti nasituien ia nərmama, pwəh in rasitu ia nirəha ia rerin agien.

Nokeikeiien

⁹ Pwəh nokeikeiien səkimiaha hiamokeikei nərmama irə ro nokeikeiien pərhiien. Tihaməkeikei mhəmwəki noien sə rərəha, mhəkwtəmhiri əknekīn noien sə ramasan.

¹⁰ Tihaməkeikei mhokeikei kīmiaha me rəmwəhen mə kīmiaha piəvmiaha me, mhəsiai kīmiaha me.

¹¹ Tihaməkeikei mho wok səvəi Iərimənu səkitaha ia nəpīn me pam rəmwəhen ia napw rauək ia rerīmiaha mhəpwəh nəpouien.

¹² Rerīmiaha traməkeikei magien ia nəpīn me ti nəri nə mə hiaməmri pen əknekīn nətərigien səkimiaha ia Kumwesən. Trini minuə hiəuvehi nəmisəien, tihaməkeikei mho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis, nənə mhəfwaki ia nəpīn me.

¹³ Trini minuə nərmama nepwīn səvəi Kumwesən səvənraha narimnari riwən, tihaməkeikei masitu ia nīrəha, mhətə amasan iəpwisəpwis me səməme kamhəuvehe imwəmiaha.

¹⁴ Tihəkwein amasan ia nərmama səməme kamhometə kīmiaha. Tihəkwein amasan ia nīrəha, mhəpwəh nəkwein ərəhaien ia nīrəha.

¹⁵ Nəpīn nərmama kamhagien, kīmiaha mwi tihagien kīmiaha mīnraha. Nənə nəpīn nərmama rerīnraha rəpou, kīmiaha mwi tihəsək kīmiaha mīnraha.

¹⁶ Ramasan mə hiamarə nətərigien səkimiaha truvehe mo kuatia. Tihəpwəh nəfiəutəien ia kīmiaha, mətə tihəuvehi nətərigien sə reiwaiu. Rerīmiaha trəpwəh nīrhīien mə kīmiaha hiəukurən pik nari.

¹⁷ Trini minuə iərmama riti ramo rərəha ia kīmiaha, tihəpwəh nərpwīnien noien səvənhi. Tihousari mə tiho noien sə nərmama pam tuhətoni mə ramasan.

¹⁸ Kīmiaha tihousari mho narimnari me pam səməme hiəukurən noien mə tiharə ia nəmərīnuien ia nəpīn me kīmiaha nərmama pam.

¹⁹ Nərmama keikei me, tihəpwəh nərpwīnien noien ərəha səvəi iərmama riti, mətə tihəpwəh a pwəh Kumwesən ruvei pen niemaha səvənhi min. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kīmərāi pen nəgkiarīien i ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iou takərpwīn noien ərəha səvəi nərmama, nīpərhiienien iou tako.”

²⁰ Mətə tiho iamīnhi irə:
“Trini minuə iərmama riti sə raməmwəki ik nukumhə rahi, tikaməkeikei məkwməni.

Trini minuə rəkwakwa, tikaməkeikei mhəuvei pen nui min rənīmwī. Ia noien nəha tiko in rauris pik anan.”

²¹ Tihəpwəh nəsenian noien ərəha mə truvehi irapw nīskaiien səkimiaha, mətə ia noien amasan tihəuvehi irapw nīskaiien səvəi noien ərəha.

13

Pwəh nərmama pam həsiai nərmama asori me səməme kamhərimənu

¹ Pwəh nərmama pam həsiai nərmama asori me səməme kamhərimənu. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nərimənuien ruku pen əpa ti Kumwesən, nənə, nərmama me pam səməme kamhərimənu Kumwesən rīnəmri irəha.

² Ro iamīnhi irə trini minuə iərmama riti rərui nəkwai nərmama kamhərimənu, in rīnərui nəri sə Kumwesən rīməuvehi utə. Nənə nərmama səməme kamho iamīnha irə tukərpwīn noien ərəha səvənraha.

12:9: 1Tim 1:5, 1Pit 1:22, Amos 5:15 **12:10:** 2Tes 1:7, Fil 2:3 **12:11:** Wok Me 18:25, Rev 3:15
12:12: 1Tes 5:17 **12:13:** Hip 13:2 **12:14:** Mat 5:44, Wok Me 7:60, 1Kor 4:12 **12:15:** Sam 35:13
12:16: Rom 15:5, 11:20, Prov 3:7, Aes 5:21 **12:17:** 1Tes 5:15 **12:18:** Mak 9:50, Hip 12:14
12:19: Dut 32:35, Mat 5:39, Rom 13:4, 1Tes 1:6-7, Hip 10:30 **12:20:** Prov 25:21-22, Mat 5:44 **13:1:** Taet 3:1, Prov 8:15, Jon 19:11

³ Nərmama səməme kamho noien amasan tuhəhekir nərmama kamhərimənu ti nəfe? Mətə nərmama səməme kamho noien ərəha irəha nəha tuhekir. Ikoikeiki mə tikəpwəh nehekiriən ia iərmama sə ramərimənu? Tikaməkeiki mo noien amasan, nənə in trəgnəgini ik tukwe.

⁴ İakani iamihhi irə ti nəri nə mə iərmama sə ramərimənu in ramo tukwini nari m Kumwesən, mamə nari amasan ramasitu ia niram. Mətə trini minuə ikamo noien ərəha, tikaməkeiki mehekir ti nəri nə mə niskaiien sə in rauvehi ti nərpwiniən noien ərəha ro nıpərhienien. İərmama sə ramərimənu in ramo tukwini nari m Kumwesən, mamərpwin noien ərəha me səvəi nərmama. Nənə noien nəha ramahatən pen niemaha səvəi Kumwesən.

⁵ Ro pen kimiaha tihaməkeiki mhəşiai nərmama səməme kamhərimənu. Tihəpko mhə ti nəri nə mə hiamhekir əpa niemaha səvəi Kumwesən, mətə tiho mwı ti nəri nə mə hiəukurən mə in noien atukwatukw.

⁶ Ro iamihhi irə kimiaha hiamərəku pen mwı takis me, ti nəri nə mə nərmama səməme kamhərimənu irəha nərmama kamho tukwini nari m Kumwesən mamho wok səvənhi.

⁷ Kimiaha tihaməkeiki mhəuvei pen m nərmama me pam nəfe səvənraha. İərmama sə rauvehi mane səvəi takis me səpəmsəpə, tihaməkeiki mhərəku pen takis me nəha min. İərmama sə kamsiai, tihaməkeiki mhəşiai. Nənə iərmama sə kamo nəkwən, tihaməkeiki mho nəkwən.

Kıtaha tsaməkeiki mhokeiki kıtaha me

⁸ Ripkamasan mhə mə tiho kaon m nərmama nepwin. Mətə nari riti nəha ikin sə rəmwhen ia kaon səkimiaha tihaməkeiki mho. In i kimiaha tihaməkeiki mhokeiki kimiaha me. İakani iamihhi irə ti nəri nə mə iərmama sə ramokeiki piəvni in ramo narimnari me pam Loa səvəi Kumwesən rani.

⁹ Loa nəha rani mə, “Tikəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə,” “Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama,” “Tikəpwəh nakresien,” “Rerim trəpwəh nakresien narimnari səvəi iərmama riti,” nənə Loa me nepwin mwı nəha ikin. Mətə nəgkiariien riti nəha in rəuiui pam irəha, rani mə, “Tikaməkeiki mokeiki piəm rəmwhen ikokeiki atukw a ik.”

¹⁰ Trini minuə iərmama riti rokeiki piəvni, ko ripko mhə nərəhaien min. Ro pen iərmama sə ramokeiki nərmama in ramo narimnari me pam Loa səvəi Kumwesən rani.

¹¹ Kimiaha tihaməkeiki mho iamihha irə ti nəri nə mə hiəukurən nəpin i samarə irə nəha təkwtəkwuni mə rino raka nəpin atukwatukw sə tihətui mhəpwəh mwı napriien. İakani iamihhi irə ti nəri nə mə nəpin sə Kumwesən truvehimiri kıtaha irə ruvəuvehe ipaka, in ipaka mwı məpi raka fwe kupwən nəpin səpkuvehe vi a mhən nıpərhienien ia İesu Kristo.

¹² Tripkə mhə tui nəpitəvien ro sampam nənə nukuraanien ruvehe. Ro pen pwəh saraka ia noien me səvəi nəpitəvien nənə mho noien me səvəi nukuraanien. Noien me nəha həmwhen ia karkahu iərmama rarkahu irə mo tukuahag nıpwran ti naruəgəniən.

¹³ Pwəh kıtaha so noien amasan me rəmwhen ia nərmama səməme kamhəvən ia nukuraanien. Tsəpwəh noien lafet ərəha me, mhəpwəh nənimwiien nənimwiien skai mhəkənə irə, mhəpwəh nakresien nıpran, mhəpwəh noien nəfe nəghin nətərigien ərəha səkıtaha rokeiki, mhəpwəh nəvisəien, nənə reritaha trəpwəh nırhi ərəhaien kıtaha me.

14 Mətə tiharkahu Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rəmwhen karkahu səkimiaha, nənə rerimiahā trəpwəh mwi nīrhien suatuk me nepwīn səvəi noien ərəha səvəi nīpwramiaha mə tiho nəfe rokeikei.

14

Tukəfo ia iərmama nahatətəien səvənhi rīpkiskai mhə

1 Trīni minuə iərmama riti nahatətəien səvənhi rīpkiskai mhə ruvehe tukumiaha, nənə kimiaha tihaməkeikei mhəsevər ia rerimiahā tukwe, mətə tihəpwəh nəvisəien kimiaha min ti nətərigien me səvənhi.

2 Iərmama riti rini nīpərhienien mə in rukurən nəniien nəveginien me pam, mətə iərmama riti mwi nahatətəien səvənhi rīpkiskai mhə in raməni a nəveginien ia nəmhiēn.

3 Pwəh iərmama sə raməni nəveginien me pam rəpwəh nətoni ərhəhien iərmama sə rīpkəni mhə nəveginien me pam. Nənə pwəh iərmama sə in rīpkəni mhə nəveginien me pam rəpwəh nīniien mə iərmama sə raməni nəveginien me pam ramo noien ərəha. In trəpwəh nīniien iamīnha irə ti nəri nə mə Kumwesən rīnəsevər raka ia rerin ti iərmama nəha, mīnəsēni raka in ruvehe tukwe in.

4 Ik nəfe iərmama mə tikini mə iərmama sə ramo tukwini nari səvəi iərmama əpə riti mwi rino noien ərəha? Ia nəmri Iərimənu a səvənhi in trərer uə trīmweī. Nənə in trərer ti nəri nə mə Iərimənu səvənhi rukurən noien mə in trərer.

5 Iərmama riti raməkiri mə nəpīn kuatia ropə ia nəpīn me nepwīn, mətə iərmama riti mwi raməkiri mə nəpīn me pam həmnəmwhen a. Pwəh nərmama kuatia kuatia hətərig ia nətərigien me səvənraha mə sə pəku nəha ro nīpərhienien.

6 Iərmama sə rerin ramrhi mə nəpīn kuatia ropə ia nəpīn nepwīn, in ramo noien nəha mə trisiai Iərimənu səkitaha. Nənə iərmama sə raməni nəveginien me pam raməni mə trisiai Iərimənu səkitaha, ti nəri nə mə in rani tanak m Kumwesən ti nəveginien sənəni. Nənə iərmama sə rīpkəni mhə nəveginien me pam in mwi raməpwəh nəniien ti nisaiien Iərimənu səkitaha, nənə in mwi rani tanak m Kumwesən ti nəveginien sənəni.

7 Iərmama riti rīpkərimənu atukw mhə ia nīmīruien səvənhi, nəri auər a mə in ramīru uə in remhə.

8 Trīni minuə kitaha saməmīru, nīmīruien səkitaha in səvəi Iərimənu səkitaha. Nənə trīni minuə kitaha semhə, nemhəien səkitaha in səvəi Iərimənu səkitaha. Ro iamīnhi irə trīni minuə saməmīru uə səuvamhə, kitaha səvəi Iərimənu səkitaha.

9 Kristo rīmamhə marə mətui mwi ti nəri, mə in truvehe Iərimənu səvəi nərmama səməme kamhəmīru mīne səməme həuvamhə raka.

10 Ro pen rəfo ikaməkiri noien səvəi pīam mə rərəha? Uə ik, rəfo ikamətə ərəha pīam? Kitaha pam tsərər ia nəmri Kumwesən, in trəkiri kitaha ti noien me səkitaha.

11 Iakani iamīnhi irə ti nəri mə nə nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Iou Iərimənu iakamīru, iakani nīpərhienien mə nərmama me pam tuhənīmwi nukurhunraha ia nənimek,

nənə nərmama me pam tuhəni irapw mə iou, iou Kumwesən.”

¹² Nægkiariien naha nipwran ma kitaha pam tсамәkeikei mhәni irapw noien me sәkitaha ia nәmri Kumwesәn.

¹³ Ro iamihni irә pwәh kitaha sәpwәh mwi nәkiriien noien me sәkitaha me mә rәrәha mәtә pwәh sәuwehi nәtәrigien riti sә rani mә tsәpwәh noien nari riti ia nәpin riti sә tro piәvtaha riti rapәti mимwei.

¹⁴ Iou iakukurәn amasan mә nәveginien me pam hamasan a ti nәniiien hәpko mhә iәrmama riti rәmkemik ia nәmri Kumwesәn. Iesu Iәrimәnu sәkitaha rasitu ia nirak mo iakuvehe mimi nipәrhienien ia nәri nәha. Mәtә trini minuә iәrmama riti rәrin rirhi mә nari riti rәmkemik ia nәmri Kumwesәn, nәri nәha rәmkemik atukw a tukwe in.

¹⁵ Nәpin iko piam riti riregi rәrәha ti nәveginien me sәmәme ikamәni ramahatәn pen mә ikinәpwәh narәien i sә ikamarә irә mamо nokeikeiien. Tikәpwәh noien mә nәri ikimәni trouaha piam riti sә Kristo rimamhә tukwe.

¹⁶ Nәnә tikәpwәh noien mә nәri ikәtoni mә ramasan a tukini әrәha.

¹⁷ Nitәtә sә Kumwesәn ramәrimәnu irә ripko mhә in nә nәniiien nari mine nәnimwiien nari, mәtә nitәtә nәha in nә natukwatukwien, mine nәmarinuien, mine nagienien sә Nәnimwin Ikinan rauvei pehe.

¹⁸ Iәrmama sә ramo tukwini nari m Kristo ia suatuk iamihna irә Kumwesәn rәrin ramagien tukwe, nәnә nәrmama mwi hәukurәn niniiien mә noien sәvәnhi ratukwatukw.

¹⁹ Ro pen pwәh sousari ti noien sә ramәmri nәmarinuien mine narimnari me sәmәme tuhasitu ia kitaha ti nuvrhәkinien kitaha me sәuwehe mhәutә.

²⁰ Tikәpwәh nәseniiien nәveginien sәnam rouraha wok sәvәi Kumwesәn. Nәveginien me pam hamasan a hәpko mhә iәrmama riti rәmkemik ia nәmri Kumwesәn, mәtә ripkatukwatukw mhә mә tiko piam rimwei ti nәniiien nari.

²¹ Ro iamihna irә ramasan mә tikәpwәh nәniiien nusai nari uә ikәpwәh nәnimwiien nәnimwiien skai rәmwhen ia waen uә noien nari riti mwi sә tro piam rapәti mимwei.

²² Nahatәtәien sәim ti narimnari me nәha ramasan mә tikәkwтәmhiri ramarә a tukw ik mine Kumwesәn. Trini minuә iәrmama riti ramesi pen noien sә in rukurәn mә ramasan a, mipkregi mhә rәrәha tukwe, in rәrin tragien.

²³ Mәtә trini minuә iәrmama riti nәtәrigien sәvәnhi ramo kәru ti nәveginien riti, nәnә in ramәni, ramo noien әrәha ia nәmri Kumwesәn, ti nәri nә mә in ramәni nәveginien nәha, mәtә rәpwәh niniiien nipәrhienien irә mә ratukwatukw a mә tro iamihni irә. Nәfә nәghin iәrmama rәpwәh niniiien nipәrhienien irә mә ratukwatukw a mә tro, trini minuә ramo, ramo noien әrәha ia nәmri Kumwesәn.

15

¹ Kitaha nәrmama nahatәtәien sәkitaha riskai tсамәkeikei mhasitu ia nәrmama nahatәtәien sәvәnraha rәpwәh niskaiien, mhәvrani nari pәmpәm me sәvәnraha, nәnә mhәpwәh nәvraniien mә rәritaha tragien tukwe.

² Mәtә pwәh kitaha sousari mә tso piәvtaha me rәrinraha ragien, mho ramasan minraha, mhәuvrәhәkin irәha hәuwehe mhәutә.

³ Iakani iamihni irә ti nәri nә mә Kristo ripkousari mhә mә tro rәrin әpa ragien. Rәmwhen ia nәgkiariien i kimәrai pen ia Nәkukuә Ikinan rani mә, "Nini әrәhaien me nәrmama sәpәmsәpә kamhәni ia niram, hәuwehe mhәmak ia nirak."

⁴ Kitaha säukuræn mä nægkiariien me pam sämæme kimærai pen ia Nækukua Ikinan fwe kupwæn kimærai pen iræha mä tuhävähag m kitaha mä tsæmri pen æknekîn nætærigien säkitaha ia Kumwesæn. Kitaha säukuræn noien noien naha ti næri næ mä samærer æknekîn ia næpin me nænæ nægkiariien me sävæi Nækukua Ikinan kambahëvehi utæ nætærigien säkitaha.

⁵ Kumwesæn æpa ramasitu ia kitaha mä tsærer æknekîn ia næpin me, nænæ in æpa rauvehi utæ nætærigien säkitaha. Nænæ tækwtækwuni iakamæres in mä trasitu ia kimiaha ia nætærigien säkimiaha mä truvehe mo kuation ræmwhen ia noien sävæi Iesu Kristo.

⁶ Nænæ iakamæres iamînha iræ mä kimiaha pam rerimiahaha rukuræn nuveheien mæmwhen ia reri iærmama kuation a ti nuvehi utæien næghi Kumwesæn i in Kumwesæn mine Tata sävæi Iesu Kristo Iærimænu säkitaha.

⁷ Ro pen mä piævtaha riti ruvehe tukumiahaha tihæsevær ia rerimiahaha tukwe ræmwhen ia Kristo rinæsevær ia rerin tukumiahaha næpin hiæuvæn tukwe in. Tiho iamînha iræ pwæh nærmama hævehi utæ næghi Kumwesæn.

⁸ Iakani pehe tukumiahaha i mä Kristo rimæuvehe iærmama sæ ro tukwini næri m nækur Isrel^a mä trahatæn mä Kumwesæn in niþærhienien, nænæ mä tro promes me sämæme Kumwesæn rino m kaha kupwæn me sävæi nækur Isrel hæuvehe mho niþærhienien.

⁹ Nænæ in rimæuvehe mä tro nærmama riþko mhæ iræha nækur Isrel hæuvehi utæ næghi Kumwesæn ti næpien sävænhi. Ræmwhen ia nægkiariien i kimærai pen ia Nækukua Ikinan rani mä,
“Ro iamînhi iræ takægnægini ik ia reri nærmama riþko mhæ iræha nækur Isrel, takæni niþu muvehi utæ næghim.”

¹⁰ Nænæ in rani mwî mä:
“Kimiaha nærmama me riþko mhæ kimiaha nækur Isrel tihagien kimiaha nærmama me sävænhi.”

¹¹ Nænæ rani mwî mä:
“Kimiaha nærmama me pam i riþko mhæ kimiaha nækur Isrel tihægnægini Kumwesæn,^b
kimiaha pam ia kwænækwus me pam tihæuvei pen nægnæginiien min.”

¹² Nænæ Profet Aesea rani mwî mä:
“Nuai nei riti trukwesær ia Jese muvehe, mutæ, mærimænu ia nærmama riþko mhæ iræha nækur Isrel.
Nærmama me naha tuhæmri pen æknekîn nætærigien sävænraha iræ.”

¹³ Kumwesæn æpa ramasitu ia kitaha mä tsæmri pen æknekîn nætærigien säkitaha iræ. Nænæ tækwtækwuni iakamæres in mä tro rerimiahaha ragien mæpwuæn næpin kimiaha hiæni niþærhienien ia Iesu Kristo. Iakamæres mä in tro iamînha iræ mä ia niskaiien sävæi Nænimwîn Ikinan kimiaha hiæukuræn nuveheien mhæskai mwî ti næmri pen æknekiniien nætærigien säkimiaha iræ.

Pol in aposol riti sävæi Iesu Kristo

¹⁴ Piak me, iou iakukuræn amasan mä nimiruien säkimiaha rukuær ia namasanien, nænæ hiamæuvehi nukuræniien me pam, nænæ hiamwhen ti nævähagien m kimiaha me.

¹⁵ Nægkiariien me næpwin ia nækukua i hæknekîn kwopti, mætæ iakætigase mirai pen m kimiaha mä tako a pwæh rerimiahaha ramrhi. Ratukwatuw a mä takægkiari iamînha iræ ti næri næ mä Kumwesæn rimæuvei pehe namasanien sävænhi miou,

^{15:4:} Rom 4:23-24, 1Kor 10:11 ^{15:7:} Rom 14:1 ^{15:8:} Mat 15:24 ^a ^{15:8:} Uæ nærmama kuvehi ninhum minraha ^{15:9:} Wok Me 3:25, Rom 11:30, 2Saml 22:50 ^b ^{15:11:} Uæ Iærimænu ^{15:12:} Rev 5:5

16 muvehi utə iou irə mə iou aposol riti səvəi Iesu Kristo^C kərhi pen iou iakamevən ti nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Iou iakamowok rəmwhen ia pris riti, maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən. Rəmwhen ia pris rauvei pen narimnari me m Kumwesən ia təkure nifata, iou mwi iakauvei pen nari riti min. Nəri nəha iakauvei pen m Kumwesən in i nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Nənə iakokeikei mə Nənimwin Ikinan tro irəha həuvehe mhəmher, mho ikinan i, nənə Kumwesən rerin tragien ti nuvehien irəha.

17 Ti nəri nə mə iou aposol riti səvəi Iesu Kristo, ro pen iakukurən nəfiutəien iou ti wok səvəi Kumwesən.

18 Mətə rəknekin mə takəgkiari ia nari riti iou atukw iakino. Takini a nəfe Kristo rino ia nirak ti nuviiien nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel həuvehe mho nəkwai Kumwesən. Kristo rino wok ia nəgkiariien səiou mine noien me səiou.

19 Nənə in rino wok ia niskaiien səvəi nīmtətien me mine narimnari me kamətoni kamərkarinari irə. In rino irəha pam ia niskaiien səvəi Nənimwin Ikinan. Ro pen iakini irapw pam nəgkiariien amasan səvəi Kristo, iakiməkupwən fwe Jerusalem mevən ia kwopun me pam meste pen tənə nəha Ilirikam.

20 Nənə ia nəpin me iakokeikei mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən ia kwopun me nepwin səməme kīpkregi raka mhə nəghi Kristo ikin. Iakəpwəh nokeikeien mə takuvrhəkin nari ia təkure nəri sə iərməpə rinəmri irapw.

21 Mətə rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama səməme kīpkini irapw mhə iərmama nəha minraha, irəha tuhətoni in

nənə nərmama səməme həpkregi raka mhə, irəha tuhəukurən.”

22 Noien i iakamo mamevən ia kwopun me səpəmsəpə nəpin rīpik raməsisəg iou ti nuveheien mətoni kimiaha.

Pol rokeikei mə trətoni nakalasia me fwe taon nəha Rom

23 Mətə təkwtəkwuni wok səiou ia kwopun i rino sampam. Ia nuk me rīpik iakokeikei mə takuvehe mətoni kimiaha.

24 Ro iamihni irə rerik rirhi mə takuvehe mətoni kimiaha nəpin takevən ia tənə i Spen. Nəpin takuvehe tsarə nəpin kwakwa a, nənə iakokeikei mə tihasitu ia nirak ia navanien səiou.

25 Mətə təkwtəkwuni iakamevən fwe Jerusalem mə takasitu ia nərmama me səvəi Kumwesən fwe ikin.

26 Nakalasia me fwe ia profens mi nəha Masetonia mine Akaea rerinraha ragien həuvei pehe mane me nepwin trasitu ia nərmama me səvəi Kumwesən fwe Jerusalem səməme nautə səvənraha riwən.

27 Rerinraha ragien a ti noien nəha. Nənə nīpərhienien səvənraha kaon rarə ti nəkur Isrel ti nəri nə mə irəha həuvehe mamhəuvehi pəri narimnari amasan me səvəi nəkur Isrel ramasitu ia nənimwinraha. Ro iamihni irə ratukwatukw mə nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel irəha mwi tuhasitu ia nəkur Isrel, mhəuvei pen narimnari amasan me səvənraha trasitu ia nīpwrnraha.

15:16: Rom 1:5, 12:3, Rom 11:13, Fil 2:17 **C 15:16:** Uə iərmama sə ramo tukwini nari m Iesu Kristo
15:18: 2Kor 3:5 **15:20:** 2Kor 10:15-16 **15:22:** Rom 1:10-13 **15:24:** 1Kor 16:6 **15:25:** Wok Me 19:21 **15:26:** 1Kor 16:1, 2Kor 8:1, 2Kor 9:2,12, Wok Me 24:17 **15:27:** Rom 9:4, 1Kor 9:11

²⁸ Takuvehi mane i hāməuvei pehe miou mevən muvei pen mīnraha. Nənə nəpīn iako sampam ia nəri i, iakier mevən ia tənə i Spen, nənə ia navənien səiou takuvehe mətoni kīmiaha.

²⁹ Nənə iakukurən mə nuveheien səiou sə takuvehe tukumiaha irə, trukuər ia narimnari amasan me səvəi Kristo mə kīmiaha tihəregi ramasan.

³⁰ Piak me, ti nəri nə mə kitaha samahatətə ia Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, nənə Nənimwin Ikinan ramo kitaha samokeikei kitaha me, iakaməres kīmiaha mə tihəfwaki əknekīn m Kumwesən tukw iou rəmwhen iou mwi iakaməfwaki tukwe.

³¹ Tihəfwaki mə Kumwesən truvehi raka iou ia rəgi nəkur Jutia səməme həkīni mhə nīpərhienien ia Iesu. Nənə tihəfwaki mwi mə nəpīn takevən mier pen fwe Jerusalem, nərmama me səvəi Kumwesən fwe ikin rerīnraha tragien ti nasituien səiou.

³² Nənə ia noien nəha, trīni mīnuə nəkwai Kumwesən pərhien, takuvehe mətoni kīmiaha ia nagienien, nənə kitaha pam reritaha tragien.

³³ Pwəh Kumwesən i in nukune nəmərīnuīen tramarə tukumiaha. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

16

Pol rani ramasan revən ti nərmama me səpəmsəpə fwe taon nəha Rom

¹ Iou iakani pehe tukumiaha i mə kitirimətaha Fipi, ramasitu ia wok səvəi nəfwakīien fwe Kegkria, in prən amasan riti.

² Ramasan mə tihəuvehi in ruvehe mo kuatia kīmiaha mīn ia nəghi Iərimənu səkitaha, noien nəha ratukwatukw mə nərmama me səvəi Kumwesən tuho. Trīni mīnuə nari riti səvənhi riwən, ramasan mə tihāsitu irə, ti nəri nə mə in rīnasitu ia nərmama həkīk, masitu mwi ia nirak.

³ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Prisila mīne Akwila, kīmrāhar mīnrau iamharo pəri wok səvəi Iesu Kristo.

⁴ Irau krīnouərər irapw mə trouemhə ti nasituien ia nirak. Rīpko mhə iou əpa, mətə iou mīne nakalasia me pam səməme rīpko mhə irəha nəkur Isrel kīmahā iahaməni tanak ti nirau.

⁵ Tihəni tukwini ramasan səiou revən mwi ti nakalasia me səməme kamhousəimwin irəha me fwe ia nīmwə səvənrau.

Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti iərmama keikei səiou Epainetas, in rīməkupwən mīni nīpərhienien ia Kristo fwe ia profens nəha Esia.

⁶ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Meri, in raməmwur pīk ti nasituien ia kīmiaha.

⁷ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Antronikas mīne Junias kīmrāhar nəkur Isrel kīmrāhar mīnrau iamhərevən ia kalapus. Aposol me kamhəsiai irau, irau krīməkupwən ia nirak rouni nīpərhienien ia Kristo.

⁸ Tihəni tukwini ramasan səiou ia nəghi Iərimənu səkitaha revən ti Ampliatas keikei səiou.

⁹ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Urpanas, kitaha mīn samo pəri wok səvəi Kristo. Tihəni tukwini ramasan səiou revən mwi ti Stakis keikei səiou.

¹⁰ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Apeles, in rīnahatən pen raka mə in iərmama pərhien səvəi Kristo.

Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Aristopolas mīne nərmama me ia nəkwai nīmwə səvənhi.

¹¹ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Herotian iəmə Isrel riti mwi.

Tihəni tukwini ramasan səiou ia nəghi Iərimənu səkitaha revən ti Narkisos mine nərmama me ia nəkwai nimwə səvənhi.

¹² Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Trifaena mine Trifosa, prən mi nəha krauo wok səvəi Iərimənu səkitaha.

Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Persis keikei, pran riti sə ramo pik wok səvəi Iərimənu səkitaha.

¹³ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Rufas, iərmama riti sə raməmwur pik ti noien wok səvəi Iərimənu səkitaha.

Tihəni tukwini ramasan səiou revən mwi ti mama səvənhi. In rino ramasan miou rəmwən ia mama atukwatukw səiou.

¹⁴ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Asukritas mine Flekon, mine Heremes mine Patropas mine Heremas mine piəvtaha me nepwīn səməme kamharə irəha minraha.

¹⁵ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Filolokas, mine Julia mine Nereas irau kitiriməni, mine Olimpās, mine nərmama me nepwīn səvəi Kumwesən səməme kamharə irəha minraha.

¹⁶ Tihəni ramasan tukumiaha me, mhakei m kimiaha me ia nakeien sə rəmher. Nakalasia me pam səvəi Kristo kamhəni ramasan tukumiaha.

¹⁷ Piak me, iakaməgkiari skai m kimiaha mə tihaməsiari ti nərmama nepwīn nəha ikīn. Irəha kamhərukwmən nəvisəien me, mamhouraha nahatətəien səvəi nərmama, mamhahatən nəgkiariien sə ropə ia nəgkiariien i kinahatən raka kimiaha irə. Tihəpwəh nəvənien ipaka ti nīrəha,

¹⁸ ti nəri nə mə nərmama səməme kamho iamīnha irə, irəha həpko tukwini mhə nari m Kristo Iərimənu səkitaha, mətə irəha kamho tukwini nari m tīpwīnraha. Nənə ia nəgkiariien əsien me mine nəgkiariien me həpwəh nəmwənien, irəha kamheikuə ia nərmama me səməme həpkukurən amasan mhə nari.

¹⁹ Nərmama həuvəregi raka nəvisaiuen mə kimiaha hiamo nəkwai Kristo, ro pen rerik ragien pik tukumiaha. Mətə iakokeikei pik mə tihəukurən amasan nari ti noien atukwatukw me, nənə mhəpwəh nəvənien ia noien ərəha me.

²⁰ Kumwesən in nukune nəmərinuien tīpko mhə tui in trəsəni kimiaha hieivə tesi Setan ia nisumiaha. Pwəh namasanien səvəi Iesu Iərimənu səkitaha tramarə tukumiaha.

²¹ Timoti iərmama sə iarauo pəri wok kimrau min rani ramasan tukumiaha.

Nənə Lusias mine Jeson mine Sosipata, irəhar nəkur imwak mirəhar, harni mwi ramasan tukumiaha.

²² Iou Tertius i iakmərāi tukwini nəgkiariien səvəi Pol ia nəkukuə i iakani ramasan tukumiaha ia nəghi Iərimənu səkitaha.

²³ Iəmə i Kaius rani ramasan tukumiaha. Iou Pol, iakamarə ia nimwə səvənhi, nənə nakalasia me kamhousəsīmwīn irəha me ia nimwə səvənhi irəha pam kamhəni ramasan tukumiaha. Erastas i ramərimənu ia mane me səvəi taon nəha mine piəvtaha Kwotas, irau mwi krauni ramasan tukumiaha.

²⁴ a

²⁵ Pwəh səuvehi utə nəghi Kumwesən revən fwe irənhə ia nəpin me. In əpa rukurən noien kimiaha hiərər əknekīn ia nahatətəien səkimiaha. Noien nəha

16:13: Mak 15:21 **16:16:** 1Kor 16:20, 1Tes 5:14 **16:17:** Mat 7:15, Taet 3:10 **16:18:** Fil 3:19, Kol 2:4, 2Tes 2:3 **16:19:** Rom 1:8, Mat 10:16, 1Kor 14:20 **16:20:** Rom 15:33, Jen 3:15 **16:21:** Wok Me 16:1-2, Wok Me 19:22, 20:4 **16:23:** 1Kor 1:14 **16:24:** Niutestamen me nepwīn kimərāi pen ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris fwe kupwən nəgkiariien riti ia vas 24 rani iamīnhi irə minus: "Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo tramarə tukumiaha pam." **16:25:** Efes 1:9, 3:5,9, Kol 1:26, Rom 1:5

ramesi pen nægkiariien amasan səiou mine nəvisauien ia Iesu Kristo. Ramesi pen mwi nægkiariien səvəi Kumwesən sə nɪpwrən rɪnərkwafə fwe tui,

²⁶ mətə təkwtəkwuni mine Kumwesən rino pui nərmama hətoni. In Kumwesən sə ramarə rerin. Profet me səvənhi me fwe kupwən həmərai pen nægkiariien nəha səvənhi ia nəkukuə me səvənraha. In rini mə nægkiariien nəha traməkeikei mevən ti nərmama ia tənəmtənə me pam mə irəha tuhatətə irə mho nəkwan.

²⁷ Kumwesən əpa in Kumwesən, in əpa rukurən nari. Pwəh nəgnəgɪniien revən tukwe in ia nuk nuk me ti nəri i Iesu Kristo rino. Ouəh, pwəh ro iamɪnhi.

Fas Korin

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i kani mə Fas Korin Pol rımərai revən ti nakalasia me fwe Korin ia nuk 55. Pol ramarə fwe Efesas mərhi pen nəkukuə i revən ti nakalasia me fwe Korin ti niriipwenien nəkukuə səvənraha. Korin raməmak ia nıkare tasi Metiterenian. In taon asori riti. Səvənhi nautə rasori. Mətə noien səvəi nəkur Korin rərəha. Ia tənəmtənə me pam nərmmama həukurən mə Korin in taon ərəha riti. Ti nəri nə mə nakalasia me fwe Korin həuvehe vi a mhahatətə ia Iesu Kristo, rəknekin ti nırəha ti noien noien amasan. Irəha kamho ihi noien ərəha. Nakalasia me fwe Korin haməvisə mınraha me. Irəha nepwin kamho noien ərəha anan. Pol rırai nəkukuə i nəgkiari skai mınraha mamahatən irəha mə irəha tuhfəfar irə. In rırai nəgkiariien me nepwin ia nəkukuə i mə trahatən irəha ia narəien səvənraha. Trini minuə irəha hesi pen nəgkiariien me nəha nənə tuhfəkurən noien amasan mine noien ərəha.

¹ Iou Pol, iou aposol riti səvəi Iesu Kristo, ti nəri nə mə Kumwesən rino rəmwhen ia sə in rokeikei, məkwein iou mə tako wok i, mine piəvtaha Sostenes.

² Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me səvəi Kumwesən fwe taon nəha Korin, kimiaha nərmmama me i Iesu Kristo rınəpərhi kimiaha hiəmher, nənə Kumwesən rınəkwein kimiaha mə nəkur ikinan me səvənhi, kimiaha mine nərmmama ia kwopun me pam səməme hiaməfwaki m Iesu Kristo İərimənu səkitaha sə in İərimənu səkitaha pam.

³ Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine Iesu Kristo İərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəməriniuien m kimiaha.

Pol rani vivi Kumwesən ti nakalasia me fwe Korin

⁴ Ia nəpın me iakani vivi Kumwesən tukumiaha, ti nəri nə mə rınəriari pehe namasanien səvənhi m kimiaha ia Iesu Kristo,

⁵ mo hiəuvehe mhəmwhen ia iərmama riti nautə səvənhi rasori. Nautə nəha in nəha niniien me pam mine nukurənien me pam hiaməuvehi raku pen ti Iesu Kristo.

⁶ Kumwesən rınəriari namasanien nəha m kimiaha iamınha irə ti nəri nə mə kimiaha hiaməni mə nəgkiariien sə raməvisau Kristo ro nıpərhiienien.

⁷ Ro pen kimiaha hiəuəuvehi raka nıskaiien me pam səməme Nənimwin İkinan rauvehi pehe, hiaməuvehi mamheitenhi nəpın nəha tukətoni İərimənu səkitaha Iesu Kristo trier pehe.

⁸ In tro kimiaha hiərer əknekin meste nəpın sampam mə tukəpwəh nətonien noien ərəha riti ia kimiaha ia nəpın nəha Iesu Kristo İərimənu səkitaha truvehe mwı irə.

⁹ Kumwesən ramo nəgkiariien səvənhi ia nəpın me. In rınəkwein kimiaha, mo kimiaha hiəuvehe mho kuatia kimiaha tını, Iesu Kristo, sə in İərimənu səkitaha.

Nakalasia me fwe Korin kamheitehieitehi kusen səvənraha

¹⁰ Piak me, ia nəghi Iesu Kristo İərimənu səkitaha iakaməres skai tukumiaha mə kimiaha pam tihəni a nari kuatia, mhəpwəh noien mə nətərigien

riti truvehe meitehi kimiaha. Mətə nəpɪn me nətərigien səkimiaha mine rerimiaha truvehe rouo kuatia.

¹¹ Iakani iamɪnhi irə, piak me, ti nəri nə mə nəkur imwei Kloe nepwin haməni pehe tukw iou i mə kimiaha hiaməvisə.

¹² Nipwrai nəgkiariien sə iakani ro iamɪnhi irə. Kimiaha kuatia kuatia hiaməgkiari. Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Pol.” Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Apolos.” Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Pita.” Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Kristo.”

¹³ Hiənə ko hieitehieitehi Kristo iamɪnha irə? Rəfo? Kɪnəruɪ tərini pen iou Pol ia nei kamarkuauɪ tukumiaha? Uə kɪno baptaes ia kimiaha ia nəghi Pol?

¹⁴ Iou iakamɪni tanak ti Kumwesən mə iarpko mhə paptaes ia kimiaha riti, mətə iakino a paptaes ia Krispas mine Kaius.

¹⁵ Rerik ragien iamɪnha irə ti nəri nə mə iərmama riti ko ripkɪni mhə mə kɪno baptaes irə ia nəghik.

¹⁶ (Nipərhiendien iakino mwɪ paptaes ia Stefanas mine nərmama me fwe ia nəkwai nɪmwə səvənhi. Kurirə ia in, iakənouenou mə iakino mwɪ baptaes ia iərmama riti uə rekəm.)

¹⁷ Kimiaha hiəukurən mə Kristo ripkərhi pehe mhə iou mə tako paptaes ia nərmama, mətə rərhi pehe iou mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvənhi. Iakaməvisau irapw nəgkiariien amasan nəha mɪpkesi pen mhə nukurənien səvəi iərmama kamo nei kamarkuauɪ səvəi Kristo ruvehe nɪskaiien səvənhi riwən.

Kristo in nukurənien mine nɪskaiien səvəi Kumwesən

¹⁸ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəvisauien Kristo ia nei kamarkuauɪ ro narisien i ti nərmama səməme kamhəuvən mə tuhemhə, mətə tukutaha i nərmama səməme Kumwesən rauvehimɪru kitaha, nəvisauien nəha in nɪskaiien səvəi Kumwesən.

¹⁹ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə Nəkukua Ikinan rani mə, “Iou takouraha nukurənien səvəi nərmama səməme həukurən amasan nari, nənə mo nəri auər a ia nukurənien səvəi nahatən me.”

²⁰ Iərmama sə rukurən amasan nari in pəku? Iahatən pəku səvəi Loa? Iərmama sə raripwən nəresien me ia tiprənə i in pəku? Həiɪwən! Kumwesən rino nukurənien səvəi nərmama ia tiprənə i ruvehe mo narisien irə.

²¹ Ro iamɪnhi irə ti nəri nə mə ia nukurənien səvəi Kumwesən in rino mə nərmama səvəi tiprənə i tuhəpwəh nukurənien in ia nukurənien səvənraha. Mətə Kumwesən rerin ragien mə truvehimɪru nərmama səməme kamhəni nipərhiendien ia nəgkiariien i kitaha saməvisau irə, nəgkiariien sə nərmama haməni mə ro narisien irə.

²² Nəkur Isrel hokeikei mə tuhətoni nɪmtətien me. Nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel kamhətui nukurənien,

²³ mətə kitaha saməvisau Kristo kɪnəruɪ tərini pen in ia nei kamarkuauɪ. Nəgkiariien nəha nəkur Isrel kamhapəti irə mamhəmwei, nənə nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel kamhəni mə nəgkiariien nəha ro narisien i.

²⁴ Mətə nərmama səməme Kumwesən rɪnəkwein irəha, nəkur Isrel nepwin mine nərmama nepwin ripko mhə irəha nəkur Isrel, irəha hənətoni mə Kristo in nɪskaiien səvəi Kumwesən mine nukurənien səvəi Kumwesən.

²⁵ Noien nəha səvəi Kumwesən sə nərmama kamhəni mə ro narisien i rukurən nari məpi raka nukurənien səvəi nərmama pam. Nənə noien nəha

1:12: 1Kor 3:4, Wok Me 18:24-28, Jon 1:42 **1:14:** Wok Me 18:8, Rom 16:23 **1:16:** 1Kor 16:15

1:17: Mat 28:19, Jon 4:2 **1:18:** 2Kor 4:3, Rom 1:16 **1:20:** Aes 19:12, Aes 33:18, Aes 44:25, Job 12:17 **1:21:** Mat 11:25 **1:22:** Mat 12:38, Wok Me 17:28,32 **1:23:** Rom 9:32, 1Kor 2:14 **1:24:**

Kol 2:3 **1:25:** 2Kor 13:4

səvəi Kumwesən sə nərmama kamhəni mə niskaiien səvənhi riwən riskai məpi raka noien səvəi nərmama pam.

²⁶ Piak me, rerimiahaha tramrhi nəpin Kumwesən rinəkwein kimiahaha irə fwe kupwən. Ia nəpin nəha kimiahaha hiəpik hiəpkukurən mhə nari ia nəmri nərmama. Kimiahaha hiəpik hiəpkuvehi mhə niskaiien, ripko mhə kimiahaha hiəpik nipwnəti nəmə asori me nepwın.

²⁷ Mətə Kumwesən rımərfi narimnari me səməme nərmama ia təkure tıprənə i haməni mə ro narisien i, mə ia noien nəha in tro naurisien m nərmama səməme həkurən nari. In rımərfi narimnari me səməme nərmama ia təkure tıprənə i haməni mə niskaiien səvənraha riwən, mə ia noien nəha in tro naurisien m nərmama səməme niskaiien səvənraha rarə.

²⁸ In rımərfi narimnari auər a me, mine narimnari me kamətə ərəha irəha, mə ia noien nəha in tro nərmama me kamətə irəha mə irəha nərmama anan me nepwın tuhəuvehe mho nərmama auər a ia nirəha.

²⁹ Kumwesən rino iamınhi irə mə iərmama riti riwən trəgkiari ərpwı ia nənimen.

³⁰ Mətə in rino kimiahaha hiəuvehe mho kuatia kimiahaha Iesu Kristo. Nənə Kristo in nukurənien səkitaha ruku pen ti Kumwesən. In rino kitaha səuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. In rino kitaha səuvehe mho nəkur ikinan me səvənhi. In rinəraku saatuk mifi raka nari ia kitaha.

³¹ Ro iamınhi irə, rəmwhen ia nəgkiariien i kimərəi pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, "Pwəh iərmama sə raməgkiari ərpwı, trəgkiari ərpwı a ia narimnari me səməme Iərimənu səkitaha rino."

2

¹ Piak me, nəpin iakiməuvehe tukumiahaha, iakuvehe mını irapw tukumiahaha nəgkiariien i Kumwesən rinərkwafə irə fwe kupwən, mətə iapkinı irapw mhə nəgkiariien uə nukurənien sə rutə pik, rekəm.

² Nəpin iakinamarə kitaha m kimiahaha, rerik riskai mə tapkinı irapw mhə mwı nari riti, mətə Iesu Kristo a mine nemhəien səvənhi ia nei kamarkuauı.

³ Nəpin iakiməuvehe mətoni kimiahaha, niskaiien səiou riwən anan, mamhekır ia nəpin me, mamətəmnımwın.

⁴ Nənə nəgkiariien səiou mine nəvisaiien səiou, iapkinı irapw mhə mesi pen nukurənien səvəi nərmama ti nuvi peheien kimiahaha. Mətə nəpin iakinəgkiari, hiətoni niskaiien səvəi Kumwesən mine wok səvəi Nənımwın Ikinan.

⁵ Iakino iamınha irə mə nahatətəien səkimiahaha trəpwəh nərər penien ia nukurənien səvəi nərmama, mətə trərər pen ia niskaiien səvəi Kumwesən.

Nukurənien sə rauku pen ti Nənımwın səvəi Kumwesən

⁶ Mətə nipərhiennien, nərmama me i həuvəskai raka ia nımıruien səvənraha, kimaha iahaməvəhag mınraha ia nukurənien. Mətə nukurənien nəha ripkuku pehe mhə ti tıprənə i uə ia nəmə asori me səməme kamhərimənu ia tıprənə i. Nəmə asori me nəha tuhəuvehe mho nəmə auər a ia nirəha.

⁷ Mətə kimaha iahaməgkiari ia nukurənien səvəi Kumwesən sə rinamərkwafə fwe kupwən nərmama me həkətoni mhə. Nukurənien nəha Kumwesən rinəmri raka fwe tui anan mə truvehi utə kitaha irə tsəuvehi nasoriien.

⁸ Nærmama sëmæme kamhærimænu ia tîprænæ i iræha pam hæpkukuræn mhæ nægkiariien næha. Ko hæpkukuræn hæpkæru i tæri ni pen mhæ Iærimænu asori sækitaha ia nei kamarkuau i.

⁹ Mætæ ræmwhen ia nægkiariien i kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan rani mæ, “Iærmama riti riwæn rinætæ raka ia nænimen, uæ ruværegi raka ia nækwæregin,

uæ rerin ruværho raka

næfe Kumwesæn rinæpnæpenæ iræ mæ truvei pen m nærmama sëmæme hokeikei in.”

¹⁰ Mætæ Kumwesæn rino pui pehe narimnari me næha m kitaha ia Nænimwin sævænhi.

Nænimwin sævænhi rukuræn noien iamînha iræ ti næri næ mæ in ramætæ pui narimnari me pam, mamætæ pui mwi nætærigien sævæi Kumwesæn sæ ræmwhenimw.

¹¹ Narimnari me sëmæme iærmama rerin ramrho, nænimwin æpa sævænhi fwe imwæ rukuræn. Ia noien a mwi næha, narimnari me næha sëmæme Kumwesæn rerin ramrho, Nænimwin æpa sævænhi rukuræn.

¹² Nænimwin i kimæuvei pehe m kitaha ripko mhæ Nænimwin sævæi tîprænæ i, mætæ Nænimwin sæ raku pen ti Kumwesæn. Kimæuvei pehe m kitaha mæ tsæukuræn næfe Kumwesæn rauvei pehe auæ a m kitaha.

¹³ In i nægkiariien i kimaha iahamæni iræpw. Nænæ nukurænien sævæi nærmama ripkahatan mhæ kimaha ia nægkiariien me næha, mætæ Nænimwin næha rinahatæn kimaha iræ. Nænæ iahamæni iræpw nægkiariien pærhien me sævænhi ia nægkiariien me sëmæme in rauvei pehe.

¹⁴ Iærmama sæ Nænimwin sævæi Kumwesæn riwæn iræ ko ripkuvehi mhæ narimnari me Nænimwin næha ramæriari pehe i. In rætoni narimnari me næha ho a narisien iræ. Ko ripkukuræn mhæ iræha ti næri næ mæ kaukuræn narimnari me næha ia Nænimwin sævæi Kumwesæn.

¹⁵ Iærmama Nænimwin sævæi Kumwesæn ramaræ iræ ramækiri mamætæ sas narimnari me pam, mætæ iærmama riti riwæn ko rækiri noien sævæi iærmama næha.

¹⁶ Ro iamînhi iræ ti næri næ mæ Nækukuæ Ikinan rani mæ, “Sin rukuræn nætærigien sævæi Iærimænu sækitaha mæ trahatæn in?”

Mætæ kitaha samæuvehi nætærigien sævæi Kristo.

3

Kumwesæn æpa trækiri wok sævæi nærmama me sævænhi

¹ Piak me, fwe kupwæn, næpin iakinamaræ kitaha m kimiaha, ko iapkægkiari mhæ m kimiaha ræmwhen iakamægkiari m nærmama Nænimwin sævæi Kumwesæn rinæræ raka ia niræha, mætæ iakinægkiari m kimiaha ræmwhen mæ kimiaha nærmama me a sævæi tîprænæ, uæ kimiaha nækwærhakwærho me a ia nimiruien vi sækimiaha ia Kristo.

² Næpin iakinamahatæn kimiaha ræmwhen iakauvei pehe a næveginien mærmæru m kimiaha. Iapkuvei pehe mhæ næveginien sikai m kimiaha ti næri næ mæ kimiaha hiæpkæmwhen mhæ ti nænien næveginien sikai. Nænæ nipærhienien tækwækwuni hiæpwæh ihi næmwhenien ti nænien næveginien sikai.

³ Noien sækimiaha rəmwhen a ia noien səvəi nərmama səvəi tɪprənə i. Kimiaha hiamətərig ərəha ia kimiaha me, mamhəvisə m kimiaha me. Noien nəha hiamo ramahatən pen mə kimiaha nərmama me a, noien sækimiaha rəmwhen a ia nərmama nepwin səvəi tɪprənə i.

⁴ Nəpin iərmama riti rini mə, “Iou iərmama səvəi Pol,” nənə riti mwi rini mə, “Iou iərmama səvəi Apolos,” noien nəha ramahatən pen mə kimiaha nərmama me a səvəi tɪprənə.

⁵ Hətəni ro. Apolos in nəfe iərmama? Pol in nəfe iərmama? Kimrau iotukwininari mi a iarinouasitu ia kimiaha mə tihəni nɪpərɪhienien ia Iesu. Kimrau iarauo wok sə Iərimənu səkɪtaha rɪməuvei pehe m kimrau kuartia kuartia mə troue.

⁶ Rəmwhen mə iou iakinəpwei nuni nari, nənə Apolos in rɪnəfwɪ ia nui, mətə Kumwesən rino rutə.

⁷ Ro iamɪnhi irə iərmama sə raməpwei nuni nari, uə iərmama sə raməfwɪ ia nui, in nəri auər a, mətə Kumwesən in nukune wok nəha, ti nəri nə mə in ramo narimnari haməmɪru mamhətə.

⁸ Iərmama sə raməpwei nuni nari mɪne iərmama sə raməfwɪ ia nui irau krouənməwhen a. Kumwesən trərəkəu irau mesi pen atukwatukw wok sə irau kro.

⁹ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə kimrau iotukwininari mi səvəi Kumwesən iarauo pəri wok. Nənə kimiaha hiəmwhen ia nəmhien səvəi Kumwesən uə nimwə səvəi Kumwesən.

¹⁰ Ia namasaniə səvəi Kumwesən sə rɪnəriari pehe irə miou, iako rəmwhen ia iərmama sə rukurən amasan nuvrhəkɪnien nimwə, məmri irapw nəri skai riti tukuvrhəkɪn pen nimwə ia təkuren, nənə təkwtəkɪwuni iərməpə raurhəkɪn pen nimwə ia təkure nəri skai nəha iakinəmri irapw. Pwəh nərmama hətui amasan mə kamhəfo mamhəuvrhəkɪn pen nimwə irə.

¹¹ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə iərmama riti ko rɪpkəmri irapw mhə nəri skai riti sə tukuvrhəkɪn pen nimwə irə ropə ia nəri skai nəha kɪnəmri irapw raka. Nəri skai nəha in nəha Iesu Kristo.

¹² Nərmama nepwin haməuvehi narimnari me səməme tuhəuvrhəkɪn nimwə irə rərər kɪni tui rəmwhen ia aean mi nəha kol mɪne silva mɪne kəpwier amasan me səməme nənimenraha rəknekɪn. Nərmama me nepwin mwi haməuvehi narimnari me səməme ko həpkərər əpwəmwɪs mhə rəmwhen ia nei mɪne nig mɪne nimwai nari.

¹³ Tukətəni wok səvəi nərmama kuartia kuartia ti nəri nə mə nəpin səvəi Kristo tro pui irəha. Ia nəpin nəha napw trahi wok səvəi nərmama kuartia kuartia mahatən pen wok səvənraha mə ramasan uə rərəha.

¹⁴ Trini mɪnuə napw rəpwəh nahi əmwesiien wok sə iərmama riti ruvrhəkɪn pen ia təkure nəri skai kɪnəmri irapw, iərmama nəha truvehi nərəkuien riti.

¹⁵ Mətə trini mɪnuə napw rahi əmwesi wok səvəi iərmama riti, iərmama nəha trarfai ia nərəkuien səvənhi. Mətə Kumwesən truvehimɪru in rəmwhen ia iərmama riti sə napw rɪnahi nimwə səvənhi mɪne narimnari me səvənhi nənə in əpa ramɪru.

¹⁶ Hiəkurən uə rekəm? Nimwə səvəi Kumwesən in nə kimiaha. Nənimwɪn ikinan ramarə ia kimiaha.

¹⁷ Trini mɪnuə iərmama riti rouraha nimwə səvəi Kumwesən, Kumwesən trouraha in. Iakani iamɪnha irə ti nəri nə mə nimwə səvəi Kumwesən ro ikinan i, nənə nimwə nəha in nə kimiaha.

18 Ræræha mæ iærmama riti treikuæ atukw a iræ. Trini minuæ kimiaha riti rerin ramrhi mæ in rukuræn nari næha tækwækwuni ia næmri nærmama, ramasan mæ pwæh ruvehe iærmama riti nærmama haris iræ. Ia suatuk næha in truvehe mukuræn nari.

19 Ro iamînhi iræ ti næri næ mæ nukurænien sævai nærmama ia tiprænæ i ro narisien i ia næmri Kumwesæn. Ræmwhen ia nægkiariien i kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan rani mæ,

“Kumwesæn ramo mæ nærmama sæmæme hæukuræn nari

noien ikou me sævænraha trousi tæriini iræha ræmwhen ia kwænkru.”

20 Nækukuæ Ikinan rani mwi mæ,

“Iærimænu rukuræn mæ nætærigien sævai nærmama sæmæme hæukuræn nari ho a næri auær a ia niræha.”

21 Ro iamînhi iræ tihæpwæh ninien mæ kimiaha nærmama sævai iærmama i uæ kimiaha nærmama sævai iærmama næha mæ tihæuvehi utæ atukw a kimiaha tukwe. Kumwesæn rauvei pehe narimnari me pam mæ trasitu ia kimiaha.

22 Pol uæ Apolos uæ Pita uæ tækure tiprænæ uæ nimiruuien uæ nemhæien uæ næpin ipwet mine uæ næpin sæ tripkuvehe, mætæ iræha pam sækimiaha,

23 kimiaha næha sævai Kristo, nænæ Kristo in sævai Kumwesæn.

4

Aposol me sævai Kristo

1 Ro iamînhi iærmama riti træfætæ kimaha iræ? In trætæ kimaha ræmwhen ia kimaha iotukwininari me sævai Kristo. Nægkiariien me i sævai Kumwesæn hænærkafæ fwe kupwæn, Kumwesæn rinæmri pehe nægkiariien me næha ia rægimaha mæ tahætui amasan tukwe.

2 Nænæ kimiaha hiæukuræn nærmama me sæmæme iæmæ asori riti ræmri pen narimnari me sævænhi ia rægînraha hamætui tukwe, iræha tuhamækeikei mho wok sævænraha ramasan mæ næpin iæmæ asori rætoni wok sævænraha nænæ rini nipærhienien ia niræha.

3 Mætæ tukw iou, ro a næri ouihî riti trini minuæ kimiaha uæ nærmama æpæ me nepwin hænæ tuhækiri noien sæiou. Iou mwi ko iapkækiri atukw mhæ noien sæiou iamînhi iræ.

4 Ia nætærigien sæiou, iou iakino a sæ ramasan, mætæ ripko mhæ iakani mæ iakatukwatukw. Iærimænu sækitaha in æpa ratukwatukw ti nækiriien noien sæiou.

5 Ro iamînhi iræ tihæpwæh nækiri akwauakwien noien sævai nærmama ia næpin sæ ripkatukwatukw mhæ mæ tukækiri noien sævai nærmama iræ. Tihæfwini meste næpin Iærimænu sækitaha truvehe iræ. In truvehe miþeki irapw narimnari sæmæme hamærkwafæ ia næpitævien, miþeki pehe ia nukuraanien, nænæ mini irapw nætærigien afæ me sævai nærmama ia nukuraanien. Ia næpin næha Kumwesæn trægnægini nærmama kuatia kuatia mesi pen atukwatukw noien amasan me sæmæme hænæ.

6 Piak me, iakimæni nægkiariien me i ia kimrau Apolos mæ trasitu ia kimiaha. Iakokeikei mæ tihæuvehi nukurænien ia kimrau nænæ mhæukuræn nipwrai nægkiariien i sæ rani mæ, “Tikamevæn mæpwæh næpi rakaien næfe kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan.” Ræræha mæ tihærpwi kimiaha ti iærmama riti mamhæni æræha riti.

7 Rafo? Kimiaha hiasori mhæpi raka nærmama me pam? Rekæm! Kimiaha hiæpkuvehi mhæ nari riti sæ ruku pehe atukw tukumiaha. Narimnari me

pam sãmame hiamæuvehi, Kumwesæn rauvei pehe auer a m kímiaha. Ro pen ripkæmwhen mhæ mæ tihamægkiari ærpwi.

⁸ Ræfo næha? Rosi kímiaha hiæuvæukuær raka uæ? Rosi nautæ sækímiaha ruvæuvehe minasori raka uæ? Rosi kímiaha hianævtnhi raka kímaha mhæuvehe mho kig me ia kímiaha uæ? Kamo hiamærimænu pærhien kímaha iahokeikei pwh særimænu pæri kitaha m kímiaha.

⁹ Kímaha aposol me, mætæ iakamætoni mæ Kumwesæn ruvehi irapw kímaha inhæripw anan. Kímaha iahæmwhen ia nærmama sãmame kinækiri raka iræha mæ tuhamækeikei mhæmhæ. Ræmwhen mæ iahamærer ia næmri nagelo me mine nærmama me pam sævæi tiprænæ mæ iræha tuhæspau ia noien sævæi nemhæien sækímaha.

¹⁰ Kímaha nærmama sævæi Kristo ro pen nærmama kamharis ia kímaha mæ kímaha iahæreirei nari. Mætæ ræfo? Rosi kímiaha hiæukuræn nari ti næri næ mæ hiæuvæuvehe mhæno kuatia kímiaha Kristo uæ? Kímaha niskaiien sækímaha riwæn. Mætæ ræfo? Rosi niskaiien sækímiaha raræ uæ? Nærmama kamhæni æræha kímaha. Mætæ ræfo? Rosi iræha kamhæsiæi kímiaha uæ?

¹¹ Meste pehe ipwet mine nukumhæ ramahi kímaha, kímaha iahamækwakwa, mamharkahu ia tinari eitehi me, nærmama hamousi kímaha, nimwæ sækímaha riwæn.

¹² Kímaha iahamæse mamhøwok ia rægímiaha ti nuvehien nævegínien sænæmaha. Næpin nærmama hæni æræha kímaha, kímaha iahækwein amasan ia niræha. Næpin nærmama hometæ kímaha, kímaha iahæseni a mhærer æknekín.

¹³ Næpin nærmama houraha næghímaha ia neikuæien, mætæ kímaha iahægkiari pen amasan a minraha. Meste pehe ipwet mine ia næmri nærmama kamætæ kímaha ræmwhen ia næri æmkemik me sãmame kamærarki mine nipwæ narimnari me pam ia tækure tiprænæ i.

¹⁴ Iapkraï mhæ nægkiariien me i mæ tako kímiaha hiauris, rekæm. Kímiaha hiæmwhen ia nipwnætik keikei me sæiou ro pen iakamævæg m kímiaha.

¹⁵ Nahatæn me sækímiaha hæpik sãmame tuhahatæn kímiaha ia Kristo. Rosi iræha hæmwhen ia tata karen i sækímiaha iræha pam ten taosen, mætæ tata atukwatukw sækímiaha kuatia a, in i iou, ti næri næ mæ iou iakímæuvehe mo tata sækímiaha ia Iesu Kristo næpin iakinamævisau pehe nægkiariien amasan sævænhi m kímiaha fwe kupwæn.

¹⁶ Ro pen iakani pehe tukumiaha i mæ ramasan mæ tihæuvnhi iou.

¹⁷ Ro iamínhi iræ iakæghi pehe Timoti ruvehe tukumiaha. In nærik keikei riti ia Iærimænu sækitaha. Iou iakukuræn nætigiteien iræ. In trahatæn mwi kímiaha ia suatuk me sæiou ia Iesu Kristo, suatuk me næha iakamahatæn nakalasia me iræ ia kwopun me pam.

¹⁸ Kímiaha me nepwín hiamærpwi kímiaha ti næri næ mæ rerímiaha ramrhi mæ tapkuvehe mhæ mætoni kímiaha.

¹⁹ Mætæ triþko mhæ tui iakuvehe mætoni kímiaha trini minuæ Iærimænu sækitaha raseni iou. Nænæ iou tapkregi mhæ nægkiariien me sævæi nærmama sãmame hamærpwi iræha, mætæ takuvehe mætæ sas ia niskaiien sævænraha.

²⁰ Iakani iamínhi iræ ti næri næ nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ ripko mhæ nitætæ sævæi nægkiariien, mætæ nitætæ sævæi niskaiien.

²¹ Nænæ hiokeikei næfe? Takuvehe mætoni kímiaha mærisi kímiaha uæ takuvehe masitu ia kímiaha ia noien mæru ti næri næ mæ iakokeikei kímiaha?

5

Kimiaha tihərhi irapw iərmama sə ramo noien ərəha ia nīmwrhenimiahaha

1 Kiməni pehe tukw iou i mə kimiaha riti ramo noien riti rərəha anan. Kipkətoni mhə nərmmama səməme hərəirei Kumwesən kamho noien ərəha nəha. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə iərman riti rıməiri pran kurirə səvəi tata səvənhi krauarə pəri nəha təkwtəkwuni.

2 Nənə kimiaha hiamərpwi kimiaha tukwe mə ramasan a! Mətə rəfo kimiaha hiəpkregi mhə rərəha mhasək tukwe? Iəmə sə rino noien nəha, kimiaha tihaməkeikei mhərhi irapw in ia nīmwrhenimiahaha.

3 Təkwtəkwuni iapkarə mhə kitaha m kimiaha ia nıpwraq, mətə ia nənımwik iakamarə kitaha m kimiaha. Trini minuə iakamarə kitaha m kimiaha, iakuvəni raka ia nəghi İesu İərimənu səkitaha nəfe tso ia iəmə nəha.

4 Nəpın hiouəsımwin kimiaha me, nənə ia nənımwik iou mwi iakamarə kitaha m kimiaha, nənə ia nıskaiien səvəi İesu İərimənu səkitaha,

5 kimiaha tihəmri pen iəmə nəha ia rəgi Setan mə tukouraha nıpwran. Tiho iamınha irə mə tukuvehimıru nənımwı iəmə nəha ia nəpın nəha İərimənu səkitaha İesu truvehe irə.

6 Noien sə hiaməgkiari mamhərpwi kimiaha irə rıpkamasan mhə. Hiəkurən uə rekəm? Yis ouihi raməse bred pəpwıə.

7 Tihəuvehi raka yis akuas mə kimiaha tihəmwhen ia bred vi sə yis riwən irə. Nıpərhiendien kimiaha hıəmwhen ia bred nəha ti nəri nə mə Kristo, kwəti sipsip səkitaha səvəi nəveginien asori nəha Pasova, kinousi əpune nıten ruvehimıru kitaha.

8 Ro pen pwəh kitaha tso nəveginien asori nəha, mhəpwəh nəmwəkiien kitaha me, mhəpwəh noien ərəha. Noien me nəha həmwhen ia yis akuas. Mətə pwəh so nəveginien asori nəha mho noien sə rəmher matukwatukw rəmwhen ia bred sə yis riwən irə.

9 İakuvərai raka nəkukuə riti m kimiaha, mını mə tihəpwəh navən pəriien kimiaha nərman mıne nıpran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me,

10 mamhəpwtig ti nautə səvənraha, mamhakres, mamhəfwaki m nənımwı nari me. Rıpkə mhə nıpwrai nəgkiariien nəha səiou mə kimiaha tihəpwəh navən pəriien kimiaha nərmmama me səvəi tıprənə i səməme kamho noien ərəha me nəha. Rəknəkin ko hiəpkaraka mhə ia nırhə ti nəri nə mə kitaha mınraha samarə ko səpkaraka mhə ia təkure tıprənə i.

11 Mətə nəkukuə sə iakımərai m kimiaha, nıpwran ro iamınhi irə mə tihəpwəh navən pəriien kimiaha nərman mıne nıpran səməme kamhəni mə irəha nəkur əfwaki me, mətə kamhəiri əpnəpen irəha me, mamhəpwtig ti nautə səvənraha, mamhəfwaki m nənımwı nari me, mamhəni neikuəien mamhouraha nəghi iərmama irə, mamhənımwı pik nənımwıien skai mamhakonə irə, mamhakres. Kimiaha tihəpwəh nəkure pəriien kimiaha nərmmama me nəha mhani nari kimiaha mınraha.

12-13 Rıpkə mhə səiou nəha wok mə takəkiri noien səvəi nərmmama iruə me. Kumwesən əpa trəkiri noien səvənraha. Mətə kimiaha nakalasia me kimiaha nərmmama me i nəkwai nımwə nənə tihaməkeikei mhəkiri noien me səkimiaha me. Rəmwhen ia Nəkukuə İkinan rani mə, “Tihərhi irapw iərmama sə ramo noien ərəha ia nīmwrhenimiahaha.”

6

Nakalasia me mine navisaien me savanraha

¹ Nəpin kimiaha mi kəru krouaski irau me, nənə ro naurisien mə irau trouvehi navisaien savanrau rouevən ti nərmama səməme həreirei Kumwesən mə tuhəkiri nəgkiariien savanrau. Irau trouəkeikei rouuvehi navisaien savanrau rouevən ti nərmama səvəi Kumwesən pwəh irəha həkiri.

² Hiəukurən uə rekəm? Ia nəpin sə tripkuvehe nərmama me səvəi Kumwesən tuhəkiri nərmama ia təkure tiprənə i ti noien me savanraha. Trini minuə kimiaha tihəkiri nərmama ia təkure tiprənə i rəfo, ko hiəpkəkiri atukw mhə noien kwərhakwəra me səkimiaha?

³ Hiəukurən uə rekəm? Kitaha tsəkiri nagelo me ti noien me savanraha. Mə ro iaminihə irə, noien me səvəi tiprənə i haməru a ti nəkiriien.

⁴ Ro pen rəfo kimiaha hiaməuvən ti nərmama me nəha səməme nakalasia me həpkisiai mhə irəha mə irəha tuhəkiri kimiaha ti navisaien me səkimiaha sə ro me iaminihə irə?

⁵ Iakani nəgkiariien nəha ramo naurisien m kimiaha. Rəfo, kimiaha riti riwən sə nukurənien savənhi rəmwhen mə trəmri amasan navisaien səvəi piəvtaha mi kəru?

⁶ Mətə piəvtaha mi krouavisə minrau me rouuvehi rouevən ti nərmama səməme həpkini mhə nīpərhienien ia Kristo mə irəha tuhəkiri nəgkiariien savanrau.

⁷ Noien nəha hiaməuvən ti iərmama riti mə trəkiri kimiaha ti navisaien me səkimiaha ramahatən pen me hiənarfai raka ia suatuk səvəi Kumwesən ia nimiruien səkimiaha. Rəfo, trini minuə iərmama riti ramo rərəha ia niram, ramasan mə tikenouenou a irə. Trini minuə rameikuə ia niram, mamakres mik, ikenouenou a mwi irə.

⁸ Mətə rekəm. Kimiaha piəvmiaha me a, mətə hiamo rərəha ia kimiaha me, mamheikuə ia kimiaha me, mamhakres m kimiaha me.

⁹ Kimiaha tihəməkeikei mhəukurən. Nərmama səməme həpkatukwatukw mhə irəha ko həpkuvimwə mhə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Tihəpwəh neikuə atukwien ia kimiaha. Nərman mine nīpran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me, mine nərmama səməme kamhəfwaki m nənimwi nari me, mine nərman mine nīpran səməme kamhakres ia nirəha me, mine nərman səməme kamhəiri atukw a irəha me,

¹⁰ mine rakres me, mine nərmama səməme kamhəpwtig ti nautə savanraha, mine nərmama səməme kamhənimwi pik nənimwiien skai mamhakonə, mine nərmama səməme kamhəni neikuəien mamhouraha nəghi iərmama irə, mine nərmama səməme kamheikuə mamhakres, irəha ko həpkuvnimwə mhə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

¹¹ Fwe kupwən kimiaha me nepwin hiənamo iaminihə irə. Mətə təkwtəkwni nəha, ia nəghi lərimənu səkitaha Iesu Kristo mine ia niskaiien səvəi Nənimwin Ikinan, Kumwesən rinəpərhi raka kimiaha hiamher. In rino hiəuvehe nəkur ikinan me savənhi, muvəni raka mə kimiaha hiatukwatukw ia nənimen.

Nərman mine nīpran kamhəiri əpnəpen irəha me rərəha ia nəmri Kumwesən

¹² Kamini mə, “Narimnari me pam ramasan a iou iakukurən noien,” nīpərhienien, mətə ripko mhə irəha pam tuhasitu. “Narimnari me pam ramasan a iou iakukurən noien,” mətə iou ko iapkəsəni mhə mə nari riti trərkwi iou, mamərimənu ia nīrak.

¹³ Kamini mæ, “Nøveginien kino sǝvæi tǝpwi iǝrmama, nǝnǝ tǝpwi iǝrmama kino sǝvæi nǝveginien.” Nǝpǝrhienien, mǝtǝ Kumwesǝn trou raha irau pǝri. Nǝpwrwai iǝrmama komhǝ kino mǝ iǝrman triri ǝpnapen nǝpran irǝ, mǝtǝ kino nǝpwrwai iǝrmama mǝ trǝgnǝgini Iǝrimǝnu irǝ, nǝnǝ Iǝrimǝnu ramarǝ ti nǝpwrwai iǝrmama.

¹⁴ Kumwesǝn rino Iǝrimǝnu sǝkitaha rǝtui mwi ia nemhǝien, nǝnǝ ia niskaiien sǝvǝnhi in tro mwi kitaha sǝtui mwi.

¹⁵ Hiǝukurǝn uǝ rekǝm? Nǝpwrataha irǝha nǝpǝri nǝpwrwai Kristo. Nǝnǝ rerimiah a rǝrhi mǝ ko iakuvehi nǝpwrak i sǝ in nǝpǝri nǝpwrwai Kristo mevǝn mo kuation irǝ irau pran ia suatuk? Rekǝm! Ko rǝpko mhǝ iaminih i rǝ mine.

¹⁶ Hiǝukurǝn uǝ rekǝm? Iǝrmama sǝ ramiri pran ia suatuk, irau krouvehe rouǝmwhen ia nǝpwrwai iǝrmama kuation. Rǝmwhen ia nǝgkiariien i kimǝrai pen ia Nǝkukuǝ Ikinan rani mǝ, “Irau trouvehe rouǝmwhen ia nǝpwrwai iǝrmama kuation.”

¹⁷ Mǝtǝ iǝrmama sǝ rauvehe mamo kuation irau Iǝrimǝnu sǝkitaha, in ruvehe mo kuation irau min ia nǝnimwin.

¹⁸ Tiharaka mhǝp wǝh nevǝnien ipaka ti noien i sǝ iǝrman ramiri ǝpnapen nǝpran. Noien ǝrǝha me nǝpwin sǝmǝme iǝrmama ramo, irǝha fwe iruǝ ko hǝpkuvnimwǝ mhǝ ia nǝpwrwai iǝrmama. Mǝtǝ iǝrman sǝ ramiri ǝpnapen nǝpran ramo noien ǝrǝha riti ia nǝpwrwan atukw.

¹⁹ Hiǝukurǝn uǝ rekǝm? Nǝpwramiaha rǝmwhen ia nimwǝ riti sǝvǝi Nǝnimwin Ikinan fwe ia rerimiah a. Kumwesǝn ruvei pehe Nǝnimwin nǝha m kimiah a. Nǝnǝ rǝpko mhǝ sǝkimiah a atukw a nǝ nǝpwramiaha.

²⁰ Kumwesǝn rǝnǝrǝku raka kimiah a ia nǝrǝkuien riti rǝknekǝn. Ro pen tihǝmǝkeikei mhǝuvehi utǝ nǝghi Kumwesǝn ia nǝfe hiamo ia nǝpwramiaha.

7

Nerǝien

¹ Ia nikaren sǝvǝi nǝresien me nǝha hiǝmǝrai mhǝrhi pehe miou. Ramasan mǝ iǝrman riti trǝp wǝh niriiien pran.

² Mǝtǝ nǝrman mine nǝpran kamhǝiri ǝpnapen pik irǝha me ro pen ramasan mǝ iǝrman riti tramǝkeikei miri pran riti sǝvǝnhi, nǝnǝ pran riti tramǝkeikei mesi pen iǝrman riti sǝvǝnhi.

³ Iǝrman tramǝkeikei mapri irau pran sǝvǝnhi trǝni minuǝ pran rokeikei, nǝnǝ pran tramǝkeikei mapri irau iǝrman sǝvǝnhi trǝni minuǝ iǝrman rokeikei.

⁴ Iakani iaminih i rǝ ti nǝri nǝ mǝ pran rǝp wǝh nǝrimǝnu atukwien ia nǝpwrwan, mǝtǝ iǝrman sǝvǝnhi ramǝrimǝnu irǝ. Rǝmwhen a mwi iǝrman in rǝp wǝh nǝrimǝnu atukwien ia nǝpwrwan, mǝtǝ pran sǝvǝnhi ramǝrimǝnu irǝ.

⁵ Rǝpkamasan mhǝ mǝ pran uǝ iǝrman rehǝkir ti nǝpwrwan trini minuǝ riti rokeikei. Mǝtǝ trini minuǝ irau pǝri krouǝseni mǝ trouǝp wǝh napri pǝriien nǝpin ouih i a ti nǝfwakiiien, nǝnǝ ramasan a. Mǝtǝ irau trouǝkeikei rouvehe rouapri pǝri mwi kamo rimǝru ti Setan mǝ tro irau kroumwei ia nǝrǝhaien ti nǝri nǝ mǝ irau kroupkiskai mhǝ.

⁶ Nǝgkiariien nǝha iakini mǝ, “Trouǝp wǝh napri pǝriien nǝpin ouih i a ti nǝfwakiiien,” ramarǝ a ia kimiah a mǝ tiho uǝ tihǝp wǝh noien, rǝpko mhǝ loa riti.

⁷ Iakregi mǝ ko nǝrmama me pam hǝmwhen a ia nirak, sǝiou pran riwǝn, ramasan, mǝtǝ Kumwesǝn rǝp wǝh nuvei penien niskaiien m nǝrmama me

pam mə tuharə əpa. Riti rauvehi niskaiien mə tro iamınhi irə, riti mwi mə tro iamınha irə.

⁸ Nərmama səməme həpkarə pəri mhə mine səməme nərman uə nıpran me səvənraha həuvamhə raka, iakani mə ramasan mə irəha tuhəpwəh narə pəriien rəmwhen a ia nırak.

⁹ Mətə trini minuə rəknekin ti nırəha mə tuhavən ia suatuk atukwatukw nanə ramasan mə irəha tuhaməkeikei mharə pəri pwəh iərman rerin rəpwəh neven pıkiien ia pran, pran rerin rəpwəh neven pıkiien ia iərman.

¹⁰ Nərmama me səməme kamharə pəri, iakani pehe tukumiaha i, rıpkə mhə nəgkiariien səiou mətə səvəi lərimənu səkitaha, mə pran trəpwəh nəpwəhien iərman səvənhi.

¹¹ Mətə trini minuə pran rəpwəh iərman səvənhi, in trəpwəh mwi narə pərien irau iərman riti mwi, mətə mə rəfo in trırərig pen a mwi ti iərman səvənhi. Nənə iərman trəpwəh nəpwəhien pran səvənhi.

¹² Trini minuə piəvtaha riti pran səvənhi rıpkahatətə mhə ia Kristo, mətə rəsəni mə trouarə irau iərman nəha, iərman trəpwəh nəpwəhien prən nəha. Nəgkiariien i iakani rıpkə mhə səiou mətə səvəi lərimənu səkitaha.

¹³ Trini minuə pran riti səvənhi iərman rəpwəh nahatətəien ia Kristo, mətə rəsəni mə trouarə irau prən nəha, prən nəha trəpwəh nəpwəhien in.

¹⁴ Kimiaha hiəukurən. Iərman sə rıpkahatətə mhə ia Kristo, nahatətəien səvəi pran səvənhi rino raka iərman nəha ruvehe məmwhen ia nari riti kinəmri əpə ro ikinan i səvəi Kumwesən. Nənə pran sə rıpkahatətə mhə ia Kristo, nahatətəien səvəi iərman səvənhi rino raka prən nəha ruvehe məmwhen ia nari riti kinəmri əpə ro ikinan i səvəi Kumwesən. Mə rıpkə mhə iamınhi irə nəkwərəkəwərha me səvənrau tuhəmkemik ia nəmri Kumwesən, mətə təkwtəkəwuni irəha həuvəuvehe mhəno ikinan i.

¹⁵ Mətə trini minuə sə nəha rıpkahatətə mhə ia Kristo rokeikei mə irau trouəpwəh irau me, pwəh ro iamınhi irə. Piəvtaha riti uə kitiirimətaha riti nari riti mwi riwən rərihi irau pran uə iərman sə rınəpwəh in iamınha irə. Mətə Kumwesən rınəkwein kitaha mə tsarə ia nəmərinuien.

¹⁶ Ik pran sə ikamahatətə ia Kristo, tikəfukurən? Rosi tikuvehimiru iərman səim uə? Nənə ik iərman sə ikamahatətə ia Kristo, tikəfukurən? Rosi tikuvehimiru pran səim uə?

¹⁷ Mətə nəri kuatia i mə pwəh kimiaha kuatia kuatia tihamarə ia narəien sə lərimənu səkitaha rıməuvei pehe m kimiaha fwe kupwən sə hiənamarə irə ia nəpın nəha in rınəkwein ia kimiaha. In i nəvəhəgien səiou iakəuvei pen m nakalasia me pam.

¹⁸ Kimiaha səməme kuvəuvehi raka ninhum m kimiaha fwe kupwən, kurirə Kumwesən rəkwein ia kimiaha, rərəha mə ipwet mine hiaməmwur mə tihamərkəwafə noien nəha kino m kimiaha. Kimiaha səməme kəpwəh nuvehien ninhum m kimiaha fwe kupwən, kurirə Kumwesən rəkwein kimiaha, rərəha mə ipwet mine tihəvən mə tukuvehi ninhum m kimiaha.

¹⁹ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə ro nəri auər a irə mə kuvehi ninhum m iərmana uə kəpwəh nuvehien, mətə nəri anan riti in i tsaməkeikei mho nəgkiariien me səvəi Kumwesən.

²⁰ Kimiaha kuatia kuatia tihaməkeikei mharə a ia narəien sə hiənamarə irə fwe kupwən ia nəpın nəha Kumwesən rınəkwein ia kimiaha.

²¹ Trini minuə ik slef riti nəpın Kumwesən rəkwein ik, tikəpwəh nətərig pıkiien. Mətə trini minuə ikukurən suatuk sə tukifi nari ia nıram, ikesi pen.

²² Kìmiaha hiàukuræn. Trini minuæ Iærimænu rækwein ia iærmama riti sæ in slef, iærmama næha ræmwhen ia iærmama riti kuvæfi raka raka nari iræ in sævæi Iærimænu. Ia noien a mwi næha, trini minuæ Iærimænu rækwein ia iærmama riti sæ ripko mhæ in slef, iærmama næha in slef riti sævæi Kristo.

²³ Kumwesæn rinæræku raka kìmiaha ia narækuien riti nænimen ræknekin. Ro pen tihæpwæh nuveheien mhø kìmiaha slef me sævæi nærmama.

²⁴ Piak me, næfe naræien kìmiaha kuatia kuatia hiænamaræ ira fwe kupwæn ia næpin næha Kumwesæn rinækwein ia kìmiaha, ramasan mæ tihamaræ a ira kìmiaha Kumwesæn.

²⁵ Ia nikaren sævæi næresien næha mæ ræfo ia nækur vi me sëmæme hæpkaræ pæri mhæ ihi, iou iapkuvehi atukwatukw mhæ nægkiariien riti ti Iærimænu sækitaha. Mætæ takini nætærigien sæiou, nænæ ti nari næ mæ Iærimænu sækitaha rinapi pik tukw iou, ro pen hiàukuræn niniiien niþærhienien ia næfe takini.

²⁶ Ia nætæien sæiou, ti næri næ mæ kitaha samaræ ia næpin æknekin ipwet mine, ramasan mæ iærmama riti tramaræ a iamihhi iræ mamevæn.

²⁷ Ik iærmama sæ ikinaræ pæri raka kimirau pran, tikæpwæh neitehien naræien sæim. Nænæ ik iærmama sæ ikæpwæh ihi naræ pæriien kimirau pran, tikæpwæh nætuiien pran riti sæim.

²⁸ Mætæ trini minuæ ikuæ tikaaræ pæri kimirau pran, ipko mhæ noien æræha. Nænæ trini minuæ pran vi riti rinuæ traræ pæri irau iærman, in ripko mhæ noien æræha. Mætæ nærmama sëmæme kamho iaminha iræ tuhæregi næmisæien ia tækure tiprænæ i, nænæ iakæpwæh nokeikeiien mæ tihæregi næmisæien me næha.

²⁹ Piak me, in i niþwrai nægkiariien sæiou. Næpin sævæi tiprænæ i ruvæuvehe muvækwakwa. Ro pen ipwet mine muvehe mamevæn nærman me sævænraha me fwe niþran me tuhamaræ ræmwhen mæ niþran me sævænraha me hæiwæn.

³⁰ Nærmama sëmæme rerinraha ræpou, iræha tuhamaræ ræmwhen mæ rerinraha ræpwæh næpouien. Nærmama sëmæme rerinraha ragien, iræha tuhamaræ ræmwhen mæ rerinraha ræpwæh nægienien. Nærmama sëmæme kamhæuvehi næmri narimnari me, iræha tuhamaræ ræmwhen mæ ripko mhæ sævænraha.

³¹ Nærmama sëmæme kamho narimnari me sævæi tiprænæ i, iræha tuhamaræ ræmwhen mæ narimnari me næha ripko mhæ nimiruien ihi sævænraha. Iakani iamihhi iræ ti næri næ mæ tiprænæ i sævæi tækwtækwuni mine rinauvehe triwæn.

³² Nænæ iakokeikei mæ tihæpwæh nætærig pikien ti nari riti sævæi tiprænæ i. Iærman sævænhi pran riwæn, in ramætærig pik ti narimnari me sævæi Iærimænu mæ træfo mo reri Iærimænu ragien.

³³ Mætæ iærman sævænhi fwe pran in ramætærig pik ti narimnari me sævæi tiprænæ mæ træfo mo reri pran sævænhi ragien.

³⁴ Nænæ nætærigien sævænhi ro kærø. Ræmwhen a mwi pran sævænhi iærman riwæn, uæ pran vi, in ramætærig pik ti narimnari me sævæi Iærimænu mæ in træfo marei ti Iærimænu sækitaha ia niþwran mine nænimwin. Mætæ pran sævænhi fwe iærman, in ramætærig pik ti narimnari me sævæi tiprænæ mæ træfo mo reri iærman sævænhi ragien.

³⁵ Iapkini pehe mhæ nægkiariien me i mæ takærkouani pehe nækwus ia kìmiaha, mætæ iakani ti namasanien sækìmiaha. Iakokeikei mæ tiharæ ia noien atukwatukw, mamho tukwini nari m Iærimænu sækitaha, mhø a nætærigien sækìmiaha iræ kuatia.

³⁶ Mætæ trini minuæ iærman riti mine pran vi riti kìmærfi irau mæ trouaræ pæri, nænæ iærman rini mæ trouæpwæh pæpim, mætæ rerin rirhi mæ ripko mhæ noien

atukwatukw ia præn naha, nənə trini minuə præn naha rarə amasan a meste nuk me nepwin, nənə iərman rerin rirhi mə traməkeikei miri præn naha, nənə ramasan a, in rukurən niriiien. In ripko mhə noien ərəha. Ramasan mə irau trouarə pəri.^a

³⁷ Mətə mə iərman naha rəpwəh nokeikeiien mə trarə pəri irau præn vi naha kimərfi mə səvənhi, iərmama riti riwən sə raməkeikei min mə trəpwəh niriiien præn naha, mətə in nə nətərigien atukw a səvənhi, iərman naha in mwi ro noien amasan.

³⁸ Ro iamnhi irə iərman sə riri pran vi səvənhi, in ramo noien amasan. Nənə iərman sə ripkiri mhə pran in ramo noien amasan məpi raka.

³⁹ Pran sə rinerə raka kinərkwī tərini irau iərman səvənhi nəpin iərman səvənhi ramiru. Mətə trini minuə iərman səvənhi ruvamhə, kifi nari irə rukurən nesi penien iərman riti mwi sə in rokeikei, mətə nari kwatia in traməkeikei mesi pen iərman riti sə ramahatətə ia Iərimənu səkitaha.

⁴⁰ Mətə ia nətərigien səiou trini minuə in ramarə a iamnhi irə mine məpwəh nesi penien iərman riti mwi rerin tragien. Rerik rirhi mə Nənimwin səvəi Kumwesən ruvei pehe nətərigien naha miou.

8

Nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha

¹ Ia nikaren səvəi nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha, kitaha səukurən mə kitaha pam saməuvehi nukurənien. Nukurənien in nari riti sə iərmama raməfiəutə in tukwe, mətə nokeikeiien raurhəkin iərmama ruvehe mautə.

² Trini minuə iərmama riti rerin ramrhi mə rukurən pik nari, in ripkukurən anan mhə narimnari me səməme in traməkeikei mukurən.

³ Mətə trini minuə iərmama riti rokeikei Kumwesən, Kumwesən rukurən in.

⁴ Rəfo ia nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha? Ko sani nəveginien me naha uə rəkəm? Kitaha səukurən mə nənimwi nari sə kaməfwaki pen min ramahatən pen nipwrai nari riti sə ripkimiru mhə. Səukurən mwi mə Kumwesən riti mwi riwən mətə kwatia a.

⁵ Mətə kumwesən eikuə me i kamini mə kamharə ia neiai mine ia takure tīprənə i ko kamharə pərhiien ko rəfo? Nipərhiienien i mə kamini mə “kumwesən me” mine “iərimənu me” irəha həpik,

⁶ mətə tukutaha i, səkitaha Kumwesən kwatia a, Tata Kumwesən. In nukune narimnari me pam. Ro iamnhi irə nimiruien səkitaha səvənhi. Iərimənu səkitaha kwatia a, Iesu Kristo. Narimnari me pam həuku pen irə mharə. Ro iamnhi irə nimiruien səkitaha ruku pen tukwe.

a **7:36:** Suatuk riti mwi ti nuvsiniien nəgkiariien i ia vas 36-38 ro iamnhi irə: “Trini minuə iərman riti ia nətərigien səvənhi rətə mə ripkatukwatukw mhə mə trəkwtəmhirī əknekin præn ouihī vi səvənhi, nənə mətə mə nuk səvəi præn ouihī vi naha rinəmwhen raka, nənə iərman naha riregi rəmwhen mə in trevən merə, ramasan mə tro rəmwhen sə rokeikei, maraka irə pwəh revən merə. Mə ro ianha irə ripko mhə noien ərəha. Mətə iərman sə nətərigien səvənhi riskai, nari riti ripkəkeikei mhə min, rinətəriɡ raka irə fwe ia rerin mə trəkwtəmhirī əknekin præn ouihī vi naha səvənhi məpwəh nəsenien mə trevən merə, iərmama naha in mwi ramo noien amasan. Ro iamnhi irə, iərman sə ruvei pen præn ouihī vi səvənhi mə trevən merə, in ramo noien amasan. Nənə iərman sə rəkwtəmhirī əknekin præn ouihī vi səvənhi mə trəpwəh nəvənien merə, in ramo noien amasan məpi raka. **7:39:** Rom 7:2-3 **8:1:** Wok Me 15:29 **8:2:** Kal 6:3 **8:3:** Kal 4:9 **8:4:** 1Kor 10:19, Kal 4:8, Dut 4:35,39, Dut 6:4 **8:6:** Mal 2:10, 1Kor 12:5,6, Efes 4:5,6, Jon 1:3

⁷ Mətə nərmama pam həpkukurən amasan mhə nəri nəha. Nərmama nepwın nəha ikin irəha hənəməfwaki pik m nənımwi nari me fwe kupwən. Ro pen ipwet mine nəpin hani nəveginien i kauvei pen m nənımwi nari me səməme kaməfwaki pen mınraha, rerınraha rırhi mə haməsiai ihi nənımwi nari me nəha. Irəha həregi pen ia nırəha mə həno noien ərəha ti nəri nə mə nahatətəien səvənraha rıpkiskai mhə.

⁸ Mətə nəveginien ko rıpkuvehi mhə kıtaha səuvehe ipaka ti Kumwesən. Sani uə səpkani mhə ro nəri auər a irə.

⁹ Kuvəfi raka nari ia kimiaha hiəukurən nənıien nəveginien me nəha, mətə tihəməkeikei a mhətui amasan tukwe. Rərəha mə noien səkimiaha tro nərmama səməme nahatətəien səvənraha rıpkiskai mhə həmwıe ia noien ərəha.

¹⁰ Ik sə ikukurən mə ikukurən nənıien nəveginien i kauvei pen m nənımwi nari sə kaməfwaki pen min. Trini minuə iərmama riti nahatətəien səvənhi rıpkiskai mhə rətoni ikaməni nəveginien me nəha, truvi mwı in rəni rıno noien ərəha.

¹¹ Trini minuə iko iamınha irə, nukurənien nəha səim trouraha iərmama i nahatətəien səvənhi rıpkiskai mhə, in piəvtaha riti sə Kristo rımamhə tukwe.

¹² Ia suatuk nəha kimiaha hıamo noien ərəha ia Kristo ti nəri nə mə hıamo noien ərəha ia piəvtaha me. Rəmwhen hıamo noien riti mamhəuəsi irəha irə nəpin nahatətəien səvənraha rıpkiskai mhə.

¹³ Ro iamınhi irə trini minuə nəveginien riti sə iakaməni ramo piak mə trımwei ia nərəhıen, ramasan mə takəpwəh nənıen mwı nəveginien nəha nəpin riti mə in trəpwəh nımweıien.

9

Pol raməgkiari m nərmama me səməme kamhəkiri noien səvənhi mə rəpwəh nəmwhenien

¹ Iou iərmama riti sə iakukurən noien nəfe iakokeikei uə rekəm? Ouəh! Iou aposol riti uə rekəm? Ouəh! Iou iakinətoni İesu İərimənu səkıtaha ia nənıimek uə rekəm? Ouəh! Kimiaha nə kwənkwai wok me səıou sə iakamo tukwini m İərimənu səkıtaha uə rekəm? Ouəh!

² Rosi nərmama nepwın kamhətəni iou mə ko mhə iou aposol, mətə kimiaha ko hiəpkətə mhə iamınha irə. Nımıruıen səkimiaha sə hıaməuvehe mhə kuatia kimiaha İərimənu səkıtaha ramahatən pen mə iou aposol pərhiien riti.

³ In i nəgkiariien səıou takıni pen ti nərmama me i səməme kamhəkiri noien səıou mə rəpwəh nəmwhenien.

⁴ Kimiaha hıaməni mə rıpkatukwatukw mhə mə tihəuvei pehe nəveginien mine nəri kamənımwi m kimaha ti wok səkimaha, mətə ratukwatukw a mə tihəuvei pehe narımınari me nəha.

⁵ Kimiaha hıaməni mə rıpkatukwatukw mhə mə ia navənien səkimaha tahəiri nıpran me səkimaha həkurırə ia kimaha rəmwhen ia aposol me nepwın mwı mine piəvi İərimənu səkıtaha me mine Pita kamho, mətə ratukwatukw a mə kimaha taho iamınha irə.

⁶ Uə rəfo, rosi rerımiaha rırhi mə iou mine Panapas kimrau əpa trouəkeikei rauo atukw wok ti narəien səkimrau? Nətərigien nəha rıpkatukwatukw mhə.

⁷ Sin ramo iaruaḡan in mətə rəpwəh nokeikeien mə tukərəku in irə? Uə sin raməmhū mətə rīpkuvehi mhə nəveḡinien riti sənəni ia nəmhiēn nəhə? Uə sin raməkwməni nərīmīru me mətə rəpwəh ihi nənien riti?

⁸ Rerimīaha rīrhi mā narimnari me səməme iakaməḡkiari irə haməuku pen a ia nətəriḡien səvəi iərmama? Rekəm! Loa rani a nari kuatia.

⁹ Kimərai pen nəḡkiariien i ia Loa səvəi Moses rani mā, “Tihəpwəh nərihi təriniien tərhuī kau nərīn rameivə testesi kwənuni wit mā tekīn trier raka.” Rəfo, Kumwesən rerin ramrhi a kau me,

¹⁰ uə in rini nəḡkiariien nəhə rerin ramrhi mwi kitaha? Ouəh, kimərai nəḡkiariien nəhə tukutaha. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mā nərmmama səməme haməkupwən mhəmhu ia nəmhiēn, nənə səməme həkurirə mhəvən ia nəmhiēn nəhə, nətəriḡien səvənraha kuatia a mā tuhəuvehi nəveḡinien ia nəmhiēn nəhə.

¹¹ Ia wok səkīmaha kimaha iahəmwhen ia iərmama riti rīnəpwei nuni nari ia nəmhiēn. Nəmhiēn nəhə in nə kimīaha. Nəri sə iahənəpwei in nə narimnari me səməme tuhasitu ia nənīmwiimīaha. Ro iamīnhi irə ratukwatukw mā kimīaha tihəuvei pehe narimnari me tuhasitu ia nīpwramaha. Noien nəhə rəmwhen ia iərmama sə ramesi kwənkwai nari ia nəmhiēn sə rīməsese tukwe.

¹² Rosi nərmmama əpə me nepwīn həkurən nəsien nəveḡinien tukumīaha nənə ratukwatukw a ti nəri nə mā irəha kamhasitu ia kimīaha, mamho wok səvəi Kumwesən. Mətə rəfo ia kimaha? Nəsien səkīmaha ratukwatukw anan məpi raka irəha.

Mətə kimaha iahəpko mhə ia kimīaha rəmwhen mā kimaha iahəkurən noien. Kimaha iahəpwəh nokeikeien mə taho nari riti rəsīsəḡ ia nəḡkiariien amasan səvəi Kristo. Ro pen nəfe nari sə rīpam rauvehe tukumaha mətə iahəmvrani.

¹³ Hiəkurən uə rekəm? Nərmmama səməme kamho wok ia nimwə səvəi Kumwesən haməuvehi nəveḡinien sənənraha ia nimwə nəhə. Nənə səməme kamhəvi netə ia nīfatə, irəha kamhani nīpərpəri nərīmīru me i səməme kamhəvi əpune irəha mamhəuvei pen m Kumwesən.

¹⁴ Ia suatuk kuatia Iərimənu səkitaḡa rīməni nəkwān mā nərmmama səməme kamhəni irəpw nəḡkiariien amasan səvənhi, nərmmama me nəhə səməme kamhəregi irəha tuhaməkēikei mhəuvei pen narimnari me səvəi narəien səvənraha.

¹⁵ Mətə iou iapko anan mhə narimnari me nəhə ratukwatukw a mā tako. Nənə nəkukə i iakamrai təkwtəkwni iapkraī mhə mā takəres nərəkuiēn sə ro iamīnha irə. Iakaməḡkiari ərpwi kwəpti mā iakani irəpw nəḡkiariien amasan kīpkərəku mhə iou irə. Nənə iakəpwəh nokeikei ananien mā takesi pen suatuk əpə. Nemhəien ramasan məpi raka suatuk əpə.

¹⁶ Trīni mīnuə iakaməvisau irəpw nəḡkiariien amasan səvəi Kristo, takəḡkiari ərpwi ti nəfe? Kīnəmri pehe wok nəhə ia rəḡik takaməkēikei mo. Aueh nəmīsəien asori truvehe tukw iou trīni mīnuə iakəpwəh nəvisau irəpwien nəḡkiariien amasan nəhə!

¹⁷ Trīni mīnuə iou iakīmərfi wok i mā tako, nənə ratukwatukw a mā takuvehi nərəkuiēn irə. Mətə in Kumwesən sə rīmərfi iou məmri wok i ia rəḡik, nənə ro pen takaməkēikei mo.

¹⁸ Nənə nəfe nəha nərəkuien səiou? In i mə iakaməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo mauvei pen auər a m nərmmama irəha həpwəh nərəkuien iou irə. Ratukwatukw a mə takuvehi nərəkuien irə, mətə iou iakəpwəh.

¹⁹ Nipərhiienien iərmama riti ripkərimənu mhə ia nirak, mətə iou iakiməuvehi irapw atukw iou mə iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m nərmmama me pam mə takuvi pehe nərmmama həpik həuwehe ti Kristo.

²⁰ Nəpin iakavən kimaha nəkur Isrel, iakuvehe məmwhen ia nirəha mə takuvi pehe irəha həuwehe ti Kristo. Irəha kamharə tegin Loa səvəi Moses, ro pen nəpin iakavən kimaha minraha iakuvehe məmwhen ia nirəha. Nipərhiienien i iou iapkarə tegin mhə Loa səvəi Moses, mətə iakuvehe məmwhen ia nirəha mə takuvi pehe irəha həuwehe ti Kristo.

²¹ Nəpin iakavən kimaha nərmmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, həpkuvehi mhə Loa nəha, iakuvehe məmwhen ia nirəha. Mətə iakəpwəh nərarkiiien Loa səvəi Kumwesən, rekəm. Iakamarə tegin Loa səvəi Kristo. Iakamo iaminih i irə mə takuvi pehe irəha həuwehe ti Kristo.

²² Nəpin iakavən kimaha nərmmama nahatətəien səvənraha rəpwəh niskaiien, iakuvehe məmwhen ia nirəha, mə takuvi pehe irəha həuwehe ti Kristo. Nərmmama me pam noien səvənraha səpəmsəpə, mətə nəpin iakavən kimaha minraha iakuvehe məmwhen ia nirəha, mə ia suatuk me pam takuvi pehe nepwin həuwehe ti Kristo.

²³ Iakamo iaminih i irə ti nəgkiariien amasan səvəi Kristo, mə iou mwi takuvehi namasanien me səməme həuku pen ia nəgkiariien amasan nəha.

²⁴ Hiəukurən uə rekəm? Ia naiuien, nərmmama me pam hamaiu, mətə kuation a trəvtəhi nərmmama me pam kuvei pen nərəkuien min. Nənə ramasan mə tihaiu ia noien səvəi naiuien mə tihəuvehi nərəkuien nəha.

²⁵ Nərmmama me pam səməme kamhaiu, ia narimnari me pam kamho tuhaməkeikei mhare i tukwe. Irəha kamho mə tuhəuvehi nərəkuien sə triwən, mətə kitaha samo mə tsəuvehi nərəkuien sə ramarə rerin.

²⁶ Ro iaminih i irə, rəmwhen ia naiuien, iou iapkaui ənrapen mhə. Nənə rəmwhen ia iərmama sə ramərui iərmama, iou iapkarkuai mhə rəmwhen ia iərmama sə ramərui kwənman.

²⁷ Mətə iakamo nəmisəien m nipwrak mə nipwrak truvehe niskai mo rəmwhen sə iakokeikei. Iakamo iaminih i irə kamo nəpin iakinəvisau raka m nərmmama mə tuhəuvehe mhaiu ia naiuien nəha, mətə kurirə irə iakərui natuakəmien me səvəi naiuien nəha nənə kərarki iou ia naiuien.

10

Noien səvəi nəkur Isrel fwe kupwən trəsəupwiri kitaha

¹ Piak me, iakokeikei mə tihəukurən mə nəpin kaha kupwən me səkimaha həməier fwe Ijip, irəha pam havən tegin nəpuə riti. Irəha pam həpi simwin ia təsi əruerəv.

² Ia nəpuə nəha mine təsi Kumwesən ro paptəes ia nirəha pam mə irəha nərmmama me səvəi Moses.

³ Irəha pam hani nəveginien kuation a sə Kumwesən ruvei pen minraha.

⁴ Irəha pam hənimwi nui kuation a sə Kumwesən ruvei pen minraha. Irəha hamənimwi nui ia kəpwier səvənhi sə rakurirə ia nirəha, nənə kəpwier nəha in Kristo.

⁵ Irāha pam hāno iamīnha irā, mātə Kumwesən rerin ripkagien mhə ti nirāha hāpik, ro pen irāha hemhə əpnāpen a fwe ia kwopun akwesakwes.

⁶ Narimnari me nāha hāmwhen ia nīmṭətien me sāməme tuhəsuəpwiri kitaha. Rərāha mə kitaha tsokeikei noien ərāha me rəmwhen irāha hānamo fwe kupwən.

⁷ Rərāha mə kitaha tsəfwaki m nānimwi nari me rəmwhen irāha nepwīn hānamo fwe kupwən. Rəmwhen ia nəgkiariien i kīmərai pen ia Nəkukua Ikinan rani mə, “Nərmama me nāha irāha həkure mhani nari, mhānimwi, kurirə irā həkəmter mamhotanis.”

⁸ Rərāha mə kitaha tsəiri əpnāpen nīpran rəmwhen irāha nepwīn hānamo fwe kupwən, nənə irāha pam twenti-tri-taosen hāmamhə ia nəpin kuatia a.

⁹ Rərāha mə kitaha tseipweipwi Iərimənu səkkitaha^a rəmwhen irāha me nepwīn hānamo fwe kupwən, nənə snek me hahi əpune irāha.

¹⁰ Rərāha mə kitaha tsəgkiari əgkiari mhāni ərāha Kumwesən rəmwhen irāha me nepwīn hānamo fwe kupwən, nənə agelo sə ramousi əpune iərmama rousi əpune irāha.

¹¹ Narimnari me nāha hāier pehe ia nərmama me nāha fwe kupwən mhəmwhen ia nīmṭətien riti tukunraha, mātə kīmərai pen ia nəkukua mə trəvəhag m kitaha nərmama me i sāməme samarə təkwṭəkwuni nəpin sam-pam rinauvehe ipaka.

¹² Ro iamīnhi irə iərmama sə rerin ramrhi mə ramərer əknekin traməkeikei maməsiari kamo in mwi rimwei ia noien ərāha me nāha.

¹³ Narimnari me nāha sāməme kamhəuvehe ia nīmīruien səkimiāha mə tuhəta sas ia nahatətəien səkimiāha kamhəuvən ti nərmama me pam. Mətə nəpin me pam Kumwesən ramo nəgkiariien sāvənhi, nənə in tripkəsēni mhə narimnari me nāha həuvehe mhəskai ia nīmīruien səkimiāha mhəpi raka nīskaiien səkimiāha. Mətə nəpin narimnari me nāha tuhəuvehe ia nīmīruien səkimiāha, Kumwesən tro suatuk riti mə hiəukurən nuvehien nərerien səkimiāha mə narimnari me nāha tuhəpwəh noien kimiāha hiəmwei ia noien ərāha.

Nakalasia me tuhəpwəh nuveheien mho kuatia irāha nəremhə me

¹⁴ Ro iamīnhi irə nərmama keikei me səiou, tiharaka mhəpwəh nəvənien ipaka mə tihəfwaki m nānimwi nari me.

¹⁵ Kimiāha nərmama sāməme hiəukurən nari, tihəkiri ro nəgkiariien səiou mə ramasan uə rərāha.

¹⁶ Kap amasan nāha saməgnəgini Kumwesən tukwe, nəpin kitaha sənimwi irə, səuvehe mho kuatia kitaha Kristo ia niten. Bred nāha saməkwsen, nəpin sani, səuvehe mho kuatia kitaha Kristo ia nīpwan.

¹⁷ Kitaha səpik, mātə sāmwhen a ia nīpwrāi iərmama kuatia, ti nəri nə mə bred kuatia a, nənə kitaha pam sani bred nāha.

¹⁸ Rerimiāha tramrhi ro nəkur Isrel. Irāha kamhani nusai nərimīru me nāha sāməme kinousi əpune irāha kauvei pen m Kumwesən ia təkure nifate. Ro pen irāha həuvehe mho kuatia ia noien nāha ho ia nifate.

¹⁹ Nīpwrāi nəgkiariien səiou rəfo irə? Ripko mhə nīpwan i mə nəveginien i kauvei pen m nānimwi nari me sāməme kaməfwaki pen minraha in nari riti uə nānimwi nari sə kaməfwaki pen min in nari riti, rekəm.

10:5: Nam 14:26-30, Hip 3:17, Jul 5 **10:6:** 1Kor 10:11, Nam 11:4,34 **10:7:** Eks 32:6 **10:8:** Nam 25:1-9 **10:9:** Nam 21:5-6 **a 10:9:** Uə “Rərāha mə kitaha tseipweipwi Kristo.” **10:10:** Nam 16:41-49, Hip 3:11,17 **10:11:** 1Kor 10:6, 1Tes 4:7 **10:13:** 1Kor 1:9 **10:14:** 1Jon 5:21 **10:16:** Mat 26:26-28 **10:17:** Rom 12:5, Efes 4:16 **10:18:** Lev 7:6 **10:19:** 1Kor 8:4

²⁰ Mətə nəgkiariien səiou nɪpwrən in i mə nəpɪn nərmama kamhousi əpune nərimɪru me mamhəuvei pen m nənɪmwi nari me səməme kaməfwaki pen mɪnrəha, irəha kamhəuvei pen m nərəmhə me mhəpkuvei pen mhə m Kumwesən. Nənə iakəpwəh nokeikeiien mə tihəuvehe mho kuation kimiaha nərəmhə me.

²¹ Kimiaha ko hiəpkənɪmwi mhə ia kap səvəi Iərimənu səkitaha irau kap səvəi nərəmhə me. Kimiaha ko hiəpkəkure mhə mhani nari ia tepol səvəi Iərimənu səkitaha irau tepol səvəi nərəmhə me.

²² Rərəha mə kitaha tsəkurirə nərəmhə me mho Iərimənu səkitaha niemaha rəpi rəmwhən ia iərmən prən səvənhi revən ti iərməpə. Rərəha mə reritaha rirhi mə kitaha səkai mhəpi raka in.

Tiho narimnari me pam mhəuvehi utə nəghi Kumwesən

²³ Kamini mə, “Narimnari me pam ramasan a kitaha səukurən noien,” nɪpərhienien, mətə rɪpko mhə irəha pam tuhasitu. “Narimnari me pam ramasan a kitaha səukurən noien,” mətə rɪpko mhə irəha pam tuhəuvrhəkin iərmama ruvehe mutə.

²⁴ Rərəha mə kimiaha riti trətui suatuk ti nasituien ia in əpa, mətə traməkəikei mətui mwi suatuk ti nasituien ia nərmama nepwɪn mwi.

²⁵ Nusai nərimɪru me pam səməme kauvehi nənimen ia kwopun kauvehi nəmri nusai nərimɪru me ikin kimiaha hiəukurən naniien. Tihani mhəpwəh nəresien tukwe ia nətərigien səkimiaha mə hiamo noien ərəha uə rekəm.

²⁶ Tihəpwəh nəresien tukwe ti nəri nə mə Nəkukua Ikinan rani mə, “Tɪprənə i mine narimnari me pam irə səvəi Iərimənu səkitaha.”

²⁷ Trini mɪnuə iərmama riti sə rɪpkahətətə mhə ia Kristo rəres ik mə tikevən mənɪ nari kimirau min fwe ia nɪmwə səvənhi, nənə rerim ragien mə tikevən, ikevən mənɪ a nəfe nəveginien truvei pehe mik, məpwəh nəresien tukwe ia nətərigien səim mə ikamo noien ərəha uə rekəm.

²⁸ Mətə tikəfo trini mɪnuə kimirau iərmama nəha irauəni pəri nari, nənə in ruvei pehe nusai nərimɪru riti mik, mɪni pehe tukw ik i ianhi mə, “Nusai nərimɪru i kiməuvei pen m nənɪmwi nari riti sə kaməfwaki pen mɪn”? Trini mɪnuə iərmama nəha rini pui pehe nəri nəha mik iamɪnhi irə, ramasan mə rerim tramrhi iərmama nəha, mamrhi mwi nətərigien səvənhi.

²⁹ Trini mɪnuə nətərigien səvənhi rətə mə ikaməni nusai nərimɪru nəha mamsiai nənɪmwi nari sə kaməfwaki pen mɪn, nənə tikəpwəh nənien, mətə rerim a trukurən mə ramasan a. Rosi iərmama riti trərəs iamɪnhi irə mə, “Kuvəfi raka raka nari ia nirak, mətə rəfo nətərigien səvəi iərməpə rəsīsəg iou mə takəpwəh noien rəmwhən sə iakəkəikei?”

³⁰ Trini mɪnuə iakani tanak m Kumwesən ti nəveginien, rəfo kani ərəha iou ti nəri riti sə iakuvəni raka tanak m Kumwesən tukwe?”

³¹ Nukune nəgkiariien me pam nəha ro iamɪnhi irə. Nəfe tiho, uə nəfe nəveginien tihani, uə nəfe nari tihənɪmwi, tihaməkəikei mho ia noien sə rauvehi utə nəghi Kumwesən.

³² Tihəpwəh noien mə nəkur Isrel, uə nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel, uə nakalasia me səvəi Kumwesən ho rəmwhən ia iərmama riti sə rapəti mɪmwei.

³³ Tiho noien nəha rəmwhən ia noien səiou sə iakaməmwur mə tako reri nərmama me pam ragien ia noien me pam səməme iakamo. Iakamo iamɪnhi

irə ti nəri nə mə iapkətui atukw mhə namasanien səiou, mətə iakamətui namasanien səvəi nərmama həpik mə Kumwesən truvehimiru irəha.

11

1 Kimiaha tihaməkeikei mhəuvnhi iou rəmwhen ia iou iakauvnhi Kristo.

Nipran me tuhəfo irə nəp̄in nakalasia me housəsimwin irəha me ti nəfwakien

2 Iakaməgnəgini kimiaha ti nəri nə mə hiəpkenouenou mhə iou ia nəp̄in me, nənə mamhəkwtəmhiri noien me səməme iakinahatən kimiaha irə.

3 Mətə iakokeikei mə kimiaha tihəukurən mə kənkəpwə nərman me pam nə in nə Kristo, kənkəpwə pran nə in nə iərman səvənhi, nənə kənkəpwə Kristo nə in nə Kumwesən.

4 Trini minuə iərman riti ruvegi kənkəpwə maməfwaki uə mani irəpw nəgkiariien sə Kumwesən rīməuvei pen min, ramo auris Kristo.

5 Mətə pran sə rəpwəh nuvegiiən kənkəpwə maməfwaki uə rani irəpw nəgkiariien sə Kumwesən rīməuvei pen min, in ramo auris iərman səvənhi. Noien nəha rəmwhen mə kinəkihi nukwəne prən nəha rīpwia.

6 Trini minuə pran riti rəpwəh nokeikeiien mə ruvegi kənkəpwə iamīnha irə ramasan mə trərāi a nukwənen. Mətə ti nəri nə mə ro a naurisien mə pran trākihi nīmwai nukwənen uə tro kīpwia ia kənkəpwə, nənə ramasan mə trauvegi a kənkəpwə.

7 Rərəha mə iərman riti ruvegi kənkəpwə ti nəri nə mə iərman in rəmwhen ia nənīmwi nari riti kamətə pen Kumwesən irə mine noien amasan səvəi Kumwesən irə. Mətə pran kamətə pen noien amasan səvəi iərman irə.

8 Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən Kumwesən rīpkuvehi mhə pran mo iərman irə, mətə in ruvehi iərman mo pran irə.

9 Nənə Kumwesən rəpwəh noien iərman mə in iasitu səvəi pran mətə rino pran mə in iasitu səvəi iərman.

10 Ro pen pran traməkeikei muvegi kənkəpwə mə nagelo me tuhətoni mə in ramsiai iərman səvənhi.

11 Mətə tukutaha i səməuvehe mho kuatia kitaha Iərimənu səkitaha, pran ko rīpko əpa mhə narimnari, nənə iərman mwi ko rīpko əpa mhə narimnari, irau trouə pəri wok.

12 Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən Kumwesən ruvehi iərman mo pran irə, mətə təkwtəkwni iərman rətui pehe ia pran. Nənə narimnari me pam haməuku pen ti Kumwesən.

13 Həkiri ro nəri i mə pran sə raməfwaki m Kumwesən, məpwəh nuvegiiən kənkəpwə, noien nəha ratukwatukw uə rekəm?

14 Noien səkitaha nərmama ramahatən kimiaha ia nəri i takini uə rekəm? Iərman sə nukwənen rəpwəmwis ramo auris in,

15 mətə trini minuə pran riti nukwənen rəpwəmwis, rerin tragien tukwe, ti nəri nə mə Kumwesən rīməuvei pen nīmwai nukwənen min mə trauvegi kənkəpwə.

16 Mətə trini minuə iərmama riti rokeikei mə trəvisə ia noien nəha iakani, nənə iou takini iamīnhi irə mə noien riti mwi riwən nakalasia me səvəi Kumwesən ia kwopun me hamo, mətə həmnəmwhen a.

Nəveginien ikinan

17 Ia nægkiariien me i takini pehe tukumiaha naha tækwækwuni, tapkægnægini mhæ kimiaha ti næri næ mæ nousæsismwînien sækimiaha ripkasitu mhæ ia kimiaha mætæ ramouraha a kimiaha.

18 Næri kimækupwæn kini pehe tukw iou i iakreji mæ næpin kimiaha nakalasia me hiamousæsismwîn kimiaha me, nænæ mamheitehieitehi kimiaha me. Nænæ rerik rirhi mæ nægkiariien me naha nepwîn ho nîpærhienien,

19 ti næri næ mæ tihamækeikei meitehieitehi kimiaha me nænæ tukætæ mæ nisimæ naha ia kimiaha kamho noien atukwatukw.

20 Næpin hiamousæsismwîn kimiaha me mæ tihani næveginien ikinan sævæi Iærimænu sækitaha, ripko mhæ næveginien naha hiamani.

21 Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ kimiaha kuationa kuationa hiamæmwur ia nænien nari. Kimiaha nepwîn nukumhæ ramahi iræha. Nepwîn kamhænimwi nænimwiiien skai mamhakonæ.

22 Ræfo, rosi nimwæ mæ sækimiaha riwæn mæ tihækupwæn mhæuvæn mhævegin mhænimwi fwe ikin uæ? Uæ ræfo, rosi hiamætæ æræha a nakalasia me sævæi Kumwesæn, nænæ hiokeikei mæ tiho auris nærmama nautæ sævænraha riwæn uæ? Takæfni pehe m kimiaha? Takægnægini kimiaha ti noien naha? Rekæm, ko iapkægnægini mhæ kimiaha!

23 Iou iakinahatan raka kimiaha ia nægkiariien sæ Iærimænu sækitaha rimæuvei pehe miou. Iakini mæ ia næpin kuriræ kæsani pen Iesu Iærimænu sækitaha ia rægi nærmama sæmæme hamæmwæki in, in ruvehi bred,

24 mæfwæki mîni vivi Kumwesæn tukwe, nænæ mækwæsen, mîni mæ, "In i nîpwrak sæ takuvei pen tukumiaha. Kimiaha tihamækeikei mamho iamînhi iræ mæ rerimiaha ramrhi iou."

25 Ræmwhen a mwi næpin iræha hani raka nari, in ruvehi kap waen, mîni mæ, "Kap i in i nægkiariien vi sævæi Kumwesæn nitek trærîhi tærini æknekîn nægkiariien naha. Tihamaræ mamhæuvæn næpin tihamænimwi ia kap i tihamækeikei mamho iamînhi iræ rerimiaha tramrhi iou."

26 Ro iamînhi iræ næpin hiani bred i, uæ hiamænimwi kap waen i, hiamæni iræp nemhæien sævæi Iærimænu sækitaha. Tihamo iamînhi iræ mamhæuvæn mheste in truvehe mwi.

27 Ro iamînhi iræ iærmama sæ ramæni bred uæ ramænimwi kap waen i sævæi Iærimænu sækitaha ia noien riti sæ ræpwæh natukwatukwien, in ramo noien æræha, mamæ næri auær a ia nîpwræi Iærimænu sækitaha sæ ro ikinan i, mamæ mwi næri auær a ia nîten sæ ro ikinan i.

28 Rø pen iærmama riti tramækeikei mukupwæn mækiri atukw a noien sævænhi kuriræ ræni bred naha, mænimwi kap waen naha.

29 In tramækeikei mo iamînha iræ ti næri næ mæ iærmama sæ ramæni bred naha, mamænimwi kap waen naha, mætæ ripkætæ sas mhæ nîpwræi Iærimænu sækitaha, in ravi pehe atukw a nærpwînien sæ Kumwesæn tro min ti noien æræha sævænhi.

30 Næri naha rino mæ tækwækwuni naha kimiaha hiæpik hiamæpou mamhæmhæ iræ, nænæ kimiaha nepwîn hæuvamhæ raka.

31 Mætæ trîni mînuæ kitaha sækupwæn mhækiri atukw a noien sækitaha kuriræ sani næveginien ikinan, Iærimænu sækitaha ko ræpwæh nærpwînien noien æræha sækitaha.

32 Næpin Iærimænu sækitaha nærpwîn noien æræha sækitaha, in ramo mæ trækouï atukwatukw kitaha iræ, mæ næpin nærpwîn noien æræha me sævæi nærmama ia tîpænæ i, nænæ kitaha tsæpkuvehi mhæ nærpwînien naha kitaha mînraha.

³³ Ro pen piak me, nāpin hioušəsımın kımıahı me mē tıhını nāveginien ikınan, tıheitenhi kımıahı me.

³⁴ Trını mınuē kımıahı rıtı nukumhē rahi, ramasan mē trını nari fwe imwəni, mē nāpin hioušəsımwın kımıahı me, Kumwesən trəpwəh nārpwınien noien ərəhı səkımıahı.

Narımınari me nepwın mwı nəhı ikın ıa noien nəhı, mətə takuveı pehe nəgkıarıien tukwe nāpin takuvehe.

12

Niskaiien me səməme Nənimwın səvəi Kumwesən rauvei pehe

¹ ıa nıkaren səvəi nıskaiien me səməme Nənimwın səvəi Kumwesən rauvei pehe, piak me, ıakokeıkeı mē kımıahı tıhaməkeıkeı mhəukurən.

² Kımıahı hıəukurən mē fwe kupwən, nāpin hıəpkahatətə mhə ihı ıa Krısto, nari rıtı ruvi pen kımıahı mē tıhəfwakı m nənımwı nari me səməme həpkəgkıarı mhə, mətə hıaməuvən a.

³ Ro pen ıakokeıkeı mē kımıahı tıhəukurən. İərmama sə Nənimwın səvəi Kumwesən ramırı in ko rıpkını mhə mē “İesu in rərəhı.” Nənə ıərmama sə Nənimwın İkınan rəpwəh nırıien in, ko in rəpwəh nınıien mē “İesu in İərimənu.”

⁴ Kıtaha saməuvehi nıskaiien me səpəmsəpə, mətə Nənimwın ı səvəi Kumwesən sə rauvei pehe nıskaiien me nəhı in kuartı a.

⁵ Kıtaha samo tukwını nari ıa suatuk me səpəmsəpə, mətə İərimənu ı samo tukwını nari mıın in kuartı a.

⁶ Kıtaha samo wok me rıpkı səpəmsəpə, mətə Kumwesən kuartı a ramo wok ıa nımırııen səvəi nərmama me pam mē ırəhı tuho pam wok me nəhı.

⁷ Nənimwın səvəi Kumwesən rauvei pehe nıskaiien me səvənhi m kıtaha kuartı kuartı, mauvei pehe mē nıskaiien me nəhı tuhasıtu ıa kıtaha pam.

⁸ İərmama rıtı, Nənimwın rauvei pen nıskaiien mıın mē trını ırapw nəgkıarıien sə nukurənien rarə ırə. Rıtı mwı, Nənimwın kuartı a rauvei pen nıskaiien mıın mē trını ırapw nətərıgıen amasan.

⁹ Rıtı mwı, Nənimwın kuartı a rauvei pen nıskaiien mıın mē trahatətə əknekın ıa Kumwesən. Rıtı mwı, Nənimwın kuartı a rauvei pen nıskaiien mıın tı noien nərmama səməme hamemhə həuvehe mhasanın.

¹⁰ Rıtı mwı, Nənimwın rauvei pen nıskaiien mıın tı noien nımtətien me səpəmsəpə. Rıtı mwı, Nənimwın rauvei pen nıskaiien mıın tı nını ırapwıen nəgkıarıien sə Kumwesən ruvei pehe. Rıtı mwı, Nənimwın rauvei pen nıskaiien mıın tı nəkırıien nənımwın me səpəmsəpə. Rıtı mwı, Nənimwın rauvei pen nıskaiien mıın tı nəgkıarıien ıa nəgkıarıien me səpəməpə, nənə mauvei pen m ıərmama rıtı mwı nıskaiien tı nınıien nıpwrai nəgkıarıien me nəhı.

¹¹ Nıskaiien me nəhı, ırəhı pam haməuku pen a ıa Nənimwın kuartı a, nənə ın rauvei pehe m kıtaha kuartı kuartı mamesı pen a nəfe ın rokeıkeı.

¹² Nıpwrai ıərmama kuartı a, mətə nourenouren me rıpkı. Nənə nərı auər a nourenouren me səpəmsəpə, mətə hamərıpin ıa nıpwrai ıərmama kuartı a. Nənə ro ıamınhi ırə rəmwhen a ıa Krısto.

¹³ İakani ıamınhi ırə tı nari nə mē Nənimwın kuartı a rıno paptəes ıa kıtaha pam ıa nıpwrai Krısto kuartı, nəkur İsrəl uə nərmama rıpkı mhə ırəhı nəkur İsrəl, slef me uə nərmama komhə ırəhı slef me. Kumwesən rıno mē kıtaha pam səuvehi Nənimwın kuartı a rarə ıa kıtaha rəmwhen ıa nıı kamənımwı.

12:2: Hab 2:18-19 12:3: 1Jon 4:2-3

12:4: Rom 12:6, Efes 4:4

12:5: Efes 4:11

12:7: 1Kor

14:26 12:10: Wok Me 2:4, 1Kor 14:5

12:11: Rom 12:3, 1Kor 7:7

12:12: 1Kor 10:17

12:13:

14 Nipwrai iarmama komhə nouren kuatia a, mətə nourenouren me ripik.

15 Trini minuə nisun rini mə, “Ripko mhə iou rəgin nənə ro pen ripko mhə iou nipəri nipwrai iarmama riti,” nəgkiariien naha ko rəpwəh noien mə nisun komhə in nipəri nipwrai iarmama.

16 Nənə trini minuə nifregin rini mə, “Ripko mhə iou nənimen nənə ro pen ripko mhə iou nipəri nipwrai iarmama riti,” nəgkiariien naha ko rəpwəh noien mə nifregin komhə in nipəri nipwrai iarmama.

17 Trini minuə nipwrai iarmama riti in nənimen me pam, nənə trəfo miregi nari? Nənə trini minuə nipwrai iarmama riti in nifregin me pam, in trəfo miregi nari?

18 Mətə rekəm, Kumwesən rino nipwrai iarmama nourenouren me rarə rəmwhen in rokeikei.

19 Trini minuə nourenouren nipwrai iarmama nə kuatia a, nənə nipwran pəku? In riwən.

20 Mətə nipərhiienien nourenouren me ripik, mətə nipwran kuatia a.

21 Nənimen ko ripkini pen mhə ti rəgin mə, “Iou iakəpwəh ik, iou iakinəmwhen raka.” Nənə kənkəpwə ko ripkini pen mhə ti nisun mi mə, “Iou iakəpwəh kimirau, iou iakinəmwhen raka.”

22 Ripko mhə iamihni irə. Nourenouren nipwrataha me səməme reritaha ramrhi mə həpou anan, mətə irəha tuhaməkeikei mharə.

23 Nənə nourenouren nipwrataha me səməme reritaha ramrhi mə irəha nəri auə a me, samasan pen minraha. Nənə nourenouren nipwrataha me samauris tukwe, səuvən ia tinari tukwe.

24 Mətə nourenouren nipwrataha me səməme həpko mhə naurisien, səpwəh a iamihni irə. Mətə Kumwesən rinousəsimwin nourenouren nipwrataha me, nənə mauvehi utə səməme samo pen a irəha hasori mhəpi raka nourenouren nipwrataha nepwin.

25 Nənə ia noien nəha, nourenouren nipwrataha me ko həpwəh neitehieitehien irəha me, mətə irəha tuhətoni amasan pam irəha me.

26 Trini minuə nouren riti ramregi nəmisəien, nənə nouren me pam tuhəregi nəmisəien irəha min. Nənə trini minuə kauvei pen nisaiien m nouren riti nouren me pam tuhəgien irəha min.

27 Nipwrai nəgkiariien i mə kimiaha pam nipwrai Kristo, nənə kimiaha kuatia kuatia kimiaha nourenouren nipwran me.

28 Nənə ia nousəsimwinien səvəi nakalasia me Kumwesən rinəmri pen nərmama me ia kwopun me səvənraha. In rinəmri kupwən aposol me, profet me kamhəkuriə pen irəha, nənə nahatan me kamhəkuriə pen mwī irəha. Irəha raka nənə nərmama kamho nīmətəien me, nənə nərmama kamhomasan nərmama kamhemhə, nənə nərmama kamhasitu ia nərmama, nənə nərmama kamhəkəkini nakalasia me ia nəfe wok kamho, nənə nərmama kamhəgkiari ia nəgkiariien əpə me.

29 Ripko mhə irəha pam aposol me, uə profet me, uə nahatən me. Ripko mhə irəha pam nərmama səvəi noien nīmətəien me,

30 uə kamhəuvehi niskaiien ti noien nərmama kamhemhə həuvehe mhəsanin. Irəha pam həpkuvehi mhə niskaiien ti nəgkiariien ia nəgkiariien əpə me, uə niskaiien ti nini irapwien nipwrai nəgkiariien əpə me nəha.

31 Mətə tihousari əknekən mə tihəuvehi niskaiien me nəha Nənimwin kauvei pehe səməme hasori mhəpi raka niskaiien me nepwin.

Mətə təkwtəkwuni takini pehe suatuk sə ramasan mhəpi raka.

13

Noien sɔvɔi nokeikeien

¹ Trini minuə iakaməgkiari ia nəgkiariien əpə me sɔvɔi nərmama mine nagelo me, mətə nokeikeien riwən ia nirak, iou iakəmwhen a ia təmtəm riti kauəsi ramierig asori, uə bel kauəsi ramasək.

² Trini minuə iakauvehi niskaiien ti nini irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, uə iakukurən pam nɪpwrɔi narimnari me səməme kamhəkɔwafə mine nukurənien me pam, uə nahatətəien sə iakauvehi riskai məmwhen mətə takuvehi raka təkueɾ me irə, mətə nokeikeien riwən ia nirak, iou iakəmwhen a ia nəri auər a.

³ Trini minuə iakipeki pen pam narimnari me səiou m nərmama me səməme nautə sɔvənraha riwən, uə iakəsəni nɪpwrɔi mətə nɔpɔ trahi, mətə nokeikeien riwən ia nirak, noien nəha iakino kə rɪpkasitu mhə ia nirak.

⁴ Noien sɔvɔi nokeikeien ikamo nətərigien səim raməpɔwəmwis, nənə mamə ramasan m nərmama, ik rerim rəpɔwəh nɪrhi ərəhəien nərmama, uə ɪpkəgkiari ərɔpwi mhə, nənə məpɔwəh nuvehi utəien ik.

⁵ Noien sɔvɔi nokeikeien ikəpɔwəh nɔ penien nərmama, mɪpkəmɔur mhə ti tɪpɔim, mɪpkə akwauakw mhə niemaha, uə ikəpɔwəh nəkwətəmhiɾi əknekinien nərəhəien sə iərmama riti rino mik ia rerim.

⁶ Rerim rɪpkagien mhə ti noien sə rɪpkatukwatukw mhə, mətə rerim ramagien a ti nɪpərhiəni.

⁷ Noien sɔvɔi nokeikeien ikəvrani nəfə nəghin kamo mik, ia nəpɪn me ikani nɪpərhiəni ia Kumwesən, maməmri pen əknekini nətərigien səim irə. Nəpɪn nərəhəien reste ik, mətə ikamərər əknekini.

⁸ Noien sɔvɔi nokeikeien kə rɪpkɪwən mhə ia nəpɪn riti. Mətə noien sɔvɔi nini irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, uə noien sɔvɔi nəgkiariien ia nəgkiariien əpə me, uə noien sɔvɔi nukurənien nari, noien mɪrəhar nəha tuhariwən.

⁹ Ro iamɪnhi irə ti nəri nə mə ɪpɔwət mine nukurənien səkitaha ro nɪpərɔpərɪn, nənə nəgkiariien me i Kumwesən rauvei pehe saməni irapɔ ro nɪpərɔpərɪn.

¹⁰ Mətə nəpɪn sə pekini trier pehe, sə ro nɪpərɔpərɪn triwən.

¹¹ Nəpɪn iakinamouihɪ, iakaməgkiari rəmwhen ia iəkunouihɪ, nukurənien səiou rəmwhen sɔvɔi iəkunouihɪ, nənə noien sɔvɔi nətərigien səiou rəmwhen sɔvɔi iəkunouihɪ. Mətə nəpɪn iakuvehe masori, iakəmri noien me sɔvɔi iəkunouihɪ ia təkutak.

¹² ɪpɔwət mine kitaha samətəni rəmwhen samətɪ pen ia klas sə rakɔwɔkɔw, mətə ia nəpɪn nəha tsətəni rəmwhen samətɪ pen ia nəmritaha atukwatukw. ɪpɔwət mine iakukurən a nɪpərɪn, mətə ia nəpɪn nəha takukurən amasan pam rəmwhen ia Kumwesən rukurən amasan pam iou nəha təkwtəkɔwuni.

¹³ Nənə təkwtəkɔwuni noien mɪrəhar i kahar hamərərər: noien sɔvɔi nahatətəien, noien sɔvɔi neitenhiəni nəri amasan mətə truvehe, mine noien sɔvɔi nokeikeien. Mətə noien sə ramasan pik anan ia nɪrəhar in i noien sɔvɔi nokeikeien.

14

Nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe mine nəgkiariien əpə me

¹ Pɔwəh nokeikeien nəri hiamousari tukwe ia nɪmɪruien səkimiaha. Niskaiien me səməme Nənɪmɔwɪn Ikinan rauvei pehe, ramasan mətə rerimiaha

tramevən ia nirəha, mətə sə ramasan pik anan rerimīaha tramevən irə in i nini irapwien nægkiariien sə Kumwesən rauvei pehe.

² Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama sə ramægkiari ia nægkiariien əpə riti, in ripkægkiari mhə m nərmama, mətə ramægkiari m Kumwesən. Pərhien iərmama riti riwən sə rukurən nægkiariien sə in rani, mətə ia niskaiien səvəi Nənimwīn Ikinan, in rani irapw nægkiariien me nepwīn nīpwrān rərkwafə.

³ Mətə iərmama sə ramini irapw nægkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, in ramægkiari m nərmama, nənə mauvrhəkin irəha, mamərpwi əknekīn irəha, mauvehi utə nətərigien səvənraha.

⁴ Iərmama sə ramægkiari ia nægkiariien əpə riti, in ramasitu atukw a irə. Mətə iərmama sə rani irapw nægkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, in ramasitu ia nakalasia me.

⁵ Iakokeikei mə kimīaha pam anan tihægkiari ia nægkiariien əpə me, mətə ramasan pik mə tihəni irapw nægkiariien sə Kumwesən rauvei pehe. Iərmama sə rani irapw nægkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, in ramasitu pik ia nakalasia me məpi raka iərmama sə ramægkiari ia nægkiariien əpə me. Mətə nīpərhienien trīni mīnuə iərmama riti rini irapw nīpwrai nægkiariien əpə nəha, noien nəha trasitu mwi ia nakalasia me.

⁶ Piak me, trīni mīnuə iakuvehe mətoni kimīaha, nənə mamægkiari m kimīaha ia nægkiariien əpə me iamīnha irə, takəfo masitu ia kimīaha? Hiəkurən mə takaməkeikei muvehe mīni pui pehe nari vi riti m kimīaha, uə nukurənien riti, uə nægkiariien riti Kumwesən ruvei pehe, uə nahatənien riti. Mə rekəm, ko iapkasitu anan mhə ia kimīaha.

⁷ Rerimīaha tramrhi ro narimnari me i həkīmīru mhə mətə rerīnraha fwe ikin rəmwhen ia tərhe nau uə kitar. Trīni mīnuə rerīnraha rīpkatukwatukw mhə, nənə iərmama riti trəfo mukurən nəfe nīpu kamhāni?

⁸ Uə kisīpw i kaməse ti nəsuəpwiriien nərmama ti naruağənien trīni mīnuə rerīn rəpwəh nasək amasanien mo nukurənien i m nərmama, nənə sīn trəpnəpənə ti naruağənien?

⁹ Rəmwhen a ia kimīaha. Trīni mīnuə hiamægkiari ia nægkiariien sə nərmama hərəirei, tuhəfo mhəkurən nīpwrai nægkiariien sə hiaməni? Kimīaha hiamægkiari a m kwənmahan, nərmama həkukurən mhə nīpwrān.

¹⁰ Pərhien, nægkiariien me rīpik ia təkure tīprənə i, nənə irəha pam nīpwrānraha fwe ikin.

¹¹ Mətə trīni mīnuə iapkurən mhə nīpwrai nægkiariien sə iərmama riti rani pehe tukwe iou, iou iəpwišpwis tukwe in, nənə in iəpwišpwis tukw iou.

¹² Rəmwhen a ia kimīaha. Rerimīaha ramevən pik ia niskaiien me səməme Nənimwīn Ikinan rauvei pehe, nənə ro pen tihousari mə tihəuvrhəkin nakalasia me ia niskaiien me səməme tuhasitu pik ia nirəha.

¹³ Ro iamīnhi irə iərmama sə ramægkiari ia nægkiariien əpə riti, in traməkeikei məfwaki məres niskaiien ti nini irapwien nīpwrān.

¹⁴ Trīni mīnuə iakaməfwaki mani irapw nægkiariien əpə me, nənimwik fwe imwə raməfwaki, mətə ia nətərigien səiou iapkurən mhə nīpwrai nægkiariien me i iakani.

¹⁵ Ro iamīnhi takəfo irə? Takəfwaki ia nənimwīn, məfwaki mwi ia nətərigien səiou. Takani nīpu ia nənimwīn, məni mwi nīpu ia nətərigien səiou.

16 Mæ rekæm, trîni minuæ ikæfwaki ia nânimwin ia nægkiariien æpæ mægnægini Kumwesæn, iærmama auær a riti ia kwopun naha, in træfo minî "Ouæh" ia næfwakiien sæim? Ræknekin ti næri næ mæ in rîreirei næri ikani.

17 Nîpærhienien næfwakiien sæim sævæi nîniien tanak m Kumwesæn ramasan pik, mætæ ko ripkasitu anan mhæ ia iærmama naha.

18 Iakani tanak m Kumwesæn mæ iakamægkiari ia nægkiariien æpæ me mæpi raka kimiaha pam.

19 Mætæ ia nousæsîmwînien sævæi nakalasia me, trîni minuæ iakahatæn nærmama ia kwopi nægkiariien me krîrum a sæmæme hæukuræn ramasan mæpi raka mæ iakîni kwopi nægkiariien me ten-taosen ia nægkiariien æpæ sæ hæirei.

20 Piak me, ræraha mæ tihæmwhen ia nækwærhakwæraha ia nætærigien sækimiaha. Ramasan mæ tihæirei noien æraha ræmwhen ia nækwærhakwæraha me, mætæ ia nætærigien sækimiaha tihamækeikei mhæmwhen ia nærmama hæuæpwinari raka.

21 Kimærai pen nægkiariien riti ia nækukuæ sævæi Loa rani mæ, "Iou takægkiari m nærmama me i.

Nægkiariien sæiou trier ia nærmama sæmæme kamhæni nægkiariien æpæ me, mîer mwi ia tærhui iæpwiswis me.

Næri auær a mæ takægkiari mînraha iamînhi iræ, mætæ iræha tuhæpkætærig mhæ iou.

Iou Iærimænu iakani iamînhi iræ."

22 Ro iamînhi iræ sætoni mæ nîskaiien ti nîniien nægkiariien æpæ me ro nîmtætien riti ramevæn ti nærmama sæmæme hæpkîni mhæ nîpærhienien ia Kristo. Ripkevæn mhæ ti nærmama sæmæme hamæni nîpærhienien iræ. Mætæ nîskaiien ti nîni irapwien nægkiariien sæ Kumwesæn rauvei pehe ro nîmtætien riti ramevæn ti nærmama sæmæme hamæni nîpærhienien ia Kristo. Ripkevæn mhæ ti nærmama sæmæme hæpkîni mhæ nîpærhienien iræ.

23 Ro iamînhi iræ, trîni minuæ nærmama iruæ me uæ sæmæme hæpkîni mhæ nîpærhienien ia Kristo hæuvnimwæ pehe ia kwopun kimiaha nakalasia me hiamousæsîmwîn ikîn, nænæ mhættoni kimiaha pam hiamægkiari ia nægkiariien æpæ me, ræfo? Iræha tuhæni mæ kimiaha hiamarmæri.

24 Mætæ trîni minuæ kimiaha pam hiamæni irapw nægkiariien sæ Kumwesæn rauvei pehe, nænæ iærmama riti sæ ripkîni mhæ nîpærhienien ia Kristo uæ iærmama iruæ riti ruvnimwæ pehe, nægkiariien sækimiaha pam tro in rukuræn mæ in iærmama riti sæ ramo noien æraha, nænæ in trækiri noien sævænhi.

25 Nægkiariien me naha sækimiaha trîni pui nætærigien sævænhi in ramarkwafæ iræ fwe ia rerîn, nænæ ro iamînha iræ iærmama naha treiwaiu nânimen trîrapi tîprænæ, in truvei pen nîsiaiien sævænhi m Kumwesæn, manî irapw mæ Kumwesæn ramaræ pærhien tukumiaha.

Tihousæsîmwîn kimiaha me ti næfwakiien, mhæfwaki, mhæsi pen suatuk tukwe

26 Ro iamînhi iræ, piak me, ræfo? Næpîn hiamousæsîmwîn kimiaha me ti næfwakiien, kimiaha kuatia kuatia, riti ræni nîpu, riti ramahatæn, riti rani irapw nari riti Kumwesæn rîno pui pen min, riti ramægkiari ia nægkiariien æpæ riti, riti mwi rani irapw nîpwræi nægkiariien naha. Tihamækeikei mhæ narîmnari me naha mhæsitu ia kimiaha me iræ.

²⁷ Trini minua narmama me nepwin hamægkiari ia nægkiariien epæ me, ramasan mæ iærmama kæru a uæ kahar hægkiari. Næpin iærmama riti rægkiari, in epa rægkiari meste ro sampam, kuriræ riti rægkiari. Nænæ iærmama riti tramækeikei mini irapw nipwrai nægkiariien me næha.

²⁸ Mætæ trini minua iærmama riwæn ti nini irapwien nipwrai nægkiariien me næha, iærmama sæ ramægkiari ia nægkiariien epæ, in træpwæh nægkiari asorriien ia næmri nakalasia me, in trægkiari afafa a pwæh irau epa Kumwesæn krouregi.

²⁹ Nærmama sæmæme kamhæuvehi niskaiien ti nini irapwien nægkiariien sæ Kumwesæn rauvei pehe, ramasan mæ kæru a uæ kahar hægkiari, nænæ nærmama nepwin hækirî amasan nægkiariien sæ hamæni.

³⁰ Mætæ trini minua iærmama riti sæ ramækure kimiaha min rîregi mæ Kumwesæn ro pui nægkiariien riti min, nænæ iærmama sæ ramægkiari træpwæh nægkiariien.

³¹ Ro iamînhi iræ, kimiaha pam hiæukuræn nini irapwien nægkiariien sæ Kumwesæn rauvei pehe, riti rukupwæn mægkiari raka nænæ riti. Tiho iamînha iræ mæ nærmama me pam tuhæuvehi nukurænien, nænæ trasitu ia nærmama me pam.

³² Kimiaha hiæukuræn. Nærmama sæmæme kamhæuvehi niskaiien ti nini irapwien nægkiariien sæ Kumwesæn rauvei pehe, iræha hamærimænu atukw a ia nænimwinraha me, mhæukuræn nægkiariien, mhæukuræn mwi nafafaien.

³³ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ Kumwesæn ripko mhæ in Kumwesæn sævæi noien nîreireiien ia nari, mætæ in Kumwesæn sævæi næmærinuien.

Ræmwhen ia nakalasia me pam, næpin kamhousæsimwin iræha me,

³⁴ nipran tuhæpwæh nægkiariien ia nousæsimwinien me næha. Ræpwæh natukwatukwien mæ tuhægkiari, mætæ tuhamækeikei mheiwaiu mho nisaiiien ræmwhen Loa sævæi Moses rani.

³⁵ Trini minua hokeikei mæ tuhæukuræn nari riti, tuhamækeikei mhæres ti sævænraha me nærman fwe ia rukwænu. Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ ro naurisien mæ pran trægkiari ia nousæsimwinien sævæi nakalasia me.

³⁶ Ræfo? Rerimiahia rîrhi mæ nægkiariien sævæi Kumwesæn rimækupwæn ia kimiaha muvehe? Uæ rerimiahia rîrhi mæ nægkiariien sævæi Kumwesæn rimæuvehe a tukumiaha?

³⁷ Trini minua kimiaha riti rerin rîrhi mæ in profet riti, uæ Nænimwin Ikinan rimæuvei pen niskaiien riti min, ramasan. Mætæ in tramækeikei mukuræn mæ nægkiariien i iakamrai m kimiaha in nækwai lærimænu sækitaha.

³⁸ Trini minua ræpwæh nînien nipærhienien ia nægkiariien i, tukæpwæh mwi nînien nipærhienien ia nægkiariien sævænhi.

³⁹ Ro iamînhi iræ, piak me, niskaiien sæ tihokeikei pik, in i nini irapwien nægkiariien sæ Kumwesæn rauvei pehe. Mætæ tihæpwæh nîniseien niskaiien i sæ nærmama hamægkiari ia nægkiariien epæ me.

⁴⁰ Narimnari me pam sæmæme hiamo, tihamækeikei mho ia noien sæ ratukwatukw mhesi pen suatuk tukwe.

15

Kristo rinætui mwi ia nemhæien sævænhi

1 Piak me, iakokeikei mæ tako kímiaha hiæukuræn nægkiariien amasan sæ iakinævisau iræ m kímiaha fwe kupwæn. Nægkiariien amasan i kímiaha hiæuvæni raka nípærhienien iræ mamhæter iræ.

2 Trini minuæ hiamækwætæmhiri æknekín nægkiariien amasan i iakinævisau raka m kímiaha, Kumwesæn truvehimíru kímiaha iræ. Mætæ trini minuæ hiaraka ia nægkiariien amasan i, nænæ hiæuvæni auær a nípærhienien iræ.

3 Narimnari me sæmæme iakímæregi, iou iakuvæni raka tukumiaha. Iakímæni mæ næri sæ tihamækeikei mhækupwæn mhækukuræn in i mæ Kristo rimamhæ ti noien æræha me sækítaha ramesi pen nægkiariien me kímærai pen ia Nækukuæ Ikinan.

4 Kímænímwi nænæ rætui mwi ia nemhæien sævænhi ia næpín sæ ro kahar iræ ramesi pen nægkiariien me kímærai pen ia Nækukuæ Ikinan.

5 Nænæ in rimækupwæn mier irapw ti Pita, maræ mier irapw mwi ti nærmama sævænhi twelef.

6 Kuriræ iræ in rier irapw mwi ti piævtaha me hæpík hæpi raka faef hantret ia næpín kuatia a. Iræha hæpík hamæmíru ihi, mætæ nepwín hæuvamhæ raka.

7 Næpín in rier irapw raka ti niræha, maræ mier irapw mwi ti Jemes, nænæ mier irapw mwi ti aposol me pam.

8 Kuriræ ia niræha pam, in rier irapw mwi tukw iou, mætæ iou iakæmwhen ia iakunouíhi æmtæmetæ riti ripkætui mhæ ia næpín atukwatukw sævænhi.

9 Iakani iamínhi iræ ti næri næ mæ iou inhæripw anan ia aposol me pam, nænæ iakæpwæh næmwænien mæ nærmama tuhækwein iou mæ iou aposol riti, ti næri næ mæ iakinamometæ nakalasia me sævæi Kumwesæn fwe kupwæn.

10 Mætæ Kumwesæn rinasitu ia nirak ia namasanien sævænhi, mo iakuvehe mo iamínhi iræ næha tækwætækwuni. Nænæ namasanien sævænhi sæ rino miou ræpwæh nuvehe æpnæpenien, mætæ rukuæ kwænkwan. Nípærhienien, iakino wok mæpi raka aposol me pam, mætæ ripko mhæ ia niskaiien atukw sæiou, mætæ ia namasanien sæ Kumwesæn rauvei pehe miou.

11 Ro iamínhi iræ næri auær a mæ iou iakani irapw nægkiariien amasan i m kímiaha, uæ iræha hamæni irapw m kímiaha, mætæ nægkiariien kuatia a i sækímaha pam iahamæni irapw tukumiaha nænæ hiæuvæni raka nípærhienien iræ.

Nærmama sæmæme hæuvamhæ tuhætui mwi ia nemhæien

12 Kímiaha hiæukuræn mæ ia nægkiariien sækímaha, kímaha iahamæni irapw mæ Kristo rinatui mwi ia nemhæien. Mæ iahamævisau iamínha iræ, ræfo kímiaha nepwín hiamæni mæ nærmama sæmæme hæuvamhæ ko hæpkætui mhæ mwi?

13 Trini minuæ nærmama sæmæme hæuvamhæ ko hæpkætui mhæ mwi, nænæ ko Kristo mwi ræpwæh nætúien ia nemhæien.

14 Nænæ trini minuæ Kristo ræpwæh nætúien ia nemhæien, wok i sækímaha sæ iahamæni irapw nægkiariien amasan ro næri auær a iræ ræmwæn a mwi ia nahatætæien sækímiaha.

15 Nari riti mwi, trini minuæ Kristo ræpwæh nætúien ia nemhæien, kímaha iahæneikuæ ia Kumwesæn, ti næri næ mæ iahamæni irapw mæ Kumwesæn rino Kristo rætui mwi ia nemhæien. Trini minuæ nægkiariien næha ro nípærhienien mæ nærmama sæmæme hæuvamhæ ko hæpkætui mhæ mwi ia nemhæien, nænæ Kumwesæn ko ræpwæh noien mwi Kristo rætui ia nemhæien.

16 Trini minua narmama samame hauvamha raka ko hapkətui mha mwi ia nemhəien, nənə ko Kristo ripkətui mha mwi ia nemhəien.

17 Trini minua Kristo ripkətui mha mwi ia nemhəien, nənə nahatətəien səkimiaha nipwran riwən, kimiaha hiamarə ihi ia noien ərəha me səkimiaha.

18 Nənə trini minua nəgkiariien nəha ro nipərhiien, narmama samame haməni nipərhiien ia Kristo fwe kupwən hauvamha raka, irəha hauvəiwən ko hapkətui mha mwi.

19 Kitaha saməmri pen əknekin nətərigien səkitaha ia Kristo, mətə mə noien nəha səvəi nimiruien a i səvəi tiprənə, rərəha anan tukutaha məpi raka narmama me nepwın.

20 Mətə nəgkiariien sə ro nipərhiien ro iamınhi irə. Kristo rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. In rukupwən mətui mwi rəmwhen ia nukwai nei kukupwən kesi. Narmama samame hauvamha raka irəha tuhətui mwi ia nemhəien kurirə.

21 Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə nemhəien riməuvehe ia iərmama riti, nənə ia suatuk kuatia a, nətuiien mwi ia nemhəien riməuvehe ia iərmama riti.

22 Narmama me pam tuhemhə ti nəri nə mə haməuku pen ia Atam. Ia noien a mwi nəha, narmama me pam samame haməuvehe mho kuatia irəha Kristo tuhətui mwi ia nemhəien.

23 Mətə irəha nəha tuhətui mwi ia nəpın atukwatukw səvənraha. Kristo in riməkupwən mətui mwi. Nəpın in truvehe mwi irə, narmama me səvənhi tuhətui mwi.

24 Nənə nəpın sampam truvehe, Kristo trouraha nənimwın me pam samame kamhəuvehi nərimənuien mine nasorriien. In trouraha niskaiien me pam. Kurirə irə in raraka ia nitətə sə in ramərimənu irə revən ia rəgi Tata Kumwesən.

25 Ro iamınhi irə ti nəri nə mə Kristo traməkeikei mamərimənu meste Kumwesən trəmri narimnari me pam samame in raməmwəki irəha kamharə inhəripw ia tipage nisui Kristo mi.

26 Sə trouraha sampam ia nirəha nemhəien. Nənə nemhəien triwən mwi.

27 Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Kumwesən rinəmri narimnari me pam kamharə inhəripw ia tipage nisun mi.” Mətə ro nukurənien i mə nəgkiariien nəha sə rani mə “narimnari me pam,” kirkəvsini pen mha Kumwesən ia narimnari me nəha. In rinəmri pen narimnari me nəha kamharə inhəripw ia tipage nisui Kristo mi.

28 Narimnari me pam tuheiwaiu Kristo trərimənu ia nirəha. Irəha pam tuheiwaiu raka, nənə Tini Kumwesən truvehi irapw atukw a in, meiwaiu marə tegin nərimənuien səvəi Tata səvənhi sə rinəmri irapw narimnari me pam ia tipage nisun mi. Ro iamınhi irə mine Kumwesən trərimənu ia narimnari me pam.

29 Rəfo ia narmama samame kamo paptəes ia nirəha ti narmama samame hauvamha raka? Trini minua narmama samame hauvamha raka tuhəpkətui mha mwi ia nəpın riti, nənə rəfo kamo paptəes ia narmama ti nirəha?

30 Rəmwhen a ia kimaha. Rəfo iahaməuvehi pekın nəpın sikai me ia nimiruien səkimaha ia nəpın me pam?

31 Iakani kwəsuahe piak me mə nəpın ripik narmama haməmwur mə tuhousi əpune iou! Rerik ragien pik tukumiaha ti nəri nə mə hiaməuvehe mho kuatia kimiaha Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. Nənə mo pen nəgkiariien i iakani ro nipərhiien.

³² Ia kwopun i Efesas, rəmwhen mə iakaruagən kimaha nəri əprmin me. Mətə rəfo? Trini minuə nərmama səməmə həuvamhə ko həpkətui mhə mwi, iakinaruagən ti nafe? Trini minuə nərmama səməmə həuvamhə ko həpkətui mhə mwi, ramasan mə tihesi pen a nəgkiariien i sə rani mə,
 “Pwəh sani nari mhənimwi,

ti nəri nə mə trakwakwi semhə.”

³³ Tihəpwəh neikuə atukwien ia kimiaha. Nəgkiariien i kamini ro nıpərhiendien. “Nəpin nərmama səvənraha noien ramasan havən pəri irəha nərmama səməmə noien səvənraha rərəha, səməmə noien səvənraha rərəha houraha noien amasan səvənraha.”

³⁴ Hərərig pehe mwi mhəuvehi atukwatukw nətərigien səkimiaha sə ratukwatukw, nənə mharaka ia noien ərəha me. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə kimiaha nerpwin hiamreirei ihi Kumwesən, nənə ro naurisien asori m kimiaha.

Nərmama tuhətui mwi ia nemhəien mətə nıpwranraha trəfo irə?

³⁵ Mətə iərmama riti trəres nəresien i mə, “Nərmama səməmə həuvamhə tuhəfo mhətui mwi? Nıpwranraha trəfo irə?”

³⁶ Ik iərmama ikreirei nari, nuni nari sə ikəpwei traməkeikei memhə kurirə ruverə mutə.

³⁷ Nənə nəri sə ikəpwei ropə ia nıpwran sə trutə. Sə ikəpwei in nə nuni nari, rosi nuni wit uə nuni nari riti mwi.

³⁸ Mətə Kumwesən rauvei pen nıpwran rəmwhen sə in rokeikei. Nənə nuni nari me kuatia kuatia, in rauvei pen nıpwranraha me.

³⁹ Rəmwhen a mwi nusai nari rəpwəh nəmnəmwhenien, mətə nusai nari səpəmsəpə. Nusai iərmama ropə ia səi nərimiru me, uə menu me, uə nəmu me.

⁴⁰ Narimnari me ia nımagouagou ho nıpwranraha. Rəmwhen a mwi narimnari me ia təkure tıprənə i ho nıpwranraha. Mətə narimnari me nəha kamətə fwe ia nımagouagou kamhəser ropə ia nıpwrai narimnari me nəha kamətə ia təkure tıprənə.

⁴¹ Nukuraanien səvəi meri ropə ia nukuraanien səvəi məkwə mine nəhiarpwien səvəi kəməhau me. Nəhiarpwien səvəi kəməhau me nerpwin hopə ia səvəi nerpwin mwi.

⁴² Tro mwi iamınhi irə ia nəpin nəha nərmama səməmə həuvamhə tuhətui mwi. Iərmama sə kimənimwi nıpwran trimərir, mətə nəpin in trətui mwi nıpwran trıpkimərir mhə mwi.

⁴³ Iərmama sə kimənimwi nıpwran rıpkamasan mhə, mətə nəpin in trətui mwi nıpwran tramasan. Iərmama sə kimənimwi nıpwran niskaiien səvənhi riwən, mətə nəpin in trətui mwi nıpwran triskai.

⁴⁴ Nəpin kimənimwi iərmama nıpwran ro nusan, mətə nəpin in trətui mwi nıpwran tro nənimwin.

Trini minuə nıpwrai iərmama sə ro nusan, nənə nıpwrai iərmama sə ro nənimwin in mwi fwe ikin.

⁴⁵ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə kimərai pen nəgkiariien i ia Nəkukua İkinan rani mə, “Iərmama sə rıməkupwən, Atam, in rıməuvehe iərmama riti sə ramiru.” Atam sampam, in i Kristo, rıməuvehe mo in nənimwin i rauvei pehe nimiruien.

⁴⁶ Mətə rıpkə mhə nıpwrataha i sə ro nənimwin trukupwən, mətə nıpwrataha sə ro nusan, nənə kurirə irə nıpwrataha sə ro nənimwin.

⁴⁷ Iærmama sə riməkupwən in səvəi tiprənə i. Kumwesən rino in ia tiprənə. Mətə iærmama sə riməkurirə riməuku pen ia neiai.

⁴⁸ Nærmama me pam səvəi tiprənə, nipwranraha rəmwhen ia nipwrai iærmama nəha Kumwesən rino ia tiprənə. Nærmama səməme tuhəuvən ia neiai, nipwranraha trəmwhen ia nipwrai iærmama sə riməuku pen ia neiai.

⁴⁹ Təkwtəkwni kitaha səmwhen ia iærmama nəha sə Kumwesən rino ia tiprənə. Ia noien a mwi nəha kitaha tsəmwhen a mwi ia iærmama nəha sə riməuku pen fwe ia neiai muvehe.

⁵⁰ Iakani irapw tukumiaha, piak me, nipwrai iærmama sə ro nusan mo niten ko ripkuvnimwə mhə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Rəmwhen a mwi nəri mərir ko ripkuvehi mhə nəri sə ramarə rerin.

⁵¹⁻⁵² Həregi ro. Nəgkiariien i iakani pehe tukumiaha i nəha təkwtəkwni in nəgkiariien riti sə rinamərkwafə fwe kupwən. Ripko mhə kitaha pam tsemhə, mətə nəpin kisipw sampam trasək kitaha pam tsəuvehe mhərməvi. Kurirə iærmama riti rapri m kuatia ia nənimen, mətə nəri nəha rino sampam akwauakw a. Nəpin kisipw sampam trasək, nənə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi mhəpwəh mwi nemhəien, nənə kitaha tsəuvehe mhərməvi.

⁵³ Nipwrataha sə ro nəri mərir i traməkeikei muvehe mo nəri sə ko ripkimərir mhə. Nipwrataha i səvəi nemhəien traməkeikei muvehe mo nəri sə ramarə rerin.

⁵⁴ Nipərhiēnien, nipwrataha sə ro nəri mərir i traməkeikei muvehe mo nəri sə ko ripkimərir mhə. Nipwrataha i səvəi nemhəien traməkeikei muvehe mo nəri sə ramarə rerin. Nəpin nəri nəha truvehe mo sampam, nənə nəgkiariien sə kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan ruvehe mo nipərhiēnien, rani mə, “Nemhəien ruvəiwən. Kuvəuvehi irapw in ia naruaganien.”

⁵⁵ “Eh, nemhəien, tikəfo masori ia kimaha?”

Eh, nemhəien, tikəfo mo nəmisəien m kimaha?”

⁵⁶ Nəri sə nemhəien rauvehi niskaiēn səvənhi irə ti noien nəmisəien m iærmama in nə noien ərəha, nənə nəri sə noien ərəha rauvehi niskaiēn səvənhi irə in nə Loa.

⁵⁷ Mətə pwəh səni tanak m Kumwesən sə rauvei pehe m kitaha noien i saməuvehi raku pen ti Iərimənu səkītaha Iesu Kristo, noien sə ramo kitaha səkai mhəpi raka nemhəien.

⁵⁸ Ro pen piak keikei me, kimiaha tihaməkeikei mhərer əknekīn, mhəpwəh nəseniēn nari riti rikiukiū ia kimiaha. Nəpin me tihamo wok səvəi Iərimənu səkītaha ia rerimiahā pam, ti nəri nə mə hiəukurən mə wok səvəi Iərimənu səkītaha sə hiāmo hiəpku auər a mhə.

16

Mane səvəi nasituēn ia nərmama me səvəi Kumwesən

¹ Ia nikaren səvəi mane səvəi nasituēn ia nərmama me səvəi Kumwesən fwe Jerusalem, tihaməkeikei mho rəmwhen sə iakiməni pen ti nakalasia me fwe ia profens nəha Kalesia.

² Ia Sante me pam, kimiaha pam kuatia kuatia tihaməkeikei mhəmri karen mane me nepwīn. Iærmama sə rauvehi mane asori trəmri karen ripik. Iærmama sə rauvehi mane ouihi trəmri karen ouihi a. Ro iamīnhi irə nəpin iakuvehe ko hiəpkəmwur mhə mwi mə tiho pam nəri nəha ia nəpin kuatia.

³ Tihərui irapw kيمياha me nepwɪn mə tuhəuvehi mane mhəuvən. Nənə nəpɪn iakuvehe, iakrai nəkukuə mini irapw irəha ti nəkur Jerusalem nənə mərhi pen irəha həpeki mane mhəuvən fwe ikin.

⁴ Trini minuə iakətoni mə ramasan mə iou mwi takevən, nənə irəha tuhəkurirə iou.

Pol rameres narimnari me nepwɪn mə nəkur Korin tuhaməkeikei mho

⁵ Kurirə iakuvehe məti pehe kيمياha, takevan raka fwe profens nəha Masetonia, ti nəri nə mə takaməkeikei mukupwən mevən fwe Masetonia.

⁶ Rosi takarə kwopti kitaha m kيمياha mə rəfo sarə a meste nəpɪn səvəi nəkwieien tro sampam. Nənə hiəukurən nasituien ia nirak ia navənien səiou sə iakamevən pen me ikin.

⁷ Iapkokeikei mhə mə takuvehe mətoni kيمياha nənə mier mwi, mətə iakokeikei mə takuvehe sarə kwopti trini minuə Iərimənu səkitaha rəsəni iou.

⁸ Mətə takarə a ia kwopun i ia Efesas meste nəpɪn səvəi Pentekos,

⁹ ti nəri nə mə Kumwesən rɪnəsevar ia suatuk tukw iou mə tako wok amasan sə trukua kwənkwan rɪpɪk, nəri auər a mə nərmmama həpɪk haməmwur mə tuhəsisəg iou ti noien wok.

¹⁰ Trini minuə Timoti ruvehe mətoni kيمياha, hio ramasan min, mhəuvei pen nisaiien min, ti nəri nə mə in ramo wok səvəi Iərimənu səkitaha rəmwhen a ia nirak.

¹¹ Rərəha mə tihəmətoni in rəmwhen mə in iərmama auər a riti. Mətə tihəməkeikei mhasitu irə ia navənien səvənhi nəpɪn in rirərɪg muvehe mətoni iou. Iou iakameitenhi piəvtaha me irəha Timoti mə tuhəuvehe mhətoni iou.

¹² Ia nɪkaren səvəi piəvtaha Apolos, iakiməni pen tukwe in mə in traməkeikei mukurirə piəvtaha me muvehe mətoni kيمياha. Mətə in rəpwəh nokeikeien mə truvehe nəha təkwətəkwuni, mətə in truvehe ia nəpɪn sə ratukwatukw tukwe.

¹³ Hətui mhəpwəh napriien, nənə mhərər əknekɪn ia nahatətəien səkimiaha, mhəpwəh nehekɪriien, mho mə hiəskai.

¹⁴ Narimnari me pam səməme hiamo, tiho ia nokeikeien.

¹⁵ Kيمياha hiəukurən mə Stefanas mine nərmmama ia nəkwai nimwə səvənhi, irəha haməkupwən mhəni nɪpərhiien ia Iesu fwe profens nəha Akaea, nənə irəha həmwur pɪk ti nasituien ia nərmmama me səvəi Kumwesən. Pɪak me, iakuə takini pehe tukumiaha i mə

¹⁶ tihəuvei pen nisaiien m nərmmama sə ro me iamɪnha irə, mine nərmmama me pam səməme kəmhəwok māmhasese pəri irəha minraha.

¹⁷ Nəpɪn Stefanas, Fotunatas, mine Akækas harier pehe rerik ragien, ti nəri nə mə nari auər a mə kيمياha hiəiwən, mətə nəpɪn iakətoni irəhar rəmwhen mə iakinətoni kيمياha.

¹⁸ Irəhar haro iou iakuvehi napwisien ia rerik rəmwhen irəhar haro mwi ia kيمياha. Nərmmama me iamɪnha irə, ramasan mə tihəgnəgini irəha pwəh nərmmama hətoni mhəukurən irəha.

Nəgkariien sampam

¹⁹ Nakalasia me ia profens fwe Esia haməni ramasan tukumiaha. Akwila mine Prisila krouokeikei pɪk mə trouni ramasan tukumiaha ia nəgħi Iərimənu səkitaha irəha nakalasia me səməme hamousəsimwɪn irəha me ia nimwə səvənraha.

²⁰ Piəvtaha me pam ia kwopun i haməni ramasan tukumiaha. Tihəni ramasan tukumiaha me mhakei m kimiaha me ia nakeiien sə rəmher.

²¹ Iou Pol, iakamrai nəgkiariien i səvəi niniien ramasan tukumiaha, mamrai ia rəgik atukwatukw.

²² Trini minuə iərmama riti rəpwəh nokeikeiien Iərimənu səkitaha, pwəh Kumwesən rəkwein ərəha irə. Iərimənu səkitaha, uvehe rə!

²³ Pwəh namasanien səvəi Iesu Iərimənu səkitaha ramarə tukumiaha.

²⁴ Pwəh nokeikeiien səiou ramarə tukumiaha pam səməme hiəuvəuvehe mhəno kuatia kimiaha Iesu Kristo. Ouəh, pwəh ro iamini.

Seken Korin

Nægkiariien sã rani mã nãfe i nãkukuã

Pol rimarai nãkukuã i kani mã Seken Korin. In ruvãrai raka Fas Korin mãkwã nepwin hãukurau nãnã in rirai mwi sã i mãrhi pen i revãn. Nakalasia me fwe Korin kamheitehieitehi ihi kusen sãvãnraha, mamho ihi noien ãrãha me. Pol revãn fwe Korin mãtã rarã ouilhi a ti nãri nã mã irãha hãpkãrig mãhã ia noien ãrãha me sãvãnraha. Nãnã nãkur ãfwaki me nepwin hãpkini mãhã nãpãrhienien ia Pol mã in aposol pãrhien riti sãvãi Kumwesãn. Nãpãn Pol rãpwãh irãha mevãn fwe profens Masetonia, in rerin ragien pik nãpãn Taetas ruvehi nãgkiariien amasan muvehe mã nakalasia me fwe Korin hãnãtã sas ia noien ãrãha me sãvãnraha nãnã mhãrãrig ia noien ãrãha me sãvãnraha. Nãpãn Pol rãregi nãgkiariien nõha, in rirai nãkukuã sã ro kãru irã revãn ti nãkur Korin. Ia nãpãri nãkukuã i sã rakupwãn Pol rãni pen ti nãkur Korin mã rerin ragien ti nãri nã mã irãha hãnãpwãh noien ãrãha me sãvãnraha mamho noien amasan sã Kumwesãn rokeikei. Ia nãpãri nãkukuã sã rakurirã Pol ramãgkiari atukw a ia in mãine nãrmama sãmãme kamhãmwãki in mamhãni ãrãha in.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti sãvãi Iesu Kristo, ti nãri nã mã Kumwesãn rimãni nãkwãn mã tako, mãine piãvtaha Timoti.

Nãkukuã i rauvehe tukumiaha nakalasia me sãvãi Kumwesãn fwe taon nõha Korin, mãine nãrmama me pam sãvãi Kumwesãn fwe profens nõha Akãea.

² Pwãh Kumwesãn Tata sãkitaha, mãine Iesu Kristo Iãrimãnu sãkitaha, krouãriari pehe namasanien mãine nãmãrinuien m kãmiaha.

Kumwesãn sã in nukune noien sãvãi nasituien

³ Pwãh sãgnãgini Kumwesãn i in Kumwesãn mãine Tata sãvãi Iãrimãnu sãkitaha Iesu Kristo, in Tata sã in nukune nãpiien, nãnã in Kumwesãn sã in nukune noien sãvãi nasituien me pam.

⁴ In ramãsitu ia kãmaha ia nãmisãien me pam sãkãmaha, mã kãmaha iahãukurãn nasituien ia nãrmama ia nãmisãien me sãpãmsãpã sãmãme irãha hamãregi. Nãnã kãmaha tahãsitu ia nãrãha ia noien sãvãi nasituien sã Kumwesãn rino m kãmaha.

⁵ Rãmwhãn a ia nãmisãien sã Kristo rãmãuvehi, nãmisãien nõha rauvehe pik mwi ia nãmãruien sãkãmaha. Ia noien a mwi nõha, ti nãri nã mã kãmaha iahãmãuvehe mhõ kuatia kãmaha Kristo, Kumwesãn ramãsitu pik ia kãmaha, nãnã noien nõha rãmẽvãn mwi ti nãrmama nepwin.

⁶ Trini mãnuã kãmaha iahãmregi nãmisãien, mãtã in nã trasitu ia kãmiaha muvehimãru kãmiaha. Trini mãnuã Kumwesãn rãsitu ia kãmaha ramõ mã kãmaha iahãukurãn nasituien ia kãmiaha. Nãnã kwãnkwai nasituien nõha raukuã ia nãmãruien sãkãmiaha, nãnã nãpãn hãrã ia nãmisãien kuatia a tsarã irã trasitu ia kãmiaha mã tihãrer ãknekĩn ia nãpãn me.

⁷ Kãmaha iahãnãmri pen ãknekĩn nãtãrigien sãkãmaha ia Kumwesãn tukuãmiaha mã tihãrer ãknekĩn. Ro iamãnhi irã ti nãri nã mã kãmaha pam samãrã ia nãrãien kuatia a mã kãmiaha tihãregi nãmisãien sã iahãmãrã irã, nãnã ia noien a mwi nõha Kumwesãn trasitu ia kãmiaha rãmwhãn ramãsitu ia kãmaha.

8 Piak me, kimaha iahokeikei mā tihəukurən amasan nəpɪn sikai sə iahənarə irə ia profens nəha Esia. Nəpɪn nəha riskai pik tukumaha, mo rerimaha rirhi mā ko iahəpkimiru mhə mamhəuvən.

9 Kimaha iahamregi rəmwhen kinəkiri raka kimaha mā tahemhə. Mətə narimnari me nəha haməuvehe mā kimaha tahəpwəh nətigiteien ia niskaiien atukw səkimaha, mətə tahətigite ia Kumwesən sə ramo nərmama hemhə hətui mwi.

10 Ia nəpɪn nəha ipaka kimaha iahemhə, mətə in rıməuvehimirū kimaha. Nənə in trauvehimirū kimaha iamɪnhi irə mamevən. Iahənəmri pen əknekɪn nətərigien səkimaha irə mā in truvehimirū mwi kimaha.

11 Mətə kimiaha tihaməkeikei mhasitu ia kimaha mhəfwaki tukumaha. Tiho iamɪnha irə mā nərmama həpik tuhəni tanak m Kumwesən ti narimnari amasan me səməme in tro m kimaha ti nəri nə mā nərmama həpik hənəfwaki tukumaha.

Pol rərari ia nətərigien səvənhi mine nəfe tro

12 Nari riti kimaha iahaməgkiari ərpwi irə. Kimaha iahamregi fwe ia rerimaha mā ro nɪpərhienien. In i mā noien səkimaha ia təkure tɪprənə iahənə m nərmama nɛpwin, mhənə mwi m kimiaha rəpi raka, in noien sə raməmak irapw ia kwopun ukuraan. Iahaməni a nəgkiariien pərhien rəmwhen sə Kumwesən rokeikei. Iahəpkəgkiari mhə ia nukurənien səkimaha səvəi tɪprənə, mətə iahaməgkiari ia namasanien səvəi Kumwesən.

13-14 Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mā iahəpkrai mhə nəgkiariien riti sə riskai tukumiaha ti nəvsnien, uə ti nukurənien nɪpwrən. Təkwtəkwuni hiəuvəukurən nətərigien səkimaha kwopti, mətə iakokeikei pik mā nəpɪn riti tihəukurən pam. Nənə ia noien nəha, nəpɪn Iesu Iərimənu səkitaha truvehe mwi, kimiaha tihagien tukumaha rəmwhen a mwi mā kimaha iahamagien tukumiaha.

15-16 Ti nəri nə mā iakukurən mā hiamagien tukumaha, nətərigien kupwən səiəu mā takevən fwe profens nəha Masetonia, mukupwən muvehe mətoni kimiaha, nənə nəpɪn takrərig takuvehe mwi mətoni kimiaha. Ro pen tihəuvehi namasanien m kəru, nənə kurirə irə tihasitu ia nirak ia suatuk səiəu ti nevənien fwe ia tənə Jutia.

17 Mətə iakinəpwəh. Ro pen rosi rerimiaha rirhi mā nəpɪn iakamətərig mā tako iamɪnha irə nətərigien səiəu ramaiuaiu? Uə rosi iakəmwhen a ia nərmama nɛpwin səvəi tɪprənə kamhəni nəgkiariien mi nəha “Ouəh” mine “Rekəm” ia nəgkiariien kuatia a?

18 Kimiaha hiəukurən mā Kumwesən ramo nəgkiariien səvənhi ia nəpɪn me. Nənə kimaha mwi nəgkiariien səkimaha tukumiaha ripko mhə “Ouəh” mine “Rekəm.”

19 Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mā Tini Kumwesən i Iesu Kristo sə iahamarəvisau irapw tukumiaha kimrahar Saelas mine Timoti, ripko mhə “Ouəh” mine “Rekəm,” mətə ia Kristo, nəpɪn me pam nəgkiariien səkimaha in nə “Ouəh.”

20 Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mā promes me pam səvəi Kumwesən həuvehe mho nɪpərhienien i ia Iesu Kristo. Kitaha səuvəuvehe mhənə kuatia kitaha min, ro pen səukurən nɪniiēn “Ouəh” ti nuvehi utəien nəghi Kumwesən.

21 Kumwesən a ramo kimaha iahamərər əknekɪn ia Kristo kitaha m kimiaha. In rımərfi kitaha,

²² məmri Nənimwin səvənhi ia reritaha rahatən pen mə kitaha nərmama me səvənhi. Ti nəri nə mə Nənimwin nəha ramarə ia reritaha, nənə, kitaha səukurən amasan mə Kumwesən truvei pehe pam narimnari amasan me səməme rinəmri karen mə səkitaha.

²³ Təkwəkəwuni iakaməkəwein Kumwesən mə triregi nəgkiariien i səiou. Trini minuə iapkini mhə nīpərhiēnien, pwh in rərpwin noien ərəha səiou. Iou iakinapkuvehe mhə fwe Korin ti nəri nə mə iapkokeikei mhə mə takini nəgkiariien sikai riti tukumiaha.

²⁴ Kimaha iahəpwəh nokeikeien mə tahərimənu ia nahatətəien səkimiaha, rekəm. Mətə taho wok kitaha m kimiaha ti nagienien səkimiaha, ti nəri nə mə hiənərer əknekīn raka ia nahatətəien səkimiaha.

2

¹ Ro pen iakuvəni raka ia rerik mə ko iapkuvehe mhə mwi mətoni kimiaha mo rerimiaha rəmisə.

² Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kimiaha a hiamo rerik ramagien, mətə trini minuə iako rerimiaha rəmisə, nənə iərmama riti riwən sə tro rerik ragien.

³ Nənə iakimərai nəkukuə nəha mə nəpīn iakuvehe mətoni kimiaha tapkregi mhə rerik rəmisə. Iahəpwəh nokeikeien mə nərmama səməme tuhaməkeikei mho rerik ragien, tuho rerik rəmisə. Iou iakuvəkurən raka mə kitaha kuatia a, nənə nəpīn rerik ragien, kimiaha mwi rerimiaha tragien.

⁴ Ro pen nəpīn iakimərai nəkukuə nəha m kimiaha rerik rəmisə pik tukumi-aha, markwəpīr, nise nənimek raiu tukumiaha. Iapkraī mhə nəkukuə nəha mə tro rerimiaha rəmisə, mətə iakimərai mə tihəukurən nokeikeien i səiou rasori tukumiaha.

Nakalasia me fwe Korin tuhaməkeikei mhenouenou noien ərəha sə iərmama nəha rino

⁵ Mətə iərmama nəha rino noien ərəha, in ripko mhə rerik rəmisə, mətə rino mə kimiaha pam rerimiaha rəmisə kwopti. Iakani nəgkiariien i məpwəh nokeikeien mə triskai pik ti iərmama nəha,

⁶ ti nəri nə mə nərpwinien nəha kimiaha hiəpik hiəno min ti noien ərəha səvənhi rinəmwhen raka.

⁷ Təkwəkəwuni nəha tihaməkeikei mhenouenou noien ərəha səvənhi nənə mhomasan rerin, mə rerin trəpwəh nəmisə pikien muvehi irapw nətərigien səvənhi.

⁸ Iakaməres kimiaha mə tiho pwh in rukurən nokeikeien səkimiaha tukwe.

⁹ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə in nə nəri iakimərai nəkukuə nəha tukwe, mə takətoni ro kimiaha mə tiho nəkwak ia narimnari me pam uə rekəm.

¹⁰ Trini minuə hiənənouenou noien ərəha səvəi iərmama riti, iou mwi takenouenou irə. Trini minuə iərmama nəha rino nəri ərəha me nepwin mə iou takaməkeikei menouenou noien səvənhi, mətə iou iakinənouenou raka noien səvənhi ia nəmri Kristo ti nasituien ia kimiaha.

¹¹ Iakamo noien nəha kamo Setan rouraha kitaha ia neikuəien me səvənhi. Iakani iamīnhi ti nəri nə mə kitaha səuvəukurən raka nətərigien me səvənhi səməme in ramesi pen.

Kumwesən ramo nərmama kamhəukurən Kristo ia aposol me səvənhi

¹² Nəp'in iakevən fwe ia taon nəha Troas mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo, iakətoni mə İərimənu səkitaha rinəsevər ia təp'inhə miou mə tako wok fwe ikin.

¹³ Mətə iakamətərig pik miḗkarpwis mhə, ti nəri nə mə iapkətoni mhə piak Taetas ia kwopun nəha. Nənə iakəsəkir minraha mier mevən fwe ia profens nəha Masetonia.

¹⁴ Mətə iakaməgnəgini Kumwesən ti nəri nə mə ia nəp'in me in ramiri kimaha ia Kristo, mamə kimaha iahəmwhen ia nərmama me i kamhəkurirə ia kig riti sə rinaruagən pam, mamrərig pen fwe imwəni. Ia nəp'in me Kumwesən ramə nukurənien ia Kristo rauku pen ia kimaha mamevən ia kwopun me. Nərmama kamhəregi nukurənien nəha rəmwhen ia nari riti kamregi nipek'in.

¹⁵ Iakani iam'nh'i irə ti nəri nə mə kimaha iahəmwhen ia nimwəkmwəki nari nipek'in rapein amasan Kristo rauvani ti nəgnəginiien Kumwesən nise napw irə ramevən ti nərmama səməme Kumwesən rauvehim'iru irəha, mamevən mwi ti səməme kamhəuvən mə tuhemhə.

¹⁶ Səməme kamhəuvən mə tuhemhə həregi kimaha iahəmwhen ia nipekti nise napw nəha sə rauku pen ia nemhəien mamevən ti nemhəien. Səməme Kumwesən rauvehim'iru irəha həregi kimaha iahəmwhen ia nise napw nəha sə rauku pen ia nim'ruien mamevən ti nim'ruien. Wok nəha wok asori. Sin rukurən noien?

¹⁷ Kimaha iahəpkəmwhen mhə ia nərmama me nəha həpik kamhəni irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən ti nuvehien a mane, rekəm. Mətə Kumwesən rinərhi pehe kimaha. Ia Kristo kimaha iahəmən'i irapw nəgkiariien amasan səvənhi ia nəmri Kumwesən, nənə nəgkiariien səkimaha rauku pen a ia rerimaha sə ratukwatukw.

3

Nəkukua riti kimərai rani sas ia Pol mine in me nepw'in

¹ Rosi rerim'iaha rirhi mə iahənəməfiəutə mwi kimaha ia nəmrim'iaha, mətə riḗko mhə iam'nh'i irə. Nəp'in nərmama pwispwis me həuvehe imwəmiaha, tuhaməkeikei mhəuvehi nəkukua riti kim'iaha me nepw'in həmərai ti nini irapwien irəha tukum'iaha, ti nəri nə mə hiəreirei irəha. Nənə nəp'in həier mhəpwəh kim'iaha, tuhaməkeikei mhəuvehi nəkukua səkim'iaha ti noien kim'iaha me nepw'in həukurən irəha. Kim'iaha hiənuə tiho iam'nh'i irə ia kimaha? Rekəm!

² Kim'iaha atukwatukw hiəmwhen ia nəkukua səkimaha rani sas ia kimaha. Nəkukua nəha kimərai pen ia rerimaha, nərmama pam tuhəvsini mhəukurən.

³ Ro nukurənien i tukunraha hətoni mə Kristo əpa rimərai nəkukua nəha, məmri pehe ia rəgimaha mə təhərhi pen i ramevən. In riḗkrai mhə nəkukua nəha ia nəri kamrai nari irə, mətə rimərai nəkukua nəha ia Nən'imw'in i in səvəi Kumwesən sə ram'iru. Nənə riḗkrai pen mhə ia kəruətere'i sə riḗwiəpw'ə, mətə rimərai pen ia reri nərmama.

⁴ Kimaha iahəpkehek'ir mhə mə təhəni iam'nh'i irə, ti nəri nə mə kimaha iahəuvəuvehe mhəno kuatia kimaha Kristo, nənə mamhəhatətə əknek'in ia Kumwesən.

2:12: Wok Me 14:27, 1Kor 16:9 **2:13:** Wok Me 20:1 **2:15:** 1Kor 1:18 **2:16:** Luk 2:34, 2Kor 3:5-6 **2:17:** 2Kor 1:12, 1Tes 4:11 **3:1:** 2Kor 5:12, Wok Me 18:27, Rom 16:1 **3:2:** 1Kor 9:2 **3:3:** Eks 24:12, Jer 31:33, Esik 36:26-27 **3:4:** 2Kor 2:16

⁵ Kimaha iahəmwhen ti noien wok i, mətə ko iahəpkini mhə mə nari riti rauku pehe atukw a tukumaha. Kimaha iahəmwhen ti nəri nə mə Kumwesən ramasitu ia kimaha.

⁶ In rino kimaha iahənəmwhen ti noien wok kimaha iotukwininari me səvəi nəgkiariien vi səvənhi sə in rinərihi tərini əknekin. Nəgkiariien vi nəha rəpkuku pen mhə ia Loa sə kimərai, mətə rīməuku pen ia Nənīmwin səvəi Kumwesən. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Loa sə kimərai ramousi əpune iərmama, mətə Nənīmwin səvəi Kumwesən rauvei pehe nīmīruien.

Nəgkiariien vi kinərihi tərini əknekin ramser pik anan rinəpi raka Loa

⁷ Fwe kupwən, nəpin Loa sə kimərai pen ia kəruətərei kəru rīməuvehe vi a, rīməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən. Nukuraanien nəha rəhiəpwīn nənime Moses ramser pik. Nəkur Isrel ko həpkəti əter pen mhə ia nənime Moses, nəri auar a mə nukuraanien nəha ia nənimen rina məiwaiu. Noien səvəi Loa nəha ramo mə iərmama remhə, mətə rīməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən.

⁸ Mə ro iamīnhi irə rəfo ia noien səvəi Nənīmwin Ikinan? Tukətoni nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser pik məpi raka.

⁹ Nəgkiariien akuas səvəi Loa sə raməkiri nərmama mə tuhaməkeikei mhəmhə kamətə nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser, mətə mə ro iamīnhi irə nəgkiariien vi kinərihi tərini əknekin sə ramo nərmama hatukwatukw ia nəmri Kumwesən, tukətoni mwi nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser pik məpi raka.

¹⁰ Nipərhiēnien, nəgkiariien akuas səvəi Loa sə kamətoni nukuraanien səvəi Kumwesən irə, təkwtəkwni nəha kəpwəh nətoniien nukuraanien nəha irə, ti nəri nə mə nəgkiariien vi kinərihi tərini əknekin ramser pik anan rinəpi raka Loa nəha.

¹¹ Nəgkiariien akuas səvəi Loa rīməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən, mətə triwən mwi rəmwhen ia nukuraanien sə rīməsər ia nəmri Moses. Mətə nəgkiariien vi Kumwesən rinərihi tərini əknekin trarə rerin, misər pik məpi raka.

¹² Ti nəri nə mə kimaha iahəukurən amasan nəri nəha mə ro iamīnhi irə, ro pen kimaha iahamətigase,

¹³ mhəpkəmwhen mhə ia Moses. In rinousəman nənimen ia tinari əgeigei mə nəkur Isrel tuhəpwəh nətoniien mə nukuraanien sə raməhiəpwīn nənimen rina miwən.

¹⁴ Mətə nətərigien səvəi nəkur Isrel me nəha fwe kupwən kinərəpinhə i. Nənə meste pehe nəha ipwet mine nəpin irəha həvsini nəgkiariien akuas səvəi Loa, irəha həpkregi sas mhə nəfe rani, ti nəri nə mə nari riti ramərəpinhə nətərigien səvənraha rəmwhen ia tinari əgeigei sə rinousəman nənime Moses. Mətə Kristo əpa rukurən nuvehi rakaien nəri nəha ia nətərigien səvəi iərmama nəpin iərmama ruvehe mo kuatia irau min.

¹⁵ Ouəh meste pehe nəha ipwet mine, nəpin həvsini Loa səvəi Moses, nari riti raməsisəg ia nətərigien səvənraha rəmwhen ia tinari əgeigei nəha sə rinousəman nənime Moses fwe kupwən.

¹⁶ Mətə trini minuə iərmama riti ruvsini in muvehe ti Iərimənu səkitaha, tinari nəha trier raka.

¹⁷ Iərimənu nəha səkitaha in Nənīmwin Ikinan. Nənə kwopun Nənīmwin Ikinan ramarə ikin, in rafi nari ia nərmama.

¹⁸ Kitaha pam i səpkuvegi mhə nəmritaha rəmwhen ia Moses, mətə nəmritaha ramser kamətə nukuraanien səvəi İərimənu ia kitaha. Ia nəpin me in rauvsini nimiruien səkitaha mə tsəuvehe mhəmwhen irə sarə ia nukuraanien riti mharə mhəuvən mwi ia riti. Noien i rauku pen ti İərimənu səkitaha in nə Nənimwin İkinan.

4

Kumwesən ruvei pen wok m aposol me

¹ Kumwesən rapi tukumaha nənə muvei pehe wok i m kimaha ro pen tahəpwəh nəpouiən i.

² Kimaha iahəuvəuvei pen raka təkutamaha ia noien afaha me mine noien me səməme ho naurisien. Iahəpkavən mhə ia noien səvəi neikuəien, uə iahəpkuvsinini mhə nəgkiariien səvəi Kumwesən, rekəm. Mətə kimaha iahaməni irapw nəgkiariien pərhiən ia nəmri nərmama me pam mə irəha tuhakiri noien səkimaha mhəukurən ia rerinraha mə kimaha iahamo noien atukwatukw ia nəmri Kumwesən.

³ Rosi nəgkiariien amasan sə iahaməni irapw ramərkwafə ti nərmama nepwın, mətə ramərkwafə a ti nərmama səməme kamhəuvən mə tuhemhə.

⁴ Irəha ko həpkini mhə nıpərhiənien ia nəgkiariien amasan nəha, ti nəri nə mə Setan i, iəremhə sə ramərimənu ia tıprənə i, rınousəman nətərigien səvənraha, mamə irəha həpwəh nətoniien nukuraanien sə raməhiəpwın irəha. Nukuraanien nəha rauku pen ia nəgkiariien amasan sə raməvisau nasoriien səvəi Kristo. Kristo nəha in rəmwhen atukwatukw ia Kumwesən.

⁵ Kimaha iahəpkəvisau atukw mhə kimaha, mətə iahaməvisau İesu Kristo mə in İərimənu, nənə kimaha nərmama iahamo tukwini nari m kimiaha ia nəghi İesu.

⁶ Ro iamınhi irə ti nəri nə mə Kumwesən nəha rıməni mə, “Pwəh nukuraanien ruək məhiəpwın kwopun rıpitəv ikın,” in raməhiəpw ia rerimaha, mə kimaha iahəukurən nətoniien nukuraanien səvəi Kumwesən, nənə iahətoni nukuraanien nəha ramser ia nənime Kristo.

Aposol me həpkiskai mhə ia niskaiien atukw səvənraha

⁷ Mətə kimaha iahaməuvehi nəri amasan nəha ia nıpwramaha me i kino ia tıprənə həpkiskai mhə. Ro iamınhi irə mə trahatən pen mə niskaiien amasan nəha rəpi raka rıməuku pen ti Kumwesən, rıpkuku pehe mhə tukumaha.

⁸ Ia nəpin me kimaha iahamreği rərəha ia narımmari me rıpık, mətə iahəpkımwei mhə. Nəpin me nepwın iahəreirei suatuk, mətə iahaməmwur mhəpwəh nəpwəhiən.

⁹ Nərmama hamə nərəhaien m kimaha, mətə Kumwesən rıpkəpwəh mhə kimaha. Hamousi kimaha, mətə həpkouraha mhə kimaha.

¹⁰ Ia nəpin me rəmwhen mə kimaha iahaməuvehi nemhəien səvəi İesu ia nıpwramaha, ro iamınhi irə mə nərmama həukurən nətoniien mwi nimiruien səvəi İesu ia nıpwramaha.

¹¹ İakani iamınhi irə ti nəri nə mə kimaha iahamarə, nəpin me pam kauvei pen kimaha mə tahemhə ti nəghi İesu. Ro iamınhi irə mə nərmama tuhətoni nimiruien səvəni ia nıpwramaha sə tıpkemhə ia nəpin riti.

¹² Noien nəha nıpwran mə nemhəien ramowok ia kimaha, mətə nimiruien ramowok ia kimiaha.

13 Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iakınahatətə ro pen iakani.” Ia noien kuation a səvəi nahatətəien kimaha mwi iahənahatətə ro pen iahaməni.

14 Kimaha iahəukurən amasan mə Kumwesən sə rino İarimənu səkitaha rətui mwi ia nemhəien, in tro kimaha mine kimiaha, kitaha pam sətui mwi ia nemhəien kitaha İesu, nənə mərpwı irapw kitaha ia nənimən.

15 Narimnari me i, kimaha iahamo ramasitu ia kimiaha mə nəpın namasanien səvəi Kumwesən rivi pehe nərmmama həpik mwi həuvehe ti Kristo, nənə nərmmama həpik mwi tuhəni tanak ti Kumwesən, mhəuvehi utə nəghin irənhə anan.

16 Narimnari me nəha ho kimaha iahəpwəh nəpouien i. Nəri auər a mə nıpwramaha iruə ramevən mə trərəha, mətə rerimaha fwe imwə Kumwesən ramo mə ramərməvi ia nəpın me.

17 Ro iamınhi irə ti nəri nə mə nəmisəien me i saməregi ia təkure tiprənə i irəha nəri auər a, həpkarə əpwəmwis mhə, mətə haməpnəpenə ia kitaha ti narəien rerin sə raməhiapw mamasan pik məpi raka.

18 Nənə ro iamınhi irə, nənimemaha həpkərəer pen mhə ia narimnari me kamətoni, mətə hamərəer pen ia narimnari me kıpəkətoni mhə. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə narimnari me kamətoni irəha narimnari me səvəi təkwtəkwni a, tuhəpkıwən, mətə narimnari me kıpəkətoni mhə irəha tuharə rerin.

5

Nıpwrataha sə vi fwe ia neiai

1 Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə nıpwrataha rəmwhen ia nimwə tapolen samarə irə səvəi nəpın ouihı a ia tiprənə i. Nənə kitaha səukurən mə trini minuə nıpwrataha i ruvehe memhə mərəha, mətə fwe ia neiai nıpwrataha vi fwe ikın sə rəmwhen ia nimwə riti rıpkə mhə İarimənu rino mətə Kumwesən a rino nənə in trərə rerin.

2 Nəpın samarə ia nıpwrataha i, saməregi rərəha, mamhəvi kwakwa neiahəgien tukwe, mamhəkeikei anan mə tsəuvən mharə ia nimwə vi nəha fwe ia neiai.

3 Kitaha tsarkahu nıpwrataha vi nəha rəmwhen ia karkahu, tipkətə mhə mə saməvən auər a.

4 Nəpın samarə ihı ia nimwə tapolen i səkitaha ia tiprənə i, saməregi rərəha pik, mamhəvi neiahəgien tukwe, mhəpwəh nokeikeiien mə tukuvehi raka nıpwrataha i rəmwhen ia karkahu. Mətə sokeikei mə tukarkahu pehe nıpwrataha sə fwe ia neiai mə nıpwrataha i sə kə rıpkarə rerin mhə truvehe mərməvi marə rerin.

5 Kumwesən əpa rino kitaha ti narimnari me nəha. In rıməuvei pehe Nənimwın Ikinan m kitaha. Ti nəri nə mə Nənimwın nəha ramarə ia kitaha, nənə, kitaha səukurən amasan mə Kumwesən truvei pehe pam narimnari amasan me səməre rınəmri karen mə səkitaha.

6 Ro iamınhi irə kitaha samətıgase ia nəpın me, mamhəukurən mə nəpın samo imwətaha ia nıpwrataha i, səpkarə mhə fwe imweı İarimənu.

7 Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə kitaha samarə ia nahatətəien, səpkarə mhə ia nəfe samətoni.

⁸ Kitaha samætigase mamhæregi mæ ko sæpwæh nipwrataha i mhæuvæn mho imwætaha fwe ia neiai kitaha Iærimænu sækitaha sæ næha ramasan pik mæpi raka.

⁹ Ro iamînhi iræ mine næri auær a mæ samaræ kitaha min uæ sæpkaræ mhæ kitaha min, mætæ samæmwur mæ rerin tragien tukutaha.

¹⁰ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ kitaha pam tsamækeikei mhærer kupwæn ia næmri Kristo mæ in trækiri noien me sækitaha. Kitaha kuation kuation tsæuvehi nærækuien resi pen noien me sæno ia naræien i samaræ iræ ia nipwrataha i, noien amasan uæ noien æræha.

Kumwesæn rino suatuk ia Kristo mæ kitaha sæukuræn nuveheien mho in me nepwin

¹¹ Nænæ tækwækwuni kimaha iahæuvæukuræn amasan mamhæhekir Iærimænu sækitaha. Ro pen iahamæmwur mæ tahævi pehe nærmama. Kumwesæn rukuræn amasan kimaha. Rerik rirhi mæ kimiaha mwi hiæukuræn amasan kimaha.

¹² Kimaha iahæpwæh nokeikeien mæ tahæuvehi utæ kimaha ia nænimemiaha, mætæ tahæuvei pehe nætærigien sækimaha mæ ræfo rerimiaha tragien tukumaha. Nænæ tækwækwuni hiæukuræn niripwenien nægkiariien sævæi nærmama sæmæme hamærpwi iræha ti noien sæ nærmama kamhætoni, mætæ rerinraha ripkrhi mhæ næri sæ ramaræ ia reri iærmama.

¹³ Trini minuæ rerimiaha rirhi mæ iahamarmæri, mætæ kwa iahamo wok sævæi Kumwesæn. Nænæ trini minuæ rerimiaha rirhi mæ iahæukuræn nari, mætæ kwa iahamasitu ia kimiaha.

¹⁴ Ro iamînhi iræ ti næri næ mæ nokeikeien sævæi Kristo ramærimænu ia kimaha. Kimaha iahæukuræn amasan mæ iærmama kuation a rimamhæ ti nærmama pam, nænæ ro pen ræmwhen mæ nærmama me pam hæuvamhæ.

¹⁵ Nænæ rimamhæ ti nærmama pam mæ sæmæme kamhæmiru tuhæpwæh noien narimnari me sæmæme iræha a hokeikei, mætæ iræha tuhamækeikei mho noien me sæmæme Iesu rokeikei. In rimamhæ ti niræha, nænæ mætui mwi ia nemhæien.

¹⁶ Ro pen ipwet mine kimaha iahæpkækiri mhæ nærmama ia noien sæ nærmama sævæi tiprænæ hamækiri nærmama iræ. Nipærhienien kimaha iahænkiri Kristo ia noien næha ia næpin riti, mætæ tækwækwuni iahæpko mhæ mwi.

¹⁷ Ro iamînhi iræ trini minuæ iærmama riti ruvehe mo kuation irau Kristo, in rimæuvehe mo in iærmama vi. Noien akuas sævænhi ruvæiwæn, nænæ noien vi ruvæuvehe.

¹⁸ Narimnari me pam næha hamæuku pen ti Kumwesæn. In rino suatuk ia Kristo mæ kimaha tahæpwæh mwi næmwækien in mhæuvehe in me nepwin. Nænæ in rænæmri pehe wok i ia rægimiaha, mæ kimaha tahævi pehe mwi nærmama sæmæme hamæmwæki in hæuvehe in me nepwin.

¹⁹ Nægkiariien sæ iahamævisau i mamhæni mæ Kumwesæn rino suatuk ia Kristo mæ tro nærmama sæmæme hamæmwæki in ia tiprænæ i hæuvehe in me nepwin, nænæ mæpwæh nævsiniien noien æræha me sævænraha. Nænæ muvei pehe nægkiariien i m kimaha mæ tahæni irapw mæ Kumwesæn rino suatuk ti nærmama hamæmwæki in mæ tuhæuvehe in me nepwin.

²⁰ Ro pen kimaha nærmama sæmæme iahamægkiari tukwini sævæi Kristo. Ræmwhen mæ Kumwesæn ramækwein nærmama ia nægkiariien sækimaha.

Nənə iahaməres kimiaha ia nəghi Kristo mə tihəpwəh nəmwəkien Kumwesən nənə mhəuwehe in me nepwın.

²¹ Kristo noien ərəha səvənhi riwən. Mətə ti nasituien ia kitaha, Kumwesən ro in ruvehe məmwhen ia noien ərəha. In ro iamınhi irə mə ia Kristo kitaha tsəukurən nuveheien mhəmwhen ia noien atukwatukw səvəi Kumwesən.

6

¹ Kimaha iahamo wok pəri kimaha Kumwesən. Ro pen iahaməres kimiaha mə nəpın Kumwesən raməriari pehe namasanien səvənhi m kimiaha, tihəpwəh nuvehien rəmwhen ia nəri auər a,

² ti nəri nə mə Kumwesən rani mə,

“Ia nəpın səvəi nasituien ia iərmama, iakregi kimiaha.

Ia nəpın səvəi nuvehimiruien iərmama, iakasitu ia kimiaha.”

Hətə ro. Təkwətəkwuni rino nəpın səvəi Kumwesən ti nasituien ia iərmama. Təkwətəkwuni rino nəpın səvəi nuvehimiruien iərmama.

Pol mine in me nepwın kamhəregi rərəha ia narimnari me rıpık

³ Kimaha iahəpko mhə nari riti mə iərmama riti trımwei irə, ti nəri nə mə iahəpwəh nokeikeien mə tukıni ərəha wok səkimaha.

⁴ Mətə ia narimnari me pam səməme kimaha iahamo iahaməhatən pen mə kimaha iotukwininari me pərhiən səvəi Kumwesən, mamhərer əknekın ia nəpın səvəi nəmisəien, mine nəpın skai me, mine nəpın iahamregi rərəha.

⁵ Nərmama hənəusi kimaha, nənə kuvei pen kimaha ia kalapus, nənə karıpwı kimaha mə tukousi kimaha. Iahəno pık wok, mhəpwəh nəpriien ia nəpın, nukumhə rahi kimaha.

⁶ Ro nukurənien i mə kimaha iotukwininari me pərhiən səvəi Kumwesən ti nəri nə mə iahamo wok noien səkimaha rəmher, kimaha iahəukurən nari, nətəriğin səkimaha rəpwəmwis, iahamo ramasan m nərmama, Nənimwın İkinan rukuər ia rerimaha, kimaha iahokeikei nərmama ia nokeikeien pərhiən,

⁷ mamhəni a nıpərhienien, nənə nıskaiien səvəi Kumwesən ramarə ia kimaha. Kimaha iahamo noien atukwatukw rəmwhen ia narimnari me səvəi naruəgənien iahaməuwehi ia rəgımaha mwatuk mine mour.

⁸ Nərmama nepwın haməsiai kimaha, nepwın hamo auris kimaha. Nepwın haməni ərəha kimaha, nepwın haməni amasan kimaha. Nepwın haməni mə kimaha ieikuə me, mətə kimaha iahaməni a nəgkiariien pərhiən.

⁹ Kamo m kimaha rəmwhen mə kimaha nərmama kreirei kimaha, mətə kimaha kukurən amasan kimaha. Kamo m kimaha rəmwhen mə iahəuvamhə raka, mətə hətə ro iahaməmıru ihi. Kamousi kimaha, mətə kıpکousi əpune mhə ihi kimaha.

¹⁰ Kimaha iahamregi rərəha, mətə ia nəpın me rerimaha ramağien. Nautə səkimaha riwən, mətə iaho nərmama həpık nautə səvənraha rıpık. Nari riti səkimaha riwən, mətə iahaməuwehi narimnari me pam.

¹¹ Nəkur Korin, kimaha iahaməni pehe pam nəgkiariien me m kimiaha mhəpkəpwəh mhə riti. Nənə iahaməkeikei kimiaha ia rerimaha pam.

¹² Kimaha iahəpkəsisəğ mhə nokeikeien səkimaha tukumiaha, mətə kimiaha hiaməsisəğ səkimiaha tukumaha.

13 Təkwətəkwuni nəha iakaməgkiari m kimiaha rəmwhen mə nıpwnətik atukwatukw me nə kimiaha. Ratukwatukw a mə kimiaha mwi tihokeikei kimaha ia rerimiaha pam.

Kumwesən sə ramiru nimwə səvənhi nə kitaha

14 Kimiaha tihəpwəh nuvehien rəgimiaha me kimiaha nərmama səməme həpkini mhə nıpərhiendien ia Kristo mho pəri wok. Iakani iamınha irə ti nəri nə mə kimiaha hiəukurən. Noien amasan mine noien ərəha trouəfo rouo pəri nari riti? Uə nukuraanien mine nəpitəvien trouəfo rouəvən pəri?

15 Kristo mine Setan trouəfo rouni nəgkiariien kuatia? Uə iərmama sə rani nıpərhiendien ia Kristo mine iərmama sə rıpkini mhə nıpərhiendien irə trouəfo ro nari ia nətərigien kuatia?

16 Nimwə səvəi Kumwesən tukəfo kəfwaki m nənimwi nari me ikin? Kumwesən sə ramiru nimwə səvənhi nə kitaha. Rəmwhen Kumwesən rıməni mə,

“Takarə kimaha nərmama me səiou,
nənə mavən kimaha minraha,
iou takuvehe Kumwesən səvənraha,
irəha tuhəuvehe nərmama me səiou.”

17 Nənə İərimənu səkitaha rıməni mə,
“Ro iamınhi irə, tiharaka ia nırəha,
mhavən isipwın ti nırəha,
mhəpwəh nırapıien nəri sə rəmkemik ia nənimek,
rərik ragien mə takuvehi kimiaha,

18 iou takuvehe tata səkimiaha,
nənə kimiaha tihəuvehe nıpwnətik me.
Iou İərimənu sə iakauvehi nıskaiien me pam,
iakani nəgkiariien nəha.”

7

1 Nərmama keikei me səiou, promes me i səkitaha. Ro pen pwəh səpərhi atukw a kitaha, mhəpeki raka narımmari me pam səməme hamo nıpwrataha mine nənimwitaha həmkemik ia nəmri Kumwesən. Pwəh so mə noien səkitaha ratukwatukw pam, mo ikinan i, ti nəri nə mə kitaha samhekir Kumwesən.

Nagienien səvəi Pol

2 Tihəsevər ia rerimiaha tukumaha. Kimaha iahəpko mhə rərəha ia iərmama riti. Iahəpkivi pen mhə iərmama riti ia kwopun ərəha ikin. Iahəpkəmwur mhə mə tahəuvehi nari riti səvəi iərmama riti ia noien ikou.

3 Iou iapkini mhə nəgkiariien i, mını mə hiəno noien ərəha, rekəm. Iakuvəni raka tukumiaha i mə nəri auər a mə tsəmıru pəri uə tsemhə pəri, mətə kimiaha hiamarə ia nətərigien səkimaha ia nəpın me.

4 Iou iakamahatətə əknekin ia kimiaha. Ia nəpın me rərik ramagien tuku-miaha. Ia nəmisəien me pam səkimaha, kimiaha hiəmo rərik raməpwıuən, mamagien pik.

5 Nəpın iahaməuvehe ia profens Masetonia iahəpkəpwis mhə, mətə ia nəpın me nərəhaien rauvehi kimaha, nərmama hənüə tuhəvisə m kimaha, nənə kimaha iahekir.

6:13: 1Kor 4:14 6:14: Efes 5:7,11 6:16: 1Kor 3:16, Lev 26:12, Esik 37:27 6:17: Rev 18:4
6:18: 2Saml 7:14, Aes 43:6, Jer 31:9, Rev 1:8 7:2: Wok Me 20:33, 2Kor 12:17 7:3: 2Kor 6:11-12
7:5: 2Kor 2:13

⁶ Mətə Kumwesən sə rauvehi utə nətərigien səvəi iərmama sə rerin rəpou, ruvehi utə nətərigien səkimaha ia nuveheien səvəi Taetas.

⁷ Ripko mhə nuveheien a səvənhi ruvehi utə nətərigien səkimaha, mətə rerimaha ragien mwī ti nəgkiariien səkimiaha sə hiəmāni pen tukwe in rīməuvehi utə mwī nətərigien səvənhi. In rīmāni pehe tukumaha mə hiokēikei pik mə tihətōni iou, nənə mīni mə rerimāha rəpou pik, hiamərer mwatuk mə tihənise nəgkiariien ərəha me kamini ia nirak. Nəpīn iakregi narimnari me nəha rerik ragien pik.

⁸ Rosi nəkukuə kupwən səiou ro kimiaha hiəregi rərəha, mətə iou iapkregei mhə rərəha tukwe. Mətə kupwən iakregi rərəha tukwe, ti nəri nə mə iakətōni mə nəkukuə nəha rino kimiaha hiəregi rərəha, mətə səvəi nəpīn ouihi a.

⁹ Mətə təkwtəkwuni rerik ramagien, mətə ripko mhə rerik ramagien mə iakino kimiaha hiəregi rərəha, mətə ti nəri nə mə nəpīn hiəregi rərəha, hiəregig ia noien ərəha səkimiaha. Kimiaha hiəpkouraha mhə kimiaha, ti nəri nə mə nəpīn hiəregi rərəha, mətə hiaməti pen ia Kumwesən.

¹⁰ Nəpīn səregi rərəha rəmwhen sə Kumwesən rokeikei trukə kwənkwan in i kitaha tsəpwəh noien ərəha me səkitaha mhəuvehe Kumwesən ruvehimīru kitaha. Nənə reritaha trəpwəh nəpouien ti noien nəha. Mətə nəpīn səregi rərəha rəmwhen nərmama səvəi tiprənə kamhəregi trukə kwənkwan in i kitaha tsemhə.

¹¹ Kimiaha hiəuvəregi raka rərəha rəmwhen sə Kumwesən rokeikei. Nənə hətə ro nəfe raukə ia kimiaha. Hiamo akwauakw mə tukətōni kimiaha mə nərəhaien riwən ia kimiaha, niemaha raməpi kimiaha ti noien ərəha səvəi iərmama nəha, kimiaha hiaməhekik, mamhokeikei pik mə tihətə iou, rerimāha raməruən, mamhərer mwatuk ti nəkoui atukwatukwien iərmama sə ramo noien ərəha. Ia noien me pam səkimiaha hiənəhatən mə hiəpko mhə nari riti rərəha ia narimnari me i.

¹² Iakimərai nəkukuə nəha m kimiaha, mətə iapkraik mhə m iərmama i sə rino noien ərəha. Nənə iapkraik mhə mwī m iərmama sə iərmama nəha rino noien ərəha irə, rekəm. Iakimərai mə tihətə sas ia nəmri Kumwesən mə hiamokeikei pərhiēn kimaha.

¹³ Ro iamīnhi irə narimnari me pam nəha haməuvehi utə nətərigien səkimaha. Ouəh, nəgkiariien səvəi Taetas ruvehi utə nətərigien səkimaha.

Nari riti mwī, rerimāha ragien pik nəpīn iahətōni nagienien səvənhi, ti nəri nə mə kimiaha hio nətərigien səvənhi rapwis.

¹⁴ Fwe kupwən iakimāni pen tukwe in mə iakamərpwi iou tukumiaha, nənə kimiaha hiəpko mhə iou iakauris. Narimnari me pam səməme iahəmāni tukumiaha ho nīpərhiēnien. Ia noien a mwī nəha, narimnari me pam ia kimiaha iahəmāni pen ti Taetas i, mamhərpwi kimaha tukwe, ho nīpərhiēnien.

¹⁵ Taetas rerin ramrhi ihi mə kimiaha pam anan hiəno nəkwən, nənə mhehekik mhatəmniwīn nəpīn hiəsēni in mə truvehe mətōni kimiaha. Nəpīn rerin rirhi narimnari me nəha, nokeikeiēn səvənhi ramasori pik anan mwī tukumiaha.

¹⁶ Rerik ramagien pik tukumiaha ti nəri nə mə iakani nīpərhiēnien ia kimiaha mə kimiaha hiamo noien atukwatukw.

8

Nakalasia me fwe Korin tuho sampam ia wok sə hənō vi a ia nuk kurirə

¹ Piak me, kimaha iahokeikei mā tihəukurən namasanien səvəi Kumwesən sə raməriari pen irə m nakalasia me fwe profens Masetonia mā irəha həukurən nasituien ia nərmama nepwīn mwī.

² Irəha hənərə ia nəpīn sikai riti rəknekīn tī nirəha, mətə rerīnraha ramāgien a ia nəpīn me. Nautə səvənraha riwən, mətə housəsīmwin mane asori mhəuvei pen m nakalasia me ia kwopun me.

³ Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i mā irəha həuvei pen mane səvənraha sə raməmak rəmwhēn a, harə mhəuvei pen asori anan mwī. Rerīnraha ragien a mā pwəh ho.

⁴ Irəha hənərəs kimaha nəpīn rīpik mā tahəsēni pwəh irəha hasitu ia wok səvəi nuvei penien mane m nərmama me səvəi Kumwesən fwe Jerusalem.

⁵ Rerīmaha rīpkrihi mhə mā irəha tuho rasori iamīnha irə, mətə hənō. Irəha haməkupwən mhəuvei pen nīmīruien səvənraha m Iərimanu səkitaha, kurirə həuvei pehe mwī nīmīruien səvənraha m kimaha ia noien sə Kumwesən rokeikei.

⁶ Nəpīn hiənō vi a wok nəha tī nousəsīmwinien mane nəha, rerīmīaha ragien a tukwe. Tī nəri nə mā Taetas ramiri kimīaha irə, iahaməni pen tukwe in mā tro wok kimīaha min meste wok nəha ro sampam.

⁷ Ia narimnari me pam kimīaha hiaməuvehi raməpi raka anan. Ia noien səvəi nahatətaiēn, noien səvəi nəgkiariēn, mine noien səvəi nukurənien, kimīaha hiəuvehi rəpi raka. Kimīaha hiəskai mwī tī nasituien, nənə mhəokeikei pik mwī kimaha. Ro iamīnhi irə kimaha iahokeikei mā ia noikeikeien səkimīaha tihāsitu asori mwī ia wok i.

⁸ Iapkīni mhə mā tihaməkeikei mho. Mətə iakamahatən m kimīaha mā nərmama əpə me rerīnraha ragien tī nasituien ia wok nəha. Nənə təkwtəkwwuni nəha iakuə takətə sas ia nokeikeien səkimīaha mā ro nīpərhiēnien rəmwhēn ia nokeikeien səvənraha ua rekəm.

⁹ Kimīaha hiəukurən amasan namasanien səvəi Iesu Kristo Iərimanu səkitaha sə rinəriari pehe irə m kimīaha. Nautə səvənhi rasori, mətə rino tukumiaha mā nautə səvənhi riwən. Nənə tī nəri nə mā in rino mā nautə səvənhi riwən, nənə mo kimīaha nautə səkimīaha rasori.

¹⁰ In i nətərigien səiou sə trasitu ia kimīaha ia narimnari me i. Ramasan mā tiho sampam ia wok sə hiənō vi a ia nuk kurirə. Rerīmīaha rīməkupwən mīrhi mā tiho wok nəha, nənə kimīaha hiaməkupwən mho.

¹¹ Ramasan mā təkwtəkwwuni tihaməmwur ia noien wok nəha mho sampam irə. Ramasan mā tihəskai mwī tī noien sampam irə rəmwhēn ia nətərigien səkimīaha rīməskai fwe kupwən tī noien. Nənə ramasan mā tiho ia mane me səkimīaha.

¹² Trini minuə rerīmīaha ragien tī nuvei penien, Kumwesən rerīn tragien tī nuvehien a narimnari me səməme hiaməuvehi mamhəuvei pen min. In rīpkərəs mhə narimnari me səməme hāiwən tukumiaha.

¹³ Iakəpwəh nokeikeien mā nīmīruien səvəi nərmama nepwīn trīməru tī nəri nə mā haməuvehi mane me səkimīaha, mətə nīmīruien səkimīaha trīskai tī nəri nə mā hiənasitu ia nirəha, rekəm. Iakokeikei mā trəmnəmwhēn a tukumiaha pam.

¹⁴ Təkwtəkwwuni, tī nəri nə mā narimnari me səkimīaha ruvəpik, ramasan mā tihāsitu ia nərmama nepwīn səməme narimnari me səvənraha riwən. Nənə trini minuə nəpīn nepwīn səkimīaha riwən nənə səvənraha rasori, irəha tuhasitu mwī ia kimīaha. In i suatuk nərmama tuhəuvehi rəmnəmwhēn a.

¹⁵ Rəmwhēn ia nəgkiariēn i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mā,

“Iærmama sæ rousæsismwin næveginien ripik, mætæ ræmwhen a ripkæpi raka mhæ.

Nænæ iærmama sæ rousæsismwin næveginien rouihi, mætæ ræmwhen a ripkiwæn mhæ.”

Kærhi pen Taetas revæn fwe Korin

¹⁶ Iakani tanak m Kumwesæn ti Taetas, ti næri næ mæ Kumwesæn rino in rerin rokeikei pik mæ trasitu ia kimiaha ræmwhen iakoikei.

¹⁷ Nænæ Taetas rerin ragien mæ tro narimnari me næha sæmæme iahamæni pen tukwe, mætæ nari riti mwi, rerin ragien pik mæ trasitu ia kimiaha. Nænæ nætærigien a sævænhi mæ truvehæ mætoni kimiaha.

¹⁸ Nænæ tahærhi pehe mwi piævtaha riti mwi ruvehæ irau min. Iærmama næha ramævisau irapw nægkiariien amasan sævæi Kristo, nakalasia me pam hamægnægini in tukwe.

¹⁹ Ripko mhæ næri æpa næha, mætæ nakalasia me hænærpwi ræginraha ia iærmama næha mæ truvehæ kimaha min iahæuvehi mane sæ rerimæha ragien hiæuvei pehe. Kimaha tahæuvehi mane næha, mhæuvehi mhæuvæn, mhæuvei pen m nakalasia me fwe Jerusalem, mhæuvehi utæ næghi Iærimænu sækitaha iræ, nænæ mamhahatæn mæ rerimæha ragien pik ti nasituien.

²⁰ Kimaha iahamætui amasan ti mane asori i kamo iærmama riti rini æræha kimaha mæ iahænæfo iræ ia mane.

²¹ Ro iamînhi iræ ti næri næ mæ kimaha iahamæmwur mæ taho næri atukwatukw, mætæ ripko mhæ ia næmri Iærimænu a sækitaha, mætæ ia næmri nærmama me mwi.

²² Nænæ tahærhi pehe piævtaha riti mwi ruvehæ iræhar iæmænmi i. Iærmama næha, kimaha iahamæmwur mæ tahætæ sas iræ næpin ripik. Nænæ ia næpin me kimaha iahætoni mæ rerin ragien pik mæ trasitu. Nænæ tækwætækwuni næha rerin ragien pik mwi mæ trasitu ia nirau, ti næri næ mæ in rini niþærhienien ia kimiaha.

²³ Kimiaha hiæuvæukuræn raka Taetas. In ramo wok pæri kimrau min ti nasituien ia kimiaha. Nænæ piævtaha mi sæmæmi kroukuriræ in, irau iæmæ mi sæ nakalasia me hænærhi irapw irau, nænæ irau krauvehi utæ næghi Kristo.

²⁴ Ramasan mæ tiho ramasan ia niræhar pwæh iræhar mine nakalasia me pam hætoni nokeikeien sækimiaha mæ ro næri pærhien riti. Pwæh iræha hætoni mæ nægkiariien sækimæha iahamæni mamhæuvehi utæ næghimæha iræ ro niþærhienien.

9

¹ Trini minuæ iapkra i mhæ nækukuæ i m kimiaha, ramasan a ti næri næ mæ hiæuvæukuræn raka wok i sævæi nasituien ia nakalasia me fwe Jerusalem.

² Iou iakukuræn mæ hiøkeikei mæ thiasitu. Iakauvehi utæ noien amasan sækimiaha ia næmri nækur Masetonia, mani pen ti niræha mæ ia nuk kuriræ kimiaha fwe Akæa hænærer mwatuk ti nasituien. Næpin hætoni rerimæha ragien pik ti nasituien, ro mwi iræha hæpik høkeikei mæ tuhasitu mwi.

³ Mætæ tækwætækwuni næha iakærhi pehe piævtaha me i mæ iræhar tuharuvehe mharætoni kimiaha mæ kimiaha tiæuvei pen mane me næha minraha ræmwhen iakuvæni raka tukumiaha. Ro iamînhi iræ nægkiariien sækimæha sævæi nuvehi utæien noien amasan sækimiaha ripko mhæ næri auæ.

⁴ Mætæ trini minuæ hiæpko mhæ, næpin iakuvehe kimaha nækur Masetonia næpwin, tuhætoni mæ hiæpko mhæ ihi. Noien næha tro kimaha iahauris ti næri næ mæ iahæuvæuvehi utæ raka kimiaha. Tro kimiaha hiauris mwi mæpi raka.

⁵ Ro pen rerik rirhi mæ takamækeikei mæres piəvtaha mirəhar mæ irəhar tuharukupwæn mharuvehe mharətoni kimiaha nənə mharo sampam ia wok ti nuvei peheien mane sə hiəuvəni raka mæ tihəuvei pen. Mətə iakokeikei mæ mane nəha sə tihəuvei pen ruku pen a ia rerimiahā mæ tihəuvei pen ripko mhə iərmama riti raməkeikei m kimiaha mæ tihəuvei pen.

Kumwesən ramokeikei iərmama sə rauvei pen nasituien m nərmama ia rerin agien

⁶ Tihəpwəh nenouenouien nəri i. Iərmama sə rəpwei ouihī nuni nari tresi ouihī. Iərmama sə rəpwei ripik tresi ripik.

⁷ Kimiaha kuatia kuatia tihaməkeikei mhəuvei pen nəfe hiaməni ia rerimiahā mæ tihəuvei pen. Trini minuə rerim ripkagiən mhə tukwe, rəpwəh namasanien mæ tikuvei pen. Trini minuə ikuvei pen ti nəri nə mæ iərmama riti raməkeikei mik mæ tikuvei pen, ripkamasan mhə mwi. Iakini iamənhī irə ti nəri nə mæ Kumwesən rokeikei iərmama i rauvei pen ia rerin agien.

⁸ Kumwesən rukurən nəriari peheien namasanien me pam anan m kimiaha mæ ia nəpin me ia narimnari me pam tihəuvehi narimnari me pam səməme hatukwatukw mæ tihaməkeikei mhəuvehi, nənə mhəuvehi ripik mwi mæ tihauai m nərmama.

⁹ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mæ, “In ruai narimnari me səvənhi ripik m nərmama nautə səvənraha riwən, nənə noien amasan səvənhi ramarə rerin.”

¹⁰ Kumwesən in rauvei pen nuni nari m iərmama sə raməmhu, mauvei pen nəvegiəniən ti nəniiən. Ia suatuk kuatia a in truvei pehe narimnari ripik m kimiaha mo rasori mwi mæ kimiaha hiəukurən nasituien ia nərmama nepwīn mwi. In tro kwənkwan ripik sə ruku pen ia noien atukwatukw səkimiāha.

¹¹ Ia narimnari me pam ia nimiruien səkimiāha, Kumwesən truvei pehe namasanien səvənhi m kimiaha mæ kimiaha hiəukurən nəriariien ia nəpin me. Nəpin kimaha tahəuvehi nasituien səkimiāha, mhəuai, mhəuvei pen m nərmama, irəha tuhəni tanak m Kumwesən tukwe.

¹² Wok amasan i sə hiamo tripkasitu əpa mhə ia nakalasia me səməme narimnari me səvənraha riwən, mətə tro nərmama həpik rerinraha ragien, nənə həni tanak m Kumwesən tukwe.

¹³ Ti nəri nə mæ kimiaha hiamo wok amasan i, ro pen hiamo pui noien səkimiāha m nərmama həpik. Irəha tuhəuvehi utə nəghi Kumwesən tukwe ti nəri nə mæ kimiaha hiamo pərhien noien səvəi nərmama səməme haməni nīpərhienien ia nəgkiariien amasan səvəi Kristo, rerimiahā ragien hiəuvei pen mane asori səkimiāha minraha mine nərmama me.

¹⁴ Irəha tuhəfwaki tukumiāha, nənə mhokeikei kimiaha, ti nəri nə mæ hətoni mæ Kumwesən rīnəriari pehe namasanien səvənhi m kimiaha rəpi raka anan mæ tihāsitu ia nīrəha.

¹⁵ Pwəh səni tanak m Kumwesən ti nəfe in rīməuvei pehe m kitaha ramasan pik məpi raka.

10

Pol raməgkiari m nərmama nepwīn kamhəni ərəha in

¹ Nərmama nepwīn haməni mæ nəpin kitaha m kimiaha nətərigien səiou reiwiəu, mətə nəpin iakier məpwəh kimiaha, noien sə iakamo m kimiaha riska pik. Mətə iou Pol, iakokeikei mæ takini nari riti tukumiāha i. Kristo, in

nətərigien səvənhi reiwiu. In iərmama riti noien səvənhi ramasan mīməru. Ia noien a mwi nəha

² iakaməres kimiaha mə tiho noien səkimiaha ratukwatukw mə nəp̄in iakuvehe, iakəpwəh nəgkiari skaiien m kimiaha. Mətə iakukurən amasan mə takəgkiari skai m nərmama me nepw̄in səməme haməni mə iahamesi pen noien səvəi t̄iprənə i.

³ N̄ipərhiēnien, kimaha iahamarə ia t̄iprənə i, mətə iahamaruagən, mhəpkesi pen mhə noien kamaruagən irə səvəi t̄iprənə i.

⁴ Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə mə narimnari me səkimaha iahamərer irə mamharuagən r̄ipko mhə narimnari me səvəi t̄iprənə i, mətə həkai ia n̄iskaiien səvəi Kumwesən. Ia narimnari me nəha kimaha iahaməuvehi irapw kwopun skai me kamərkwafə ikin. Iahaməuvehi irapw mwi nəgkiariien eikuə me

⁵ mine nəgkiariien ərpwi me səməme hamənise nərmama ti nukurənien Kumwesən. Iahamaruagən ia nətərigien me pam səvəi nərmama, mamho irəha həuvehe mhə nəkwai Kristo.

⁶ Nəp̄in kimiaha tihamo nəkwai Kristo ia narimnari me pam, kimaha tahamərer mwatuk ti nəkoui atukwatukwien kimiaha tr̄ini minuə hio mwi noien ərəha me.

⁷ Kimiaha hiaməkiri nari mamhesi pen a nəfe hiamətoni iruə, mətə ti haməkēkei mhəukurən nəri i. Tr̄ini minuə iərmama riti rukurən pərhiēn mə in iərmama səvəi Kristo, nənə in trətərig amasan mwi mə kimaha mwi nərmama səvəi Kristo iahəmwhen irə.

⁸ Nəri auər a mə iakaməgkiari mamərpwi iou kwopti ti nasoriien sə Iərimənu səkitaha r̄iməuvei pehe miou, mətə ko iapkauris mhə tukwe. R̄iməuvei pehe nasoriien nəha miou mə takuvrhəkin kimiaha hiəuvehe mhətə, mətə r̄ipkuvei pehe mhə nasoriien nəha miou mə takuvehi irapw kimiaha.

⁹ Iakəpwəh nokeikeiien mə kimiaha tihətə mə iakamrai nəkukuə me i mə kimiaha tihəhek̄ir.

¹⁰ Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə mə nərmama nepw̄in haməni iou mə, “Nəkukuə səvənhi riskai m̄ipam, mətə nəp̄in ramavən kitaha min, r̄ipko mhə in iəmə sikai riti, nənə nəgkiariien səvənhi ro nəri auər a irə.”

¹¹ Pwəh nərmama sə ro me iam̄nha irə həukurən nəri i. Nəfe kimaha iahamərai ia nəkukuə nəp̄in iahamarə isipw̄in, tahamo rəmwhen nəp̄in samarə pəri.

¹² Rəknēkin tukumaha ko iahəpkərer mhə kimaha nərmama me nəha səməme haməgnəgini atukw a irəha. Rəknēkin mwi tukumaha ko iahəpkətə əmwhen mhə kimaha m̄inraha. Nərmama me nəha hamətə əmwhen irəha me mamhəkiri irəha me mə sin in iəmə asori mine sin r̄ipko mhə in iəmə asori. Mətə nəp̄in kamho iam̄nha irə ramahatən pen mə həpkukurən mhə nari.

¹³ Mətə kimaha tahəpkəgkiari ərpwi mhə m̄əpi raka nari. Kimaha tahəgkiari ərpwi əpa ti wok sə Kumwesən r̄iməuvei pehe m kimaha. Wok i kimaha iahamo r̄ineste raka mwi kimiaha.

¹⁴ Ro pen kimaha iahəukurən nəgkiari ərpwiien. Nəp̄in iahamo iam̄nhi irə, iahəpwəh nəpi rakaien wok səkimaha, ti nəri nə mə kimaha nə nərmama iahaməkupwən mhəuvehi nəgkiariien amasan səvəi Kristo mhəuvehe tuku-miaha.

¹⁵ Kimaha iahəpkəgkiari ərpwi mhə ti wok sə iərməpə rino, mətə iahaməgkiari ərpwi a ia wok sə Kumwesən rinəmri pehe m kimaha. Kimaha iahokeikei mə nahatətien səkimiaha truvehə masori, ro pen wok səkimaha ia rerimaha truvehə masori mwi,

¹⁶ mo kimaha iahəukurən nəvisaiuen nəgkiariien amasan səvəi Kristo ia tənə me ia kwopun səkimiaha mevən evən mwi. Ia noien nəha kimaha iahəpko mhə wok ia kwopun riti sə iərmama riti rino raka wok ikin, nənə mhəpkəgkiari ərpwi mhə ti wok səvəi iərməpə.

¹⁷ Mətə Nəkukə İkinan rani mə,

“Pwəh iərmama sə raməgkiari ərpwi,

trəgkiari ərpwi a ia narimnari me səməme İərimənu səkitaha rino.”

¹⁸ İakani iamınhi irə ti nəri nə mə kəpkəsəni mhə iərmama sə raməgnəgini atukw a in, mətə kaməsəni iərmama sə İərimənu səkitaha raməgnəgini in.

11

Pol raməgkiari ia nərmama nepwın komhə irəha aposol pərhiən me səvəi Kristo

¹ İakokeikei mə tihəpwəh nəpouiən iou pwəh iakini narməriien səiou kwopti m kimiaha. Hətəriğ iou mhəpwəh nəpouiən.

² Rerik ramevən pik ia kimiaha məpwəh nokeikeiien mə tihəkuriə iərməpə. Noien nəha səiou raku pen ti Kumwesən. İakani iamınhi irə ti nəri nə iakimərfi kimiaha mə tihəsi pen iərman kuatia a in nə Kristo. İakino iamınha irə mə takuvei pen kimiaha min hiəmwhən ia prən vi riti rəmher ramreirei ihi iərman.

³ Mətə iakamhekir kimiaha kamo hiəmwhən ia If, prən nəha sə snek rineikə irə ia nəgkiariien əsien səvənhi. İakamhekir mə kamo iərmama riti rivi pen nətəriğien səkimiaha ia kwopun əpə nənə hiəpwəh nokeikeiien i ratukwatukw məmher sə hiamo m Kristo.

⁴ İakani iamınhi irə ti nəri nə mə rerimaha ragien a hiaməsəni nərmama nepwın kamhəuvehe məmhəvisau m kimiaha İesu riti sə ropə ia İesu i kimaha iahaməni irapw. Rerimaha ragien a hiaməsəni irəha kamhəuvei pehe m kimiaha nənimwın riti uə nəgkiariien amasan riti sə ropə ia Nənimwın i mine nəgkiariien amasan i kimiaha hiəvəuvehi raka tukumaha.

⁵ Nərmama me nəha kamhəuvehe tukumiaha, kimiaha hiaməni mə irəha “aposol asori me,” mətə ia nətəriğien səiou iəpkətoni mhə mə irəha hasori mhəpi raka iou.

⁶ Rosi kəpkəhatən amasan mhə iou ia nəgkiariien, mətə iakukurən amasan nukue nəgkiariien amasan. Kimaha iahənəhatən kimiaha ia nəri nəha ia noien me pam nəpın ripik.

⁷ Nəpın iakinani irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən m kimiaha, iəpko mhə mə tihərəku iou tukwe. Iou iakuvehi irapw atukw a iou ti nuvehi utəien kimiaha. Nənə rəfo? Noien nəha in noien ərəha riti? Rəkəm!

⁸ Nəpın iakinamo wok kitaha m kimiaha, nakalasia me ia kwopun əpə me kamhərəku iou. İpaka rəmwhən mə iakamakres mınraha ti nasituien ia kimiaha.

⁹ Nənə nəpın iakamarə kitaha m kimiaha, nari riti səiou riwən, iəpkəres mhə iərmama riti ti nasituien ti nəri nə mə piəvtaha me səməme haməuku

pen ia Masetonia hamæpeki pehe sæiou me narimnari sæmæme hæiwæn. Ro pen iapkæres mhæ nari riti tukumiaha, nænæ mipkuvei pehe mhæ wok sikai m kimiaha ti nætonien iou, nænæ takamo iamînha iræ ia næþin me.

¹⁰ Iou iakamærpwi iou ti næri næ mæ iakamævisau irapw nægkiariien amasan kirkæroku mhæ iou iræ. Ræmwhen ia nipærhienien sævai Kristo ramaræ ia nirak, iakani pærhien mæ iou tapko æpæiti mhæ mwi ia kwopun riti ia profens Akæa.

¹¹ Ræfo iakæpwæh næresien nari riti tukumiaha? Ti næri næ mæ iapkokeikei mhæ kimiaha? Rekæm! Kumwesæn rukuræn mæ iakokeikei kimiaha.

¹² Ia noien i sæ iakamo takaripin mammo næha tækwækwuni mæ trinise nægkiariien sævai nærmama me næha sæmæme hamæfiutæ ia niræha mæ iræha aposol me. Iakokeikei mæ tako ræknekîn ti niræha ti ninien mæ kamho wok ia noien i kimaha iahamo wok iræ.

¹³ Nærmama me iamînha iræ, iræha aposol eikuæ me. Hameikuæ ia nærmama ia wok sævænræha, mamhæuvsini noien sævænræha ti noien mæ nærmama tuhætoni mæ iræha hæmwhen ia aposol me sævai Kristo.

¹⁴ Mætæ nænimetaha træpwæh nierien ia noien næha. Næri auær a mæ Setan, mætæ rukuræn nuvsiniien noien sævænhi ti noien mæ nærmama tuhætoni mæ in ræmwhen ia agelo riti sævai nukuraanien.

¹⁵ Ro pen ripko mhæ nari riti sæ nænimetaha trier tukwe trini minuæ iotukwininari me sævai Setan hæuvsini noien sævænræha mæ tuho nærmama hætoni iræha ræmwhen mæ iræha iotukwininari me sævai noien atukwatukw. Næþin sampam sævænræha tuhæuvehi nærpwinien tresi pen a noien me sævænræha.

Pol ramægkiari ærpwi ti næmisæien me sævænhi

¹⁶ Iaksmwatuk mwi. Pwæh iærmama riti riwæn rerin rirhi mæ iou iakamærmæri. Mætæ trini minuæ rerimiaha rirhi iamînha iræ, nænæ hiæseni iou pwæh iako noien sævai nærmæriien kwopti, nænæ mægkiari ærpwi kwopti.

¹⁷ Nægkiariien i sæiou, Iærimænu sækitaha ripkini pehe mhæ miou mæ takini. Mætæ iakamægkiari a ræmwhen ia iærmæri riti.

¹⁸ Nærmama hæpik hamæfiutæ ia niræha ti noien me sævai tiprænæ, nænæ ro iamînhi iræ, iou mwi takægkiari ærpwi.

¹⁹ Rerimiaha rirhi mæ hiæukuræn amasan nari, nænæ ro pen hiamæseni a nærmama me sæmæme hamærmæri.

²⁰ Næri auær a mæ nærmama me næha hærkwi kimiaha mæ tiho nækwænraha, uæ hamakres m kimiaha, uæ hamæuasi kimiaha ræmwhen ia kwænkru, uæ hamæuvehi utæ iræha ia nænimemialha, uæ hamærpwi nænimemialha, mætæ rerimialha ragien a ti næsenien iræha ho iamînha iræ.

²¹ Iou iakamauris ti ninien mæ kimaha niskaiien sækimaha riwæn ko iahæpko mhæ noien me næha ia kimiaha.

Iakamægkiari ræmwhen ia iærmæri riti, mætæ næfe næghin sæ nærmama me næha hokeikei mæ tuhæfiutæ iræha tukwe, iou mwi takægkiari ærpwi tukwe.

²² Iræha nækur Hipru? Iou mwi. Iræha nækur Isrel? Iou mwi. Iræha kwænækwus me sævai Epraham? Iou mwi.

²³ Iræha iotukwininari me sævai Kristo? Iou mwi, mætæ iou iakæpi raka iræha. Rosi iakamægkiari ræmwhen ia iærmæri riti, mætæ iakino pik wok mæpi raka iræha. Nænæ kuvei pen iou ia kalapus næþin ripik ræpi raka iræha. Kærisi iou ræpi raka iræha. Nænæ ipaka iakemhæ næþin ripik.

²⁴ Næþin krirum nækur Isrel hærisi iou m toti-naen.

²⁵ Nəpɪn kahar nəkur Rom həuəsi iou ia kwərgi nei. Nəpɪn riti kəkwi iou ia kəruətəri. Nəpɪn kahar iakevən ia nɪtətə nənə nɪtətə rəmwhenimw. Nəpɪn riti iakeiai fwe ia təmwei təsi nəpɪn pekɪn riti ia nəpɪn mɪne ia ran.

²⁶ Nəpɪn me pam iakamavən ti noien wok səiou, maməsiari ti iapiwən asori me ia nəkwətənə me, nənə mamarə ia kwopun ərəha ikin imwei rakres me, mɪne ia kwopun ərəha ikin imwei nəkur imwak me nəkur Isrel, mɪne ia kwopun ərəha ikin imwei nərɪmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel, mɪne ia kwopun ərəha ikin ia taon asori, mɪne ia kwopun ərəha ikin ia kwopun akwesakwes ikin, mɪne ia kwopun ərəha ikin fwe ia təsi, mɪne ia kwopun ərəha ikin imwei nərɪmama səməme haməni mə iou me nepwɪn nəha irəha, mətə hameikuə.

²⁷ Iakinowok pik misese, nənə nəpɪn rɪpik iapkapri mhə ia nəpɪn. Nəpɪn me nepwɪn nukumhə rahi iou, nənə iakəkɪkwə. Nəpɪn rɪpik nəveginien sənak riwən. Nənə nəpɪn rɪpik iakaməkure tɪnari me səiou rɪpkəmwhen mhə ti nəkwieien.

²⁸ Narimnari nepwɪn mwi səməme iapkinɪ mhə, mətə riti ia nɪrəha in i ia nəpɪn me rerik ramrhi pik nakalasia me ia kwopun me, iakamregi rəmwhen ia nəri pam riti iakaməvrani.

²⁹ Nəpɪn iərɪmama riti rɪpkiskai mhə, nənə iou mwi iakamregi mə iapkiskai mhə. Nəpɪn ko iərɪmama riti rɪmwei ia nərəhaien, nənə rerik raməmisə pik tukwe.

³⁰ Iou takaməkeikei məgkiari ərpwi, mətə takəgkiari ərpwi a ti narimnari me səməme kamhahətən pen mə nɪskaiien səiou riwən.

³¹ Kumwesən i in Kumwesən mɪne Tata səvəi Iesu Iərɪmənu səkitaha sə kaməgnəgini in ia nəpɪn me ia nuk nuk me, in rukurən mə iou iapkeikuə mhə.

³² Fwe taon nəha Tamaskes iəmə asori sə ramarə tegin Kig Aretas rokeikei mə trəkwtəmhirɪ iou. Rəmri naruagən me səvənhi ia kwəruiə asori səvəi taon mə tuhəkwtəmhirɪ iou mhəuvehi puvnimwə iou ia kalapus.

³³ Mətə kɪməvai pen iou ia tənəripw asori riti krukwi pen nəkwus irə kuvei pen ia ruei nəpai riti, nəpai sə ramərəer kuraukurau ia taon nəha, karaka mərməru ia nəkwus reiwaiu, nənə iakap iəmə asori nəha rəpwəh nəkwətəmhirɪien iou.

12

Pol raməgkiari ia vison me səməme Kumwesən rɪnəriari pen mɪn

¹ Takaməkeikei məgkiari ərpwi nəri auər a mə noien nəha ko rɪpko mhə nari riti ramasan. Mətə takaməkeikei mevən mɪni vison me nepwɪn mɪne narimnari me nepwɪn Iərɪmənu səkitaha rino pui miou.

² Iakukurən iərɪman riti sə rɪməni nɪpərhiien ia Kristo.^a Nuk fotin rukurau raka, Kumwesən rɪməuvehi in mevən fwe irənhə ia neiai nəha sə ro kahar irə. Iakreirei mə revən ia nɪpwran uə nənɪmwɪn rier ia nɪpwran mevən, Kumwesən əpa rukurən.

³ Iakini mwi mə iakreirei mə revən ia nɪpwran uə nənɪmwɪn rier ia nɪpwran mevən, Kumwesən əpa rukurən. Mətə iakukurən mə iəmə nəha,

⁴ Kumwesən rɪməuvehi utə revən fwe kwopun nəha Parataes, nənə in rɪməregi nəgkiariien afafa me səməme iərɪmama rɪreirei nɪniien.

⁵ Iou takægkiari ærpwi ti sə ro iaminha irə, mətə tapkægkiari ærpwi mhə tukw iou atukw. Narimnari me səməme kamhahatən pen mə niskaiien səiou riwən, irəha əpa nə takægkiari ærpwi tukwe.

⁶ Mətə rəfo? Trini minuə iakokeikei mə takægkiari ærpwi, komhə iou iərmama riti iakamarməri, ti nəri nə mə nəgkiariien sə iakani ro nīpərhiien. Mətə iapkægkiari ærpwi mhə iaminha irə ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeiien mə iərmama riti truvehi utə iou irənhə məpi raka nəri sə ratukwatukw. Iakokeikei mə trətoni iou rəmwhen ia nəfe tako uə takini.

⁷ Vison me nəha Iərimənu rino pui miou ripik.^b Ti nīniseien iou mə takəpwəh nəfiutəien iou ia vison me nəha iakinətoni, kuvei pehe nari riti miou rəmwhen ia təsi nīmīrhi riti raməpi nīpwrak, məmwhen mwi ia iəremhə riti ruku pen ti Setan mamə nəmisiəien miou. Kuvei pehe nəri nəha miou mə takəpwəh nəfiutəien iou ia narimnari me nəha Iərimənu səkitaha rino pui miou.

⁸ Iakinəres Iərimənu səkitaha m kahar mə truvehi raka nəri nəha pwəh rəpwəh noien nəmisiəien miou.

⁹ Mətə Iərimənu rini pehe tukw iou i mə, “Namasanien səiou rīnəmwhen raka trasitu ia niram. Nəpin niskaiien səim riwən, niskaiien səiou truvehe masori ia niram.” Ro pen rerik ramagien mə takægkiari ærpwi ia nīmīruien səiou sə niskaiien riwən irə, mə niskaiien səvəi Kristo trarə ia nīmīruien səiou.

¹⁰ Ro pen iou rerik ramagien a ia nəpouien me, nini ərəhaien me, nəpin skai me, nometəien me, mīne nərəhaien me nepwīn mwi səməme kamo ia nirak ti nəri nə mə iou iərmama riti səvəi Kristo. Rerik ramagien a ti nəri nə mə nəpin niskaiien səiou riwən, nənə nəpin nəha in nəha iakauvehi niskaiien.

Pol ramægkiari skai m nəkur Korin

¹¹ Təkwtəkwuni iakamægkiari iakəmwhen ia iərmama riti ramarməri, mətə kimiaha hiənəkeikei miou ti noien iaminha irə ti nəri nə mə ratukwatukw mə tihəgnəgini iou, mətə hiənəpwəh noien. Rosi iou iəmə auar a, mətə aposol me nəha səməme hiaməni mə irəha hasori, iou iapkətoni anan mhə mə irəha hasori anan ia nirak.

¹² Nəpin iakinamərə kitaha m kimiaha, iakamo nīmtətien me səməme kamhahatən mə iou aposol pərhiien riti. Iakinamo nīmtətien me, mīne narimnari me səməme nərmama hətəni nənimenraha rier. Iakinamo narimnari me nepwīn mwi ia niskaiien səvəi Kumwesən ia rerimiahə, nənə mo nətərigien səiou rəpwəmwis.

¹³ Noien amasan sə iakino m kimiaha rəmwhen a iakino m nakalasia me pam, mətə nari kuatia ropə in nə iapkəres mhə mane tukumiahə. Mə noien nəha rərəha enouenou ia nərəhaien səiou.

¹⁴ Təkwtəkwuni iakamərer mwatuk mə takuvehe mətī pehe kimiaha səro kahar irə. Nənə tapkəres mhə mane tukumiahə, ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeiien nautə səkimiahə, mətə iakokeikei a kimiaha. Həregi ro. Ripko mhə wok səvəi nəkwərəkəwərha me mə tuhəmri karen mane sə trasitu ia tata mīne mama səvənraha kurirə. Mətə wok səvəi tata mīne mama irau tro iaminha irə rasitu ia nəkwərəkəwərha me səvənrau.

¹⁵ Ro pen rerik ramagien mə takuvei pehe pam narimnari me səiou m kimiaha, nənə muvei pen mwi nīmīruien səiou tukumiahə. Nokeikeiien səiou rasori tukumiahə, mətə səkimiahə rouihi a tukw iou. Noien nəha rəpwəh natukwatukwien!

12:5: 2Kor 11:30 **12:6:** 1Kor 10:8, 1Kor 11:16 **12:7:** Job 2:6 **b** **12:7:** Narimnari me i Pol ramægkiari irə Kumwesən rino pui pen min ia vison me rətoni fwe ia neiai sə ro kahar irə. **12:9:** Fil 4:11-13 **12:11:** 2Kor 11:5 **12:12:** Rom 15:19 **12:13:** 2Kor 11:9 **12:14:** 2Kor 13:1 **12:15:** Fil 2:17

¹⁶ Kimiaha hiæukuræn mæ nīpærhienien iou iapkæres mhæ mane m kimiaha, matæ rosi kimiaha nepwīn hiamæni mæ iakīno noien ikou me, muvehi kimiaha ia neikuæien me ræmwhen ia kwænkru.

¹⁷ Ræfo? Iakakres m kimiaha ia nærmama me næha iakinærhi pehe iræha hæuvehe tukumiaha? Rekæm!

¹⁸ Iakinæres Taetas mæ truvehæ mætoni kimiaha, nænæ mærhi pehe piævtaha riti irau min. Mætæ Taetas næha in rīpkakres mhæ m kimiaha. Kimiaha hiæukuræn mæ kimrau min irauævæn pæri nætærīgien sækimrau mine noien kuatia.

¹⁹ Rosi rerimīaha rīrhi mæ ia nægkiariien me pam næha kimaha ia-hamægkiari m kimiaha, mamhænise nægkiariien æræha me nepwīn sæmæme kamīni ia kimaha, mætæ rekæm. Ia næmri Kumwesæn kimaha ia-hamægkiari, mamhæni ræmwhen sæ Kristo rokeikei. Nærmama keikei me, narimnari me pam sæmæme ia-hamo, mætæ ia-hamo mæ tahæuvrhækin kimiaha hiæuvehe mhæutæ.

²⁰ Iakani iamīnhi iræ ti næri næ mæ iakamhekīr mæ kamo næpīn taku-vehe, takætoni mæ hiopæ, hiæpko mhæ noien sæ iakokeikei. Nænæ kimiaha mwi tihætoni mæ iakopæ, iapko mhæ noien sæ hiokeikei. Iakamhekīr mæ takætoni kimiaha nepwīn hiamævisæ, nepwīn rerīnraha ramrhi æræha iræha me, nepwīn niemaha ramæpi iræha, nepwīn kamhætærīg æpa ti nīræha, nepwīn kamhæni neikuæien mamhouraha næghi iærmama iræ, nepwīn kamhæni nīkare iærmama, nepwīn kamhærpwi iræha, mamho æpnæpen noien me.

²¹ Iakamhekīr mæ kamo næpīn takuvehæ mwi Kumwesæn sæiou ro iou iakauris ia næmrimīaha. Nænæ rerīk trærkwæpīr iakasæk tukumiaha me nepwīn sæmæme hænamo noien æræha fwe kupwæn, nænæ mhæpwæh nīrærīgien ia noien æræha me sævænraha sæmæme kamho ia næpīn me. Iræha kamho noien me sæmæme hæmkemīk, iræha nærman mine nīpran kamhæiri æpnæpen iræha me, mamho mwi noien æræha nepwīn mwi.

13

Nægkiariien sæ Pol rani ti næsuæpwirīien nakalasia me fwe Korin

¹ In i nævænien sæiou særo kahar iræ takuvehæ mætoni kimiaha. Nækukua Ikinan rani mæ, “Næpīn iærmama riti rarukwi pæn nægkiariien ia iærmama riti, iærmama kæru uæ kahar tuhamækeikei mhæni nægkiariien kuatia, nænæ nærmama tuhæukuræn mæ nægkiariien næha karukwi pæn ia iærmama næha ro nīpærhienien.”

² Iakokeikei mæ takīni nægkiariien riti tukumiaha sæmæme fwe kupwæn hiamo noien æræha, iakokeikei mæ takīni mwi tukumiaha pam. Iakuvæni raka nægkiariien i tukumiaha kupwæn næpīn iakimæuvehe tukumiaha sæ ro kæru iræ, nænæ tækwætækwuni iakamaræ isipwīn tukumiaha, mætæ iakokeikei mæ takīni mwi. Trīni mīnuæ iakuvehæ mætoni mwi kimiaha, mætæ kimiaha nepwīn hiamo ihi noien æræha, tako riskai mīnraha mækoui atukwatukw iræha iræ.

³ Tako iamīnhi iræ ti næri næ mæ hiamætui nari riti sæ tako trahætæn pæn mæ nīpærhienien i Kristo ramægkiari ramier ia nægkiariien sæiou. Næfe Kristo ramo m kimiaha rīpkæpou mhæ tukwe, mætæ in ramo kamætæ nīskaiien sævænhi ia kimiaha.

⁴ Nīpærhienien, næpīn kīnæruī tærini pæn in ia nei kamarkuauī, nīskaiien sævænhi riwæn. Mætæ ipwet mine in ramīru ia nīskaiien sævæi Kumwesæn. Kimaha nīskaiien sækimaha riwæn ræmwhen mwi ia Kristo fwe kupwæn.

Mətə nəpɪn tahəuvehe mhətɔni kimiaha, tihətɔni mə kimaha iahaməmɪru ia niskaiien səvəi Kumwesən rəmwhen a ia Kristo ipwet mine.

⁵ Ramasan mə kimiaha atukw tihətə amasan kimiaha me, mhəkiri noien səkimiaha, mhətə sas mə hiaməkwtəmhiri pərhiien noien səvəi nahatətəien uə rekəm. Tihaməkeikei mhəukurən mə Iesu Kristo in fwe ia rerimaha, mətə mə nahatətəien səkimiaha ro neikuəien i, Kristo in riwən fwe ia rerimaha.

⁶ Nənə rerik ramrhi mə tihətə sas ia kimaha mə nahatətəien səkimaha ripko mhə neikuəien i.

⁷ Mətə kimaha iahaməfwaki m Kumwesən mə kimiaha riti triipko mhə nari riti rərəha. Kimaha iahəpkəfwaki mhə iamɪnhi irə mə tuko kəgnəgini kimaha mə wok səkimaha ramasan, rekəm. Mətə iahokeikei mə kimiaha tiho noien sə ratukwatukw nari auər a mə ia nətəien səvəi nərmmama nepwɪn həni mə wok səkimaha rərəha.

⁸ Ro iamɪnhi irə ti nəri nə mə ko iahəpko mhə nari riti sə rəsisəg nɪpərhiienien, mətə iahəukurən a noien nəri sə rauvehi utə nɪpərhiienien.

⁹ Nəri auər a mə kamətə kimaha mə niskaiien səkimaha riwən, mətə mə kimiaha hiəskai rerimaha ragien. Ro iamɪnhi irə iahaməfwaki mə tihəuvehe matukwatukw amasan.

¹⁰ Iakamarə isipwɪn tukumiaha mɪrai nəkukuə i mərhi pehe i tukumiaha. Iəo iamɪnha irə mə nəpɪn takuvehe tapko mhə riskai m kimiaha. Iəu aposol riti, Kumwesən ruvei pehe nasoriien nəha miou mə takuvrhəkin kimiaha hiəuvehe mhəutə, mətə in ripkuvei pehe nasoriien nəha miou mə takouraha kimiaha hiewaiu.

Nəgkiariien sampam

¹¹ Piak me, in i nəgkiariien sampam səiəu iakini məsəkɪr m kimiaha. Kimiaha tihaməkeikei mheipeni suatuk me səkimiaha, mhəregi nəgkiariien səiəu, mho nətərigien səkimiaha pwəh ruvehe mo kuatia, mharə ia nəmərɪnuien, nənə Kumwesən səvəi nokeikeiien mine nəmərɪnuien tramarə tukumiaha.

¹² Həni ramasan tukumiaha me mhakei m kimiaha me ia nakeiien sə rəmher.

¹³ Nərmmama me pam səvəi Kumwesən kamhəni pehe ramasan tukumiaha.

¹⁴ Pwəh namasanien səvəi Iesu Kristo Iərɪmənəu səkitaha mine nokeikeiien səvəi Kumwesən mine no pəriien nari səvəi Nənɪmwɪn Ikinan tramarə tukumiaha pam.

Kalesia

Nægkiariien sã rani mã nãfe i nækukuã

Pol rimãrai nækukuã i revãn ti nakalasia me ia profens riti sãvã Rom kani mã Kalesia. Nakalasia me ia Kalesia nãtãrigien sãvãnraha ramãvsausini pik ti nahatãn eikuã me nãghinraha mã Juteiaisa me. Nahatãn eikuã me nãha hãni pen ti nãrmama rĩpko mãhã irãha nãkur Isrel mã Kumwesãn trãpwãh nuvehimĩruuien irãha. Irãha hãni mã nãrmama rĩpko mãhã irãha nãkur Isrel tuhamãkeikei mhesi pen loa sãvã nãkur Isrel rãmwhen ia kuvehi ninhũm minraha, mine nãniien nari, mine nousãsimwinien ia nãpin sãvã nãveginien asori me sãvã nãkur Isrel. Nahatãn eikuã me nãha hãni mwi mã Pol rĩpkuvehi mã nasoriien sãvã Kumwesãn. Ro iamĩnhi irã tuhãpwãh nãtãrigien in. Ia nukune nækukuã i Pol rimãni pen ti nãkur Kalesia mã nãfe nægkiariien amasan in ramãvisau. In rani mwi mã Kumwesãn ruvei pen nasoriien min. Ko kĩpkuvehimĩru mãhã kitaha trĩni minuã samesi pen Loa sãvã Moses. Mãtã kuvehimĩru kitaha nãpin sãni nĩpãrhienien ia Iesu Kristo. Nahatãtãien in nãha suatuk ti nuvehien nĩmĩruuien vi. Pol rini mã tsahatãtã ia Iesu Kristo, mhõ nokeikeien, nãnã mharã ia Nãnĩmwin Ikinan.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti. Nãrmama me hãpkãkwein mãhã iou mã takowok i. Iãrmama riti rãpwãh nuvehi utãien iou, mãtã Iesu Kristo mine sãvãnhi Tata Kumwesãn sã rĩno rãtui mwi ia nemhãien sãvãnhi, irau nãha krouvehi utã iou.

² Iou mine piãvmiaha me nepwin kĩmaha minraha ia kwopun i iahamrai nækukuã i rauvehe tukumiaha nakalasia me fwe profens nãha Kalesia.

³ Nãfwakiiien sãiou mã Kumwesãn tata sãkitaha mine Iesu Kristo Iãrimãnu sãkitaha trãuãriari pehe namasanien mine nãmãrinuien m kĩmiaha.

⁴ Iesu rĩnãseni nĩmĩruuien sãvãnhi memhã ti noien ãrãha me sãkitaha. In rĩno iamĩnha irã mã truvehi raka kitaha ia nĩtãtã ãrãha i samarã irã ipwet mine. In remhã mesi pen nãkwai Kumwesãn Tata sãkitaha.

⁵ Pwãh nãgnãginiiien revãn tukwe ia nuk nuk me. Ouãh, pwãh ro iamĩnhi.

Nægkiariien amasan sã ro nĩpãrhienien kuatia a

⁶ Iou iakãrkãrinari ia kĩmiaha ti nãri nã mã Kumwesãn rĩnãkwein kĩmiaha mã tihãuvehe mharã tegin namasanien sãvã Kristo, mãtã nãpin ouihĩ a ruku-rãu, nãnã kĩmiaha hiãuvei pen tãkutãmiaha min, mamhãuvãn ti nægkiariien amasan riti mwi.

⁷ Iakĩni iamĩnhi irã mãtã nægkiariien amasan riti mwi riwãn. Nægkiariien amasan sã ro nĩpãrhienien kuatia a. Mãtã nãrmama nepwin nãha ikin kamho kĩmiaha hiamhekĩr pik. Irãha hokeikei mã tuhãuvsini nægkiariien amasan sãvã Kristo ruvehe nægkiariien ãpã riti.

⁸ Mãtã iakani pehe tukumiaha i trĩni minuã kĩmaha riti uã agelo riti sã ruku pen ia neiai trãvisau pehe m kĩmiaha nægkiariien amasan riti ropã ia nægkiariien amasan nãha iahãnãvisau raka m kĩmiaha i, pwãh iãrmama nãha revãn ia napw.

⁹ Kĩmaha iahãuvãni raka nægkiariien i tukumiaha fwe kupwãn, nãnã tãkwãkwũni takĩni mwi. Trĩni minuã iãrmama riti ramãvisau m kĩmiaha nægkiariien amasan riti ropã ia nægkiariien amasan nãha hiãuvãuvehi raka, pwãh iãrmama nãha revãn ia napw.

10 Kimiaha hiaməfətərig irə? Ipwet mine iakaməmwur mə sin trəkwein amasan ia nirak, iərmama uə Kumwesən? Rerimiahā ramrhi mə iakaməmwur ti nəfe, mə tako nərmama rerinraha ragien tukw iou uə? Trini minuə iakaməmwur ihi mə tako nərmama rerinraha ragien tukw iou ripko mhə iou pərhien iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kristo.

Pol ramini irapw mə kinəfo irə ruvehe mo aposol riti

11 Piak me, iakokeikei mə kimiaha tihəukurən nəri. Nəgkiariien amasan i iakinəvisau m kimiaha ripko mhə nəvisaiuen səvəi iərmama.

12 Iapkuvehi mhə ruku pen ti iərmama riti. Iərmama riti ripkahatən mhə iou irə. Mətə iakiməuvehi ia nəpin nəha Iesu Kristo rier pehe tukw iou.

13 Kimiaha hiəvəregi raka noien səiou sə iakinəfo irə kupwən ia nəpin nəha iakinaməfwaki ihi ia nəfwakiien səvəi nəkur Isrel. Iakinamometə pik nakalasia me səvəi Kumwesən, mamousari mə takouraha irəha.

14 Ia nəpin nəha iakinəuvehe mamskai ia nəfwakiien səvəi nəkur Isrel məpi raka iou me nepwin ti nəri nə mə iakamousari pik mamesi pen narəien nəha kaha kupwən me səiou həməuvei pehe.

15 Mətə Kumwesən sə ruvərfi raka iou fwe ia tipwi mama səiou, in rəkwein iou, ti nəri nə mə rerin raman tukw iou.

16 Nəpin rəkwein iou irə, rerin ragien ti nəseniien iou iakətə Tini mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvənhi m nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel. Nənə nəpin iakətoni Tini, təkwtəkwuni a iapkevən mhə ti iərmama riti mə trahatən iou.

17 Iapkevən mhə fwe Jerusalem mə takətoni nərmama me nəha həkəkupwən ia nirak mho irəha aposol me. Mətə iakier mevən fwe tənə nəha Arepia. Kurirə irə iakrərig mwi mevən fwe Tamaskes.

18 Nəpin nuk kahar rukurau, nənə iakutə pen fwe Jerusalem mə takətoni Pita. Iakuvehi nəfwakiien kəru fwe ikin kimrau min.

19 Mətə iapkətoni mhə aposol me nepwin mwi, Jemes əpa, piəvi Iərimənu səkitaha.

20 (Nəgkiariien i iakamrai rauvehe tukumiaha ia nəmri Kumwesən iakəpwəh neikuəien irə.)

21 Nəpin iakier ia Jerusalem, iakevən fwe ia kwopun me ia profens mi nəha Siria mine Silisia.

22 Ia nəpin nəha, nakalasia me səvəi Kristo ia tənə Jutia həkətə raka mhə iou, mhəreirei ihi iou.

23 Kamhəregi a nərmama me kamhəvisau iamnhi mə, “Iəmə i kupwən ramometə kitaha, təkwtəkwuni raməvisau irapw nahatətəien səkitaha sə kupwən ramousari mə trouraha.”

24 Nənə irəha həgnəgini Kumwesən tukwe iou.

2

Pol revən məgkiari irəha aposol me nepwin fwe Jerusalem

1 Nəpin nuk fotin rukurau, iakutə pen fwe Jerusalem kimrau Panapas. Iakiri mwi Taetas ruvehe kimrahar min.

2 Iakutə pen iamnhi ti nəri nə mə Kumwesən rinahatən raka iou iakinətoni mə takaməkeikei mevən. Nənə iakevən mətətoni nəmə asori me səvəi nakalasia me. Nəpin kimaha əpa, iakini pen amasan ti nirəha i nəgkiariien amasan

səiou sə iakamini irapw ti nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel. Iakamo iaminihri irə ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeien mə narimnari me səməme iakamo mine iakino raka, iakamo auər a.

³ Ia nəpin nəha Taetas kimrau min. Nipərhiendien in iəmə Kris, mətə irəha həpwəh ninien mə tukaməkeikei kuvehi ninhum min.

⁴ Mətə noien səvəi nuvehien ninhum m iərmama kimaha iahəgkiari irə ti nəri nə mə nərmama me nepwin kəmhəkuriə afafa kitaha, mamheikuə mə irəha piəvtaha me. Irəha həuvehe mamhətə afafa kitaha, ti nəri nə mə Iesu Kristo rineivinari ia kitaha. Nənə hokeikei mə tuhətoni mə səməfarə irə. Irəha hənua tuhəsiasəg mwi kitaha ia natuakəmien me səvənraha.

⁵ Mətə kimaha iahəpwəh nəseni ananien irəha mə tuhasori ia kimaha, ti nəri nə mə iahokeikei mə nəgkiariien amasan i sə ro nipərhiendien trarə amasan tukumiaha mamevən.

⁶ Ia nəpin nəha, nərmama nepwin fwe ikin kani irəha mə nəmə asori me. (Mə irəha hasori mhəfo pen irə, mətə iakəpwəh nətərig penien irə. Iou iakukurən mə Kumwesən ramo rəmnəmwhen a ia nərmama me pam.) Nəmə asori me nəha həpwəh ninien nəgkiariien riti mhəripin pen ia nəgkiariien amasan sə iakaməvisau irapw i.

⁷ Irəha həpko mhə iaminihri irə, mətə hətə sas mə Kumwesən rəmri pehe nəgkiariien amasan səvənhi ia tipage rəgik mə takəvisau irapw irə ramevən ti nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel. Noien nəha Kumwesən ro miou rəmwhen a mwi sə rino raka m Pita. Pita nəha raməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən ramevən ti nəkur Isrel.

⁸ Nəmə asori me nəha hətə sas mə Kumwesən ramasitu ia kimrau pəri ia wok mi nəha iarauo. Ramasitu ia Pita ia wok səvənhi sə in ramo in aposol riti səvəi nəkur Isrel, mamasitu mwi ia nirak ia wok səiou sə iakamo iou aposol riti səvəi nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel.

⁹ Nənə Jemes, mine Pita, mine Jon, iəmə mirəhar nəha kani irəhar mə pos me səvəi nimwəfwaki, nəpin irəhar harənətə Kumwesən ramasitu ia nirak ia namasanien səvənhi, harosə pehe rəginrahar mwatuk m kimrau Panapas rəmwhen mə kimaha kusen kuatia. Nənə kimaha pam iahəsəni mə təhəuai kimaha me. Kimrau Panapas tarouevən rouəvisau m nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, nənə irəha tuhəvən mhəvisau m nəkur Isrel.

¹⁰ Mətə nəgkiariien kuatia a həməni pehe tukumrau i mə reriəmrəu tramrhi nərmama me nautə səvənraha riwən, iarouasitu ia nirəha. Mətə nəri nəha iakinətə raka takaməkeikei mo. Rerik ragien tukwe.

Pol rəgkiari skai m Pita

¹¹ Mətə nəpin Pita ruvehe ia Antiok, iakərər ia nənimen, məgkiari skai min, ti nəri nə mə ramo noien riti rəpwəh nəmwhenien.

¹² Nəpin riməuvehe vi a ia Antiok, raməni pəri nari irəha piəvtaha me səməme ripko mhə irəha nəkur Isrel. Mətə kurirə irə Jemes rərhi nərmama nepwin həuvehe. Nəpin hapirapw, Pita rinaməpwəh nəni pəriien nari irəha nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel, nənə minamərər əpə ia nirəha. In ro iaminihri irə ti nəri nə mə rehekir nəkur Isrel me nəha səməme kəmhəni mə nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhəvən kuvehi ninhum minraha ti Loa səvəi Moses.

¹³ Nənə piəvtaha me nepwin səməme irəha nəkur Isrel həhekir mwi, mhəkuriə ia Pita ia noien nəha ramo. Panapas mwi in rehekir, mukuriə irəha.

14 Mətə nəpɪn iakətɔni mə irəha həkpesi pen mhə nəgkiariien amasan sə ro nɪpərhiɛnien, iakəgkiari skai m Pita ia nəmɾɪnraha pam. Iakini pen tukwe in mə, “Pita. Ik iəmə Isrel, mətə ikinəpwəh raka narəien səvəi nəkur Isrel, mamarə ia narəien səvəi nərmmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel. Ro iamɪnhi irə rəfo təkwtəkɥwuni ikamərhiarhi nərmmama me i rɪpko mhə irəha nəkur Isrel mə tuhəro ia narəien səvəi nəkur Isrel?”

15 Ia nətɯiɛn səkrau krɪnouətui pehe iəmə Isrel mi. Rɪpko mhə krau iərmmama mi səvəi kwənəkɥwus əpə riti sə nəkur Isrel kamhəni mə kwənəkɥwus səvəi nəkur ərəha me.

16 Mətə krau krouukurən mə iərmmama sə ramesi pen Loa səvəi nəkur Isrel rɪpkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən, mətə iərmmama sə ramahatətə ia Iesu Kristo, in əpa nə ratukwatukw ia nənimen.^a Nətərigien nəha rino mə kitaha mwi nəkur Isrel səni nɪpərhiɛnien ia Iesu Kristo. Kitaha samahatətə ia Kristo ti nəri nə mə noien iamɪnha irə tro kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən. Mətə səpkətigite mhə ia nesi penien Loa, ti nəri nə mə iərmmama riti riwən ko ruvehe matukwatukw ia nəmri Kumwesən nəpɪn ramesi pen Loa.

17 Kitaha i nəkur Isrel səuvəuhe raka ti Iesu mə in tro kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən. Mətə mə kitaha sətɔni mə kitaha nəkur ərəha rəmwhen ia nərmmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel, rəfo irə? Kristo ro kitaha səuvehe nərmmama kamho noien ərəha? Rekəm!

18 Mətə trɪni mɪnuə iakuvrəkɪn mwi Loa nəha sə fwe kupwən iakɪneitehi, noien nəha iakamo ramahatən pen mə pərhiɛn iou iərmmama sə iakamərui Loa.

19 Ia nɪkaren səvəi Loa, iakuvamhə raka. Loa nəha rousi əpune iou. Nənə ti nəri nə mə iakuvamhə raka ia nɪkaren səvəi Loa, iakukurən nɪmɪruɪen ia nɪkaren səvəi Kumwesən. Rəmwhen mə kɪnərui tərɪni pen iou ia nei kamarkuau i kimrau Kristo.

20 Rɪpko mhə iou iakamɪru təkwtəkɥwuni, mətə Kristo ramɪru ia nirak. Nɪmɪruɪen sə iakamarə irə təkwtəkɥwuni ia tɪprənə i, iakamarə irə, mamarə hatətə ia Tɪni Kumwesən. In rokeikei iou memhə tukw iou.

21 Ko iapkərarki mhə namasanien i səvəi Kumwesən sə ruvei pehe miou. Trɪni mɪnuə Loa in suatuk iərmmama tresi pen ti nuveheien matukwatukw ia nəmri Kumwesən, ro iamɪnhi irə Kristo remhə auər a.”

3

Sin ro nifeifeiien ro nəkur Kalesia hətə wau ia nəgkiariien pərhiɛn?

1 Nəkur Kalesia, kimiaha hiamarməri! Kɪnəvisau raka Iesu Kristo m kimiaha rəmwhen hiənətɔni ia nəmɾɪmɪaia mə remhə ia nei kamarkuau. Mətə nisimə nəha hənə nifeifeiien mhəuvehi raka kimiaha?

2 Iakə takərəs nəresien riti tukumiaha i. Fwe kupwən, nəpɪn hiəuvehe vi a mhəuvehi Nənɪmwɪn Ikinan, nənə nəfe noien ro Kumwesən ruvei pehe Nənɪmwɪn nəha m kimiaha? Rosi hiamesi pen Loa səvənhi uə? Kimiaha hiəukurən mə rɪpko mhə iamɪnhi. Mətə kimiaha hiəregi nəgkiariien amasan səvənhi, mhəni nɪpərhiɛnien irə, ro pen Kumwesən ruvei pehe Nənɪmwɪn səvənhi m kimiaha.

3 Rəfo kimiaha hiamarməri iamɪnhi irə? Fwe kupwən, nəpɪn hiəuvehe vi a mhahatətə ia Iesu, hiamətigite ia niskaiien səvəi Nənɪmwɪn Ikinan. Mətə

2:16: Wok Me 15:10-11, Rom 3:20-28, Rom 4:5, 11:6, Kal 3:11 ^a **2:16:** Suatuk riti mwi ti niniɛn nəgkiariien nəha ia vas 16 in i mə “Mətə krau kroukurən mə iərmmama rɪpkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən ia nesi penien Loa, mətə nahatətəien ia Iesu Kristo ramo in ratukwatukw ia nənimen.”

2:19: Rom 7:6 **2:20:** Jon 13:1, Kal 1:4

ræfo naha tækwækwuni, ko hiæuvehe mhatukwatukw ia niskaiien atukw sækimiaha?

⁴ Mætæ ræfo ia næmisæien me hæpik hiæuværegi raka ti Iesu? Hiamæregi auær a uæ?

⁵ Kumwesæn sæ rauvei pehe Nænimwîn Ikinan m kímiaha, nænæ mamó nímætien me ia næmrímiaha, in ramo noien me naha ti næfe? Ti næri næ mæ hiamesi pen Loa? Rekæm! Mætæ in ramo noien me naha ti næri næ mæ næpin hiæregi nægkiariien amasan sævæi Iesu, hiæni nípærhienien iræ.

⁶ Rerímiaha tramrhi Epraham fwe kupwæn. Nækukuæ Ikinan rani mæ Epraham “rini nípærhienien ia Kumwesæn. Nænæ ti næri næ mæ in rahatætæ iamínhi, Kumwesæn rætæ in mæ in ratukwatukw ia nænimen.”

⁷ Ro pen kímiaha tihamækeikei mhækuræn mæ nærmama sæmæme kamhahatætæ, iræha naha nípwnæti Epraham me.

⁸ Nækukuæ Ikinan ruvæni raka fwe kupwæn mæ Kumwesæn trîni nærmama i rîpko mhæ iræha nækur Isrel mæ iræha hatukwatukw ia nænimen ti næri næ mæ kamhahatætæ iræ. Næpin noien naha rîpkuvehe mhæ ihi, Nækukuæ Ikinan rînævisau pen nægkiariien amasan i m Epraham. Rini mæ, “Nærmama ia tæmætænæ me pam tuhæuvehi namasaniien sæiou truku pen ia kwænækwus sæim.”

⁹ Ro iamínhi iræ sætoni mæ Kumwesæn ramækwein amasan ia nærmama sæmæme kamhahatætæ iræ ræmwhen ramækwein amasan ia Epraham ti næri næ mæ Epraham ramahatætæ iræ.

¹⁰ Mætæ nærmama me pam sæmæme kamhætigite ia nesi penien Loa mæ tro iræha hatukwatukw ia næmri Kumwesæn, Kumwesæn ramækwein æræha ia nîræha. Iakani iamínhi iræ ti næri næ mæ nægkiariien i sæ kímærai pen ia Nækukuæ Ikinan ræuiui iræha. Rini mæ, “Kumwesæn trækwein æræha ia nærmama me pam hæpko mhæ narimnari me pam kímærai pen ia nækukuæ sævæi Loa.”

¹¹ Nænæ ruvehe mîno nukuræniien i ti nærmama mæ iærmama riti riwæn ko resi pen Loa nænæ muvehe matukwatukw ia næmri Kumwesæn. Rino nukuræniien i ti næri næ mæ Nækukuæ Ikinan rani mæ, “Iærmama sæ ratukwatukw ia næmri Kumwesæn ia nahatætæien sævænhi, in truvehi nîmîruuien.”

¹² Mætæ Loa in ropæ ia nahatætæien. Iakani iamínhi iræ ti næri næ mæ Loa rani mæ, “Iærmama sæ ramo narimnari me pam naha Loa rani truvehi nîmîruuien iræ.”

¹³ Mætæ Kristo ruvæfi raka næri ia kîtaha. Loa naha ko rîpkækwein æræha mhæ mwi ia kîtaha, ti næri næ mæ Iesu rîmæuvehi tæmwkîtaha, muvehe mo in iærmama sæ Kumwesæn ramækwein æræha iræ. Ræmwhen ia nægkiariien i kímærai pen ia Nækukuæ Ikinan rani mæ, “Trîni mînuæ kousi æpune iærmama riti nîpwran rægher ia nei, ramahatæn pen mæ Kumwesæn ramækwein æræha iræ.”

¹⁴ Mætæ tækwækwuni, ti næri næ mæ Iesu Kristo remhæ iamínhi, namasaniien sæ Kumwesæn rîmæuvei pen m Epraham ko ruvehe ti nærmama rîpko mhæ iræha nækur Isrel. Ti næri næ mæ kîtaha samahatætæ ia Iesu, sæukuræn nuvehien Nænimwîn naha Kumwesæn ruvæni raka mæ truvei pehe m kîtaha.

Promes mîne Loa

¹⁵ Piak me, iakuæ takini noien riti sækîtaha nærmama, mahatæn næri naha iakamægkiari iræ. Næpin iærmama kæru krourai sun nægkiariien riti nænæ rouærihi nîpekæ tukwe, ræknekîn ti iærmama riti mæ trîfi nîpekæ sævænrau, nærihi atukw a sævænhi riti.

¹⁶ Fwe kupwæn, Kumwesæn rino promes me sævænhi m Epraham mîne

mwiwipwini. Kumwesən rəpwəh niniien mə ramo promes me səvənhi m Epraham mine “nimwipwini me.” Nəgkiariien i mə “Nimwipwini me” ramini narmama həpik. Mətə Kumwesən rini mə ramo promes me səvənhi m Epraham “mine mwiwipwini.” Nəgkiariien i “mwiwipwini” ramini iərmama kuatia. Mwiwipi Epraham nəha Kumwesən rəgkiari irə in nə Kristo.

17 Nipwrai nəgkiariien səiou ro iamini: Fwe kupwən, Kumwesən rino promes riti səvənhi m Epraham, marə mini mwi mə nəgkiariien nəha səvənhi traməkeikei mukuə. Nəpin nuk fo-hantret-toti rukurau, nənə Loa ruvehe. Mətə Loa nəha ko rəpkousi ərəgrəgi mhə promes nəha Kumwesən rinəmri raka m Epraham fwe kupwən.

18 Trini minuə kitaha saməuvehi narimnari me sə Kumwesən rauvei pehe ti nəri nə mə samesi pen Loa, noien nəha ramahatən pen mə promes nəha səvəi Kumwesən ruvehe muvəiwən. Nənə ko səpkuvehi mhə narimnari me nəha ruku pen ti promes nəha. Mətə Epraham ruvehi narimnari me nəha Kumwesən rinəuvei pen min ti nəri nə mə Kumwesən rino promes mə tro iamini.

Kumwesən rinəuvei pehe Loa ti nəfe?

19 Ro iamini irə Kumwesən rinəuvei pehe Loa ti nəfe? Ti nəri nə mə narmama kamho noien ərəha me, ro pen in rirəpin pen Loa ia promes səvənhi, mə Loa traməmak meste mwiwipi Epraham sə promes səvənhi rinəgkiari irə truvehe. Nəpin Loa ruvehe irə, nagelo me həuvei pen m Moses, nənə kimaha iahəuvehi ia rəgi Moses, iəmə sə ramərer ia nimwrhenhi Kumwesən mine kimaha.

20 Mətə iərmama sə ramərer ia nimwrhenhi iərmama kəru iamini irə mə truvi simwiri irau, rəpko mhə səvəi iərmama kuatia nə in, mətə Kumwesən in kuatia a.

21 Ro iamini irə kitaha tsəgkiari ia narimnari me i mhəfni irə? Loa səvəi Kumwesən rərəha mətə promes me səvəi Kumwesən hamasan? Rekam, kitaha ko səpkini mhə iamini irə. Trini minuə Kumwesən rinəuvei pehe loa riti sə rukurən nuvei peheien nimiruien, kitaha tsesi pen loa nəha nənə mhəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

22 Mətə rəpko mhə iamini irə. Nəkukuə Ikinan rani mə noien ərəha rəuiui narmama me pam, mərihi tərini irəha. Ro iamini irə narimnari me pam Kumwesən rino promes mə truvei pehe m kitaha, kitaha səukurən nuvehien ti nəri nə mə səni nipərhiienien ia Iesu Kristo.

23 Fwe kupwən, nəpin Kristo rəpkuvehe mhə ihi mə tsahatətə irə, kitaha samarə tegin Loa səvəi Moses. Loa nəha raməkwtəmhiri kitaha. Ramwhen mə samarə ia kalapus mamheitenhi mheste Kristo tripkier pehe tukutaha mə tsahatətə irə.

24 Fwe kupwən, Loa nəha rasori ia kitaha, mamətui tukutaha. Sənamarə tegin Loa nəha meste Kristo ruvehe. Nənə nəpin Kristo ruvehe, kitaha sahatətə irə mə tsəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

25 Mətə təkwtəkwi nəha, ti nəri nə mə Kristo ruvəuvehe raka, nənə samahatətə irə, səpkarə tegin mhə Loa.

26 İakani iamini irə ti nəri nə mə kimiaha pam nə nipwnəti Kumwesən me ti nəri nə mə hiamahatətə ia Iesu Kristo.

27 Kimiaha pam sə hiəno raka paptəes mə tihəuvehe mho kuatia kimiaha Kristo, hiəvəuvehi raka Kristo rəmwhen hiamarkahu karkahu.

²⁸ Nənə təkwtəkwni rīpko mhə kimiaha nepwīn nəkur Isrel mīne nepwīn rīpko mhə nəkur Isrel. Rīpko mhə kimiaha nepwīn nərmama səməme hīamo slef mīne nepwīn hīəpko mhə slef. Rīpko mhə kimiaha nepwīn nīpran mīne nepwīn nərman. Iakīni iamīnhi irə ti nəri nə mə kimiaha pam kuatia a ia Iesu Kristo.

²⁹ Trīni mīnuə səvəi Kristo nə kimiaha, nīpwnəti Epraham me nə kimiaha. Kimiaha nə nəkwərhakwərha me tihəuvehi narimnari amasan me nəha Kumwesən rīno raka promes mə truvei pen m Epraham.

4

Kimiaha nə nīpwnəti Kumwesən me

¹ Nīpwrāi nəgkiariien səiou ro iamīnhi irə. Nəpīn iərmama remhə, nautə me pam səvənhi səvəi tīni. Mətə trīni mīnuə tīni ramouihi ihi, ko in rīpkasori mhə ia nautə me nəha, mətə in rəmwhen a ia slef.

² Nəpīn ramouihi ihi trarə tegin nəmə asori me nepwīn. Irəha tuhətui amasan ti nautə səvənhi meste nəpīn nəha tata səvənhi rīməni.

³ Rəmwhen a mwi ia kitaha. Nəpīn sənəməkwrəhakwərha ihi samarə tegin nənīmwin me i irəha nukune noien me səvəi tīprənə i. Irəha kamhərimənu ia kitaha səmwhen ia slef me.

⁴ Mətə nəpīn atukwatukw nəha Kumwesən rīməni ruvehe, nənə in rərhi pehe Tīni. Pran riti rərəhi. Rətui pehe, marə tegin Loa səvəi Moses,

⁵ mə in trərəku raka səməme kamharə tegin Loa nəha. Kumwesən ro iamīnhi irə mə tresi kitaha səuvehe mho nīpwnətin me.

⁶ Ti nəri nə mə nīpwnətin me i kitaha, rərhi pehe Nənīmwin səvəi Tīni ruvehe mamarə ia reritaha. Ia Nənīmwin nəha kitaha saməkwein Kumwesən mə, "Rīmimaha, Tata!"

⁷ Ro iamīnhi irə rīpko mhə kimiaha hīamo ihi slef ia kimiaha, mətə kimiaha nīpwnəti Kumwesən me. Ti nəri nə mə kimiaha nīpwnəti Kumwesən me, ro pen Kumwesən truvei pehe m kimiaha narimnari me nəha rīməni mə truvei pen m nīpwnətin me.

Pol rerin rəpou ti nəkur Kalesia

⁸ Fwe kupwən, nəpīn kimiaha hiamreirei Kumwesən, hīəmwhen ia slef me səvəi kumwesən eikuə me.

⁹ Mətə təkwtəkwni nəha hīəvəuvehe mhəvəukurən raka Kumwesən, uə ramasan mwi iakīni mə təkwtəkwni Kumwesən ruvəukurən raka kimiaha. Mətə rəfo hīamrərig mwi ti nənīmwin me i irəha nukune narəien kupwən səkimiaha. Irəha nəgsenraha riwən. Ho nəri auər a. Hiokeikei mə tihəmwhen mwi ia slef me səvənraha uə?

¹⁰ Hīaməsiai nəpīn ikinan me, mīne məkwə me, mīne nuk me.

¹¹ Iakamhekīr tukumiaha. Rosi iakīnəmwur auər a ia kimiaha uə?

¹²⁻¹³ Piak me, iakase kimiaha mə tihəmkeikei mhəuvehi noien səiou. Hətə ro. Iakuvəuvehi raka noien səkimiaha. Kimiaha hīəvəukurən raka mə fwe kupwən iakīməuvehe tukumiaha ti nəri nə mə nemhəien riti rarə ia nīpwrak. Ia nəpīn nəha iakīməkupwən məvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m kimiaha. Mətə kimiaha hīəpko mhə nəmīsəien miou.

¹⁴ Nīpərhiēnien nemhəien səiou riskai, hīamarkut pik irə, mətə hīəpwəh nəmwəkīien iou tukwe, uə hīəpkrhi irapw mhə iou, rekəm. Hīəuvehi

puvniwə pehe iou rəmwən ia iou agelo riti səvəi Kumwesən, uə iou nəha Iesu Kristo.

¹⁵ Ia nəpən nəha rerimiaha raġien pik. Mətə naġienien nəha səkimiaha ruvəwəku? Iakani pehe tukumiaha i mə pərħien fwe kupwən trini minuə rīməru tukumiaha, hiəpkukumwiri raka a nənimemiaha mhəuvei pehe miou iakomasan səiou irə.

¹⁶ Mətə rəfo nəha təkwətəkwuni? Rosi ti nəri nə mə iakamini pehe tukumiaha i nəġkariien pərħien hiaməmwəki iou tukwe uə?

¹⁷ Nərmama me nəha kamhəmwur pik tukumiaha, mətə həpko mhə ti nəri amasan riti. Irəha hokeikei mə tuhəvi raka kimiaha mə tihaməmwur əpa ti nīrəha.

¹⁸ Ramasan mə hiaməmwur ti noien narimnari me, mətə tihaməkeikei mhəmwur ti noien amasan. Nəġkariien nəha ro nīpərħienien ia nəpən me, nəri auar a mə samarə kitaha miou uə səpkarə mhə kitaha miou.

¹⁹ Nəkwərħakwərha me səiou. Iakregi iakaməmisə pik mwi tukumiaha rəmwən ia pran təkutan raməmisə mə trərəhi iəkunouihī. Takregi iamīnhi meste kimiaha tihəuvehi noien atukwatukw səvəi Kristo ia nīmīruien səkimiaha.

²⁰ Ko ramo kitaha m kimiaha nəha təkwətəkwuni, nənə ko iapəkəġiari skai mhə m kimiaha. Mətə iou iakamarə isipwīn, iakreirei mə takəfo masitu ia kimiaha.

Pol rusipekin ia Heka mine Sera

²¹ Kimiaha səməme hiokeikei mə tiharə teġin Loa səvəi Moses, tiho mhəni pehe ro tukw iou i. Hiəuvəregi raka nəfe Loa nəha rani uə rekəm?

²² Kimərai pen iamīnhi mə Epraham tīni kəru iərman. Pran sə in slef rərəhi riti, nənə pran sə rīpko mhə in slef rərəhi riti.

²³ Tīni slef rətui rəmwən ia nəkwərħakwərha me nepwīn a. Mətə tīni prən nəha rīpko mhə in slef rətui ti nəri nə mə Kumwesən rīno promes iamīnha irə ia prən nəha.

²⁴ Nəġkariien nəha ro nīpərħienien irə, mətə ramasan mə iakusipekin irə. Prən mi nəha kəru krouəmwən ia nəġkariien kəru Kumwesən rīnərīhi tərīni əknekin. Prən nəha Heka rəmwən ia Loa səvəi Moses sə Kumwesən rīməuvei pen fwe təkuar Sinae. Loa nəha ramərəhi nəkwərħakwərha, mətə irəha slef me.

²⁵ Heka rəmwən ia təkuar Sinae fwe Arepia, məmwən mwi ia taon nəha Jerusalem ipwet mīne, ti nəri nə mə taon nəha ro slef irə, nənə nəkwərħakwərha me səvənhī irəha mwi slef me.

²⁶ Mətə Jerusalem nəha fwe ia neiai rəmwən ia pran nəha rīpko mhə in slef. Nənə in nə mama səkitaha.

²⁷ Rəmwən ia nəġkariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Aġien, pran sə ipkəkəwəhakwən mhə! Əkwein əpwəmwis, magien, pran sə ipkəmisə raka mhə ti nərəhiien iəkunouihī! Nəkwərħakwərha me səvəi prən nəha kinəpwəh in, tuhəpik mhəpi raka nəkwərħakwərha me səvəi prən sə səvənhī fwe iərman.”

²⁸ Piak me, kimiaha nə nīpwənəti Kumwesən me. Hiəmwən ia Aesak, iəkunouihī sə rīnətui ti nəri nə mə Kumwesən rīno promes mə tro iamīnhi.

²⁹ Mətə fwe kupwən, iəkunouihī nəha Ismael sə rīnətui rəmwən ia nəkwərħakwərha me nepwīn, ramometə iəkunouihī nəha Aesak sə rīnətui ia nīskaiien səvəi Nənimwīn səvəi Kumwesən. Rəmwən a mwi ipwet mīne.

³⁰ Mətə Nəkukua Ikinan raməfni irə? Rani mə, “Ərhi irapw prən nəha in slef irau tini, ti nəri nə mə tini slef nəha ko rīpkipeki pəri mhə nautə səvəi tata səvənhī irau tini prən nəha rīpko mhə in slef.”

³¹ Ro pen, piak me, rīpko mhə kitaha nīpwnəti prən nəha in slef, mətə kitaha nīpwnəti prən nəha rīpko mhə in slef.

5

¹ Kristo rineivi raka nari ia kitaha. In rino noien nəha mə nari riti trəpwəh nəsisəgien mwi kitaha. Ro iamīnhi irə kīmiaha tihaməkeikei mhərer əknekīn, mhəpwəh nəsenien Loa nəha rəkwətəmhiri kīmiaha hiəuvehe mwi mho slef ia kīmiaha.

² Həregi ro, iou Pol iakani pehe tukumiaha i, trīni minua hiəsəni kuvehi ninhum m kīmiaha ti Loa nəha, nemhəien səvəi Kristo trīpkasitu anan mhə ia kīmiaha.

³ Iakuə takini irapw mwi tukumiaha i. Trīni minua iərman riti rəsəni kuvehi ninhum min ti Loa nəha, in traməkeikei mesi pen pam nəfe Loa nəha rani.

⁴ Ik sə ikuə tikesi pen Loa nəha mə tikuvehe matukwatukw ia nəmri Kumwesən, kīnərai raka ik. Ikinəpwəh noien kuantia kīmirau Kristo, minəpwəh namasanien səvəi Kumwesən.

⁵ Mətə kitaha i saməmri pen əknekīn nətərigien səkitaha ia Kumwesən mə in tro kitaha satukwatukw ia nənimen ti nəri nə mə samahatətə ia Kristo. Nənimwīn Ikinan ramo kitaha saməskai mə tsameitenhi meste nəri nəha trier irapw.

⁶ Nəpīn səuvehe mho kuantia kitaha Iesu Kristo, nəri auər a mə iərmana riti kuvehi ninhum min uə kīpkuvehi mhə ninhum min. Mətə nəri asori kitaha tsaməkeikei mhahatətə ia Iesu, nənə mhokeikei Kumwesən mine nərmama me.

⁷ Fwe kupwən, kīmiaha hiamaiu amasan. Sin rərər tukuahag kīmiaha minise kīmiaha mə tihəpwəh nesi penien nəgkiariien sə ro nīpərhiēnien?

⁸ Noien nəha rīpkuku pen mhə ti Kumwesən sə raməkwein kīmiaha.

⁹ Kīmiaha tihaməsari. “Yis ouihi trəsə bred asori rəsisi.”

¹⁰ Mətə iou iakətigite ia Iərimənu səkitaha mə nətərigien səkīmiaha trīpkuvehe mhə mopə ia nətərigien səiou. Iərmana nəha rameikuə ia kīmiaha, iou iakreirei mə in sin, mətə Kumwesən trərpwīn noien ərəha səvənhī.

¹¹ Piak me, hətərigi ro, trīni minua iakaməvisau ihi mə nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhəuəvən kuvehi ninhum minraha, rəfo nəkur Isrel kamhometə ihi iou? Trīni minua iakaməvisau ihi nəgkiariien nəha, ko niemaha rīpkəpi mhə irəha. Mətə niemaha raməpi irəha ti nəri nə mə iakaməvisau irapw nemhəien səvəi Iesu ia nei kamarkuau.

¹² Nərmama me nəha səməme kamhəni mə tihaməkeikei mhəuəvən kuvehi ninhum m kīmiaha ti Loa, iakregi mə ko irəha hərəi raka mwatuk səvənraha, rerik ragien!

¹³ Piak me, Kumwesən rīnəkwein raka kīmiaha, minəivi raka nari ia kīmiaha. Mətə tihəpwəh nīnīien iamīnhi irə mə, “Loa nəha rəpwəh nəkwətəmhiriien iou, ro pen iakukurən noien narimnari me i noien ərəha

səvəi nɪpwrak rokeikei.” Kimiaha tihəpwəh nɪniien iamɪnhi irə, mətə tihəməkeikei mho tukwini nari m kimiaha me, ti nəri nə mə hiokeikei kimiaha me.

14 Nəgkiariien riti nəha ia Loa səvəi Moses rəuiui loa me pam. In i nəgkiariien i rani mə, “Tikaməkeikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.”

15 Mətə trini mɪnuə hiamahiahi kimiaha me rəmwhen ia kuri me, tihəməsiari kamo hiouraha pam kimiaha me.

Nənɪmwɪn Ikinan mɪne noien ərəha səvəi nɪpwrəi iərmama

16 Mətə iakani pehe tukumiaha i mə tihəməkeikei mhəuvehi nɪskaiien səvəi Nənɪmwɪn Ikinan mharə irə. Nəpɪn hiamo iamɪnhi irə tihəpko mhə narimnari me i noien ərəha səvəi nɪpwrəamiahaha rokeikei.

17 Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə noien ərəha səvəi nɪpwrəi iərmama rokeikei narimnari me səməme Nənɪmwɪn Ikinan rəpwəh nokeikeiien. Rəmwhen a mwi Nənɪmwɪn Ikinan rokeikei narimnari me i noien ərəha səvəi nɪpwrəi iərmama rəpwəh nokeikeiien. Noien ərəha səvəi nɪpwrəi iərmama mɪne Nənɪmwɪn Ikinan irau krouəmʷəki irau me. Ro pen rəknekɪn tukumiaha mə tiho narimnari me hiokeikei mə tiho.

18 Mətə trini mɪnuə Nənɪmwɪn Ikinan ramiri kimiaha, Loa nəha ko rɪpkəkwtəmhiiri mhə mwi kimiaha.

19 Nərmama me i noien ərəha səvəi nɪpwrənrəha ramiri irəha rɪmərəu a ti nətoniien. Irəha nərmən mɪne nɪprən kamhəri əpnəpen irəha me. Irəha kamho noien me nɛpwɪn həkemɪk mɪne nəfe nari nətərigien ərəha səvənrəha rokeikei.

20 Irəha kamhəfwəki m nənɪmwi nari me, mamho nahak, mamhəmʷəki irəha me, mamhəvisə. Rerɪnrəha ramrhi ərəha irəha me. Niemaha raməpi irəha. Irəha kamhəfiətə ia nɪrəha me, mamho nərmama həmʷəki irəha me mhərai narəien səvənrəha.

21 Rerɪnrəha ramakres. Irəha kamhənɪmwi nənɪmwiien skai mamhakonə irə, mamho lafet ərəha me, mamho mwi narimnari me nɛpwɪn iamɪnhi. Iou takini pehe tukumiaha i nəgkiariien i iakuvəni raka fwe kupwən. Nərmama səməme kamho noien iamɪnha irə tuhəpwəh nuvniwəien ia nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

22 Mətə nərmama səməme Nənɪmwɪn Ikinan ramiri irəha həukuə kwənkwanrəha sə ramasan me i. Irəha hokeikei nərmama. Rerɪnrəha ragien. Irəha kamharə ia nəmərɪnuien, mamho nətərigien səvənrəha rəpwəmʷis. Rerɪnrəha ramasan ti nərmama. Irəha kamho noien amasan. Ia nəpɪn me irəha kamhəkwtəmhiiri əknekɪn nəgkiariien səvənrəha mɪne nəfe həni mə tuho.

23 Noien səvənrəha ramasan məpou. Irəha kamhəkoui atukw a irəha mə tuhəpko mhə noien ərəha. Loa rifi riwən raməsisəg kimiaha mə tihəpwəh noien iamɪnha irə.

24 Nərmama me səvəi Iesu Kristo rəmwhen mə hənərui tərini pen raka noien ərəha səvəi nɪpwrənrəha mɪne narimnari me nəha noien ərəha nəha rokeikei pik ia nei kamarkuau.

25 Nənɪmwɪn Ikinan rauvei pehe nɪmɪruien vi m kitaha. Ro iamɪnhi irə pwəh səkurirə Nənɪmwɪn nəha.

26 Rərəha mə saməfiətə ia kitaha me, uə samo niemaha m kitaha me, uə reritəha ramakres narimnari me səkitaha me.

6

Kimiaha tihasitu ia kimiaaha me

¹ Piak me, trini minua kimiaaha riti rimwei ia nərəhaien, kimiaaha səməme hiəuvəskai ia Nənimwin Ikinan tihaməkeikei mhəri məru in, pwəh rirərig mwi ti suatuk amasan. Mətə tihaməsiari kamo kimiaaha mwi tihəregi noien ərəha ruvi nətərigien səkimiaha mo kimiaaha hiəmwei.

² Tihasitu ia kimiaaha me mhəvrani nari pəmpəm me səkimiaha me. Noien nəha tiho nənə mhesi pen nəkwai Kristo.

³ Rərəha mə iərmama auər a riti rerin tramrhi atukw a in, mamini iamihni irə mə, “Eh, iou iərmama riti.” Iərmama sə ramo noien nəha rameikuə atukw a irə.

⁴ Iərmama riti traməkeikei mətə sas əpa ia wok səvənhi mə rəmwhen. Mə wok səvənhi ramasan, rukurən nəfiəutə atukwien in ti səvənhi əpa wok. Mətə rərəha raməfiəutə atukw a in ti wok səvəi iərməpə.

⁵ Iakini iamihni ti nəri nə mə nərmama kuatia kuatia tuhaməkeikei mhətui amasan ti səvənraha wok.

⁶ Iərmama sə kamahatan in ia nəgkiariien səvəi Kumwesən, nəpin ruvehi nari amasan riti, ramasan mə ruvehi pen nipərin m iahatən səvənhi.

Nəfe nuni nari iərmama trəpwei tresi əpa mwi nukwan

⁷ Kimiaha tihəpwəh neikuə atukwien ia kimiaaha. Hiəukurən mə ko hiaris ia Kumwesən? Rekəm! Nəfe nuni nari iərmama trəpwei tresi əpa mwi nukwan.

⁸ Trini minua iərmama rəpwei noien ərəha sə nipwran rokeikei, noien nəha səvənhi truvei pen nukwan min, in nə iərmama nəha tremhə. Mətə trini minua iərmama rəpwei noien amasan sə Nənimwin Ikinan rokeikei, Nənimwin Ikinan truvei pen nukwan min, in nə nimiruien rerin.

⁹ Kitaha tsaməkeikei mho noien amasan, mhəpwəh nəpouien irə, ti nəri nə mə tsesi nukwai noien nəha samo ia nəpin atukwatukw səvənhi.

¹⁰ Ro iamihni irə, rino nəpin səvənhi pwəh so noien amasan, mhasitu ia nərmama me pam. Irənhə irə, tsaməkeikei mho iamihni irə ia nərmama me nəha irəha piəvtaha me mine kitirimətaha me ti nəri nə mə irəha mwi kamhahatətə ia Iesu.

Nəgkiariien sampam

¹¹ Hətoni ro nukwai nəkukuə me i həpwinari. Iakrai atukw ia rəgik ia nəkukuə səkimiaha.

¹² Nərmama me nəha səməme kamhərhiərhi kimiaaha mə tihəuvən kuvehi ninhum m kimiaaha ti Loa səvəi Moses, irəha kamho noien nəha mə nəkur Isrel tuhəgnəgini irəha. Irəha həpwəh nokeikeiien mə nəkur Isrel tuhometə irəha, ro pen həpwəh nəvisaiuen nemhəien səvəi Kristo ia nei kamarkuau.

¹³ Nərmama me nəha səməme kuvəuvehi raka ninhum minraha ti Loa səvəi Moses, irəha mwi həpwəh nesi penien Loa nəha. Mətə hokeikei mə tuhəuvehi ninhum m kimiaaha, nənə kurirə irə tuhəfiəutə ia nirəha ia nəmri nəkur Isrel ti noien nəha kino ia nipwramiaha.

¹⁴ Mətə iou takəpwəh nəfiəutəien ia nirak. Takəfiəutə a ia nei kamarkuau səvəi Iesu Kristo, Iərimənu səkitaha. Ia nei kamarkuau nəha iakuvamhə raka minəpəh raka noien me səvəi tiprənə i.

¹⁵ Ro nəri auər a mə iərmən kuvehi ninhum min uə kipkuvehi mhə ninhum min, mətə nari pərhien in i mə Kumwesən ro nimiruien səvəi iərmama ruvehe mo sə vi irə.

¹⁶ Nərmama me pam səməme kamhəkurirə nəgkiariien nəha pwəh nəmərinuien mine napiien trouarə ti nirəha, pwəh trouarə mwi ti Isrel səvəi Kumwesən.

¹⁷ Iakəpwəh nokeikeien mə iərmama tro iou iakəmwur mwi. Iakuvəvehi raka təmwki nousien ia nīpwrak ti nəri nə mə iou iərmama riti səvəi Iesu.

¹⁸ Piak me, pwəh namasanien səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha tramarə tukumiaha. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

Efesas

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

İa nuk 60 Pol ramarə ia kalapus fwe taon nəha Rom nuk kəru, nənə mirai nəkukuə i revən ti nakalasia me rukurau ia taon nəha Efesas. Efesas in taon asori riti. Nægkiariien asori səvəi Pol ia nəkukuə i in i mə nəkur İsel mine nərmama rıpkə mhə irəha nəkur İsel tuhəuvehe mhəmwhen nıpwrai iərmama kuatia ia Kristo. Noien nəha ramesi pen nətərigien sə Kumwesən rinamərkwafə irə fwe kupwən. Pol rini mə səuvehe mho kuatia ia İesu Kristo, ro pen tsaməkeikei mhokeikei kitaha me. Pol ramahatən kitaha mə tsaməkeikei mharə ia nokeikeiien rəmwhen ia iərman rokeikei səvənhi pran, mine tata mine mama krouokeikei səvənrau iəkunouihı, mine slef trokeikei səvənhi iəmə asori. Pol raməgkiari mwi ia nakalasia me. Rıpkə mhə nousəsımwınien əpa səvənraha fwe Efesas, mətə nərmama səməme hahatətə ia İesu Kristo rukurau ia tıprənə i. Pol rini mə İesu rokeikei kitaha rəmwhen kitaha sokeikei nıpwrataha mine rəmwhen ia iərman rokeikei pran səvənhi. İa nəkukuə i rusipekin ia nakalasia me mını mə irəha həmwhen ia nıpwrai Kristo, mhəmwhen ia nımwə riti sə Kumwesən rauvrhəkin, mhəmwhen mwi ia pran səvəi Kristo.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ İou Pol. İou aposol riti səvəi İesu Kristo ti nəri nə mə Kumwesən rino rəmwhen ia sə in rokeikei muvehi utə iou mə tako.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmama me səvənhi ia taon nəha Efesas kimiaha hiamahatətə pərhiən ia İesu Kristo.

² Nəfwakiiien səiου mə Kumwesən tata səkitaha mine İesu Kristo İərimənu səkitaha, trouəriari pehe namasanien mine nəmərinuien m kimiaha.

Kumwesən rəkwein amasan ia kitaha səməme səməuvehe mho kuatia kitaha Kristo

³ Pwəh səgnəgini Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi İərimənu səkitaha İesu Kristo. In rinəkwein amasan ia kitaha nərmama səməme səməuvehe mho kuatia kitaha Kristo, məriari pehe ia nənimwıtaha mine narimnari amasan me pam səməme kamhəuku pen ia nitətə ia neiai.

⁴ In ruvərfi raka kitaha fwe tui nəpin tıprənə ramiwən ihı, mə tsəuvehe mho kuatia kitaha Kristo, nənə mhəuvehe mho nəkur ikinan me səvənhi, tsatukwatukw pam ia nənimen. Ti nəri nə mə in rokeikei kitaha,

⁵ in rinəmri əpə raka kitaha fwe tui anan, mə kitaha tsəuvehe mho nıpwntin me ia İesu Kristo. Noien nəha ramesi pen nətərigien amasan səvənhi mine nəfe in rokeikei mə tro.

⁶ Kumwesən ro iamınhi irə mə tsaməgnəgini in ti namasanien səvənhi sə ramasan məpi raka. In rəriari pehe auər a namasanien nəha m kitaha səməuvehi raku pen ti İini keikei.

⁷ Ti nəri nə mə kitaha səməuvehe mho kuatia kitaha min, niten rifi nari ia kitaha, mə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səkitaha. Noien nəha ramesi pen namasanien səvənhi sə rasori pik anan.

⁸ In rətəgi irapw namasanien nəha m kitaha rəpi raka, mo kitaha səukurən mhətə sas ia narimnari me pam.

⁹ In ro pui pehe m kitaha nafe in rinamarkwafə i fwe kupwən mokeikei mə tro. Nəri nəha ramesi pen nətərigien amasan səvənhi sə in tro kini nəghi Kristo irə.

¹⁰ Kumwesən tro nəri nəha ia nəpın atukwatukw səvənhi, mousəsımwın narımnari me pam ia neiai mine ia tıprənə həuvehe Kristo trasori ia nırəha.

¹¹ Kumwesən rımərfi kimaha mwi mə kimaha tahəuvehe nərmama səvənhi, mho kuatia kimaha Kristo. In ro iamınha irə mesi pen nətərigien səvənhi sə in ruvəukurən raka fwe tui anan. In Kumwesən sə ramo narımnari me pam mamesi pen nətərigien səvənhi mine nafe rokeikei mə tro.

¹² Nənə in rokeikei mə kimaha səməme iahəməukupwən mhəmri pen əknekın nətərigien səkimaha ia Kristo tahəməkeikei mhəgnəgini in ti nasoriien səvənhi.

¹³ Nənə kimiaha mwi hiəməuvehe mho kuatia kimiaha min nəpın hiəregi nəgkariien pərhiən, nəgkariien amasan sə Kumwesən rauvehimıru kimiaha irə. Ti nəri nə mə kimiaha hiəni nıpərhienien ia Kristo, Kumwesən rəmri pen mak səvənhi ia kimiaha rahatən pen mə kimiaha nərmama me səvənhi. Mak nə in nə Nənımwın İkinan sə Kumwesən rıməni mə truvei pehe.

¹⁴ Ti nəri nə mə Nənımwın İkinan ramarə ia kitaha, nənə, kitaha səukurən amasan mə Kumwesən truvei pehe pam narımnari amasan me nəha in rınəmri karen mə səkitaha. Kitaha tsəuvehi narımnari amasan me nəha nəpın Kumwesən trifi anan nari ia kitaha. Pwəh səgnəgini in ti nasoriien səvənhi!

Nəfwakien mine nini viviiən

¹⁵⁻¹⁶ Ro pen, ia nəpın me pam iakani vivi Kumwesən tukumiaha, məpwəh nəpwəhiən, ti nəri nə mə iakuvəregi raka kamini nahatətəien səkimiaha ia İərimənu səkitaha İesu, mine nokeikeien səkimiaha sə ramevən ti nərmama me pam səvənhi. Ia nəpın me pam iakani kimiaha ia nəfwakien me səıou,

¹⁷ maməres Kumwesən səvəi İərimənu səkitaha İesu Kristo, Tata sə ramasan pik, mə in truvei pehe Nənımwın səvənhi m kimiaha. Nənımwın nəha tro kimiaha hiəukurən nari, mo pui Kumwesən m kimiaha mə tihəukurən amasan in.

¹⁸ İakaməres mə fwe imwə ia rərımiaha nəmrimiaha trukuraan mə tihətə sas nəri nəha Kumwesən rınəkweın kimiaha tukwe mini mə tihəmri pen əknekın nətərigien səkimiaha irə. Tihətə sas mwi ia narımnari amasan me rıpk səməme in truvei pen m nərmama me səvənhi,

¹⁹ mine nıskaiien səvənhi sə rasori anan ia kitaha nərmama saməni nıpərhienien ia Kristo. Nıskaiien nəha rəmwhen ia nıskaiien asori səvənhi

²⁰ sə in rino Kristo irə rətui mwi ia nemhəien səvənhi, marə mo mwi in rəkure ia nıkaren mwatuk ia nitətə ia neiai.

²¹ Kwopun Kristo raməkure ikın in fwe irənhə anan məpi raka pam nənımwın me səməme kəmhəuvehi nasoriien mine nərımənuien, məpi raka pam nəmə skai me mine nərımənu me. Rəmwhen a mwi nəhag sə Kumwesən rıməuvei pen min in irənhə anan məpi raka nəhag me pam səməme kamini. Rıpk mə nəhag me əpa i səməme kamini ia nəpın i ipwet mine mətə nəhag me nəha mwi səməme tukini ia nəpın sə trıpkuvehe.

²² Kumwesən rınəmri narımnari me pam kəmhə inhəripw ia tıpage nisui Kristo nənə mo in ruvehe masori ia narımnari me pam. Ro iamınhi irə mə trasitu ia nakalasia me səvənhi.

²³ Nakalasia me naha iraha na nipwrai Kristo, Kristo rukuar ia niraha, nana ia noien a mwi naha in rukuar ia narimnari me pam.

2

Kumwesən riməuvehimiru kitaha ia namasanien səvənhi

¹ Fwe kupwən kimiaha hiəmwhen mə hiəuvamhə raka ti nəri nə mə hiəmərui nəkwai Kumwesən, nənə mamho noien əraha me.

² Fwe kupwən hiəmavən mamho noien əraha me naha, mamhesi pen su-atuk səvəi tīprənə i, mamhəkurirə iəremhə asori sə ramərimənu ia nənimwin əraha me ia nimagouagou. In naha nənimwin sə ramowok naha təkwtəkwuni ia reri nərmama səməme kamhərui nəkwai Kumwesən.

³ Fwe kupwən kitaha pam səmwhen a ia niraha. Noien əraha me reritaha rokeikei pik kamhəri kitaha samo nəfe nəghin nipwrataha mine nətərigien səkitaha krouokeikei. Ro pen ia noien səkitaha kitaha səmwhen a ia nərmama me pam səməme hamo niemaha raməpi pik Kumwesən.

⁴ Mətə Kumwesən napien səvənhi rasori. Nokeikeien rokeikei kitaha irə rasori pik anan,

⁵ mo in ruvei pehe nimiruien m kitaha nəpin səmwhen ia nərmama həuvamhə raka ia noien əraha me, sətui mwi ia nemhəien kitaha Kristo. (Kumwesən rinasitu ia kimiaha ia namasanien səvənhi nənə muvehimiru kimiaha.)

⁶ Nənə ia noien naha sə Kumwesən ro kitaha səməuvehe mho kuatia kitaha Iesu Kristo, in ruvehi utə kitaha min, səkure kitaha min ia nitətə ia neiai.

⁷ In rokeikei mə ia nəpin me səməme kamhəuvehe in trukurən noien nərmama hətəni namasanien i səvənhi rasori pik anan irau nokeikeien krauvehe tukutaha ia Iesu Kristo.

⁸ Kumwesən rinasitu ia kimiaha ia namasanien səvənhi, nənə muvehimiru kimiaha, ti nəri nə mə hiəməni nipərhiēnien ia Kristo. Narimnari me naha rīpko mhə kimiaha atukw hiəno, mətə rəmwhen ia nari riti sə Kumwesən riməuvei pehe auər a m kimiaha.

⁹ Ro pen ko iərmama riti rīpkəfiəutə atukw mhə in tukwe, ti nəri nə mə rīpko mhə kimiaha hiəno narimnari me naha.

¹⁰ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə kitaha nərmama Kumwesən rino wok ia nimiruien səkitaha, mo kitaha səuvehe mho kuatia kitaha Iesu Kristo mə kitaha tsamo noien amasan me. Kumwesən rinəpnəpənə raka ia noien amasan me naha fwe kupwən mə kitaha tsamarə mamho.

Nəkur Isrel mine nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel

¹¹ Ro iamīnhi irə kimiaha nərmama rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel ia nipwramiaha rerimiaha tramrhi narəien kupwən səkimiaha. Nəkur Isrel kamīni irəha mə nərmama kauvehi ninhum minraha irəha kamhəni əraha kimiaha ti nəri nə mə kīpkuvehi mhə ninhum m kimiaha. Nuvehien ninhum naha iakani kamo ia nipwrai iərmama, nərmama kamho ia rəginraha.

¹² Kimiaha rerimiaha tramrhi mə fwe kupwən kimiaha hiəmarə Kristo riwən tukumiaha, kimiaha nəkur iruə me, rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel, kimiaha nəkur pwispwis me, ko hiəpkuvehi mhə narimnari me səməme Kumwesən rino promes fwe kupwən mə truvei pen m nərmama me səvənhi. Fwe kupwən narəien səkimiaha ia təkure tīprənə i nari amasan riti riwən irə sə tihameitenhi mə truvehe, nənə hiəreirei anan Kumwesən.

13 Fwe kupwən kimiaha hiaməuvən isipwīn tī Kumwesən, mətə təkwtəkwni hiaməuvehe mho kuation kimiaha Iesu Kristo, nənə mhəuvehe ipaka tī Kumwesən ia nite Kristo.

14 Ro iamīnhi irə tī nəri nə mə Kristo in nə nəmərīnuien səkitaha in rīno kitaha nəkur Isrel mīne səməme rīpko mhə kitaha nəkur Isrel səuvehe mho kuation. Nəpai kīno ia kəruətērei sə fwe kupwən ro kitaha saməmwəki kitaha me, rərpifi kitaha səpkuvehe mhə mho kuation, Kristo rīnoui sətētesi nəpai nəha rīmwei ia nemhəien səvənhi.

15 In ruvehi raka Loə səvəi nəkur Isrel irəha natuakəmīen me irə, mə in rukurən nuvi sīmwinien ia nīpwrān nəkur Isrel mīne nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel krouvehe iərmama vī riti ia nirau. Ia noien nəha in rəmri nəmərīnuien.

16 Ia nei kamarkuauī in rousəsīmwin kitaha pəri ia nīpwrān kuation, mīpeki kitaha səuvehe tī Kumwesən, mousi əpune noien i saməmwəki kitaha me.

17 In rīməuvehe məvisau nəgkiariien amasan səvəi nəmərīnuien revən tī nərmama isipwīn tī Kumwesən, nənə məvisau mwi nəgkiariien nəha revən tī nərmama ipaka tukwe.

18 Nənə tī nəri nə mə kitaha səməuvehe mho kuation kitaha min, kitaha nəkur Isrel mīne səməme rīpko mhə kitaha nəkur Isrel kitaha pam səukurən nuvnmwəien ia Nənimwin kuation mhəuvən tī Tata Kumwesən.

19 Ro iamīnhi irə rīpko mhə kimiaha nəkur iruə me rəmwhen sə fwe kupwən, rīpko mhə kimiaha nərmama pwispwis me, mətə kimiaha hiəuvəuvehe mhəno kuation kimiaha nərmama ikinan me səvəi Kumwesən, kimiaha nərmama ia nəkwai nimwə səvənhi.

20 Kuvrhəkin nimwə nəha ia təkure nəri sə aposol me mīne profet me hanəmri irapw. Iesu Kristo in rəmwhen ia kəruətērei nəha kukupwən kukurei pen ia kona kostat kuvrhəkin nimwə irə.

21 In raməkwtəmhiri pam nimwə nəha, mamō nimwə nəha rautə muvehe mō nimwə ikinan irə səvəi Iərimənu.

22 Tī nəri nə mə kimiaha hiəməuvehe mho kuation kimiaha min, in rauvehi mwi kimiaha, mauvrhəkin pen kimiaha ia nimwə nəha, mə tihəuvehe mhəmwhen ia nimwə sə Kumwesən ramarə irə ia Nənimwin.

3

Pol in iərmama sə raməvisau m nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel

1 Ro iamīnhi irə, iou Pol, iərmama səvəi Iesu Kristo sə iakamarə ia kalapus tukumiaha nərmama rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel, iakaməfwaki tukumi-aha.

2 Rosi kimiaha hiəuvəregi raka mə Kumwesən rīno ramasan miou, muvei pehe wok i miou mə takasitu ia kimiaha.

3 Rəmwhen ia nəgkiariien sə iakuvrai raka, mægkiari ouihi a irə, iakani mə Kumwesən rīno pui pehe nari riti miou nari sə fwe kupwən raməkwafə.

4 Nəpīn hiəvsini nəgkiariien nəha, nənə tihəukurən nīpwrāi nəgkiariien səiui ia nəgkiariien i ramægkiari ia Kristo, nəgkiariien sə raməkwafə

5 kīpkini irapw mhə tī nīpwnəti nərmama me fwe kupwən, mətə təkwtəkwni Kumwesən rīno pui nəgkiariien nəha m aposol ikinan me mīne profet me səvənhi. In rīno pui pen mīnraha ia Nənimwin səvənhi.

⁶ Nægkiariien naha ro iamihni irä. Nærmama riþko mhä iräha näkur Isrel häuväuvehe mhäno kuation iräha näkur Isrel nänä tuhäuvehi päri nautä amasan me sämame Kumwesän rinämri karen mä sävæi nærmama me sävænhi. Iräha tuhäuvehi päri näfe Kumwesän rino promes irä ia nægkiariien amasan sävænhi truku pen ia Iesu Kristo.

⁷ Iou iasitu riti sä iakamävisau irapw nægkiariien amasan naha. Noien naha ramesi pen namasanien i Kumwesän ruvei pehe auær a miou ia niskaiien sävænhi.

⁸ Näri auær a mä iou inhäriþw anan ia nærmama me pam sävæi Kumwesän, mäta in ruvei pehe namasanien naha miou mä takävisau m nærmama riþko mhä iräha näkur Isrel nautä me sävæi Kristo ko säpkätä pam mhä.

⁹ Takamäkeikei mamö nærmama me pam häta mhäukurän mä Kumwesän räfo mo nätärigien sävænhi sä fwe kupwän ramärkwafä rier pehe. Ia nuk nuk me fwe kupwän Kumwesän sä rino narimnari me pam rinärkwafä nätärigien naha.

¹⁰ Kumwesän ro iamihni irä ti näri nä mä täkwäkwuni rokeikei mä tro nänimwin me sämame kamhäuvehi nasorrien mine närimänuien ia nimagouagou hätoni nukuränien sävænhi. Nukuränien naha sävænhi suatuk me sävænhi säpæmsäpæ. Nänä iräha tuhätoni nukuränien sävænhi näpin iräha tuhätoni nakalasia me sävænhi.

¹¹ In i ramesi pen nätärigien sävænhi sä rinarä raka fwe tui näpin tipränä ramiwän ihi, nänä rimäuvehe mo nipärhienien irä ia Iesu Kristo Iärimänu säkitaha.

¹² Ti näri nä mä kitaha samahatätä irä, kitaha sämäuvehe mhö kuation kitaha min, nänä ro iamihni irä kitaha säukurän nuveheien mhärer ia nämri Kumwesän mhäpwäh nehekärien.

¹³ Ro pen iakamäres kimiaha mä tihäpwäh noien nätärigien säkimiaha rimwei ia nämisäien sä iakamarä irä ia kwopun i. Iakamregi nämisäien tukumiaha, nänä nämisäien sä iakamarä irä truevehi utä kimiaha.

Pol ramäfwaki ti nærmama me sävæi Iesu fwe Efasas

¹⁴ Mätä ia narimnari me naha sämame iakuväni raka, iakinimwi nukurhuk mi ia nämri Tata Kumwesän,

¹⁵ sä in äpa in nukune nahag me sävæi nærmama me pam ia neiai mine täkure tipränä.

¹⁶ In rauvehi nasorrien sä rasori pik. Iakamäres in mä trueve pehe niskaiien m kimiaha tihäuvehi ruku pen ti Nänimwin sävænhi, nänä tro rerimäiaha riskai tihärer äknekin.

¹⁷ Iakamäres in mä Kristo tramarä ia rerimäiaha ti näri nä mä kimiaha hiamahatätä irä. Iakamäres in mä tro nimäruien säkimiaha rärer pen ia noien i sävæi Kristo sä ramokeikei nærmama, rämwhen mä nuai nei ramäkwätmhiri tipränä, rämwhen mä nimwä räpwit pen äknekin ia tipränä sä ramärer ikin.

¹⁸ Ro iamihni irä kimiaha nærmama me pam sävæi Kumwesän tihäukurän amasan nokeikeiien sävæi Kristo, rämwhenimw pik, mäpwämwis pik, masori pik, mutä pik.

¹⁹ Nokeikeiien naha sävæi Kristo iærmama ko riþkukurän pam mhä ti näri nä mä räpi raka nukuränien sävæi iærmama. Mätä iakamäfwaki mä tihäukurän amasan nokeikeiien naha mä Kumwesän rukuær ia rerimäiaha ia noien amasan me pam sävænhi.

²⁰ Təkwətəkwuni p wəh səuveh i utə nəghi Kumwesən! Ia niskaiien səvənhi sə ramo wok ia reritaha, in rukurən noien narimnari rəpi raka anan narimnari me pam səməme reritaha ramrhi uə saməres in tukwe.

²¹ P wəh nəgnəginiien revən tukwe in ia nuk nuk me mīpko mhə sampam ti namasanien səvənhi kamətə ia nakalasia me mine Iesu Kristo. Ouəh, p wəh ro iamīnhi.

4

Nərmama me səvəi Iesu Kristo həuvəuvehe mhəno kuatia

¹ Ro pen iou iərmama sə iakamarə ia kalapus ti Iərimənu səkitaha, iakamase kimiaha mə tihaməkeikei mharə ia narəien sə ratukwatukw rəmwhen sə Kumwesən rinəkwein kimiaha mə tiho.

² Tihamarə mamhəuvehi irapw nətərigien səkimiaha ia nəpin me, mhəp wəh nəfiəutəien kimiaha. Ia nəpin me pam tiho nətərigien səkimiaha rəp wəmwis, mhəkeikei kimiaha me, nənə, mhəp wəh nəsenien niemaha rəpi akwauakw kimiaha.

³ Nənīmwin İkinan rino kimiaha hiəuvehe mhə kuatia, ro pen tihəmwur mharə ia nəməriniuen nəha sə rukurən noien kimiaha hiəuvehe mhə kuatia ia nəpin me.

⁴ İakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nīpwrai Kristo kuatia a, Nənīmwin kuatia a, rəmwhen a mwi nəri kuatia a ramasan hiameitenhi mə truvehe sə Kumwesən rinəkwein kimiaha tukwe.

⁵ Nənə İərimənu kuatia a, nahatətəien kuatia a, pəptaes kuatia a,

⁶ Kumwesən səkitaha pam kuatia a, in Tata səkitaha pam. In ramərimənu ia kitaha pam, mamə wok ia nīmiriuen səkitaha pam, nənə mamarə ia reritaha pam.

⁷ Mətə kitaha kuatia kuatia saməuvehi niskaiien me səpəmsəpə ramesi pen namasanien sə Kristo rinəriari irə m kitaha.

⁸ Rəmwhen ia Nəkukuə İkinan rani mə,

“Nəpin in rutə mevən fwe irənhə anan,
nənə miri nərmama səməme ruvehi irapw niskaiien səvənraha ia naruağəien,

miri irəha mevən kamho kalapus fwe imwəni,

nənə məriari pen narimnari amasan me m nərmama.”

⁹ Mətə nəgkiariien i sə rani mə, “In rutə,” nīpwrən rani mə in rineiwaiu pehe ia ti prənə i inhəripw anan.

¹⁰ İərmama i sə rineiwaiu pehe, in iərmama kuatia sə rīməutə mwi fwe irənhə anan məpi raka neiai mə in trukuər ia narimnari me pam.

¹¹ Nənə in rīməuvei pen niskaiien me səpəmsəpə m nərmama mə nepwin tuhəuvehe mhə aposol ia nirəha, nepwin tuhəuvehe mhə profet ia nirəha, nepwin tuhəuvehe mhə irəha nərmama səvəi nini irapwien nəgkiariien amasan, nepwin tuhəuvehe mhə pasta ia nirəha mine nahatən me.

¹² Kuvei pen niskaiien me nəha mınraha mə irəha tuhasitu mhəpnəpənə ia nərmama me səvəi Kumwien həukurən noien wok səvənhi. Wok nəha in nəha wok səvəi nuvrhəkinien nīpwrai Kristo.

¹³ İrəha tuho wok irə meste kitaha pam səuvehe mhə kuatia ia nahatətəien səkitaha mine nukurənien səkitaha ramo nukurənien ti Tini Kumwesən, nənə kitaha səmwhen ia iərmama sə ruvəpwinari mhəmwhen a mwi ia Kristo.

¹⁴ Nənə ro iaminih i rə kitaha tsəpkəmwhen mhə mwi ia nəkwərhakwərha, nahatəniən eiku me səvəi nərmama səməme kamho ikouikou ti niriien nərmama ia mour ko həpko mhə kitaha səmwhen ia kinu riti sə təsi rauvsini-uvnsini nənə nīmətəgi raməpwi irəpw mamevən.

¹⁵ Mətə kitaha tsaməkeikei mamhəni irəpw nəgkariien pərhiən, mamhəni irəpw ia nokeikeiien, nənə mhəuvehe mhəpwinari ia narimnari me pam mhəmwhen ia Kristo. Kristo in kənkəpwə,

¹⁶ nənə kitaha səmwhen ia nīpwran. In ramo kitaha səuvehe mho kua-
tia mhəmwhen ia nīpwrai iərmama kuvi tərini nīpərpərin me ia kwopun nīkəkrin me kamhəripin ikin, nənə nəpin nīpərpəri nīpwran nəha kamho wok me səvənraha kua-
tia kua-
tia, nīpwran pam ruvehe nīpwinari, nənə mamō in atukw ruvehe mamskai mwi ia nokeikeiien.

Kitaha tsaməkeikei mharə mhəmwhen ia nīpwnəti nukuraanien me

¹⁷ Ro pen ia nəghi Iərimənu səkitaha iakani pehe skai tukumiaha mə kimiaha tihəpwəh mwi narəien rəmwhen ia nərmama səməme hərəirei Kumwesən. Irəha kamharə mamhesi pen nətərigien səvənraha sə ro nəri auər a irə.

¹⁸ Nətərigien səvənraha raməmak ia nəpitəvien. Irəha isipwin ti nīmīruien səvəi Kumwesən ti nəri nə mə kənkəpwənraha riskai, hərəirei nari.

¹⁹ Irəha hənəpwəh naurisien, mhəsəni pen atukw a irəha ia noien ərəha mamho noien əmkemik me səpəmsəpə, ko kīpkuvi raka mhə irəha irə ti nəri nə mə hokeikei pik.

²⁰ Mətə nəpin kinahatən kimiaha ia Kristo, nahatəniən nəha ropə anan ia sə nəha!

²¹ Kimiaha hiəuvəregi raka nəgkariien səvənhi. Ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səvənhi, nərmama hənahatən raka kimiaha ia nəgkariien pərhiən sə ruku pen ti Iesu,

²² mhahatən kimiaha mə tihaməkeikei mharaka ia noien akuas me səkimiaha səməme hiənamo ia narəien səkimiaha fwe kupwən. Noien me nəha hiəmokeikei pik kamheikuə ia kimiaha mamhouraha kimiaha.

²³ Nīmīruien mine nətərigien səkimiaha tuhaməkeikei mhəuvehe mhərməvi mwi.

²⁴ Nənə kimiaha tihaməkeikei mharkahu ia nīmīruien vi. Nīmīruien vi nəha in nəha iərmama vi sə Kumwesən rino mə trəmwhen irə. In rino iərmama nəha mə tratukwatukw pərhiən, məmher.

²⁵ Kimiaha pam tihaməkeikei mhəpwəh noien səvəi neikuəien, nənə mamhəni a nīpərhiənien m kimiaha me, ti nəri nə mə kitaha pam kua-
tia ia nīpwrai Kristo.

²⁶ Trini minuə niemaha raməpi kimiaha, rərəha mə hio noien ərəha riti. Tihəpwəh nuvehien niemaha meste meri rivə,

²⁷ kamo hiəuvi pen kwənmahan m Setan.

²⁸ Iərmama sə ramakres traməkeikei məpwəh noien nəha. In traməkeikei mamsese, mamowok sə ramasan ia rəgin mə in rukurən nasituien ia nərmama nautə səvənraha riwən.

²⁹ Tihəpwəh nāniien nəgkariien ərəha ia tərhumiaha, mətə tihəni a nəgkariien amasan sə rukurən nasituien ia nərmama səməme həpou həuvehe mhəskai mwi. Nəgkariien nəha rukurən nasituien ia nərmama səməme kamhəregi.

³⁰ Tihəpwəh noien Nənimwɪn İkinan riregi rərəha tukumiaha, ti nəri nə mə Nənimwɪn nəha rəmwhen ia mak riti sə Kumwesən rɪnəmri raka ia kimiaha ramahatən pen mə ia nəpɪn sampam in treivinari ia kimiaha.

³¹ Kimiaha tihəməkeikei mhəpwəh nəgkiariien əfiə me pam, mine niemaha, mine nətəpaharien, mine ninien nıkare iərmama irəha nəmwəkien me pam.

³² Kimiaha tihəməkeikei mho ramasan m kimiaha me, nənə mho rerimiahə rıməru tukumiaha me. Trini minua kimiaha riti ro rərəha m kimiaha riti mwi, tihenouenou irə rəmwhen ia Kumwesən rinenouenou ia noien ərəha me səkimiaha ti nəri nə mə hiəuvəuvehe mhəno kuation kimiaha Kristo.

5

¹ Ro pen tihousari mə tihəmwhen ia Kumwesən ti nəri nə mə kimiaha nɪpwnətɪn me in rokeikei pik kimiaha.

² Tihamarə mamho nokeikeien rəmwhen ia Kristo rokeikei kitaha nənə muvehe memhə tukutaha. Nemhəien səvənhi rəmwhen ia nəri kavani ia təkure nifatə nipekin rapein amasan kauvei pen m Kumwesən.

³ Ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səvəi Kumwesən nənə tihəpwəh anan noien nari riti mə tukini ərəha kimiaha tukwe. İakani noien ərəha me rəmwhen ia nərmən mine nɪpran kəmhəiri əpnəpən irəha me, mine noien ərəha me pam səməme ro a naurisien, mine noien i iərmama rerin ramakres.

⁴ Rɪpkamasan mhə mə tihəni nəgkiariien sə ro naurisien ti ninien, uə nəgkiariien ərəha, uə nəfkəmanəien ərəha, uə naiən. Nəgkiariien me iamɪnha irə rɪpkatukwatukw mhə mə tihəni. Mətə tihəni tanak m Kumwesən ti narimnari səməme in ramo m kimiaha.

⁵ Tihəməkeikei mhəukurən nəri i mə pran uə iərman sə ramo əpnəpən nari, uə iərmama sə ramo noien ərəha sə ro a naurisien, uə iərmama sə rerin ramakres, (iərmama nəha rəmwhen mə raməfwaki pen m nənimwi nari), kwopun riti səvənhi riwən mə trevən muvehi ia nitətə sə Kristo mine Kumwesən krauərimənu irə.

⁶ Tihəpwəh nəsenien mə iərmama riti truvei pen kimiaha ia nəgkiariien eikuə me səvənhi səməme nɪpərhiəniən riwən irə. İakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə noien ərəha me nəha kəmhə Kumwesən niemaha raməpi, nənə in trəpwin noien ərəha me səvəi nərmama səməme kəmhərui nəkwən.

⁷ Ro iamɪnhi irə kimiaha tihəpwəh navən pəriien kimiaha nərmama me səməme ho iamɪnha irə.

⁸ Fwe kupwən kimiaha hiamarə ia nəpitəvien, mətə təkwtəkwuni ti nəri nə mə hiəuvəuvehe ti İərimənu səkitaha, hiənərə ia nukuraanien. Ro iamɪnhi kimiaha tihəməkeikei mharə mhəmwhen ia nɪpwnətɪ nukuraanien me,

⁹ ti nəri nə mə nukwai nukuraanien kamətoni ia noien me pam səməme hamasan, mhatukwatukw, mho nɪpərhiəniən.

¹⁰ Nənə tihousari mhətui ia noien me səməme İərimənu səkitaha rerin ragien tukwe.

¹¹ Tihəpwəh nukurirəien nərmama me səvəi nəpitəvien mhəpwəh noien noien ərəha kimiaha mɪnraha. Nəri amasan riwən ia noien me nəha. Mətə tihəuvehi noien me nəha mhəuvehe ia nukuraanien.

12 Nipərhiendien ro a naurisien mə tikini narimnari me səməme irəha kamho afafa,

13 mətə narimnari me pam nukuraanien raməhiəpwin həuvehe mho nipwran kamətəni.

14 Ro iamınhi irə ti nəri nə mə nəpın nukuraanien raməhiəpwin nari riti, nəri nəha ruvehe mo nukuraanien irə. Ro iamınhi irə kani mə,

“Ik sə ikamapri, ikətui rə,
mətəi mwi ia nemhəien səim,
pwəh Kristo rəhiəpwin ik.”

15 Ro pen tihətui amasan ti narəien səkimiaha mə hiaməfarə irə. Rərhə hiamarə mhəmwhen nərmama həreirei nari, mətə tihaməkeikei mharə mhəmwhen ia nərmama səməme həukurən nari.

16 Nənə trini minuə hiətəni suatuk səvəi namasanien, hiesi pen ti nəri nə mə ipwet mine samarə ia nəpın ərhə.

17 Həpwəh nireireien nari, mətə tihəmwur mhəukurən nəri sə İərimənu səkitaha rokeikei.

18 Tihəpwəh nakonəien nənimwiiən skai rəmwhen ia waen ti nəri nə mə tro kamkapwəmiaha rətə wau miri pen kimiaha ia noien ərhə. Mətə pwəh Nənimwin İkinan rukuər ia kimiaha.

19 Tihəgkiari m kimiaha me ia nıpu me ia nəkukuə nəha Ol Sam, mine nıpu me səvəi nəfwakiien, mine nıpu me səməme kamhəuku pen ia Nənimwin İkinan. Nənə tihani nıpu me ia rərimiaha ti nəgnəginiien İərimənu.

20 Ia nəgħi İesu Kristo İərimənu səkitaha, tihaməni tanak m Tata Kumwesən ti narimnari me pam ia nəpın me.

21 Kimiaha tihaməkeikei mhəsiai kimiaha me ti nəri nə mə kimiaha hiaməsiai Kristo.

Nıpran me mine nərman me səvənraha

22 Kimiaha nıpran me, tihaməkeikei mhəsiai nərman me səkimiaha rəmwhen hiaməsiai İərimənu səkitaha.

23 İakani iamınhi irə ti nəri nə İərman in kənkəpwə rasori ia pran səvənhi rəmwhen ia Kristo in kənkəpwə rasori ia nakalasia me səvənhi. Nakalasia me nəha irəha həmwhen ia nıpwrai Kristo, nənə in rauvehimiru irəha.

24 Rəmwhen ia nakalasia me kamhəsiai Kristo, pwəh nıpran mwi kamhəsiai nərman me səvənraha ia narimnari me pam.

25 Kimiaha nərman me, tihaməkeikei mhəkeikei nıpran me səkimiaha rəmwhen ia Kristo rokeikei nakalasia me səvənhi, nənə məseni nımıruien səvənhi ti nırəha.

26 In rımamhə ti nırəha mə trəmri karen irəha mə səvəi Kumwesən, məpərhi irəha ia nui irau nəgkiariien səvənhi.

27 In rino iamınha irə mə in trukurən nərpwi irapwien nakalasia me səvənhi ia nənimen, irəha tuhəmwhen ia pran riti tinari səvənhi ramasan pik, nəmkemikien uə nəri pitəv uə nari riti iamınhi riwən, mətə irəha tuhəmher, mhatukwatukw pam.

28 Ia noien a mwi nəha, nərman tuhaməkeikei mhəkeikei nıpran me səvənraha rəmwhen mə irəha kamhəkeikei atukw a nıpwranraha. İərman sə rokeikei pran səvənhi, in rokeikei atukw a in.

29 İakani iamınhi irə ti nəri nə mə İərmama riti riwən sə raməmwəki atukw ia nıpwran, mətə in raməni amasan nari mə tro nıpwran ruvehe miskai,

nənə mamətui amasan ti nīpwran rəmwhen ia Kristo in ramətui amasan ti nakalasia me səvənhi,

³⁰ ti nəri nə mə kitaha səmwhen ia nīpərpəri nīpwran.

³¹ Rəmwhen ia Nəkukua İkinan rani mə,

“Ro iamınhi irə iərman traraka ia tata mine mama səvənhi,
mevən rouarə pəri irau pran səvənhi,

nənə irau trouvehe rouəmwhen ia nīpwrai iərmama kuatia.”

³² Nəgkiariien nəha rani nari riti rasori nīpwran rərkwafə, mətə iou iakani mə raməgkiari ia Kristo mine nakalasia me səvənhi.

³³ Mətə raməgkiari mwi ia kimiaha kuatia kuatia. Ro pen iərman traməkeikei mokeikei pran səvənhi rəmwhen ramokeikei atukw a in, nənə pran traməkeikei misiai iərman səvənhi.

6

Nəkwərhakwərha me irəha tata me mine mama me səvənraha

¹ Kimiaha nəkwərhakwərha me səvəi İərimənu, tihaməkeikei mho nəkwai tata mine mama me səkimiaha ti nəri nə mə noien i ratukwatukw mə kimiaha tiho.

² “Tikisiai səim tata mine mama.” In i loa kiməkupwən kini irau promes riti.

³ Promes nəha rani mə, “Trini minuə ikamo iamınha irə, narimnari me ia nimiruien səim tuhaiu amasan, nənə nimiruien səim ia tīprənə i trəpwəmwis.”

⁴ Kimiaha tata me, tihəpwəh noien nəkwərhakwərha me səkimiaha niemaha rəpi irəha, mətə tihətoni amasan irəha, mhəkoui amasan irəha, nənə mhahatən irəha ia suatuk səvəi İərimənu.

Slef me mine nəmə asori me səvənraha

⁵ Kimiaha slef me, tihaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səkimiaha ia təkure tīprənə i mhehekir mhətəmnimwin, nənə tiho ia rerimiahə pam rəmwhen a mə iəmə asori səkimiaha in Kristo.

⁶ Tihəpwəh noien nəpin kamhətoni a kimiaha rəmwhen ia nərmama səməmə kamhəmwur mə tuho nərmama rerinraha ragien, mətə tiho nəkwənraha rəmwhen mə kimiaha slef me səvəi Kristo, nənə mamho nəkwai Kumwesən ia rerimiahə pam.

⁷ Tiho wok səkimiaha ia nətərgien amasan rəmwhen a mə İərimənu in iəmə asori səkimiaha, rīpko mhə iərmama a riti in iəmə asori səkimiaha.

⁸ Kimiaha hiəukurən mə İərimənu truvei pen nərəkuien m nərmama me pam ti noien amasan me səməmə həno, nəri auər a mə in slef uə rīpko mhə in slef.

⁹ Nənə kimiaha nəmə asori me, tihaməkeikei mhətoni amasan mwi slef me səkimiaha iamınha irə, mhəpwəh nəgkiari skaiien minraha mə tuho nəkwamiahə, ti nəri nə mə hiəukurən mə iəmə asori səkimiaha minraha kuatia a fwe ia neiai, nənə in tro rəmnəmwhen m nərmama me pam.

Narimnari me səvəi naruaganien Kumwesən rīpeki pehe m kitaha

¹⁰ Səiou nəgkiariien sampam ro iamınhi irə. Tihərəer əknekin ia İərimənu səkitaha mine niskaiien asori səvənhi.

11 Tihamækeikei mharkahu narimnari me pam sɔvɔi naruagɔnien sɔmɔme Kumwesɔn ripeki pehe m kimiaha, mɔ hiɔukurɔn nɔrerien mhɔnise neikuɔien me sɔvɔi Setan.

12 Iakani iamɔnhi irɔ tɔ nɔri nɔ mɔ kitaha sɔpkaruagɔn mhɔ kitaha nɔrmama, mɔtɔ samaruagɔn kitaha nɔnimwin me sɔmɔme kamhɔuvehi nasoriien mine nɔrimɔnuien. Irɔha i nɔnimwin skai me sɔmɔme kamhɔrimɔnu ia noien me sɔvɔi nɔpitɔvien ia tɔkure tiprɔnɔ i mine nɔnimwin ɔrɔha me ia nimagouagou.

13 Ro iamɔnhi irɔ kimiaha tihamækeikei mharkahu ia narimnari me pam sɔvɔi naruagɔnien sɔmɔme Kumwesɔn ripeki pehe m kimiaha, mɔ nɔpin nɔrɔhɔien sɔ Setan ramo ruvehe hiɔukurɔn nɔrerien mhɔnise nɔrɔhɔien nɔha. Nɔnɔ nɔpin hiɔnaruagɔn pam, tihɔrer ɔknekɔin.

14 Ro pen kimiaha tihamækeikei mhɔrer mwatuk tɔ naruagɔnien. Tihɔkwɔtmhiri ɔknekɔin nɔgkiariien pɔrhien rɔmwhen kɔtɔti sɔ hiɔrihi tɔrɔni kurkwamɔiaha irɔ. Tiho noien atukwatukw rɔmwhen ia aean sɔ ramo tukuahag kwɔnpwenhimɔiaha.

15 Tihɔvisau irapw nɔgkiariien amasan sɔvɔi nɔmɔrinuien rɔmwhen ia put skai sɔ rauvegi nisumɔiaha.

16 Tihahatɔtɔ ia Kumwesɔn rɔmwhen ia nari sɔ hiɔmɔuvehi mamhɔrkwafɔ pen irɔ. Ia nɔri nɔha hiɔukurɔn no tukuahagien nukwai nɔfagɔ me napw rauk ia nirɔha sɔmɔme iɔremhɔ asori ramerukw ia nirɔha.

17 Tihɔni nɔpɔrhɔien ia Kumwesɔn mɔ in rauvehimɔru kimiaha rɔmwhen ia kɔfɔfau kɔno ia aean sɔ ramo tukuahag kɔmkapwɔmɔiaha. Tihɔkwɔtmhiri nɔgkiariien me sɔvɔi Kumwesɔn rɔmwhen ia nau sɔvɔi naruagɔnien sɔ Nɔnimwin Ikinan rauvei pehe m kimiaha.

18 Tihɔfwaki ia nɔpin me ia nɔskaiien sɔvɔi Nɔnimwin Ikinan, mamhɔfwaki mamhɔres narimnari me sɔpɔmsɔpɔ. Tihamo noien nɔha, mamhɔtui a, mhɔpɔwɔh nɔpouien, nɔnɔ mamhɔfwaki tɔ nɔrmama me pam sɔvɔi Kumwesɔn.

19 Tihɔfwaki mwi tukw iou mɔ nɔpin iakuɔ takɔgkiari Kumwesɔn in truvei pehe nɔgkiariien miou mɔ takɔni irapw nɔgkiariien nɔha mɔpɔwɔh nehekɔrien. Nɔnɔ takɔni irapw nɔgkiariien amasan sɔvɔi Kristo sɔ rinamɔrkwafɔ fwe kupwɔn.

20 Tɔkwɔtɔkwuni tɔ nɔri nɔ mɔ iakamɔvisau irapw nɔgkiariien amasan nɔha ia nɔghi Kristo, ro pen iakamarɔ ia kalapus. Hɔfwaki ro tukw iou mɔ takaripɔn mamɔni irapw nɔgkiariien amasan nɔha mɔpɔwɔh nehekɔrien rɔmwhen sɔ ratukwatukw mɔ tako.

Nɔgkiariien sampam

21 Iou iakokeikei mɔ kimiaha tihɔregi nɔgkiariien sɔiou mine nɔfe iakamo ia kwopun i. Ro pen takɔrhi pehe Tikikas ruvehe. In piɔvtaha keikei riti sɔ kimaha iahɔukurɔn nɔtigiteien irɔ, ramasitu mamɔ tukwini nari m lɔrimɔnu sɔkitaha. In trɔni pehe tukumɔiaha narimnari me pam.

22 Takɔrhi pehe in tukumɔiaha tɔ noien i, mɔ in tro kimiaha hiɔregi ramasan, mini irapw tukumɔiaha mɔ kimaha iahamɔfarɔ irɔ.

23 Pwɔh Tata Kumwesɔn mine Iesu Kristo lɔrimɔnu sɔkitaha trouɔriari pehe nɔmɔrinuien mine nokeikeien m kimiaha, rauo nahatɔtɔien sɔkimiaha riskai.

6:11: Rom 13:12, 2Kor 10:4, Efes 4:14 **6:12:** Jon 14:30, 1Tes 5:8-9 **6:14:** Aes 11:5, 59:17, 1Tes 5:8
6:15: Aes 40:9, Neham 1:15, Rom 10:15 **6:17:** 1Tes 5:8, Aes 49:2, Hip 4:12 **6:18:** Luk 18:1, Kol 4:2, 1Tes 5:17 **6:19:** Wok Me 4:29, Kol 4:3-4, 2Tes 3:1 **6:20:** 2Kor 5:20, Flm 9 **6:21:** Wok Me 20:4, Kol 4:7-8, 2Tim 4:12

²⁴ Pwəh Kumwesən trəriari pen namasanien səvənhi m nərmama me pam səməme hokeikei Iesu Kristo İərimənu səkitaha ia nokeikeien sə tripkwən mhə.

Filipae

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

İa nuk i 60, Pol ramarə ia kalapus fwe Rom nənə mirai nəkukuə me i Filipae, Kolosi, Filimon, mine Efesas. Nəkur Filipae hərəhi pen Epafrötaetas ruvehi nari riti mevən muvei pen m Pol. Nəpin Epafrötaetas ramarə fwe Rom, in ramemhə pik. Nənə nakalasia me fwe Filipae rerinraha rəpou tukwe. Nəpin in rəsanin, Pol rərhi pen in ruvehi nəkukuə i mevən fwe Filipae. Pol rokeikei pik nakalasia me fwe Filipae. In raməgkiari minraha rəmwhen mə in tata səvənraha. Pol rini tanak minraha ti nokeikeiien mine nasituien səvənraha. Nəri auər a Pol ramarə fwe ia kalapus, mətə səvənhi nəkukuə raməgkiari pik ia nəgienien. Nəpin rīpik nəkukuə i raməgkiari ia “nəgienien” mine “nəgnəginiiien.” Pol rini irapw nətəien səvənhi ia nikaren səvəi nimiruien səvəi ipwet mine samarə irə ia təkure tīrənə i. In rini mə, “Trini minuə iakimiru, nimiruien səlou in səvəi Kristo. Nənə trini minuə iakemhə, ramasan pik anan mwī” (1:21). Rəmwhen ia nəkukuə me pam səvənhi, ia nəkukuə i Pol rauvehi utə nətərigien səvəi nakalasia me, maməvəhag minraha mə irəha tuhaməkeikei mharə pwəh nətərigien səvənraha kuatia. Irəha tuhaməkeikei mharə mamho nəkwai Kumwesən.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ İou Pol mine Timoti, kimrau iərmama mi səvəi İesu Kristo iarauo tukwini nari min.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha pam nərmama me səvəi İesu Kristo səməme hiamarə ia taon nəha Filipae, mauvehe mwī ti nəmə asori me nəha kamhətui amasan tukumiaha mine tikon me.

² Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine İesu Kristo İərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərinuien m kimiaha.

Pol raməfwaki m Kumwesən ti nəkur Filipae

³ Nəpin me, nəpin rerik ramrhi kimiaha, iakani tanak m Kumwesən tukumiaha.

⁴ Nənə nəpin me pam, nəpin iakaməfwaki tukumiaha, iakaməfwaki rerik ramagien

⁵ ti nəri nə mə fwe iakinərer vi a mani irapw nəgkiariien amasan muvehe meste pehe ipwet mine saməuvehi pəri rəgītaha me tukwe.

⁶ Nənə iakukurən amasan mə Kumwesən sə rino stat ia noien amasan ia kimiaha, in traməkeikei mamə noien nəha mamevən meste tro sampam irə ia nəpin sə İesu Kristo truehe irə.

⁷ Nəpin me rerik ramrhi kimiaha, nənə ratukwatukw a mə iakamo iaminih i rə, ti nəri nə mə kimiaha pam hiamasitu ia nīrak ia wok i Kumwesən riməuvei pehe miou ia namasanien səvənhi mə tako. Nənə nəpin iakamarə ia kalapus, mine nəpin iakamərer irapw ia nəmri nərmama, maməvisau mə nəgkiariien amasan ro nīpərhiien i, kimiaha hiamasitu ia nīrak ia wok i.

⁸ Kumwesən rukurən mə nəgkiariien i iakani ro nīpərhiienien. İakokeikei mə takətoni kimiaha ti nəri nə mə iakokeikei pik kimiaha rəmwhen a ia İesu Kristo rokeikei kimiaha.

⁹ Nənə in i nəfwakiiien səiou mə nokeikeiien səkimiaha truvehē masori mwi irəhar nukurənien mine nəkiri amasanien nari tuharuvehe mharasori ia kimiaha

¹⁰ mə kimiaha hiəukurən nətə sasiē nəfē noien ramasan pik mə tiho. Nənə ia noien nəha kimiaha tihəmher, tukəpwəh nətoniiē noien ərəha riti ia kimiaha ia nəpin sə Kristo truvehē irə,

¹¹ kimiaha tihəkuar ia noien atukwatukw me səməme Iesu Kristo rino həukuə ia kimiaha, nərmama tuhətoni mhəuvehi utə nəghi Kumwesən mhəgnəgini in tukwe.

Pol in fwe ia kalapus

¹² Piak me, iakokeikei mə tihəukurən mə iakamarə ia kalapus, mətə noien i rinasiu pik mə nəgkiariien amasan səvəi Kristo ruviris mwi mamevən.

¹³ Ro pen naruagən me səməme kamhətui ti nimwə səvəi Kig Sisa mine nərmama həpik mwi həuvəukurən raka mə iakamarə ia kalapus ti nəri nə mə iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kristo.

¹⁴ Narəien səiou ia kalapus ramasitu ia piəvtaha me həpik, mamō irəha hahətətə əknekin mwi ia Iərimənu səkitaha, nənə mamō nətərigiēn səvənraha riskai ti nini irapwien nəgkiariien səvəi Kumwesən mhəpwəh nehekiriēn.

¹⁵ Nipərhiēniēn nepwīn kamhəni irapw Kristo ti nəri nə mə irəha kamhəmwəki iou nənə mhokeikei mə irəha tuhasori ia nirak. Mətə nepwīn kamhəni irapw Kristo ia nətərigiēn amasan.

¹⁶ Nərmama me i nətərigiēn səvənraha ramasan irəha kamhəni irapw Kristo ti nəri nə mə hokeikei iou, nənə mhəukurən mə kinəmri iou iakamarə ia kalapus mə takərer irapw ti nəgkiariien amasan səvəi Kristo mə ro nipərhiēniēn i.

¹⁷ Mətə nepwīn səməme kamhəmwəki iou həpkini irapw mhə Kristo ia rerinraha pərhiēn. Irəha kamho iamīnhi irə mamhokeikei mə tuhəuvehi utə atukw a irəha, nənə rerinraha ramrhi mə tuho nərəhaiēn miou nəpin iakamarə ia kalapus.

¹⁸ Mətə nəri auər a mə kamho ia noien atukwatukw uə rekəm, mətə kamhəni irapw Kristo nənə ro iamīnhi irə iou rerik ramagiēn.

Pərhiēn, nənə takagiēn mwi

¹⁹ ti nəri nə mə iakukurən amasan mə nəri i tro Kumwesən ruvehimīru iou ia nəfwakiiēn me səkimiaha mine nasituiēn səvəi Nənimwīn səvəi Iesu Kristo.

²⁰ Iou iakukurən amasan, maməmri pen əknekin nətərigiēn səiou ia Kumwesən, mə in trəpwəh nəseniēn iou iako nari riti takauris tukwe. Iakokeikei mə ia nəpin me takətigase rəmwhēn iakamo təkwtəkwuni, nənə nəri auər a mə tukini mə takimīru uə takemhə, mətə noien sə iakamo ia nipwrak truvehē utə nəghi Kristo.

²¹ Trini mīnuə iakimīru, nīmīruēn səiou in səvəi Kristo. Nənə trini mīnuə iakemhə, ramasan pik anan mwi.

²² Trini mīnuə iakəpwəh nemhəiēn, iakukurən noien wok me nepwīn sə trukwə kwənkwan. Mətə iakreirei mə sə pəku nəha iakokeikei.

²³ Təkwtəkwuni nəha nətərigiēn səiou ro kəru. Iakokeikei pik mə takemhə, məpwəh nipwrak, nənə marə kīmrau Kristo. Iakregi mə sə nəha ramasan pik məpi raka.

²⁴ Mətə iakətoni mə narimnari me nepwīn nəha takaməkeikei mo masitu ia kimiaha, ro pen iakukurən amasan mə tapkemhə mhə.

²⁵ Ti nəri nə mə iakukurən mə nəri i ro nɪpərhiɛniɛn, nənə iakukurən mə takamɪru a marɪpɪn mamərə kitaha m kɪmɪaɦa pam, nənə mamasitu ia kɪmɪaɦa mə tihəuverə mwi, nənə rerɪmɪaɦa tragien mwi ia nahatətəiɛn səkɪtaɦa.

²⁶ Ro iamɪnɦi irə kɪmɪaɦa tihəukurən nəgnəgɪni pɪkiɛn mwi Iesu Kristo tukw iou, ti nəri nə mə takuvehe mwi tukumɪaɦa.

²⁷ Mətə nəri kuaɪia i mə pwəh naraiɛn səkɪmɪaɦa hiamərə irə ratukwatukw amasan mesi pen nəgkiariɛn amasan səvəi Kristo. Nənə nəri auər a mə takuvehe mətoni kɪmɪaɦa uə takəpwəh nuveheien, mətə pwəh iakregi mə hiamərer əknekin ia Nənɪmwɪn kuaɪia, nətəriɡiɛn səkɪmɪaɦa kuaɪia, hiamousari pəri mə tiasitu ia nərɪmama mə tuhahatətə ia nəgkiariɛn amasan,

²⁸ nənə mhəpwəh nehekiriɛn ia nərɪmama səməme haməmwəki kɪmɪaɦa. Noien nəɦa tiɦo ro nɪmtətɪɛn i irəɦa tuhətəni mhəukurən mə tukouraha irəɦa, mətə tukuvehimɪru kɪmɪaɦa, nənə nəri i ruku pen ti Kumwesən.

²⁹ Iakani iamɪnɦi irə ti nəri nə mə kɪnəsəni peɦe m kɪmɪaɦa mə kɪmɪaɦa nərɪmama hiaməni nɪpərhiɛniɛn ia Kristo mamɦo tukwini nari min, mətə kɪnəsəni peɦe mə kɪmɪaɦa mwi tihəuvehi nəmɪsaiɛn tukwe.

³⁰ Kɪmɪaɦa hiamregi nəmɪsaiɛn sə hiənətəni kɪno miou fwe kupwən, nənə təkwtəkwwuni hiamregi mə kamo iɦi nəmɪsaiɛn nəɦa miou. Rəmwhen mə kitaha samaruagən pəri ia naruagəniɛn riti.

2

Nətəriɡiɛn səkɪtaɦa traməkeikei məmwhen ia nətəriɡiɛn səvəi Iesu Kristo

¹ Rerɪmɪaɦa riskai ia Kristo ti nəri nə mə hiəuvəuvehe mhəno kuaɪia kɪmɪaɦa min uə rekəm? Ouəh! Hiamregi ramasan ia nokeikeiɛn səvənɦi uə rekəm? Ouəh! Nənɪmwɪn Ikinan ramarə ia kɪmɪaɦa uə rekəm? Ouəh! Hiamo ramasan m kɪmɪaɦa me nənə mamɦapi tukumɪaɦa me uə rekəm? Ouəh!

² Mə ro iamɪnɦi irə iakokeikei mə tiɦo rerik pwəh ragien mwi. Kɪmɪaɦa pam tihaməkeikei mhəuvehe mɦo kuaɪia ia nətəriɡiɛn səkɪmɪaɦa, mɦo nokeikeiɛn m kɪmɪaɦa me, mɦo pəri nari ia nətəriɡiɛn kuaɪia rəmwhen mə kɪmɪaɦa iərɪmama kuaɪia.

³ Tihəpwəh noien nari riti ia nətəriɡiɛn səkɪmɪaɦa əpa, uə mɦo mhəuvehi utə kɪmɪaɦa irə, mətə tiɦeiwau uə nənə mhətəriɡ ia kɪmɪaɦa me nerpwɪn rəpi raka kɪmɪaɦa atukw.

⁴ Nənə tiasitu ia kɪmɪaɦa me ti nɪmɪruɪɛn me səkɪmɪaɦa. Rɪpkamasan mɦo mə iərɪmama riti ramətui amasan ti nɪmɪruɪɛn əpa səvənɦi.

⁵ Nətəriɡiɛn səkɪmɪaɦa traməkeikei məmwhen ia nətəriɡiɛn səvəi Iesu Kristo:

⁶ Nɪpərhiɛniɛn in Kumwesən pərhiɛn,
mətə in rɪpkəmwur mhə mə trəkwtəmɦiri əknekin noien nəɦa sə in minə
Kumwesən krouəmnəmwhen a,

⁷ in rəmri karen nasoriɛn səvənɦi,
muvehi noien səvəi iərɪmama sə ramo tukwini nari,
mətui peɦe ia tiprənə i nɪpwrən rəmwhen ia nɪpwrəi nərɪmama.

⁸ Nənə nəpɪn kamətə in mə ramarə ia naraiɛn səvəi iərɪmama,
in ruvehi irəpw atukw in,
mamo nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam meste memɦə,
nɪpərhiɛniɛn remɦə ia nei kamarkuau.

- 9 Ro iam̄nhi irə Kumwesən ruvehi utə in revən fwe irənhə anan, muvei pen nahag min sə rəpi raka pam nahag me,
 10 mə ia nəghi Iesu narimnari me pam səməme kamhəm̄iru ia kwopun me pam ia neiai, mine tīprənə, mine Imwei Nəkur Həuvamhə, tuhən̄imwi nukurhunraha mhəuvei pen nisaien min,
 11 nənə irəha pam tuhəni irapw mə Iesu Kristo in Iərimənu, nənə noien nəha truvehi utə nəghi Tata Kumwesən.

Nərmama me səvəi Iesu Kristo kamhəsər rəmwhen ia kəməhau me

12 Nərmama keikei me səiou. Nəpin iakamarə ihi kitaha m̄ kimiaha, hiamo nəkwak ia nəpin me. Nənə təkwtəkwni nəha iakamarə isipw̄in tukumi-aha, kimiaha tihaməkeikei mhousari mho nəkwak mamhəuvən. Tihəhekir mhətəmn̄imw̄in mamho narimnari me nəha Kumwesən riməuvehim̄iru kimiaha tukwe.

13 Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə mə in nə Kumwesən fwe ia rerim̄iaha ramo kimiaha hiokeikei noien narimnari me kamhesi pen nətərigien amasan səvənhi.

14 Ia narimnari me pam səməme hiamo, tihəpwəh nəgkiari əgkiariien tukwe mhəpwəh nəvisəien m̄ kimiaha me tukwe.

15 Ia noien nəha kimiaha n̄ipwn̄ti Kumwesən me tihatukwatukw, mhəmher, tukəpwəh nətōniien noien ərəha riti səkimiaha nəpin hiamarə ia kurkwai nərmama ikou me səməme kamho noien ərəha. Ia rerinraha kimiaha hiaməsər mhəmwhen ia kəməhau me ia nimagouagou,

16 mamhəuvei pen nəgkiariien səvəi nimiruien minraha. Kimiaha tiho iam̄nhi irə mə nəpin sə Kristo truvehe irə iou rerik tragien tukumiaha, nənə iakukurən mə iapkau auər a mhə uə iapkisese auər a mhə.

17 Nahatətəien səkimiaha rəmwhen ia nari riti hiaməuvei pen m̄ Kumwesən kauvani ia təkure nifatə. Trini minuə kousi əpune iou nitek raiu rəmwhen ia waen kətəgi irapw ia nəri nəha, mətə iou iakokeikei a mamagien kitaha m̄ kimiaha.

18 Nənə ia noien kuatia kimiaha tihaməkeikei mhokeikei a mamhəgien kitaha miou.

Timoti mine Epafroetas

19 Trini minuə Iesu Iərimənu səkitaha rəsəni, iakokeikei mə tr̄ipko mhə tui iakərhi pehe Timoti ruvehe mətōni kimiaha mə nəpin in r̄irərig muvehe məvisau pehe kimiaha miou, nənə iou mwi rerik tragien.

20 Iərmama riti mwi riwən ia kwopun i nətərigien səvənhi rəmwhen ia səvəi Timoti, in rerin ramrhi pik kimiaha.

21 Nərmama əpə me kamhətərig a ia wok me səvənraha, mhəpwəh nətərigien ia wok səvəi Iesu Kristo.

22 Mətə Timoti noien səvənhi ramasan pik. Kimiaha hiəuvəukurən raka mə in ramasitu ia nirak ia wok səvəi nəgkiariien amasan səvəi Kristo rəmwhen iakunouihi ramo wok irau tata səvənhi.

23 Ro iam̄nhi irə rerik ramrhi mə nəpin iakukurən mə nari riti tro iou, iakərhi pehe in ruvehe mətōni kimiaha.

24 Nənə iakətigite ia Iərimənu səkitaha mə tr̄ipko mhə tui iou mwi iakuvehe mətōni kimiaha.

²⁵ Mətə rerik ramrhi mə takaməkeikei mərhi pehe Epafrotaetas rirərig muvehe mətoni kimiaha. In piak sə kimrau min iarauo pəri wok nənə rauaruagan pəri. Fwe kupwən hianərhi pehe in ruvehe muvei pehe narimnari me nepwin masitu ia nirak irə ia nəghimiahaha.

²⁶ In rokeikei pik mə trətoni pam kimiaha. In ramregi rərəha anan ti nəri nə mə hiəregi mə in ramemhə.

²⁷ Pərhiem nemhəien riti rıməuvehi ipaka remhə, mətə Kumwesən rapi in mapi mwi iou nənə momasan in ia nemhəien səvənhi. Mətə trini minuə rımamhə pərhiem iou takregi rərəha pik anan mwi.

²⁸ Ro iamınhi irə iakokeikei pik mə takərhi pehe in nəpın hiətoni rerimiahaha tragien mwi, nənə iou mwi nətərīgien sə iakamregi rərəha irə tukumiahaha truvehe miwən.

²⁹ Ro iamınhi irə nəpın in truvehe tukumiahaha, kimiaha tihaməkeikei mhəsevər ia rerimiahaha tukwe ia nəghi İərimənu səkitaha mhəgien asori. Nənə tihəuvei pen nisaiem m nərmama sə ro me iamınha irə,

³⁰ ti nəri nə mə ipaka in remhə ti wok səvəi Kristo. In ripkhekır mhə ti nimiruiem səvənhi ia nəpın skai me mə trasitu ia nirak nəpın suatuk səkimiahaha riwən ti nasituiem.

3

Kitaha saməfiəutə kitaha ti İesu Kristo əpa

¹ Piak me, iakuə takəgkiari ia nari riti mwi. Kimiaha tihaməkeikei mhəgien ti İərimənu səkitaha. Iou iakuvəni raka nəgkiariem me i tukumiahaha fwe kupwən, nənə təkwətəkwuni iakamrai pen mwi ia nəkukuə i. Ripkiskai mhə tukw iou ti noiem ti nəri nə mə iakukurən mə trasitu ia kimiaha.

² Kimiaha tihaməkeikei mhəsiari ti nərmama me nəha irəha həmwəhen ia kuri me. Tihaməkeikei mhəsiari ti nirəha ti nəri nə mə noiem səvənraha rərəha. İrəha kəmhəni mə tukaməkeikei kuvehi ninhum m nərmama ti nahatən peniem mə irəha nərmama me səvəi Kumwesən.^a

³ Mətə kitaha i nərmama pərhiem me səvəi Kumwesən səməme Nənimwin səvənhi ramarə ia reritaha mamə kitaha saməfwaki ia nipərhiemien. Kitaha saməfiəutə kitaha ti İesu Kristo əpa, səpwəh nətigite ananien ia noiem me kino ia nipwrataha iruə.

⁴ Nipərhiemien iou iakukurən nəfiəutəiem iou ti narimnari me iamınha irə. Trini minuə İərmama riti nəha rerin ramrhi mə in rukurən nəfiəutəiem in ti nipwran, iou iakukurən nəfiəutəiem iou məpi raka.

⁵ Kaha me səiou irəha nəkur İsel atukwatukw, nənə iakiməuku pen ia kwənəkwus səvəi Penjamin. Nəpın iakinətui muvehi nəpın eit, nənə kuvehi ninhum miou. Trini minuə kani nəkur İsel atukwatukw me, kwa iou riti ia nirəha. Kupwən iou Farisi riti, nənə iakamesi pen amasan Loa səvəi Moses.

⁶ İakinəkeikei pik nəfwakiiem səvənraha mamometə nakalasia me səvəi İesu Kristo. İa nikaren səvəi natukwatukwien nəha kauvehi raku pen ti Loa səvəi Moses kipkətə mhə noiem ərəha riti səiou.

⁷ Mətə narimnari me pam nəha səməme iakinamətigite ia nirəha fwe kupwən nənə rerik rirhi mə hamasan pik anan, mətə təkwətəkwuni nəha

2:25: Fil 4:18 **2:29:** 1Kor 16:16,18, 1Tim 5:17 **3:1:** Fil 2:18 **3:2:** Sam 22:16,20, Rev 22:15

^a **3:2:** Nərmama nepwin nəha irəha kəmhəuvehi ninhum m nərmama ripko mhə irəha nəkur İsel mə trahatən pen mə irəha nərmama me səvəi Kumwesən. Mətə aposol me hani me rekəm, nahatəiem ia İesu Kristo in suatuk ro ik ikuvehe İərmama səvəi Kumwesən. **3:3:** Rom 2:29 **3:4:** 2Kor 11:18,21

3:5: Luk 1:59, Rom 11:1, 2Kor 11:22, Wok Me 23:6 **3:6:** Wok Me 8:3 **3:7:** Mat 13:44,46

iakətōni mə ho a nəri auər a me ia nirəha ti nəri nə mə iakukurən narimnari me Kristo rino.

⁸ Mətə ripko mhə sampam ia kwopun nəha. Təkwətəkwuni iakətōni mə narimnari me pam ho a nəri auər a ia nirəha ti nəri nə mə iakətōni nari riti sə in ramasan pik anan in i mə iakukurən Iesu Kristo Iərimənu səiou. Iakinəpwəh narimnari me pam nəha ti Iesu. Iakətōni narimnari me pam nəha həmwhen ia nəri pein. Iakinaraka ia nirəha mə iou iakukurən nuvehien Kristo,

⁹ nənə tukətōni iou mə iou iərmama riti sə iakiməuwehe mo kuation kimrau min, iapkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən ia niskaiien atukw səiou ia noien səvəi nesi penien Loa, mətə iakaturatukw ia nənimen ti nəri nə mə iakamahatətə ia Kristo. Nərmama səməme kamhahatətə iamihni Kumwesən ramo irəha həuwehe mhatukwatukw ia nənimen.

¹⁰ Iakokeikei mə takukurən amasan mwi Kristo mine niskaiien sə rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə iakokeikei mə nəmisəien me səvəi Kristo tuko mwi ia nirak pwəh iakuvehe məmwhen irə ia nemhəien səvənhi

¹¹ mesi pen suatuk nəha meste Kumwesən tro mwi iou iakətui ia nemhəien.

Naiuien səvəi Pol

¹² Iou iapkini mhə mə iakineste raka noien nəha, uə iakinaturatukw raka, rekəm. Mətə ti nəri nə mə Iesu Kristo ro iou iakuvehe mo iou iərmama səvənhi, iakamousari mə tako noien səvənhi ruvehe noien səiou.

¹³ Piak me, tukwe iou, ia nətəien səiou, iapkuvehi raka mhə narimnari me nəha. Mətə nəri kuation i iakamo. Iakamənouenou ia narimnari me ia təkutak, iakaməmwur pik mauvehi niseseien ti nəri sə raməmak kupwən ia nirak.

¹⁴ Iakamaiu pen atukwatukw ti kwopun tako sampam ia naiuien səiou ikin mə takuvehi nəri amasan riti tukuvei pehe miou. Nəri amasan nəha in i nimiruien rerin sə Kumwesən rinəkwein kitaha tukwe mə tsəuvən fwe irənhə mhəuvehi ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁵ Nənə kitaha pam nərmama səməme səuvəskai raka ia nimiruien səkitaha tsaməkeikei mhəuvehi nətərigien me nəha. Mətə trini minuə kimiaha nepwin nətərigien səkimiaha ropə, Kumwesən tro pui pehe nəri nəha m kimiaha hiətōni.

¹⁶ Mətə nəri kuation i mə pwəh səkwətəmhiri əknekin nəfe səuvəuvehi raka mhəpwəh narakaien irə.

¹⁷ Piak me, kimiaha tihəuwehe mho kuation mhəsi pen təmwki nisuk sə iakino raka hiətōni, nənə mhətōni amasan səməme kamhəsi pen təmwki nisumaha.

¹⁸ Iakuvəni pehe raka nəgkiariien i tukumiaha nəpin rīpik, nənə təkwətəkwuni iakani pehe mwi nise nənimek ramaiu. Nərmama həpik nəha irəha həpwəh nokeikeien mə tuhəregi kaməvisau nemhəien səvəi Kristo ia nei kamarkuau.

¹⁹ Ia nəpin sampam tukouraha irəha. Kumwesən səvənraha in nə tīpwīnraha. Irəha kamhəfiutə irəha ti noien me sə ro a naurisien. Nətərigien səvənraha ramevən a ti narimnari me ia təkure tīprənə i.

²⁰ Mətə kitaha nərmama imwətaha fwe ia neiai. Kitaha sameitenhi iərmama riti truku pen ikin muvehimiru kitaha. Iərmama nəha in i Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

21 In truvsini nipwrataha i sə rəpou, mo rəmwhen ia nipwran sə riskai mamser. In tro iamihni irə ia niskaiien səvənhi sə in ramo narimnari me pam irə səvəi tīprənə i kamhəsiai in mamho nəkwān.

4

1 Ro pen piak keikei me kīmiaha tihaməkeikei mhərer əknekin iamihni irə ia lərimənu səkitaha. Kīmiaha nərmama keikei me səiou iakaməkeikei pik mə takətoni kīmiaha. Hiāmo rerik ramāgien. Iakamregi ramasan tukumiaha rəmwhen ia lərmama sə kəfəfau pen kəfəfau səvəi nisaiien irə.

Pol raməvəhag m nəkur Filipae

2 Iuotia mine Sintike, iakaməgkiari vivi m kimirau mə tirouəmwur mə nətərigien səkimirau truvehe mo kuantia ti nəri nə mə kimirau pəri irouahatəta ia lərimənu səkitaha.

3 Iakaməres ik mwī, lərmama sə ikino pəri wok krau mik^a tikasitu ia prən mi i, ti nəri nə mə iakino pik wok kīmrəhar minrau, krinouasitu ia nirak rouni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo kīmaha Klemen mine piak me nepwīn mwī səməme hanasitu ia wok, nəghinraha fwe ia nəkukuə səvəi nimiruien.

4 Tihāgien ia nəpīn me ti lərimənu səkitaha. Iakini mwī mə tihāgien.

5 Pwəh nərmama hətoni noien səkīmiaha mə ramasan məpou. Tīpko mhə tui lərimənu səkitaha rirərig pehe mwī.

6 Rerīmiaha trəpwəh nərhi pikien narimnari me. Nəri auər a mə nəri ouihni uə nəri asori, mətə narimnari me pam səməme hiokeikei tihəfwaki tukwe. Tihəfwaki mhəres Kumwesən mhəni tanak tukwe in.

7 Nənə Kumwesən truvei pehe m kīmiaha nəmərinuien sə rasori pik məpi raka nukurəniēn me pam səvəi nərmama. Nəmərinuien nəha trərimənu amasan ia rerīmiaha mine nətərigien səkīmiaha ti nəri nə mə hiāmahatətə ia Iesu Kristo.

8 Piak me, nəfe nəghin ro nipərhiēniēn, nəfe nəghin ro nisaiēn, nəfe nəghin ratukwatukw, nəfe nəghin rəmher, nəfe nəghin kamini mə ramasan musəpə kaməkeikei, trīni minuə nari riti nəha ikin ratukwatukw mə tukəgnəgini irə, tihətərig ia narimnari me nəha.

9 Nəfe nəghin hiəuvəregi mhətōni iakinahatən kīmiaha irə ia nəgkiariien mine noien səiou kīmiaha tihaməkeikei mhə nənə Kumwesən i in nukune nəmərinuien tramarə tukumiaha.

Pol rəgnəgini nəkur Filipae ti nasituien səvənraha

10 Iərimənu səkitaha ro iou iakamāgien pik ti nəri nə mə fwe tui kwopti hiəpkasitu mhə ia nirak, mətə təkwətəkwuni nəha rerīmiaha ramrhi mwī iou. Rīpko mhə nipwrai nəgkiariien səiou mə kīmiaha hiənənouenou iou, mətə suatuk riwən mə thiasitu ia nirak.

11 Iapkini mhə iamihni irə ti nəri nə mə narimnari me səiou riwən, rekəm. Iou iakuvəukurən raka suatuk rerik ramāgien a ia nəpīn me pam nəri auər a mə narəien səiou ramasan uə rərəha.

12 Iou iakinərə raka ia narəien i narimnari me səiou riwən irə mukurən, nənə mukurən raka mwī narəien i narimnari me səiou rīpik irə məpi raka iou. Nəfe narəien iakamarə irə, nəri auər a mə nəvəginien sənək rasori uə

3:21: Rom 8:29, 1Kor 15:28, 1Kor 15:43-53 4:1: 1Tes 2:19-20 4:3: Sam 69:28, Luk 10:20, Rev 20:12 a 4:3: Kīpkukurən mhə mə sin nəha lərmama nəha Pol raməgkiari irə krinouwok irau min fwe taon nəha Filipae. 4:4: Fil 3:1 4:5: Hip 10:25,37, Jem 5:8-9 4:6: Mat 6:25-34, Kol 4:2 4:7: Aes 26:3, Jon 14:27, Kol 3:15 4:8: Rom 12:17 4:9: Rom 16:20, 1Kor 14:33, 1Tes 5:23 4:11: 1Tim 6:6

rouihi, uə nautə səiou rasori uə rouihi, mətə iakukurən pam raka narəien tukwe mamagien a.

¹³ Ti nəri nə mə Kristo rīməuvei pehe niskaiien səvənhi miou, nənə iakukurən narəien ia narəien me pam.^b

¹⁴ Mətə kimiaha hiəno noien amasan nəp̄in hiənasitu ia nirak ia nərəhaien sə iakinərə irə.

¹⁵ Nip̄ərhiēnien, kimiaha nəkur Filipae hiəuvəukurən raka mə nəp̄in hiənamregi vi a nəgkiariēn amasan səvəi Kristo, nəp̄in iakiməier ia profens Masetonia, kimiaha əpa hiənasitu ia nirak ia mane. Nakalasia me nepw̄in ia kwopun riti mwi həiwən sə hasitu ia nirak.

¹⁶ Nəp̄in iakamarə ia taon nəha Tesalonaeka r̄ipko mhə nəp̄in kuatia a hiamərhi pehe mane miou.

¹⁷ R̄ipko mhə iakamətui mane mə tihəuvei pehe miou, mətə iakokeikei mə nasituien i səkimiaha trukua kwənkwan, in nə Kumwesən trəgnəgini kimiaha tukwe.

¹⁸ Iakiməuvehi pam narimnari me səməme hiənr̄hi pehe miou, nənə rəmwhen məpi raka. Nəp̄in Epafrotaetas rīməuvehi narimnari me muvehe muvei pehe miou, təkwtəkwuni nəha narimnari me səiou həuvəp̄ik. Narimnari me nəha hiəməuvei pehe miou rəmwhen ia nəri kauvani ia təkure nifatə n̄ipekin rapein amasan kauvei pen m Kumwesən in ruvehi rer̄in ramagien tukwe.

¹⁹ Nənə Kumwesən səiou sə nautə səvənhi rasori, mauvehi niskaiien fwe ia neiai, in truvehi pehe m kimiaha nəfe nəgh̄in riwən təni kimiaha ti nəri nə mə hiəməuvehe mho kuatia kimiaha Iesu Kristo.

²⁰ Pwəh nəgnəginiēn revən ti Kumwesən Tata səkitaha ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iam̄nhi.

Nəgkiariēn sampam

²¹ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti nərmama me pam səvəi Iesu Kristo. Piəvtaha me i kimaha m̄inraha, irəha mwi hən̄i ramasan tukumiaha.

²² Nərmama me pam səvəi Kumwesən ia kwopun i kām̄həni ramasan tukumiaha, nənə nərmama nepw̄in mwi səməme kām̄həni nip̄ərhiēnien ia Kristo fwe ia nimwə səvəi Kig Sisa kām̄həni ramasan tukumiaha.

²³ Pwəh namasaniēn səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo tamarə tukumi-aha.

Kolosi

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Kolosi in nəkukuə sə ro kahar i Pol rımərai nəpın in ramarə ia kalapus fwe Rom ia nəpın riti ipaka ti nuk 59 uə 60. Epafras revən fwe Rom mını pen ti Pol mə nahatən eikuə me nepwın fwe Kolosi kamhahatən nərmama mə nahatətəien səvənraha ia Kristo rıpkəmwhen mhə. Nahatən eikuə me nəha hamahatan irəha mə tuhəfwaki m nagelo me, mhesi pen natuakəmien me nepwın, mhəsiai mwi nəpın ikinan me nepwın. Pol rırai nəkukuə i revən ti nırəha mə tuhaməkeikei mhərər əknekin, mhəpwəh nətərigien ia nahatan eikuə me nəha. Kristo in rasori ia narımınari me pam. Nemhəien səvəi Kristo in əpa ruvehimıru kıtaha ti noien ərəha me səkitaha. Iesu rıfi nari ia kıtaha tsəpwəh mwi nisıaiien natuakəmien me səvəi iərmama.

¹ Iou Pol, iou aposol riti səvəi Iesu Kristo ti nəri nə mə Kumwesən rıməni nəkwən mə tako, mıne piəvtaha Timoti.

² Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmama me səvəi Kumwesən fwe taon nəha Kolosi.

Kımiaha nə piəvmaha me hiəməuvehe mho kuatia kımiaha Kristo, hiamahtətə pərhiən irə.

Pwəh Kumwesən Tata səkitaha trəriari pehe namasanien mıne nəmərınuıen m kımiaha.

Nəgnəginıien mıne nəfwakıien

³ Nəpın me pam, nəpın kımaha iahaməfwaki tukumiaha, iahaməni tanak ti Kumwesən i in Tata səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

⁴ Iahaməni tanak tukwe in ti nəri nə mə iahəuvəregi raka mə kımiaha hiamahtətə əknekin ia Iesu Kristo nənə mamhokeikei pik nərmama me səvəi Kumwesən.

⁵ Nahatətəien mıne nokeikeiien səkımiaha ro iamınhi irə ti nəri nə mə hiəukurən amasan ia rerımiaha mə Kumwesən truvei pehe nəfe nari sə rınəpnəpənə irə m kımiaha fwe ia neiai. Hiəuvəregi raka narımınari me nəha ia nəgkiariien pərhiən, in i nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo.

⁶ Ia kwopun me pam ia təkure tiprənə nərmama kamhəni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo, nənə raukuə mamə kwənkwan mauverə məmo amasan nımıruien səvəi nərmama me həpik. Rəmwhen a mwi ia kımiaha nəpın hiəmregi mhəukurən nıpərhienien nəha ia namasanien səvəi Kumwesən, nənə rauverə mwi mukuə ia nımıruien səkımiaha.

⁷ Epafras rınahatən kımiaha ia nəgkiariien nəha. In iərmama riti səkımaha iahokeikei pik in, iahamo tukwini pəri nari kımaha mın. Kımaha iahəukurən nətığiteien irə, ramasıtu ia wok səvəi Kristo maməgkiari tukwini səkımaha.

⁸ In rıməni pehe tukumaha i mə nokeikeiien səkımiaha rasori raku pen ti Nənimwın Ikinan.

⁹ Ro iamınhi irə nəpın iahəregi nəvisaiien nəha, nənə iahaməfwaki tukumi-aha ia nəpın me pam, mamhəres mə kımiaha tihəuvehe mhəukurən amasan pam nəkwai Kumwesən ia nukurənien sə raku pen ti Nənimwın səvənhi.

¹⁰ Ro iamınhi irə mıne kımiaha tihamarə ia narəien atukwatukw sə ramo Iərimənu səkitaha rerın ramagien, mamhəukuə kwənkwamıaha ia noien

amasan me pam, nənə ia nəpɪn me nukurənien səkimiaha truvehē masori mwi hiəkurən amasan mwɪ Kumwesən.

¹¹ Iahaməfwaki mə niskaiien asori səvəi Kumwesən tro kimiaha hiəskai nəpɪn nərəhəien truvehē, pwəh hiərə əknekɪn ia nəpɪn me pam, nənə mho nətəriɡien səkimiaha rəpwəmwɪs, nənə mamho kimiaha hiaməɡien

¹² mamhəni tanak ti Tata Kumwesən ti nəri nə mə in rino kimiaha mə hiəkurən nuvehi pəriien nautə kimiaha nərmama ikinan me səvənhi. In rɪnəmri karen nautə nəha ia kwopun rukuraan ikin.

¹³ Takani iamɪnhi irə ti nəri nə mə in rɪpeki raka kitaha ia niskaiien səvəi nəpɪtəvien, mɪpeki pen kitaha ia nitətə sə Tini keikei ramərimənu irə.

¹⁴ Tini rifi nari ia kitaha, mo mə Kumwesən trəpwəh nərpwɪnien noien ərəha me səkitaha.

Kristo in rasori ia narimnari me pam

¹⁵ Tini Kumwesən in rəmwhen atukwatukw ia Tata səvənhi sə səpkətoni mhə. In nəmritəik sə in rasori ia neiai mine tiprənə mine narimnari me pam.

¹⁶ In rasori ti nəri nə mə in rino pam narimnari me nəha, narimnari me səməme samətoni mine səməme səpkətoni mhə, kig me, uə ieni mə, uə nənimwɪn me səməme kamhəuvehi nasoriien mine nərimənuien. Narimnari me pam nəha, Tini Kumwesən rino irəha mə səvənhi.

¹⁷ In rɪməkupwən marə ia narimnari me pam, nənə narimnari me pam kamharə ti nəri nə mə niskaiien səvənhi raməkwtəmhiri irəha.

¹⁸ In rasori ia nakalasia me səvənhi irəha həmwhen ia nɪpwrən in kənkəpwə. In nukunen, iərmama sə rɪməkupwən mətui mwi ia nemhəien səvənhi, ro pen in ramanas ia narimnari me pam mukupwən.

¹⁹ Kumwesən ramarə pam ia reri Tini mukuər irə. Nənə Kumwesən rerin rəɡien pwəh ro iamɪnhi irə.

²⁰ Rerɪn rəɡien rɪpeki narimnari me pam ia təkure tiprənə mine ia neiai hənəvisə irəha min, muvi sɪmwɪn pehe irəha ia tini, nənə məmri nəmərɪnuien ia nɪten sə rɪnaiu ia nei kamarkuau.

²¹ Fwe kupwən kimiaha hiamarə isipwɪn ti Kumwesən. Hiaməmwəki in ti nəri nə mə rərɪmiaha ramrhi ərəha in, nənə mamho noien ərəha me.

²² Mətə təkwtəkwuni, ti nəri nə mə Tini ruvehē iərmama məmwhen ia kitaha, memhə, ro pen Kumwesən ro kimiaha hiəuvehe in me nəpwɪn. In ro iamɪnhi irə mə trərpwi irəpw kimiaha ia nənimen hiatukwatukw pam,^a mhəmher, kəpwəh nətoniien noien ərəha riti səkimiaha.

²³ Mətə tihaməkeikei mhəmwur pen ia nahatətəien səkimiaha, mamhərə əknekɪn irə, mhəpwəh nikiukiuien, mhəpwəh narakaien ia noien sə hiaməmri pen əknekɪn nətəriɡien səkimiaha ia nəɡkiariien amasan nəha hiəuvəreɡi raka mine nəfe rani. Kɪnəvisau irəpw raka nəɡkiariien amasan nəha ia kwopun me ia tiprənə. Iou Pol, iou iərmama riti sə iakamasitu ia wok nəha.

Pol rarasitu mamsese ti nakalasia me səvəi Iesu Kristo

²⁴ Təkwtəkwuni rerik rəɡien a mə kamo nəmisəien miou tukumiaha.^b Ia nəmisəien me i iakamreɡi ia nɪpwrək, iakamrɪpɪn pen a mamə sampam ia

1:11: Efes 1:19, 3:16 **1:12:** Efes 1:11,18 **1:13:** Luk 22:53, Efes 2:2 **1:14:** Efes 1:6,7 **1:15:** 2Kor 4:4, Jon 1:18 **1:16:** Jon 1:3,10 **1:17:** Jon 1:1, 8:58 **1:18:** Efes 1:22-23, Wok Me 26:23, Rev 1:5 **1:19:** Jon 1:16, Kol 2:9 **1:20:** Efes 1:10, 2:16, Rom 5:1, Efes 1:7, 2:13, 1Jon 2:2 **1:21:** Rom 5:10, Efes 2:12, 4:18 **1:22:** Efes 2:14-16, Efes 5:27 **a 1:22:** Uə “kimiaha nəkur ikinan me səvənhi.”

1:23: Efes 3:17, Hip 3:14, Mak 16:15, 1Tim 3:16 **1:24:** Efes 3:13 **b 1:24:** Pol raməmak fwe ia kalapus nəpɪn rirai nəkukua i. Kalapus nəha in nəha nəmisəien sə Pol raməɡkiari irə ia vas 24.

nəmisəien me səvəi Kristo səməme in rīməregi ti nīpwran. Nīpwran nə in nə nakalasia me səvənhi.

²⁵ Iou iərmama riti sə iakamasitu ia nakalasia me nəha. Kumwesən rīnəmri pehe wok i ia rəgik mə takasitu ia kīmiaha, məvisau irapw pam nəgkiariien səvənhi m kīmiaha.

²⁶ Nəgkiariien nəha in nəgkiariien riti səvəi Kumwesən rīnərkwafə ti nərmama fwe kupwən, mətə təkwətəkwuni nəha Kumwesən rino pui m nərmama me səvənhi.

²⁷ Kumwesən rokeikei mə tro nərmama me nəha səvənhi hətoni mhəukurən mə nəgkiariien nəha in rīnərkwafə i truvei pen nautə amasan m nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Nautə amasan nəha Kristo ia rērimiaha, iəmə sə hiamətīgite irə truvei pehe nasorien m kīmiaha ia neiai.

²⁸ Kristo nəha, kīmaha iahaməni irapw in, mamhəvəhag m nərmama me pam, mamhahatən nərmama me pam ia nukurənien me pam, mə irəha pam tuhəuvehe mhəmruə ia noien səvəi Kristo, nənə iahərpwi irapw irəha ia nəmri Kumwesən.

²⁹ Ia noien nəha iakaməmwur mamsese tukwe mamesi pen niskaiien asori səvəi Kristo sə ramo wok ia nīmīruien səiou.

2

¹ Iakokeikei mə tihəukurən mə iou iakamsese pik tukumiaha nəkur Kolosi, mine nəkur Laotisia, mine nakalasia me pam səməme həpkətoni raka mhə nənimək ia nəpīn riti.

² Iakokeikei mə takasitu ia nīrəha pwəh həregi ramasan fwe ia rērinraha, mhəuvehe mho kuatia mhəokeikei irəha me, mhəukurən amasan nīpwrai nəgkiariien pərhiən nənə mhəuvehi namasanien me pam səvəi noien i. Ro iamīnhi irə irəha tuhəukurən nīpwrai nəgkiariien sə Kumwesən rīnərkwafə i fwe kupwən. Nəgkiariien nəha in Kristo,

³ iəmə sə Kumwesən rīnərkwafə pen nukurənien amasan me pam səvənhi irə.

⁴ Iakaməgkiari iamīnhi irə m kīmiaha ti nəsisəgīen ia nəgkiariien eikuə me səvəi nərmama sə rəsien mavi raka nətərigīen səkīmiaha.

⁵ Nīpərhiēnien, nīpwrak rīpkarə mhə kīmiaha min, mətə iakamarə kītaha m kīmiaha ia nənimwīk. Nənə rērik ragīen pik ti nəri nə mə iakamətoni mə nətərigīen səkīmiaha kuatia a, nənə hiamahatətə əknekīn ia Kristo.

Nərmama me səvəi Kristo nīmīruien səvənraha ruvəuvehe muvəukuər raka

⁶ Ti nəri nə mə kīmiaha hīməuvehi Iesu Kristo mə in Iərimənu səkīmiaha, nənə tihaməkeikei mharə ia narəien kuatia kīmiaha min.

⁷ Tihəkwətəmhiri əknekīn in rəmwhen ia nuai nei raməkwətəmhiri əknekīn tīprənə. Nīmīruien səkīmiaha traməkeikei mərək əknekīn irə rəmwhen ia nīmwə sə ramərək əknekīn ia tīprənə. Nahatətəien səkīmiaha traməkeikei mīskai ia nəpīn me pam rəmwhen kīnahatən raka kīmiaha irə. Nənə ia nəpīn me pam tihaməkeikei mhəni tanak m Kumwesən.

⁸ Nərmama nepwīn nəha irəha kamhəni mə hokeikei pik nukurənien. Mətə nəgkiariien səvənraha ro neikuəien i, nīpwran rīwən, ti nəri nə mə ramesi pen a nahatənien səvəi nərmama mine nənimwīn me i irəha nukune noien me səvəi tīprənə i. Nəgkiariien səvənraha rīpkəsi pen mhə nəvisaiien ia Kristo.

Tihamətui amasan mə nərmama me nəha tuhəpwəh nərkwiiən kيمياha ia nəgkiariien me səvənraha.

⁹ İakani iamihni irə ti nəri nə mə iərmama nəha Kristo, Kumwesən ramarə pam ia nişwran mukuər irə.

¹⁰ Nənə ti nəri nə mə kيمياha hiəməuwehe mho kuatia kيمياha min nimiruien səkيمياha ruvəkuər raka nari riti mwi riwən tihaməkeiki mhətui. Kristo in rasori ia nənimwın me pam səməme kamhəuwehi nasorijen mine nərimənuien.

¹¹ Nənə ti nəri nə mə hiəməuwehe mho kuatia kيمياha min, kuvəuwehi raka ninhum m kيمياha. Mətə nuvehiiən ninhum nəha iakani rişko mhə sə nəha iərmama riti ro ia rəgin, rekəm. İakani nuvehiiən ninhum nəha Kristo rino mərəi raka noien ərəha səvəi nişwramiaha.

¹² Nənə nəşin kino paptəes ia kيمياha, kinimwi kيمياha kيمياha min. Ia paptəes nəha kiməuwehi utə mwi kيمياha hiətui mwi ia nemhəien kيمياha min, ti nəri nə mə hiəmahatətə ia niskaiien səvəi Kumwesən. Ia niskaiien nəha in rino Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

Ia nei kamarkuau Kumwesən rifi nari ia nərmama me səvənhi

¹³ Kيمياha nərmama rişko mhə kيمياha nəkur İşrel kəpwəh nuvehiiən ninhum m kيمياha ia nişwramiaha, fwe kupwən rəmwhen mə hiəuvamhə raka ti nəri nə mə hiənəmo noien ərəha me, mətə Kumwesən ruvei pehe nimiruien vi m kيمياha nəşin rino Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi. In rinənouenou raka noien ərəha me pam səkitaha.

¹⁴ Nəkukə nəha rərəha ia kitaha kimərəi pen noien ərəha me irə səkitaha mə tukərpwin pehe m kitaha, Kumwesən ruvəuwehi raka raka nəkukə nəha irəu nəgkiariien me səvəi Loa səməme kamhərkwi kitaha, mərui tərini pen ia nei kamarkuau. Ro pen in rifi nari ia kitaha.

¹⁵ Ia nei kamarkuau Kumwesən rətəfi niskaiien səvəi nənimwın me səməme kamhəuwehi nasorijen mine nərimənuien. Rəmwhen mə rərihi tərini rəginraha, miri irəpw irəha ia nəmri nərmama, mahatən pen mə ruvəuwehi irəpw niskaiien səvənraha ia naruağəniən.

¹⁶ Ro pen tihəpwəh nəseniən iərmama riti rəkirə noien səkيمياha ia nəkəren səvəi nəfe hiəmaiə uə hiəmənimwi, uə ia nəkəren səvəi nəfe hiəmo ia nəşin ikinan me, uə nəşin səvəi məkwə vi, uə şapat.

¹⁷ Nərimnari me nəha həmwəhen a ia nənimwi nari sə rəpwəh ihi nier peheien, mətə nişwran in Kristo.

¹⁸ Nərmama nəşwin nəha irəha kamhəni mə nərmama tuhaməkeiki mhəuwehi irəpw nətəriğien səvənraha nənə mhəfwaki m nagelo me. İrəha kamhəni nəgkiariien nəha mamhərer ia nəməkrəhaien me səvənraha səməme hənətoni. Kيمياha tihəpwəh nukurirəien irəha kəmo hiarfai ia nəfe nari hiəmaiə tukwe. Nərmama me nəha kamhəfiutə ia nişəha ti nəri nişwran riwən, mamhəni nəfe ruku pen ti nətəriğien atukw səvənraha.

¹⁹ İrəha həpkəkwətəmhiri əknekin mhə Kristo, mətə in rəmwhen ia kənkəpwə iərmama. Kitaha səmwəhen ia nişwrai iərmama nəha kwənəkwus me hərkwi tərini kwopun nəkəkrin me rişipin ikin. Nəşin Kristo raməkəwməni kitaha nənə kitaha pam səuverə ia nuverəien sə ruku pen ti Kumwesən.

²⁰ Kيمياha hiəuvamhə raka kيمياha Kristo. Hiənaraka raka raka ia nənimwın me i irəha nukune noien me səvəi tişrənə i. Mə ro iamihni irə

rəfo kímiaha hiamarə ihi rəmwhen kímiaha nərmama me səvəi tɪprənə? Rəfo kímiaha hiaməsiai natuakəmien me i kamhəni iamɪnhi irə mə,

²¹ “Tikəpwəh nuvehien, məpwəh nəni əghanien, məpwəh nɪrapiien”?

²² Natuakəmien me nəha kamhəni nəveginien mɪne narimnari me hiani uə hiəuvehi nənə triwən mwi. Kamhesi pen nətərigien mɪne nahatəniən səvəi iərmama.

²³ Nɪpərhienien, rosi nərmama me nɛpwɪn kamhətə mə natuakəmien me nəha ho nukurəniən i ti nari nə mə ikamesi pen maməmwur mə tikəfwaki skai m Kumwesən, mauvehi irapw nətərigien səim, nɪpwrəm raməmisə i. Mətə natuakəmien me nəha ko həkəsitu mhə mhəsisəg noien ərəha səvəi nɪpwrətaha.

3

Nərmama me səvəi Iesu Kristo tuhaməkeikei mharkahu ia nɪmɪruien vi

¹ Ti nəri nə mə Kumwesən rino kímiaha hiətui mwi ia nemhəien kímiaha Kristo, ro pen təkwtəkwni nəha tihaməkeikei mhətui narimnari me fwe irənhə ia kwopun nəha Iesu raməkure ikin ia nikare Kumwesən mwatuk.

² Nətərigien səkímiaha traməkeikei məmak ia narimnari me fwe irənhə, mətə trəpwəh nəmakien ia narimnari me ia təkure tɪprənə i.

³ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə kímiaha hiəuvamhə raka, nɪmɪruien səkímiaha kinərkwafə pen ia Kumwesən kímiaha Kristo.

⁴ Nɪmɪruien pərhien səkitaha in nə Kristo. Nənə nəpɪn Kristo trɪrərig pehe mwi, Kumwesən tro nərmama pam hətəni Kristo mɪne kitaha, nənə irəha tuhətəni namasaniən mɪne nɪskaiien səvənhɪ.

⁵ Ro pen kímiaha tihaməkeikei mhəpwəh anan noien ərəha səvəi tɪprənə me i: nɪpran mɪne nərman kamhəiri ənnapen irəha me, irəha kamho noien ərəha sə ro a naurisien, mamhokeikei pik irəha me ti noien ərəha, nətərigien səvənrəha rukuər ia noien ərəha, rərɪnrəha ramakres (noien nəha rəmwhen mə kamhəfwaki pen m nənimwi nari me).

⁶ Noien me nəha kamho niemaha raməpi Kumwesən. Tripkə mhə tui in ruvehe mərpwɪn noien ərəha me səvəi nərmama me nəha səməme kamhərui nəkwən.

⁷ Fwe kupwən kímiaha mwi hiamarə mamho noien ərəha me nəha nəpɪn noien ərəha me nəha kamhərimənu ia kímiaha.

⁸ Mətə təkwtəkwni nəha tihaməkeikei mharaka pam ia nɪrəha: niemaha, nətəpaharien, nəmwəkiiən iərmama, nɪniən nɪkare iərəmə, mɪne nəgkiariien əmkemik sə raku pen ia tərhuɪ iərəmə.

⁹ Tihəpwəh neikuaien ia kímiaha me, ti nəri nə mə hiənəpwəh raka nɪmɪruien akuas səkímiaha mɪne noien ərəha me səvənhɪ,

¹⁰ nənə mharkahu ia nɪmɪruien vi. Nɪmɪruien vi nəha in nəha iərmama vi sə Kumwesən rino, mamərməvi ia nətərigien səvənhɪ mə truvehe məmwhen irə.

¹¹ Ti nəri nə mə kitaha səuvəuvehe mhəno nərmama vi me ia kitaha nəri auər a mə ik iəmə Isrel uə rɪpkə mhə ik iəmə Isrel, kuvehi nɪnhum mik uə kɪpkuvehi mhə nɪnhum mik, ikukurən amasan nari uə ipkukurən amasan mhə nari, ik slef uə rɪpkə mhə ik slef, mətə Kristo in narimnari me pam, mamarə ia reritaha pam.

¹² Kimiaha nǝrmama Kumwesǝn rǝmǝrfi kimiaha. Kimiaha nǝrmama ikinan mine nǝrmama keikei me sǝvǝnhi. Ro iamǝnhi irǝ kimiaha tihamǝkeikei mhǝuvehi pen nimiruien vi nǝha sǝkimiaha rǝmwhen ia karkahu sǝkimiaha. Kimiaha tihamǝkeikei mhapi ti nǝrmama, mhǝ ramanan minraha, mhǝuvehi irapw nǝtǝrigien sǝkimiaha, mhǝpkǝfiǝutǝ mhǝ ia kimiaha, mhǝ nǝtǝrigien sǝkimiaha rǝpwǝmwǝs,

¹³ mhǝpwǝh nǝsenien niemaha rǝpi akwauakw kimiaha. Trini minuǝ iǝrmama riti ro rǝrǝha ia kimiaha riti ramanan mǝ hienouenou i. Iǝrimǝnu sǝkimiaha rinouenou noien ǝrǝha me sǝkimiaha. Ro pen kimiaha mwi tihamǝkeikei mhenuenou noien ǝrǝha me sǝkimiaha me.

¹⁴ Nǝnǝ irǝnhǝ ia noien me pam nǝha, tiharkahu nokeikeien sǝ ravi tǝrini amasan narimnari me pam hǝuvehe mhǝ kuatia.

¹⁵ Nǝnǝ pwǝh nǝmǝrinuien sǝvǝi Kristo rǝrimǝnu ia rǝrimiaha, ti nǝri nǝ mǝ Kumwesǝn rinǝkwein ia kimiaha mǝ tihǝuvehe mhousǝsimwin rǝmwhen nipwrai iǝrmama kuatia mharǝ ia nǝmǝrinuien nǝha. Nǝnǝ ia nǝpin me kimiaha tihamǝkeikei mhǝni tanak m Kumwesǝn.

¹⁶ Pwǝh nǝgkiariien sǝvǝi Kristo ramanan pǝpwǝ ia rǝrimiaha, hiamahatǝn mamhǝvǝhag m kimiaha me ia nukurǝnien me pam. Tihani nǝpu me ia nakukuǝ nǝha Ol Sam, mine nǝpu me sǝvǝi nǝfwakiien, mine nǝpu me sǝmǝme kamhǝuku pen ti Nǝnimwin Ikinan, mhǝgnǝgini Kumwesǝn mǝ rǝrimiaha ragien tukwe.

¹⁷ Narimnari me pam sǝmǝme hiamǝ, mine nǝgkiariien me pam sǝmǝme hiamǝni, tihamǝ mamhǝni ia nǝghi Iesu Iǝrimǝnu sǝkitaha, mamhǝni tanak m Tata Kumwesǝn tukwe.

Nǝvǝhagien revǝn ti nakalasia me ia nimwǝ me sǝvǝnraha

¹⁸ Kimiaha nǝpran me, tihamǝkeikei mhǝsiai nǝrman me sǝkimiaha. In nǝ noien atukwatukw nǝpran me kamhahatǝtǝ ia Iǝrimǝnu tuho.

¹⁹ Kimiaha nǝrman me, tihamǝkeikei mhǝkeikei nǝpran me sǝkimiaha, mhǝpwǝh nometǝien irǝha.

²⁰ Kimiaha nǝkwǝrhakwǝrha me, tihamǝkeikei mhǝ nǝkwai tata mine mama me sǝkimiaha ia narimnari me pam, ti nǝri nǝ mǝ noien i ramo Iǝrimǝnu sǝkitaha rǝrin ramagien.

²¹ Kimiaha tata me, tihǝpwǝh noien nǝkwǝrhakwǝrha me sǝkimiaha niemaha rǝpi irǝha, kamo nǝtǝrigien sǝvǝnraha rimwei.

²² Kimiaha slef me, tihamǝkeikei mhǝ nǝkwai nǝmǝ asori me sǝkimiaha ia tǝprǝnǝ i ia narimnari me pam, mǝtǝ tihǝpwǝh noien nǝpin kamhǝtoni a kimiaha rǝmwhen ia nǝrmama sǝmǝme kamhǝmwur mǝ tuho nǝrmama rǝrinraha ragien, mǝtǝ tiho ia rǝrimiaha pam mhǝhekir Iǝrimǝnu sǝkitaha.

²³ Nǝfe nǝghin hiamǝ, tiho ia rǝrimiaha pam rǝmwhen hiamǝ tukwini nari m Iǝrimǝnu sǝkitaha, rǝpkǝ mhǝ hiamǝ tukwini nari m nǝrmama.

²⁴ Kimiaha hiǝukurǝn mǝ Iǝrimǝnu sǝkitaha truvei pehe nǝrǝkuien atukwatukw sǝvǝi narimnari me sǝmǝme hiamǝ. Nǝrǝkuien nǝha in rinǝmri karen raka mǝ sǝvǝi nǝrmama me sǝvǝnhi. Iǝrimǝnu pǝrhien sǝ hiamǝ tukwini nari min in nǝ Kristo.

²⁵ Mǝtǝ iǝrmama sǝ ramo rǝrǝha truvehi atukwatukw mwi nǝrǝkuien sǝvǝi noien ǝrǝha sǝvǝnhi, ti nǝri nǝ mǝ Kumwesǝn ramo ramǝnnǝmwhen m nǝrmama me pam.

4

¹ Kimiaha nāmə asori me, tihaməkeikei mho ratukwatukw m slef me səkimiaha pwəh rəmnəmwhen a. Tiho iamīnhi irə ti nəri nə mə hiəukurən mə kimiaha mwi hiamarə tegin iāmə asori riti. Iāmə asori nəha in fwe ia neiai.

Nəvəhagien me nepwin mwi

² Kimiaha tihaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən ia nəpin me. Nəpin tihəfwaki irə, tihəpwəh nəpriien, mamhəni tanak m Kumwesən.

³ Tihaməfwaki mwi tukumaha mə Kumwesən trəsevər ia təpinhə tukumaha pwəh iahəni irapw nəvisaiuen ia Kristo sə fwe kupwən ramərkwafə. Nəgkiariien i in i iakinani irapw nənə kuvehi puvnimwə iou ia kalapus tukwe.

⁴ Tihəfwaki mə takini irapw nəgkiariien nəha trəmher amasan rəmwhen a mə takaməkeikei mo iamīnhi irə.

⁵ Kimiaha tihaməkeikei mho nari ia nukurənien ia nəmri nərmama iruə me mhəpwəh nətə waiuen ia nəpin riti səkimiaha ti nuvi peheien irəha.

⁶ Pwəh nəgkiariien səkimiaha ramasan ia nəpin me məsien rəmwhen ia nəveginien kuvei pen sol irə, nənə tihaməkeikei mhəukurən amasan mə tihəfo irə mhəripwen nəgkiariien səvənraha kuatia kuatia.

Nəgkiariien sampam

⁷ Tikikas trəvisau irapw pam noien me səiou ia kwopun i m kimiaha. In piəvtaha keikei riti sə kimaha iahəukurən nətigiteien irə, ramasitu mamō tukwini nari m Iərimənu səkitaha kimaha min.

⁸ Takərhi pehe in tukumiaha ti noien i, mə in tro kimiaha hiəregi ramasan, mīni irapw tukumiaha mə iahaməfarə irə.

⁹ In truvehe irau Onesimas, piəvtaha keikei i kimaha iahəukurən nətigiteien irə, in iərmama riti səkimiaha. Irau trouəvisau narimnari me pam ia kwopun i m kimiaha.

¹⁰ Aristakas in ramarə ia kalapus kimrau min, in rani ramasan tukumiaha. Mak, piəvi Panapas sə karen, in mwi rani ramasan tukumiaha. Mak nəha, kimaha iahəuvəni pehe raka tukumiaha i mə kimiaha tihaməkeikei mhəsevar ia rerimāha tukwe trini minuə ruvehe tukumiaha.

¹¹ Nənə Josua Jastas in mwi rani ramasan tukumiaha. Ia kwənəkwas me səvəi nəkur Isrel səməme kamhəni nīpərhienien ia Iesu, iəmənmirəhar i irəhar əpa kamharowok kimaha minraha ia nikaren səvəi nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, nənə irəhar harnasitu pik ia nīrak.

¹² Epafras, iərmama riti səkimiaha sə ramo tukwini nari m Iesu Kristo, in mwi rani ramasan tukumiaha. Ia nəpin me rerin ramrhi kimiaha ia nəfwakiien me səvənhi, maməres Kumwesən mə kimiaha tihərer əknekīn mhəmrūə nənə mhəukurən amasan narimnari me pam səməme Kumwesən rokeikei.

¹³ Iou iakəsəni mə nīpərhienien in ramo wok skai ti nasituien ia kimiaha, mīne nəkur Laotisia, mīne nəkur Hierapolis.

¹⁴ Luk, tokta keikei səkitaha, mīne Temas, irau krauni ramasan tukumiaha.

¹⁵ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti piəvtaha me fwe Laotisia, mīne prən nəha Nimfa, mīne nakalasia me səməme kamhousəsimwīn irəha me ia nəkwai nimwə səvənhi.

¹⁶ Nəpɪn tihəvsini raka nəkukuə i səiou, nənə tihəməkeikei mhərhi pen i revən ti nəkur Laotisia mə irəha tuhəvsini mwi m nakalasia me fwe ikin. Ia noien a mwi nəha, kimiaha tihəməkeikei mhəvsini mwi nəkukuə səvəi nəkur Laotisia.

¹⁷ Nənə tihəməkeikei mhəni pen ti Akipas mə in traməkeikei mo pam wok sə İərimənu səkitaha riməuvei pen min.

¹⁸ İou Pol iakauvehi nəri kamrai nari irə mamrai a ia rəgik nəgkiarrien səvəi niniiien ramasan m kimiaha. Tihəpwəh nenouenouien jen me i kinərihi iou irə. Pwəh namasanien tramarə tukumiaha.

Fas Tesalonaeka

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol ramavən maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo ia kwopun me. Ia navənien səvənhi sə ro kəru irə rərpwi vi a nousəsımwinien səvəi nakalasia me fwe Tesalonaeka. In rarə fwe ikın nəfwakiien kahar nənə mier ti nəri nə mə nəkur Isrel həmwəki in, mhometə in. Ia nuk 51 Timoti rərhi pen nəkukuə riti revən ti Pol maməgkiari ia narəien səvəi nakalasia me fwe Tesalonaeka. Pol ramarə fwe Korin nəpin in ruvehi nəkukuə səvəi Timoti. In rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvəi nəkur Tesalonaeka ro pen rirai nəkukuə i. Pol rınaməgnəgini nəkur Tesalonaeka ti nəri nə mə hamərər əknekin ia nahatətəien səvənraha nəpin nərmama hamometə irəha. In ramahatən irəha ia narəien sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən, mamahatən mwi irəha ia nuveheien səvəi Iesu. Kitaha səreirei mə Iesu truvehe ia nəfe nəpin. Ro pen tsaməmwur ia noien amasan meste nuveheien səvəi Iesu Kristo.

¹ Iou Pol, Saelas, mine Timoti.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me fwe Tesalonaeka. Kimiaha nərmama səvəi Kumwesən tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. Pwəh namasanien mine nəmərınuien krauarə tukumiaha.

Kini vivi Kumwesən ti nahatətəien səvəi nəkur Tesalonaeka

² Nəpin me pam iahaməni kimiaha ia nəfwakiien me səkimaha, nənə mamhəni vivi Kumwesən tukumiaha pam,

³ ti nəri nə mə ia nəmri Kumwesən Tata səkitaha rerimaha ramrhi noien amasan səkimiaha sə ruku pen ia nahatətəien, mine nəmwurien səkimiaha sə ruku pen ia nokeikeien, mine nəreien səkimiaha sə hiamərər əknekin irə ti nəri nə mə hiamri pen əknekin nətərigien səkimiaha ia Iərimənu səkitaha Iesu Kristo.

⁴ Piak me, Kumwesən rokeikei kimiaha, nənə muvərfi raka kimiaha mə kimiaha nərmama me səvənhi. Kimaha iahəukurən amasan mə nəri nəha ro nıpərhiien

⁵ ti nəri nə mə nəpin nəgkiariien amasan sə iahaməvisau irapw i rıməuvehe tukumiaha fwe kupwən, rıpkuvehe mhə ia nəgkiariien a, mətə ruvehe mwi ia nəgsen, mine Nənımwin İkinan, mine ia suatuk riti sə rahatən pen mə hiamahatətə pərhiien irə. Nənə nəpin iahənarə kitaha m kimiaha, hiəukurən mə iahənəfarə irə. Iahəno a narımnari me rasitu ia kimiaha.

⁶ Nənə ia nəpin nəha hıəuvehe mhəmwhen a ia kimaha mine Iərimənu səkitaha, ti nəri nə mə nəpin kuvei pehe nəgkiariien səvəi Kumwesən m kimiaha nənə hıəuvehi nərmama ho nəmisəien asori m kimiaha, mətə Nənımwin İkinan ro rerimiaha rəgien a.

⁷ Ia noien nəha hıənahatən suatuk amasan riti m nərmama me pam səməme kamhahatətə fwe profens mi nəha Masetonia mine Akaea mə tuhesi pen noien səkimiaha.

⁸ İakani iamınhi irə ti nəri nə mə kimiaha hıənəvisau irapw raka nəgkiariien səvəi Iərimənu kuvəregi ia kwopun me rəmwhen ia kisıpw rasək. Rıpkə mhə fwe Masetonia əpa mine Akaea, mətə nərmama ia kwopun me

pam hævaregi raka kamini mæ hianæfo mhæuvehe mhahatætæ ia Kumwesæn. Ro iaminih i ræ kimaha tahæni nægkiariien riti ti næfe.

⁹ Nærmama me pam næha kamhægkiari ia kitaha, mamhæni mæ næpin iahæuvehe mhætæ kimiaha fwe kupwæn, hiæsevær ia rerimiaha tukumaha, nænæ mharaka ia nænimwi nari me sækimiaha sëmæme hiamæfwaki pen minraha, mhæuvehe mhækuriræ Kumwesæn sækimaha. Iræha kamhæni mæ ipwet mine hiamo tukwini nari m Kumwesæn pærhien sæ ramiru,

¹⁰ mamheitenhi tini sæ in rino rætui mwi ia nemhæien. Tini næha Iesu sæ truku pen ia neial, muvehe, muvehi raka kitaha ti niemaha sævæi Kumwesæn ia næpin rauvehe.

2

Wok sæ Pol rino fwe Tesalonaeka

¹ Piak me, kimiaha hiæukuræn mæ næpin iahæuvehe mhættoni kimiaha fwe kupwæn, nuveheien sækimaha ripko mhæ næri auær a iræ.

² Hiæukuræn mæ næpin iahamaræ ihi fwe Filipae, nærmama ho næmisæien m kimaha, mhæni æræha kimaha. Mætæ Kumwesæn sækitaha rino nætærigien sækimaha riskai iahæuvehe mhæni irapw nægkiariien amasan sævænh i tukumiaha ia næmri nærmama hæpik sëmæme hæmwæki nægkiariien næha.

³ Nænæ hiæukuræn mæ nægkiariien sækimaha iahænævisau irapw m kimiaha rier ia tærhumaha ti næfe? Ti næri næ mæ iahærkwafæ nætærigien æræha riti ia rerimaha, uæ iahæmwur mæ taheikuæ ia kimiaha, uæ taho nifeifeien m kimiaha? Rekæm!

⁴ Iahæpwæh noien iaminha iræ, mætæ ia næpin me iahamæni nægkiariien sæ Kumwesæn rokeikei, ti næri næ mæ in rinætæ raka kimaha mæ iahæmwæn, næmri pehe nægkiariien amasan sævænh i ia tipage ægimaha. Ro iaminih i ræ iahæpkæmwur mhæ mæ nærmama rerinraha tragien tukumaha, mætæ iahamæmwur mæ Kumwesæn sæ ramætæ nætærigien sækimaha rerin tragien tukumaha.

⁵ Ræmwæn kimiaha hiæuæukuræn raka kimaha iahæpkuvehe mhæ mhæni nægkiariien æsien me tukumiaha, uæ nægkiariien sæ tahævi kimiaha iræ hiæuvehe mhæuvei pehe mane m kimaha. Kumwesæn mwi rukuræn mæ nægkiariien i ro nipærhienien!

⁶ Nænæ iahæpkæmwur mhæ mæ taho nærmama hægnægini kimaha. Iahæpwæh noien iaminih i ræ ia kimiaha uæ ia nærmama nepwin mwi.

⁷ Nænæ nari riti ti næri næ mæ kimaha aposol me sævæi Kristo iahæukuræn niiniæn mæ tihamækeikei mhæsiai kimaha ræmwæn ia næmæ asori me, mætæ iahæpko mhæ iaminih i ræ. Næpin iahamaræ kitaha m kimiaha fwe kupwæn, noien sækimaha rimæru ræmwæn ia mama riti sæ ramætui amasan ti nipwnætin me.

⁸ Iahokeikei pik kimiaha, ro pen ia næpin me næha rerimaha ragien ti nini irapwæn nægkiariien amasan sævæi Kumwesæn tukumiaha. Mætæ ripko mhæ in æpa i, rerimaha ragien a mwi ti nuvei peheien nimiruien sækimiaha m kimiaha ti næri næ mæ iahokeikei pik kimiaha.

⁹ Piak me, rerimiaha ramrhi wok skai sæ iahæno uæ rekæm? Næpin iahamæni irapw nægkiariien amasan sævæi Kumwesæn tukumiaha, iahamo

wok ia rəgimaha ia nəpɪn mɪne ia ran mə təhəpɔwəh nəres peheien nari riti tukumiaha.

¹⁰ Kimiaha mɪne Kumwesən mwi hiəukurən mə nəgkiariien i ro nɪpərhiendien! Nəpɪn iahamarə kɪtaha m kimiaha nərmama hiamahatətə ia Kumwesən, noien səkimaha ro ikinan, matukwatukw, məmher.

¹¹ Hiəukurən mə iahəno m kimiaha rəmwhen ia tata riti ramo m nɪpɔwnətɪn me.

¹² Iahamərpwi əknekin kimiaha, mamhəuvehi utə nətərigien səkimiaha, nənə mamhəgkiari skai m kimiaha mə tiharə ia narəien sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən. In raməkwein kimiaha mə tihəuvehe ia nəkwai nɪtətə sə in ramərimənu irə mamhəiapw.

¹³ Nari riti mwi nəha ikin ia nəpɪn me pam iahaməni vivi Kumwesən tukwe. Nəpɪn iahəni pehe nəgkiariien səvəi Kumwesən tukumiaha, kimiaha hiəregi, mhəuvehi nəgkiariien nəha, mhəni nɪpərhiendien irə. Hiəpkuvehi mhə nəgkiariien nəha rəmwhen ia nəgkiariien səvəi iərmama, mətə hiəuvehi atukwatukw mhəukurən mə nəgkiariien i in pərhiien nəgkiariien səvəi Kumwesən. Nəgkiariien nəha rauverə ia kimiaha səməme hiaməni nɪpərhiendien irə.

¹⁴ Piak me, hiəukurən nakalasia me səvəi Kumwesən fwe tənə Jutia kəmhəni nɪpərhiendien ia Iesu Kristo. Kimiaha hiəuvəuvehe mhənəmwhen raka ia nɪrəha. Iakani iamɪnhi irə ti nari nə mə nəmɪsəien me nəha nəkur Isrel hənə mɪnrəha nəkur imwəmiaha me hənə rəmwhen a mwi ia kimiaha.

¹⁵ Nəkur Isrel me nəha irəha hənousi əpune Iesu Iərimənu səkɪtaha, mɪne profet kupwən me, nənə mhəkoui irapw kɪmaha iahəier. Kumwesən rerɪn rɪpkagien anan mha ti nɪrəha. Irəha kəmhəmɔki nərmama me pam,

¹⁶ mamhəmɔwur mə tuhənise kɪmaha iahəpɔwəh nəgkiariien m nərmama rɪpkə mhə irəha nəkur Isrel kamo Kumwesən ruvehimɪru irəha. Ia noien nəha kəmhakutan pen noien ərəha səvənraha meste trukəur. Mətə təkwətəkwuni nəha niemaha səvəi Kumwesən ruvəuvehe mɪneste irəha.

Pol rokeikei pik mə trətəni mwi nəkur Tesalonaeka

¹⁷ Piak me, fwe kupwən kɪmaha iahənəpɔwəh kimiaha ia nɪpɔramaha mhəuvən isɪpɔwin tukumiaha səvəi nəpɪn ouihɪ, mətə nətərigien səkimaha raməmak ihɪ ia kimiaha. Ia nəpɪn nəha iahaməmwur pik mə təhəpɔwəh mhətəni mwi kimiaha ti nari nə mə iahəkeikei pik kimiaha.

¹⁸ Iahənəkeikei mə təhəuvehe mhətəni kimiaha, iou, Pol, iakani pərhiien mə iakinəmwur nəpɪn rɪpik, mətə Setan rəsɪsəg kɪmaha.

¹⁹ Nəfe nəha iahaməri pen əknekin nətərigien səkimaha irə, uə nəfe nəha nagienien səkimaha mɪne kəfəfau səvəi nisɪaiien sə təhəpɔwəh kɪmaha tukwe ia nəmri Iərimənu səkɪtaha Iesu nəpɪn in truvehe irə? Rosi kimiaha nə uə?

²⁰ Ouəh nɪpərhiendien, kimiaha nə nərmama iahamərpwi kɪmaha tukumiaha, nənə rerɪmaha raməgien tukumiaha.

3

¹ Nəpɪn kɪmaha iahəuvəvən isɪpɔwin tukumiaha, rerɪmaha rəpou pik ti nari nə mə iahəreirei mə hiamarə amasan uə rekəm. Ro iamɪnhi irə iahəni sɪmɔwin mə iou mɪne Saelas trauarə kɪmrau əpa ia taon nəha Atens,

² mətə Timoti truvehe mətoni kimiaha. In pɔvətaha riti sə ramo wok səvəi Kumwesən kɪmaha mɪn, iahaməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi

Kristo. Kimaha iahərhi pehe in tukumiaha mə trasitu ia kimiaha muvehi utə nətərigien səkimiaha, nənə mərɸwi əknekin kimiaha ia nahatətəien səkimiaha,

³ mə nəmisəien me i kamo m kimiaha tuhəɸwəh noien kimiaha riti rımwei. Hiəuvəukurən raka mə nəri in i kimərɸi raka mə tuko m kitaha iamınhi irə.

⁴ Nəpın iahamarə kitaha m kimiaha fwe kupwən iahaməni pehe tukumiha mə tuko nəmisəien m kitaha. Nənə hiəukurən amasan mə ruvəuvehe mınə nıpərhiəien irə rəmwhen iahəməni tukumiaha i.

⁵ Ro iamınhi irə nəpın rerik rəpou pik ti nəri nə mə iakreirei mə hiamarə amasan uə rekəm nənə iakərhi pehe Timoti mə truvehe mətoni ro nahatətəien səkimiaha mə ramskai ihi uə rekəm. Iakəmhekır mə ia suatuk riti Setan sə raməmɸur mə tro nərmama həmwei ia nərhəien rino raka kimiaha hımwei ia nərhəien, nənə wok səkimaha tro nəri auər a irə.

Timoti rırərig pehe məvisau nəgkiariien amasan riti m Pol mine Saelas

⁶ Təkwtəkwuni nəha Timoti ruvərərig pehe mwi tukumaha, nənə məvisau pehe m kimaha nəgkiariien amasan i raməgkiari ia nahatətəien mine nokeikeien səkimiaha. In rıməni pehe tukumaha i mə rerımiaha ramrhi ihi kimaha ia nagienien, nənə mhokeikei mə tihətoni kimaha rəmwhen a ia kimaha iahokeikei mə tahətoni kimiaha.

⁷ Ro iamınhi irə, piak me, nəri auər a iahamregi rərəha ia nəmisəien me i kamo m kimaha, mətə nəgkiariien səvəi nahatətəien səkimiaha rıməuvehi utə nətərigien səkimaha tukumiaha.

⁸ Nəpın kimaha iahəregi mə kimiaha hiamərər əknekin ti Iərimənu səkitaha iahəregi mə iahəuvehi mwi nımriuen.

⁹ Ia nəmri Kumwesən səkitaha rerımaha raməgien tukumiaha. Nagienien nəha rasori pik mamə kimaha iahaməni vivi Kumwesən tukumiaha.

¹⁰ Ia nəpın me pam ia nəpın mine ia ran iahaməɸwaki skai mə tahətoni mwi kimiaha, mhahatən kimiaha ia nəfe hiəreirei ihi mə nahatətəien səkimiaha riskai mwi.

¹¹ Nənə ɸwəh Kumwesən tata səkitaha, mine Iesu Iərimənu səkitaha, trouə suatuk riti səkimaha ti nuveheien mhətoni kimiaha.

¹² ɸwəh Iərimənu səkitaha tro nokeikeien i hiamə m kimiaha me mine nərmama me pam ruvehe masori mwi rəmwhen ia nokeikeien səkimaha rasori tukumiaha.

¹³ Ia noien i in tro rerımiaha riskai. Nənə ia nəpın nəha Iesu Iərimənu səkitaha truvehe irə irəha nərmama ikinan me səvənhi, tihərər ia nəmri Kumwesən tata səkitaha, mhatukwatukw, mhəmher.

4

Nəfe nəha noien nəkur əɸwaki me tuho Kumwesən rerin ragien ti nırəha

¹ Piak me, takaməkeikei məgkiari ia narımɸari nəɸwın. Iahənahatən raka kimiaha ia nəfe noien sə tiho mə Kumwesən rerin ragien tukumiaha. Nıpərhiəien i hiəno raka. Nənə təkwtəkwuni iahaməres kimiaha nənə mamhəres skai ia nəghi Iesu Iərimənu səkitaha mə tihamo a iamınhi irə mamhəuvən.

² Hiəuvəukurən raka nəvəhəgien me nəha səməme iahəuvei pehe m kimiaha fwe kupwən ia nəghi Iesu Iərimənu səkitaha.

³ Nəri in i nəkwaï Kumwesən mə kimiaha tihəmher, mho nəkur ikinan me səvənhi ia kimiaha. Tihəpwəh nesi penien suatuk səvəi nıpran mīne nərman səməme kamhəiri əpnəpen irəha me.

⁴ Kurirə kimiaha kuatia kuatia hiəri pran tihəkupwən mhəukurən noien sə rəmher, mo ikinan, mo nisaiien kamiri pran irə.

⁵ Tihəpwəh niriien pran ia suatuk sə hiəməkurirə a nəfe nıpwramiaha rokeikei pik rəmwhen ia nərmana səməme həreirei Kumwesən kamho.

⁶ Ia narımnari me nəha, kimiaha riti trəpwəh noien rərəha ia piəvni makres səvənhi pran uə tıni. İərimənu səkitaha trərpwın noien ərəha səvəi nərmana me nəha səməme kamho noien nəha rəmwhen iahəuvni skai raka tukumiaha.

⁷ Kumwesən rıpkəkwein mhə kitaha mə tsamesi pen noien sə rəmkemik, mətə noien sə rəmher, mo ikinan i.

⁸ Ro pen iərmama sə ruvei pen təkutan m nəvəhagien i, rıpkə mhə ruvei pen təkutan m iərmama, mətə ruvei pen təkutan m Kumwesən sə rauvei pehe Nənimwın İkinan səvənhi m kimiaha.

⁹ Mətə ia nıkaren səvəi nokeikeien sə hiəmo m piəvtaha me kimaha tahərai nəkukuə tukumiaha ti nəfe. Kumwesən rınahətən raka kimiaha mə tihəməkeikei mhəkeikei kimiaha me.

¹⁰ Nənə pərhiən hiəkeikei piəvtaha me pam fwe Masetonia. Mətə piak me iahaməres pehe mə tihəmo a iamınhi irə mamhəuvən.

¹¹ Tihəməkeikei mamhəmwur mamharə ia narəien afafa, mamhətui atukw a ti narımnari me səkimiaha, nənə mamho wok ia rəgimiaha rəmwhen a iahəuvni raka tukumiaha i.

¹² Ia noien nəha nərmana iruə me tuhətoni noien sə hiəmo ia nəpın me mə ratukwatukw a. Nənə tihəpwəh nətigiteien ia nərmapə me mə tuhəuvei pehe nəfe riwən təni kimiaha.

Nuveheien səvəi İərimənu səkitaha

¹³ Piak me, kimaha iahəkeikei mə tihəməkeikei mhəukurən kaməfo ia nərmana me i səməme həuvamhə mə tihəpwəh nasəkien ti nırəha rəmwhen ia nərmana səməme nari amasan riti riwən kamheitəni mə truvehe.

¹⁴ Kitaha saməni nıpərhiəniən mə İesu rımamhə marə mətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ro pen səukurən mə tuko mwi iamınhi irə ia nərmana me i səməme həməni nıpərhiəniən ia İesu meste hemhə. Kumwesən tripeki irəha hərəig mwi irəha İesu.

¹⁵ Nəgkiariien i iahaməni pehe tukumiaha i təkwtəkwuni in nəgkiariien səvəi İərimənu səkitaha. Kitaha i nərmana səməme saməmıru ihi meste nuveheien səvəi İərimənu səkitaha, kitaha ko səpkukupwən mhə ia nərmana səməme həuvamhə raka.

¹⁶ İərimənu səkitaha truku pen fwe ia neiai mameiwaiu pehe. Ia nəpın nəha in trıni nəkwən, agelo sə in rasori ia nagelo me trəkwein, kisıpw səvəi Kumwesən trasək, nənə nərmana səməme həməni nıpərhiəniən ia Kristo meste hemhə irəha tuhəkupwən mhətui mwi ia nemhəien səvənraha.

¹⁷ Kurirə irə kitaha i səməme saməmıru ihi tukuvehi kitaha səutə kitaha mınraha. Tsəutə i nəpuə me tsətoni İərimənu səkitaha ia nımagouagou. Nənə tsarə rerin kitaha İərimənu səkitaha.

¹⁸ Ro pen tihəni nəgkiariien me i tukumiaha me mhəuvehi utə nətərigien səkimiaha me irə.

5

1 Mətə piak me, ia nıkaren səvəi nəpın atukwatukw narimnari me nəha tuhəier pehe irə kimaha tahərai nəkukuə tukumiaha ti nəfe.

2 Kimiaha hiəuvəukurən raka mə nəpın i kani mə Nəpın səvəi İərimənu truvehe rəmwhen ia rakres sə rauvehe ia nəpın.

3 Nəpın nərmama kamhəni mə, “Narimnari me pam həmərinu, nari riti tro nehekərien i riwən,” nənə, nərhəien truvehe akwauakw ti nırəha rəmwhen ia pran sə təkutan rınaməmisiə ti nərhəien tini. Nənə ko irəha həpkap mhə.

4 Mətə piak me, kimiaha hiəpkarə mhə ia nəpıtəvien rəmwhen ia nırəha. Ripkatukwatukw mhə mə nəpın nəha tro kimiaha hiərkərinari rəmwhen ia rakres riti.

5 Kimiaha nıpwnəti nukuraanien me mine nıranien. Ripko mhə kitaha nıpwnəti nəpıtəvien me mine nəpın.

6 Ro iamınhi p wəh səp wəh nəmwhenien ia nərmama me i kamhapri, mətə p wəh samətui a, mhəp wəh noien rəmwhen ia nərmama me i kamhənimwi nənimwiien skai mamhakonə irə.

7 İakani iamınhi irə ti nəri nə mə nərmama me i kamhapri, irəha kamhapri ia nəpın. Nənə nərmama səməme kamhənimwi nənimwiien skai mamhakonə irə, irəha kamho noien nəha ia nəpın.

8 Mətə kitaha i nıpwnəti nukuraanien me. P wəh sətui mhəp wəh nakonsien nənimwiien skai. P wəh səkw təmhiri noien səvəi nahatətəien mine nokeikeien. Noien nəha rəmwhen ia tınari kino ia aean ramo tukuahag kwənpwenhi iərmama ti naruagəniien. P wəh səmri pen əknekin nətəriğien səkitaha ia Kumwesən mamheitenhi in mə truvehimiru kitaha. Noien nəha rəmwhen ia kəfəfau kino ia aean ramo tukuahag kənkəp wə iərmama ti naruagəniien.

9 Kumwesən ripkrfi mhə kitaha mə niemaha səvənhi truvehe tukutaha, mətə rımərfi kitaha mə İesu Kristo İərimənu səkitaha truvehimiru kitaha.

10 In rımamhə tukutaha mə saməmıru uə səuvamhə raka tsəukurən narəien kitaha min.^a

11 Ro iamınhi irə tihəuvehi utə nətəriğien səkimiaha me, nənə mhərpwi əknekin kimiaha me rəmwhen sə hiəmo ipwet mine.

Nəvəhəgien me sampam

12 Piak me, iahaməres pehe m kimiaha mə tihəsiai nərmama me nəha kamhəsese kimiaha mınraha, səməme İərimənu səkitaha rıməuvehi utə irəha hasori ia kimiaha, nənə mamhəvəhag m kimiaha.

13 Tihəsiai amasan irəha mhəkeikei irəha ti wok sə kamho. Kimiaha tihəməkeikei mharə ia nəmərinuien, mhəp wəh nəvisəien m kimiaha me.

14 Nənə piak me iahaməni pehe tukumiaha i mə tihəməkeikei mhəgkiari skai m nərmama səməme kamhərpaha. Nərmama səməme rerınraha rəpou tihəgkiari vivi mınraha mhəuvehi utə nətəriğien səvənraha. Hasitu ia nərmama səməme nıskaiien səvənraha riwən. Niemaha trəp wəh nəpi akwauakwien kimiaha, mətə tiho nətəriğien səkimiaha rəp wəmwis ti nırəha pam.

15 Trini mınuə nərmama kamho rərəha ia kimiaha, mətə tihəp wəh nərpwianien tai noien səvənraha. Nəpın me pam tihəməkeikei mhousari mə tiho ramanian m kimiaha me mine nərmama me pam.

5:1: Mat 24:36 5:2: Mat 24:42-44, 2Tes 3:10, Rev 3:3 5:3: Esik 13:10, Mat 24:39, Luk 21:34-35, Jon 16:21-22 5:5: Rom 13:12, Efes 5:9 5:9: 1Tes 1:10, 2Tes 2:14 5:10: Rom 14:8-9, 1Tes 4:14
^a 5:10: Suatuk riti mwı ti niniien nəgkiariien i ia vas 10 in i mə: “In rımamhə tukutaha mə saməpri uə samətui tsəukurən narəien kitaha min.” 5:11: İut 20 5:12: 1Kor 16:18, 1Tim 5:17 5:14: 2Tes 3:6,11,15 5:15: Prov 20:22, Rom 12:17, 1Tes 3:9

¹⁶ Rerimiaha traməkeikei mamagien ia nəpɪn me pam,

¹⁷ nənə, mhəgkiari m Kumwesən ia nəfwakiien ia nəpɪn me pam.

¹⁸ Nəpɪn me pam tihəni tanak ti Kumwesən nəri auər a mə hiamarə ia namasanien uə nərəhaien. Tiho iamɪnhi ti nəri nə mə in i nəkwai Kumwesən sə in rokeikei mə kimiaha nərmama səvəi Iesu Kristo tiho.

¹⁹ Tihəpwəh nɪniseien Nənimwɪn Ikinan.

²⁰ Tihəpwəh nətə ərəhaien nəgkiariien səvəi iərmama riti sə rɪni mə Kumwesən rɪməuvei pen nəgkiariien nəha mɪn.

²¹ Hətoni amasan nənə mhəkiri amasan narimnari me pam, nənə, mhəkwtəmhiri əknekɪn nəri amasan,

²² nənə, mhəpwəh narimnari me pam səməme hərəha.

²³ Pwəh Kumwesən əpa i Kumwesən səvəi nəmərinuien ro kimiaha hiəuvehe mhəmher pam. Pwəh in ro nənimwɪn me pam səkimiaha, mɪne nɪmɪruien me pam səkimiaha, mɪne nɪpwramiaha me pam tuhatukwatukw ia nəpɪn Iərimənu səkitaha Iesu Kristo truvehe irə.

²⁴ Kumwesən rɪnəkwein raka kimiaha, nənə, kimiaha hiəukurən nətigiteien irə mə in tro narimnari me nəha.

²⁵ Pɪak me, tihəfwaki tukumaha.

²⁶ Tihəni ramasan ti piəvtaha me, mhakei mɪnraha ia nakeiien sə rəmher.

²⁷ Ia nəghi Iərimənu səkitaha iakani skai tukumiaha i mə tihəvsini irəpw nəkukuə i m piəvtaha me pam.

²⁸ Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo tramarə tukumi-aha.

Seken Tesalonaeka

Nægkiariien sã rani mã nãfe i nækukuã

Nækukuã i Seken Tesalonaeka Pol rimãrai. In ramarã fwe Korin muvãrai raka Fas Tesalonaeka, mãkwã me nepwin hækukurau, nãnã in rãrhi pen sã i revã. Nãrmama nepwin hækukurãn amasan mhã nægkiariien sãvai Pol. Rerindraha rãrhi mã Iesu truvehe akwauakw. Nãnã irãha hãpwãh wok sãvãnrãha mheitenhi Iesu. Pol rãrai nækukuã i mã irãha tuhækukurãn mã nuveheien sãvai Iesu trãfo irã. In rini mã tuhamãmwwur ia noien wok meste Iesu truvehe.

Nægkiariien sã rakupwãn

¹ Iou Pol, Saelas, mine Timoti.

Nækukuã i rauvehe tukumiaha nakalasia me fwe Tesalonaeka.

Kimiaha nãrmama sãvai Kumwesãn Tata sãkitaha mine Iãrimãnu sãkitaha Iesu Kristo.

² Pwãh Kumwesãn Tata sãkitaha mine Iãrimãnu sãkitaha Iesu Kristo trouãriari pehe nãmasanien mine nãmãrinuuien m kيمياha.

Nægnginiien mine nãfwakiiien

³ Piak me, nãpin me pam kãmaha iahamãregi mã tahamãkeikei mhãni vivi Kumwesãn tukumiaha pam. Ratukwatukw mã tahamo iamĩnhi irã ti nãri mã nãpin me pam nahatãtãien sãkيمياha ruvehe mamskai mwi, nãnã nãpin me pam nokeikeiien sãkيمياha kuatia kuatia hiamo m kيمياha me ruvehe mamasori mwi.

⁴ Ro pen iahamãni irapw ti nakalasia me sãvai Kumwesãn ia kwopun me pam mã rerimaha ragien pik tukumiaha. Kãmaha iahamãni iamĩnhi irã ti nãri mã nãpin me pam hiamãrer ãknekĩn ia nahatãtãien sãkيمياha, nãri auer a mã nãrmama me kamhometã kيمياha, nãnã, mamho nãmisãien me rĩpik m kيمياha.

⁵ Nãrimnari me i ramahatãn pen mã nãkiriien sãvai Kumwesãn ratukwatukw a nãnã ro pen tukõtã kيمياha mã hiãmwhen tihãuvnimwã ia nitõtã sã Kumwesãn ramãrimãnu irã. Kamo nãmisãien m kيمياha nãha tãkwãkwuni ti nitõtã nãha.

⁶ Mõtã Kumwesãn in ratukwatukw. Nãrmama me i kamho nãmisãien m kيمياha, in trãrpwin pen mwi nãmisãien minraha,

⁷ nãnã, muvei pehe napwisien m kitaha m kيمياha sãmãme hiamregi rãrãha. Kitaha tsãuvehi napwisien nãha nãpin tukõtõni Iesu Kristo rier pehe irã irãha nagelo skai me sãvãnhi

⁸ ia napw sã nãgsen rasori. In trãrpwin noien ãrãha me sãvai nãrmama sãmãme hãreirei Kumwesãn mine nãrmama sãmãme hãpwãh nesi penien nægkiariien amasan sãvai Iesu Iãrimãnu sãkitaha.

⁹ Irãha tuhãuvehi nãrpwinien riti sã trouãraha irãha ia nuk nuk me fwe kwopun riti tipkõtã mhã nãmri Iãrimãnu sãkitaha ikĩn mine nukuraanien ia nãsaninien asõri sãvãnhi.

¹⁰ Irãha tuhãuvehi nãrpwinien nãha nãpin in truvehe irã. Ia nãpin nãha nãrmama ikinan me sãvãnhi tuhãgnãgini in. Nãrmama me pam sãmãme hãni

nip̄rhienien ir̄a tuh̄atoni in, n̄n̄a n̄nimenraha trier. Kimiaha mwi tiho mwi iam̄nha ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a hīaũv̄ani raka nip̄rhienien ia n̄agkiariien s̄akimaha.

¹¹ N̄ap̄in me pam iaham̄fwaki tukumiaha m̄a Kumwes̄an s̄akitaha tr̄avsini kimiaha m̄a kimiaha n̄armama me s̄av̄nhi. Iaham̄res m̄a n̄afe n̄at̄ar̄igien amasan ūa n̄afe noien amasan ruku pen ia nahat̄at̄aien hiok̄eiki m̄a tiho, in tro ir̄aha pam h̄auvehe mh̄aukūa ia niskaiien s̄av̄nhi.

¹² Ia noien n̄aha n̄armama tuh̄auvehi ut̄a n̄aghi Iesu Īar̄im̄anu s̄akitaha tukumiaha, mh̄auvehi ut̄a mwi n̄agh̄imiaha tukwe resi pen namasanien s̄av̄i Kumwes̄an s̄akitaha mine Īar̄im̄anu s̄akitaha Iesu Kristo.

2

Īarmama kani m̄a Īam̄a s̄a Ram̄arui Loa

¹ Piak me, ia nikaren s̄av̄i nuveheien s̄av̄i Īar̄im̄anu s̄akitaha Iesu Kristo mine n̄ap̄in tukous̄asim̄win kitaha ir̄a s̄av̄an mh̄atoni in, kimaha iaham̄res kimiaha

² m̄a tih̄ap̄w̄ah nehekir akwauakwien, mh̄ap̄w̄ah n̄ireḡiien r̄ar̄aha tr̄ini min̄ūa hīaregi kani m̄a n̄ap̄in s̄av̄i Īar̄im̄anu ruv̄auvehe raka. N̄ari aūer a m̄a tih̄aregi n̄agkiariien n̄aha ruku pen ti n̄an̄im̄win riti ūa n̄avisaiien riti ūa ia n̄akukūa riti s̄a kani m̄a kimaha iahar̄hi pehe i tukumiaha.

³ Tih̄ap̄w̄ah n̄aseniiien īarmama riti reikūa ia kimiaha ia suatuk riti iam̄nha ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a n̄ap̄in n̄aha tr̄ipkuvehe mh̄a meste n̄ap̄in n̄aha kam̄ini trukupw̄an muvehe n̄armama tuh̄ask̄am̄ter mh̄ani s̄ar̄aha Kumwes̄an, n̄n̄a īarmama n̄aha kani m̄a Īam̄a s̄a Ram̄arui Loa tuk̄atoni trier pehe, in n̄aha īarmama s̄a tukouraha in.

⁴ N̄ap̄in trier pehe ir̄a, in tr̄ini s̄ar̄aha pam narim̄nari me s̄am̄ame kam̄fwaki pen min̄raha mine narim̄nari me pam s̄am̄ame kam̄ini kumwes̄an ia nir̄aha. In truvehi ut̄a atukw a in ir̄anh̄a ia narim̄nari me n̄aha, muv̄nim̄w̄a m̄akure ia n̄akwai nim̄w̄a s̄av̄i Kumwes̄an, n̄n̄a min̄i m̄a in Kumwes̄an.

⁵ R̄afo? Hīanenouenou m̄a n̄ap̄in iakinamar̄a kitaha m̄ kimiaha, iakam̄ini pehe narim̄nari me i tukumiaha?

⁶ N̄n̄a hīaũv̄ukur̄an raka n̄afe ramo tukuahag īarmama n̄aha t̄akwt̄akwuni m̄a ia n̄ap̄in atukwatukw s̄av̄nhi tuk̄atoni in trier pehe.

⁷ Ip̄wet mine n̄armama kam̄harui afafa raka Loa, m̄at̄a īarmama s̄a ramo tukuahag ir̄aha m̄a tuh̄ap̄w̄ah noien ia kwopun rukuraan ikin, in tro iam̄nhi ir̄a meste Kumwes̄an ruvehi raka in.

⁸ Ia n̄ap̄in n̄aha tuk̄atoni Īam̄a s̄a Ram̄arui Loa trier pehe. M̄at̄a Īar̄im̄anu s̄akitaha Iesu tr̄ase ap̄une in ia nim̄at̄agi truku pen ia t̄ar̄hun. N̄ap̄in Iesu trier pehe ir̄a nuveheien s̄av̄nhi trouraha īarmama n̄aha.

⁹ Īam̄a s̄a Ram̄arui Loa truvehe m̄a narim̄nari me ia niskaiien s̄av̄i Setan. In tro n̄im̄t̄at̄ien eikūa me, mine narim̄nari me s̄am̄ame kam̄ar̄kar̄inari ir̄a,

¹⁰ mine n̄ifeifeiien me s̄ap̄ams̄ap̄a s̄am̄ame h̄ap̄katukwatukw mh̄a. Ia noien n̄aha in treikūa ia n̄armama s̄am̄ame kam̄hesi pen suatuk s̄av̄i nemh̄aien. Kumwes̄an trouraha ir̄aha ti n̄ari n̄a m̄a kam̄h̄ani m̄a h̄ap̄w̄ah nokeikeiien n̄agkiariien p̄rhien s̄a rukur̄an nuvehim̄iruien ir̄aha.

¹¹ Ti noien n̄aha s̄av̄nraha, Kumwes̄an tr̄er̄hi pen n̄ifeifeiien skai riti ti nir̄aha m̄a tro ir̄aha h̄ani nip̄rhienien ia neikūaien.

¹² Ro iam̄nhi ir̄a n̄armama me pam s̄am̄ame h̄ap̄kini mh̄a nip̄rhienien ia n̄agkiariien p̄rhien, m̄at̄a rer̄inraha ragien ti noien s̄a r̄ip̄katukwatukw mh̄a, Kumwes̄an tr̄arp̄win noien s̄ar̄aha me s̄av̄nraha.

1:11: Kol 1:9, 1Tes 1:2-3 **1:12:** Aes 24:15, Mal 1:11 **2:1:** 1Tes 4:13-17 **2:3:** 1Tim 4:1, 1Jon 2:18, 4:3, Jon 17:12 **2:4:** Dan 11:36, Esik 28:2 **2:8:** Job 4:9, Aes 11:4, Rev 19:15 **2:9:** Mat 24:13, Rev 13:11-13 **2:11:** 2Tim 4:4

Nəkur Tesalonaeka tuhaməkeikei mhərer əknekən

¹³ Mətə piak me, İərimənu səkitaha rokeikei kimiaha. İa nəpən me pam kimaha tuhaməkeikei mhəni vivi Kumwesən tukumiaha ti nəri nə mə in rımərfi kimiaha fwe tui mə truvehimiru kimiaha. Nənə in ruvehimiru kimiaha ia nıskaiien səvəi Nənimwin səvənhi sə ro hiəuvehe mhəmher, mho nəkur ikinan me səvənhi, nənə muvehimiru kimiaha ti nəri nə mə kimiaha hiəni nıpərhienien ia nəgkiariien pərhien səvənhi.

¹⁴ Kumwesən rınəkwein ia kimiaha ti narımınari me nəha ia nəgkiariien amasan sə iahəmvisau irapw mə tihəuvehi pəri nasoriien sə İərimənu səkitaha İesu Kristo rauvehi fwe ia neiai.

¹⁵ Ro iamınhi irə, piak me, tihərer əknekən, mhəkwtəmhiiri əknekən nəgkiariien me səməme hiəuvəregi raka iahamahatən kimiaha irə ia tərhumaha mine ia nəkukuə.

¹⁶ Kumwesən Tata səkitaha rokeikei kitaha, maməriari pehe namasanien səvənhi m kitaha. İa nəpən me pam in rauvehi utə nətərigien səkitaha, nənə mamə kitaha səməregi ramasan ti nəri nə mə səməmri pen əknekən nətərigien səkitaha irə. İakəfwaki pen min mine İesu Kristo İərimənu səkitaha maməres mə irau

¹⁷ truvehi utə rerimiaha nənə rauo kimiaha hiəskai ti noien noien amasan mine niniien nəgkiariien amasan me pam.

3

Kaməres nəfwakiien

¹ Piak me, in i nəgkiariien sampam. Tihəfwaki tukumaha mə nəgkiariien səvəi İərimənu səkitaha trevən akwauakw ia kwopun me pam, nənə, nərmama tuhəsiai mhesi pen rəmwhen a ia kimiaha hiəməsiai mamhesi pen.

² Tihəfwaki tukumaha mə Kumwesən truvehi raka kimaha ti nəkur ərəha me, ti nəri nə mə komhə nərmama pam kamhahatətə ia Kumwesən.

³ Mətə kitaha səukurən nətigiteien ia İərimənu səkitaha. In tro kimiaha hiəskai, nənə mətui amasan tukumiaha ti Setan mə trəpwəh nourahaien kimiaha.

⁴ Nənə kimaha iahəukurən amasan ia nəmri İərimənu səkitaha mə təkwtəkwuni nəha kimiaha hiəmo nəfe iahəməni, nənə, tihəmo iamınhi irə mamhəuvən.

⁵ Pwəh İərimənu səkitaha triri rerimiaha ia nokeikeiien səvəi Kumwesən, mo hiərer əknekən ia nərerien səvəi Kristo.

Kinəse narpahaien

⁶ Nənə təkwtəkwuni piak me, iahəni pehe nəkwamaha tukumiaha i ia nəghi İərimənu səkitaha İesu Kristo mə tihəməkeikei mhərer isipwin ti piəvtaha me səməme kamharpaha, mhəpwəh nesi penien nəgkiariien sə iahənəvhəg raka m kimiaha irə.

⁷ Kimiaha hiəuvəukurən raka mə tihəmo rəmwhen a ia kimaha. Nəpən iahənəmarə kitaha m kimiaha fwe kupwən, iahəpkarpaha mhə.

⁸ Kimaha iahəpkani mhə nəveginien sə iərmama riti ruvei pehe auər a m kimaha. Mətə ia nəpən mine ia ran iahəməsese mamhowok. İahəpwəh nokeikeiien mə tahəuvei pehe wok skai m kimiaha ti nəkwəmniien kimaha.

2:13: 2Tes 1:3, Jon 15:16, Efes 1:4, 1Tes 4:7, 5:9 **2:17:** 1Tes 3:13 **3:1:** 1Tes 5:25 **3:3:** 1Tes 5:24

3:4: 2Kor 7:16, Kal 5:10, 1Tes 4:10 **3:6:** Mat 18:17, Rom 16:17 **3:7:** Fil 3:17, 1Tes 1:6 **3:8:** 1Tes

⁹ Hiäukuræn mä ramasan a ko iahæres pehe nasituien iamînhi, mætə iahəpko mhə. Iahəuvei pehe noien səkîmaha m kîmiaha rəmwhen ia noien riti sə tihəuvnhi.

¹⁰ Nənə nəpîn iahənamarə kitaha m kîmiaha, iahəuvei pehe nəgkiariien i m kîmiaha mə, “Trîni minuə iərmama rəpwəh noien wok, kəpwəh nuvehi penien nəveginien min.”

¹¹ Iahaməni iamînhi irə ti nəri nə mə iahamregi mə nərmama nepwîn nəha irəha kamharə kîmiaha mînraha mamharpaha, mamhəgkiari pîk, mhəpko mhə wok.

¹² Ro pen nərmama səməme kamho iamînhi irə, kîmaha iahaməni pen ti nîrəha î, nənə mamhəgkiari skai mînraha ia nəghi Iərimənu səkîtaha Iesu Kristo mə tuhaməkeikei mharə afafa, mamho wok ti nuvehien nəveginien sənərraha.

¹³ Nənə kîmiaha piak me tiho noien sə ratukwatukw mhəpwəh nəpouien i.

¹⁴ Trîni minuə iərmama riti rəpwəh nesi penien nəgkiariien səkîmaha ia nəkukuə i, nənə, tihaməkeikei mho pwəh nərmama həkukuræn mə in sin. Nənə mhəpwəh nevəniien ipaka tukwe pwəh rauris ti noien səvənhi.

¹⁵ Mætə tihəpwəh nəmwəkîien i ti nəri nə mə in piəvmiaha riti, nənə ramasan mə tihərpwi atukwatukw in.

Nəgkiariien sampam

¹⁶ Pwəh Iərimənu səvəi nəmərinuien in əpa truvei pehe nəmərinuien m kîmiaha ia nəpîn me pam ia noien me pam. Pwəh Iərimənu səkîtaha tramarə tukumiaha pam.

¹⁷ Iou Pol iakamrai nəgkiariien i ia rəgik mamîni ramasan tukumiaha. Ia nəkukuə me pam iakamrai iamînhi irə mə tihəkukuræn nîraiien səiou. In i nîraiien səiou iakamrai iamînhi irə.

¹⁸ Pwəh namasaniien səvəi Iərimənu səkîtaha Iesu Kristo tramarə tukumi-aha pam.

Fas Timoti

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə me i Pol rimərai, Fas mine Seken Timoti mine Taetas, kani mə nəkukuə me səvəi pasta me, ti nəri nə mə haməgkiari ia wok mine noien səvəi pasta me. Timoti rinətui fwe Listra. Səvənhi tata iəmə Kris, mətə səvənhi mama pran Isrel. Səvənhi mama ramahatən in ia Nəkukuə Ikinan ia nouihien səvənhi. Pol ramevən maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo. Ia navənien səvənhi sə ro kəru irə Timoti rukurirə in. In ramasitu ia Pol ia wok səvənhi. Nəpin Pol rimərai nəkukuə i, Timoti ramo wok rəmwhen ia iahatən mine iəmə asori səvəi nakalasia me fwe Efesas. Timoti in təmaruə riti, mətə ruvehi wok səvəi niriiən nakalasia me. Ro pen Pol rirai nəkukuə i revən tukwe. Ia nəkukuə i Pol ramasitu irə maməvəhag min ia wok səvənhi. Pol raməvəhag min mə traməkeikei məsiari ti nahatən eikuə me mine nahatənien me səvənraha səməme həpwəh natukwatukwien. Pol rokeikei pik Timoti, ro pen ruvei pen nəvəhagien me min mə trəfo irə ti nəri nə mə in iərmama riti səvəi Kumwesən.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvəi Iesu Kristo. Kumwesən sə rauvehimiru kitaha mine Iesu Kristo sə saməmri pen əknekən nətərigien səkitaha irə irau krouni nəkwanrau mə tako.

² Iakamrai nəkukuə i mik, Timoti. Ia nahatətəien səkrau ikəmwhen ia nərik pərhien. Pwəh Tata Kumwesən mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine napien mine nəmərinuien mik.

Timoti trinise nahatən eikuə me

³ Fwe kupwən, ia nəpin iakinamevən fwe profens Masetonia, nənə, iakini pehe tukw ik i mə tikamarə pəpim ia taon nəha Efesas. Nərmama nəpwın nəha ikin hamarə irəha kamhahatən nərmama ia nəgkiariien sə ropə ia nəgkiariien atukwatukw. Mətə ik tikinise irəha mə tuhəpwəh noien noien nəha.

⁴ Tikini pen ti nirəha i mə tuhəpwəh nətərig pikien ia kwənagei eikuə me mine nəgkiariien sə rani pik kwənəkwus me səvəi kaha kupwən me. Nəgkiariien me nəha kamhəvi pehe a nəvisəien me. Ko həpkasitu mhə ia iərmama riti mə tro wok səvəi Kumwesən. Wok nəha nərmama səməme kamhahatətə a kamho.

⁵ Tikəvəhag m nərmama me səkitaha mə irəha tuhaməkeikei mhokeikei irəha me. Pwəh rerinraha rəmher. Pwəh irəha hamo a noien me səməme irəha həukurən mə ramasan. Pwəh irəha hahatətə pərhien ia Kumwesən.

⁶ Nərmama nəpwın hənəpwəh noien me i, mhənəti karen, mhəuvəvən ti nəgkiariien sə nipwran riwən.

⁷ Irəha hokeikei pik nahatənien Loa, mətə həreirei nipwrai nəfe kamhəni, nəri a uər a mə kamhəgkiari skai tukwe mə həukurən.

⁸ Kitaha səukurən mə Loa in ramasan, mətə nərmama tuhaməkeikei mhatən nərmama irə ia noien atukwatukw səvənhi.

⁹ Kitaha səukurən mwı mə kirkəmri mhə Loa raməmak ti nəkur atukwatukw me, mətə kəmri Loa raməmak ti nəkur kamhəruı loa, mine nəkur kənkəpwənraha riskai, mine nəkur həpkahatətə mhə ia Kumwesən, mine nəkur kamho noien ərəha, mine nəkur həpkə mhə nəkur ikinan me, mine

nəkur həpkəmher mhə, mine nəkur kamhousi əpune tata mine mama səvənraha, mine nəkur kamhousi əpune nərmama.

¹⁰ Kəmri Loa raməmak ti nərman mine nıpran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me, mine nərman səməme kamhəiri atukw a irəha me, mine nərmama kamhakres iərmama mə tuhoslef irə, mine ieikuə me, mine nəkur kamheikuə ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikın, mine nəkur kamho noien ərəha me nepwın mwi. Ouəh, nıpərhiēnien kəmri Loa raməmak ti nəkur kamho narımmari me pam nəha sə ramərarki nəgkiariien kamahatən nərmama irə sə ratukwatukw.

¹¹ Kumwesən in rasori mukuraan nərmama kamhəgnəgini in. Nəgkiariien atukwatukw nəha iakani raməmak ia nəgkiariien amasan səvənhi. In rınəmri pehe nəgkiariien nəha ia rəgik, nənə iakaməvisau irapw i.

Iesu rınapi Pol

¹² Iesu Kristo İərimənu səkitaha sə ramo iakiskai ti noien wok səvənhi, iakani tanak tukwe in ti nəri nə mə in rınəkiri iou mə iakəmwhen, mətigite ia nırak, məmri iou iakamo tukwini nari min.

¹³ Fwe kupwən, iou iərmama riti sə iakani ərəha nəghın, nənə mamometə nərmama me səvənhi, mamousi pik irəha. Mətə in rapi iou ti nəri nə mə iapkinı mhə ihi nıpərhiēnien irə, nənə, mıreirei mə nəfe nəha iakamo.

¹⁴ İərimənu səkitaha rətəgi irapw namasanien səvənhi ia nırak rasori pik irəhar nahatətəien mine nokeikeiien sə ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁵ In i nəgkiariien pərhiēn, nənə, kitaha pam tsaməkeikei mhəni nıpərhiēnien irə. Iesu Kristo rıməuvehe ia tıprənə i mə truvehimıru nərmama ərəha me. Iou iəmə iakərəha anan məpi raka pam irəha.

¹⁶ Mətə Iesu Kristo rınapi iou mə iou iakərəha anan rəmwhen ia nımtətien riti sə ramahatən mə nətərigien səvənhi rəpwəmwis nıpkə mhə sam-pam ramevən ti nərmama ərəha me, pwəh nərmama nepwın hətoni mhə rəmwhen sə iakino həni nıpərhiēnien irə, nənə in truvei pen nımıruvien rerin mınraha.

¹⁷ Kumwesən in İərimənu rerin. In rıpkemhə mhə. Ko səpkətəni mhə. Nənə in əpa in Kumwesən. Pwəh nısiəien mine nəgnəginiēn krauevən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

¹⁸ Nəgkiariien i iakani pehe tukw ik i təkwtəkwuni, nərik Timoti, rəmwhen a ia nəgkiariien me nəha profet me nepwın həməni ia nıram fwe kupwən. Tikuvehi nəgkiariien me i pwəh hasitu ia nıram ia naruağaniēn sə ikamaruağən irə.

¹⁹ Tikaməkeikei məkwətəmhirı əknekin nahatətəien səim, məpwəh noien nari riti sə tro ik ikregi fwe ia rerim mə ikino nərhəien. Nərmama nepwın ho noien me nepwın sə həukurən mə rərəha, nənə ia noien nəha hənouraha nahatətəien səvənraha rəmwhen ia nıtətə sə rəpəruə ia nımaha.

²⁰ İəmə mi nəha Hameneus mine Aleksanta irau mwi nəha irəha mınraha. Iou iakınəsəni raka irau mə krouəmak ia rəgi Setan pwəh krouukurən mə trouəpwəh nini ərhəien Kumwesən.

2

Nəvəhəgien me ia nıkaren səvəi nəfwakiēn

1:10: Taet 1:9 **1:11:** 1Tim 6:15 **1:12:** Wok Me 9:15, Kal 1:15-16, 1Kor 15:9-10, Kal 1:13 **1:15:** Luk 15:2, 19:10 **1:17:** Rom 16:27 **1:18:** 1Tim 6:12, Jut 3 **1:19:** 1Tim 3:9 **1:20:** 2Tim 2:17, 2Tim 4:14, 1Kor 5:5

¹ Nəri sə iakokeikei mə takukupwən mīni ro iamīnhi irə. Tikəvhəg m nərmmama me səkitaha mə irəha tuhaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən ti nərmmama me pam, nənə mhəres in mə trasitu ia nīrəha, muvei pen nafe riwən ti nīrəha. Nənə tuhaməkeikei mhəni mwi tanak ramevən ti Kumwesən ti nīrəha.

² Irəha tuhəfwaki ti kig me mīne nərmmama me pam səməme kamhəuvehi nəsoriien mə kitaha tsarə ia nəmərīnuīen mīne narəien afafa, mharə irə, mhəsiai Kumwesən, nənə mhəsi pen noien atukwatukw me.

³ Noien i ramanas nənə nəpīn Kumwesən səkitaha sə rauvehimīru kitaha trətoni rerin ragien.

⁴ In rokeikei mə truvehimīru nərmmama me pam, nənə mokeikei mə irəha tuhəuvehe mhəukurən nəgkiariien pərhiēn səvənhi.

⁵ Kumwesən kuatia a ramarə, nənə, Iərmama kuatia a ramərer ia nīmwhēnhi Kumwesən mīne nərmmama mavi sīmwin irəha. Iərmama nəha in nəha Iesu Kristo

⁶ sə rīməuvei pehe atukw a in ia nəpīn atukwatukw ti nərəkuiēn suatuk səvai nərmmama me pam mə trifi irəha ia noien ərəha me səvənraha. Nənə ramahatən mə Kumwesən rokeikei mə truvehimīru nərmmama me pam.

⁷ Nəri in i kuvehi utə iou tukwe aposol mīne iahatən səvai nərmmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel mə takəvisau irəpw nəgkiariien amasan mīnraha sə raməgkiari ia nahatətəien mīne nīpərhiēnien. (Iakani pərhiēn iapkeikuə mhə.)

⁸ Ro iamīnhi irə iakokeikei mə ia kwopun me pam nərman me tuhəuvehi utə rəgīnraha rəmher, mo ikinan i, nənə mhəfwaki m Kumwesən. Irəha tuho iamīnha irə mhəpwəh niemaha mīne nəvisəien.

⁹ Nənə iakokeikei mə nīpran me tuharkahu ia tinari sə ratukwatukw a, rīpko mhə tinari kavi nətərigiēn səvai nərman irə, uə tinari kamarkahu i kamərpwi tukwe. Rərəha mə ho nīmwai nukwənenraha mə tuhərpwi tukwe uə həuvehi pen marəmarə me kīno ia kol mīne perel me, uə harkahu tinari nənimen rutə pīk.

¹⁰ Irəha tuhaməkeikei mharkahu ia noien amasan me rəmwhēn ia karkahu səvənraha, ti nəri nə mə in i noien atukwatukw sə nīpran me səməme kamhəni mə irəha hokeikei Kumwesən tuho.

¹¹ Nəpīn kamahatən nakalasia me, pwəh nīpran me hafafa mhəpwəh nəgkiariien, mhəsiai nahatən me, mhəuvehi nukurəniēn.

¹² Iou iapkəsēni mhə mə nīpran tuhahatən uə hərimənu ia nərman. Irəha tuhaməkeikei mhafafa,

¹³ ti nəri nə mə fwe kupwən Kumwesən rīməkupwən mo Atam kurirə ro If.

¹⁴ Nənə rīpko mhə Atam nə Setan rīməkupwən meikuə irə nənə ro nəkwan, mətə If rino nəkwai Setan nənə mərui nəgkiariien səvai Kumwesən.

¹⁵ Mətə mə pran raməmwur pen ia nahatətəien, mīne nokeikeiēn, mīne noien sə rəmher mo ikinan i, nənə in prən afafa, nəpīn raməmisə ti tini mə trətui, Kumwesən tratui amasan tukwe muvehimīru in.

3

Noien səvai elta me mīne tikon me

¹ In i nəgkiariien pərhiēn. Trīni mīnuə iərmama riti rokeikei mə truvehe iəmə asori sə ramətui ti nakalasia me, nənə, in rīnokeikei wok riti sə ramanas.

² Iəmə asori sə rauvehi wok nəha noien səvənhi traməkeikei mo iamīnhi irə. Kəpwəh nətəien noien ərəha riti irə. In səvənhi pran kuatia a. Ripko mhə in iərmama sə ramənīmwi pik, mətə in nətərigien səvənhi raməmāk amasan ia nəpīn me. In iərmama sə kamsiai in. In iərmama sə raməsevər ia rukwənu səvənhi ti nərmama pwispwis me. In iahatən amasan riti.

³ Iərmama sə ramənīmwi pik uə ramousi iərmama ko ripkuvehi mhə wok i. Mətə iərmama sə noien səvənhi ramasan məpou, rəpwəh nəvisəien, mīpkokeikei pik mhə mane, in rukurən nuvehien wok i.

⁴ In traməkeikei miri amasan nərmama kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi, nənə mo nīpwnətīn me tuhəsiai in mho nəgkiariien səvənhi.

⁵ Trīni mīnuə iərmama riti rīreirei niri amasanien nərmama kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi, nənə, trəfo miri amasan nakalasia me səvəi Kumwesən? In rīreirei noien.

⁶ Iərmama rahatətə vi a ia Iesu ripkəmwhen mhə mə truvehi wok i kamo rərpwi tukwe mīmwei pen ia nərəhāien sə Setan rīno nənə Kumwesən rərpwīn noien ərəha səvənhi.

⁷ Rəmwhen a mwi iərmama sə rauvehi wok iamīnhi nərmama me fwe iruə tuhaməkeikei mhənī amasan in kamo in rīmwei pen ia kwənkru səvəi Setan nənə kīnī ərəha in.

⁸ Ia noien a mwi nəha tikon me noien səvənraha traməkeikei mo iamīnhi irə. Irəha nərmama səməme kamsiai irəha. Nəgkiariien səvənraha ripko mhə karu. Həpkənīmwi pik mhə nənīmwiien skai rəmwhen ia waen. Irəha həpkokeikei pik mhə mane.

⁹ Irəha tuhaməkeikei mhəkwətəmhiri noien səvəi nahatətəien Kumwesən rīno pui pehe ia nətərigien səvənraha sə rəmher.

¹⁰ Nərmama səməme hokeikei mə tuhəuvehi wok səvəi tikon, nakalasia me tuhaməkeikei mhəkupwən mhətə amasan irəha. Trīni mīnuə həpkətə mhə noien ərəha riti ia nīrəha, nənə, irəha həukurən nuvehien wok nəha.

¹¹ Ia noien a mwi nəha nīpran me səvəi tikon me^a noien səvənraha traməkeikei mo iamīnhi irə. Irəha nīpran me səməme kamsiai irəha. Ripko mhə irəha nīpran me səvəi nīnīien nīkare iərmama uə nīpran me səvəi nənīmwiien, mətə irəha nīpran me səməme nərmama həukurən nətīgiteien ia nīrəha ia narīmniari me pam.

¹² Iərmama riti sə rauvehi wok səvəi tikon traməkeikei miri pran kuatia a, nənə, miri amasan nīpwnətīn me mīne nərmama pam kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi.

¹³ Nərmama səməme kamho amasan wok səvəi tikon nəghīnraha tramasan irə, nənə, irəha tuhəpkehekīr anan mhə mhəgkiari ia nahatətəien səvənraha sə ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁴ Təkwtəkwuni nəha, nəpīn iakamrai nəkukuə i mik, rərīk ramrhi mə trīpko mhə tui iakuvehe mətōni ik.

¹⁵ Mətə trīni mīnuə iapkuvehe akwauakw mhə, nənə, nəkukuə i tro nukurənien i mik mə nəfe nəha noien ratukwatukw nərmama me ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən tuho. Nərmama ia nəkwai nimwə nəha kani irəha mə nakalasia me səvəi Kumwesən sə ramīru, irəha hāmwhen ia pos asori mīne nəri skai kaurhəkīn nimwə ia təkuren, mamhīrhan nəgkiariien pərhiēn.

3:2: Taet 1:6-9 **3:7:** 2Kor 8:21 **3:11:** Taet 2:3 **a 3:11:** Suatukriti mwi ti nuvsiniien nəgkiariien i ro iamīnhi irə. "Ia noien a mwi nəha, tikon nīpran me noien səvənraha traməkeikei mo iamīnhi irə. Irəha nīpran me səməme kamsiai irəha. Ripko mhə irəha nīpran me səvəi nīnīien nīkare iərmama uə nīpran me səvəi nənīmwiien, mətə irəha nīpran səməme nərmama həukurən nətīgiteien ia nīrəha ia narīmniari me pam." **3:15:** Efes 2:19-22

16 Nənə nīpərhiēnien nəgkiariien i kīno pui pehe in nukune nahatətəien səkitaha rani nari riti rasori, mani mə,
 “In riməier pehe tukutaha nīpwrān rəmwhen ia nīpwrataha.

Nənīmwin Ikinan rahatən amasan mə in iəmə atukwatukw.
 Nagelo me hətoni in.

Kəvisau irapw nəgkiariien səvənhi ia tənəmtənə me.
 Nərmama me i ia təkure tīprənə i həni nīpərhiēnien irə.
 Kuvehi utə in revən fwe ia neiai.”

4

Pol raməvəhag m Timoti

1 Nənīmwin Ikinan rani irapw amasan mə tramevən ipaka ti nəpīn sam-pam nənə nərmama nepwin tuharaka ia nahatətəien səvənraha, mhəuvən mhətərig pik ia nənīmwin me səməme kamheikuə mine nəgkiariien me səməme nəremhə me kamhahatən.

2 Nəgkiariien me nəha ieikuə me nepwin tuhəni irapw. Nətərigien səvəi ieikuə me nəha rīnərəha anan ro pen həpkregi sas mhə fwe ia rerīnraha noien ərəha me səməme irəha kamho.

3 Irəha tuhənise iərman ti nirīien pran, nənə, mhənise mwi irəha ti nəniien nəveginien me nepwin. Mətə Kumwesən rino nəveginien me nəha mə tukəni. Nənə nərmama səməme kamhəukurən nəgkiariien pərhiēn, həni nīpərhiēnien irə, həukurən nuvehiēn, mhəfwaki mhəni vivi Kumwesən tukwe, mhani.

4 Nəveginien me pam Kumwesən rino ramasan a. Nari riti riwən nərmama tuhəpwəh nəniēn. Nərmama həukurən nəniēn nəveginien me pam trīni mīnuə həfwaki mhəni vivi Kumwesən tukwe.

5 Nəgkiariien səvəi Kumwesən mine nəfwakiēn iamīnhi krauo nəveginien me pam hamasan a ti nəniēn.

6 Trīni mīnuə ikani irapw nəgkiariien i m piəvtaha me, ik iərmama riti sə ikamo tukwini amasan nari m Iesu Kristo. Nənə ramahatən mə ikimruə ia nəgkiariien pərhiēn me səvəi nahatətəien səkitaha mine nəgkiariien amasan kamahatən nərmama irə sə ikīnesi pen raka.

7 Tikəpwəh nətərigien ia kwənagei eikuə me səməme nərmama həpkisiai mhə ia Kumwesən kamhəni. Nəpīn me pam tikaməkeikei mamarkut mamō noien me səməme Kumwesən rokeikei.

8 Ikukurən trīni mīnuə ikamarkut mə nīpwrām triskai, noien nəha ramasan. Mətə trīni mīnuə ikamarkut nəpīn me pam mə tiko noien me səməme Kumwesən rokeikei, noien nəha ramasan məpi raka. Trasitu ia niram ia nīmīruēn səvəi ipwet mine mine nīmīruēn sə truvehe kurirə.

9 In i nəgkiariien pərhiēn nənə kitaha pam tsaməkeikei mhəni nīpərhiēnien irə.

10 Kitaha samarkut mamhəsese ti nəgkiariien i mə sənəmri pen əknekīn raka nətərigien səkitaha ia Kumwesən sə ramīru. In rauvehimīru nərmama pam, mətə in rauvehimīru pərhiēn irəha səməme kamhəni nīpərhiēnien irə.

11 Tikəvəhag m nərmama mahatən narimnari me i.

12 Pwəh nərmama tuhəpwəh nətə puiēn ik ti nəri nə mə ik təmaruə a riti, mətə tikəmwur ia nəpīn me mə ik iərmama riti nəkur əfwaki me həukurən

nukurisien tæmwki nisum ia nægkiariien, ia noien, ia nokeikeien, ia nahatæaien, mine ia noien sæ ratukwatukw mæmher.

¹³ Tikamækeikei mo wok i sævæi nævsiniien Nækukua Ikinan m nærmama. Tikævisau mahatæn iræha ia nægkiariien pærhien. Pwæh ruvehe mo sæim wok tramærer kupwæn ia nimiruien sæim meste takuvehe.

¹⁴ Timoti, Kumwesæn rimæuvei pehe nasituien sævænhi mik ti noien wok sævænhi. In rimæuvei pehe nasituien næha næpin elta me sævæi næfwakiien hænæmri utæ ræginnraha ia niram. Ia næpin næha profet me næpwin iræha mwi hæmæni irapw nægkiariien sæ Kumwesæn rimæni ia niram. Tikæpwæh næpwæhien nasituien næha ramæmak auær a.

¹⁵ Tikamækeikei mo narimnari me næha iakani. Tikamaræ mammo wok me næha pwæh nærmama pam hætoni nimiruien sæim mine wok sæim rauta amasan.

¹⁶ Tikatui amasan tukw ik mine nægkiariien sæ ikamahatæn nærmama me iræ. Næpin me pam tiko iamînhi iræ. Trini minua iko, nænæ, tikuvehimiru ik mine nærmama sæmæme kamhætærig ik.

5

Nipran me nærman me sævænraha hemhæ mhæpwæh iræha

¹ Tikæpwæh nægkiari skaiien m nærgaræ me, mætæ tikægkiari amasan minraha ræmwhen mæ iræha tata me sæim. Tikægkiari m ntæmaruæ me ræmwhen mæ iræha piam me,

² mægkiari m niprænemæ me ræmwhen mæ iræha mama me sæim. Tikægkiari m nipran vi me ræmwhen mæ iræha kitorimam me. Nægkiariien sæ tikini pen ti niræha i tramækeikei matukwatukw pam mæmher.

³ Nipran me nærman me sævænraha hemhæ mhæpwæh iræha sæmæme kamharæ æpa, nakalasia me tuhamækeikei mhasitu ia niræha.

⁴ Mætæ mæ nipwnæti nipran me næha fwe uæ nimwipwinraha me, tikahatæn iræha i pwæh hæukuræn mæ næri sæ iræha tuhækupwæn mho mhæsiai Kumwesæn iræ, in i tuhætui amasan ti nærmama sæmæme kamharæ ia nækwai nimwæ me sævænraha. Noien næha ræmwhen mæ kamhærpwin tai nasituien m tata me sævænraha mine mama me mine kaha me. (Noien næha ramasan ia næmri Kumwesæn mammo rærin rægien.)

⁵ Mætæ pran sæ iærman sævænhi remhæ mæpwæh in æpa anan ramaræ, in ramæmri pen æknekîn nætærigien sævænhi ia Kumwesæn. Ia næpin me pam ia næpin mine ia ran ramæfwaki m Kumwesæn mæ trasitu iræ.

⁶ Mætæ pran sæ ro iamînhi, trini minua ramætærig pik ti narimnari me sævæi nipwræn ti niregiiien ramasan iræ, in ramiru, mætæ ia nænimwin ræmwhen mæ ruvamhæ raka.

⁷ Tikuvei pen nævæhægien me i minraha mæ iræha tuhamækeikei mamho. Pwæh kæpwæh nætoniiien næræhæien riti ia niræha.

⁸ Iærmana riti tramækeikei mætui amasan ti nækur imwæni me, nænæ mukupwæn mætui amasan ti sæmæme kamharæ ia nækwai nimwæ sævænhi. Mætæ trini minua ripko mhæ, ramahatæn pen mæ in ripkahatætæ pærhien mhæ ia Kumwesæn. In rærhæ mæpi raka iærmana sæ ripkahatætæ mhæ.

⁹ Trini minua pran riti sævænhi iærman remhæ mæpwæh in, mætæ nuk sævænhi ripkeste mhæ ihi sikisti, tikæpwæh nirai penien næghin ia nækukua sævæi nasituien. Ikukuræn nirai penien næghin trini minua fwe kupwæn sævænhi iærman kuatia a,

¹⁰ Nənə nəghin ramasan ia noien amasan me səvənhi, rəmwhen mə rinətui amasan ti nīpwnətīn me mamevən meste həpwinari, maməsevər ia rukwənu səvənhi ti nərmmama pwispwis me, mamaikuas ia nisui nərmmama me səvai Kumwesən, mamasitu ia iavən ərəha me. Trīni minua ramo noien amasan me pam iamīnhi, ikukurən nīrai penien nəghin ia nəkukuə nəha.

¹¹ Mətə tikəpwəh nīrai penien səməme həkəprənemə mhə. Kurirə trīni minua nətərigien səvai nesi penien mwi iərman ruvehe miskai ia rerīnraha məpi raka nətərigien səvənraha ia Kristo, nənə irəha hənua tuhesi pen mwi nərman,

¹² Nənə tukəkiri irəha minua hənə noien ərəha mhərui nəgkiariien səvənraha mine nəfe həməni fwe kupwən mə tuho.

¹³ Nənə rərəha mwi ti nəri nə mə tuhəuvehe mho irəha rarpaha me, mhəuvən ia nimwə riti mhəier mhəuvən ia riti. Nənə tuhəpkuvehe əpa mhə mho irəha rarpaha me, mətə tuhəuvehe mwi mho irəha nīpran me kāmhəni nīkare iərmmama, nənə mhəpwəh noien wok, mamhəni nəgkiariien me rīpkatukwatukw mhə mə tuhəni.

¹⁴ Ro iamīnhi irə iakani pen ti nīpran me nəha səməme həkəprənemə mhə mə ramasan tuhesi pen mwi nərman, mhərəhi nīpwnətīnraha me, mhətui amasan ti nərmmama səməme kāmharə ia nəkwai nimwə me səvənraha. Nənə trīni minua ho iamīnha irə, nənə nərmmama səməme haməmwəki kitaha ko həkīni mhə nəgkiariien ərəha riti mhəuəsi kitaha irə.

¹⁵ Mətə nīpərhiēnien nīpran me nēpwin hənəpwəh raka suatuk atukwatukw nənə mamhəkurirə Setan təkwtəkwni.

¹⁶ Nīpran me i səməme kāmhəni nīpərhiēnien ia Iesu tuhaməkeikei mhətui amasan ti nīpran me i ia kwənəkwas səvənraha səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha. Irəha tuhəpwəh naraka penien irəha m nakalasia me mə tuhamətui amasan ti nīrəha. Nənə ro iamīnhi irə nakalasia me tuhəkuran nasituien ia nīpran me i səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha əpa anan kāmharə.

¹⁷ Nəmə asori me səvai nəfwakīien səməme kāmhəri amasan nakalasia me, nakalasia me tuhaməkeikei mhəsiai irəha, nənə mhərəku irəha. Tuhəkupwən mho iamīnhi irə ia elta me səməme kāmhasese mamhəvisau mamhahətən.

¹⁸ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Tihəpwəh nərihi tərīniēn tərhuī kau nəpīn rameivə testesi kwənuni wit mə təkīn trier raka.” Nənə Nəkukuə Ikinan rani mwi mə, “Iərmmama sə ramowok ratukwatukw mə tukərəku in.”

¹⁹ Tikəpwəh nətərigien nəgkiariien səvai iərmmama kuatia a sə rani mə elta riti səvai nəfwakīien ramo noien ərəha, mətə mə iərmmama kəru uə kahar kāmharīni, nənə, ikətərig ia səvənrahar nəgkiariien.

²⁰ Nənə elta me nəha səməme kāmho noien ərəha, tikinise irəha ia nəmri nərmmama pam mə elta me nēpwin mwi tuhəhekir noien noien ərəha.

²¹ Ia nəmri Kumwesən, Iesu Kristo, nagelo me səməme Kumwesən rīmərfi raka irəha, iakani pehe tukw ik i mə tikaməkeikei mamesi pen nəgkiariien me səiou ia noien sə ratukwatukw. Tikəpwəh noien noien əpə iti m iərmmama riti, nənə, mə mwi səpə iti m iərmmama riti mwi. Mətə tiko rəmnmwhen ia nīrəha pam.

²² Tikəpwəh nəmri utə akwauakwien rəgim mi ia iərmmama riti məfwaki pen min mə truvehi wok səvai nəfwakīien. Trīni minua in iərmmama riti səvənhi fwe ikīn nərəhaien, nənə, səvənhi nərəhaien trarə ia nīram rəmwhen mə ik mwi ikiməuvehi nərəhaien səvənhi. Mətə ia nəpīn me pam tikəmher.

²³ (Ripkamasan mhə mə tikamənimwi a nui, mətə ramasan mə tikənimwi ouihi waen kwopti pwəh rasitu ia tipwim mine nemhəien me sə ramo ik ia nəpin me.)

²⁴ Noien ərəha me səvəi nərmama nepwin həuvəier irapw raka, nəri auər a mə nəpin sə Kumwesən trərpwin noien ərəha irə ripkuvehe mhə ihi, mətə noien ərəha me səvəi nərmama nepwin tuhəpkier irapw kurirə.

²⁵ Rəmwhen a mwi noien amasan me səvəi nərmama nepwin həuvəier irapw raka nənə səməme kəmhərkwafə ihi təkwtəkwuni, irəha mwi tuhaməkeikei mhəier irapw.

6

Slef me tuhaməkeikei mhəsi ai nəmə asori me səvənrəha

¹ Pwəh slef me pam həsi ai amasan nəmə asori me səvənrəha kamo nərmama nepwin həni ərəha nəghi Kumwesən mine nəgkiariien səkitaha samahətən nərmama irə.

² Slef me səməme nəmə asori me səvənrəha kəmhəni niperhienien ia Iesu irəha tuhəpwəh noien nəha kəmhəni mə, “Eh, iəmə asori nəha in piəvtaha a riti,” nənə, irəha tuhəpkisi ai amasan mhə. Mətə irəha tuhaməkeikei mhə pik mwi wok ia rerinraha pərhien, ti nəri nə mə səvənrəha iəmə asori in iərmama riti sə rani niperhienien ia Iesu, nənə irəha hokeikei in. Tikahətən narimnari me i, mini pen ti nərmama mə tuhaməkeikei mamho.

Noien səvəi nokeikei pikien mane

³ Trini minuə iərmama riti ramahətən nərmama, nəgkiariien səvənhi traməkeikei mesi pen nəgkiariien atukwatukw səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha mine nəgkiariien kamahətən nərmama irə sə ro ikinan i. Mə in ramahətən nəgkiariien me nepwin ropə ia nəgkiariien nəha,

⁴ in ramərpwi in, mipkukurən anan mhə nari. Nətərigien səvənhi ramemhə rokeikei pik nəgkiariien ti nəresien me səməme kəmhəvi pehe nəmwəkiien mine nəvisəien. Noien nəha ro nərmama kəmhəni ərəha nəghinraha me, nənə, mamhətərig ərəha ia nirəha me,

⁵ ia nəpin me pam kəmhousari. Noien nəha səvəi nərmama səməme nətərigien səvənrəha rərəha. Irəha kəmhəruēi ia nəgkiariien pərhien, mamhəni mə noien nəkwai Kumwesən in suatuk riti səvəi nuvehien mane mine nautə.

⁶ Niperhienien, trini minuə kitaha samo nəkwai Kumwesən, noien nəha trasitu asori ia kitaha, mətə tsaməkeikei mamhəgien a, nəri auər a mə səkitaha nautə rouihi a uə rasori.

⁷ Səukurən mə nəpin sənətui pehe ia tiprənə i, nənə, mhəpkuvehi mə nari riti mhəuvehe. Nənə nəpin tsemhə irə, ko səpkuvehi mhə mwi nari riti mhəərig.

⁸ Mətə trini minuə sənətaha nəveginien mine tinari səkitaha rəmwhen a, nənə kitaha tsəgien.

⁹ Nərmama səməme hokeikei pik mə nautə səvənrəha trasori, nənə riməru a ti nirəha mə tuho noien ərəha me ripik. Rəmwhen ia kwənkru riti rəkure tərini irəha ia təpuapəg səvəi nərhəien, nənə, irəha hokeikei mə tuho narimnari me ripik səməme həpkamasan mhə ti nirəha mamhouraha irəha. Nənə nokeikeien səvəi narimnari ərəha me nəha trouraha nimiruien səvənrəha.

¹⁰ Iakani iaməhi irə ti nəri nə mə noien səvəi nokeikei pikien mane in nukune noien ərəha me səpəmsəpə. Noien nəha ruvəiri raka raka nərmama

nepwin ia nahatətəien səkitaha, mo irəha ho noien me ripik təkwtəkwni rerinraha raməmisə tukwe rəmwhen mə həpi atukw a irəha ia nau.

Pol raməvəhag m Timoti

¹¹ Mətə ik iərmama səvəi Kumwesən tikaraka məpwəh nevəniēn ipaka ti noien ərəha me nəha. Tikamarə mamō natukwatukwien, mamō nəkwai Kumwesən, mamahatətə ia Kristo, mamō nokekeiēn, mamərer əknekīn, mamō ik iəmə noien səim ramasan məpou.

¹² Naruagəniēn amasan səvəi nahatətəien, tikaruagən irə, muvehi əknekīn nimiruiēn rerin sə Kumwesən rinəkwein ik tukwe fwe kupwən nəpīn ikiməni irapw amasan nahatətəien səim ia nəmri nərmama həpik.

¹³ Kumwesən in nukune nimiruiēn. Iesu Kristo in iərmama sə rīməni irapw amasan nəgkiariēn pərhien ia nəmri Ponjes Paelat. Ia nənimenrau iakani pehe tukw ik i mə

¹⁴ tikaməkeikei mo nəgkiariēn i kuvei pehe mik. Tiko ia suatuk sə rəmher. Pwəh nərmama həpwəh nətoniēn nərhəiēn riti ia niram. Tiko iamīnhi irə mamevən meste Iərimənu səkitaha Iesu Kristo truvehe mwi.

¹⁵ Nuveheien səvənhi Kumwesən tro rier pehe ia nəpīn atukwatukw səvənhi. In Kumwesən sə kaməgnəgīnī in. In əpa ramərimənu ia narimnari me pam. In Kig sə rasori ia kig me. Nənə in Iərimənu sə rasori ia nərimənu me.

¹⁶ In əpa ripkemhə mhə mamarə rerin ia kwopun riti rukuraan ikīn, nənə, iərmama riti ko ripkevən mhə ipaka. Iərmama riti ripkətoni raka mhə in, nənə, tipkətoni mhə mwi. Pwəh nisialiēn mine nərimənuēn sə tripkīwən mhə krauevən tukwe in. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

¹⁷ Tikəgkiari m nərmama me nautə səvənraha rasori ia nitətə səvəi ipwet mine, mīni pen ti nirəha i mə tuhəpwəh nuvehi utə pikien irəha, mhəpwəh nəmri pen əknekīniēn nətərigiēn səvənraha ia nautə, nautə səvəi təkwtəkwni a mətə trakwakwi riwən. Irəha tuhaməkeikei mhəmri pen əknekīn nətərigiēn səvənraha ia Kumwesən sə rauvei pehe narimnari me ripik m kitaha mə reritaha tragien.

¹⁸ Tikini pen ti nirəha i mə tuhaməkeikei mho noien amasan. Pwəh noien amasan me nəha səvənraha hasori mhəmwhen ia nautə səvənraha. Irəha tuhaməkeikei mhasitu mhəriari m nərmama.

¹⁹ Noien nəha rəmwhen mə hənəite nautə me ripik sə trasitu ia nirəha kurirə. Nənə irəha həkurən nuvehiēn nimiruiēn i nimiruiēn pərhien.

²⁰ Timoti, Kumwesən rinəmri pehe raka nəgkiariēn amasan səvənhi ia rəgim. Tikaməkeikei mətūi amasan tukwe, məpwəh nətərigiēn ia nəgkiariēn auə a me səvəi tiprənə i uə nəgkiariēn me kani mə nəgkiariēn sə kauvehi nukurəniēn irə, mətə rekəm neikuəiēn.

²¹ Nərmama nepwin kəmhəkurirə ia nukurəniēn nəha, nənə, mhənəpwəh nahatətəien səvənraha.

Pwəh namasanien tramarə tukumiaha.

Seken Timoti

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəpɪn Pol ruvərai raka Fas Timoti mine Taetas kətoni mə kəkwtəmhiru mwi in kuvei puvnimwə ia kalapus. Nənə in rirai Seken Timoti ia kalapus fwe Rom. Pol rukurən mə nəpɪn səvənhi ruvəkwa kwa mə tremhə ro pen rirai nəkukuə i revən ti Timoti. Pol rəpwəh nokeikeien mə trətoni a Timoti, mətə rokeikei mə trətoni nənə muvehi utə nətərigien səvənhi ti nəri nə mə in rokeikei mə nəpɪn tremhə Timoti truvehi təmwhəkin ia wok səvənhi. Pol ramahatən Timoti ia niriien nakalasia me maməvəhag min mə trərer isipwɪn ti nahatən eikuə me. Pol raməvəhag m Timoti mə Timoti traməkeikei məkwtəmhiru əknəkin nəgkiariien sə ro nɪpərhiendien i kamahatən nakalasia me səvəi Kristo irə.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvəi Iesu Kristo ti nəri nə mə Kumwesən rɪmənɪ nəkwən mə tako. In rərhi pen iou mə takəvisau irapw nɪmɪruien sə in rɪmənɪ mə truvei pehe m kitaha ruku pen ti Iesu Kristo.

² Nəkukuə i rauvehe tukw ik, Timoti, nərik keikei.

Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine napiien mine nəmərɪnuien mik.

Pol raməvəhag m Timoti

³ Ia nəpɪn mine ia ran, nəpɪn iakaməfwaki, rerik ramrhi rerin ik, nənə iakani vivi Kumwesən tukw ik. Iakamo tukwini nari min, mamə a noien me səməme iakukurən mə hatukwatukw ia nənimen rəmwhen ia kaha kupwən me səiou hənəmo.

⁴ Nəpɪn rerik ramrhi nise nənimem sə rɪnaiu, iakokeikei pik mə takətoni ik, nənə rerik ragien.

⁵ Rerik ramrhi nahatətəien pərhiendien səim, in nəha nahatətəien sə kaha pran səim Loes mine mama səim lunis kroukupwən rouahatətə irə, nənə təkwtəkwwuni iakukurən amasan mə ik mwi ikamahatətə irə.

⁶ Ro iamɪnhi irə iakuə tako pwəh rerim ramrhi nəri fwe ia rerim ramo ikamskai ti noien wok səvəi Kumwesən. Kumwesən rəriari nəri nəha mik fwe kupwən nəpɪn iakəmri utə rəgik mi ia niram. Tikaməkeikei meireiri nəri nəha pwəh ruək.

⁷ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə Kumwesən ripkuvei pehe mhə m kitaha nənɪmwɪn riti sə ramo kitaha samhekɪr, mətə in ruvei pehe m kitaha nənɪmwɪn riti sə ramo kitaha saməskai, mamhokeikei kitaha me, mamhəkoui atukw kitaha mə tsəpko mhə noien ərəha.

⁸ Ro iamɪnhi irə tikəpwəh naurisien ti nini irapwien Iərimənu səkitaha, məpwəh naurisien mwi tukw iou, iərmama riti səvənhi sə iakamarə ia kalapus tukwe. Mətə pwəh krau pəri krouregi nəmɪsəien ti nəgkiariien amasan səvənhi. Kumwesən truvei pehe niskaiien mik mə tiko iamɪnhi.

⁹ In rɪməuvehimɪru kitaha, nənə, məkwein kitaha ia nəkweiniien sə ro ikinan i. In rɪpko mhə iamɪnhi irə ia kitaha ti noien me səkitaha, mətə in ro iamɪnhi irə ti nəri nə mə resi pen a nətərigien atukw səvənhi sə in ruvəkurən raka fwe tui nəpɪn tiprənə ramiwən ihi. Ia nəpɪn nəha in ruvəni raka mə truvei pehe namasanien səvənhi m kitaha truku pen ti Iesu Kristo.

10 Nənə təkwtəkwni sətoni namasanien nəha ro m kitaha, ti nəri nə mə ləmə sə rauvehimiru kitaha riməier pehe. Iəmə nəha in nə Iesu Kristo sə rino sampam ia noien iərmama remhə, nənə ia nəgkiariien amasan səvənhi ramo nərmama me hətoni mə tuhəfo mhəuvehi nimiruien rerin.

11 Kumwesən rinərpwi rəgin ia nirak, mini mə iou aposol riti sə takaməkeikei məvisau nəgkiariien amasan nəha, mahatən nərmama me irə.

12 Nənə ti nəri nə mə iakamo iamınhi irə, iakamregi rərəha i ia kalapus. Mətə iapkauris mhə, ti nəri nə mə iakukurən iəmə sə iakani nıpərhiendien irə. In rəmri pehe nəgkiariien amasan səvənhi ia rəgik, nənə iakukurən amasan mə trətui amasan tukwe mamevən meste nəpın səvənhi.

13 Timoti, tikaməkeikei məkwtəmhiri əknekin nəgkiariien me i səməme ikuvəregi raka iakini pehe tukw ik i. Nəgkiariien me nəha hatukwatukw, mamhahatən suatuk sə tikesi pen. Tikaməmwur pen ia noien mi nəha nahatəien mine nokeikeien sə krauku pen ti Iesu Kristo.

14 Ia nıskaiien səvəi Nənimwin İkinan sə ramarə ia reritaha tikaməkeikei mətui amasan ti nəri amasan sə kəmri pehe ia rəgin.

15 İkuvəkurən raka mə nərmama pam fwe profens Esia hənəpwəh iou mhəuvəvən. Iəmə mi nəha Fukelas mine Hemokenes irəha mınraha.

16 Mətə iakaməfwaki mə İərimənu səkitaha trapi nərmama me ia nəkwai nimwə səvəi Onesiforas, ti nəri nə mə nəpın rıpik in ramomasan iou, nənə nıpkauris mhə iou mine jen me kınərihi iou irə.

17 Mətə nəpın rapirapw ia Rom, ramətui əmisə iou mamevən meste mətə iou.

18 İakəfwaki mə Kumwesən trəsəni in rətoni İərimənu səkitaha trapi in ia nəpın səvənhi. Nənə ikukurən amasan mə rasitu pik ia nirak fwe ia Efesas.

2

1 Ro iamınhi irə, nərik, ik tikaməkeikei muvehi namasanien i raku pen ti Iesu Kristo pwəh ro ikiskai.

2 Nənə nəgkiariien sə ikuvəregi raka iakinahatən kimiaha irə ia nəmri nərmama me həpik, tikaməkeikei məmri pen ia rəgi nəmə me nepwin ikukurən nətigiteien ia nırəha mə tuhahatən nepwin mwi.

3 Tikəmisə krau mik rəmwhen ik iaruagən amasan riti səvəi Iesu Kristo.

4 İkukurən noien səvəi iaruagən. Nəpın ramaruagən, ko rəpwəh nuvehien mwi wok me nepwin, ti nəri nə mə raməmwur mə iəmə asori səvənhi rerin tragien.

5 İərmama səvəi naiuien traməkeikei mesi pen natuakəmien me səvəi naiuien. Mə rəpwəh ko kıpəkəfau pen mhə kəfəfau səvəi nisaiien irə.

6 Nənə iərmama sə raməmhu pik ratukwatukw mə in trukupwən mesi kwənkwai nari sə rutə ia nəmhiən səvənhi.

7 Rerim tramrhi nəfe iakamini pehe tukw ik i. İərimənu səkitaha truvei pehe nukurənien mik, nənə tikukurən narimnari me pam.

8 Rerim tramrhi Iesu Kristo. In iəmə sə rınətui mwi ia nemhəien səvənhi. In kwənəkws səvəi Kig Tevit. In i nəgkiariien amasan sə iakaməvisau irapw.

9 Iou iakamregi nəmisəien ti nəgkiariien amasan i. Kınərihi iou ia jen rəmwhen ia iou iəmə iakamərui loa, mətə nəgkiariien səvəi Kumwesən ko kıpəkərihi mhə ia jen.

10 Ro iam̄nhi ir̄a, n̄ari aūer a m̄a kamo n̄amis̄aien me ia nirak, m̄at̄a takam̄akeikei mam̄arer̄ aknek̄in ia n̄ap̄in me ti n̄ari n̄a m̄a rerik ramr̄hi n̄armama me n̄aha s̄am̄ame Kumwes̄an ruv̄erfi raka ir̄aha. Ikokeikei m̄a ir̄aha mwi tuh̄avehi n̄im̄iruien vi s̄a raku pen ti Iesu Kristo, n̄an̄a mhar̄a rer̄in ir̄aha min ia nukuraanien asori s̄av̄nhi.

11 In i n̄agkiariien p̄arhien:

Tr̄ini min̄ūa s̄amamh̄a kitaha Iesu,
n̄an̄a t̄sam̄akeikei mwi mh̄am̄iru p̄ari kitaha min.

12 Tr̄ini min̄ūa sam̄arer̄ aknek̄in ia nahat̄at̄aien s̄akitaha,
n̄an̄a t̄sam̄akeikei mwi mh̄ar̄iman̄u p̄ari kitaha min.

Tr̄ini min̄ūa s̄ani m̄a s̄areirei in,
n̄an̄a in mwi tram̄akeikei min̄i m̄a in r̄ireirei kitaha.

13 Tr̄ini min̄ūa kitaha s̄amwei ia nahat̄at̄aien s̄akitaha,
in tram̄akwt̄am̄hiri ihi kitaha,
ti n̄ari n̄a m̄a in ko ripk̄at̄efi mh̄a n̄agkiariien me s̄av̄nhi.

Īarmama s̄a ramo tukw̄ini amasan nari m Kumwes̄an

14 Tiko n̄armama me s̄aim pw̄ah rer̄inraha ramr̄hi narimnari me i ikani. Tikini pen ti nir̄aha i ia n̄amri Kumwes̄an m̄a tuh̄apw̄ah nousariien ti n̄agkiariien me. Noien n̄aha ko ripko mh̄a nari amasan riti, m̄at̄a ramouraha a n̄armama s̄am̄ame k̄amh̄at̄arig.

15 Tik̄amw̄ur m̄a ik īarmama riti s̄av̄i wok s̄a n̄ap̄in Kumwes̄an ram̄at̄a wok s̄aim ko r̄ini m̄a “Wok s̄aim ramasan.” N̄an̄a tik̄apw̄ah n̄iregiien ikauris ti wok s̄aim, ti n̄ari n̄a m̄a ikamahat̄an atukwatukw̄ n̄agkiariien s̄a ro n̄ip̄arhienien.

16 M̄at̄a n̄agkiariien aūer a me s̄av̄i t̄ipr̄an̄a i, ik tik̄apw̄ah n̄in̄iien. N̄agkiariien me n̄aha tuh̄airi pen n̄armama h̄av̄an̄ isipw̄in ti Kumwes̄an.

17 N̄agkiariien s̄av̄i n̄armama s̄am̄ame k̄amh̄agkiari iam̄nhi truviris r̄amwhen ia n̄imw̄apw̄ ruvehe masori. N̄agkiariien s̄av̄i īam̄a mi n̄aha Hameneus m̄ine Faelitas ro iam̄nhi.

18 Irau kr̄inoūapw̄ah raka n̄agkiariien p̄arhien rauni m̄a n̄ap̄in s̄a Kumwes̄an tro n̄armama me pam h̄atui mwi ia nemh̄aien ruv̄avehe raka. Ia n̄agkiariien n̄aha s̄av̄nrau kraouraha nahat̄at̄aien s̄av̄i n̄armama me nepw̄in.

19 M̄at̄a n̄ari aknek̄in Kumwes̄an r̄in̄amri k̄auvr̄h̄ak̄in nimw̄a ia t̄akuren r̄apw̄ah n̄ikiuien. N̄an̄a kim̄arai pen n̄agkiariien me i ia nikaren: Riti m̄a, “Īarim̄anu ruv̄aukur̄an raka m̄a n̄armama afo me n̄aha s̄av̄nhi.” N̄an̄a riti mwi m̄a, “Pw̄ah n̄armama pam s̄am̄ame k̄amh̄ani n̄ip̄arhienien ia n̄aghi Īarim̄anu h̄apw̄ah noien ar̄aha.”

20 Ia n̄akwai nimw̄a asori riti n̄ari kam̄ani pen nari me ir̄a s̄ap̄ams̄ap̄a. Ripko mh̄a s̄am̄ame n̄aha ar̄a kino ia aean mi n̄aha kol m̄ine silva, m̄at̄a nepw̄in mwi n̄aha ik̄in kin̄arai ia n̄ip̄ari nei, nepw̄in mwi kino ia n̄ise t̄ipr̄an̄a r̄arpwu muvehe miskai. Nepw̄in kam̄ani nari ir̄a ia n̄ap̄in ikinan me. Nepw̄in kam̄ani nari ir̄a ia n̄ap̄in aūer a me.

21 Ro iam̄nhi ir̄a tr̄ini min̄ūa īarmama riti r̄apw̄ah noien ar̄aha me, m̄ap̄arhi in, in truvehe m̄amwhen ia n̄ari kam̄ani pen nari ir̄a s̄a kin̄amri ar̄a m̄a s̄av̄i n̄ap̄in ikinan me. Kin̄ap̄ap̄en̄a raka ir̄a m̄a īam̄a asori s̄av̄i nimw̄a n̄a rukur̄an nuvehiien mo noien amasan me pam ir̄a.

22 M̄at̄a noien ar̄aha me nt̄amarūa me hokeikei pik, ik tikaraka m̄apw̄ah nev̄anien ipaka ti nir̄aha. Ia n̄ap̄in me pam tikam̄akeikei mam̄o noien

2:10: Kol 1:24 2:11: 2Kor 4:11 2:12: Mat 10:33 2:13: Rom 3:3-4, Nam 23:19, Taet 1:2 2:14: 1Tim 6:4, Taet 3:9 2:15: 1Tim 4:6, Taet 2:7-8 2:16: 1Tim 4:7 2:17: 1Tim 1:20 2:19: Nam 16:5,26, Jon 10:14, 1Kor 8:3, Aes 52:11 2:20: 1Kor 3:12 2:21: 2Tim 3:17 2:22: 1Tim 6:11

atukwatukw, mamahatətə ia Kumwesən, mamokeikei nərmama, mamarə ia nəməriniuen. Tikamarə mamō noien me nəha kīmiəha nərmama me nəha səməme kāmħəkwein Iərimənu ia rerinraha sə ratukwatukw məmher.

²³ Tikərer isipwīn ti nəresien me nəha nərmama hərəirei nari kāmħəni. Ikukurən mə nəresien me nəha kāmħəvi pehe nəvisəien me.

²⁴ Mətə noien səvəi iərmama sə ramo tukwini nari m Iərimənu traməkeikei mōpə. Ripko mhə in iərmama səvəi nəvisəien, mətə in iərmama sə ramasan ti nərmama pam. In iərmama sə rukurən nahatəniēn nərmama, nənə niemaha ripkəpi akwauakw mhə in.

²⁵ In iərmama sə raməgkiari məru ti nəmri atukwatukwien nərmama səməme haməmwəki in, pwəh Kumwesən rəsēni irəha hərərig ia noien ərəha, mhəuvehe mhəukurən nəgkiariēn pərhien.

²⁶ Ia noien nəha irəha ko həier irapw ia kwənkru səvəi Setan in riməuvehi irəha irə mamō irəha hamō nəkwān.

3

Tramevən ipaka ti nəpīn sampam

¹ Mətə tikaməkeikei mukurən nəri. Tramevən ipaka ti nəpīn sampam narəien ia tiprənə i truvehe məknekīn.

² Nərmama tuhokeikei atukw a irəha me, nənə mhokeikei pik mane. Irəha tuhəfiəutə atukw irəha me, nənə mhərpwi pik irəha me. Irəha tuhəni nəgkiariēn ərəha mhəuəsi nərmama me i. Irəha tuhəruī nəkwai tata mīne mama səvənraha. Nəpīn tukuvei pen nari amasan riti mīnraha, irəha tuhəpkini mhə tanak tukwe. Irəha tuhəpko mhə nəkur ikinan me ia nirəha.

³ Irəha tuhəpkapi mhə ti nərmama, mətə tuhərpwīn a tai nərəhaiēn səvənraha. Irəha tuhəni nīkare nərmama. Irəha tuhəreirei nari, mamho pen a nari ia nəpīn me, mhəpkokeikei mhə noien amasan.

⁴ Irəha tuhəvsini təkutanraha m piəvnraha me, mho akwauakw noien ərəha, mhəpkətərig mhə ti noien səvənraha mīne nəfe kamho. Irəha rerinraha trukuar ia nəgnəginiiēn atukw irəha me, mhokeikei pik narimnari me nīpwrānraha ramregi ramasan irə, nənə, mhəpkokeikei mhə Kumwesən.

⁵ Ia nəmri nərmama tukətōni irəha həmwhēn ia nəkur əfwaki me, mətə nəgse Nənīmwin səvəi nəfwakiiēn riwən ia nirəha. Nənə ik tikaməkeikei mərə isipwīn ti nərmama səməme hamō iamīnhi irə.

⁶ Irəha me nepwīn kāmħəvniwə ia nəkwai nīwə me mamheikuə ia nīpran me. Nīpran me nəha nəgsenraha riwən, həuvəpəmpəm ia noien ərəha me, nənə narimnari ərəha me səpəmsəpə hokeikei pik ramiri irəha.

⁷ Kamahatan irəha ia nukurəniēn ia nəpīn me, mətə ko irəha həpkukurən amasan mhə nəgkiariēn pərhien ia nəpīn riti.

⁸ Ikukurən klepa mi nəha Janes mīne Jampres sə krauni ərəha Moses fwe kupwən. Nərmama me i iakani, irəha həmwhēn ia nirau, mamhəni ərəha nəgkiariēn pərhien. Irəha nərmama me nətərigiēn səvənraha rikou, həpkahatətə pərhien mhə ia Kumwesən.

⁹ Mətə irəha tuhəpkarə əpwəmwis mhə. Nərmama me pam tuhətə sas noien ikou me səvənraha rəmwhēn ia nərmama me hənətə sas noien ikou səvəi Janes mīne Jampres fwe kupwən.

Nəvəhagien sampam

¹⁰ Mətə ik, Timoti, nəpɪn ikinakurirə ia nirak fwe kupwən, ikuvəregi raka nahatənien səiou, minətə raka noien səiou sə iakamarə mamō. Ikinətə raka nəfe iakaməmwur tukwe ia nimiruien səiou. Ikinətə raka nahatətəien səiou, mine nətərigien səiou sə iakaməfo mo raməpwəmwis. Ikinətə raka nokeikeien səiou, mukurən mwi nərerien səiou sə iakamərer əknekɪn irə ia nəpɪn me.

¹¹ Ikinətə raka nometəien me mine nəmisəien me kɪno ia nirak fwe ia taon me nəha Antiok mine Ikoniam mine Listra. Kinamometə iou iamɪnhi irə, mətə lərimənu səkitaha ruvehi raka iou ti nəmisəien me pam nəha.

¹² Nipərhiendien, nərmama me pam səməme hokeikei mə tuhəuvehe mho kuatia irəha Iesu Kristo, nənə mamharə ia narəien sə Kumwesən rokeikei, tukaməkeikei kometə irəha.

¹³ Mətə nərmama ərəha me mine nərmama eikuə me narəien səvənraha sə rinərəha raka tripkuvehe mərəha mwi. Irəha tuhameikuə ia nərmama me, nənə mamheikuə atukw a mwi ia nirəha.

¹⁴ Mətə ik tikaməkeikei məkwətəmhirɪ əknekɪn nəgkiariien sə kinahatən raka ik irə. Ikuvəni raka nipərhiendien ia nəgkiariien nəha, mamahatətə əknekɪn irə, mukurən amasan nərmama səməme hənahatən ik irə.

¹⁵ Fwe ia nouhiien səim ikuvəukurən raka nəgkiariien me səvəi Nəkukua Ikinan. Nəgkiariien me nəha kamhəuvei pehe nukurənien mik. Nukurənien nəha ramiri pen ik ikevən mahatətə ia Iesu Kristo mə Kumwesən truvehimiru ik.

¹⁶ Nəgkiariien me pam ia Nəkukua Ikinan haməuku pen ti Nənimwɪn səvəi Kumwesən.^a Nəgkiariien me nəha hamasitu ia kitaha. Kitaha səukurən nɪniien nəgkiariien me nəha mhahatən nərmama, mhəni pui noien ərəha me səvənraha, mhəkoui atukwatukw irəha, mhəvəhag mɪnrəha ia noien atukwatukw.

¹⁷ Nəpɪn samo iamɪnha irə tro iərmama səvəi Kumwesən ruvehe məmwhen ti noien wok amasan me pam.

4

Timoti traməkeikei məvisau irapw nəgkiariien amasan

¹ Timoti, təkwətəkwuni iakaməgkiari pehe mik rəmwhen krau krouərer ia nəmri Kumwesən mine Iesu Kristo. Ikukurən Iesu Kristo in iərmama sə trəkiri nərmama me pam ti noien me səvənraha, nərmama səməme kamhəmɪru mine səməme həuvəmhə raka. In trier pehe mwi mərimənu ia nitətə səvənhi. Ti nəri nə mə tro iamɪnhi irə, ro pen iakani pehe tukw ik i mə

² tikaməkeikei məvisau irapw nəgkiariien səvənhi, mamərer mwatuk tukwe ia nəpɪn me pam, nəpɪn nərmama hokeikei mə tuhəregi mine nəpɪn nərmama həpwəh nokeikeiien mə tuhəregi. Tikɪni pui noien ərəha me səvənraha, mɪnise pen əknekɪn ti nirəha mə tuhəpwəh, muvei pen nəgkiariien sə trasitu ia nirəha, mo iamɪnhi irə səim nətərigien rəpwəmwis, nənə, mahatən amasan irəha.

³ Tikaməkeikei mamō iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəpɪn riti tripkuvehe nərmama me tuhəpkətərig mhə nəgkiariien sə ro nipərhiendien, mətə irəha

3:11: Wok Me 13:50, Wok Me 14:5,19, Sam 34:19 **3:12:** Mat 16:24, Jon 15:20, Wok Me 14:22 **3:14:** 2Tim 2:2 **3:15:** Jon 5:39, 2Pit 1:20-21 **3:16:** Rom 15:4, 2Tim 2:21 ^a **3:16:** Suatuk riti mwi ti niniien nəgkiariien i ia vas 16 ro iamɪnhi irə: Nəgkiariien me pam ia Nəkukua Ikinan Kumwesən rineiahag pehe irə. **4:1:** Wok Me 10:42, Rom 14:9-10 **4:2:** Wok Me 20:20,31 **4:3:** 1Tim 4:1, 2Tim 1:13

tuhesi pen nətərigien atukw səvənraha, nənə mhətui nahatən me səməme tuhəni nəgkiariien sə nəkwəreginraha rəfiəfiə ti niregiiən.

⁴ Irəha tuhəpwəh nəgkiariien sə ro nīpərhiēnien, nənə mhəuən mhəkuriə kwənəgei eikuə me.

⁵ Mətə ik, tikaməkeikei mo nətərigien səim pwəh raməmak amasan ia nəpīn me. Tikərer əknəkīn ia nəmisəien me sə kamo ia niram, nənə mo wok i səvəi nəvisauien nəgkiariien amasan, nənə mo pam wok səim sə Kumwesən ruvei pehe mik mə tiko.

⁶ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə trīpko mhə tui nitek raiu rəmwhēn ia waen i kətəgi pen ia təkure nifatə kuvei pen m Kumwesən. Səiou nəpīn takier irə ruvəuhe ipaka.

⁷ Ia nīmīruien səiou rəmwhēn mə iakamaruagən ia naruagəniēn amasan riti. Rəmwhēn mə iakamaiu ia naiuiēn əknəkīn riti. Nənə təkwtəkwiini iakino sampam irə, nənə iakamahatətə ihi.

⁸ Təkwtəkwiini kinəpnəpənə kəfəfau riti fwe səiou kaməfəfau pen ia nəmə atukwatukw me. Iərimənu səkitaha raməkiri atukwatukw nari in truvei pehe kəfəfau nəha miou ia nəpīn səvənhi. Trīpkuvei pehe əpa mhə miou, mətə truvei pen mwi m nərmama me pam səməme hokeikei in nənə mamheitēnhi in mə truvehe mwi.

Pol rokeikei mə Timoti trevən mətoni in

⁹ Tikaməmwur muvehe mətə akwauakw iou,

¹⁰ ti nəri nə mə Temas rokeikei pik anan narəien ipwet mīne səvəi tiprənə i, nənə mīnəpwəh iou, muvəvən fwe Tesalonaeka. Kresens ruvəvən fwe Kalesia, nənə Taetas ruvəvən fwe Talmesia.

¹¹ Təkwtəkwiini Luk əpa ramarə kīmrəu min. Nəpīn tikauvehe irə tikiri Mak kīmirəu min, ti nəri nə mə in rukurən nasituiēn mo tukwiini nari miou.

¹² Iakinərhi pen Tikikas ruvəvən fwe Efesas.

¹³ Nənə nəpīn tikauvehe irə, tikuvehi karkahu səiou səvəi nəkwieiiēn iakinəpwəh raməmak ia nimwə səvəi Karpas fwe Troas. Tikuvehi mwi nəkukuə me. Iakokeikei pik mə tikuvehi səməme nəha kīmrəai pen ia teki nani.

¹⁴ Fwe kupwən, Aleksanta, iəmə sə ramo nari ia aean, ro pik nəmisəien miou. Iərimənu trərpwīn noien ərəha me nəha rīno miou.

¹⁵ Nənə ik mwi tikaməkeikei məsiari in, ti nəri nə mə fwe kupwən in raməmwur mə trinise nəgkiariien səkitaha.

¹⁶ Nəpīn iakinərer vi ia nəmri iəmə asori ia kwopun i mə takīni irəpw nəgkiariien səiou ia nikaren səvəi nəgkiariien me nəha kamīni ərəha iou irə, iərmama riti riwən ruvehe mərəer ia nikarek mə trasitu. Mətə irəha pam hap raka ia nirak. (Iakəfwaki mə Kumwesən trəpwəh nərpwīniēn noien nəha mīnrəha.)

¹⁷ Mətə ia nəpīn nəha Iərimənu səkitaha ramərəer ipaka tukw iou, mauvei pehe nīskaiēn miou, mə iou iakukurən nəvisau irəpwīn nəgkiariien me pam səvənhi, nənə nərmama me pam səməme hərəirei Kumwesən həukurən niregiiēn. Nənə in ruvehi raka iou ia nərəhaiēn nəha rəmwhēn mə ruvehi raka iou ia nəkwai laeon.

¹⁸ Iərimənu səkitaha truvehi raka iou ia noien ərəha me pam nərmama hənəu tuho ia nirak. In trətə amasan iou meste in ruvehi iou mevən fwe ia

nitətə sə in ramərımənu irə fwe ia neiai. Pwəh nəgnəginiiien revən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

Nəgkiariien sampam

¹⁹ Tikini pen ti Prisila mine Akwila mine nərmama me pam ia nəkwai nīmwə səvəi Onesiforas mə iakini ramasan ti nirəha i.

²⁰ Erastas rīpkukurirə mhə iou. In ramarə a fwe Korin. Nənə iakinəpwəh Trofimas fwe Maelitas, ti nəri nə mə in ramemhə.

²¹ Tikaməmwur muvehe akwauakw tukw iou kurirə nəpīn səvəi nəkwieiiien ruvehe.

Iupulas, Putens, Linus, Klautia mine piəvtaha me pam ia kwopun i həni ramasan tukw ik.

²² Pwəh Iərimənu səkitaha tramarə ia rerim, məriari pehe namasanien m kimiaha pam.

Taetas

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Taetas in riti nəha Pol. Iasitu riti səvəi Pol. Nəpin nəpwın in ramavən irau Pol. Nakalasia me fwe tənə əmweris riti kani mə Krit, Taetas in iəmə asori riti səvənraha. Nəkukuə i rəmwhen ia nəkukuə mi səvəi Timoti. Nakalasia me fwe Krit həpkukurən amasan mhə noien səvəi nəfwakiiien ti nəri nə mə irəha həpkuvehe vi a mhahatətə ia Kristo. Ro pen iərmama traməkeikei mevən masitu ia nirəha. Pol rini pen ti Taetas mine nakalasia me fwe ikin mə tuhfəfarə irə. Pol rini pen ti Taetas mə trahatən irəha ia nıpərhiien. In rahatən mwi Taetas ia niriien nakalasia me.

Pol ramrai nəkukuə i m Taetas

¹ Iou Pol, iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kumwesən, nənə iou aposol riti səvəi Iesu Kristo. In rərhi pen iou mə takasitu ia nərmama me səməme Kumwesən ruvərfi raka irəha. In rokeikei mə takasitu ia nirəha ia nahatətəien səvənraha, nənə masitu mwi ia nirəha mə tuhəukurən nəgkiariien pərhiien sə ramahatən noien me Kumwesən rokeikei.

² In rərhi pen iou mə takasitu ia nirəha pwəh həmri pen əknekin nətərigien səvənraha ia nımıruien rerin. Fwe tui, nəpin ti prənə ramiwən ihi, Kumwesən sə rıpkəikuə mhə ruvəni raka mə truvei pen nımıruien rerin nəha mınraha,

³ nənə ia nəpin atukwatukw səvənhi in ro pui nımıruien nəha ia nəgkiariien səvənhi. Kumwesən sə rauvehimıru kitaha rəmri pehe nəgkiariien nəha ia rəgik mını nəkwən mə takəvisau irapw irə.

⁴ Nəkukuə i rauvehe tukw ik Taetas. Ia nahatətəien səkrau ikəmwhen ia narik pərhiien. Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine Iesu Kristo sə rauvehimıru kitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərinuien mik.

Wok sə Taetas ramo ia tənə Krit

⁵ Iakinəpwəh ik ia tənə Krit mə tikəmri atukwatukw narimnari me səməme krau kripko mhə sampam irə. Rəmwhen iakiməni pehe tukw ik i, tikaməkeikei mevən ia rukwənu me pam muvehi utə elta me səvəi nəfwakiiien.

⁶ Ikukurən nuvehi utəien iərmama riti trini mınıuə noien səvənhi ratukwatukw pam, səvənhi pran kuantia, nıpwənətin me kamhəni nıpərhiien ia Iesu, kirkini mhə irəha mə kənkəpwənraha riskai, uə həpwəh nisaiien tata mine mama səvənraha.

⁷ Iəmə asori sə ramətui ti nakalasia me ramo tukwini nari m Kumwesən, ro iamınhi irə noien səvənhi traməkeikei matukwatukw pam. Rərəha mə kənkəpwə riskai, uə niemaha raməpi akwauakw in, uə ramənimwi pik, uə ramousi iərmama, uə ramo noien ikou mauvehi mane irə.

⁸ Mətə iərmama sə rauvehi wok i traməkeikei mo iamınhi irə: In raməsəvər ia rukwənu səvənhi ti nərmama pwıspwıs me. In rokeikei noien amasan, nənə mukurən nari. In ramo noien atukwatukw mine noien sə rəmher mo ikinan i. In ramatuakəm amasan.

⁹ In traməkeikei məkwətəmhiiri əknekin nəgkiariien pərhiien sə kinahatən in irə. Ia noien nəha in rukurən nasituien ia nərmama, mahatən irəha ia nəgkiariien atukwatukw, mukurən mwi nəmri atukwatukwien nərmama səməme kamhəni nəgkiariien sə ropə ia nəgkiariien nəha.

¹⁰ Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə mə nər̄mama həpik kənpəwənr̄aha riskai. Irəha kamhəni nəgkiariien me nerpwin n̄ipwran riwən, mam̄heikuə ia nər̄mama. Pər̄hien nəkur Isrel me nerpwin nəha irəha kamho iam̄nhi irə mhəpi raka nər̄mama me nerpwin. Irəha kamhəni mə tukaməkeikei kuvehi ninhum m nər̄mama ti nahatən penien mə irəha nər̄mama me səvəi Kumwesən.

¹¹ Tikəp̄inhə rə ia nəgkiariien səvənraha, ti nəri nə mə irəha kamhouraha nər̄mama pam ia nəkwaɪ nimwə nerpwin, mam̄hahatən nər̄mama ia nəgkiariien sə r̄ipkatukwatukw mhə mə tukahatən. Irəha kamho mə tuhəuvehi mane irə, mhəpwəh naurisien i.

¹² Iəmə Krit riti kupwən in profet riti səvənraha, in mwi r̄iməni iam̄nhi mə, “Nəkur Krit irəha nər̄mama səvəi neikuəien ia nəp̄in me pam. Irəha həmwhen ia nəri əp̄r̄m̄in me. Irəha rarpaha me. Nəp̄in me irəha hokeikei mə tuhamani a nari.”

¹³ Nəgkiariien səvəi profet nəha ro a n̄ipər̄hienien. Ro iam̄nhi irə tikəgkiari skai m̄inraha pwəh irəha həuvehe mhahatətə ia nəgkiariien sə ratukwatukw,

¹⁴ mhəpwəh nesi penien kwənagei me səvəi nəkur Isrel m̄ine natuakəmien me səvəi nər̄mama me səməme hənəpwəh nəgkiariien pər̄hien.

¹⁵ Nər̄mama səməme həmher ia nəmri Kumwesən nari riti riwən sə tro irəha həuvehe mhəm̄kemik. Mətə nər̄mama səməme həm̄kemik ia nəmri Kumwesən ti nəri nə mə həpwəh n̄in̄ien n̄ipər̄hienien ia Iesu, nənə noien riti riwən sə tro irəha həmher. Ro iam̄nhi irə nətəriḡien səvənraha ramevən əpa ti nərəhaien, hərəirei nəkiriien noien me.

¹⁶ Irəha həni mə həkurən Kumwesən, mətə noien səvənraha ramahatən pen mə rekəm irəha hərəirei in. Nər̄mama me nəha hərəha anan, mam̄hərui nəkwaɪ Kumwesən. Irəha ko həkpo mhə nari amasan riti.

2

Taetas traməkeikei mahatən nəgkiariien sə ratukwatukw

¹ Mətə ik Taetas nəgkiariien səim traməkeikei mesi pen nəgkiariien kama-hatən nər̄mama irə sə ratukwatukw.

² Tikahatən nərgharə me mə rərəha irəha nər̄mama səvəi nən̄imw̄ien. Irəha tuhaməkeikei mhəkurən nari, pwəh nər̄mama həsiai irəha. Irəha tuhaməkeikei mam̄hahatətə pər̄hien, mam̄hokeikei nər̄mama, mam̄hərər əknekin ia nəp̄in me.

³ Ia noien kuatia a, tikahatən n̄iprənemə me mə irəha tuhaməkeikei mho noien sə ro ikinan i rəmwhen sə Kumwesən rokeikei. Rərəha mə irəha kamhəni n̄ikare nər̄mama, uə kamhən̄imwi p̄ik nən̄imw̄ien skai rəmwhen ia waen. Irəha tuhaməkeikei mhahatən nəgkiariien sə ramasan,

⁴ mam̄həvəhag m n̄ipran me səməme harə vi a irəha nər̄man mə irəha tuhaməkeikei mhokeikei səvənraha me nər̄man me m̄ine n̄ipwnət̄inraha me.

⁵ Irəha tuhaməkeikei mhəvəhag m n̄ipran me i mə irəha tuhəuvehe mho irəha n̄ipran me səməme həkurən nari, mhəmher, mam̄hətui amasan ti narimnari me fwe ia rukwənu, nənə mam̄həsiai nər̄man me səvənraha. Nəp̄in kamho noien sə ro iam̄nhi, nənə, tuhəp̄inhə ia nər̄mama me mə tuhəpwəh n̄ini ərəhaien nəgkiariien səvəi Kumwesən.

⁶ Ia noien kuatia a mwi, tikəgkiari amasan m ntəmaruə me mə irəha tuhaməkeikei mho narimnari me sə ramahatən pen mə irəha həkurən nari.

⁷ Nənə ik, ia narimnari me pam, tikamo a noien sə ramasan pwəh irəha hesi pen nəfe ikamo. Nəpin tikahatən, nimiruien səim traməkeikei matukwatukw mo nəgkiariien səim ripam mo nərmama həsiai irə.

⁸ Tikaməkeikei mamini a nəgkiariien pərhien mə nərmama tuhəpwəh nətoniien təkutai nəgkiariien səim mhəni ərəha. Pwəh in tro nərmama səməme haməmwəki ik tuhauris tukwe ti nəri nə mə irəha həpkətoni mhə noien ərəha riti səim, nənə, mhəpwəh nini ərəhəien kitaha.

⁹ Tikahatən slef me mə irəha tuhaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səvənraha ia narimnari me pam pwəh rerinraha ragien ti wok səvənraha. Slef me tuhəpwəh niniiien tai nəgkiariien səvai nəmə asori me səvənraha,

¹⁰ nənə, mhəpwəh nakresien minraha. Mətə nəpin me pam irəha tuhaməkeikei mho amasan nari pwəh nəmə asori me səvənraha tuhəni nīpərhienien ia wok səvənraha. Noien me nəha tuho ia narimnari me pam rəmwhen mə kaməkwani pen tihinari me ia nəgkiariien səvai Kumwesən, Kumwesən sə rauvehimiru kitaha.

¹¹ Krau kraukurən mə namasanien səvai Kumwesən ruvəier pehe raka ti nərmama me pam. In nəha namasanien sə rauvehimiru nərmama irə.

¹² Namasanien nəha raməvəhag m kitaha mə tsəni rekəm ia noien me səməme Kumwesən raməmwəki mine noien ərəha me səvai tīprənə i nərmama hokeikei pik. Ia nītətə i ipwet mine kitaha tsaməkeikei mharə, mamhəukurən nari, mamho noien atukwatukw mine noien me səməme Kumwesən rokeikei,

¹³ nənə, mamhəfwini nəpin amasan nəha kitaha saməmri pen əknekin nətərigien səkitaha irə. Nəpin amasan nəha in nə nəpin sə Iesu Kristo trier pehe irə irau niskaiien səvənhi. Iesu nə in Kumwesən asori səkitaha rauvehimiru kitaha.

¹⁴ In rinəsəni nimiruien səvənhi memhə tukutaha mə truvehi raka kitaha ia noien ərəha me pam, nənə, məpərhi kitaha səmher mhəuvehe mho kitaha nərmama səvənhi əpa səskai ti noien amasan me.

¹⁵ Narimnari me i ik tikamahatən nərmama me irə. Tikuvehi utə nətərigien səvənraha, məkari minraha ti nəniseien noien ərəha me səvənraha. Ikauvehi nasoriien ti noien nəri i. Pwəh iərmama riti ripko mhə nəri auər a ia niram, məpwəh mwi nətəien təkutam.

3

Noien amasan me səməme Taetas traməkeikei məvəhag m nakalasia me irə

¹ Taetas. Tiko a pwəh rerinraha ramrhi mə tuhəsiai nəmə asori me mine nərmama səməme kamhərimənu ia nirəha. Tuhaməkeikei mho nəkwənraha, nənə mharer mwatuk ia nəpin me ti noien amasan me pam.

² Irəha tuhəpwəh nini ərəhəien iərmama riti. Ia nəpin me tuhaməkeikei mharə ia nəməriniuen, mhəpwəh nəvisəien, nənə mheiwaiu mhasitu ia nərmama me pam.

³ Irəha tuhaməkeikei mho iamini irə ti nəri nə mə fwe kupwən kitaha mwi səreirei nari, mamhəru i nəkwai Kumwesən. Kameikuə ia kitaha səpwəh nətəien suatuk atukwatukw. Noien ərəha me nepwin sokeikei pik mhəregi ramasan irə kamhərimənu ia kitaha. Ia narəien səkitaha samo pik nərəhəien. Reritaha ramakres narimnari me səvai nərmama. Kaməmwəki kitaha nənə kitaha saməmwəki kitaha me. Fwe kupwən noien səkitaha ro iaminha irə,

⁴ Mətə Kumwesən sə rauvei pehe nimiruien vi m kitaha rərhi pehe namasanien mine nokeikeien səvənhi rier pehe tukutaha.

⁵ Ia nəpin naha Kumwesən ruvehimiru kitaha. Mətə in ripkuvehimiru mhə kitaha ti nəri nə mə samo noien amasan me, rekəm. In ruvehimiru kitaha ti nəri nə mə rəpi kitaha. In ruvehimiru kitaha nəpin Nənimwin Ikinan raikuas raka noien ərəha me səkitaha, sətui mwi, mhəuvehe mhərməvi mwi.

⁶ Kumwesən rətəgi irəpw Nənimwin naha ruvehe mukuər ia kitaha muku pen ti Iesu Kristo. Iesu naha in iərmama sə rauvei pehe nimiruien vi m kitaha.

⁷ In rəsitu ia kitaha ia namasanien səvənhi, mo kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən mə kitaha tsəuvehi nimiruien rerin sə sənəmri pen əknekin raka nətərigien səkitaha irə.

⁸ Nəgkiariien i in nəgkiariien pərhiien. Nənə iakokeikei mə tikahatən amasan nərmama me ia narimnari me i. Pwəh nərmama səməme həməni nīpərhiien ia Kumwesən tuhamarə mamho noien amasan me. Narimnari me i hamasan pik mamhasitu ia nərmama.

⁹ Mətə nəresien me nərmama hərəirei nari kamhəni, mine nəgkiariien me kamhəni ia kwənəkwus səvəi kaha kupwən me, mine nəvisəien me kamhəvisə minraha me ti nīpwrai Loa səvəi Moses, tikaməkeikei mərəer isipwin ti nīrəha, ti nəri nə mə ko həkəsitu mhə, namasanien səvənraha riwən.

¹⁰ Trini minuə iərmama riti rini nəgkiariien iamīnhi meitehi kimiaha irə, tikevən minise. Mə ro mwi iamīnhi, nənə, tikevən minise mwi. Trini minuə ikinise m kəru, mətə raməkeikei ia noien səvənhi, nənə, tikərəer pen isipwin tukwe, məpwəh.

¹¹ Ikukurən mə iərmama sə ramo iamīnhi irə, in iəmə rərəha, mamho noien ərəha. Noien səvənhi ramo pui atukw a in mə in iərmama riti Kumwesən trərpwin noien ərəha səvənhi.

Nəgkiariien sampam səvəi Pol

¹² Takərhi pehe iərman mi i riti Atemas uə Tikikas truvehe mətoni ik. Nəpin truvehe irə, tikaməkeikei mətoni akwauakw a suatuk mə tikuvehe mətoni iou fwe taon naha Nikopolis, ti nəri nə mə iou iakokeikei mə takevən marə fwe ikin ia nəpin səvəi nəkwieien.

¹³ Iərmama mi kəru nəghinrau nə Apolos mine Sinas, Sinas in iərmama riti sə ramowok ia nīkaren səvəi loa səvəi nəkur Rom, irau krauəvən ia nəvənien səvənrau, mətə tikasitu ia nīrau mə nari riti trəpwəh niwən tənien ia nīrau.

¹⁴ Ramasan mə ikahatən nərmama me səkitaha mə irəha tuharə mamhəmwur mamho noien amasan me mamhasitu ia nərmama nepwin səməme narimnari me səvənraha ripkəmwhen mhə. Rərəha mə nərmama me səkitaha tuhamarə əuər a.

¹⁵ Nərmama me pam səməme kamharə kimaha minraha həni ramasan tukw ik. Nənə ik tikini tukwini ramasan səkimaha revən ti nərmama me səməme hokeikei kimaha mamhahatətə ia Iesu.

Pwəh namasanien tramarə tukumiaha pam.

Filimon

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Filimon in iəmə asori riti səvəi nakalasia me fwe Kolosi. In riti nəha Pol. Onesimas, in slef riti səvəi Filimon. In rakres mane səvəi Filimon nənə map mevən fwe Rom. Nəpın in ramarə fwe Rom, in rətoni Pol, mini nıpərhiəniəni ia nəgkiariien səvəi İesu Kristo. Pol rərhi pen Onesimas ruvehi nəkukuə i mevən muvei pen m Filimon. Pol rəres skai m Filimon mə trəpwəh nərpwıniəni noien ərəha səvəi Onesimas nənə mo in rəmwhən ia pləvni. Nəkukuə i rukwakwa. Filimon, Efesas, Kolosi, mine Filipae kani mə nəkukuə me səvəi kalapus ti nəri nə mə Pol ramarə ia kalapus fwe Rom ia nuk 59-61 mırari nəkukuə me i.

¹ İou Pol iakamarə ia kalapus ti nəghi İesu Kristo. Kimrau piəvtaha Timoti iarouni ramasan tukw ik Filimon. İk iərmama i kitahar mik samaro pəri wok. Kimrau iarouokeikei ik.

² Nənə iarouni mwi ramasan ti kitirimətaha Apia, mine piəvtaha Akipas, iəmə sə kitaha min səmwhən ia naruagən me. İarouni ramasan ti nakalasia me pam nəha səməme kamhousəsımwın irəha me ia nəkwai nimwə səim.

³ İarouəfwaki mə Kumwesən tata səkitaha mine İesu Kristo İərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərinuien pwəh irau krauarə tukumiaha.

Pol raməkwein amasan ia Filimon

⁴ Filimon. İa nəpın me, nəpın rerik ramrhi ik ia nəfwakiien me səiou, iakani vıvi Kumwesən,

⁵ ti nəri nə mə iakamregi kamıni nokeikeiien səim sə ikamo m nərmama me pam səvənhi mine nahatətəien səim ikauvehi ia İesu İərimənu səkitaha.

⁶ İakamregi mwi mə ikaməriari ia rerim pam ti nəri nə mə ikamahatətə. İakəfwaki mə noien nəha trasitu ia niram mo ikukurən amasan mwi narimnari amasan me pam kauvei pehe saməuvehi rauku pen ti Kristo.

⁷ Piak, iakaməfwaki iamınhi irə ti nəri nə mə nokeikeiien səim ro nərmama me səvəi Kumwesən rerinraha ragien. Nənə nəpın iakregi, iou mwi rerik ragien. Ruvehi utə mwi nətəriğien səiou.

Nəresien səvəi Pol

⁸ Filimon, iakuə takəres nari riti mik. İakukurən niniiən nəkwak tukw ik ia nəghi Kristo mə nəfe tikaməkeikei mo,

⁹ mətə nokeikeiien səkrau, ko iapko mhə iamınhi. İakuə takəres a ik. Təkwtəkwni iou Pol iakınərgharə, nənə rəmwhən iakuvəni raka iakamarə ia kalapus ti İesu Kristo,

¹⁰ iakaməres nari riti mik ia nikaren səvəi Onesimas,^a in i səim slef. In ruvehe mətoni iou ia kalapus, nənə iakuvehe məmwhən ia tata səvənhi, in ruvehe nərik.

¹¹ (Fwe kupwən in rıpkasitu mhə ia niram, mətə təkwtəkwni nəha in rukurən nasituien ia krau pəri.)

¹² Təkwtəkwni iakamərhi pehe iəmə i, iəmə sə iakokeikei pik, rırəriğ muvehe tukw ik.

1:1: Efes 3:1 **1:2:** Kol 4:17, 2Tim 2:3 **1:3:** Kal 1:3 **1:4:** Rom 1:8-9 **1:6:** Fil 1:9, Kol 1:9
1:7: 2Kor 7:4 **1:9:** Flm 1 **1:10:** Kol 4:9, 1Kor 4:15 ^a **1:10:** Nıpwrai nəhag nəha Onesimas in i mə iəmə sə Ramasitu.

¹³ Iakokeikei mə takəkwətəmhiri əknekən ramarə kımrau min mə tru-
vehi təmwhekim, mamō tukwini nari miou nəpın iakamarə ia kalapus ti
nəgkiariien amasan.

¹⁴ Mətə iapkoikeikei mhə mə tako nari riti sə ipkəsəni mhə irə. Trini minuə
ikamo nəri amasan iakokeikei mə truku pen ia rerim agien, mətə rıpkō mhə
nəri iakaməikeikei mik tukwe mə tiko.

¹⁵ Rosi Onesimas rinap məpwəh ik nəpın ouihi a mə tikuvehi mwi rouarə
rerin kimirau min.

¹⁶ Nənə takwtəkwuni in rıpkō mhə slef əpa riti səim, mətə in rəpi raka slef.
In piəvtaha keikei riti. Iou iakokeikei pik in, mətə ik tikokeikei pik in rəpi
raka ti nəri nə mə in slef səim, mətə irənhə mwi irə in piam, ti nəri nə mə in
ruvəuvehe mamahatətə ia İərimənu səkitaha.

¹⁷ Ro pen trini minuə ikamətə iou rəmwəhen ia ik riti sə krauo pəri wok,
tikuvehi in ia rerim pam rəmwəhen a mə ikauvehi iou.

¹⁸ Trini minuə rino nari riti rərəha ia niram, uə rıməuvehi nari riti
mıpkuvehi mhə nənimen, tikəmri pen ia kaon səiou.

¹⁹ Iou, Pol, iakamrai nəgkiariien i ia rəgik, iou tapkərəku. (Mətə tikəpwəh
nenouenouien mə səim kaon rarə ti nəri nə mə iou iakināsitu ia niram ikuvehi
nimiruien vi.)

²⁰ Ouəh, piak, iakokeikei mə tikāsitu ia nirak, mo rerik ragien, ti nəri nə mə
krau pəri krauahatətə ia Kristo İərimənu səkitaha.

²¹ Iakamrai nəkukuə i mik, mukurən amasan mə tiko nəkwak. Iakukurən
mə tiko rəpi raka nəfe nəghin iakaməres i.

²² Nənə tikəpnəpenə mwi kwopun riti səiou takapri ikin. Iakani iamınhi irə
ti nəri nə mə iakameitenhi Kumwesən mə trəsəni nəfwakiien me səkimiaha,
mo suatuk miou iakrərig pehe tukumiaha.

Nəgkiariien sampam səvəi Pol

²³ Epafra i iou riti sə kımrau min iarouarə ia kalapus ti nəghi İesu Kristo
in rini ramasan tukw ik.

²⁴ Nənə Mak mine Aristakas, mine Temas, mine Luk iou me nepwin
səməme iahamo pəri wok, irəha mwi həni ramasan tukw ik.

²⁵ Iakəfwaki mə namasanien səvəi İesu Kristo İərimənu səkitaha tramarə
tukumiaha.

Hipru

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Səreirei mə sin rımərai nəkukuə i. Iərmama riti rımərai ia nuk 60. Ia nəpın nəha nərmama kəmhometə nakalasia me fwe Rom. Kimərai pen nəkukuə i revən ti nəkur Isrel nēpwin səməme haməni nīpərhienien ia Iesu. Səpkukurən mhə mə irəha hamarə paku rosi fwe tənə Isrel uə taon nəha Rom. Kamo nəmisəien mınraha ro pen irəha na tuhəpwəh nahatətəien səvənraha ia Iesu mhərərig mhesi pen mwi Loa səvəi Moses. Nəkukuə i kani mə Hipru raməgkiari m nəkur Isrel mə nahatətəien səvənraha ia Iesu Kristo ramasan pik məpi raka nahatətəien kupwən səvənraha. Iesu in Tini Kumwesən. In rasori məpi raka nagelo me, Moses, Josua, mine pris me. Iesu in rımamhə m kuatia a rınəmwhen ti nuvehi rakaien noien ərəha. Nemhəien səvənhi rousi raka noien səvəi pris kupwən me səməme haməvi netə ti noien ərəha ia nəpın səvəi Oltestamen. Japta 11 raməgkiari ia nahatətəien səvəi nərmama ia Oltestamen. Nəpın nəkur Isrel səməme haməni nīpərhienien ia Kristo həvsini nəkukuə i, ruvehi utə nətərigien səvənraha ia nahatətəien səvənraha. Nənə hani nīpərhienien ia Kumwesən ia nəpın səvəi nəmisəien.

¹ Fwe kupwən, nəpın rīpik mine ia suatuk me səpəmsəpə, Kumwesən rəgkiari m kaha me səkıtaha, nəgkiariien səvənhi ruku pen ia profet me səvənhi,

² mətə nəpın kurirə rınauvehe ipaka, nənə in rəgkiari m kıtaha, nəgkiariien səvənhi ruku pen ia Tini sə rımərfi mə trərımənu ia narımmari me pam səvəi Tata səvənhi. Ia Tini, in rino neiai mine tīprənə mine narımmari me pam.

³ Tini Kumwesən kamətə pen nukuraanien asori səvəi Kumwesən irə, ti nəri nə mə in rəmwhen atukwatukw ia Tata səvənhi ia narımmari me pam, maməkwtəmhiri narımmari me pam ia nəgkiariien əsanın səvənhi. Nəpın rınaikuas raka noien ərəha me səvəi nərmama, nənə mevən fwe ia neiai, məkure ia nıkare Kumwesən asori mwatuk.

Tini Kumwesən in rasori məpi raka nagelo me

⁴ Tini Kumwesən ruvehe mınasori raka məpi raka nagelo me rəmwhen mə nəhəg Kumwesən rıməuvei pen min rasori məpi raka nəghınraha.

⁵ Iakani iamınha irə ti nəri nə mə Kumwesən rīpkini anan mhə ti agelo riti səvənhi mə,

“Ik nərık,
təkwtəkwni iakuvəuvehe tata atukwatukw səim.”
Kumwesən rīpkini anan mhə ti agelo riti mə,

“Iou takuvehe tata səim,
nənə ik tikuvehe nərık.”

⁶ Mətə nəpın Kumwesən rınərhi pehe tini sə rıməkupwən mətui ruvehe ia tīprənə i, nənə mını mə,

“Pwəh nagelo me pam səiou hənımwi nukurhunraha, mhəsiai in.”

⁷ Mətə in rəgkiari ia nagelo me mını mə,

“In ramo nagelo me səvənhi həmwhen ia nımətagi me,
mamo səvənhi iotukwininari me həmwhen ia nərami napw me.”

⁸ Mətə rınaməgkiari ia tini nənə mani mə,

“Kumwesən nərīmənuien səim tramarə rerin ia nuk nuk me.

Ik ikamarāmənu ia nərmmama me səim ia noien atukwatukw.

⁹ Ik ikokeikei a natukwatukwien

nənə məmwəki noien ərəha.

Ro pen Kumwesən, Kumwesən səim, rinəmri kupwən ik,

nənə ik ikasori ia ik me nepwīn.

Nənə rino pen oel ia kəmkapwə ramahatən pen mə ik kig,

mamo rerim ramagien məpi raka ik me nepwīn.”

¹⁰ Nənə Kumwesən rini pen mwi ti tini mə,

“Iərīmənu, fwe nukune narəien ikinəmri tiprənə i,

nənə narimnari me ia nimagouagou ikino irəha ia rəgim mi.

¹¹ Narimnari me pam i tuhəpkiwən,

irəha tuhakuas mhəmwhen ia tinari sə rimərir,

mətə ik ikamarə rerin a.

¹² Ik tikərfe irəha rəmwhen kamərfe tinari,

tuko irəha rəmwhen karkahu kuvehi raka karkahu pen səpə,

mətə ik ikamarə ia iamīnhi irə mamevən ia nuk nuk me

ko ipkəmhə mhə nəpīn riti.”

¹³ Kumwesən ripkīni pen anan mhə ti agelo riti səvənhi mə,

“Əkure ia nikarek mwatuk

meste tako nərmmama səməme haməmwəki ik həuvehe,

tikərpwi utə tipage nisum mi ia nirəha.”

¹⁴ Mətə nagelo me, irəha nəfe? Irəha nənīmwin me kamho tukwini nari m

Kumwesən. In rərhi pehe irəha mə tuhəuvehe mhasitu ia nərmmama səməme in truvehimiru irəha.

2

Kitaha tsaməkeikei mhətərig amasan ti nəfe səuvəregi raka

¹ Ro iamīnhi irə kitaha tsaməkeikei mhətərig amasan mwi ti nəfe səuvəregi raka, kamo kitaha saraka mərməru irə.

² Kitaha sənətə raka mə nəgkiariien səvəi Loa nagelo me həuvei pen m kaha kupwən me səkitaha ro nīpərhiēnien. Nərmmama me pam səməme həno noien ərəha uə hənərui nəgkiariien nəha, kuvei pen nərpwīnien sə ratukwatukw mīnraha.

³ Ro pen tsəfo mhəp ti nərpwīnien sə Kumwesən tro m kitaha trini mīnuə so nəri auər a ia nəgkiariien i ramasan pik maməvisau suatuk sə in rauvehimīru nərmmama irə? Iərīmənu səkitaha rīməkupwən mīni irəpw nəgkiariien nəha. Kurirə irə nərmmama me i səməme həməregi, irəha hahatən kitaha ia nəgkiariien nəha mə ro nīpərhiēnien.

⁴ Kumwesən in mwi ro kitaha sətōni mə nəgkiariien nəha ro nīpərhiēnien i. In ro nīmətēn me mīne narimnari me nərmmama hətōni nənīmənraha rier tukwe, nənə muvei pen nīskaiien me səvəl Nənīmwin Ikinan m nərmmama resi pen nətərigien səvənhi.

Iesu rīməuvehe iərmama nīpwran rəmwhen ia nīpwrataha

⁵ Ripko mhə nagelo me Kumwesən rīməuvehi utə irəha mə tuhərīmənu ia tiprənə vi sə tripkuvehe, tiprənə nəha saməgkiari irə.

⁶ Nəgkiariien riti sə raməmak ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Iərmama in nəri auər a,

mətə rerim tramrhi in,

tikəpwəh nenouenouien irə,
nənə ik ikamətui amasan ti iəməti iərmama.

7 Ia nəpɪn kwakwa a ik ikiməuvehi irapw in reiwaiu inhəripw anan ia nagelo me,

nənə məfəfau pen nasorien mine nisaien ia kənkəpwə,

8 məmri narimnari me pam kamharə inhəripw ia tipage nisun mi.”

Nəgkiriien i sə rani mə Kumwesən rəmri narimnari me pam kamharə inhəripw ia tipage nisui iərmama nɪpwrən mə Kumwesən rɪpkəpwəh mhə kuation mə iərmama trəpwəh nərimənuien irə. Mətə kitaha səpkətoni mhə ihi iərmama ramərimənu ia narimnari me pam.

9 Mətə nari kuation sənətoni in i Iesu sə Kumwesən rɪməuvehi irapw in reiwaiu anan ia nagelo me səvəi nəpɪn kwakwa a. Nənə təkwtəkwuni nəha kɪnəfəfau pen nasorien mine nisaiien ia kənkəpwə ti nəri nə mə rɪməuvehi nəmisəien memhə. Ouəh, ia namasanien səvəi Kumwesən in remhə muvehi təmwki nərmama pam.

10 Kumwesən sə rino narimnari me pam mə narimnari me nəha səvənhi, in ro noien riti ramasan pik in i ro Iesu rɪregi nəmisəien me. Nəmisəien me nəha həno Iesu ruvehe matukwatukw məmwhen. In iərmama sə rukupwən mousi əmwesi nəkwus ti nuvehimiriuen nɪpwnəti Kumwesən me həpik. Kumwesən truvehi utə irəha tuhəvən mharə ia kwopun ramser.

11 Iesu ramo nərmama me səvənhi həuvehe mho nəkur ikinan me mə irəha nərmama me səvəi Kumwesən noien ərəha səvənraha riwən. Nənə Iesu mine nərmama me səvənhi səvənraha tata kuation a. Ro pen Iesu rɪpkəpuri mhə mə trəkwein irəha mə piəvni me

12 nəpɪn raməgkiari iamɪnhi irə minua,

“Iou takini irapw nəghim ti piak me.

Ia nɪmwrhenhi nousəsɪmwɪnien səvənraha takəgnəgini ik.”

13 In rani mwi mə,

“Iou takəmri pen nahatətəien səiou ia Kumwesən.”

Nənə mani mwi mə,

“Ətə ro. Iou i kɪmaha nəkwərhəkwərha me səməme Kumwesən rɪməuvei pehe irəha miou.”

14 Ti nəri nə mə nəkwərhəkwərha me nəha nusanraha mine nitenraha rarə, ro pen Iesu in mwi ruvehe mo in iərmama rəmwhen a ia nɪrəha nusan mine niten rarə. In ro iamɪnha irə mə tremhə, nənə ia nemhəien səvənhi trouraha iəremhə sə rauvehi niskaiien səvəi noien iərmama remhə. Iəremhə nəha Setan.

15 Ti nəri nə mə nərmama haməhekɪr nemhəien, nehekiriien səvənraha raməkwtəmhiri tərini irəha nəpɪn me pam ia nɪmɪruien səvənraha. Rəmwhen a mə irəha slef me. Mətə Iesu rɪmamhə mə truvei raka irəha, tuhəpwəh mwi noien irəha slef me. In ruvəfi nari ia nɪrəha.

16 Rino nukurənien irə mə Iesu rɪpkasitu mhə ia nagelo me, mətə rɪnasitu ia kwənəkwus me səvəi Eprahan.

17 Ro pen in rɪməuvehe məmwhen a ia piəvni me ia noien me pam, mə ia nɪkaren səvəi wok səvəi Kumwesən, in rukurən nuveheien pris asori anan riti sə trapi ti nərmama me səvənhi, nənə irəha həukurən nətigiteien irə traikuas raka noien ərəha me səvənraha.

¹⁸ Ti nəri nə mə in ruvəregi raka nəmisiəien ia nəpɪn nəha kɪnameipweipwi in ia noien ərəha ro pen in rukurən nasituien ia səməme kameipweipwi irəha ia noien ərəha ipwet mine.

3

Iesu in rasori məpi raka Moses

¹ Ro pen, piak ikinan me, nərmama me Kumwesən ia neiai rɪnəkwein pəri ia kitaha m kɪmiaha, hətərig ro ia Iesu, aposol mine pris asori anan səvəi nəgkiariien səkitaha sə saməni irapw.

² Kumwesən rɪməuvehi utə in mə tro wok i, nənə in ro nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam, rəmwhen ia Moses fwe kupwən in rɪno nəkwai Kumwesən ia wok me pam səvənhi ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.

³ Mətə Iesu in rasori məpi raka Moses rəmwhen iəmə sə ruvrhəkin nimwə riti in rasori məpi raka nimwə nəha.

⁴ Ouəh nɪpərhiəien, nimwə me pam kuatia kuatia iərmama ruvrhəkin, mətə iəmə sə rɪməuvrhəkin narimnari me pam in nəha Kumwesən.

⁵ Moses in iotukwininari riti sə ro nəkwai Kumwesən ia wok me pam səvənhi ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən, nənə mukupwən mɪni irapw narimnari me səməme Kumwesən trəgkiari mwi irə kurirə ikin.

⁶ Krɪsto, in mwi ro nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam. Mətə rɪpko mhə in iotukwininari a riti ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən rəmwhen ia Moses. In Tɪni Kumwesən sə ramərimənu ia nimwə nəha. Nənə trɪni mɪnuə kitaha saməkwtəmhiri noien i samo, noien sə samahatətə əknekɪn ia Kumwesən, mamhəmri pen əknekɪn nətərigien səkitaha irə, in i rahatən pen mə kitaha nimwə səvənhi.

Tihəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai

⁷ Ro pen rəmwhen ia Nənɪmwɪn Ikinan rani, 'Ipwet, trɪni mɪnuə hiəregi reri Kumwesən,

⁸ hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai, rəmwhen ia kaha kupwən me səkimiaha hənəmo mamhərui nəkwai Kumwesən, nəpɪn irəha hameipweipwi in fwe ia kwopun akwesakwes.

⁹ Kwopun nəha, ia nəpɪn me meste nuk foti, kaha kupwən me səkimiaha hamətoni narimnari me səməme iakəmo mɪnrəha, mətə irəha hameipweipwi iou, mamhokeikei mə tuhətoni mwi niskaiien səiou.

¹⁰ Ro pen niemaha rəpi iou ti nərmama me nəha, nənə iakini mə, 'Ia nəpɪn me pam irəha kəmhəvən mamharikou ia rerɪnrəha. Irəha həkəsi pen mhə suatuk me səiou.'

¹¹ Niemaha rəpi pik iou, iakuvehi kwəsuahe mɪni mə, 'Irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpɪn riti mhəuvehi napwisiən səiou.'

¹² Piak me, tihətui amasan, kəmo kɪmiaha riti rerɪn ruvehe mərəha, məpwəh nɪniən nɪpərhiəien ia nəgkiariien pərhiən, miri pen in mə trəpwəh Kumwesən sə ramɪru, mevən isipwɪn tukwe.

¹³ Mətə nəgkiariien nəha Nənɪmwɪn Ikinan rɪməni mə "ipwet" ramarə ihi, ramasan mə kɪmiaha tihəməkəikei mamhəgkiari m kɪmiaha me mamhərpwi əknekɪn kɪmiaha me ia nəpɪn me, mə noien ərəha trəpwəh neikuəien ia kɪmiaha riti mo kəkəpwə riskai.

¹⁴ Iakani iamínha irə ti nəri nə mə kitaha tsaməkeikei mhahatətə əknekin ia Kristo rəmwhen səno fwe kupwən nəpín səuvehe vi a mhahatətə irə. Trini minuə səkwətəmhiri noien nəha səkitaha meste nimiruien səkitaha ro sampam, rahatən pen mə nipərhiénien kitaha nərmama me səvəi Kristo, saməuvehi pəri narimnari me kitaha min.

¹⁵ Nəgkiariien səvəi Nəkukuə Ikinan rani iamínhi irə:

“Ipwet, trini minuə hiəregi reri Kumwesən,

hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai,
rəmwhen ia kaha kupwən me səkimiaha hənamo mamhərui nəkwai
Kumwesən.”

¹⁶ Nisimə me nəha həməregi reri Kumwesən mətə həpwəh noien nəkwən? Irəha pam səməme Moses riməiri irapw irəha fwe tənə Ijip uə rekəm? Ouəh, irəha nəha.

¹⁷ Nisimə me nəha hənə Kumwesən niemaha rəpi nuk foti? Irəha səməme hənə noien ərəha, nənə nipwranraha rimwei pen ia kwopun akwesakwes hemhə uə rekəm? Ouəh, irəha nəha.

¹⁸ Nisimə me nəha Kumwesən raməgkiari minraha mauvehi kwəsuahe mə irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpín riti mhəuvehi napwisién səvənhi? In raməgkiari m nərmama səməme hənərui nəkwən.

¹⁹ Ro iamínhi irə sətoni mə kinise irəha həpkuvnimwə mhə ti nəri nə mə irəha həpkini mhə nipərhiénien ia Kumwesən.

4

Napwisién riti nəha ikín nərmama me səvəi Kumwesən həkurən nuvehien ipwet

¹ Mətə kitaha i, Kumwesən ruvəni raka tukutaha mə kitaha səukurən nuvnimwəien mhəuvehi napwisién səvənhi, nənə nəgkiariien nəha raməer maməsevər tukutaha. Ro pen pwəh səhekir. Rərəha mə tukəkiri kimiaha riti kətə mə rəpwəh nesteien napwisién nəha.

² Kitaha səuvəregi raka nəgkiariien amasan riti rəmwhen nərmama me nəha fwe kupwən həməregi. Mətə nəgkiariien nəha irəha həməregi rəpkasitu mhə ia nirəha, ti nəri nə mə irəha həməregi a mətə həpwəh nahatətəien irə.

³ Mətə kitaha səməme səuvəni raka nipərhiénien ia nəgkiariien nəha saməuvnimwə mamhəuvehi napwisién nəha Kumwesən raməgkiari irə mamini mə,

“Niemaha rəpi pik iou, iakuvehi kwəsuahe, mini mə,

‘Irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpín riti mhəuvehi napwisién səiou.’”

In rini iamínhi irə nəri auər a mə rino pam wok me səvənhi ia nəpín rinəmri tīprənə irə.

⁴ Kitaha səukurən mə rino pam raka wok me nəha iamínha irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan raməgkiari ia nəpín sə ro sefen irə, mani mə, “Ia nəpín səro sefen, Kumwesən rapwis ia wok me pam səvənhi.”

⁵ Nənə rani mwi ia kwopun i mə, “Irəha tihəpkuvnimwə mhə ia nəpín riti mhəuvehi napwisién səiou.”

⁶ Nərmama səməme haməkupwən mhəregi nəgkiariien amasan, irəha həpkuvnimwə mhə mhəpkuvehi mhə napwisién nəha ti nəri nə mə irəha hənərui nəkwai Kumwesən. Mətə napwisién nəha raməmak ihi mə nərmama nepwín mwi irəha həkurən nuvnimwəien mhəuvehi.

⁷ Ro nukurənien i mə ro iamınha irə ti nəri nə mə nuk rıpik rukurau nənə Kumwesən rəmri mwi nəpın riti mwi kani mə “İpwet.” Kig Tevit rıməni irapw nəri nəha ia nəgkiariien i iakuvəni raka, rani mə,

“İpwet, trini minuə hiaregi reri Kumwesən,
hiəpwəh noien kəmkapwəmiəha riskai.”

⁸ Fwe kupwən, Josua rıpkuvei pen mhə napwısien mınraha ia tənə Kenan. Ko ruvei pen mınraha Kumwesən ko rıpkını mhə mwi nəpın əpə riti mwi kurirə.

⁹ Mətə Kumwesən rini nəpın əpə riti mwi. Ro iamınhi irə napwısien riti nəha ikin raməmak ihi nərmama me səvəi Kumwesən həukurən nuvni mwəien mhəuvehi. Napwısien nəha rəmwhen ia sapat,

¹⁰ ti nəri nə mə iərmama sə truvni mwə muvehi napwısien nəha səvəi Kumwesən, in mwi trapwis ia wok səvənhi rəmwhen ia Kumwesən rınapwis ia wok səvənhi fwe kupwən.

¹¹ Ro pen pwəh kitaha sousari əknekin mə tsəuvni mwə mhəuvehi napwısien nəha. Rərəha mə kitaha riti tresi pen noien səvəi nəkur kupwən me səməme hənərui nəkwai Kumwesən mhəmwei.

¹² İakani iamınhi irə ti nəri nə mə Nəgkiariien səvəi Kumwesən ramıru mamə nıpwran, məhiə məpi raka nau səvəi naruagənien sə rəhiə ia nıkaren pəri mi, mamərəi ərori iərmama meste fwe imwə anan ia kwopun nımıruien mıne nənimwin kraura ikin, meste kwopun nıkəkrin me hərıpin ikin mıne nui fwe imwə ia nıkəkrin me, maməkiri nətəriğien me mıne noien afafa me ia reri iərmama.

¹³ Nari riti riwən sə Kumwesən rino ko rərkwafə ia nənimen, mətə in ramətə pam irəha. Nənə in nəha trəres kitaha mə sənəfarə irə ia nımıruien səkitaha.

Iesu in pris asori anan riti

¹⁴ Ro pen pwəh səkwətəmhi rıpknekin nəgkiariien səkitaha sə saməni irapw ti nəri nə mə səuvəuvehi pris asori anan riti səkitaha in rasori. In i İesu, Tini Kumwesən sə rutə məpi raka nımagouagou mevən fwe ia neiai.

¹⁵ Pris asori anan nəha səkitaha rukurən amasan mə nıskaiien səkitaha riwən, nənə ramapi tukutaha, ti nəri nə mə narımnari me pam həneipweipwi raka in. Mətə nari kuatia in rıpkə mhə noien ərəha.

¹⁶ Ro pen pwəh səpwəh nehekırien. Pwəh səuvən ipaka ti jea sə Kumwesən raməkure irə mamərımənu, jea sə nımasanıen raku pen ikin. Ia kwopun nəha in trapi kitaha, muvei pehe nımasanıen m kitaha nəpın samətui in mə trasitu ia kitaha.

5

¹ Kitaha səukurən mə ia narəien səvəi nəkur İsel nəpın me pam Kumwesən rarfi iərmama riti ia reri nərmama mauvehi utə in mə truvehe mo in pris asori anan. Pris asori anan nəha tro suatuk səvəi nərmama həuvən ti Kumwesən. In rauvei pen tukwini narımnari me səvənraha m Kumwesən ia təkure nıfatə, nənə mavi netə ti nuvehi rakaien noien ərəha me səvənraha.

² Nərmama səməme hamreirei nari mamhəuvən ia mour, pris asori anan nəha rukurən noien rıməru ti nırəha ti nəri nə mə in mwi rıpkıskai mhə mamə noien ərəha nəpın rıpik.

³ Ro iamınhi irə in traməkėkei muvi netə ti nuvehi rakaien noien ərəha me səvənhi, nənə marə mo mwi səvəi nərmama.

⁴ Nənə iərmama riti ko rīpkuvehi utə atukw mhə in mə tro wok səvəi pris asori anan, mətə Kumwesən rəkwein in mə tro rəmwhen rinəkwein ia Eron fwe kupwən.

⁵ Rəmwhen a mwi Kristo rīpkuvehi utə atukw mhə in mə in pris asori anan, mətə Kumwesən rīmərfi, nənə mīni pen tukwe in mə, “Ik nərīk.

Təkwtəkwuni iakuvehe tata atukwatukw səim.”

⁶ Nənə ia kwopun riti mwi ia Nəkukuə Ikinan in rani mə, “Ik pris riti rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən, tikauvehi wok i ia nəpīn me mīne ia nuk nuk me.”

⁷ Ia nīmīruien səvənhi ia təkure tīprənə i Iesu raməfwaki m Kumwesən maməres nari, mamasək əpwəmwis nise nənīmēm ramaiu. Kumwesən rauvehi nīskaiien ti nuvehimīruien in mə trəpwəh nemhəien. Nənə in ramsiai Kumwesən mamə nəkwan, ro pen Kumwesən rīregi in.

⁸ Nīparhienien Iesu in Tini Kumwesən, mətə rīməregi nəmīsaien. Ro pen nəmīsaien səvənhi ro in rukurən amasan nīpwrai noien nəkwai Kumwesən.

⁹ Nənə nəpīn ruvehe mīnatukwatukw pam, in ruvehe nukune nīmīruien rerin kauvehimīru nərmama me pam irə səməme kamho nəkwan.

¹⁰ Nənə Kumwesən ruvei pen nahag i min mə in pris asori anan rəmwhen ia pris nəha Melkisetek fwe kupwən.

Nəgkiariien kani kaməsəpwiri irəha irə

¹¹ Kimaha iahaməuvehi nəgkiariien rīpik mə tahəni mhəgkiari ia nəri nəha, mətə rəknekīn ti nīni amasan pamien tukumiaha, ti nəri nə mə kīmiaha hiarpaha nīregiien nari riti nənə mhəukurən.

¹² Kīnahatən raka kīmiaha tui ia nəgkiariien səvəi Kumwesən. Təkwtəkwuni ratukwatukw a mə kīmiaha tihahatən nərmama me irə, mətə kīmiaha ko hiəpko mhə. Təkwtəkwuni nəha tukaməkeikei kahatən mwi kīmiaha ia nukune nəgkiariien səvəi Kumwesən. Kīmiaha hiamesis a ko hiəpkani mhə nəveginien skai.

¹³ Mətə iərmama sə ramesis ihi iamīnha irə trəfo mukurən nəgkiariien səvəi natukwatukwien? Rəknekīn ti nəri nə mə in iəkunouihi.

¹⁴ Mətə nəveginien sikai sənəi nəkur həuvəmruə raka səməme kamhəkiri noien me ia nəpīn me, nətərigien səvənraha ruvəuvehe muvəukurən sə ramasan mīne sə rərəha.

6

¹ Ro pen ramasan mə tsəpkahatən mhə mwi nukune nahatənien səvəi nahatətəien ia Kristo, mətə pwəh səuvən atukwatukw ti nəgkiariien me səməme ho kitaha səuvehe mhəmruə. Kitaha səuvərərig raka ia noien emhə me, mhənahatətə raka ia Kumwesən. Rəmwhen a mə sənəpərhi raka təmwiki nīmwə. Nəpīn nəha təkwtəkwuni səvəi nīrīpesuien nīmwə.

² Kitaha səuvəukurən raka nahatənien me səvəi noien me səpəmsəpə səvəi pəptaes, nənə mhəuvəukurən raka noien səvəi nəmri penien rəgi iərmama ia kənkəpwə iərmama məfwaki tukwe. Nənə kitaha səuvəukurən raka mə nərmama tuhətui mwi ia nemhəien, nənə mhəuvəukurən mwi mə Kumwesən trəkiri noien me səvəi nərmama, nənə muvei pen nərpwinien rerin m nərmama səməme kamho noien ərəha. Narimnari me i, sənəgkiari raka irə. Rīpkamasan mhə mə tsəsmwatuk mwi ia nəgkiariien kuatia me ia nəpīn me.

³ Ro iam̄nhi ir̄a tr̄ini min̄uā Kumwes̄an r̄aseni kitaha, n̄an̄a kitaha ts̄auvehe kitaha n̄armama s̄am̄ame s̄auv̄amrūa raka.

⁴ Hīaukur̄an m̄a n̄armama n̄ep̄win n̄aha ir̄aha h̄auv̄auvehe raka ia nuku-raanien, mh̄an̄nim̄wi əghan raka namasanien s̄a Kumwes̄an rauvei pehe aūer a raku pen ia neiai, h̄auv̄auvehi p̄ari raka N̄an̄im̄win Ikinan kitaha min̄raha,

⁵ mh̄an̄nim̄wi əghan raka n̄əgkiariien s̄əv̄ai Kumwes̄an m̄a ramasan, mh̄auv̄aregi raka n̄iskaiien s̄əv̄ai nit̄ət̄ə s̄ə trīpko mh̄a tui ruvehe,

⁶ m̄ət̄ə t̄əkw̄t̄əkw̄uni h̄ən̄əpw̄əh nahat̄ət̄əien s̄əv̄ənraha mh̄əuv̄ər̄ərig. Ir̄aha tuh̄əfo mh̄ər̄ərig m̄wi ia noien ər̄aha s̄əv̄ənraha mh̄əuvehe m̄wi ti Kumwes̄an? Suatuk riti m̄wi riw̄ən. Rəmwhen a m̄a ir̄aha h̄ən̄ər̄ui t̄ərīni pen m̄wi Tini Kumwes̄an ia nei kamarkuau, mh̄əuvehi ut̄ə m̄wi in, m̄ho aur̄is in ia n̄əmri n̄armama.

⁷ Tipr̄ən̄ə s̄ə rauvehi amasan nui s̄əv̄ai nes̄ən s̄ə r̄ət̄əḡət̄əg irapw ir̄a n̄əpin r̄ipik, mukūə narimnari me s̄ə tr̄asitu ia n̄armama s̄am̄ame ham̄əmhu ir̄a, Kumwes̄an tr̄əkwein amasan ir̄a.

⁸ M̄ət̄ə m̄a tipr̄ən̄ə n̄aha rukūə nurhi ər̄aha me s̄ə ro r̄irev̄in, r̄ipkamasan mh̄ə m̄wi ti nari riti, r̄inamev̄ən a tuk̄əkwein ər̄aha ir̄a. Ia n̄əpin sampam s̄əv̄ənhi napw trahi əmwesi pam narimnari s̄am̄ame kamhar̄ə ir̄a.

⁹ N̄armama keikei me, kimaha iaham̄əgkiari iam̄nhi ir̄a, m̄ət̄ə iah̄əukur̄an amasan ia kimiaha m̄ə noien s̄əkimiaha ramasan m̄wi m̄əpi raka tipr̄ən̄ə ər̄aha n̄aha. Kimiaha h̄iamo narimnari me s̄am̄ame kamh̄ahat̄ən pen m̄a Kumwes̄an ruv̄əvehim̄iru p̄ər̄hien kimiaha.

¹⁰ Kumwes̄an ko r̄ipkenouenou mh̄ə narimnari me s̄am̄ame h̄īəno ti n̄əri n̄ə m̄ə noien s̄əv̄ənhi ratukwatukw a ia n̄əpin me pam. N̄ən̄ə in ko r̄ipko mh̄ə n̄əri aūer a ia noien amasan s̄əv̄ai nokeikeiien s̄ə h̄īəno min, n̄ən̄ə mamho ihi, n̄əpin h̄īənasitu ia n̄armama me s̄əv̄ənhi.

¹¹ N̄ən̄ə kimaha iahokeikei m̄ə kimiaha kuatia kuatia rer̄imiaha tragien ti noien iam̄nha ir̄a mamh̄əuv̄ən meste tih̄əuvehi n̄əfe h̄iam̄mri pen əknek̄in n̄ət̄ərigien s̄əkimiaha ir̄a.

¹² Kimaha iah̄əpw̄əh nokeikeiien m̄ə tiharpaha, m̄ət̄ə iahokeikei m̄ə tih̄əmwhen ia n̄armama s̄am̄ame hamahat̄ət̄ə, n̄ən̄ə n̄ət̄ərigien s̄əv̄ənraha r̄əpw̄əm̄wis, n̄ən̄ə h̄əukur̄ən nuvehien narimnari me s̄am̄ame Kumwes̄an r̄ino promes m̄ə truvei pen minraha.

Promes s̄əv̄ai Kumwes̄an tram̄əkeikei muvehe muku

¹³ N̄əpin Kumwes̄an r̄ino promes m̄ Epraham fwe kupw̄ən, nahag riti m̄wi riw̄ən m̄ə in truvehi mo n̄əgkiariien s̄əv̄ənhi r̄ipam, ti n̄əri n̄ə m̄ə n̄əghi Kumwes̄an rasori m̄əpi raka nahag me pam. Ro pen Kumwes̄an ruvehi atukw a kw̄əsuahe ia n̄əghin,

¹⁴ mani m̄ə, “Iakani n̄ip̄ər̄hienien m̄ə iou tak̄əkwein amasan ia niram, mo n̄armama ia kw̄ənək̄wus s̄əim tuh̄əp̄ik.”

¹⁵ Ti n̄əri n̄ə m̄ə n̄ət̄ərigien s̄əv̄ai Epraham r̄əpw̄əm̄wis, in reitenhi meste ruvehi narimnari me n̄aha Kumwes̄an r̄ino promes m̄ə truvei pen min.

¹⁶ N̄əpin īərmama ruvehi kw̄əsuahe ia n̄əghi īəm̄ə asori riti s̄əv̄ənhi, n̄ən̄ə kw̄əsuahe n̄aha s̄əv̄ənhi r̄ərihi n̄əgkiariien s̄əv̄ənhi r̄ipam. N̄ən̄ə n̄armama tuh̄am̄əkeikei mh̄əni n̄ip̄ər̄hienien ia n̄əgkiariien s̄əv̄ənhi, ko h̄əpk̄əvis̄ə mh̄ə m̄wi tukwe.

¹⁷ Kumwesən rīməuvehi kwəsuaħi ia nəghin iamini irə, ti nəri nə mə in rokeikei mə tro nərmama me i səməme tuhəuvehi nəfe in rino promes həukurən amasan mə nətəriğien səvənhi ko kīpkuvsi ni mhə nəpin riti.

¹⁸ Nəgkiariien mi nəha promes mine kwəsuaħi ko rīpkuvsi ni mhə ia nəpin riti. Ia nəgkiariien mi nəha Kumwesən ko rīpkeikuə mhə. Kitaha nərmama me i sənap raka mhəuvən mamhərkwafə ipaka ti Kumwesən, nəgkiariien mi nəha krouasitu asori ia kitaha, rauo mə kitaha tsəkwətəmħiri əknekən noien i samo, noien sə sameitenhi nəri amasan i Kumwesən rīnəmri kupwən ia kitaha.

¹⁹ Nəri amasan nəha sameitenhi raməkwətəmħiri nīmīruien səkitaha rəmwhen ia aean sə ravi tərini nitətə. Kitaha sameitenhi nəri amasan nəha rəmwhen mə kitaha səuvəvnimwə raka ia kwopun ikinan anan sə tinari ramo tukuahag fwe ia neiai ia nimwə səvəi Kumwesən.

²⁰ Iesu ruvəvnimwə raka ia kwopun nəha. In ruvnimwə tukwini səkitaha mə trəsevər ia suatuk səkitaha. In ruvəuvehe raka mino pris asori anan irə rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən, nənə in trauvehi ia nəpin me ia nuk nuk me.

7

Pris asori anan nəha Melkisetek

¹ Fwe kupwən, iəmə i Melkisetek, in kīg səvəi Salem, nənə in pris səvəi Kumwesən i in rasori pik anan. Nəpin Epraham rīmavən ia naruagənien irəha kīg me, nənə in ruvehi irapw irəha, nənə in rīrəriğ minauvehe, Melkisetek ramevən mətoni ia suatuk, nənə rəfwaki məres Kumwesən mə trəkwein amasan ia Epraham.

² Nənə Epraham roueite nautə me pam ia kusen ten nənə muvei pen kusen kuatia m Melkisetek. Nahag i Melkisetek nīpwran i mə Kīg səvəi Natukwatukwien. Nənə nəghin riti mwi kaməkwein in irə mə kīg səvəi Salem. Nīpwran mə Kīg səvəi Nəmərīnuien.

³ Nəkukuə İkinan rīpkəgkiari mhə ia tata səvənhi mine mama səvənhi mine kwənəkwus me səvənhi, nənə mīpkini mhə nəpin rīnətui irə mine nəpin rīmamhə irə. Rəmwhen mə in rīpkemhə mhə, in ramo ihi wok səvəi pris. Ro iamini irə ikətoni mə in rəmwhen ia Tini Kumwesən, in pris rerin riti.

⁴ Rerimīaha trīrhi ro Melkisetek mə in nəfe iəmə asori. Epraham kaha kupwən səkitaha rinoeite nautə me səvəi kīg me səməme rīməuvehi irapw irəha ia naruagənien, muai ia kusen ten muvei pen kusen kuatia m Melkisetek.

⁵ Kitaha səukurən mə ia nuk me pam nəkur İsel tuhaməkeikei mhəuai nautə me səvənraha ia kusen ten mhəuvei pen kusen kuatia m kwənəkwus me səvəi Livae səməme irəha pris me rəmwhen ia Loa səvəi Kumwesən rani. Nəri auər a mə pris me nəha irəha kwənəkwus me səvəi Epraham, mətə piəvnraha me tuhaməkeikei mhəuvei pen nautə me nəha mīnraha.

⁶ Melkisetek, rīpko mhə in kwənəkwus riti səvəi Livae, mətə Epraham rīməuai nautə me nəha ia kusen ten muvei pen kuatia min. Nənə Melkisetek rəfwaki m Kumwesən mə trəkwein amasan ia Epraham i Kumwesən rino promes me min.

⁷ Nənə nərmama pam həukurən. İərmama sə rauvehi nahag asori trəfwaki mə Kumwesən trəkwein amasan ia iərmama sə in inhəripw irə.

⁸ Nənə pris me i ipwet mine səməme kauai nautə me kusen ten kauvei pen kuatia minraha, irəha nərmama me a səməme tuhəpkemhə. Mətə Melkisetek i kuai nautə me kusen ten kuvei pen kuatia min, Nəkukuə Ikinan rani mə in ramiru.

⁹ Rosi kitaha səukurən niniiən mə Livae, iəmə i nəkur Isrel ipwet mine kambahuauai nautə me səvənraha kusen ten mamhəuvei pen kusen kuatia m kwənəkwus me səvənhi, rəmwhen mə Livae atukwatukw naha fwe kupwən riməuauai nautə naha səvəi Epraham kusen ten muvei pen m Melkisetek.

¹⁰ Iakani iamınha irə ti nəri nə mə nipərhiəniən Livae rinəpwəh ihi nətuuiən ia nəpın naha Melkisetek rinətoni Epraham ia suatuk, mətə in rinəmak raka ia nite^a kaha naha səvənhi Epraham.

Iesu Kristo in rəmwhen ia Melkisetek

¹¹ Wok səvəi pris me naha kambahuku pen ia kwənəkwus səvəi Livae in nukune Loa sə Kumwesən riməuvei pen m nəkur Isrel. Mətə wok səvəi pris me naha rəpwəh nəmwheniən, ko irəha həkəmri atukwatukw pam mhə nari. Ro pen pris əpə riti traməkeikei muvehe, mipkəmwhen mhə ia Eron, mətə in rəmwhen ia Melkisetek.

¹² Nənə hiəukurən nəpın kuvsini noien səvəi nırfiien pris, nənə tukaməkeikei kuvsini mwı Loa.

¹³ Traməkeikei mo iamınhi irə ti nəri nə mə kitaha saməgkiari ia Iərimənu səkitaha sə riməuku pen ia kwənəkwus əpə riti. Iərmama riti riwən ia kwənəkwus naha rino raka wok səvəi pris ia nifata.

¹⁴ Nərmama həvəukurən raka mə in riməuku pen ia kwənəkwus səvəi Juta. Nəpın Loa səvəi Moses raməgkiari ia wok səvəi pris me, ripkəgkiari anan mhə ia kwənəkwus naha.

¹⁵ Ruvehe mo mwı nukurəniən irə mə kuvsini noien səvəi nırfiien pris ti nəri nə mə pris riti mwı ruvəuvehe raka in rəmwhen ia Melkisetek.

¹⁶ In riməuvehe pris mipkesi pen mhə loa naha sə rani kwənəkwus səvəi pris me, mətə resi pen niskaiien səvəi nımıruuiən i ko ripkiwən mhə ia nəpın riti.

¹⁷ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, mamıni mə,

“Ik pris riti rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən,
nənə tiko wok səvəi pris ia nəpın me ia nuk nuk me.”

¹⁸ Nəgkiariien naha rinəmri karen loa kupwən, ti nəri nə mə niskaiien səvənhi riwən, in ripkasitu mhə, ko ripko mhə nari riti.

¹⁹ Ro iamınhi irə ti nəri nə mə Loa səvəi Moses rıreirei nəmri atukwatukwien nari riti. Nənə təkwətəkwuni naha, noien əpə riti sə in ramasan məpi raka ruvəuvehi təmwhėkin mə kitaha tsəmri pen əknekin nətərigiən səkitaha irə. Noien naha in suatuk səkitaha ti nevəniən ipaka ti Kumwesən.

²⁰ Nari riti mwı Kumwesən riməuvehi kwəsuaahi muvehi utə noien naha. Nəpın nərmama me naha fwe kupwən həvəuvehe mho irəha pris me, nuvehiien kwəsuaahi riwən.

²¹ Mətə nəpın Iesu riməuvehe mo in pris, Kumwesən riməuvehi kwəsuaahi mını mə:

“Iərimənu riməuvehi kwəsuaahi riti,
nənə ko ripkərari mhə mwı ia nətərigiən səvənhi.

Ik tiko wok səvəi pris ia nəpın me ia nuk nuk me.”

²² Kumwesən riməuvehi kwəsuaahi iamınhi irə, mo Iesu ruvehe iərmama sə rəmri nəgkiariien i kinərihi tərini əknekin irə ramasan məpi raka.

^a **7:10:** Uə “in fwe ia nipwrai kaha səvənhi” **7:14:** Jen 49:10, Aes 11:1, Mat 2:6, Rev 5:5 **7:17:** Hip 5:6 **7:19:** Hip 9:9 **7:21:** Hip 5:6 **7:22:** Hip 8:6, 12:24

²³ Nari riti mwi, pris kupwən me həpik, ti nəri nə mə kuation tro wok mamevən memhə nənə riti ruvehi təmwhekin. Irəha həpkuvehi mhə wok rəpwəmwis.

²⁴ Mətə Iesu, in truvehi wok səvəi pris ia nuk nuk me mīpko mhə sampam, ti nəri nə mə in ramarə rerin.

²⁵ Ro iamīnhi irə in rukurən nuvehimiruien nərmama me səməme kamhəuvən ti Kumwesən ia suatuk sə in rino. In rukurən nuvehimiruien irəha ia nuk nuk me mīpko mhə sampam ti nəri nə mə in ramarə rerin, maməgkiari tukwini səvənraha m Kumwesən.

²⁶ Pris asori anan riti sə ro iamīnhi in rəmwhen ti nasituien ia kitaha ti nəri nə mə in iamə ikinan, in rīpko mhə noien ərəha uə noien əmkemik. In ropə ia nərmama səməme kamho noien ərəha, nənə kiməuvehi utə in, in rasori məpi raka irəha fwe ia neiai.

²⁷ In ropə ia pris asori anan me nəha. Nəpin me pam irəha tuhaməkeikei mhəkupwən mhəvi netə ti naikuas rakaien ia noien ərəha me səvənraha kurirə həpko səvəi nərmama ti naikuas rakaien noien ərəha me səvənraha. Mətə Iesu rīməvi netə m kuation a rīnəmwhen ko rīpko mhə mwi ia nəpin riti mwi. In rino noien nəha nəpin rīnəsəni nimiruien səvənhi memhə.

²⁸ Loa rauvehi utə pris asori anan me səməme həpkiskai mhə. Mətə kwəsuaahi səvəi Kumwesən, sə rukurirə ia Loa, in ruvehi utə Tini sə ramasan məmwhen ti noien wok nəha ia nuk nuk me mīpko mhə sampam.

8

Iesu in pris asori anan səkitaha

¹ Kimaha iahaməgkiari ia nəri i, mətə nukunen ro iamīnhi irə. Səkitaha riti pris asori anan rəmwhen a ia sə i iahaməni. In fwe ia neiai. Jea nəha Kumwesən asori raməkure irə mamərimənu, pris asori anan nəha səkitaha rīnəkure ia nikare jea nəha mwtuk.

² In ramo wok ia nəkwai kwopun ikinan, in i nimwə tapolen pərhiən sə Kumwesən rīməvi fwe ia neiai. Rīpko mhə iərmama rīməvi nimwə tapolen nəha.

³ Pris asori anan me pam səməme Loa rīməuvehi utə irəha wok səvənraha fwe ikən. Irəha haməuvei pen narimnari me m Kumwesən, mamhəvi netə ia nifatə səvənhi. Ia suatuk kuation a, pris asori anan səkitaha, in mwi traməkeikei muvei pen nari riti m Kumwesən.

⁴ Trini minuə in ramarə ihi ia tīprənə i, ko rīpkuvehe mhə mo in pris riti, ti nəri nə mə pris me hənərə raka mə tuhəuvei pen narimnari m Kumwesən rəmwhen Loə rani.

⁵ Pris me nəha, irəha kamho wok səvənraha ia nəkwai nimwə sə rauvni a narimnari me səməme kamharə ia neiai. Ro pen nəpin Kumwesən rīməni pen ti Moses fwe kupwən mə trīvi nimwə tapolen, mīni mə,

“Tikaməkeikei mətui amasan mə tiko narimnari me i səvəi nimwə tapolen resi pen atukwatukw nəfe iakinahatən raka ik irə fwe ia təkuaer.”

⁶ Mətə təkwtəkwni Kristo rīməuvehi wok səvəi pris sə ramasan məpi raka wok səvəi pris kupwən me. Rəmwhen a mwi nəgkiariien sə in rīnərihi tərini əknekin ramasan məpi raka nəgkiariien kupwən, ti nəri nə mə ramərəer utə ia promes me səməme hamasan mhəpi raka.

⁷ Nəgkiariien sə kiməkupwən kərihi tərini əknekin rīpkatukwatukw pam mhə. Ko ratukwatukw pam tukərihi tərini əknekin nəgkiariien vi riti ti nəfe?

- ⁸ Mætə Kumwesən rinətōni mæ irəha həpkatukwatukw mhə nəp̄in rani mæ,
 “Nəp̄in nəha ikin rauvehe
 sə takərihi tərini əknek̄in nəgkiariien vi riti
 nəkur Isrel m̄ine nəkur Juta tuharə irə.
⁹ Nəgkiariien nəha r̄ipkəmhwēn mhə ia nəgkiariien nəha iakinərihi tərini
 əknek̄in
 mæ kaha me səvənraha tuharə irə,
 ia nəp̄in nəha iakiməuvehi rəginraha
 miri irapw irəha fwe tənə Ijip.
 Irəha həpkəkwtəm̄hiri mhə nəgkiariien səiou,
 nənə ro pen iakenouenou irəha. Iou lərimənu iakani iam̄in̄ha irə.
¹⁰ Nənə iou lərimənu iakani mæ nəgkiariien səiou takərihi tərini əknek̄in ia
 nəp̄in sə truvehe nəkur Isrel tuharə irə ro iam̄in̄hi irə:
 Takəmri pen loa me səiou ia nətərigien səvənraha,
 nənə mirai pen ia rerinraha.
 Iou takuvehe mo iou Kumwesən səvənraha,
 nənə irəha tuhəuvehe mho irəha nər̄mama me səiou.
¹¹ Ko irəha riti r̄ipkevən mhə mahatən nəkur imwəni me uə piəvni mæ, ‘Ik
 tikaməkeikei mukurən lərimənu i.’
 Ko r̄ipkahatən mhə irəha iam̄in̄hi ti nəri nə mæ irəha pam tuhəukurən iou,
 lərmama sə in inhəripw anan ia nirəha, mevən meste lərmama sə in
 rasori ia nirəha.
¹² Iou takapi irəha ti noien me səvənraha səməme həpkatukwatukw mhə,
 nənə rerik t̄ripkr̄hi mhə mwi noien ərəha me səvənraha ia nəp̄in riti.”
¹³ Nəp̄in Kumwesən raməgkiari ia nəgkiariien nəha in t̄rərihi tərini əknek̄in
 mæ in nəgkiariien vi, n̄ipwran i mæ nəgkiariien r̄iməkupwən m̄arihi tərini
 əknek̄in r̄inakuas. Nənə nəri sə r̄inakuas, r̄inəpwəh nəmwhenien, nənə t̄ripko
 mhə tui riwən.

9

Nimwə tapolen kaməfwaki irə ia t̄iprənə i

- ¹ Nəgkiariien nəha Kumwesən r̄iməkupwən m̄arihi tərini əknek̄in fwe
 kupwən səvənhi me fwe ikin loa kamhahatən mæ tukəfwaki irə, nənə səvənhi
 riti nimwə tapolen kaməfwaki irə ia t̄iprənə i.
² Nimwə tapolen nəha kiməvi kərpifi nəkwən kəru. Nəkwən sə kukupwən
 kuvnimwə ikin kani mæ Kwopun Ikinan. Ia kwopun nəha nəri kamhiāi pen
 napw irə raməhiapw m̄ine tepol kaməmri utə bred ikinan irə.
³ Nəkwən sə ro kəru irə, kiməvi tukuahag t̄inari irə, kani mæ Kwopun ikinan
 anan.
⁴ Kwopun nəha, nifatə riti fwe ikin kino ia kol, kauvani nimwək̄mwəki nari
 n̄ipekin rapein amasan ia təkuren. Pokis riti fwe ikin kiməvegi n̄ikarkaren
 me ia kol. Ia nəkwai pokis nəha t̄ikinari riti kino ia kol nəveginien nəha kani
 mæ mana rukuər irə. Rigi nei nəha r̄ino tihin mahatən pen Eron mæ in pris, in
 mwi ia nəkwai pokis nəha. Kəruətəri mi kəru nəha kimərai pen loa me ten
 ia nirau irau mwi fwe ikin.
⁵ Ia təkure pokis nəha nən̄imwi Jerupim kəru nəha ikin səməmi krouahatən
 pen mæ Kumwesən raməmak fwe ikin. Tərginrau krouvi atukw i rəuiui
 kwopun nəha Kumwesən rauvehi raka noien ərəha me səvəi nər̄mama

ikin. Mətə təkwtəkwni nəha nəpin riwən ti niniien narimnari me i mərai kwərħakwərħa.

⁶ Nəpin hənəmri amasan pam narimnari me nəha, ia nəpin me pam pris me kamhəuvnimwə mamhəier ia kwopun ikinan, mamho wok səvənraha.

⁷ Mətə kwopun ikinan anan, pris asori anan in əpa rauvnimwə ikin. Mətə ko ripkevən mhə ia nəpin me. In rauvnimwə ia kwopun nəha nəpin kuatia ia nuk me. Nənə nəpin in rauvnimwə traməkeikei muvehi netə, mevən muvei pen m Kumwesən ti noien ərəha səvənhi mine noien ərəha səvəi nərmama həno mhəirei.

⁸ Ia narimnari me nəha, Nənimwın Ikinan ramahatən mə suatuk ti nuvnimwəien ia kwopun ikinan anan ripkəsevər mhə ihi nəpin nimwə tapolen rinamərər ihi fwe kupwən.

⁹ In rəmwhen ia nənimwi nari riti sə ramahatən pen nəpin i samarə irə təkwtəkwni. Nipwran mə narimnari me səməme pris me kamhəuvei pen m Kumwesən mine nərimiru me səməme kamhousi əpune irəha kavi nitenraha ti noien ərəha həirei nəmri atukwatukwien nətərigien səvəi nərmama səməme kamhəuvehe ti nəfwakiiien.

¹⁰ Ro iamihhi irə ti nəri nə mə noien səvəi narimnari me nəha raməgkiari a ia nəveginien mine nənimwien mine naikuasien me səpəmsəpə. Narimnari me nəha səvəi nipwrai iərmama a. Kınəmri narimnari me nəha mə tuharə mheste Kumwesən tro narimnari me pam həuvehe mhərməvi mwı.

Nite Iesu Kristo

¹¹ Mətə təkwtəkwni nəha Kristo ruvəuvehe raka. In pris asori anan sə riməpeki narimnari amasan me muvehe. In riməuvnimwə ia nimwə tapolen sə ramasan anan mwı məpi raka sə kupwən. Nimwə tapolen nəha ripko mhə nari riti sə nərmama həno ia rəginraha, nənə ripko mhə nari riti səvəi tıprəne i sə Kumwesən rino.

¹² Nəpin Kristo riməuvnimwə ia kwopun ikinan anan, in rino m kuatia a nəmwhen ko ripkuvnimwə mhə mwı, ti nəri nə mə in ripkuvehi mhə nite nəni mine nite kwəti kau muvnimwə, mətə in riməuvehi atukw a niten muvnimwə, mə suatuk ti nifi rakaiien kitaha ia noien ərəha me səkitaha, nənə suatuk nəha trarə rerin.

¹³ Kimiaha hiəkurən. Nite nəni mine nite kau mine nimwrakw ia kwəti kau kiməuvani əmwesi ia nifata, trini minuə pris riti ruvi rərəgi pen ia iərmama sə riməuvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən, nənə ia noien nəha in ruvehe məmher mwı.

¹⁴ Mə ro nipərhiien i rəfo ia nite Kristo? In rukurən noien məpi raka. Ia niskaiien səvəi Nənimwın sə ramarə rerin, Kristo riməuvei pen atukw a in m Kumwesən rəmwhen ia nərimiru nərəhaien riwən irə kousi əpune kuvei pen m Kumwesən. Nite Kristo traikuas ia rərimiaha ti noien emhə me mə kimiaha hiəkurən no tukwiniien nari m Kumwesən sə ramiru.

¹⁵ Ro pen Kristo in iəmə sə ravi simwın nərmama mine Kumwesən ia nəgkiariien vi sə kınərihi tərini əknekın. In ravi simwın irəha iamihha irə mə səməme Kumwesən raməkwein ia nirəha həukurən nuvehien narimnari me nəha tuhəpkiwən mhə səməme Kumwesən ruvəni raka mə truvei pen m nərmama me səvənhi. Ti nəri nə mə Kristo rimamhə, ro pen nemhəien səvənhi rineivnari ia nirəha, tukəpwəh nərpwiniien noien ərəha me səməme həno nəpin nəgkiariien kiməkupwən kərihi tərini əknekın fwe kupwən raiuii ihi irəha.

16 Kimiaha hiäkuræn. Trini minuæ iærmama riti rærihi tærihi æknekin nægkiariien riti mæ tukæfuai nautæ me sævænhi næpin tremhæ iræ, iærmama næha tramækeikei mukupwæn memhæ kuriræ iræ ko nægkiariien sæ rinærihi tærihi æknekin.

17 Ro iamînhi iræ ti næri næ mæ nægkiariien sæ ro iamînhi ro næri auær a iræ næpin iærmama næha ramîru ihi.

18 Ræmwhen a mwi nægkiariien sæ Kumwesæn rimækupwæn mærihi tærihi æknekin ruvehe mo nægkiariien riti tukamækeikei ko, mætæ mæ netæ ripkaiu mhæ nægkiariien næha ro næri auær a iræ.

19 Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ næpin Moses rini irapw pam raka nægkiariien me sævai Loa m nærmama, nænæ kuriræ iræ in ruvehi nimwheri sipsip sæ kîno rærueræv mine rigi nei næha hisop, meitesi pen ia nite kwæti kau mine nite næni sæ rinærapî ia nui, nænæ mivi ræragi pen netæ ia nækukuæ sævai Loa mine ia nærmama me pam,

20 nænæ mîni pen ti niræha mæ, “In i netæ trærihi tærihi æknekin nægkiariien i Kumwesæn rimæni pehe tukumiaha i mæ tiho.”

21 Ia noien a mwi næha Moses ruvi ræragi pen netæ ia nimwæ tapolen mine narimnari me pam ikin sævai næfwakiien.

22 Nipærhienien i, ia noien sævai Loa næha, ipaka nari m nari me pam netæ ræpæri iræha hæuvehe mhæmher. Nænæ trini minuæ netæ ræpwæh naiuien, Kumwesæn ko ripkenouenou mhæ noien æræha me.

23 Ro pen netæ raiu ti næpærhien narimnari me næha hæuvehe mhæmher. Mætæ nimwæ tapolen næha mine narimnari me sævænhi iræha hæuvnhi a narimnari me fwe ia neiai. Mætæ narimnari me sævai næfwakiien fwe ia neiai, nite nærimîru riti ripkæmwhen mhæ ti næpærhien iræha hæuvehe mhæmher. Tukamækeikei kuvehi netæ riti sæ ramasan mæpi raka.

24 Kristo ripkuvnimwæ mhæ ia nimwæ tapolen ia tiprænæ i sæ nærmama hæno ia rægînraha mhæuvnhi a nimwæ tapolen pærhien iræ, mætæ Kristo ruvnimwæ atukwatukw ia neiai, nænæ tækwætækwuni næha in ramærer ia næmri Kumwesæn mamægkiari tukwini sækitaha.

25 Pris asori anan sævai nækur Isrel rauvnimwæ ia kwopun ikinan anan ia nuk me pam mauvehi nite nærimîru me, mætæ Iesu ripko mhæ iamînha iræ. In ruvnimwæ m kuatia a muvei pen nimîruien sævænhi m Kumwesæn.

26 Ko rauvnimwæ næpin me nipwran mæ in trauvehi næmisæien ia nei kamarkuauî ia næpin me fwe kinæmri vi a tiprænæ muvehe meste pehe tækwætækwuni. Mætæ tækwætækwuni næha, trijko mhæ tui tiprænæ i ro sampam, in rier pehe me kuatia a muvei pen nimîruien sævænhi ti nuvehi rakaien noien æræha, nænæ ko ripkuvei pen mhæ mwi ia næpin riti.

27 Kumwesæn rinæmri raka mæ nærmama me pam tuhamækeikei mhemhæ m kuatia a, nænæ kuriræ iræ in trækiri iræha ti noien me sævænraha.

28 Ia noien a mwi næha, Kristo rimæuvei pen nimîruien sævænhi m kuatia a ti nuvehi rakaien noien æræha sævai nærmama hæpik. Nænæ in trier pehe mwi ia nuveheien sæ ro kæru iræ, ripko mhæ ti nuvehi rakaien noien æræha, mætæ in truvehe mwi ti nuvehi mîruien nærmama sæmæme hameitenhi in.

10

1 Narimnari me sævai Loa hæmwhen a ia nænimwi nari m nari amasan me sæmæme trijko mhæ tui hæuvehe, ripko mhæ nipwrai narimnari me. Ia nuk me pam pris me næha sævai nækur Isrel kamho a nari kuatia, mamhævi netæ

ti noien ərəha. Mətə nite nərīmīru me nəha rīreirei noien nərmmama səməme kamhəuvehe ti Kumwesən hatukwatukw ia nənimen.

² Ko ro nərmmama me i səməme kamhəfwaki həuvehe mhatukwatukw pərhiin, tukaikwas irəha m kuation a ia netə nəha, nənə kurirə irə irəha tuhəpkregi mhə mwi mə noien ərəha raməmak ia nirəha, nənə tukousi əpune mwi nərīmīru me kuvi nitenraha ti nəfe. Kukurən nəpwəhien noien nəha.

³ Ro iamīnhi irə, ia nuk me pam, irəha kamhəvi auər a netə, mətə ko həkpenouenou mhə noien ərəha me səvənraha,

⁴ ti nəri nə mə nite nənī mīne kau ko rīpkuvehi raka anan mhə noien ərəha.

⁵ Ro pen, nəpīn Kristo rīnəuvehe ia tīprənə i, rīni pen ti Kumwesən mə, “Ik ikəpwəh nokeikeiien noien nəha kamousi əpune nərīmīru me kauvei pehe mik,

uə noien nəha kauvei pehe narimnari nəpwīn mwi mik,

mətə ikīnəpnəpenə ia nīpwrak.

⁶ Nərīmīru me nəha kauvani əmwesi nīpwrānraha pam ia təkure nifata mīne nərīmīru me nəha kavi nitenraha ti noien ərəha, ik rerim rīpkagien mhə ti nirəha.

⁷ Nənə iakīni mə, ‘Kumwesən, ətə ro, iou iakəuvehe mə tako nəkwam rəmwhen atukwatukw ia nəgkiariien kimərai pen ia nəkukua səvəi Loa səim sə raməgkiari ia nirak.’ ”

⁸ Ia nəgkiariien nəha irənhə, Kristo rīməkupwən mīni mə, “Ik ikəpwəh nokeikeiien noien nəha kamousi əpune nərīmīru me kauvei pehe mik, uə noien nəha kauvei pehe narimnari nəpwīn mwi mik. Nərīmīru me nəha kauvani əmwesi nīpwrānraha pam ia təkure nifata, mīne nərīmīru me nəha kavi nitenraha ti noien ərəha, ik rerim rīpkagien mhə ti nirəha.” (In rīni nəgkiariien nəha nəri auər a mə nuvei penien narimnari me nəha m Kumwesən ramesi pen nəfe Loa rani.)

⁹ Mətə Kristo rani mwi mə, “Kumwesən, ətə ro, iou iakəuvehe mə tako nəkwam.” Ia nəgkiariien nəha səvənhi ramousi raka nəkwai Kumwesən sə kupwən, mə in trəmri nəkwai Kumwesən sə kurirə.

¹⁰ Nənə nəkwai Kumwesən sə nəha sə kurirə rīnəikwas raka noien ərəha me səkītaha nəpīn Iesu Kristo rīməuvei pen nīpwrān m Kumwesən m kuation a, nənə ko rīpkuvei pen mhə mwi nəpīn riti mwi.

¹¹ Nəpīn me pam pris me kamhərer mamho wok səvənraha, mamho a nəri kuation ia nəpīn me, mamhəvi nite nərīmīru me, netə sə rīreirei naikwas rakaien noien ərəha me ia nəpīn riti.

¹² Mətə Kristo rīnəsēni nīmīruien səvənhi memhə m kuation a ti naikwas rakaien noien ərəha me səvəi nərmmama ia nuk nuk me mīpkə mhə sampam, nənə kurirə irə in revən məkure ia nikare Kumwesən mwatuk.

¹³ Ia kwopun nəha in treitenhi meste Kumwesən tro nərmmama səməme haməmwəkī in həuvehe in trərpwi utə tīpage nisun mi ia nirəha.

¹⁴ Takani iamīnhi irə mīne ti nəri nə mə Kristo niten rīnaiu m kuation a mo nərmmama me səvənhi hatukwatukw ia nənimen ia nuk nuk me. Nərmmama me nəha irəha nəha rīno irəha ho ikinan.

¹⁵ Nənə Nənīmwiin Ikinan mwi rani pehe tukutaha mə nəri nəha ro nīpərhiēnien. Rani mə,

¹⁶ “Iərimənu rani mə, ‘Nəgkiariien səiou takərihi tərini əknekīn ia nəpīn sə truvehe nəkur Isrel tuharə irə ro iamīnhi irə:

Takəmri pen loa me səiou ia nətəriгийн səvənraha,

nənə mīrai pen ia rerīnraha.’ ”

17 Nənə in rani mwi mə,

“Iou rerik tripkrihi mhə mwi ia nəp̄in riti
noien ərəha me mine noien ourour me səvənrəha.”

18 Mə Kumwesən rinenouenou raka nərəhaien me nəha, nənə tukvi mwi netə ti noien ərəha ti nəfe. Tukəpwəh a noien nəha.

19 Piak me, təkwətəkwuni nəha ia nite Iesu kitaha səukurən nuvniwəien ia kwopun ikinan anan mhəpwəh nehekriien,

20 mhəsi pen suatuk vi sə ramiru Iesu rinəsəvər irə tukutaha ia nipwran mə tsəukurau ia tinari nəha raməgher tukuahag kwopun ikinan anan.

21 Kitaha səuvəvehi pris riti səkitaha in rasori mamərimənu ia nimwə səvəi Kumwesən.

22 Narimmari me nəha ho nipərhiienien. Ro pen pwəh səuvən ipaka ti Kumwesən mhəpwəh nərkwafəien neikuəien ia reritaha, mhahatətə əknekin irə, nənə reritaha sə fwe kupwən ramrhi noien ərəha me səkitaha ruvehe məmher ia nite Kristo, nənə nipwrataha mwi rəmher, ti nəri nə mə sənaru raka ia nui əmher.

23 Pwəh səkwətəmhiri əknekin nini irapwien nəri amasan sə sameitenhi, mhəpwəh nəkiukuuien, ti nəri nə mə Kumwesən sə riməni mə truvei pehe nəri amasan nəha m kitaha raməgher nəkəriien səvənhi ia nəp̄in me.

24 Pwəh sətərig mə tsəfo mhasitu ia kitaha me mho nokeikeien mine noien amasan me.

25 Ripkamasan mhə mə tsəpwəh noien səvəi nousəsəimwinien kitaha me rəmwhen ia nərmama nəpwin kamho, mətə pwəh sərpwi əknekin kitaha me, mamho ia nəp̄in me ti nəri nə mə kitaha səukurən mə nuveheien səvəi Iesu ruvəvehe ipaka.

26 Iakani iamınha irə ti nəri nə mə kitaha səuvəukurən raka nipərhiienien. Trini minuə samo nəri auər a irə, mamhəmwur pen ia noien ərəha, nənə netə riti mwi riwən anan mə traiu maikuas raka noien ərəha səkitaha.

27 Trini minuə kitaha saməmwur pen ia noien ərəha, nəri kuatia a tsaməti pen i mamheitenhi. Nəri nəha ro nehekriien i. In nə nəp̄in Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə mine napw i raməpnəpan pik trahi nərmama səməme haməmwəki in.

28 Kimiaha hiəukurən. Trini minuə iərmama riti ramərui Loa səvəi Moses, nənə iərmama kəru uə kahar tuharni irapw in, nənə in traməkeikei memhə. Ko kirkapi mhə tukwe.

29 Mətə rəfo ia iərmama sə ramavən avən ia Tini Kumwesən? Kumwesən ruvəni raka nəgkəriien vi səvənhi tukutaha, nənə nite Tini rərihi tərini əknekin nəgkəriien nəha. Mətə rəfo ia iərmama sə ro nəri auər a ia netə nəha sə rino in ruvehe məmher mo ikinan i? Nənəimwin Ikinan rauai namasanien səvənhi m nərmama, mətə rəfo ia iərmama sə rani ərəha Nənəimwin nəha? Iərmama nəha nərpwinien sə Kumwesən tro min ti noien ərəha səvənhi triskai məpi raka nərpwinien səvəi iərmama sə ramərui Loa səvəi Moses.

30 Iakani iamınha irə ti nəri nə mə kitaha səuvəukurən raka mə Kumwesən riməni mə, “Iou takərpwin noien ərəha səvəi nərmama, nipərhiienien iou tako.” Nənə in riməni mwi mə “Iərimənu in trəkiri noien me səvəi nərmama me səvənhi.”

31 Kumwesən in ramiru. Trini minuə saməmak ia rəgin mə in trərpwin noien ərəha me səkitaha, nari nəha in nari riti səvəi nehekriien.

³² Mətə rerimiahā tramrhi nəpīn kupwən, nəpīn hiəpkuvehe vi a ia nukuraanien. Nəpīn nəhā nəpīn skai. Kamo nəmisiəien me m kīmiaha, mətə hiəpwəh nimweien.

³³ Nəpīn me nepwīn nərmama kamhəni ərəhā kīmiaha ia nəmri nərmama, nənə mamho rərəhā ia kīmiaha. Nəpīn me nepwīn kīmiaha hiāmərər kīmiaha nərmama səməme kamho rərəhā ia nīrəhā iamīnhi irə.

³⁴ Kīmiaha hiāməuvehi pəri nəmisiəien kīmiaha nərmama səməme hamarə ia kalapus. Nəpīn nərmama hənakres narimnari me səkīmiaha, mətə rerimiahā ragien a tukwe, ti nəri nə mə hiəuwəkurən raka mə narimnari nepwīn nəhā ikin səkīmiaha, səməme hamasan mhəpi raka, nənə narimnari me nəhā tuharə rerin.

³⁵ Ro iamīnhi irə tihaməkeikei mhərər əknekīn, ti nəri nə mə nərəkuien fwe ikin səkīmiaha ramarə sə tihəuvehi.

³⁶ Tihaməkeikei mho nətəriгийн səkīmiaha rəpwəmwis mə tiho narimnari me səməme Kumwesən rokeikei. Nənə tihəpkuvehi nəfe in ruvəni raka mə truvei pehe m kitaha.

³⁷ Ro iamīnhi irə rəmwhen ia Nəkukə Ikinan rani mə trijko mhə tui, “Iərmama i kamīni mə truvehe, truvehe, in trijko mhə tipwə.

³⁸ Mətə iərmama atukwatukw səiou trimīru ia nahatətəien səvənhī, nənə trīni mīnuə ramavən rəriг rəriг, nənə rerik trijkaгийн mhə tukwe.”

³⁹ Mətə kitaha i səpko mhə iamīnha irə. Ko səpkavən rəriг rəriг mhə mə Kumwesən trouraha kitaha, rekəm. Kitaha nərmama səvəi nahatətəien ia Kumwesən tsəuvehi nimīruien.

11

Kaha kupwən me hənahatətə ia Kumwesən

¹ Nahatətəien ia Kumwesən ikukurən amasan mə tikuvehi narimnari amasan me ikameitenhi, mani nīpərhiēien ia narimnari me ipkətə mhə ia nənimem.

² Nahatətəien iamīnhi in nəhā nəfe kaha kupwən me hənə ro Kumwesən rəgnəgīni irəhā.

³ Nahatətəien ro kitaha səukurən amasan mə Kumwesən rino neiai mīne tīprənə mīne narimnari me pam ia nəgkiariēien səvənhī, mo narimnari me nəhā kamətōni həuku pen ia narimnari me kīpkətōni mhə.

⁴ Epel in rīnahatətə ia Kumwesən, ro pen ruvei pen nari riti m Kumwesən səramasan məpi raka səvəi Ken. Nənə ti nəri nə mə in rīnahatətə ia Kumwesən iamīnhi irə, nənə Kumwesən rīni irapw mə in iəmə atukwatukw riti, nənə rerin ragien ti nuvehiēien narimnari me səvənhī. Nīpərhiēien iəmə nəhā ruvamhə raka, mətə noien səvəi nahatətəien səvənhī raməgkiari ihi m kitaha.

⁵ Inok rīnahatətə ia Kumwesən, ro pen kuvehi utə in mə trijkemhə mhə, nənə kīpkətōni mhə mwī in ti nəri nə mə Kumwesən rīməuvehi raka in ia tīprənə i revən fwe ia neiai. Mətə nəpīn kīpkuvehi raka mhə ihi in, Nəkukə Ikinan rani mə Kumwesən rerin ragien tukwe.

⁶ Mətə trīni mīnuə iərmama rīpkahatətə mhə ia Kumwesən, in trəfo mo Kumwesən rerin ragien tukwe? In rīreirei anan noien, ti nəri nə mə iərmama riti rokeikei mə truvehe ti Kumwesən, in traməkeikei mīni nīpərhiēien mə Kumwesən ramarə nənə mamō ramasan m nərmama səməme haməmwur mə tuhətōni in.

⁷ Noa rinahatətə ia Kumwesən. Ro iam̄nhi irə nəp̄in Kumwesən rinani pen narimnari me min fwe kupwən səməme nərmama həpwəh ihi nətonien, Noa ramsiai, mamō nəkwan, nənə muvrhəkin n̄itətə asori riti m̄ə truvehimiru nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi. Ia noien i, Noa ramo pui noien araha me səvai nərmama ia tiprənə, nənə muvehe iərmama riti sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ti nəri nə m̄ə ramahatətə irə.

⁸ Epraham rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəp̄in Kumwesən rəkwein in m̄ə trevən ia tənə əpə riti tukuvei pen min, ro nəkwan, mier, m̄ireirei m̄ə rauaku.

⁹ In rinahatətə ia Kumwesən ro pen in rarə ia tənə nəha Kumwesən rino promes m̄ə truvei pen min. Mətə rinamarə ia kwopun nəha ia nimwə tapolen rəmwhen a iəpwispwis riti. Nənə Aesak mine Jekop irau nəha Kumwesən rino promes m̄inrahar pəri, irau mwi krauarə a ia nimwə tapolen.

¹⁰ Epraham rino iam̄nha irə ti nəri nə m̄ə in rameitenhi m̄ə trevən ia taon riti sə ramərer ia təkure nəri skai riti. Taon nəha, Kumwesən rino mak irə, nənə m̄ino raka ramarə.

¹¹ Sera rinahatətə ia Kumwesən, ro pen Kumwesən ruvei pen niskaiien min m̄ə tro tipwin. Nəri auər a m̄ə Sera in rinəprənemə anan, mətə rərəhi t̄ini ti nəri nə m̄ə in rinət̄igite ia Kumwesən sə rino promes min.

¹² Ro pen sət̄oni m̄ə iərmama kuatia a i Epraham rinərgarə ipaka remhə, mətə rərəhi iəkunouih̄i riti, nənə nərmama ia kwənəkwas səvənhi həuvehe mhəpik mhəmwhen ia kəməhau me ia kəpuapen uə nipək̄ir ia nikare tasi ko k̄ipkəvsini pam mhə irəha.

¹³ Nərmama me i irəha pam kamhahatətə ia Kumwesən. Mətə nəp̄in irəha hemhə, irəha həpwəh ihi nuvehien narimnari me nəha səməme Kumwesən rino promes m̄ə truvei pen m̄inraha. Irəha hamət̄oni m̄ə narimnari me nəha haməm̄ak isipwin ihi ti nirəha, mətə rerinraha ramagien pik m̄ə tuhət̄oni. Nənə irəha hamən̄i irapw̄in m̄ə hamarə ia tiprənə i mətə irəha hēmwhen a iəpwispwis me. Tiprənə i ripko mhə imwənraha p̄arhien.

¹⁴ Nəp̄in nərmama haməgkiari iam̄nha irə ramahatən pen m̄ə irəha hamət̄ui imwənraha atukwatukw.

¹⁵ Kamo rerinraha ramrhi tənə nəha hēm̄ier irə m̄ə in nəha imwənraha atukwatukw ko h̄ər̄ərig mwi.

¹⁶ Mətə irəha h̄əpkr̄ərig mhə ti nəri nə m̄ə hokeikei tənə əpə riti sə ramasan m̄əpi raka, in nəha fwe ia neiai. Ro pen Kumwesən ripkauris mhə m̄ə irəha tuhəkwein in m̄ə Kumwesən səvənraha, ti nəri nə m̄ə in rinəpnəpenə raka ia taon riti səvənraha.

¹⁷ Epraham rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəp̄in Kumwesən raməkiri nahatət̄aien səvənhi, rəm̄rutə Aesak ia təkure nifatə. Ia nəp̄in nəha Epraham i Kumwesən rino promes me min ramərer mwatuk m̄ə trousi əpune t̄ini anan kuatia.

¹⁸ Kumwesən ruvəni raka tukwe m̄ə, “Epraham, n̄imwipwim me səməme tuhəuku pen ia Aesak irəha nə takəvsini irəha m̄ə kwənəkwas me s̄aim.”

¹⁹ Mətə Epraham ramərer mwatuk m̄ə trousi əpune t̄ini, ti nəri nə m̄ə rerin rarhi m̄ə Kumwesən rukurən noien iərmama rət̄ui mwi ia nemh̄aien. Ro pen nəp̄in ruvehi raka t̄ini ia nifatə rəmwhen m̄ə in rinət̄ui mwi ia nemh̄aien.

²⁰ Aesak rinahatətə ia Kumwesən, ro pen rəfwaki mə Kumwesən trəkwein amasan ia Jekop mine Isau, mamini irapw narimnari me səməme tuhəpkuvehe ia nəpin riti.

²¹ Jekop rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpin ipaka remhə, in rəfwaki mə Kumwesən trəkwein amasan ia tini Josef mi. In rinərpwi kaskin mərer amakəmak, nənə maməgnəgini Kumwesən.

²² Josef rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpin ipaka remhə, in rəgkiari ia nəpin nəha sə kwənəkwas me səvəi nəkur Isrel tuhəier fwe tənə Ijip, mini mə tuhəfo ia nikəkrin me.

²³ Tata mine mama səvəi Moses krinouahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpin Moses rətui, irau krouətoni mə in iəkunouihhi amasan riti, nənə krouərkwafə i roueste məkwə kahar. Nənə irau kroupkhekier mhə nəruien nəgkiariien səvəi kig.

²⁴ Moses rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpin in rupwinari, rəpwəh nəseniien mə tukəkwein in tini prən ouihhi səvəi Fero, kig səvəi nəkur Ijip.

²⁵ In revən marə irəha nərmama me səvəi Kumwesən muvehi pəri nəmisəien irəha minraha. In rokeikei sə nəha məpi raka mə in tramregi ramasan ia nagienien i kamregi ramasan irə nəpin ouihhi a, nagienien səvəi noien ərəha.

²⁶ Ia nətəien səvənhi, kamo naurisien min ti Kristo sə tripkuvehe ramasan məpi raka nautə me pam ia tənə Ijip. Nətəien səvənhi ro iamihha irə ti nəri nə mə in raməti pen ia nərəkuien sə Kumwesən truvei pen min.

²⁷ Moses rinahatətə ia Kumwesən, ro pen in rier ia tənə Ijip məpwəh nehekiriien ia kig nəha sə niemaha raməpi pik. In ripkəti ərari mhə mə trirərig, mətə ramərer əknekin rəmwhen mə in ramətoni Kumwesən i iərmama ripkətoni mhə ia nənimen.

²⁸ In rinahatətə ia Kumwesən, ro pen rəmri nəveginien asori nəha Pasova, məmri mwi noien i nəkur Isrel ho pen netə ia təpinhə ia nimwə me səvənraha kamo agelo sə trouraha nəmritaik me rirəpi irəha hemhə.

²⁹ Nəkur Isrel me nəha hənahatətə ia Kumwesən, ro pen irəha həpi simwin ia təsi əruerəv. Irəha hənəvən mhəpi simwin rəmwhen haməvən ia tiprənə əvəhak. Mətə nəpin nəkur Ijip haməmwur mə tuhəkuriə irəha, təsi rirərig muvehe mousəman irəha həmwhenimw.

³⁰ Nəkur Isrel hənahatətə ia Kumwesən, ro pen havən mhəkuraukurau ia nəpai səvəi taon Jeriko meste nəpin sefen, nənə nəpai nəha rərkwəpir məsas.

³¹ Rehap pran səvəi suatuk in rinahatətə ia Kumwesən, ro pen in ripkemhə mhə irəha nəkur Jeriko səməme hənəruui nəkwai Kumwesən. Nəkur Isrel həpwəh nousi əpuneien prən nəha ti nəri nə mə rerin ragien mə truvehi iəmə Isrel mi nəha səməmi kriməuvehe mə trouətoni afafa taon nəha. Irau krauevən fwe ia nimwə səvənhi.

³² Mətə ko iapkəgkiari mhə mwi rəpwəmwis. Səiou nəpin riwən mə takəgkiari ia Kiteon, Parak, Samson, Jefta, Kig Tevit, Samuel, mine profet me.

³³ Nərmama kupwən me nəha hamahatətə ia Kumwesən, nənə ro pen həuvehi irapw kig me ia naruəgəniien, mhə noien atukwatukw me, mhəuvehi nəfe Kumwesən rino promes minraha, mhəsisəg ia tərhuil laeon me,

11:20: Jen 27:27-29, Jen 27:39-40 **11:21:** Jen 48:15-16 **11:22:** Jen 50:24-25, Eks 13:19 **11:23:** Eks 1:22, 2:2 **11:24:** Eks 2:10-12 **11:26:** Hip 10:34-35 **11:27:** Eks 12:51, Eks 14:13,14, Rom 1:20, 1Tim 1:17, Hip 11:1 **11:28:** Eks 12:21-30 **11:29:** Eks 14:21-31 **11:30:** Jos 6:12-21 **11:31:** Jos 2:1-21, Jos 6:21-25, Jem 2:25 **11:33:** Dan 6:22

³⁴ mhousi æfi napw asori sǝ rauæk, mhap mhǝvtǝnhi nǝrmama sǝmǝme hǝnuǝ tuhǝrai ǝpune irǝha ia nau sǝvǝi naruagǝnien. Irǝha nǝrmama niskaiien sǝvǝnraha riwǝn, mǝtǝ Kumwesǝn ruvei pen niskaiien minraha, nǝnǝ irǝha hǝuvehe mhǝskai ti naruagǝnien, mho naruagǝn me sǝvǝi tǝnǝ ǝpǝ me hap.

³⁵ Nipran nepwin nǝha ikin sǝmǝme hǝnahatǝtǝ ia Kumwesǝn, Kumwesǝn ro nipwnǝtinraha me hǝtui mwi ia nemhǝien. Nǝrmama nepwin mwi sǝmǝme hǝnahatǝtǝ ia Kumwesǝn, irǝha hǝnǝseni nǝrmama sǝmǝme hamǝmwǝki irǝha ho nǝmisǝien asori ia nipwranraha. Irǝha hǝpkǝpwǝh mhǝ nahatǝtǝien sǝvǝnraha mǝ nǝrmama sǝmǝme hamǝmwǝki irǝha heivi nari ia nirǝha. Irǝha hamahatǝtǝ ia Kumwesǝn mǝ in tro irǝha hǝtui mwi ia nemhǝien sǝvǝnraha ia nimiruuien riti sǝ ramasan mǝpi raka.

³⁶ Nǝnǝ irǝha me nepwin, nǝrmama hamǝfkǝmanǝ ia nirǝha, mamhǝrisi irǝha. Nǝnǝ irǝha me nepwin, nǝrmama hǝrihi irǝha ia jen, nǝnǝ mhǝuvehi puvnimwǝ irǝha ia kalapus.

³⁷ Irǝha me nepwin kinǝkwi ǝpune irǝha ia kǝruǝterei. Nǝnǝ kǝrai ǝmwesi irǝha nepwin ia so ro nipǝrin kǝru. Nǝnǝ irǝha me nepwin, kinǝrai ǝpune irǝha ia nau sǝvǝi naruagǝnien. Nǝnǝ irǝha me nepwin hǝnamarǝ mamhǝrkahu ia teki nǝni mine sipsip, nautǝ sǝvǝnraha riwǝn anan. Nǝpin me nǝrmama hamouraha irǝha, mamho rǝrǝha anan ia nirǝha.

³⁸ Irǝha nǝrmama amasan me. Tǝprǝnǝ i ripkǝmhwen mhǝ mǝ irǝha tuhǝrǝ ikin. Irǝha hamarǝ ǝnrapen a fwe ia kwopun akwesakwes ikin, mine ia tǝkuǝr me, mine ia nipǝgi kǝpwier me, mine ia nipǝgi tǝnǝ me.

³⁹ Nipǝrhienien i nǝrmama kupwǝn me nǝha, irǝha pam kani amasan nǝghinraha ipwet mine ti nahatǝtǝien sǝvǝnraha, mǝtǝ nǝpin hǝnamarǝ irǝ hǝpkuvehi mhǝ nǝfe kino promes irǝ,

⁴⁰ ti nǝri nǝ mǝ Kumwesǝn rinǝtǝ raka fwe kupwǝn nǝfe tro m kitaha ramasan mǝpi raka. Nǝnǝ ia nǝtǝrigien sǝvǝnhi, in rokeikei mǝ trukupwǝn mo kitaha minraha sǝuvehe mho kuatia. Ia noien nǝha in rukurǝn noien kitaha minraha sǝuvehe mhatukwatukw pam.

12

Kumwesǝn ramǝkoui atukwatukw nipwnǝtin me

¹ Nǝrmama me nǝha hǝnahatǝtǝ ia Kumwesǝn irǝha hǝmwǝhen ia iǝrmama riti sǝ rani irapw nǝfe rinǝtoni ia nǝnimen mǝ kitaha sǝukurǝn ninien nipǝrhienien irǝ. Irǝha hǝpi kǝmhǝrer kuraukurau ia kitaha. Ro iaminihǝ irǝ pwǝh sǝfraka nari pǝmpǝm me pam, mine noien ǝrǝha sǝ ramǝkwtǝmhiri ǝknekǝn kitaha, nǝnǝ mǝhǝiu ia naiuien nǝha Kumwesǝn rinǝmri kupwǝn ia kitaha mǝpwǝh nǝpouien.

² Ia nǝpin me tsamǝti pen a ia Iesu nǝha in nukune nahatǝtǝien sǝkitaha fwe nukunen meste nǝkrǝkwerǝn. In rǝti ǝrgarig pen ia nei kamarkuau i mǝtoni nagienien sǝ in tragien irǝ kurirǝ. Ro iaminihǝ irǝ in revǝn ia nei kamarkuau mo nǝri auǝr a ia naurisien tuko min. Nǝnǝ tǝkwtǝkwuni nǝha in ramǝkure ia nikare jea mwatuk sǝ Kumwesǝn ramǝkure irǝ mamǝrimǝnu.

³ Ramasan mǝ rerimǝha tramrhi Iesu mǝ rinǝfǝrer ǝknekǝn nǝpin nǝrmama ǝrǝha me kǝmhǝmwǝki in, mamho noien ǝrǝha irǝ, kamo kimǝiaha hiǝregi hiǝnǝpou ia nimiruuien sǝkimǝiaha mhǝpwǝh.

⁴ Nærmama me sæmæme kamho noien æræha kamho næmisæien m kimiaha. Ræmwhen mæ hiamærer ia naruagænien riti. Mætæ kimiaha riti ripkemhæ mhæ ihi ia naruagænien næha.

⁵ Kimiaha tihæpwæh nenouenouien nægkiariien i ramækwein tini ia kimiaha. Rani mæ,

“Nærik, næpin Iærimænu ramækoui atukwatukw ik, tikæpwæh noien næri auær a iræ.

Rerim træpwæh næpouien næpin ranise skai noien æræha sæim.

⁶ Trini minuæ Iærimænu rokeikei pik iærmama riti, nænæ tramækeikei mækoui atukwatukw.

Nænæ in tramækeikei mo næmisæien m iærmama sæ ramækwein i mæ tini mæ træpwæh noien æræha sævænhi.”

⁷ Ro pen tihærer æknekin ia næpin sikai me. Kumwesæn rauvei pehe næpin sikai me næha ti nækoui atukwatukwien kimiaha. Noien næha ramahatæn pen mæ Kumwesæn ramo kimiaha ræmwhen mæ kimiaha nipwnætïn me. Iækunouihï riti riwæn sæ tata sævænhi ripkækoui atukwatukw mhæ in.

⁸ Kumwesæn ramækoui atukwatukw pam nipwnætïn atukwatukw me. Trini minuæ Kumwesæn ræpwæh noien iamïnha iræ ia kimiaha nænæ nipwran næ mæ ripko mhæ nipwnætïn atukwatukw me næ kimiaha.

⁹ Ia nikaren sækitaha nærmama, sækitaha me fwe tata me hænækoui atukwatukw kitaha fwe kupwæn, nænæ sæsiai iræha. Mætæ ræfo ia Tata sævæi nænimwitaha? Ramasan mæ kitaha tseiwaiu mhæsiai mwi in mhæpi raka nænæ mhæmiru.

¹⁰ Tata me sækitaha fwe kupwæn hænækoui atukwatukw kitaha næpin kwakwa a ia nætærigien a sævænraha. Mætæ Kumwesæn ramækoui atukwatukw kitaha mæ trasitu ia kitaha, mo kitaha sæuvehe mho nækur ikinan me ræmwhen iræ.

¹¹ Kimiaha hiæukuræn. Noien i nækoui atukwatukwien iærmama næpin kamo ro næmisæien i. Ripko mhæ nari riti kamregi ramasan iræ, mætæ kuriræ iræ trukuæ kwænkwan ia nimiruien sævæi nærmama sæmæme kinækoui iræha iræ mheste hæpwinari. Kwænkwan næ in i næmærinuien mine natukwatukwien.

¹² Ro iamïnhi iræ kimiaha hiænæpou rægimïaha remhæ tihamækeikei mhæuvehi utæ rægimïaha. Mæ nukurhumiaha rinæpou hævi atukw i pwæh riskai.

¹³ Tihø suatuk atukwatukw me nisumiaha travæn iræ mæ sin ia kimiaha nisun ræræha nisun ko ripkæræha anan mhæ mier raka mætæ tripkamasan mwi.

Tihamæsiari kamo hiameikuæ a næregiien Kumwesæn ramægkiari

¹⁴ Tihæmwur mæ tiharæ amasan ia næmærinuien kimiaha nærmama me pam, nænæ mhæmwur mæ tihø nimisuien sækimïaha ro ikinan. Iærmama sæ ripko mhæ ikinan, ko ripkættoni mhæ næmri Iærimænu næpin riti.

¹⁵ Tihætui amasan kamo kimiaha riti rarfaï ia namasanien sævæi Kumwesæn. Tihætui amasan kamo kimiaha riti ruvehe mæmwhen ia nuai nei akonæ riti sæ rukwesær mutæ mukuæ kwænkwan ræræha. Iærmama sæ ro iamïnha iræ tro nærmama hæpik hæuvehe mhæmkemik ia noien æræha.

¹⁶ Tihætui amasan kamo kimiaha nærman mine nipran hiæiri æpnæpen kimiaha me. Tihætui amasan kamo kimiaha riti ro næri auær a ia narimnari ikinan me ræmwhen Isau rino. In ræmri pen næmri nari ia nasoriien sævæi næmritaik kuvæhi nænimen ia næveginien plet kuatia.

17 Kimiaha hiækuræn mæ kuriræ in rokeikei mæ truvehi mwi nasorijen næha, nænæ markut pik mæ tata sævænhi trækwein amasan iræ, mætæ rekæm. Næri auær a mæ Isau rinæsæk pik tukwe, mætæ ko ripkrærig mhæ ia noien næha sæ rino.

18 Kimiaha hiæpkuvehe mhæ ia tækuær riti ræmwhen tækuær Sinae. Fwe kupwæn nækur Isrel hæuvæn ia tækuær næha, mhætøni napw rauæk. Næpitævien reiwiæu mahakwi nari. Hæregi nimætagi asori,

19 mine nasækien sævæi kisipw. Hæregi mwi reri Kumwesæn ramægkiari minraha. Næpin hæregi nægkiariien sævænhi, hæni mæ iræha hæpwæh nokeikei-ien mæ tuhæregi mwi nægkiariien næha.

20 Iræha hæhekir mætæmnimwin ti nægkiariien næha rimæni mæ,
 “Trini minuæ nari riti rirapi tækuær i, næri auær mæ nærimiru a riti,
 mætæ tukamækeikei kækwi æpune ia kærutærei.”

21 Næpin Moses rætøni narimnari me næha, in mwi ræregi rærhæ nænæ mini mæ,
 “Iou iakinehekir iakinehekir, minamætæmnimwin.”

22 Mætæ kimiaha hiæuvæuvehe ia tækuær i Sæon, mine taon i imwei Kumwesæn sæ ramiru. In i Jerusalem vi fwe ia neiai, kwopun nagelo me hæpik hamousæsimmwin iræha me ikin mamhagian ia næpin me.

23 Hiæuvæuvehe ia nousæsimmwinien asori sævæi nærmama me sævæi Kumwesæn sæmæme hæmwhen ia næmrtaik me sævænhi, kimærai pen næghinraha fwe ia neiai. Hiæuvæuvehe ti Kumwesæn sæ tripkækiri noien sævæi nærmama me pam. Hiæuvæuvehe ti nænimwi nærmama amasan me kino hæuvehe mhatukwatukw pam.

24 Hiæuvæuvehe ti Iesu sæ ravi simwin nærmama mine Kumwesæn ia nægkiariien vi kinærihi tæriin æknekæn. Nænæ hiæuvæuvehe ti netæ sæ kimævi ti noien ærhæ ramægkiari mani næri amasan mæpi raka næfe nite Epel rani.

25 Ro iamînhi iræ kimiaha tihamækeikei mhætui amasan kamo hieikuæ a niregiiën Kumwesæn næha ramægkiari m kimiaha. Nækur kupwæn me næha sæmæme heikuæ a niregiiën nægkiariien sævænhi sæ iærmama ia tækure tîprænæ rani ti næsuæpwirriën iræha, mætæ ko hæpkap mhæ næpin Kumwesæn rærpwin noien ærhæ sævænraha. Nænæ trini minuæ kitaha seikuæ a niregiiën nægkiariien sævæi Kumwesæn sæ ruku pen fwe ia neiai muvehe mæ træsæupwiri kitaha, tsæfo map næpin trærpwin noien ærhæ sækitaha?

26 Ia næpin næha fwe kupwæn reri Kumwesæn rimækiukiu ia tîprænæ, mætæ tækwækwuni næha in rægkiari m kitaha mini mæ, “Næpin riti mwi næha ikin, iou takikiukiu mwi ia tîprænæ. Ia næpin næha ripko mhæ tîprænæ æpa trikiukiu, neiai mwi trikiukiu.”

27 Nægkiariien næha Kumwesæn rimæni mæ, “Næpin riti mwi,” nipwran i mæ in trikiukiu ia narimnari me ia tîprænæ i sæmæme in rino mæ truvehi raka iræha. Mætæ narimnari me sæmæme hæpwæh nikiukiuien iræha tuharæ rerin.

28 Ro pen pwæh sæni tanak ti Kumwesæn. Nari riti riwæn ko rikikiukiu ia nitætæ sæ in ramærimænu iræ. Nænæ in ruvæuvei pehe raka nitætæ næha m kitaha. Ramasan mæ tsæfwaki min ia noien sæ rerin ragien tukwe ia nisaiien mine nehækirien,

29 ti næri næ mæ “Kumwesæn sækitaha ræmwhen ia napw asori riti sæ ramahi æmwesi narimnari me pam.”

13

Nəvəhagien sampam

¹ Nokeikeien i hiamokeikei piəvtaha me irə pwəh ramo a iamınhi irə.

² Tihəpwəh nenouenouien mə tihətoni amasan ti iəpwispwis me səməme haməuvehe imwamiahə. Nərmama nepwın fwe kupwən həno noien nəhə, mhəuvehi puwnimwə nagelo me nepwın ia nəkwai nimwə me səvənraha, mətə həreirei anan mə irəhə nagelo me.

³ Rerimiahə tramrhi nərmama səməme hamarə ia kalapus rəmwhen mə kimiahə mwi hiamarə ia kalapus kimiahə mınraha. Rerimiahə tramrhi nərmama səməme nərmama əpə me hamo irəhə həregi rərəhə anan ia nıpwranraha. Rerimiahə tramrhi irəhə ti nəri nə mə kimiahə mwi hiamregi rərəhə ia nıpwramiahə rəmwhen ia nırəhə.

⁴ Pwəh nərmama pam həsiai narəien səvəi pran mine iərman səməmi krouarə pəri. Iərman mine pran səməmi krauarə pəri irau trousiai napri pəriien səvənrau ia nəpın me. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə Kumwesən trərpwın noien ərəhə səvəi nərman mine nıpran səməme kamhəiri əpnəpen irəhə me uə səməme kamhakres irəhə me.

⁵ Tihamarə mhəpwəh nokeikei pikien mane. Rerimiahə traməkeikei magien a ti narimnari me nəhə hiaməuvehi rəmwhen ti nəri nə mə Kumwesən ruvəni raka mə,

“Ko iəpkəpwəh mhə ik,
məpwəh nap rakaien ia niram nəpın riti.”

⁶ Ro iamınhi irə kitaha səukurən ninien nəgkiariien i, mhəpwəh nəmkiamkiien mə,

“Iərımənu in iasitu səiou,
ro pen iou iəkəpwəh nehekieren.

Nəfe iərmama rukurən noien miou?”

⁷ Rerimiahə tramrhi nəmə asori me səkimiahə səməme haməkupwən mhəhatən kimiahə ia nəgkiariien səvəi Kumwesən. Hətərig ro mə hənəfarə irə mhəste hemhə. Hətərig irə nənə mhəuvnhi nahətətəien səvənraha.

⁸ Iesu Kristo in ramo a iamınhi irə mine ia nərineiv, ipwet, nənə tramarə a iamınhi irə mine ia nuk nuk me mıpkə mhə sampam.

⁹ Tihəpwəh nəsenien nahətəien vi me səpəmsəpə həvi raka kimiahə ia suatuk atukwatukw. Iakani iamınhə irə ti nəri nə mə ramasan mə reri iərmama fwe imwə namasanien sə Kumwesən rauvei pehe auər a trasitu irə mo ruvehe miskai. Rərəhə mə truvehe miskai ia natuakəmien me səvəi nəveginien. Natuakəmien me nəhə həreirei nasituien ia nərmama səməme kamhesi pen.

¹⁰ Nifatə səkitaha rarə. Mətə pris me səməme kamho wok səvənraha fwe imwə ia nimwə tapolen, kıpkəsəni mhə irəhə mə tuhani nəveginien riti ia nifatə nəhə səkitaha.

¹¹ Ia noien səvəi pris asori anan səvəi nəkur Isrel, nəpın rousi əpune raka nərimıru, nənə muvehi niten, muvnmwə fwe kwopun ikinan anan, nənə muvei pen m Kumwesən ti naikuas rakaien noien ərəhə səvəi nərmama. Mətə kurırə irə həuvehi raka nıpwrai nərimıru nəhə mhəuvehi mhəuvani əmwəsi fwe iruə kwopun nərmama həpkarə mhə ikin.

¹² Ia noien a mwi naha, Iesu rimaregi nemişaien ia taon fwe irua, ma ia niten atukwatukw in traperhi narmama me savanhi, mo iraha nakur ikinan me.

¹³ Ro iamihhi ira pwah kitaha savan mharoni in ia kwopun naha fwe irua, mharegi reraha kitaha min ia noien i narmama hano auris in.

¹⁴ Kimiaha hiukurən. Ia takure tipranə i taon atukwatukw riti sakitaha riwan sə tramarə rerin. Məta kitaha samətui ia taon sakitaha sə tripkuvehe.

¹⁵ Ro iamihhi ira ia nəpin me pam pwah kitaha saməni irapw nəghi Iesu mə in İərimənu sakitaha. Noien naha rəmwhen ia nimwək mwəki nari kauvani ia takure nifatə nipekin rapein amasan kauvei pen m Kumwesən ti nəgnəginien in.

¹⁶ Tihəpwəh nenouenouien mə tiho noien amasan, nənə mhəriari sakimiaha me narimnari. Noien naha mwi rəmwhen ia nimwəkmwəki nari kauvani ia takure nifatə nipekin rapein amasan rerin ramagian tukwe.

¹⁷ Tihaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me sakimiaha nənə mhəsiai iraha. İrəha naha hamətui amasan ti nimiruien sakimiaha mhəpwəh napwisien, ti nəri nə mə iraha tuhaməkeikei mhəni irapw ti Kumwesən mə haməuvehi wok naha mhəfo irə. Tihaməkeikei mho rerinraha ragien ti wok naha. Trini minua hiəpwəh noien rerinraha ragien ti wok naha, noien naha ko ripkasitu anan mhə ia kimiaha.

¹⁸ Tihaməkeikei mhəfwaki tukumaha. Kimaha iahukurən amasan mə noien sakimaha ratukwatukw a, nənə iahokeikei anan mə tahamo a noien amasan ia nəpin me.

¹⁹ İou iakokeikei anan mə tihaməkeikei mhəres Kumwesən mə iou takrərig pehe akwauakw a tukumiaha.

²⁰ Kumwesən in nukune nəməriniuen. In rino İərimənu sakitaha Iesu Kristo rətui mwi ia nemhəien savanhi. Iesu in iəmə asori sə ramətui amasan ti sipsip me savanhi. Niten kinərihi tərini əknekin nəgkiariien irə, nəgkiariien i tramarə rerin.

²¹ Təkwətəkwuni iakaməfwaki m Kumwesən mə truvei pehe narimnari amasan me pam m kimiaha səməme tuho kimiaha hiəmwhen ti noien nəkwən. İakaməres in mə ia nasituien səvəi Iesu Kristo in tramo wok ia reritaha mamə nəfe noien ramasan ia nənimen. Pwəh nəgnəginien ramevən ti Iesu ia nuk nuk me. Ouəh pwəh ro iamihhi.

²² Piak me, iakaməres kimiaha mə tihəpwəh nəpou akwauakwien ti niregiien nəgkiariien səiou iakamərpwi əknekin kimiaha irə, nəkukua i iakimərai m kimiaha rəpwəh nəpwəmwisien.

²³ İakokeikei mə tihəukurən mə piəvtaha naha Timoti, irəha hənəsəni raka in rier ia kalapus. Trini minua in truvehe akwauakw nənə kimrau min tarouvehe.

²⁴ Kimiaha tihəni tukwini ramasan sakimaha revən ti nəmə asori me pam sakimiaha mine narmama me pam səvəi Kumwesən nə imwəmiaha. Piəvtaha me ia tənə İtali haməni ramasan tukumiaha.

²⁵ Pwəh namasanien tramarə tukumiaha pam.

James

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Ia nuk 48 James riməkupwən mirai nəkukuə i ia nəkukuə me pam ia Niutestamen. James in piəvi Iesu. In iəmə asori riti ia nəmə asori me səvai nakalasia me fwe Jerusalem. Nəkukuə səvənhi revən ti nakalasia me pam ripkevən mhə ti nousəsımwinien səvənraha kuation. James rimərai nəkukuə i mə trahatən nakalasia me ia noien səvəl nərmama səməme kamhahatətə ia Kristo. In rini mə trini minuə nahatətəien səvai iərmama riti ro nipərhiēnien, tukətōni ia noien səvənhi. James ramahatən nərmama ia narimnari me mini mə niemaha trəpwəh nəpiēn irəha. Irəha tuhəpwəh nini ərhəaiēn irəha me. Irəha tuho rəmməwheh a ia nirəha me. Irəha tuhətui amasan ti nəfe nəraminraha rani. Irəha tuhəpwəh nəfiəutəien irəha. Irəha tuho nətərigien səvənraha rəpwəmwis nənə mhəfwaki.

Nəgkiariien sə rakupwən

¹ Iou James. Iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kumwesən mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. Iakamərhi pehe nəkukuə i rauvehe tukumiaha kənəkəwus twelef səvai nəkur Isrel hiamarə kirkiri ia tənəmtənə me. Iakani ramanan tukumiaha.

Nahatətəien mine nukurənien

² Piak me, narimnari me səpəmsəpə tuhəuvehe mho nəmisəien m kimiaha. Nəpən tihətōni, rerimiahā traməkeikei magien.

³ Kimiaha hiəuvəukuran raka mə nəpən nəmisəien ruvehe mə tro mətə sas ia nahatətəien səkimiaha, noien nəha tro hiəuvehe mhəskai mwi ti nərer əknekiniēn ia nahatətəien səkimiaha.

⁴ Nənə kimiaha tihaməkeikei mhərer əknekiniēn ia nahatətəien səkimiaha ia nəpən me mheste pen nəpən sə tihəuvehe mhatukwatukw mhəmwhen, nari riti mwi ko ripkiwən təni mhə kimiaha.

⁵ Trini minuə kimiaha riti nukurənien səvənhi rəpwəh nəmwhenien, ramanan mə in trəres Kumwesən sə rauvei pen auər a narimnari me m nərmama me pam mipkətə ərəha mhə irəha. Nənə Kumwesən trasitu irə, mo nukurənien səvənhi ruvehe məpwəmwis mwi.

⁶ Mətə nəpən iərmama nəha trəres i, in traməkeikei mahatətə ia Kumwesən, məpwəh nəmkiamkiēn, ti nəri nə mə iərmama sə raməmkiamki nari rəmwhen ia peiau ia təsi nimətəgi raməpwi raməsəsau əpnəpen.

⁷ Iərmama iaminihi ko rəpwəh nətəien mə truvehi nari riti ruku pen ti Iərimənu,

⁸ ti nəri nə mə nətərigien səvənhi ro kəru ko ripkərer mhə ia nari kuation ia noien me sə in ramo.

Iərmama auər a mine iərmama sə nautə səvənhi rasori

⁹ Trini minuə piəvtaha riti nautə səvənhi riwən, ramanan mə rerin tragien nəpən Kumwesən truvehi utə in.

¹⁰ Rəmwhen a mwi trini minuə piəvitaha riti nautə səvənhi rasori, ramanan mə rerin tragien nəpən Kumwesən truvehi irəpw in. Iakani iaminihi irə ti nəri nə mə iərmama nautə səvənhi rasori traukei məmwhen ia tihi nurhi.

¹¹ Nəpɪn meri rutə məpnəpən pik mənhi nurhi, nurhi trɪmhɪə, tihɪn traukei məsas, namasanien səvənhi triwən. Ia noien nəha rəmwhən a mwi iərmama nautə səvənhi rasori. Nəpɪn ramavən mamowok səvənhi, in tremhə, nautə səvənhi triwən.

Kumwesən ko ripko mhə iərmama rɪmwei ia nəʀəhɪen

¹² Nəpɪn nəmɪsəien truvehe mə tro mətə sas ia nahatətəien səvəi iərmama riti, trɪni mɪnuə iərmama nəha ramərer əknekɪn ia nahatətəien səvənhi, rerɪn tragien. Nəpɪn nəmɪsəien nəha traraka irə, Kumwesən truvei pen nɪmɪruien rerɪn mɪn rəmwhən kəfəfau pen kəfəfau səvəi nisɪaiien m iərmama riti. In rɪno raka promes mə truvei pen nɪmɪruien rerɪn nəha m nərmama me səməme hokeikei in.

¹³ Trɪni mɪnuə iərmama riti rɪregi noien ərəha ravi nətərigien səvənhi, iərmama nəha trəpwəh nɪniien mə, “Kumwesən rərhi pehe nəri i, mavi nətərigien səiou irə mə takɪmwei.” In trəpwəh nɪniien nəgkiariien nəha tɪ nəri nə mə noien ərəha ko rɪpkivi mhə nətərigien səvəi Kumwesən, nənə rɪpko mhə noien səvəi Kumwesən mə trɪvi nətərigien səvəi iərmama irə.

¹⁴ Mətə iərmama trɪregi noien ərəha ravi nətərigien səvənhi nəpɪn rerɪn atukw ramrhi noien ərəha sə in rokeikei mə tro. In nə ravi nətərigien səvənhi mamiri raka in.

¹⁵ Nəpɪn iərmama rerɪn rɪnamrhi noien ərəha sə in rokeikei pik mə tro, noien ərəha nəha truvi nətərigien səvənhi mo in rɪmwei. Nənə noien ərəha truvehe masori ia nɪmɪruien səvənhi mukuə kwənkwan nə iərmama nəha tremhə.

¹⁶ Piak keikei me. Kɪmɪaha tihəpwəh nəseniien iərmama riti reikuə ia kɪmɪaha.

¹⁷ Narɪnnari me pam səməme hamasan mhatukwatukw kauvei pehe m kɪtaha kamhəuku pen fwe ia nei. Kumwesən ramərhi irapw pehe narɪnnari me nəha. In rɪno meri, mɪne məkwə, mɪne kəməhau me ia nɪmagouagou. Noien səvənhi ko rəpwəh nərariien, uə in ko rəpwəh nərariien muvei pehe təkutan m kɪtaha, məpwəh kɪtaha samarə ia nəpɪtəvien.

¹⁸ Tɪ nəri nə mə Kumwesən rokeikei in rərhi pehe nəgkiariien sə ro nɪpərhienien. Nəgkiariien nəha ro kɪtaha səuvehe mhəno nəkwərəkəwərha me səvənhi. Kumwesən ro ɪamɪnhi irə mə ia narɪnnari me pam in rɪno kɪtaha tsəmwhən ia kwənkwai nei me sə vi tukukupwən kesi.

Kɪmɪaha tɪhaməkeikei mhətərig ia nəgkiariien səvəi Kumwesən mho nəfe rani.

¹⁹ Piak keikei me, rerɪmɪaha tramrhi nəgkiariien i. Nəpɪn kɪmɪaha hɪaməgkiari, tɪhaməkeikei mhətərig amasan, mhəpwəh nəgkiari akwauakwien. Kɪmɪaha tihəpwəh nəseniien niemaha rəpi akwauakw kɪmɪaha,

²⁰ tɪ nəri nə mə niemaha səvəi iərmama ko rɪpkukuə pehe mhə nukwan sə ratukwatukw rəmwhən Kumwesən rokeikei.

²¹ Kɪmɪaha tɪhaməkeikei mhərarki raka noien me pam səməme həkemik mɪne noien ərəha me nəha həpɪk ia nɪmɪruien səkɪmɪaha. Tɪheiwaiu mhətərig amasan tɪ nəgkiariien nəha kɪnəpwei rəmwhən ia nuni nari ia rerɪmɪaha. Nəgkiariien nəha rukurən nuvehɪmɪruien kɪmɪaha.

²² Mətə tɪhaməkeikei mho nəfe nəgkiariien nəha rani. Trɪni mɪnuə kɪmɪaha hɪamətərig a irə, hɪameikuə atukw a ia kɪmɪaha.

²³ Trini minua iarmama riti ramotorig a ia nægkiariien sævai Kumwesən, mətə rəpwəh noien nəfe rani, in rəmwhen ia iarmama sə ramətə nənimen ia klas.

²⁴ Nənə nəpin rətə raka nənimen, məpwəh mevən, təkwtəkwuni a mwi renouenou mə nənimen rinəfo irə.

²⁵ Mətə iarmama sə raməti pen ia loa atukwatukw nəha sə rameivinari ia narmama, nənə raməti pen mamətə ia nəpin me, mipko mhə in iarmama sə ramotorig a nənə menouenou i, mətə in ramo nəfe loa nəha rani, iarmama sə ramo iamihhi Kumwesən trəkwein amasan irə ia nəfe wok səvənhi ramo.

²⁶ Trini minua iarmama riti rerin ramrhi mə in iarmama səvəi nəfwakiien, mətə ripkətə amasan mhə ti nəfe nərəmin ramini, in rameikuə atukw a irə. Nəfe nari in ramo mamsiai Kumwesən irə ramo auər a.

²⁷ Kumwesən in Tata səkitaha. Noien i nəkur əfwaki me tuho mhəsi ai in irə sə ratukwatukw məmher ia nənimen, in i irəha tuhaməkeikei mhasitu ia nipran me səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha, mhasitu ia nəkwərhakwərha kemhə tən i irəha, nənə mhətui amasan mwi ti nimiruien səvənraha mə noien ərəha me səvəi tiprənə i tuhəpwəh noien irəha həuvehe mhəmkemik.

2

Kimiaha tiho rəmnəmwhen a ia kimiaha me

¹ Piak me, kimiaha hiənəhatətə raka ia Iərimənu asori səkitaha Iesu Kristo. Ro pen kimiaha tihəpkopəiti mhə ia kimiaha me, mətə tiho rəmnəmwhen a.

² Trini minua kimiaha hiūsəsəsimwin kimiaha me, nənə iəmə kəru krouvni mwə pehe, riti tinari səvənhi ramasan, ruvei pen rig kino ia kol, riti nautə səvənhi riwən, tinari səvənhi rəpəruəpəruə, kimiaha tihaməkeikei mho rəmnəmwhen a ia nirau.

³ Rərəha mə hiəsiai iəmə tinari səvənhi ramasan, mhəni pen tukwe in mə, “Uvehe, məkure i ia kwopun amasan ikin,” mhəni ərəha iəmə i nautə səvənhi riwən mə, “Ərer pen fwe,” uə “Əkurei irapw ia nisuk.”

⁴ Nəpin kimiaha hiamo noien me iamihhi, hiətoni mə kimiaha nepwin hiasori mhəpi raka kimiaha nepwin. Nənə hiaməkiri narmama ia nətərigien ərəha səkimiaha.

⁵ Piak keikei me, hətərig ro. Kumwesən ruvərfi raka narmama nautə səvənraha riwən ia təkure tiprənə i mə nahatətəien səvənraha triskai. In ruvərfi raka mwi irəha mə tuhəuvni mwə pen ia nitətə sə in ramərimənu irə. Nitətə nəha Kumwesən riməni mə narmama səməme hokeikei in tuhəuvni mwə pen irə.

⁶ Mətə kimiaha hiamətə ərəha a narmama me nəha nautə səvənraha riwən. Mətə nisimə nəha kamho nəmisəien m kimiaha? Nisimə nəha kamhəvi irapw kimiaha ia kwopun kaməkiri nægkiariien ikin? Kwa narmama me nəha nautə səvənraha rasori kamho iamihhi irə.

⁷ Irəha nəha kamhəni ərəha nahag asori səvəi Iesu, nəhag sə Kumwesən rinəkwein kimiaha irə.

⁸ Mətə loa asori səvəi Iərimənu səkitaha raməmak ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Tikaməkeikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw ik.” Trini minua kimiaha hiamesi pen pərhien nægkiariien nəha, hiamo noien amasan.

⁹ Mətə trini minua hiamopəiti ia narmama nepwin, hiamo noien ərəha, nənə loa nəha tro pui kimiaha, mini mə kimiaha narmama sə hiamərui Loa.

10 Trini minua iarmama riti ramarkut ma tresi pen pam nafe Loa savai Kumwesan rani, matə rapəti ia nəgkiariien kuation a, rəmwhen ma in rinəru i nəgkiariien me pam ia Loa naha.

11 Kumwesən naha sə rīmāni mā, “Tikəpwəh nakresien pran savai iarməpə,” Kumwesən naha in naha rīmāni mwi mā, “Tikəpwəh nousi əpuneien iarmama.” Trini minua ikəpwəh nakresien pran savai iarməpə, matə ikamouisi əpune iarmama, ik iarmama ikaməru i ihi Loa savai Kumwesən.

12 Nəgkiariien me səkimiaha mine noien me səkimiaha tuhaməkeikei mhesi pen loa sə rameivinari ia kimiaha. Kimiaha tihaməkeikei mho iamihni irə ti nari nə mā Kumwesən trəkiri kimiaha ia loa naha.

13 Trini minua iarmama riti rəpwəh napiien nərmama nəpən raməkiri irəha ti noien me savənraha, Kumwesən trəpwəh napiien in nəpən trəkiri in ti noien me savənhi. Napiien ti iarmama ramasan məpi raka nəkiriien in ti noien me savənhi.

Nahatətəien sə ripko mhə nari riti ro nəri auər a i

14 Piak me, trəfo masitu ia iarmama riti trini minua rani mā ramahatətə ia Iesu Kristo matə in ripko mhə nari riti, ko nahatətəien sə ro iamihni irə ruvəhimiru in? Rekəm!

15 Trini minua pəvtaha riti uə kitirimətaha riti ramarə ərəha tinari savənhi riwan nəveginien sənəni rəpwəh nəmwhenien,

16 tihaməkeikei mhəuvei pen tinari uə nəveginien min. Trini minua hiəpwəh nuvehi penien nari riti min, mhəni pen a tukwe in mā, “Evən ia nəməriniuen, məpwəh nəkwieiiien, məni amasan nari,” nəgkiariien naha trəfasitu irə? Ro nəri auər a i.

17 Ia noien naha rəmwhen a mwi nahatətəien əpa trini minua ripko mhə nari riti remhə.

18 Matə iarmama riti trəgkiari iamihni irə mini mā, “Ik səim nə nahatətəien, matə iou səiou nə noien me.” Itə. Ko iko ro iakətoni nahatətəien səim matə ipko mhə nari riti? Rəknekən. Matə iou iakukurən noien ikətoni ia noien me səiou mā iakamahatətə pərhiien.

19 Ik ikani nīpərhiienien ia Kumwesən mā in kuation a. Ramasan. Nəremhə me irəha mwi kamhəni nīpərhiienien irə, nənə kamhəhekir mamhətəmnimwīn.

20 Ik iarmama ikreirei nari. Nahatətəien sə ripko mhə nari riti ro nəri auər a i. Ikokeikei mā tako ikətoni mā nəri naha ro nīpərhiienien i?

21 Rerim trirhi ro kaha kupwən səkitaha Epraham. In ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me savənhi uə rekəm? Ouəh, Kumwesən rīmāni mā in ratukwatukw ia nənimen nəpən rinaməmruətə tini, Aesak, ia təkure nifatə.

22 Ikətoni mā nahatətəien savai Epraham mine noien me savənhi krauo nari kuation. Noien me savənhi hənə nahatətəien savənhi ruvehe matukwatukw məmwhen.

23 Nənə nəgkiariien i savai Nəkukuə Ikinan ruvehe mukuə. Rini mā, “Epraham rini nīpərhiienien ia Kumwesən. Nənə ti nəri nə mā in rahatətə iamihni, Kumwesən rətə in mā in ratukwatukw ia nənimen.” Kurirə irə kəkwein Epraham mā in riti nə Kumwesən.

24 Ro iamihni irə hiamətoni mā iarmama in ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me, ripko mhə ia nahatətəien əpa.

²⁵ Rəmwhen a mwi rerimiahā trīrhi ro prən nəha Rehāp, pran səvəi suatuk. In ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me səvənhi uə rekəm? Ouəh, Kumwesən riməni mē in ratukwatukw ia nənimen nəpīn prən nəha rinəsəvər ia nīmwə səvənhi ti iəmā kəru sə kinərhi pen irau krouevən rouətə afāfa Jeriko. Nənə kurirə irə rərhi pen irau krauesi pen suatuk əpə iti rauevən.

²⁶ Nīpwrai iərmama neiahagiēn riwən irə ruvamhə. Ia noien nəha rəmwhen a mwi nahatətəien əpā sə rīpko mhə nari riti remhə.

3

Ik tikətui amasan ti nəfe nərəmim rani

¹ Piak me, rərəhā mē kimiahā hiəpik hiəuvehe mhō nahatən me ia kimiahā. Kimiahā hiəukurən mē nəpīn Kumwesən trəkiri kimahā nahatən me tro riskai mwi m kimahā məpi raka nərmama me nepwīn.

² Nəpīn rīpik kitahā pam samapətī, mətə iərmama sə rəpwəh nəfwəkourien ia nəgkiariēn səvənhi in iəmā atukwatukw pərhiēn. Iərmama sə raməkoui amasan nərəmim riməru tukwe in ti nəkouien mwi nīpwrān me pam.

³ Kitahā saməuvei pen fraetel ia nəkwai hos me mē tuho nəkwatahā. Ia noien nəha saməkoui nīpwrai hos me pam.

⁴ Hətə ro mwi nitətə me. Nīpwrānrāhā rasori. Nīmətāgi asori me kamhəpwi irapw irəhā. Mətə nəri sə raməkəkini irəhā irə rouihi a. Kamhəuvən ia kwopun pəku iəmā sə raməkəkini nitətə rokeikei.

⁵ Ia noien nəha rəmwhen a mwi nərəmitahā rouihi ia nīpwratāhā, mətə raməfiūtə pik nari. Rerimiahā tramrhi nəri. Nukumheav ouihi rukurən nurkwumenien napw asori sə ramahi əmwesi nei mhiə me rīpik.

⁶ Nənə nərəmitahā rəmwhen ia napw. Rərəhā anan ia nīpwratāhā me pam, mamō nīpwratāhā me pam ruvehe məmkekemik. Kwopun napw asori rauək ikīn ramhiāi pehe napw ia nərəmitahā. Nənə nərəmitahā ramhiāi pen napw ia nīmiruiēn pam səkītahā.

⁷ Nəri əprmin me pam həkurən nuveheien mhəmweimwei. Nərmama me hənō raka noien nəhā ia nīrəhā me pam, menu me, uə snek me, uə nəmu me.

⁸ Mətə iərmama riti riwən ko ro nərəmim ruvehe mīmweimwei. Nərami iərmama nəri rərəhā riti ko rīpkarpwis mhə. Rukuər ia nəri akonə sə ramousi əpue iərmama.

⁹ Ia nərəmitahā saməgnəgini Kumwesən Tata səkītahā.^a Nənə ia nərəmitahā mwi saməkwein rərəhā ia nərmama Kumwesən rino irəhā hmwhen irə.

¹⁰ Nəkwatahā kuatia, krouəgnəgini Kumwesən irə, nənə krouarə rouəkwein rərəhā mwi ia nərmama. Piak me, noien me nəhā mē trīpko mhə iamīnhi.

¹¹ Rəfo, ia nəmri nui kuatia ko nui mine təsi irau pəri krouapour?

¹² Rəfo, piak me, ko niemis rukuə nukwai olif, uə nei nəhā krep rukuə nukwai niemis? Rekəm! Rəmwhen mwi kwopun kakwəhi təsi ikīn ko kīpkukwəhi mhə mwi nui ikīn.

Nukurənien sə ruku pen ia neiai

¹³ Sin ia kimiahā rukurən nari, uə nukurənien səvənhi rəpwəmwis? Iərmama nəhā traməkēikei mo noien amasan, məpwəh nəfiūtəien in. Noien nəhā trahatən pen mē in rukurən pərhiēn nari.

2:25: Hip 11:31 **2:26:** Jem 2:17 **3:1:** Luk 12:47 **3:6:** Mat 12:36-37, Mat 15:11,18-19 **3:8:** Rom 3:13 **3:9:** 1Kor 11:7 ^a **3:9:** Nəgkiariēn səvəi nəkur Kris kupwən rini iamīnhi irə minua 'Iərimanu Tata səkītahā.'

¹⁴ Mətə trini minuə rerimiahā ramrhi ərəha kimiahā me uə hiamətərig atukw a ia kimiahā me mə tihəfo mhəutə mhəpi raka nərmama nepwīn, kimiahā tihəpwəh nəfiəutəien ia kimiahā me mə hiəukurən nari, ti nəri nə mə ia noien nəhā hiameikuə a mhəpwəh niniien nipərhiēnien.

¹⁵ Iərmama sə ramo noien nəhā ripkuehi mhə nukurənien sə ruku pen ia neiai, mətə in ruvehi nukurənien sə ruku pen ia tiprənə i. Nənīmwin Ikinan ripkuehi pen mhə nukurənien nəhā min, mətə ruku pen ia nəremhə me.

¹⁶ Nəpīn nərmama rerīnraha ramrhi ərəha irəha me uə irəha kamhətərig atukw a ia nirəha mə tuhəfo mhəutə mhəpi raka nərmama nepwīn, ia kwopun kamharə ikin tihətoni kamho pripri ia narimnari me, mamho mwi noien ərəha me pam.

¹⁷ Mətə iərmama sə ruvehi nukurənien nəhā ruku pen ia neiai noien səvənhi ropə. Nari sə rakupwən nətərigien səvənhi rəmher. In iərmama sə raməmri nəmərīnuēn. Noien səvənhi ramasan məpou. In ramsiai nətərigien səvəi nərmama me səpəmsəpə. In ramapi pik ti nərmama. Nukurənien səvəi iərmama nəhā rukuə nukwan ripik sə ramasan ia nimiruēn səvənhi. In ramo rəmnəmwhēn ia nərmama me pam, məpwəh neikuəien.

¹⁸ Nəpīn nərmama səməme kamhəmri nəmərīnuēn kamharə ia nəmərīnuēn rəmwhēn mə kamhəpwei nuni nari riti. Nuni nari nəhā trutə mukuə kwənkwan nə narəien sə ratukwatukw.

4

Iərmama sə rokeikei pik noien səvəi tiprənə i

¹ Nəfe nəhā nukune naruağənien me mine nukune nəvisəien me səkimiahā? Rosi in i uə rekəm? Ia rerimiahā kimiahā hiokeikei pik mə tihəregi ramasan ia narimnari me pam, nənə noien nəhā ramo kimiahā hiaməvisə ia nəpīn me.

² Hiokeikei nari riti, mətə rəknekīn ti nuvehien, ro pen hiousi əpune iərmama tukwe. Rerimiahā rəkres nari riti səvəi iərməpə, mətə rəknekīn ti nuvehien, ro pen hiəvisə, mamharuağən tukwe. Kimiahā hiəpwəh nuvehien nəfe hiokeikei, ti nəri nə mə hiəpkəres pen mhə Kumwesən i.

³ Trini minuə kimiahā hiəres pen i, hiəpwəh nuvehien, ti nəri nə mə hiaməres, mətə nətərigien səkimiahā ripkatukwatukw mhə. Narimnari me nəhā hiaməres pen Kumwesən mə truvei pehe m kimiahā, hiokeikei mə tihəuvehi nənə mhəuvehi nəmri nari sə nətərigien ərəha səkimiahā rokeikei.

⁴ Kimiahā hiəmwhēn prən i sə raməpwəh səvənhi iərman mamesi pen iərman əpə. Rəfo? Rosi kimiahā hiəreirei mə iərmama sə rokeikei pik noien me səvəi tiprənə i truvehe iərmama sə raməmwəki Kumwesən? Ro iamīnhi irə trini minuə iərmama riti ia kimiahā rinuə trokeikei pik noien me səvəi tiprənə i in trəmwəki Kumwesən.

⁵ Rəfo? Rosi kimiahā hiəreirei nəgkiariēn i raməmak ia Nəkukuə Ikinan? Rani mə,

“Nənīmwin nəhā Kumwesən rīnəmri raməmak ia reritaha rokeikei pik mə kitaha səvəi Kumwesən əpə.”

Nənə nəgkiariēn nəhā ripko mhə nəri auər a i.

⁶ Mətə Kumwesən raməriari pehe namasanien m kitaha rasori pik. Ro pen Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Kumwesən rerīn ripkagien mhə ti nərmama səməme kamhəfiəutə ia nirəha,

mətə raməriari pen namasanien səvənhi m nərmama səməme kamhəuvehi irapw irəha.”

⁷ Ro iaminih i rə kimiaha tihaməkeikei mheiwaiu, mharə tegin Kumwesən, mhəni rekəm ti Setan, nənə in trəpwəh kimiaha map.

⁸ Kimiaha tihəuvehe ipaka ti Kumwesən, nənə in truvehe ipaka tukumiaha. Kimiaha nəkur ərəha me tihaməkeikei mhərkwerig. Kimiaha nətərigien səkimiaha ro kəru tihaməkeikei mho rerimiahə rəmher.

⁹ Ramasan mə tihəregi rərəha, mhasək, mhəkwein əpwəmwis. Pwəh narisien səkimiaha ruvehe mə nasəkien irə. Pwəh nagienien səkimiaha ruvehe mə nəpouien irə.

¹⁰ Kimiaha tihaməkeikei mheiwaiu mhənimwi nukurhumiaha ia nəmri Kumwesən, nənə in truvehi utə kimiaha.

Kimiaha tihəpwəh nini ərəhaien kimiaha me

¹¹ Piak me, kimiaha tihəpwəh nini ərəhaien kimiaha me. Iərmama sə rani ərəha piəvni uə rani piəvni mə ramo noien ərəha, iərmama nəha ramini ərəha Loa səvai Kumwesən, mamini mə Loa nəha rəpwəh nəmwhenien. Mətə nəpən ikani loa nəha mə rəpwəh nəmwhenien, ikəpwəh noien nəfe Loa nəha rani, mətə ikamo ik iəmə sə ikasori ia Loa nəha.

¹² Iərmama kuation in əpa rauvehi nasorien mə trəmri Loa, məkiri noien me səvai nərmama, nənə mərpwin tai noien me səvənraha. Iərmama nəha in nəha rauvehimiru nərmama, mamouraha mwi irəha. Mətə ik sin i? Rəfo ikaməkiri noien me səvai piam?

Ik tikətigite ia Kumwesən ia nəfe tiko trakwakwi tineis mine

¹³ Tihətərig ia nira kimiaha səməme hiaməni mə, “Ipwet uə trakwakwi tsəvən ia taon i uə taon nəha, mharə nuk kuation, mho pisnes fwe ikən, mhəuvehi mane.”

¹⁴ Kimiaha tihəfukurən nəfe trəmwei irapw trakwakwi? Nəfe nəha nimiruien səkimiaha? Kimiaha hiamwhen ia nise napw sə ruvehe nəpən ouih i a nənə marə miwən mwi.

¹⁵ Mətə nəgkariien sə ratukwatak w mə kimiaha tihəni ro iaminih i rə, “Trini minuə nəkwai Kumwesən pərhiən, tsarə mho narimnari me i uə narimnari me nəha.”

¹⁶ Mətə ipwet mine kimiaha hiaməgkari mamhəfiutə ia kimiaha. Nəgkariien sə raməfiutə nərmama iaminih i rərəha.

¹⁷ Iərmama sə rukurən nəfe noien ratukwatak w mə tro, mətə in rəpwəh noien, in ramo nərəhaien.

5

Nəvhagien ramevən ti nərmama nautə səvənraha rasori

¹ Kimiaha nərmama nautə səkimiaha rasori tihətərig ia nira. Ramasan mə kimiaha tihəsək mhəkwein əpwəmwis ti nəmisəien me nəha səməme kamhəuvehe tuheste kimiaha.

² Nautə səkimiaha ruvəmərir. Uvnə me hənani raka tinari me səkimiaha.

³ Kol mine silva səkimiaha rinopwei raka. Nopweien nəha səvənraha trahatən pen mə niphərienien kimiaha hiəno noien ərəha, nənə trahi nipwramiaha rəmwhen ia napw. Ipaka nəpən sampam i, mətə kimiaha hiamoeite ih i nautə me səkimiaha.

⁴ Hætə ro! Nərmama me səməme kamhowok həno raka wok fwe ia nəmhien me səkimiaha, mətə kimiaha hiəpwəh nəəkuien irəha. Nəəkuien nəha səvənraha ramasək mani mə kimiaha hiəno noien ərəha. Iərimənu sə rauvehi niskaiien me pam ruvəregi raka ia nəkwəregin nasəkien səvəi nərmama səməme kamhesi nəveginien sə ruvəmruə fwe ia nəmhien me səkimiaha.

⁵ Ia tiəprənə i kimiaha hiəpwəh niseseien. Nəfe nautə me kimiaha hiəkeikei mə tiəuvehi hiaməuvehi. Hiaməkwməni atukw a kimiaha hiaməsis mhməwhen ia kau me səməme ripko mhə tui kousi əpune irəha.

⁶ Kimiaha hiaməkiri nəmə atukwatukw me mə tuhaməkeikei mhemhə. Hiamousi əpune irəha, nənə həpwəh nəsisəgien kimiaha.

Nətərigien səkimiaha trəpwəmwis

⁷ Piak me, kimiaha tihaməkeikei mho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis, mamheitenhi mheste nuveheien səvəi Iərimənu səkitaha. Hətoni ro iərmama sə raməmu raməfo mamə nətərigien səvənhi raməpwəmwis mameitenhi nəveginien amasan sə rutə pehe ia tiəprənə. Ko ripkesi akwauakw mhə, mətə tro nətərigien səvənhi rəpwəmwis meste nesən kupwən rauər nənə məkwə me nepwin həuvehe mhəkurau nənə nesən sə ro kəru irə rauər mwi.

⁸ Kimiaha mwī tihaməkeikei mho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis miskai ti nəri nə mə nuveheien səvəi Iərimənu səkitaha ruvəuvehe ipaka.

⁹ Piak me, kimiaha tiəpwəh nini ərhəien kimiaha me kamo Kumwesən rərpwin noien ərəha me səkimiaha. Hətə ro! Iəmə sə trərpwin noien ərəha me səvəi nərmama ruvəuvehe ipaka. Ramərər a ia kwəruə.

¹⁰ Piak me, rərimiaha tramrhi profet me nəha fwe kupwən haməgkiari ia nəghi Iərimənu. Nəpin kamo nəmisəien minraha, ho nətərigien səvənraha rəpwəmwis.

¹¹ Ia nətəien səkitaha nərmama səməme kamhərer əknekin ia nahatətəien səvənraha ia nəpin me Kumwesən ramə irəha haməgien. Kimiaha hiəuvəregi raka noien səvəi Jop. Nəpin ramarə ia nəmisəien me ripik, rərər əknekin ia nahatətəien səvənhi. Nənə hiənətə raka nəfe Iərimənu rino min kurirə ikin. Iərimənu rərin raməkwəpir pik ti nərmama. In ramapi ti nirəha.

Kimiaha tiəpwəh nakutanien ia nəgkiariien me

¹² Mətə piak me, irənhə ia narimnari me pam, trini minuə kimiaha hiəni promes riti tiəpwəh nakutanien ia nəgkiariien səkimiaha mə tiho nərmama hətoni kimiaha hiaməni pərhiē. Tiəpwəh ninien nitətə ia neiai uə tiəprənə i uə nari riti mwī mə tiho noien nəha. Mətə trini minuə hiəsəni nari riti, tihəni a mhəsəni mə "Ouəh." Trini minuə hiəpkəsəni mhə nari riti, tihəni a mə "Rəkəm." Mə kimiaha hiaməgkiari əpnəpen, Kumwesən trərpwin noien ərəha səkimiaha.

Nəfwakiien sə ramə nipwran

¹³ Rəfo? Riti ia kimiaha raməmisə? Ramasan mə rəfwaki. Riti ia kimiaha rərin raməgien? Ramasan mə rəni nipu, məgnəgini Kumwesən.

¹⁴ Riti ia kimiaha raməmhə? Ramasan mə rəkween elta me səvəi nəfwakiien pwəh irəha hətəgi pen oel irə ia nəghi Iərimənu mhəfwaki tukwe.

¹⁵ Nənə nəfwakiien səvəi nərmama səməme kamhəhatətə ia Kumwesən truvehimiru iərmama sə raməmhə. Iərimənu tromasan iərmama nəha. Trini

mīnuə iərmama nəha rino noien ərəha me, Iərimənu trenouenou noien ərəha me nəha məpwəh nərpwīnien.

¹⁶ Ro iamīnhi irə kīmiaha tihəni pen tukumiaha me i noien ərəha me səməme hiəno, nənə mhəfwaki tukumiaha me mə Kumwesən tro kīmiaha hiəuwehe mhəsanin. Nəpin iərmama sə ramo noien atukwatukw raməfwaki, nəfwakiien səvənhi nəgsen rasori mamō nīpwrān.

¹⁷ Profet Elaeja in iərmama rəmwhen a ia kitaha. Rəfwaki skai mə nesən trəpwəh nauəriēn. Nənə nesən rīpkauər mhə ia tənə nəha nuk kahar məkwə sikis.

¹⁸ Nənə kurirə ikin rəfwaki mwi, nənə nesən rukrutə ia nīmagouagou, kwənkwai narimnari me həutə mwi ia tīprənə.

Iərmama sə rəruei

¹⁹ Piak me, trīni mīnuə kīmiaha riti rəpwəh nəgkiariien sə ro nīpərhiēnien məruei, nənə kīmiaha riti mwi riri in mīrərīg,

²⁰ iakokeikei mə rerimīaha tramrhi nəri i. Iərmama sə ramiri raka iəmə ərəha ia suatuk sə raməruei irə mīrərīg, in rauvehimīru iəmə ərəha nəha mə trəpwəh nemhəien. Kumwesən trenouenou noien ərəha me həpik səvəi iəmə ərəha nəha, məpwəh nərpwīnien.

Fas Pita

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i Pita rımərai. Pita in iərmama riti ia twelef nərmmama me səvəi Iesu. In rımərai nəkukuə i mərhi pen i revən ti nakalasia me səməme kamharə parei fwe profens riti səvəi Rom kani mə Esia Maenor. Pita rokeikei mə tru-vehi utə nətərigien səvənraha ti nəri nə mə nərmmama me nepwın kamhomətə irəha ti nahatətəien səvənraha. Pita rokeikei mə rerınraha tramrhi mə Iesu rokeikei pik irəha, nənə muvehi nəmisiəien ti nırəha. Irəha tuhəkurirə noien səvəi Iesu. Irəha tuho iamınha irə ti nəri nə mə Kumwesən rımərfi irəha mə irəha nərmmama me səvənhi nənə Iesu remhə ti nırəha. Pita rini pen ti nırəha mə tuhaməkeikei mharə ia narəien sə ro ikinan. In rini pen mwi ti nırəha mə ia tıprənə i nərəhaien rasori, mətə tuhaməkeikei mhərer əknekın, mho nətərigien səvənraha rəpwəmwis, mhəmri pen əknekın nətərigien səvənraha ia Kumwesən, nənə mheitenhi narimnari amasan me səməme tuhəpkuvehe kurira.

¹ Iou Pita, iou aposol riti səvəi Iesu Kristo.

Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmmama pwispwis me səməme hiamarə kirkiri ia profens me i Pontas, mine Kalesia, mine Kapatosis, mine Esia, mine Pitinia.

² Kimiaha i nərmmama Kumwesən rımərfi kimiaha resi pen nətərigien səvənhi sə in ruvəukurən raka fwe kupwən. In rımərfi kimiaha mə Nənimwin səvənhi tro kimiaha hiəuvehe mhəmher, mho nəkur ikinan me səvənhi, nənə, tihəuvehe mho nəkwai Iesu Kristo, tukəfwıəfwı kimiaha ia niten.

Nəfwakiien saıou mə Kumwesən trəriari pehe namasanien mine nəmərınuıen rasori mwi m kimiaha.

Pwəh səgnəgini Kumwesən ti nimiruien vi

³ Pwəh səgnəgini Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo! Napıen səvənhi rasori tukutaha. In ro kitaha sətui mwi ia nimiruien vi, nənə, mō kitaha səmri pen əknekın nətərigien səkitaha irə. In ro iamınha irə nəpın ro Iesu Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁴ Kumwesən ro kitaha sətui mwi mə tsəuvehi nautə amasan me in tru-vei pen m nərmmama me səvənhi. Nautə amasan me nəha ko həpkımərıf mha, mhəpkəmkemik mha, nənə nukuraanien səvənraha ko ripkiwən mha. Kınəmri amasan nautə me nəha fwe ia neiai tukuvei pehe m kimiaha.

⁵ Kimiaha nərmmama səməme Kumwesən ro tukuahag kimiaha ia niskaiien səvənhi ti nəri nə mə hiamahatətə irə. In trətui amasan tukumiaha meste tihəuvehi nimiruien vi sə kınəpnəpenə raka irə tukətəni rier pehe ia nəpın sampam.

⁶ Ramasan mə rerımiaha ragien ti narimnari me i. Mətə təkwtəkwuni rosi narimnari me səpəmsəpə tuhəuvehe mho nəmisiəien m kimiaha ia nəpın ouih a.

⁷ Narimnari me i kamhəuvehe trahaten pen mə kimiaha hiamahatətə pərhiēn. Aean i kol, nəri auər a mə tripkiwən mwi nəpın riti, mətə nərmmama tuhaməkeikei mhəuvani ia napw ti nətə sasien mə in kol pərhiēn uə rekəm. Ia noien nəha rəmwhen a mwi nahatətəien səkimiaha sə ramasan məpi raka

1:1: Jem 1:1, 2Tim 1:15 **1:2:** Rom 8:29, 2Tes 2:13, Hip 12:24 **1:3:** 2Kor 1:3 **1:4:** Kol 1:12

1:5: Jon 10:28, 17:11 **1:6:** 1Tes 5:10, Jem 1:2 **1:7:** Job 23:10, Prov 17:3, Aes 48:10, Sek 13:9, Mal

3:3, Jem 1:3

kol, tukamækeikei ko kimiaha hæregi næmisæien me ti nætæ sasien mæ hiamahatætæ pærhien uæ rekæm. Nænæ mæ hiamahatætæ pærhien, næpin tukætoni Iesu Kristo rier pehe iræ, Kumwesæn trægnaegin kimiaha, muvehi utæ næghimiaha, nænæ, muvei pehe nisaiien m kimiaha.

⁸ Næri auær a mæ hiæpkætoni mhæ Iesu Kristo, mætæ hiokeikei in. Nænæ næri auær a hiæpkætoni mhæ næha tækwækwuni, mætæ hiamæni nîpærhienien iræ, nænæ, mamhagien. Nagienien næha hiamregi rasori pik anæn iærmama riti ko rîpkini mhæ ia nægkiariien.

⁹ Rerimiaha ramagien iamînha iræ ti næri næ mæ hiamæuvehi næri i sæ hiamahatætæ iræ, in i mæ Kumwesæn truvehimîru kimiaha.

¹⁰ Profet kupwæn me hamætui ia suatuk i Kumwesæn truvehimîru nærmama iræ, nænæ mamhæres mæ tukæfo iræ. Ia nægkiariien sæ Kumwesæn rimæuvei pen minraha, iræha hæni irapw mæ Kumwesæn trasitu ia kimiaha ia namasanien sævænhî.

¹¹ Næpin Nænimwîn sævæi Kristo sæ ramaræ ia niræha rimækupwæn minî irapw næmisæien me sæmæme Kristo trîregi ia nîpwræn mine nasorien sæ tukuvei pen min truvehe kuriræ, profet me hamæmwur mæ tuhæukuræn mæ næfe suatuk mine næfe næpin narimnari me næha tuhæier pehe.

¹² Kumwesæn rino pui pen m profet me næha mæ nægkiariien me sæmæme iræha kabhæni hæpkægkiari mhæ ia næpin sævænraha mæ trasitu ia niræha, mætæ hamægkiari ia næpin sækimiaha trasitu ia kimiaha. Narimnari me i profet kupwæn me hæmæni tækwækwuni hiæuværegi raka rimæuku pen ia tærhui nærmama sæmæme hænævisau nægkiariien amasan sævæi Kristo m kimaha. Nægkiariien sævænraha rimæuku pen ia Nænimwîn Ikinan sæ Kumwesæn ræhî pehe i. Narimnari me i nagelo me iræha mwi hokeikei mæ tuhætoni mhæukuræn.

Kumwesæn sæ rinækwein kimiaha in iæmæ ikinan, in ræmher

¹³ Ro pen tihamækeikei mho nætærigien sækimiaha rærer mwatuk ti noien wok, mho nætærigien sækimiaha pwæh rukuræn amasan. Tihæmri pen æknekîn nætærigien sækimiaha ia namasanien sæ Kumwesæn truvei pehe m kimiaha næpin tukætoni Iesu Kristo rier pehe.

¹⁴ Tiho nækwai Kumwesæn ræmwhen ia nækwærhakwærho me sæmæme kamho nækwai tata me. Fwe kupwæn kimiaha hiæreirei næri, nænæ mamho noien æræha me sæmæme rerimiaha rokeikei pik. Mætæ tækwækwuni tihæpwæh næsenien ia nætærigien me næha ravi raka mwi kimiaha.

¹⁵ Kumwesæn sæ rinækwein ia kimiaha in iæmæ ikinan, in ræmher. Ro iamînhi iræ kimiaha mwi tihamækeikei mho kimiaha nækur ikinan me, mhæmher ia narimnari me pam sæmæme hiamo.

¹⁶ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ Nækukuæ Ikinan rani mæ, “Tihamækeikei mho kimiaha nækur ikinan me, mhæmher, ti næri næ mæ iou iæmæ ikinan iakæmher.”

¹⁷ Kimiaha hiamækwein Kumwesæn mæ “Tata.” Mætæ in Kumwesæn ramo ræmnæmwhen ia nærmama me pam. Trærpwîn noien me sævænraha tresi pen atukwatuk næfe iræha hæno. Ro iamînhi iræ mine, næpin kimiaha hiamaræ ihî ia tækure tîprænæ i, tihamækeikei mhehekîr in, mamho noien sæ ramasan.

¹⁸ Kimiaha hiæukuræn mæ kîneivinari ia kimiaha hiæuvæier raka ia naræien æræha næha kaha kupwæn me sækimiaha hæmæuvei pehe m kimiaha. Mætæ

kɪp̄k̄ər̄əku raka mhə kɪmiaha ia nari riti sə truvehe mərəha məmwhen ia kol mɪne silva,

¹⁹ rekam. Mətə kɪnər̄əku raka kɪmiaha ia nite Kristo in nəri keikei ramanan pik. Kristo in rəmwhen ia kwəti sipsip sə ratukwatukw pam, nemhəien uə nər̄əhəien riwən anan irə.

²⁰ Kumwesən ruvər̄fi raka in fwe tui nəp̄in tɪp̄r̄ənə ramiwən ihi, nənə təkwtək̄wuni rɪp̄ko mhə tui nəp̄in sampam ruvehe kətoni in rier pehe masitu ia kɪmiaha.

²¹ Ia Kristo kɪmiaha hiaməni nɪp̄ər̄hienien ia Kumwesən sə rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi nənə muvei pen nasorien mɪn. Ro iamɪnhi irə ləm̄ə sə hiamahatətə irə, mamhəmri pen əknekɪn nətər̄igien səkɪmiaha irə, in i Kumwesən.

²² Kɪmiaha hiamesi pen nəgkiariien sə ro nɪp̄ər̄hienien mamhokeikei pər̄hien piəvtaha me. Ia noien nəha hiənəp̄ər̄hi raka nɪmɪruien me səkɪmiaha həmher. Mətə kɪmiaha tihaməkeikei mhər̄ip̄in mamhokeikei pər̄hien kɪmiaha me ia rerimiahā pam.

²³ Kɪmiaha hiənətui mwi rəmwhen nəkwər̄hək̄wər̄ha me, nənə, nɪmɪruien vi sə hiənətui mwi irə rɪp̄kuku pen mhə ti tata riti sə tremha, mətə ruku pen ti Tata riti sə tɪp̄kēm̄ə mhə. Nəgkiariien səvəi Kumwesən sə ramiru mamarə rerin rino kɪmiaha hiətui mwi.

²⁴ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama me pam həmwhen ia nurhi,

nənə namasanien səvənraha rəmwhen ia tihi nurhi.

Nurhi nəha ramaukei, nənə tihin me kamhəsas,

²⁵ mətə Nəgkiariien səvəi lər̄imənu ramarə ia nuk nuk me.”

Nənə in i nəgkiariien sə kɪnəvisau m kɪmiaha.

2

¹ Ro pen kɪmiaha tihaməkeikei mhəpwəh noien ər̄əha me pam. Tihəpwəh mwi neikuəien, mhəpwəh mwi noien nətər̄igien səkɪmiaha ro kəru. Tihəpwəh mwi nəmwəkien ia kɪmiaha me, mhəpwəh mwi nɪniien nɪkaremiaha me.

² Kɪmiaha tihaməkeikei mhəuvehe mhokeikei pik nəgkiariien səvəi Kumwesən sə rəmher mhəmwhen iəkunouhi əmtəmetə me i kamhasək mə tuhesis. Nəgkiariien i tro kɪmiaha hiəuvehe mhəpwinari, nənə, Kumwesən ruvehimiru kɪmiaha.

³ Nəkukuə Ikinan rani mə, “Kɪmiaha hiənani əghan namasanien səvəi lər̄imənu mhətoni mə ramanan pik anan.”

Kristo in kəruətəri mɪru

⁴ Həuvehe ti Kristo. In nəha kəruətəri mɪru nəha nərmama me həni mə rər̄əha, mhəpwəh, mətə ia nəmri Kumwesən in kəruətəri keikei anan sə in rimər̄fi.

⁵ Kɪmiaha mwi hiəmwhen ia kəruətəri mɪru me kəuvr̄həkɪn nɪmwə ia nɪr̄əha, nɪmwə sə Nənɪmwɪn ramarə irə. Ia nɪmwə nəha, kɪmiaha hiəmwhən ia pris ikinan me kamhousi əpune nər̄imɪru me mamhəuvei pen m Kumwesən. Mətə narimnari me səməme kɪmiaha hiaməuvei pen rɪp̄ko mhə nɪpwrai nari mətə kwa nənɪmwɪn. Nənə Kumwesən raməkweɪn amasan

ia narimnari me naha hiaməuvei pen min ti nəri nə mə hiaməuvei pen ia nəghi Iesu Kristo.

⁶ Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,
 “Hətoni ro. Iakaməmri kəruətərei riti fwe Saeon,^a
 in kəruətərei keikei anan sə iou iakimərfi, kəruətərei naha tukostat
 kuvrhəkın nimwə irə,

nənə iərmama sə trini nıpərhiēnien irə, in trıpkauris mha.”

⁷ Ro iamınhi irə, kəruətərei naha in nəri keikei tukumiaha nərmama səməme
 hiaməni nıpərhiēnien irə, mətə nərmama səməme həkini mhə nıpərhiēnien
 irə, kəruətərei naha rəmwhen ia nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan rani mə,
 “Kəruətərei naha nəmə kamhəuvrhəkın nimwə hənua rərəha, mhəpwəh,
 təkwtəkwiini naha ruvəuvehe mino kəruətərei sə rəpi raka pam
 kəruətərei me, məkwtəmhiri əknekin pam nimwə.”

⁸ Nənə Nəkukuə Ikinan rani mwi mə,
 “In i kəruətərei riti sə nərmama tuhapəti irə,
 mine kəpwier sə tro irəha həmwei”

Irəha kamhapəti irə ti nəri nə mə kamhərui nəgkiariien səvəi Kumwesən
 mamhesi pen a nəfe Kumwesən ruvəukurən raka fwe kupwən məmri mə
 tuho.

⁹ Mətə kimiaha nərmama ia kwənəkwas i Kumwesən rimərfi kimiaha,
 kimiaha pris me səvəi kig, kimiaha nərmama ikinan me ia kusen kuatia,
 kimiaha nərmama me səvəi Kumwesən əpa. Kino kimiaha iamınha irə mə
 kimiaha hiəukurən nini irapwien narimnari amasan me Kumwesən rino. In
 rinəkwein ia kimiaha mə tıharaka ia nəpitəvien mhəuvehe ia nukuraanien
 amasan səvəhi.

¹⁰ Fwe kupwən, kimiaha nərmama auər a me, mətə təkwtəkwiini kimiaha
 nərmama me səvəi Kumwesən. Fwe kupwən, kimiaha nərmama napiien
 səvəi Kumwesən riwən tukumiaha, mətə təkwtəkwiini kimiaha nərmama
 napiien səvəhi ramarə tukumiaha.

¹¹ Nərmama keikei me, kimiaha hiamwhen iəpwispwis me mine nərmama
 imwənraha riwən ia tıprənə i. Ro pen iakani pehe tukumiaha i mə
 tıhpəwəh nəsenien noien ərəha me naha nıpwramiaha rokeikei pik səməme
 kamharuagən ia nəpin me mə tuhouraha nimiruien səkimiaha.

¹² Təkwtəkwiini nərmama səməme hərəirei Iərimənu kamhəni ərəha
 kimiaha mə kimiaha nəkur ərəha me. Ro iamınhi irə narəien səkimiaha
 hiamarə irə ia nənimenraha traməkeikei matukwatukw, pwəh irəha hətoni
 noien amasan me səkimiaha, nənə mhəuvehi utə nəghi Kumwesən ia nəpin
 naha in truvehe irə.

*Nərmama me səvəi Iesu Kristo tuhaməkeikei mhəsiai nərmama səməme
 kamharimənu*

¹³ Tı nəri nə mə kimiaha nərmama me səvəi Iərimənu səkitaha, tıhaməkeikei
 mhəsiai nərmama me pam səməme haməuvehi nasoriien mamharimənu.
 Tıhəsiai ia kig sə in rasori anan,

¹⁴ mhəsiai mwi ia nəmə asori me səməme in ramərhi irapw irəha
 kamharimənu ia nəghin. Nəmə asori me naha, kig ramərhi irapw irəha mə
 tuho nəmisəien m nərmama səməme kamho noien ərəha, nənə mhəgnəgini
 səməme kamho noien amasan.

¹⁵ Kimiaha tıhaməkeikei mhəsiai nəmə asori me pam ti nəri nə mə
 Kumwesən rokeikei mə noien amasan me səkimiaha trəsisəg tərhuı

2:6: Rom 9:33, Efes 2:20 ^a **2:6:** Saeon in Jerusalem **2:7:** Mat 21:42 **2:8:** Rom 9:33 **2:9:** Aes
 9:2, Aes 40:20-21, 1Tes 2:5, Taet 2:14, Wok Me 26:18, Efes 5:8 **2:10:** Rom 9:25 **2:11:** Sam 39:12,
 Kal 5:17,24, Jem 4:1 **2:12:** Mat 5:16, Luk 19:44 **2:13:** Taet 3:1 **2:15:** 1Pit 3:16

nærmama me i hæreirei nari. Pwæh iræha hæpwæh mwi niniiien nægkiariien armæri me.

¹⁶ Ramasan mæ hiamaræ mhæmwhen ia nærmama kineivinari ia niræha, mætæ tihæpwæh niniiien mæ, “Eh, kineivinari ia nirak. Iakukuræn noien næfe noien æræha iakokeikei.” Kimiaha tihamækeikei mamharæ mhæmwhen ia iotukwininari me sævæi Kumwesæn.

¹⁷ Tihæsiai nærmama me pam. Tihokeikei piævtaha me, nænæ tihæhekir mhæsiai Kumwesæn, nænæ tihæsiai kig sæ ramærimænu.

¹⁸ Kimiaha slef me, tihamækeikei mho nækwai næmæ asori me sækimiaha, nænæ mhæuwei pen nisaiien minraha. Tiho iamînhi iræ minraha pam, næmæ asori me sæmæme kamho rimæru mamasan m kimiaha mine næmæ asori me sæmæme kamho noien skai me m kimiaha.

¹⁹ Ræfo hiæmo a narimnari me sæmæme hatukwatukw mætæ næmæ asori me sækimiaha kamho ræræha ia kimiaha? Trini minuæ hiæukurau ia næpin skai me næha, mamhæti pen a m Kumwesæn, Kumwesæn trækwein amasan ia kimiaha.

²⁰ Trini minuæ hiæmo noien æræha, kamo næmisæien m kimiaha tukwe, hiæmo nætærigien sækimiaha ræpwæmwis ti nuvehiiien næmisæien næha, noien næha ko kæpwæh nægnæginiien kimiaha tukwe. Mætæ mæ kimiaha hiæmo a noien amasan, nænæ kamo næmisæien m kimiaha tukwe, Kumwesæn trækwein amasan ia kimiaha trini minuæ hio nætærigien sækimiaha ræpwæmwis ti nuvehiiien næmisæien næha.

²¹ Kumwesæn rinækwein ia kimiaha mæ tihæuwehi næmisæien, ti næri næ mæ Kristo in mwi rimæuwehi næmisæien tukumiaha. In rimækupwæn mahatæn noien atukwatukw næha mæ kimiaha tihesi pen a tæmwheki nisun.

²² Nækukuæ Ikinan rani mæ,

“In ripko mhæ noien æræha riti,
kipkreji mhæ neikuæien riti ia tærhun.”

²³ Næpin nærmama hæni nægkiariien æræha iræ, mætæ in ripkæski mhæ iræha. Næpin in riregi næmisæien ia nipwran, mætæ in ripkini mhæ mæ trærpwin tai næræhaien. Mætæ rinæmri pen narimnari me pam ia rægi Kumwesæn sæ ramækiri atukwatukw nari.

²⁴ In rimæuwehi noien æræha me sækitaha ia nipwran ia nei kamarquæui mæ ia nikaren sævæi noien æræha kitaha tsemhæ nænæ ia nimiruiien sækitaha tsamo noien atukwatukw. Næmisæien me sævænhi rimæregi ia nipwran rino kimiaha hiæuwehe mhæsanin.

²⁵ Fwe kupwæn kimiaha hiæmwhen ia sipsip me sæmæme hænræuei, mætæ tækwækwuni karari ia kimiaha hiæværaig mhæuæuwehe ti lærmama ramætui ti sipsip me, in i lærmama ramætui ti nimiruiien sækimiaha.

3

Nipran mine nærman me sævænraha

¹ Ia noien a mwi næha, kimiaha nipran me tihamækeikei mhæsiai nærman me sækimiaha. Nænæ trini minuæ iræha næpwin hæpkini mhæ nipærhienien ia nægkiariien sævæi Kumwesæn, mætæ noien a sækimiaha trui iræha hæuwehe mhahatætæ. Noien sækimiaha ræmwhen næpi raka mæ hiægkiari minraha.

² Næpin iræha hætoni mæ noien sækimaha ræmher, hiæmæsiai iræha, nænæ noien næha trui iræha hæuwehe mahatætæ.

³ Rərəha mə hiamasan pen ia nīpwramiaha iruə ia noien nəha sə hiāmərəri nīmwai nukwənemiaha, mamhəuvei pen marəmarə me kino ia kol mine tinari amasan me.

⁴ Mətə tihamasan pen imwə ia rerimīaaha sə kīpkətoni mhə. Ramasan mə tihəuvehe mho nīpran səməme nətərigien səkimīaaha rəpou mafafa. Noien iamīnha irə ramasan anan ia nəmri Kumwesən mīpkīwən mhə.

⁵ In i noien səvəi nīpran ikinan me fwe kupwən səməme hənəmri pen əknekin nətərigien səvənraha ia Kumwesən. Irəha hənəmāsiai nərman me səvənraha, nənə ia noien nəha hənāmamasan pen ia rerīnraha.

⁶ Rəmwhen ia Sera, in rino nəkwai Eraham, nənə maməkwein in mə iəmə asori səvənhi. Nənə kimīaaha nīpwnəti Sera me trini minuə hiamo noien amasan, mhəpkehekīr mhə nari riti sə ramo nehekīrien.

⁷ Ia noien a mwi nəha, kimīaaha nərman me tihəməkēkei mharə kimīaaha nīkare rəgimīaaha me, mhəukurən mə irəha pran nīskaiien səvənraha rīpkīskai pīk mhə rəmwhen ia iərman. Kimīaaha tihəməkēkei mhəuvei pen nīsiaiien mīnraha, ti nəri nə mə kimīaaha mīnraha tihəuvehi pəri nəri amasan i nīmīruien rerin. Tiho iamīnha irə pwəh nari riti trəpwəh nəsisəgien nəfwakiien me səkimīaaha

Nəmisəien kamregi ti noien amasan

⁸ Nəgkiariien sampam. Kimīaaha pam tihəməkēkei mho nətərigien səkimīaaha ruvehe mo kuatia, tihəpi kimīaaha me, mhəkeikei kimīaaha me, mho rerimīaaha rīməru tukumīaaha me, mhəuvehi irapw nətərigien səkimīaaha.

⁹ Trini minuə nərmana kamho rərəha ia kimīaaha, mətə tihəpwəh nərpwīnien tai nərəhaien. Trini minuə nərmana hai m kimīaaha, mətə tihəpwəh nərpwīnien. Mətə tihəkwein amasan a ia nīrəha. Tiho iamīnhi irə ti nəri nə mə Kumwesən rīnəkwein kimīaaha mə tiho noien nəha, mə hiəuvehi namasanien səvənhi.

¹⁰ Nəkukuə Ikinan rani mə,
 “Iərmama sə rokeikei nīmīruien amasan,
 nənə mokeikei mə triregi ramasan ia nəpīn me pam,
 in traməkēkei məpwəh nīnīien mwi nəgkiariien ərəha me ia nəramīn,
 məpwəh mwi neikuəien ia tərhun.

¹¹ In traməkēkei mīrərig ia noien ərəha me səvənhi, nənə mo a narimnari amasan me.

In traməkēkei mətui suatuk səvəi nəmərīnuien, nənə mukurirə i.

¹² In traməkēkei mo iamīnhi irə ti nəri nə mə Iərīmənu ramətoni amasan nərmana səməme hatukwatukw,
 nənə mamətərig amasan ia nəfwakiien səvənraha,
 mətə in raməmwəki səməme kamho noien ərəha.”

¹³ Trini minuə hiəskai pīk ti noien amasan me, sin trouraha kimīaaha? Iərmama riti riwən!

¹⁴ Mətə trini minuə nəpīn me nepwīn nərmana kamho kimīaaha hiəmregi rərəha ia nīpwramiaaha ti noien atukwatukw səkimīaaha, mətə ia nətərigien səkimīaaha, kimīaaha tihəregi ramasan. Tihəpwəh nehekīrien ia nīrəha, mhəpwəh nətərig pīkien.

¹⁵ Mətə ia rerimīaaha tihəsiai Kristo mə in Iərīmənu səkimīaaha. Tihərər mwatuk ia nəpīn me pam ti nīrīpwenien nəgkiariien səvəi nīsəməmə nəha

nərmama səməme tuhəres ia kimiaha mə rəfo hiaməmri pen əknekin nətərigien səkimiaha ia Iesu.

¹⁶ Mətə tihəgkiari mərü minraha ia nisaiien, mhəpwəh noien nari riti sə tro hiəregi fwe ia rerimiahā mə hiəno nəərəhaien. Tiho əpa noien amasan me ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səvəi Kristo. Trini minuə hiamō iamihni irə nərmama me i kəmhəni nīkaremiaha mə noien səkimiaha rərəha tuhauris ti nəgkiariien ərəha me səvənraha.

¹⁷ Trini minuə ia nətərigien səvəi Kumwesən mə hiaməuvehi nəmisəien ti noien amasan me səkimiaha, ramanan pik anan mwī məpi raka mə hiaməuvehi nəmisəien ti noien ərəha me səkimiaha.

¹⁸ Ro iamihni irə ti nəri nə mə Kristo rimamhə ti noien ərəha me. Rimamhə nəpin kuatia a rinəmwhen. Ko ripkemhə mhə mwī ia nəpin riti. In iərmama atukwatukw anan, mətə rimamhə ti nərmama həpkatukwatukw mhə mə truvehi kimiaha hiəvəvən ti Kumwesən. Hənousi əpune in nənə nīpwrən rərəha, mətə Nənimwin ro in rətui mwī ia nemhəien səvənhi,

¹⁹ nənə ia niskaiien səvəi Nənimwin nəha in revən mini irapw nəgkiariien riti ti nənimwin me i ia kalapus,

²⁰ səməme hənəmərui nəkwai Kumwesən fwe kupwən anan nəpin kumwesən ramō nətərigien səvənhi raməpwəmwis məmeitenhi ia nəpin Noa rinəuvrəkkin nītətə. Nərmama eit a, irəha kəmhəmak ia nəkwai nītətə, Kumwesən riməuvehimiru irəha ia nui.

²¹ Nui nəha, in nə nənimwi pəptaes sə rauvehimiru kimiaha nəha təkwtəkwuni. Pəptaes i ripko mhə nīpwrən i mə rinəikuas raka nəmtigei ia nīpwrəi iərmama, mətə nīpwrən mə hiəres Kumwesən mə rerimiahā truvehe məmasan məmher. Pəptaes nəha rukurən nuvehimiruien kimiaha iamihna irə ti nəri nə mə Iesu Kristo rinətui mwī ia nemhəien səvənhi.

²² Iesu nəha, in ruvəvən raka fwe ia neiai, məməkure ia nīkare Kumwesən mwətuk, nəgelo me, mine nənimwin me səməme kəmhəuvehi nasoriien mine niskaiien kəmhəsiain, məmho nəkwən.

4

Narəien kamarə irə kamesi pen nəkwai Kumwesən

¹ Nəpin Kristo ramarə ia tīprənə i, in rīregi nəmisəien ia nīpwrən. Ro pen kimiaha mwī tihəməkeikei mhəuvehi nətərigien rəmwhen ia səvənhi mə tro kimiaha hiəskai, ti nəri nə mə nərmama səməme kəmhəregi nəmisəien ia nīpwrənraha rəmwhen ia Kristo, irəha həpwəh mwī noien noien ərəha.

² Ro pen nəpin hiamarə ia tīprənə i, tihəpwəh nesi penien noien ərəha me səməme rerimiahā rokeikei, mətə tihesi pen suatuk səvəi noien nəkwai Kumwesən.

³ Nəpin sə ruvəuvehe muvəukurau raka hiənarə irə rinəpwəmwis minəmwhen. Ia nəpin nəha kimiaha hiənəmo noien ərəha me səməme nərmama hərəirei Kumwesən hokeikei pik. Hiaməiri əpnəpen kimiaha me, məmho noien ərəha me nīpwrəmiaha rokeikei, məmhənīmwi nənimwiien skai məmhəkənə irə, məmhətui pik nəərəhaien, məmho lafet ərəha me, nənə məmhəfwaki m nənimwi nari me noien i in noien ərəha anan.

⁴ İpwet mine nərmama me nəha hərəirei Kumwesən nənimənraha ramier ti nəri nə mə kimiaha tihəpkaiu mhə mhəvəvən kimiaha minraha, mhəpko mhə noien ərəha me sə rasori pik anan. Nənə irəha kəmhəni ərəha kimiaha tukwe.

⁵ Mətə irəha tuhaməkeikei mhəni irapw ti Kumwesən mə hənəfarə irə. In ramərər mwatuk mə trəkiri nərmama həuvamhə mine səməme kamhəmuru.

⁶ Ro pen kinəvisau raka mwī nəgkiariien amasan səvəl Kristo m nərmama səməme həuvamhə, mə nəri auər a haməuvehi nərpwiniēn ia nīpwrānraha mhēmhə rəmwhēn ia nərmama pam, mətə ia nənīmwinraha kamharə mamhesi pen nəkwaī Kumwesən.

⁷ Nəpīn sə narimnari me pam tuhəiwən irə ruvəuvehe ipaka. Ro pen tihəpwəh nakonəien ia nənīmwiēn skai. Nətərigiēn səkimiāha traməkeikei məmāk amasan mə hiəukurən nəfwakiēn.

⁸ Nəri sə tihəkupwən mho in i tihaməkeikei mhokeikei kimiāha me ia rerimiāha pam ti nəri nə mə nokeikeiēn ramousəman noien ərəha me həpīk hiəpkətoni mhə.

⁹ Ramasan mə tihəsevər ia rukwənu me səkimiāha tukumiāha me, mhəpwəh nəgkiari əgkiari pīkīēn tukwe.

¹⁰ Kimiāha kuatia kuatia hiaməuvehi nari riti sə Kumwesən rīməuvei pehe m kimiāha ramō hiamskai ti noien wok səvənhi. Ro iamīnhi irə tihaməkeikei mho rəmwhēn ia iotukwiniari sə ramətui amasan ti nautə səvəl iəmə asori səvənhi, nənə, mhəuvehi namasanien me i səpəmsəpə Kumwesən rīnəriari pehe, mhasitu ia kimiāha me irə.

¹¹ Trīni mīnuə kimiāha riti in iərmama səvəl nəvisauien, ramasan mə in trəvisau mīni irapw nəgkiariēn səvəl Kumwesən. Trīni mīnuə kimiāha riti in iərmama səvəl nasituiēn, ramasan mə in trasitu, mo ia nəsanīniēn sə Kumwesən rauvei pen min. Mə kimiāha hio iamīnha irə, nərmama tuhətə narimnari me hiamō nənə mhəgnəgīni Kumwesən ti Iesu Kristo. Pwəh nasoriēn mine nəri mənuiēn krauevən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

Nəmisəien kamo m nərmama me səvəl Iesu Kristo

¹² Nərmama keikei me. Rərəha mə hiamərkərinari ia nəmisəien i rəmwhēn ia napw sə rauvehe tukumiāha nəha təkwtəkwuni mə tro mətə sas ia nahatətəien səkimiāha. Hiəukurən mə rīpkō mhə kimiāha əpa hiamregi nəmisəien me iamīnha irə.

¹³ Mətə ramasan mə rerimiāha tragien ti nəri nə mə nəmisəien me i hiamregi həmwhēn a ia səməme Kristo rīməregi. Trīni mīnuə hiamō iamīnhi irə, nənə rerimiāha tragien pīk anan nəpīn tukətoni in rier pehe ia nīskaiēn səvənhi.

¹⁴ Trīni mīnuə nərmama kamhəni ərəha kimiāha ti nəghi Kristo, nənə, rerimiāha tragien, ti nəri nə mə Nənīmwin asori səvəl Kumwesən ramarə ia kimiāha.

¹⁵ Mətə rərəha mə kimiāha riti rousi əpune iərmama, uə rakres, uə rərui loa, uə rani neikuəien mamouraha nəghi iərmama irə. Trīni mīnuə kimiāha riti ro iamīnhi irə, ratukwatukw a mə tuko nəmisəien min.

¹⁶ Mətə trīni mīnuə kamo nəmisəien m kimiāha riti ti nəri nə mə in iərmama riti səvəl Kristo, ramasan mə iərmama nəha trəpwəh naurisiēn, mətə pwəh in rīni nəghi Kristo muvehi utə Kumwesən irə.

¹⁷ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nəpīn sə Kumwesən trəkiri noien me səvəl nərmama irə ruvəuvehe nəha təkwtəkwuni, nənə in trukupwən məkiri noien me səkītaha nərmama səməme samarə ia nəkwaī nīmwə səvənhi. Trīni mīnuə rukupwən ia kitaha, nənə trəfo ia nərmama səməme kamhərui nəgkiariēn

amasan sǝvǝnhi? In trǝkiri noien me sǝvǝnraha kurirǝ ikin, mo riskai mwi minraha mǝpi raka.

¹⁸ Nǝkukuǝ Ikinan rani mǝ, “Trini minuǝ rǝknekǝn ti nǝrmama atukwatukw me mǝ tuhǝuvehi nimiruien, nǝnǝ rǝfo ia nǝrmama sǝmǝme hǝpkisiai mhǝ Kumwesǝn mamho noien ǝrǝha, irǝha tuhǝfa mhǝuvehi nimiruien?”

¹⁹ Ro iamǝnhi irǝ nǝrmama sǝmǝme kǝmhǝregi nǝmisǝien, mǝtǝ ti nǝri nǝ mǝ nǝtǝrigien sǝvǝl Kumwesǝn, ramasan mǝ irǝha tuhamǝmwur pen ia noien amasan, nǝnǝ, mhǝmri pen nimiruien sǝvǝnraha ia rǝgi Kumwesǝn mǝ trǝtui amasan tukwe. Irǝha hǝukurǝn nǝtǝgiteien irǝ. In Kumwesǝn rǝno neiai mine tiprǝnǝ mine narimnari me pam.

5

Nǝvǝhagien revǝn ti elta me sǝvǝi nǝfwakien mine ntǝmaruǝ me

¹ Nǝnǝ iakokeikei mǝ takǝgkiari kwopti m kǝmiaha elta me sǝvǝi nǝfwakien. Iou elta riti sǝvǝi nǝfwakien iakǝmwhen a ia kǝmiaha. Iakinǝtoni Kristo ia nǝnimǝk nǝpin rǝregi nǝmisǝien me ia nipwran. Narimnari asori me i rǝpko mhǝ tui hǝier pehe iou mwi takǝtoni.

² Kǝmiaha tihǝmǝkeikei mhǝtui amasan ti nǝrmama me sǝvǝi Kumwesǝn sǝmǝme in rinǝmri irǝha ia rǝgimiahaha. Irǝha hǝmwhen ia sipsip me sǝvǝnhi. Rǝrǝha mǝ tihǝtui amasan ti nirǝha rerimiahaha rǝpwǝh nagienien, mǝtǝ tihǝtui amasan ti nirǝha rerimiahaha ragien rǝmwhen Kumwesǝn rokeikei. Nǝnǝ rerimiahaha trǝpwǝh nirhiien mǝ tihǝuvehi mane irǝ. Mǝtǝ tihǝtui amasan a ti nirǝha ti nǝri nǝ mǝ rerimiahaha ramagien mǝ thiasitu.

³ Nǝnǝ rǝrǝha mǝ tihǝfiutǝ kǝmiaha me, mamhǝrimǝnu ia sipsip me i sǝmǝme Kumwesǝn rinǝmri irǝha ia rǝgimiahaha, mǝtǝ tiho noien sǝ ratuk-watukw mamasan mǝ irǝha hǝukurǝn nǝtonien mhǝsi pen noien sǝkǝmiaha.

⁴ Iǝmǝ sǝ rasori anan ia nǝrmama sǝmǝme kǝmhǝtui ti sipsip me trier pehe, nǝnǝ nǝpin nǝha in trǝgnǝgini kǝmiaha muvei pehe nasoriien m kǝmiaha sǝ tripkiwǝn mhǝ.

⁵ Ia noien a mwi nǝha kǝmiaha ntǝmaruǝ me tihǝmǝkeikei mhǝsiai elta me sǝvǝi nǝfwakien. Kǝmiaha pam anan tihǝuvehi irapw nǝtǝrigien sǝkǝmiaha reiwaui mhāsitu ia kǝmiaha me, ti nǝri nǝ mǝ Nǝkukuǝ Ikinan rani mǝ, “Kumwesǝn rerin rǝpkagien mhǝ ti nǝrmama sǝmǝme kǝmhǝfiutǝ ia nirǝha, mǝtǝ ramǝriari pen namasanien sǝvǝnhi m nǝrmama sǝmǝme kǝmhǝuvehi irapw irǝha.”

⁶ Ro pen kǝmiaha tihǝuvehi irapw atukw kǝmiaha, mhǝrǝ tegin rǝgi Kumwesǝn ǝsanin, mǝ in truvehi utǝ kǝmiaha ia nǝpin atukwatukw sǝvǝnhi.

⁷ Nǝnǝ tihǝuvehi pam katipǝ pǝmpǝm me sǝkǝmiaha mhǝuvehe mhǝmri pen m Kumwesǝn ti nǝri nǝ mǝ nǝpin me rerin ramrhi kǝmiaha.

⁸ Hǝtui mhǝtui amasan ti nǝri nǝ mǝ iǝremhǝ asori Setan ramǝmwǝki kǝmiaha. In rǝmwhen ia laeon riti sǝ ramǝkǝti asori mamǝvǝn mamǝtui iǝrmama mǝ trǝni. ⁹ Tihǝrer ǝknekǝn ia nahǝtǝsien sǝkǝmiaha mhǝpwǝh nǝseniien in, ti nǝri nǝ mǝ hǝiukurǝn mǝ ia kwopun me pam ia tiprǝnǝ i kamo nǝmisǝien m piǝvtaha me ti nǝghi Iesu rǝmwhen a ia nǝmisǝien me i kamo m kǝmiaha.

¹⁰ Kumwesǝn in nukune namasanien me pam. In rinǝkwein ia kǝmiaha

hiəuvehe mho kuatia kimiaha Kristo mə tiharə kimiaha min ia nasorijen səvənhi sə tripkivən mhə. Kurirə ia nəmisəien kwakwa nəha hiamregi, in tromasan kimiaha, məmri əknekin kimiaha hiəuvehe mhəskai mhəpwəh nikiukiuien.

¹¹ Pwəh in rərimənu ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamihhi.

Nəgkiariien sampam

¹² Saelas i kimrau min, iakamətoni mə in piəvtaha riti iakukurən nətigiteien irə, in rinasitu ia nirak mīrai pen nəgkiariien səiou ia nəkukuə i. Iakamərhi pehe nəkukuə i tukumiaha, məmərpwi əknekin kimiaha, mani irapw mə in i namanien pərhiən səvəi Kumwesən tihərer əknekin irə.

¹³ Pran sə ramarə ia Pabilon^a Kumwesən rīmərfi kimiaha min, in rani ramasan tukumiaha, nənə nərik Mak, in mwi rani ramasan tukumiaha.

¹⁴ Tihəni ramasan tukumiaha me, mhakei m kimiaha me ia nakeiien sə rahatən nokeikeiien. Pwəh nəmərinuien tramarə tukumiaha pam nərmama me səvəi Kristo.

5:13: 2Tim 4:11 **a** **5:13:** Ia vas 13 Pita rini nəgkiariien i mə, "Pran sə ramarə ia Pabilon." Ripko mhə Pabilon taon asori nəha Oltestamen raməgkiari irə, mətə rosi Pita rani Pabilon in taon nəha Rom. Pran sə ramarə fwe ikin in nəha nakalasia me səvəi Iesu Kristo ia taon nəha. **5:14:** 1Kor 16:20

Seken Pita

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəp̄in riti ipaka ti nuk 66, Pita rirai nəkukuə sə ro kəru irə revən ti nakalasia me fwe profens nəha kani mə Esia Maenor. Nəmisəien sə kinamo ia nakalasia me nəha fwe Esia Maenor rino sampam. Mətə nahatən eikuə me həuvehe mwi ti nirəha. Pita rini pen ti nakalasia me mə irəha tuhəukurən amasan nari nənə mhərər əknek̄in ia nahatətəien səvənraha. Noien nəha trəkoui raka nahatən eikuə me ti nirəha. Pita rini pen mə Kumwesən trouraha nahatən eikuə me. Ti nəri nə mə Iesu Kristo truvehe mwi, Pita rini pen ti nakalasia me mə tuharə ia narəien sə ro ikinan.

¹ Iou Saemon Pita, iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Iesu Kristo, nənə, iou aposol riti səvənhi.

Iakamrai nəkukuə i m kimiaha nərmama me səməme hiaməuvehi nahatətəien riti sə krouamasan pik rouəmməwhen a ia nahatətəien səkimaha. Hiaməuvehi nahatətəien ia noien atukwatukw səvəi Kumwesən mine iərmama sə rauvehimuru kitaha Iesu Kristo.

² Pwəh namasanien mine nəmər̄inuien krouvehe rouasori mwi tukumi-aha ti nəri nə mə hiəukurən Kumwesən mine Iesu Iərimənu səkitaha.

Noien me nərmama tuho trahatən pen mə irəha həukurən amasan Iesu Kristo

³ Ia niskaiien səvəi Kumwesən, in ruvei pehe m kitaha narimnari me pam səməme tsaməkeikei mhəuvehi səvəi nimiruien mine noien me səməme hatukwatukw nənə rerin ragien tukwe. Narimnari me nəha həməier pehe tukutaha ti nəri nə mə kitaha səukurən Kumwesən sə in rinəkwein kitaha mə tsəuvehi pəri nasor̄ien səvənhi mine namasanien səvənhi.

⁴ Ia narimnari me nəha, in riməuvei pehe m kitaha promes keikei me səvənhi hasori pik. In riməuvei pehe promes me i mə tihəuvehi pwəh hasitu ia kimiaha hiaraka ia noien ərəha me səvəi tiprənə i səməme kamhouraha nərmama ti nəri nə mə irəha hokeikei pik mə tuho, nənə hiəukurən nuveheien mhə kuatia ia nimiruien səvəi Kumwesən.

⁵ Ro iaminha irə kimiaha tihaməkeikei mhousari mhakutan pen noien me i ia nahatətəien səkimiaha. Tihəkupwən mhakutan pen noien amasan, nənə, nəp̄in hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi nukurənien,

⁶ nənə, nəp̄in hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi noien i sə hiaməkoui atukw kimiaha, nənə, nəp̄in hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi nərerien sə hiamərər əknek̄in irə ia nəp̄in me, nənə, nəp̄in hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi noien i sə hiamo narimnari me səməme Kumwesən rokeikei,

⁷ nənə, nəp̄in hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi nokeikeien i sə hiamokeikei piəvtaha me irə, nənə, nəp̄in hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi nokeikeien i sə hiamokeikei nərmama me pam irə.

⁸ Ramasan mə tiho noien me nəha. Nəp̄in noien me nəha rasori pik ia nimiruien səkimiaha, ro kimiaha hiəpkarə auər a mhə, mətə kimaha tihəukurən amasan Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, nənə nimiruien səkimiaha trukua mo kwənkwan.

⁹ Mətə iərmama sə ripko mhə noien me nəha in rəmmwhen iərmama sə nənimen rifwə ko ripkəti pen mhə isipw̄in, nənə in rinenouenou mə Iesu rinaikuas raka noien ərəha me səvənhi səməme in rino fwe kupwən.

¹⁰ Ro iam̄nhi irə piak me tihaməkeikei mhousari əknek̄in mə tihō noien me nəha, nənə ramahatən pen mə Kumwesən r̄imər̄fi pər̄hien kimiaha, məkwein kimiaha mə kimiaha nər̄mama me səvənhi. Ro pen tr̄ini minuə hiamō noien me nəha ko hiəpkimwei mhə nəp̄in riti.

¹¹ Nənə nəp̄in Iesu Kristo lər̄imənu sək̄itaha truvehe irə, in truvehim̄iru kimiaha, nənə, məseni kimiaha hiəuvnimwə ia n̄itətə səvənhi sə in trər̄imənu irə ia nuk nuk me.

Nəgkariien səvəi profet me ia Nəkukua Ikinan

¹² Ro pen nəp̄in me pam takaməkeikei mo a pwəh rer̄im̄iaha ramr̄hi narimnari me i, nəri auər a mə hiəukurən nənə mamhər̄er əknek̄in ia n̄ipər̄hienien sə hiəuvəvehi raka.

¹³ Nəp̄in iakam̄iru ihi ia n̄ipwrak i, rer̄ik ramr̄hi mə ratukwatukw mə takini nəgkariien i məsuəpwiri kimiaha irə pwəh rer̄im̄iaha ramr̄hi,

¹⁴ ti nəri nə mə iakukurən mə tr̄ipko mhə tui iakemhə, məpwəh n̄ipwrak i rəmwhen ia Iesu Kristo lər̄imənu sək̄itaha ruvəni pehe raka tukw iou i.

¹⁵ Nənə takaməkeikei məmwur nəha təkwtəkwuni mə tihəpwəh nenouenouien ia narimnari me i nəp̄in iakuvamhə raka mier ia t̄iprəhə i.

¹⁶ Nəp̄in iahaməni irapw tukumiaha mə Iesu Kristo truvehe mwi ia n̄iskaiien, iahəpkini mhə kwənagei me irə səməme iərmama rani a ia nətər̄igien səvənhi, mətə kimrahar iahər̄ənətōni atukwatukw ia nən̄imemrahar n̄iskaiien mine nukuraanien asori səvənhi.

¹⁷⁻¹⁸ Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən, kimrahar^a iahamaravən ia təkuaer ikinan kimaha Iesu. Ia nəp̄in nəha Tata Kumwesən ruvei pen n̄isiaien m̄ Iesu, nənə mo nukuraanien rəhiapw mier ia n̄ipwr̄an, nənə reri Kumwesən rini mə, “In i nər̄ik keikei, rer̄ik ragien p̄ik tukwe.” Kimrahar iaharregi nəgkariien nəha ruku pen fwe ia neiai muvehe.

¹⁹ Kitaha səukurən mwi mə nəgkariien səvəi profet kupwən me ro n̄ipər̄hienien. Ramasan mə kimiaha tihətər̄ig amasan irə ti nəri nə mə nəgkariien səvəi profet kupwən me rəmwhen ia laet sə raməhiapw ia n̄əpitəvien. Laet nəha traməhiapw iam̄nha irə meste ruvəran pen ia nəp̄in asori nəha nənə koufətətēiə rutə ia rer̄im̄iaha.

²⁰ Nəri sə tihəkupwən mhəukurən ro iam̄nhi irə. Nəgkariien me pam səvəi profet me ia Nəkukua Ikinan riti riwən in nəgkariien atukw səvəi profet riti.

²¹ Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə mə profet me hənəpkini irapw mhə nətər̄igien atukw səvənraha, mətə irəha nər̄mama səməme Nən̄imw̄in Ikinan riri irəha mo irəha hani irapw nəgkariien sə ruku pen ti Kumwesən.

2

Nahatən eikuə me Kumwesən trouraha irəha

¹ Mətə fwe kupwən profet eikuə me nəha ik̄in ia reri nəkur Isrel. Ia noien a mwi nəha kimiaha tihətōni nahatən eikuə me ia rer̄im̄iaha. Irəha tuhəuvehe afafa, mhahatən kimiaha ia neikuə sien me səməme tuhouraha nari. Irəha tuhāni mə rekam r̄ipko mhə Iesu in iəmə asori sə rinər̄əku raka irəha meivinari ia nirəha. T̄i noien nəha kamho Kumwesən trouraha akwauakw irəha.

² Nər̄mama həp̄ik tuhəkurirə pen nahatən eikuə me nəha ia noien ərəha sə irəha kamho ramo naurisien. Ro iam̄nhi irə nər̄mama nepwin mwi tuhāni ərəha suatuk səvəi n̄ipər̄hienien.

1:12: Jut 5 **1:13:** 2Tes 3:1 **1:14:** 2Kor 5:1, Jon 21:18-19 **1:16:** Mat 17:1-5 **1:17-18:** Mat 17:5
^a **1:17-18:** Irəhar nə Pita, Jemes, mine Jon **1:21:** 2Tim 3:16, 1Pit 1:11 **2:1:** Mat 24:11, Jut 4

³ Ti nəri nə mə nahatən eikuə me nəha hokeikei pik mane, irəha tuhəni neikuəien me m kimiaha mə tihəuvei pen mane minraha. Kumwesən ruvəni raka tui ia Nəkukuə Ikinan mə trərpwin noien ərəha me səvənraha, nənə, minərer mwatuk mə trouraha irəha məpwəh naprien.

⁴ Kimiaha hiəukuren. Fwe kupwən, nəpin nagelo me nəpwin həno noien ərəha, Kumwesən ripkəkwtəmhiri mhə nərpwinien səvənraha, mətə rinərihi irəha ia jen, mərarki pen irəha ia kwopun riti fwe inhəripw^a mə tuhamarə ikin ia nəpitəvien meste nəpin in trərpwin noien ərəha me irə.

⁵ Nənə Kumwesən ripkəkwtəmhiri mhə nərpwinien səvəi nərmama kupwən me səməme kamhərui nəkwan ia nəpin səvəi Noa, mətə rinouraha irəha ia nui asori. Mətə Noa riməni irəpw nəgkiariien səvəi noien atukwatukw, nənə Kumwesən ruvehimiru in mine nərmama me səvənhi irəha pam sefen.

⁶ Nənə Kumwesən rino nərpwinien ti nərəhaien səvəi nəkur Sotom mine Komora, riməuvani taon mi nəha ia napw krouo nimwراك ia nirau. In ro iaminha irə mə trahatən nəfe tro m nərmama səməme kamhərui nəkwan.

⁷ Mətə in riməuvehimiru Lot. Iəmə nəha in iəmə atukwatukw, nənə rerin raməmisə ti noien ərəha sə ramo naurisien səvəi nəkur ərəha me nəha ikin.

⁸ In ramarə irəha minraha, mamətoni noien ərəha me nəha kamho, mamregi nəgkiariien ərəha me nəha kamhəni, ia nəpin me pam rerin sə ratukwatukw raməmisə pik tukwe.

⁹ Narimnari me nəha ramahatən mə Iərimənu rukurən nuvehimiruien nərmama me səməme kamhəsiai in, mamho noien me sə in rokeikei, nənə rukurən nipekti rakaien irəha ia nərəhaien sə kamharə irə. Mətə nərmama səməme həpkatukwatukw mhə Kumwesən rukurən nərpwinien noien ərəha me səvənraha təkwtəkwuni, marə mo tukuahag mwī irəha rəmwhen ia nərmama ia kalapus, mamevən meste in truvei pen nərpwinien sampam minraha ia nəpin kurirə.

¹⁰ Kumwesən truvei pen nərpwinien m nərmama ərəha me pam, mətə truvei pen nərpwinien asori minraha nəha səməme kamhesi pen noien əmkemik me niəpwanraha rokeikei pik, mamhətə ərəha nasoriien sə kauvehi kamərimənu irə.

Nahatən eikuə me nəha səməme iakaməgkiari ia nirəha, irəha kamhərpwi irəha, mamho kənkəpwənraha, mamhəni nəgkiariien ərəha me ia nagelo me ia neiai mhəpwəh nehəkiriien.

¹¹ Nəri auər a mə nagelo me nəha irəha həkai nənə nəgsenraha rasori məpi raka nərmama me nəha, mətə irəha həpkini ərəha mhə irəha riti ia nəmri Iərimənu.

¹² Mətə nahatən eikuə me nəha kamhəni ərəha narimnari me səməme irəha həpkukurən mhə. Irəha həmwhen ia nəri əprmin me nətərigien səvənraha riwən, mətə kamho a nari sə hokeikei. Nəri əprmin me nəha kiməkwəhi irəha mə kwənkru trousi tərini irəha, kousi əpune irəha. Kumwesən trouraha mwī nahatən eikuə me nəha rəmwhen ia nəri əprmin me nəha.

¹³ In trərəku irəha ia nərəhaien ti nəri nə mə irəha həno nərəhaien m nərmama. Ia nətəien səvənraha noien i ramasan pik mə ia rukwəsikər tuhəni pik nari mhənimwi pik. Irəha həmwhen ia tinari əmkemik, uə

2:3: Rom 16:18, 1Tes 2:5 **2:4:** ^a **2:4:** Ia nəgkiariien Krik, kwopun nəha inhəripw sə Pita rani nəghin nə Tartaros. Nəkur Kris həməni kwopun nəha mə kwopun kamərpwin noien ərəha me ikin səvəi nanimwin ərəha me mine nərmama me səməme hanərui nəkwai Kumwesən. **2:5:** Jen 6-8, 8:18, 2Tes 3:6 **2:6:** Jen 19:24, Jul 7 **2:7:** Jen 19:1-16 **2:9:** 1Kor 10:13, Jul 6 **2:10:** Jul 7-8, 16 **2:11:** Jul 9 **2:12:** Jul 10 **2:13:** Jul 12

təmwki nımwapw sə ramo auris kımiaha. Irəha həuvehə mhani nari kımiaha mınraha, mətə kamheikuə ia kımiaha rerınraha ragien a.

¹⁴ Ia nəmrınraha kamhətə pik nıpran me, mamhakres irəha, mhəpkəpwis mhə ia noien ərəha. Irəha kamhəvi nərmama səməmə nətərigien səvənraha rıpkiskai mhə mə tuhəvən mho noien ərəha. Rerınraha rokeikei pik mane. Kınahatən amasan irəha irə. Irəha nıpwənəti nərhəien Kumwesən raməkwein ərəha ia nırəha!

¹⁵ Irəha hənəpwəh suatuk sə ratukwatukw, nənə mhəikou mamhesi pen suatuk səvai Palam tini Peor, iərmama sə rokeikei pik nuvehien mane ia noien ərəha.

¹⁶ Mətə togki riti rınəski ti noien ərəha me səvənhi. Kitaha səukurən mə togki rıpkəgkiari mhə, mətə Kumwesən rino togki rəgkiari ia reri iərmama mə trınise noien ikou səvai profet nəha.

¹⁷ Nahatən eikuə me nəha həmwhen ia nəmri nui me səməmə hənamə, uə nəpuə sə nımətəgi rıməpeki raka nənə nesən riwən irə. Kumwesən rınəpnəpenə raka ia nəpitəvien asori mə səvənraha.

¹⁸ Irəha kamhəfiəutə ia nırəha me, mamhəni nəgkiariien arməri me, mamhəvi nəmə me səməmə həpkaraka a i ia nəkur kamharə ia nəpitəvien mə tuhəuvehə mho noien ərəha me sə ramo naurisien nıpwranraha rokeikei pik.

¹⁹ Irəha kamhəni pen ti nəmə me nəha mə tukeivinari ia nırəha, mətə nahatən eikuə me nəha irəha slef me səvai noien sə ramouraha nərmama. İakani iamınhi irə ti nəri nə mə iərmama riti in slef səvai nəfe noien sə ramərimənu irə.

²⁰ İesu Kristo in İərimənu səkitaha, nənə, in mwı İərmama sə rauvehimıru kitaha. Nərmama səməmə həukurən in həukurən narakaien ia noien əmkemik me səvai tıprənə i. Mətə mə hərərig pen mwi kurirə ikın, noien me nəha hərkwı mwı irəha, mamhəuvehi irapw nıskaiien səvənraha, tuharə ia narəien sə rərhə məpi raka narəien sə kupwən.

²¹ Trini mınuə irəha hamreirei anan suatuk səvai natukwatukwien, raman pik məpi raka mə irəha həuvəukurən suatuk nəha nənə kurirə irə həuvsini pen təkutanraha ia nəgkiariien ikinan sə Kumwesən rıməuvei pen mınraha.

²² Noien səvai nərmama me nəha ramahatən mə nəgkiariien i kamini rerin ro nıpərhienien: “Kuri reuə mırərig pen maməni newəien səvənhi. Kınəvəruı raka pikə revən mamaru mwı ia nəmtigei.”

3

Nəpin nəha kani mə nəpin səvai İərimənu

¹ Nərmama keikei me, in i nəkukuə səiou sə ro kəru irə rauvehə tukumiaha. İakimərai irau pəri mə takəsəpwıri nətərigien atukwatukw səkimiaha ia nırau, pwəh rerımiaha ramrhi

² nəfe profet ikinan me fwe kupwən haməkupwən mhəni irapw mə tuhəier pehe mine nəgkiariien i İərimənu sə rauvehimıru kitaha rıməni pehe tukumi-aha ia tərhuı aposol me səkimiaha.

³ Nəri sə tihəkupwən mhəukurən ro iamınhi irə. Tramevən ipaka ti nəpin sampam nərmama nepwın tuhəuvehə irəha tuhamesi pen nəfe noien ərəha me nətərigien səvənraha rokeikei. Irəha tuharis ia Kumwesən,

2:15: Nam 22:7, Jut 11, Rev 2:14 **2:16:** Nam 22:28-35 **2:17:** Jut 12-13 **2:18:** Jut 16 **2:19:** Jon 8:34 **2:20:** Mat 12:45 **2:21:** Luk 12:47-48 **2:22:** Prov 26:11 **3:1:** 2Pit 1:13 **3:2:** Jut 17 **3:3:** 1Tim 4:1, Jut 18

4 mhəni mə, “Rəfo? Rıməni mə truvehe mwi, mətə in pəku? Nəpın kaha me səkitaha həmamhə meste pəhe nəha təkwtəkwuni narımnari me pam həpkəpəiti mhə kamho a iamınhi irə. Fwe kupwən anan, nəpın kını tıprənə meste pəhe təkwtəkwuni, narımnari me pam kamho a nari kuatia.”

5 Kamhəni iamınha irə mətə irəha həpkəkeikei mhə mə tuhətərig fwe tui anan ia nəgkiariien səvənhi Kumwesən ro neiai mīne tıprənə, nənə mo tıprənə rutə ia kurkwai nui, muvehi nui mo kwopun me pam ia təkure tıprənə irə,

6 nənə marə makıətənimw mwi tıprənə kupwən, mouraha ia nui nəha.

7 Nəgkiariien nəha səvəi Kumwesən raməkwtəmhiri neiai mīne tıprənə krauarə təkwtəkwuni. Irau trouarə roueste nəpın in trovani irau ia napw ia nəpın sə in trəpwin noien ərəha me irə səvəi nərmama səməme kamhərui nəkwən, mouraha irəha.

8 Mətə nərmama keikei me, tihəpwəh nenouenouiien nari kuatia i mə ia nətərigien səvəi İərimənu nəpın kuatia rəmwhen ia nuk wan-taosən, nənə nuk wan-taosən rəmwhen ia nəpın kuatia.

9 Nərmama nəpwin rerınraha rırhi mə İərimənu ramo tıpwə ti noien nəgkiariien səvənhi ruvehe mukuə, mətə rıpkə mhə iamınhi irə. In ramo nətərigien səvənhi raməpwəmwis mə trameitenhi kimiaha. In rəpwəh nokeikeiien mə iərmama riti tremhə kouraha in, mətə rokeikei mə nərmama pam tuhərərig ia noien ərəha me səvənraha mhəuvehe tukwe.

10 Mətə nəpın i kani mə nəpın səvəi İərimənu truvehe rəmwhen ia rakres. Ia nəpın nəha, tsəregi nurıgrıgien asori. Kəpuapən triwən. Napw trahi meri mīne məkwə mīne kəməhau me. Irəha tuharis mhəiwən. Nənə nəpnəpanien tro tıprənə mīne narımnari me pam kamharə irə tuhəiwən.

11 Tı nəri nə mə Kumwesən trouaraha pam narımnari me nəha ia noien nəha, hiəukurən mə tihəfarə irə. Kimiaha tihaməkeikei mharə ia narəien sə ro ikinan i, mamho narımnari me səməme Kumwesən rokeikei,

12 mamheitenhi nəpın i kani mə nəpın səvəi Kumwesən, nənə, mamhəmwur ia noien wok sə tro nəpın nəha truvehe akwauakw. Ia nəpın nəha nəpnəpanien tro kəpuapən mouraha narımnari me pam irə. Nənə napw trahi meri mīne məkwə mīne kəməhau me. Irəha tuharis mhəiwən.

13 Mətə kitaha sameitenhi nəgkiariien səvəi Kumwesən mə truvehe mukuə. In rıməni mə tro neiai vi mīne tıprənə vi, kwopun riti sə narımnari me hatukwatukw a tuhamarə ikin.

14 Ro pen nərmama keikei me, ti nəri nə mə hiameitenhi narımnari me i tihousari əknekin mə Kumwesən trəpwəh nətoniien nəmkemikien riti ia nımıruien səkimiaha, uə noien ərəha riti triwən ia nımıruien səkimiaha, nənə tiharə ia nəmərınuien kimiaha min.

15 Tihaməkeikei mhəukurən mə nətərigien səvəi İərimənu səkitaha rəpwəmwis ti neitenhiien kitaha. In ramo mə truvehimıru nərmama nəpwin mwi. Rəmwhen ia nəgkiariien sə piəvtaha keikei Pol rımərəi m kimiaha mesi pen nukurənien sə Kumwesən rıməuvei pen min.

16 Ia nəkukuə me pam səvənhi raməgkiari ia narımnari me nəha. Ia nəkukuə me nəha, narımnari me nəpwin nəha ikin həknekin ti nukurənien. Nərmama səməme hərəirei nari nətərigien səvənraha ramaiuau, irəha kamhəuvsini nəgkiariien me səvəi Pol, ia noien a mwi nəha irəha kamhəuvsini mwi nəgkiariien me nəpwin ia Nəkukuə İkinan. Nənə Kumwesən trouaraha irəha tukwe.

3:4: Aes 5:19, Esik 12:22, Mat 24:48 3:5: Jen 1:6-9 3:6: Jen 7:11-21, 2Tes 2:5 3:8: Sam 90:4
 3:9: Hab 2:3, 1Tim 2:4 3:10: 1Tes 5:2, Mat 24:29,35 3:12: Aes 34:4 3:13: Aes 65:17, Aes 66:22,
 Rev 21:1,27 3:15: Rom 2:4, 2Tes 3:9

¹⁷ Ro iam̄inhi irə, nər̄mama keikei me, t̄i nəri nə mə kimiaha hiəuvəukurən raka nəri i kurirə rier pehe, tihaməkeikei mhəsiari kamo nəgkiariien ərəha me səvəi nər̄mama səməme kamhərui nəkwai Kumwesən həvi raka kimiaha ia kwopun səkimiaha hiamərer əknekin ik̄in, nənə, hiəmwei.

¹⁸ Mətə tihəuverə ia namasanien mine nukurənien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo. In nəha iərmama sə rauvehim̄iru kitaha.

Pwəh nasor̄ien revən tukwe in ipwet mine ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iam̄inhi!

Fas Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon in aposol riti sə Iesu rokeikei pik. In rirai nəkukuə me i Jon, Fas Jon, Seken Jon, mine Namba Tri Jon. In rirai nəkukuə me nəha ipaka ti nuk 90. Fas Jon rəvəhag m nakalasia me mīni mə irəha tuhaməkeikei mhəsiari ti nahatən eikuə me kamo nahatən eikuə me həkoui irapw irəha ia suatuk atukwatukw. Nahatən eikuə me nəha kamhəni mə Iesu rīpko mhə in Kristo, Tini Kumwesən. Həni mə Kumwesən rīpkuvehe mhə mo in iərmama rəmwhen ia kitaha. Jon rokeikei mə nakalasia me tuhəukurən mə Iesu in Kumwesən mine in mwi iərmama. Jon rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvəi nakalasia me pwəh hərəer əknekin ia nahatətəien səvənraha ia Iesu Kristo mamho nokeikeien. In rini mə kitaha tsaməkeikei mhokeikei kitaha me, mamhəsiari nəgkiariien me səvəi Kumwesən. Trini minuə samo iamīnha irə, səukurən mə kitaha nīpwnəti Kumwesən me.

Nægkiariien səvəi Nīmīruien

¹ Nægkiariien i səkīmaha raməvisau Nægkiariien sə rinarə raka fwe tui nəpīn tīprənə ramiwən ihi. Kīmaha iahəuvəregi raka Nægkiariien nəha, mhətoni ia nənimemaha, mhəspau irə, mhərapī ia rəgīmaha. Nægkiariien nəha in Nīmīruien.

² Nīmīruien i rīmāier pehe tukumaha. Kīmaha iahənətoni mhəukurən mə in nīpərhiēnien. Nənə təkwtəkwuni iahaməni irapw Nīmīruien Rerīn i tukumiaha. Fwe kupwən in rīnamarə irau Tata Kumwesən, nənə marə mier pehe tukumaha.

³ Iahaməni irapw tukumiaha narimnari me i iahənətoni mhəregi mə kīmīaha tihəuvehe mhə pəri nari kitaha m kīmīaha. Pərhiēn kīmaha iahamo pəri nari kīmaha Tata Kumwesən mine Tini, Iesu Kristo.

⁴ Nægkiariien me i iahamrai rauvehe tukumiaha mə tro rerīmaha ragien.

Navənien ia nukuraanien

⁵ Nægkiariien i kīmaha iahəregi in rīməni pehe tukumaha, nənə iahaməni pehe tukumiaha, mə Kumwesən in nukuraanien nəpītəvien rīwən anan irə.

⁶ Trini minuə kitaha səni mə samo pəri nari kitaha min, mətə ia navənien səkītaha samavən ia nəpītəvien, nənə sameikuə. Noien səkītaha rīpkesi pen mhə nəgkiariien sə ro nīpərhiēnien.

⁷ Mətə trini minuə ia navənien səkītaha samavən ia nukuraanien rəmwhen in ramarə ia nukuraanien, nənə kitaha samo pəri nari, nite Tini, Iesu, ramaikuas raka noien ərəha me pam səkītaha, mo kitaha səmher.

⁸ Trini minuə kitaha səni mə səpko mhə noien ərəha, sameikuə atukw a ia kitaha me, nənə nəgkiariien sə ro nīpərhiēnien rīwən ia kitaha.

⁹ Mətə kitaha səukurən nətīgiteien ia Kumwesən, noien səvənhi ratukwatukw. Ro iamīnhi irə, trini minuə səni irapw noien ərəha me səkītaha min, nənə in trenouenou noien ərəha me səkītaha, maikuas raka noien me pam i səno həpkatukwatukw mhə, mo kitaha səmher.

¹⁰ Trini minuə kitaha səni mə səpko mhə noien ərəha, samo Kumwesən mə in ieikuə riti, nənə nəgkiariien səvənhi rīwən ia kitaha.

2

¹ Nipwnätik me. Iakamrai nægkiariien me i tukumiaha mamänise kimiaha mä tihäpwäh noien äräha. Mätä trini minuä iärmama riti ro noien äräha, iärmama riti näha ikin trasitu ia kitaha, mægkiari tukwini säkitaha m Tata Kumwesän. Iärmama näha in näha Iesu Kristo, in iamä atukwatukw.

² In remhə niten raikuas raka noien äräha me säkitaha. In ripkemhə mhə mä niten traikuas raka äpa noien äräha me säkitaha, mätä in remhə mwi mä niten traikuas raka noien äräha me sävai närmama me ia tənəmtənə me pam.

³ Kitaha säfukurən mä säuvəuvehe mhəuvəukurən pärhien Kumwesən? Trini minuä samo nægkiariien me sävənhi, noien näha ramahatan pen.

⁴ Iärmama sä rani mä in rukurən Kumwesən mätä ripko mhə nægkiariien me sävənhi, in ieikuä, nənə nægkiariien sä ro nipərhienien riwən irə.

⁵ Mätä trini minuä iärmama riti ramo nægkiariien sävai Kumwesən, in pärhien iärmama i ramokeikei Kumwesən ia noien sä ratukwatukw pam. Kitaha säfukurən mä säpwit äknekin ia Kumwesən? Noien i sä takini ramahatan pen.

⁶ Iärmama sä rani mä in räpwit äknekin ia Kumwesən traməkeikei mavən ia navənien kuatia näha Iesu rinavən irə.

Nægkiariien vi

⁷ Nipwnätik keikei me. Nægkiariien i iakamrai m kimiaha ripko mhə nægkiariien vi riti, mätä in nægkiariien akuas sä hiəuvəregi raka kinani fwe nukunen. Nægkiariien akuas i in nægkiariien i sä hiəuvəregi raka.

⁸ Mätä ia nətוןien riti mwi, nægkiariien i iakamrai rauvehe tukumiaha, in nægkiariien vi. Kinətōni ia suatuk vi riti ia nimiruien sävai Iesu mine säkimiaha ti näri nä mä näpitävien rinakurau mamevən, nukuraanien pärhien ruvəuvehe maməhiapw.

⁹ Iärmama sä rani mä in ramarə ia nukuraanien mätä raməmwəki piävni, in ramarə ihi ia näpitävien.

¹⁰ Iärmama sä ramokeikei piävni in ramarə ia nukuraanien, nənə nari riti riwən ia narəien sävənhi tro in rapəti mimwei.

¹¹ Mätä iärmama sä raməmwəki piävni in ramarə ia näpitävien, mamavən ia näpitävien, mireirei kwopun ramevən ikin, ti näri nä mä näpitävien räuiui nənimen.

¹² Näkwərhakwərha me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti näri nä mä Kumwesən rinənouou raka noien äräha me säkimiaha ti näri Iesu rino.

¹³ Tata me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti näri nä mä kimiaha hiəuvəukurən raka Iärmama sä rinarə raka fwe tui näpin tiprənə ramiwən ihi.

Ntəmaruə me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti näri nä mä kimiaha hiəuvəuvehi irapw raka niskaiien sävai iəremhə äräha Setan.

¹⁴ Näkwərhakwərha me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti näri nä mä kimiaha hiəuvəukurən raka Tata Kumwesən.

Tata me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti näri nä mä kimiaha hiəuvəukurən raka Iärmama sä rinarə raka fwe tui näpin tiprənə ramiwən ihi.

Ntəmaruə me. Iakamrai nəgkiariien i rauvehe tukumiaha,
 ti nəri nə mə kimiaha hiəskai,
 nəgkiariien səvəi Kumwesən ramarə ia rerimiaha,
 nənə hiəuvəuvehi irapw raka niskaiien səvəi iəremhə ərəha Setan.

Tiprənə i mine noien me kamo ia tiprənə i

¹⁵ Tihəpwəh nokeikeiien noien me səvəi tiprənə i uə narimnari me səvəi tiprənə i. Trini minuə iərmama riti rokeikei noien me səvəi tiprənə i, in ripkokeikei pərhien mhə Tata Kumwesən.

¹⁶ Iakani iamihni irə ti nəri nə mə nəpin me pam nərmama me səvəi tiprənə i kamhə nəfe noien ərəha nipwranraha rokeikei. Nəpin me pam rerinraha ramevən ia nəfe nənimenraha rətoni hokeikei mə tuhəuvehi. Irəha kamhərpwi irəha ti nautə me səvənraha. Noien me pam nəha həpkuku pen mhə ti Tata Kumwesən, mətə kamhəuku pen ti tiprənə i.

¹⁷ Noien me səvəi tiprənə i mine narimnari me nərmama səvəi tiprənə i hokeikei hənəməuvehe tuhəiwən, mətə iərmama sə ramə nəkwai Tata Kumwesən ramarə rerin.

Profet eikuə me

¹⁸ Nipwnətik me. Nəpin sampam i samarə irə. Kimiaha hiəuvəregi raka mə iərmama riti truvehe məmwəki pik Kristo. Təkwətəkwuni mine nəha nərmama həpik səməme kamhəmwəki pik Kristo həuvəuvehe raka. Noien i ro nukurənien i tukutaha səukurən mə pərhien nəpin sampam i samarə irə.

¹⁹ Nərmama me nəha hənəpwəh kitaha mhəier, ti nəri nə mə ripko mhə irəha nərmama me pərhien səkitaha. Trini minuə irəha nərmama pərhien me səkitaha ko kamhəripin, mamharə kitaha minraha. Mətə irəha hənəpwəh kitaha mhəier, mho nukurənien i mə ripko mhə irəha nərmama me pərhien səkitaha.

²⁰ Mətə kimiaha hiəuvəuvehi raka Nənimwin i Kristo Ikinan rinətəgi pen ia kimiaha, ro pen kimiaha pam hiəuvəukurən nari.

²¹ Ripko mhə iakamrai nəgkiariien i rauvehe tukumiaha ti nəri nə mə kimiaha hiəreigi nəgkiariien sə ro nipərhienien, rekəm. Mətə iakamrai nəgkiariien i rauvehe tukumiaha ti nəri nə mə hiəuvəukurən raka nəgkiariien sə ro nipərhienien, nənə hiəukurən mwī mə neikuəien riti ko ripkuku pen mhə irə.

²² Sin in ieikuə? Iərmama sə rani mə ripko mhə Iesu in Kristo in ieikuə. Iərmama iamihna irə in raməmwəki pik Kristo, mani neikuəien ia Tata Kumwesən mine Tini.

²³ Iərmama sə rani neikuəien ia Tini Kumwesən, Tata Kumwesən ripkarə mhə tukwe. Mətə iərmama sə rani irapw Tini Kumwesən, Tata Kumwesən in mwī ramarə tukwe.

²⁴ Nəgkiariien nəha kimiaha hiəməregi kinani fwe nukunen tihətui amasan tukwe pwəh rəpwit əknekīn ia rerimiaha ia nəpin me. Trini minuə nəgkiariien nəha hiəməregi kinani fwe nukunen rəpwit əknekīn ia rerimiaha nəpin me, kimiaha mwī tihəpwit əknekīn ia Tini Kumwesən mine Tata səvənhi.

²⁵ Nənə in i nəri Kumwesən riməni mə traməkeikei muvei pehe m kitaha: nimiruien rerin.

²⁶ Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, mamægkiari ia nærmama me naha sëmame kamhæmwur mæ tuheikuæ ia kimiaha.

²⁷ Kimiaha hiæuvæuvehi raka Nænimwin sæ Kristo rinætægi pen ia kimiaha. Nænimwin naha rinaræ raka ia kimiaha ro pen hiæpkætui mhæ mwi iærmama riti mæ trahatæn kimiaha. Mætæ nænimwin sæ Kristo rinætægi pen ia kimiaha ramahatæn kimiaha ia narimnari me pam. Nænæ narimnari me naha ramahatæn kimiaha iræ ro nipærhienien ripko mhæ neikuæien. Ro iamînhi iræ tihæpwit æknekîn ia Kristo ræmwhen ia Nænimwin naha rinahatæn kimiaha iræ.

Nipwnæti Kumwesæn me

²⁸ Ouah nipwnætik me. Tihæpwit æknekîn ia Kristo mæ næpîn in trier pehe iræ kitaha tsæpwæh nehekirien, ia nuveheien sævænhi kitaha tsæpwæh naurisien ia nænimen.

²⁹ Kimiaha hiæuvæukuræn raka mæ noien sævai Kumwesæn ratukwatukw. Ro iamînhi iræ hiæuvæukuræn mwi mæ nærmama sëmame kamho noien atukwatukw iræha nipwnætîn me.

3

Kumwesæn rokeikei pik kitaha

¹ Hætoni ro Kumwesæn rokeikei pik kitaha! Nokeikeiien sævænhi rasori pik tukutaha ro pen in ramækwein kitaha mæ nipwnætîn me. Pærhien kitaha nipwnætîn me. Nærmama sævai tiprænæ i hæreirei kitaha ti næri næ mæ hæreirei Kumwesæn.

² Nipwnætik keikei me. Tækwætækwuni naha kitaha sæuvæuvehe raka mhæno nipwnæti Kumwesæn me ia kitaha, mætæ ræpwæh ihi noien nukurænien i mæ tsæuvehe mhæfo iræ. Mætæ nari kuatia kitaha sæukuræn. Næpîn Kristo trier pehe iræ, kitaha tsæuvehe mhæmwhen iræ, ti næri næ mæ næpîn naha kitaha tsætoni in ia nænimetaha.

³ Nærmama me pam sëmame kamhæmri pen æknekîn nætærigien sævænraha ia Kristo mæ tuhæuvehe mhæmwhen iræ kamho noien sævænraha ræmher ræmwhen ia noien sævænhi ræmher.

⁴ Iærmama sæ ramo noien æræha in ramæruï Loa sævai Kumwesæn. Iakani iamînhi ti næri næ mæ nægkiariien i “noien æræha” nipwræn i næruïen Loa sævai Kumwesæn.

⁵ Nænæ kimiaha hiæukuræn mæ Kristo rimæier pehe mæ truvehi raka noien æræha me. Hiæukuræn mæ noien æræha riwæn iræ.

⁶ Ro iamînhi iræ iærmama sæ ræpwit æknekîn ia Kristo ko ripkæmwur pen mhæ ia noien æræha. Iærmama sæ ramæmwur pen ia noien æræha ripkætæ raka mhæ Kristo mipkukuræn raka mhæ mwi in.

⁷ Nipwnætik me. Tihæpwæh næsenien iærmama riti reikuæ ia kimiaha. Iærmama sæ ramo noien atukwatukw, in iæmæ atukwatukw ræmwhen ia Kristo in iæmæ atukwatukw.

⁸ Iærmama sæ ramæmwur pen ia noien æræha, in tini Setan, ti næri næ mæ fwe ia nukune næræien mauvehe Setan ramo noien æræha. Næri i in i Tini Kumwesæn rimæier pehe tukwe mæ trouraha noien me Setan ramo.

⁹ Iærmama sæ in tini Kumwesæn ko ripkæmwur pen mhæ ia noien æræha ti næri næ mæ nimæruïen sævai Kumwesæn ruvæuvehe mino raka kuatia irau nimæruïen sævænhi. In tripkæmwur pen mhæ ia noien æræha ti næri næ Kumwesæn in Tata sævænhi.

¹⁰ Kitaha sáfukurən mə nisimə nəha nipwnəti Setan, nisimə nəha nipwnəti Kumwesən? Noien i ramahatən pen. İərmama sə ripko mhə noien atuk-watukw, məpwəh nokeikeien piəvni ripko mhə in tini Kumwesən. In tini Setan.

Sokeikei kitaha me

¹¹ Nəgkiariien i in i kimiaha hiəuvəregi raka kinani fwe nukunen mə kitaha tsaməkeikei mhokeikei kitaha me.

¹² Kitaha tsəpwəh nəmwhenien ia Ken. In iərmama səvəi Setan. In rousi əpune piəvni anan. Ken rousi əpune piəvni ti nəfe? In rousi əpune ti nəri nə mə noien sə piəvni ramo ramasan, mətə noien sə in ramo rərəha.

¹³ Piak me, nənimemiaha trəpwəh nierien nəpin tihətoni nərmama səvəi tiprənə i kamhəmwəki kimiaha.

¹⁴ Kitaha səukurən mə səuvəier raka ia nemhəien mhəuvehe ia nimiruien. Səukurən nəri i ti nəri nə mə samokeikei piəvtaha me. İərmama sə nokeikei-ien riwən irə in ramarə ihi ia nemhəien.

¹⁵ İərmama sə raməmwəki piəvni in rəmwhen ia iərmama sə ramousi əpune iərmama. Nənə kimiaha hiəukurən mə iərmama sə ramousi əpune iərmama nimiruien rərin riwən irə.

¹⁶ Kitaha sáfukurən nəri nokeikeien? İesu Kristo rinahatən kitaha irə nəpin rinəsəni pehe nimiruien səvənhi tukutaha. Nənə ratukwatukw mwi mə kitaha tsəsəni pen nimiruien səkitaha ti piəvtaha me.

¹⁷ Trini minuə iərmama riti səvənhi narimnari me səvəi tiprənə i rasori rətə piəvni riti nari riwən tukwe, mətə in ramo nəri auər a irə, nokeikeien səvəi Kumwesən trəfo marə irə?

¹⁸ Nipwnətik me. Rərəha mə samokeikei nərmama ia tərhutaha a. Kitaha tsaməkeikei mhokeikei pərhiən irəha, mhə narimnari me trasitu ia nirəha.

¹⁹ Trini minuə samo iamınha irə, kitaha səukurən mə kitaha nərmama səvəi nıpərhiənien. Nənə səukurən nuveheien ia nəmri Kumwesən rəritaha fwe imwə rəpwəh nehekiriən.

²⁰ Nəri auər a mə səregi ia rəritaha mə səno noien riti rərəha, mətə tsəpwəh nehekiriən ti nəri nə mə Kumwesən in rasori məpi raka rəritaha, nəno mukurən pam narimnari.

²¹ Nipwnətik keikei me. Trini minuə kitaha səregi ia rəritaha mə səpko mhə noien riti rərəha, tsəpwəh nehekiriən ia nəmri Kumwesən.

²² Nənə nəfe nəghi kitaha tsəres, in truvehi pehe m kitaha, ti nəri nə mə samo nəgkiariien me səvənhi mine nəfe rərin ramagien tukwe.

²³ Nənə in i nəgkiariien səvənhi sə in riməni mə tso. Kitaha tsaməkeikei mhəni nıpərhiənien ia nəghi Tini, İesu Kristo, nənə mamhokeikei kitaha me rəmwhen in ruvəni raka tukutaha i.

²⁴ İərmama sə ramo nəgkiariien me səvənhi rəpwit əknekin ia Kumwesən, nənə Kumwesən rəpwit əknekin irə. Kitaha sáfukurən mə Kumwesən rəpwit əknekin ia kitaha? Nənimwin sə in riməuvei pehe m kitaha ramo kitaha səukurən.

4

Nətə səsien ia nənimwin me

3:11: Jon 13:34 **3:12:** Jen 4:8 **3:13:** Mat 5:11-12, Jon 5:18-19 **3:14:** Jon 5:24, 1Jon 2:11, Mat 5:21-22 **3:15:** Rev 21:8 **3:16:** Jon 13:1, Kal 1:4, 1Tes 2:8 **3:17:** Dut 15:7 **3:18:** Jem 2:15-16
3:21: Hip 4:16 **3:22:** Mat 21:22 **3:23:** Jon 6:29, 13:34 **3:24:** Rom 8:9, 1Jon 4:13

¹ Nipwnätik keikei me. Tihəpwəh niniien nipərhiendien ia profet me pam, mətə tihəkupwəh mhətə sas raka ia nirəha mə nənimwin sə ramarə ia nirəha ruku pen pərhiien ti Kumwesən uə rekəm. Iakani iaminih i rə ti nəri nə mə profet eikuə me həpik həuvavən pam ia tənəmtənə me.

² Noien nəha sə tro kimiaha hiəregi sas mə nənimwin səvəi Kumwesən ramarə ia iərmama ro iaminih i rə. Trini minuə iərmama rani mə nəpən Iesu Kristo riməuvehe ia tivrənə i nipwran rəmwhen ia nipwrai iərmama, iərmama nəha Nənimwin sə raku pen ti Kumwesən ramarə i rə.

³ Mətə nərmama me pam səməme həpwəh nini irapwien Iesu Nənimwin səvəi Kumwesən ripkarə mhə ia nirəha. Nənimwin sə ramarə ia nirəha nənimwin səvəi iərmama sə raməmwəki pik Kristo. Kimiaha hiəvəregi raka mə iərmama nəha truvehe, mətə təkwtəkwuni nəha nənimwin səvənh i ruvəuvehe raka ia tivrənə i.

⁴ Nipwnätik me. Kimiaha nə nərmama me səvəi Kumwesən. Hiəvəuvehi irapw raka niskaiien səvəi profet eikuə me nəha ti nəri nə mə Nənimwin sə ramarə ia kimiaha niskaiien səvənh i rasori məpi raka nənimwin sə ramarə ia tivrənə i.

⁵ Irəha nərmama səvəi tivrənə, ro pen nəgkiariien səvənraha səvəi tivrənə, nənə nərmama səvəi tivrənə kamhətərig ia nirəha.

⁶ Mətə kitaha nərmama me səvəi Kumwesən. Ro iaminih i rə iərmama sə rukurən Kumwesən ramətərig ia kitaha, mətə iərmama ripko mhə in iərmama səvəi Kumwesən in rəpwəh nətərigien ia kitaha. Noien i ro kitaha sətə sas Nənimwin sə rani nipərhiendien mine nənimwin sə rameikuə.

Kumwesən riməkupwən mokeikei kitaha

⁷ Nipwnätik keikei me. Pwəh kitaha sokeikei kitaha me ti nəri nə mə nokeikeiien raku pen ti Kumwesən. Iərmama sə ramo nokeikeiien in tini Kumwesən in rukurən Kumwesən.

⁸ Iərmama sə nokeikeiien səvənh i riwən in rireirei Kumwesən ti nəri nə mə Kumwesən in nukune nokeikeiien.

⁹ Kumwesən rinəfo mo kitaha sətəni nokeikeiien səvənh i? In rinərhi pehe Tini anan kuatia ruvehe ia tivrənə i mo suatuk m kitaha səuvehi nimiruien i rə.

¹⁰ Nəri i in nokeikeiien pərhiien. Ripko mhə kitaha sənokeikei Kumwesən, mətə Kumwesən rinəkeikei kitaha, mərhi pehe Tini remhə niten raikuas raka noien ərəha me səkitaha.

¹¹ Nipwnätik keikei me. Kumwesən rokeikei pik kitaha ro iaminih i rə kitaha mwi tsaməkeikei mhokeikei kitaha me.

¹² Iərmama riti ripkətəni raka mhə Kumwesən. Mətə mə kitaha samokeikei kitaha me, Kumwesən rəpwit əknekin ia kitaha, nənə nokeikeiien səvənh i ruvehe matukwatukw pam ia kitaha.

¹³ Kitaha səfukurən mə səpwit əknekin ia Kumwesən in rəpwit əknekin ia kitaha? Kitaha səukurən ti nəri nə mə in riməuvei pehe Nənimwin səvənh i m kitaha.

¹⁴ Nənə kimaha iahənətəni raka mamhəni irapw mə nipərhiendien Tata Kumwesən rinərhi pehe Tini ruvehe mə truvehimiru nərmama ia tivrənə.

¹⁵ Iərmama sə rani irapw mə Iesu in Tini Kumwesən, Kumwesən rəpwit əknekin i rə, nənə in mwi rəpwit əknekin ia Kumwesən.

16 Kitaha sɔuvɔkurɔn raka nokeikeien i Kumwesɔn ramo m kitaha, sɔuvɔuvehe raka mhɔni nɔpɔrhienien irɔ. Kumwesɔn in nukune nokeikeien. Ro iamɔnhi irɔ iɔrmama sɔ ramarɔ ia nokeikeien in rɔpwit ɔknekɔn ia Kumwesɔn, Kumwesɔn rɔpwit ɔknekɔn irɔ.

17 Nɔpɔn nokeikeien ruvehe matukwatukw pam ia kitaha, noien i tro kitaha sɔpwɔh nehekɔrien ia nɔpɔn Kumwesɔn trɔrpwɔn noien ɔrɔha me irɔ sɔvɔi nɔrmama. Kitaha tsɔpwɔh nehekɔrien nɔpɔn nɔha, ti nɔri nɔ mɔ ia tɔprɔnɔ i noien sɔkitaha rɔmwhɔn ia noien sɔvɔi Kristo.

18 Iɔrmama sɔ ramokeikei Kumwesɔn ko rɔpkhekɔr mhɔ in. Nɔpɔn kitaha sɔukurɔn amasan mɔ Kumwesɔn ramokeikei kitaha, kitaha tsɔpwɔh nehekɔrien. Iɔrmama ramhekɔr ti nɔri nɔ mɔ rerɔn ramrhi nɔrpwɔnien nɔha Kumwesɔn tro, mɔtɔ iɔrmama sɔ ramhekɔr iamɔnhi irɔ rɔpkukurɔn amasan mhɔ ihi mɔ Kumwesɔn ramokeikei in.

19 Kitaha samokeikei kitaha me ti nɔri nɔ mɔ Kumwesɔn rɔmɔkupwɔn mokeikei kitaha.

20 Trɔni mɔnuɔ iɔrmama riti rɔni mɔ ramokeikei Kumwesɔn, mɔtɔ ramɔmwɔki ihi pɔvni, in iekuɔ riti. Iɔrmama sɔ rɔpwɔh nokeikeien pɔvni sɔ ramɔtoni ia nɔnimen in ko rɔpkokeikei mhɔ Kumwesɔn sɔ rɔpkɔtoni mhɔ.

21 Nɔnɔ nɔgkɔriien i in i Iesu rɔmɔuvei pehe m kitaha. Iɔrmama sɔ ramokeikei Kumwesɔn tramokeikei mokeikei mwi pɔvni.

5

Iɔrmama sɔ rani nɔpɔrhienien ia Iesu Kristo

1 Nɔrmama me pam sɔmɔme kamhɔni nɔpɔrhienien ia Iesu mɔ in Kristo sɔ Kumwesɔn rɔmɔni mɔ trɔrhi pehe i, irɔha nɔpwnɔti Kumwesɔn me. Nɔnɔ kɔmiɔha hiɔukurɔn mɔ iɔrmama sɔ ramokeikei tata riti in ramokeikei mwi nɔpwnɔtin me.

2 Kitaha tsɔfukurɔn mɔ samokeikei pɔrhien nɔpwnɔti Kumwesɔn me? Trɔni mɔnuɔ samokeikei Kumwesɔn, nɔnɔ mamhɔ nɔgkɔriien me sɔvɔnhi, noien nɔha ramahatɔn pen mɔ kitaha samokeikei pɔrhien irɔha.

3 Trɔni mɔnuɔ samokeikei Kumwesɔn nɔpwrɔn i tsamɔ nɔgkɔriien me sɔvɔnhi. Nɔnɔ nɔgkɔriien me sɔvɔnhi hɔpkɔpam mhɔ tukutaha,

4 ti nɔri nɔ mɔ kitaha pam nɔpwnɔti Kumwesɔn me samɔuvehi irapw nɔskaiien sɔvɔi noien ɔrɔha me kamo ia tɔprɔnɔ i. Nɔri sɔ samɔskai irɔ rauvehi irapw nɔskaiien sɔvɔi noien ɔrɔha me kamo ia tɔprɔnɔ i in i nahatɔtɔien sɔkitaha.

5 Sin ko ruvehi irapw nɔskaiien sɔvɔi noien ɔrɔha me kamo ia tɔprɔnɔ i? Iɔrmama sɔ rani nɔpɔrhienien mɔ Iesu in Trɔni Kumwesɔn, iɔrmama nɔha in ɔpa ko ruvehi irapw nɔskaiien sɔvɔi noien ɔrɔha me kamo ia tɔprɔnɔ i.

6 Iesu Kristo in iɔrmama sɔ rɔmɔuvehe ko paptas irɔ ia nui marɔ memhɔ mwi nɔten raiu. Rɔpkɔ mhɔ in iɔrmama sɔ rɔmɔuvehe ko paptas ɔpa irɔ ia nui, rekɔm. Mɔtɔ in iɔrmama sɔ rɔmɔuvehe ko paptas irɔ ia nui marɔ memhɔ mwi nɔten raiu. Nɔnimwɔn Ikinan rani irapw mɔ nɔri nɔha ro nɔpɔrhienien, ti nɔri nɔ mɔ Nɔnimwɔn Ikinan in nukune nɔpɔrhienien.

7 Nɔri kahar hamarni irapw nɔri nɔha mɔ ro nɔpɔrhienien,

8 Nɔnimwɔn Ikinan mɔne nui mɔne netɔ. Nɔnɔ nɔgkɔriien sɔvɔnrarhar kwatia.

9 Nɔpɔn me kitaha samɔni nɔpɔrhienien ia nɔgkɔriien sɔvɔi iɔrmama, mɔtɔ nɔgkɔriien sɔvɔi Kumwesɔn ro nɔgsɔn mɔpi raka, ti nɔri nɔ mɔ nɔgkɔriien nɔ

nægkiariien səvəi Kumwesən. Nənə in ruvəuvei pehe raka nægkiariien səvənhi ramægkiari ia Tini.

¹⁰ Iərmama sə rani nīpərhienien ia Tini Kumwesən rauvehi nægkiariien nəha ia rerin. Mətə iərmama sə rīpkini mhə nīpərhienien ia Kumwesən, in rani Kumwesən mə iekuə riti, ti nəri nə mə in rīpkini mhə nīpərhienien ia nægkiariien sə Kumwesən ruvəuvei pehe raka ramægkiari ia Tini.

¹¹ Nəfe nəha nægkiariien? Nægkiariien i in i. Kumwesən rīməuvei pehe nīmīruien rerin m kitaha, nənə nīmīruien nəha saməuvehi ruku pen ti Tini.

¹² Iərmama sə rauvehi Tini Kumwesən rauvehi mwī nīmīruien, mətə iərmama sə rīpkuvehi mhə Tini Kumwesən rīpkuvehi mhə nīmīruien.

Nīmīruien rerin

¹³ Iakamrai nægkiariien me i rauvehe tukumiaha. Kimiaha nərmama səməme hiāməni nīpərhienien ia nəghi Tini Kumwesən. Iakokeikei mə kimiaha tihəukurən mə hiəuvəuvehi raka nīmīruien rerin.

¹⁴ Nənə təkwəkəwuni, trini minuə kitaha səfwaki m Kumwesən, nari riti nəha ikin ramasitu ia kitaha mə tsəpwəh nehekīrien. Nəri nəha in i Kumwesən ruvəni raka mə triregi nəfwakīien səkitaha, mətə nəfwakīien səkitaha traməkeikei mhesi pen atukwatukw nətərigien səvənhi mine nəfe in rokeikei mə tro.

¹⁵ Trini minuə səukurən mə in triregi nəfwakīien səkitaha, nəfe nəghin tsəres in i, nənə səuvəukurən raka mə tsəuvehi.

¹⁶ Trini minuə kimiaha riti rətoni piəvni riti ramo noien ərəha mətə rīpko mhə noien ərəha sə ramiri pen in mə tremhə, kimiaha tihəfwaki tukwe pwəh Kumwesən ruvei pen nīmīruien min. Mətə noien ərəha riti nəha ikin sə ramiri pen iərmama mə tremhə. Nənə iou iapkini mhə mə tihəfwaki ti nərmama səməme kamho noien ərəha nəha.

¹⁷ Nərmama me pam səməme kamho noien sə rīpkatukwatukw mhə kamho noien ərəha, mətə noien ərəha me nepwin nəha ikin səməme həkiri pen mhə irəha mə tuhemhə.

¹⁸ Kitaha səukurən mə iərmama sə in tini Kumwesən, Tini Kumwesən atukwatukw rauvehi amasan in. Ro iaminihī irə iərmama nəha ko rīpkəmwur pen mhə ia noien ərəha, iəremhə ərəha Setan rīreirei nīrapīien in.

¹⁹ Kitaha səukurən mə kitaha nīpwənəti Kumwesən me, mətə nərmama səvəi tīpənə irəha pam kamharə ia rəgi iəremhə ərəha Setan.

²⁰ Kitaha səukurən mwī mə Tini Kumwesən rīməuvehe, muvei pehe nukurənien m kitaha mə tsəukurən Kumwesən i Kumwesən pərhien. Nənə kitaha səuvəuvehe raka mhəpwit əknekin ia Kumwesən nəha. Iakani iaminihī irə ti nəri nə mə səpwit əknekin ia Tini, Iesu Kristo. In nə Kumwesən pərhien. In nə nīmīruien rerin.

²¹ Nīpwənətik me. Tihətui amasan tukumiaha me mhəpwəh nəfwakīien m nənīmwi nari me.

Seken Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rirai nəkukuə i kani mə Seken Jon revən ti pran sə Kumwesən rımərfi mine nıpwənətın me. Səreirei mə rirai nəkukuə i revən ti pran əfwaki riti mine nərmmama me ia nəkwai nımwə səvənhi uə nəfwakiien riti mine nakalasia me səvənhi. Nəkukuə i raməgkiari ia nokeikeiien sə nakalasia me tuho mınraha me. Jon rini mə nəpın iko nokeikeiien ikamo nəkwai Kumwesən. Nənə nəgkiariien səvəi Kumwesən rani mə tsarə ia nokeikeiien. Jon ramahatən mwi mə Iesu in Tini Kumwesən in iərmama in Kumwesən. Nakalasia me tuharaka ia nərmmama me səməme kəmhəni mə Iesu in iərmama a, rıpkə mhə in Kumwesən.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou elta səvəi nəfwakiien. Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukw ik pran asori sə Kumwesən ruvərfi raka ik. Rauvehe mwi ti nıpwənətım me. Iakokeikei pərhiən kımiaha. Nənə rıpkə mhə iou əpa, mətə nərmmama me pam səməme həukurən nəgkiariien pərhiən, irəha mwi hokeikei kımiaha.

² Kımaha ia hokeikei kımiaha iamınhi irə ti nəri nə mə nəgkiariien pərhiən ramarə ia rerıtaha, nənə trarə rerın tukutaha.

³ Pwəh Kumwesən Tata səkitaha, mine Tini, Iesu Kristo, trouəriari pehe namananien, mine napıien, mine nəmərınuien m kıtaha. Pwəh irəhar hararə tukutaha ia nıpərhiənien mine nokeikeiien.

Kıtaha tsokeikei kıtaha me

⁴ Iou iakamagian asori, ti nəri nə mə iakətoni nıpwənətım me nepwın kəhəsi pen nəgkiariien pərhiən rəmwhen ia Tata səkitaha rıməni pehe tukutaha i mə tsaməkeikei mhə.

⁵ Nənə təkwtəkwuni kıtirimak iakani pehe tukw ik mə kıtaha tsaməkeikei mhəkeikei kıtaha me. Nægkiariien i iakamrai mik rıpkə mhə nəgkiariien ro sə vi tukutaha, rekəm. Səuvəregi raka nəgkiariien i fwe kupwən.

⁶ Kıtaha tsəfo mhə nərmmama hətoni mhəukurən mə kıtaha samarə pərhiən ia nokeikeiien i sə iakaməgkiari irə? Kıtaha tsaməkeikei mhə nəgkiariien me səvəi Kumwesən. Nənə in i nəgkiariien səvənhi rəmwhen kımiaha hiəuvəregi raka fwe kupwən. Kıtaha tsaməkeikei mharə ia nokeikeiien.

Kımiaha tihəməsiari ti nahatən eikuə me

⁷ Nahatən eikuə me həpik həuvəier raka mamhəuvən ia kwopun me ia tıprənə i. Nahatən me i həpkını mhə nıpərhiənien mə nəpın Iesu Kristo rıməuvehe nıpwran rəmwhen ia nıpwrai iərmama pərhiən. Iərmama iamınhi in iərmama sə rameikuə raməmwəki pik Kristo.

⁸ Kımiaha tihətə amasan kımiaha me mhəpwəh nəsenien irəha heikuə ia kımiaha, kamo kımiaha hiarfai ia nəfe kıtaha səməwur tukwe. Ramasan mə kımiaha tihəuvehi nərəkuien pam səkımiaha.

⁹ Iərmama sə rəpi raka nəgkiariien me sə Kristo rınahatən nərmmama me səvənhi irə, mamrıpın nəgkiariien me nepwın mwi sə raku pen ia nətərigien atukw səvənhi, Kumwesən riwən tukwe. Mətə iərmama sə ramesi pen amasan nahatanien me səvəi Kristo, Tata Kumwesən mine Tini, irau pəri krauarə tukwe.

¹⁰ Trini minua iarmama riti ruvehe tukumiaha, mətə nəgkiariien sə ramahatən nərmama irə ropə ia nəgkiariien i, tihəpwəh nuvehiiien in ruvniwə ia niwə me səkimiaha. Kimiaha tihəpwəh niniien ramasan tukwe,

¹¹ ti nəri nə mə iarmama sə ramini ramasan ti iarmama iaminihi, rəmwhen a in mwi ramasitu ia noien ərəha me səvənihi.

Nəgkiariien sampam

¹² Nəgkiariien me i ripik iakuə takrai mini pehe tukumiaha, mətə iakəpwəh nokeikeiiien mə takrai pen ia niwəi nəkukuə. Rerik ramrhi mə takaməkei muvehe tukumiaha, nənə kitaha sətə nəmritaha me mhəgkiari. Tako iaminihi mə reritaha pam tragien.

¹³ Piam i sə Kumwesən ruvərfi raka in, nipwnətin me həni ramasan tukw ik.

Nampa Tri Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rirai nəkukuə i kani mə Nampa Tri Jon revən ti in riti nəghin nə Kaius. Kaius in iəmə asori riti səvəi nakalasia me. Ia nousəsimmwinien səvəi nakalasia me fwe imwei Kaius iərman riti nəghin nə Tiotrefes. In rəpwəh nokeikeiien mə nakalasia me tuhəsevər ia rukwənu səvənraha ti nərmana səməme haməvisau nəgkiariien səvəi Kumwesən ia kwopun me. Jon rirai nəkukuə i mə trəgnəgini Kaius mīni tanak tukwe ti nasituien səvənhi. In rirai mwi nəkukuə i mə trəgkiari skai m Tiotrefes mə in rīpkasitu mhə. Jon rini mə traməkeikei mevən akwauakw fwe ikin masitu ia nirəha.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou elta səvəi nəfwakiiien. Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukw ik Kaius keikei. Iakoikei pərhiien ik.

² Piak keikei. Iakəfwaki maməres mə tikamarə amasan ia narimnari me pam. Iakaməres mwi mə tikasanin a nemhəien riti trīpkuvehi mhə ik rəmwhen ikamarə amasan ia nimiruien səim.

Jon rerin ragien ti noien amasan səvəi Kaius

³ Rerik ragien nəpin iakregi piəvtaha me nepwin həuvehe mhəni irapw nīpərhiienien səim. Irəha həni mə ia nəpin me ikamesi pen nəgkiariien sə ro nīpərhiienien.

⁴ Nəpin iakregi mə nīpwnətik me kamhesi pen nəgkiariien sə ro nīpərhiienien rerik ragien pik məpi raka nəpin rerik ragien ti narimnari me nepwin.

⁵ Piak keikei. Ia nəpin me pam ikamo noien amasan, mamasitu ia piəvtaha me səməme həuvehe tukw ik nəri auər a mə ikreirei irəha.

⁶ Irəha həuvəni irapw raka nokeikeiien səim ia nəmri nakalasia me ia kwopun i. Trini minuə nepwin mwi həuvehi suatuk səvənraha mhəuvehe tukw ik, ramasan mə tikamasitu mwi ia nirəha ia noien sə Kumwesən rokeikei.

⁷ Tiko iamīnhi irə ti nəri nə mə irəha həuvəier imwənraha mə tuhəvən mhəvisau irapw nəghi Iesu Kristo. Nənə ia suatuk səvənraha irəha həkuvehi mhə nasituien riti ruku pen ti nərmana səməme hərəirei Kumwesən.

⁸ Kitaha tsaməkeikei mhasitu ia nərmana me ho iamīnhi mə kitaha tsəuvehi rəgitaha me mho kuatia ti nini irapwien nəgkiariien sə ro nīpərhiienien.

Tiotrefes mine Temetrius

⁹ Iakuvərai raka nəkukuə riti ruvehe ti nakalasia me nə imwam. Mətə Tiotrefes, iəmə sə rokeikei mə trakupwən ia nirəha, rīpkətərig mhə nəgkiariien səiou. In rīpkətərig mhə irə ti nəri nə mə in ramo nəri auər a ia nasorriien səkīmaha.

¹⁰ Trini minuə iakuvehe, takini irapw narimnari me sə in ramo. Takini irapw nəgkiariien irəha me sə in ramini mauəsi kīmaha irə. Rīpko mhə in a nə in ramo. Mətə nəpin piəvtaha me həuvehe, in rīpkəsevər mhə ia nīmwə səvənhi ti nirəha, nənə mamīnise mwi nərmana səməme hokeikei mə tuho, mamərhi irapw irəha ia nəmri nakalasia me.

¹¹ Piak keikei. Tikəpwəh nesi penien noien ərəha, mətə tikesi pen noien amasan. İərmama sə ramo noien amasan in səvəi Kumwesən. İərmama sə ramo noien ərəha in rireirei Kumwesən.

¹² Mətə nərmama pam kəmhəni amasan Temetrius. Noien səvənhi ramahatən pen mə in ramesi pen nəgkiariien sə ro nıpərhienien. Kimaha mwı iahaməni mə in iəmə amasan riti. Nənə kimiaha hiəukurən mə nəfe kimaha iahaməni ro nıpərhienien.

Nəgkiariien sampam

¹³ Nəgkiariien me i rıpık iakuə takrai mını pehe tukw ik, mətə iakəpwəh nokeikeiien mə takrai pen ia nımwai nəkukuə.

¹⁴ Rerık ramrhi mə trıpkə mhə tui iakuvehe tukw ik, nənə krau krouətə nəmrırau me rouəgkiari.

¹⁵ İakəfwaki mə nəmərinuien tramarə tukw ik. Nənə ik me nəpwın ia kwopun i həni pehe ramasan tukw ik. Tikini tukwini ramasan səkimaha revən ti piəvtaha me nəpwın nə kimiaha mınraha.

Jut

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jut rəmwhen ia Jemes, in piəvi Iesu. In rirai nəkukuə i mægkiari ia nahatən eikuə me səməme Pita ramægkiari ia nirəha ia nəkukuə səvənhi sə ro kəru irə. Jut in mwi rini mə nakalasia me tuhaməkeikei mhəsiari kamo nahatən eikuə me nəha həkoui irəpw irəha ia suatuk atukwatukw. Nahatən eikuə me nəha haməni mə Iesu ripko mhə in Tini Kumwesən. Irəha kamhəri pen nərmmama ia noien ərəha. Jut rini mə Kumwesən trərpwin noien ərəha səvəi nahatən eikuə me mouraha irəha. Rəmwhen in rinərpwin raka noien ərəha səvəi nagelo ərəha me mine nərmmama ərəha me ia nəpin səvəi Oltestamen.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Jut. Iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Iesu Kristo. Piak nə Jemes. Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmmama me i Tata Kumwesən rinokeikei kimiaha, məkwein ia kimiaha. Iesu Kristo in ramətui amasan tukumiaha.

² Pwəh Kumwesən trəriari pehe nəpiien, nəmərnuien, mine nokeikeien m kimiaha. Pwəh irəhar harasori mwi tukumiaha.

Nəkur ərəha me mine nərpwinien sə Kumwesən tro minraha

³ Piak keikei me. Fwe kupwən iakokeikei pik mə takrai nəkukuə i m kimiaha, mægkiari ia suatuk səkitaha pəri Kumwesən rauvehimiru kitaha irə. Mətə təkwtəkwuni iakregi mə takaməkeikei mirai nəgkiariien i, mini pehe tukumiaha mə tihaməkeikei mhousari mhəkwəmhiri əknekin nəgkiariien i kitaha samahatətə irə. In i nəgkiariien pərhiien sə Kumwesən riməuvei pen m nərmmama me səvənhi, nənə trəpkuvei pen mhə mwi ia nəpin riti mwi.

⁴ Takani iaminihri irə ti nəri nə mə nərmmama nərpwin həuvəuvehe afafa raka ia nousəsimwinien səkimiaha. Irəha nəkur ərəha me. Kamhəkoui namanasani i Kumwesən rauvehimiru kitaha irə ruvehe mo nari riti sə raməsəni irəha həukurən noien nəfe nəghin nətəriгийн ərəha səvənraha rokeikei. Irəha kamhəvsini təkutanraha m Iesu Kristo, mətə in əpa nəha Iəmə asori mine Iərimənu səkitaha. Kuvərai pen raka tui ia Nəkukuə Ikinan nəfe nərpwinien Kumwesən truvei pen minraha.

⁵ Iakuə tako rerimiahə rirhi nari m nari me nərpwin səməme hiəuvəukurən raka. Fwe tui Iərimənu riməvehimiru nəkur Isrel, miri raka irəha ia tənə Ijip, mətə kurirə rousi əpune irəha nəha səməme həpkini mhə nərəhienien ia nəgkiariien səvənhi.

⁶ Nənə rerimiahə trirhi ro nagelo me nəha fwe kupwən səməme həpkəkwəmhiri mhə nasorien sə kauvei pen minraha, mətə haraka irə, mhəpwəh kwəpun atukwatukw səvənraha. Kumwesən rinərihi irəha ia jen me səməme tuhəpkiwən mhə, məmri pen irəha fwe inhəripw ia kwəpun rəpitəv ikin. Tuhamarə ikin meste nəpin asori sə Kumwesən trərpwin noien ərəha irə.

⁷ Nənə tihəpwəh nenouenouien taon mi nəha Sotom mine Komora mine rukwənu me ipaka fwe kupwən. Napw rahi pam nərmmama me ikin ti nəri nə mə nərman mine nəpran kamhəri ənapen irəha me, nərman me kamhəri atukw a irəha me. Nərmmama me nəha həmwhen ia nahatən penien riti

sə ramahatən pen nərmama səməme Kumwesən trərpwın noien ərəha me səvənraha ia napw sə rauək rerin.

8 Ia noien me nəha rəmwhen a mwi nərmama me i iakaməgkiari ia nırəha kamhəkuriə nəməkrəhaien me səvənraha, mamho noien əmkemik ia nıpwranraha, mamhəni mə İərimənu in rıpkasori mhə ia nırəha, nənə mamhəni ərəha mwi nagelo me fwe ia neiai.

9 Mətə Mikael i, agelo sə rasori ia nagelo me pam, in rıpkə mhə iamınhi. Fwe kupwən, nəpın krouəvisə irau Setan mə sin truvehi nıpwrai Moses mınımwi, in rıpkuvehi utə mhə in mını nəgkiariien ərəha riti muəsi Setan i. Mətə in rini a mə, “Pwəh İərimənu trinise ik.”

10 Mətə nərmama me i, trini mınua həreirei nıpwrai nari riti, tuhaməkeikei mhəni ərəha. İrəha həmwhen ia nəri əprmin me səvənraha nətərigien riwən. Hamo a nəfe narımınari me rerinraha rokeikei, nənə noien nəha ramouraha a irəha.

11 Aueh, trərəha anan ti nırəha! İrəha kamhesi pen suatuk nə Ken rınesi pen. İrəha hokeikei pik mane mamhəmwei ia nərəhaien nəha Palam rino. İrəha atukw a kamhouraha irəha ti nəri nə mə kamhərer mamhəni ərəha Kumwesən rəmwhen ia Kora rino.

12 İrəha həmwhen ia nıpitəvıtəvien me ia kurkwamiaha. Nəpın hi- amousəsimwın kımiaha me ia nokeikeiien, mamhani pəri nari, irəha həpkehekir mhə, mamhətərig atukw a ti nırəha. İrəha həmwhen ia nəpuə me nımətəgi rameikwi pehe irəha, mətə nesən riwən. İrəha həmwhen ia nei me həpkukuə mhə ia nəpın sə nei raukuə irə. Ro iamınhi irə tukeivi utə irəha irəha ruenhinraha me nənə tuhemhə anan.

13 İrəha həmwhen ia peiau peiau asori me ia təsi. Noien səvəi naurisien səvənraha rameiai rəmwhen ia nisəkwai təsi. İrəha həmwhen ia kəməhau səməme kamhəivə. Kumwesən rınəpnəpenə raka kwopun pıtəv anan riti səvənraha tuharə rerin ikin.

14 İnok, iərmama sə ro sefen ruku pen ia kwənəkwos səvəi Atam, rini irapw nəgkiariien sə Kumwesən ruvei pen min, mukupwən məgkiari ia nərmama me i, mını mə, “Hətə rə! İərimənu rauvehe irəha nagelo ikinan me səvənhi irəha taosen m taosen.

15 In rauvehe mə trərpwın noien ərəha səvəi nərmama me pam. Nəfe noien ərəha me irəha həno ia suatuk sə rəpwəh nəmwhenien ia nənimen, uə nəfe nəgkiariien skai me nəkur ərəha me səməme kamho noien ərəha həməni irə, in tro pui pam, muvei pen nərpwınien mınraha.”

16 Nərmama me i kamho nəgkiariien me ti nini ərəhaien nari. Ko irəha həpkafafa mhə. Kamhesi pen nəfe noien ərəha nətərigien səvənraha rokeikei. Kamhəfiutə atukw a ia nırəha me. Kamhəgnəgini nərmama, mətə ho a mə nərmama tuhasitu ia nırəha.

Rerimiahə tramrhi nəgkiariien səvəi aposol me

17 Mətə piak keikei me, rerimiahə traməkeikei mırhi nəfe aposol me səvəi İesu Kristo İərimənu səkitaha həuvəni raka fwe kupwən mə trier irapw.

1:8: 2Tes 2:10 1:9: Dan 10:13,21, Dan 12:1, 2Tes 2:11, Rev 12:7, Sek 3:2 1:10: 2Tes 2:12 1:11: 1Jon 3:12, 2Tes 2:15, Nam 16:1-35 1:11: Jen 4:3-8 1:11: Nam 31:16 1:12: 2Tes 2:13,17, Esik 34:8 1:13: 2Tes 2:17, Aes 57:20 1:14: Jen 5:21-24, Dut 33:2, Mat 25:31 1:16: 2Pit 2:10,18
1:17: 2Tes 3:2

18 Həməni pehe tukumiaha i mə, “Tramevən ipaka ti nəpın sampam nərmama nəpwın tuhəuvehe. Irəha tuharis ia kimiaha, mamhesi pen nəfe noien ərəha nətərigien səvənraha rokeikei, mamho narimnari me həpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən.”

19 Nərmama me i tuhəvisə mheitehi kusen səkimiaha. Irəha nərmama me səvəi tıprənə i. Nənımwın İkinan riwən ia nırəha.

20 Mətə piak keikei me, kimiaha tihəməkeikei mhərpwi əknekın kimiaha me, mho nahatətəien səkimiaha riskai. Nahatətəien nəha ruku pen ti Kumwesən, nənə ro İkinan i. Nəpın me tihəməkeikei mhəfwaki ia nıskaiien səvəi Nənımwın İkinan,

21 mhəpwəh narakaien ia nokeikeiien səvəi Kumwesən. Tiho İamınhi mamheitenhi İesu Kristo İərimənu səkitaha. In truvehe mapı kimiaha, nənə muvei pehe nımıruıen rerın m kimiaha.

22 Nərmama səməme nahatətəien səvənraha rıpkiskai mhə, kimiaha tihəməkeikei mhəpı irəha.

23 Nərmama səməme kamho noien ərəha me, tihəməkeikei mhəuvehi raka irəha ia noien ərəha me səvənraha. Tihəuvehimıru irəha pwəh həpwəh nəvənien fwe ia napw. Nərmama nəpwın mwi tihəməkeikei mhəpı irəha, mhehekır mwi irəha. Nəri auər a mə tınari səvənraha, mətə tihəhekır i, mhəpwəh nırapıien, ti nəri nə mə rəmkemık ia nərəhaien səvənraha.

Nəgkiariien sampam

24 Kumwesən in əpa trəkwtəmhiri kimiaha mə tihəpwəh nımweıien. In əpa trə hıəuvən mhərer ia nənımen ia kwopun səvənhi sə raməhiarpw, kimiaha tihatukwatukw pam, mamhagien asori.

25 Kumwesən i sə rauvehimıru kitaha ia nəghi İesu Kristo İərimənu səkitaha in əpa Kumwesən. Pwəh nəgnəgıniien, mine nərimənuien, mine nıskaiien, mine nasoriien həuvən əpa tukwe fwe tui nəpın tıprənə ramıwən İhi, İpwet mine, mamevən meste nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro İamınhi.

Revelesen

Nægkiariien sã rani mã nãfe i nãkukuã

Jon in aposol riti sãvãi Iesu Kristo. Nãpin kinarhi irapw in revãn fwe tãnã amweris riti nãghin nã Patmos nãnã mirai nãkukuã i Revelesen. Jon rokeikei mã truvehi utã natãrigien sãvãi nakalasia me sãmãme kamo namisãien minraha ti nahatãtãien sãvãnraha ia Iesu Kristo. Jon rokeikei mã nakalasia me tuhãukurãn mã Kumwesãn ramãrimãnu ia nãfe kamo ia tãprãnã i. Ia nãkukuã i Nãnimwin ramãgkiari mamã sãukurãn mã Iesu Kristo in Iãrimãnu. In ramãrimãnu ia nãrmama me pam mãne narimnari me pam, mamãrimãnu mwi ia nãrmama sãmãme hamãuvehi nãskaiien asori ia tãprãnã i. Kumwesãn trãrpwin noien ãrãha me sãvãi nãrmama mãne Setan ia kwopun napw rauãk ikin. Kumwesãn tro nitãtã sã in ramãrimãnu irã trier irapw. In tro mwi neiai vi riti mãne tãprãnã vi riti.

Nægkiariien sã rakupwãn

¹ Nãkukuã i ramãgkiari ia nari m nari me sãmãme Iesu Kristo rino pui. Kumwesãn rimãuvei pen narimnari me i min mã in trahatãn sãvãnhi iotukwininari me irã pwãh irãha hãtoni mhãukurãn narimnari me nãha ripko mhã tui tuhamãekeikei mhãier pehe. Iesu rãrhi pen agelo sãvãnhi revãn mãvisau pen narimnari me i m sãvãnhi iotukwininari riti nãghin nã Jon.

² Jon nã rãrai pen ia nãkukuã i narimnari me pam sã in rãnãtoni. In i nãgkiariien sãvãi Kumwesãn mãne nãgkiariien sã Iesu Kristo rini mã ro nipãrhienien.

³ Pwãh Kumwesãn rãkwein amasan ia iãrmama sã trãvsini irapw nãgkiariien me ia nãkukuã i. Pwãh in rãkwein amasan mwi ia sãmãme tuhãregi mhesi pen nãfe kimãrai pen ia nãkukuã i. Iakani iamãnhi irã ti nãri nã mã nãpin sã narimnari me i tuhãier pehe irã ruvãuvehe ipaka.

Jon rãrai nãkukuã i revãn ti nakalasia me ia taon me nãha sãfen ia profens Esia

⁴ Iou Jon iakamrai nãkukuã i rauvehe tukumiaha nakalasia me ia taon me nãha sãfen ia profens Esia. Iakãfwaki mã Kumwesãn sã rinarã fwe kupwãn, marã ipwet mãne, mamevãn meste tripikiwãn mhã, in truvei pehe namasãnian mãne nãmãrinuien m kimiaha. Iakãfwaki mã nãnimwin me nãha sãfen kupwãn ia jea sã in ramãkure irã mamãrimãnu,

⁵ mãne Iesu Kristo irãha mwi tuho iamãnhi irã. Iesu Kristo in iãrmama i rimãni irapw nãfe in rãnãtoni mãregi nãrmama hãukurãn nãtigiteien ia nãgkiariien sãvãnhi. In iãrmama i rimãkupwãn mãtui ia nãrmama me sãmãme hãuvãmhã. In iãrmama i ramãrimãnu ia kig me sãvãi tãprãnã i. In ramãekeikei kãtaha, muvi nãten meivinari ia kãtaha irã mã noien ãrãha me sãkitaha ko hãpkãkwãmãhiri mhã mwi kãtaha.

⁶ In ro kãtaha sãmwhen ia kig me mãne pris me ia nãmri Tata Kumwesãn sãvãnhi. Pwãh nasorriien mãne nãrimãnuien krauevãn tukwe in ia nuk nuk me. Ouãh pwãh ro iamãnhi.

⁷ Hãtã ro. In rauvehe ia reri nãpuã me.

Nãrmama me pam tuhãtoni in ia nãnimenraha.

Irəha səməme hənəpi in ia nitei,
mine nər̄mama ia kwənək̄wus me pam ia təkure tiprənə i tuhətoni,
rerinraha rəpou hasək tukwe.

Ouah pwəh ro iam̄inhi.

⁸ Kumwesən səkitaha rani iam̄inhi irə mə, “Iou i Alfa mine Omeka.^a Iakinarə fwe kupwən, marə ipwet mine, mamevən meste tapkiwən mhə. Iakauvehi niskalien me pam.”

Jon rətoni Iəməti Iərmama

⁹ Iou Jon piəvmiaha riti. Kitaha miou samarə pəri ia nəkwaī nitətə Iesu ramər̄imənu irə. Iakamər̄er əknek̄in kitaha m̄ k̄im̄iaha ia nəm̄isəien me səm̄əme kamo m̄ kitaha ti nəgh̄in. Nəpin riti fwe kupwən kəmri pen iou iakarə ia tənə əmweris riti nəgh̄in nə Patmos.^b Irəha həmri pen iou fwe ik̄in ti nəri nə mə iakaməvisau irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən mine nəgkiariien sə Iesu rini mə ro n̄ipər̄hienien.

¹⁰ Ia nəpin səvəi Iərimənu səkitaha iakətoni vison riti Nən̄imwin rəriari miou. Ia vison nəha iakregi iərmama riti raməgkiari ia təkutak rerin rasori rəmwhen ia kisipw,

¹¹ mini mə, “Rai pen ia nəkukua nəfe ikamətoni, nənə mər̄hi pen nəkukua nəha revən ti nakalasia me səm̄əme kamharə ia taon me nəha sefen. Nəghi taon me nəha Efesas mine Smāna mine Pekamam mine Tuatira mine Satis mine Filatelfia mine Laotisia.”

¹² Iakuv̄sini iou mə takətoni mə sin nəha raməgkiari pehe miou. Nəpin ikuv̄sini iou mətoni nəri laet raməkure utə irə irəha pam sefen kino ia kol.
¹³ Ia kurkwānraha iərmama riti rəmwhen ia iəm̄əti iərmama riti. Tinari səvənhi rəpwəm̄wis. Rəkwani nari kino ia kol rukurau ia kwənpwenhin.

¹⁴ Nimwai nukwānen rəpsan rəmwhen ia n̄imwheri sipsip. Rəpsan pik rəmwhen ia nisəkwaī təsi.^c Nən̄imen mi krouəmwhen ia nər̄ami napw.

¹⁵ N̄isun mi krauser rouəmwhen ia aean nəha prons sə kuvani ia napw mə sə rər̄əha traiu raka. Rer̄in rəmwhen ia nui asori sə ramivə mamiərig.

¹⁶ In rauvehi kəməhau me sefen ia rəgin mwatuk. Nau səvəi naruaɡənien rəhiə ia nikaren mi ruku pen ia n̄ipəgi nəkwan mier. Nən̄imen rəmwhen ia meri sə raməhiapw ia rukwəsikər.

¹⁷ Nəpin iakətoni iəm̄ə nəha iakmwei irapw ia n̄isun mi rəmwhen iakemhə. Mətə in rəmri pehe rəgin mwatuk ia n̄irak, mini mə, “Tikəpwəh nehek̄irien. Iou iərmama i iakinarə raka kupwən, nənə takarə mwi kurirə.

¹⁸ Iou iərmama i iakam̄iru. Fwe kupwən iakimamhə, mətə ətə ro təkwtək̄wuni iakuv̄m̄iru takim̄iru ia nuk nuk me. Iou iakasori ia Noien Iərmama Remhə, masori mwi ia Imwei Nəkur Həuvamhə.^d

¹⁹ Ro pen tikaməkeikei mirai pen ia nəkukua narimnari me i ikamətoni, səm̄əme kamo ipwet mine, mine səm̄əme tuhəuvehe kurirə.

²⁰ Takini pehe tukw ik i n̄ipwrai kəməhau me i irəha pam sefen ikamətə ia rəgik mwatuk mine n̄ipwrai nəri laet raməkure utə irə irəha pam sefen

1:8: Rev 1:4, 15:3, Rev 21:6, 22:13 ^a **1:8:** Alfa in leta sə rukupwən ia alfapet səvəi nəkur Kris. Omeka in leta sampam. Nahag i kaməkwein Kumwesən irə n̄ipwran mə in nukunen mine nək̄rəkwerin. Əvsini mwi Rev 21:6, 22:13. **1:9:** Rev 6:9 ^b **1:9:** Patmos in tənə əmweris riti kəmri pen Jon fwe ik̄in rəmwhen mə in ramarə ia kalapus. **1:13:** Dan 7:13, 10:5 **1:14:** Dan 7:9, 10:6, Rev 2:18, 19:12, Rev 14:2 ^c **1:14:** Nəgkiariien səvəi nəkur Kris ramini iam̄inhi irə minua “Rəpsan pik rəmwhen ia sno.” **1:16:** Hip 4:12, Rev 1:20, Rev 2:12,16, Rev 19:15,21 **1:18:** Aes 44:6, 48:12, Rev 2:8, 22:13 ^d **1:18:** Nəgkiariien səvəi nəkur Kris ramini iam̄inhi irə minua “Iou iakauvehi ki me səvəi Noien Iərmama Remhə mine Imwei Nəkur Həuvamhə.” **1:19:** Rev 1:1 **1:20:** Rev 1:16, 2:1, Rev 3:1

kino ia kol. Kəməhau me nəha sefen irəha nəha nagelo me səvəi nakalasia me səməme kamharə ia taon me nəha sefen. Nənə nəri laet raməkure utə irə irəha pam sefen kino ia kol irəha nəha nakalasia me səməme kamharə ia taon me nəha sefen.”

2

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me fwe Efesas

¹ “Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Efesas, mini pen minuə:

Nəgkiariien i səvəi iərmama sə rauvehi kəməhau sefen ia rəgin mwatuk, nənə, mamavən ia kurkwai nəri laet raməkure utə irə irəha pam sefen kino ia kol.

² Iou iakukurən noien me səkimiaha. Iakukurən mə hiaməmwur pik mamhərer əknekən ia nəpən me. Iakukurən mə hiamərpənəhə ia nəkur ərəha. Hiənəkiri noien səvəi nərmama me nəha kamhəni mə irəha aposol me mətə rīpko mhə irəha pərhien, nənə, hiənətoni raka mə irəha kamheikuə.

³ Iakukurən mə ia nəpən me kamo nəmisəien m kimiaha ti nəghik, mətə hiamərer əknekən ia nahatətəien səkimiaha mhəpwəh nəpouien.

⁴ Mətə nari riti nəha ikən hiamo rīpkatukwatukw mhə ia nənimek.

Kimiaha hiənəpwəh nokeikeien kupwən səkimiaha.

⁵ Ro iamənihi irə rerimiahə tramrhi nərerien sə hiənərer irə fwe kupwən kurirə hiəmwei. Tihəreig ia noien ərəha me səkimiaha, mho narimnari me nəha sə hiənəmo fwe kupwən. Trini minuə hiəpwəh nīrəigien ia noien ərəha me səkimiaha, nənə takuvehe tukumiahə muvehi raka səkimiaha nəri laet raməkure utə irə ia təmwhekən.

⁶ Mətə nari kuatia nəha ikən hiamo ramanas. Kimiaha hiəmwəki noien me nəha nərmama səvəi Nikolas kamho rəmwhən iou mwi iakəmwəki.

⁷ Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətəreig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənimwin İkinan rani pen ti nakalasia me. Iərmama sə triskai meste naruəgənien rukurau, iou takəsəni in rəni nukwai nei kauvehi nīmīruien irə ramərer ia kwopun nəha Parataes səvəi Kumwesən.”

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me fwe Smana

⁸ “Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Smana, mini pen minuə:

Nəgkiariien i səvəi iərmama sə rinərə raka kupwən, nənə trarə mwi kurirə. In remhə mətui mwi.

⁹ Iou iakukurən nəmisəien səkimiaha. Iakukurən mə səkimiaha nautə riwən. (Mətə ia nənimek nautə səkimiaha rasori anan.) Iakukurən nəgkiariien ərəha me nəha nərmama nepwin kamhəni ia kimiaha. Irəha kamhəni mə irəha nəkur İsrəl, mətə rekəm. Nousəsımwinien səvənraha səvəi Setan.

¹⁰ Tihəpwəh nehekīrien nəmisəien i rīpko mhə tui reste kimiaha. Həregi ro. Setan rīpkosə pen kimiaha nepwin ia kalapus mə tro mətə sas ia nahatətəien səkimiaha. Tihəregi nəmisəien ia nəpən me i irəha pam ten. Kimiaha tihəməkeikei mhərer əknekən nəri auər a trini minuə kousi əpune kimiaha, nənə iou takuvei pehe nīmīruien m kimiaha rəmwhən kəfəfau pen kəfəfau amasan ia kənkəpwə iərmama sə rəvtənhi nərmama ia naiuien.

11 Iærmama sə nəkʷəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səmame Nənimwɪn Ikinan rani pen ti nakalasia me. Iærmama sə triskai meste naruagənien rukurau in trəpwəh nemhəien ia nemhəien sə ro kəru irə.”

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me fwe Pekamam

12 “Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Pekamam, mɪni pen mɪnuə:

Nəgkiariien i səvəi iærmama sə rauvehi nau səvəi naruagənien rəhiə ia nɪkaren pəri mi.

13 Iou iakukurən kwopun hiamarə ikin. Jea sə Setan raməkure irə mamərimənu in nəha ia kwopun nəha, mətə kimiaha hiamuvehi əknekin nəghik ia nəpin me, mhəpwəh narkwafəien i mə hiamahatətə ia nirak. Pərhien hiəpwəh mwi narkwafəien i fwe kupwən nəpin Antipas ramarə ihi. In iærmama riti səiou iakukurən nətigiteien irə. Rinərer irapw nəgkiari ia nirak kousi əpune in ia taon səkimiaha, kwopun Setan ramarə ikin.

14 Mətə narimmari me nepwɪn nəha ikin hiamo həpkatukwatukw mhə ia nənimək. Kimiaha me nepwɪn kamhəkurirə nahatənien səvəi Palam. Palam nəha in rɪnahatən Kig Palak mə in trərhɪərhi nəkur Isrel pwəh irəha ho noien ərəha, mhani nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me sə kaməfwaki pen mɪnrəha, nənə, mhəiri əpnəpen irəha me.

15 Ia noien nəha kimiaha nepwɪn mwi kamhəkurirə nahatənien səvəi nərmama me səvəi Nikolas.

16 Ro iamɪnhi irə tihərərig ia noien ərəha me səkimiaha. Mə hiəpwəh, trɪpko mhə tui iakuvehe tukumiaha, mousi nərmama me nəha, mərəi irəha ia nau səvəi naruagənien sə ruku pen ia nɪpəgi nəkwak mier.

17 Iærmama sə nəkʷəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səmame Nənimwɪn Ikinan rani pen ti nakalasia me. Iærmama sə triskai meste naruagənien rukurau takuvehi nəveginien i ramərkwafə, nəghin nə mana, muvehi muvei pen mɪn. Nənə takuvei pen mwi kəpwier əpsan riti mɪn sə kimərəi pen nəhag vi irə. Nəhag vi nəha nərmama həreirei. Iærmama sə truvehi kəpwier nəha in əpa trukuran.”

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me ia Tuatira

18 “Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Tuatira, mɪni pen mɪnuə:

Nəgkiariien i nəgkiariien səvəi Tɪni Kumwesən sə nənimen mi krauəhiəpw rəmwhen ia nəpw, nənə nisun mi krouəmwhen ia aean i pras sə kinəhakwi kahakwi amasan.

19 Iou iakukurən noien me səkimiaha. Iakukurən nokeikeiien səkimiaha, mɪne nahatətəien səkimiaha, mɪne nasituien sə hiamo m nərmama. Iakukurən mə hiamərəer əknekin ia nəpin me. Iakukurən mə noien amasan me hiamo ipwet mɪne irəha həpik mhəpi raka noien amasan me hianamo fwe kupwən.

20 Mətə nari riti nəha ikin hiamo rɪpkatukwatukw mhə ia nənimək. Kimiaha hiaməsəni noien səvəi pran nəha Jesepel. In rani mə in profet riti, mətə nahatənien səvənhi rameikuə ia iotukwininari me səiou, mamə irəha nərmən mɪne nɪpran kamhəiri əpnəpen irəha me, nənə mamhani

nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha.

²¹ Iakeitenhi pran nəha mə in trirərig ia noien ərəha səvənhi, mətə in rəpwəh nokeikeien mə tro iamınha irə.

²² Ro pen, hətoni ro, takuvei pen nemhəien skai riti min, mərarki irapw in raməmisə a ia nıməhan səvənhi. Nərmama me nəha kamho əpnəpen nari irəha min takərarki pen irəha ia nəmisəien asori. Tako iamınha irə trini minuə irəha həpwəh nırərigien ia noien ərəha me səvəi pran nəha.

²³ Nənə nıpwənəti prən nəha takousi əpune irəha. Ro iamınhi irə nakalasia me pam tuhəkurən mə iou i iərmama iakamətə pui nətərigien səvəi nərmama mine rerınraha me, nənə takərpwin pehe nərəkuien m kimiaha kuatia kuatia resi pen a noien me səkimiaha.

²⁴ Mətə iakukurən mə kimiaha me nepwin fwe Tuatira hiəpkukurirə mhə nəgkiariien səvəi Jesepel. Hiəreirei nəgkiariien me nəha kamini mə, ‘Nəgkiariien anan me səvəi Setan in ramərkwafə ia təkutan.’ Iakani pehe tukumiaha i mə nari pam riti mwi riwən sə takəmri pehe ia kimiaha mə tiho,

²⁵ mətə tihaməkeikei mhəkwtəmhiri əknekin nəri sə hiəuvəvehi raka meste takuvehe.

²⁶ Iərmama sə triskai meste naruağənien rukurau, mamə mwi nəfe iakiməni mə tro mevən meste nəpın sampam, iərmama nəha takuvei pen nasorieren min, in trasori ia nərmama ia tənəmtənə me.

²⁷ ‘In truvehi nəri skai riti sə rəmwhen ia nep ramahətən pen nasorieren səvəi kig. In tramərimənu ia nırəha, mamətəftefi irəha rəmwhen kamousi testesi tekinari me i kino ia nise tıprənə.’

²⁸ Nıpərhienien iou takuvei pen nasorieren min rəmwhen Tata səiou riməuvei pehe miou. Nənə takuvei pen mwi kəməhau i kofətəteia min.

²⁹ Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənimwin İkinan rani pen ti nakalasia me.”

3

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me fwe Satis

¹ “Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Satis, mini pen minuə:

Nəgkiariien i səvəi iərmama sə rauvehi nənimwin me səvəi Kumwesən irəha pam sefen, nənə mauvehi mwi kəməhau me irəha pam sefen. Iou iakukurən noien me səkimiaha. Iakukurən mə kani nəğhımiaha mə kimiaha hiaməmıru, mətə rekəm. Kimiaha hiəuvəmhə raka.

² Hətui rə! Tripkə mhə tui noien amasan me səkimiaha hiənəmo fwe kupwən tuhəiwən anan. Mətə tihaməkeikei mhousari mə tihəuvehi utə mwi noien me səkimiaha mho həuvehe mhəskai, ti nəri nə mə iakəpwəh ihi nətoniien noien amasan riti sə hiəno mhəuvən mho sampam irə nənə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən səiou.

³ Ro pen rerımiaha tramrhi nəgkiariien sə hiəuvəvehi raka mhəregi kinahətən kimiaha irə fwe kupwən. Tiho nəgkiariien nəha, mhərərig ia noien ərəha me səkimiaha. Trini minuə hiəpwəh nətuiien, takuvehe tukumiaha rəmwhen ia rakres, nənə tihəreirei nəfe nəpın takuvehe tukumiaha irə.

səvənhi mə ro nɪpərhiɛnien, nənə in nukune narimnari me pam səməme Kumwesən rino.

¹⁵ Iou iakukurən noien me səkimiaha. Iakukurən mə kimiaha hiəmwhen ia nui əreuən. Hiəpwəh nəkwieien mhəpwəh nəpnəpanien. Iakuə ko hiəkwie i uə hiəpnəpan ramasan.

¹⁶ Mətə kimiaha hiəreuən a, mhəpwəh nəpnəpanien, mhəpwəh nəkwieien. Ro pen takərgavəs raka ia kimiaha,

¹⁷ ti nəri nə mə hiəməni mə nautə səkimiaha rasori, narimnari me pam rarə tukumiaha, tihətui nari riti mwi ti nəfe. Mətə hiəreirei mə ia nənimək kimiaha nautə səvənraha riwən, nənimemialaha rifwə, tinari riwən ia nɪpwramiaha, nɪmapwmapw me ro kimiaha, nərmama hətoni kimiaha rerinraha raməpou.

¹⁸ Ro iamɪnhi irə iakaməvəhag m kimiaha mə tihaməkeikei mhəuvehi nəmri aean i kol tukw iou, kol i kosə pen ia napw rahi raka sə rərəha məpwəh sə rəmher. Tiho iamɪnhi irə mə nautə səkimiaha trasori. Nənə tihaməkeikei mhəuvehi nəmri tinari əpsan me tukw iou, mharkahu irə, pwəh ruvegi nɪpwramiaha sə ramo naurisien ia nəmri nərmama. Nənə tihaməkeikei mhəuvehi mwi nəmri nari i ramomasan nəkwai nəmri iərmama, mahakwi nəmriamialaha irə, pwəh nəmriamialaha rətui hiətoni amasan nari.

¹⁹ Nərmama səməme iakokeikei irəha, iakaməgkiari skai minraha, mamərpwi atukwatukw irəha. Ro iamɪnhi irə tiho reriimialaha pwəh ruvehe məpnəpan, mapwor, nənə mhərərɪg ia noien ərəha me səkimiaha.

²⁰ Həregi ro! Iakamərer ia kwərūə, makunkun təpinhə ti nuvnimwəien. Trini minuə iərmama riti riregi rerik, nənə məsevər ia təpinhə, iou takuvn-
imwə pehe kimrau min trouəni pəri nari.

²¹ Iərmama sə triskai meste naruagənien rukurau, takəsəni in rəkure kimrau min ia jea səiou rouərimənu. Tako irə rəmwhen kino ia nɪrak. Iakuvəskai raka ia naruagənien meste rukurau, nənə təkwtəkwi iakaməkure kimrau səiou Tata ia jea səvənhi rouərimənu.

²² Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənimwin Ikinan rani pen ti nakalasia me.”

4

Jea riti fwe ia neiai Kumwesən raməkure irə mamərimənu

¹ Iakinətə pam narimnari me i, nənə məti pen mətoni təpinhə riti ia neiai raməkwaɡ. Nənə iərmama nəha iakuvəregi raka rerin fwe kupwən rəgkiari pehe mwi miou, rerin rupwinari rəmwhen ia reri kisipw, mini mə, “Utə pehe ia kwopun i. Iakuə takahətən narimnari me səməme tuhəuvehe kurirə pwəh ikətəni.”

² Təkwtəkwi mwi iakətəni vison riti Nənimwin rəriari miou. Jea riti kərpwi ramərer ia neiai, Iəmə iti raməkure irə mamərimənu.

³ Iəmə nəha raməkure irə ramser rəmwhen ia kəpwier amasan mi kəru jasper mine kanilian. Nənə mərarən riti rukuraukurau ia jea səvənhi maku-
raan rəmwhen ia kəpwier amasan riti emeral.

⁴ Jea me nepwin mwi irəha pam twenti-fo hərer kuraukurau jea nəha. Nəmə asori me irəha pam twenti-fo kamhəkure ia jea me nəha. Tinari me səvənraha həpsan. Ia kənkəpwənraha kəfəfau me səvəi nisaiien kino ia kol.

⁵ Iamə nəha raməkure ia kurkwān mamərimənu, nouapirien mine karuəruə mine nəkərikien kamharuku pen ia jea səvənhi. Kupwən ia jea səvənhi nərami napw irəha pam sefen kamhəuək. Nərami napw me nəha irəha nənimwin me səvəi Kumwesən irəha pam sefen.

⁶ Nənə kupwən ia jea səvənhi nari riti mwi fwe ikin rəmwhen ia təsi, mətə rəmwhen ia klas sə rərirī məmher. Nərimiru me nepwin irəha pam kefə kamhərer kuraukurau jea səvənhi nukwai nənimenraha həpik ia nipwranraha kupwən mine kurirə.

⁷ Nərimiru me nəha sə kupwən irə rəmwhen ia laeon, sə ro kəru irə rəmwhen ia kau, sə ro kahar irə kənkəpwə rəmwhen ia kənkəpwə iərmama, nənə sə ro kefə irə rəmwhen ia mirup sə ramivə.

⁸ Nərimiru me nəha kefə kuatia kuatia tərəginraha me sikis, nənə ia reri tərəginraha me mine təkurenraha nukwai nənimenraha həpik. Nəpin me pam, ia nəpin mine ia ran, irəha həpəkəpwis mhə ti noskafəien i mə, “Iamə ikinan, Iamə ikinan, Iamə ikinan,

Iərimənu Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam!

In rinarə fwe kupwən, marə ipwet mine, mamevən meste tripkwən mhə.”

⁹ Ia nipu nəha, nərimiru me nəha kamhəgnəginī Iamə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu. Irəha kamhəsiai in, mamhəni vivi Iamə sə ramarə ia nuk nuk me. Nəpin irəha kamho iamīnhi irə,

¹⁰ nənə nəmə asori me nəha twenti-fo heiwaiu mhənimwi nukurhunraha ia nəmri Iamə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu. Irəha kamhəsiai Iamə sə ramarə ia nuk nuk me, mamhərki pen səvənraha kafəfau me səvəi nisaiien kupwən ia jea səvənhi, mamhoskafə iamīnhi irə mə,

¹¹ “Iərimənu mine Kumwesən səkimaha ikamasan pik.

Ikino narimnari me pam,

mesi pen nətərigien səim mo irəha kamharə.

Pwəh nəgnəginīien mine nisaiien mine niskaiien haruvehe tukw ik ia nəpin me.”

5

Kwəti sipsip mine nimwai nəkukuə kinərfe

¹ Nənə iakətoni Iamə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu in rauvehi nimwai nəkukuə riti ia rəgin mwatuk. Nimwai nəkukuə nəha kimərai pen nari ia nikaren pəri mi, nənə kərfe kuvi tərini m sefen.

² Nənə iakətoni agelo riti nəgsen rasori raməgkiari asori mamīni irapw mə, “Sin ratukwatukw mə treitehi raka nəri me nəha sefen kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə nənə məsevər ia nimwai nəkukuə?”

³ Mətə iərmama riti riwən ia neiai, uə ia tiprənə, uə ia reri tiprənə, in ratukwatukw mə ko rəsevər ia nimwai nəkukuə i kinərfe məti pen irə.

⁴ Nənə rerik rərkwəpər iakasək ti nəri nə mə kīpkətoni mhə iərmama riti ratukwatukw mə ko rəsevər ia nimwai nəkukuə kinərfe məti pen irə.

⁵ Miregi nəmə asori me nəha irəha riti rini pehe tukw iou mə, “Əpwəh nasəkien. Mətoni ro. Iərmama sə riməkupwən ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit, kani nəghin mə ‘Laeon səvəi Juta,’ in ruvəskai raka meste naruaɡənien

rukurau. Ro pen in rukuræn nuvehiiën nïmwai näkukuä nähä kinærfe kuvi tärini m sefen mäsevær irä.”

6 Nänä iakäti pen mätoni kwäti sipsip riti ramärer ipaka ti jea sävæi Iämä nähä ramäkure mamærimänu ia kurkwai närimïru me nähä kefä mine nämä asori me nähä twenti-fo. Kwäti sipsip nähä iakätä rämwhen mä kinousi æpune raka. Känkäpati sefen, nänä, nukwai näfimen sefen. Nukwai nänimen me nähä iräha nähä nänimwin me nähä sefen sävæi Kumwesæn in rinærhi pen iräha häuvæn ia kwopun me ia tækure tiprænä.

7 Nänä kwäti sipsip nähä revæn ti Iämä sä ramäkure ia jea sävænhi mamærimänu, muvehi raka nïmwai näkukuä nähä kinærfe ia rægïn mwatuk.

8 Näpïn ruvehi nïmwai näkukuä nähä kinærfe, nänä närimïru me nähä kefä mine nämä asori me nähä twenti-fo hänimwi nukurhunraha mheiwaiu ia nämri kwäti sipsip. Iräha pam kamhævehi näri kauäsi kamäni nïpu irä, mamhævehi mwi pesin me kino ia kol. Pesin me nähä kamhævehi häukuær ia nïmwäkmwæki nari kauvani nipekin rapein amasan. Nise napw irä rämwhen ia näfwakiiën me sävæi närmama me sävæi Kumwesæn.

9 Iräha kamhoskafä ia nïpu vi riti, mamhæni mä,

“Ratukwatukw mä ik tikuvehi nïmwai näkukuä i kinærfe,
nänä mäsevær irä.

Ik ikämwhen ti näri nä mä kinousi æpune ik,

nänä nitem sä rinaiu ikuvehi nämri närmama me irä, iräha sävæi
Kumwesæn.

Iräha närmama sämäme hamæuku pen ia kwänækwus me pam, mine nægkiariien me pam, mine teki närmama me pam, mine tæhæmtænä me pam.

10 Ik ikino iräha hæuvehe mhämwhen ia kig me mine pris me ia nämri
Kumwesæn säkimaha,
nänä iräha tuhærimänu ia tiprænä.”

11 Nänä iakäti pen mïregi reri nagelo me hæpik hæpik. Iräha kamhærer kuraukurau ia Iämä sä ramäkure ia jea sävænhi mamærimänu, mine närimïru me, mine nämä asori me. Nagelo me nähä iräha taosen m taosen uä ten-taosen m ten-taosen,

12 kamhoskafä æpwæmwis, mamhæni mä,

“Kwäti sipsip sä kinousi æpune, in ramasan pik.

Pwäh niskaiien, mine nautä, mine nukurænien, mine närimænuien, mine nisiaiien, mine nasoriien, mine nægnæginiien häuvæn tukwe in ia näpïn
me.”

13 Nänä iakregi närimnari me pam sämäme Kumwesæn rino ia neiäi, ia tækure tiprænä, ia reri tiprænä, ia reri täsi, iakregi närimnari me pam sämäme kamharä ia kwopun me nähä kamhoskafä, mamhæni nïpu mä,

“Iämä sä ramäkure ia jea sävænhi mamærimänu mine kwäti sipsip,

pwäh nægnæginiien, mine nisiaiien, mine nasoriien, mine niskaiien,
häuvæn ti nïrau ia nuk nuk me.”

14 Nänä närimïru me nähä kefä häni mä, “Pwäh ro iamïnhi!” Nänä nämä asori me hänimwi nukurhunraha mheiwaiu, mhæuvei pen nisiaiien sävænraha mïnrau.

6

Kwæti sipsip ræsevər ia nīmwai nækukua sə kinərfe

¹ Ia nəpin naha iakæti pen mætoni kwæti sipsip reitehi raka nəri naha riti sə kimævi tæriini nīmwai nækukua iræ. Meitehi raka pam, nənæ iakregi nærimiru me naha kefæ riti rægkiari rerin rupwinari ræmwhen ia karuæruæ mæni mæ, “Uvehe!”

² Nənæ iakæti pen mætoni hos æpsan riti. Iæmæ sə ramækure iræ rauvehi nifagæ. Kuvei pen kæfæfau sævæi nisaiien min. In rier mamevæn ræmwhen iærmama riti sə rinaruagæn pam, nənæ traruagæn mwi muvehi irapw niskaiien sævæi nærmæpæ.

³ Nənæ kwæti sipsip reitehi raka nəri sə ro kæru iræ kimævi tæriini nīmwai nækukua iræ. Meitehi raka pam, nənæ iakregi nærimiru me naha kefæ sə ro kæru iræ rini mæ, “Uvehe!”

⁴ Nənæ hos riti mwi ruvehe hos ærueræv. Iærmama sə ramækure iræ kuvei pen nau asori riti sævæi naruagænien min. Kinæseni in mæ trevæn mo nærmama ia tækure tiprænæ haruagæn mhousi æpune iræha me.

⁵ Nənæ kwæti sipsip reitehi raka nəri sə ro kahar iræ kimævi tæriini nīmwai nækukua iræ. Meitehi raka pam, nənæ iakregi nærimiru me naha kefæ sə ro kahar iræ rini mæ, “Uvehe!” Nənæ iakæti pen mætoni hos pitæv riti. Iærmama sə ramækure iræ rauvehi nəri sə kamækiri nari iræ.

⁶ Nənæ iakregi reri iærmama riti ruku pen ia kurkwai nærimiru me naha kefæ, mamini mæ, “Evæn. Kinæseni ik mæ tiko nukumhæ ravæn ia tænæmtænæ me. Nærmama tuhærarki mane asori ti nuvehiiien næveginien rouihi a. Mætæ tikæpwæh nourahaiien nukune nei me naha olif kamo oel ia nukwan mæne nukune nækwus me naha krep kamo waen iræ.”

⁷ Nənæ kwæti sipsip reitehi raka nəri sə ro kefæ iræ kimævi tæriini nīmwai nækukua iræ. Meitehi raka pam, nənæ iakregi nærimiru me naha kefæ sə ro kefæ iræ rini mæ, “Uvehe!”

⁸ Nənæ iakæti pen mætoni hos æmrakw riti. Iærmama sə ramækure iræ næghin næ Noien Iærmama Remhæ. In riti næghin næ Imwei Nækur Hæuvamhæ rakuriræ iræ rauevæn. Kinæseni pen nærmama pam ia tækure tiprænæ ia rægjinrau. Irau troueven rouævsini iræha kefæ kefæ, rouo kuatia remhæ rouæpwæh kahar kamharimiru. Nepwin tuhemhæ ia naruagænien. Nepwin næveginien triwæn ti niræha hemhæ. Nepwin nemhæien truevehi iræha hemhæ. Nepwin nəri æprmin me tuhahi æpune iræha.

⁹ Nənæ kwæti sipsip reitehi raka nəri sə ro krirum iræ kimævi tæriini nīmwai nækukua iræ. Meitehi raka pam, nənæ iakæti pen fwe nisui nifatæ pirapw mætoni nærmama sæmæme kinousi æpune iræha ti nəri næ mæ kamhæni irapw nægkiariien sævæi Kumwesæn, mamhæni mæ in ro nipærhienien.

¹⁰ Iræha kamhækwein æpwæmwis mæ, “Iærimænu asori. Ik Iæmæ ikinan. Ik nipærhienien. Nærmama ia tækure tiprænæ hænousi æpune kimaha. Ikafwini mæ tinesæn ikærpwin pen noien æræha sævænræha?”

¹¹ Iræha hæni iamænha iræ, nənæ kuvei pen tinari æpsan minraha kuatia kuatia, kini pen ti niræha i mæ tuhapwis ouihi a mwi meste tukukupwæn kousi æpune pam piævnraha me nepwin mwi sæmæme hænamo tukwini pæri nari iræha minraha fwe kupwæn.

¹² Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro sikis irə kiməvi tərini nəkukua irə. Meitehi raka pam, nənə iakəti pen mətoni nīmwnīmwiən asori riti ravən. Meri ruvehe mīpitəv mīpitəv. Məkwə ruvehe məruerəv rəmwhen ia netə.

¹³ Nənə kəməhau me fwe irənhə ia neiai həsas mheiwaiu ia tīprənə rəmwhen ia nei riti nīmətəgi asori rikiukiu irə nukwan me həsas.

¹⁴ Kəpuapən ruvehe miwən məmwhen ia nīmwai nəkukua iərmama ruvehi mərfe raka i. Nənə təkuər me mine tənə əmweris me haraka ia təmwhəkīnraha me.

¹⁵ Nənə kig me ia tīprənə, mine ieni me, mine nəmə asori me səvəi naruağən me, mine nərmama nautə səvənraha rasori, mine nərmama nəgsənraha rasori, irəha mine nərmama pam nəri auər a mə irəha slef uə həkpo mhə irəha slef, həuvən ia təkuər me mhərkwafə ia nīpəgi kəpwier me mine reri kəpwier me.

¹⁶ mamhəkwein pen təkuər me mine kəpwier me mamhəni mə, “Tiho mhəsas mhəkure tərini kimaha, mhərkwafə kimaha, pwəh iamə nəha raməkure ia jea səvənhi mamərimənu rəpwəh nətoniən kimaha, pwəh niemaha səvəi kwəti sipsip rəpwəh nesteien kimaha.

¹⁷ Kwa nəpīn asori səvəi niemaha səvənrau ruvəuvehe. Sin nəghīn ko rərər irəpw?”

7

Agelo rəmri pen mak səvəi Kumwesən ia nəkur Isrel irəha pam 144,000

¹ Kurirə ia narimnari me i iakətoni nagelo me kefa kamhərer ia təkure tīprənə i riti ia nīkaren pesu, riti ia nīkaren parei, riti ia nīkaren prehi, riti ia nīkaren peraha. Irəha kamhəkwtəmhirī nīmətəgi me pam nəha kefə mə nīmətəgi triwən ia təkure tīprənə mine təsi mine nei me.

² Nənə iakəti pen mətoni agelo riti mwi ruku peraha mauvehi nari riti tromak ia nərmama irə trahətən pen mə Kumwesən sə ramīru səvənhi me nərmama me nə irəha. Agelo i rəkwein əpwəmwis nagelo me nəha kefə səməme kīnəsəni irəha mə tuhouraha tīprənə mine təsi.

³ In rīni pen ti nīrəha i mə, “Həpəpīm narakaiən nīmətəgi pwəh rəpwəh nourahaiən tīprənə mine təsi mine nei me. Pwəh iako pen raka mak səvəi Kumwesən səkitaha ia nīpwənai iotukwininari me səvənhi me.”

⁴ Nənə iakregi kīni nərmama me nəha səməme həuvehi mak səvəi Kumwesən irəha pam wan-hantret-foti-fo-taosen. Nərmama me nəha komak ia nīrəha həuku pen pam ia kwənəkwus me səvəi nəkur Isrel.

⁵ Ia kwənəkwus səvəi Juta, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwus səvəi Rupen, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwus səvəi Kat, nərmama irəha pam twelef-taosen.

⁶ Ia kwənəkwus səvəi Aser, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwus səvəi Naftali, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwus səvəi Manase, nərmama irəha pam twelef-taosen.

⁷ Ia kwənəkwus səvəi Simeon, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwus səvəi Livae, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwus səvəi Isakar, nərmama irəha pam twelef-taosen.

⁸ Ia kwənəkwus səvəi Sepulun, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwas səvəi Josef, nərmama irəha pam twelef-taosen.
Nənə, ia kwənəkwas səvəi Penjamin, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Nərmama həpik tinari səvənraha rəpsan

⁹ Kurirə ia narimnari me i iakəti pen mətoni nərmama həpik ko kirkəvsini pam mhə irəha. Irəha haməuku pen ia tənəmtənə me pam, mine kwənəkwas me pam, mine teki nərmama me pam, mine nəgkiariien me pam. Kamhərer ia nəmri İəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu mine ia nəmri kwəti sipsip. Irəha kamharkahu tinari əpsan me, mamhəuvehi nimwai nəmwir me ia rəginraha,

¹⁰ mamhəkwein əpwəmwis mamhəni mə,
“Kumwesən səkimaha sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu
irau kwəti sipsip, irau nəha krino suatuk ti nuvehimiruien kitaha!”

¹¹ Nagelo me pam hərəer kuraukurau ia jea Kumwesən raməkure irə mamərimənu, nənə, mhərəer kuraukurau mwi ia nəmə asori me, mine nərimiru me nəha kefə. Nənə irəha hənimwi nukurhunraha kupwən ia jea səvəi Kumwesən, mheiwaiu nənimenraha rirapi tiprənə, nənə, mamhəsiai in,

¹² mamhəni mə,
“Pwəh ro iamihni!
Pwəh nini viviiien, mine nəgnəginiiien,
mine nukurənien, mine tanak, mine nisaiien,
mine nərimənuien, mine niskaiien,
həuvən ti Kumwesən səkitaha ia nuk nuk me.
Pwəh ro iamihni!”

¹³ Nənə nəmə asori me nəha riti ia nirəha rəres iou mə, “Nisimə nəha kamharkahu ia tinari əpsan me? Irəha haməuku pəku?”

¹⁴ Miregi iakini mə, “İəmə asori. Ik a ikukurən.”

Miregi rini mə, “Irəha nərmama me nəha səməme kamhəier ia nəpən nəha kiməni mə truvehe nərmama tuhəregi nəmisəien irə rasori pik anan. Irəha hənaukuas ia tinari me səvənraha mho həpsan ia nite kwəti sipsip.

¹⁵ Ro pen irəha kamhərəer ia nəmri Kumwesən sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu. Irəha həmwhen ia pris me səməme kamho tukwini pen nari min ia nəpən mine ia ran ia nəkwai nimwə səvənhi. Nənə Kumwesən sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu in trəuiui irəha nəpən me pam.

¹⁶ Nukumhə tripkahi mhə mwi irəha.

Irəha tuhəpkəkəkəkwa mhə mwi.
Nukwəsikər tripkənhi mhə irəha,
uə nəpnəpanien asori səvəi meri tripkənhi mhə irəha,

¹⁷ ti nəri nə mə kwəti sipsip nəha ia kurkwai jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu in trətui amasan ti nirəha rəmwhen iərmama riti sə ramətui amasan ti sipsip me səvənhi.

In triri irəha mhəuvən ti nəmri nuimiru me.
Nənə Kumwesən trirai raka pam nise nəmrinraha.’ ”

8

Kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro sefen irə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə

¹ Nəpən kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro sefen irə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə, nənə kwənəmrig fwe ia neiai meste nipəri aoa riti.

² Nənə iakətoni nagelo me nəha sefen səməme kəmhərer ia nəmri Kumwesən ia nəpin me kiməpeki pen kisipw kuatia kuatia minraha.

³⁻⁴ Agelo riti mwi nəha ikin rauvehi nari riti kino ia kol. Nəri nəha rukuər ia nimwəkmwəki nari kauvani nipekin rapein amasan. Kuvei pen nimwəkmwəki nari nəha min mə truvani ia təkure nifatə nəha kino ia kol ramərer kupwən ia jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu pwəh nise napw irə rousəsəmwīn irəha nəfwakiiēn me səvəi nərmama me pam səvənhi. Ro iamīnhi irə agelo nəha ruvehe mərəer pen ia nifatə nəha, muvani nimwəkmwəki nari nəha ripik, nənə nise napw irə rousəsəmwīn irəha nəfwakiiēn me səvəi nərmama me səvəi Kumwesən, həutə ia nəmri Kumwesən.

⁵ Nənə agelo nəha ruvehi nukumhəəv rauək ia təkure nifatə, mərki pen i ia nəri nəha in rauvehi rukuər, mərarki irapw ia təkure tiprənə i, nənə nouapirien rəhiapw, karuəruə rərkwəpahar, kregi nərkərikien, nimwnimwien ravən.

Kisipw me irəha pam sefen

⁶ Nənə nagelo me nəha sefen səməme kəmhəuvehi kisipw kəmhəpnəpenə ti nəseien kisipw.

⁷ Nagelo me nəha sə kupwən rəse kisipw səvənhi, nənə aes mine napw mine netə ho a kərapi irə kətəgi irapw ia tiprənə i. Ruək mahi nipəri tiprənə, məpwəh nipərin kəru, nənə mahi nei me nipərinraha kuatia, məpwəh nipərinraha kəru, nənə mahi pam nurhi merə me.

⁸ Agelo sə ro kəru irə rəse kisipw səvənhi, nənə nari riti rəmwhen ia təkūər asori rauək kərarki pen ia təmwei təsi. Nənə nipəri təsi kwatia ruvehe mo netə irə, nipərin kəru krouamasan.

⁹ Nərimiru me ia təmwei təsi nipərinraha kuatia hemhə, nipərinraha kəru kəmhəmiru, nənə nifatə me səməme kəmhəiu ia təsi ko koeite irəha pam kuai irəha ia kusen kahar harəmnəmwhen a kusen kuatia ruvehe mərəha kəru krouamasan.

¹⁰ Agelo sə ro kahar irə rəse kisipw səvənhi, nənə kəməhau asori riti rauək rəmwhen ia kwənhiə rier raka ia neiai, meiwaiu məsas pen ia nui aris me mine nəmri nui me, mouraha nipərin riti məpwəh kəru krouamasan a.

¹¹ Kəməhau nəha nəghin nə Nəfiəien. Nui me nəha reste irəha həuvehe mhəfiə. Nənə nərmama həpik hemhə ti nəri nə mə hənimwi nui əfiə.

¹² Agelo sə ro kefə irə rəse kisipw səvənhi, nənə nari riti ro meri mine məkwə mine kəməhau me ro pen həpwəh nuəkien ia nəpin pekin. Ia ran meri rauək ia nipərin kəru, məpwəh nuəkien ia nipərin kuatia. Ia nəpin məkwə mine kəməhau me kəmhəuək ia nipərin kəru, məpwəh nuəkien ia nipərin kuatia.

¹³ Nənə iakəti pen mətoni mirup riti ramivə irənhə ia nimagouagou. Iakregi ramasək əpwəmwis, mamini mə, “Aueh! Aueh! Aueh! Nagelo mirəhar nəha na tuharəse kisipw me səvənrahar. Trərəha anan tukumiaha nərmama səməme hiamarə ia təkure tiprənə.”

9

¹ Agelo sə ro krirum irə raməse kisipw səvənhi, nənə iakətoni kəməhau riti rukrutə ia neiai mīmwei irapw ia təkure tiprənə. Kiməuvei pen ki riti min. Ki nəha səvəi nəsevəriēn ia nipəg sə rameiwaiu nukunen riwən.

² Kəməhau nəha rəsevər ia nīpəg nəha nənə nise napw ruku pen fwe ikin mutə rəmwhen ia nise napw sə rasori pik anan. Meri mine nimagouagou kroupitəv ia nise napw sə ruku pen ia nīpəg nəha.

³ Nənə kəmnhəvt me haier raka ia nise napw nəha mheiwaiu ia tīprənə. Kīməuvei pen niskaiien mīnraha mə tuhəpi nərmama ia nīpikinraha, mho nəmisiəien mīnraha rəmwhen ia mimi nəha skopion sə ramərkou ia tīprənə.

⁴ Kīməni pen ti kəmnhəvt me i mīnuə tuhəpwəh nourahaien nurhi mine nei me mine narimnari me səməme kamhəuverə ia təkure tīprənə, mətə tuhouraha əpa nərmama me nəha səməme mak səvəi Kumwesən riwən ia nīpwənanraha.

⁵ Kīnəsəni irəha mə tuhəpi nərmama mho nəmisiəien mīnraha meste məkwə krirum, mətə tuhəpwəh nəpi əpuneien irəha. Nəmisiəien nəha tuhəregi rərəha irə rəmwhen ia nəmisiəien səvəi mimi nəha skopion nəpin rəpi iərmama riti.

⁶ Ia nəpin me nəha nərmama tuhətui suatuk ti nemhəien, mətə ko həpkətoni mhə. Tuhokeikei mə tuhemhə, mətə ko həpkemhə mhə.

⁷ Kəmnhəvt me nəha, iakətə irəha həmwhen ia hos me kamhərer mwatuk ti naruağənien. Ia nukwənenraha kəfəfau me həmwhen ia kəfəfau səvəi nīsiəiien kino ia kol. Nənimenraha rəmwhen ia nəmri nərmama.

⁸ Nukwənenraha rəpwəmwis rəmwhen ia nukwən pran. Revīnraha rəhia rəmwhen ia revī laeon.

⁹ Səvənraha karkahu kino ia aean kamhəvegi kwənpwenhīnraha irə səvəi naruağənien. Təragīnraha kamhəpuk pik rəmwhen hos me səməme kamhəvkəkini kat me mamhāiu mamhəuvən ti naruağənien.

¹⁰ Nīpikinraha ro revīn irə rəmwhen ia nīpiki mimi nəha skopion. Niskaiien səvənraha tuho nəmisiəien m nərmama irə meste məkwə krirum raməmak ia nīpikinraha.

¹¹ Səvənraha riti nəha ikin iəmə asori ramərimənu ia nīrəha. In nə agelo səvəi nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən. Ia nəgkiariien Hipru nəghi agelo nəha Apoton. Ia nəgkiariien Krik nəghīn nə Apolion (nīpwran mə Karietaha).

¹² Aueh! Nərəhāien kupwən ruvehe muvavən. Mətə aueh, aueh, hətə ro! Nərəhāien kəru mi nəha ikin troupkuvehe mwī.

¹³ Agelo sə ro sikis irə rəse kisipw səvənhi, nənə iakregi reri iərmama riti ruku pen ia nīpəsəgi nifatə nəha kəfə sə kino ia kol ramərer kupwən ia Kumwesən.

¹⁴ Reri iərmama nəha rəgkiari m agelo i ro sikis irə sə rauvehi kisipw nəha, mīni pen tukwe in mə, “Fi nari ia nagelo me nəha kəfə səməme kīnərihi irəha fwe kupwən kamharə fwe nui aris asori nəha Iufretes.”

¹⁵ Ro iamīnhi irə kifī nari ia nagelo me nəha kəfə. Kīnəpnəpenə raka ia nagelo me nəha kamheitənhi aoa nəha, nəpin nəha, məkwə nəha, mine nuk nəha, mə tukifī nari ia nīrəha həuvən mhəvsini pam nərmama ia təkure tīprənə, mhəuai irəha ia kusen kahar harəmməmwhen a, mhousi əpune riti mhəpwəh kəru.

¹⁶ Nənə iakregi kīni mə naruağən me səvənraha səməme kamhəkure ia hos irəha pam tu-hantret-milian.

¹⁷ Ia vison səiou iakətoni hos me nəha mine nərmama səməme kamhəkure ia hos me. Irəha harkahu ia tīnari səvəi naruağənien kino ia aean, mhəvegi kwənpwenhīnraha irə. Tīnari me nəha rəruerəv, mo plu, makwes. Kənkəpwə

hos me naha hāmwhen ia kankapwə laeon me. Napw mine nise napw mine təpisi ərəha kamharuku pen ia nīpəgi nəkwanraha mamharier

¹⁸ mharousi əpune pam nərmama ia tənəmtənə me ia kusen kuatia mharəpwəh kusen kəru.

¹⁹ Niskaiien səvəi hos me naha in naha ia nīpəgi nəkwanraha mine nīpikinraha, ti nəri nə mə nīpikinraha rəmwhen ia snek sə ro kankapwə ia nūsvenhin. Ia nīpikinraha me ho nəmisiəien m nərmama.

²⁰ Mətə nərmama me i səməme nərpwinien mirəhar naha harəpwəh nousi əpuneien irəha, irəha həkəpwəh mhə kumwesən eikuə me naha hənə ia rəginraha. Irəha kamhəmwur pen a mamhəfwaki pen m nərəmhə me mine nənīmwi nari me səməme kino ia karuətəri mine nei, kino mwi ia aean me i kol, silva, mine pras. Irəha nənīmwi nari me a. Həpkətoni mhə nari, mhəpkregi mhə nari, mhəpkavən mhə.

²¹ Nərmama me i həkəpwəh mhə noien ərəha me nəpwin mwi səvənraha. Mətə kamhəmwur pen a mamhousi əpune nərmama, mamho nahak mine noien səvəi klepa, mamhakres, irəha nərman mine nīpran kamhəiri əpnəpen irəha me.

10

Agelo sə rauvehi kwəti nīmwai nəkukuə riti kinərfe

¹ Nənə iakətoni agelo riti mwi nəgsen rasori rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Nəpuə riti ruvegi nīpwrən. Mərarən riti rukuraukurau ia kankapwə. Nənimen raməhiəpw rəmwhen ia meri. Nīsun mi krouəmwhen ia pəs asori mi krauuək.

² Kwəti nīmwai nəkukuə riti sə kinərfe raməmak ia rəgin. In ruvi atukw i, mərpwi pəri nīsun mi mwatuk ia təsi nənə nīkaren mour ia tīprənə,

³ mərə məkwein əpwəmwis, rerin rəmwhen ia laeon sə ramasək asori. Nəpin rəkwein iamīnhi, karuəruə rərkwəpahar m sefen.

⁴ Karuəruə rərkwəpahar raka m sefen, iakəpnəpənə mə takrai pen ia nəkukuə nəgkiariien sə rani, mətə iakregi reri iərmama riti rukrutə ia neiai mamīni mə, “Ərkwafə ia nəgkiariien i karuəruə rani, məpwəh nīrai penien ia nəkukuə.”

⁵ Nənə agelo sə iakətoni ramərer pen ia təsi mine tīprənə ruvehi utə rəgin mwatuk mahatən pen fwe ia neiai,

⁶ mīni mə, “Kumwesən ramərə ia nuk nuk me. In rino neiai, tīprənə, təsi, mine narimnari me pam səməme kamharə ia nīrəhar. Iakani kwəsuahi ia nəghin mə nəpin ruvəkəkwa. Kumwesən ko rīpkəfwini mhə mwi,

⁷ mətə nəpin agelo sə ro sefen irə trəsə kisipw səvənhi, nəgkiariien naha kumwesən rīnərkwafə nīpwrən truvehe mukuə rosi in rīmāni pen ti iotukwininari me səvənhi profet kupwən me.”

⁸ Nənə iakregi mwi reri iərmama naha ruku pen ia neiai mani pehe tukw iou i mə, “Evən muvehi nīmwai nəkukuə naha sə kinərfe raməmak ia rəgi agelo naha ramərer pen ia təsi mine tīprənə.”

⁹ Ro iamīnhi irə iakevən mərəs pen agelo naha mə truvei pehe miou nīmwai nəkukuə ouihī naha sə kinərfe. In rini pehe tukw iou i mə, “Tikuvehi māni. Trouaha tīpwim, mətə ia nəkwan tikregi rəsien rəmwhen ia sukapak.”

¹⁰ Nənə iakuvehi raka nīmwai nəkukua ouihī naha sə kinərfe ia rəgi agelo, mənī. Iakamənī mīregi ia nəkwaκ rəsien rəmwhen ia sukapak, mətə nəpīn iakətigai pam, nənə iakregi tipwīk ruvehe mərəha.

¹¹ Nənə kini pehe tukw iou i mə, “Tikaməkeikei məkīari mwi rəmwhen ia profet, mīni irapw nəfe treste nərmama həpīk, nərmama ia teki nərmama səpəmsəpə, mīne kwənəkwas me səpəmsəpə, mīne nəgkiariien me səpəmsəpə, mīne kīg me.”

11

Iəmə mi kəru krouərər irapw ti nəgkiariien pərhiēn

¹ Ia nəpīn naha kuvei pehe nari riti miou rəmwhen ia nig kauvehi mak səvəi nari irə, nənə kini pehe tukw iou i mə, “Evən muvehi mak səvəi nīmwə səvəi Kumwesən mīne nīfatə səvənhi, məvsini nərmama səməme kamhəfwaki fwe ikin.

² Mətə tikəpwəh nuvehīen mak ia nīkare nīmwə naha irua. Tikəpwəh nuvehīen mak səvənhi, ti nəri nə mə kuvəuvei pen raka kwopun naha m nərmama həreirei Kumwesən,^a nənə irəha tuheivə testesi taon ikinan səvənhi meste məkwa foti-tu.”

³ Iou takərhi pen iərman mi kəru səiou səmami krouərər irapw tukw iou. Iəmə mi naha trouarkahu tinari sə rahatən pen mə krauasək ti nərəhāien, nənə rouarə rouəvisau irapw nəgkiariien sə takuvei pen mīnrau meste nəpīn irəha pam wan-taosen tu-hantret-sikisti.

⁴ Irau naha nukune nei mi olif, mīne nəri mi laet raməkure utə ia nīrau səmami krouərər ia nəmri Kumwesən Iərīmānu səvəi tiprənə.

⁵ Trīni mīnuə iərmana riti raməmwur mə trouaha irau, nənə nərāmi narpw truku pen ia nīpəgi nəkwanrau mīer mahi əpune nərmama səməme haməmwəki irau. Iərmana sə raməmwur mə trouaha irau traməkeikei memhə iamīnha irə.

⁶ Iəmə mi naha krauvehi nīskaiien ti nəsisəgīen ia nəpuə mə nesən trəpwəh nauəriēn nəpīn irau krauni irapw nəgkiariien me səvəi Kumwesən. Irau krauvehi mwi nīskaiien ti nuvsiniien nui me həuvehe mho netə ia nīrəha, nənə rouukurən mwi nuvehi peheien nemhāien me səpəmsəpə həuvehe mhōuraha nərmama ia təkure tiprənə i. Irau krouukurən noien narimnari me naha ia nəpīn me a rəmwhen mə irau kraouekeikei.

⁷ Nəpīn irau krouni irapw pam raka nəgkiariien səvənrau, nənə nərīmīru fwe ia nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən, in trukrīrapw mutə maruagən mīnrau, muvehi irapw nīskaiien səvənrau, mousi əpune irau.

⁸ Nīpwrānrau mi trouəmāk ia suatuk səvəi taon asori naha, kwopun naha kīnərui tərīni pen Iərīmānu səvənrau ia nei kamarkuau ikin. Kīməuvsini nəghi taon naha kini mə “Sotom” uə “Ijip” ramahātən pen nərəhāien ia kwopun naha.

⁹ Nənə nərmama səməme haməuku pen ia teki nərmama me səpəmsəpə, mīne nəgkiariien me səpəmsəpə, mīne kwənəkwas me səpəmsəpə, tuhəspau ia nīpwrānrau meste nəpīn kahar mīne nīpərīn, nənə, kīpkəsēni mhə nīpwrānrau mə tukīnīmwi.

11:1: Esik 40:3, Sek 2:1-2 **11:2:** Luk 21:24, Rev 12:6, 13:5 **a** **11:2:** Nərmama həreirei Kumwesən. Suatuk riti mwi ti nīnīen nəgkiariien naha in i mə “Nərmama ia tənəmtənə me” uə “Nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel.” **11:4:** Sek 4:3,11-14 **11:5:** 2Saml 22:9, 2Kīng 1:10, Sam 97:3, Jer 5:14 **11:6:** 1Kīng 17:1, Eks 7:17-20, 1Saml 4:8 **11:7:** Dan 7:21, Rev 12:17, Rev 13:1,7, 17:8 **11:8:** Luk 13:34

¹⁰ Nərmama me ia təkure tiprənə tuhagian pəri, mho lafet, mhəriari pen narimnari amasan me minraha me, ti nəri nə mə profet kəru nəha səmami krino nəmisəien asori m nərmama ia təkure tiprənə krouvamhə.

¹¹ Mətə nəpin kahar mine nīpərin ruvehe mukurau, nənə iakətoni Kumwesən ruvei pen nīmīruien minrau kroueiahag mwi rouərer ia nisunrau. Nənə nərmama me pam səmame hətoni irau həhekir asori.

¹² Nənə irəha həregi reri iərmama riti rupwinari ruku pen ia neiai mīni pen ti nirau i mə, “Rouutə pehe i.” Nənə nəpuə riti ruvehi irau mutə mevən ia neiai. Nərmama səmame kamhəmwəki irau kamhərer mamhətoni irau krauutə.

¹³ Ia nəpin nəha təkwtəkwni a mwi nīmwnīmwiien asori riti ravən, makia fifi nari ia kwopun kuatia ia taon nəha, məpwəh kwopun naen hamasan. Nīmwnīmwiien ravən nərmama sefen taosen hemhə. Nərmama me pam səmame həpkemhə mhə həhekir mhətəmnīmwin, mhəuvehi utə nəghi Kumwesən sə ramərə ia neiai.

¹⁴ Aueh, nərhəaien sə ro kəru irə ruvehe muvavən! Mətə aueh, hətə ro, nərhəaien sə ro kahar irə tripko mhə tui ruvehe!

Agelo sə ro sefen irə rəse kisipw səvənhi

¹⁵ Agelo sə ro sefen irə rəse kisipw səvənhi, nənə iakregi nərmama nepwin fwe ia neiai kamhəgkiari rerinraha rupwinari mamhəni mə, “Nəriməuien kamərimənu irə ia təkure tiprənə i təkwtəkwni ruvehe məmak ia rəgi Kumwesən səkitaha mine Kristo səvənhi.

Nənə in trərimənu ia nuk nuk me.”

¹⁶ Nənə nəmə asori me nəha twenti-fo səmame kamhəkure ia jea me səvənraha ia nəmri Kumwesən hənimwi nukurhunraha mheiwaiu, mhəuvei pen nisaiien səvənraha revən tukwe,

¹⁷ mamhəni mə,

“Iərimənu Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam.

Ik ikinərə fwe kupwən muvehe meste mwi ipwet mine.

Kimaha iahaməni tanak tukw ik,

ti nəri nə mə ikiməuvehi niskaiien asori səim,

nənə minamərimənu nəha təkwtəkwni.

¹⁸ Nərmama ia tənəmtənə me niemaha rəpi pik irəha,

mətə niemaha asori səim ruvəuvehe.

Rino nəpin səim tikəkiri nərmama səmame həuvamhə,

mərəku pen səim iotukwininari me, profet me mine nəkur ikinan me,

mine nərmama me pam səmame kamhəsiai nəghim,

nəri auər a mə irəha kamhəuvehi nasoriien uə həpkuvehi mhə nasoriien.

Nənə rino nəpin səim tikouraha nərmama me nəha səmame kamhouraha nari ia təkure tiprənə.”

¹⁹ Ia nəpin nəha kəsevər ia nimwə səvəi Kumwesən fwe irənhə ia neiai. Ia nəkwaī nimwə nəha kətoni pokis səvəi nəgkiariien i Kumwesən rinərihi tərini əknekīn. Nənə nouapiriien rəhiarpw, karuəruə rərkwəpahar, kregi nərkərikiēn, nīmwnīmwiien ravən, aes rəsas rəmwhen ia nesən asori.

12

Pran riti mine snek asori riti

¹ Nənə kətoni nımtätien asori riti rier irapw fwe ia nımagouagou. Pran riti rarkahu ia meri rəmwhen ia tınari səvənhi, mərpwi utə nısun mi ia məkwə, nənə məfəfau ia kəfəfau riti səvəi nısiainen kino pen kəməhau twelef irə.

² Prən nəha ramregi nəmisiəien mamasək əpwəmwis ti nəri nə mə rino tıpwın na trərəhi tını.

³ Nənə nımtätien riti mwi rier irapw ia nımagouagou. Iakətə snek asori riti rərüerəv. Kənkəpwə irəha pam sefen. Kənkəpati irəha pam ten. Nənə kəfəfau pen kəfəfau səvəi nısiainen ia kənkəpwə me.

⁴ Nıpikin reiesi raka kuse kəməhau riti məpwəh kusen kəru. Səməme nəha nıpikin reiesi raka irəha həsas ia təkure tıprənə. Nənə snek asori nəha revən mərer kupwən ia pran nəha na trərəhi iəkunouihi mə nəpın tını trətui snek asori nəha trəni.

⁵ Prən nəha rərəhi tını iərman. In iərman sə truvehi nəri skai rəmwhen ia nep ramahatən pen nasoriien səvəi kig, rauvehi məmərımənu ia nərmama ia tənəmtənə me pam. Nəpın tını prən nəha rınətui raka, nənə Kumwesən ruvehi in, muvehi utə irənhə ia jea səvənhi mə trərımənu.

⁶ Nənə prən nəha rap mevən fwe kwopun akwesakwes. Kwopun riti fwe ikin Kumwesən rınəpnəpenə raka ti prən nəha mə trərə ikin. Tukətui amasan tukwe ia kwopun nəha keste nəpın wan-taosen tu-hantret-sikisti.

⁷ Nənə naruagənien riti riskəmter fwe ia neiai. Mikael mine nagelo me səvənhi kənamhousi snek asori, nənə snek asori mine nagelo me səvənhi kənamhousi mwi irəha.

⁸ Mətə Mikael mine nagelo me səvənhi həuvehi irapw nıskaiien səvəi snek asori. Kwopun riti səvənraha riwən mwi fwe ia neiai.

⁹ Kuvehi snek asori nəha kərarki irapw pehe ia təkure tıprənə. In snek tui kani mə İəremhə uə Setan sə rameikuə ia nərmama ia tənəmtənə me pam. Kərarki irapw in irəha nagelo me səvənhi heiwaiu ia təkure tıprənə.

¹⁰ Nənə iakregi iərmama riti fwe ia neiai rerin rupwinari, mını mə, “Təkwtəkwni nəha Kumwesən səkitaha truvehimıru kitaha! Təkwtəkwni nəha in tro sətoni mə in rauvehi nıskaiien, nənə, təkwtəkwni nəha in ramərımənu!

Nənə təkwtəkwni nəha Kristo səvənhi tro sətoni mə in rasori ia narımnari me pam!

Ro iamınhi irə ti nəri nə mə Setan sə rani ərəha piəvtaha me ia nəpın mine ia ran ia nəmri Kumwesən, kınərarki irapw in ia neiai.

¹¹ Piəvtaha me hənaruagən raka irəha min, mhəuvehi irapw nıskaiien səvənhi ia nite kwəti sipsip, mhəuvehi irapw mwi nıskaiien səvənhi ti nəri nə mə həni irapw nəgkiariien pərhiən.

İrəha həpkokeikei pik mhə nımıruien səvənraha, mətə hənərər mwatuk a ti nemhəien.

¹² Ro iamınhi irə, ik neiai mine nərmama səməme kəmharə ia nıram tiho mhəgien!

Mətə aueh ik tıprənə mine təsi! Tirouregi rərəha anan ti nəri nə mə Setan rıneiwaiu pehe tukumırau!

Nıemaha raməpi pik in ti nəri nə mə rukurən mə nəpın səvənhi ruvəkəkwa.”

¹³ Nəpın snek asori nəha rətoni mə kınərarki irapw in ia təkure tıprənə, nənə rınarıpwı prən nəha sə rınərəhi tını iərman.

¹⁴ Mætə kuvei pen tərəgi mirup kəru m prən nəha mə trivə irə mevən fwe imwəni ia kwopun akwesakwes. Tukamətui amasan tukwe ia kwopun nəha keste nuk kahar mine nipərin mə snek asori trəpwəh nourahaien in.

¹⁵ Snek asori nəha riruai nui asori riti ia tərhun rəmwhen ia iapiwən mə trukurirə pen prən nəha, muvehi map.

¹⁶ Mætə tīprənə rasitu ia pran nəha, meitehi, mətigai pam nui sə snek asori ruvəruai irə ia tərhun.

¹⁷ Ro pen snek asori niemaha rəpi anan ti pran nəha. In rəpwəh in mevən mə traruagən irəha kwənəkwas me nepwin səvənhi. Irəha nəha nərmana səməme kamho nəgkiariien me səvəi Kumwesən mine nəgkiariien lesu riməni irapw mə ro nipərhiien.

¹⁸ In revən mərəer ia nikare təsi.

13

Nərimiru riti sə rukrirapw ia reri təsi mutə

¹ Iakətəni nərimiru riti rukrirapw ia reri təsi mutə. Kənkəpati me irəha pam ten. Kənkəpwə me irəha pam sefen. Nənə kəfəfau pen kəfəfau səvəi nisaiien ia kənkəpati me. Kimərai pen nəhag me ia kənkəpwə me kuation kuation, nəhag me səməme kamhəni ərəha Kumwesən.

² Nərimiru nəha rəmwhen ia pusi asori nəha kani mə lepet. Nisun me hənwhen ia nərimiru nəha kani mə pea. Nipəgi nəkwan rəmwhen ia nipəgi nəkwai laeon. Nənə snek asori nəha ruvei pen niskaiien səvənhi min. In ruvei pen mwi jea sə in raməkure irə mamərimənu mine nasoriien sə rasori m nərimiru nəha.

³ Kənkəpwə nərimiru nəha riti iakətəni mə kinəpi əpune raka, mətə rarə mimiru mwi təmwiki nau ruvehe minamə. Nərmana me pam ia təkure tīprənə nənimənraha rier tukwe, nənə həkurirə nərimiru nəha.

⁴ Irəha pam hənimwi nukurhunnraha ia nəmri snek asori, mhəsiai in, ti nəri nə mə in ruvei pen nasoriien səvənhi m nərimiru nəha. Irəha hənimwi mwi nukurhunnraha ia nəmri nərimiru nəha, mhəsiai in, mhəni mə, “Sin rəmwhen ia nərimiru nəha? Sin rukurən naruagənien irau min?”

⁵ Kinəsəni nərimiru nəha minua trəgkiari ərpwi mini ərəha Kumwesən. Kiməuvei pen nasoriien min in rukurən noien nəfə nəghin in rokeikei mə tro meste məkwə foti-tu.

⁶ In rani ərəha pik Kumwesən, mine nəghin, mine imwəni fwe ia neiai, mine nərmana səməme kamharə ikin.

⁷ Kinəsəni in mə traruagən irəha nərmana me səvəi Kumwesən muvehi irapw niskaiien səvənraha. Nənə kiməuvei pen mwi nasoriien min mə trərimənu ia nərmana me pam, nərmana səvəi kwənəkwas me pam, mine teki nərmana me pam, mine nəgkiariien me pam, mine tənəmtənə me pam.

⁸ Nərmana me pam ia təkure tīprənə səməme nəghinraha riwən ia nəkukua səvəi nimiruien tuhənimwi nukurhunnraha ia nəmri nərimiru nəha mhəsiai in. Fwe tui nəpin tīprənə ramiwən ihi kuvərai pen raka nəghi nərmana ia nəkukua nəha səvəi kwəti sipsip sə kinousi əpune.

⁹ Iərmana sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan.

¹⁰ Iərmana sə kimərfi mə trevən ia kalapw traməkeikei mevən.

Iərmana sə kimərfi mə tukərai əpune ia nau səvəi naruagənien,

tukamækeikei kərai əpune.

Ti nəri nə mə tro iaminih i irə mine ro pen nərmmama me səvai Kumwesən tuhamækeikei mhərer əknekin ia nahatətəien səvənraha ia nəpin me.

Nərimiru riti sə rukrirapw ia reri tiprənə mutə

¹¹ Nənə iakətoni mwi nərimiru riti mwi rukrirapw ia reri tiprənə mutə. Kənkəpati kəru krouəmwhen ia kwəti sipsip riti. Rəgkiari rerin rəmwhen ia snek asori riti.

¹² Nərimiru sə riməkupwən muvehe ruvei pen nasorijen me pam səvənhi min. Ramərer ia nəmri nərimiru sə riməkupwən muvehe, mamækeikei m nərmmama me pam ia təkure tiprənə mə tuhənimwi nukurhunraha ia nənimen mhəsiai nərimiru sə riməkupwən muvehe kinəpi əpune kənkəpwə riti mətə rarə mimiru mwi təmwiki nau ruvehe minamə.

¹³ Nərimiru sə riməkurirə muvehe ramo nimtətien asori me, mini napw rukrutə ia neiai meiwaiu pehe ia tiprənə ia nəmri nərmmama.

¹⁴ In ramərer ia nəmri nərimiru sə riməkupwən muvehe mamə nimtətien me kinəsəni pen in mə tro. Ia noien nəha in reikuə ia nərmmama me səməme kamharə ia təkure tiprənə mamini pen ti nirəha i minuə tuhamækeikei mhəuvrhəkin nari riti mhəuvnhi nərimiru sə kinəpi əpune in ia nau mətə rarə mimiru mwi.

¹⁵ Nənə nəri nəha kiməuvnhi nərimiru nəha irə kəsəni nərimiru sə riməkurirə muvehe mə treiahag pen irə pwəh rəgkiari. Nənə nənimwi nari nəha rəgkiari skai mini mə tukamækeikei kousi əpune nərmmama me pam səməme həkkinimwi mhə nukurhunraha ia nənimen mhəsiai in.

¹⁶ Nənə in ramækeikei m nərmmama me pam, nərmmama kamhəuvehi nasorijen mine nərmmama həkpuvehi mhə nasorijen, nərmmama nautə səvənraha rasori mine nərmmama nautə səvənraha riwən, nərmmama kamoslef ia nirəha mine nərmmama kəpko mhə slef ia nirəha. In ramækeikei minraha mə tuhəuvehi mak riti ia rəginraha mwatuk uə ia nipwənanraha.

¹⁷ Mak nəha in nəha nəghi nərimiru nəha uə nampa sə ramahatən nəghin. Trini minuə iərmama riti mak nəha riwən irə, ko ripkuvehi mhə nəmri nari riti, nəpwəh nəmri penien nəmri nari ia nari riti.

¹⁸ Ro iaminih i irə tikamækeikei mo nukurənien səim rəpwəmwis mwi ti nukurənien nampa səvai nərimiru nəha. Nənə trini minuə nukurənien səim rəmwhen tikukurən niniien nipwran. Nampa nəha sikis-hantret-sikisti-sikis, ramahatən iərmama riti.

14

Kwəti sipsip mine səvənhi nərmmama me irəha pam 144,000

¹ Nənə iakəti pen fwe ia təkue Saeon, mətoni kwəti sipsip ramərer ia təkuren, nərmmama wan-hantret-foti-fo-təosen kamhərer irəha min. Kimərai pen nəghi kwəti sipsip mine Tata səvənhi ia nipwənanraha.

² Nənə iakregi reri iərmama riti fwe ia neiai raməgkiari, rerin rəmwhen ia nui sə ramivə mamierig, məmwhen mwi ia karuəruə raməkəwəpahar asori. Reri iərmama nəha iakregi rəmwhen ia nərmmama me i kamhəuəsi nari kauəsi kaməni nipu irə. ³ Irəha kamhərer kupwən ia jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu ipaka ti nərimiru me nəha kefə mine nəmə asori me nəha twenti-fo, mamhani nipu vi riti. Iərmama riti ripkukurən mhə nipu nəha,

nərmama me a nəha irəha wan-hantret-foti-fo-taosen səməme Kumwesən rifi nari ia nirəha mipeki raka irəha ia təkure tiprənə, irəha həukurən.

⁴ Irəha i nərmama me i səməme hənətuakam amasan, mhəmher, ti nəri nə mə həpkiri raka mhə pran. Irəha nərmama vi a. Irəha kamhəkuriə kwəti sipsip mamhəuvən ia kwopun me pam in ramevən ikin. Nərmama me pam, mətə kifi nari ia nirəha i, kipeki raka irəha həmwən ia kwənkwai nei kukupwən kesi kuvehi pen m Kumwesən mine kwəti sipsip.

⁵ Nənə ia tərhunraha kipekətə mhə neikuəien riti ti nəri nə mə irəha hatukwatukw pam.

Nagelo me kahar

⁶ Nənə iakətoni mwi agelo riti mwi ramivə irənhə ia nimagouagou mauvehi nəgkiariien amasan riti sə ramarə rerin trəvisau irapw i m nərmama səməme kamharə ia təkure tiprənə, nərmama səvəi tənəmtənə me pam, mine kwənkwas me pam, mine nəgkiariien me pam, mine teki nərmama me pam.

⁷ In rəgkiari rerin rupwinari mini mə, “Həsiai Kumwesən, mhəgnəgini in, ti nəri nə mə nəpin atukwatukw səvənhi ruvəuvehe mə trərpwin noien me səvəi nərmama. In rino neiai mine tiprənə mine təsi mine nəmri nui me. Kimiaha tihəməkeikei mhənimwi nukurhumiaha me ia nənimen mhəsiai in.”

⁸ Agelo riti sə ro kəru irə rukurirə mwi agelo nəha, muvehe, mamini mə, “In ruvəmwei! Taon asori nəha Papilon ruvəmwei! Taon nəha rəmwhən ia pran riti səvəi suatuk rivi nərmama ia tənəmtənə me pam həuvehe mhənimwi waen irəha min. Waen nəha sənmwən in nə noien ərəha sə nərman me kamho irəha min.”

⁹ Nənə agelo riti mwi sə ro kahar irə, rukurirə pen mwi irau, rini nəgkiariien i rerin rupwinari mə, “Trini minuə iərmama riti rinimwi nukurhun mi ia nəmri nərimiru mine nəri kuvrhəkin kuvnhi nərimiru irə, misiai in, muvehi mak səvənhi ia nipwənan uə rəgin,

¹⁰ niemaha səvəi Kumwesən treste in. Niemaha nəha rəmwhən ia waen riti sə riskai pik Kumwesən ruvi pen ia kap səvənhi muvehi pen m iərmama nəha rənimwi. Nənə in triregi nəmisəien ia napw mine təpisi ərəha, trouahi in ia nəmri nagelo ikinan me mine kwəti sipsip.

¹¹ Nise napw sə ramo nəmisəien minraha rautə ia nuk nuk me. Nərmama me i səməme hənimwi nukurhunraha ia nəmri nərimiru, mhənimwi mwi nukurhunraha ia nəmri nəri kuvrhəkin kuvnhi nərimiru irə, mhəsiai in, uə sin nəghin ruvehi mak sə rahatən nəghi nərimiru, irəha tuhəregi nəmisəien ia nəpin mine ia ran mhəpwəh napwisien.”

¹² Ti nəri nə mə tro iamnhi irə mine ro pen nərmama me i səvəi Kumwesən kamho nəgkiariien me səvənhi, nənə mamhahətətə ia Iesu, tuhaməkeikei mhərer əknekin ia nəpin me.

¹³ Nənə iakregi reri iərmama riti ruku pen ia neiai mini mə, “Rai pen nəgkiariien i ia nəkukuə: Ipwet mine mamevən trini minuə nərmama me səvəi iərimənu hemhə rerinraha tragien.”

Nənə Nənimwin Ikinan rini mə, “Ouəh pərhien. Irəha tuhapwis mhəpwəh mwi nəmwurien ti nəri nə mə noien amasan me səvənraha tuhəkuriə pen irəha.”

Kumwesən treivə testesi nərmama rəmwhən kamo ia tipwe krep sə rimarei

14:4: Efes 5:27 **14:5:** Sam 32:2, Sef 3:13 **14:7:** Rev 10:6 **14:8:** Aes 21:9, Jer 51:7,8, Rev 17:2, 18:2,3 **14:9:** Rev 13:12-17 **14:10:** Jen 19:24, Sam 11:6, 75:8, Aes 51:17,22, Jer 25:15, Esik 38:22, Rev 15:7, 16:19, Rev 19:20, 20:10, Rev 21:8 **14:11:** Aes 34:10, Rev 13:12-17, Rev 19:3 **14:12:** Rev 12:17, 13:10 **14:13:** 1Kor 15:58, Hip 4:10

¹⁴ Iakəti pen mətoni mwi nəpuə riti rəpsan nənə iərmama riti raməkure utə ia nəpuə nəha. Iərmama nəha rəmwhen ia iəməti iərmama riti. In raməfəfau ia kəfəfau səvəi nisiainen kīno ia kōl, mauvehi nau ikou riti rəhiə.

¹⁵ Nənə agelo riti mwi rier ia nimwə səvəi Kumwesən, maməkwein əpwəmwis iərmama nəha raməkure utə ia nəpuə mamini mə, “Uvehi nau ikou səim, mərai raka nərmama ia təkure tiprənə. Nəpin tukərai raka irəha irə ruvəuvehe ti nəri nə mə irəha həmwhen ia nəveginien sə ruvəmruə ia nəmhien.”

¹⁶ Ro iamīnhi irə iərmama sə raməkure utə ia nəpuə ruini pen nau ikou səvənhi ia təkure tiprənə, mərai raka nərmama ia təkure tiprənə rəmwhen kamo ia nəveginien sə ruvəmruə ia nəmhien.

¹⁷ Agelo riti mwi rier ia nimwə səvəi Kumwesən fwe ia neiai, mauvehi mwi nau ikou riti səvənhi rəhiə.

¹⁸ Nənə agelo riti mwi rier, in agelo sə ramətui ti napw ia təkure nifətə. In rier məkwein əpwəmwis agelo sə rauvehi nau ikou mīni mə, “Uvehi nau ikou səim, mərai raka nərmama ia təkure tiprənə rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei.”

¹⁹ Ro iamīnhi irə agelo nəha ruini pen nau ikou səvənhi ia təkure tiprənə, mərai raka nərmama ia təkure tiprənə rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei, nənə mərarki pen irəha ia kwopun asori riti. Tukeivə testesi irəha ikin rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei mə nisen traris. Kwopun nəha iruə ia taon, kwopun sə Kumwesən truvehi irapw niemaha səvənhi ikin.

²⁰ Nənə keivə testesi nərmama me nəha rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei mə nisen traris. Nitenraha rier ia kwopun nəha maiu meste nari fwe tri-hantret kilometa. Ko hos ravən irə netə nəha rutə meste tərhun.

15

Nagelo irəha sefen kamhəuvehi nərpwīnien irəha sefen

¹ Iakəti pen fwe ia neiai mətoni mwi nīmətien riti mwi rasori iakərkərinari irə. Nagelo irəha sefen kamhəuvehi nərpwīnien me irəha sefen. Nərpwīnien me nəha irəha sampam ti nəri nə mə nəpin tuhəier pam nənə niemaha səvəi Kumwesən riwən.

² Nənə iakətoni nari riti rəmwhen ia təsi kīno ia klas ko kərapī irə irau napw. Iakətoni mwi nərmama nərpwīn kamhəer ia nikarkare təsi nəha. Nərmama me nəha hənəpwəh nəsenien nərimīru mīne nəri kuvrəkīn kuvnhi nərimīru irə mīne nampa sə ramahatən nəghin mə trasori ia nirəha. Irəha kamhəer ia nikarkare təsi kīno ia klas. Ia rəginraha kamhəuvehi nəri kauəsi kaməni nīpu irə Kumwesən riməuvei pen mīnraha.

³ Irəha kamhani nīpu səvəi Moses iərmama sə ro tukwini nari m Kumwesən, mīne nīpu səvəi kwəti sipsip, mamhani mə, “Iərimənu Kumwesən sə ikauvehi niskaiien me pam, narimnari me səməme ikamo hasori kətoni kamərkərinari irə! Ik kīg sə ikamərimənu ia tənəmtənə me, suatuk me səim ikamesi pen suatuk me səvəi natukwatukwien mīne nīpərhienien!

⁴ Nərmama me pam tuhaməkeikei mhəsiai ik, mhəuvehi utə nəghim, ti nəri nə mə ik əpa Iəmə ikinan.

Nærmama ia tənəmtənə me pam tuhəuvehe mhənīmwi nukurhunraha ia nənīmēm mhəšiai ik

ti nəri nə mə ikino raka noien atukwatukw me səim nærmama hənətoni.”

⁵ Irəha hani raka nīpu nəha, nənə iakəti pen mətoni kəsevər ia kwopun ikinan anan ia nəkwai nīmwə tapolen fwe ia neiai.

⁶ Nagelo me nəha irəha sefen həier ia nīmwə tapolen nəha, mamhəpeki nərpwīnien me nəha sefen. Tinari səvənraha kīno ia linen sə rəpsan mamser. Həkwani nari kīno ia kol rukurau ia kwənpwenhinraha.

⁷ Nənə nərīmīru me nəha kefə riti rīpeki pen pesin me səməme kīno ia kol muvei pen kuatia kuatia m nagelo me nəha sefen. Pesin me nəha həukuər ia niemaha səvəi Kumwesən, Kumwesən sə ramarə ia nuk nuk me.

⁸ Ia nəpīn nəha nīmwə tapolen ruvehe mukuər ia nise napw, ti nəri nə mə Kumwesən ramarə ikīn, mamser, mamō nəgsen. Iərmama riti ko rīpkuvnīmwə mhə ia nīmwə nəha meste nərpwīnien me sefen səməme nagelo sefen kamhəpeki tuho sampam irə.

16

Pesin me irəha sefen həukuər ia niemaha səvəi Kumwesən

¹ Nənə iakregi reri iərmama riti raməgkiari asori fwe ia nīmwə səvəi Kumwesən, mamīni pen ti nagelo me nəha sefen mə, “Həuvən mətəgi irapw ia təkure tīprənə pesin me nəha sefen həukuər ia niemaha səvəi Kumwesən.”

² Agelo sə rakupwən revən mətəgi irapw pesin səvənhi ia təkure tīprənə. Nənə nærmama me nəha səməme mak səvəi nərīmīru ramarə ia nīrəha, mīne səməme kamhənīmwi nukurhunraha ia nəmri nəri kīməuvrhəkin kuvnhi nərīmīru irə, mamhəšiai in, nīpwrənraha ruvehe mukuər ia nīmwapw me. Nīmwapw me nəha hərəha mamho nəmīsəien mīnraha.

³ Agelo sə ro kəru irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia təsi, nənə təsi ruvehe mo netə irə rəmwhen ia nite iərmama ruvamhə, narīmīnari me kamhəmīru ia reri təsi hemhə pam.

⁴ Agelo sə ro kahar irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia nui aris me mīne nəmri nui me, nənə irəha həuvehe mho netə ia nīrəha.

⁵⁻⁶ Nənə iakregi agelo sə ramərimənu ia nui me rīni mə,

“Kumwesən Ikinan. Ik ikinarə fwe kupwən muvehe meste mwi ipwet mīne.

Təkwtəkwni ikamo noien atukwatukw,

mamərpwīn noien ərəha me i,

mauvei pen netə mīnraha hamənīmwi.

In i nərəkuien atukwatukw səvənraha,

ti nəri nə mə irəha hənousi əpune nærmama me səim mīne profet me səim nitenraha raiu.”

⁷ Nənə iakregi reri iərmama riti ruku pen ia nifətə ramīni mə,

“Ouah pərhiēn Iərimənu Kumwesən sə ikauvehi nīskaiien me pam,

nəkiriien me səim hatukwatukw mho nīpərhiēnien!”

⁸ Nənə agelo sə ro kefə irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia meri, nənə Kumwesən rəsēni nukwəsikər mə trənhi nærmama rəmwhen ia napw.

⁹ Nəpnəpanien səvəi nukwəsikər rahi irəha, nənə irəha həni ərəha nəghi Kumwesən sə ramərimənu ia nərpwinien me nəha. Irəha həpwəh nīrərigien ia noien ərəha me səvənraha, mhəpwəh nuvehi utəien nəghin.

¹⁰ Agelo sə ro krirum irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia jea sə nərimiru raməkure irə mamərimənu, nənə kwopun me pam ia nəkwai nitətə sə nərimiru ramərimənu irə həuvehe mhəpitəv pam. Nərmama kamhəregi nəmisəien, mamhahi nəraminraha tukwe.

¹¹ Irəha kamhəni ərəha Kumwesən fwe ia neiai ti nəmisəien me mine nīmwapw me səvənraha, mhəpwəh nīrərigien ia noien ərəha me səvənraha.

¹² Nənə agelo sə ro sikis irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia nui aris asori nəha nəghin nə İufretes, nənə nui aris nəha ramə, mo suatuk səvəi kig me havən irə mhəuku peraha.

¹³ Ia nəpın nəha iakətoni nənimwin əmkemik kahar harəmwhen ia frok. Riti rier ia nīpəgi nəkwai snek asori, riti rier ia nīpəgi nəkwai nərimiru, nənə riti rier ia nīpəgi nəkwai profet eikuə.

¹⁴ Nənimwin mirəhar nəha irəhar nəremhə me kamharo nīmətien me. Irəhar harier, mhərevən ti kig me ia tənəmtənə me pam, mharousəsimwin irəha mə tuharuagən ia nəpın asori səvəi Kumwesən, Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam.

¹⁵ “Həregi ro! İou iakauvehe rəmwhen ia rakres! İərmama sə ramətui a məpwəh napriien rerin tragien. Rərəha in ripekı raka tınari səvənhi ti napriien kətoni in ramavən auər a nənə in rauris tukwe.”

¹⁶ Nəremhə mirəhar nəha harousəsimwin pen kig me nəha ia kwopun riti nəgkiariien Hipru rani mə, “Amaketon.”

¹⁷ Agelo sə ro sefen irə rətəgi pen pesin səvənhi ia nīmagouagou, nənə iakregi Kumwesən raməgkiari fwe ia nəkwai nīmwə səvənhi. Rerın ruku pen ia jea sə in raməkure irə mamərimənu, mamini mə, “In i sampam!”

¹⁸ Nənə nouapirien rəhiapw, karuəruə rərkwəpahar, kregi nərkərikien, nīmwnimwien asori riti ravən. Nīmwnimwien nəha rasori pik anan. Fwe Kumwesən rino iərmama ia təkure tıprənə meste pehe nəpın nəha kīpkətoni raka məhə nīmwnimwien riti ro iamınhi irə ia nəpın riti.

¹⁹ Nīmwnimwien nəha ravən meitehi taon asori nīpərin kahar, nənə taon me ia tənəmtənə me həsas pam. Kumwesən rerin rırhi taon asori nəha Pəpilon, nənə in ruvehi pen kap riti rukuər ia waen maməkeikei min mə trənımwı pam. Waen nəha in niemaha səvəi Kumwesən rəpi pik in ti taon nəha.

²⁰ Tənə əmweris me pam hap mhəiwən. Kīpkətoni məhə mwı təkuər me.

²¹ Aes me səməme həmwhen ia kəpwier asori həukrutə ia nīmagouagou mhəsas pen ia nərmama. Ko kəkiri kəpwier me nəha kuation kuation nīpamien səvənhi rəmwhen ia fıftı kilo. Nəpın nərmama hətoni aes me nəha kamhəsas pen ia nırəha iamınhi irə, irəha həni ərəha Kumwesən, ti nəri nə mə nərpwinien nəha in ramo mınraha riskai pik anan.

17

Taon asori Pəpilon rəmwhen ia pran səvəi suatuk

16:9: Rev 9:20-21, Rev 16:21 **16:10:** Eks 10:22, Aes 8:22 **16:11:** Rev 9:20-21, Rev 16:21 **16:12:** Aes 11:15, Jer 50:38 **16:14:** Rev 16:7, Rev 19:6,15,19 **16:15:** Rev 3:3,18 **16:16:** Jaj 5:19, Sek 12:11 **16:17:** Rev 16:1 **16:18:** Rev 4:5 **16:19:** Rev 14:10 **16:20:** Rev 6:14 **16:21:** Eks 9:24, Rev 11:19, Rev 16:9,11

¹ Nənə nāgelo me nəha sefen kāmħəuvehi pesin me nəha sefen riti ia nīrəha ruvehe mīni pehe tukw iou i mə, “Uvehe ro. Prən asori fwe raməkure ia nui me həpik, iakua takahatən nərpwiniən səvənhi pwəh ikətōni. Prən nəha in pran səvəi suatuk.

² Kig me ia təkure tīprənə həno əpnapen raka nari irəha min. Noien ərəha sə prən nəha ramo irəha nərman me rəmwhen ia waen riti. Nərmama ia təkure tīprənə hənənīmwi raka waen nəha mamhakonə irə.”

³ Nənə ia vison nəha Nənīmwin rəriari miou, iakətə agelo nəha ruvehi iou iarouevən fwe ia kwopun akwesakwes ikin. Ia kwopun nəha iakətōni pran riti raməkure utə ia nərīmīru riti. Nərīmīru nəha rərūerəv pik kirai pen nəhag me ia nīpwrən me pam. Nəhag me nəha kāmħəni ərəha Kumwesən. Nərīmīru nəha kənkəpwə sefen, kənkəpati ten.

⁴ Pran nəha tīnari səvənhi rəmwhen ia tihi natis, mərūerəv pik. In ramo pen marəmarə me ia nīpwrən, marəmarə me nənimen rutə pik kino ia kol mīne kəpwier amasan me mīne perel me. In rauvehi kap riti ia rəgin kino ia kol. Kap nəha rukuar ia noien me nərman me kāmho irəha min hərəha pik mhəmkemik ia nəmri Kumwesən.

⁵ Ia nīpwrən kirai pen nəghin riti sə nīpwrən rərkwafə. Rani mə,

TAON ASORI PAPILOŃ

MAMA SƏVƏI NĪPRAN ME PAM SƏVƏI SUATUK

NUKUNE NOIEN ME PAM SƏMƏME HƏRƏHA PĪK IA TƏKURE TĪPRƏNƏ

⁶ Nənə iakətōni mə prən nəha rinousi əpune nərmama me səvəi Kumwesən mīne irəha səməme həməni irapw Iesu. Rəmwhen in rīnənīmwi nitenraha mamakonə irə. Nəpin iakətōni prən nəha iakərəkəri asori nari irə.

⁷ Mətə agelo rini pehe tukw iou i mə, “Ikamərkərinari iamīnhi irə ti nəfe? Iou takəusiəre pui pehe nīpwrari nəri nəha ikamətōni, mo nukurənien i mə sin nəha prən nəha mīne nəfe nəha nərīmīru nəha in raməkure irə kənkəpwə sefen kənkəpati ten.

⁸ Nərīmīru nəha ikətōni ramīru fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni ruvamhə, tīpko mhə tui rukrīrapw ia nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən mutə mier mevən kousi əpune. Nərmama kāmharə ia təkure tīprənə səməme kīpkrai pen raka mhə nəghinraha fwe tui nəpin tīprənə ramīwən ihi ia nəkukua səvəi nīmīruien, irəha tuhətōni nərīmīru nəha, nənə hərkərinari irə ti nəri nə mə ramīru fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni ruvamhə, nənə tīpkuvehe mwi.

⁹ Iərmama traməkeikei mukurən nari ti nukurənien nīpwrari nəgkiariien i. Kənkəpwə nərīmīru nəha irəha sefen irəha nə təkuaer me səməme pran nəha raməkure utə ia nīrəha. Irəha mwi kig me.

¹⁰ Kig me irəha krīrum həuvəmwei raka, kuation ramīru nəha təkwtəkwuni mīne, nənə riti mwi rəpwəh ihi nuveheien. Nəpin truvehe traməkeikei marə ouih i a.

¹¹ Nərīmīru i sə ramīru fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni ruvamhə, in mwi in kig riti sə ramo eit irə, mətə in mwi in kig riti səvəi kig me nəha sefen. In trevən kousi əpune in.

¹² Kənkəpati me nəha ten ikətōni, irəha kig me ten həpwəh ihi nərīmānuien, mətə irəha tuhəpkuvehi nasorīien mhərīmānu ia nəpin ouih i a irəha nərīmīru nəha.

¹³ Nətərigien səvənraha kuation, nənə irəha tuhəuvei pen nīskaiien səvənraha mīne nasorīien səvənraha m nərīmīru nəha.

¹⁴ Iræha tuharuagæn iræha kwæti sipsip, mætæ kwæti sipsip truvehi irapw niskaiien sævænraha ti næri næ mæ in Iærimænu sæ rasori ia nærimænu me pam, nænæ, in Kig sæ rasori ia kig me pam. Nærmama me næha kamhærer iræha min iræha næha nærmama sæmæme in rinækwein iræha, mærpwi rægîn ia niræha, nærmama sæmæme in rukuræn nætigiteien ia niræha.”

¹⁵ Nænæ agelo rini pehe mwi tukw iou i mæ, “Ikætoni nui me næha pran sævæi suatuk ramækure ia niræha. Nui me næha iræha nærmama hæpik tekînraha sæpæmsæpæ, nægkiariien me sævænraha sæpæmsæpæ, hæuku pen ia kwænækwus me sæpæmsæpæ.

¹⁶ Nærimiru næha mine kækæpati me næha ten sæmæme ikætoni, iræha tuhamwæki pran sævæi suatuk, mhæpeki raka pam narimnari me sævænhi, mhæpwæh in ramaiu auær a. Iræha tuhani nusan mhæuvani æmwesi in ia napw.

¹⁷ Iræha tuho iamînhi iræ ti næri næ mæ Kumwesæn rinæmri ia nætærigien sævænraha mæ tuho ræmwhen sæ in rokeikei. Nætærigien sævænraha truvehæ mo kuatia i, nænæ iræha tuhæuvei pen niskaiien sævænraha m nærimiru mæ trærimænu meste nægkiariien sævæi Kumwesæn ruvehæ mukua.

¹⁸ Præn næha ikætoni in taon asori næha sæ ramærimænu ia kig me pam ia tækure tiprænæ.”

18

¹ Kuriræ ia narimnari me i, iakætoni agelo riti mwi rukrutæ ia neiai mamei-waiu pehe. In rauvehi nasoriiæn sæ rasori. Nukuraaniæn sæ ruku pen iræ ramæhiæpwin pam tiprænæ.

² Rækwein æpwæmwis mîni mæ,
 “In ruvænwei! Taon asori næ Pæpilon ruvænwei!
 Tækwækwuni næha næremhæ me kamharæ ikin.
 In kwopun nænimwîn æræha me mine menu me sæmæme hæmkemik kamæmwæki iræha kamhærkwafæ ikin.

³ Taon næha ræmwhen ia pran riti sævæi suatuk.
 Nærmama me pam ia tæmætænæ me hænimwi raka waen sænmwîn.
 Waen næha in noien æræha sæ nærman me kamho iræha min.
 Kig me ia tækure tiprænæ hæno ænnapen raka nari iræha præn næha.

Nærmama ia tækure tiprænæ sæmæme kamhæmri pen næmri nari ia narim-nari
 iræha nautæ sævænraha ruvæuvehe minasori ruku pen ti noien æræha me sævæi præn næha.”

⁴ Nænæ iakregi mwi reri iærmama riti fwe ia neiai rini mæ,
 “Hæier iræ nærmama me sæiou
 minuæ noien æræha sævænhi træpwæh nuvehi pekiniæn kimiaha,
 nænæ kimiaha tihæpwæh nuvehiiæn nærpwiniæn riti sævænhi.

⁵ Noien æræha me sævænhi rasori rutæ ipaka riræpi neiai,
 ro pen Kumwesæn ræpwæh nenouenouien næræhaiæn me sævænhi.

⁶ Kimiaha tiho iræ ræmwhen rino ia kimiaha.
 Narimnari me sæmæme in rino ia kimiaha,
 kimiaha tihamækeikei mhærpwin pen m kæru min.
 In rimævi pen nænimwiiæn skai kuatia ia kap sækimiaha,
 kimiaha tihamækeikei mhævi pen nænimwien skai ia kap sævænhi m kæru.

7 Taon naha rəmwhen ia pran riti sə rauvehi utə atukw a in, mamarə ia narəien sə rukuər ia narimnari amasan me. Ro iamınhi irə kimiaha tihaməkeikei mhəuvei pen nəmisəien mine nasəkien min rəmwhen irə.

In rani ia rerin mə,

‘Iou prən asori iakaməkure ia kwopun i mamərimənu. Ripko mhə iou pran sə iərman səvənhi ruvamhə. Ko iapkasək mhə ia nəpın riti.’

8 Prən naha ramərpwi atukw a in iamınhi irə ro pen nərpwinien me səvənhi tuhəuvehe ia nəpın kuatia a: nemhəien, nasəkien, mine nukumhə.

Napw trahi prən naha,

ti nəri nə mə iərmanu Kumwesən sə rauvei pen nərpwinien min niskaiien səvənhi rasori.”

9 Nəpın kig me səvəi tiprənə səməme həno əpnəpen raka nari irəha prən naha nənə mharə irəha min ia narəien sə rukuər ia narimnari amasan me tuhətəni nise napw sə ramahi in, nənə rerinraha trəpou hasək tukwe.

10 Nəmisəien səvənhi tro irəha həhekır, nənə mhərər pen a isipwın mə, “Aueh taon asori!

Aueh Pabilon taon sə nəgsem rasori!

Nərpwinien səim ruvəuvehe ia aoa kuatia a.”

11 Nərmama me ia təkure tiprənə kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari tuhasək ti prən naha ti nəri nə mə iərmama riti mwi riwən truvehi nəmri narimnari me səvənraha.

12 Narimnari me səvənraha rəmwhen ia aean mi naha kol mine silva, mine kəpwier amasan me, mine perel me, mine tinari amasan naha linen, mine tinari sə ro tihi natis irə, mine tinari naha silik, mine tinari sə rəruevəv pik, mine nei me səpəmsəpə nipekınraha rapein amasan, mine narimnari me səpəmsəpə kino ia kənkəpati elefen, mine narimnari me səpəmsəpə kino ia nei nənimen rutə pik, mine aean me nepwın rəmwhen ia prons, mine kəpwier amasan naha mapil,

13 mine teki nei sinamon, mine nimwai nari kavi rərəgi pen ia nəveginien, mine nimwəkmwəki nari kuvani nipekın rapein amasan, mine nise nei mi naha fragkinsens mine mir, mine waen, mine oel, mine flaoa, mine kwənuni wit, mine kau me mine sipsip me, mine hos me mine kat me hos me kamhəvi, mine slef me, slef me nə irəha nərmama.

14 “Narimnari amasan me pam səməme nətərıgien səim ramevən ia nirəha, hənəpwəh ik mhəuvavən. Nautə me pam səim mine marəmarə me pam səim ikinətə wau raka ia nirəha, nənə ko ipkətəni mhə mwi irəha ia nəpın riti.”

15 Nərmama me naha səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me naha həpeki nautə ripik ruku pen ti prən naha. Irəha tuhəhekır nəmisəien səvəi prən naha, mhərər pen a isipwın tukwe in, mamhasək əpwəmwis

16 mə,

“Aueh! Aueh taon asori!

In rəmwhen ia pran ramarkahu ia tinari amasan i kani mə linen sə ro tihi natis irə raməruerəv pik.

In ramo pen marəmarə me ia nipwran,

marəmarə me nənimen rutə pik kino ia kol, mine kəpwier amasan me, mine perel me.

17-18 Mætə kouraha pam nautə me səvənhi ia aoa kuatia a.”

Nənə nəmə səməme kamhəkəkini nitətə ia təsi, mine nərmama səməme kamhərəkū nitətə mamhəputə, mine nəmə səməme kamhowok ia nəkwai nitətə, mine nərmama səməme nitətə rapeki narimnari səvənraha muvehe mipeki parei kamhəmri pen nəmri nari ia nirəha, mamhəuvehi mane irə, irəha pam hətoni nise napw sə ramahi prən nəha, mhərer pen a isipwīn tukwe in, mamhasək əpwəmwīs, mamhəni mə,
“Taon asori riti riwən rəmwhen ia taon nəha!”

¹⁹ Irəha hərki pen nīməkwrur ia kənkəpwənraha, rerinraha rəpou, kamhasək, mamhəni mə,
“Aueh! Aueh taon asori!

Nərmama me pam səməme nitətə səvənraha ramaiu ia təsi,
irəha nautə səvənraha ruvehe masori ia narimnari me səim!
Mætə kouraha pam narimnari me səim ia aoa kuatia a.”

²⁰ Mætə nīpu riti mwi rani iamīnhi irə mīnuə,
“Kīmiaha ia nitətə ia neiai, kīmiaha nərmama me səvəi Kumwesən, mine aposol me mine profet me,
rerimīaha traməkeikei magien,
ti nəri nə mə Kumwesən rinərpwīn noien ərəha prən nəha rino ia kīmiaha!”

²¹ Nənə agelo riti nəgsen rasori ruvehi kəruətərei asori riti mərarki pen i ia nəkwai təsi mīni mə,
“Tukəraki irapw akwauakw taon asori nəha Papilon iamīnhi irə,
nənə tukəpwəh nətoniien mwi in ia nəpīn riti.

²² Ia niram taon Papilon tipkregi mhə mwi nərmama səməme kamhəuəsi nəri kauəsi kaməni nīpu irə,
uə nərmama səməme kamhəse tərhe nau mine kisipw.
Ia niram tipkətoni mhə mwi iərmama sə ramarpəkau amasan narimnari me.
Tipkregi mhə mwi kəpwier ramərari maməkawai atətesi kwənuni wit kamo flaoa i.

²³ Nukuraanien səvəi laet trīpkəhiapw mhə mwi ia niram,
nənə tipkregi mhə mwi reri iərman mine pran səməni krauni simwīn ti narəien vi səvənrau.

Tro iamīnhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən nərmama me səim səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari irəha kamhəuvehi nasoriien ia təkure tiprənə.

Nərmama ia tənəmtənə me pam hətoni nīmətəien me nəha ikino ia niskaiien səvəi iəremhə reikuə ia nirəha.

²⁴ Ia taon nəha Papilon Kumwesən rətoni nite profet me mine nərmama me səvənhi.

Nərmama me pam ia təkure tiprənə səməme kīnousi əpune irəha Kumwesən rətoni nitenraha ia taon nəha.”

19

Nərmama fwe ia neiai həgnəgini Kumwesən

¹ Kurirə ia narimnari me i iakregi reri nari riti rəmwhen ia nərmama həpik fwe ia neiai, kamhəgkiari rerinraha rupwinari mamhəni mə,
“Pwəh səgnəgini Iərimənu Kumwesən səkitaha!
In rauvehimīru kitaha. Nasoriien mine niskaiien səvənhi əpa.

² Nækiriien me sǝvǝnhi ho nǝpǝrhienien, mhatukwatukw.
 In rǝnǝrpwǝn raka noien ǝrǝha sǝvǝi taon asori nǝha Papiilon,
 ti nǝri nǝ mǝ taon nǝha rǝmwhen ia pran sǝvǝi suatuk
 rouraha nǝrmama ia tǝkure tǝprǝnǝ i ia noien ǝrǝha sǝvǝnhi.
 Kumwesǝn ruvǝuvei pen raka nǝrpwǝnien min,
 ti nǝri nǝ mǝ kousi ǝpune sǝvǝnhi iotukwininari me ia taon nǝha.”

³ Nǝnǝ irǝha hǝgkiari asori mwi mǝ,
 “Pwǝh sǝgnǝgini Iǝrimǝnu!
 Nise napw sǝ ramahi taon nǝha rautǝ ia nuk nuk me ko rǝpkǝwǝn mhǝ.”

⁴ Ia nǝpin nǝha nǝmǝ asori me nǝha twenti-fo mine nǝrimiru me nǝha
 kefǝ hǝnǝmwi nukurhunnraha ia nǝmri Kumwesǝn sǝ ramǝkure ia jea sǝvǝnhi
 mamǝrimǝnu, mhǝsiai in, mhǝni mǝ,
 “Ouǝh! Pwǝh sǝgnǝgini Iǝrimǝnu!”

⁵ Nǝnǝ reri iǝrmama riti ruku pen ia jea Kumwesǝn ramǝkure irǝ
 mamǝrimǝnu, mini mǝ,
 “Kǝmiaha nǝrmama hiǝmo tukwini nari m Kumwesǝn, mamhǝsiai in,
 nǝri auǝr a mǝ hiǝmǝuvehi nasoriien uǝ hiǝpkuvehi mhǝ nasoriien,
 kǝmiaha pam tihǝmǝkeikei mhǝgnǝgini Kumwesǝn sǝkitaha!”

⁶ Nǝnǝ iakregi nari riti rǝmwhen ia nǝrmama hǝpǝk kamhǝgkiari, rerǝnraha
 rǝmwhen ia nui sǝ ramivǝ mamierig, mine karuǝruǝ ramǝrkwǝpahar. Irǝha
 hǝni mǝ,
 “Pwǝh sǝgnǝgini Iǝrimǝnu Kumwesǝn sǝkitaha
 ti nǝri nǝ mǝ in rauvehi nǝskaiien me pam, mamǝrimǝnu!”

⁷ Pwǝh sagien, mhǝgien pǝk, mhǝuvehi utǝ nǝghǝn,
 ti nǝri nǝ mǝ nǝpin ruvǝuvehe tukiri pen vi a pran m kwǝti sǝpsip!
 Pran sǝvǝnhi rǝnǝpnǝpǝnǝ pam raka,

⁸ mamarkahu ia tinari amasan nǝha linen kuvei pen min rǝpsan
 mǝmher.”
 (Tinari amasan nǝha linen ramahatǝn pen noien atukwatukw me sǝvǝi
 nǝrmama me sǝvǝi Kumwesǝn.)

⁹ Nǝnǝ agelo nǝha rǝni pehe tukw iou i mǝ, “Rai pen nǝgkiariien i ia nǝkukuǝ.
 ‘Nǝrmama sǝmǝme kǝnǝkwein ia nirǝha minuǝ tuhǝuvǝn ia nǝveginien asori
 sǝvǝi kwǝti sǝpsip irǝha rerǝnraha tragien.’ ” Nǝnǝ agelo nǝha rarǝ mini mwi
 tukw iou i mǝ, “Nǝgkiariien me i nǝgkiariien pǝrhien sǝvǝi Kumwesǝn.”

¹⁰ In rǝni iamǝnhi irǝ, nǝnǝ iakinǝmwi nukurhuk mi ia nǝsun mǝ takǝsiai in,
 mǝtǝ in rǝni pehe tukw iou mǝ, “Tǝkǝpwǝh noien iamǝnhi irǝ! Krau iotukwin-
 inari mi a, kitaha pǝm me sǝmǝme kamhǝuvehi nǝgkiariien i Iesu rǝni mǝ
 ro nǝpǝrhienien. Tikamǝkeikei minǝmwi nukurhum mi ia nǝmri Kumwesǝn
 ǝpa, mǝsiai in, ti nǝri nǝ mǝ nǝgkiariien i Iesu rǝni mǝ ro nǝpǝrhienien in
 nukune nǝgkiariien me sǝvǝi profet me.”

Iǝrmama sǝ ramǝkure ia hos ǝpsan

¹¹ Nǝnǝ iakǝtoni kǝsevǝr ia neiai. Iakǝti pen mǝtoni hos ǝpsan riti. Iǝmǝ sǝ
 ramǝkure irǝ nǝghǝn nǝ “Iǝmǝ sǝ Kamǝtigite Irǝ. In rani nǝpǝrhienien.” Nǝpin
 in rǝkiri nǝrmama uǝ raruagǝn, mǝtǝ in ramo ia noien sǝ ratukwatukw a.

¹² Nǝnimen mi krouǝmwhen ia nǝrami napw. Ia tǝkure kǝnkapwǝ kǝfǝfau
 sǝvǝi nǝsiaiien me hǝpǝk. Kǝrai pen nǝhǝg riti irǝ, mǝtǝ iǝrmama riti
 rǝpkukurǝn mhǝ nahǝg nǝha, in ǝpa in rukurǝn.

¹³ In ramarkahu ia tinari riti kineitesi ia netə. Nəghin sə kaməkwein in irə in nə “Nəgkiariien səvəi Kumwesən.”

¹⁴ Naruagən me ia neiai kamhəkure ia hos əpsan me mamhəkurirə in, mamharkahu ia tinari amasan nəha linen rəpsan məmher.

¹⁵ İərmama nəha nau riti səvəi naruagənien rəhiə ruku pen ia nıpəgi nəkwan mamier. Ia nau nəha in truvehi irapw nıskaiien səvəi nərmama ia tənəmtənə me, nənə muvehi nəri skai riti sə rəmwhen ia nep ramahatən pen nasorien səvəi kig, rauvehi mamərimənu ia nırəha. In tro rıskai anan ia nırəha rəmwhen kamo ia tıpwei krep sə rımareı nərmama kamheivə testesi mə nısenraha traris. Noien nəha in nəha Kumwesən i rauvehi nıskaiien me pam truvehi irapw niemaha asori səvənhi irə.

¹⁶ Kımərai pen nəghin ia tinari səvənhi mine nuvan mə:

KIG SƏ RASORI İA KIG ME. İƏRİMƏNU SƏ RASORI İA NƏRİMƏNU ME.

¹⁷ Nənə iakəti pen mətoni agelo riti ramərer pen ia meri. In raməkwein əpwəmwis mani pen ti menu me səməme kamhəivə ia nımagouagou mə, “Həuvehe mhousəsimwın kimiaha me ti nəveginien asori səvəi Kumwesən.

¹⁸ Həuvehe mhani nıpwrai kig me, mine nəmə asori me səvəi naruagən me, mine nərmama nəgsenraha rasori, mine hos me, mine nərmama səməme kamhəkure ia hos me. Həuvehe mhani nıpwrai nərmama me pam: irəha səməme ko slef ia nırəha mine səməme kıpko mhə slef ia nırəha, irəha səməme kamhəuvehi nasorien mine səməme həkuvehi mhə nasorien.”

¹⁹ Nənə iakətoni nərimıru nəha, mine kig me səvəi tıprənə, mine naruagən me səvənraha housəsimwın irəha me mə tuharuagən irəha İəmə sə raməkure ia hos mine naruagən me səvənhi.

²⁰ Nənə naruagən me səvəi İəmə nəha həuvən mhəkwtəmhiri nərimıru nəha, mine profet eikuə nəha sə rınamo nımtətien me fwe kupwən nəpın rınamərer irau nərimıru nəha. (In rınamo nımtətien me nəha, mameikuə ia nərmama səməme kamhəuvehi mak səvəi nərimıru nəha, mine səməme kamhənımwı nukurhunraha ia nəmri nəri kuvrhəkın kuvnhi nərimıru irə mhəsiai in.) İrəha həkwtəmhiri irau, mhərarki pen mıru a irau ia kwəpun əmwənimw nəha napw mine təpisi ərəha krauək ikin.

²¹ Nənə kig me mine naruagən me səvənraha, İəmə sə raməkure ia hos rərai əpune irəha ia nau səvəi naruagənien sə ruku pen ia nıpəgi nəkwan mamier. Nənə menu me pam hani nıpwranraha tıpwınraha rəsisi amasan.

20

Nuk wan-taosen

¹ Nənə iakətoni agelo riti rukrutə ia neiai mameiwaiu pehe, mauvehi ki riti ia rəgin, ki səvəi nıpəg sə rameiwaiu nukunen riwən. In rauvehi mwı jen asori riti.

² In rəkwtəmhiri snek asori, snek sə rınarə raka tui nəghin nə İəremhə uə Setan. Agelo nəha rəkwtəmhiri, mərihi səvəi nuk wan-taosen,

³ mərarki pen ia nıpəg sə rameiwaiu nukunen riwən, nənə məsisəg əknekın irə mınuə snek asori nəha trəpwəh mwı neikuaien ia nərmama ia tənəmtənə me meste nuk wan-taosen ro sampam. Nəpın nuk wan-taosen ro sampam, tukaməkeikei kifi nari irə səvəi nəpın ouihi a.

⁴ Nənə iakətoni jea me nepwın səvəi nəmə asori me. Nəmə asori me

19:13: Aes 63:1-3, Jon 1:1,14 **19:15:** Rev 1:16, 12:5, Rev 14:20, 4:8, Rev 21:22 **19:16:** Rev 17:14

19:17: Esik 39:17-20 **19:19:** Sam 2:2 **19:20:** Rev 13:12-17, Rev 20:10,15, Aes 30:33 **19:21:**

Rev 19:17-18 **20:1:** Rev 9:1 **20:2:** Rev 12:9 **20:3:** Jut 6 **20:4:** Dan 7:9,22,27, 1Kor 6:2, Rev

13:17

səməme kamhəkure ia jea me nəha, kuvei pen nasorijen minraha tuhaməkiri noien me mamhərpwin. Nənə iakətōni nənimwi nərmama səməme kinərai əmwesi kənkəpwənraha ti nəri nə mə irəha kamhərer irapw ti nini irapwien nəgkiariien amasan səvəi Iesu mine nəgkiariien səvəi Kumwesən. Irəha həpwəh niniwiiien nukurhunnraha ia nisaiiien ia nəmri nərimiru uə ia nəmri nəri kuvrhəkən kuvnhi nərimiru irə, mhəpwəh nuvehiiien mak səvənhi ia nipwənanraha mine rəginnraha. Iakətōni irəha həuvehe mhəmuru mwi, nənə mamhərimənu irəha Kristo meste nuk wan-taosən.

⁵ In i nəpin sə Kumwesən riməkupwən mo nərmama irə hətui mwi ia nemhəien. Mətə nərmama həuvamhə səməme in ripko mhə irəha hətui mwi ia nəpin nəha tuhəpkətui mhə mwi ia nemhəien meste nuk wan-taosən ro sampam.

⁶ Nərmama me i səməme Kumwesən riməkupwən mo irəha hətui mwi ia nemhəien, irəha rerinnraha tragien, ti nəri nə mə irəha nəkur ikinan me səvənhi. Irəha tuhəpkəm hə mhə mwi ia nemhəien sə ro kəru i, mətə irəha tuho pris me ia nirəha, pris me səvəi Kumwesən mine Kristo, nənə mhərimənu irəha min ia nuk wan-taosən.

Setan trevən ia napw

⁷ Nənə nəpin nuk wan-taosən ro sampam, tukifi nari ia Setan rier irapw ia kwopun kinəsisəg əknekən in ikin.

⁸ In trier irapw, mevən meikuə ia kwənəkəwus me nəha səməme kamharə ia nikare təkure tiprənə i kefə, nəghinnraha Kauk mine Makauk, nənə mousəsəmwīn irəha mə tuharuagən. Nərmama me nəha tuhəpik məmwhen ia nipəkir ia təsi.

⁹ Iakətōni mə irəha həuvən ia kwopun me pam ia tiprənə, mhərer kuraukurau kwopun nərmama me səvəi Kumwesən kamharə ikin mine taon sə Kumwesən rokeikei pik. Mətə napw riti rukrutə ia neiai meiwaiu pehe mahi irəha.

¹⁰ Nənə kuvehi Setan, iəremhə sə rineikuə ia nirəha, kuvehi, kərarki pen ia kwopun əmwhenimw nəha napw mine təpisi ərəha krauuək ikin. In nəha kwopun nəha kinərkarki pen raka nərimiru ikin mine profet eikuə. Nənə tuko nəmisəien minrahər ia nəpin mine ia ran ia nuk nuk me.

Kumwesən rəkiri nərmama səməme həuvamhə, mərpwin noien me səvənraha

¹¹ Ia nəpin nəha iakətōni jea asori riti rəpsan mine Iəmə sə raməkure irə məmərīmənu. Tiprənə mine neiai krouap ti nənimen kirkətōni mhə mwi irau.

¹² Nənə iakətōni nərmama həuvamhə səməme fwe kupwən kamhəuvehi nasorijen mine səməme həkuvehi mhə nasorijen, irəha pam kamhərer ia nəmri Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi məmərīmənu. Nənə kripwegi nəkukuə me nepwin. Kripwegi mwi nəkukuə riti mwi, nəkukuə səvəi nimiruien. Nənə Iəmə nəha rəkiri nərmama həuvamhə mesi pen nəgkiariien kimərai pen ia nəkukuə me nəha, mərpwin atukwatukw noien me irəha hənə fwe kupwən.

¹³ Təsi raraka ia nərmama həuvamhə səməme kamharə irə. Noien Iərmama Remhə mine Imwei Nəkur Həuvamhə irau mwi krouaraka ia nərmama səməme kamharə ia nirau. Irəha pam hətui mwi ia nemhəien səvənraha, nənə Iəmə nəha rəkiri irəha kuatia kuatia, mərpwin atukwatukw noien me irəha hənə fwe kupwən.

¹⁴ Nənə kuvehi Noien İərmama Remhə mine Imwei Nəkur Həuvamhə kərarki pen irau ia kwopun əmwhenimw nəha napw rauək ikin. Nəri nəha in nəha nemhəien sə ro kəru i.

¹⁵ Nərmama me pam səməme kəpkətoni mhə nəghinraha ia nəkukuə səvəi nimiruien kərarki pen irəha ia kwopun əmwhenimw nəha napw rauək ikin.

21

Jerusalem vi

¹ Nənə iakətoni neiai vi mine tıprənə vi, ti nəri nə mə neiai akuas mine tıprənə akuas krouvehe rouiwən. Nənə təsi riwən mwı.

² Nənə iakətoni taon ikinan səvəi Kumwesən, in nə Jerusalem vi, rukruta ti Kumwesən ia neiai mameiwaiu pehe. Taon ikinan nəha ramser rəmwhen ia tinari sə pran rarkahu irə ia nəpin tukiri pen vi a in kuvei pen m iərman səvənhi.

³ Nənə iakregi reri iərmama riti rupwinari ruku pen ia jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu, rini mə, “Hətə ro! Təkwtəkwi nənə Kumwesən rino rukwənu səvənhi irəha nərmama. In tramarə irəha minraha, nənə irəha tuhəvehe nərmama me səvənhi. Kumwesən in tramarə ti nırəha, nənə muvehe Kumwesən səvənraha.

⁴ In trırai raka pam nişə nənimenraha. Noien iərmama remhə mine nasakien mine nəmisəien triwən, ti nəri nə mə narimnari tui me həuvehe mhəuvəiwən.”

⁵ Nənə İəmə sə raməkure ia jea mamərimənu rini mə, “Hətə ro! İakamo narimnari me pam həuvehe mhərməvi.” Nənə in rarə mini mwı mə, “Rai pen nəgkiariien i ia nəkukuə, ti nəri nə mə nəgkiariien me i ho nıprhienien nərmama həukurən nətigiteien ia nırəha.”

⁶ Nənə in rərari mini pehe tukw iou i mə, “Təkwtəkwi nənə kino sampam ia narimnari me pam! İou i Alfa mine Omeka,^a nukunen mine nəkrəkwerin. Nərmama səməme həkwakwa iou takuvei pen nui minraha. Nui nəha kəpkuvehi mhə nənimen. Nəmri nui nəha rauvei pehe nui kauvehi nimiruien irə.

⁷ İərmama sə triskai meste naruagənien rukurau, iou takuvei pen narimnari me səməme iakuvəni pen raka tukwe in. İou takuvehe Kumwesən səvənhi, nənə in truvehe nərik.

⁸ Mətə nərmama səməme kamhəhekır ia nərmama, mhəpwəh nahatətəien, mamho noien ənkemik, mamhousi əpune nərmama, mamhakres pran, mamho klepa, mamhəuvehi nahak, mamhəfwaki m nənimwi nari me, mine ieikuə me pam, imwənraha atukwatukw fwe ia kwopun əmwhenimw nəha napw mine təpisi ərəha krauwək ikin. Nəri nəha in nemhəien sə ro kəru irə.”

⁹ Nənə nagelo me nəha sefen kamhəpeki pesin me nəha sefen həukuər ia nərpwinien irəha sefen (nənə nərpwinien me nəha irəha nərpwinien sampam Kumwesən tro m nərmama), riti ia nagelo me nəha rini pehe tukw iou i mə, “Uvehe ro. İakuə takahatən prən nəha, in pran səvəi kwəti sipsip, pwəh ikətoni.”

20:14: 1Kor 15:26,55 **20:15:** Rev 13:8, 19:20 **21:1:** 2Tes 3:13 **21:2:** Aes 52:1, 61:10, Hip 11:16, 12:22, Rev 3:12 **21:3:** 2Kron 6:18, Sek 2:10, 2Kor 6:16, Rev 7:17 **21:4:** Aes 35:10, Aes 65:19
21:5: 2Kor 5:17, Rev 4:2,10 **21:6:** Sam 36:9, Jer 2:13, Jon 7:37, Rev 1:8,17; 22:17 ^a **21:6:** Alfa in leta sə rukupwan ia alfapet səvəi nəkur Kris. Omeka in leta sampam. Nəhag i kamakwein Kumwesən irə nıprwan mə in nukunen mine nəkrəkwerin. Əvsini mwı Rev 21:6; 22:13. **21:7:** 2Saml 7:14 **21:8:** Mat 25:41, Hip 10:38-39, Rev 19:20; 21:27; 22:15 **21:9:** Rev 15:1

¹⁰ Nənə ia vison nəha Nənīmwin rəriari miou iakətoni agelo nəha ruvehi iou iarouevən fwe ia təkuear riti rasori məpwəmwis. Nənə in rahatən taon ikinan nəha Jerusalem iakətoni ruku pen ti Kumwesən ia neiai mameiwaiu pehe.

¹¹ Taon ikinan nəha rukuraan ia nukuraanien səvəi Kumwesən. Ramserer rəmwhen ia kəpwier amasan riti kani mə tiaspa rəmher rəmwhen ia klas.

¹² Nəpai riti rasori məpwəmwis rukuraukuru irə. Ia nəpai nəha kwəruə me irəha twelef. Nagelo me twelef kamhərer ia kwəruə me nəha. Ia kwəruə me nəha kimərai pen nəghi kwənəkwas me səvəi nəkur Isrel irəha twelef.

¹³ Kwəruə me nəha kahar ia nikare taon nəha peraha, kahar mwi ia nikaren prehi, kahar ia nikaren pesu, nənə kahar ia nikaren parei.

¹⁴ Kəpwier asori me irəha twelef kamhəkwtəmhiri əknekin nukune nəpai nəha səvəi taon nəha. Nənə kimərai pen nəghi aposol me twelef səvəi kwəti sipsip ia kəpwier me nəha.

¹⁵ Agelo sə raməgkiari miou rauvehi nari riti kino ia kol truvehi mak səvəi taon irə mine nəpai səvənhi mine kwəruə me ia nəpai nəha.

¹⁶ Nikare taon nəha irəha kefə. Nasorijen səvəi nikarkaren me mine nəpwəmwisien səvənraha rutə həmnəmwhen a. Agelo nəha ruvehi nəri nəha rauvehi ia rəgin, muvehi mak səvəi nikarkaren me, mətoni irəha kuatia kuatia nasorijen səvənhi mine nəpwəmwisien səvənhi rutə tu-taosen-fohantret kilometa.

¹⁷ In ruvehi mwi nikimkimien səvəi nəpai nəha mətoni rəmwhen ia sikistisikis mita. Mita nəha sə agelo nəha rauvehi mak səvəi nari irə rəmwhen a mwi ia mita nəha nərmama kamhəuvehi mak səvəi nari irə.

¹⁸ Nəpai nəha kino ia kəpwier amasan i tiaspa, nənə kuvrhəkin taon ia kol atukwatukw, kol sə rəmher məmwhen ia klas.

¹⁹ Kəpwier asori me səməme kamhəkwtəmhiri əknekin nukune nəpai səvəi taon nəha kəfəri pen irəha ia kəpwier amasan me səpəmsəpə. Kiməkupwən kəmri pen kəpwier amasan i tiaspa, sə ro kəru irə kəmri pen kəpwier amasan i safaiə, sə ro kahar irə kəmri pen kəpwier amasan i akat, sə ro kefə irə kəmri pen kəpwier amasan i emeral,

²⁰ sə ro krirum irə kəmri pen kəpwier amasan i onikis, sə ro sikis irə kəmri pen kəpwier amasan i kanilian, sə ro sefen irə kəmri pen kəpwier amasan i krisolaet, sə ro eit irə kəmri pen kəpwier amasan i malakait, sə ro naen irə kəmri pen kəpwier amasan i topas, sə ro ten irə kəmri pen kəpwier amasan i kalsetoni, sə ro eleven irə kəmri pen kəpwier amasan i takwoes, nənə sə ro twelef irə kəmri pen kəpwier amasan i ametis.

²¹ Kwəruə me nəha twelef təpinhə me səvənraha kino ia perel irəha twelef. Təpinhə kwatia kwatia ko ia perel kwatia kwatia. Nənə suatuk me fwe imwə ia taon nəha kino ia kol atukwatukw, kol sə rəmher məmwhen ia klas.

²² Nənə iapkətoni mhə nimwə riti kaməfwaki ikin ia nəkwai taon nəha, ti nəri nə mə nimwəfwaki səvənhi in nə Iərimənu Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam mine kwəti sipsip.

²³ Ia taon nəha irəha tuhəpkətui mhə mwi meri mine məkwə mə trouhəiəpwin irəha ti nəri nə mə nukuraanien səvəi Kumwesən raməhiəpwin pam taon nəha, nənə kwəti sipsip in nə laet səvənhi.

²⁴ Nərmama ia tənəmtənə me tuhəvən ia nukuraanien səvənhi, nənə kig me ia təkure tiprənə tuhəpeki nautə amasan me səvənraha mhəuvnimwə ia taon nəha.

²⁵ Kwəruə me səvəi taon nəha tukəpwəh nəpəpinhəien irəha ia nəpən riti, ti nəri nə mə nəpən ia nəpən triwən ia kwopun nəha.

²⁶ Nərmama ia tənəmtənə me tuhəpeki nautə amasan me səvənraha mine narimnari me nərmama həməuvei pen minraha ia nisaiien, nənə mhəpeki mhəuvnimwə ia taon nəha.

²⁷ Narimnari me səməme həmkemik ia nəmri Kumwesən, mine nərmama səməme kamho narimnari səvəi naurisien, mine nərmama səməme kamheikuə, irəha tuhəpwəh nuynimwəien ia taon nəha ia nəpən riti. Mətə nərmama me a i səməme kimərai pen nəghinraha ia nəkukuə səvəi nimiruien sə kwəti sipsip rauvehi irəha əpa nəha tuhəuvnimwə ia taon nəha.

22

Nui aris kauvehi nimiruien irə

¹ Nənə agelo rarə mahatən mwi nui aris riti iakətoni. Nui ia nui aris nəha nui kauvehi nimiruien irə. Nui nəha rəmher rəmwhen ia klas, raiu maku pen fwe ia jea sə Kumwesən mine kwəti sipsip krauəkure irə rouərimənu,

² mamesi pen suatuk ia kurkwai taon nəha. Nənə iakətoni nei kauvehi nimiruien irə ramərer ia nikarkare nui nəha, maukuə m twelef ia nuk me pam ia məkwə me pam. Nənə nərmama ia tənəmtənə me pam kamhətimwi nimwan ti nomasanien nemhəien me.

³ Ia nəkwai taon nəha tukəpwəh mwi nətoniien nari riti sə Kumwesən raməkwein ərəha irə. Jea sə Kumwesən mine kwəti sipsip krauəkure irə rouərimənu trərer ikin. Nənə iotukwininari me səvənhi tuhamo nəkwən.

⁴ Irəha tuhətoni nənimen, nənə tukrai pen nəghin ia nipwənanraha.

⁵ Nəpən ia nəpən triwən. Irəha tuhəpkətui mhə meri uə nari riti mwi truvei pen nukuraanien minraha, ti nəri nə mə Iərimənu Kumwesən səvənraha in trukuraan muvei pen nukuraanien minraha, nənə irəha tuhərimənu ia nuk nuk me.

⁶ Nənə agelo nəha rini pehe tukw iou i mə, “Nəgkariien me i ho nipərhienien nərmama həukurən nətigiteien ia nirəha. Iərimənu Kumwesən səvəi nənimwi profet kupwən me rinərhi pehe iou agelo səvənhi mə takuvehe mahatən narimnari me tripkə mhə tui həier pehe pwəh səvənhi iotukwininari me hətoni.”

Tripkə mhə tui Iesu ruvehe

⁷ “Həregi ro! Tripkə mhə tui iakuvehe. Iərmama sə ramo nəgkariien me səməme Kumwesən ruvei pehe, kamhəmak ia nəkukuə i, in rerin tragien.”

⁸ Iou Jon, iou iakiməregi mətoni narimnari me i. Nəpən iakregi mətoni raka narimnari me i, nənə iakinimwi nukurhuk mi ia nəmri agelo sə rahatən iou irə mə takisiai in.

⁹ Mətə in rini pehe tukw iou i mə, “Əpwəh noien iaminha irə! Krau iotukwininari mi a səvəi Kumwesən kitaha piəm me i profet me mine nərmama me səməme kamho nəgkariien me ia nəkukuə i. Nimwi nukurhum mi ia nəmri Kumwesən, misiai in!”

¹⁰ Nənə in rarə mimi mwi tukw iou i mə, “Tikəpwəh nərkwafəien ia nəgkariien me i Kumwesən ruvei pehe mik kamhəmak ia nəkukuə i ti nəri nə mə narimnari me i tripkə mhə tui həier pehe.

¹¹ Nərmama səməme kamho noien ərəha pwəh kamhəmwur pen ia noien

æræha. Nærmama sëmæme kamho noien æmkemik pwæh kamhæmwur pen ia noien æmkemik. Nærmama sëmæme kamho noien atukwatukw pwæh kamhæmwur pen ia noien atukwatukw. Nærmama sëmæme kamho noien æmher pwæh kamhæmwur pen ia noien æmher.

¹² Hæregi ro! Triþko mhæ tui iakuvehe! Takuvehi nærækuien sæiou, muvehe, muvei pen m nærmama me pam resi pen narimnari me iræha hæno.

¹³ Iou i Alfa mine Omeka,^a nukunen mine nækrækwerin. Iakinaræ raka kupwæn, nænæ takaræ mwi kuriræ.

¹⁴ Nærmama sëmæme haikwas tinari sævænraha ræpsan, iræha rerinraha tragien. Takæseni iræha hani nukwai nei kauvehi nimiruien iræ, nænæ mhæukurau ia kwæruæ me sævæi taon næha mhæuvmiwæ.

¹⁵ Mætæ nærmama nepwin næha ikin ko hæpkuvnimwæ mhæ. Iræha næha nærmama sëmæme hæmkemik ræmwhen ia kuri me, mamho klepa, mamho nahak. Nærmam mine nipran sëmæme kamhæiri ænrapen iræha me iræha næha ko hæpkuvnimwæ mhæ. Nærmama me pam sëmæme kamhousi æpune nærmama, mamhæfwaki m nænimwi nari me, mamhokeikei pik noien sævæi neikuaien tuharæ fwe iruæ.

¹⁶ Iou, Iesu, iakinærhi pehe ægelo sæiou mæ truvehe mini irapw narimnari me i tukumiaha nakalasia me. Iou i kig sæ iakimæuku pen ia kwænækwus sævæi Kig Tevit. Iou iakæmwhen ia kæmæhau kofætæteia sæ kukuraan.”

¹⁷ Nænimwin Ikinan mine pran sævæi kwæti sipsip krauni mæ, “Uvehe!” Nænæ pwæh iærmama sæ ramregi nægkiariien i, in mwi rini mæ, “Uvehe!” Nænæ pwæh iærmama sæ rækwakwa ruvehe. Iærmama sæ rokeikei pwæh in rænimwi auær a nui sæ kauvehi nimiruien iræ.

¹⁸ Iou, Jon, iakamægkiari skai m nærmama sëmæme kamhæregi nægkiariien me Kumwesæn ruvei pehe miou kamhæmak ia nækukuæ i. Trini minuæ iærmama riti rakutan pen atukw nægkiariien riti sævænhi ia nægkiariien me i, Kumwesæn truvei pen min nærpwinien me i nækukuæ i ramægkiari iræ makutan pen mwi.

¹⁹ Trini minuæ iærmama riti riþeki raka nægkiariien me nepwin ia nækukuæ i, Kumwesæn triþeki raka namasanien me i nækukuæ i ramægkiari iræ iærmama næha triþkuvehi mhæ riti. Namasanien me næha nukwai nei kauvehi nimiruien iræ mine kwopun riti ia taon ikinan næha.

²⁰ Iærmama sæ rani irapw narimnari me i rini mæ, “Pærhien triþko mhæ tui iakuvehe!”

Ouæh, pwæh ro iaminihi! Uvehe ræ Iærimænu Iesu!

²¹ Pwæh namasanien sævæi Iærimænu sækitaha Iesu tramaræ ti nærmama me pam. Ouæh, pwæh ro iaminihi!

22:12: Aes 40:10, 2Kor 11:15, Rev 2:16,23 **22:13:** Rev 1:8,17; 21:6 ^a **22:13:** Alfa in leta sæ rukupwæn ia alfapet sævæi nækur Kris. Omeka in leta sampam. Nahag i kamækwein Kumwesæn iræ nipwran mæ in nukunen mine nækrækwerin. Øvsini mwi Rev 21:6; 22:13. **22:14:** Rev 22:2 **22:15:** Rev 21:17 **22:16:** Nam 24:17, Rom 1:3, Rev 2:28, 5:5 **22:17:** Sing 8:14, Rev 21:6 **22:18:** Dut 4:2, 12:32, Rev 15:1,6 **22:19:** Rev 22:2 **22:20:** Rev 2:16

Nipəri nəkukuə sə rani nipwrai nəgkiariien me (Diksonari)

Agelo: Nagelo me irəha nənimwin me Kumwesən rino irəha kamho tukwini nari min. Nagelo me kamhəgnəgini Kumwesən fwe ia nei ai (Mat 2:14). Nəpin me nepwin nagelo me həkkiari m nərmama, mhəvisau pen minraha nəgkiariien sə Kumwesən rokeikei mə tuhəregi (Dan 9:20-23, Mak 16:5-8, Luk 1:26, Wok Me 1:9-11). Kumwesən ramərhi pehe nagelo me kamhəuvehe mamhasitu ia nərmama səməme tuhəuvehi nimiruien rerin (Hip 1:14).

Mətə nagelo me nepwin nəha ikin həpwəh no tukwiniien nari m Kumwesən. Irəha nagelo ərəha me. Kani mwi irəha mə nəremhə me. İremhə i in rasori ia nirəha nəghin nə Setan. Wok səvəi Setan mine nagelo me səvənhi kamheikuə ia nərmama ia tənəmtənə me. Irəha həpwəh nokeikeien mə nərmama tuhəni nipərhiien ia Iesu Kristo (2Kor 4:3-4, Rev 20:1-3; 7-8). Tukamevən tukərarki pen nagelo ərəha me ia kwopun napw asori rauak rerin ikin. Nərmama səməme kamhəkurirə ia nagelo ərəha me nəha tukərarki pen mwi irəha həuvən ia kwopun nəha (Mat 25:41).

Aposol: Nəgkiariien i aposol nipwran in i mə İərmama sə kinərhi pen in. Aposol riti rauvehi nasoriien maməgkiari tukwini səvəi iamə asori sərinərhi pen in. Iesu riməuvei pen nasoriien m nərmama səvənhi twelef mə irəha aposol me səvənhi. Wok səvəi aposol me səvəi Iesu ro iamənhi irə. Irəha hənətoni ia nənimenraha mə Iesu rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. Irəha həməni irapw nəgkiariien amasan səvənhi. Nənə mhərpwi nousəsimwinien vi me səvəi nakalasia me ia kwopun me. Nənə nəpin rəpik irəha ho nımtətien me ia niskaiien səvəi Nənimwin İkinan. Nımtətien me nəha ho nukurənien i mə nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo ro nipərhiien (Mak 16:19-20, Rom 15:19, Hip 2:4).

Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nəpin nepwin rukurau nənə, in rier irapw ti Pol məkwein in mə in truvehi wok səvəi aposol. Nərmama kuatia kuatia me nəha ikin rəmwhen ia Panapas sə nərmama kamhəkwein irəha mə aposol. Nəri auar a həpkətoni mhə Iesu Kristo. Nənə nəpin səvsini nəgkiariien nəha aposol ia nəkukuə i Wok Me, nipwran rani mə nərmama me i twelef səvəi Iesu hənəvən irəha min. Nənə ia nəkukuə i, Pol rini mə in mwi aposol riti səvəi Iesu mətə in rəpkəvən mhə irəha nərmama me nəha twelef. Nəkukuə nəha raməgkiari pik ia aposol mi Pita mine Pol. (Mat. 10:1-4; Mak 3:13-19; Luk 6:12-16).

Elta: Elta me irəha nəmə asori me kamhətui ti nakalasia me ia nousəsimwinien me səvənraha. (1Tim 3:1-7)

Epikurien me mine Stoik me: Irəha nahatən me səvəi nəkur Kris fwe tui anan kamhətui nipərhiien. Ia nəpin nəha Niutestamen raməgkiari irə nəkur Kris həpik hənəmesi pen nahatənien səvəi nahatən me nəha. Epikurien me həməni mə nukune nimiruien amasan in i mə nərmama tuhətui narimnari me səməme hamo İərmama riti rerin raməgien. Stoik me həməni mə rekəm İərmama traməkeikei məmwur mə rerin trəpwəh nagienien məpwəh mwi nəmisiəien nəri auar a narəien səvənhi rəfo irə ramasan uə rərəha. (Wok Me 17:18)

Farisi: Farisi me mine nahatən me səvəi loa irəha nəmə asori me

səvəi nəkur Isrel ia nəpin səvəi Iesu. Irəha həkurən amasan loa me pam səmame Kumwesən rīməuvei pen m Moses, nənə mamhahatən mə nərnama tuhaməkeikei mhesi pen əknekin loa me pam nəha ia noien sə ratukwatukw amasan. Irəha kamhahatən mwi noien me mine loa me nepwin səmame kamripin pen ia loa sə Kumwesən rīməuvei pen. Irəha haməfiətə pik irəha nənə rerinraha rirhi mə irəha hasori ia nərnama me pam. Irəha həməni mə noien səvənraha ramasan. Mətə nīpərhienien irəha həpik kamho noien səvəi kəuətksuə. Irəha hənəmweki Iesu nənə mhokeikei mə tuhousi əpune in. Əvsini mwi nəgkiariien i Satusi ia diksonari i.

Herot: Ia Niutestamen kaməkwein nərnama kefə nəghinraha i Herot.

- (1) *Herot asori.* In kig səvəi nəkur Jutia nəpin Iesu rinətui. In raməmwur mə trousi əpune Iesu nəpin in ramouihī (Mat. 2:1-22; Luk 1:9).
- (2) *Herot Antipas.* In tini Herot asori. In ramərimənu ia tənə Kalili nəpin Iesu ramavən mani irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən mamə nīmətəien me. Herot Antipas riri Herotias. In rinərhi pen iaruagan riti səvənhi revən mərai raka kənkəpwə Jon Paptəes fwe ia kalapus (Mak 6:14-29). Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel haməuvehi Iesu mhəuvən ti Herot Antipas mə in trini mə Iesu traməkeikei memhə (Luk 23:6-12).
- (3) *Herot Akripa sə rukupwən.* In tini Aristopolas. Piəvni Herot Antipas. In rino nərəhəien m nakalasia me nəpin Iesu rinətui raka ia nemhəien. Rinousi əpune Jemes i piəvi Jon (Wok Me 12:1-23).
- (4) *Herot Akripa sə resi pen.* In tini Herot Akripa sə rukupwən. Kurirə Pol revən fwe Rom mə Kig Sisa trəkiri nəgkiariien səvənhi, Herot i riregi nəgkiariien səvəi Pol ia nəmri Festas (Wok Me 25:13-26:2; 26:19, 27-32).

Hosana: Kupwən nīpwrai nəgkiariien i Hosana kani mə uvehimīru. Nənə kurirə irə nīpwrən ruvehe mə əgnəgini uə ni vivi.

Iəməti Iərmama: Nəgkiariien i Iəməti Iərmama in nəhag riti. Iesu rani pik nəgkiariien nəha, mani atukw a in. Iesu in Iəməti Iərmama. Nīpwrən mə in iərmama rəmwhen a ia kitaha, mətə nəhag nəha ramahatən pen mwi mə in Kristo, iərmama i profet kupwən me həməni mə truvehe. Ia nəməkərəhəien səvənhi Profet Taniel rinətoni iəməti iərmama riti revən mərer ia nəmri Kumwesən, nənə Kumwesən ruvei pen nasoriien min trərimənu ia nərnama ia tənə m tənəmpam (Dan 7:13-14).

Iesu: Nīpwrai nəhag i Iesu in i iərmama sə rauvehimīru nərnama. Kumwesən rinəkwein tini Meri mə Iesu ti nəri nə mə in truvehimīru nərnama me səvənhi muvehi raka nərəhəien me səvənraha (Mat 1:21). Nəhag me nepwin səvəi Iesu kaməkwein in mə Iesu Kristo, Tini Kumwesən, Iəməti Iərmama, Kwənəkwas səvəi Kig Tevit.

Iotukwininari: Ia nəpin səvəi Niutestamen iotukwininari me səpəmsəpə. Nepwin kīnərkwi tərini irəha kamho auər a wok səvəi iəmə asori. Iotukwininari me nəha hərəirei noien nətərigien atukw səvənraha, mətə iərməpə ramərimənu ia nīrəha. Kani mwi irəha mə slef me. Iotukwininari me nepwin mwi nəha ikin kamho wok səvəi nərmapə mətə kamhəuvehi nərəkuien irə (Luk 15:19). Kīpkərihi tərini mhə irəha mə irəha slef me, mətə irəha həsəni a mə iərməpə trini nəkwən ti nīrəha i nənə irəha tuho rerinraha ragien a.

Isrel: Isrel nəhag vi riti sə Kumwesən rīməuvei pen m Jekop tini

Aesak mine Repeka. Kaha səvəi Isrel in nə Epraham. Isrel tini iərman twelef. Nənə irəha i kaha kupwən me səvəi nəkur Isrel. Kwopun sə hamarə ikin kani mwi mə tənə Isrel. Kupwən kani tīprənə i mə Kenan.

Kamel: In nərimiru riti kaməkure irə rəmwhen ia hos. Mətə in rupwinari ouih i ia hos. In rəmwhen ti navənien fwe kwopun akwesakwes ikin. Rapeki nari pam me kamo tinari ia nimwheɪn.

Kəfəfau səvəi nisaiien: Kəfəfau səvəi nisaiien Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə riti kəfəfau kino ia nimwai nei uə tihinari me, nənə kəfəfau pen ia kənkəpwə iərmama riti ti nəgnəginiiien in. Rəmwhen ia iərmama riti sə rəvtənhi nərmama ia naiuien. Kəfəfau riti mwi in kəfəfau səvəi kiɡ sə kino ia kol sə ramserser. Kəfəfau pen kəfəfau nəha ia kənkəpwə kiɡ ramahatən pen mə in rasori kamsiai in.

Kiɡ Sisa: In nəghi iərmama sə ramərimənu ia nəkur Rom fwe kupwən.

Kol: In kəpwier sə ramserser pik. Kamo narimnari me irə nənimenraha rutə pik rəmwhen ia rig, uə nari krukwi pen ia nifregi iərmama, uə kwənari sə kaməkwan i.

Krep: Krep in nei riti kəpwei rutə muviris rəmwhen ia nəkwus. Kamo waen irə. Raukuə nukwan ramo tīpwen.

Kristo: Ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris fwe kupwən nīpwran rani mə iərmama sə Kumwesən rimərfi mə trərhi pehe i ruvehe muvehimiru nərmama. Nəkur Isrel həpik həni Iesu mə ripko mhə in Kristo, in iərmama auər a. Mətə narəien səvəi Iesu rino nəgkiariien me səvəi profet tui me həuvehe mhəuvəukuə. Nəpən Iesu rinətui ia nemhəien səvənhi, ramahatən mə Iesu in Kristo (Rom 1:14).

Kwopun akwesakwes ikin: Nəpən kaməgkiari ia kwopun akwesakwes ikin ia Niutestamen nīpwran mə kwopun nəha nərmama həiɪwən ikin. Narimnari me həpkutə amasan mhə ikin.

Kwopun ikinan: Rum riti ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.

Kwopun ikinan anan: Rum riti mwi ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.

Loa səvəi Moses: Nəgkiariien nəha Loa, uə Loa sə kimərai, nīpwran rani mə Kumwesən riməuvei pen Loa me m nəkur Isrel. Nəghi nəkukuə krirum səməme hamarə ia Oltestamen. Nəghinraha ia Bislama Jene-sis, Eksodas, Levitikas, Namba, mine Dutronome. Nəkukuə me nəha krirum həmwhen ia nukune loa me pam səvənraha nəkur Isrel.

Mastat: In nei sə kauvei pen nunin ia nəveginien mə trapein amasan. Nunin rouih i anan ia nuni nei me (Mat 13:31).

Mesaea: Nīpwran rəmwhen ia Kristo uə Iəmət iərmama. Kumwesən rinərhi pehe mə truvehe muvehimiru nərmama.

Nənimwin Ikinan: Nənimwin Ikinan in Nənimwin i riməuku pen ti Tata Kumwesən mine Tini. Kani in mə Iasitu (Jon 14:15-17). Ramarə ia reri nərmama me i kamhəni nīpərhiien ia Iesu Kristo (Rom 8:9). Nənimwin Ikinan in Kumwesən (Mat 28:29, Wok Me 5:3-4).

Nənimwi nari sə kaməfwaki pen min: Nənimwi nari nepwin kuvnhi nərimiru me irə, kuvnhi nərmama irə, uə kumwesən kwərhakwərha me, uə nəri əpə riti. In nari riti sə nərmama kamho ia nei, uə aean riti, uə ia kəruətərei. Nərmama ho mamhəfwaki pen minraha, mamhəvi netə ramevən ti nənimwi nari me nəha. Kumwesən raməmwəki noien

i nǝrmama kamhǝfwaki pen m nǝnimwi nari me. (Eks 20:4-5, Kol 3:5-6, Efes 5:5-6, 1Jon 5:21)

Nakalasia: Misi Watt rinakres nǝgkiariien i fwe kupwǝn. Nukune nǝgkiariien i nǝgkiariien Krik sǝ rani mǝ eklessia. Nipwran in i mǝ nǝrmama me i Kumwesǝn rinǝkwein irǝha hǝuvehe nǝrmama me sǝvǝnhi. Ia Inglis kani nǝgkiariien i mǝ the Church. Bislama rani mǝ Jyos. Nǝgkiariien me nepwǝn ia tǝnǝ kamhǝni mǝ Nimwǝfwaki. Mǝtǝ kimaha iahamǝni mǝ nakalasia me. Kwopun me nepwǝn iahamǝni mǝ nousǝsimwinien sǝvǝi nakalasia me. Iahamǝni iamǝnha irǝ mǝ nǝrmama tuhǝukurǝn mǝ Jyos sǝvǝi Kumwesǝn ripko mhǝ nimwǝ riti, mǝtǝ kwa nǝrmama. Kwopun iǝrmama kǝru uǝ kahar sǝvǝi Iesu housǝsimwin irǝha me ikin Iesu ramarǝ ti nirǝha ia kwopun nǝha nǝri auǝr a mǝ nimwǝfwaki riti riwǝn (Mat 18:20).

Neai: In i kwopun kitaha nakalasia me tsǝuvǝn mharǝ fwe ikin kitaha Kumwesǝn ia nǝpin riti. Neai ripko mhǝ neai sǝ samǝtoni mǝkwǝ mine kamǝhau me irǝ, rekǝm. Neai in kwopun Kumwesǝn ramarǝ ikin.

Nitǝtǝ ia neai: Ia nǝkukuǝ Matiu rimǝrai nǝgkiariien i nitǝtǝ ia neiai nipwran mǝ nitǝtǝ sǝ Kumwesǝn ramǝrimǝnu irǝ (Mat 13:31-33, Luk 13:18-20). Ia kwopun me nepwǝn mwi ia Niutestamen nipwran mǝ kwopun Kumwesǝn ramarǝ ikin fwe ia neiai (Efes 2:6).

Nitǝtǝ sǝ Kumwesǝn ramǝrimǝnu irǝ: Kumwesǝn in kig sǝ ramǝrimǝnu rerǝn ia narimnari me pam fwe ia neiai mine ia tǝkure tiprǝnǝ (Sam 145:13, Dan 4:34-35). Ro iamǝnhi irǝ kitaha sǝukurǝn niniiien mǝ nitǝtǝ sǝ Kumwesǝn ramǝrimǝnu irǝ rinarǝ raka nǝnǝ tripkwiǝn mhǝ. Mǝtǝ ia nǝtǝien riti mwi kitaha sǝtoni mǝ nitǝtǝ sǝ Kumwesǝn ramǝrimǝnu irǝ ripkuvehe mhǝ ihi. Nǝrǝhaien rasori ia tiprǝnǝ i. Nǝrmama kamhǝrui nǝkwai Kumwesǝn. Setan ramo noien ikou me sǝvǝnhi. Kitaha sameitenhi mǝ nitǝtǝ sǝ Kumwesǝn ramǝrimǝnu irǝ trier pehe. Kig sǝ ramǝrimǝnu ia nitǝtǝ sǝvǝi Kumwesǝn in nǝha Iesu. Nǝpin in truvehe mwi irǝ kitaha tsǝni mǝ, "Tǝkwǝtkwuni nǝha Kumwesǝn sǝkitaha truvehimiru kitaha! Tǝkwǝtkwuni nǝha in tro sǝtoni mǝ in rauvehi niskaiien, nǝnǝ, tǝkwǝtkwuni nǝha in ramǝrimǝnu! Nǝnǝ tǝkwǝtkwuni nǝha Kristo sǝvǝnhi tro sǝtoni mǝ in rasori ia narimnari me pam!" (Rev 12:10). Nǝrmama sǝmǝme kamhǝrui nipǝrhienien ia Iesu Kristo tuhǝuvnimwǝ ia nitǝtǝ nǝha. Irǝha tuhamarǝ rerǝn irǝha Iǝrimǝnu sǝvǝnraha. Mǝtǝ nǝrmama sǝmǝme kamhǝrui nǝkwai Kristo tuhǝpkuvnimwǝ mhǝ ia nitǝtǝ nǝha (Mat 25:34; 36, 1Kor 6:9-11, Rev 21:5-8).

Nǝveginien Ikinan: Kurirǝ Iesu remhǝ ia nei kamarkuau i rǝkwein nǝrmama me sǝvǝnhi hǝuvehe mhani pǝri nari irǝha min ia nǝveginien asori sǝvǝi Pasova. In rimǝuvehi bred mǝkwsen, muvei pen m nǝrmama me sǝvǝnhi hani. Nǝnǝ rimǝuvehi waen, muvei pen nǝrraha hǝnimwi. Bred mine waen krouahatǝn pen nemhǝien sǝvǝi Iesu. Kinousi ǝpune nipwran nitǝn rinaiu tukutaha. Nǝpin tsani bred nǝnǝ mhǝnimwi waen nǝha kitaha nakalasia me reritaha tramǝkeikei mirhi nemhǝien sǝvǝnhi ia nei kamarkuau. (Mak 14:12-26, Matiu 26:17-30, Luk 22:7-23, 1 Kor 11:23-25)

Nimwǝ sǝvǝi Kumwesǝn: Fwe kupwǝn nimwǝ riti sǝvǝi Kumwesǝn rinǝrer fwe tǝnǝ Isrel ia taon asori sǝvǝnraha Jerusalem. Fwe ikin, pris me sǝvǝi nǝkur Isrel hamǝvi netǝ ti nǝkuas rakaien nǝrǝhaien me sǝvǝi

nərmama me səvəi Kumwesən. Mətə ia nuk 70 naruaḡən me səvəi nəkur Rom hauvehe mhousi testesi pam nimwə nəha. Nəkwai nimwə nəha rum kəru. Rum riti kani mə kwopun ikinan. Nənə rum riti mwi kani mə kwopun ikinan anan.

Nəveḡinien asori kani mə Pentekos: Pentekos in nəveḡinien asori riti səvəi nəkur Isrel. Irəha hamo nəveḡinien asori nəha nəpin 50 kurirə nəveḡinien asori kani mə Pasova. Nəpin Iesu rinamarə irə nəkur Isrel kamho nəveḡinien asori nəha kamhəḡnəḡini Kumwesən ti nəveḡinien vi fwe nəmhien. Nəpin nəha Pentekos, in nəha nəpin Nənəmwīn Ikinan riməuvehe irə mukuar ia reri nərmama səvəi Iesu (Wok Me 2:1-4; 20:16, 1Kor 16:8).

Nəveḡinien asori kani mə Pasova: Pasova in nəveḡinien asori riti səvəi nəkur Isrel. Irəha hamo nəveḡinien asori nəha rerinraha ramrhi nəpin nəha Kumwesən riməiri raka kaha kupwən me səvənraha ia tənə Ijip. Ia nəpin nəha riməiri raka irəha irə in rousi əpune nipwnəti nəkur Ijip me nəmritaik me, mətə in rapwəh nousi əpune nipwnəti nəkur Isrel me ti nəri nə mə hənahakwi pen netə ia kwəruə ia nimwə me səvənraha. Noien nəha Kumwesən rino rahatən pen wok sə Iesu Kristo truvehə mo muvehimiru nərmama ia niten.

Nəveḡinien asori səvəi pret yis riwən irə: In nəveḡinien asori riti səvəi nəkur Isrel. Nəpin nəkur Isrel həməier fwe Ijip haməuvani pret nəha yis riwən irə mə irəha tuhəuvani akwauakw mə həier fwe Ijip ti nəri nə mə bred nəha yis riwən irə ramafə akwauakw a. (Matu 26:17, Mak 4:1-12, Luk 22:1-7)

Nui Asori Kalili; Nui Asori Taepirias: In nui asori riti fwe prehi ia tənə Isrel. Nəpwəmwisien səvənhi rəmwhen ia 22 kilometa. Nasorien səvənhi rəmwhen ia 12 kilometa. Mavi rəmwhen ia təsi. Peiau peiau fwe ikin səvənhi. Kani mə Lek Kenesaret ia Luk 5:1. Ia Jon 6:1 nəḡhin riti mwi Taepirias.

Nuvehien ninhum: In noien riti səvəi nəkur Isrel hamo fwe tui muvehə meste pehe ipwet mine. Ropə ia noien i nəkur ia Tənə kamho. Kupwən anan Kumwesən rino promes riti irau Epraham mə in Kumwesən səvənhi nənə Epraham mine nimwipwini me irəha nipwnəti Kumwesən me. Kumwesən rini pen ti Epraham ia Jenesis 17 mə tukuvehi ninhum m nərman kəmri karen irəha mə irəha nərmama me səvənhi. Trini minuə iərman rətui muvehi nəpin eit, kuvehi ninhum min rahatən pen mə rauvehi nəvəhəḡien sə Kumwesən riməuvei pen m Epraham. Ia nəpin səvəi Oltestamen nuvehien ninhum ramahatən pen mə iərman in kwənəkwus riti səvəi Epraham. Mətə Pol rahatən mə noien səvəi nuvehien ninhum ro nəri auə a təkwtəkwuni. Nuvehien ninhum ko ripkuvehi mhə ik ikevən ia neai. Mətə tikini nipərhiendien ia Iesu Kristo pwəh Iesu ruvehi raka nərhəien ia rerim. Noien iaminha irə in nəha noien pərhiendien səvəi nuvehien ninhum m iərmama. (Rom 2:25-29, Kal 6:15-16, Kol 2:11)

Nuviien netə: Fwe kupwən nərmama haməuvehi nərimiru me səpəmsəpə rəmwhen ia mak, kau, uə sipsip, mhəuvehi mhəuvən, mhəuvei pen m pris me mə tuhəuvani əmwesi ia təkure nifatə, mhəvehi raka nərhəien me səvənraha. Nəpin me nepwin mwi kamhəuvei pen nərimiru me iaminha irə ia təkure nifatə ti nəḡnəḡiniien Kumwesən irə. Mətə trini minuə nərimiru sə ramemhə uə rərəha ko kəpwəh nuvei

penien m Kumwesən ia təkure nifatə səvənhi. Noien nəha ro nımtətien sə ramahatən pen mə nite Iesu traikuas raka nərahien me.

Perel: In kəpwier amasan riti sə raməmak ia nəkwai nari riti fwe ia təsi kamo kwənari ia nənimen mine nari krukwi pen ia nifregi iərmama.

Pokis səvəi nəgkiariien i Kumwesən rinərihi tərini əknekın: Pokis i ramahatən pen Loa səvəi Moses. Loa nəha nəgkiariien i Kumwesən rinərihi tərini əknekın, məmri nəkur Isrel hənamarə irə fwe kupwən. Kiməuvrhəkin pokis nəha ia timpa nənə kuvegi nikarkaren me ia kol. Ia nəkwai pokis nəha tekinari riti kino ia kol nəveginien nəha kani mə mana rukuər irə. Rigi nei nəha rino tihin mahatən pen Eron mə in pris, in mwi ia nəkwai pokis nəha. Kəruətəri mi kəru nəha kimərari pen loa me ten ia nirau irau mwi fwe ikin. Nəpın nəkur Isrel həier ia kwopun riti mhəuvən ia kwopun riti mwi, nənə mamhəuvehi pokis i. Nəpın harə ia kwopun riti nənə mhəmri pen pokis nəha ia nimwə tapolen sə ro ikinan. Pokis i mine narımmari me ia nəkwən irəha pam ho ikinan ti nəri nə mə irəha həmwhen ia nımtətien riti kamətə pen nəgkiariien irə sə Kumwesən rinərihi tərini əknekın. Nəpın haməuvrhəkin nimwə səvəi Kumwesən fwe Jerusalem, nənə pokis i raməmak fwe kwopun sə ro ikinan anan ia nimwə səvəi Kumwesən. (Eks 25:10-22; 9:4; 16:31-33, Hip 9:4-5; Rev 11:19)

Paal: Paal in kumwesən eikuə riti səvəi nəkur ia Kenan. (Rom 11:4)

Pielsepul: Pielsepul in nəha Setan. Fwe kupwən Farisi me ia həmwəki Iesu, mhəni ərəha in mə raməkoui irapw nəremhə me ia nərmama ia niskaiien səvəi Pielsepul. Irəha həpkini mhə nıpərhiendien ia Iesu mə in raməkoui irapw nəremhə me ia nərmama ia niskaiien səvəi Nənımwin Ikinan. (Mak 3:22, Luk 11:15)

Pris: Fwe kupwən nəkur Isrel həier ia tənə Ijip, Kumwesən riri pen irəha həuvən ia təkueər Sinae. Ia kwopun nəha in rini nəkwən mə irəha tuhəuvrhəkin nimwə tapolen riti. Nənımwin səvənhi tramərər pen ia nimwə tapolen nəha ia nəkwai rum sə ro ikinan anan. Kumwesən rərpwi rəgin ia Eron mə in mine kwənəkwus səvənhi tuhəuvehe mho wok səvəi pris me. Irəha tuhərər ia nımwrhenhi Kumwesən mine nərmama me səvənhi, mhəvi netə ti nərahien. Trini minuə nərmama hokeikei mə tuhəuvei pen nari riti m Kumwesən, pris me tuhəuvehi nəri nəha mhəuvei pen tukwini səvənraha ia təkure nifatə səvəi Kumwesən. Ia nəpın səvəi Iesu fwe kupwən pris me kamho wok me iamınha irə ia nimwə səvəi Kumwesən fwe ia Jerusalem. Mətə ipwet mine pris asori anan səkitaha in i Iesu Kristo. In əpa ramərər ia nımwrhenhi Kumwesən mine nərmama me səvənhi mavi simwin irəha.

Pris asori: In pris riti sə ramərımənu ia pris me nepwın səvəi nəkur Isrel.

Pris asori anan: In pris kuatia a sə in rasori ia pris me pam. Ia nuk me pam ia nəpın kuatia a in rauvehi nite sipsip muvnimwə ia kwopun sə ro ikinan anan ia nimwə səvəi Kumwesən mə truvehi raka nərahien me səvəi nəkur Isrel.

Profet: In iərmama riti sə Kumwesən rauvei pen nəgkiariien min mə trini irapw. Nəpın rıpik profet me ia nəpın səvəi Oltestamen kamhəni irapw narımmari me səməmə həpkuvehe mhə ihi.

Sapat: In nəpın səvəi nəkur Isrel kamhəfwaki irə. Sapat ramo stat

ia 6 klok ia Fraete ia nəruarəv mevən meste Sapat ia nəruarəv ia 6 klok. Ia Sapat nərmana həkko anan mhə wok riti. Irəha hamapwis. Nəpin nəha in nəpin ikinan səvəi nəkur Isrel. Nəgkiariien i sapat ia nəgkiariien səvəi nəkur Isrel fwe kupwən nıpwran rani mə apwis. Fwe kupwən, nəpin Kumwesən rino tiprənə, Nəkukua İkinan rani mə in rino wok nəpin sikis nənə nəpin sə ro sefen irə in ro sampam, mapwis. Nəpin sə ro sefen irə ia nəfwakiien in nəpin səvənhi. Nənə loa me səməme in rıməuvei pen m Moses rani irapw mə nəpin sə ro sefen irə in nəpin ikinan səvənhi sə nərmana me səvənhi tuhəpwəh noien wok riti irə. Nənə noien sə nərmana tuhapwis ia nəpin nəha rınahatən raka mə irəha nərmana me səvəi Kumwesən. Ia Niutestamen, İesu rıməni irapw mə in ramərımənu ia Sapat (Mat 12:8, Mak 2:28, Luk 6:5). Mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel haməmwəki in ti nəri nə mə in rino nərmana nepwin səməme hamemhə həsanin ia Sapat. Nənə irəha həni mə noien nəha in rino rınərui loa. Nənə in ro mwi narımnari me nepwin səm əme rerınraha rırhi mə rıpkatukwatukw mhə mə tuko ia Sapat.

Sameria; iəmə Sameria: Fwe kupwən nəkur Isrel haməmwəki nəkur Sameria. Ia nəpin nəha rəknekin ti nəkur Isrel mə tuhavən fwe imwəi nəkur Sameria ti nəri nə mə ia nətəien səvənraha nəkur Sameria irəha həkemik ia nəmri Kumwesən. Trini minua havən fwe imwənraha nənə irəha mwi tuhəkemik.

Satusi: Irəha həmwhen ia pati riti. Nepwin kamho wok səvəi politik. Nepwin kamho wok səvəi nuviien netə ia təkure nıfatə səvəi Kumwesən. Nepwin kamhətui ti nimwə səvəi Kumwesən. Irəha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel. Irəha hamesi pen a loa səvəi Moses səməme kamharə fwe Jenesis, Eksodas, Levitikas, Namba, mine Dutronome. Irəha həni mə nəpin iərmana remhə rino sampam. Nənımwın ko rıpkəvən mhə ia kwopun riti. Irəha həni mwi mə nəgelo me mine nəremhə me həiwən (Wok Me 23:8).

Setan: Nəgkiariien i Setan rakupwən ia nəgkiariien Hipru. In nəgkiariien səvəi nəkur Isrel. Nıpwran mə iəremhə sə raməmwəki iərmana. Setan kupwən in əgelo riti səvəi Kumwesən. Mətə Kumwesən rınərhi irapw in ia neai ti nəri nə mə in ramaruəgən irau Kumwesən mə in trərımənu ia Kumwesən (Aes 14:12-15, Esk 28:11-19).

Sinae: In təkur riti ia tənə İjip. Kwopun nəha Kumwesən rıməuvei pen Loa səvənhi m Moses fwe ikin (Hip 12:18-24).

Tikon: In iərmana sə ramasitu ia nakalasia me ia nousəsımwınien me səvənraha. Kiməkupwən kuvehi utə tikon me mə tuhasitu ia nakalasia me ia Wok Me 6:1-7. (Filipae 1:1, 1 Tim 3:8; 10-12, Rom 16:1)

Vranda səvəi Solomon: In kwopun riti ia nimwə səvəi Kumwesən. Kwopun nəha nəpin me pam nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəgkiari ia loa səvəi Kumwesən ikin. Ia nəpin səvəi İesu kınə nəpai asori ia kəpwier rukurau ia nimwə səvəi Kumwesən. Fwe imwə kınə tənıfiə ia nıkaren me pam. Kwopun nəha nərmana kamhəuvehi nəmri nərimıru me ikin ti nuviien netə irə. Kwopun nəha kaməvriwei mane me ikin. (Luk 9:45-46, Jon 2:14-16)

Wit: Nari riti rəmwhen ia rais. Rutə rəmwhen ia nurhi mətə ro nukwan. Kaməkwaikwai, raməsas maməpwəh tekın. Kaməkwai testesi kwənkwan kamo flaoa irə.

Nıpwrai nıniien me ia Niutestamen

Paptaes

Mat 28:18-20

Wok Me 10:44-48

Kal 3:26-27

Jon 3:22

Wok Me 16:14-15; 31-33

Kol 2:12

Jon 4:1-2

Wok Me 19:1-7

1Pit 3:20-22

Wok Me 2:37-42

Wok Me 22:12-16

Wok Me 8:12; 36-38

Rom 6:1-4

*Narəien ia nəkwai nimwə***Tata mine mama**

Efes 6:4

Kol 3:21

1Tim 3:4-5

Nəkwərhakwərha me

Mat 15:3-6

Efes 6:1-3

1Tim 5:4; 8 Luk 2:51

Kol 3:20

Hip 12:7-11

Nipran me səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha

Wok Me 6:1

1Kor 7:39-40

Jem 1:27 Rom 7:2-3

1Tim 5:3-16

Nerəien

Mat 19:4-6

Kol 3:18-19

Hip 13:4 1Kor 7:1-16

1Tes 4:3-8

Taet 2:3-5 1Pit 3:1-7

Efes 5:21-33

Nərmama asori me səməme kamhərīmānu (uə Kavmen)

Mat 22:15-22

Rom 13:1-7

Taet 3:1 Wok Me 5:27-29

1Tim 2:1-4

1Pit 2:13-17

Nərmama kamhometə nakalasia me səvəi Iesu Kristo

Mat 5:10-12

1Kor 4:11-13

1Pit 3:13-17 Mak 13:9-13

2Kor 4:8-11

1Pit 4:12-19 Luk 12:4-9

Fil 1:28-29

1Jon 4:7-12; 16 Jon 15:18-21

2Tes 1:4-8

Rev 2:10 Wok Me 5:41

2Tim 3:10-13 Rom 8:35-37
 Hip 10:32-39 Rom 12:12-14; 17-21
 Hip 12:3-4

Kumwesən

Noien səvəi Kumwesən

Mak 10:27
 Rom 11:33-36
 1Pit 1:14-17 Mak 12:29-30
 1Kor 8:4-6
 1Jon 1:5 Luk 1:37
 2Kor 1:3
 1Jon 4:7-12; 16 Luk 6:35-36
 1Tim 1:17
 Jut 24-25 Jon 4:24
 1Tim 6:15-16
 Rev 4:8-11 Wok Me 14:14-17
 Hip 4:13
 Rev 15:3-4 Wok Me 17:22-31
 Hip 10:30-31 Rom 1:18-23
 Jem 1:17

Kumwesən ramasitu ia kitaha

Mat 6:25-34
 Rom 8:28
 Hip 1:3 Mat 10:29-31
 Rom 11:36
 Jem 4:13-16 Wok Me 14:15-17
 Kol 1:17

Kumwesən rino neiai mine tiprənə

Mat 19:4
 Wok Me 17:24-26
 Hip 1:2 Jon 1:3
 1Kor 8:6
 Hip 11:3 Wok Me 14:15
 Kol 1:15-16
 Rev 4

Kumwesən trəkiri nərmama ti noien me səvənraha

Mat 7:21-23
 Rom 2:1-11
 Hip 9:27-28 Mat 16:24-27
 Rom 14:10-12
 Hip 10:26-31 Mat 25:31-46
 1Kor 3:10-15
 1Pit 1:17 Jon 3:18-21
 1Kor 4:5
 1Pit 4:3-5 Jon 5:24-29
 2Kor 5:9-10
 Rev 20:11-15 Wok Me 17:30-31
 2Tes 1:5-10

**Kumwesən ramini nərmama me i kamhahatətə ia Iesu mə irəha
 hatukwatukw ia nənimen**

Wok Me 13:38-39
 Rom 5:1-19
 Kal 3:6-9 Rom 1:16-17
 Kal 2:16

Taet 3:7 Rom 3:21-26

Kumwesən rauvehimiru nərmama

Jon 3:16-17

Rom 5:1-11

1Tim 1:15-16 Wok Me 2:37-39

Rom 10:9-13

1Tim 2:3-7

Efes 2:1-10

1Pit 1:3-5

Nəfwakien m nənimwi nari me, mine noien səvai klepa

Mat 4:10

1Kor 6:9-11

1Tes 1:9-10

Wok Me 13:4-12

1Kor 8:1-13

1Jon 5:21 Wok Me 17:22-31

1Kor 10:1-22

Rev 21:8 Wok Me 19:11-20

2Kor 6:14-18

Rev 22:15 1Kor 5:11

Kal 5:19-21

Mane

Mat 6:19-21, 24-34

1Tim 6:6-10, 17-19

Jem 2:1-9 Luk 12:13-21, 32-34

Hip 13:5-6

Jem 5:1-6 Wok Me 20:35

Nənimwin səvai Kumwesən

Mat 28:19

Wok Me 8:14-17

Efes 1:13-14, 17 Mak 1:9-11

Wok Me 10:44-48

Efes 3:16 Mak 3:28-30

Wok Me 13:2-4

Efes 4:3-4, 30 Luk 1:35

Wok Me 15:28

Efes 5:18-20 Luk 3:16

Wok Me 16:7-10

Efes 6:17-18 Luk 4:1

Wok Me 19:1-7

1Tes 1:5-6 Luk 11:13

Rom 5:5

1Tes 5:19 Luk 12:12

Rom 7:6

2Tes 2:13 Jon 1:32-34

Rom 8:9-16; 26-27

Taet 3:5-6 Jon 3:5-8

1Kor 2:4, 9-16

Hip 2:4 Jon 7:37-39

1Kor 3:16

Hip 9:14 Jon 14:15-17, 26

1Kor 6:11, 19

1Pit 1:2; 11 Jon 15:26

1Kor 12:1-13
 2Pit 1:20-21 Jon 16:7-15
 2Kor 1:21-22
 1Jon 2:20 Jon 20:19-23
 2Kor 5:5
 1Jon 3:24 Wok Me 1:4-5, 8
 2Kor 13:14
 1Jon 4:13 Wok Me 2:1-18; 38-39
 Kal 3:2-5
 1Jon 5:6-8 Wok Me 4:31
 Kal 4:6 Wok Me 5:3-5
 Kal 5:16-18; 22-25

Nakresien pran sɔvɔi iərməpə

Mat 5:27-30
 1Kor 6:9-20
 1Tes 4:1-8 Jon 8:2-11
 Kal 5:19
 Hip 13:4 Rom 13:8-10
 Efes 5:3
 Jut 7 1Kor 5:9-11
 Kol 3:5-6

Kwopun napw asori rauək ikin

Mat 10:28
 Luk 16:23-26
 Rev 20:10-15 Mat 13:41-42; 47-50
 2Tes 1:9
 Rev 21:8 Mat 25:41

Nəkukuə Ikinan sɔvɔi Kumwesən

Mat 4:1-4
 Rom 15:4
 Hip 4:12 Mat 5:17-20
 Rom 16:26
 1Pit 1:22-25 Mat 22:29
 Kol 3:16
 2Pit 1:19-21 Jon 8:31-32
 1Tes 2:13
 2Jon 9-10 Jon 20:31
 1Tim 4:13
 Rev 1:3 Wok Me 20:32
 2Tim 3:14-17

Nəveginien Ikinan

Mat 26:26-30
 Luk 22:14-20
 1Kor 11:17-34 Mak 14:22-26
 1Kor 10:14-22

Nəveginien me

Mak 7:14-23
 Rom 14:1-23 1Kor 8:1-13
 1Tim 4:1-4

Nəgkiariien amasan sɔvɔi Iesu Kristo

Wok Me 20:24
 Kal 1:6-12

1Tes 1:5 Rom 1:2-4, 16-17

Efes 1:13

2Tes 2:14 1Kor 1:17-25

Fil 1:27

2Tim 1:8-11 1Kor 15:1-7

Kol 1:5-6

2Tim 2:8-10

Nahatətəien

Iərmama sə ramahatətə ia Iesu Kristo truvehi nimiruien rerin

Jon 1:12

Jon 20:31

Rom 10:9-10 Jon 3:15-18, 36

Wok Me 4:12

Kal 2:16 Jon 6:47

Wok Me 16:30-31

Efes 2:8-9 Jon 14:6

Rom 3:20-22

Pwəh sərer əknek in ia nahatətəien səkitaha

Mak 11:22-25

Rom 14:22-23

Hip 11:1-40 Luk 17:5-6

1Kor 13:13

Jem 1:2-8 Jon 14:1

2Kor 5:6-7

Jem 2:14-26 Rom 5:1-2

Kal 5:6

1Pit 1:3-9

Nemhəien

Jon 6:39-40

1Kor 15:12-58

Rev 14:13 Jon 11:17-27

2Kor 5:1-10

Rev 21:1-4 Jon 14:1-4

Fil 1:20-24

Rev 22:1-5 Rom 8:10-11; 38-39

1Tes 4:13-18 Rom 14:7-9

Hip 2:14-15

Pwəh səgnəgini Kumwesən, mhəni vivi in, mhəni tanak tukwe

Luk 17:11-19

Fil 4:4-7

1Tes 5:18 Jon 6:11

Kol 2:7

1Tim 2:1 Rom 1:21

Kol 3:17

1Tim 4:4-5 Efes 5:20

Kol 4:2

Nəmə asori me i kamhətui ti nakalasia me

Noien səvəi elta me səvəi nəfwakiien

Wok Me 6:1-6

1Tim 3:1-13

Taet 1:5-9 Wok Me 14:23

Nəgkiariien sə ramevən ti elta me səvəi nəfwakiien

Mat 28:18-20

1Tes 2:1-12
 2Tim 3:10-4:5 Luk 22:24-27
 1Tim 4:1-16
 Taet 2:7-8 Wok Me 20:17-35
 2Tim 2:1-26
 1Pit 5:1-4

Nisiaiien elta me səvəi nəfwakiien

1Kor 9:14
 1Tes 5:12-13
 Hip 13:7,17 Kal 6:6
 1Tim 5:17-22

Nəpwəhien pran

Mat 5:31-32
 Luk 16:18
 1Kor 7:10-16 Mat 19:3-9
 Rom 7:2-3

Nəpwəhien nəveginien ti nəfwakiien

Mat 6:16-18
 Wok Me 13:1-3
 Wok Me 14:23 Mak 2:18-20

Nasituien

Mat 6:1-4
 1Kor 10:24
 Hip 13:1-3, 16 Mat 7:12
 2Kor 8:1-15
 Jem 1:27 Mat 25:31-46
 2Kor 9:1-15
 Jem 2:15-16 Luk 3:10-11
 Kal 6:9-10
 1Jon 3:16-18 Luk 6:38
 Fil 4:14-19 Wok Me 11:27-30
 Hip 10:24

Rəṛəha mə kitaha tsənimwi nənimwiien skai mhakonə ira

Rom 13:13
 Kal 5:19-21
 Taet 1:7 1Kor 5:11
 Efes 5:18
 1Pit 4:3-5 1Kor 6:9-11
 1Tim 3:1-3

Nəfwakiien m Kumwesən

Noien səvəi nəfwakiien

Mat 6:5-13
 Jon 16:23-26
 1Tim 4:4-5 Mat 7:7-11
 Rom 8:26-27
 Hip 4:16 Mat 18:19-20
 Rom 12:12
 Hip 10:19-22 Mak 11:24-25
 Efes 2:18
 Jem 1:5-8 Luk 11:1-13
 Efes 6:18
 Jem 4:2-3 Luk 18:1-8

Fil 4:6-7
 Jem 5:13-18 Luk 21:36
 Kol 4:2
 1Pit 4:7 Jon 14:13-14
 1Tes 5:17
 1Jon 3:21-22 Jon 15:7
 1Tim 2:1-4; 8
 1Jon 5:14-15

Nəfwakiien me nepwɪn ia Nəkukuə Ikinan

Mat 11:25-26
 Wok Me 16:25
 Fil 1:3-5, 9-11 Mat 14:23
 Wok Me 20:36
 Kol 1:9-12 Mat 19:13-15
 Wok Me 21:5
 Kol 4:3-4 Mak 1:35
 Rom 1:9-10
 1Tes 3:9-13 Luk 5:16
 Rom 10:1-2
 2Tes 1:11-12 Luk 6:12
 Rom 15:30-33
 2Tes 3:1-5 Luk 22:32, 39-46
 2Kor 12:7-10
 Hip 5:7 Jon 11:41-42
 Efes 1:15-20
 Hip 7:25 Jon 17:1-26
 Efes 3:14-21 Wok Me 4:24-31
 Efes 6:19-20

Nətərigien səkitaha traməkeikei meiwaiu

Mat 5:3-12
 Luk 18:9-14
 Kol 3:12-13 Mat 18:1-5
 Efes 4:2
 Jem 4:5-10 Luk 14:7-11
 Fil 2:3-11
 1Pit 5:5-7

Nakalasia me

Noien səvəi nakalasia me

Mat 16:13-20
 1Kor 12:12-30
 Kol 3:12-17 Jon 13:34-35
 Kal 5:22-26
 1Tes 5:16-17 Jon 14:27
 Efes 1:22-23
 Hip 10:24-25 Wok Me 2:41-42
 Efes 2:19-22
 1Pit 2:4-10 Rom 12:4-8
 Efes 4:1-16
 Rev 19:5-10 Rom 12:9-13
 Kol 1:18

Nakalasia me səvəi Iesu Kristo həmwhen ia nɪpwrai iərmama kuatia

Mat 18:19-20
 Efes 1:22-23

1Tim 4:13 Wok Me 2:41-47
 Efes 4:11-16
 Hip 10:24-25 Rom 12:4-8
 Kol 3:15-17

Nəmisəien me i saməregi ia tɪprənə i
 Rom 8:18-25, 28
 Jem 1:2-4
 1Pit 2:19-21 2Kor 1:4
 1Pit 1:6-9
 1Pit 5:8-10 2Kor 4:16-18

Noien səvəi nərpwinien noien ərəha

Kumwəsən trərpwin noien ərəha me səvəi nərmama

Mat 26:28
 Wok Me 26:18
 Hip 10:17-18 Mak 11:25-26
 Efes 1:7
 1Jon 1:8-2:2 Wok Me 5:31
 Kol 1:13-14 Wok Me 10:43
 Kol 2:13-14

**Kitaha tsaməkeikei mhenouenou noien ərəha me nəha nərmama
 kamho m kitaha, mhəpwəh nərpwinien**

Mat 6:12-15
 Luk 6:37
 Efes 4:31-32 Mat 18:21-35
 Luk 17:3-4
 Kol 3:13 Mak 11:25
 2Kor 2:5-11

Nomasanien iərmama

Mat 4:23-25
 Wok Me 8:4-8
 2Kor 12:7-10 Mat 9:35
 Wok Me 19:11-16
 1Tim 5:23 Mat 11:2-5
 Wok Me 28:8-9
 2Tim 4:20 Wok Me 3:1-6
 1Kor 12:9, 29-30
 Jem 5:14-15

Nokeikeien

Kumwəsən ramokeikei nərmama me pam

Jon 3:16
 Efes 2:4-5
 1Jon 4:9 Rom 5:8
Kitaha tsaməkeikei mhokeikei Kumwəsən
 Mat 22:37-38
 Jon 14:21
 1Jon 5:3 Mak 12:28-30
 1Pit 1:8

Kitaha tsaməkeikei mhokeikei nərmama

Mat 5:43-48
 1Jon 2:9-11
 1Jon 4:7-21 Mat 22:39
 Jon 15:12-17

1Kor 13:1-13 Jon 13:34-35
 Rom 12:9-10
 1Kor 16:14 1Tes 4:9-10
 Rom 13:8-10
 Kal 5:13-14 1Pit 4:8
 1Jon 3:11-18

Noien nəkawai Kumwesən
 Jon 14:15, 21, 23-24
 1Pit 1:14-16
 1Jon 3:22-24 Jon 15:10-17
 1Jon 2:3-8
 2Jon 5-6 Rom 13:8-10

Noien əṛəha
Nəfe nəha noien əṛəha?
 Rom 1:18-32
 Efes 2:1-3
 Jem 4:17 Rom 8:5-8
 Efes 5:3-5
 1Pit 4:3 Kal 5:19-21
 Kol 3:5-10
 1Jon 3:4-5

Nərmama me pam həno raka noien əṛəha
 Jon 8:7-9
 Rom 5:12
 1Jon 1:8-10 Rom 3:9-20; 23
 Kal 3:22

Kumwesən trərpwin noien əṛəha səvəi nərmama
 Mat 10:28
 Rom 6:23
 Hip 10:26-31 Mat 13:41-42
 Kal 6:7-8
 1Pit 1:17 Jon 3:18-20; 36
 Kol 3:5-6
 1Pit 4:3-5 Wok Me 17:30-31
 2Tes 1:7-9
 Jut 7 Rom 1:18-19
 Hip 9:27
 Rev 20:11-15

Kitaha tsaməkeikei mhəṛəṛig ia noien əṛəha me səkitaha
 Mat 4:17
 Wok Me 2:37-40
 2Kor 7:8-11 Mak 6:12
 Wok Me 3:19-20
 2Pit 3:9 Luk 13:1-5
 Wok Me 17:29-31
 Rev 9:20-21 Luk 15:1-31
 Wok Me 20:21 Luk 24:45-47
 Wok Me 26:19-20

Nitətə ia neiai (uə Nitətə sə Kumwesən raməṛimənu irə)
Suatuk səvəi nevənien ia nitətə ia neiai
 Mat 19:16-30
 Jon 17:2-3

Efes 2:1-6 Luk 10:25-28
 Jon 20:31
 Kol 2:13 Jon 3:1-16
 Rom 5:21
 Kol 3:1-4 Jon 5:19-29
 Rom 6:5-14
 2Tim 1:10 Jon 10:10
 Rom 8:10-17
 Taet 3:4-7 Jon 11:25-26
 2Kor 5:17
 1Pit 1:23 Jon 14:6
 Kal 2:20
 1Jon 5:11

Nitətə ia neiai ramasan pik

Luk 12:32-34
 Kol 3:1
 Rev 21:22-22:5 Jon 14:1-3
 1Pit 1:4-5
 Rev 22:14-15 2Kor 5:1-8
 Rev 4:1-11 Fil 1:23
 Rev 21:1-4

Nousi əpuneien nərimiru me kauvei pen m Kumwesən

Mat 9:13
 Rom 12:1
 Hip 9:6-10:18 Mak 12:33

Setan

Noien səvəi Setan

Mat 13:19
 2Kor 2:10-11
 2Tes 2:9-12 Mat 25:41
 2Kor 4:4
 1Pit 5:8-9 Luk 4:1-13
 2Kor 11:13-15
 1Jon 3:8-10 Luk 22:3-4
 Efes 2:2
 Rev 12:7-12 Jon 8:42-44
 1Tes 2:18
 Rev 20:1-3

Setan in iəremhə i raməmwur mə tro nərmama həmwei ia nərahaien

Mat 4:1-11
 2Kor 12:7-10
 Hip 12:1-2 Mat 6:13
 Efes 3:20-21
 Jem 4:7 Luk 22:31-32
 Efes 6:10-18
 1Pit 1:5 Jon 17:14-19
 Fil 4:13
 1Pit 5:8-11 Rom 8:31-39
 1Tes 3:5-8
 1Jon 4:4 Rom 12:12
 2Tes 3:3
 1Jon 5:3-5 Rom 16:19-20
 2Tim 1:7-8

Rev 12:7-12 1Kor 10:12-13
 Hip 2:18 1Kor 16:13
 Hip 4:14-16

Suatuk ti nuveheien nipwnæti Kumwesøn me

Jon 1:12-13
 Kal 4:6-7
 1Jon 3:1-3 Rom 8:14-17
 Hip 12:5-11

Kristo niten rinaikuas raka nərəhaien me səvəi nərmama me səvəhi

Mat 26:26-29
 Efes 1:7
 1Jon 1:6-7 Rom 3:25
 Hip 9:11-14
 Rev 7:14-17 Rom 5:9-10

Iesu Kristo

Iesu in Tini Kumwesøn

Mat 11:27-30
 Jon 20:26-31
 Kol 2:9-10 Mat 16:13-17
 Wok Me 3:13-16
 Hip 1:1-14 Luk 1:35
 Wok Me 4:10-12
 Hip 7:26-28 Jon 1:1-18
 1Kor 3:11
 1Jon 2:1-2 Jon 5:19-29
 2Kor 4:4-6
 1Jon 5:20 Jon 6:35-40
 2Kor 5:21
 Rev 1:12-18 Jon 8:58
 Kal 4:4-5
 Rev 19:11-16 Jon 11:25-27
 Fil 2:5-11 Jon 17:1-5
 Kol 1:15-20

Iesu riməuvehe ia tiprənə i nipwran rəmwhen ia nipwrataha

Jon 1:14
 Luk 2:1-20
 Fil 2:6-7 Luk 1:26-38
 Mat 2:1-23
 Hip 2:14-18 Mat 1:18-25
 Kal 4:4-5

Iesu rino nimtətien me

Mat 8:1-15, 23-33
 Mak 1:21-28
 Luk 22:50-51 Mat 9:1-7, 18-33
 Mak 7:32-37
 Jon 2:1-11 Mat 12:9-14, 22
 Mak 8:22-25
 Jon 4:46-54 Mat 14:15-32
 Luk 5:4-8
 Jon 5:5-9 Mat 15:22-28, 32-38
 Luk 7:11-15
 Jon 9:1-7 Mat 17:14-18
 Luk 13:10-13

Jon 11:11-44 Mat 20:29-34

Luk 14:1-4

Jon 21:4-6 Mat 21:18-22

Luk 17:12-14

Wok Me 2:22

**kinəkiri Iesu ti noien səvənhi kuvei pen nərpwiniən sə
riḗpkatukwatukw mhə min**

Mat 26:47-68

Mak 15:1-20

Jon 18:1-14, 19-24 Mat 27:1-2, 11-31

Luk 22:47-53

Jon 18:28-19:16 Mak 14:43-65

Luk 22:63-23:25

kinəruī tərini pen Iesu ia nei kamarkuauī

Mat 27:32-56

Luk 23:26-49

Jon 19:17-37 Mak 15:21-41

kimənimwi nḗpwrai Iesu

Mat 27:57-66

Luk 23:50-56

Jon 19:38-42 Mak 15:42-47

Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi

Mat 28: 1-20

Wok Me 2:24-32

Wok Me 17:2-3, 30-31 Mak 16:1-8

Wok Me 3:15

Rom 1:4 Luk 24:1-49

Wok Me 4:10, 33

Rom 4:24-25 Jon 20:1-21:14

Wok Me 10:39-43

1Kor 15:3-8; 12-21 Wok Me 1:3-8

Wok Me 13:29-39

Rev 1:18

Iesu rirərig mevən fwe ia neiai

Luk 24:50-51

Efes 1:20-23

Hip 7:25-26 Wok Me 1:9-11

Fil 2:9-11

Hip 10:12-14 Wok Me 2:32-36

Hip 1:3-11

1Pit 3:22 Wok Me 5:30-31

Hip 2:9 Rom 8:34

Hip 4:14-16

Iesu trirərig pehe mwi ia tḗprənə i

Mat 24:29-44

1Tes 1:9-10

2Tim 4:8 Jon 14:1-3

1Tes 3:13

Hip 9:28 Wok Me 1:10-11

1Tes 4:13-5:11

2Pit 3:1-18 Wok Me 3:19-21

2Tes 1:6-10

1Jon 3:1-3 Fil 3:20-21

2Tes 2:1-4

Rev 1:7 Kol 3:4
1Tim 6:13-15
Rev 22:12-13